TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0374

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

Mss. Joppi 374

DOCUM. FRIUL.

1397 - 1420

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

Mss. Joppi - N° 374

D O C U M E N T I   F R I U L A N I

FASCICOLO	1° -	Dall'anno	1397 al 1399	(Doc. N° 59)
"	2° -	" "	1400 al 1405	(Doc. N° 75)
"	3° -	" "	1406 al 1411	(Doc. N° 70)
"	4° -	" "	1412 al 1413	(Doc. N° 70)
"	5° -	" "	1414 al 1417	(Doc. N° 60)
"	6° -	" "	1418 al 1420	(Doc. N° 65)

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

1397. Inventario dei gioielli, vesti portate in dote dalla nob. Serena de' Gubertini sposa al nob. Ricardo di Colloredo.

1

Nobilis ac generosa Domina Serena de Gubertinis de Utino se dotavit cum Nobili viro Ricardo filii D. Simonis de Colloreto cum ducatis ducentis mille, et fuit praestata et ornata pluribus ac pretiosissimis ornamentis nuptialibus ad usum dominarum et presertim infrascripta:

In primis in uno coffano, frinellum perlarum unum; sertum valentem perlarum unum; serta perlarum tria; fagiolus cum oris; stropulorum in veluto grane et auro par unum et certe rose argentee que fuerunt dictorum stropulorum; buose auree tres; infula sive scuffia aurea et sete; spole auri quatuor; grupucii capinellorum; certa seta vermilea et alexandrina in aciis; nasitergium dominarum de auro et seta; marsupia aurea domina-rum duo; alia infula cum morenis;

item in alia scatula ipsius coffani: pectinem ligneum unum et alium pectenem ale-fantinum; infule cum morenis tres; par unius pecie sete ad faciendum coperturas capinellorum; una camisia de seta; coperte capillorum sex; camisia una; linteamina cum capitibus pulcerrimis bombacis et sirici novem; rasadoria cum capi-tibus sirici duo et duo cum capitibus bombacis; manutergia a capitibus sirici tria; manutergia a capitibus bombacis tria, capitergia a capitibus sirici et auri novem et a capitibus bombacis sex; mantilia a capitibus sirici unum et a bombace XIII; nasitergia quatuor; item anuli sponsales primi et secundi mariti sex et anuli septem sibi largiti tempore nuptiarum;

item in una cecha tele albe; fagoli sine oris quinque; caude sete vermilee cum grupuciis perlarum par unum; caude sete vermilee cum gropis perla-rum et argenti par unum; caude sete viridis cum groppis aureis par unum; volta una capillorum ad morem antiquam dominarum cum doplono et seta vermilea; cordonum ad ligandum capillos puellarum cum gropis aureis par unum; officium fulcitum auro unum; unus agnusdei; unus sertus perlarum;

Item in quadam alia cecha: unum cingulum argenti ad morem antiquum; due mappillature duarum parum vestium; plures leones et figure argentee deaurate que erant circha unam vestem ipsius D. Lorene; item in quadam cofanulo: centa argenteria pro quadam cruce reaptanda; item in alio coffano: vestis de morello cum sindone ad pedes; vestis panni blavi cum variis ad pedes et troffata doplono; vestis panni sete cum variis ad pedes; vestis de veluto grane cum variis ad pedes; cultre sindonee puerorum due; clamis panni viridis duo. —

-7

1377 23 maggio. Cividale. Il Patriarca commette all'Abate di Sesto di decidere le questioni tra Cavolano e Sacile.

2

Dal Reg.mo di lettere Patriarcali ecc. Museo Civ. Udine

Antonius Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha dilecto nobis in Christo Abbati Sextensi salutem et gratiam nostram. Porrecta nuper per Johannem Zanussium et Martinum nuncios et ambaxiatores hominum et Comunitatis Gastaldie nostre Caulani pro parte eiusdem Comunitatis supplicatio tenoris infrascripti continebat:

Rev.me Pater et gratiosissime Domine noster humillima recomendatione premissa Dominationi Vestre exponunt Johannes Zanussius et Martinus nuncii et ambaxiatores hominum et Comunitatis Gastaldie de Caulano quod a longis retroactis temporibus de more consuetudinis fuit quod ipsa Gastaldia obediebat Ammirando Capitaneo Sacili et non Comunitati ipsius terre Sacili, demumque tractatum fuit et conclusum quod ipsa Gastaldia Caulani obediens esse deberet ipsi Comunitati de Sacilo cum pactis et conditionibus inferius denotatis, quos et quas ipsa Comunitas infringit et non observat; Quare dicti Nuncii et Ambaxiatores nomine supradicto D.V. supplicant ut dignetur et velint ipsam Gastaldiam reducere prout antiquitus erat, si et in quantum dicta Comunitas Sacili infrascriptas conventiones eis observare recusabit prout recusat et denegat. Ceterum ipsa Comunitas fecit noviter ipsis hominibus et Comunitati Gastaldie de Caulano impositionem LXVII denariorum quos nullatenus solvere intendunt.

Nos cupientes ut tenemur omnibus iustitiam ministrari, confidentesque

de tuam virtutem et sufficienti industria tibi causam hanc
cum dependentibus et connexis tenore presentium duximus plenius
atque pleniter committere. Ubi quod citatis partibus et his
que inde extiterint evocandi per dicta causa procedas et eam
partis utriusque audias et decidas nobisque offeras processus coram te
fuerit predictis partibus in supradicta ut per te audita relatione
processus possimus ipsam decidere et terminare aut decidenda
et terminanda cui voluimus committere. Testes autem qui
Hinsta
ide nominati extiterint gratia, odio, timore subtraxerint compellas
auctoritate nostra veritati testimonium perhibere etc.
Datum in Curia Austriae die VII januarii anno 1397 v indictione

1397. 8 Gennajo _ Cividale. Protesta contro l'elezione illegale di un Consigliere del Comune di Cividale.

3

A. D. MCCCLXXXXVII. ind. V die VIII mensis Januarii. In Civitate Austrie in Stupa Consilii, presentibus, DD. Corado Boiano milite egregio, Nicolao de Ponte, Adam de Formentinis, Thomado de Pinzano, Utussio omnibus de Civ. Austrie testibus etc. Coram sapientibus viris DD. Gastaldione, provisoribus et Consilio Civ. Austrie personaliter constitutus vir honorabilis Ulvinus de Canussio, dixit, protestatus fuit et requisivit DD. Gastaldionem, provisores et Consilium, ut statuta et ordinamenta Civ. Austrie supra eligendis Consiliariis debeant observari, eo maxime quod opponitur quod Nicolaus a Ponte electus in Consiliario, non potest esse de Consilio; dixitque idem Ulvinus quod ipse Nicolaus postquam electus est in Consiliarium debet esse de Consilio.

Not. Giovanni q. Guglielmo di Cividale Bibl. Civ. Udine. Orig.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1599. [illegible]

[illegible]

[illegible] ridiks ink

[illegible] wilbeliorum [illegible]

[illegible] rothen [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] XI [illegible] XXXIII [illegible]

[illegible]

XVII

9

1397, 16 maggio. Udine. Il Patriarca d'Aquileja Antonio Gaetano, domanda soccorso agli Udinesi per difender Muggia.

Ann. Civ. Utini. Arch. Mun. di Udine.

A. D. 1397, die veneris XVI martii supra requisitione facta Communi Utini per Dominum nostrum Patriarcham requirentem dictam Comunitatem quatenus certo casu pervento in Terra Mugle cui nisi remedium ponatur in dicta Terra Mugle posset privari Patriarchatus et Ecclesia Aquilegensis dominio eiusdem Terre velle ad dictam Terram cum auxilio Patrie equitare dictus D. Patriarcha: idcirco prefatus D. Patriarcha rogat dictam Comunitatem quatenus velit et debeat eidem Dno Patriarche in casu quo velit ad dictam Terram equitare debeat auxilium prestare pro manutentione dicte Terre Mugle tantum quantum dicta Comunitas habet possibilem.

Edito dal D.r Vinc. Joppi nell'Archeografo Triestino 1877. Vol 5.

Stampato 1898 I

I

1398 14 Aprile. [illegible] Aquileja [illegible] de [illegible]

// personaggio della sua corte, di esaminare i reclami dei Quartieri di Gorto e di [illegible]
in Carnia contro le restrizioni nel commercio delle carni di animali
oltre il Tagliamento da Pasqua alle Pentecoste.

Antonius [illegible] gratia [illegible] Aquilegensis Patriarcha [illegible] Johanni de
Spania fideli nostro dilecto salutem et gratiam nostram. [illegible] nuper
[illegible] nobis per Oratores fidelium nostrorum massariorum et subditorum
Quarteriorum [illegible] Gorti et [illegible] supplicatio [illegible] continebat,
quod cum contra eorum ius et consuetudinem et libertatem de mandato
Gastaldionis nostri in Carnea, facta sit proclamatio quedam, quod ipsi non
debeant inter festum Resurrectionis Domini et Pentecostes sub pena, ut asseritur, de
[illegible], quadraginta, animalia seu carnes et lacte ultra Tulmentum ducere nec
portare, dignaremur mandare dictam proclamationem revocare et eosdem in suis iuribus
[illegible] [illegible] supplicatione latius continetur. [illegible]
[illegible] prout [illegible]
[illegible]
[illegible] plene atque precipue [illegible] mandantes [illegible] ac fine dictis
partibus et hiis qui inde extiterint evocandi causam huiusmodi [illegible]
[illegible], facias quod in premissis decreveris a prefatis partibus auctoritate
nostra [illegible] observari; testes autem qui [illegible] extiterint [illegible] gratia,
[illegible] testimonium
[illegible]
[illegible]
[illegible] sigillo [illegible]
Datum [illegible] die XIV Aprilis [illegible] MCCCXCVIII ind. V
Johannes de [illegible] [illegible]
[Dal Registro di lettere del Patriarca nella [illegible] pag. 17]

[illegible]

per

1397. 14 Maggio. Al ponte di Premariacco. Presa di possesso di metà del-
l'anzi ponte suddetto coi diritti annessi dai Nobili Consorti di Canussio. 13

A. D. MCCCLXXXXVII. ind. die XIV mensis Maii, in pertinentiis de Premeriaco supra ponte infrascripto de Premeriaco, presentibus venerabili viro domino presbitero Matheo vicario in Premeriaco nato q. Gerardi de Parma, Petro filio Nicolussi, Odorico q. Mathiussii Gonzan hiis duobus de Premeriaco, Leonardo q. Johannis de Paderno testibus ad hec vocatis et rogatis.

Nobilis vir Franciscus q. d. Johannis de Savorgnano habitans in Civitate Austria tamquam nuncius per laudum et sententiam datus et assignatus per Rev.^mum in Christo patrem et dominum nostrum d. Antonium dei gratia sancte sedis aquilegensis dignissimum Patriarcham, ad ponendum et inducendum nobilem virum Laurentium q. d. Ulvini de Canussio de Civ. Austria tam suo nomine quam tamquam ius et actionem habentem a nobilibus viris dominis Ulvino q. d. Nicolai et Niclao Scarpa q. d. Candidi suis consortibus de Canussio de Civ. Austria predicta, in tenutam et corporalem possessionem medietatis pontis de Premeriaco supra Natissa, cum omnibus pertinentibus ad medietatem ipsius pontis, tamquam feudum ab ipsis Laurentium eiusque consortes devolutum, prefatum Laurentium parte et nomine, ut supra in tenutam et corporalem possessionem predicte medietatis pontis de Premeriaco cum omnibus ad ipsam medietatem pontis spectantibus et pertinentibus, secundum formam continentiam et tenorem sententie super hoc late, solemniter posuit et induxit, ipsum Laurentium per supra ipsum pontem per manum inducendo, eundo et redeundo per supra ipsum pontem sicut in talibus fieri consuevit. Qui vir nobilis Laurentius de Canussio ibidem protestatus est atque expresse et solemniter declaravit per se ac nomine ut supra, quod tenutam et corporalem possessionem ipsius medietatis pontis cum omnibus ad medietatem ipsius pontis spectantibus et pertinentibus animo et corpore est adeptus.

Notajo Giovanni q. Guglielmo di Cividale. Bibl. Civ. Udine. Orig.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ant [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 51 [illegible] Salvaroni

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Verona
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Domine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] litteras [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confermare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excellenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per personam fidedignam certificata mihi videlicet [illegible] prelibatus magnificus et excellentissimus Domi-nus noster Dominus Padue Veronam meavit secum ducens illustrem et ex-cellentem [illegible] Marchionissam eius consortem cum magno numero nobilium dominarum de Padua et cum Verone applicuit, Veronenses omnes eidem tamquam eorum generosissimo Domino debitum fidelitatis juramentum pre-stiterunt illari animo et summa letitia. Ibique scilicet Verone prelibatus Dominus noster et eius Domina consors prelibata una cum Veronensibus ipsis ad gaudium ipsius Dominationis quam ipsi Veronenses omnes devotissime admiserunt eximias festivitates [illegible] et celebrant cum tripudiis continuis, [illegible] concursibus, torneamentis et infinitis animis solatiis tantis quod a memoria hominum asseritur non recordari, tot et tanta solatia fuisse in civitate ipsa celebrata. Ceterum prelibatus Dominus noster ad civitatem ipsam Verone a Padua fecit conduci bene decem millia moria frumenti et bladi et illud fecit ibidem uberius venumdari [illegible] illo quo Padue vendi [illegible] reperitur, quod etiam in maxi-mum commodum ipsorum Veronensium redundavit et redundat [illegible] ibidem vigebat. Ita quod prelibatus Dominus noster postpo-sitis aliis cum solatium gaudiis vacat. Valete. Datum Salvaroni

die ultimo mali de sero. Rizzardus de Guarcone cum salute

spectabili et egregio militi d. Conrado Boyano de Civitate Austria tamquam

fratri [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1397. 22 luglio. Portogruaro. H

Registro lettere Patti Bibl. Civ. di Udine.

Antonius Dei gratia S. Sedis Aquil. Patriarcha tenore p

ga stationem quovismodo faciendo e de hu...

ad nostrum beneplacit... imp

Stamp. 1898

II

1397. 22 luglio. Portogruaro. Il patriarca concede a quei di Gorto e Socchieve il porto d'armi

Antonius Dei gratia etc. Tenore presentium hominibus, vassallis, massariis, [illegible] et subditis nostris omnibus Canalium Gorti et Soclevii concedimus ut arma [illegible] locorum etiam in territorio ipsorum pro ipsorum defensione libere portare possint atque deferre non obstante consuetudine seu quocumque mandato in contrarium facto vel futurum per Viceggastaldionem quovis modo faciendo et [illegible] usque ad nostrum beneplacitum in[illegible]

Harum [illegible] impressione [illegible] litterarum. Datum in Terra nostra Portusgruarii die XXII [illegible] MCCCLXXXXVII [illegible]

Tass. Den. 24 [1° Reg. 45]

1397. 22 luglio [illegible]. Il patriarca [illegible] i termini del [illegible]

Antonius Dei gratia etc. Fidelibus nostris in Gastaldionibus nostris Tumecii salutem et [illegible] Daniel [illegible] Christoforus [illegible], Dominicus [illegible] de Ghavinghans de Carnea, Franciscus Trapaulini de [illegible] [illegible] de Carnea ambaxiatores Canalium Gorti nobis aliqua expresse [illegible] runt, propterque terminis quos coram vobis aut vestro [illegible] [illegible] amicabiliter non possunt comparere. [illegible] ex [illegible] rationabilibus et iustis [illegible] nostrum ad hoc inducentibus mandamus vobis quod dictorum Danielis, Christofori, [illegible] Dominici et Francisci causas seu terminos [illegible] contra eos nec vos [illegible] [illegible] procedere [illegible] litteris [illegible] gerens procedere [illegible] nostris mandatis. Datum in Terra nostra Portusgruarii die XXII Iulii. Anno [illegible] MCCCLXXXXVII. ind. V.

Tass. Den. 24

~~[illegible]~~

[Ibid. detto Reg. p. 45]

Stamp. 1898

III

III

1394. 25 Luglio. Portogruaro. [illegible] di [illegible] ordina [illegible] di procedere contro il Vicegastaldo di Tumezzo e [illegible] [illegible] [illegible]

A[illegible] dei gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostro Gastaldo nostro generali dilecto salutem et gratiam [illegible] [illegible] [illegible] pro parte massariorum et subditorum nostrorum [illegible] [illegible] [illegible] nostre contrate Carnee contra nonnullos homines de Terra nostra [illegible] [illegible] gravibus iniuriis ac offensis illatis prefatis massariis et subditis nostris [illegible] [illegible] et maxime insequendo duos ex ambaxiatoribus de Gorto et Socleviis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videlicet de Gorto et Franciscum de [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quemdam [illegible] de Feltrono et quemdam alium de Plano [illegible] [illegible] [illegible] unus ex ambaxiatoribus prefatorum hominum Gorti et Soclevii [illegible] [illegible] Tumetii et ipse ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] dicti de Tumetio ut eum morti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et ut dictus Vicegastaldio magis ostenderat odium conceptum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], predictus processit contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comparere. Quare volumus et tibi committimus per presentes [illegible] [illegible] [illegible] prefatorum conquerentium de Canalibus memoratis [illegible] [illegible] [illegible] prefatos nominatos et alios de Tumetio et memoratum Vicegastaldionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse culpabiles et quia pro eorumdem conquerentium [illegible] [illegible] fuit querulanter expositum quod illi de Tumetio [illegible] quemdam nuntium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prefato Vicegastaldioni Tumetii eundem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil minus [illegible] iniuriam nostrique [illegible] [illegible] nostros subditos et [illegible] videlicet Nicolaum de Soclevio, [illegible] de [illegible] et [illegible] de [illegible] ambaxiatores eorum, et [illegible] ipse Vicegastaldio de Tumetio contra iustitiam et in nostrum [illegible] [illegible] [illegible]

./.

ceperunt et [illegible] latronum captivum [illegible] apud [illegible] tum

[illegible] illam habendo ad nos reverentiam et respectum, [illegible] ad nos fuerat [illegible] de [illegible] supradictis ambaxiatore transmissus. Super his namque [illegible] duximus [illegible]

[illegible] et de predictis excessibus et iniuriis inquiras et examinatis que super his [illegible] studeas quidquid inveneris [illegible] nos [illegible] in premissis [illegible] [illegible] autem qui inde nominati extiterint si se odio, gratia aut [illegible] subtraxerint auctoritate [illegible] prefata [illegible] testimonium perhibere.

[illegible] in castro nostro [illegible] die xxv [illegible] indictione [illegible]

M [illegible] XCVII

[illegible]

[illegible]

71

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Stang. 1898 IV IV

[illegible] Al [illegible]

[illegible]

Antonius etc. Dilectis fidelibus nostris [illegible] et [illegible] universitati [illegible] civitatis nostre [illegible] salutem et gratiam nostram. Ad nostrum noviter ex querela dilectorum fidelium nostrorum [illegible] et Comunitatis [illegible] pervenit auditum, qualiter vos, quo ducti [illegible], ignoramus, [illegible] in [illegible] congregatis [illegible], et [illegible] et presumptuose [illegible] nostram [illegible] dampnabiliter [illegible] causa [illegible] et [illegible] committendo in [illegible] modum [illegible] nostre [illegible] et [illegible] tormentum. Quare cum premissa [illegible] sint [illegible] que [illegible] veritatem [illegible] et [illegible] vos harum tenore monemus, requirimus et citamus [illegible] sub pena quinquaginta librarum [illegible], [illegible] mandantes [illegible] die a die presentationis [illegible] parte [illegible] comparere legitime studeatis ad [illegible] causas [illegible] que [illegible] enormia si vera sunt commisistis et ad faciendum [illegible] nostram super premissis ad audiendum et recipiendum inde quod [illegible] ordo iuris. Alioquin dicto termino elapso si non comparueritis contra vos ad [illegible] pene et ad alia graviora procul dubio procedemus, prout [illegible] ordo [illegible] retinuisset. [illegible] exequent [illegible] predicta [illegible] aliquatenus non obstante. Has autem litteras nostri [illegible] telam fecimus registrari. Data in Terra nostra [illegible] die XVI Augusti anno MCCCXVII. ind. V.

Pro curia

Johannes de [illegible]
et Henricus [Treytenvater] [illegible]

Antonius Dei gratia Patriarcha

V [illegible] V

[illegible]

[illegible]

Dict. erit [illegible]

[illegible]

MCCCXCVIII.

Pre Carmen [fo 129 86 ro]

VI

VI

MCCCXCVII

ind 1

1377. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Providis Nicolao [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Providis gastaldione [illegible] vel eorum Vicesgerentis [illegible]

[illegible]

[illegible] Wagher [illegible]

[illegible]

diani [illegible] sequestratas [illegible]

[illegible] sequestrentur, [illegible]

[illegible] predicta [illegible]

[illegible] receptum [illegible] sequestratas [illegible]

inceptas ex dicta portatione armorum [illegible] vel vicegastal[illegible]

causa cessante qualibet, studeatis nec occasione predicta per vos vel

dicem vestrum presumatis aliquam facere novitatem [illegible] nostram gratiam [illegible] ipsa arma

diligitis et nostram indignationem gravissimam [illegible]

[illegible] nullam penam [illegible]

[illegible] presentium [illegible] sigilli [illegible]

[illegible]

MCCCLXX[illegible]

[illegible] Reg. [illegible]

Tass. [illegible]

Antonius etc. dilectis fidelibus nostris Petro Candidi, Brunetto, Johanni a Clauda, Jo-
hanni

22

N.° 411.

1394, 18 settembre. Muggia. Il Comune di Muggia supplica Corrado e Francesco Boiani ad intromettersi onde appianare le loro differenze col Patriarca d'Aquileja.

Collez. Portis - Guerra in Cividale. Copia

Nobili et potenti Militi D. Conrado Boiano nec non D. Francisco eius fratri vel eorum alteri.

Nobilibus et potentibus viris amicorum precipuis DD. Conrado et Francisco Boiano, Petrus de Argo Vicarius Nobilis et potentis viri D. Bernoni de Pinu honorabilis Potestatis Terre Mugle, Judices, Consilium et Commune eiusdem Terre salutis et honoris et glorie incrementum. Cum pro certis negotiis nostri Communis mittamus ad presentiam Domini nostri D. Patriarche nostros solennes ambaxiatores nostre intentionis plene informatos providos viros Antonelinum de Zoja et Pasqualem notarium presentis exhibitores Nobilitatem et amicitiam vestram de qua semper et ubique

gerimus fiduciam pleniorem duximus prudenter deprecandam quatenus nostrum Commune Mugle et eius facta penes Dominum nostrum D. Patriarcham digne
mini et velitis habere favorabiliter commendata et dictis
nostris ambaxiatoribus in omnibus que vobis ex parte nostra
vivevoce retulerint dignemini fidem credulam adhibere, ip=
sisque impendere consilium et favorem.

Data Mugle, XVIII septembris.

Pubb.º dal D.r Vin.º Joppi
nell' Archeografo Triestino
1877. Vol 5.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] conatus reprimere et

[illegible] Thomasio Caietano [illegible]

[illegible] quas [illegible]

[illegible] tris commis[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] nulli [illegible]

[illegible] ad terram

[illegible] Thomasius cum [illegible]

[illegible] prefatum Thomasium nullam in promissis vel aliqua [illegible]

[illegible]

[illegible]

1397. 23 settembre [illegible] di Tuinozzo [illegible] agli [illegible] di porto [illegible], [illegible]

[illegible] gratia [illegible] Cristofori [illegible] et [illegible] [illegible] omnis [illegible] Carnee et vestri [illegible] salutem [illegible]. [illegible] subobtenta mandasse ut [illegible] Fergamo [illegible], Winghela de [illegible] quod arma portaverunt [illegible] et [illegible] Lucae de [illegible] in porto [illegible] sequestratis [illegible] [illegible] Nicolaum de Agrons ipsa similiter ex causa nullatenus [illegible]: et quem Francisci [illegible] Sancto [illegible] in [illegible] aliis [illegible] receptis [illegible] occasione [illegible] de [illegible] pro [illegible] causa [illegible] prout mota. [illegible] predicta [illegible] et quia [illegible] [illegible] et [illegible] XXIV [illegible] et [illegible] [illegible] predicta [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] contra [illegible] [illegible] Marescallo [illegible] [illegible] placuerit cum [illegible] contra [illegible] ad executionem [illegible] procedat [illegible] prout [illegible] exigerit [illegible] et [illegible] [illegible] testimonio [illegible].

[illegible] in [illegible] die [illegible] XIIII septembris [illegible] M [illegible] XCVII [illegible]

[Reg. [illegible]]

[illegible]

III [illegible] M. [illegible]

[illegible]

1397, 25 ottobre. Sacile. Il Patriarca invita Corrado Boiani a seguirlo nella sua spedizione contro Muggia.

Dalla Coll. Portis – Guerra

Antonius Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha

Egregio Militi Conrado Boyano de nostra Civitate Austrie nostro fideli dilecto.

Egregie Miles fidelis noster dilecte. Cum intendamus Deo dante die lune proxime ventura versus Terram nostram Mugle dirigere gressus nostros, tuam fidelitatem rogamus ut pro associando nos ipsa die Valvasorum studeas ut tenemus indubie te transferre dummodo tempus non impedierit pluviale excessive.

Datum in Terra nostra Sacili die xxv octobris, v indictione.

Pubbl.to dal D.r Vinc.o Joppi nell'Archeografo triestino 1877. Vol 5°.

1397. 28 Ottobre [illegible]

[illegible] Bibino [illegible]

[illegible]

[illegible] Terre Regine [illegible] [illegible]

[illegible] Vicarij [illegible] Cancie [illegible]

[illegible] ejus confirmari et prefatis de Gatalitia [illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

pedem [illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

collectis [illegible]

[illegible] nec non

[illegible] terre Sancti [illegible]

[illegible] et sub districtu [illegible]

[illegible] qui pro tempore

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] pellit [illegible]

[illegible] xxiiii [illegible] ccc [illegible] xxxiii

[illegible]

X. [illegible]

1397. 8 Novembre. [illegible] Patr[illegible] [illegible]

Gastaldi della Carnia [illegible]

[illegible] gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Cum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Carnee [illegible] [illegible] et multiplicibus

et diversis [illegible] et modis [illegible] [illegible]

imo potius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] patrie [illegible]

[illegible]. Nos vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] occasione [illegible] [illegible], ut [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Terre nostre [illegible] [illegible]

[illegible] ne [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

In quorum testimonium presentes fieri [illegible] [illegible] impressione munitas.

Date in Terra nostra Mugle die VIII [illegible]mbris anno [illegible] V.

[illegible] [Dº Reg. 111] F. Petrus [illegible]

[illegible]

35

[illegible] (1)

(1) Pozzi

[illegible]

[illegible] mass [illegible]

[illegible]

1399 (stile comune), 29 decembre. Nel castello di Valvasone. - Divisione in tre parti tra i Consorti Nobili di Valvasone della loro giurisdizione e Garriti.

Melchiorre de Melchioribus notajo di Valvasone. Arch. Notar.le Udine

A. D. 1398, ind. VI, die XXVII mensis decembris, actum in Castro Valvasoni in camera inferiori D. Rizardi Militis infrascripti; presentibus providis viris Guarino q. Ser Albrici Squarre de Portugruario, Videno q. Martini de Reinis, Valentino filio Ser Meinardi de Faganea, Pasino q. Johannis de S. Vito, omnibus habitantibus Valvasoni, Georgio q. Bertolussii vocati Carnee, Johanne q. Nicolai Pilizoni istis duobus de Valvasono testibus et aliis.

Egregius Miles D. Rizardus filius q. Nobilis et Potentis viri D. Henrici de Valvasono ex una parte, Nobilis vir D. Olricus filius q. Nobilis et Honorandi viri D. Ulvini de Valvasono pro se et Nobilibus viris D.D. Henrico, Johanne, Antonio et Nicolao fratribus suis q. prelibati D. Ulvini filiis, pro quibus fratribus suis ipse D. Olricus promisit et stetit ac se et ipsius bona solempniter obligavit de rati habitione; videlicet quod ipsi fratres sui infrascriptam divisionem, omniaque et singula in presenti instrumento contenta, firma et rata habebunt et perpetualiter observabunt et nichilominus quandocumque fuerint requisiti faciet et curabit, omni exceptione remota, quod ipsi approbabunt et ratificabunt in omnibus et per totum ex secunda parte. Ac Nobilis vir D. Johannes filius q. Nobilis et Honorandi viri D. Simonis de Valvasono pro se et Nobilibus Bartholomeo, Antonio, Rizardo et Toma fratribus suis pupillis et filiis olim prefati D. Simonis de Valvasono, pro quibus fratribus suis ipse D. Johannes promisit et quandocumque fuerit requisitus et dicti fratres sui etatem transiverint pupillarem, faciet, omni exceptione

remota cavabit quod ipsam divisionem infrascriptam, omniaque et singula in hoc instrumento contenta affirmabant et ratificabant cum solemnitatibus opportunis ex tercia parte.

Volentes ad divisionem dominiorum suarum Villarum infrascriptarum, mercatorum, garritorum et iurisdictionum suarum inter partes ipsas communiter pervenire, fecerunt de comuni concordio ex ipsis dominiis Villarum, mercatorum, garritorum et iurisdictionum suarum infrascriptarum tres partes.

In prima quarum posuerunt et designaverunt dominium et garritum Ville de Argino cum omnibus suis dependentibus et connexis; item dominium et garritum Ville de Midinzicho cum foro sive merchato de Midinzicho et muta ipsius merchati et aliis suis dependentibus ac connexis. Item posuerunt libras 2 soldorum dandas et persolvendas infra annum unum proxime futurum illi cui presens pars perveniet per illum cui perveniet pars tercia infrascripta et hoc pro equivalencia et coequatione huius prime partis ad ipsam terciam partem.

In secunda vero parte posuerunt et designaverunt dominium et garritum Ville de S. Martino, item Ville de Pessinericho, item Ville de Arginutto, item Ville de Banno cum omnibus suis dependentibus et connexis, volentes et perdeclarantes quod omnes et singuli in dicta Villa de Banno habitantes ex nunc respondere et totaliter debeant obedire illi

cui hec presens pars secunda perveniet, sicut homines aliarum trium villa-
rum suprascriptarum in ipsa secunda parte appositarum. Item posue-
runt totum ius suum quod habent in foro seu merchado Sancti
Zenonis penes Quadruvium. Item posuerunt quoddam ius suum unius
Motte vocate Motte de Muchimberg, que sita est, ut dicitur,
penes et versus Fractam cum omnibus suis dependentibus et conexis.
Item posuerunt libras L soldorum dandas et solvendas infra unum
annum proxime futurum illi cui hec presens pars secunda perveniet
per illum cui perveniet pars tercia infrascripta et hoc pro equivalen-
cia et coequatione huius secunde partis ad ipsam terciam partem.
In tercia vero parte posuerunt et designaverunt dominium et garritum
Ville et ~~Avogarie de Meleto~~ de S. Laurencio, item Ville de Urcinico superiori et nemus positum
desupra ipsam Villam; item dominium et garritum Ville et Avogdrie de
Meleto cum omnibus suis dependentibus et conexis, salvo tamen et
excepto quod ficta et redditus dite Avogdrie debeant esse ac rema-
nere communes et pariter divisi inter ipsas tres partes sicut nunc sunt ad
earum beneplacitum voluntatis. Item quia extimaverunt hanc terciam
partem presentem aliis duabus suprascriptis esse potiorem, voluerunt
et affirmaverunt quod ille cui hec tercia pars perveniet solvere et dare
teneatur hinc ad unum annum proxime futurum illis quibus dite prima
pars et secunda pervenient libras centum soldorum parvulorum, scilicet

libras 2 pro singulo ipsorum prout superius est expressum. Et hoc nomine additionis et melioramenti ipsius tertie partis ad ipsam primam partem et secundam. Declarantes ac contentantes ipse partes quod homines dictarum Villarum S. Laurencii et Ursinici superioris facere teneantur ex nunc custodias diurnas et nocturnas in Valvasono et alia obsequia qualibet in Valvasono et circa Valvasonum pariter sicut homines dictarum Villarum Arzini, S. Martini, Postoncichi, Arzinuti et Bami faciunt et facere sunt consueti.

Quibus divisionibus et partibus sic factis, facte et posite fuerunt in uno bireto tres cedule unius eiusdem mensure et quantitatis clause et revolute ne fraus posset committi; in una quarum cedularum intrinsece suprascripta erat hec littera A; in alia vero B et in tercia cedula C, et ipsis cedulis sic in ipso bireto inductis, mixtis et agrassatis declaraverunt, voluerunt, contente fuerunt et concorditer affirmaverunt predicte tres partes pro se nominibus quibus supra, quod ille cui sors dederit pervenire cedulam del A, habere debeat partem primam et primo suprascriptam. Ille vero cui sors dederit pervenire cedulam del B, habere debeat partem secundam et secundario suprascriptam et ille cui sors dederit pervenire cedulam del C, habere debeat partem terciam et postremo suprascriptam. Quibus denique sic peractis prefatus D. Johannes pro se et suis fratribus nominatis de voluntate ac consensu

prefatorum D. Rigardi Militis et D. Odorici primo quia iunior erat
unam ex bireto ipso de cedulis suprascriptis accepit: secundario vero prefatus D. Odo-
ricus pro se et fratribus suis nominatis et de voluntate ac consensu prefa-
torum D. Rigardi Militis et D. Johannis accepit ex bireto predicto
unam aliam ex cedulis ipsis predictis: et tertio prelibatus D. Rigardus
Miles de voluntate et consensu prefatorum D. Odorici et D. Johannis
accepit aliam cedulam in bireto eodem existentem. Unde prefatus D. Jo-
hannes prout sors dedit, habuit cedulam del A, cuius vigore eidem D.
Johanni pro se et dictis suis fratribus stipulanti in parte pervenit
pars prima suprascripta, de qua ipse pro se et fratribus suis predictis
se vocavit bene contentum. Prefatus autem D. Odoricus prout sors
dedit, habuit cedulam del C, cuius vigore eidem D. Odorico pro se et
fratribus suis predictis stipulanti pervenit in partem pars tercia et
postremo suprascripta, de qua ipse pro se et fratribus suis predictis vo-
cavit se bene contentum. Prelibatus vero D. Rigardus Miles prout sors dedit
habuit cedulam del B, cuius vigore eidem D. Rigardo Militi in partem
tetigit seu pervenit pars secunda predicta secundario suprascripta,
de qua ipse vocavit se bene contentum. Item actum extitit et fir-
matum expressim inter dictas partes pro se et nominibus antedictis, quod
si quo tempore contigerit aliquam ipsarum partium litem vel questionem moveri

de aliqua rerum illarum que sibi obvenerint in partem quod res

de qua hij et que, ubi mota fuerit expensis comunibus defendatur

et si evinci contigerit, dampnum inter eas pariter sit comune, ita

quod ipsi cui res ipsa evicta et amissa pervenit per alias duas partes

pro rata reffitiatur ad extimationem bonorum virorum. Quam di

visionem ac omnia et singula in hoc instrumento contenta dicte tres

partes per se et earum heredes ac nominibus quibus supra, iurantesque

corporaliter ad sancta Dei evangelia manutactis sacris scripturis et

specialiter prefatus D. Iohannes quia minor erat XXV annis maior tamen

XIV promiserunt sibi invicem solemnibus stipulationibus hinc inde

intervenientibus perpetuo firma, rata et grata habere, tenere et

adimplere et non contrafacere, dicere vel venire per se vel alios aliqua

ratione vel causa, dolo, ingenio, ingratitudine sive fraude, de iure vel

de facto, ullamque restitutionem impetrare contra predicta vel ali

quid predictorum pretextu dampni modici vel enormis et occasione

minoris etatis seu alterius cuiuscumque rationis vel cause, sub pena

centum librarum soldorum parvulorum, que totiens peti et exigi

valeat cum effectu quotiens fuerit contrafactum. Et pena ipsa soluta

vel non, presens tamen divisio et instrumentum, omniaque et singula

in eo contenta cunctis temporibus obtineant plenam roburem. Item reficere
et restituere sibi invicem et inter ipsas partes omnia et singula dampna
et expensas ac interesse que vel quas una occasione aliarum vel alie
occasione unius contrafacientis vel contrafacientium fecerit sive fece-
rint vel substinuerit sive substinuerint in iudicio sive extra.
Pro quibus omnibus et singulis attendendis et firmiter observandis
obligaverunt ipse partes sibi invicem pro se et eorum heredes
nominibus quibus supra, omnia sua bona mobilia et immobilia pre-
sentia atque futura, cum omni meglioramento et cum consilio
sapientum non mutando tenorem etc. =

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1398, 20 aprile. Ordine [illegible] del Vicario Patriarcale [illegible] Monache di S. Nicolò di Udine

40

A. D. MCCCLXXXXVIII, ind. VI, die XX aprilis, actum Utini in burgo Poscolle[n] ante portam Monasterii S. Nicolai de burgo predicto presentibus providis Thomasio notario q. Nicolai Nesse de Utino, M.o Dominico dicto Brigant fabro de burgo Poscolle testibus et aliis. Honestus presbiter Antonius de Grezano canonicus Concordiensis, de man. dato speciali sibi facto per ven.lem virum D. Jacobum de Arpino Decretorum Doctorem, [illegible] patris et DD. Antonii miseratione divina [illegible] Aquilegensis Patriarche dignissimi in spiritualibus vicarium generalem mandavit Sorori Dominice Priorisse Monasterii S. Nicolai ibidem cum suis monialibus presenti sub pena excomunicationis quam prefatus D. Vicarius ipsam Priorissam elapso infrascripto termino peremptorie eidem assignato incurrere voluit ipso facto, quod infra X dierum spatium a presenti mandato eidem facto invenire debeant unam famulum seu famulam honestam que claudat et aperiat Ecclesiam S. Nicolai predictam et que pulset ad Ave Maria et que velque otium de nocte claudat et seret cum clavi portam Monasterii ab extra prout alias fuit consuetum et qui aut que habitet in illa domo prope ipsum Monasterium que est ipsius Monasterii in qua talis famulus seu famula alias stabat habitare.

Insuper mandavit ipse presb. Antonius sub dicta pena excomunicationis Priorisse predicte, quod infra hinc et festum pentecostes proxime futurum debeat ipsa Priorissa ponere seu facere poni in campanili interiori Monasterii ipsius unam campanam cum qua possint ab intra pulsare matutinum et alia eis necessaria sicut hactenus consuetum est fieri, comminando eidem quod alias dicto termino elapso dictus D. Vicarius ipsam faciet excomunicatam publice nuntiari.

Pre Enrico Prentarea ter notajo. Arch. Not.

1398, 24 aprile - S. Giovanni di Casarsa. - Il Comune ed uomini della Villa di S. Giovanni di Casarsa si pongono sotto la protezione dei Signori di Valvasone, colla annua corrisponsione di 12 staja d'avena all'anno.

Melchiorre de Melchioribus not. di Valvasone. Arch. Not. Udine

+ D. 1398, ind. VI. die XXIV aprilis, in villa S. Johannis de Casarsa sub quercu pres ecclesiam, presentibus Nicolao q. Turfulini de Valvasono, Dominico q. Bernardini de Bagnarola, Jacobo q. Henrici de Tramontio testibus et aliis.

Cum Comune et Homines Ville predicte S. Johannis indebite et iniuste offenderentur et dampnificarentur tam comuniter quam divisim a multis et iuribus suis spoliarentur a multis, a quibus non possent aliqualiter se defendere vel tueri prout infra nominati Homines ipsius Ville in plena regula congregati nunc dicebant et affirmabant. Quapropter nunc coram dictis testibus et me Melchiore notario, Dominicus q. Viani Potestas, Nicolaus q. Francisci Cortisani et Johannes q. Comeli Jurati et officiales dicte Ville S. Johannis pro se ipsis ac eorum successoribus nec non vice et nomine eorum Comunis de dicta Villa S. Johannis et cum voluntate et consensu Hominum ipsius Ville S. Johannis ibidem pro maiori parte in plena regula ad sonum campane in plena regula congregatorum, videlicet M. Petri q. Venuti dicti Babanici, Johannis q. Floriti, Dominici Gastaldionis, Zanini q. Nicolai, Johannis Paputi, Johannis q. Morasi, Venerii q. Menini, Mathei dicti Cheri,

Antonii Nitto, Zutulini q. Dominici, Nicolai q. Jacobini, Johannis q.
Valagnini, Nicolai q. Antonii Bunuti, Michaelis q. Nicolai, Francisci q.
Johannis Pive, Zaniti de la Dona, Aulivi generi q. Sabadini, Legori
q. Tenti, Nicolai filii .... a Franza, Nicolai filii Flumi, Petri
filii Francisci, Filippi q. Morassi, Johannis q. Nicolai, Nicolai filii
Dominici asserentis tenere locum dicti eius patris et Johannis q. Nicolai
Pulere mulieris, omnium habitantium in dicta Villa S. Johannis
et ipsi omnes et singuli Homines supranominati de ipsa Villa seu in ipsa
Villa habitantes ibi presentes pro se ipsis ac vice et nomine dicti eorum
Comunis se subiecerunt, obligaverunt, promiserunt et steterunt Nobili
viro D. Odorico q. D. Ulvini de Valvasono stipulanti pro se et fratribus
et ceteris suis Consortibus de Valvasono, dare, conducere et solvere perpe-
tuis temporibus annuatim ipsi D. Odorico et suis Consortibus suprafatis Stariis
duodecim annone ad comunem mensuram de Valvasono, obligantes ad
hoc omnia sua bona et dicti eorum Comunis tam presentia quam futura
cum reffectione damnorum et expensarum etc. Et hoc ideo quia prefatus
D. Odoricus pro se et dictis fratribus et Consortibus suis pro quibus ipse
promisit de ratihabitione etc promisit et iuravit supradictis Offi-
cialibus et Hominibus Ville S. Johannis eis fide adhibita manuali quod

ipse D. Odoricus et dicti sui Consortes de Valvesono ipsum Comune ac Homines Ville S. Iohannis ac iura eorum ex nunc et perpetuo deffendent pro posse manutenebunt et deffensabunt ab omnibus et singulis Hominibus, Comunitatibus et personis ipsum Comune ac Homines Ville S. Iohannis volentibus, intendentibus seu presumentibus offendere, iniuriare et iniuste aliqualiter molestare, sicque contentus fuit et omnino voluit predictus D. Odoricus pro se et fratribus suis Consortibus de Valvesono predictis se et ipsos Consortes eius ad deffensionem et manutentionem legitimam predicti Comunis et Hominum Ville S. Iohannis ac iurium suorum ex nunc esse ratione dicti census perpetualiter pro posse obligatos. Et has quidem promissiones ac omnia in hoc instrumento contenta dicte partes pro se et nominibus quibus supra et eorum heredibus promiserunt sibi invicem manuali fide adhibita et nomine iuramenti perpetuo firma et rata habere etc. et nunquam contrafacere etc. sub pena dupli etc. et sub obligatione omnium suorum bonorum etc. ac reffectione damnorum omnium et expensarum etc. ad plenum, cum omni melioramento non mutando tenorem et cum consilio Sapientum. —

1398, 28 Aprile. Tarcento, Compromesso tra i Nobili di Castello per le divisioni de la Giurisdizione.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis ejusdem Millesimo tricen= tesimo nonagesimo octavo. Inditione sexta, die XXVIII mensis Aprilis. Actum Tricenti super plathea Comunis, presentibus Francisco Andree, Jacobo Blasii, Canciano q. Vidussii et Leonardo dicto Tesar his omnibus de Tricento et habitantibus, testibus et aliis ad hoc vocatis et rogatis

Ibique, Nobilis D. Nicolussius olim Nobilis viri D. Conrici de Castello dixit et exposuit Nobili viro D. Worlico olim Nobilis viri D. Rizardi de Castello ibidem presenti quod cum ipsi fecerint divisionem omnium et singulorum bonorum inter eos communium, excepto dominio et ipsum dominium inter eos commune dividi debeat virtute unius Sententie arbitrarie late inter ipsum D. Nicolussium et dictum D. Worlicum, latam per Egregios Milites Dominos Simonem de Colloreto et Coradum de Civitate Austrie nec non Nobilem D. Henricum de Colloreto: eapropter ipse volens satisfacere Sententie arbitrarie pro se et nomine ac vice D. Dognini sui fratris requirebat ac requirit prefatum D. Worlicum ad divisionem dicti dominii, nam ipse erat paratus facere nominibus quibus dictis dictam divisionem. Ad que respondit dictus Ser Worlicus pro se ipso, quod ipse erat contentus facere dictam divisionem dando sibi hanc elec= tionem, aut vellet ipse D. Nicolussius cum fratre habere dominium super Massariis suis et ipse super suis, aut quod ~~ipsi erant indivisi~~ sortirentur. Cui respondit dictus D. Nicolussius quod ipse erat contentus quod ipse et frater haberent dominium super massariis suis et nominatus Ser Worlicus super suis, cum hoc quod si quis esset deceptus reficiatur

ab alio. Item petiit idem ser Nicolussius solvi ab eodem ser Worlico secundum sententiam arbitrariam suprascriptam dictis ... et idem ser Worlicus pariter petiit solvi sua.

Ego Bonifatius filius ser Antonii de Amputio Carnee habitans Glemone imperiali auctoritate Notarius, predictis omnibus interfui et rogatus scribere scripsi.

Da perg. nell' Archivio Frangipane in Castelporpetto.

[illegible] fèci [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] xxxviii. die [illegible] indictione.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

MCC[illegible]XXXXIII[illegible]

1398, 16 ottobre. Cividale – Patti sul servigio dei marescalchi della [illegible] Patriarca.

[illegible]

A. D. 1398 die 16 octobris VI ind., actum in Civ. Austrie Aquil. Dioc. in burgo sancti [illegible] in domo nob. Johannis q. Egidij de eadem civ., presentibus Ven.lis et Nob.bus viris DD. Jacobo de Gilcandis (?) de Cremona (?) Rev.mi D. D. Antonii Patr. Aquil. in spiritualibus Vicario generali, [illegible] de Porciliis, Georgio Snepergo (?), Frederico Topflach (?) et alijs pluribus in multitudine copiosa. Thomas de Foro habitans Utini hospitii prefati D. Patriarche Senescallus exposuit et dixit Alberto et Frederico Taflach (?) fratribus ex parte prefati D. Patriarche quod quia dictus D. Patriarcha vult esse certus cum omnibus et singulis suis familiaribus quantum quilibet servitorum suorum habere debeat ab eo pro servicijs suis, notificavit dicto eis [illegible] ad eos servicia prestanda pro ipsis prefato D. Patriarche factis et etiam faciendis in futurum, ipse D. Patriarcha non vult eis dare nec expensas per se et equis et ferra et clavos et nullum alium salarium nisi novum pactum intervenerit et hi ex tunc pacto cum eis convenit. Dictis Alberto et Frederico consentientibus et promittentibus fide data sponte quod occasione predicta videlicet tam preteritorum quam futurorum serviciorum factorum et faciendorum ut premittitur prefato D. Patriarche nihil petent a prefato D. Patriarcha, eius Aquilegensi Ecclesia aut alio quocumque, subiungentes sponte quod etiam a principio cum servicia prefati D. Patriarche intraverunt aliud quam quod premittitur non petiverunt pro suis servicijs dicto D. Patriarche faciendis. —

f.° 1401 dig augusta, 9

mercurij .15. Januarij

46

1399 15 Genn.

Confederazione dei nob. Castellani di Castello, Collaredo, Savorgnano, Zucco, Cuccagna, Porti, Stagno, Strassoldo, Pers, Moruzzo, Fontanabona e Communità di Marano, Gemona, Udine a favore del Papa (Bonifacio IX), dell'Impero, del Patriarcato e del patr. Ant.o Cajetano, e ciò per 10 anni.

(Copia del sec. XVII. Incompleto).

...uiri Domini Daimus de ...g. D. Ektor de Colloreto ...miles. D. Tristanus de Sa... ...es de Zucco pro se, et co... ...a, Fresons de Peristagno ... Bernardus iunior de ...ius filius nob. q. Francisci ...se, ac uice, et nomine filio-rum olim nob. q. Petri de Strassoldo, Odoricus de Pers pro se, et consortibus, Federicus de Muruccio pro se, et consortibus, Joannes de Fontebono pro se, et consortibus, Fulcerius de Savorgnano pro se, et Nob. q. Federico de Savorgnano, Petrus, et Antonius de Marano tanquam Sindici ipsius Comunitatis, et pro ipsa Comunitate, q. Tomadus della Villa de Glemona uice, et nomine ipsius Comunitatis, et pro ipsa Comunitate, Joannes de Canal Utini habitans tanquam sindici ipsius Comunitatis Utini, et ipsa Comunitate. Sane considerantes, prout euangelica dictat Scriptura quod omne regnum in se ipsum diuisum desolabitur, et sic per oppositum, omne regnum in se unitum, et caritatem habens diutius conseruabitur, partem unitatis ab altissimo approbatam tanquam utilem, et fructuosam capere intendentes tanquam ex spiritus sancti gratia illuminati ad honorem, laudem, gloriam, et reuerentiam omnipotentis Dei, sueque gloriosissimae genitricis beatae Mariae semper uirginis, ac beatorum apostolorum Petri, et Pauli, ac Marci euangelistae, Hermacorae, et Fortunati patronorum sanctae Aquileiensis Ecclesiae, et totius unione, nec non ad honorem, et statum sacrosanctae Dei uniuersalis Ecclesiae et Sanctissimi in Christo Patris, ~~et domini ac~~ ~~Sanctissimi~~ et Domini Domini Bonifacij nona diuina Summi Pontificis, et

[illegible] 1041 [illegible]

1399. indictione 7. Die mercurij 15. Januarij

Ibique constituti nobiles, sapientes, et egregij viri Domini Daimus de Castello, Joannes Padoanus, et Odoricus q. D. Elzoi de Colloreto pro se, et ipsorum consortibus, Egregius miles D. Tristanus de Savorgnano pro se, et consortibus, Joannes de Zucco pro se, et consortibus suis, Christophorus de Curnea, Fresous de Pertistagno pro se, et consortibus de Pertistagno, Bernardus iunior de Strassoldo pro se, et fratre suo, Antonius filius nob. q. Francisci de Strassoldo pro se, et dicto eius patre, ac vice, et nomine filiorum olim nob. q. Petri de Strassoldo, Odoricus de Pers pro se, et consortibus, Federicus de Murucio pro se, et consortibus, Joannes de Fontebono pro se, et consortibus, Fulcoius de Savorgnano pro se et Nob. q. Federico de Savorgnano, Petrus, et Antonius de Marano tamquam Sindici ipsius Comunitatis, et pro ipsa Comunitate, q. Tomadus della Villa de Glemona vice, et nomine ipsius Comunitatis, et pro ipsa Comunitate, Joannes de Canal Utini habitans tamquam Sindici ipsius Comunitatis Utini, et ipsa Comunitate. Sane considerantes, prout euangelica dictat Scriptura quod omne regnum in se ipsum divisum desolabitur, et sic per oppositum, omne regnum in se unitum, et cauitatem habens diutius conservabitur, partem unitatis ab altissimo approbatam tamquam utilem, et fructuosam capere intendentes tamquam ex spiritus Sancti gratia illuminati ad honorem, laudem, gloriam, et reverentiam omnipotentis Dei, sueque gloriosissimae genitricis beatae Mariae semper virginis, ac beatorum apostolorum Petri, et Pauli, ac Marci euangelistae, Hermagorae, et Fortunati patronorum Sanctae Aquileiensis Ecclesiae, et totius unione, nec non ad honorem, et statum Sanctae Dei universalis Ecclesiae, et Sanctiss. in Christo Patris, ~~et D.ni et sanctiss.~~ et D.ni D.ni Bonifacij noni dignissimi Summi Pontificis, et

Imperialis maiestatis, ac insuper et specialiter ad honorē, et statū R.mi in Christo patris et Dni Dni Antonij Gaietani dictę Sanctę Aquileien. Ecclesię Dei gratia dig.mi Patriarce, et pro eius conservatione in dicto Patriarchatu, ac ad honorē, et statū Sanctę Aquilē Ecclesię, ac Patrię totius Forijulij eidem subiectę, Franchesiarumq libertatū, iurium, et consuetudinū eiusdē Patrię conservationem, fecerunt, inierunt, contraxerunt, et firmauerunt sibi ad inuicem dictis nominibus stipulantibus, et recipientibus bonam, ueram, et fraternalem unionem, legam, colligationem, et confederationē cum altrinsecus gratia durante hinc ad annos decem proxime futuros. Promittentes etc.

[illegible]

MCCCLXXXXIX, indictione VII, [illegible] XII [illegible]

in villa [illegible]

[illegible]

[illegible] quod dicti Lee Artichus et Lee Verling [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quon[illegible] [illegible] [illegible]ntare [illegible]

[illegible]

[illegible] fastigio [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cohaerent totali [illegible]
[illegible] gravi
[illegible] et facti [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1399, 25 marzo, Muggia. Il Capitano di Muggia scrive al Gastaldo di Cividale che le leggi ivi vigenti non permettono ad alcuno di accettare stipendio fuori del loro comune.

(Dalla Collez. Portis, Guerra in Cividale. Copia)

Nobilibus et Sapientibusque viris Dominis Dominis Iacomi Paduano de Coloreto, Guielmo Lupoldi honorabili Gastaldioni nec non honorabilibus viris Provisoribus, Consilio et Communi Civitatis Austrie.

Nobiles amici et fratres carissimi. Acceptis litteris vestris, ipsarumque tenore concepto presentibus respondemus condolentes permultum quod in hiis que petitis complacere vobis non valemus. Hinc est quod legibus et Statutis regimur sicut alii et statuta ordinesque habemus, quibus cavetur quod nullus civis vel habitator Muglle audeat ire aliquo, presertim in partibus Forijulii ad stipendium, que statuta et ordines iuravimus manutenere et inviolabiliter observare et ab omnibus manutenere et observari

n°2

vari facere. Ea propter Nobiles amicitias vestras instant. prece rogamus, quatenus molestie ferre non velitis et nos placeat in omnibus previllegatis habere supportatos, ut de vobis plane speramus. Data Mugle XXV martii.

Benedictus de Doctoribus de Padua iuris utriusque Doctor Capitaneus, Iudices, Consilium et Commune Terre Mugle.

Reccolta del Sig. ... all'Archeografo Triestino 1877. Vol. 5

P[illegible] fatto da [illegible] [illegible]

[illegible] Pi[illegible]

[illegible] 1188 [illegible]

[illegible]

[illegible] petit [illegible]

[illegible]

[illegible] dunetto [illegible]

[illegible]

[illegible] prefare [illegible]

[illegible]

[illegible] evangelico [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1349, 13 aprile. [illegible] [illegible] [illegible] al Cas[illegible]
[illegible] notte [illegible] libera [illegible] [illegible]
del suo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] detto.

Empo [illegible] [illegible] [illegible] Gregorio [illegible] [illegible].

[illegible] Exponit michi dilectus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de Flandria de
Caneto [illegible], quod Reverendissimus Pater Dominus [illegible] Patriarcha
[illegible] detentum habet et captivum [illegible] quendam Flo
[illegible] ipsius Cesaris, certas congressus criminis [illegible] eum et
[illegible] [illegible] ipsius Cesaris et [illegible] patris [illegible]
[illegible] [illegible] ferventissimo animo [illegible] [illegible] propter [illegible]
quam [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] personale
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ipsius dicti Alexii [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ex corde affectuosissime deprecor, quatenus [illegible] amoris
intuitus, placeat ipsum, [illegible] [illegible] [illegible]
liberam et [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] tamen
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Datum Padue die xxiii aprilis [illegible] LXXXIX

[illegible] [illegible] Padue [illegible]

[illegible] XXVI, [illegible] [illegible] [illegible]

1399. 13 Maggio. Cividale.

Convenzione del comune di Cividale pel riattamento della strada di Plezzo coi Duchi d'Austria — segue la tariffa di uso per la muda e Vuluardo per il transito.

Evidenter pateat universis et singulis has litteras visuris, lecturis et audituris quod inter Illustrissimos ac excellentissimos Principes et Dominos Dominos Guillielmum et Albertum Dei gratia Duces Austrie etc ex parte una et nos Franciscum Checo Gastaldionem, Provisores, Consilium et Commune Civitatis Austrie Aquilegensis Diocesis parte ex altera, causa et ex eo, et pro eo quod prefati illustrissimi et excellentissimi Principes et Domini Domini Duces pro se et pro eorum successoribus nobis Gastaldioni, Provisoribus, Consilio et universitati et Communi predicte Terre Civitatis Austrie et successoribus nostris concesserunt et dederunt eorum consensum et assensum auctoritatem libertatem, arbitrium, facultatem precipuam et plenariam potestatem reparandi, reformandi, reaptandi de novo construendi et faciendi unam stratam ab aqua que dicitur Zatarusa per Plecium que strata ad terram Civitatis Austrie protendatur. Pacta hec solemnibus conventionibus fuerunt et sunt habita conventa expressius et firmata videlicet quod nos et successores nostri mercatoribus predictorum illustrissimorum Principum et Dominorum D. Ducum Austrie etc. et eorum hominibus per stratam ipsam cum mercimoniis venientibus non faciamus, non permittamus nec consentiamus ultra mutas ab antiquo solitas et Vuluardum usitatum, fieri aliquas novitates, neque in prestatione et exhibitione mute sive theolonii, passagii aut pontium, neque in ~~tando neque~~ in recipiendo salvum conductum; neque in depositione mercimoniorum in predicta Terra Civitatis Austrie quod vulgariter dicitur niderleg, neque cum aliqua alia novitate; sed mercatores et homines predictorum Dominorum Ducum per ipsam Terram Civitatis Austrie cum mercimoniis transitum facientes consuetas mutas et

Valuardum usitatum solvere sicut ceteri mercatores teneantur et debeant

Muta quidem concreta et Valuardum usitatum infra his in libris declarantur

Et nos nostrique successores instante et exigente necessitate mercatoribus et hominibus predictorum Dominorum Ducum se cum mercimoniis per ipsam stratam transferentibus et per terram Civitatis Austrie eorum transitum facientibus de fidele et securo salvo conductu tam per territorium et per Gastaldiam ipsius Terre Civitatis Austrie providere eorum expensis dolitur debeamus.

Nec non quoties et quando mercatores et homines ipsorum Dominorum Ducum Austrie etc. sive eorum vectores ad terram ipsam Civitatis Austrie pervenerint sive ibidem moram traxerint quod tunc et interim cum procedere libere et cum tebolonia non retardentur nec aliquam moram inutilem ibidem facere cogantur sed expeditam ac debitam habeant expeditionem solvendo mutam et Valuardum debitum et usitatum.

Ita videlicet quod quilibet mercator ac vector seu auriga mercatorum et hominum predictorum Dominorum Ducum Austrie possit cum mercimoniis transire per ipsam terram Civitatis Austrie absque omni molestia et impedimento quando et quotiens eis, seu alteri eorundem placuerit et ubi fuerit expedire solvendo tamen debitum usitatum.

Muta et Valuardum concretum hoc est = Hic ponatur muta etc.

In cujus rei testimonium etc. has litteras scribi et fieri fecimus nostrique sigilli pendentis munimine. ~~[illegible]~~ Datum in scriptis in Civitate Austrie predicte Aquilegensis Diocesis die XIII mensis Maij sub anno dominice nativitatis millesimo tricentesimo, nonagesimo nono. ~~nono~~ . inditione septima.

1379 19 Maggio

Tariffa pedaggio del transito unita alla convenzione del riatto

Muta quidem et valuesardum consuetum hoc est:

Forenses qui vendunt et qui emunt tenentur solvere pro marca denariorum aquilegensium duos denarios salvo quod pro vachis et bovibus solvunt denarium unum pro quolibet capite;

et pro quolibet equo quem vendunt in Terra solvuntur den. IIII;

et pro quolibet equo qui ducitur venalis ad terram Civitatis et transit ultra, solvitur denarius medius;

pro omni centenario castratorum solvuntur den. decem;

pro omni centenario porcorum solvuntur den. XXV;

pro omni mercantia que in nostro vulgari dicitur roba da bene, que transit per Terram Civitatis Austrie, solvitur pro sauma quartum unius ducati;

pro roba de mezo bene que transit per Terram Civitatis, solvitur pro qualibet sauma unum octavum ducati;

pro omni roba pizola que transit per Terram, solvuntur pro sauma den. IIII.

item pro rame stagno plumbo ferro carnibus et pro omni re que vehitur in sauma solvuntur pro qualibet sauma den. IIII.

item pro qualibet mercantia que venditur in Civitate Austrie vel citra la Tarvisa et Lok et Sdolisa, solvuntur pro muta den. II;

pro muta salvo pro bovibus et vachis, sicut supradictum est solvitur;

item quod mercatores dominorum Ducum Austrie et in eundo et in redeundo tantum unam mutam solvere debeat et teneatur que minor est sicut in Venzono et alii solvere solent.

In quorum testimonium fidem ac evidentiam pleniorem has nostras litteras fieri iussimus nostrique sigilli pensione muniri, datas et scriptas in Civitate Austrie prefate Aquilegensis diocesis die XIII mensis Maii, sub anno dominice nativitatis MCCCLXXXX indictione VII.

Da copia autentica nell'Archivio Comunale di [illegible]

52

[illegible], in magno in Italia, [illegible] [illegible] [illegible] de gran[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Praeterea [illegible] [illegible] [illegible] Utini. [illegible] D. [illegible] die 19 iunii, [illegible] actum in [illegible] Utini [illegible] Ven. vir D. Jacobus de [illegible] Vicarius in spiritualibus Rmi D. [illegible] Patriarche Aquilegensis, presentibus Presb. Johanne de [illegible] plebano [illegible], Presb. Hermacora [illegible] [illegible] Presb. [illegible] capellano [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testibus. D. Vicarius predictus prehabita examinatione in grammaticalibus Presb. Jacobi officiantis in Quadruvio [illegible] [illegible] Presb. [illegible] [illegible] examinationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in grammatica [illegible] dictiare et construere et clericum examinatum per D. Patriarcham vel eius Vicarium approbatus fuerit [illegible] approbatio [illegible] litteras patentes approbantes [illegible] [illegible] cum Presb. [illegible] qui aliter causa devotionis in secreto possit [illegible] illud tempus [illegible] celebrare. — —

15 [illegible]

[illegible]
Di [illegible]
fr [illegible]
vi [illegible]
a [illegible]
[illegible]
[illegible]
la [illegible]
[illegible]
p [illegible]
[illegible]
d [illegible]
[illegible]

1399, 9 agosto. Nel castello di Valvasone Mior Rizzardo e Cortesi di Valvasone per 312 marche di denari aquilejesi, compera dal nob. Giovanni q. D. Niclussio di Ragogna, signore di Torre le ville di Gruppignano, Villanova e l'avvocazia Cosatia in 20 mansi.

Melchiorre de' Melchiorri notajo di Valvasone. Arch. Notar. Udine

A. D. 1399, ind. VII, die nona augusti, actum in Castro Valvasoni, Diocesis Concordiensis, in camera inferiori domus D. Rizardi, Militis infrascripti, presentibus venerabilibus viris Dominis presbiteris Nicolao Vicario in Ecclesia Beatissime Marie Virginis et Beati Johannis Apostoli et Evangeliste de Valvasono et Jacobo Capellano in Ecclesia S. Jacobi Apostoli ~~de~~ eodem loco, providis viris Laurencio q. Georgii, Squarino q. Ser Albrici Square, Nicolao q. Trufulini, Nicolao q. Johannutti, Antonio q. Ser Margariti omnibus habitantibus Valvasoni testibus ad hec vocatis specialiter et rogatis et aliis pluribus. —

Precio et foro ac nomine finiti precii marcarum tricentarum duodecim denariorum aquilegensis monete quos denarios et quod precium Vir Nobilis D. Johanninus q. D. Niclussii de Ragonea nunc Dominus de Turri fuit ibidem contentus, confessus et manifestus se habuisse et recepisse ac sibi integre datumque solutum et numeratum ac datos, solutos et numeratos esse ab Egregiis et Nobilibus Viris Dominis Rizardo Milite q. D. Henrici de Valvasono dante, solvente ~~Albrico, Antonio et Nicolao fratribus eius et filiis~~ et emente pro se suisque heredibus et, cui ius suum dare voluerit pro parte una ~~quondam prefati~~ et a D. Henrico q.m D. Ulvini de Valvasono ~~eorumque heredibus et~~ cui dante, solvente et emente pro se ~~ius suum dare voluerint pro parte secunda una non~~ a D. Johanne

2

et Nobilibus Viris DD. Odorico, Antonio et Nicolao fratribus eius et filiis quondam prefati D. Ulvini de Valvasono eorumque heredibus et cui ius suum dare voluerint pro parte secunda, nec non a D. Johanne q. D. Simonis de Valvasono dante, solvente et emente pro se et Nobilibus Bartholomeo, Antonio, Rizardo et Toma fratribus eius et filiis quondam prefati D. Simonis de Valvasono eorumque heredibus vel cui ius suum dare voluerint pro parte tercia, exceptioni sibi non dati, non habiti, non recepti et non numerati sibi dicti precii et dictorum denariorum tenore huius contractus et exceptioni doli, mali, conditioni sine causa in factum actioni omnique alio legum et iuris ac ipsius auxilio tam canonico quam civili quo a contentorum in presenti contractu observatione se posset aliqualiter deffendere vel tueri aut de quo in hoc ipso contractu plenam et expressam fieri opporteat mentionem, omnino renuncians; Idem D. Johanninus pro se et eius heredes dedit, vendidit, tradidit et investivit iure pheudi Ecclesie Aquilegensis prefato D. Rizardo Militi stipulanti, ementi et recipienti pro se eiusque heredibus etc. pro parte una et D. Henrico stipulanti, ementi et recipienti pro se et nominatis eius fratribus

eorumque heredibus etc. pro parte secunda, ac D. Johanni sti-
pulanti, ementi et recipienti pro se et ipsius nominatis fratri-
bus eorumque heredibus etc. pro parte tertia, ~~[illegible]~~ ipsius D. Johannis
dominium et garitum et iurisdictionem dominii et garriti
sui, quod et quam ipse D. Johanninus habet vel habebat in Villa
Zopule et in Villaromana prope Zopulam et usque ad pontem
burgi de Zopula, eis modo et forma quibus apparet et constat
per quoddam instrumentum publicum cuiusdam sententie
arbitrarie alias late inter ipsum D. Johanninum parte ex una
et Nobiles Viros D. Nicolaum q. D. Bartholomei et Johannem
Franciscum q. Ser Henrici de Zopula parte ex altera, scriptum
manu Ser Johannis notarii q. Aylini de Maniaco in M.CCC.LXXXXIII
inditione prima, die IV mensis julii a me Melchiore notario infra-
scripto visum, lectum et vulgarizatum coram prefatis D. Domi-
nis emptoribus venditione ac testibus suprascriptis. Item quan-
dam eius Advocatiam et Copolaticum quam et quod Dominus
venditor ipse habet vel habebat in et supra mansis viginti infra-
scriptis sitis in dictis villis Zopule et Villeromane; pro quorum
XX mansorum colonis solvuntur pro rata annuali iure ipsius

Advocatia et Copulatica vendita et venditi libre LXXVII solidorum parvorum et solidi octo ac galine CLXXX in festo Purificationis Beatissime Marie Virginis mensis februarii et ova tres ~~georgii mensis aprilis~~
in festo S. Georgii mensis aprilis et urne vini quinque in festo S. Michaelis mensis septembris et rape unius currus onerati et starria quinque et quarta dimidia surgi in festo S. Martini mensis novembris et Marsi pro quibus sic pro rata solvitur dicta Advocatia vendita et Copulaticum venditum reguntur ab hominibus infrascriptis:

Primus namque regitur per Dominicum q. Stefani Rubei de dicta villa Zopule, secundus per Nicolaum Biluse et per Johannem a Monte de ipsa villa, tertius per Stefanum Puchulinum de ipsa villa, quartus per Antonium de S. Advocato et per Peregrinum q. Logdratt de Ovoleto, ambos nunc habitantes in ipsa villa Zopule, quintus per Venutum Zopulat de ipsa villa, sextus per Zimuttam generum olim Dominici Zurat de ipsa villa, septimus per Stefanum vocatum Bot de ipsa villa, octavus per Chonzium de Ovoleto, nonus per Johannem q. Phinosii de ipsa ~~generum~~ villa Zopule, decimus per Odoricum q. Petri Rubei de ipsa villa, undecimus per Nicolaum Puppi de ipsa villa,

XII per Dominicum q. Jacobucii de ipsa villa, XIII per Antonium q. Casini de ipsa villa, XIV per Rodulfum q. Muzatti de Ovu leto et huius mansi sedimen situm ante pontem dicti Burgi de Zopula, XV per Franciscum textorem de dicta villa Zopule, XVI per dictum Rodulfum q. Muzati, XVII et XVIII per Celestium q. Catelini de dicta villa Zopule, XIX et XX reguntur per Jacobum de dicta Villaromana cum omnibus et singulis iuribus, actionibus et iurisdictionibus ad dictum dominium et garritum et ad dictam Advocatiam et dictum Copolatium venditum spectantibus et pertinentibus et cum omni iure sedendi ad banchum iuris in dictis Villa Zopule et Villaromana et usque ad pontem dicti Burgi de Zopula et recipiendi, exigendi et re dimendi ab illis quos contigerit per sententiam condempnari in ipsis Villis vadias et condempnationes prout exprimit senten tia arbitraria supradicta et cum sediminibus, domibus, tegetibus, curiis, ortis, bayarziis, casalibus, braydis, campis, arboribus, vitibus, pratis, silvis, nemoribus, pascuis, comugnis, venationibus, aucupationibus, aluvionibus, piscationibus aquis, aquarum ductibus, introitibus, exitibus, viis, semitis et fossatis et cum omnibus et singulis

iuribus et actionibus, usibus, requisitionibus, servitutibus, dominiis, honoribus, comodis et utilitatibus ad dictas res venditas vel ad prefatum dominum venditorem pro eis et ex eis quomodolibet spectantibus et pertinentibus tam de iure et consuetudine quam de facto a celo usque in abissum. Ita quod amodo prefatus D. Rizardus Miles eiusque heredes et pro parte una et prefatus D. Henricus etc et eius heredes nominati eorumque heredes etc pro parte secunda ac prefatus D. Iohannes et eius fratres supradicti eorumque heredes etc pro parte tercia ex nunc dictas iis venditas, ut suprascriptum est, possit et valeat habere, tenere, possidere, dare, donare, alienare, vendere, permutare, in solutum dare, obligare pro anima vel corpore, iudicare ac de eis et parte earum aut ipsarum aliquo iure disponere et facere quicquid eis placuerit perpetuo et cunctis temporibus futuris sine conditione dicti Domini venditoris eiusque heredum vel alterius alicuius interposite persone. Quas quidem res venditas ipse Dominus venditor se prodictis Dominis emptoribus constituit precario nomine possidere donec ipsi vel alter eorum de ipsis rebus venditis tenutam et possessionem acceperint vel acceperit corporalem quam accipiendi eorum propria auctoritate

17

et in se retinendi licentiam et bayliam omnimodam eis contulit atque dedit preterea si dicte res vendite plus precio supra dicto valerent, ipse Dominus venditor pro se et suis heredes totum id plus tempore et hora huiusmodi venditionis facte titulo et nomine pure, mere, libere et irrevocabilis donationis que dicitur inter vivos et que ulla ingratitudine, causa vel offensa valeat revocari de certa scientia dedit, donavit, transtulit, cessit et mandavit prefatis Dominis emptoribus pro se et nominibus quibus supra stipulantibus et recipientibus, ponens eos in locum suum ita quod amodo sint Domini, proprietarii et veri possessores ipsarum rerum venditarum prout erat dictus Dominus venditor ante huiusmodi venditionem et donationem, renuncians exceptioni non sic facte donationis tempore huius contractus et iuri dicenti donationem ultra quingentos aureos factam non valere et rescindi posse nisi solempni insinuatione interveniente, promittensque prefatus Dominus venditor pro se etc et cum obligatione omnium suorum bonorum etc et reffectione damnorum omnium et expensarum litis et extra ac interesse, prelibatis Dominis emptoribus pro se et nominibus quibus supra stipulantibus et recipientibus de predictis rebus venditis vel parte ipsarum vel aliquo earum iure

vel iuribus aliqua ratione vel causa litem, questionem, inqui-
tationem aut controversiam ipsis Dominis emptoribus vel
eorum heredibus etc. per se et eius heredes vel per aliquam aliam
interpositam personam semper dictas res etc. cum omnibus et
singulis suis iuribus et pertinentiis eidem Dominis emptoribus eo-
rumque heredibus etc. in iure legitime defendere, guarentare,
auctorizare, distrigare, expedire et in solidum manutenere
ab omni homine, colegio, universitate, ecclesia et persona
qualibet, dictasque venditionem, traditionem et donationem
cum omnibus et singulis in hoc instrumento insertis et con-
tentis perpetuo firmas, ratas, gratas et validas habere, tene-
re attendere et plenius observare, numquamque contrafacere,
dicere vel venire per se vel alios, aliqua ratione vel causa,
dolo, ingenio sive fraude, de iure vel de facto, sub pena
dupli valoris ipsarum rerum venditarum secundum quod
nunc valent vel tempore aliquo plus valuerint, minus
solidis quinque veronensium parvorum, in singulis capitulis
huius contractus stipulata et promissa, qua soluta vel non,
presens tamen instrumentum omniaque in eo contenta obti-
neant perpetuis temporibus pleni roboris firmitatem. Et in hunc
modum prefatus Dominus venditor in nuncium tenutae dictarum rerum

venditarum dedit et assignavit prefatis Dominis emptoribus
Sgravinum testem suprascriptum, qui eos vel eorum alterum
in tenutam et possessionem ipsarum rerum venditarum pone
ret ac induceret corporalem. Quibus denique sic peractis
idem Dominus venditor ipsos Dominos emptores pro se et no
minibus quibus supra stipulantes de dicto pheudo manu pro
pria investivit relaxans eis ~~nominibus quibus supra~~ debitum prestari iura
mentum fidelitatis ac promittens per se et eius heredes s. o.
pera praelegata eisdem Dominis temporibus pro se et nominibus
quibus supra stipulantibus in unum mensem postquam ab
eis vel eorum altero vel eorum heredibus etc fuerit requisitus,
resignare dictas res venditas in manibus Rev.mi in Christo Patris
et D.D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis digniss
simi Patriarche et operam dare cum effectu quod ipse Domi
nus Patriarcha suo et successorum suorum ac prelibate sue Aqui
legensis Ecclesie nomine ipsos Dominos emptores vel eorum alterum
aut eorum heredes aut cui ius suum commiserint, de ipsis rebus
venditis et pheudo ipso debeat investire. Cum omni melioramento etc.

1399, 1 settembre: Cividale. Antonio Patriarca d'Aquileja nomina Marchese d'Istria per un anno, il Cav. Venceslao di Spilimbergo, per 300 ducati d'oro

(Da pergamena originale presso il D.r Luigi Pognici di Spilimbergo.)

Antonius Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha, Nobili et Egregio Militi Wenceslao de Spegnimbergo nostro fideli dilecto salutem et gratiam nostram. De nobilitatis, fidelitatis et discretionis tue virtute plenam atque precipuam fiduciam obtinentes, Marchionatum nostrum Ystrie cum garieto, affictibus, iuribus et iurisditionibus quibuscumque ad ipsum nostrum Marchionatum quovismodo spectantibus et pertinentibus, tibi harum tenore a die date presentium usque ad unum annum proximum venturum integrum et completum duximus plene atque precipue committendum. Et hoc precio trecentorum ducatorum boni auri et iusti ponderis, cuius partis centum et septuagintaquinque ducatos nobis statim in prompta et parata pecunia et reliquos centum et ~~septuagintaquinque~~ viginti quinque ducatos post sex menses proxime venturos nobis debes solvere et teneris. Fidelitatem igitur dilectorum fidelium nostrorum totius universitatis contrate nostre Ystrie harum tenore requirimus eis nec non universis et singulis aliis eidem nostro Marchionatui quomodolibet subiectis seriose mandantes quatenus anno durante huiusmodi, tibi vel tuo vicesgerenti quem deputaveris loco tui in hiis omnibus que ad ipsius nostri Marchionatus spectant officium, parere et obedire efficaciter

studeant et intendant. Alioquin penas et sententias quas rite tulerimus in rebelles, ratas habebimus atque gratas, faciemusque eas auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Promisisti namque nobis iuramque iurasti quod Castrum nostrum Petrepilose cuius custodiam bonam et fidam etiam tibi committimus per presentes, ad honorem et statum nostrum nostreque Aquilegensis Ecclesie fideliter custodies et servabis nobisque et gentibus nostris omni tempore apertum tenebis et ulterius nobis vel cui mandaverimus et quocumque modo sede vacante Capitulo Aquilegensi vel eius Vicedomino, dicto anno transacto, absque difficultate seu excusacione qualibet vel peticione expensarum seu alia causa quacumque, libere et fideliter reassignabis, iura etiam nostra et nostre Aquileiensis Ecclesie supradicte ibidem illibata servabis et personas eidem Marchionatui nostro subiectas contra earum laudabiles consuetudines non gravabis, ipsiusque Marchionatus nostri officium in omnibus et per omnia legaliter et fideliter exercebis.

Harum sub nostri appensione sigilli testimonio litterarum.
Data in nostra Civitate Austrie die primo septembris anno domini millesimo tricentesimo nonagesimonono, septima indictione.

(manca il sigillo).

Johannes

[illegible] mer
[illegible] gistra
[illegible] nnis
[illegible] tra
[illegible]
[illegible] ino
[illegible] pti
[illegible]
[illegible] nonas [illegible]
ues. ensu
inoli= bius
ac [illegible] thes
elora= [illegible]
poltri es
inio, vea
[illegible]
p qui narh
ibutio.
recor= the
imm et
S. S. di
[illegible]
is, nobis= [illegible]
istici
mediate
rad [illegible]

XXI 1399. 28 Settembre Civi[illegible] ...[illegible]no

M[illegible] stagin[illegible]

(Pr[illegible] ... [illegible]ano.)

A. D. 1399 die dominica 28 septembris, 7. inditione, actum in Civitate Austria in domo habitationis Ven. D. Jacobi de Arpino Vicarij Generalis in Spiritualibus Rev.mi etc. D. Antonij Patr. aquilegensis presentibus Presb. Johanne q. Mg. Antonij Citarij officiante in S. Johanne de Glyandrchio Civ. Austrie, Ambrosio de Portis testibus.

Lancellotus q. ser Rigardi de Manzorago dolato sibi iuramento per dictum D. Jacobum, tactis scripturis, corporaliter juravit ad S. Dei Evangelia quod erit fidelis Ecclesie Aquilegensis, Antonio Patriarche qui nunc est et successoribus suis canonice intrantibus, quod Castrum Mugle bene et fideliter custodiet et ipsum Castrum restituet D. Patriarche vel eius successori vel cui mandaverit ad omnem eius requisitionem et sede vacante Capitulo Aquilegensi vel eius Vicedomino. ——

Pubbl. dal D. V. Joppi nell'Archeografo Triestino 1877. Vol. 5.

[illegible]

et [illegible]

mu[illegible]

et [illegible]

vel[illegible]

et [illegible]

1399. Istrumento di giuramento prestato da Lancillotto di Marcorago custode del Castello di Muggia per il Patriarca d'Aquileja

56

A. D. 1399, ind. VII, die dominica XXVIII Septembris, actum in Civitate Austrie in domo D. Jacobi de Arpino, presentibus presbitero Johanne q. M.ri Antonii citarii officiante in S. Johanne de Xenodochio Civ. Austrie, Ambrosio de Portis testibus.

Lancellottus q. Ser Rizardi de Marcorago delato sibi sacramento per dictum D. Jacobum Rev.mi in Christo patris et DD. Antonii miseratione divina Sancte Sedis Aquilegensis Patriarche dignissimi in spiritualibus Vicarium Generalem tactis sacris scripturis corporaliter iuravit ad sancta dei evangelia quod erit fidelis Ecclesie Aquilegensi, Antonio Patriarche qui nunc est et successoribus suis canonice intrantibus, quod Castrum Mugle bene et fideliter custodiet et ipsum Castrum restituet Domino Patriarche vel eius successori vel cui mandaverit ad omnem eius requisitionem et sede vacante Capitulo Aquilegensi vel eius Vicedomino.

Pe rogiti [illegible] notajo. Arch. Not. Udine.

1399; 21 ottobre. [illegible] Convenzione della villa di Ternaggo con la Fantone Pini per il pascolo del monte di S. Simeone

Bonifacio q. Antonio di [illegible] [illegible]

[illegible] ordine

[illegible] 1399, ind. VII, die XXI octobris, Cremone in stacione mei infrascripti notarii, presentibus Nicolao q. Alinci [illegible], Jacobo [illegible] Ser [illegible] Pagani, [illegible] et Nicholai [illegible] testibus notis [illegible] et aliis ad hec specialiter vocatis et rogatis.

Cum hoc sit quod Homines et Comunitas ville Ternaggi annuatim et in perpetuum in festo S. Danielis dare et solvere teneantur S. Fantono Pini de Cremona centum libras casei [illegible] montis S. Simeonis in quo dictus S. Fantonus habet in suis pascuis [illegible] pascentibus dictis hominibus de Ternaggo eorum animalia supra dicto monte prout dico latius [illegible] manu [illegible] notarii [illegible] 1395, tuneque dictus Ser Fantonus ultra dictas centum libras peteret a dictis Hominibus et Comunitate XXII libras casei, ipso concedente [illegible] sufficientem cum ducent casariam supra dictum montem.

Ea propter dictus Ser Fantonus parte ex una et Laurencius q. Leonardi de Ternaggo tanquam Sindicus et procurator dictorum Hominum et Universitatis dicte ville Ternaggi parte ex altera, ad tale pactum et concordium pervenerunt,

videlicet pro virtute tam supradicti instrumenti scripti
nec talium quam quorumcumque aliorum instrumen-
torum quod et que dictus ser Fantonus et nominatus Lau-
rentius in sindicatorio et procuratorio nomine quo supra
ratificaverunt et approbaverunt et pacti fuerunt
semper in suo vigore permanere prefati Homines et Co-
munitas ville Torneggi annuatim et in perpetuum in
festo S. Danielis solvere teneantur et debeant prefato ser
Fantono sive heredibus aut cuius successori dare voluerit centum
libras casei iure quo supra, item libras casei XV, quibus XV
libris casei prefatus ser Fantonus quolibet anno quo mon-
teavent dictum montem prefatis Hominibus de Torneggio
esset concedere debeat calderiam sufficientem et non mon-
teantibus ipsam calderiam concedere non teneatur ipsi
que eidem ser Fantono petere teneantur et ipse eis concedere
teneatur. Quod pactum, ac omnia et singula suprascripta
dictus ser Fantonus et nominatus Laurencius sindicario et procu-
ratorio nomine quo supra promiserunt sibi invicem et in perpe-
tuo firma et rata habere, tenere et non contrafacere per
se etc. et sub pena dupli etc. qua soluta vel non presens instru-
mentum obtineat plenum robur, item refitere etc. Pro quibus
omnibus et singulis firmiter attendendis etc. dictus ser Fantonus
obligavit omnia sua bona presentia et futura et dictus Lau-
rencius tamquam sindicus et procurator obligavit omnia
bona dictorum Hominum et Comunitatis presencia et futura
cum omni nihilominus —

58

1399, 10 dec.re Gemona. Contratto del Comune di Gemona con M.o Giacomo medico, per 5 anni.

[illegible]

[illegible]
die x decembris

[illegible] 1399, ind. [illegible], in Glemona [illegible] ... sub domo Communis, presentibus providis viris [illegible] Nicolao de Comunis, [illegible] dicto [illegible], [illegible] [illegible] Valentini et [illegible] [illegible] [illegible] Communis ac [illegible] [illegible] [illegible] et aliis.

Ibique providus et circumspectus Magister Jacobus Medicus, promisit et pacto convenit Stephano dicto Bleon Massario Communis Glemone [illegible] [illegible] et nomine dicti Communis stipulanti et [illegible] [illegible] [illegible] dicto [illegible] in [illegible] [illegible] et medicine a proximo ~~festo~~ medio [illegible] futuro [illegible] [illegible] ad quatuor annos annos sequentes et completos. Et hec promisit dictus M.r Jacobus quia prefatus Stephanus [illegible] [illegible] Massarius [illegible] voluntate dictorum [illegible] Provisorum per se et suos successores dare et solvere promisit quolibet anno [illegible] [illegible] dictum terminum quatuor annorum [illegible] eidem M.o Jacobo vigintiquinque marchas soldorum pro suo salario; item libras soldorum XXV pro pensione domus, videlicet medietas in principio anni et alia medietas in fine; cum hoc siquidem pacto habito, videlicet predictus M.r Jacobus debet fecisse et preparasse unam Stationem Speciarie [illegible] [illegible] [illegible] usque [illegible] [illegible] [illegible]

Maij et in [illegible] non fuerit [illegible] debea correctioni Comunis [illegible] omnia et singula [illegible] servent habere ratum et firmum ~~[illegible]~~ [illegible] et singulis [illegible] attendendis et [illegible] dictus Stephanus [illegible] obligavit omnia bona dicti Comunis et nominatus M.o Jacobus obbligavit omnia sua bona presentia et futura) =

1319. 17 [illegible] Gennaio Giovanni [illegible] di Gemona [illegible] a M.o Giacomo medico per [illegible] anni una [illegible] ([illegible]) in [illegible] del Comune dal [illegible] per 10 lire di [illegible] all' anno. —

1402, penult. [illegible] Gemona [illegible] Massari del Comune di Gemona [illegible] M.o Giovanni [illegible] in [illegible], che questi [illegible] ad abitare in Gemona per 5 anni per [illegible] l' arte chirurgica ([illegible] et operandi [illegible] cirurgie) [illegible] per 16 marche di soldi all' anno da pagarsi [illegible] e che esso M.o Giovanni [illegible] da ogni [illegible] e fazione [illegible] a medicare qualche [illegible] e stare qualche giorni, sempre però con licenza del Massario e possa poi andare se sarà chiamato nelle ville di [illegible] e Buja e alle ville vicino a Gemona qualunque volta sarà chiamato. (ad villas [illegible] et Buye et villas Glemone [illegible] possit [illegible] quandocumque fuerit requisitus.) —

1399, 10 decembre. Zoppola. Placito per l'elezione dei due Giurati di Zoppola e Villa Romana. ... ogna

Placito per fissare la multa ai non intervenuti.

(Nelle carte da Malchiavidis ... di Valvasone. Arch. Not. Udine.

A. D. 1399, ind. VII, die X decembris actum in Villa Zopule sub ... solite audientie, campanam ipsius Ville, presentibus providis viris Filippo q. ser Nicolai, Nicolao ser Trufulini, Valentino q. ser Menardi Georgio filio Laurenti omnibus istis habitatoribus Valvasoni; Petro Chavaluta de Villa Romana, Nicholao et Johanne q. Cornelli in Villa Zopule habitante, Daniele q. Antici, Piligrino vocato Famita, Petro Longo istis de Villa Zopule, Johanne q. Candoni de Arcu [illegible] inferiore, Rodulfo q. Ugatti; Jacobo filio Tonsi de Cordeto testibus et aliis pluribus de dicta Villa Zopule ibidem ad placitum seu plaidum districtum ad sonum campane more solito congregatis.

Coram Nobili viro D. Odorico q. D. Ulvini de Valvasono in iudicio pro tribunali sedente pro se et nomine suo ac fratrum suorum ex parte una, nec non vice et nomine Nobilis iuvenis D. Johannis q. D. Simonis de Valvasono et fratrum eius pro parte alia et sedente ipso D. Odorico pro se et nominibus quibus supra una cum Jacobo q. Dominici a Chantono et Nicolao Pupi, Juratis et officialibus ipsorum DD. de Valvasono supranominatorum in ipsa Villa Zopule proposuerunt ipsi Jurati prefato D. Odorico dicentes quod de more ipsius Ville Zopule sit alios duos eligere Juratos hodie, qui electi officium ipsum faciant et exerceant transacto placito hoc seu plaido districto, quod est et incipit hodie cras et tertia die [illegible]; quare postulaverunt licentiam consulendi alios convicinos eorum

attentis supra dicta electione faciendi, qua licentia per ipsum D. Odoricum ipsis Jacobo et Nicolao Juratis concessa et attributa et deinde per ipsos Juratos habito consilio et deliberatione matura cum eorum Conviciniis predictis, ipsi Jurati mediante voluntate et consensu prefati D. Odorici, in Juratos et Officiales anni proximi futuri in dicta Villa Zopule elegerunt Johannem q. Finchi et Culusium q. Zuanuti de ipsa Villa Zopule, quos ipse D. Odoricus per dictam electionem sic factam ibidem confirmavit et de mandato eiusdem D. Odorici delato debito sacramento ipsis Culusio et Johanni Juratis electis per me Notarium infrascriptum iuraverunt ipsi Jurati electi ad sancta Dei evangelia tactis sacris scripturis dictum suum officium iuste, recte et fideliter exercere, remoto omni odio, amore, ira, prece, precio, lucro et dampno suo vel alieno et qualibet falsitate. Cum consilio sapientum et cum omni meliorameneto etc.

Eisdem die et loco, presentibus Filippo, Nicolao hospite, Valentino et Georgio de Valvasono, Johanne q. Comelli habitante in Villa Zopule, Odorico filio Stefani, Antonio q. Casini, Dominico q. Iacobucii Fanta ibidem de Villa Zopule, Rodulfo q. Muzatti, Jacobo filio Tonsi de Villa Ovoleti testibus et aliis. Prefatus D. Odoricus de Valvasono pro se et nominibus quibus supra sedens in iudicio pro tribunali ad placitum seu plaidum districtum

una cum Jacobo et Nicolao Iuratis anni huius predictis, dixit et expo-
suit quod per Zaninum preconem et nuncium suum mandari
fecerit de domo in domum omnibus et singulis de Villa ipsa Zo-
pule et de Villa Romana quatenus in pena soldorum, xl debe-
rent dicto placito seu plaido hodie, crastina alia tercia die sequenti
interesse, prout dictus Zaninus preco ibi presens ex sacramento of-
ficii sui ibidem retulit ipsis omnibus de Villa Zopule et de Vil-
la Romana sic mandasse et citasse sub pena xl. soldorum, excepto
quod Fabro vocato Zufolino et fratri ipsius Fabri, quare dixit ullum
in domibus ipsorum fratrum Fabrorum invenisse. Et ideo petivit
ipse D. Odoricus per ipsos Jacobum et Nicolaum Iuratos sententialiter
diffiniri quid iuris contra absentes et contempnentes mandatum seu
~~mandatum~~ preadictum. Qui Iurati prehabito consilio cum Astantibus sententia-
verunt quod ipse D. Odoricus debebat seu debeat facere singulatim
vocari omnes et singulos supradictos sic ut premittitur citatos. Qui denique
de mandato ipsius D. Odorici vocatis per dictum Zaninum preconem omnibus
~~vocantibus~~
et singulis istarum duarum Villarum scilicet de Villa Zopule et de Villa
Romana, comparentibusque et respondentibus omnibus sic citatis, exceptis
Petro Chavaluta, Dominico q. Venturini, Bartolusio q. Dominici Barbe, Nicolao
q. Cornelli istis de dicta Villa Romana, Vanutto q. Bini et Daniele q. Antici de Villa
Zopule, predicti Jacobus et Nicolaus Iurati per eorum sententiam prehabito
consilio cum Convicinis eorum astantibus, condempnaverunt predictos sex absentes

citatos de banno dicti mandati eis facti per nuncium et preconem dictum, scilicet quemlibet ipsorum in soldis XL etc. Cum omni vdligamento etc.

[illegible]

A.D. 1400, die 26 martij, ind. 8, actum Utini in domo habitationis [illegible] canii, presentibus D. Johanne [illegible] de Yspania [illegible] doctore, [illegible] de Gratacellis etc. — D. Jacobus de Ragogna Utinensis [illegible] in spiritualibus [illegible] in Christo Patris et D.D. Antonij Patriarche Aquileie generalis vicarius [illegible] Presbitero Johanni de Paluto Viceplebano Plebis et Vicearchidiacono Cadubrij sub pena excomunicationis late sententie et depositionis ab ordine, quod non impediat se aliquis de coniungendis et separandis matrimonijs nec quorundam [illegible] parrochianorum suorum de [illegible] videlicet qui viverent in adulterio. Item mandavit eidem sub dicta pena [illegible] hinc ad decimum diem maii proximi venturi omnes [illegible] tardes [illegible] ipsum tempore vicearchidiaconatus sui miserit dicto d. [illegible] in dictum terminum notificari dicto d. [illegible] partibus dicti vel dicta matrimonialia vincula ..... (manca [illegible] corroso del foglio)

libera

1400 3 Aprile Cividale — Atto di comunione di beni in vita ed in morte di due amici abitanti in Meriano. 2

Societas et fraterna communio Thomadi q. Andree la Prodoto de Miriano et Domeni q. Laurentii de Corona habitantis in Miriano.

A. D. MCCCC. ind. VIII. die tercio mensis Aprilis. In Civitate Austria in ~~[illegible]~~ Terre Civ Austrie predicte prope stationem Leonardi capellari q. Jachigli de ipsa Civ Austrie, presentibus Johanne filio ipsius Johannis capellarii, Cumucio calli=gario q Vilani de Villa nova, Bratusio fabro q. Gisloth, Vidono q Johannis Marissi, Johanne genero Osalchi his tribus de Midea, Geronimo q. Petri de Palmada habi=tante in Miriano testibus ad hec vocatis et rogatis.

Thomadus q Andree Laprodoto de Miriano et Domeni q Laurentii de Corona habi=tans in Miriano veri amici, affines proximi, benivoli et attinentes sicut se insimul esse dixe=runt in presentia testium predictorum et mei Johannis notarii, non vi, non compulsio=ne, non seductione, non fraude seu dolo, non inductione aliqua vel errore, sed mere, libere, sponte, expresse et de certa scientia, concordi et unanimi, benivola voluntate et fideli affectione vigente inter eos, fecerunt, composuerunt et solemniter insimul ad invicem contraxerunt supra omnibus et singulis et quibuscumque eorum et cuius=libet eorum bonis et rebus mobilibus et immobilibus, debitis et creditis, iuribus et acti=nibus universis usque ad presentem diem habitis et aquisitis, habendis in posterum et aqui=rendis per eos et per quolibet ipsorum quocumque et qualitercumque, veram, puram, liberam et immaculatam societatem, communionem et laudabilem atque irrevocabilem fraterni=tatem et cordialis verissque amoris confirmationem et convictionem; volentes, decla=rantes, convenientes et pacientes prefati Thomadus et Domeni pacto, stipulatione promissionibus et conventionibus intervenientibus inter eos ad invicem hinc inde solemnibus via, modo, iure et forma efficacioribus quibus potuerunt et possunt, quod omnia et singula eorum et cuiuslibet eorum bona mobilia et stabilia que [?]

ipsi et quilibet ipsorum nunc habeant ubique locorum et habebunt et acquirent
in posterum ipsi et ipsorum quilibet quovis modo, titulo, causa et forma qui-
buscumque deinceps sint esseque debeant eque communia inter eos, cum omni
onere, honore, commodo et utilitate, quodque bona omnia et singula illius qui
prius altero ex eis sine herede ex eo legitime dependente vel cum herede in pu-
pillari etate decedenter recesserit ab humanis, ex nunc prout ex tunc sint esse-
que debeant, spectent et pertineant et spectare et pertinere debeant cum
effectu, pleno iure ad supra viventem et superstitem ex illis, aliqua voluntate
et dispositione sub quavis forma, modo et nomine, conditione et causa concepta
inter vivos seu in ultima voluntate illius sic prius morientis ut prefertur,
contrarium aliquatenus vel de facto, sub pena ducentarum librarum denario-
rum parvulorum in singulis huius instrumenti capitulis, versiculis, pactis,
particulis et conventionibus, solemni hinc inde ad invicem stipulatione premissa
pactizata et conventa, que totiens peti et exigi possit et valeat cum effectu quo-
committetur in ipsam et ipsa pena soluta vel non soluta, presens tamen instrumentum
in omnibus et per omnia particulariter et in totum semper obtineant pleniorem
firmitatem etc.

Cum omni meliori modo etc.

Notajo Giovanni q. Guglielmo di Cividale. Bibl. Civ. Udine, Orig.

1400. 17 Maggio. a Cividale. Fabbrica di una torre o propugnacolo in borgo San Pietro.

A. D. MCCCC. ind. VIII. die XVII mensis Maii In Civitate Austria in Stupa Consilii
presentibus etc. Nobilibus, honorabilibus et prudentibus viris DD. Francisco Checo Gastal=
dione, Bernardo de Rosacio, Ottobono q. Coradi de Tusco provisoribus, Corado Boyani
milite egregio, Ulvino q. d. Nicolai de Campsio etc. consiliariis Terre Civ. Austrie
predicte etc. in Consilio precipue et sollemniter congregatis. Ibique ipsi namque omnes
unanimiter DD. Gastaldio, provisores, consiliarii [illegible] vice et nomine dicti Communis contenti
fuerunt et confessi etc. quod honorabilis vir Petrus q. Simonis q. Leonarducii de Formentinis
de Civ. Austria tamquam heres testamentarius q. Utussii q. ser Jacobi Sabtilis(?) dedit, tradidit
etc. honorabili viro Johanni q. Osalchi de predicta Civitate, recipienti nomine et vice Communis
Civ. Austrie tamquam specialiter deputato per Consilium et Comune ipsius Civ. Austrie ad facien-
dum fieri, construi et laborari unam turrim in burgo S. Petri Civ. Austrie in angulo
ubi erat una bretanescha seu unum propugnaculum quinquaginta marchas soldorum
quas prefatus Utussius in suo ultimo testamento legavit Communi Terre Civ. Austrie
pro auxilio et in auxilium edificationis predicte turris faciende et quas [illegible] marchas
soldorum prefatus Johannes q. Osalchi etc. confessus fuit et contentus etc. integraliter
recepisse renuncians etc.

Not. Giovanni q. Guglielmo di Cividale Bibl. Civ. Udine. Orig.

1400. 1 giugno. Roma. Papa Bonifacio IX toglie il Monastero di Aquileja da ogni soggezione al Patriarca d'Aquileja.

3

Bonifacius episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis
[illegible] et conventui Monasterii [illegible]
[illegible] ordinis S. Benedicti [illegible]
[illegible]
[illegible]
religiosam [illegible]
[illegible] ordinis adhibemus,
et ut eadem quietis [illegible] secura, et
a iugo cuiuslibet [illegible] servitutis illesa, personas
ipsas [illegible] Apostolicis communimus.
Hinc est quod nos vestris supplicationibus incli-
nati, vos, et monasterium [illegible] predictum, ac sin-
gulares personas, ac membra, et bona iura vestra
quecumque, que in [illegible] obtinetis et in posterum
obtinebitis ab omni [illegible] iurisdictione dominio,
servitute, et visitatione Patriarche Aquilegensis qui
est, et erit pro tempore ac dilectorum filiorum Capituli
Aquilegensis et aliorum ordinariorum et iudicum quorum-
cumque auctoritate Apostolica tenore presentium
eximimus et perpetuo liberamus ac sub B.
Petri, et sedis predicte, atque nostra protectione sus-
cipimus et exemptas ac liberas esse volumus, nobis-
que ac successoribus nostris Romanis Pontifici-
bus canonice intrantibus ac dicte Sedi immediate
subiacere; itaque Patriarcha, ac iudices supradicti

ratione delicti ... [illegible]
... [illegible]
contraccus ... [illegible]
nos, aut monast... [illegible]
bona, et iura ... edict... [illegible]
... obsistatur ... adiudicat ... [illegible]
cere, seu evocari coram ... [illegible]
delegatis ... de ... [illegible]
felic. rec. ... Papa IV. ... [illegible]
nisi, et ... alia constitutione apostolica ... [illegible]
traria non obstante.
Decernimus insuper ex nunc omnes, et sin...
las excommunicationis, suspensionis, et inter...
dicti ... et quoscumque processus, qu...
uis poenas et sententias continentes,
quas, et quos contra nos, et monasterium,
personas, bona, membra ac iura praedicta
fieri, seu quomodolibet promulgari contin...
geris contra huiusmodi nostrae exemptioni...
irritas ac nullius roboris uel momenti.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostrae exemptionis, liberationis, sus...
ptionis, uoluntatis, et constitutionis infringere
uel ei ausu temerario contraire. Si ...

Cuius autem hoc attentare [illegible],
indignationem omnipotentis Dei, et B. Petri
et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.
Dat. [illegible] apud Sanctum [illegible]
Pontificatus nostri anno undecimo.

P. de escalo.

Cum hanc scripturam privilegii copiam ex libro Rev[erendissi]mi
monasterii [illegible] in eodem multa alia pri-
villegia, ac instrumenta diversi generis
descripta sigillo D. Marci [illegible] existentem
[illegible] Vincentius [illegible]
Notarius civis [illegible] can[illegible] [illegible]
[illegible] eduxit [illegible] appositis

[illegible] max.

…vas signi.

1400, 13 giugno. Nella Villa di Cevraja. Il nob. Gio. Francesco di Zoppola dà la sua metà del Castello di Zoppola e delle mura giacenti in esso ed altri beni al Cav. Rizzardo di Valvasone e Consorti, ricevendo una casa ed alcuni mansi in cambio. 4

Melchiorre de Melchioribus notajo di Valvasone. Arch. Notar. Udine

A. D. 1400, ind. VIII, die dominico XIII iunii; actum in Villa Zavraye Dioecesis Concordiensis, in tegete mansi Ser Filippi de Fagagna recti et habitati per Petrum q. Dominici de ipsa Villa, presentibus circumspectis et providis viris Squarino q. Ser Albrici Squarre de Portugruario, Filippo q. Ser Nicolai de Atems, Vidone q. Martini de Miris testibus ad hec vocatis specialiter et rogatis et aliis pluribus.

Nobilis vir Ser Johannes Franciscus filius q. Ser Henrici de Zoppula pro se et eius heredibus dedit, tradidit et permutavit in perpetuum iure recti et legalis feudi Nobili viro D. Henrico filio q. D. Ulvini de Valvasono stipulanti et recipienti pro se et nomine suo ac vice ~~iure recti et legalis feudi~~ et nomine Nobilium DD. Odorici, Antonii, Nicolai et Johannis fratrum suorum et filiorum quondam (written above the line) prefati D. Ulvini de Valvasono et heredum suorum aut cui ius suum dare voluerint pro parte una atque Nobili iuveni D. Johanni filio q. D. Simonis de Valvasono stipulanti et recipienti pro se et nomine suo ac vice et nomine Nobilium DD. Bartholomei, Antonii et Rizardi fratrum suorum pupillorum et filiorum quondam prefati D. Simonis de Valvasono et heredum suorum aut cui ius suum dare voluerint pro

parte secunda, nec non prefatis DD. Henrico et Johanni de Valvesono stip. ementi et recipienti vice ac nomine egregii Militis D. Rizardi q. D. Henrici de Valvesono et eius heredum vel cui ius suum dare voluerint pro parte tertia, medietatem unam Turris case de Zopula quam ipse Ser Jo. Franciscus habet seu habebat pro indiviso cum nobili viro D. Francisco filio q. D. Nicolai de Prodolono: item domum unam partim muratam et partim asseribus clausam et paleis coopertam sitam in dicto Castro Zopule: item unum suum ortum situm in ipso Castro eidem domui adherentem et totam partem suam ipsius Castri de Zopula cum omnibus et singulis iuribus, actionibus et iurisdictionibus et dominiis que et quas idem Ser Jo. Franciscus de Zopula habet vel habebat seu habere poterat in dicto Castro Zopule tam pro diviso quam pro indiviso cum prefato D. Francisco de Prodolono in dicto burgo: item medietatem unam unius molendini siti infra prope Zopulam: item medietatem unam unius fornacis site prope villam Zopule versus Medunam: item medietatem unam cuiusdam edificii seu poste unius sece site supra aquam Zopulete eundo de Zopula ad Portumnaonem, quod molendinum, quam fornacem et quam postam sece idem Ser Jo. Franciscus de Zopula habet seu habebat pro indiviso cum prefato

D. Francisco de Prodolono: item quoddam suum doneale situm prope
foveas Zopule rectum et laboratum per Venutum Zopulati de vil
la Zopule cum quinque pratis suis sitis in pertinenciis ipsius ville
de Zopula usufructuatis per dictum Venutum Zopulati: Item
quoddam suum ortale situm in villa Zopule rectum per Ven
tum fabrum de ipsa villa, pro quo solvit annuatim iure simplicis
fictis in crastinum nativitatis Domini libras quatuor soldorum,
spatulam porcinam unam et galinam unam: item quoddam suum
Ortale situm in villa Zopule rectum per Conradum cerdonem de
Zopula, pro quo solvit annuatim in crastinum dicte Nativitatis
Domini iure simplicis fictis denarios LX, spatulam porcinam unam
et galinam unam: item unum suum ortum situm in villa Zo
pule rectum per Danielem q. Artici de dicta villa Zopule pro quo
solvit annuatim iure simplicis fictis soldos XXVIII: item quoddam
suam responsionem livelli perpetualis libre unius piperis annua
tim solvende in crastinum dicte Nativitatis Domini per Nicolaum
fabrum de dicta villa Zopule supra quodam ortale ipsius Nicolai
sito in dicta villa Zopule: Item omne ius actionem et petitionem
quod et quas idem D. Jo. Franciscus de Zopula habet vel habebat

per medietatem et pro indiviso cum prefato D. Francisco de Pro
dolono in munitionibus dicte Turris et dicti Castri de Zapula, vide
licet in duabus bombardis, in duobus vaselis plenis pulvere de
bombardis, in duabus capsis plenis carretonis, in quadam fune
de turri et in certis aliis ferramentis existentibus pro munitione
ipsius Turris, Castri et loci de Zapula deputatis, cum omnibus
et singulis iuribus et pertinenciis dictarum rerum datarum et
permutatarum cum accessibus et egressibus suis, introitibus, exi
tibus atque viis suis, piscationibus, aluvionibus, aquis, aqua
rum ductibus, edificiis ac omnibus aliis que habent supra se
intra se et infra in integrum, omnibusque aliis iuribus, actioni
bus, usibus, requisitionibus, servitutibus, dominiis, honoribus,
commodis et utilitatibus ad ipsas res datas et permutatas seu
ad ipsum Ser Jo. Franciscum dantem et permutantem pro
eis et ex eis a celo usque ad abissum integre spectantibus
et pertinentibus quoquomodo tam de iure quam de facto,
ad habendum, tenendum, possidendum, dandum, donandum, alie
nandum, permutandum, obligandum, in solutum dandum
pro anima vel corpore iudicandum et quicquid prefato D.
Rigando Militi de Valvisono eiusque heredibus vel cui ius suum

dare voluerit pro parte una prefato D. Henrico et dictis his fratri-
bus de Valvesono et eorum heredibus vel cui etc. pro parte se-
cunda ac prefato D. Johanni et dictis eius fratribus de Valvesono
et eorum heredibus vel cui etc. pro parte tercia de dictis rebus
sibi a dicto Ser Jo. Francisco de Zopula datis et permutatis
vel de parte ipsarum vel de earum aliquibus iuribus deinceps
perpetuo placuerit faciendum sine condicione eiusdem Ser Jo.
Francisci eiusque heredum vel alterius cuiuscumque persone
serviendo tamen Sancte Ecclesie Aquilegensi seu Patriarche eiusdem
Ecclesie qui pro tempore fuerit cum equite uno et dimidio de mi-
litia pro dicto feudo videlicet pro dicta medietate Castri et
Burgi de Zopula data et permutata secundum quod alii No-
biles de Patria feudatarii eiusdem Ecclesie Aquilegensis serviant
et servire sunt consueti. Et has res superius declaratas datas
et permutatas dictus Ser Jo. Franciscus de Zopula dedit et permu-
tavit prefatis DD. Henrico et Johanni de Valvesono pro se et nomi-
nibus quibus supra stipulantibus nominatim pro domo una murata,
solerata et cuppis cooperta sita in burgo inferiori de Valvesono
cuius tales dicuntur esse confines, a b oriente est via publica,
a meridie est domus una Scodelarii de Castiglono, ab occidente
est quoddam sedimen adherens et connexum domui dicti presbiteri
Bonitatis que nunc est prefati D. Henrici et fratrum eius predictorum

de Valvasone et a septentrione est quedam alia via publi=
ca et comunis vel alii si qui forent veriores confines. Item
pro mansis infrascriptis, scilicet pro manso uno sito in villa
Casarse et pertinenciis eius, recto et habitato per Jacobum a Fos
sato de ipsa villa: item pro mansis duobus sitis in villa S. Jo=
hannis de Casarsa et pertinenciis eius, quorum duorum mansorum
unus est recto et habitatus est per Aulivacium generum
olim Sabadini de ipsa villa, alius vero per Johannem de ipsa
villa S. Johannis: item pro duobus mansis sitis in villa Savorgna
ni prope S. Vitum et pertinenciis ipsius ville, quorum duorum man=
sorum unus est rectus et habitatus per Jacobum q. Savorgnani, alius
vero per Jacobum vocatum Veglaja de ipsa villa Savorgnani;
item pro manso uno sito in villa Bagnarole et pertinenciis eius recto
per Danielem de ipsa villa: item pro quatuor mansis sitis in villa
Azani et pertinenciis eius, quorum unus regitur per Andream, secundus
per Antonium, tercius per Bertolucium molendinarium et quartus
per fratrem ipsius Bertolucii omnes de ipsa villa Azani: item pro
uno manso sito in villa de Tesis et pertinenciis eius recto per Victorem et
per Vivarium de ipsa villa: item pro uno manso sito in villa Arbe

et pertinenciis eius recto et habitato per Bartholomeum de
ipsa villa: item pro medietate unius mansi siti in villa Se-
deglani et pertinenciis eius, recta et habitata per uxorem quondam
Stefani Peloati de ipsa villa: item pro uno manso sito in villa
Sancti Vidoti et pertinenciis eius recto et habitato per ~~Fratrem et~~ Dominicum
de ipsa villa: item pro uno manso in villa de Glutis et pertinen-
~~pertinentium de ipsa villa: item pro~~
ciis eius recto et habitato per Antonium et per Franciscum de ipsa
villa: item pro uno ~~manso~~ bono sito in villa Galeriani et pertinenciis eius
recto per Franciscum de ipsa villa: item pro quadam decima
mansorum trium cum dimidio sitorum in villa Presenani
et pertinenciis eius, quorum unus est rectus et habitatus per
Flumianum q. Natoati de ipsa villa et solvit annuatim
de decima afitata staria duo frumenti, staria duo milei et
staria duo surgi: alius mansus rectus et habitatus per Albunum q.
Lisignoli de ipsa villa et solvit annuatim de decima afitata sta-
ria frumenti duo, milei duo et surgi duo: medius mansus rectus per
Danielem q. Vigilardi ~~[illegible]~~ de ipsa villa et solvit annuatim de decima
afitata starium frumenti unum, milei unum et surgi unum: alius
medius mansus regitur per Filippinum de ipsa villa et solvit annuatim
de decima afitata, starium frumenti unum, milei unum et surgi
unum et alius medius mansus regitur per Nicolaum q. Mustelli de ipsa villa

et solvit annuatim de decima affitata starium frumenti unum milei unum et surgi unum. Quam domum cum mansis, bonis et decima supradictis ipse D. Henricus de Valvesono pro se et nominatis fratribus suis ac eorum heredibus, pro quibus fratribus suis ipse D. Henricus promisit, stetit et se de rato habendo solempniter obligavit, ac dictus D. Johannes de Valvesono pro se et fratribus eius prenominatis et eorum heredibus, pro quibus fratribus suis ipse D. Johannes primum stetit et se solempniter obligavit de ratihabitione, nec non et prefati DD. Henricus et Johannes de Valvesono tam pro se et nominibus quibus supra quam vice ac nomine prelibati D. Rizardi de Valvesono et eius heredum pro quo ipsi DD. Henricus et Johannes primum steterunt et se in solidum de ratihabitione solempniter obligaverunt, dederunt in perpetuum et tradiderunt et in cambium permutaverunt dicto Ser Jo. Francisco de Sopula stipulanti et recipienti pro se et suis heredibus vel cui etc. hoc est dictam domum iure livelli perpetualis solvendo pro ea annuatim in festo S. Jacobi vel octo diebus post, quartas tres frumenti supraf atis DD. de Valvesono et dictos mansos, decimam seu bona iure proprii, cum omnibus suis iuribus et pertinenciis ac cum omnibus et singulis que habent supra se et infra in integrum et cum sediminibus

ac domibus dictorum mansorum seu bonorum predictorum prout premittitur in cambium datorum et permutatorum eorumque areis, curiis, ortis, bayarziis, braidis, campis, pratis terris cultis et incultis, silvis, nemoribus, venationibus, aluvionibus, piscationibus, aquis, aquarum decursibus, paludibus pasculis, comugnis, dominiis, garritis, ingressibus, egressibus, viis, semitis et fossatis omnibusque aliis iuribus, actionibus, iuribus, requisitionibus, servitutibus et honoribus, comodis, utilitatibus dictis domui, mansis et decime seu bonis in cambium datis et permutatis seu ad ipsos DD. de Valvesono datis dantes et in cambium permutantes pro eis sive ex eis a celo usque in abissum quomodolibet spectantibus et pertinentibus tam de iure quam de facto: ad habendum, tenendum, possidendum, dandum etc et quicquid eidem ser Jo. Francisco de Zopula suisque heredibus de dictis domo, mansis, decima atque bonis sibi datis et in cambium permutatis vel de parte ipsorum vel eorum aliquo iure deinceps perpetuo placuerit faciendum hec conditiones prefatorum DD. de Valvesono eorumque heredum vel alterius alicuius persone, declarantes, affirmantes et sic stantes prefati DD. Henricus et Johannes de Valvesono pro se et nominibus quibus supra

dicto Ser Jo. Francisco de Zopula stipulanti pro se etc quod dicti man-
si, decime et bona predicta per eos eidem data et in cambium
permutata vel aliqua eorumdem bonorum sive mansorum non
subiecta sunt ad solvendum alicui persone aliquod iuris capi-
tazium vel aliquod aliud onus, quam decimam tantum si forte
decimam ipsam pro eis vel eorum aliquibus solvi esset suetum
aut solvi debet de iure: insuper tenentesque prefati DD. Henricus
et Johannes de Valvesono pro se et nominibus quibus supra parte
ex una et dictus Ser Jo. Franciscus de Zopula ex altera et una-
quaque ipsarum partium vicissim sibi una vice et pro una non alterius
dictas res a se datas et permutatas possidere usque quo unaqueque
partium earumdem de ipsis rebus sibi ab altera datis et permu-
tatis tenutam et possessionem acceperit corporalem quam acci-
piendi et in se auctoritate propria retinendi licenciam sibi invi-
cem omnimodam contulerunt atque dederunt. Promittentesque
ipse partes pro se et eorum heredibus ac nominibus quibus supra
sibi ad invicem videlicet prefati DD. Henricus et Johannes de
Valvesono se in solidum obligantes pro se et eorum heredes ac no-
minibus quibus supra dicto Ser Jo. Francisco de Zopula stipulanti
et recipienti pro se etc et versa vice idem Ser Jo. Franciscus de

Zopula pro se et eius heredes eisdem DD. Henrico et Johanni de Valvessono stipulantibus et recipientibus pro se et nominibus quibus supra vicissim solempni stipulatione hinc inde intervenientibus ac iurantes corporaliter ad sancta Dei evangelia manutactis sacris Scripturis et specialiter prefati D. Johannes de Valvessono et Ser Jo. Franciscus de Zopula, quia minores erant xxv annorum maiores tamen xiv, litem, questionem vel controversiam aliquam de dictis rebus ad se datis et permutatis vel earum aliqua alteri vel eius heredibus ullo tempore non inferre nec inferenti consentire sed res ipsas datas et permutatas una pars alteri et eius heredum et altera uni et eius heredum ad invicem in iure legitime defendere, distrigare, varentare, auctorizare et in solidum manutenere ab omnibus et singulis hominibus, collegiis, universitatibus, comunitatibus, ecclesiis et personis, atque predictam dationem, traditionem, permutationem omniaque et singula in hoc instrumento contenta perpetuo firma, rata et grata habere, tenere, adimplere, attendere et plenius observare numquamque contrafacere, dicere vel venire per se vel alios aliqua ratione vel causa, dolo, ingenio, ingratitudine aliqua sive fraude, de iure vel de facto, nullamque restitutionem impetrare contra predicta vel aliquid predictorum pretextu dampni modici vel enormis et

ocasione minoris etatis vel alterius cuiuscumque rationis vel causae. Sub pena dupli valoris dictorum rerum datarum et permutatarum de quibus lis vel questio fieret aut moveretur secundum quod pro tempore aliquo plus valuerint aut fuerint meliorate minus quinque solidos veronenses parvorum, in singulis capitulis huius contractus stipulata et promissa, qua pena soluta vel non, praesens tamen datio, traditio et permutatio omniaque et singula in hoc contractu contenta cunctis temporibus obtineant plenum robur atque stabilem et perpetuam firmitatem. Pro quibus omnibus et singulis attendendis et firmiter observandis obligaverunt dicte partes, pro se et nominibus quibus supra sibi invicem omnia sua bona etc cum reffectione dampnorum omnium et expensarum litis et extra ac interesse etc. Et sic dictus D. Jo. Franciscus de Gopula promisit prefatis DD. Henrico et Johanni de Valvesono pro se et nominibus quibus supra stipulantibus at sub pena predicta quod in unum mensem postquam fuerit requisitus dictum Feudum resignabit in manibus Rev.mi in Christo Patris et D. D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche et operam dabit bona fide sine tamen datione suorum bonorum ut ipse D. Patriarcha pro se et nomine suo et successorum suorum ac vice et nomine prelibate Ecclesie Aquilegensis prefatos DD. Rigardum militem, Henricum et Johannem de Valvesono vel alter eorundem aut cui commiserint

de ipso feudo investire dignetur. Renunciaverunt insuper dicte partes pro se et nominibus quibus supra exceptioni non sic factarum dictarum dationis, traditionis et permutationis ac promissionum supradictarum et contractus non sic celebrati ac renunciantes novarum constitutionum et epistole divi Adriani beneficio et exceptioni doli, mali, conditioni sive causa in factum actioni et omni alio legum et iuris auxilio tam canonico quam civili omnique alie exceptioni, actioni, defensioni et rei eis competentibus vel competituris quibus a premissis vel infrascriptis vel eorum aliquo se possent modo aliquo defendere vel tueri. Quibus denique sic peractis, dictus Ser Johannes Franciscus de Gezula, prefatis DD. Henrico et Johanni de Valvesono pro se et nominibus quibus supra stipulantibus, in nuncium tenute dedit et assignavit Squarinum testem suprascriptum, qui eos vel eorum alterum pro se et nominibus quibus supra stipulantes in tenutam et possessionem dictarum rerum eis ab ipso datarum et permutatarum poneret ac induceret corporaliter, et versa vice prefati DD. Henricus et Johannes de Valvesono pro se et nominibus quibus supra dicto Ser Jo. Francisco de Gezula stipulanti pro se etc. in nuncium tenute dederunt et assignaverunt me notarium infrascriptum, qui ipsum Ser Jo. Franciscum pro se etc.

stipulantem in tenutam et possessionem dictarum rerum sibi ab eisdem DD. Henrico et Iohanne de Valleffono datarum et permutatarum ponerem et inducerem corporalem. Ceterum voluerunt dicte partes et mandaverunt pro se et nominibus quibus supra duo eiusdemque tenoris ex his instrumenta fieri videlicet pro unaquaque partium earumdem cum omni melioramento et cum consilio sapientum ad plenum.

Eisdemque die loco et testibus. Cum prefatus D. Henricus de Valleffono pro se et nominatis fratribus peteret et requireret a dicto Ser Io Francisco de Zopula ducatos sexaginta (?) (321) auri nomine et occasione certe quantitatis asserum lignaminum et clavorum positarum et positorum circa coperturam turris de Zopula et occasione aliarum rerum per ipsum D. Henricum et dictos fratres eius seu per alios eorum, precibus et instantia eidem Ser Io Francisco datarum et datorum porrectarum et porrectorum tempore quo inter ipsum Ser Io Franciscum et inter Ser Franciscum de Prodolono lis, questio et differentia vertebatur nomine et occasione subsidii et subventus gentium missarum per ipsum D. Henricum et dictos fratres eius dicto Ser Io Francisco et tentarum

ipso tempore ad custodiam ipsius Ser Jo. Francisci et dicta turris ac Castri et loci de Zopula . . Tunc coram dictis testibus et me notario infrascripto, prefatus D. Henricus de Valvasono considerans grata servitia sibi et dictis fratribus suis atque consortibus suis de Valvasono per ipsum Ser Jo. Franciscum collata et in futurum conferenda, titulo et nomine pure, libere et irrevocabilis donationis que dicitur inter vivos, de certa scientia per se et nomine suo ac vice et nomine dictorum fratrum eius pro quibus ipse promisit et stetit ac de rato habendo se solemniter obligavit, dedit, donavit et remisit predicto Ser Jo. Francisco stipulanti pro se et suis heredibus omne id totum et quicquid ipse D. Henricus et dicti eius fratres ab ipso Ser Jo. Francisco petere vel requirere possent seu idem Ser Jo. Franciscus eis esset quomodolibet obligatus causis et occasionibus antedictis, faciensque idem D. Henricus pro se et nomine suo ac vice et nomine dictorum fratrum eius ac heredum suorum dicto Ser Jo. Francisco stipulanti et perpetuam finem remissionem, quietationem etc. —

quondam

Inventario del Castello di Soppola.
Melchiorre de Melchioribus nod. di Valvasone
= Sucoperta edina d'un Protocollo nell' Arch.° Vol. 11 [illegible]

1402 In Soppula supra turri et palacio

Cerveras viiii

Barbutas et bacinetos vi

Balistas XX viij sanas in maiori parte et aliqua fracta

Duo molinos pro carzando

Zenti viij in turri et j supra palacio

Tres scatulos plenos pulvere de bombarda

Bombardas tres

libre LX carnium porzi in baffis et offibus et spatulis (carne porcina)

Duos plumacios pro ussoribus turris (piumacci per letti)

Tavolacii vii et pavesii ij hominum de Valvasono

Veretonos in uno bancho. –

N. K. di Melchiore de Melchiorri notaio di Valvasone

Doppio

1399. März 8, Wien.

Ludwig und Wido Grafen von Portschill etc. verzichten den Herzogen von Österreich gegenüber auf 1860 Mark Silb. und 8000 % Berner wogegen die Herzoge ihnen auf 10 Jahre 300 fl aus den Nutzungen zu Steier anweisen

Perg. mit drei hängenden Siegeln

1399. 8 Marzo. Vienna. Lodovico e fratelli conti di Porcia rinunciano ai Duchi d'Austria un loro credito di 1860 marche d'argento e di 8000 lire e per 300 fiorini per dieci anni sulle rendite ducali nella Stiria.

Ich Ludweig grave von Portschill für mich, alle mein erben und nachkomen und ich Quido sein vetter graf ze Portschill für mich, mein lieben brüder Bartsaian und Pagaan von Portschill, der vollen gewalte ich hab und für die ich mich wissentlich annime und für all unser erben und nachkomen, bechenn mit disem offenen brieve umb die vordrunge und zusprüch, die wir hincz den hochgebornen fürsten herczog Wilhalmen und herczog Albrechten vettern herczogen ze Österreich etc und andern irn brüdern und vettern unsern gnedigen herren gehabt haben, die da bracht hat tausant mark silbers wiennischen gewichts dreuhundert mark und sech-

quondam

Inventario del Castello di Zoppola.

Melchiorre de Melchioribus not. di Valvasone

= Incoperta edina d'un Protocollo nell' Arch.° Not. Udinese

1402 In Zoppola supra turri et palacio

Coracias VIIII

Barbutas et bacinetos VI

Balistas XX VIIJ navas in maiori parte et aliquas fracte

Duo molinos pro carzando

Zenti VIIJ in turri et JX supra palacio.

Tres vasculos plenos pulvere de bombarde

Bombardas tres

libra LX carnium porzi in baffis et ossibus a spatulis (carne porcina)

Duos plumacios pro custodibus Turris (piumacci per letto)

Tavolacii VII et pavesii IJ hominum de Valvasono

Veretonos in uno bancho. –

(Note di Melchiorre da Melchiori notaio di Valvasone) –

Doppio

1379. 8 Marzo. Vienna? Lodovico e fratelli conti di Porcia rinunciano ai Duchi d'Austria un loro credito di 1860 marchi d'argento e di 8000 lire piccole per 300 fiorini per dieci anni sulle rendite ducali nella Stiria(?)

1399 März 8, Wien. 5

Ludwig und Wido Grafen von Portschill etc verzichten den Herzogen von Österreich gegenüber auf 1860 Mark Silb. und 8000 ℔ Berner, wogegen die Herzoge ihnen auf 10 Jahre 300 fl aus den Mautungen zu Steier anweisen

Perg. mit drei hängenden Siegeln.

Ich Ludweig grave von Portschill für mich, alle mein erben und nachkōmen und ich Guido mein vetter, graf ze Portschill für mich, mein lieben brůder Bartsaian und Pagaan von Portschill, der vollen gewalte ich hab und für die ich mich wissentlich annime und für all unser erben und nachkōmen, bechenn mit disem offenen brieve umb die vordrunge und zůspruch die wir hincz den hochgebornen fürsten herczog Wilhalmen und herczog Albrechten vettern herczogen ze Österreich etc und andern iren brůdern und vettern unsern gnedigen herren gehabt haben, die da bracht hat tausant mark silbers wiennischen gewichts dreuhundert mark und sechczig mark Greczischen gewichts und fumfhundert mark silbers ye für ain mark vier und sechczig grosse bringt die summe achczehen hundert und sechczig mark, und acht tausent phunt Berner, die weilent ir vordern die hochgebornen fürsten herczog Fridrich ee er römischer kunge warde, herczog Leupolt, herczog Albrecht und herczog Ott gebrůder herczogen ze Österreich etc säligen gedächtnusse weilent unsern vordern Ludweigen von Portschill und Fridrichen von Port-

schill meins egenanten Ludweigs vatter und Byrbynen von Lortschill mein des egenanten Guido und meine vorgenanten brůder vatter sëligen schuldig waren und dafur sy in hetten verschriben dei stat und herschafft ze Loitenau als die brieve louttent die wir darumbe haben innegehabt und den egenanten unsern herren den herczogen gezunt widergegeben. Also sind dieselben unser gnědigen herren die herczogen mit uns an unser und der obgenanten unser vettern und brůder stat überain worden und habent uns darumbe zů aine ergeczunge benennet gegeben von nů Sant Jörgen tag über zehen jar nachenander alle jar dreuhundert guldein von iren muczen in Steir als der brief lautt den si uns darüber geben habent; daran uns auch wol benüget. Davon sagen wir dieselben unser herren von Österreich alle ir brůder vettern erben und nachkömen fur uns all unser erben und nachkömen aller der geltschult die ir vordern seligen unsern vordern und uns unczauf den heuttigen tag sind schuldig beliben, es sei mit briefen oder ân brieve gënczlich quitt ledig und los und haben versprochen und globt versprechen und globen auch wissentlich bei unsern trewn mit disem brieve ob nů fürbasser in kunftigen zeiten dhainerlai brief oder urchunt mer furkëmen die uber die obgeschriben pfandschaft ze Loitenaw oder umb dhainerlai dienste oder umb anderlai geldschult wie die genant wëren dhainen unsern vordern und oder unser erben von dhainen derselben unser

herren der herczogen vordern sagten von welhem das wēre daz dieselben brief und urkunt alle ganez und gar sullen ab und tode sein und dhain kraft nicht haben den ēgenanten un-sern herren von Österrich iren brûdern vettern erben und nachkōmen zû kainem schaden, noch uns unsern erben und nachkōmen noch yemand andermi zû kainem fromen ausgenomen des obgenanten irs briefs den sy uns gegeben habent umb die dreuhundert guldein gelts die nēch-sten zehen jare jērlich zegeben, der sol diesel-ben jar aus bei seinen krefften beleiben. Wenn sich aber die verlauffent, so sol der auch genez-lich tod und ab sein und kain kraft mer ha-ben. Und des ze urchunde haben wir unsre insigel gehenbt an disen brieve und haben ge-beten den erbern herren hern Fridrichen von Stubenberg unsern lieben freunde, daz er zû ainr gezeugnusse der sach sein insigel auch an disen brief zû den unsern gehenket hat im und seinen erben ân schaden. Der geben ist ze Wienn an samstag vor dem suntage so man singet Letare ze Mittervasten nach Christi geburde dreuczehen hundert jar, darnach in dem neunund-neunczigistem jare.

... Roma, Bolla di papa Bonifacio, ... che ... ...
... del ... ... di Moravia.

6

[illegible]

facientes justitiam, neque de justitia aliquam mentionem. Quamobrem considerantes prefati Tristandus, Nicolaus et Varnerius cum nonnullis suis sequacibus complicibus et amicis mortem impiam et injustam prefati Federici de consensu ... et voluntate prefati Patriarche perpetratam esse et sibi ipsis de morte ...

[illegible]

... et aliis de eo dicentibus in similibus dato quodam die ...

[illegible]

... ad eundem Patriarcham in castro ... antedicto ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... quomodolibet in premissis nobis cum cordis amaritudine ... instanter et ... supplicarunt et cum sicut asserunt de tam gravi Dei et Ecclesie ...

[illegible]

... cordis contritione doleant intimis cum ... eis eandem, misericordiam ... fauere et cum eis mansuete et benigne agere ipsisque et eorum statui super his providere clementer et misericorditer dignarem...

[illegible]

[illegible]

... non ... hujusmodi supplicationibus inclinati vobis ...

[illegible]

[illegible]

... complices, amici, fautores et sequaces quicumque, quotcumque et qualiscumque fuerint tam nobiles quam cives et plebes cujuscumque ... gradus, conditionis et dignitatis existerent suum ... humiliter confitendo reatum cum intima cordis contritione veniam ... prefatos Tristandum, Nicolaum, Varnerium et alios omnes et singulos ...

[illegible]

... et ... et qualitercumque ...

[illegible]

orarus [illegible] et [illegible] exiterit [illegible] culpabi[illegible] in [illegible]

[illegible] generali nomine dicendis sententia [illegible] ob premissa incurrerunt [illegible]

quantum publicum concernant interesse ab huiusmodi homicidii, sacrilegii et [illegible]

maiestatis [illegible] reatibus absolveretis ea vice auctoritate nostra in forma Ec-

clesie consueta et ex auctoritate mandati prefati propter hoc eis penitentia

[illegible] quolibet modo quod predicti Tristandus, Nicolaus, et [illegible]

[illegible] ac singuli eorumque familiaribus, sequacibus et culpabilibus supra[illegible]

[illegible] eos qui hoc humiliter petierint de maritando [illegible]

[illegible] earum conditionem quas duxerint eligendas, et quod principaliores

[illegible] tanto facinore perpetrato de bonis eorum fieri faciant, et quo pro

perpetuo presbitero in ecclesia [illegible] Domino serviture, et pro anima [illegible]

[illegible] oraturo sufficienter dotarent unam capellam, vel de faciendo

[illegible] tempore de quo vobis videretur, ac dotando capellam huiusmo

17

[illegible]

Sententia [illegible] scriba [illegible] ad Utine
A. D. 1408 die lune 21 junij, ind. 8, actum in civ. Austrie in contrata
S. Francisci in domibus d. Jacobi de [illegible] Vicarij Generalis [illegible]
[illegible] Bartholomeo
de Silavengo Aquil. et Civit., Andrea Augeri [illegible]
[illegible] Josephus de Verona [illegible]
[illegible] testibus.
[illegible] et omnia
bona sua sub pena et ad penam XXV ducatorum auri solvendorum
Curie Patriarchali quod de cetero nec in [illegible] nec alibi [illegible]
[illegible] non retinebit. Pro quibus firmiter observandis ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] obligavit [illegible]
[illegible] auxilio [illegible]
[illegible] scriptum. —

Si rilascia il presente fascicolo di pagine venti, che comprende copie e memorie di atti antichi originali, esistenti in questo Archivio riguardanti la storia patria, allo studente in tale materia presso quest'Ufficio Sig.r Vincenzo D.r Joppi e per solo uso di patria storia, a senso del Ministeriale Decreto 12 Decembre 1874 N.o 19119 comunicato coll'Appellatorio 17 detto n.o 1995.

Dalla Conservazione del R. Archivio Notarile Prov.le

Udine, 27, ventisette, Agosto 1872, settantadue

Antonini conservat.

Domini Luchini, ac filiabus, affinibus, attinentibus, proximis et amicis quondam

1400. 1 8bre Cividale. Deposizione del corpo di Luchino Visconti di Milano presso i Frati Minori di S. Francesco di Cividale.

MCCCC. Die primo mensis Octobris in civitate Aust. Aquilegensis diocesis in
Capitulo Conventus Sancti Francisci Ordinis Minorum de Civitate Austrie, coram
presentibus egregio milite Dno Corado Boiano quondam Dni Guillielmi Boiani,
Gabriele qm Johannis Donini, Virgilio quondam Dni Stefani civibus dicte civi-
tatis Austrie, Andrea quondam Henrici de Attems, Francisco qm Nicolai de Utino
omnibus habitantibus in Civitate Austrie predicta et aliis.

Congregati ad capitulum et in capitulo ad sonum campanelle ut moris
est in loco predicto Religiosis Fratre Johanne de Utino Vardiano, Fratre Johanne
de Triesmo Vicario, Fratre Franco de Vado et Fratre Martino de Sancto Daniele
capitulantibus et qui Capitulum facere potuerunt et possunt, non existentibus ad
presens aliquibus aliis Fratribus in predicto Conventu ut dixerunt. Ipsi namque Gvardi-
anus, Vicarius et Fratres omnes insimul communiter et concorditer per eos et eorum
successores, ac vice et nomine prefati Conventus S.ti Francisci de Civitate Austrie
predicta confitenti fuerunt et confessi ad stipulationis instantiam nob. viri
Bartholomei dicti Caguino quondam Rizardi de Caniбus de Mediolano, tam ac-
tis et convenientis nomine suo, et nomine ac vice Egregie et honeste Domine
domine Magdalene uxoris relicte quondam Magnifici et Spectabilis militis
Domini Luchini [de Vicecomitibus de Mediolano] ~~ac vice et~~ nomine [et vice] filiarum quondam prefati Domini Luchini,
ac vice et nomine omnium et singulorum affinium, attinentium, proximo-
rum, et amicorum ipsius quondam Domini Luchini ac vice et nomine om-
nium et singulorum quorum interest, et interesse posset et poterit, habuisse
hodie et recepisse in eorum conventu Sancti Francisci predicto nomine et
causa veri depositi et conservationis atque in deposito et in salvatione cor-
pus prefati Magnifici et Spectabilis Militis Domini Luchini de Vicecomitibus
de Mediolano, qui hodie hic in Civitate Austrie ut placuit Altissimo finivit
in Domino dies suos. Qui Religiosi Fratres Vardianus, Vicarius atque Fratres
omnes per eos eorumque successores ac vice et nomine prefati Conventus
Sancti Francisci promiserunt solemniter in verbo veritatis dare, resignare et
consignare corpus antescripti quondam Magnifici et Spectabilis Militis Domini
Luchini, prefato Bartholomeo dicto Caguino stipulanti et recipienti pro se
et nomine ut supra et supradicte Domine Magdalene uxori ipsius quondam
Domini Luchini, ac filiabus, affinibus, attinentibus, proximis et amicis quondam

Domini Luchini, et ipsorum cuilibet et singulis prout eorum interest, ad eorum et cuiuslibet eorumdem petitionem, postulationem et requisitionem quamcumque, obligantes ad hoc omnia bona ipsius conventus Sancti Francisci mobilia et immobilia presentia et futura, ecclesiastica et mundana etc.

Ex Protocollis seu Note Johannis qm Guillielmi olim Magistri Nadonii de Civitate Austrie.

Nel Volume MSS XXV Protocolli della Collezione di Monsignor Guerra Can.o di Cividale esistente presso la nob. famiglia de Portis di Cividale. confrontato colla Minuta originale nell'Archivio Portis. –

13: Nel III Volume Notariorum colle.ne Guerra si ha il seguente regesto:
1390. 7 Maggio. Venezia Lettera di Maddalena di Luchino Visconti a Margherita moglie del Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del fratello di lei, che a Venezia dicevasi morto.

1400, 2 ottobre. Cividale. Protesta di un medico di Cividale, contro un ammalato che non voleva compiere la sua guarigione.

Gio. di Gyfiderwonot di Cividale. Colleg. Portis Oriz. 9

A. D. 1400, ind. VIII, die 2 octobris, in Civ. Austria, in domo habitationis M. Bonincontre medici infrascripti, presentibus Radulfo aurifice q. Francischini dimicatoris, Nicolusio calligario de Vendoys testibus et aliis.

Ibique prudens vir M.r Bonincontra medicus habitans in Civ. Austrie, natus q. M.i Jacobi medici de Vicencia, rogavit instanter Paulum q. Hermagore de Albana ut in domo sua videlicet ipsius M. Bonincontre permanere deberet per aliquos dies et permittere quod ipse M. Bonincontra medicaretur eidem ut per gratiam Dei, idem Paulus medicamentis eiusdem liberabitur ab egritudine qua nunc gravatur, de qua incepit eidem Paulo mederi. Qui Paulus respondit ad hec et dixit quod nullo modo volebat hic amplius in Civitate manere sed volebat omnino ire Albanam ad domum suam, ibique morari. Idem M. Bonincontra videns et attendens atque considerans voluntatem eiusdem Pauli, protestatus fuit solemniter et expresse, quod si aliquod sinistrum mortis vel alterius eventus eidem Paulo evenire contingat, damnum et verecundia supra ipsum Paulum et non supra et contra ipsum M. Bonincontram habeat redundare. Protestatus quoque fuit contra ipsum Paulum de damnis, labore et expensis. =

Da

e d

qua.

Fra

ed

Me

ri

or

[illegible]

1390. 7 maggio. [illegible] Margherita [illegible] del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Patr. di Aq., che a Venezia dicevasi morto.

1400, 12 ottobre. S. Vincenzo. Convenzione tra Giovanni Lombardo Vescovo di Parenzo ed il Capitolo di S. Maria di Valle, per la quale le primizie di un Beneficio della Chiesa di S. Maria di Valle, sono attribuite al Vescovo e Chiesa Parentina.

– MSS. Fontanini; Colleg. Concina. Copia

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCC, ind. VIII, die XII mensis octobris, actum in Villa S. Vincentii in domo habitationis Presbiteri Martinelli Plebani dicti loci; presentibus Presb. Martinello Plebano loci S. Vincentii, nobili et discreto viro Ser Petro Lombardo filio nobilis viri D. Marci de Venetiis de contrata S. Margarite, Lazaro factore consripti D. Episcopi Parentini et aliis ad hec vocatis specialiter et rogatis.

Cum quedam questio seu differencia verteretur et orta esset inter Reverendum in Christo Patrem et D. D. Johannem Lombardo Dei et Apostolice Sedis gratia Episcopum Parentinum ex una parte et venerabiles viros Dominos presb. Mattheum de Valle Plebanum S. Marie de Valle, presb. Dominicum de Valle mansionarium et canonicum eiusdem Ecclesie, omnes de Capitulo dicte Ecclesie cum plures de dicto Capitulo non essent ex altera parte, de certis primitiis quas ipsi dicti Canonici retinebant in se et in seipsis dividebant, que quidem primicie spectant et pertinent cuidam Beneficio quod prefatus D. Episcopus obtinet et sui antecessores ab antiquo tempore habuerunt, tenuerunt et possiderunt in dicta Ecclesia S. Marie de Valle, quod Beneficium est de mensa dicti D. Episcopi prout patet evidentius sententia lata per venerabiles viros Dominos Fratrem Nicolaum Abbatem S. Petri de Sylva et Presbiterum Marcutinum Prepositum Rubini,

scripta manu Johannis de Cyplaco clerici publici imperiali auctoritate notarij in MCCCX, indictione VIII, die IX mensis ianuarii, visa et lecta per me notarium infrascriptum quam dictus D. Episcopus habet penes se et quam etiam ostendit dictis Canonicis et ideo ipse D. Episcopus petebat dictas primicias spectantes sibi de iure tam pretento quam de presenti solvere sibi debere per Canonicos ipsos et Capitulum antedictum. quocirca volentes ad bonam pacem et concordiam devenire ac cupientes parcere laboribus et expensis et litium anfractis obviare; non coacti, non decepti, nec in aliquo circumventi sed eorum et cuiuslibet eorum propria et spontanea voluntate co . . . .

. . . . consenserunt pro bono pacis et concordie, videlicet D. Episcopus suo et successorum ac Ecclesie Parentine nomine et dicti Plebanus, Canonici et Capitulum eorum ac successorum suorum quorumcumque nomine ~~et~~ infrascripta pacta et conventiones perpetuo valituras. Prime voluerunt iamdicte partes nominibus quibus supra et expresse ac unanimiter et concordanter consenserunt quod prefati Plebanus, Canonici et Capitulum nominibus quibus supra amodo in antea respondeant et respondere debeant ac solvere ac consignare teneantur prefato D. Episcopo ac successoribus suis annuatim legaliter et sine fraude primicias et quartesium spectantes et pertinentes dicto suo Beneficio seu Canonicatui quod reservatur ad mensam episcopalem ab antiquo tempore. Item voluerunt supradicte partes nominibus quibus supra unanimiter et concordanter consenserunt quod iamdictus D. Episcopus ~~partes~~ nominibus quibus supra, de cetero non possit nec debeat aliquo modo nec tempore ullo petere aut peti facere ab aliqua persona primicias antedictas de transacto tempore. Supradictas autem conventiones et pacta ac omnia alia et singula supradicta promiserunt et convenerunt hinc inde dicte partes et earum quelibet nominibus quibus supra scilicet una pars alteri et altera alteri tenere, attendere et inviolabiliter perpetuo observare et non contrafacere vel venire per se vel per alium seu alios, directe vel indirecte publice vel occulte, aliqua ratione vel causa, titulo, quesito, colore sub pena et ad penam quinquaginta librarum denariorum parvorum venetorum parti obedienti et observanti applicandarum et per partem non observantem solvendarum

B:
139.
Dal Kav. Bojani di Cividale, ...

per eorum quemlibet committenda totiens quotiens contrafactum fuerit in premissis et qualibet premissorum ac refectione damnorum, expensarum et interesse quos et quas pati contingerit incurrere in iudicio et extra qua pena soluta vel non soluta, exacta vel non exacta, rata nihilominus firma remaneant omnia et singula supradicta. Pro quibus omnibus et singulis suprascriptis et in presenti instrumento contentis sicut premittitur tenendis, complendis et inviolabiliter observandis, pronunciate partes et earum qualibet nominibus quibus supra obligaverunt seipsos ac omnia eorum cuiuslibet eorum bona mobilia et immobilia quaecumque, presentia et futura, de quibus omnibus et singulis supradictis nominate partes nominibus quibus supra et earum qualibet preceperunt fieri unum vel duo publicum vel publica instrumenta unius eiusdem tenoris per me Notarium infrascriptum.

(Manca il nome del Notajo).

Di
e d
que
tr
ed

139...
del Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del fatto di [illegible], [illegible] [illegible]

1401, 31 Gennajo. Portogruaro. Il Patr. d'Aquileja Antonio concede al nob. Venceslao di Spilimbergo le decime dell'anno passato in Pinguente, Rozzo e Colmo.

Antonius Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha, Nobili et egregio Wenceslao de Spegnimbergo nostro Marchioni Istrie fideli dilecto salutem et gratiam nostram. Universas quod de fidelitate et solicitudine tue industria plenarie confidentes, tibi decimas nostras et Ecclesie nostre Pinguenti, Rocii et Colmi castrorum nostrorum harum tenore anni proxime preteriti duximus plene atque integre concedendas. Mandantes universis et singulis fidelibus nostris quatenus vel earum partem isto anno nostro nomine exegerunt ac illis qui eas non solverunt, ut tibi dent eis vel nuncio tuo quem ad hoc duxeris deputandum integre nostre gratie sub obtentu respondeant et intendant, alioquin penas et sententias quas rite tuleris in rebelles ratas habebimus atque gratas faciemusque eas auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari: harum sub nostri impressione sigilli testimonio litterarum. Data in terra nostra Portusgruarii, die ultimo Januarii, anno domini millesimo quadringentesimo primo, nona indictione.

Jo. Marno

Con sigillo impresso.

D

ei

qu

ix

ex

139

Dal Kav. Cons.e Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Patr.a di Ag.a, per a venezia ...

1401, 25 febbrajo, Portogruaro. Il patriarca d' Aquileja attesta che Alamanno de Medici di Firenze fu camerario e tesoriere della chiesa d'Aquileja e suo e che sempre agì con molta lealtà.

Nos Antonius Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha Tenore presentium notum facimus universis vestras presentes litteras inspecturis quod cum virtuosi ac fideliter et solicite servientes veniant merito comendandi ut eis de bono perseverandi in melius et aliis similiter faciendi materia tribuatur nobilisque Allamanus de Medicis de Florentia in terra nostra Utini habitans nobis dudum legaliter et fideliter servierit ante tempore in caniparia nostra Utini caniparius, certoque alio tempore noster thesaurarius nostras recipiendo pecunias et expensas ac dictam caniparam regendo et gubernando et nobis de dictis officiis ac omnibus et singulis pecuniis et nobis aliis per eum nostro nomine quomodo receptis et expensatis usque in presentem diem, bonam fidelem legalem integram et diligentem reddidit rationem eundem universitati vestre et merito duximus comendandum. Et ne in posterum aliquibus casibus occurrentibus ipso Allamanus vel heredes sui de bono opere possint quo[illegible] indebitam curam pati eidem Allemano ac suis heredibus, nos nos et successores nostros ac vice et nomine nostre Aquilegensis Ecclesie de [illegible] et singulis tam in dictis officiis caniparie et thesaurarie nostro nomine administratis receptis et expensatis quam alio modo quomodocunque qualitercunque et quomodocunque usque in presentem diem, finem remissionem et quietacionem generalem plenariam atque perpetuam facimus per presentes. Quas scribi iussimus et nostri sigilli impressione muniri in testimonium huiusrei. Data in terra nostra Portusgruarii die XXV februarii anni Domini MCCCCI, IX indictione

Jo. Lemmus

Ex Regestr. VI fol. 17.

De copia nel vol. XV Ann. Civ. Utini pag. 206.

139.
del Kav. Giorgio Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di Aq.a, che a Venezia [illegible]

importante

1401 25 aprile Udine. Condizioni nella ... di un Notajo e consegna degli atti.

... Udine

1401 ... Ultimi ... domo ... Canonicorum ...

[illegible]

Luogotenente per l'assente ... Gaetano

[illegible]

[illegible] omnes notas tangentes [illegible] (singulas [illegible]

[illegible] aretas preteritas aut presentas quas invenire [illegible]

notas per [illegible] eandem mensem publicatas [illegible]

[illegible] et [illegible] omnes notas [illegible] nota [illegible]

[illegible] dicti [illegible] patris [illegible] quas [illegible] pastor [illegible] in [illegible]

[illegible] habit facilitas [illegible] cognita [illegible]

[illegible] et singulis prefatis [illegible] continentes mandamus [illegible]

[illegible] me [illegible] fecit fieri publicum in [illegible]

1/3

139[illegible]

Del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di Ug[illegible], che a Venezia [illegible]

1401, 21 maggio. S. Daniele. Sentenza d'arbitri nelle questioni tra i Signori di S. Daniele per la custodia del Castello di Varmo.

Notajo Fabricio q. D. Sgiozzo di Colloredo. Arch. Not. Udine

A. D. 1401, ind. IX, die XXI mensis maii, actum in Sancto Daniele sub logia Comunis eiusdem loci, presentibus Georio q. Nicolai Mateo de S. Vito, Garlino et Livisio Domini Lafranchi de Benzonibus de Crema testibus et aliis ad hec vocatis et rogatis.

De omni differentia seu differentiis vertentibus vicissim inter nobiles viros Dominos Nicolusium q. D. Lisii, Vannerium q. D. Tomasuti, Bertulum q. D. Zanuti, Nicolaum q. D. Artichi et Antonium et Viglelmum fratres q. D. Coradi de S. Daniele per se et fratribus prequibus promiserunt de ratihabitione nomine et causa Custodie Castri de Varmo dicti nobiles nominibus antedictis libere se compromiserunt in venerabilem virum Dominum presbiterum Christoforum q. Titiani de Ceneta et providum virum Petrum q. Nicolai de S. Daniele tamquam in arbitros, arbitratores et amicabiles compositores dantes et concedentes dicti nobiles nominibus antedictis de S. Daniele prefatis arbitris, arbitratoribus et amicabilibus compositoribus plenam licentiam et bayliam supra predicta custodia Varmi inter dictos nobiles de S. Daniele, sententiandi, pronunciandi, arbitrandi, dilucidandi,

et diffiniendi alte et basse, amicabiliter et de iure auditis et non auditis iuribus, allegationibus eorum stando vel sedendo et sicut dictis arbitris melius videbitur et placebit, partibus presentibus hodie per totam diem, promittentes quoque dicti nobiles nominibus antedictis vicissim solempnibus stipulacionibus hinc inde intervenientibus ac iurantes ad sancta Dei evangelia tactis scripturis, sibi et cuilibet ipsorum prestito ibidem per me notarium infrascriptum sacramento, predicta omnia et singula in hoc instrumento contenta ac sententiam seu sententias ferendam seu ferendas per dictos arbitros perpetuo et omni tempore firma, rata et grata habere, tenere et plenius observare et non contrafacere, dicere vel venire per se vel alium seu alios, aliqua ratione vel causa de iure vel de facto et ab ea vel ab eis non appellare nec illam seu illas reducere ad arbitrium boni viri sub pena quinquaginta ducatorum auri in singulis capitulis huius contractus stipulata et promissa, cuius pene medietas cedat arbitris predictis et alia medietas observanti seu observantibus arbitrium, qua pena totiens exigi possit cum effectu, totiens contrafactum fuerit. Qua soluta vel non presens tamen instrumentum et omnia in eo contenta obtineant

139...
del Kav. Cogiadio Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del fatto di Cq., ... a lenesa acclar...

llenam firmitatem, obligantes ad hec dicti nobiles nominibus antedictis omnia eorum bona mobilia et immobilia, presentia et futura, cum refectione damnorum omnium et expensarum litis et extra ac interesse.

Ipsi vero in attentibus millesimo, inditione, die et loco, presentibus Georio et Liprio predictis, Nicolao q. Iacobi de Rodeglano viceg[astal]dione in S. Daniele testibus ad hec vocatis et rogatis, coram suprascripto Domino presb. Christoforo q. Ticiani de Ceneta et provido viro Petro q. Nicolai arbitris etc. electis per suprascriptos nobiles de S. Daniele ut superius declaratur, in iudicio comparentibus suprascriptis nobilibus viris DD. Nicolao, Varnerio, Bertolo, Nicolao, Visglelano et Andrea fratribus pro se ipsis et fratribus tunc statim dicti arbitri, arbitratores et amicabiles compositores differentiarum vertentium inter dictos nobiles de S. Daniele nomine et causa custodie Castri de Varmo, visis, auditis et diligenter examinatis omnibus et singulis eorum iuribus et differenciis et auditis omnibus his quod ipsi DD. de S. Daniele dicere et allegare voluerunt et habito super his semel et pluries consilio bonorum et providorum virorum ac inter se deliberatione prehabita diligenti, Christi nomine invocato de cuius vultu recta procedunt iuditia, presentibus dictis nobilibus DD. de S. Daniele et sententiam seu sententias ferri petentibus, sententiaverunt, pronunciaverunt, declaraverunt, mandaverunt et arbitrati fuerunt quod prenominati Domini de S. Daniele, quilibet ipsorum pro rata eisdem tangente, singulo anno teneatur et

et debeat tenere familiarem unum in Castro de Varmo pro custodia dicti Castri suis sumptibus et expensis. Item sententiaverunt etc quod quilibet ipsorum Dominorum pro rata sua teneatur stare et abitare personaliter tribus mensibus in Castro de Varmo pro Capitaneo vel tenere unum sufficientem et gratum, alius vice sui per illos tres menses eidem tangentes, et tenere unam custodiam supra turre et portanerium unum illis tribus mensibus suis sumptibus et expensis et quod familiares dictorum Dominorum existencium in Varmo teneantur et debeant obedire illi cui acciderit habitare illis tribus mensibus pro Capitaneo pro rata et si aliquis familiaris defectu Domini sui negligeret obedire ut predixi, quod tunc ille qui contrafecerit incidat in pena compromissi. Item sententiaverunt etc quod nobilis vir Ser Nicolaussius Ser Artichi incipere teneatur habitare pro suis tribus mensibus die iovis proxime futuro deinde Ser Nicolausius et nepotes, pro rata eorum tangente, deinde Ser Bertulus et deinde Ser Varnerius et sic de singulis, mandantes insuper dictas eorum sententias inviolabiliter observari sub pena in compromisso adiecta.

1392.
del Kav. Co. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Pat. di Aq., che a Venezia ...

15

1401, 16 giugno. Valvasone. — Il Banditore pubblica che chi vantasse crediti verso certo Pellegrino che stava per partire da Valvasone, dovesse farsi innanzi per il pagamento.

Milchiorre de Melchioribus notajo di Valvasone. Arch. Not. Udine

A. D. 1401, ind. IX, die XVI mensis iunii, actum Valvasoni, prope domum Filippi q. Nicolai, presentibus M.o Alberto sartore, Simone q. dicti Nicolai testibus et aliis.

Zaninus preco de Valvasono coram dictis testibus retulit mihi Notario infrascripto, quod de mandato Egregii D. Jacobi nati Egregii Militis D. Rizardi de Valvasono tamquam locumtenentis ipsius Domini patris sui, supra platea de Valvasono alta voce clamavit et preconizavit ad instantiam Piligrini q.m Nicolai de Glemona, quomodo ipse Piligrinus omnibus et singulis hominibus et personis notum faciebat et manifestum quod erat de Valvasono recessurus, quare si quis ab eo aliquid petere volebat, deberet sine ad diem sabati proximi futuri inclusive ad ipsum Piligrinum et ad domum habitationis sue venire postulaturus quod vellet, quia ~~est~~ tunc paratus est integraliter persolvere et satisfacere cuicumque iuste petenti. —

139...

del Kav.r Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del detto di Ilq.a, che a tenersa [illegible]

1401, 30 giugno. Pordenone. Composizione nelle differenze seguite tr. Daniele di Ungrispach, Giovanni de Cochis con Nicolò di Maniago per il matrimonio di Costanza di Unterwalt, per intromissione del Vescovo di Frisinga e di Federico di Valse.

Pellerino notajo di Pordenone. Archivio Ab. [illegible]

AD 1401, ind. ix die ultimo iunii, in Portunaone in camera superiori domus ser Francisci de Richeriis de Portunaone, presentibus nobili et egregio Milite D. Nicolao Mordax honorabili Capitaneo Portusnaonis, ser Jacobino de Popaytis, ser Francisco de Richeriis, syndicis et Jacopulino notario et cancelario Communitatis Portusnaonis testibus et aliis quamplurimis.

Ibique Rev. dus Pater D. Bertoldus Dei gratia Episcopus Frisingensis honorabilis Cancelarius Ill.mi Principis et Domini nostri D. Guielmi Dei gratia Inclyti Ducis Austrie etc. ac Strenuus et potens Miles D. Federicus de Vualse prelibati Principis D. Guielmi Ducis Austrie et honorabilis Magister Curie tamquam arbitrium habentes a partibus infrascriptis et manuali fide coram dictis testibus et me notario infrascripto promissa a partibus infrascriptis, ut dictum est, Dei nomine invocato a quo cuncta bona procedunt diffinierunt, determinaverunt et mandaverunt in hunc modum, videlicet, quod omnes contumelias et rixas dictas et factas quocumque nomine censeantur inter nobiles viros D. Danielem q. D. Nicolussii de Ungrispach, ser Johannem D. Renucii de Cochis de Florentia habitantes in Portunaone

fieri [illegible]

ex una pro quibus possent ponere et retrahere et circumspe-
ctum ser Nicolaum q. ser Ludovici de Manzano et Gotard
eius nepotem ac Andream filium dicti ser Nicolai ex parte altera
occasione cuiusdam matrimonii celebrati per nobilem et honestum
D. Corradinum relictum q. ser Bertoldi de Montegnali vice et no-
mine nobilis et honeste D. Cassandre eius neptis et filie olim Hector
eius filii et dicti ser Bertoldi ac dictum ser Nicolaum vice
nomine Andree eius filii predicti pro dicta D. Cassandra recipienda
in uxore ut de pactis matrimonialibus latius apparet manu mei
notarii infrascripti in his millesimo et indictione, Prefati vero Domini
in hac parte arbitrium habentes, ut dictum est, determinaverunt
fore et esse debere cassa, vana et nullius valoris et momenti et
quod dicte partes esse debeant boni et veraci amici aliquibus
offensionibus supradictis non obstantibus, quam quidem vero
sententiam iusserunt observari sub pena ducat. quinquaginta
auri boni et iusti ponderis, medietas applicanda dictis Dominis,
alia vero medietas Communitati Portusgruarii, cum refectione
etc. obligando omnia sua bona etc.

1392.
del Kav. Co. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del fatto di llg.ᵒ, che . . . . .

1401. 26 Luglio – Meduna – Il Capitano della Terra D. Alvise della Frattina riuniti gli abitanti e abitatori della Meduna procede alla elezione dei tutori per Marco q.m Anastasio di Azzanello.

Atti Pietro de Vincenzo [illegible]

17

Exemplum 1401.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem Nativitatis Millesimo quadringentesimo Primo, Indictione nona, die 26 Iulii. Presentibus nobili viro ser [illegible] de la Frattina, Ganerio q. ser [illegible], [illegible] habitante in la Motta, Iohanne q. Iacobi Amadeo de la Meduna, [illegible] Terre Medune testibus [illegible]. Coram nobili viro ser Aloysio de la Frattina [illegible] Capitaneo Terre Medune, sedente in dicta Terra Medune in loco consueto ad ius reddendum cum omnibus astantibus et habitatoribus Terre Medune, seu maiori parte ipsorum [illegible] Terre Medune, nomine [illegible] fuerunt tutores Marci q. Anastasii de Azzanello, Primo q. Bartolomeus de Azzanello, et Gregorius [illegible] de Pasiliano [illegible] tutelam ipsam susceperunt. Qui suprascripti tutores [illegible] nomine [illegible] dicti Marci Pupilli [illegible] ad sancta Dei Evangelia [illegible] Pupilli [illegible] bona ipsius mobilia et immobilia bona fide [illegible] solvere et [illegible] Pupilli [illegible] de omnibus bonis mobilibus et immobilibus dicti Pupilli [illegible] integra [illegible] Qui suprascripti tutores [illegible] dictorum bonorum dicti Pupilli [illegible]. Et primo dictus ser Bortolomeus obligavit omnia sua bona presentia et futura [illegible] Gregorius similiter omnia sua bona presentia et futura obligavit [illegible] roboris firmitatem [illegible] dicto Gregorio [illegible] et primo [illegible] Bernardus q. Bartolutti de la Meduna obligavit [illegible] Bernar[illegible].

[illegible]

fiendos nomine dicti Gregorij omnia sua bona presentia, et futura; Quibus sic peractis supradicti D... Attantes et Habitatores Terre Medune ut supra suam auctoritatem, et Terre Medune interposita ......decretu.

Locus signi Notarij

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico Publicus Imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scribere scripsi

13
137..
del Kav. Corradi Bojani di Cividale, chiedendogli inove del Patr. di Aq., che a Venezia recava

[illegible]

A. D. 1401 die 9 augusti ind. 9, actum in castro Plebis in domo [illegible]
[illegible] presentibus nobili et strenuo [illegible] viris ser Salatino de Fragon[illegible]
[illegible] Cavalli, Johanne q. Federici de Purkhawsen, Johanne q. Nicolai de
[illegible] Henberg et domino Philippi de Nurenberga testibus.
[illegible] nobiles et egregii viri DD. Jacobus de [illegible] et [illegible]
[illegible] de Purgilleis [illegible] D. Patriarche Aquilegensis mandaverunt
[illegible] Thomasio de [illegible] Capitaneo Cadubrii [illegible] mille
librarum applicandarum Curie Aquilegensis quod abhinc usque per
[illegible] decimam diem proximi futuri mensis Septembris [illegible] facere [illegible]
[illegible] per se vel per alium directe vel indirecte contra [illegible]
[illegible] omni vel particulari in personis aut rebus [illegible] Thomasius
[illegible] facere [illegible] promisit bona fide et sine fraude —

[illegible]

A. D. 1401 die 9 augusti, ind. 9 actum in [illegible] S. Catharine [illegible]
[illegible] Aquil. Dioc. [illegible] et [illegible] et
[illegible] Jacobus de [illegible] et [illegible] de Purgilleis, [illegible]
[illegible] et [illegible] D. Antonii Dei gratia Patriarche Aquilegensis [illegible]
[illegible] Thomasio [illegible] de Cadubrio, mandantes [illegible]
mille librarum applicandarum Curie ipsius Domini nostri Patriarche [illegible]
[illegible] quatenus abhinc usque per totam decimam diem prox. fut. [illegible]
[illegible] per se vel per alium directe vel indirecte [illegible] de Cadubrio [illegible]
[illegible] ullam faciat novam, novitatem nec in personis nec in rebus
[illegible] prefatus [illegible] Thomasius [illegible] D. Jacobo [illegible]

... cum fide et in pace ... promisit ... plurque ...
... — —

[illegible]

... intorno de ...

... Lucia ...

[illegible]

139.. [illegible]
del Kav. Bojani di Cividale, chiedendagli nuove del ... di Aq.a, che a Venezia ...

131. Mag [illegible] [illegible] [illegible]
morette [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] Comunità [illegible]
[illegible]
Lorenzio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] —

illes
Camera
magistus
Ioannis
no Prat
zi.
etano
scripti
us. 9.
Sensu
rtius
ccatus
disgr
iptis
n veo
Sancti
itus
testa
ssint
et di
s, quod
ficians
aba
es

L
e
qu
e

13

139.

del Kav. Cogado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di [illegible]; ha a lenza acerar-

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

De
qu
e

139.

del Kav.^r Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Sud.^to di Ill.^a; che a Venezia accetta...

I

[illegible]

Inrico Preitenreita [illegible] del Patriarca, [illegible]

Jacobus de Gerhardis de Aquino Canonicus Aquilegiensis decretorum Doctor, Rev.mi in Christo Patris et D. D. Antonij miseratione divina S. Sedis Aquilegiensis Patriarche, in spiritualibus Vicarius Generalis et Archicustos ac Sigilliser D. Patr. [illegible] Locumtenens Nobili viro Ser Anthico de Castello olim Gastaldioni Cavree salutem. Cum

[illegible] Rev.mus Dominus noster D. Patriarcha [illegible] vendidit Gastaldiam Cavree pro presenti anno incepto die xv presentis mensis augusti nobili Alamanno de Medicis de Florentia familiari suo, ipsumque [illegible] constituit, creavit et ordinavit Gastaldionem suum ut litteris ipsius Domini nostri plene patet; eapropter presentium tenore [illegible] [illegible] parte prefati Domini nostri [illegible] districte precipiendo mandamus quatenus Castrum Tumecii cum suis munitionibus omnibus quas recepisti et habuisti cum dictam Gastaldiam acceptasti atque dictam Gastaldiam eidem Alamanno assignes ut debeat tenere. Harum sub impressione sigilli Vicedominatus testimonio litterarum.

Data Tumecij die XIX augusti 1401, 9 ind.

[illegible]
[illegible] ... et [illegible] (illegible).

[illegible] viris Capitulo et Comuni Terre Tumecii salutem in Domino. Cum Rev.mus Dominus noster D. Patriarcha prefatus vendiderit Gastaldiam Cavree pro presenti anno incepto die XV presentis mensis augusti nobili Alamanno q. D. Silvestri de Medicis de Florentia familiari suo, ipsumque [illegible] constituerit atque creaverit pro ipso anno Gastaldionem suum prout [illegible] patentibus ipsius Domini nostri [illegible] patet. eapropter presentium tenore [illegible] et cuilibet [illegible] gratie ipsius Domini nostri [illegible]

precipiendo mandamus. quatenus dictam decimam prefato Clamen- tino quam vestro vero procuratori in omnibus et per omnia ut- dictis fuerit intendatis, et sibique de omnibus fructibus et redditibus, iuribus et ipsorum in ipsam prebendam spectantibus et pertinentibus integre respondeatis et ab aliis quantum in vobis est faciatis integre respondere.

Data ut supra.

139..

Del Kav. Consig.re Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Sig.re di Cg.a, ha a lui scritta...

Jacobus de Gisçardis de Aquino, Canon. Aquil., Decr. doctor, Rmi in Christo Patris et D.D. Antonij etc. et Patriarche Aquilegensis Vicarius generalis in spiritualibus

[illegible] universis et singulis Xpti fidelibus in et per Civitatem Dioc. [illegible] Aquilegensis [illegible] et constitutis ad quos presentes pervenerint salutem in Domino sempiternam. Quum ut ait Apostolus omnes stabimus ante tribunal Christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum [illegible] nos diem messionis extreme misericordie operibus prevenire ac eternorum intuitu seminare [illegible] quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in coelis firmam spem fiduciamque [illegible] quod qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet vitam eternam. Cum itaque [illegible] [illegible] et maxime nobilis et prudentis viri Capitanei et Consilii et communis Terre Glemone veridica relatione didicimus Monasterium [illegible] S. Agnetis de [illegible] Glemone Ordinis S. Augustini dicte Diocesis in quo a iam [illegible] nonnulle sorores dicti Ordinis habitantes et nature debitum persolventes diem suum clauserunt extremum, ipsumque monasterium ab eo tempore citra in divinis officiis passum fuerit detrimentum, Ecclesiamque ipsius monasterii atque domum et alia edificia propter ipsorum antiquitatem ac etiam defectum cooperimentorum gravem minentur ruinam. Ad ipsumque monasterium Deo serviturus noviter se contulit venerabilis et religiosus Frater Jacobus de Segnia Ordinis S. Benedicti ad reparationemque dicti monasterii [illegible] frater Jacobus vigilare intendat [illegible] posse nec ad huiusmodi onera supportanda ac etiam sustentationem ipsius fratris Jacobi et familie sue propriae

ipsius monasterii S. Agnetis suppetunt facultates nisi pia fidelium
subventione inveniatur. Universitatem vestram presentium tenore
requirimus, monemus et hortamur in Domino vobis in vestrorum remissionem
peccaminum iniungentes quatenus cum aliquis ex nunciis aut
servitoribus dicti monasterii ac dicti fratris Jacobi officiatis in eodem
presentes nostras et dicti fratris Jacobi litteras deferens ad vos declinaverit
pia pro fabrica et sustentacione predicta subsidia petiturus, eidem de bonis vobis a Deo collatis pias elemosinas et grata caritatis
subsidia erogare velitis ut per subventionem vestram fabrice et
sustentacionis predictorum inopie consulatur. Vobis autem universis et singulis
ecclesiarum rectoribus et capellanis ad quos presentes pervenerint presentium tenore sub
excommunicationis pena districte precipiendo mandamus quatenus prefatos
dictos nuncios et servitores benigne recipiatis et honeste pertractetis
permittatisque ipsos suas indulgentias proponere et populum vobis commissum
in unum congregantes efficaciter inducatis ut dictis monasterio et fratri
pro fabrica et sustentacione predicta manus suas porrigant adiutrices
ut per hec et alia bona que Domino inspirante feceritis et populus ipse
vester fecerit possitis ad eterne felicitatis gaudia pervenire. Presentibus
post unum annum a die date presentium computandum minime valituris.
Datum in Civitate Austrie dicte Diocesis, sub impressione sigilli
Vicariatus pred. die ultima augusti 1401, ind. 9. —

13
139.
del Kav. Cons. Bojani di Cividale, chiedendogli move del fatto di 14.ª, che a lui era accennata

[illegible]

Universis Christi fidelibus in et per Civitatem et Dioc. Aquilegensem ubilibet constitutis salutem in Domino Quum ut ait Apostolus omnes stabimus ante tribunal Christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum oportet nos diem messionis extreme misericordie operibus prevenire ac eternorum intuitu seminare in terris quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in coelis firmam, spem, fiduciamque tenentes quod qui parce seminat parce metet et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus vitam metet eternam. Cum igitur sicut accepimus relatu veridico Ven.lis et religiosi viri fratris Basilij de Tolentino Prioris Monasterii S. Johannis Baptiste de Vergone Ordinis Fratrum Heremitarum S. Augustini ipsum monasterium noviter sit fundatum et erectum multisque et edificiis necessariis pro habitacione Prioris et Fratrum suorum ac famulorum ipsius monasterii careat, ipseque Prior et fratres ad edificia predicta iuxta posse vigilent et intendant nec ad huiusmodi onera supportanda nec etiam ad sustentacionem fratrum in ipso monasterio degentium Deo servituri ipsius monasterii proprie suppetant facultates nisi pia subvencione fidelium adiuverint. Universitatem vestram presencium tenore requirimus et monemus et hortamur in Domino [illegible] quatenus cum aliquis ex fratribus dicti Monasterii S. Jo. Baptiste litteris Prioris dicti monasterii deferens ad vos declinaverit pia pro fabrica ipsius monasterii ac sustentacione fratrum suorum subsidia petituras eidem de bonis vobis a Deo collatis pias elemosinas et pia caritatis subsidia erogare velitis

et per sustentationem extram fabrice et sustentacionis Fratrum predictorum inopie suppletur. Vobis autem universis Abbatibus et ad quos presentes pervenerint presentium tenore sub excommunicationis pena districte precipiendo mandamus quatenus cum aliquis ex dictis fratribus pro elemosina petitur ad vos declinaverit benigne recipiatis et honeste pertractetis, permittentes ipsos in vestris ecclesiis infra missarum solemnia verbum domini et indulgentias monasterii sui proponere, et populum vobis commissum efficaciter inducatis in dicto fratri pro fabrica et sustentacione manus porrigant adiutrices. ut vos per hec et alia bona que Domino inspirante feceritis Christi fideles predicti possint ad felicitatis eterne gaudia pervenire. Presentibus post unum a die data presentium computandum minime valituris.

Datum in Civ. Austrie, Aquil. Dioc. sub appensione sigilli Vicariatus Curie Patriarchalis Aquilejensis. die II Septembris 1401, ind. 9. —

139...
dal Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli more del sito di 119..., la lettera [illegible]

illes
Camera
magistus
Joannis
no Prat
zi,
etano
Christi
us. g.
Sensa
ertius
ecatus
digr
iptis
n vea
rini
Sancti
itaa
teste:
ssint
et di
is, quod
ficians
aba
his.

13

139.

del Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di Aq.a; [illegible]

illes
Camera
magistus
Ioannis
no Prat
zi.
etano
Scripti
es.g.
Sensu
ertius
ecatus
disgr
iptis
m vea
rini
Sanct
ito
testa:
ssint
et di
es, quod
ficians
raba'
his

139..

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di [illegible], [illegible] ...

46

[illegible] Settembre [illegible] le Tregue di Lipsia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Patriarca [illegible]

1401 5 lettera de Alten [illegible] tregue tra i Signori [illegible]

[illegible] settembre [illegible]

[illegible]

lipsi de Altens et Bernardo [illegible]

[illegible]

[illegible] Tregua [illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible] dicta [illegible] ... [illegible] filii [illegible] et [illegible] fratre Dominus [illegible] Bernardi [illegible] ... [illegible] ~~[illegible]~~ quibus [illegible] notarii [illegible] ...

[illegible] ... [illegible] fratres et Philippus [illegible] et [illegible] de Attems [illegible] et [illegible] et quod [illegible] ... [illegible] ratam habere sub dicta pena obligantes bona [illegible] ...

B.

139[illegible]

Del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] Rev. Dñi [illegible]

[illegible] de Lamoneta [illegible]

[illegible] de Segni [illegible]

[illegible]

[illegible] scrip.

[illegible]

139.

del Kav. cognato Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del sudd.o S.r Ug.o, hea lenza [illegible]

Primo namque promiserunt nominibus nostris instare prefato domino nostro d. Patriarche suisque officialibus reddatur unicuique iusticie complementum tam in spiritualibus quam in civilibus secundum antiquas consuetudines et leges municipales dicte patrie et observantia libertatis eiusdem patrie et sibi invicem instare e converso quod contra libertatem, iura et consuetudines eiusdem patrie nullus molestetur vel quovis modo agravetur sed potius unusquisque in huiusmodi fraternitate et vicinantia inclusus in suis iuribus deffendatur et conservetur. Et sic se ad invicem teneantur et debeant omnes qui fuerint in hac unitate et vicinantia inclusi defendere et manutenere et conservare contra quascumque personas ipsos colligatos vel aliquem ipsorum tam in comodi, (sic) quam in diviso indebite et de facto molestantes vel agravantes.

Insuper promiserunt antescripte partes hinc inde quod ipse Comunitates et ipsarum aliqua non facient et non intrabunt aliquam unionem, ligam, unitatem, fraternitatem et vicinanciam cum aliquibus dominis, comunitatibus, hominibus, universitatibus et personis de extra patriam aliquo quovis exquisito colore, et si quam fecerunt illam revocaverunt solemnibus stipulationibus et cum sacramentis et omnibus et singulis de extra patriam renunciaverunt.

Item cum hoc capitulo quod quilibet prelatus, nobilis, comunitas de patria predicta subiectus vel subiecta dicte sancte Aquilegensis Ecclesie tantum hanc fraternitatem i-

unitatem et vicinantiam volens intrare, recipi debeat sub hac forma, videlicet quod debeat ipsam intrasse sive ad proximum festum sancti Martini

Item quod duo instrumenta eiusdem tenoris presentis unionis debeant publicari unum videlicet per manum Johannis notarii q. ser Guielmi de Civitate Austrie prothonotarii Comunitatis Civitatis Austrie predicte primo roborandum sigillorum munimine dictarum Comunitatum Civitatis Austrie et Utini conservandum in archivo cancelarie dicte terre Utini et aliud manu Geronimi notarii de Brunaciis prothonotarii antedicte Comunitatis Utini roborandum sigillis dictarum duarum Comunitatum conservandum similiter penes dictam Comunitatem Civitatis Austrie, cum hoc quod quilibet hanc unionem volens intrare, debeat in quolibet Consilio illarum duarum Comunitatum legitime ipsam unionem, fraternitatem et vicinantiam intrare et iurare ipsam observare sub modis et formis predictis promissis et dicta deo infrascripta sigillo suo roborare vel sui constituentis seu suorum constituentium si procurator fuerit et tunc talis vel tales per istum modum habeatur vel habeantur unitus vel uniti perinde ac si dictam unionem in principio cum premissis duabus Comunitatibus contraxisset vel contraxissent

Que autem omnia et singula supra scripta et infrascripta antescripte partes hinc inde nominibus ut supra promiserunt et ad sancta Dei evangelia corporaliter tactis scripturis iuraverunt firma, rata habere et tenere, attendere et observare et in nullo contra facere, dicere, opponere vel venire ratione aliqua, dolo, ingenio sive causa, obligantes ad hec hinc inde omnia bona predictarum Comunitatum mobilia et immobilia, presentia et futura. Mandaveruntque quod de omnibus supradictis duo fieri instrumenta unum manu honorabilis viri Geronimi notarii de Brunaciis de Utino, aliud manu mei Johannis notarii q. ser Guielmini de Civitate Austrie

139.. —

Del Kav. Conjugio Bojani di Cividale, chiedendogli muove del detto S. Ill^o, che a (...) ...

1401. 3 Settembre. Orzano. Il Comune di Cividale ed il [illegible] di [illegible] giurano mantenere i patti della lega.

Sub antescriptis anno dominice nativitatis millesimo quadringentesimo primo . indictione nona, die tercio mensis Setembris, in Orzano in Eclesia sancte Marie, presentibus Nobilibus et honorabilibus viris d. Tristano de Savorgnano et d. Conrado Boyano, potentibus et egregiis militibus, Johanne q. d. Andree de Canussio, Nicola de Portis, Johanne Egidii omnibus de Civitate, ser Nicolao q. ser Francisci de Soldaneriis, Blasio q. magistri Lazeri, Nicola q. ser Zanni, Raymondo q. ser Nicolai Morandi et Henrico filio ser Valentini de Valentinis omnibus istis de Utino testibus et aliis ad infrascripta vocatis et rogatis. Nobiles vir Ulvinus q. d. Nicolai de Canussio, Guielminus q. ser Jacobi Puppi et Christoforus Otoboni omnes cives honorabiles terre Civitatis Austrie et habitantes in eadem tanquam veri sindici, nuntii et procuratores Comunitatis eiusdem Civitatis Austrie habentes ad infrascripta agenda specialem mandatum et commissionem plenam, auctoritatem et libertatem sicut quidam publico instrumento sindacarie scripto manu Alexii notarii de Atens q. Vicesi habitantis in predicta Civitate Austrie sub antescriptis anno et indictione, die secundo presentis mensis Setembris ordinatius continetur, firmaverunt ratificaverunt et approbaverunt nominibus notis in omnibus et per totum unitatem vicinantiam et unionem supradictas ac omnia et singula supra in precedenti instrumento contenta eisdem sindicis et procuratoribus lecta et declarata. Juraverunt quoque corporaliter tactis scripturis ad sancta Dei evangelia et solempniter promiserunt nominibus notatis Nobilibus et sapientibus viris dominis Johanni de Cavalcantibus et Lodovico de Cignottis legum doctoribus ac ser Nicolao q. Candide sindicis et procuratoribus Civitatis et universitatis terre Utini

ipsius Comunitatis stipulantibus predictas fraternitates, unionem et vicinantiam

ac omnia et singula supra in precedenti instrumento contenta et grata habe

[illegible]ere attendere ac firmiter et inviolabiliter observare et in nullo contradicere

facere opponere vel venire ratione aliqua dolo ingenio sive causa, obliga

tes ad hec omnia bona ipsius Comunis Civitatis Austrie mobilia et immobilia

presentia et futura. Versa vice supranominati domini Sindici et procurat

Comunitatis Utini dictam Fraternitatem, unionem et vicinantiam nominibus

notatis de novo in manibus predictorum Sindicorum et procuratorum Comu

tatis Civitatis Austrie dictis sindicario et procuratorio nominibus, vice et n

Comunitatis Civitatis Austrie stipulantium et recipientium ratificaverunt.

approbaverunt ac iuraverunt omnia et singula in precedenti instrumento contenta

perpetuo habere et observare rata grata et firma et in nullo contrafacere

vel venire, obligantes ad hec omnia bona dicte Comunitatis Utini tam habita qua

habenda.

Dal vol. I Patriarcato fol. 1 copia contemporanea mancante del preambulo. Arch Com^le di S. Daniele del Friuli

Vedi 1401. 15 Sett [illegible]

1401. 2 Sett [illegible] Lega [illegible] fol 255

1401 19 Ottobre [illegible]

1401 1 Nov [illegible] Comune [illegible] Lega. [illegible]

139.. [illegible] del Kav.^r Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Patr.^a di Aq.^a, che a Venezia [illegible]

1401, 19 Settembre. Udine. I Comuni di Udine e Cividale partecipano ai loro collegati del Friuli una modifica nei capitoli della lega

Universis et singulis presentes litteras inspecturis Nos ... Consilium et Uni-
versitas Civitatis Austrie ac ... Consilium et Universitas Terre Utini
p(er)omni serie notum facimus et manifestum ... cum alias in infrascriptis
m. lepno et indictione die vero tercio mensis Septembris ... Sancti
illustratione mediante inter nos firmata fuerit quedam unio, fraternitas
et vicinantia sub honestis et comendabilibus capitulis quorum uno caveatur
et ordinatur quod quilibet Prelatus, Nobilis vel Comunitas in ... vel ...
... Sancte Aquilegiensis Ecclesie nostram huiusmodi unionem volens
intrare hinc ad festum S. Martini proxime venturum ... deberet
cum hoc quod teneatur dictam unionem intrare et iurare in quolibet Consilio
dictarum duarum Comunitatum. Nos vero pensantes huius capituli observantiam
... volentibus intrare quam nobis debentibus acceptare fore non ... deliberavimus ipsum Capitulum habilitare et pro utraque parte in ... com-
modum aducere et refformare. Et propterea dictum capitulum ex nunc per harum
tenorem unanimiter et concorditer sic habilitamus et reformamus, videlicet
quod quilibet ex predictis subiectis Sancte Aquilegiensis Ecclesie possit in
dicta liga, unione, vicinantia et fraternitate durante dicto termino ...
... Deputatos cuiuslibet nostrarum Comunitatum vel maiorem partem ...
... quemadmodum fieri poterat et potest per plenum Consilium. Et sic habe-
antur pro receptis omnes et singuli qui coram nostris Deputatis ... maiori parte dictam unitatem intraverint quemadmodum in Consilio dictarum
nostrarum Terrarum ipsam unitatem et fraternitatem ... servata tamen
forma in aliis omnibus ordinatis supra receptione ipsam unitatem intrare

volentium. In quorum testimonium duas litteras eiusdem tenoris nostrarum Comunitatum sigillorum impressione munitas fieri iussimus, quarum unam singula Comunitas ex nostris duabus prenominatis penes se conservare debeat ad perpetuam huius rei memoriam. Data in dicta civitate Utini die XIX septembris, millesimo quadringentesimo primo, indictione nona.

Coi due sigilli di Cividale ed Udine impressi.

Da perg. orig. nella Colleg. Comina in S. Daniele Vol. III

Edita nei Monum. Eccl. Aquil. del p. de Rubeis a pag. 988

139...
del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del ... di Ug..., ... la ... ...

1401 28 Xbre. Cividale – Il Vicario Patriarcale ordina a
[illegible] Piovano di S. Michele di Gilla di procedere contro
le [illegible] di Windisgraz per aver catturati alcuni preti.

30

Iacobus [de Gislardis de Arpino Canonicus Aquil.s, Vicarius in spiritualibus R.di P. D. Ant.i [illegible] Aquil.]
Dilecto nobis in Christo presbitero Mangoldo plebano ecclesie
s. Michaelis prope Gilam Aquilegensis diocesis salutem in domino
Plurimorum fidedigna relatione nostras ad aures [illegible] pervenisse
quod Procurator, Judex, Scabini et Consilium opidi Vindisk=
gretz dicte diocesis, nonnullos clericos et [illegible] plures
propria temeritate Deum pre oculis non habentes, spiritu dyabolico instigati
carceribus mancipaverunt violentas in eosdem manus inicientes et quod hor=
rendum est nimis clericos quosdam se iactant furcarum suspendio tra=
didisse non verentes se cum malefecerint gloriari in cuiusque ecclesiarum
ecclesiasticarumque personarum et ecclesiastice libertatis gravissi=
mam iniuriam iurisdictionis ecclesiastice et sacrorum canonum vili=
pendium non modicum et contemptum et cum alia sint ex nostri
debito prevenienda officii non valeamus conniventibus oculis pertransire.
De tuisque [illegible] prudentia, legalitate et fide geramus in domino
fiduciam pleniorem cum [illegible] premissorum personaliter ad presens
attendere non valeamus, presencium tenore tibi committimus [illegible]=
tionis [illegible] tibi districte precipiendo mandantes quatenus de predictis omnibus
et singulis, vocatis coram te hiis qui in premissis extiterint evocandi auctoritate
nostra diligenter te informes ac testes quos putaveris in premissis fore vocandos
si se gratia odio vel timore subtraxerint, auctoritate [illegible] predicta per
censuram ecclesiasticam compellas veritatis testimonium [illegible] it que
in premissis reperieris per [illegible] Notarium conscribi procures ordinate [illegible]
facias processum prout nobis [illegible] informatione sigillatum et clausum

tuo sigillo procures fideliter destinare, ut eo viso, ad defensionem ecclesiarum et ecclesiasticarum personarum et libertatis ecclesiasticae ut tenemur assurgere et merito valeamus ac delinquentibus pro demeritis possimus iniungere penam.
Data in Civitate Austrie sub impressione sigilli Archidiaconatus etc. die XXVIII septembris, anno MCCCCI, ind. IX. —

Ex actis Presbiteri Henrici Praetenreuter (?) Notarii.
In Archivio Notariorum Utini.

13
139...
del Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli ... del ...

Jacobus de Angeris .. Archidiaconus Carnee, Vicarius Generalis etc.

Venerabili filio nobis in Christo dilecto Presbitero Nicolao Coriani de Tumenio Aquilegensis Diocesis salutem in Domino. De tuis scientia, prudentia, legalitate, circumspectione et fide in Domino gerentes fiduciam pleniorem presencium tenore te constituimus, facimus et ordinamus usque ad nostrum beneplacitum nostrum Vicearchidiaconum seu locumtenentem in Archidiaconatu nostro Carnee predicto, committentes tibi quod dicto nostro beneplacito durante auctoritate nostra tam ex officio quam ad instanciam partis seu partium facere possis processus contra quoscumque infra dictum nostrum Archidiaconatum constitutos contra quos nos procedere possemus, ferreque sententias et ipsas mandare debite execucioni omniaque et singula alia facere, exercere que nos que nos in predictis facere possemus auctoritate archidiaconali secundum antiquam consuetudinem et observanciam ipsius officii Archidiaconatus. Mandamus igitur universis et singulis dicto nostro Archidiaconatui quomodolibet subiectis ut tamquam nostro vero Vicearchidiacono et locumtenenti prout nobis in omnibus et per omnia obediant et intendant. Tibique de fructibus, redditibus et obvencionibus omnibus dicti nostri Archidiaconatus, nostro beneplacito durante predicto respondeant integre et ad plenum. Datum in Civitate Austrie sub impressione sigilli Vicariatus, die 29 Septembris 1401, ind. 9. —

139

del Kav.° cognato Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Patr.ca di Aq.a, che a Venezia [illegible]

1401, 1 Novembre. Portogruaro. Procura del comune di Portogruaro per unirsi alla lega di Udine e Cividale!

52

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCI, ind. IX, die primo mensis Novembris, in Terra Portusgruarii sub logia comunis in Maiori Consilio dicti Portus ibidem ad sonum campane more solito congregato, presentibus honorabilibus viris ser Marco de Quarteriis de Veneciis et ser Jacopo dicto Papi q. Petri de Florentia ac providis viris M.° Nicolussio muratore q. Zanutti de Portunaono et M.° Anan[illegible] q. Antonii etiam muratore de dicto loco, Jacobutto q. Marcutii de S. Johanne de Casarsia et Petro filio Johannis de Arzinullo testibus omnibus idoneis ad infrascripta vocatis specialiter et rogatis et aliis pluribus.

Ibique providus vir ser Jacobus Bomben Vicarius pro Nobili viro ser Iacobutio de Strigliavacha honorabili capitaneo Terre Portusgruarii et discreti viri ser Ludovicus de Gaspardis, ser Bonmattesus [illegible] Bartholomei Buttussini et ser Zinellius q. Silvestri Judices et Rectores dicte Terre Portusgruarii, de voluntate, licentia et consensu totius Maioris Consilii predicte Terre Portusgruarii ibidem ad sonum campane, ut premittitur, congregati et totam Comunitatem ac Universitatem eiusdem Terre Portusgruarii representantis ac eisdem DD. Vicario et Judicibus plenam auctoritatem, licentiam et bayliam, infrascriptum sindicum et procuratorem faciendi et constituendi per modum infrascriptum, dantes, tribuentes et concedentes omnibus modo, via, iure et forma quibus melius et efficacius potuerunt et sciverunt ac de iure dici potest et esse potest, fecerunt, constituerunt et ordinaverunt providum virum ser Zaninum Brati q. ser Anastasii Brati, civem et habitatorem

dicte Terre Portusgruarii ibidem presentem et hoc mandatum in se sponte suscipientem, totius Comunitatis et Universitatis dicte Terre Portusgruarii verum, certum, indubitatum et specialem nuntium, actorem, factorem, sindicum et procuratorem legitimum specialiter et expresse ad approbandum, firmandum et ratificandum vice et nomine dicte Comunitatis Terre Portusgruarii, unitatem, vicinantiam et unionem noviter factam et celebratam inter Comunitatem et Universitatem Terre Utini parte ex una ac Comunitatem et Universitatem Civitatis Austrie parte ex altera seu ipsorum Comunitatum sindicos et procuratores ad hoc specialiter constitutos in omnibus et per totum cum omnibus et singulis capitulis et clausulis in eadem unione, vicinantia et unitate contentis et descriptis sicut de eadem contineri dicitur publicis instrumentis inde confectis manu circumspectorum discretorum virorum Ser Jeronimi notarii de Brunatiis de Utino et ser Johannis q. ser Grigolini de Civitate Austrie earundem Comunitatum prothonotariorum sub infrascriptis millesimo et indictione, die vero ultimo mensis Augusti et ad intrandum in eandem unionem, vicinantiam et unitatem et in eadem vice et nomine totius Comunitatis et Universitatis dicte Terre Portusgruarii se uniendum et incorporandum et collegandum omnibus meliori modo et forma quibus fieri potest, ac ad iurandum et promittendum cum debito et corporali sacramento vice et nomine totius Comunitatis et Universitatis dicte Terre Portusgruarii in manibus predictarum Comunitatum Utini et Civitatis Austrie seu deputatorum ad hoc per ipsas Comunitates de habendo firma rata et grata omnia et singula contenta in predictis instrumentis unionis, vicinantie et unitatis antedicte cunctis temporibus affuturis, ac illa

139...
del Kav Corradjo Bojani di Cividale, chiedendogli move del fatto di clg., ha la tenza dell'a ...

inviolabiliter attendere, ~~observare et~~ adimplere et in nullo contra facere vel venire, sub obligatione omnium bonorum dictus predicte Comunitatis ac Universitatis Terre Portusgruarii mobilium et immobilium, presentium et futurorum, et predicta omnia cum appensione seu impressione sigilli Comunitatis dicte Terre Portusgruarii apud predicta instrumenta dicte unionis, vicinantie et unitatis, ut premittitur facte, approbandum et confirmandum et generaliter ad faciendum, procurandum et exercendum omnia et singula que in predictis et circa predicta sic facienda, necessaria fuerint et opportuna et que ipsa Comunitas et Universitas Terre Portusgruarii posset facere si personaliter interesset, dantes, tribuentes et concedentes dicti constituentes vice et nomine Comunitatis et Universitatis predicte Terre Portusgruarii dicto ser Zanino Brati sindico et procuratori ut supra plenum, liberum et speciale mandatum cum plena, libera et speciali administratione faciendi, exercendi et adimplendi omnia et singula suprascripta, nec non promittentes mihi Johanni notario infrascripto tamquam publice persone stipulanti et recipienti vice et nomine predictarum Comunitatum Utini et Civitatis Austrie ac omnium et singulorum quorum interest vel interit in futurum, se perpetuo firmum, ratum et gratum habere et tenere omne id et quicquid per dictum ser Zaninum Brati sindicum et procuratorem predictum in predictis et quolibet predictorum actum, gestum et procuratum fuerit sub hypotheca et obligatione omnium bonorum dicte Comunitatis ac Universitatis Terre Portusgruarii mobilium et immobilium, presentium et futurorum.

Ego Johannes filius q. magistri Francisci de Portugruario publicus apostolica et

imperiali auctoritate Notarius et Comunitatis Terre Portusgruarii Cancellarius et Officialis, predictis omnibus et singulis una cum prenominatis testibus presens fui et rogatus scripsi.

Copia autentica da pergamena già nella Cancelleria del Com. di Udine; Collez. Bini Vol. LXVI, 182, Arch. Capit. di Udine.

1394...
del Kav. cognato Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del fatto di Udine, che a Venezia dicevano — [illegible]

1401. 13 Novembre. Venzone. Roberto re de' Romani conferma alla Terra di Venzone i suoi antichi privilegi nonchè accorda il mercato in tutte le domeniche dell'anno.

Littera confirmationis oppidi Venzoni

[R]upertus dei gracia Romanorum rex semper augustus ad perpetuam rei memoriam.
[L]icet mansuetudo regalis vestigii cunctis sue dicioni subiectis, quibus largitore omnium
[p]ossitur dominari, ad procurandum commoda et gracias concedendas videatur obnoxia,
[il]los tamen attencius consuete benignitatis favore prosequitur et specialibus donis gra-
[ci]arum magnificat, quos approbate fidelitatis constancia et actuum experimentalis
[o]stensio clarius virtutum indiciis ~~clariis~~ recommendat, ut sic ad continuanda sedulitatis
[o]bsequia tanto valeant forcius animari, quanto se a regali celsitudine uberioribus
graciis agnoverint insigniri. Sane dilectorum nobis civium ac tocius communitatis
opidi Venczoni peticio continebat, quod privilegia libertates immunitates et gracias
[s]ibi a recolende memorie divis predecessoribus nostris tam imperatoribus quam regibus
Romanis dudum indultas innovare approbare ratificare confirmare ac de novo
concedere de regali clemencia dignaremur. Nos igitur predictorum civium devocionis
constancia et fidei puritate, quam ad nos et sacrum Romanum imperium habuisse (sic)
et habere noscuntur, diligenter inspecta nec non vestigia predecessorum nostrorum
inherentes ipsorum vota libenter admittimus et porrectas nobis supplicaciones graciosius
exaudimus, volentes et ex gracia regia concedentes, quod homines de Venczono in dicta civitate
[s]ive loco Venczoni omnibus et singulis diebus dominicis publicum et generale forum sive
mercatum habere et tenere possint omnibus et singulis sollempnitatibus et concursibus,
prout consuevit fieri et fit in civitatibus terre Foriiulii et aliarum provinciarum.

139...

Col Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del detto di [illegible]. la Cassa accettare...

simiter observandis; et quod mercatores ibi Ventzoni transitum facientes, mercaciones suas ibidem deponant et inde deducant ad ipsorum mercatorum beneplacitum absque cuiuscumque contradictione vel gravamine libere et impune, premissis omnibus perpetuis temporibus duraturis. Insuper ex uberiori donacionis gracia universa et singula privilegia gracias iura concessiones libertates immunitates honores utilitates et commoda nec non antiquas consuetudines que et quas prefati cives ab imperatoribus seu regibus Romanis predecessoribus nostris obtinuerunt seu obtinent seu quibus uti hactenus consueverunt, ipsis et predicto opido Venczoni innovamus, de novo concedimus easque approbamus ratificamus et ex certa nostra ~~scientia~~ sciencia presentis scripti patrocinio confirmamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre constitucionis concessionis et indulti graciam infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, gravem indignacionem nostram se noverit incursurum harum sub nostre regie maiestatis sigilli appensione testimonio litterarum. Datum Venczoni, die tredecima mensis novembris, anno domini millesimo quadringentesimo primo, regni vero nostri anno secundo.

Ad mandatum domini regis

Johannes Winheim

Dal Registro del Re Ruperto A. fol. 53 nell'i. r. Archivio di Stato in Vienna

1392.
del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di [illegible], [illegible] dicevasi ...

1401, 24 Dec. Cividale. Corrado Bojani maresciallo patriarcale nomina Nicolò di Toppo a suo vicemaresciallo –

Conradus Boianus Miles de Civitate Austria Maresalcus generalis Reverendissimi in Christo Patris et Domini D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche, prudenti Niculao de Toppo Utini habitanti Salutem. Cum in Patria Forijulii imperio Domini nostri Patriarche eiusque Commissarii et Vicedominorum ut prefertur Maresalcus existimus, ardua et ampla in tantum esse dignoscuntur que ad nostri curam spectant et pertinent, que sine difficultate maxima et viribus omnibus presentialiter interesse possumus. Ideoque nedum de uno sed de pluribus ydoneis et discretis viris qui vices nostras gerant sit nobis providere necesse, informatique de tue providentie et sollicitudinis industria, te in nostrum Vicarium Maresalcum tenore presentium constituimus, eligimus atque deputamus dumtaxat ad nostre beneplacitum voluntatis, concedentes tibi dicto nostro beneplacito durante in omnibus et per totum dicte Patriarchatus dominium totaliter vices nostras. Itaque valeas vice nostri malefactores capere et punire ac quoscumque volueris delinquentes coram te facere conveniri et eisdem prout fuerit rationis debitum ministrare et omnia alia et singula facere et liberaliter exercere que ad ipsum officium spectant et pertinent tam in iudicio quam extra, moribus et consuetudinibus Patrie observatis. Promittimus insuper firmum, ratum et gratum perpetuis temporibus habere quicquid per te in dicto officio, durante dicto nostro beneplacito, fuerit factum et actitatum, omnesque sententias coram te feriendas executioni integraliter demandare. Mandantesque omnibus

et singulis subditis et fidelibus dicte Aquilegensis Ecclesie cuiuscumque status et conditionis existant, quatenus dicto nostro durante beneplacito ut presentes, studeant in omnibus ipsi Vicemarescalco affectualiter obedire sicut ipsius Domini nostri gratiam diligant et honorem. Harum sub nostri impressione sigilli testimonio litterarum.

Datum in Civitate Austria, die sabati XXIV mensis decembris, anno domini MCCCCI, indictione IX. —

Dal vol. XXVII Thesaur. Forojul. del Canon. G.P. Guerra, p. 238, copia da Liberalonis già nell'Arch. Bojani in Cividale.

139...

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli mone del Dott. di Ug., lea l'ucesa accetare.

1402, 23 Gennajo. Cividale. Il Vicario Generale in spiritualibus del Patriarca d'Aquileja, elegge a suo potestà il Piovano di Pieve di Cadore fino alle Pentecoste future.

[illegible]acobus

[illegible] [illegible] [illegible] presbitero Johanni [illegible] Puncto [illegible] [illegible] [illegible] plebano S. Marie de Plebe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] nos, cum dicta Contrata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frequentes, [illegible] et alios [illegible] [illegible] [illegible] vicarios [illegible] [illegible] forsan futuros prefati Domini nostri Patriarche [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro tribunali [illegible], [illegible] [illegible] remota et tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficultate [illegible] [illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comoditatibus providere, de tuis [illegible] et circumspectione [illegible] [illegible] presencium tenore tibi committimus [illegible] [illegible] [illegible] omnes et singulas civiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] personarum Contrate predicte [illegible] Contractuum, domicilii seu rei [illegible] [illegible] [illegible] ascendentes ad [illegible] soldorum [illegible] auctoritate [illegible] [illegible] et fine debito termines et decides, facias quod in eisdem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per censuram ecclesiasticam [illegible] [illegible], nec non [illegible] [illegible] criminales similiter tamen [illegible] coram te, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coram te comparituras et processuras in causis ipsis, [illegible] [illegible] [illegible] facias et per fidum Notarium coram te facias conscribi usque tamen ad sententiam diffinitivam exclusive. Quos cum facti fuerint nobis clausos [illegible] [illegible] sigillo fideliter destinare procures. Testes autem qui in [illegible] predictis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auctoritate nostra prefata per censuram ecclesiasticam compellas veritati testimonium perhibere, presentibus usque ad festum Penthecostes [illegible] [illegible] [illegible]. Data in Civitate Austrie dicte diocesis die XXIII Januarii anno MCCCCII, X indictione [illegible] [illegible] sigilli [illegible] [illegible].

Pre Enrico Pentecoste. Not. Arch. Not. Udine

1392.

dal Kav.[r] Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nove del detto di Aq.[a], che a Venezia diceva...

illes
Camera
magistr
Ioannis
no Prah
zi,
etano
enisti
us. g.
Sensu
ertius
ecahus
desig
iptis
m vea
rini
Sancti
itan
testa
ssint
et di
es, quod
iciens
raba
res.

139.

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di [illegible], che a lui [illegible] ...

1402. 17 febbraio. Cividale

37

Il Vicario Patriarcale accetta di comperare dai Signori di Prodolone la loro parte del Castello di Zoppola come feudo della Chiesa d'Aquileja, inibendone la vendita ad altri.

Enrico Preitenteiter Scriba Patr. Arch. Not. Udino.

A. D. 1402, die 17 februarii, x ind., actum in Civ. Austrie in domo nob. Deodati dicti Dorde de Gaubertis de Francia, habitationis Ven. viri D. Jacobi de Arpino Vicarii etc. presentibus Ambrosio de Portu, Jacobo Paliano et Albicino q. Thomaxii de Florentia testibus.

Constitutus in presencia prefati D. Vicarii nobilis Conradus de Prodolono nomine nobilis Francisci de Prodolono fratris sui prefato D. Jacobo Vicario nomine D. Patriarche Aquilegensis, obtulit partem suam Castri Zopule si ipsam emere vult et si non vult emere, quod dictus Franciscus vult de suo meliori providere. Cui Corado dictus D. Jacobus Vicarius respondit nomine et pro parte dicti Francisci fratris sui quod si ipse Ser Franciscus vult vendere ipsi D. Jacobo dicto nomine dictam suam partem dicti Castri ut feudum Ecclesie Aquilegensis, quod libenter vult emere et in casu quod non, quod in hibet et mandat eidem Ser Corado dicto nomine et ipsi Ser Francisco eius fratri sub pena juris et arbitrii Patriarche Aquilegensis quod dictam suam partem dicti Castri non vendat absque licentia D. Patriarche Aquilegensis: requirentes me Henricum notarium prefati D. Jacobus de premissis et Ser Coradus dicto nomine ut supra premissis conficiam cum consilio sapientum publicum instrumentum.

UDINE

Pubb.° dal D.r Vinc. Joppi per nozze Zoppola - Salvatori Udine Seitz (1876).

139...

del Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del ... di Ug.a, che a ... ...

A. 1402, die 17 februarii, X ind., actum in [illegible] claustro [illegible] nobilis Deodati dicti Dorde de Gan[illegible] de Francia, [illegible] D. Jacobo [illegible] Patriarche [illegible] et testibus. Constitutus in presencia prefati D. [illegible] nobilis Conradus de Prodolono nomine nobilis Francisci de Prodolono fratris sui prefato D. Jacobo Vicario nomine prefati D. Patriarche Aquilegensis obtulit partem suam Castri Zopule [illegible] emere vult et si non vult emere quod dictus Franciscus vult [illegible] [illegible] Cui Corrado dictus D. Jacobus Vicarius respondit nomine et pro parte dicti Francisci sui fratris quod si ipse Ser Franciscus vult vendere ipsi Domino Jacobo dicto nomine dictam suam partem dicti Castri ut feudum Ecclesie Aquilegensis [illegible] libenter vult emere: et in casu quod non, quod inhibet et mandat eidem Ser Corrado dicto nomine et ipsi Ser Francisco eius fratri [illegible] arbitrio Patriarche Aquilegensis quod dictam suam partem dicti Castri non vendat absque licentia D. Patriarche Aquilegensis: requirentes me notarium dicti D. Jacobus dicto nomine et Conradus dicto nomine, ut super premissis conficiam unum [illegible] publicum instrumentum. —— ——

139...

dal Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del [illegible] di [illegible], [illegible]

[illegible] Lirata [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Tutan [illegible] 1 [illegible]

[illegible] instra [illegible]

[illegible]

[illegible] quis [illegible]

[illegible] falle [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Fuit [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] fuit [illegible]

[illegible] xxi

[illegible]

1394...

del Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nove del fatto di [illegible], che a lettera dicevano ...

De
qu
it
ed

139...
dal Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove sul fatto di Ug.; la Venezia diceva ...

1402, 20 Febbrajo. Venezia. Ducale a [illegible] di [illegible] [illegible] Marchese d'Istria, [illegible] allo stipendio della Signoria con 50 lancie. —

Copia dall' [illegible] [illegible] [illegible] Domenico V. [illegible] p. 21.

Egregio [illegible] Nobili domino [illegible] de [illegible] [illegible] Marchioni.

[illegible] tenor Dei gratia Dux Venetiarum etc. Egregio et [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] Marchioni amico dilecto salutem et sincere dilectionis affectum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conducere ad [illegible] nostrum nonnullas gentes [illegible] [illegible] et optantes quod conductores sint [illegible] et fideles [illegible] [illegible] novimus a [illegible], gratum haberemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et commodo suo foret [illegible] nostra [illegible] [illegible] parte gentium predictarum et propterea [illegible] [illegible] [illegible] predicte scribimus quatenus in casu quo vobis placeat [illegible] [illegible] ad servitium nostrum predictum cum lanceis [illegible] [illegible] ad ducatos XV pro qualibet lancea forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duorum et paga unius tertii facta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predictam in quatuor mensibus [illegible] mense quartum et cum quatuor mensibus de [illegible] [illegible] [illegible] et si placet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de castris cum plena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possumus esse in concordio de aliis pactis et conditionibus [illegible] [illegible] [illegible] significantes quod dictas gentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totum mensem Martii proximum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa, placebit [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Data in nostro ducali palatio, die XX mensis februarii, [illegible] X.

134...

col Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del detto di Ug., ha a lungo dicevano...

1/0. 71

139.

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nove del 1° Ott. di 19[illegible]; la a lui ora ricevano ...

45

1402 aprile. Tolmezzo. Roberto Re de' Romani promette pagare a Niculino della Torre 284 ducati per servigi prestatigli mentre era in Italia.

Nos Rupertus Dei gracia Romanorum Rex semper Augustus notum facimus presentibus litteris quod nos nostro dilecto ac fideli Niculino de la Torre obligamur et tenemur in ducentis et octoginta et quatuor ducatis bonis ac iusti ponderis ob suo nobis exhibito servicio dummodo in partibus Italie nunc fuimus, quam summam ducatorum nos nostrique successores imperii supradicto Niculino vel suis heredibus ad natale Domini proximo futuro exsolvendis solutionis et [illegible] in Luonez in domo hospitis Strnpeck [illegible] In testimonium has presentes litteras impressione nostri regii sigilli nec non [illegible] Datum Tulmetii sexta feria ante beati Georii martiris anno domini millesimo quadringentesimo secundo regni vero nostri anno secundo.

Da copia contemporanea negli Annali della Città d'Udine Vol. 17, pag. 398.

139...

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del detto di 19, che a lui pareva [illegible]

1402. 23 Aprile. Udine. Il patriarca avvisa il Comune di Gemona di armarsi, avendo il Conte di Ortemburgo diretto le sue genti verso Tamau.

Tergo / Prudentibus Capitaneo, Consilio et Comuni Terre nostre Glemone fidelibus dilectis —

Antonius Dei gratia s. sedis Aquilegensis Patriarcha.

Prudentes fideles dilecti. Sensimus quod Capitaneus d. Comitis de Ortenburg cum magna gentium armigerarum comitiva transivit montem Crucis veniens versus Villam nostram de Thamau dominii nostri, ad quem finem ignoramus. Quare cum previsa jacula minus feriant, vos avisamus, hortamur et requirimus stricte mandantes, quatenus vos paretis, ut si necesse fuerit ad ipsorum fidelium nostrorum de Carnea subsidia et ipsius Contrate defensionem ad omnem eorum requisitionem vos conferre possitis de subito preparati:

Datum in castro nostro Utini die XXIII. Aprilis. X indictione [MCCCCII].

Orig. Arch. Com. Gemona

De
qr
/
eB

139...

dal Kav[consigliere] Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del detto di Cq., che a lettera recava ...

[illegible] Montegnaco not. Anch. not. Utini

A. D. 1402, ind. X die veneris 19 mensis maij actum Utini super platea communis Utini ante Logiam novam presentibus providis viris Ser Nicolao de Soldoneriis, Johanne Cassina, Andrea de Pavona, Francisco de Parint et aliis pluribus testibus ad hec vocatis et rogatis.

Ibique nob. et egr. miles D. Tristanus q. egr. Militis D. [illegible] Savorgnano [illegible] modo via iure et forma quibus melius sivit et potuit tam de iure quam de consuetudine fecit constituit et ordinavit [illegible] certum actorem factorem et legiptimum procuratorem ac nuncium specialem providum Nicolaum notarium filium Ser Mathiussij Brede de Civino absentem tanquam presentem specialiter et nominatim ad obligandum ipsum D. Tristanum Ser Nicolao Credi[illegible] pro Rev.mo domino nostro D. Antonio Patriarcha Aquileg[iensi] [illegible] ad quamlibet summam pecuniarum seu ducatorum ad [illegible] ipsum obligari ad voluntatem dicti Domini nostri [illegible] et cuiuslibet ipsorum et ad obligandum omnia bona sua mobilia et stabilia eidem Ser Nicolao pro dicto domino nostro cum omnibus clausulis necessariis et opportunis in quamlibet obligationem et generaliter ad omnia alia et singula faciendum in predictis et circa predicta que [illegible] videbuntur ipsi procuratori et que necessaria et opportuna erunt in predicta obligatione et que quilibet [illegible] facere posset et procuraret cum pleno insuper [illegible] et generali mandato ac plena libera et generali administratione agendi faciendi et procurandi omnia et singula in predictis que ipsemet D. Tristanus facere posset si personaliter interesset et si talia forent que mandato exigerent speciale; promittens quoque prefatus D. Tristanus

illes
Camera
magistri
Ioannis
no Prat
zi,
etano
Christi
us. g
Sensu
tertius
ecatus
dign
riptis
n vea
Vini
Sancti
Vitae
testa
ssint
et di
is, quod
ficians
raba
res

mihi notario infrascripto tamquam persone publice stipulanti et recipienti vice et nomine omnium quorum interest seu interesse poterit in futurum se firmum et ratum perpetuo habiturum omne id totum quod per dictum eius procuratorem actum et factum fuerit seu quolibet procuratore in predictis et circa predicta quem suum procuratorem promisit mihi notario predicto ut supra stipulanti ab omni satisdatione relevare et de iudicio sisti et iudicato solvendo in omnibus ipsis necessariis et oportunis sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum.

139...
del Kav. cognato Bojani di Cividale, chiedendogli nove del detto di Lgi; la lettera diceva ...

46

[illegible]

[illegible] [illegible] Tapia.

[illegible]

De q. / eD

139..

Del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nove del Sato di Udine, la Lettera dicevano

1397

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nove del dello di Aq., che a Lucca diceva...

1402, 19 agosto. Valvasone. Contratto per tenere fornite di carni il luogo di Valvasone e prezzo delle stesse.

Melchiorre de Melchioritis notajo di Valvasone. Arch. Notar. Udine.

A. D. 1402, ind. X, die dominica XIX augusti; Valvasone in Ecclesia S. Jacobi; presentibus Laurencio q. Georgii, Filippo q. Nicolai, Johanne [illegible] de Zopula, Aquarino q. Ser Alberti omnibus habitantibus Valvesono testibus et aliis.

Durintius q. Johannis de Cucanea habitans Valvasoni promisit et se solempniter obligavit Egregio Militi D. Rizardo de Valvesono ac D. Odorico Domino de Valvesono, quod faciat carnes ad macellum castratinas, vitulinas et bovinas sufficientes usui Dominorum et hominum de Valvesono hinc et a festo S. Bartholomei prox. futuri ad unum annum prox. subsequendum et dabit seu vendet libram carnium castratinarum parvulos XII hinc ad diem carnisprivii prox. futuri et a festo S. Georgii ad festum S. Petri de mense iunii pro illo precio quo ipse carnes castratine vendentur in Spegnimbergo, S. Vito, in Zopula et in aliis locis circumstantibus. Ab ipso festo autem S. Petri usque ad dictum terminum scilicet dictum festum S. Bartholomei dabit pro parvulis XIV libram. Libramque carnium vitulinarum et bovinarum dabit secundum extimationem fiendam per Iuratos. Et quod ipse Durintius faciat diebus cotidianis carnes opportunas prefatis Dominis et hominibus de Valvesono et si forte in aliqua die in crastinum

cuius non adverti tamen si aliquis de Valvesono requireret ipsum Duriutium

ut interficeret unum castratum, ipse Duriutius illum interficere (debeat)

ad dictam requisitionem, si dictus requirens medietatem carnium ipsius Castrati

accipere et comperare voluerit et si non adimpleverit, ut est predictum,

quod ipse Duriutius penam soldorum XL incurrat pro qualibet vice. Cum

hoc quod prefati Domini eidem Duriutio ibidem promiserunt, celebrato ibidem

Consilio maioris partis Vicinorum et Hominum de Valvesono quod non assentirent

aliquam personam facere carnes in Valvesono venales hinc ad terminum supra

dictum, hoc tamen acto quod inter festum Resurrectionis Domini et dictum festum

S. Georgii, quilibet tam forensis quam vicinus possit et valeat facere carnes

venales in Valvesono. Pro quibus omnibus attendendis dictus Duriutius obli-

gavit prefatis Dominis de Valvesono nomine Comunis de Valvesono

stipulantibus omnia sua bona etc. =

139..

Dal Kav. Corgnalo Bojani di Cividale, chiedendogli nove del detto di clg.; ha la licenza dicevano ...

402, 28 settembre Cividale. Il Maresciallo Patr.le Corrado Projani intima sotto pena della vita a Ser Bartolomeo di Savorgnano di non prender possesso di alcuni beni in Carraria. — Protesta di questo.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCII, ind. X, die XXVIII mensis septembris, actum in Civ. Austria supra publica plattea iuxta domum Communis, presentibus venerabilibus viris D. Vorlico canonico cathedralis eccl. S. Marie civitatis Aquilegen., sapienti viro D. Gabriele de Novachucio in iure canonico perito, honorabilibus ac providis viris Ser Andrea q. Ser Maurici Brandi, Ser Johanne q. Ser Andree de Canussio, Ser Henrico q. Ser Jacobi Ribis, Nestore filio Ser Johannis Ser Egidii omnibus de dicta Civ. Austria testibus. Ibique nobilis et famosus Miles D. Conradus Projanus de Civ. Austria predicta Reverendissimi in Christo Patris et domini nostri D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche Marescallus generalis, ex parte ipsius Domini nostri Patriarche et ex commissione per ipsum Dominum nostrum D. Patriarcham sibi factam, ut ibidem dixit, mandavit et precepit nobili viro Ser Bartholomeo q. nob. viri Ser Nassinguerre de Savorgnano, quod sub pena vite decetero se de aliquibus bonis Patriarchatus quorum levi cepit tenutam sitis in pertinentiis Carnarie in pertinentiis Civ. Austrie predicte non impediret, nec se impedire presumat, nec debeat se impedire, declarans ibidem dicto Ser Bartholomeo, quod si de dictis bonis se impediret, committeret idem Ser Bartholomeus crimen lese maiestatis. Cui quidem mandato et precepto sibi facto ipse Ser Bartholomeus suo proprio nomine et tamquam procurator et procuratorio nomine ut asserebat nobilis viri Ser Antonii eius fratris

dixit se non compatire, quia de iure tale mandatum et preceptum non debet sibi fieri sub pena vite et quod ipsum preceptum sibi tandem factum est contra antiquos mores et consuetudines Patrie Forijulii et contra totius Patrie predicte propriam libertatem, protestans et protestatus fuit prefatus Ser Bartholomeus suo proprio nomine et nomine procuratorio ut supra, quod hoc mandatum et preceptum sibi factum non sint nec esse debeant in dampnum et preiudicium aliquod ipsi Ser Bartholomeo qui supra nomine vel alicui dictorum fratrum.

Ego Leonardus de Civ. Austria natus Ser Johannis q. Scholai de Florentia publicus imp. auctoritate notarius hiis omnibus suprascriptis presens etc.

V. l. XXVI, p 232 ~~Da pag.~~ Chiari Forojul. di Gjordan. Guerra. Da perg. dell'Arch. Bojani.

139..
del Kav. Cogado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del fatto d'Aq.ª, ...

1402, 4 ottobre. Udine. Il Cavaliere Corrado Boiani Maresciallo
Patriarcale, delega nelle sue funzioni il nobile Francesco
q.m [illegible] di Fagagna.

[illegible] di Brazzà, [illegible]

[illegible] Boianus miles de civitate [illegible] [illegible] ac [illegible]
[illegible] et D.D. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche
[illegible] Marascalcus generalis, nobili Francisco filio nobilis [illegible]
[illegible] de Fagania salutem cum dilectione.
[illegible] quod de prudencie circumspectionisque tue [illegible] plenam atque
[illegible] fiduciam [illegible], te omnibus modo, iure et forma, quibus
[illegible] et possumus in nostrum [illegible] vicemarescalcum [illegible]
[illegible], facimus et constituimus per presentes, dantes et concedentes tibi plenam
auctoritatem et licenciam quoslibet malefactores capiendi, [illegible],
[illegible], decidendi, determinandi, absolvendi, inquirendi et generaliter
omnia alia et singula faciendi, [illegible], audiendi et determinandi que
[illegible] et pertinent ad dictum officium. ~~[illegible]~~ Marascalcatus atque [illegible]
Marascalcus virtute officii nostri et auctoritate nobis attributa per pre=
fatum Dominum nostrum D. Patriarcham Aquilegensem facere possumus.
In cuius rei testimonium presentes nostras litteras fieri iussimus [illegible]
mandavimus nostri sigilli impressione munitas.
Data Utini die quarta mensis octobris, ind. X millesimo quadringentesimo secundo.

139...
del Kav.r Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del s.to di Aq.a, che a [illegible] ricevano...

1402, 14 novembre. Valvasone. Affittanza di una Fornace e prezzo dei generi fatti nella stessa.

Melchiorre de Melchioribus notaio di Valvasone. Arch. notar. Udine

A. D. 1402, ind. X, die XIV novembris, in burgo exteriori de Valvasone sub portica domus Johannistonii filii q. Ciemacii, presentibus Laurentio q. Georgii, Christoforo q. Antonii, Nicolao q. Johanantii omnibus habitantibus Valvasoni testibus et aliis.

Egregius Miles D. Rizardus de Valvasono pro se et suis consortibus de Valvasono dedit et concessit Magistro Danieli Fornasirio habitanti Valvasoni Fornacem de Valvasono cum toto territorio et habitancia eidem Fornaci connexo, quod et quem olim ab ipsis Dominis habebat Bartholomeus fornasirius, ad habendum, tenendum et suam omnem trahendum utilitatem de ipsa Fornace et territorio et hanc dationem et concessionem fecit idem D. Rizardus pro se et nomine quo supra eidem Danieli pro hoc anno proxime futuro tantum et ultra nichilominus ad beneplacitum utriusque partium ipsarum. Et hoc ideo quia ipse Daniel promisit et se solempniter obligavit eidem D. Rizardo, quod ipso anno futuro et ex tunc annuatim quousque ipse dictam Fornacem cum territorio dicto habuerit, incipiet in festo S. Georgii laborare in arte fornacis dicte et quod ipse M.r Daniel et unus alter Magister sufficiens in dicta arte per totum annum sic laborare vacabunt

faciendo modonos et cuppos et quod alteri exercitio tunc temporis non va
cabit ipse M.r Daniel cum dicto alio sufficiente, quem ipse promisit prop
se reperire ad laborandum Et si non attenderit ut est premissum, pro
misit ipse M.r Daniel prefato D. Rigardo reficere omne damnum
ac interesse, quod ipsi D. Rigardo vel dictis suis Consortibus aut Subditis
et convicinis de Valvasono subsequentur ad extimationem bonorum vi
rorum, hoc acto et firmato inter ipsum D. Rigardum parte ex una pro
et pro supra nomine et dictum Danielem ex altera, quod quandocumque
coqu[er]it de laborerio dicto, primo illud offerre debeat prefato D. Ri
gardo et aliis Consortibus suis, subsequenter Vicinis de Valvasono, quibus
Dominis ac Vicinis nec non pariter aliis extrinsecis quibuscumque volentibus
laborare in Valvasono, laborerium ipsum coctum tali conditione dare et
vendere teneatur, videlicet, milliare modonorum libras III, secundo milliare
cuppi libras X soldorum et star calcis ad rectam mensuram de Valva
sono soldis tribus; forensibus vero et aliis quibuscumque non laborare vo
lentibus in Valvasono, postquam de laborerio ipso non fuerit expe
ditus vel necesse prefatis Dominis et convicinis, vendere valeat pro
conditione sicut ipsi M.o Danieli placebit. Pro quibus attendendis
obligavit ipse M.r Daniel omnia sua bona etc. ==

139..
col Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli ... [illegible]

1403. 17 Febbrajo. Cividale. Nicolo Ancelli di Cividale è rilevato della fideiussione prestata per mille ducati dovuti al nob. Tomaso di Spilimbergo per il Capitanato di Cadore e garantiti con lettera (allegata) di Tristano di Savorgnan 1401. 25 maggio.

A. D. MCCCCIII. ind. XI die XVII mensis Februarii, in Civ. Austrie sub veteri domo Comunis, presentibus providis viris Johanne q. Egidii, Johanne q. ser Andree de Canussio, Nicolao q. Brunelli a Ponte, Petro notario q. Odorici notarii de Manzano, Hermanno q. Nicolai dicti Culossi notario omnibus de Civ. Austria testibus ad hec vocatis et rogatis.

Cum honorabilis vir Nicolaus q. Ancelli de Civ. Austria esset fideiussor et principalis debitor adversus nobilem virum d. Tomasium olim d. [...] de Spegnimbergo de mille ducatis quos ipse speravit habere in terminis debitis, ab hominibus et Comunitatibus contrate Cadubrii. Cumque egregius miles d. Tristanus olim spectabilis militis d. Federici de Savorgnano promiserit ipsum Nicolaum Ancelli suosque heredes et bona de ipsa fideiussione et obligatione huiusmodi conservare sine damno, prout continetur quadam littera sigilli ipsius d. Tristani impressione munita, cuius tenor infra ordinatius continetur. Nunc quidem in presentia testium predictorum et mei Johannis notarii q. ser Guillelmi de Civ. Austria per se et suos heredes sponte, expresse et de certa scientia fecit honorabili viro Tobie Utini habitanti q. Aloi de Glemona tamquam nuncio et procuratore prefati d. Tristani prout de procuratorio mandato continetur quodam instrumento per me Notarium viso et lecto, scripto manu Nicolai notarii filii Mathiussi Brede de Utino sub anno domini MCCCCIII. ind. XI. die XIV mensis Februarii et nomine ipsius d. Tristani et pro ipso d. Tristano recipienti, finem perpetuam et remissionem, quietationem, transactionem, liberationem et solemne pactum de aliquid non petendo de ipsis promissione, pacto et conventione sibi per ipsum d. Tristanum factis secundum ipsius littere continentiam et tenorem ac de ipsis mille ducatis et de omnibus et singulis in predicta littera contentis et de omnibus a premissis dependentibus et connexis, volens et mandans ipse ser Nicolaus prefatam litteram quam ipse in manibus eiusdem Tobie tamquam procurator et nomine ipsius d. Tristani recipientis dedit, tradidit et consignavit, ac omnes et singulas scripturas, instrumenta et probationes

que in contrarium appareat, deinceps esse nullius effectus, valoris, efficacie et momenti. Promisit quoque antescriptus Nicolaus per se et suos heredes cum obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum et omnium damnorum, interesse et expensarum litis et extra refectione, prefato Tobie tamquam procuratori et procuratorio nomine ipsius d. Tristani pro ipso et pro suis heredibus predictas finem et remissionem, quietationem, liberationem, pactum de non petendo et omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo firma, rata et grata habere, tenere et observare et in ullo contrafacere, dicere vel venire aliqua ratione vel causa, de iure vel de facto, sub pena dupli eius de quo ex premissis aliquo tempore questio moveretur minus quinque veronensium parvorum solenni stipulatione premissa, qua pena totiens petita exigi possit cum effectu, quotiens committetur in ipsam et ipsa pena soluta vel non, presens tamen instrumentum in omnibus et per omnia semper obtineat plenum robur. Tenor autem littere de qua supra fit mentio talis est et sequitur in verba:

Noverint universi presentes litteras inspecturi, quod cum discretus et honorabilis vir ser Nicolaus Ancelli de Civitate Austrie precibus et instantia hominum et Comunitatis Cadubrii obligatus esset fideiussor et principalis debitor Nobili viro ser Tomasio de Spi[?]grinbergo de ducatis mille et quingentis auri, occasione prout [illegible] contineri providorum ser Johannis Suppe et Henrici Everardi de Civ. Austrie et dictus ser [illegible] suus restet de veritate habere solum mille ducatos auri in terminis ut constat [illegible] preditorum notariorum solvendis eidem, Ego Tristanus de Savorgnano promitto per presentes litteras dictum ser Nicolaum Ancelli eiusque heredes et bona conservare indemnes[?]

139...
col Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli ...

penitus sine damno de dictis mille ducatis auri contra et adversum dictum ser Tre-
visium creditorem, nec non facere et curare cum effectu omni penitus exceptione
remota, quod homines et Comunitates predicte in terminis debitis dictis mille ducatos
solvant et satisfacient, non obstante aliquo mandato dictis heredibus et Communi-
tatibus Cadubrii per dominum nostrum Patriarcham quomolibet facto vel in po-
sterum fiendo, et a casu quo dicte Communitates et homines hoc facere recusarent
quoquo motu, Ego promitto liberaliter dicto ser Nicolao sine aliqua cavilatione
de meis propriis pecuniis solvere et satisfacere dictos mille ducatos auri in terminis
descriptis, vocans me convictum in dictis mille ducatis a dicto ser Nicolao. In cuius rei testi-
monium presentes litteras mei sigilli impressione munitas fieri iussi et mandavi.
Data in loco Plebis districtus Cadubrii die vigesimoquinto Maij millesimo quadrin-
gentesimoprimo. indictione X.

Notajo Giovanni q. Guglielmo di Cividale. Bibl. Civ. Udine. Orig.

139.

del Kav. Cognato Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del ... di ..., che a ... [illegible]

illes
Camera
magistro
Joannis
mo Prati
zi,
etano
Christi
us. 9
Sensu
Tertius
ecatus
disp
iptis
veo
tini
Sancti
testa
ssint
et d
is, quod
ficiens
raba
res

De 4/1 8

139...

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del detto S. Cg., che a lungo dicevan -

[illegible]

... beneplacitum et utilitatem ...

[illegible]

1394 ...

del Kav. Corradino Bojani di Cividale, chiedendogli ... [illegible]

illes
Camera
magistus
Ioannis
no Prat
zi.
etano
cristi
us.g.
Sensu
ertius
ccatus
disg
iptis
veo
Sancti
Situo
teste:
ssint
et di
is, quod
ficians
rabu
res

[illegible]

139...

del Kav. Cosgado Bojani di Cividale, chiedendogli nove del ult.° d'Ag.°, ben (...) diceva...

1403. 1 Ottobre. Cividale. Il Consiglio ordina a Bortolomeo di Savorgnano contro la Chiesa di Aquileja, nei beni della stessa dei quali aveva avuto il possesso lo stesso accetta tale deliberazione.

A. D. MCCCCIII ind. XI. die primo Octobris, in Civ. Austria sub domo nova Comunis, in pleno Consilio ipsius Terre Civitatis Austrie ibidem ad sonum campane ut moris est precipue atque solemniter congregato et convocato, in quo interfuerunt domini Rigolinus de Anglia vicegastaldio pro d. Guillelmo Lupold Gastaldione Civ. Austrie, Nicolaus q. d. Rodulphi de Portis provisor et tot consiliarii dicte terre qui fecerunt et facere potuerunt et possunt plenum Consilium ipsius Terre Civ. Austrie pro meliori quidem et pro conservatione bone et congrue voluntatis bonique propositi in hoc presenti negotio, quam bonam voluntatem bonumque propositum ipsius domini nostri d. Patriarche honorabiles viri Henricus Folcherini et Petrus notarius de Monastero cum fuerint reversi ab ipso domino nostro alias in Consilio retulerunt (sic) Rev.mi in Christo patris et domini nostri d. Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche et ut dominus ipse noster d. Patriarcha non habeat causam, ipsam eius bonam voluntatem et suum in aliud propositum commutare, diffinitum, consultum et deliberatum fuit ita tamen quod Comune Civitatense in pluri quam nunc est et erat ante hanc presentem difinitionem non sit et non maneat obligatum nec teneatur in pluri quam ex parte Comunis in pena mille librarum preceptum mandatumque fiat Bartholomeo q. d. Vassini de Savorgnano civi et vicino Civitatensi, quod ipse Bartholomeus de quibusdam bonis Ecclesie Aquilegensis, in quorum tenutam et corporalem possessionem alias positus et inductus fuit per d. Philippum q. Egidii de predicta Civ. Austrie canonicum aquilegensem tamquam commissarium seu subdelegatum vigore unius sententie obtente, ut fertur, per ipsum Bartholomeum nomine quo supra contra Ecclesiam Aquilegensem, se aliquatenus non impediat nec in illis bonis faciat aliquam novitatem, nisi prius fuerit eidem Bartholomeo ex parte Comunis aliud dictum et declaratum. Quibus sic difinitis sub predictis anno indictione, die et loco presentibus spectabili et honorabilibus viris DD. Corrado Boyano milite q. d. Guillelmi Boyani, Ulvino q. d. Nicolai de Canussio, Nicolao q. Ancelli,

tdam de Formentinis, Simone q. Johannis tonii, Johanne Egidi, Bernardo q. dominici, Andrea q. ser Henrici olim d. Benedicti de [illegible] omnibus civibus et vicinis Civitatensibus testibus et aliis pluribus. Nobilis Nicolaus q. d. Rodulphi de Portis de Civ. Austrie tanquam provisor Terre Civ. Austrie dixit, exposuit et ordinatius declaravit antescripto Bartholomeo q. d. Nasinguere, supradictam deffinitionem atque precepit mandatumque fecit eidem Bartholomeo in pena mille librarum, quod se non impediat de bonis supradictis neque aliquam in ipsis bonis faciat novitatem, nisi per modum et formam uti superius diffinitum est. Qui Bartholomeus ibidem dicens se velle obedire deffinitione, voluntati et precepto Comunitatis, rogavit me Johannem notarium ut de predictis scriberem prout superius instrumentum etc. –

Not. Giovanni q Guglielmo Bibl. Civ. Udine. Orig

1394

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove dell' Altro di Ug.ᵃ, ke a Venezia stette ...

1403, 2 Dicembre. S. Daniele. Contratto del Comune di S. Daniele col Maestro delle Scuole Giovanni q. Lorenzo di Treppo per un anno.

Bernardo di Brazzà notajo. Arch. Not. Udine.

A.° d. 1403, ind. XI, die secundo mensis decembris, actum in Terra S. Danielis sub logia in pleno Consilio in quo interfuerunt de Consilio ser Petrus Nicolai dal Los, Dominicus Savori, Marchiottus, Leonus [illegible], M.° Gregorius Batarius, Nicolussius Malitinus, Prettus de Agaro, [illegible] [illegible] Cosmini, [illegible] Leonardi, Johannes Bortolini, Petrus Bertolini [illegible] Varian, Stephanus Masseruti omnes convocati per Consilium et in Consilio [illegible] vero de voluntate totius Consilii Maior Juratus Communitatis convenit cum [illegible] Jacobo magistro scolarum ad regendum scolas in Terra S. Danielis usque ad unum annum proximum futurum pro [illegible] soldorum et pro domo competenti et idem M. Jacobus promisit recte [illegible] et gubernare scolas usque ad dictum tempus. —

De q. 7 8

139...

del Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove dell'Abbo di llga, che a Venezia dicevasi ...

57

1403, 11 Dicembre. Spilimbergo. Arbitrato nelle differenze tra il nob. Odorico di Colloredo e le figlie del q. D. Giacomuccio di Meduno per il Castellare e Podestaria del Castello di Medun.

Anno domini MCCCCIII, Ind. XI. die XI mensis Decembris. Actum Spegnimbergi sub porticu domus dominarum Dorothee et Margarete sororum et filiarum q. ser Jacomucii de Meduno, presentibus Matheo q. Gregorii, Blasio q. Pauli Gastaldi de Spegnimbergo, Bartholomeo de Campeglis habitante in Spegnimbergo testibus et aliis etc.

Ubique de omnibus litibus et questionibus, causis et controversiis que vertuntur, sunt, seu venti et esse possint inter egregium D. Odoricum q. D. Gligoii de Coloredo ex una parte agente et se defendente et dominas Dorotheam et Margaretam sorores suprascriptas ex altera parte agentibus et se defendentibus, videlicet dictus D. Odoricus ex una parte et dicte Domine cum voluntate Artizoni mariti dicte D. Dorothee ibidem presentis et consentientis ex altera, specialiter nomine et occasione Castellarii seu Podestaria sibi adherente de Castro Meduni et nomine et occasione quorundam Colli Batulli et Broili Indrici et Montis Cironis ac unius mansi recti per Petrum Pane de Meduno, que bona sita sunt omnia in pertinentiis Meduni.

Item nomine et occasione duorum mansorum situorum in Lestans, rectos, unum per Franciscum Clare, alterum per . . . . Et generaliter de omni hereditate ac bonis omnibus que fuerunt q. ser Thomasii de Meduno et nomine et occasione unius alterius mansi siti in Toppo recti per Federicum

de Toppo. Dicte partes se libere compromiserunt in nobilem D. Johannem q. egregii militis D. Pertoldi de Spegnimbergo ac Jacobum Ars q. ser Francisci de Ragonea et Andream q. Nicolai Sblaunke de Monteregali tamquam in arbitros, arbitratores et amicabiles compositores et comunes amicos litium et questionum vertentium ut supra inter predictas partes; dantes et concedentes dicte partes et ipsorum utraque prefatis arbitris etc. plenam licentiam, auctoritatem et potestatem super predictis et quolibet predictorum inter dictas partes pronunciandi, divulgandi, arbitrandi, mandandi, diffiniendi, sententiandi alte et basse, amicabiliter et de iure, iuris ordine servato vel non, diebus feriatis et non feriatis, visis vel non visis iuribus utriusque partium, stando vel sedendo et sicut eis melius videbitur et placebit, partibus presentibus vel absentibus, dum tamen legitime citatis, hodie per totam presentem diem, promittentesque dicte partes sibi invicem etc. omnes et singulas eorum sententias etc. perpetuo firmas, ratas et gratas etc. et non contrafacere et ab ea vel eis non appellare etc., sub pena centum ducatorum boni auri etc., qua soluta vel non etc. obligantes etc.

Sub dictis millesimo, indictione, die, loco et testibus etc. coram prefatis D. Johanne, Jacobo Ars et Andrea tamquam arbitris etc. electis etc., comparentibus dictis partibus ambabus citatis per suprascriptos arbitros etc., ipsique arbitri etc. visis et auditis et diligenter examinatis omnibus et singulis iuribus, testium attestationibus productis per dictas partes et auditis omnibus que ipse partes dicere et allegare voluerunt tam oretenus quam in scriptis et habito super eis consilio bonorum virorum nec non inter se diligenti deliberatione prehabita, Christi nomine invocato, de unanimi

Vie ...
139...
del Kav. Consiglio ill. Bojani di Cividale, chiedendogli muove dal ... ...

etc, presentibus dictis partibus, sententiam vel sententias fieri postulantibus, sententiaverunt, arbitrati fuerunt, pronunciaverunt, diffinverunt et mandaverunt:

Primo quod suprascriptum Castellarium cum Podestaria sibi adherenti Castri Medunj ac antedicti Collum Butul et Broili Sudri et Mansi Cironij ac dictus mansus rectus per Federicum de Toppo et dicti duo mansi de Lastans cum tota generaliter hereditate omnium bonorum dicti q. Ser Thomasii de Meduno, sint et esse debeant libere et expedite antedicti D. Odorici et in eius pacifica tenuta et possessione.

Item mandaverunt sententiaverunt etc quod dictus D. Odoricus debeat et teneatur solvere dictis Dominabus Dorothee et Margarete hinc ad proximum futurum festum Resurrectionis domini nostri Jesu Christi XX marchas solidorum veronensium parvulorum.

Item sententiaverunt etc quod dictus mansus rectus per Petrum Pinne de Meduno sit et esse debeat dictarum Dominarum liber et expeditus etc.

Item sententiaverunt etc quod omnes fructus et affictus hucusque non perceptos et non solutos de dictis duobus mansis de Lestons sint et esse debeant communes dictarum partium, videlicet pro medietate utriusque partis, et tamen dictus Ser Odoricus debeat exigere que massariis et ipsorum medietatem dare dictis Dominabus hinc ad proximum festum carnisprivii.

Item prefati arbitri etc dictis partibus et earum utrique mandaverunt dictas eorum sententias inviolabiliter observari sub pena centum ducatorum in compromisso adiecta.

Quasquidem sententias ibidem dicte partes confirmaverunt, approbaverunt,

laudaverunt, emologaverunt in omnibus et per omnia etc.

Ex prothocollo ser Georgii notarii q. ser Francisci de Pallugga apud Coletam in S. Daniele?

Da copia nel Vol. II Apographa Joh. Josephi Liruti, pag. 488 presso il Dr Pietro Biasutti in Udine.

1394.

col Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli ...

[illegible] Civitale, [illegible]

Anno Domini [illegible], [illegible], die [illegible] mensis februarii [illegible] Civitate

Austrie, [illegible] in [illegible] ecclesiam [illegible]

Sancti Johannis Evangeliste, [illegible] in loco ubi decantatur divi-

num officium [illegible] quando [illegible] fit [illegible] eundem

[illegible] [illegible] et manifeste, presentibus ibidem [illegible] [~~Venera~~]bilibus

et providis viris D. [illegible], Francisco Vitore [illegible] Civitatensibus,

Marquardo de la Frattina et Davide Portugnario et aliis in multitudine,

[illegible] [illegible] dicerentur et celebrarentur divinum officium

[illegible] candelarum coram Rev.mo in Christo Patre et D. D. [illegible]

[illegible] S. Sedis Aquileiensis Patriarcha Aquileiensis et aliis egregiis

et nobilibus [illegible] ~~et [illegible] universo populo~~ militibus dictum Patriarcham [illegible]

[illegible] [illegible] populo ibidem existente ad divinum audiendum

[illegible]. Providus vir Bartholomeus q. ser Adalpretti de Civitate

[illegible] vivum D. Johannem Decanum Civitatense atque eidem

notificavit qualiter ipse debeat mandare Clero suo et desistere facere

celebratione Divini Officii tunc in predicta Ecclesia pro benedictione

candelarum facienda facturus ~~et~~ ex eo quod ibidem in dicta Ecclesia

[illegible] quidem Joannes de Susannis prefati Domini Patriarche Cancellarius

[illegible] ibidem et ante denunciatus publice excommunicatus in Eccl.

Majori Civitatensi [illegible] ut ibidem asserebat ex mandato Domini... ...(sic) Audi-

toris D. Pape et Sacri Palatii Apostolici et vigore ipsius denunciationis [illegible]

[illegible] per ipsum Auditorem ad partes directe mandantis ipsum denunciari

excomunicatum prout erat ibidem per dictum Bartholomeum dicto
D. Decano presentatam et productam. Qui D. Decanus respondere
habuit quod teneat modum, quod ipse haberet illud pro quo excomunicatus
dictus Johannes de Susannis et fuit et esse etc. Qui . Bartholomeus predictus
instabat quod vel ipse D. Decanus virtute dicte denunciatorie ac mandati
[illegible] D. Auditoris, ipse fuerat a divinis et officio vel rejiceret vel rejici
faceret dictum D. Johannem de Susannis ab officio extra Ecclesiam tamquam
excomunicatum. Rogans et requirens me notarium infrascriptum
et dictis predictis publicum seu publicum conficerem instrumentum [illegible]
[illegible]menta.

1394.
Del Kav. Gaspare Bojani di Cividale, chiedendogli [illegible] dell' [illegible] di [illegible], [illegible] a Venezia [illegible]

1404 23 Febbrajo. Roma. Breve di Pp. Bonifacio IX all'auditore delle Cause del Sacro Palazzo per definire le questioni per l'eredità del q. Cav. Federico di Savorgnano tra i suoi figli del primo e del secondo letto.

Bonifatius episcopus servus servorum dei dilecto filio ~~Mathie~~ Magistro Nicolao Sidenberg cappellano nostro et auditori causarum palacii apostolici salutem et apostolicam benedictionem. Justis et honestis supplicum votis libenter annuimus illaque favoribus prosequimur oportunis. Sane petitio dilecte in Christo ~~[illegible]~~ Sophie uxoris dilecti filii nobilis viri Wenceslai de Spegnimbergo militis Concordiensis diocesis nuper exhibita continebat. quod olim quondam Franciscus de Savorgnano senior miles genitor et maritus quondam Elizabeth matris ipsius Sophie tunc in ultimis constitutus testamentum de bonis suis condidit in quo dicte . . . . legata fecit et inter alia castrum [illegible] dicte diocesis quod ad ipsum pertinebat Elizabeth quoad viveret et Sophie tunc virgini prefatis pro dote ipsius Sophie mille ducatos auri legavit et in omnibus aliis bonis suis quondam Fredericum militem ex se et quon . . . . uxore nec non quondam Franciscum et quondam Hectorem etiam ex se et dicta Elizabeth eius secunda uxore natos domicellos sibi heredes universales constituit. Postmodum vero eodem Francisco seniore vita functo eadem Elizabeth cum prefatum Franciscum et Hectorem fratres prefatos inciperet male tractare Franciscus et Hector fratres cum eodem Frederico hereditatem paternam et bona ad eos ratione huiusmodi hereditatis pertinentia communiter diviserunt et Elizabeth prefati [illegible] nonnullis bonis . . . . Fredericum Subsequenter eodem Frederico quondam fecit compromissum in certos arbitros arbitratores et amicabiles compositores tunc expressos pro parte Frederici et Elizabeth iuramento

et ..ntarum ... renarum tunc expressarum adiectione vallatum

. . . . compromisso per eosdem arbitros in se sponte suscepto et per eos successive inter partes ipsas arbitriolato prefatus Franciscus domicellus tunc etatis decem et septem annorum vel circa ab intestato decessit. Postea vero dictus Hector etiam in ultimis constitutus ac condens . . . .

. . . . pertinentibus testamentum in eo premisso dicto Federico dictam Elizabeth sibi heredem universalem instituit ac eidem Flagonea medietatem et Pinzani dicte diocesis Castra que ratione hereditatis paterne ad ipsum legitime pertinebant in eodem testamento reliquit et ipsam in eorum Castrorum possessione dim... quoque cum postea tunc eodem Hectore etiam vita functo dictus Fredericus eandem Elizabeth dictis Castris in quorum possessione tunc erat violenter spoliasset ipsaque Elizabeth cum prefata Sophia ad Castrum Coloreti dicte Aquilegensis diocesis quod erat quorumdam suorum amicorum accessisset prefatus Fredericus ad illud personaliter accessit et eandem Sophiam exinde recipiens eam secum ad Terram Utini Aquilegensis diocesis adduxit in qua quidem Terra ipse Fredericus larem suum fovebat dimissa dicta Elizabeth in castro Coloreti predicto. Postea vero dictus Fredericus per quosdam suos familiares dictam Elizabeth de loco ad locum ipsius Frederici timore tunc se transferentem violenter capi et ad predictum Castrum Pinzani adduci ac in eodem Castro in quadam turri per novem menses vel circa captivam detineri fecit que sic miserabiliter detenta de consilio quorumdam

139...
Sal Cas. Bojani di Cividale, ... del ... di ..., la Teresa ...

amicorum dicti Frederici ut dicitur inducta pariter et seducta
et presertim pro eius persone liberatione a captivitate predicta
aliud propter iustum metum facere apta non valens de omnibus sibi
per maritum Franciscum primo et deinde (per) Hectorem filium eius
predictos legatis et relictis eisdem in ipsorum testamentis antedictis
ut prefertur eidem Frederico cessionem sive donationem fecerit
remisit dummodo tamen liberaretur per dictum Fredericum de
captivitate predicta. Cumque postea dicta Elizabeth de mandato eius-
dem Frederici de prefato Castro Pinzani ad quoddam aliud Castrum
quod ad eundem Fredericum non pertinebat ducta foret nec adhuc
esset plenarie in libertate pristina constituta. ipsa etiam ad consilium hujusmodi
amicorum dicti Frederici asserentium tunc quod nisi ipsa eorundem
amicorum huiusmodi consilium prosequeretur iterum captiva ad
dictum castrum Pinzani duceretur. unde ipsa valde perterrita tunc etiam
eodem metu durante super premissis legatis et relictis sibi factis per
Franciscum maritum et Hectorem filium eius antedictos ut prefertur
cum eodem Frederico in quosdam arbitros arbitratores et amicabiles
compositores in loco Vilalta dicte Aquilegensis diocesis in quem seducta
fuit denuo compromisit. quod quidem compromissum dictum fuit iura-
mento ipsius Elizabeth et centarum penarum adiectione firma-
tum. Ipsique ultimi arbitri huiusmodi compromisso in se suscepto
etiam eorum pretensum tulerunt arbitrium inter partes quod per
eandem Elizabeth que illi contradicere non presumpsit etiam dicto metu
durante fuit susceptum que tamen postea in sua libertate constituta

dicta non cessante huiusmodi cessionem et donationem nec non compro-
missa[a] favore dicti Frederici per eandem Elizabeth et promittitur quod ille contra
facta revocavit. Postea vero dicta Elizabeth suum condidit testa-
mentum in quo dictam Sophiam sibi heredem instituit universalem
[a]fatusque Fredericus etiam ab eadem Sophia tunc apud ipsum
Fredericum et sub eius potestate existente et cui etiam ipsa tunc
contradicere non audebat quasdam donationes cessiones remissiones et pro-
missiones super bonis et hereditate predictis ipsam Sophiam premissorum
occasione contingentibus extorsit certis nactis contra ipsius Sophie
iuramento corporaliter vallatis et etiam a dicto Wenceslao dum tracta-
retur quod ipsa Sophia ei matrimonialiter copulari deberet certis pro-
missiones et pacta recepit etiam medio suo iuramento vallata videlicet
quod ipse Wenceslaus esset curaturus et facturus ita et taliter quod
ipsa Sophia postquam per eum ducta foret in uxorem infra centum
terminum remissionem quietationem absolutionem et pactum de ulterius
nil petendo de huiusmodi hereditate paterna et de omnibus et singulis
legatis et relictis eidem per dictum genitorem ipsi Sophie ut pre-
mittitur factis et generaliter de iisdem omnibus et aliis et singulis
que ipsa Sophia ratione premissorum ab eodem Frederico suo
domino sua petere seu exigere posset vigore quorumlibet testa-
mentorum et codicillorum sui genitoris et fratrum predictorum
et quod omnes donationes cessiones promissiones et remissiones
huiusmodi etiam per ipsam Sophiam ipsi Frederico factas faceret
approbari seu inviolabiliter observari etiam sub certis pecuniarum
penis tunc expressis et similiter ipsius Wenceslai iuramento vallatis

1394.
Col Kav. Bojani di Cividale, chiedendogli nove del fatto di llqa ha a Venezia ...

Postmodum vero cum Fredericus postquam dictam Sophiam, re= dicto Wenceslao nuptui tradidit et dotem assignavit mecum mille ducatos auri antedictos et Elizabeth predicta uxor sive decessisset, inter Sophiam predictam ex una parte et dilectos filios nobiles viros Tristanum militem et Franciscum domicellum dicte Aquilegensis diocesis natos et heredes dicti Frederici seu qui dicto Friderico in eius hereditate ac bonis communiter successerunt super premissis seu nonnullis ex eisdem et eorum occasione in patriarchali Curia Aquilegensi coram dilecto filio Officiali dicte Curie ex altera partibus orta fuisset materia questionis pro parte dicte Sophie fuit nobis expositum quod ipsa Sophia pro eo non sperabat in dicta Curia super premissis consequi posse iustitie complementum quia Tristanus et Franciscus fratres predicti venerabilem fratrem nostrum Antonium Patriarcham Aquilegensem et in eius Curia dicerentur esse potentiores et maiores favoris habere atque dicta Curia Patriarchalis in eadem Terra Utini de qua etiam dominus Tristanus et Franciscus fratres oriundi erant teneretur. Nos tunc ad instantiam eiusdem Sophie huiusmodi questiones sive causas que inter ipsam et eosdem Tristanum ac Franciscum fratres in eadem curia Patriarchali tunc indecise pende= bant ad nos advocantes eas ibi audiendas commisimus et fine debito terminandas non obstante quod cause ipse de sui natura ad curiam Romanam legitime devolute et quod eam tractande et finiende non essent, cum potestate citandi eosdem Tristanum et Franciscum fratres coniunctim et divisim extra predictam Curiam Romanam et ad partes predictas

opus esset tam ad eiusdem Sophie instantiam in eisdem causis contra
eosdem Tristanum et Franciscum fratres ad aliquos actus citra tamen
libelli oblationem diceris processisse. cum autem sicut eadem petitio
subiungebat ipsa Sophia propter huiusmodi compromissa arbitria
nec non cessiones donationes remissiones et promissiones iuramenta
et pacta per eam et Elizabeth ac Wenceslaum predictos eidem Frederico
ut premittitur facta metu periurii et ne si contra premissa forsan quo
modolibet Sophia et Wenceslaus predicti facerent dicte pecuniarie pene
a Sophia et Wenceslao predictis per eosdem Tristanum et Franciscum fratres
exigi aut ~~[illegible]~~ alios per ipsos possent premissorum occasione ... pro
parte dicte Sophie fuit nobis humiliter supplicatum ut super hoc
ei et Wenceslao predicto oportune providere de speciali gratia
dignaremur. Nos igitur qui statum et tenores omnium premissorum
habemus presentibus pro expressis attendentes quod iuramentum
iniquitatis vinculum esse non debet quodque ea que vi metuve
fiunt merito careant firmitate huiusmodi supplicationibus inclinati
discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus si est ita
compromissa arbitria cessiones donationes remissiones, promissiones et pacta
predicta nec non etiam quaslibet contractus conventiones stipulationes
et obligationes que in predictis compromissis quomodolibet ...
venerunt et quecumque inde secuta fuisse et esse nulla ac Sophiam
et Wenceslaum prefatos ad observantiam arbitriorum conventionum
stipulationum obligationum iuramentorum promissionum et pactorum
huiusmodi non teneantur declarans ac eosdem Sophiam et Wenceslaum
ab huiusmodi observantia arbitriorum et conventionum stipulationum

139 ...
del Kav.r Bojani di Cividale, chiedendogli ... dell' ... di ... , ... Venezia ...

obligationum cessionum donationum remissionum promissionum
et pactorum predictorum ad cautelam absolvas auctoritate predicta ita
quod . . . predicti ac heredes et successores eorum communiter vel divisim
occasione ipsorum compromissorum arbitriorum cessionum donationum
remissionum promissionum contractuum conventionum stipulationum
obligationum iuramentorum et pactorum . . . . . eosdem Tri-
stanum et Franciscum fratres aut quosvis alios etiam communiter
et divisim molestare valeant nec possint, et decernas quod ipsi Wen-
ceslaus et Sophia ac heredes et successores eorum pro iuribus et bonis . .
. . . . . Sophie predictorum ratione dictorum testamentorum
sive ab intestato contra eosdem Tristanum et Franciscum fratres coniunc-
tim et divisim perinde agere ac huiusmodi iura et bona in iudicio et
extra iudicium vendicare . . . compromissa arbitria cessiones
donationes remissiones promissiones contractus conventiones stipula-
tiones obligationes iuramenta et pacta huiusmodi in premissis non inter-
venissent sive per Elizabeth et Wenceslaum ac Sophiam predictos
. . . . . eorundem non fuissent premissis ac constitutionibus
apostolicis, statutis municipalibus et aliis contrariis non obstantibus
quibuscumque ?
Datum Rome apud Sanctum Petrum VII Kal. Martii . Pontificatus
nostri Anno quintodecimo

In pergamena originale portante i segni dei cordoni della pendente bolla
nell' Arch. dei Nobili di Spilimbergo di Sopra [illegible] 1856

No ...
139...
...al Kav. Corrado Bojani di Cividale, chiedendogli nuove del Patto di Aq.[a], che a Venezia ...

1404, 31 maggio. Valvasone. Lett. di Rizzardo di Valvasone al Cav. Corrado Bojani: nelle feste celebrate in Verona nell'occasione dell'ingresso di Francesco da Carrara Signore di Padova e della di lui moglie Taddea.

60

Ms. Portis - Giorna XXI, 179 (?).

Spectabili et egregio Militi D. Conrado Boyano de Civ. Austrie tamquam fratri.

Spectabilis et egregie Miles. Ubi heri recepi litteras vestras quarum tenore bene intellecto, Spectabili egregiatati vestre respondeo quod die crastina hac hora scribam D. Phebo de la Turre quatenus huiusque velit venire, qui cum hic fuerit conferemus insimul et sine tardamine Magnifico et Excellenti Domino nostro Domino Padue scribemus et omnia que superinde ab ipso Domino domino nostro percipiemus in responsum vobis intimare curabimus absque mora. Nova audivi huiusmodi per personam fidedignam certificata michi, videlicet quod prelibatus Magnificus et Excellens Dominus noster Dominus Padue Veronam mearit cum ducens illustrem et excellentissimam D.D. Marchionissam eius consortem cum magno numero nobilium dominarum de Padua et cum Verone applicuisset Veronenses omnes eidem tamquam eorum gratiosissimo Domino debitum fidelitatis iuramentum prestiterunt hillari animo et summa leticia. Itaque, scilicet Verone, prelibatus Dominus noster et eius Domina Consors prelibata una cum Veronensibus ...tis ad gaudium ipsius dominationis quam ipsi Veronenses omnes ...rite devotissime admiserunt, eximias festivitates celebraverunt et celebrant cum tripudiis continuis, astiludiis, encurfitus, torneamentis et infinitis summis solaciis tantum quod a memoria hominum

nemo asserit recordari, tot et tanta solatia fuisse in Civi-
tate ipsa celebrata. Ceterum prelibatus Dominus noster ad Civit-
ipsam Verone a Padua fecit conduci bene x millia mozia frumen-
et bladi et illud facit ibidem uberius venundari precio illo q-
Padue vendi presentialiter reperitur, quod in maximum comodu-
ipsorum Veronensium redundavit et redundat . . . . penuri-
que ibidem vigebat: ita quod prelibatus Dominus noster popp-
sitis aliis . . . . laciomum gaudiis vacat. Valete.

Datum Valvasoni die ultimo Maii de sero (1404).

Rizardus de Valvasono cum salute

139...
Dal Kav. Cong.a Bojani di Cividale, ... del ... di ..., ... Venezia ...

1404, 5 agosto. Roma. Lettera di Candido mansionario di Cividale al Cav. Corrado Bojani, di curiose notizie di Roma e sul patriarca d'Aquileja.

Dal codice Bojani - Copia nelle Coll. Pertz - Quirini Vol. XXVI: p. 148

Nobili et strenuoque Militi D. Conrado Borano de Civitate Austrie 64

suo Domino specialissimo

Nobilis domine. Post recomendationem congruam non semel sed pluries in excusationes nondum admissas, ut sentio, multo plures quam vestre nobilitati scripsorim transmisi, ex quo cum reverendo D. Abbate Rosacense index estis, vobis per meum familiarem presentandas. Quesso mi domine, ad illas attendite et me ut puto habebitis excusatum. Et in quantum mea possibilitas adest de propitiatione habita, vestre nobilitati regratior in immensum, congratulans de vestra sospitate omnium meorumque. Et ut vestra littera pandit de novis hic occurrentibus auditus multum estis. Referuntur quippe multa que minime certificare presumo. Quid de Antipapa et Francorum Rege ceterumque ambasiatoribus dicatur, quid laborant, ubi sint an Florentie vel Pisis, quot sint galee per hoc mare discurrentes quandoque quasi ad portum Hostiensem et ad cuius postulationem, quid hic palpitant duo clerici qui dicuntur ambasiatores novi Romanorum Imperatoris, quale fuerit edictum Domini Regis Ungarie contra suos regnicolas romanam curiam introeuntes, quis D. Rex dum unam epistolam Dominorum collegio Cardinalium destinavit, cuius copiam habeo sed transmittere non sum ausus, quid de D. Rege Apulie et quomodo tractet suos nobiles et barones et specialiter D. Ducem de Malfi cum aliis consortibus, qui Dux XXVI filios mares habebat inter quos XIIII milites sunt, unus episcopus tantum, qualiter se mirabiliter bene gesserint Anglici contra Francigenas, quomodo

D (forte Domini)

quidam D. Rex Castelle et Granate contra Saracenos bella inceperint et viriliter bene pugnent. Quid hic faciunt duo ambassiatores D. Marchionis Ferrariensis, qui sunt D. Girardus Boiardus et Nani de Strozi, monoculus frater Domine Magdalene, quomodo se gerat causis Domini nostri Pape contra illum Castellanum de Suriano cuius stipendiarii et alios scripsi me fecerunt sepe facere de frachozat (?), de his omnibus silentium michi volo et ad alia quedam manu ponam. Pridie Sanctissimus Dominus noster Papa usque ad mortis agonem gravatus fuit, sed ad presens, per Altissimi gratiam reconvaluit multo bene [illegible] tantum ut nudius tertius duello [illegible] cum quodam feroci tauro personaliter interesseret. Etiam sunt hic tres Ethiopes nigri de India boni reperti christiani habentes secum unum iuvenem interpretem et est oculos habens ~~et nichil~~ videntes, ita quod si eorum est trusmanus, illorum alteruter ipsius dux est. Eorum idioma novit perfecte et nostrum, ita bene loquitur sicut ego. Est etiam cum eis iuvenis qui dicitur XVII linguas scire proferre (?) Ipsi Ethiopes in signum fidei christiane crucem parvam semper gerunt in manu de ferro bene politam et in habitu quasi fratres Minores videntur. Verum mi Domine, magnum solatium est ipse cum et de eis audire de modis (?) ipsorum et fide catholica quam ibi tenent, de celebratione divini cultus, de vita, de moribus, de dominio et omne per totum concordatur sicut narrat ille liber trium Regum, quem modo hic habet D. Angelus de Parasio (?) et cuius

Arc.
139
Del Kav. Cosimo Bojani di Cividale, [illegible] Venezia [illegible]

tenorem libenter audiunt et dum eis explanatur per interpretem, ridunt, [illegible] stringunt et multum gaudent quod de eis ac propriis nominibus eorum ducum, principum et pontificum aliquid hic sentimus. De illius libri Magorum vos poterunt informare Domini canonici Nicolaus Philippi et meus Odricus Micusshi qui eam bene possunt . . . . . contra me. Hos omnes recepit Rev.mus D. Cardinalis Aquileiensis in curia sua et ei providit de camera et expensis. Ipsi sunt baptizati, nec desinunt sanctas ecclesias visitare de sanctorum reliquiis semper interrogantes. Et dum audierunt quod hic habentur inter alias cunabula parvuli Jesu Christi, quasi flentes deposcunt ostendi sibi. Dicunt etiam quod ista Roma que nobis olim et aliis cunctis dominabatur, bene credunt vestigia sua fuisse et quanta fuit tudiuat et vident de columpna verberationis boni Jesu, [illegible] sancti Lazari, novem corpora apostolorum et inquiunt, omnes isti fuerunt coapostoli et socii nostri Thome. Dicunt quod omnes obediunt Pretezan et in spiritualibus tenent Patriarcham Tomam sicut nos tenemus romanum pontificem Papam. Petitur ab eis quid querant et quare tantum laboraverunt in itinere mensium octo: respondent quod missi sunt a predictis Dominis suis vel eorum altero ad sanctissimum Dominum nostrum Papam, non ad alium nisi ut inquirant et sciant utrum ipse summus pontifex pro parte dictorum Dominorum suorum aut eorum altero reciperent unum exenium videlicet unam mitram albam cum lapidibus preciosis et unam claveam similiter valoris CC millia ducatorum, unum indumentum sacerdotale de balsamo et alia multa ad valorem V millia ducatorum et ista per quandam . . quem ipsi domini miserant pro

indulgentiis et absolutione ibus a pena et a culpa pro illis qui pugnant contra infideles et illis qui interficient iudeos et etiam aliquos religiosos istorum sanctorum [illegible] existentium. Et cum ille ambaxiator ad eos reversus est sine predictorum aliquo, ideo retinentur captivos et ille patriarcha Toma et eius bona sunt omnia confiscata quousque ipsi illuc redeant cum responso. Quod est quod Dominus noster Papa nunquam sensit aliquid de predictis. Item sciat vestra nobilitas quod D. episcopus Adriensis Paduanus natione, vestro attinens Mag. Domini Paduani migravit in Christo, cuius familiares multi gravantur corpore et maxime febricitant. Hic siquidem Prelatus persona pulcra [illegible] [illegible] multum amans, bona conscientia, pulcris moribus, Domini Pape referendarius, ab omnibus dilectus, forensibus, curtesanis atque romanis in tantum ut si sedes apostolica vacavisset, et intra [illegible] omnes eundem Dominorum cardinalium electio cecidisset, omnes eundem unanimes nominabant. Dicitur hic etiam quod Veneti receperunt Portum [illegible], Stigianum et interfectus sit D. Paulus a Leone in Languillara, quare hic dolentes expectamus certificari. Et predicta si placet pro parte mea non dedignemini ostendere Dominis Nicolao de Portis et Nicolao Arcelli atque magistro meo Gentili et pro parte vestra ad libitum. Unum mi Domine tacere nequeo sicut me nostris bene stetimus. In nomine Domini habeat D. Patriarcha cor ad aliud et ad alios quam ad me, quia non ventus, nix vel pluvia sibi impedient patriarchatum, sed oportet quod sit unus magnus immo maximus cumulus pecuniarum. Va che te vega Senatore. Vestra semper valeat nobilitas et valeant qui eam valere desiderant. Scriptum Rome v augusti.

per vestre nobilitatis humilem Candidum de bona
Civitate Austrie ibidem mansionarias

Ecce mi Domine, [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] tuleat extra. Et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] Pagano et [illegible] [illegible]. Multa alia [illegible] nova sonant, sed de eis nondum [illegible] [illegible] vel [illegible]. [illegible] [illegible] spero in comunitate tota et consilio ut ne [illegible] et [illegible] adiuvent contra [illegible]. Et vere non ego quia insufficiens, sed unus valens hic in romana curia esset necessarius pro eisdem. — Iterum valete.

1394.
[illegible] [illegible] Pagani di Cividale, [illegible] [illegible] del [illegible] di [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] anno [illegible] d'[illegible]
andati armati per Cividale per le minaccie [illegible] fatte d'ardere i
loro case nei tumulti tra nobili e popolari di Cividale

A. D. MCCCCIV, ind. XII, die XXVIII augusti, actum in Civitate Austria in domo [illegible] Quadruvii habitationis infrascripti D. Jacobi, in camera ipsius domus, presentibus [illegible] Jacobo [illegible] in [illegible], Jacobo Paliano de [illegible] et Iohanne [illegible] de Utino testibus.

Venerabiles viri D. Philippus [illegible] [illegible] [illegible] Prath [illegible] [illegible] [illegible] que Decretorum doctores D. Jacobus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coram honesta et venerabili persona, protestati fuerunt quod [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tatem Austrie propter novitatem factam per nobiles contra populares, [illegible] quod eis, ut asseruerunt, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] transferri et eorum bona ponere ad [illegible] et quod modo certificati sunt quod non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ad [illegible] vendum arma et quod non iverunt armati et numquam offenderunt, sed tantummodo ut [illegible] [illegible] [illegible] bona sua, [illegible] [illegible].

Not [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

139...

col Kav[illegible] Bajani di Cividale, [illegible] move del [illegible] di [illegible], la a Venezia [illegible]

[illegible] ... ut [illegible] nobis [illegible]
[illegible] pro [illegible] ultima [illegible]
[illegible] per ipsius proprium [illegible] Carolum:

[illegible] scribat Pati [illegible]
[illegible] XII [illegible] in [illegible]
[illegible] Dei [illegible]
[illegible] ipsius domus, adstantibus Presb. Jacobo [illegible]
[illegible], Jacobo [illegible] et Johanne [illegible]
[illegible]

[illegible] Philippus [illegible] illius
[illegible] Petri [illegible]
[illegible] Doctore D [illegible]
[illegible] tanquam coram [illegible] personam, protestati fue-
runt quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] propter [illegible] factum [illegible]
[illegible] relatum extitit
quod [illegible] debebant transferri et omnium bona [illegible]
[illegible] quod modo [illegible] fiat [illegible] quod non [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] qui offenderent [illegible]
[illegible] testa.

hilles
Camera
magistus
Joannis
ano Prati
ozi
Cetano
scripti
ius. g.
Sensa
Tertius
ucatus
disp
riptis
m veo
pini
Sanct
Situ
testa
ssint
et di;
mis, quod
Ficians
raba
res.

139.

Col Kav. Conte Bojani di Cividale, [illegible] nuove del Sotto di Ug.[illegible], [illegible] Venezia [illegible]

Pro Historia
Monumenta Varia.

1404, 7 Ottobre. Roma. ~~Lettera~~ di Bernardo di Borgo di Ponte al Comune di Cividale sulla morte di Papa Bonifacio IX e tumulti successi in Roma e sulle nuove avute dei torbidi avvenuti in Cividale.

Ex Epistola

Foris./

Nobilibus et Sapientibus Viris Dnis
— Gastaldioni ... Provisoribus et Consilio
Civitatis Austrie Aquilegen Diocesis suis
maioribus Dnis metuendis.

Intus./

Premissa humili recommendatione. Nobiles Dni, et Concives mei. Die primo marcii presentis vobis super aliquibus occurrentibus scripsi. Sed quia dubito illas litteras non forte tam cito ad vos pervenire posse. Ideo iterata vice cautius scribo. Noscatis igitur iam pluribus elapsis diebus Romam intrasse Ambassiatores Antipape et Francorum Regis insistentes fortiter ad unionem Ecclesie sancte Dei, et depositionem scismatis. Super quo sanctissime memorie Dns Papa Romanus satis

~~magnam~~ enorme

congruè et displicens dedit responsum die lune penultimo Septembris. Die vero prima mensis presentis Octobris. idem Dns Noster Papa hora nona emisit spiritum. Post cuius obitum multa extranea cottidie oriuntur. Nam Castellanus Castri Sci Angeli interius fortiter se munivit et captivos detinet Ambassiatores predictos. sancte tamen Ecclesie in castro elevato vexillo. Similiter et Dns Senator in Capitolio se tenet nomine matris ecclesie. Et Revmi Dni Cardinales ad se vocarunt Capitaneum Mostardam cum magna comitiva armatorum, et eos tenent ad ecclesiam Sci Petri, ubi bis in die ipsi Dni Cardinales conveniunt in consilio cupientes tenere in Roma statum pristinum sicut Papa. In electione vero idem Dni Cardinales qui in numero sunt tantum novem, aliqualiter ut dicitur, sunt discordes. Quia eorum aliqui ad eligendum novum Papam tendunt, et aliqui ad unionem Ecclesie, et depositionem scismatis, ad quod specialiter se inclinant Revmus Dns Cardinalis noster Aquilegen. dieque lune proxime futuro super diffinitione horum sunt Conclavim intraturi.

~~Kardinis~~ Pontificum [illegible] Octobris 1389 [illegible] obitus, quem hic noster Auctor scripserat die prima [illegible] Pontifices [illegible] Urbanus VI, vice cum morte commutasse immo epta hic relata ab Authographo descripta. VII. Octobris facta videtur.

134 [illegible]
[illegible] Bojani

traturi. Et si ad electionem novi Romani Pontificis procedetur, speratur ab omnibus quod electio cadet in Reverendissimum Dominum Cardinalem Aquilegensem praedictum tum sanguinis nobilitate, tum scientie preeminentia, que fulgent in eo, tum etiam, quia magis fervens videtur ad elevandum praelibatum scisma, et quia Domini Romani instant maxime pro eo. De quo tota Terra debet maxime congaudere. Ita adverso Romani cum tumultu pervenire cupientes ad statum pristinum libertatis, hinc inde, die noctuque armati discurrunt, nunc ad Capitolium, nunc ad Castrum Sancti Angeli sub hac voce, videlicet proclamantes, quod stipendiarii predicti Romam intrarunt, ut eam ponant ad saccomannum. Et ita Domini mei usquemodo stat status. Quicquid fiet ulterius vobis quamcitius potero nuntiabo. Paratus est mihi parere mandatis, in quo possum pro illa Communitate, quia pro bono statu illius agere in omnibus sum dispositus, sicut debet quilibet bonus Civis. In tali enim creatione novi Pontificis possent vobis placabilia facilius, quam aliis temporibus obtineri. Insuper dolenter de alio quodam scribo, quod dolenter

iam dia

1

4

iam die octava alterius mensis audivi, et quod tunc non credidi: quia non putabam Civitatenses ad tantam dementiam devenisse, ut ad destructionem sue Terre tam animose tenderent quam eorum emuli numquam cum guerris et aliis maginacionibus facere potuerunt: Pervenit iam noviter Romam quidam Frater minor de ~~..~~ Trecesimo asserens quod de popularibus Civitatis aliqui decapitati, aliqui sunt exules et banniti, aliqui vero pre timore clandestine recesserunt ad vigintiseptem Sed illud non attendentes, quod alias in Consilio scripsi: Regnum in se divisum desolabitur. ultra octoginta in numero, et quod ad plateam illam ita nobilem, forenses satellites sunt vocati. Igitur lacrimanter exoro, ut me per vestras litteras de huius facti processu certificetis et causa. De concivinorum etiam novis in aliquo clarificantes. Valete semper. Scriptum Rome. VII. Octobris. (1404).

Per vestrum Concivem humilem
Bernardum de Burgo Pontis Civitatis Austrie obedire promptum.

---

1. Bernardus de Burgo Pontis ~~vicarius fuit Rmi d. Philippi de Alençonio Cardinalis Patriarche Aquilejen. Initio ab Anno 1381. usque ad annum 1388.~~

1394.
Cod. Kav. Cav. Bojan.

65

[illegible] ad [illegible], congregatis [illegible] in [illegible] in quo interfuerunt [illegible] Thomas de Cortale Decanus Pyganus, Petrus de Pyrano et alius Canonici [illegible] D. [illegible] Decanus prefatus de consensu et expressa licentia et voluntate dedit, tradidit ibidem per fimbriam sue clamidis actualiter investivit [illegible] de Villa Fossey [illegible] decanie dicte ville coram eo genuflexo cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, promittit insuper dictus Decanus quod de [illegible] defendet et conservabit iura [illegible] et illa non alienabit per se vel alium alienare non permittet et [illegible] quod esset contra [illegible] dicte Ecclesie et in dampnum ipsius [illegible] per se vel alium [illegible] D. [illegible] Dominis Decano [illegible] Capitulo prefato et omnia ipse Decanie spectantia et pertinentia in ipsa villa Fossey et aliis sibi subiectis diligenter faciet et [illegible] [illegible] dictorum Dominorum Decani [illegible] et Capituli [illegible] Decanie [illegible] officii per eosdem sibi commissi et omnium et singulorum [illegible] eidem [illegible] et incommodum, dampnum [illegible] predictis Dominis et Ecclesie seu ipsi officio [illegible] et quantocius poterit evitabit, vigore sacramenti [illegible] ipsi [illegible] per D. Decanum ex nunc et in futurum [illegible] predictum officium exercebit.

Acta fuerunt hec in Capitulo supradicto, presentibus Donato [illegible] Meingiti mansionario, Petro fil. Floriti de Lauth [illegible] testibus [illegible] vocatis et adhibitis specialiter et rogatis.

Fi Milles
ino quinto
in Camera
viris magistris
g. Joannis
igliano Inn
Coozi,
Feletano
nfrascripti
filius g.
ratia sensu
et Certius
is Cucatus a
nnium dig
in scriptis
suam vel
Virgini
clia Sanct
clia Situ
dicti testa
presbiteri
possint
auit et d
statonis, quod
officians
ro rata
atoris.

139.

Boja.

1404 26 Ottobre. Ducale nella quale si loda i servigi de' nobili Francesco e Federico di Savorgnano e quelli di Tristano nella guerra contro il Signore di Padova e gli si assegna l'annuo stipendio di 500 ducati d'oro.

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis tam amicis quam fidelibus et tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis facimus manifestum quod etsi ad quorumlibet amicorum nostrorum fidelium munifice prosequenda pleniora liberalitatis nostre cetera quadam generalitate ~~[illegible]~~ habilis illis tamen quadam specialitate sit debitrix, quorum predecessorum promptam et sinceram erga Statum nostrum dispositionem agnovimus et ipsorum obsequiositatem fidelem et placidam invenimus, quorumque devotio non solum prestitis placeat obsequiis, sed speratur in antea placitura prestandis. Attendentes itaque in scrutinio nostre mentis sepissime revolventes devotionis plenitudinem fideique perseverantiam et continuam charitatem quam generosi et spectabiles quondam viri domini Franciscus et Federicus de Savorgnano nobiles et carissimi cives nostri ad quelibet nostra beneplacita et ad nostri Status honores et commoda, dum vixerunt, habere promptis affectibus demonstrarunt, quantumque idem d. Tristanus avita et paterna vestigia imitatus nixus est et continuo institit se quibuslibet nostris voluntatibus conformare, et quam viriliter et fideliter nuperrime cum brigata sua gentis armigere servivit nobis in exercitu nostro contra Dominum Paduanum, deliberavimus, volentes ipsius d. Tristani fidelia opera et laudabile portamentum dignis honoris et glorie titulis decorare, Consiliorum omnium nostrorum, servatis sollempnitatibus opportunis, quod a die prima mensis Januarii proxime futuri in antea ipse a Comuni nostro Venetiarum ducatos quingentos [illegible] boni auri et iusti ponderis de provisione in vita sua habere et percipere debeat omnino, recipiendo quolibet semestri medietatem ducatos ducatos quinquaginta; intendentes illum et suos aliis honoribus et commodis suis prosequi gratiose. In quorum omnium evidentiam atque fidem presentes litteras nostras fieri nostre concessionis et gratie fieri iussimus et bulla nostra aurea pendente muniri. Datum in nostro ducali palatio Anno ab Incarnatione d. n. Jesu Christi MCCCCIV. die XXVI mensis Octobris. Inditione tertiadecima

Da copia nel Vol. Catastico Savorgnano fol. 266. Bibl. Civ. Udine.

139 [illegible]

[illegible]

67

[illegible] ad [illegible] et [illegible].

[illegible] die 4 de Junij 16[illegible] [illegible] in [illegible] in Collegiata
[illegible] S. Maria virg. [illegible] Dioc. et [illegible] [illegible]
[illegible] egregiis et nobilibus viris DD. [illegible] de Valvasono
milite, Ulvino de Castello, [illegible] Nicolao [illegible], [illegible] Scarpa,
Michaele Sanfranchi et Hectore Capitaneo [illegible] illorum hominum
[illegible] et aliis in multitudine [illegible] [illegible]
[illegible] illius defuncti [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] actionibus, promisit [illegible]
[illegible] [illegible] filii [illegible] defuncti [illegible]
in dicta Ecl. Civitatense D. Decano Canonicis et Capitulo [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in signum [illegible]
[illegible] huius [illegible] et [illegible] dicti Domini Decani Canonici et Capitu-
lum Civitatense promiserunt [illegible].

...isti Milles...
...esimo quinto...
...lis in Camera...
Viris magistris...
...re. g. Joannis...
...ssigliano Prat...
...g. Coozi.
...de Feletano
infrascripti...
...s filius. g...
...gratia Sensu...
...est Cortius...
...his Cucalus, a...
...omniu dispo...
in scriptis...
...suam vel...
...e Virgini...
Ecclia Sancti...
...eclia Situ...
...dicti testa...
presbiteri
...uo possint
...gauit et di...
...testatoris, quod...
...s officians
pro rata...
...statoris.

134

[illegible] Bojan

1105, 15 aprile nel Castello di Sofumbergo [illegible]

[illegible] Patriarca [illegible] della [illegible]

[illegible] Zoppola

[illegible]

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem M.CCCCV, ind. XIII, pag. 911

die mercurii XV mensis aprilis, in Castro Sofumbergi supra Salla

superiori, presentibus nobilibus et egregiis viris Ser Christoforo q. Ser Gabrielis

de Cucanea, Ser Aloisio de la Fratina, Ser Francisco q. Ser Francisci

de la Fratina, Ser Antonio Brunelo capitaneo dicti Castri Sofumber-

gi de Portugruario, Jo. Fulcherio notario q. Ser Ambrosii de Sfignimbergo

testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Coram Reverendissimo in Christo Patre et D.D. Antonio Dei gratia Sancte Sedis

Aquilegensis Patriarcha, ibique comparuit nobilis vir Ser Odoricus de Valvasono [suo]

proprio nomine et procuratorio nomine ~~[illegible]~~ Rigardi militis et Johannis Consortum suorum

de Valvasono et Zopule, humiliter supplicans prefato D. Patriarche quod

Paternitati sue placeat revocare et cassare quoddam mandatum dictis Consorti-

bus factum per D. Federicum dictum Toplicher Marescalcum dicti D. Patriarche

et ex parte dicti D. Patriarche, quod in sex dies debeat dare et consignare Ca-

strum et locum Zopule in manibus Ser Nicolai de Portis de Civitate Au-

strie [illegible] ducatorum auri. Ubi quidem respondendo dictus D. Patriarcha

dixit quod ipse non faciebat facere dictum mandatum sed tota Contra-

ta et Patria Fori Julii et quod deliberatio Colloquii Patrie Forijulii hoc

mandatum facit sed quidam nobiles de Patria Forijulii [illegible]

istam causam et questionem et utinam faciant. Ubi quidem dictus Ser

Odoricus respondendo dixit, quod numquam ~~fuit hic deliberatum in Colloquio~~ fuit presens nec Consortibus [illegible]

[illegible] quod numquam fuit hic deliberatum in Colloquio

et non potuit deliberari dato et non concesso quod deliberatum fuisset, quia

numquam fuerunt citati nec moniti ad istam deliberationem. Cui quidem

Ser Odorico dictus D. Patriarcha respondendo dixit quod ipse debet et tenetur

deliberata et diffinita in Colloquio executioni demandore. Qua requisitione sic facta per dictum D. Patriarcham denegante revocare dictum mandatum, dictus ser Odoricus quo supra nomine dicto D. Patriarche presentavit infrascriptam appellationem, cui appellationi tanquam frivole et inani et non habenti rationem in se dictus D. Patriarcha non detulit et dicto ser Odorico quo supra nomine assignavit Apostolos refutatorios dicto ser Odorico petenti Apostolos sibi dari. Cuius appellationis tenor talis est et sequitur in hec verba:

Coram Vobis Reverendissimo in Christo Patre et D.D. Antonio Dei gratia sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha proponit, allegat ac protestatur et dicit nobilis vir Odoricus de Valvasono consanguineus et consors nobilium et egregiorum virorum D. Rigardi Militis et ser Iohannis Dominorum Consortum Valvasoni et Zopule, quod cum nuper videlicet de secunda presentis mensis aprilis nobilis vir D. Federicus ... generalis vester Marescallus se contulerit ad presentiam dictorum D. Rigardi, Iohannis et ... et aliorum Dominorum Valvasoni et Zopule apud ... Castrum Valvasone, ipse prefatus Marescallus ut cum omni reverentia ... accepto requisivit prefatum D. Rigardum ... mandavit pro vestri parte, eundem quod assererat, a vobis habere expresse in mandatis sub pena centum ducatorum, quatenus deberet ... traderet et consignare Castrum et locum suum Zopule prefatum in manibus nobilis viri ser Nicolai de Portis de Civitate infra sex dies ex tunc proxime secuturos. De quo Castro Zopule inter ipsum D. Rigardum dictosque eius Consortes ex una parte et ser Francischum de Prodolono ex alia ut dicebat est lis, differentia et questio, sub infrascriptis modis et forma, videlicet quod dictus ser Nicolaus de Portis debebat dictum

1395.
Cod. Rav. Longo Bojan

castrum et locum Zopule tenere in manibus suis quousque et donec dicta causa, lis et questio que ut premittitur vertitur de dicto Castro in ter partes prefatas fuerit per diffinitivam sententiam terminata.
Et prefatus vester Marescallus dicebat et dixit dictum requisitionum et dictum mandatum pro parte vestra facere eisdem D. Ri-zardo et Consortibus iuxta dictam formam et vigore cuiusdam deliberationis pridie facte supra eo in Consilio vestri Colloquii generalis. Atque omnia per ipsum D. Rizardum et dictos suos Consortes fuit eidem vestro Marescallo in presentia notarii pu=blici et testium rogatorum supra his de conficiendo instrumen=tum publicum cum debita honestate responsum, quod salva semper Reverentia vestra et ipsius D. Marescalli tale man=datum non procedebat ex fonte iustitie sed ex arrupto perperam et iniuste et ad gravamen evidentissimum prefatorum D. Rizardi et Consortium eius atque iurium et iustitie eorumdem, cum non fuerint legitime moniti et citati ad deffensionem suam legitime faciendam et pro ii consilio ipsius parlamenti non fuit ita deliberatum ... potuit in eorum preiudicium et gravamen aliquid de ... berari et maxime taliter sicut asserit deliberationem fuisse eis ... in auditis et penitus indeffensis quodquidem talis deliberatio ... te ... anasset, ... ad nullitatis cecidit, per eosdem, deliberatio ... perperam iniusta et iniqua et de ... iniustitie ... tur emanata et presertim de vera clamantia contra contra ... dictam partem non debere aliquid terminari et contra iura volentia etiam predo tueatur in possessione sua et ab ea non amoveatur,

...isti Milles
...esimo quinto
...lis in Camera
Viris magistris
...re .g. Joannis
...assigliano Prat...
...e .g. Coozi,
de Feletano
infrascripti
...us filius .g.
...i gratia Senso...
...r est Certius...
...ntis Cucatus...
omniu desig...
...i inscriptis...
...a suam vea...
...sa Virgini...
...e Ecclia Sanct...
ecclia Situ...
...tes dicti testa...
duo presbiteri possint
legavit et di...
...i testatoris, quod...
...dos officians
...a pro raba...
...estatoris.

cumque predicta omnia et singula fuerint attemptata contra

Deum et iustitiam atque in gravissimum preiudicium

et iacturam dictorum D. Rigardi et Consortum eius, iuriumque

et iusticie eorundem et licet ab eis tanquam nullis ipso iure

expediens non fuerit fuisse appellatum, ad uberiorem tamen

cautelam per ipsum D. Rigardum pro se et nomine dictorum

Consortum suorum fuit ad Sanctam Sedem Apostolicam et San-

ctissimum Dominum nostrum D. Innocentium papam septi-

mum appellatum cum protestatione tamen de appellando

in scriptis tanquam a magnis et gravatis gravaminibus pre-

latis. Quare per prefatum D. Odoricum de ... tam

nomine proprio quam nomine dictorum Consortum suorum sup-

plicatur et petitur, licet alias ab ipso D. Rigardo supra vestra

Paternitate fuerit sepius supplicata, quatenus mandatum pre-

dictum sibi et dictis suis Consortibus factum per Marescallum

vestrum predictum et omnia alia et singula gravamina

contra eos supra his facta vel quomodolibet attemptata, revo-

centur et annullentur, ymo potius revocata, cassa, et nulla

et irrita pronuncientis sed ea expresse fuerit renfastis

et denegastis id mandat forcius cum expressius gravamen suum

et dictorum suorum consortum adhuc dictus Odoricus no-

minibus prelibatis cum omni humilitate et reverencia

simpliciter instat et petit quod predicta gravamina tol-

latis et revocetis ut supra, quod si forsan non feceritis, ...

se eos fortius et gravius gravaretis et a prelibatis gravami-

nibus, deliberationibus, requisitionibus et mandatis provoca-

vit appellat et accumulando appellationem appellationibus

n quantum sit expediens et faciat pro deffensione [illegible] norum ad dictum D. Papam et eius Apostolicam Sedem provocat et appellat, petens nominibus prelibatis instanter instantius et instantissime apostolos reverentiales et delatorios iterumque iterum eos petit cum omni instancia per vos sibi dari, submittentes se et dictum castrum et locum [illegible] et omnia bona sua et dictorum suorum consortum [illegible], deffensioni et protectioni ipsius Domini nostri Pape et dicte eius Apostolice Sedis, requirens vos tam eius nomine quam dictorum suorum consortum, quatenus hiis suis appellationibus pendentibus per vos vel Marescallum vestrum vel quemcumque officialem [illegible] vel alium quemcumque nichil debeatis quomodolibet in[illegible] [illegible] in preiudicium suum et dictorum suorum consortum et [illegible] contra dictum eorum castrum [illegible]. [illegible] quod pendentibus appellationibus [illegible] differre ob reverentiam Apostolice Sedis et dicti Domini nostri Pape, [illegible] [illegible] [illegible] contra vos et alios [illegible] [illegible] [illegible] dictum suorum consortum parte, de [illegible] iuris [preter] alias pro voluntate et arbitrio Domini nostri Pape [illegible] inferrendas et [illegible] tamquam contemptoribus appellationum, [illegible] et [illegible] predictarum.

[illegible] [illegible] [illegible] ponit et exponit dictus [illegible] tam suo quam dictorum suorum consortum nomine omnia et singula [illegible] narrata et expressa et dependentia ab eisdem et que de [illegible] natura possunt dependere et quomodolibet evenire =

isti Millesimo quinto
is in Camera
Viris magistris
re. g. Joannis
ssigliano Tra[illegible]
g. Coozi,
de Feletano
infrascripti
us filius. g.
gratia Sensu
est Cortius
tis Cucatus
omnium dis[illegible]
in scriptis
a suam ved
sa Virgini
Ecclia Sancti
ecclia Sit[illegible]
tes dicti testa
[prelibati]
duos possint
legavit et di
testatoris, quod
dos officians
a pro raba
testatoris

134

dal Kav Bajar

1405 4 Sett
Castelpagano Test. del
nob. Asquino di Sbrogliavacca

69

IN CHRISTI Nomine Amen Anno Nativitatis Domini Nostri Iesu Christi Millesimo quadrigentesimo Quinto indictione tertia decima die Mercurij vigesimo quarto mensis Februarii Actum in Castro Pagano Aquilien. Diocesis in Camera maiori Cubiculari domus dicti Castri praesentibus providis Viris magistro Franc.o Sartore q. Martini de Tricesino, Fulcherio Barbitonsore q. Joannis de Cassacho, Jacobo q. Nicolai, Dnico filio dicti Jacobi de Passigliano nunc habitante in Villa Feletani, Ulvino q. Odorici Layis Joanne q. Coozi Franc.o filio Nicolai, et Daniele q. Nicolai omnibus quatuor de Feletano testibus, et alijs pluribus ad haec voccatis et ab ore proprio infrascripti testatoris rogatis. Nob. et Circumspectus vir S. Asquinus filius q. Nob. S. Pregonie de Sbrogliavaccha sanus per Iesu Christi gratia sensu, mente, et intellectu, licet Corpore languens sciens quod nihil est Certius morte, et nihil incertius hora mortis, timens ergo dubios mortis Cucatus, ne cum mori Contingat ab intestato, suarum rerum et bonorum omnium dispositione, et ordinatione per presens nuncupativum testamentum in scriptis in hunc modum facere procuravit, Imprimis, Idem animam suam recommittens altissimo Creatori, et sue intemeratae matri Gloriosae Virgini Mariae, Sepulturam sui Corporis sibi Elegit, et esse voluit in Ecclia Sancti Juliani de Sbrogliavacha ante altare S.tae Mariae in dicta ecclia situm. Item legavit, iussit, et ordinavit, quod in Casu quo Consortes dicti testatoris velint Exponere, et dare de bonis suis tantum quod duo presbiteri possint vivere, et Celebrare in dicta Ecclia Sancti Juliani, legavit et dimisit, Uni sacerdoti pro rata sua super bonis suis videlicet dicti testatoris, quod dictus sacerdos habeat tantum quantum habet primus sacerdos officians in dicta Ecclia de bonis suis et suorum Consortum de rata pro rata danda dicto Sacerdoti, a Consortibus et haeredibus dicti testatoris

Et in Casu quo consortes dicti testatoris no vellent aliquid exponere, et dar
de bonis eor pro manu eorum, ad hoc ut duo sacerdotes officient in dicta eccl
Sancti Juliani, dictus testator legauit, et dimisit uni sacerdoti qui celebr
in dicta Ecclia, et oret pro anima dicti testatoris et suor defunctor
annuatim frumenti staria quindecim, Urnas Vini quindecim Milei
ria quindecim, Surgi staria quindecim, domu unam cu uno horto, et hec
omnia sup bonis dicti testatoris, Item legauit dicto praesbitero quar
sium dandum sup bonis dicti testatoris consignandis dicto praesbiter
p haeredes dicti testatoris si consignabuntur pro dicto legato. In omnibus
autem suis bonis mobilibus, et immobilibus, iuribus, et actionibus, de
et excessis psentibus, et futuris quibuscunq sibi Universales heredes
instituit, et esse uoluit Asquinum, Bertoldum, et Joanne Hermachoram
fratres et filios pfati testatoris, et si dicti sui haeredes morerentur
(quod absit) antequa ad legitima perueniant aetate, et ab intestato ue
sine legitimis haeredibus ab ipsis legitime descendentibus eiden As
quino, Bertoldo, et Joanni Hermachore substituit, et Universales here
des esse Voluit proximiores de Parentella, et domo sua Scilz de Stro
glianaccha. Commissarios aut tutores, et rectores, et gubernatores
filioru suor et haeredu suor et Exegutores huius testamenti et Ultime
voluntatis sue instituit et esse Voluit S Franciscu, et S Jacominum
fratres dicti testatoris, et S Andrea Canonicu Utini q S Joannis Thomasij
de Stroglianaccha oes tres, et supdictos tres simul et in solidum; et hanc
ultima sua voluntate et suu ultimu testamentu asseruit esse Velle, quam
et quod voluit valere iure testamenti, et si iure testamenti ualere no
posset, uoluit Valere iure codicillor, et si iure codicillor no valeret
quocunq alio iure ultime voluntatis et testamenti quo melius Valiat
efficatius de iure ualere potest et tenere

Col. Nav. Boja.

Et Ego Nicolaus .q. Georgij de S.to Vito Concordiensis Diocesis, publicus imperiali auctate not.s Ex Commissione mihi facta per Magnificum virum D.num Vitalem Miani pro sereniss.o inclitoq Duc. Dominio Venetiaru totius patriae Fori iulij Locunt.is prout in notis olim presbiteri D.nici not.i Candidi de Surdno inueni nihil addendo uel minuendo, quod sensu mutet uel uariet intellectu, presens testamentu et oia et singula in eo Contenta rogatus et reqsitus scribere, fidelr scripsi et publicaui, signo et noie meis appositis in fidem et testimonium singulorum et premissoru

Signu

Ego Joannes Franc.s Florius de Cordenato publicus imperiali autoritate not.s suprascriptam particulam testamenti aliena manu transcripta in quodam folio papireo script. et subscript. manu .q. S. Nicolai .q. Georgij de sacto Vito ut pmittitur, et quia facta Collatione de dicta particula testamenti quia cum ipso originali ut uidere potui ex dicto folio papiri Concordare inueni, ideo in fidem me subscripsi signo, noie et Cognomine meis solitis appositis Consuetis

Testam. D. Asquini de Sbroy^ca^

1405. 26 Ottobre. Cividale. Mandato Bartolomeo di Savorgnano

chiede appoggio al Comune di Cividale per ottenere dal Patriarca il pagamento di un suo credito di 3186 ducati

A. D. MCCCCV ind. XIII die XXVI Octobris

1547

Li Heredi del q. pero Ant.o Sbroiavacca di ... dono dal 1537 fina 1546 inclusive che sono anni ... a d. 2 all'anno val d. 20

1547 fina 1557 inclusive sono anni n.o 11 sono d. 2 all'anno

val d. 22

Li heredi q. Zuanbatista Sbroiavacca ... 10 ...

1552 adi 26 aprile

Li heredi Hieronimo ... Pavorimo ...

1557 adi 21 ...

... fig.a pro Dozimo Sbroiavacha ... trenta una ... L 3 1

... ei responsum dedit, quod placebat ei ut ipsa questio summarie ... infras: vel haben:

de Bernardin
Antonino

13

[illegible]

1405: 26 Ottobre. Cividale. Il nob. Bartolomeo di Savorgnano chiede appoggio al Comune di Cividale per ottenere dal Patriarca il pagamento di un suo credito di 3186 ducati

…MCCCCV ind. XIII die XXVI Octobris in Civ. Austrie, in domo consilii, in pleno
…pulo ibidem ad sonum campane ut moris est solemniter convocato et congregato, in quo
…onsulente fuerunt nobiles et honorabiles viri dd. Guillelmus Lupoldi et Michael q. Johannis
…aufranc. provisores, egr. et spect. miles d. Conradus Boianus, Ulvinus de Canussio,
…ernardus de Rosacis, Andreas de Brandis, Franciscus notarius q. ser Perotti, Tanus ser Philippi
…properii [illegible] q. Philippi olim Rainaldi, Adam de Formentinis et omnes consiliarii
…erre Civ. Austrie predicte, personaliter constitutus nobilis vir Bartholomeus q. d. Vali…
…uere de Savorgnano suo nomine proprio et tamquam procurator Antonii sui fratris,
…ixit et protestatus fuit, quod per ipsum nomine ut supra non defuit neque deficit quod
…d bone compositionis concordiam et ad bonum finem reducatur et reduceretur illa questio
…ertans inter Rev.mum in Christo patrem et dominum nostrum d. Antonium Dei gratia Sedis
…quilegensis Patriarcham ex parte una et ipsum Bartholomeum nomine ut supra ex parte altera
…a trium milla et CLXXXVI ducatorum et L soldorum, de qua pecunie quantitate ipse Bar=
…tholomeus nomine ut supra sententiam diffinitivam et condempnatoriam legitime obtinuit;
…ogans suppliciter totum Consilium et predictos homines de Consilio ut eum ipsumque
…atrem suum in iure adiuvare dignentur et velint sic quod ad eius quod ipse et frater suus
…ere debent, satisfactionem valeant petitam pervenire. Ubi quidem ante huiusmodi factam expositi…
…onem et protestationem, prefati egregius et spectabilis miles d. Conradus Boianus ac
Franciscus ser Perotti qui nuper venerant in Civ. Austrie a prefato domino nostro Patriarcha a
…[illegible]gnacco, ad quem dominum nostrum d. Patriarcham tam predicte questionis et aliarum
…rum de causa missi fuerunt per Comunitatem Civitatensem exposuerunt et retulerunt
…uod dominus ipse noster eis responsum dedit, quod placebat ei ut ipsa questio summarie

et de plano, de iure cognoscatur et finiatur per amicos alios electos in hoc facto,
cum hoc quod ipse Bartholomeus nomine ut supra non utatur coram arbitris et
amicis illa sententia diffinitiva per eum obtenta causa predicte quantitatis pecunie
De quibus protestatus et declarative rogatus fui ego Iohannes notarius scribere, ponere
scripsi, publicum instrumentum

Notizie di un anno 9 Guglielmo di Cividale. Bibl. Civ. Udine. Orig.

1404 ? ctr.

1405, 26 Ottobre. Ducale che assegna al Cav. Tristano di Savorgnano per servigi prestati allo Stato da lui e da' suoi progenitori duc. 500 d'oro all'anno.

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis tam amicis quam fidelibus et tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis facimus manifestum quod etsi ad quorumlibet amicorum nostrorum fidelium munia prosequenda benignitas liberalitatis nostre extra gradum specialitate [illegible] dirigitur, quorum predecessorum promptam et sinceram erga statum nostrum dispositionem agnovimus et ipsorum obsequiositatem fidelem et [illegible] dominum invenimus, quorumque devotio non solum prestitis placet obsequiis sed [illegible] etiam in antea placitura prestandis. Attendentes itaque in scrutinio nostre mentis sepissime revolventes devotionis plenitudinem; fidei puritatem [illegible] et intrinsecam charitatem quam generosi et spectabiles [illegible] quondam [illegible] Domini Franciscus et Federicus de Savorgnano, avus et pater egregii et generosi militis D. Tristani de Savorgnano nobilis et charissimi civis [illegible] ad quelibet nostra beneplacita et ad [illegible] [illegible] honores et commoda dum vixerunt, quantumque idem D. Tristanus avita et paterna vestigia imitatus, [illegible] [illegible] et continue nititur se quibuslibet nostris voluntatibus conformare, et quam [illegible] et fideliter nuperrime cum brigata sua gentis armigere [illegible] [illegible] in exercitu nostro contra Dominum Paduanum, deliberavimus, volentes ipsius D. Tristani fidelia opera et laudabile portamentum dignis honoribus et glorie titulis honorare, consiliorum omnium nostrorum servatis sollemnitatibus opportunis quod a die prima mensis Januarii proxime futuri in antea ipse a Comuni nostro Venetiarum ducatos quingentos boni auri et iusti ponderis de provisione [illegible] [illegible] habere et percipere debeat omni anno, recipiendo quolibet semestri medietatem

vixerit ducatos ducatos quinquaginta, intendentes illum et heredes suos meritis et servitiis suis prosequi gratiose. In quorum omnium et atque fidem presentes litteras nostras fieri nostre concessionis et gratie testimonium fieri iussimus et bulla aurea nostra pendente muniri.

Datum in nostro ducali palatio anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi millesimo quadringentesimo quarto, die XXVI mensis Octobris, indictione XIII

Da copia nel Vol. III, 196, Colleg. Concina in S. Daniele.

Aquileja V. Chiesa

1405 = Documenti dell'acquisto del Castello di Zoppola fatto dai Panciera di Portogruaro dai Nobili di Valvasone.

moquadri-
cima Meassy
dalitationis
antucio q.m

... Rizzardi, Joanne q.m Ser Gabrielis de Fagagna Cap.o Cordovadi, et Federico q.m D.ni Joannis de Turre, ac discretis viris Rizzardo q.m Giudetti de S. Vito Melchiore Not.o q.m Mag.ci Baldassarii Civici de Valvasono testibus ad hoc vocatis, specialiter et rogatis, et aliis pluribus...

72-14

Pretio, et foro et nomine pretii Duc: trium milium boni auri, et justi pond: deris, quod totum pretium Egregi ac Nob: Viri D.ni Rizzardi, Miles q.m D.ni Enrici de Valvasono, et Odoricus Ant.s et Nicolaus Fratres q.m D.ni Vulvini, ac Joannes, et Bortolomeus Fratres q.m D.ni Simonis de Valvasono fuerunt contenti, confessi, ac manifeste habuisse recepisse, ac ibidem in predictor Testium et mei Not.i infrascripti presentia habuerunt, et manualiter receperunt in prompta, ac parata pecunia ibidem presentialiter numerata á Nobb: Viris D.o Nicolao, et Natale Panciera de Portugruario ibidem presentibus, et pro se ac vice, et nomine Nob: D.ni Viri Fran: cischini Panciera eorum Fratris, eorumque Heredibus, solventibus et numerantibus, et renuntiantes dictus D.s Rizzardus, et consortes sui superius nominati exceptione non dati, non soluti, et non numerati, ac non habiti, et non recepti pretiantes eiusque a predictis D.is Nicolao, et Natale Fratribus tempore huius contractus exceptione dol., mali conditi sine iusta causam in factum, et actioni legum auxilio, et omni alio suo jure plenarie quo jure contra pred.e pretii Confessionalis et infras: criptam venditionem possunt modo aliquo cont..facere vel venire nominati D.s Rizzardus, et Consortes sui anted.i haben:

Datum in nostro Ducali palatio anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo quadringentesimo quarto, die XXVI mensis Octobris, indictione XIII

Da copia nel Vol. III, 146, Colleg. Concina in S. Daniele.

Aquileja V. Chiesa

[stamp]

A.

In Christi Nomine Amen, anno Nativitatis ejusdem millesimoquadringentesimo quinto, ind. 13a Decima die vero undecima Mensis Nov. in castro Valvasoni in Camera super. Domus habitationis inf. Dni Rizzardi presentibus Nob. viris [illegible] Fantucio q. Nicolai de Maniaco, Jacobo Filio infrascripti Dni Rizzardi, Joanne q. [illegible] Gabrielis de Fagagna Cap. Cordovadi, et Federico q. Dni Joannis de Turre, ac discretis viris Rizardo q. [illegible] de S. Vito Melchiore Not. q. Mag. Baldassaris Civici de Valvasono testibus ab hoc vocatis, specialiter et rogatis, et aliis pluribus.

7 R- Vis

Pretio, et foro et nomine pretii Duc. [illegible] boni auri, et justi ponderis, quod totum pretium Egregii ac Nob. Viri Dni Rizzardi, Miles q. [illegible] Enrici de Valvasono, et Odoricus Ant., et Nicolaus Fratres q. D. [illegible], ac Joannes, et Bortolomeus Fratres q. D. Simonis de Valvasono fuerunt contenti, confessi, ac manifeste habuisse recepisse, ac ibidem in predictorum Testium et mei Not. infrascripti presentia habuerunt, et manualiter receperunt in prompta, ac [illegible] pecunia ibidem presentaliter numerata á Nobb. Viris D. Nicolao, et Natale Pancera de Portugruaro ibidem presentibus, et pro se ac vice, et nomine Nob. Dni Viri Francischini Pancera eorum Fratris communque Heredibus, solventibus et numerantibus, et renuntiantes dictus D. Rizzardus, et consortes sui superius nominati exceptione non dati non soluti, et non numerati ac non habiti, et non recepti pretiantes [illegible] a predictis D.is Nicolao, et Natale Fratribus tempore hujus contractus exceptione doli, mali conditi [illegible] causam in factum, et actioni legum auxilio, et omni alio suo jure plenarie quo jure contra [illegible] pretii Confessionali et infrascriptam Venditionem possent modo aliquo cont. facere vel venire nominati D. Rizzardus, et Consortes sui anted. haben:

bentes a R.mo in X.to Patre D.no Antonio Dei Gratia Sanctæ
sedis Aquilejensis Pathæ digno licentiā, et venaie potestatem
dendi bona infrascripta quæ feudalia esse dixerunt Aquilejensis
Ecclesiæ cui vel quibus maluerint pro eorum libito voluntatis
et de licentia hujusmodi sic concessa ibidem literis patentibus
dicto D.no Pathā cum Pathe sigillo munis, datis, et concessis
sub infr.i mill.o et ind. die vero presenti mensis ... in
via extit facta fides per se, et suos Heredes, et jure feudi
quo recognoscebant ab Ecclesia Aquileensis, ac eo jure quo
infr.s Joannes Franciscus de Zoppola bona infrascripta presentibus ...
Valvasone ... concessa tenebat, et possidebat ac
ab eo poterat habere, et possidere in ... dederunt
dederunt, et tradiderunt presenti D.o Nicolao, et Natale ...
fratribus ibidem presentibus, et pro se, et prefacto D.o ...
chino eorum Fratre et ipsorum - - - - . ementibus, et recipientibus
bus bona infrascripta, qui prefati Venditores Nomine permutationis
a Nob: Joanne Francisco de Zoppola alias habuisse, et recepisse
asseruerunt § medietatem Juris Castri de Zoppola, quam
ipsi possidebant pro indiviso cum Nob.i Francisco de ...
Item Domum suam partim muratam, et partim de assidibus
Clausam et Paleis copertam situm in dicto Castro Zoppulæ
Item unum suum Orthum situm in dicto Castro eidem D.ni ad...
ventes, et juxta partem suam ipsius Castri Zoppulæ cum omni
bus et singulis juribus, actionib.s et jurisdictionib.s ac Dominiis
quæ et quas dicti Venditoris habebant seu habere poterant
dicto Castro Zoppolæ tam pro diviso, quam indiviso cum pre...
Francō de Prodolono, et alio modo quocunque. Item medie...
sua Sanri, Dominij. Dacij Livellorum, et aliarum quarumque
jurisdic.m Burghi de Zoppula, qui ipsi Venditores habebant, et
bere poterant, pro diviso, seu indiviso cum prefacto Francisco

de Prodolono in d.o Burgo. It. Mediantem suam unius Molen:
dini sibi prope Zoppulam. It. Mediantem suam unius Fornacis
sitam prope villam Zoppulæ versus Medunæ. It. Mediantem
suam quandam sedimis seu postæ unius siccæ sitæ supra ac-
queductum Zoppulæ euntis de Zoppula ad Bahertonem. quas Molen-
dinum postam siccæ, et Fornacem ipsi venditores habebant pro
indiviso cum prefato Francio de Prodolono. It. Quondam suum
Zaniale situm super Fontesum Zoppulæ rectum, et laboratum
per Venetum Zoppolati de d.a Villa cum quinque. Pratis suis
sitis in Pertinentiis d.æ villæ Zoppulæ usufructuatis per dictum
Venetum Zoppolati. It. Quondam suum Ortale situm in Villa
Zoppulæ rectus per Venetum Fabrum pro quo solvit annuatim
libras 1 16. spatulam unam Portinam, et Gallinam unam supra
unum Ortale positum in dicta Villa, aliud rectum per Osualdum
Cendone solvit annuatim denario 60, et spatulam unam. It. unum
Ortum rectum per Danielem Artii de ipsa Villa, pro quo sol-
vit quartam unam Frumenti, et Galinam unam. It. unum Ortum in d.a
Villa rectum per Dominicum Capitanium, pro quo solvit annuatim
pro XXXVIII s.ta unum Livellum perpetuale unius libræ Piperis
annuatim solvere per Nicolaum Fabrum. Ad habendum, tenendum
possidendum, et quidquid prædictis emptoribus, et suis Heredibus
deinceps placuerit perpetue faciendum cum omnibus, et singulis
quæ dictæ res venditæ super se, infra se, seu intra se integrum
omnique jure actione, usu, seu requisitione, et ex eis, vel pro
ipsis, aut eisdem rebus venditis a celum, usque ad altissimum
modo aliquo pertinens, et cum omnibus, et singulis juribus, et
Jurisdictionibus, Garito, Dominio, onere, et transacta campis,
Braidis, Pratis, Pascullis, Paludibus, nemoribus, Fonatis, acquis, et ac-
quarum decursibus, Venationibus, et Piscationibus, ciis, stratis, semi-
tibus

mitibus, honorantiis, et Earitud, cum omnibus, et singulis aliis, et
bus cunque juribus, actionibus ad dictam medietatem Castri Zu
ni, et Burghi antedicti spectantibus, et pertinentibus quoquomodo
ita q.ᵗ Omnino dicti emptores, et sui Heredes de dictis rebus sic em
possint, et valent disponere, testari, venditiones, donationes, co
permutationes, alienationes, obligationes, ac omni modo suam
utilitatem, et voluntatem facere uti, et quemadmodum pre
ti Venditores ante presentem seu alicujus ipsis altherius ne
Contradictione aliqua quomodo=libet non obstans dicentes, et af
firmantes Venditores nominati predictas res venditas nulli alter
homini vel persone, quam emptoribus predictis esse datas, ven
alienatas vel quomodolibet obligatas, q.ᵗ si quo tempore reperi
fuerit promiserunt ipsi Venditores per se, et suos Heredes ipsas
et quamlibet ipsam partem nominatis emptoribus pro se, et suis
Heredibus stipulantibus libre, expedire omnibus suis sumptibus
et expensis, et de ipse res vendite plus valerent prezio supras
cripto totum illud plus dicti Venditores per se suosque Heredes
dederunt, et donavorunt emptoribus antedictis pro se, et nomi
nato eorū Fratre, et ipsorum Heredibus, stipulantibus, et re
cipientibus titulo, et nomine pure, mere, simplicis et Irrevo
cabilis donationis, que dicitur inter vivos, et causa mortis que
nullis ingratitudine sive causis, quibus donationes de jure
revocantur valeat nullatenus revocare constituentes Vendito
res anted. res predictas sic venditas emptorum supra scriptorum
se precario nomine de cetero possidere donec ipsi emptores
de jisdem tenutam acceperunt corporalem Possessionem
quam accipiendi sua propria auctoritate retinendi eidem
licentiā omni modum contulerunt, atque dederunt, dantes nihil
ominus, et constituentes eisdē emptoribus in nuntiū tenute ad-

ac - - - robur omnia premissa et Joannem de Jagagna testem antedictum qui ad omnem voluntatem, et requisitionem, dictorum Emptorum, quos in tenutam, et corporalem Possessionem, de predictis rebus in emptis ponat, et inducat promittentes Venditores predicti pro se, et suis Heredibus nominatis D. Nicolao, et Natale Pancera pro se et dictori eorum fratri ac eorum Heredibus stipulantibus de predictis rebus sic venditis vel aliqua earum parte eisdem Emptoribus vel suis Heredibus nullo tempore litem, causam, questionem aut controversiam aliquam inferre, nec inferenti consentire, sed ipsas vel sic venditas, et qualibet ipsarum partem eidem Emptoribus, et suis Heredibus perpetuo et omni tempore defendere, varentare, manutenere, autorizare et disbrigare, ab unoquoque Homine, et Persona Comuni, Colegio, et Universitate, et predictam venditionem, ac omnia, et singula in presenti instrumento contenta perpetuo firma, rata, et grata habere, et tenere, et in nullo contrafacere, vel venire per se vel alios aliqua ratione, vel causa dolo in fraude vel ingenio de jure, vel de facto sub pena dupli pretii antedicti solidorum pretii stipulata, solemnitatis premissa, cum integra refectione damnorum et expensarum, ac interesse litis, et expensis, et obligatione omnium bonorum suorum Mob: et imob: presentium, et futurorum qua tamen pena soluta, vel non predicta nihilominus omnia omnia et singula obtineat plenum robur.

Ex notis, et Protocolo q. D. Joannis Olim D. Francisci de Portogruaro existente penes Dom. Pamphilum de Perinis Civem dicti Portus

Ego D. Ortensius Claudius Filius q. D. Aurelii Augustini Pub: Imperiali Auto. ac dicti Portus Not. suprascriptum venditionis instrumentum una cum omnibus, et singulis in eo contentis ad ad instantiam, et requisitionem D. Nob: Dni Joannis Danieli Man-

Nautica Utinensis de verbo ad verbum pro ut stat, et ja
cet fideliter ext.t et pubblicari, et facta contractione cum
Originali, quia concordare inveni, me in fidem et tes
tim.m suprasc.to cum signo meo solito, et consueto Aut.m Sou
sc.r ext.t alio consimili Originali aut.co Aut.s Baradelus P. V. a Sor
zopule nil addens vel minuens q.ta substantia contractus mutet
seu variet, et ideo in fidem se supt. signavit, et roboravit sig

Regno d'Italia –

Dipartimento di Passariano –

Certifico a chiunque, io sottoscritto Pubblico Nodaro
qualmente la premessa Copia e' stata per mano amica
fedele estratta dal altra consimile autentica esisten
te nell' archivio de' signori Andrea, e Fratelli Zan
cieri di questo Loco, in fede di che mi sono sottoscrit
to, ed ho posto il solito mio Segno Notariale –
Zoppola, li 16. Febbraro, 1807.

Niccolò d' Ettore Nodaro di Pubblica autto
rità a' mi Orenico di sopra ricercato

B.

In Christi Nomine Amen anno Nativitatis ejusdem, millesimo qua-
dringentesimo quinto, ind.e 13.a decima die 15 mensis 9bris in castro Cor-
doadi Concordiensis Diocesis, in camera magna superiori ipsius castri pre-
sentibus, Venerabili et Religioso Viro Dno Fratre Benvenuto professo Mo-
nasterii Sexti, et Nob.! Viris Dno Francisco de Brojavaca ac Dno France
q.m Nob. Viri Dni . . . ed alius ad hoc vocatis, et specialiter ro-
gatis pretio, et foro ac nomine pretii Ducatorum duorum millium
et Ducentorum Boni auri, et justi ponderis, quod totum pretium
1405.15 Nob: Vir. S. Franciscus q.m Nob: Viri S. Nicolai de Prodolono fuit
Contentus. Confessus ac Manifestus habuisse, et recepisse, ac
sibi integre dictum solutum, ac numeratum esse, et non sub
aliqua spe futurae numerationis a Nob. Viro Dno Franceschi-
no Cancera q.m Nob: Viri Dni Andrea Cancera de Portugruario,
ibidem presentem, et pro se, et suis Heredibus, dante, solvente, et
numerante renuntians exceptioni sibi non dati, non soluti, et
non numerati, ac non habiti, et non recepti dicti pretii ab eodem
Dno Franceschino tempore hujus contractus exceptioni doli, mali
Conditioni sive causa in factum actioni, et omni alii jure ple-
narie tam Canonico, quam Civili sibi competenti, vel competitura
quovismodo. Nominatus S. Franceschinus de Prodolono tradita, et
Concessa, ieri primo a Rmo in Xto Patre. et Dno Nob: Dno
Antonio Dei gratia, sanctae Sedis Aquilensis Patriarcha digno
in dicto Festo, et mei Notarii infrascripti presentia munere novis
Oraculo Potestate, licentia, et plenaria facultate faciendi aliena-
tiones, et venditiones infrascriptas per modum, qui infra sequuntur de
infrascripta medietate Castri Zoppule, et bonis aliis quibuscumque
in ipsa venditione descriptis, et in quacumque bona ipsa
ejusdem Dni Patris et sue Aquilensis ecclesie reperiantur ~~Feudo~~
Feudalia esse per se, et suos Heredes dedit, et vendidit, ac tradidit
in perpetuum prefacto Dno Franceschino pro se, et suis Heredibus, e

ementi, et recipienti, in propriu, et jure propriis et in feudu emp-
feudi suad partem videlicet medietatem Castri de Toppula siti in
Patria Fori Julii Concordiensis Diocesis prope Portusnaonis cum Turri
Turre, Palatio, Burgo, et omnibus eorum Fortilitiis, nec non medietate
Molendini, Fornacis, et hujus sedimis cantate prope dictum Castrum Top-
pule, et eorum pertinentiis quibuscumque, ac Domicilibus, Hortis, [illegible]
bulis, Areis, Dominibus, livellis, Fitus simplicibus, et aliis censibus quibus-
cumque, Garito, Dominio, et Jurisdictione. Honore, et Magnada; cam-
pis, Braidis, Pratis, Pasculis, Paludibus, Nemoribus, Fossatis aquam de-
currentibus, Venationibus piscationibus, viis tratis, semitibus, Honorantiis,
quam medietatem jure Venditor cum Nob. Viris Dnis de Valvasone
pro diviso, seu indiviso possidebat, et generalibus cum omnibus, et sin-
gulis aliis, et quibuscumque juribus spectantibus ad dictam medietatem
Castri antedicti directe, vel indirecte quamcumque, quomodocum-
que, quotcumque, et qualitercumque seu bonis, et, pos-
sessionibus quibuscumque utilibus positis tam in Castro, Burgo, et in
Toppulae, quam pertinentiis suis separatis, tam et divisis aman-
tis dicte venditionis, et extra ipsos Mansus nos existentibus per
ipsum Venditorem cum prefactis Dnis de Valvasono pro diviso, seu
indiviso possessis ad habendum, tenendum, et possidendum, dandum, ven-
dendum, permutandum, et quilibet alienandum, et generaliter
quidquid dicto emptori suisque Heredibus, deinceps placue-
rit perpetuo faciendum, ut et quomodocumque dictus Venditor ante
presentem Venditionem factam poterat facere sine contradictione
et reprehensione, et exceptione aliqua juris, vel facti vendito-
ris ipsius suorumque Heredibus seu alicujus alterius persone cum
omnibus, et singulis, qua suprascripta bona omnia vendita habent
super se, infra se, seu intra se, cum egressibus, et regressibus, suis qui-
buscumque, atque Juribus, Dominio, comodo, et utilitate omni

nore ad predicta bona, et cuilibet ipsorum spectantibus, et pertinen-
tibus tam de jure, et de consuetudine, quam etiam de facto, in in-
tegrum a Celo usque ad Abissum, Dicens asserens, et affirmans predictus
Venditor bona predicta nulli alteri homini vel personae, quam emptori
predicto dedisse, vendidisse, alienasse, vel modo aliquo obligasse quod
a quo tempore reperiri posset, promisit ipse Venditor per se suos-
que Heredes bona ipsa, et quamlibet ipsorum partem predicto
emptori pro se, et suis Heredibus stipulanti libere expedire
omnibus suis sumptibus, et expensis, et si bona ipsa vendita
plus valerent pretio suprascripto totum illud plus dictus Ven-
ditor per se, et suos Heredes suprascripto Emptori pro se, et suis
Heredibus stipulanti dedit, et donavit titulo, et nomine puræ, me-
rae, semplicis, et irrevocabilis donationis quae dicitur inter vivos, et
non causa mortis quae nullis ingratitudine sine causis quilibet
donatis de jure revocanti ullatenus valeat revocari constituens
se idem Ser Franciscus de Brobolono Venditor, predicta bona sic
vendita suprascripta emptione precario nomine de cetero possidere,
donec ipse Venditor de eis tantum acceperit, et corporalem posses-
sionem quam accipiendi sua propria autoritate, et retinendi
eidem licentiam omnimodo contulit, atque dedit dans mihi Notario
et constituens eidem Emptori in Nuntium tenutæ ad majus robor
omnium premissorum Nobilem Joannem de Fagagna Capitaneum
Cordovadi qui ad omnem ipsius Emptoris voluntatem, et regis-
trationem, ipsum de premissis bonis omnibus sic ut premittitur
emptis in tenutam, et corporalem possessionem ponat, et inducat,
promittens dictus Ser Franciscus de Brobolono Venditor per se et su-
os Heredes suprascripto Dño Franceschino Emptori pro se et suis
Heredibus stipulanti de premissis bonis sic venditis vel aliqua
ipsorum parte nullo tempore eidem Dño Franceschino emptori
vel suis Heredibus, litem causam, questionem, vel controversiam

aliquam per se, vel alios, directe vel indirecte inferre; nec inferenti consentire, nec contra predicta vel predictorum ali quod contrafacere, vel venire quovis modo, et ipsa bona vendita, et qualibet ipsorum partem tam in proprietate quam in possessione eidem emptori, et suis heredibus perpetuo et omni tempore defendere, mantenere, autorizare, et disbrigare ab omni quocunque homini, et persona comuni, collegio et universitate, et predictam venditionem, et omnia, et singula in hoc instr.º contenta perpetuo firma, ratta, et grata habere, tenere, ac observare inviolabiliter, et in nullo contrafacere, vel venire per se, vel alios aliqua ratione, vel causa, dolo, fraude vel ingenio, de jure, consuetudine, constitutione, vel de facto sub pena dupli supra predicti dempti quinque solidis in singulis capitulis hujus contractus solemniter stipulatis, et promissa cum integra refectione damnorum, et expensarum, et interesse litis, et extra, et obligatione omnium suorum bonorum mob.m et immobilium et present.m et futuror.m qua tamen pena soluta, vel non predicta mihi Not.º omnia et singula obtineant plenum robur, ...

(S) Ego Nicolaus filius Magistri Antonii sg.ri Notarii de Portugruario Publicus Imperiali auctoritate Not.s et comunis dicti loci Cancelarius ex auctoritate concessa mihi Notario Regimini Portusgruarii in notis et abbreviaturis q.m ser Ioannis Cechi Notarii de Portu Gruario, nil addens vel minuens quod substantiam contractus muttet, seu variet intellectum, prout in ipsis notis inveni, et fid. Publicavi meis signo, et nomine apponi in fidem premissorum.

Regno d'Italia

Dipartimento di Passariano —

A chiunque certifico io infrascritto Nodaro di Publica

auttorità, che la premessa Copia è stata estratta
per altra mano a me fedele da altra consimile au-
tentica esistente nell'archivio delli Signori An-
drea, e Fratelli Franciera di questo Loco, in fede di
che mi sono sottoscritto, ed ho posto il mio solito
segno Notariale —

Zoppola, li 26. Febbraro, 1807.

Niccolò d'Ettore Nodaro di Publica Aut-
torità in Orcenico di sopra ne Zoppola

[illegible]
to
ubi=
e
[illegible]

nile
ubi=
[illegible]
e
[illegible]
[illegible]
m
[illegible]
en=
ut
it,
re
mi=
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
er
et
di=
x
[illegible]

tegti
ubi
Codal
canipo
testib
Constr
sensi
lis Dn
cripto
et lien
sono
torum
rechi
in qu
tioy
alterr
et fu
omu
xij q
prop
et n
Dom
trion
Tau
Chr
sug
gra
Succi

D.

Aquileja i Chiesa

1445 – 24 Decembris

In Christi Nomine Amen. Anno Nativitatis Ejusdem Millesimo quadragesimo quinto, tertia decima Inditione Die 24 Mensis Decembris. Actum Utini in Castro Patriarcali, et camera cubiculari Infrascripti Dñi Patriarche, presentibus Dño Fratre Thoma Abbate Rosacensi Dño Joanne de Cavalcantibus Legum Doctore, ser Bartholomeo qm ser Adorici de Maniaco, ser Petro Bono Notario Campario Utini, et ser Joanne Coschi Cancelario ejusdem Dñi Patriarche ambobus de Portugruario testibus, et alijs

Constituti in presentia Reverendissimi in Christo Patris, et Dñi nri Dñi Antonii Dei gratia sancte sedis Aquilejensis Patriarche Dignissimi Nobiles Viri Dñi Nicolaus, Natalis, et Franceschinus Pancera fratres qm Nobilis Dñi Andree Pancera de Portugruario. Idem Dñus Patriarca coram dictis testibus, et me Not. infrascripto pro se, et ipsorum Heredibus proposuerunt et humiliter supplicaverunt, ut cum ipsi fratres de voluntate et licentia ejusdem Dñi Patriarche, ut ibidem coram dictis testibus confessus est ab Hominibus, seu consortibus de Valvasone emerint medietatem Castri, seu Loci Zoppole, cum medietate Burgi ejusdem Loci, medietate Fornacis, et Pratorum Dominicalium Zarriti, Molendini, secce et Jurisdictionis Castri Prefati quod esse dicitur Pheudum rectum, et legale Dñi Patriarche Prefati et Ecclesie sue Aquilejensis, eisdem fratres pro se, et ipsorum Heredibus ita quod uno ex eis decedente, vel duobus decedentibus, seu absque legitimis Heredibus, vel comitente, seu comitentibus feloniam, seu aliud (quod Deus avertat) alius, vel alii in dicto succedant feudo, seu ipsorum Heredes, aut alterius eorum de his, vel ipsorum altero ipsum accrescat Pheudum, sortiaturque eandem naturam, ac si esset et fuisset antiquum Patris, et Progenitorum ipsorum Pheudum, precipue autem quod ipsum feudum de comuni ipsorum fratrum peculio emptum est, ut ipsi Dño Patriarche plene constat Legibus, tam Canonicis quam Civilibus constitutionibus consuetudinibus, seu statutis in contrarium facientibus, non obstantibus quoquo modo, si, et in quantum reperiatur veridice ipsum Castrum esse Pheudum Ecclesie memorate, et non aliter, nec alio modo de dicta medietate Castri cum medietate Burgi, Fornacis, Pratorum Dominicalium Molendini, secce Zarriti, dominii, et Jurisdictionis Castri Prefati, et aliis Jurisdictionibus ad ipsam medietatem quovis modo spectantibus, et pertinentibus dicto jure Recti, et Legalis Feudi seu ipso jure, quo ipsi Nobiles de Valvasono, seu Nobilis ser Joannes Franciscus qm ser Enrici de Zoppola, et Progenitores sui ab antiquo, ac Predecessores ipsius Dñi Patriarche, et sue Ecclesie memorate habuerunt, tenuerunt, et possiderunt investire benignius et gratiosius dignaretur. Qui quidem Dñus Patriarca sperans, et tenens indubie quod ipsi fratres sibi, et successoribus suis, et sue Aquilejensi Ecclesie antedicte fideles, et Legales erunt Vassalli. Attendens etiam

dare considerans, quod ex ipsa emptione gravissima scandala in Patria jam exorta, et quae exoriri poterant graviora tollentur, et totaliter sedabuntur. Et quod dictum Feudum de comuni
dicto ipsorum Fratrum indivisorum emptum extiterat, ut ipsi Dno Patriarchae, sicuti ibidem expresse
confitebatur, plenarie constabat ex certis, et aliis justis, et rationabilibus causis ad hoc animum suum
moventibus ipsorum Fratrum supplicationibus tamque in hac parte justis, et rationabilibus induc-
tus, eosdemque ser Nicolaum, ser Natalem, et ser Franceschinum Fratres coram eo flexis genibus exis-
tentes, et pro se, et pro ipsorum Heredibus recipientes de dicta medietate Castri, et Burgi
Zoppolae, medietate Fornacis, Pratorum Domlia, Molendini seicae, Sarviti, Dominii, et medietate Cas-
tri ac juribus omnibus, et jurisdictionibus ad ipsam medietatem quovis modo spectantibus, et per-
tinentibus de voluntate, et licentia ejusdem Dni Patriarchae, ut superius. ---- et emptum
dicto jure recti, et legalis Pheudi, si, et in quantum Feudum esse reperiretur suum, et Eccle-
siae, et non aliter, nec alio modo, seu jure Feudi, vel alio, quo ipsi Nobiles de Salvarolo
Nobilis Dnus Joannes Franciscus de Zoppola suprascriptus, et Progenitores sui ab antiquo illud
cognoverunt, habuerunt, et possiderunt, ita quod uno ex dictis Fratribus absque legiti-
mis Heredibus decedente, vel decedentibus, vel comitente, seu comitentibus Felonia, seu
crimen tantum [quod Deus avertat] alius, vel alii in dicto succedant Feudo, seu ipsorum Fra-
trum alterius eorum de his, vel ipsorum altero dictum Pheudum accrescat, sortiaturque eamdem na-
turam, ac si esset, et fuisset antiquum Patris, et Progenitorum suorum Pheudum legibus, et con-
suetudinibus, quae Civilibus constitutis conseatur; seu statutis in contrarium facientibus non ob-
stantibus quoque modo per eum, et successores suos, ac vice, et nomine suae Aquilejensis Ecclesiae
antedictae per fimbriam suae Tunicae plenarie investivit salvo semper jure suo, suaeque Aqui-
lejensis Ecclae, et alterius cujuscumque. Quibus sic peractis ipsi Fratres in manibus
ejusdem Dni Patriarchae prestiterunt fidelitatis debitum juramentum, quod fideles Vassal-
lus Dno suo prestare in talibus, et similibus consuevit. Protestantes expresse Nobiles
ipsi Fratres, quod si, et in quantum reperiretur dictum Castrum Zoppolae cum Bur-
go, Sarvito, et aliis ad ipsum spectantibus non esse Feudum ejusdem Dni Patriarchae,
et Aquilejensis Ecclae antedictae, quod praesens investitura, ac alia omnia in prae-
senti Instrumento contenta non sit eis, seu esse possit imposterum in praejudicium
aliquale, nec juri ipsorum possit quovis modo in aliquo derogare requirentes me
Notarium infrascriptum; ut de his omnibus eis unum, et plura conficere deberem Publicum, seu Publica instrum; seu instrumenta

R. I. SOLDI 5

Die dicta ...

Dictis die, Loco, et tempore. Constitutus in presentia Reverendissimi in Xto Patris, et Dni Nri Dni Antonii famdę Sedis Aquilejensis Patriarchę Dignissimi, Nobilis vir ser Franceschinus q.m ser Andreę Pancera de Portugruario, et eidem Dno Patriarchę exposuit, et humiliter supplicavit, ac cum ipse de Voluntate, et licentia ejusdem Dni Patriarchae, prout dictus ipse Dnus Patriarca ibidem coram ipsis testibus, et me Notario infrascripto confitebatur expresse a Nobilissimo ser Francisco de Prodolono emerit medietatem Castri, seu Loci Zoppolae, ac medietatem Burgi ipsius Loci, medietatem Fornacis, Sorriti, Pratorum Dominicalium, et totius Jurisdictionis Castri Prefati, quod velata aliquorum fertur esse Feudum verum, et legale Dni Patriarchę Prefati, ac sue Aquilejensis Ecclę antedictę, eundem ser Franceschinum pro se, et suis Heredibus recipe..., ita quod ipso decedente absque legitimis Heredibus, vel comittente Feloniam, sive crimen aliud, quod Deus avertat, ... quod ipsum Feudum omit ... comuni peculio suo, et Nobilium virorum ser Nicolai, et Natalis Pancera Fratrum suorum indivisorum, ut constabat alevarie eidem Dno Patriarchę ipsi Fratres sui, vel ipsorum aliorum, seu eorum, aut alterius ipsorum Heredum, Heredes, qui exterent in dicto Feudo succedent his, vel ipsorum aliorum dicto ... Feudum, sortiaturque eamdem naturam, ac si esset, et fuisset antiquum Patris, et Progenitorum ipsorum Feudum Legibus Canonicis, et Civilibus constitutis, et consuetum Statutis in contrarium facientibus non obstantibus quovis modo, si, et in quantum reperiatur veridice dictum Castrum esse Feudum Ecclę memoratę, et non aliter, nec alio modo de dicta medietate Castri, et Burgi Zoppolae, et medietate Sorriti, Pratorum dominicalium Molendini, et Seccę, et totius Jurisdictionis Castri Prefati dicto jure recti, et Legalis Feudi, seu eo jure, quo Dnus Franciscus de Prodolono, seu Nobilis ... ser Nicolaus de Zoppola, ac Progenitores sui ab antiquo Predecessoribus ... Dni Patriarchę, et suę memoratę Ecclę habuerunt, recognoverunt, tenuerunt, et possiderunt investire benignius, et gratiosius dignaretur. Qui quidem Dnus Patriarca sperans, et tenens indubie, quod ipse Dnus Franciscus sibi, successoribus suis, et suę Aquilejensis Ecclę antedictę fidelis, et legalis erit Vassalus attendens, et considerans, quod ex ipsa emptione gravissima scandala jam exorta in Patria, et quę graviora poterant verosimiliter exoriri tollebantur, et totaliter

sedabentur, et quod dictum feudum de comuni peculio ipsius ser Franceschini, et di[cti]
ser Nicolai, et ser Natalis fratrum suorum indivisorum emptum extiterat, ut sibi p[er]
asserebat expresse constabat plenarie, et ex certis aliis, et rationabilibus caus[is]
ad hoc animum suum moventibus ipsius ser Franceschini supplicationem tanqu[am]
in hac parte justis, et rationabilibus inclinatus eundem ser Franceschinum con[...]
flexis genibus recipientem de dicta medietate Castri, et Burgi Zoppule, et Sa[...]
Fornaciis, Pratorum Dominicalium, Molendini, seccæ, et totius jurisdictionis Castri
dicti, et per eum de voluntate, et licentia ejusdem Dni Patriarche sic, ut premit[titur]
emptum dicto jure Recti, et Legalis Feudi si et in quantum Feudum esse reperit[ur]
non aliter, nec alio modo, seu eo jure Feudi, quo ipse ser Franciscus de Pr[...]
seu ser Nicolaus de Zoppola predicti, et Progenitores sui ab antiquo alias re[cog]-
noverunt, habuerunt, et possiderunt ita quod decedente absque legitimis hære-
dibus, vel comittente Feloniam, vel aliud crimen, [quod Deus avertat] ipsi [...]
seu alii ipsorum, vel eorum, aut alterius heres eorum, qui extarent in ipso su[ce]-
dant Feudo, et eis, vel ipsorum altero dicta ...... et Feudum sortiatur natu[...]
ram, ac si esset, et fuisset antiquum Patris, et Progenitorum ipsorum Feudum [...]
Canonicis, seu civilibus constitutum, consuetudini, et Statutis in contrarium [fa]-
cientibus non obstante quovis modo per eum, et successores suos, ac [...]
nae Aquilejensis Ecclesiæ per fimbriam suæ Tunicæ plenarie, atque perpe[tuo]
investivit, salvo semper jure suo, suæque Ecclesiæ Aquilejensis, et alterius cu[jus]-
cumque quibus sic peractis, dictus ser Franceschinus in manibus ejusdem D[ni]
Patriarchæ fidelitatis debitæ prestitit juramentum, quod fideles Vassalli quilibet [Do]-
mino suo prestare in talibus consuevit. Protestans ipse ser Franceschinus [...]
se nihilominus, quod si, et in quantum reperiretur dictum Castrum Zoppule [...]
Burgo, Sorrito, Fornace, Pratis Dominicalibus, et aliis ad dictum Castrum [...]
tentibus non esse Feudum Dni Patriarche prefati, et suæ Aquilejensis Eccl[esiæ]
pedicte presens investitura, et omnia et singula in presenti Instrumento [con]-
tenta non sit sibi, seu esse possit imposterum in prejuditium aliquale, n[ec]
Iuri suo possit quovis modo in aliquo derogare, requirens me Notariu[m]
infrascriptum, ut de his omnibus ei unum, et plura conficere debeat publicum, seu publica Instru[menta]

seu instrumenta

Signum Notarii

Ex Notis olim ser Odorici ------ existentibus penes Nobilem Dominum Vincentium Surianum Civem Sancti suprascriptas duas investituras de verbo ad verbum, ut stant Ego Propotius Sancti Viti Notarius, sic requisitus a sudo Dño Presbitero Julio ex Dnis Consortibus Zoppule, ac dignissimo Portusgruarii Plebano fideliter eduxi, et publicavi nil addendo, vel minuendo, quod mutet sensum, vel intellectum variet, eisque cum Originali concordantibus me subscripsi cum signo solito in fidem &c.

Regno d'Italia

Dipartimento di Passariano

Si certifica a chiunque per me sotto scritto Nodaro qualmente la premessa Copia è stata per mano a me fedele estratta da altra consimile autentica esistente nell'archivio de' sig.ri Andrea e Fratelli Sanciora di Zoppola, in fede di che dispongo e di aver mi sono sottoscritto, ed ho posto il mio solito segno notariale —

Zoppola, li 1 ab. Febbraro 1807.

— Niccolò d'Ettore Publico Notaro in essenza di sopra, ricercato di mano propria — .

[illegible]

[illegible]

1405, 10 Novembre Cordenado. Il Patr. d'Aquileja Antonio assicura
a mercanti sudditi de' Duchi d'Austria nel loro passaggio per Friuli
e specialmente que' di Pordenone.

Nos Antonius Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha. Per
nos nostrosque omnes et singulos officiales, familiares, fideles et
subditos quoscumque quocumque nomine censeantur et specialiter
per nobiles fideles nostros Federicum et Galassium fratres de Turri
tenore presentium affidamus et assecuramus in bonis pariter et
personis universos et singulos fideles subditos et servitores cuiuscumque
conditionis et status ac quocumque nomine censeantur Illustrium Prin-
cipum Dominorum .... Ducum Austrie etc amicorum nostrorum
carissimorum et precipue homines et cives Portusnaonis ac cum
ipsis Ducibus bonas, firmas et inviolabiles facimus treguas et indi-
cimus usque ad festum sancti Martini proxime venturi: ita quod
ipsis treguis durantibus ipsi fideles subditi et servitores dictorum
Dominorum Ducum et ipsorum quilibet cum equis, mercimoniis, bullis,
valisiis, curribus ac rebus ipsorum et cuiuslibet eorum omnibus
per civitates, terras, castra, oppida, villas, portus, pontes, passus, distric-
tusque nostros et nostre Aquilegensis Ecclesie quoslibet necnon per
totum Patriarchatus nostri dominium et districtum ire, stare,
habitare, transire, morari et redire valeant atque possint tute
libere et secure, presentibus usque ad dictum festum sancti Martini
tantummodo valituris, Harum in nostri impressione sigilli testimonio
litterarum. Data in Castro Cordenadi, die sextodecimo Novembris. Anno
Domini Millesimo quadringentesimoquinto. Tertiadecima indictione

Con sigillo impresso

Jo. de Portugruario

Dall'orig. nell'archivio Maniago Attimis in Maniago.

1406, 3 marzo. Concordia. [illegible] [illegible] fa giura [illegible]
al Vescovo di Concordia l'investitura del [illegible] feudi
e [illegible] promessa per [illegible] feudi [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] Archiv. [illegible]

[illegible] 1406, ind. XIV die III mensis martij in Concordia, in [illegible]
[illegible] [illegible] presentibus Fratre Gregorio de Pago [illegible] infra=
scriptis [illegible] [illegible] quodam notario testibus et alijs

[illegible] Johannes q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitaneus [illegible]
[illegible] [illegible] Christo Patre et D. D. [illegible] [illegible] [illegible] Episcopo
[illegible], D. Matheo de Valvasono ipsius [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible], Jacobo [illegible] Ravanis et Bartholomeo de Bononia canonicis Concor=
[illegible]ibus, petiit ibidem prout dixit et alias petiisse et requisivisse
[illegible] investiri a prefato D. Episcopo de omnibus et singulis de quibus ipse et
[illegible]cessores sui [illegible] fuerunt investiti a predecessoribus prefati D. Epi=
scopi et de omnibus que dicti predecessores [illegible] et ipse habuerunt
[illegible] [illegible] et recognoverunt et recognovit in feudum ab [illegible]
[illegible]. [illegible] prefatus D. Episcopus dixit et confessus fuit
[illegible] prefatus [illegible] Johannes [illegible] [illegible] pluries requisivit quod
eum investire [illegible] nec fuit negligens [illegible] [illegible] [illegible] iura mon=
[illegible] [illegible] non [illegible] ipsum investire [illegible] [illegible]
que extra [illegible] Cordovadi et non de domo quam habet intra
dictum Castrum Cordovadi, promittens et concedens [illegible] [illegible]

posset de eius usu dici et id apparebit cum [illegible] in lure quod si non invenitur nullam secum tamen aliquid [illegible] necesse urgere.

1406, 12 marzo. Venezia. Il doge [illegible] al Patriarca d'Aquileja la probabile incursione della compagnia [illegible] in Friuli e pregandolo di unire le sue truppe a quelle della Patria per opporsi.

Tergo: Rev.mo in Christo Patri D. Antonio Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche Dignissimo

Rev.mo in Christo Patri D. Antonio Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche dignissimo, Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. salutem et sincere dilectionis affectum. [illegible] communicamus [illegible] que sensimus et sentimus de [illegible] compagnie [illegible] territorio veronense et de intencionibus et [illegible] Re.me P. V. mentibus denotabimus quod [illegible] que ha [illegible] [illegible] habuimus et habemus pro concordio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tractate [illegible] ipsi [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] Torello et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scribunt etiam quod intentio dictarum gentium est mala et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] nostrarum et patrie Foroiulii et quod [illegible] multum vigilare et attendere videntur. Et quia igre [illegible] [illegible] quod ista prava intentio sua sortiretur effectum tam respectu Vestre Paternitatis et patrie quam terrarum [illegible] [illegible] [illegible] predicta Vestre Rev.me [illegible] [illegible] facere manifestum ut [illegible] omnia que [illegible], declarantes quod [illegible] [illegible] est quantum in nobis fuerit, cum gentibus nostris ponere [illegible] in ordine et tot viribus dare operam quod istum iniquum [illegible] [illegible] suum non possint ducere ad effectum, quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad quos [illegible] spectare possit [illegible] [illegible] ad confusionem et destructionem eorum, [illegible] [illegible] considerato quantum intencio sua [illegible] [illegible] effectum [illegible]

in magnam ruinam patrie Forijulii et per consequens V. P.
placeat presto facere poni gentes patrie in tali ordine quod quo-
cienscumque opus esset et deliberaremus prosequi contra eos in ruinam
et destructionem suam, possint si libuerit, quod indubie placiturum
speramus, unire cum nostris et viriliter ad suam confusionem et
totale exterminium vigilare, quam illud cedet omnibus qui in hoc
participabunt ad gloriam et honorem.

Data in nostro ducali palatio die XII mensis martii, XIIII indictione.

In copia [illegible] vol 16, n. 225 [illegible] Arch. Com. d'Udine

1406. circa. Il Patriarca d'Aquileja Antonio Panciera ordina ai nobili di Sbrojavacca o Prodolone di armarsi contro i ribelli Cividalesi

[illegible]

[illegible]

[illegible] in [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1406, 4 aprile Pordenone ... fatta dal Podestà di Pordenone

Iacomo de Forniis notajo. Arch. Not.[le] Udine

A.D. 1406, ind. XIV, die IV aprilis, in Portunaone supra platea Portusnaonis ante domum ser Danielis q. ser Nicolai de Richeriis de Portunaone, presentibus M.o Francisco ... et ... pardo filio ser Danielis de Richeriis, ac Jacobo filio q. Rodulfi Palme de Curianaonis testibus et aliis pluribus fide dignis. Constitutus Antonius q. Francisci Muti de Curianaonis ... flexis coram provido viro ser Nicolao q. ser Francisci de Popaytis ... Portusnaonis honorabili Pote, ... exposuit quomodo alias pretio librarum CXXV ... domum unam sitam in Burgo Sacagno ... iuxta ... de Maniaco ... in ... publicam ... forent ... ut constat ... mei Jacobi notarii infrascripti a.o 1405, in XIII de mensis ... de qua petiit ... investiri ... Potestas adherens ... petitionibus dicti Antonii ... petivit si liber erat, qui respondit quod liber erat ... Potestas dictum Antonium ... de dicta ... investivit, salvo iure ... De quibus rogatus etc. =

[illegible]

In sequenti nod.o Andrea ... [illegible]

1406. 16 Junij Processus ... [illegible]

1406. 16 Giugno. Udine.

Curia di vassalli raccolta dal Patr.a And.o (Panciera) per l'avvocazione ad esso ed alla chiesa di Aquileja del dominio e garrito di Zoppola e villa Romana, che il qm. feudatario D. Giovannino di Ragogna e Torre aveva alienato a certi Nobili di Valvasone senza l'approvazione del Patr.a — A nunzio per la stimazione è scielto D. Giovanni qm. nob. Ricardo de Andriotti).

Gio qm. Odorico da Susanis nod.e cancel.r Patle.

Copia naturale del sec. XVIII.

[illegible] qualiter ... [illegible]

[illegible]

406.

[illegible]

In [illegible] [illegible] [illegible]

406. 16 Junij [illegible]

[illegible]

[illegible] Johannes de [illegible] de [illegible] [illegible]

[illegible] generaliter [illegible] Johannes [illegible] habentis [illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] quod [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

et [illegible]

[illegible]

et [illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

le [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible] le [illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

~~[illegible]~~
(Inrohesl zu...

Comparsa, e Istanza del Patriarca ... marti ... Feudetarij per essere ad una Pretes... ...zione di Feudo ?.

~~[illegible]~~

1406, 7 agosto. Brugnera. Lettera dei conti di Porcia all'abate di [illegible] di volere mandare i documenti autentici per finire le differenze tra quei di [illegible] e quei di S. Foca.

tergo / Reverendo in Christo et D. D. Johanni dei gracia abbati [illegible] dignissimo patri carissimo.

[Reve]rende pater. Post recommendacionem notificamus vestris quod
pluries fuimus cum reverendissimo D. patriarcha super differencia
existente cum [illegible] Cusiano et villis sibi [illegible] parte
una et villa sancti Focati parte ex altera ut dicte differencie
finis celeriter possit imponi. Et ideo necessarium est ut omnia
tatis privilegia et instrumenta aut dicta testium que [illegible]
autentica penes vos habitis, quia copiis dimissis per magistrum
Petrum nulla fides adhiberetur sed autenticis etc. et cum ipse
magister Petrus fuit ad has partes diximus sibi quod dimitteret
[illegible] privilegia et iura autentica hic, qui videre nostro de nobis
noluit confidere, quod non putamus de intencione vestra
processisse. Et tales servitores, ut ipse est, dominis suis
maiora dampna sepissime inferrunt quam utilitates attri-
buant. Quia necessarium est quod iura illa hic habeantur
et si non vultis confidere, oportet quod unus vester nuncius
sit cotidie hic cum vestris iuribus quousque fini dicte
differencie erit impositus et predictus nuncius vester vi-
debit quod ex latere nostro fit et fiet debita diligencia.
Et si dictus magister Petrus vestra iura publica hic dimisisset
[illegible] sibi diximus semper ab annis quod dicta differencia

finis debitus impositus fuisset et ob id potestis considerare
quod maiores expense vobis occurrunt propter mittendo illi nuncios
et forte ipse magister Petrus non ponderat, quia de bursa
sua non solvit et etiam in partibus istis solet dici quod
qui fidem non habet fidem non dat et qui scit et se
cognoscit quod alii de se ipso confidere non possunt de
aliis aliqualiter non confidit, predicta vero cura omni mora
postposita celeriter mittite ut finis predicte differencie
imponi possit, non autem ex latere nostro dispositi sumus
circha hec ita operari quod nobis unquam poterit imputari.

Valete ad vota. Parati ad quelibet vobis grata.

Datum Brugnarie septimo Augusti

Artichus et
Guecellus } comites de Purzillis

Orig. cartacea. Arch. di Stato in Vienna. Repert. XXII

(Quella ? pecca scritta)

[illegible] Pavia [illegible]
[illegible] fratelli [illegible]
Tra [illegible]
[illegible] di [illegible] scritta?

[illegible]

[illegible] 1400, cap XII; [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ratificari [illegible] inclusi est [illegible]

[illegible] exceptione [illegible] et facti [illegible]

[illegible] quocumque [illegible]

[illegible] infra terciam diem [illegible]

[illegible] habentur [illegible]

[illegible] in instrumento [illegible]

[illegible] presentatum et futurum [illegible]

[illegible] securitate et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] infra [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] de 12 mensi [illegible] quod [illegible]

[illegible] pretium [illegible]

[illegible]

[illegible] alteratione [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] exceptioni [illegible]

[illegible] obligationes et contractiones [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1406, 2 Nov. e seguenti: Deliberazioni del Consiglio di Udine sulle questioni pel Marchesato d'Istria.

1406, die 2 novembris (In Consilio Terre Utini) [illegible] pro maiori parte omnibus consiliariis [illegible] et aliis [illegible] vocatis et rogatis.

[illegible] D. Nicolaus Pancera de Portugruario suo proprio nomine [illegible] vice et nomine nobilium virorum ser Natalis et ser Francischini eius fratrum pro quibus promisit de rato etc. obligando omnia sua bona ex una ac nobilis vir Guigelminus de Topalico Utini habitans parte ex altera unanimiter et concorditer se compromiserunt in nobiles viros et sapientes D. Ludovicum de Cignottis pro parte ipsius ser Guigelmini [illegible] et [illegible] de [illegible] tanquam amicum electum pro parte [illegible] D. Nicolai [illegible] tanquam comunem [illegible] amicum per ipsas partes tanquam in arbitros, arbitratores [illegible] et supra omnibus petitionibus quas [illegible] facere posset occasione vicemarchionatus Ystrie vendit. [illegible] Guigelmino et supra omnibus differentiis emergentibus et exortis [illegible] et concedentes ipse partes plenam auctoritatem etc. [illegible] hinc per totum presentem mensem etc. sub pena [illegible] ducatorum etc. Ann. 16. 338. [illegible]

1406, 7 Dec. ~~[illegible]~~ Nel Consiglio di Udine. [illegible] Terre Utini presentibus [illegible] Guglielmo consegna ai Nobili fratelli Panciera di Portogruaro ducati 200, [illegible] Istria [illegible] si dichiarano soddisfatti: 16, 359
[illegible] di [illegible]

1408, 23 gennaio Udine [illegible] 17, 163 [illegible] Vicessa [illegible] nella vendita del Marchesato d'Istria [illegible] Nuzzo 17, 182 t.

1406. 7 decembre. Venezia. Lettera Ducale al patriarca di Aquileja Antonio Panciera per la felice elezione a Sommo Pontefice dell'Nob. Angelo [illegible] col nome di Gregorio XII. 9

[illegible] Reverendissimo in Christo patri domino Antonio Dei gratia sancte sedis [illegible] Aquilegensis Patriarche dignissimo. Michael Steno Dei gratia dux [illegible] etc. salutem et dilectionis affectum.

[illegible] Ecce [illegible] est Sacerdos magnus ut nuper litteris nobis scriptis primo [illegible] in [illegible] vere percepimus Sanctissimus in Christo pater dominus dominus Angelus [C]orrario nobilis civis Venetus olim Cardinalis Sancti Marci, qui in diebus suis [placu]it Deo et inventus est iustus, quam grandem letitiam et imensum gaudium [c]um Reverendissima paternitate vestra quam scimus cum nostro dominio [in]dissolubili dilectionis vinculo fore coniunctam participare volentes Vobis [an]nunciamus ut cum Psalmista una voce canamus dicentes: hec est dies quam [fec]it [Dominus], exultemus et letemur in ea.

[D]ata in nostro ducali palatio die septima Decembris ind. XV. MCCCCVI.

Da copia antica in Busta Carte varie (storiche) nell' Archivio [illegible]

1406, 7 Xbre Ind. XV. Il Doge Michiele Steno notifica al Patr. Antonio Panciera la elezione a Papa del Card. Angelo Correr – lieta nota, smentita poi dai fatti.

Reverendo in Christo Patri domino d. Antonio dei gratia sancte Sedis Aquilegensis dignissimo Patriarche Michael Steno dei gratia Dux Venetiarum etc. salutem et dilectionis affectum.

Ecce paratus est Sacerdos magnus ut nuper litteris nobis scriptis primo mensis instantis vere percepimus Sanctissimus in Christo Pater Dominus Dominus Angelus Corrario nobilis civis Venetus olim Cardinalis sancti Marci qui in diebus suis placuit Deo et inventus est iustus, quam grandem letitiam et immensum gaudium cum Reverendissima paternitate vestra quam sinus cum nostro dominio indissolubili dilectionis vinculo fore coniunctam participare volentes vobis nunciamus ut cum Psalmista una voce canamus dicentes: Hec est dies quam fecit Dominus exultemus et letemur in ea.

Data in nostro ducali palatio die septima Decembris, indictione XV anno MCCCCVI.

Da copia cartacea contemporanea nel Volume intitolato Carte varie nell' Archivio Notarile di Udine.

Trascriveva Vincenzo Joppi
10 Luglio 1898

140[illegible]

B.[illegible]

"

[illegible]

1406. 7 Xbre Ind. 15. Venezia — Dispaccio del Doge Michiele Steno al Patriarca Antonio di Aquileja sulla felice elezione di Papa Gregorio XII (Angelo Correr)

NB = Il Doge sperava il termine dello scisma; ma, noi continuando, il governo veneto si levò dall'obbedienza al d° papa.

(Da Carte Varie Storiche nell'Arch° Not. d'Udine)

[Rev]mo in Christo Patri Dno Antonio Dei gratia S. Sedis Aquil. [Pat]riarche dignissimo Michael Steno Dei gratia Dux [V]enetiarum etc. salutem et dilectionis affectum.

Ecce creatus est sacerdos magnus ut nuper litteris nobis scriptis primo mensis instantis vere percepimus Sanctissimus in Christo Pater D. D. Angelus Corrario nobilis civis venetus olim cardinalis S. Marchi, qui in diebus suis placuit Deo et inventus est justus, quam grandem letitiam et inexpressum gaudium cum Rma paternitate vestra, quam sciimus cum nostro dominio indissolubili dilectionis vinculo fore conjunctam participare volentes, vobis nunciamus et cum psalmista una voce canamus dicentes: hec est dies quam fecit dominus, exultemus et letamur in ea.

Data in nostro Duc. palatio die septimo decembris, ind XV. 1406.

1407 8 Maggio. Roma. Lettera degli ambasciatori di Cividale al Comune suddetto di un colloquio avuto col Papa sulle loro differenze col Patriarca Antonio Panciera. 12

Egregiis et nobilibusque viris DD. Provisoribus ac Deputatis Civitatis Austrie civibus et maioribus honorandis (Tergo).

Nobiles Maioresque Domini. Noveritis quod post recessum [illegible]
quem vobis plene scripsimus, fuimus ad presentiam Summi Pontificis
qui nobis ut supra respondit prout aliis nobilitatibus vestris plene scri-
psimus. Cui namque Domino nostro Pape diximus in hac forma.
Pater Beatissime, Sanctitati Vestre sit notum quod semper Civitas
nostra Civitatis Austrie est et fuit fidelissima Ecclesie Sancte Dei et
per consequens Ecclesie Aquilegensis etc. et preterea Pater Sancte devo-
tissime supplicamus Sanctitati Vestre ut nos habeatis misericorditer re-
commissos nobis fidelissimis vestris dando materiam ut in eadem fidelitate
debeamus permanere. Quibus verbis sic narratis Dominus ipse Papa
habuit in forma respondere: Et quare in fidelitate non debetis permanere?
Respondimus namque, quod D. Patriarcha petebat a nobis ex odio et dolo etc.
De Francisco de Sbrugliavacha valde [illegible] noster dicere habuit: Pater Beatis-
sime, hec sunt verba valde minatoria. Cui respondimus: sunt verba narrativa
et demonstrativa Sanctissimo Domino nostro Pape et his auditis nobis dixit:
debetis scire quod hoc non facio intuitu denariorum in quibus michi tenetur
[illegible]. Sed ulterius volo deliberare et vobis respondebo. Sic stetimus
usque ad presens. Venit novum de unione fienda Ecclesie Sancte Dei et de
loco electo scilicet in Saona prope Ianuam cum capitulis quos per presentem
mittimus nuncium. Sollicitamus pro posse atque sollicitabimus in futurum
dante Domino. Valete feliciter ut optatis. Data Rome die VIII Maii

Nicolaus de Portis / de Civitate Austria
Virgilius de Virgiliis /
vestri cives cum recomendatione premissa.

Arch. Capit. di Cividale [illegible] 3 [illegible]

1407, 29 novembre. Ducale che accorda a Nicolò del Torso ed eredi la cittadinanza veneziana de intus.

~~Ducale fatta [illegible]~~ Antonio Bellone ~~[illegible]~~ 1532
~~Arch. Not. [illegible]~~

13

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis tam amicis quam fidelibus et tam presentibus quam futuris presens Privilegium inspecturis salutem et sincere dilectionis affectum. Tanto benignius Ducalis providentia consuevit personas prudentes sibi devotas et fideles honoribus prevenire ipsarumque fidem et devotionem dignis retributionibus compensare ac ipsas dotalibus favoribus convallare et ipsorum petitiones liberalius exaudire, quanto Ducatui nostro devotiores fide et operibus se ostendunt. Attendentes igitur multiplicis fidei puritatem et devotionis plenitudinem quam prudens vir Nicolaus del Torso q. Zuannis de [illegible] ad nostre magnitudinis excellentiam habere promptis affectibus se ostendit et in agendis nostris Ducatum nostrum et singulares personas Ducatus eiusque [illegible] promptum et devotum laudabiliter et incessanter se prebuit atque prebet, supplicationibus nobis sua parte porrectis gratiosius annuentes, cum [illegible] omnium Consiliorum et ordinamentorum necessaria solemnitate servata perpetuo in nostrum Civem et Venetum de intus tantum cum suis filiis et heredibus recepimus atque facimus et pro Veneto et Cive nostro de intus in Venetiis deinceps haberi et procurari omni affectu et plenitudine volumus et tractari. Firmiter statuentes quod singulis libertatibus, beneficiis, immunitatibus et honoribus quibuscumque quibus alii nostri Cives et Veneti de intus gaudent et perfrui dignoscuntur, idem Nicolaus del Torso cum suis filiis et heredibus gaudeat et fruatur, cum conditione quod in Fontico Teutonicorum cum Teutonicis mercari non possit, secundum formam Consilii. Nobis quoque idem Nicolaus solemniter ad Sancta Dei evangelia prestitit fidelitatis debitum iuramentum. In premissorum autem fidem et evidentiam

pleniorem presens Privilegium fieri iussimus et bulla nostra plumbea pendente muniri.

Datum in nostro Ducali Palatio anno Dominice incarnationis MCCCCC... primo penultimo mensis ... prima indictione.

Da copia negli atti notarili di Antonio Belloni d'Udine
Arch. Not.le Udine

Coffe Dal-Borgo-Marcotti

3

1318 ... 1350 [illegible]

In protocollo act. D. Nicolai de Collegrampgo [?] ... not. Utine

[illegible] Dei gratia [illegible] ecclesie Aquilegensis [illegible] presentium notitiam pervenerit universis vestras presentes litteras inspecturis quod ad nostram notitiam [illegible] quomodo qualiter quondam Nicolaus natus Matthiussii dicti [illegible] de Maniacho, habitans in Spegnia [illegible] progenitoresque eius vassalli Ecclesie nostre a predecessoribus nostris et Ecclesia nostra, iure proprii et legalis feudi recognoscebant, habebant et possidebant dominium et garritum totius ville de Zavraya usque ad sanguinem unam mollinaregam [illegible] de subtus vadum pontis qui vadit de Zavraya Sanctum Vitum et unam insulam prope dictum mollendinum supra flumen Verunsie superiorem usque ad inferiorem. Et dictus Nicolaus diem extremum clauserit nullis ex stirpe sua heredibus derelictis, ex quo tum quia de [illegible] heres nullus remansit, tum etiam quia in [illegible] tempore [illegible] redditibus nostris [illegible] investitura recepta, dictum dominium ville de Zevraya cum mollinarega et insula predicta ad nos et Ecclesiam nostram est pleno iure et legitime devolutum prout de recognitione predicti quondam Nicolai per autentica documenta [illegible] visa et certa nobis extitit plenaria facta fides. Et [illegible] ad nostram notitiam [illegible] deductis in nostri conspectu presentes nobiles [illegible] Nicolaus [illegible] de Portugruaro

germanus noster carissimus nobis pro se et nobilibus [illegible] ut [illegible]
suam fratribus nostris et suis cum in instantia humili supplicavit
ut sibi pro se et dictis eius fratribus et ipsorum heredibus dictum
dominium et gastaldiam ville de Zerraga usque ad [illegible] cum
mollinarega et insula predictis ad nos et Ecclesiam nostram sic
ut premittitur devolutum dicto iure recti et legalis feudi de gratia
speciali concedere ac eum pro se ac quo supra nomine predictis
[illegible] benignius ac gratiosius dignaremur. Nos vero attendentes
dictorum fratrum nostrorum fidelitatem quam ad nos predecessores
nostros et nostram Ecclesiam fervente animo habuerunt et ut ad illam
fervencius animentur [illegible] nos et ipsi Ecclesie ex predictis
novos et fideles vassallos acquirere, ipsius Nicolai in hac parte
supplicationibus inclinati, eidem Nicolao pro se et dictis suis fratribus
et eorum heredibus recipienti dictum dominium et gastaldiam ville
Zerrage ac mollinaregam et insulam predictam dicto iure
recti et legalis feudi pro nobis et successores nostros ac vice et nomine
nostre Aquilegensis Ecclesie omnibus modo, iure et forma quibus melius
et [illegible] possumus, concedimus, conferimus per presentes, eundem
[illegible] vassallum nobis fidelem genibus flexis, stantem et pro se ac dictis fra-
tribus suis et ipsorum heredibus recipientem per fimbriam nostre tunice inve-
stientes plenarie de eisdem. Et sic dictus Nicolaus pro se et fratribus
antedictis [illegible] fidelitatis debite prestitit iuramentum

quod fidelis vasallus quilibet Domino suo prestare in talibus convenit.
Mandamus igitur ut presentibus commitentes nobili Iohannutto de
Tygança [illegible] habitanti nostro Capitaneo S. Viti et tamquam
tenute nuntius per nos specialiter designatus dictos fratres [illegible]
rum alterum omnium nostra auctoritate in tenutam et corporalem
possessionem preditorum imponat pariter et inducat.
[illegible] sigilli testimonio litterarum.
Data in [illegible] die XI maij, anno domini [illegible]
[illegible] prima indictione.
[illegible] 1408 [illegible]

MCCCLXVI die XVIII mensis decembris. D. Patriarcha [illegible] investivit
[illegible] filium [illegible] Matthiussij dicti [illegible] de [illegible]
[illegible] tamquam [illegible] patris tamquam [illegible]
[illegible] ut de procuratorio constat publico instrumento [illegible]
[illegible] de [illegible] in [illegible]
die XV decembris, de bonis suis feudalibus [illegible] et primo de
[illegible] ville de [illegible] usque ad [illegible]; item de molendinis
[illegible] de [illegible] ad S. Vitum; item
de una insula prope dictum molendinum [illegible] flumen [illegible]
superioris usque ad inferiorem [illegible] salvo plus vel [illegible]
Ex Thesaur. [illegible]

[illegible] 1200 i [illegible] de' masi e [illegible] della Villa di Cerasoje [illegible]
[illegible] il dominio e giurisdizione della detta villa, [illegible]
il [illegible] delli Nobili contro i Signori di Gozzopola che [illegible]
[illegible] di [illegible] dello dominio [illegible] dal Patt. d'Aquil. [illegible]
nel 1408.

[illegible] testimonij, [illegible] che sono già 30 anni che il dì di S. Giorgio [illegible] nella [illegible] della Villa di Cerasoje [illegible] Boron di [illegible], che diceva a questi uomini: Vedete, fratelli miei, è il termine di [illegible] il [illegible] ed eleggere un nuovo che [illegible] e vi renda giustizia; elegete quello che voleste e [illegible] a lui [illegible] fatto [illegible] ed in seguito [illegible] [illegible] Cerasoje quella giurisdizione a cui [illegible] di [illegible] accettata [illegible] e [illegible] caparra di un denaro, ma non potendo mantenere il contratto, si offerì [illegible] la caparra, che non fu accettata.

[illegible] di Cerasoje nella loro [illegible] Giurati [illegible] Officiali [illegible] de' Padroni de' Masi. [illegible] che se alcuno portava qualche offesa, la guardia [illegible] al padrone del maso e se le [illegible] veniva a [illegible] il padrone del [illegible] il gerbazo [illegible]

Gerbazium

I Gozzopola [illegible] tale ultima [illegible] che [illegible] dai Signori di [illegible], di S. Vito, di [illegible] loro [illegible].

15

1408, 15 Luglio. Gemona. Confederazione tra Gemona, Tolmezzo e Venzone, a difesa del Patr. d'Aquil. Antonio Pancera deposto da Pp. Gregorio XII.

In nomine sancte et individue Trinitatis Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen. Anno Domini MCCCCVIII, ind. I, die XV mensis Julii. Cum in hac Patria Aquilegensi propter privationem Reverendissimi Domini nostri Domini Patriarche ut fertur per Sanctissimum Patrem et DD. Gregorium XII Summum Pontificem noviter de Patriarchatu privati, dubitetur discordias, errores et differentias posse verisimiliter exoriri, propter quas status pacificus eiusdem Patrie et libertatis posset totaliter perturbari. idcirco ad laudem et gloriam omnipotentis Dei eiusque matris Marie virginis gloriose et Patronorum nostrorum Sanctorum Hermacore et Fortunati, omnibus et singulis presentes nostras litteras inspecturis pateat evidenter, quod ad honorem Sancte Romane Ecclesie, Sacrique Imperii Romani et in honorem et statum Reverendissimi Domini nostri D. Patriarche eiusque Ecclesie Aquilegensis et libertatem Patrie Forijulii et specialiter pro conservatione et augmento honoris et status infrascriptarum trium comunitatum videlicet Glemone, Tumecii et Venzoni, nos Massarius, Consilium et Comune Terre Glemone, Camerarius, Consilium et Comune Terre Tumetii atque Camerarius, Consilium et Comune Terre Venzoni pensantes deliberatione salubri consonum esse rationi et consentaneum equitati, ut qui sub una subiectione tenentur et vicinitate iunguntur unito vivant amore ac unanimi voluntate, Spiritus Sancti gratia inspirante unanimiter et concorditer

per nos nostrosque successores ac vice et nomine dictarum Comunitatum ad invicem et hinc inde fraterne caritatis, firmi amoris et comendabilis vicinantie firmo et indissolubili vinculo tenore presentium fecimus et coniunximus, univimus atque firmavimus inter nos bonam, veram et fraternalem unionem, ligam, confederationem, fraternitatem ac vicinantiam Altissimi gratia duraturam usque ad quinque annos proxime futuros et completos, promittentes iurantesque corporaliter ad sancta Dei evangelia per nos nostrosque successores ac vice et nomine dictarum nostrarum Comunitatum Nos ad invicem et insimul instare, iuvare, defendere et conservare contra quoscumque tam de Patria quam de extra Patriam nos in comuni vel indivisso vel nostrum aliquem molestantes seu molestare et aggravare volentes indebite et de facto occasione discordiarum et errorum ac differentiarum que ex privatione predicta possent quovismodo aliqualiter exoriri et si necesse fuerit posse nostrum exponere pariter et personas prout quilibet unitus et bonus vicinus facit et facere tenetur ac debet et presentem unionem, fraternitatem et vicinantiam bona fide et sine fraude firmiter habere et tenere ac inviolabiliter observare usque ad terminum supraditum, ac omnia et singula in presenti unione et fraternitate ac vicinantia facta, promissa et contenta quandocumque et quotiescumque opus fuerit et necesse facere et fideliter exercere et non contrafacere, dicere vel venire aliqua ratione, dolo vel ingenio, directe vel indirecte, publice vel occulte, obligantes ad invicem

omnia et singula bona dictarum nostrarum Comunitatum, pre-
sentia et futura. In quorum omnium testimonium, presentes
litteras videlicet per quamlibet dictarum Comunitatum una utrique
eiusdem scripti mandavimus et sigillis dictarum nostrarum Comu-
nitatum et earum cuiuslibet impressione communiri.

L. S. — Com.ᵗᵃˢ Tumetii

L. S. — Com.ᵗᵃˢ Glemone

L. S. — Com.ᵗᵃˢ Venzoni

Da copia nella Collez. Bini Vol. LXVI, p. 71, Arch. Capit. d'Udine.

pag. 5. 1.

In Xpti Noĩe Amen. Anno a Nativitate ejusdem millesimo quadrigentesimo octavo. indict.e 1.a Die vero Sabbati quarto

1408. 4 Augusti. mensis Augusti. Actum in trincello Castri Utini Aquilejensis Diocesis hora XXII. vel circa

In presentia mei Not.ij et testium infrascriptorum ad hoc spetialiter vocatorum et rogatorum personaliter constituti Rmus in Christo Pater et

16

Dominus Dnus A. divina gra sancte Aquilejen. Ecc.e Patriarcha dignissimus, et Vener.les viri Dnus Philippus de Capellinis de mediolano in spiritualibus et Nob. vir Franc.s de Strasavac cha in temporalibus prefati Dni Pathe Vicarij Generales: ad ipsius Dni Pathe presentiam ut asserverunt vocati idem Dnus Patha eisdem Dnis Vicarijs dixit et exposuit quod ad ejus notitiam nuperrime devenerat quod ipsi judicialiter sedere, et justitiam unicuique postulanti ministrare ut consueverant recusabant, et hoc pretextu cujusdam publicationis certarum, ut asseritur, litterarum Apostolicarum in civitate Austrie et alijs quibusdam locis facte privationem prefati Dni Pathe, ut asseritur, patriarchatus Aquilejen. continentium quarum litterarum prefati Dni Vicarij nullam habebant notitiam nisi ex auditu, et quod jam mensis elapsus erat quod ipsi Dni Vicarij occasione predicta sedere recusaverant de quo ipse Dnus Patha dixit se non modicum admirari. Considerato primo, quod ipse Dnus Patha alias ipsos Dnos Philippum et Franciscum suos in spiritualibus et temporalibus constituerat Vicarios Generales, nec ipsos, ut ipsi bene noverant revocaverat. 2.o quod dicte pretense littere Apostolice in terra Utini, ubi prefati Dni Vicarij moram traxerunt nec a decem milliaribus prope fuerant publicate, nec ut prefertur de ipsa publicatione aliquam habuerunt notitiam: Que terra Utinensis est principalis Terra Patrie Fori Julij: 3.o quod dato sed non concesso quod dicte pretense littere Aplice privationem ipsius Dni Pathe, ut asseritur continentes ad ipsorum Dnorum Vicariorum notitiam devenissent, ipsi Dni Vicarij jurisdictionem suam consuetam exercere debent, et tenentur, ex eo quia prefatus Dnus Patha erat in possessione pacifica et quieta, et a nemine turbata recipiendi, colligendi et habendi omnes et singulos ipsius Patriarchatus fructus, redditus et proventus ad ipsum Patriarchatum spectantes et pertinentes, et de presenti recipit et percipit, et eidem a clericis et Laycis sibi subditis debita reverentia et obbedientia exhibetur exceptis aliquibus Laycis eidem rebellibus, qui non faciunt sextam partem sibi subditorum, quique debitam reverentiam et obbedientiam de presenti exhibere contradicunt

quarto, quia dato sed non concesso quod dicta privatio, de qua
ipsę prętensę litterę cantant per Dnum Gregorium Duodecimum
vel alium de ipsius mandato facta foret, dixit ipse Dnus
Patriarcha Vicarijs prefatis, quod de reddendo justitiam se ex
rettringere non debent, cum ab ipsa privationis sententia si
apparet ante ipsius prohibitionem et post per ipsum D. Pat.
ex causis legitimis fuit appellatum, quibus appellationibus
pendentibus ipse Dnus Pattria non debet de ipsius
archatus possessione removeri: subiungens, quod dicta
pretensa privationis sententia fuit et est nulla
lata ab eo, qui nullam habuit nec habebat ferendi pote-
statem, cum tempore ditę pretensę sententię, et ante
Patres Domini Sanctę Romanę Ecclesię Cardinales et quasi
Christianitas se ab ipsius Gregorij XII. obbedientia sub-
traxerunt, ipsumque Gregorium pro scismatico habebant et
hodie habent, ac mandarunt sub penis censurarum
universis Christi fidelibus eidem Gregorio omnem obe-
dientiam subtrahi debere, et ita quasi ab omnibus Chri-
stianis subtracta est, ut constare dixit quibusdam litteris
autenticis ipsorum Cardinalium sigillis sigillatis cum
plena verborum solemnitate sic per ipsum D. Pattria vis
et lectis ut asserebat. Quinto dixit eisdem Dnis Vicarijs
quod in definiendo administrare de modis per eos servatis in
vacuando judicialiter sedere attento quod quando alias Aqui-
lejensis Ecclesia vacavit Capitulum Aquilejen. consuevit
et ita firmatum est sibi eligere Vicedominum qui Vicedominus
ratione sui offitij creavit, et creare debet Vicarios in spiri-
tualibus et temporalibus, et alios offitiales, qui sede vacante
universis subditis Ecclesię Aquilejen. justitię complementum
ministrare tenentur: dato igitur quod ipsa Ecclesia Aqui-
vacaret, que revera ex causis supradictis non vacat
vos Vicarij predicti justitię complementum dorte et quomodo
Vice Dominus predictus, et alij Vicarij, et Offitiales crea-
fuerint, ministrare debetis cum indecens et inhone-
sit valde, quod tanta diocesis quanta est diocesis Aqui-
lejen. et provincia carere debeat administratoribus justitię.
Subjungens insuper prefatus Dnus Pattria, quod Capitanij, et
Gastaldiones omnes in terris prefato Dno Pattrię subjectis p

ipsum.

ipsum Deputatis jurisdictione omne connexa, et eis ratione dictorum offitiorum eorum competente, et precipue Potestas Civitaten. Aquilejen. et Capitaneus terre Utini ut prius dictarum litterarum Apostolicarum publicatione non obstante exercuerunt et de presenti exercent, nec propter predictam publicationem exercere desierunt. Quare sepefatus D. Patha considerans prefatos Dnos Vicarios ab ejus emulis et rebellibus fore seductos, considerans etiam omnia et singula supradicta per eum emanata in presentia mei infrascripti notarij, et dictorum testium exposita, et voce minatoria prefatis Dnis Vicarijs mandavit et precepit, quatenus sub pena excomunicationis late sententie atque in confiscationis omnium bonorum tam spiritualium quam temporalium, que ipsi Dni Vicarij in Patria Forojulij habent et possident, et sub pena perpetui carceris et alijs penis suo arbitrio infligendis, quatenus in futurum singulis diebus sedere consuetis juditialiter in locis solitis sedere debeant et justitie complementum unicuique ministrare, mandavitque Vicarijs prefatis ne in futurum sine ipsius Dni Pathe vel alterius ejus locumtenentis licentia sub dictis penis, nec extra terram Utini per spatium unius miliarij exire presumant. A quibus quidem preceptis prefati Dni Vicarij viva voce appellarunt protestantes de appellando in scriptis dicentes, et asserentes quod eorum intentio erat velle parere dictis litteris Apostolicis et hoc propter penas et metum penarum in eisdem litteris Apostolicis contentarum supplicantes eidem Dno Pathe, ut ipsos in his gravare non debeant, qui vero Dnus Patha ira commotus mandavit per egregios et venerab.es Viros S. Fantussium Comitem de Pulcinico magistrum curie ipsius Dni Pathe, et Antonium Brunellum de Portugruario Capitaneum Soffumbergi ibidem presentes eosdem Dnos Vicarios carceribus mancipari, ibidem mansuros donec et quousque eorum appellationi renuntiaverit. Et successive ipsi S. Fantussius et Antonius quibusdam eorum sociatis complicibus dictos duos Vicarios ceperunt et sic captivos in presentia predictorum infrascriptorum testium ac mei Notarij de dicto tinello duxerunt usque ad limites carcerum ipsius castri. Qui autem Dni Vicarij videntes se taliter tractari et ad carcerem duci, carcerum metu dicte appellationi renuntiarunt protestantes, quod istud judicialiter sedere et eorum offitia exercere non sit nec esse possit in ipsorum Vicariorum prejuditium, cum non voluntarie sed ut premittitur dictarum penarum metu compulsi hoc faciebant alias nullatenus facturi.

Acta sunt hec millesimo inditione dictis et hora proxime suprascriptis. Presentibus venerab. et honorabilib. ac discretis Viris Dno Presbit.o Matheo de

de Montefalcono Plebano Canipe Cappellano, S. Joanne Not. q. S. Odorici Not. i de Susannis de supradicto Utino Canc. rio et Jacomatio q. ... de Portugruario familiari supradi. D. Patriq testibus ad hoc convocatis spetialiter, et roga. et alijs.

S. N.

et ego Antonius Merianus Civis et habitator terr. Utini publicus imperiali auctoritate Notar. et matricul. supradicta Scripturas jure notatas prout reperi in quodam folio in Scripturis S. Patri Boni de Joreipsis de Verona ... tarij et Civis Utinen. mihi cognitis per alium Notarium ... re feci ita rogatus ab ... Dni. Mag.ca Comm.tis Utini et quia facta collatione cum originali illam concordare ... veni, ideo me subscripsi apposito signo meo in fidem

Franciscus Venerius pro Illmo et Eccellmo Duc. Dom.io Venetiarum Patriq Fori Julij Locumt.s fidem facimus supradictum D. Antonium Merianum esse publicum et legalem Not.um matricula bonq vocis, et famq, cujus Scripturis publicis plena adhibetur fides in quorum

Utini die 23.a Julij 1533

L. S.

Thomas Pacis Canc. de m.to

1408. 26 Ottobre. Ducale a Tristano di Savorgnano che lo chiama a Venezia per procurare la pace nel Friuli

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Spectabili et egregio militi D. Tristano de Savorgnano civi dilecto et sincere dilectionis affectum. Cupidi ponere ibidem Forijulii quietem atque concordiam, precamur vestram egregiam nobilitatem, quatenus ut hoc opus optimum sequi possit iuxta bonam intentionem nostram, velitis et placeat presto ad nostram presentiam conferre.

Data in nostro ducali Palatio die XXVI mensis Octobris. indictione II. MCCCCVIII.

Da copia nel Vol. Catastico Savorgnano fol. 267
Bibl. Civ. Udine

1408 26 Ottobre. Udine Lettera degli ambasciatori veneziani al Comune di Gemona e collegati, per le tregue con Cividale -

Magnificis et egregiis fratribus honorandis Provisoribus Terre Glemone

Magnifici et egregii fratres honorandi. Iuxta requisitionem litterarum vestrarum ... hora XX receptarum, vobis mittimus salvum conductum pro vobis et ... duabus Comunitatibus Verzoni et Tulmetii ut ad locum sancti Danielis sindicos ... et illarum Comunitatum statuto termino transmittatis, sicut dicitis ... facturos. Super sufferenciis ab hodierna die usque ad futuram diem dominicam ... dicimus quod hodie de mane receptis litteris a Comunitate Civitatis Austrie et aliquibus copiis litterarum, quas Oratores nostri qui fuerant ad dominum ... in Ortemburg redeuntes reportaverant, ex quibus mandatur Capitaneo, ... Monfalchono existentibus quod treuguas ... sufferentias debeant observare. Remansimus in concordio cum ista Comunitate ... pro se et suis et promissionem quod dictas sufferentias observabunt. Et sic ... Comunitatem Civitatis Austrie, quapropter vos etiam et ille Comunitates ... vestris taliter ordinetis, quod nulla novitas isto tempore fiat et quod sufferentie predicte, sicut spem firmam gerimus et sicut vos dispositos videmus per vos ... partem vestram inviolabiles observentur. Et ad prefixum terminum pro treuguarum conclusione transmittere non fallatis et bona hora, quia nos etiam ibi ... bona hora, Domino concedente. Poteritis de hiis vestros Colligatos ... adherentes sicut vobis expediens videbitur avisare, ut omnia recto calle procedant. Parad etc.

Datum Utini die XXVI Octubris MCCCCVIII

Iacobus de Ipolanis
Bartholomeus Nani } Oratores

Dall'orig. nell'Arch. Com. Gemona

1408, 26 ottobre. Venezia. Ducale al d. Tristano di Savorgnano perchè s'interessi alla pacificazione del Friuli

Colleg. Commem. Vol. IX n 31 (copia)

~~Egregio~~ Spectabili et Egregio Militi D. Tristano de Savorgnano. ~~cari~~ civi nostro dilecto.

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Spectabili et Egregio Militi D. Tristano de Savorgnano civi dilecto salutem et sincere dilectionis affectum. Cupientes quietem illius Patrie Forijulii pacem atque concordiam precamur vestram egregiam nobilitatem quatenus ut hoc opus optimum sequi possit iuxta bonam intentionem nostram velitis et placeat presto ad nostram presentiam vos conferre.

Data in nostro Ducali Palatio die XXVI mensis octobris, II ind. MCCCCVIII.

Rupertus Dei gratia Romanorum
Rex semper Augustus

20

09.

Venerabiles Amici sincere dilecti. Quantis nostre mentis turba-ciatos sancte Romane ecclesie motivis nostre de scidio pertur-bando non verbis nec calamo sufficimus explicare, unde ut de medio radicitus evellatur, nullo eius relicto vestigio, ac sincera integritas dante domino, habeatur, totis precordiis anhelamus, quem pro convenientibus et aptis mediis sine quiete adhibiscendi, cavendi quoque (si fieri potest) ne peiora (quod absit) prioribus subsequantur Venerabiles Joannem Archiepiscopum Rigensem Mattheum Wormacen., Ulricum Verdensem Episcopos Principes, et Joannem de Winheim Prothonotarium consiliarios, et fideles nostros dilectos de nostra intentione plenissime informatos pro Ambaxatoribus et oratoribus nostris duximus transmittendos, venerandas circumspectiones, et prudentias vestras instanter rogantes, et piis affectibus exhortantes velitis dictis oratoribus nostris, et cuilibet eorum consiliis, et auxiliis opportunis assistere, eosque in singulis dirigere, et favorabiliter nostra, et sacri imperii et nos agenda promovere, eisque super premissis nobis oretenus parte nostra explicandis adhibere placeat plenam fidem.

Datum in Castro nostro Heidelberg. die 14 Mensis Februarii Anno Dni millesimo CCCC° nono, Regni vero nostri anno nono

Ad mandatum D. Regis Aubanus Utr. Juris doc.

Venerabilibus viris consulibus, et Comuni Itinensi amicis nostris sincere dilectis

M. Antonius Fiducius mag.co collatis Itini concordat ex originali suo

L.S. Suprascriptas literas hic aliena manu desumptas ex authenticis registratis manu meo in processu inscripto nota (. existente in Canc.° Mag.cæ Comunitatis Civitatis Utini, facta recognitione publicavi ego idem in fidem Fiduciae Nob.is, et eiusd. communitatis Cancell.' ac illius sigillo

Ex consimili autentico ad praesens tente penes Ad.m R.m D. Agricola Agricola Congregationis Oratorij Philippi Nerij Civitatis Utini cu m accomodato a R.mo D.no Abbate Biri de Villa de Varmo, per alia et quia concordare invenit se in fi subscripsit J5. Ant.s Corsus P. V. N. civisque eiusd. Civitatis - die 22

1716 - L.S.

Copia tratta d'altra Copia autentica esistente in Archivio del Ill.mo Capitolo di Cividale da un Libro intitolato Procuratorie inter Ill.mum Capitulum Civitaten. contra Ill.mum Capitulum Utinen. coperto di cartone bianco, segnato A2 _ carte 226.

Omissis &c.

Rupertus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus

Prudentes Fideles dilecti; cum sanctissimus in Xpo Pater Dnus Noster Gregorius Papa XII Concilium Generale celebraturus pro desiderabilissima unione sanctae Matris Ecclesiae locum suum Civitaten. videlicet Austriae in Foroiulii accessit ut intelleximus de presenti, iamque in dictis partibus nonnulle discordie, per quas Venerabilibus Prelatis et aliis personis dictum Concilium adire volentibus, possent impedimenta verisimiliter suboriri quominus dictum Concilium suum sortiretur effectum: prudentias vestras instanter rogamus quatenus intuitu sanctae Matris Ecclesiae, ac universalis boni parte, sollicitudinis vestrae interponere velitis, ut huiusmodi discordie dante Domino sopiantur, et quecumque dictum Concilium accedentes in illis partibus plena gaudeant securitate, ne (quod absit) publica utilitas quo maior esse non potest privato malignantium commodo postponatur. Fortius in premissis pro vestra fidelitate fiduciam gerimus singularem. Vos enim dictum Concilium promovere, et favorizare pro sacrae Matris ecclesiae optatam reformationem intendimus iuxta posse. Ad vestra etiam desideria favorabiliter inclinati &c.

Datum in Castro Nostro Heidelberg. Anno Dni millesimo quadringentesimo nono, die decima nona Junii. Regni vero nostri Anno nono.

Ad mandatum

Ad mandatum Dni Regis
Josq. Vener: Doc: V.I. Iurist.

A tergo:
Prudentibus viris Proconsuliou et Consilio ac Comunitati Civitatis Austriae, et ipsorum Colligatis fidelibus nris q.

Epistolam praemissam ex consimili authentica existente in Archivio Ill.mi Capli Civitat. F.J. aliena fida manu med.e facta auctate. reg.t exemplavit Candidus Candido Colleg.t Civitat. praed.e Not.t seque in fid. sub.t - Die 30 Januarij 1719

Visa per me Auditorem -   - Videat Dominus Auditor

Venerabili in Xpto Patri. Dei Gratia Epo. Concordiensi eius Vicario in spiritualibus. Jordanus miseratione divina Epus Albanen. salutem, et sinceram in Domino caritatem. Ex parte Odorici de Castello, et Nicolai de Savorgnano Armigerorum Aquil. Diocesis nobis oblata petitio continebat quod cum olim quondam Dnus Angelus Corrar, Gregorius Papa XII in sua obedientia nuncupatus, post eius depositionem, et eiectionem a Papatu (?) per sacrum Generale Pisanum concilium pro unione Ecclie de ... et sententiam latam, et processus fulminatos contra se versus quibusdam Civitatibus Austriae transtulisset, et ... circumvicinis locis (?) Patriae obedientes non ... nec inveniret et proposuerit ad alias partes ... mutato habitu ne cognosceretur se transferret, dicti ... ignorantes, qui iam notitiam processuum huiusmodi ... haberent, illuc unde dictus quondam Angelus trans... faciebat, accedentes eum capere credentes, illum qui ...

habita Papali prout ordinatum fuerat incedebat, cesserunt cumque bonis, et rebus, quæ portabat spoliarant, nullo tamen in illius personam alias iniuriam inferendo, quem demum alias illesum prorsus liberum abire dimiserunt, spolioque ab bono huiusmodi more pecuniæ remota inter se distribuerunt in processionibus eorum usu illa convertendo credentes ex hoc

attentis huiusmodi processibus potius meritum a Deo reportare quia pro bono unionis, et pacis universalis ecclesiæ hoc fecerant Et quamvis dicti exponentes se propterea attentis processibus prædictis nullam Canonis sententiam, nullasque pœnas, seu censuras Ecclesiasticas incurrisse. tamen quia huiusmodi eorum credulitas eorum conscientiis omnimodam tranquillitatem non inducit ad serenandum prædictorum eorum conscientias et ad obstruendum ora quorumcunque aliis super hoc obloquentium, supplicari fecerunt humiliter dicti exponentes eis super his per Sedem Apostolicam maxime provideri. Quia vero de processibus huiusmodi, et aliis præmissis nobis clare constitit, et constat, et eo veritate nituntur, posquam exinde credimus de prædictis omnibus notitiam habuisse, et habere, idcirco nos auctoritate Dñi Papæ, cuius primo vice curam gerimus circumspectioni vestræ cum eorum ordinariis agat in remotis ad præsens, committimus quatenus iuxta huiusmodi processuum tenorem, et effectum, declaretis dictos Armigeros nullam Canonis sententiam nullasque censuras Ecclesiasticas, seu pœnas alias, præmissorum occasione incurrisse. Dat. Romæ apud Stos Apostolos xiii Kl. Novembris Pontificatus Dñi Martini Papæ V. Anno octavo.

Locus sigilli pendentis   J. De............

Exemplum præmissum a consimili in membrana educta quod praeses Nob. ac Illus. Dño Agricola Agricola curavit scribere quia facta collatione concordare invenit Lucas Abotta V.A. Coll. in hoc Civitate Nob.ᵐ subscrip. sit vos in fide &c. — Utini die 21 Maij - 1726 Ind. 4.

[illegible]

... 1409 [illegible] 17 [illegible]

[illegible]

[illegible] Vicday [illegible]

[illegible] ex nunc [illegible] in [illegible]

[illegible] infra hinc et

[illegible] proximam quam ~~[illegible]~~ dominica [illegible]

[illegible] aliud [illegible] eosdem [illegible]

[illegible] dominica [illegible] nominatim denominabit [illegible] excommunicatos.

[illegible]

[illegible] XXIIII [illegible] Monita sunt in genere. In [illegible] sententie [illegible]

[illegible] —

1409, 19 maggio. Prato. I Conti di Prato partecipano il prossimo arrivo colà di Pp. Gregorio XII, al Cav. Corrado Bojani.

Colleg. d'atti - Quern. XXVI, 153. -

Spectabili et egregio Militi D. Conrado Boiano fratri carissimo honorando.

Spectabilis et egregie frater honorande. Bertholinus de Zaniboniis vos rogat ut pro ipso reperire faciatis logamentum et sic vos etiam rogamus. Dominus noster Papa isto sero erit ad Turrem Liquentie et die crastina in Prato. Valete.

Guillelminus et Niculussius } Comites de Prato

Sub data die XVIIII mensis maij.

1409, 25 giugno - Cividale - Ser Simone di Topolizo dichiara d'allontanarsi da Cividale dietro l'ordine intimatogli dal Comune di Udine, benchè non possa esservi obbligato, ma solo togliere ogni sospetto.

Giovanni di Guglielmo notajo di Cividale
Arch. Portis. Orig.

13

... 1409, ind. II, die XXV mensis iunii, hora XIX, in via publica prope pontem exteriorem burgi pontis Civitatis Austrie, presentibus ... Nicolao de Tergesto, Johanne q. Egidii olim M.i Johannis phisici, Matheo caligario q. Leonardi, Johanne bocalario q. M.i Corsii muratory ... Padua testibus et aliis pluribus.

... Nobilis vir Ser Simon filius Nobilis viri Ser Guilielmini de Topolich ... super unum equum quem equitabat, dixit, exposuit et declaravit ... nondum elapsa est tercia dies ex qua fuit suis auribus in... mandatum quod per unum nuncium et preconem Comunis Terre Utini ... non sunt tres dies elapsi preceptum fuit ad domum habitatio... in Civ. Austrie Ser Guilielmini de Topolich predicti patris sui ex parte DD. septem Deputatorum, Consilii et Comunis Terre Utini in pena ... ducatorum auri, quod idem Ser Guillelminus et sui filii se ... ad tres dies de Terra Civ. Austrie absentare et ad locum non suspe... ipsius DD. deputatis, Consilio et Comuni predicte Terre Utini, se ... transferre deberent. Nondum itaque elapsis ipsis tribus diebus a die ... huiusmodi facti mandati computandis, idem Simon in presentia testium ... predictorum et mei Johannis notarii cepit standa Civ. Austrie et de ... pontis predicto, iturus, ut dixit, ad Cormonum, quamvis non credat ... Simon, ut dixit, se obligatum fore vel teneri ad ipsum preceptum

factum ad domum habitationis ipsius Ser Guillelmini sui patris eo quod fuit et est ad presens manceppatus alterius quam ipsius sui patris a quo iam elapsis decem mensibus et ultra recessit et suam egit residentiam a decem mensibus citra et adhuc agit et moratur cum illis egregiis Dominis de Porcileis, videlicet quinque cum D. Articho et quinque cum D. Guidone Comitibus de Porcileis ipsius Ser Guillelmine sui patris et suis singularibus benivolis Dominis, maioribus et amicis. Et quod magis ob reverentia predictorum DD. Deputatorum Consilii, Regiminis et Comunis Terre Utini et ad abolendam omnem suspitionem et removendum omne scandalum quam et quod de ipso Simone haberi posset quovismodo, quam ex debito et vinculo predicti precepti facti ad domum habitationis ipsius Ser Guillelmini sui patris, ad quod preceptum, ut dixit, non putat se teneri, se a predicta Terra Civ. Austrie absentabat et ab ea recedebat et recessit. De quibus omnibus et singulis supradictis expositis et declaratis et de captura sui itineris, rogavit me Johannem notarium antescriptus Simon cum instantia, ut scriberem prout scripsi ordinatus cartam et instrumentum. =

24

[illegible]

Acceptatio D. Petri Pauli de Justinopoli [illegible] Canonicatus et Decanatus Civitatensis.

Anno a nativitate Domini 1409 die lune primo julij, II ind. actum in choro [illegible] B. Marie [illegible], Aquil. Dioc., presentibus Francisco notario q. Perotti et Petro notario q. Odorici not. de Manzano [illegible] testibus. Ven. vir magr. Nicolaus [illegible] de Justinopoli [illegible] procurator et assertus Ven. viri D. Petri Pauli de Justinopoli utriusque iuris [illegible] vigore [illegible] gratie expectative SS. D. nostri D. Gregorii Pape moderni acceptavit Decanatum et Canonicatum [illegible] vacantem per obitum olim D. Johannis q. Perotti Decani et Canonici nec non seu per [illegible] confirmationis seu electionem ad Episcopatum Concordiensem seu provisionem per dictum Dominum nostrum Papam factam de D. Nicolao de Portugrua[illegible] decretorum doctore [illegible] de dicto Decanatu prefatus Dominus noster Papa [illegible] proprio motu providisse seu [illegible] aut quovis alio modo aut ex [illegible] persona [illegible] et eidem Domino Petropaulo [illegible] de iure [illegible] [illegible] eisdem [illegible] [illegible] Petro Paulo [illegible] de [illegible] et [illegible] sibi dicto nomine etc.

Et hoc fecit coram Ven. viris DD. [illegible] Decano et Can. Aquilejensi et [illegible] ac D. [illegible] et Leonardo de [illegible] Canonicis [illegible]

Qui Domini dictam acceptationem in quantum ad eos pertinebat admiserunt.

Concilium Aquilejense in Austria

Pro tollendo schismate, per Gregorium Papam XII. anno Domini MCCCCIX. celebratum.

...n vocasset ...um concilium ...civitatem ...m in Aqui- ...diœcesi

Hanc synodum Gregorius indixit anno pontificatus sui secundo, per epistolam quamdam apud Theodoricum a Niem lib. 3. de schismate extantem, quæ talis est.

Gregorius, etc. ad perpetuam rei memoriam.

Cum tota nostræ mentis intentio, sit christianorum ecclesiam reunire, palpato per experientiam rerum magistram, quod per viam renunciationis, obstante iniquorum malitia, id efficere hucusque nequivimus, quam pure et sincere obtulimus, et in eadem perseverantes persistimus, et adhuc persistere non desistemus, secundum formam et intentionem nostri voti et juramenti; nescientes divini secreta consilii, operimentum per effectum dejuvantis, quia vane sunt cogitationes hominum, ad viam juribus et antiquis consuetudinibus approbatam nos convertimus, generale concilium, quod omnes vias ad unionem includit, nullam penitus excludendo, quodque congregare solius Romani pontificis esse dignoscitur, sine cujus auctoritate factum, non concilium, sed conciliabulum aut conventiculum dicitur, et definitur nullum existere: ad festum Pentecostes immediate sequentis, et in provincia Aquilejensium, et exarchatu Ravennatensi, divino auxilio invocato, de fratrum nostrorum consilio, auctoritate apostolica, præsentium tenore indicimus, et etiam convocamus, per apostolica scripta mandantes, quatenus venerabilibus fratribus nostris universis et singulis patriarchis, archiepiscopis, et episcopis, et dilectis filiis electis, et aliis ecclesiasticis prælatis, ac reliquis in prælaturis et dignitatibus constitutis, qui solent ex dignitatibus, et prælaturis eorum in hujusmodi generalibus conciliis interesse, quatenus ad id se personaliter in eisdem loco et tempore transferant debito, scituri locum, quem ex eis duximus eligendum: quem quidem locum nunc expresse determinare, et denuntiare nequivimus propter varias circumstantias, quibus locus talis unitatis et pacis debet merito circumcingi. Et quoniam pestiferum hoc schisma tolli verisimiliter non speratur, nec dari integritas unionis populo christiano cum effectu, sine dominorum temporalium voluntate, quorum honor et status tangitur: carissimos in Christo filios nostros Rupertum Romanorum, et alios reges, et nobiles viros, duces, principes, cæterosque potentes, necnon communitatum, et universitatum regimina principalia requirimus, monemus, et hortamur in Domino, quatenus ad idem concilium personaliter veniant, aut aliquos viros solemnes doctos, et Deum timentes transmittant, ut fiat Deo annuente, pax et unitas eadem in populo Christiano. Nulli ergo, etc. nostræ indictionis mandati requisitionis, monitionis et exhortationis infringere, etc. Si quis autem, etc. Datum Lucæ, sexto Nonas Julii, pontificatus nostri anno secundo.

Hactenus epistola Gregorii papæ XII. De occasione, loco et tempore ejusdem concilii, et de personis quæ interfuerunt, subjungit quæ sequuntur: subsequenter vero circa finem mensis Junii, Gregorius cum pauca comitiva, curialium et etiam armigerorum a Luca recedens, multum extenuatus in facie, et lividi coloris

ac si jam in puncto mortis existeret, sub salvo conductu ejusdem Florentinorum, datis sibi etiam per ipsos, prout petiit, sufficientibus obsidibus, donec esset in loco tuto, ad eandem civitatem Senensium revertebatur, ubi satis honorifice, ut creditur, ob reverentiam regis Ladislai, quem Senenses tunc et ante reverebantur, et diligebant, per cives et communem populum recipiebatur. Credidit tamen tunc ire versus Ariminum recta via; sed hoc eo iter agente fuit quomodolibet impeditus. Stando igitur tunc per tres menses vel circiter Senis, interim ad dilatandum schisma alios novos cardinales creavit, et postea versus Ariminum transivit, ubi etiam hiemando in Quadragesima tunc instanti, ad terram civitatis Austrię Aquilejensis diœcesis accessit, et ibi circa festum Pentecostes tunc sequens suum conciliabulum celebravit, paucis ibi existentibus archiepiscopis, episcopis, et aliis ecclesiasticis prælatis, aut procuratoribus ecclesiasticorum prælatorum, nec non principum sæcularium, qui in generali concilio per summum pontificem convocato de consuetudine et more interesse tenentur. Hactenus de concilio Aquilejensi Theodoricus.

G. Coll. Addit.

Quod ait supra Niemus, concilium a Gregorio esse convocatum in civitatem Austrię, explicatius habetur in epistola ab Oderico Raynaldo e monumentis Vaticanis edita ad annum 1408. num. 67. qua Gregorius, ut se adversus Pisanum concilium muniret, conventum alium, quem superioribus litteris in provincia Aquilejensi, nullo certo designato loco, indixerat, convocat in civitatem Austrię et Utinum, diœcesis Aquilejensis, quę cum essent vicinę urbes, pro uno eodemque loco haberentur. Epistolam ipsam subjicio.

Gregorius etc. Ad futuram rei memoriam

Ad pacem Christianorum totis affectibus intendentes, diligentissime illa prosequimur quę ad consecutionem sanctissimę atque optatissimę unionis fore credimus opportuna. Cum itaque dudum, videlicet VI. Non. Julii proxime, in civitate Lucana tunc existentes, generale concilium pro sedatione perniciosi et inveterati schismatis, ad festum Pentecostes immediate sequentis, in provincia Aquilejensi, vel exarchatu Ravennate, de fratrum nostrorum consilio, auctoritate apostolica per alias nostras litteras duxerimus convocandum, ac propter varias circumstantias, quibus locum hujusmodi habendi concilii accommodari, et per nos, cum non haberemus in potestate nostra, procurari oportebat, tunc in iisdem litteris nostris ipsum locum specialiter nequiverimus declarare, sed alio tempore hujusmodi declarationem reliquerimus faciendam: nos volentes ut omnis ambiguitas tollatur, ac ut universi et singuli, qui adesse debent, ad veniendum præparare se possint, et tempore debito accedere, habita super hoc diligenti consideratione, omnibusque locis provincię et exarchatus præfatorum mature pensatis, tandem ut magis (1) idonei pro qualitate rei, et temporis, civitatem Austrię et Utinum, Aquilejensis diœcesis, quę propter propinquitatem et cohærentiam pro uno loco haberi debent, de eorumdem fratrum nostrorum consilio, auctoritate præfata, pro hujusmodi celebrando concilio eligimus, et per præsentes nostras litteras declaramus: mandantes venerabilibus fratribus nostris universis

(1) forte idoneum.
U

et singulis, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et dilectis filiis electis et aliis ecclesiarum prelatis, etiam prefulgis, ac religiosis in prelaturis ac dignitatibus constitutis, sive sint catholici, sive schismatici, qui solent aut debent ex dignitatibus aut prelaturis eorum, hujusmodi generalibus conciliis interesse, quatenus ad hujusmodi concilium per nos, ut prefertur, indictum in prefatis loco et tempore, se personaliter conferant, ac requirentes insuper et hortantes in Domino, carissimos in Christo filios nostros reges ac nobiles viros, duces, principes, ceterosque potentatus, nec non communitatum et universitatum regimina principalia, quatenus ad id concilium personaliter veniant, vel idoneos oratores transmittere procurent: ut sic Christi fidelium multitudo in unum congregata, pro pace et reintegratione ecclesie, ac pro eradicando hoc pernicioso schismate, pia et incorrupta suffragia, Deo propitio, valeat exhibere. Nulli ergo etc.

[…] 1408 Datum Arimini XIV. Kal. Januarii, pontificatus nostri anno III.

Prima concilii sessio Austriæ habita est festo corporis Domini, post solemnes supplicationes, sed exiguo presulum numero. Quod utrumque discimus ex sequentibus Gregorii litteris a Raynaldo editis.

Gregorius universis Christi fidelibus, ad quos presentes pervenerint salutem.

Cum pro sacro generali concilio, prout indiximus celebrando, huc venerimus cum venerabilibus fratribus nostris Romane ecclesie cardinalibus, et curia nostra, ad pacem et unionem desideratissimam inducendam, quam dare pro posse intendimus per viam cessionis, et omnem aliam rationabilem, juxta continentiam nostrorum juramenti, promissionis, et voti, et diem sacratissimam Pentecostes pro prima die prefati concilii in Dei nomine acceptaverimus, factisque Altissimo laudibus et orationibus processionaliter, prout convenit tante rei, primam fecerimus sessionem in gloriosissimo festo corporis Christi pretiosissimi, secundam indicentes ad vicesimam secundam diem hujus (quas quidem sessiones intendimus protelare, ipsa interim nihilo minus cum presentibus sic substantialia disponentes, quod mox ut fuerit decens prelatorum numerus congregatus, finalis, quantum nostra fuerit, introducatur effectus) universitatem vestram in Domino requirimus et hortamur, mandantes venerabilibus fratribus nostris, patriarchis, archiepiscopis, et episcopis, ac dilectis filiis electis, abbatibus, et quibuscumque aliis ecclesiarum prelatis, debentibus ex suis prelaturis vel dignitatibus sacre synodo interesse, quatenus ad hoc sacrum generale concilium, sine more dispendio studeant personaliter se conferre, et carissimos in Christo filios nostros reges, ac nobiles viros, duces, principes, ac alios magistratus communitatum et universitatum, affectuosa etiam obsecrantes, ut ad idem concilium personaliter, si possunt accedant; sin autem suos idoneos nuntios debeant destinare, ita quod eorundem assistente presidio, tractari valeant atque fieri que Dei sunt, et pacis, ac unionis populi Christiani, etc. Dat. in civitate Austria, Aquilejensis diœcesis, XII. Kal. Julii, pon-

Christi 1409. tificatus nostri anno III.

Que vero deinde secuta sint, docet Raynaldus, quæ collegit ex Gregorii ipsius litteris, quarum ipsi copia ex Vaticano tabulario facta, etc.

Secuta, inquit, ob episcopis ejus injuria, cum in magnam adduceretur invidiam concilium ad schismatis propagationem molitum, misit ille Nicolaum episcopum Feretranum, et Dominicum designatum Heliensem Venetias, ut objecta anathematis pena, illius provincie presules ad synodum cogerent. Sed.

Seneti Alexandro, esse doctorum sententia, quamvis Gregorius Senatus esset, adlegerent.

In secunda sessione synodus in civitate Austriæ congregata, ubi pluribus de electione Gregorii historiam retexuit adversus Alexandrum, quem Petrum e Candia vocat, ac Petrum e Luna, sententiam hanc tulit.

Sententia lata in concilio generali domini papæ
Gregorii in civitate Austriæ Aquilejensis
diœcesis.

Cum nomine invocato, sancta et universalis synodus universalem et catholicam ecclesiam repræsentantes, ad quam cognitio et decisio hujus causæ noscitur pertinere, sancti spiritus gratia, in hac collegiata Ecclesia S. Mariæ civitatis Austriæ Aquilejensis diœcesis, sacri concilii inibi de mandato et auctoritate sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Gregorii papæ XII. ac universalis ecclesiæ summi pontificis congregata pro tribunali sedens, visis omnibus et singulis actis, actitatis, juribus, et depositionibus testium in hujusmodi causa unionis et aliis documentis, ipsam sanctam synodum ad infrascriptam definitivam sententiam inducentibus, habita inter ipsos ac etiam cum quamplurimis magistris theologiæ, ac utriusque juris doctoribus diligenti collatione, et tandem deliberatione matura, omnes pariter in hanc sententiam reperimus unanimiter concordare omni modo, via, forma, quibus magis et melius potest de jure etc. Et infra: Pronunciat, decernit, definit, et declarat, electionem, inthronizationem de dicto sanctæ memoriæ Urbano papa VI. et subsequenter Bonifacius IX. Innocentio VII. Romanis Pontificibus, fuisse canonicas, ~~summaque debitum debuisse et debere sortiri effectum ipsumque sanctæ memoriæ~~ nec non electionem, inthronizationem, coronationem de sanctissimo domino nostro domino Gregorio papa XII. factas, fuisse et esse canonicas, summque debitum debuisse et debere sortiri effectum, ipsum sanctæ memoriæ Urbanum papam VI. et suos successores Bonifacium IX. Innocentium VII. fuisse indubitatos, et veros pontifices universales catholicæ ecclesiæ, et nunc Gregorium papam, fuisse verum et indubitatum papam, ac universalis catholicæ ecclesiæ summum pontificem: nec non pronuntiat, decernit, et definit, et declarat electionem damnatæ memoriæ Roberti Gebbenensis antipapæ, et deinde Petri de Luna, ac Petri de Candia, fuisse et esse nullas, temerarias, illicitas, et injustas, et de facto sacrilege præsumptas, ipsisque damnatæ memoriæ Roberto Gebbenensi, Petro de Luna, et Petro de Candia, in papatu, seu titulo papalis dignitatis, nullum jus competiisse, neque competere, ipsosque Petrum de Luna, et Petro de Candia fuisse et esse notorios schismaticos, et pertinaces, notoriisque perjuriis irretitos, et Ecclesiam Dei scindentes notorie, ob hoc omnino dignitate papali, et alia quacumque se reddidisse indignos; et factas per eosdem conjunctim et divisim quascumque ordinationes, promotiones, collationes, et provisiones, immo profanationes, et alia quæcumque per eos tanquam summos pontifices, seu eorum vel alterius eorum auctoritate ordinata, decreta, vel gesta, ac omnia et singula exinde vel ob id subsecuta, damnat, cassat, et irritat, et nullius decernit fuisse et esse roboris vel momenti, oppositionesque, spoliationes, perturbationes, vexationes, et impedimenta, dicto sanctæ memoriæ Urbano papæ VI. et deinde Bonifacio IX. Innocentio VII. per dictum damnatæ memoriæ Robertum et postmodum Petrum de Luna factas fuisse, et esse nullas, temerarias, et,

subsequenter dicto Domino nostro Gregorio Papæ XII. factas, similiter esse temerarias, illicitas, et injustas et de facto præsumptas; ipsumque sacratissimum dominum nostrum Gregorium papam modernum, ad possessionem obedientiæ suæ per universum mundum et sanctam ecclesiam catholicam, et ad jurisdictionem papalem et liberum exercitium ejusdem, nec non terrarum, civitatum, oppidorum, castrorum, vel quasi omnium et singulorum bonorum S. R. E. quibus de facto spoliatus extitit, restituendum fore, et restituit: dictisque Petro de Luna et Petro de Candia, tam conjunctim, quam divisim, de et super oppositionibus, spoliationibus, et impedimentis, ac papatu, perpetuum silentium imponendum fore, et imponit, inhibetque eisdem Petro de Luna et Petro de Candia ne aliqui eorum se pro summo pontifice nominare, aut etiam gerere præsumat, necnon pronuntiat, decernit et declarat, præfatum dominum nostrum, dominum Gregorium papam in prosequendo facto unionis ecclesiæ (in quantum in eo fuit) necessariam diligentiam hactenus pro extirpatione hujus pestiferi schismatis, habuisse, quod occasione voti et juramenti in conclavi et post factorum, non fuit, nec est aliquo crimine perjurii vel transgressionis voti irretitus: diffamationes quoque, detractiones, et alias injurias ac opera sacrilega contra præfatum dominum nostrum, dominum Gregorium papam XII. per præfatos Petrum de Luna, et Petrum de Candia; et eis adhærentes, fuisse et esse temerarias, illicitas, et sacrilegas, et injustas, et de facto præsumptas et præsumpta; ipsisque et eorum cuilibet sub ipsis perpetuum silentium imponendum fore et imponit: et nihilominus prohibet eisdem; ne de cætero aliquis eorum faciat vel perpetret similia in futurum: necnon decernit et declarat universos Christicolas, etiamsi imperiali, regali, aut alia quavis præfulgeant dignitate, ne eisdem Petro de Luna, ac Petro de Candia, tamquam summis pontificibus, aut eorum alteri, per præfatos reges et alios cujuscumque sint gradus, ordinis, aut conditionis præstitas, nullas fuisse et esse, ipsasque relaxandas fore, et ad cautelam relaxat. Et nihilominus super omnibus aliis in hac causa deductis, et petitis, et declaratis, et probatis, potestatem pronuntiandi, decernendi, et diffiniendi, sibi in posterum ad locum et tempus congruum reservat.

Ego Marinus episcopus Aprutinus de mandato et commissione sacri synodi sic pronuntiavi, et me propria manu subscripsi.

Sessio deinde alia celebrata est quinto septembris, teste Theodorico Niemo lib. 3. cap. 45. Quamdam, inquit, congregationem fieri fecit, in illa designans intentionem suam quoad schisma hujusmodi tollendum, prout ejus verba sonabant in quadam schedula, cujus tenor sequitur et est talis.

Sanctissimus dominus noster, dominus Gregorius XII. ardentissimus ad sanctissimam unionem, illam cupit totis affectibus introducere. Verum quia per formam in conclavi conceptam, propter profanationes apostatæ Petri de Candia videtur quod unio fieri non possit, per renuntiationem ipsius et Petri de Luna, nisi modificatio aliqua fiat: hinc est quod pro clari et perfecta consecutione unionis præfatæ proponit et acceptat hos modos; videlicet, quod idem sanctissimus dominus noster, ex abundanti desiderio cordis sui ad ipsam sanctissimam unionem perficiendam paratus est realiter et cum effectu renuntiare papatui, si et quando simul et personaliter ac præsentialiter in eodem loco Petrus de Luna et Petrus de Candia suis prætensis juribus in papatu renuntiabunt, secundum formam ipsam conceptam in conclavi, adhibita ista modificatione electionis futuri pontificis, quæ habebat fieri a cujuslibet obedientiæ duabus partibus gerentium se pro cardinalibus; ita quod in hoc casu ad verum ipsius papatum, et qui sic fuerit electus suo consensu pro verissimo Romano pontifice habeatur. Item ne ex difficultate loci possit differri pax ecclesiæ, et unio imperii, ex tunc concedit plenam et liberam potestatem illustribus Regibus Ruperto Romanorum, Ladislao Jerusalem, et Sigismundo Ungariæ regibus, concordanti

de loco, cum adversariis et ipso eligendo: qua concordia, et electione facta paratus est, infra terminum per eosdem reges assignandum, ad dictum locum accedere, et ibi debitum suum facere, prout in precedenti capitulo est expressum.

Item, si super premissis, quod absit, adversarii concordare non vellent, ne differatur factum sacratissime unionis, ex nunc concedit plenam et liberam facultatem et potestatem prefatis adversariis super concilio generali, ab omnibus partibus convocando, et locum etiam ad illud celebrandum eligendo qua concordi electione facta, paratus est ad dictum locum accedere, et stare deliberationi in qua cujuscumque obedientie major pars convenerit, id est, quod deliberatio illa sit facta a majori parte obedientie Petri de Luna, et majori parte Petri de Candia simul, ita quod deliberatio ipsa sit trium obedientiarum, illud idem acceptantibus et facientibus Petro de Luna, et Petro de Candia gerentibus se pro papis.

Et ut predicta possit citius et habilius suum consequi effectum, dicit et vicanti super eis, quod infra annum a die presenti secuturum prefati reges habeant potestatem et facultatem liberam et plenam ad exequendum predicta. Et, si eis tunc videbitur expedire, concedit eisdem quod possint dictum terminum annuum usque ad unum alterum annum tunc proximum, secundum eorum beneplacitum, prorogare et non ultra, ipsis regentibus ipsius domini nostri pape per manentibus. Ad que omnia pertractanda placeret prefato et sanctissimo domino nostro pape, quod dicti reges, et quantum placeret eis, sibi assumerent magnificum Carolum de Malatestis, qui est valde avidus ad sacratissimam unionem. Lecta fuit scriptura in sacra synodo civitatis Aretine congregata, die Jovis v. septembris MCCCCVIII (a) Pontificatus nostri anno III.

a) Pro 1409 [...] Pontificatus sanctissimi D. nostri Gregorii

Hec autem Raynaldus, subjicit ex iisdem collecta monumentis — Ad promulganda hec decreta, confirmandasque suas partes adversus Alexandrum V. et Petrum a Luna, aliosque, cum iis sentientes, Gregorius plures legatos creavit, nimirum Albertum episcopum Poznaniensem in Polonia, Sbinconem archiepiscopum Pragensem in Boemia, Nicolaum episcopum Camincensem in Pomerania, [...] episcopum Wintoniensem in Anglia: in Insubria Bartholomeum episcopum Placentinum, quem etiam ea instruxit auctoritate, ut majoris instar penitentiarii sacras exomologeses exciperet, prescripsitque formulam, ex qua ad ipsius partes veteres conciliaret [illegible]

F. Jo. Fran. Bernardi Mariæ de Rubeis
Ordinis Prædicatorum
Animadversiones

I Concilium istud, quod Aquilejense in Austria nuncupavit Severinus Binius, appellari debere Concilium apud civitatem Austriæ in Aquilejensi Diœcesi, recte admonet Philippus Labbeus in nota margin. sic enim Gregorii XII. litteræ quæ post sess. I. habentur, datæ in Civitate Austria Aquilejensis Diœcesis dicuntur, et in sessione quæ die quinto Septembris celebrata est, Ulderico Niemo teste ejusdem Gregorii schedula exhibetur, quæ lecta dicitur in sacra synodo civitatis Austriæ congregata. Labbei admonitionem neglexisse, actaque Concilii dormitando percurrisse videtur Joannes Harduinus, qui prædictum Concilium simpliciter Aquilejense nuncupat: cum eodemque lapsus est Jo. Albertus Fabricius lib. IV. Bibl. Gr. Vol. XI. in notitia Conciliorum chronologica.

Hæc Austria Civitas est, quam ad Natisonem fluvium sitam supra Utinum ad ortum æstivum m. p. VIII. veteres Forumjulium appellarunt. Ab eadem, utpote principe Urbe post dirutam Aquilejam, nomen accepit et ipsa Provincia, quæ antea regio Carnorum dicebatur, ut a Forojulio provincia distingueretur. Urbs ipsa, dicta nunc legitur Civitas Forumjulium, nunc Oppidum Forojulii, demum et Castrum Forojuliense: quibus nominibus passim eam vocat Paulus Diaconus in suis de gestis Longobardorum libris. Civitas deinceps Austria, vel Austriæ frequentius appellata est. Nominis originem felicissime detexerunt Justus Fontaninus Archiepiscopus Ancyranus in eleganti epistola delle Masnade edita Venetiis anno MDCXCVIII. et Philippus a Turre Episcopus Adriensis in Dissertatione de Colonia Forojuliensi. Nempe cum Longobardi sedem imperii in Urbe Ticinensi fixissent, Provinciam Forojuliensem, quod ad plagam orientalem posita esset, nuncuparunt Austriam: quo etiam modo Austria et Austrasia ea pars Galliæ dicta est, quæ ad orientem erat. Inde ergo Forojuliensi urbi nomen acceptum, dum vocari cœpit Civitas Austria, vel Austriæ. Conjecturæ documenta afferunt bene multi laudati illustrissimi viri. veramque eamdem putabat Anonymus Mediolanensis in Dissertatione de tabula chronologica medii ævi, in Prol. sec. VIII. num. 26. Tom. X. Scriptorum Italiæ.

Ex his castigarunt viri Clarissimi Tillemontium, qui Nota VI. in Persecutionem Neronis, cum in Actis S. Hermagoræ animadvertisset, Aquilejam dici Provinciæ Austriæ Urbem, errorem librarii in ea voce cubare credidit, et Istriæ legendum putavit. Cum eo quoque lapsi sunt Bollandi continuatores, qui die XII. Julii inter Annotata ad caput I. actorum S. Hermagoræ: quid sibi volt, inquiunt, Austriæ Provinciæ? Malim legere Istriæ provinciæ.

II. Joannes Palladius de Olivis, Patritius Utinensis, in Commentariis historicis Provinciæ Forojuliensis P. I. lib. X. postquam narravit Gregorii XII. ad Civitatem Austriam adventum, Alphonsum Ciaconium laudat, qui in ejusdem Pontificis vita Concilium refert a Gregorio celebratum Austriæ Diœcesis Aquilejensis pro tollendo schismate. At ille vero, sed hujusce Concilii cum alia non extant monumenta, (verba sunt ejus ex italico idiomate latine reddita)

conjici patet, ne illud ipsum coactum celebratumque non fuisse. Una superest ab Roberto Rege Romanorum data ad Jacobum de Salvasono epistola, qua committitur ipsi, ut Forojuliensium discordias pro virili cohibeat, curetque indictum a Gregorio concilium celebrari. Nimis attentum scriptorem refellunt ipsius concilii coacti celebratique acta. Post primas sessiones leguntur Gregorii epistolæ datæ in civitate Austria Aquilejensis Diœcesis, XII. Kal. Julii Pontificatus nostri anno III, sessione secunda habetur sententia lata a sancta et universali synodo ..... in hac collegiata Ecclesia S. Mariæ civitatis Austriæ Aquilejensis Diœcesis, de mandato et auctoritate sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri, Domini Gregorii Papæ XII. ac universalis Ecclesiæ summi Pontificis congregata. In alia demum sessione die quinto septembris habita, lecta fuit scriptura in sacra synodo civitatis Austriæ congregata. Hæc vulgavit acta Odoricus Raynaldus ad annum MCCCCIX. num. 82. partim ex ipsius Gregorii litteris, partim ex Theodorico Niemo descripta.

Ipse Niemius (cujus quatuor integri libri de schismate sui temporis jam prodierant Basileæ 1566. Norimbergæ 1592. Argentorati 1608. et 1629) rem narrat aperte lib. III. Verba ejus habes inter acta superius a Labbeo posita: scilicet, postea versus Ariminum transivit (Gregorius), ubi etiam hiemando in quadragesima tunc instanti, ad terram Civitatis Austriæ Aquilejensis Diœcesis accessit, et ibi circa festum Pentecostes tunc sequens suum conciliabulum celebravit. Ac rursus: Quamdam congregationem fieri fecit, (die Jovis V. septembris) in illa designans intentionem suam quoad schisma hujusmodi tollendum. Idem quoque jam ante scripserat S. Antoninus, cujus hæc verba sunt P. III Tit. XXIII. cap. V. §. III. Gregorius vero respondit, quod Concilium ..... celebrare volebat, non Pisis, sed in alio loco, videlicet in Forojulii circa Aquilejam: ipsosque Cardinales eum sequi debere ad locum .... Unde ipse Gregorius cum Curia sua, etsi parva, ad locum determinatum, et Prælatis, Principibus, et Communitatibus publicatum accessit tempore statuto .... Ibi breviter expleverunt, quæ visa sunt eis expedientia illi negotio. Hæc satis superque.

Unam ait Valladius epistolam superesse ab Roberto Romanorum Rege ad Jacobum de Salvasono datam. Non ita. Quam ipse ad Austriæ civitati, vel Forijulii cives quoque dedit, subjicio descriptam ex apographis, quæ in archivis ejusdem urbis, et Ecclesiæ B.æ Mariæ adservantur.

Rupertus Dei gratia Romanorum semper Augustus. Prudentibus Viris, Provisoribus, et Concilio ac Communitati Civitatis Austriæ, et ipsorum colligatis, fidelibus nostris.

Prudentes, fideles, dilecti. Cum sanctissimus in Christo Pater Dominus noster Gregorius Papa XII. concilium generale celebraturus pro desiderabilissima unione sanctæ Matris Ecclesiæ, locum unum, civitatem videlicet Austriæ in Forojulii accesserit, ut intelleximus de pre-

senti; sintque in dictis partibus nonnullae discordiae, per quas venerabilibus Praelatis, et aliis personis dictum Concilium accedere volentibus possent impedimenta verisimiliter suboriri, quominus dictum Concilium suum sortiretur effectum: prudentias vestras instanter rogamus, quatenus intuitu sanctae Matris Ecclesiae ac universalis Boni, partes sollicitudinis vestrae interponere velitis, ut hujusmodi discordiae dante Domino sopiantur, et quicumque ad dictum Concilium accedentes in illis partibus plena gaudeant securitate: ne (quod absit) publica utilitas, qua major esse non potest, privato malignantium commodo postponatur. Faciendo in praemissis, prout de vestra fidelitate fiduciam gerimus singularem. Nos enim dictum Concilium promovere et favorizare pro sancta matris Ecclesiae opportuna reformatione intendimus juxta posse, ad vestra etiam desideria favorabiliter inclinati. Datum in Castro nostro Heydelberg, Anno D. millesimo quadragesimo nono, die decima nona Junii, Regni vero nostri anno nono.

Ad mandatum Domini Regis Jos. Ivenei:

Doc. U. J.

III. Ad verba Niemi superius descripta, et inter acta concilii relata, notam opponit Gabriel Cossartius: quod ait supra, inquiens, Niemus „concilium a Gregorio „esse convocatum in civitatem Austriae, explicatius habetur in epistola ab Odorico „Raynaldo, e monumentis Vaticanis edita ad annum 1408. num. 67. qua Grego„rius, ut se adversus Pisanum concilium muniret, conventum alium, (quem „superioribus litteris, datis Lucae VI. Nonas Julii, Pontificatus anno II.) in Pro„vincia Aquilejensi, nullo certo designato loco indixerat, convocat in civitatem „Austriae et Utinum, Aquilejensis Dioecesis. quae propter propinquitatem et cohaer„entiam pro uno loco haberi debent." Immo quod ait Gregorius in litteris Ariminensis datis XIV Kal. Januarii, Pontificatus anno III: locum elegisse pro celebrando concilio, Civitatem Austriae et Utinum, explicatius habetur apud Niemum, qui refert, concilium idem, non Utini, sed in terra Civitatis Austriae coactum celebratumque esse. Civitatem utramque elegerat Gregorius pro concilio celebrando, ut gratificaretur utrisque: sed Utinensibus Pontifici infensis, eique hospitium negantibus, in una civitate Austriae, quae ipsi adhaerebat, celebrari concilium potuit.

Acta consilii Utinensis exhibeo, ex Tabulariis ejusdem urbis descripta et olim mihi dono data a Nobili viro, et sacerdote P. Agricola Agricola, quae rem totam aperiunt.

In Christi nomine Amen

(1) Die 29. Mensis Maii 1409.

Actum Utini in Ecclesia sancti Petri Martyris (2), in plano avengo ad sonum campanae more solito congregato, coram Nobili viro Joanne de Cassinis de Utino, Reverendissimi in Christo Patris et D. D. (3) Antonii, Dei gratia sanctae sedis Aquilejensis Patriarchae (capitaneo), in quo interfuerunt tam nobiles, quam populares in maxima quantitate, et quasi totus populus dictae terrae Utini, ad honorem et reverentiam Omnipotentis Dei, ejus gloriosae Matris, ad providendum et faciendum omnes et singulas provisiones expedientes pro manutentione libertatis Ecclesiae Aquilejensis ac totius Patriae, et specialiter Terrae nostrae Utini etc. Coram quibus dominis Capitaneo

Nobilibus civibus, et popularibus, surgens egregius et strenuus miles Dominus (4) Tristanus de Savorgnano exposuit dicens: qualiter ad notitiam Domini nostri Domini Patriarche et totius patrie erat deductum, qualiter D. in christo Pater et D. D. Gregorius, appellatus Papa duodecimus, venturus erat in brevi in Patriam hanc ad faciendum certum suum Concilium, et Reverendissimi Domini Cardinales utriusque collegii in Pisis procurabant continue cum consensu majoris partis Dominorum et communitatum habentium fidem christianam, creare unum verum Pastorem et Papam; et quod (5) Civitatenses, et Nobiles de ultra Tulmentum (6) tractaverunt et tractant super in prejuditium nostrum, quod dictus Dominus Gregorius hanc patriam intret, ut melius possit realiter expellere D. nostrum D. Pastorem de Portogruario Patriarcham Aquilejensem, et nos subjugare, et Civitatenses et dictos Nobiles exaltare. Quare rogavit, per omnes supradictos Dominos cives, nobiles, et vicinos providari, determinari de modo per hujusmodi communitatem tenendo. Videlicet, an debeamus facere obedientiam D. nostro D. Patriarche, et ipsum manutenere et conservare in nostrum Dominum et Patriarcham, et non recipere prefatum D. Gregorium Papam XII. appellatum: vel an debeamus recipere ipsum D. Gregorium Papam, et suis mandatis obedire, et D. nostrum D. Patriarcham relinquere: super quibus petente provido Odorico de Mulitis de Utino, hujus terre Utini Camerario, per totum arengum, nemine prorsus discrepante considerant: quod dictus D. Gregorius Papa XII. appellatus jam nos male tractavit, et quod privavit Reverendissimum Dominum nostrum D. Antonium Patriarcham Aquilejensem dignissimum, et alium Patriarcham creavit: item quod hanc patriam intrare vult ad instantiam inimicorum nostrorum; et quod dubitatur an sit Papa, vel ne, quare continuo concilium Pisis celebratum tractat creare unum verum Pontificem: omnibusque aliis considerandis attentis deliberatum fuit, quod communitas nostra Utini debet manutenere totis suis viribus et posse Reverendissimum in christo Patrem et D. nostrum D. Antonium de Portogruario dignissimum Patriarcham in sua Patriarchali dignitate, non obstante aliqua privatione, ut asseritur, facta per dictum D. Gregorium vel ejus Commissarium, cum indebite fuerit privatus, et cum dubitetur an sit Papa, quod communitas nostra non debeat recipere ipsum D. Gregorium, nec sibi facere aliquam obedientiam, immo resistere sibi totis viribus et posse, quod terram nostram non intret, et ulterius ut melius possit obstari ipsi Domino Gregorio Pape ut supra appellato, determinatum fuit, quod (7) Colta, que alias fuit ordinata et posita in terra Utini, debeat exigi; et quod Domini septem Deputati et concilium et commune habeant auctoritatem plenissimam, una cum egregio milite D. Tristano et fratre, eligendi exactores ipsius colte, et faciendi omnes et singulas provisiones opportunas pro manutentione dicte nostre intentionis, et dicti Domini nostri Patriarche, et si opus foret restringendi hujusmodi potestatem in minori numero personarum, ut provisiones fiende remaneant magis secrete; et quod quidquid fiet et determinabitur per ipsos DD. Tristanum et septem Deputatos ac consilium, vel minus personas ad hoc eligendos, debeat per totam communitatem haberi firmum et ratum, et executioni demandari

---

(1) Die 19. Mensis Maij. In summario quodam notarum tabellionum, ab Antonio Bello no, celebri scriba Utinensi seu Notario, sibi suæque eruditioni excerpto, quod humanitati [illegible] [illegible] præclaræ Agricolæ Agricolæ debeo, hæc adnotata leguntur: [illegible] (Gregorius) de Prata (castro Diœcesis Concordiensis) ad Civitatem Austriæ, comitatus per Nob. [illegible] nunc Comitem Pratæ, [illegible] et Thomasinum de Spilimbergo, Jacobum de Salvasono, et cæteros collegatos de ultra Tulmentum, cum toto conforto Communitatis civitatis Austriæ, 1409 die Pentecostes 26 Maii. Quæ si constaret tibi nota dici, error dubio procul esset in men te, vel die, quo Consilii Utinensis acta notantur. Quomodo enim in cœtu illo, die ut dicitur 20 Mensis Maii habito, exponeret Tristanus de Savorgnano ad notitiam Antonii Patriar chæ et totius Patriæ [illegible] Forojuliensis) deductum esse, qualiter Gregorius appellatus Papa XII. venturus erat in [illegible] in Patriam nunc, ad faciendum centum [illegible] conci lium; et quod civitatenses et nobiles de ultra Tulmentum tractaverant, et tractant [illegible] in præjudicium nostrum, quod dictus dominus Gregorius hanc Patriam [illegible] jam enim intraverat in Austriam Civitatem, si Bellono fides, die vigesima sexta præce dente, in quam eo anno festum incidit Pentecostes. Verius error est in die a Bellono exarata: nec enim Gregorius a Castro Pratæ discesserat, pervenerat que in civitatem Au striam die [illegible] vigesima sexta Maji. Dubitare non sinunt ipsius Gregorii litteræ, quas Odo ricus Raynaldus ad annum MCCCCIX num 82 memorat datas Pratæ concordien[illegible] [illegible] Kal. Junii [illegible] Pontifex orationibus [illegible] publicas supplicationes [illegible] [illegible] in castro Pratæ [illegible] adhuc manebat Gregorius. Adnotanta [illegible] [illegible] Pontificis verba quæ leguntur in epistola data in Civitate Austria XII. Kal. Junii videlicet, cum pro sacro generali concilio, prout indiximus, celebrando, huc venerimus [illegible] et diem sacratissimum Pentecostes pro prima die præfati concilii in Dei nomine acceptaverimus, tactisque altissimo laudibus et orationibus [illegible] primam fecerimus sessionem in gloriosissi mo festo Corporis Christi pretiosissimi. Ante diem ergo sextum Junii, in quam incidit festum corporis christi, in Austriam Civitatem advenerat Gregorius: sed ibi nondum fuisse die vigesima sexta Maij, in festo Pentecostes, satis innuit, cum scribit, diem etiam se ac ceptavisse pro prima die præfati concilii illud enim ad festum Pentecostes indixerat cele brandum Pontifex in litteris [illegible] datis, eaque die, quæ vicesima sexta erat mensis Maji, jam advenerant in Austriam Civitatem nonnulli Antistites.

(2) In pleno Arengo. Vox est, quæ significat, Ducangio glossatore, orationem publicam, decla mationem, concionem. Sed etiam accipitur pro civium cœtu, in quo orationes publicæ aut conciones habentur. Revide est atque conspicuum Hoc sensu usurpatur in documento no[illegible].

(3) Antonii Patriarchæ. Is est Antonius Panciarinius, vel Pancirolius de Portogruario, ex Con cordiensi [illegible] ad Aquilejensem Patriarchalem translatus anno MCCCCII. [illegible] nabuit, quæ narrat Joannes Franciscus Palladius P. I. lib. X: cum Austriæ civitate, aliisque nobili bus Forijulii familiis. Quæ [illegible] acceptis Gregorius, ipsum Patriarcham deturbavit, eique suffecit Antonium de Ponte, Patricium Venetum, Episcopum Concordiensem. Hinc Utinensium [illegible] in Gregorium.

(4) Tristanus de Savorgnano. De familia Savorgniana deque Tristano ejusque gestis plura Palladius P. I. lib. I. et lib. X.

(5) Civitatenses. Forumjulium vel Civitas Austria simplici quoque vocabulo appellata fuit Civitas, κατ' ἐξοχήν, ut ait Cluverius lib. I. Italiæ antiquæ cap. XX. n° XXIX. [illegible] ta prostrant exempla in chartulariis. Unum exhibeo in epistola B. Bertrandi Patriarchæ Aquilejensis data ad Guillelmum Decanum apud Ughellium, et Bollandi continuatores. Die sexta Junii: secum duxit Dominum Bartholomæum qui stetit in Civitate, et Utini. Hinc et incolæ Civitatenses.

(6) De ultra Tulmentum. Flumen est, quod etiam Tilavemptum, Tillaventum, Tiliaventum scriptum legitur, Itali Tagliamento, incolæ Tajament. Nobiles ultra Tulmentum, qui Gregorio favebant, ipsumque duxerant in Austriam Civitatem, numerat Bertonius, ubi a candidatos,

Guielminum comitem Pratæ, Vencesclaum et Thomasinum de Spilimbergo, et Jacobum de Salvasoro, et cæteros collegatos.

(7) Colta. Idem quod collecta, tributum, Ducangio glossore.

IV. Jam patet ergo immanem aberrasse recentes aliquos scriptores, qui Concilium Utini a
Gregorio celebratum fuisse referunt. Augustinus Tomo XII Bibliot. cap. 1. sic ait Gregorius
designaverat determinatum locum, ubi primum cogi debebat concilium, nempe Utinum,
Dioecesis Aquilejensis in Provincia Forijulii urbem. Eo se contulit statuto tempore, aperuitque synodum. Ait etiam Marcus Battaglini Nucerinus Episcopus, Parte prima
Istoria concilii Constantiensis num. III. Arimine discessit Gregorius, ac Utinum se contulit concilium, unum celebraturus. Antonius Pagius, Francisci nepos Tomo IV. Breviarii Pontif. Rom. in Alexandro V. num. XI Gregorius, qui concilium Utini in
Dioecesi Aquilejensi celebrandum in Festo Pentecostes indixerat, primam ejus sessionem
habuit etc. Petrus Giannone in civili hist. Regni Neapol. lib. XXIV. cap. IV num. II.
... concilium convocavit Aquilejæ celebrandum ... synodum ... aperuit Aquilejæ seu Utini die festo Corporis Christi ... Quo soluto, cum minus Utini securus
esset, ... mentito habitu in Aprutium. Nec Utini synodum habuit Gregorius, nec
Utinum tantum pro ea celebranda designaverat.

V. Soluto Concilio, ex Austria civitate ac Forojulio, detectis Utinensium declinatis
que insidiis, liber evasit Gregorius, ac triremibus, quas Ladislaus Siciliæ Rex submiserat, vectus est in Aprutium Ortonam primum, deinde Fundos, demum Cajetam.
Ex hoc loco datas a Pontifice ad Forojulienses vel cives Austriæ civitatis epistolas,
quæ ... officii ... exhibet, vulgavit Basilius Zancarolus P. I.
Antiq. Civit. Forjul. lib. 1. easdem hic etiam subjicere non operæ dispendium erit

Gregorius Episcopus servorum Dei servus

Dilectis filiis nobilibus viris, communitati Civitatis Austriæ Aquilejensis Dioecesis salutem et Apostolicam benedictionem.

Per venerabiles fratres S.R.E. Cardinales, et dilectos filios Curiales nostros
inde reversos, multum læte et copiose accepimus, quantum reverenter, curialiter,
et caritative vos habuistis cum eis post nostrum inde discessum, quantumve diligenter et egregie societatis eosdem, ut sic per Dei gratiam omnes tute Patria illa
exiverint ope vestra. Proinde vestram devotionem ut plurimum commendamus,
quam præsentes et absentes vidimus tam ferventem ad ea omnia, quæ nostri
fuerint status et honoris, et Sanctæ Romanæ Ecclesiæ matris nostræ. ut sic firmiter
sperare possitis, apud Nos et Sedem Apostolicam obtenturos, quæ vobis esse habeant
utilia et votiva. Nobilitatem vestram attente in Domino exhortantes, ut in
devotione hujusmodi eo vigorosius perseveretis, quo per amplius experti estis nostræ ad vos dilectionis affectum, quem adhuc credimus vobis posse uberius demonstrare; quia in illo confidimus, qui post nubilum dat serenum, et post tot adversa
quæ pro sua causa passi fuimus, malignantium perversitate fugata, dabit sanctæ
suæ pro sua protectione tranquilla, vobis et aliis nostris fidelibus et devotis salubriter profutura. Datum Cajetæ IV. Nonas Martii, Pontificatus nostri anno quarto.

Ex Opere cui titul. "Sacrorum Conciliorum, nova et amplissima collectio, in qua præter ea, quæ Phil. Labbeus, et Gabr. Cossartius, et novissime Nicolaus Coleti in lucem ediderunt, ea omnia insuper in suis locis optime disposita exhibentur, quæ Joannes Dom. Mansi Archiepiscopus Lucensis evulgavit. Editio novissima — Tomus vigesimus sextus ab anno MCCCLXIV, usque ad annum MCCCCIX — Venetiis 1784. Zatta, a col. 1085. usque 1096.

1409, 15 febr. Cividale. Lettera di Papa Gregorio XII al Comune di Gemona, di riconoscere il nuovo Patriarca d'Aquileja Antonio e di non obbedire al Cardinale di Candia, Pietro Filargo eletto papa in Pisa.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, dilectis filiis Communitati, Consilio et Comuni Glemone salutem et apostolicam benedictionem.
Nunc ad audientiam nostram est deductum quod aliqui iniquitatum filii aliis in suum precipitium tractare satagentes, vos ab obedientia dilecti filii Antonii Electi Aquilegensis seducere moliuntur Deum non ti=mentes et [illegible] ut suarum animarum preiudicium postponentes.
Nos igitur volentes ut tenemur quantum cum Deo possumus cunctorum provi=dere saluti et vestre presertim et huius Patrie quam singulari am=plectimur caritate universitatem vestram attente in domino duxi=mus exhortandam vobis nichilominus et vestrum cuilibet in virtute sancte obedientie per apostolica scripta mandantes quatenus prefato An=tonio quem ob morum exigentiam meritorum de fratrum nostrorum consilio vestre Aquilegensi Ecclesie in Patriarcham prefecimus et Pastorem, indubitato tenentes dicte Ecclesie atque toti Patrie utiliter provi=dere parere velitis et reiectis seductionibus et persuasionibus perversorum ut vero legitimoque Patriarche et gubernatori vestro et dicte Ecclesie obedire et debitam ei et suis officialibus atque nunciis reverentiam exhibentes sibique de omnibus et singulis fructibus, redditibus et pro=ventibus, gabellis, censibus, iuribus et obventionibus universis quibus [illegible] retroactis temporibus Ecclesie Aquilegensi respondere consuevistis integraliter respondentes et taliter vos erga ipsum habentes quod omnis scandali materia auferatur, nec detur nobis occasio aliter procedendi cum non possemus denegare, si per vos, quod non credimus, contrarium fieret [illegible] et oportunis aliis remediis providere que vestras haberent con=
[illegible] aggravare et cum summe Deo gratus sit obedientia cultus

quadrigentesimo nono, Indict. 3a die 27 mensis decembris.

ad eam vos disponatis ipsi vero Pastori vestro filialiter ut convenit accedendum, quod ut ipse desiderat omni obsequium impendere vobis possit et utrique fructus consolationis proveniet et sequatur. Denique vestra devotio reddatur accepta et quid nos et sedem Apostolicam merito veniat commendanda. Insuper ne, per inadvertantiam vel ignorantiam transgredi vos contingat, vobis et vestrum cuilibet sub excomunicationis et ecclesiastici interdicti ac aliis penis in processibus apostolicis denotatis, quas si contraveneritis, vos et loca vestra incurrere volumus ipso facto, presentium tenore mandamus quatenus nuncios aut nuntios apostaticii nunc Pisis ausu sacrilego ejecti Petri videlicet de Candia olim Cardinalis vel alicuius missi aut dependentis ab eo nullatenus recipiatis vel modo aliquo acceptetis quin imo si in fortiam vestram venerint arrestetis et carcerari faciatis et carceratos teneri quousque nobis duxeritis intimandum et vobis iunxerimus quid fiendum. Alioquin contra personas loca et bona vestra ad ipsarum declarationem penarum et alia graviora procedemus prout excessus vester, si intervenerit, quod non putamus, exegerit et postulaverit ordo iuris. De harum autem presentatione Marino curie nostre nuntio iurato ipsarum latori, plenam inssimus dari fidem.

Data in Civitate Austria Aquilegensis Diocesis, idibus Julii, Pontificatus nostri Anno tertio.

M. de Strata

V. de Curia

A. de Florentia.

Da Copia nel Vol. LXVI, 191 Colleg. Bini. Arch. Capit. di Udine:

27 7

Instrumentum nobilium virorum Dominorum Nicolai, Natalis et Francischini ... pro ... ducatorum 6000 ... contra ... Pa...
tronum Aquileiensem ... Ecclesiam ...
... MCCCCIX ... II ~~...~~ ... die ...

... ... presentibus ...

... Rev.mus in Christo Pater et Dominus noster D. Antonius de Portugruario
... sedis ... Aquileiensis dignissimus Patriarcha ... habuerit ... nomine
... sue Aquileiensis Ecclesie mutuo a nobilibus viris D. Nicolao, Natali
et Francischino fratribus filiis olim ser Andree Pancera de dicto Port...
gruario certa millia ducatorum pro quibus eisdem obligavit Mutam
... ac Gastaldiam ... ad usufructuandum ... eisdem esse
satisfactum ... debet contineri manu ser Johannis notarii ...
Cancellarii dicti D. Patriarche ... ut asseritum fuit ... ipsi ...
... et Natalis ... aliquando ... aliquas pecunias pro et
... Mutam et Gastaldiam de ipsisque pecuniis plures expenderunt adeo
quod adhuc ... restant habere ducatos sex mille de dictis ducatis mutuatis
... D. Patriarche prout de dicto mutuo debet contineri manu ser Johannis notarii
... prefati ... omnia ... coram dictis testibus ...
... confessata fuerunt ... D. Patriarcham ibidem presentem
... dictos DD. Nicolaum et Francischinum ibidem presentes ... dicto D.
... Patriarche ... ipsi D. Nicolaus Natalis et Francischinus
mutuaverint ultra dictos sex mille ducatos dicto D. Patriarche et sue Ecclesie
Aquileiensi ducatos boni auri et iusti ponderis quatuor mille et octingentos quos
habuerunt in ... factis ... quos in Veneciis habebant
tempore quo Angelus Corrarius ... Gregorius XII papa Patriarcham Foriiulii
intravit prout et ipse D. Patriarcha confessus fuit eisdem DD. Nicolao et Francischino

quadringentesimo nono, Indictione 3.a die 27. mensis decembris.

ibidem presentibus prefatis dicto D. Nicolao eorum fratre et presentibus, nominibus eorum dictis [illegible] et me notario infrascripto dictus D. Patriarcha nomine dicte sue Aquilegensis Ecclesie promisit per se et eius successores sine aliqua exceptione iuris vel facti et obligando dictam suam Aquilegensem Ecclesiam dictis D. Nicolao Francischino [illegible] dicto D. Nastasi stipulantibus eorumque heredibus et cuilibet eorum in solidum ita quod quilibet eorum in solidum possit hoc debitum petere, exigere ac recipere cum effectu uni tantum eorum facta solucione alii liberentur, solvere et dare eis aut alteri eorum vel ipsorum certo nuncio ad eorum beneplacitum dictos sex mille ducatos. Quam ducatorum quantitatem ipse D. Patriarcha confessus fuit se restare dare dictis DD. Nicolao, Nastasi et Francischino facta ratione inter ipsos de dictis ducatis [illegible] mutuatis prout continetur manu [illegible] Iohannis in presenti ratione aliis eorum pagandis non inclusis sed pro ducatis debitis [illegible] dicti instrumenti [illegible] manu dicti Ser Iohannis notarii [illegible] in presenti ratione computatis promisitque prefatus D. Patriarcha per se [illegible] supradictis DD. Nicolao et Francischino [illegible] supra stipulantibus solvere, dare et restituere ad omnem eorum requisitionem eis aut alteri eorum seu eorum certo nuncio dictos ducatos quatuor mille et octingentos, quam ducatorum quantitatem contentus et confessus fuit ipse D. Patriarcha se [illegible] DD. Nicolao, Nastasi et [illegible] causa [illegible] et recepisse, quibus quidem ducatis ipse D. Patriarcha ut asseruit tunc indigebat pro conservacione Aquilegensis Ecclesie ac totius Patrie Fori Iulii libertatis, quam Patriam dictus Angelus Corario nunc olim Gregorius papa XII intrare volebat ac demum intravit et ipsam patriam ad [illegible] obedientiam deducere conabatur, idque D. Patriarcha eidem resistebat de mandato, primo

reverendissimorum Dominorum Cardinalium, procurando sacri Concilii Pi
sis celebrati contra ipsum olim Gregorium, [illegible] faciendo ac
[illegible] pretensum concilium impediendo et tercio et ultimo de mandato
bone memorie olim Sanctissimi Domini nostri D. Alexandri Pape Quinti
et hoc cum gentibus armigeris quas ipsum D. Patriarcham habere ac
[illegible] oportuit ultra solitas et consuetas, cum gentes [illegible] non
essent sufficientes ad defensionem Patrie predicte Fori Julij contra ipsum
Angelum Corario et eius sequaces et adherentes et ideo oportuit gentes alias
armigeras et asserit et presertim Nobilem Trawinberger cum multis et magna
[illegible] stipendium suum recipere et alios plures et nedum pro conser
vacione hujus Patrie et Ecclesie sed tocius universalis Ecclesie ac et
pro extirpacione [illegible] quod ipse Angelus in Patria et alibi [illegible]
nabatur [illegible] et ob hoc oportuit prefatum D. Patriarcham
asserit dictos ducatos mutuo [illegible] ut stipendiariis predictis ex integro satis
faceret, cum redditus prefate sue Aquilegensis Ecclesie non sufficerent
ad [illegible] stipendiarios per ipsum tenere consuetos et ipsum D.
Trawinberger et alios quamplures ad suum stipendium [illegible] predictis
de novo receptos ex eo presertim quod affectum et redditum dicte Aquilegen
sis Ecclesie magnam partem non exigebat propter dictis Angeli Corario
[illegible] ac eius adherencium. Promittens ipse D. Patriarcha [illegible] dicere
vel opponere dictas ducatorum quantitates integre non fore acceptas,
habitas, solutas et numeratas et in ipsius utilitate ac dicte Aquilegensis
Ecclesie conversas et non probare [illegible] aut liberacionem hujus debiti
fore factam nisi per hoc instrumentum incisum vel cancellatum aut per aliud
legalis et bone fame tabellionis manu confectum et non petere libellum ipsius
[illegible] nec exemplare hujus instrumenti et ullam aliam contrariam exceptionem

quadringentesimo nono, Indict. 3a, die 27 mensis decembris.

vel dessensionem seu negociacionem iuris vel facti specialem vel gene-
ralem contra hunc contractum in contractu predictorum vel infra
scriptorum in aliquo facere vel opponere, quominus ad solucionem
dicti debiti et ad omnia in hoc instrumento contenta plenius observanda
efficaciter teneatur, et omnia et singula supra scripta et infrascripta
firma et rata habere, et tenere et observare et adimplere et non contra
facere vel venire aliqua ratione vel causa, de iure vel de facto.
Quod si dictos ducatos non solverit et omnia et singula in hoc contractu
contenta non observaverit aut in aliquo contravenerit promisit ip-
sis D.D. Nicolao et Francischino pro se et supra stipulantibus obligans
ac dictam suam Aquilegensem Ecclesiam eis persolvere atque dare duplum
ipsius quantitatis pecunie nomine stipulacionis in omnibus huius con-
tractus capitulis apparet que tociens teneatur et exigi possit quociens contrafac-
tum fuerit et pena soluta vel non, rata maneant omnia suprascripta. ...
... Curiarum ... et penam ... quarumcumque locorum et Terrarum et specialiter
Rome, Florencie, Veneciarum Civitatum et generaliter in omni alio loco
se eisdem seu alteri eorum integre solvturus ubi pecierint seu eorum alteri
peciverint et sub quocumque Iudice voluerint possint ex pacto ipsum debitorem
ad solucionem dicti debiti faciendam et ad omnia et singula in hoc
contractu contenta efficaciter observanda convenire. Insuper reficere
et restituere omnia et singula dampna et expensas ac interesse quod vel
quas fecerint vel substinuerint in Iudicio seu extra vel alio quocumque
modo premissis ducatis exigendis et de hiis credere eorum simplici verbo sine
sacramento vel alia sollemnitate aut aliqua iuris cause cognicione. Pro quibus omnibus
firmiter observandis et adimplendis ipse D. Patriarcha obligavit ipsis D.D. Nicolao et Fran-
cischino pro se et dicto D. Natale eorum fratre stipulantibus Castrum Petrapellose de Istria
cum toto suo reddito, Castrum Sophumbergi cum toto suo reddito ac Castrum Trice-
simi cum toto suo reddito, quorum redditus supra capitali dicti debiti debeat

defalchari deductis tantum expensis tam custodie castrorum predic=
torum quam reparacionis ipsorum castrorum fiendis circha ipsa
castra. Quorum castrorum omnium videlicet dictus debitor in dictis
creditoribus omnem possessionem tam civilem et naturalem transferre ea omnia
castra contentus fuit ipsis possidere ita quod si solucio et satisfactio
dicte quantitatis ducatorum ipsis creditoribus facta non fuerit liceat ipsis
creditoribus ipsa castra in se retinere usque ad integram solucionem dicto=
rum ducatorum et se indempnes servare tam de sorte, pena et interesse
quam de expensis quod sic inter ipsos actum extitit et conventum.
cum omni iuris solempnitate et amplius requisitum.

quadringentesimo nono, Indictione 3.a die 27. mensis decembris.

[illegible]
N[illegible]
Gr[illegible]
no[illegible]
Sa[illegible]
do[illegible]
Sel[illegible]
niu[illegible]
ge[illegible]
lib[illegible]
pec[illegible]
que[illegible]
al[illegible]
ien[illegible]
sen[illegible]
et [illegible]
noc[illegible]
ab [illegible]
opp[illegible]
incu[illegible]
cong[illegible]
spec[illegible]

1409, 11 Ottobre. Praga. Venceslao Re dei Romani manda Federico Conte d'Ortemburg a pacificare il Friuli.

Wenceslaus dei gratia Romanorum Rex semper Augustus et Boemie Rex Nobili Friderico Comiti de Ortenburg nostro et Imperii sacri fideli dilecto, Graciam et omne bonum. Nobilis fidelis dilecte. Quamvis cunctorum nostrorum fidelium et agendorum multiplicium nos ingens cura sollicitet, Sacrum tamen Romanum Imperium cui solius divine dignacionis dono feliciter presidemus cum annexis suis tantoque precordialius tantoque diligencius intuemur, quanto illud tanquam caput et membrum nobilius omnium que nobis a divina pietate collata sunt cognoscimus carius dili-gendi. Cum itaque ipsius sacri Romani Imperii gubernacioni, quam libentissime ubilibet eorum personaliter ageremus nisi diversarum occu-pacionum pro quibus ad utilitatem fidelium per regiones varias fre-quenter distrahimur multiplicitas obviaret totis cupiamus affectibus salubriter providere et talem constituere ibidem vice nostra, qui ab-sencie nostre defectum suppleat et personam nostram veraciter repre-sentet. Ne igitur fideles dilecte universi et singuli terrigene, incole et inhabitatores provincie Forijulii nostri et Imperii sacri fideles dilecti nobis absentibus fructu necessarie providencie carere videantur sed ab ipsorum incomodis et molestiis quibus hucusque sunt acerrimus oppressi sunt releventur et sub fausto nostro regimine felicia incrementa suscipiant ac in amene pacis delicioso solacio feliciter conquiescant, de inmota tue fidei constancia et probata circum-spectationis industria plenam et indubitatam fiduciam obtinentes.

quadringentesimo nono, Indictione 3.a die 27. mensis decembris.

in partem nostre sollicitudinis evocantes prefatam provinciam Fori julii cum omnibus ipsorum hominibus, incolis et inhabitatoribus cuius-cunque status gradus seu conditionis existant, bonis, possessionibus et iuribus ipsorum quibuscunque tibi non per errorem aut improvide sed animo deliberato sanoque fidelium et procerum nostrorum accedente consilio nostris loco et nomine gubernandi et regendi com-mittimus plenarie per presentes fidelitati tue, presentibus districte precipiendo mandantes nostre gracie sub obtentu, quatenus prefatos terrigenas, incolas et inhabitatores provincie Fori julii a gravaminibus quibuslibet salubriter defensare nec non ipsorum homines et bona ab oppressionibus, iniuriis ac eciam illicitis perturbacionibus, an-gariis, perangariis et aliis gravaminibus quibuscunque vice et aucto-ritate nostra tamquam nostros et Imperii sacri subditos et fideles protegere debeas fideliter et tueri, ac etiam eosdem circa ipsorum iura, libertates, gracias et antiquas consuetudines effectualiter conservare similiter quod universas et singulas dissensiones, lites et discordias inter prefatos terrigenas, incolas et inhabitatores suborta et dampnose vigentes sedare et finaliter complanare iusticia vel amore usque ad nostre voluntatis beneplacitum et tamdiu quousque per Sanctis-simum in Christo Patrem Dat. dominum d. Alexandrum digna Dei provi-dencia sancte Romane universalis Ecclesie Papam quintum dominum nostrum reverendissimum et nos sancta Aquilegensis Ecclesie que de demanio nostro existit, de persona utili et ydonea et provincie Fori julii de tranquillo et felici

statu provisum fuerit sic, quod tam Ecclesia Aquilegensis quam eciam provincia Fori julii in ipsorum iuribus, libertatibus et antiquis consuetudinibus permaneant pacifice et quiete et quod terrigene, incole et universi et singuli inhabitatores eiusdem provincie predicto domino nostro Summo Pontifici ac sancte Romane Ecclesie ac consequenter nobis et sacro Romano Imperio eo comodius obsequi valeant et servire. Inter cetera eciam tue fidelitati districte precipimus et mandamus omnino volentes quatenus in casum quo quispiam de terrigenis, incolis, inhabitatoribus provincie Fori julii tibi nostro et Imperii sacri nomine obedire ac litibus et dissensionibus suis renunciare noluerit, quod tunc tu eandem ad id faciendum compellere debeas realiter et arcere. Mandamus igitur universis et singulis prelatis, comitibus, baronibus, nobilibus, ministerialibus, militibus, clientibus officialibus, vasallis, ceterisque sancte Aquilegensi Ecclesie et provincie Fori julii incolis et inhabitatoribus cuiuscunque preeminencie extiterint nostris et Imperii sacri fidelibus dilectis firmiter et districte, quatenus ipsi tibi in omnibus et per omnia tamquam nobis in premissis parere et obedire debeant fideliter et devote usque ad nostre voluntatis beneplacitum et tamdiu quousque per dominum nostrum Apostolicum et nos prefate Aquilegensis Ecclesie de persona utili et ydonea ac etiam provincie Fori julii sicut

quadringentesimo xono. Indict. 3.a die 27. mir decembris.

preferatur, de comodo et tranquillo statu provisum fuerit operis per effectum prout indignacionem nostram gravissimam voluerit arcius evitare. Presencium sub Regie nostre Maiestatis Sigillo testimonio literarum. Datum Prage Anno domini Millesimo quadringentesimo nono, die undecima Octobris, Regnorum nostrorum Anno Boemie quadragesimo septimo, Romano tricesimo quarto

Ad mandatum domini Regis referente
Johannes de Bamberg

Dall'orig. nell' i. r. Arch. di Stato in Vienna. Reperto I.

[illegible] pro com[...] potest, [illegible] mise [illegible] Civitatensis.

[illegible] atti di [illegible] di Pomarcano [illegible] in Cividale [illegible] Udine.

[illegible] anno [illegible] Domini 1409, II ind., Die [illegible] novem[bris] [illegible] [illegible] in [illegible] Utino [illegible] [illegible] dicto [illegible] Civitatensis [illegible] Victor [illegible] [illegible] [illegible] Petro [illegible] [illegible] [illegible] Petro [illegible] [illegible]

[illegible] baculum pastorale [illegible] in cappa [illegible] cum uno [illegible] [illegible] ornato cum serico.

Item cochlearia argentea quattuor. Item anulum unum argenteum deauratum cum vitro rubeo. Item cingulum unum nigrum de seta fulcitum de argento. Item unum cingulum celestinum fulcitum argento deaurato. Item [illegible] unam de morello cum botonibus [illegible] [illegible] usque [illegible]. Item [illegible] unum de morello cum botonibus septem deauratis. Item tunicam unam nigram cum botonibus argenteis deauratis rotundis [illegible] manicas.

[illegible] 14[illegible] de [illegible] 23 februarii, II ind. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], presentibus [illegible] Bernardo [illegible] Andrea de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. Petri Sandri [illegible] Civitatensis [illegible] D. fratri Petro [illegible] [illegible] que [illegible] Petrum, quod [illegible] [illegible] fuisse [illegible] [illegible]

quadringentesimo nono, Indictione 3a, die 27 mensis decembris.

[illegible] [illegible] [illegible] volente, [illegible] [illegible] pignora [illegible]
vendidit et deliberavit, videlicet duos annulos [illegible] unum [illegible] in [illegible]
[illegible] cum [illegible] lapide albo [illegible] cum [illegible] rubeo. Unum [illegible]
celestinum [illegible] argento deaurato et unam tunicam nigram cum botonibus
LXIIII argenteis deauratis et [illegible] [illegible] extimando precio [illegible] [illegible]
et dimidii

Item vendidit et deliberavit [illegible] de [illegible] [illegible] de
morello [illegible] [illegible] a [illegible] deorsum et [illegible] unum [illegible]
[illegible] de morello cum septem botonibus et [illegible] precio marcharum
solidorum quatuor cum dimidia. —

Si rilascia il presente fascicolo di pagine dodici, che comprende copie e memorie di atti antichi originali, esistenti in questo Archivio risguardanti la storia patria, allo studente in tale materia presso quest'Ufficio Sig.r Vincenzo D.r Joppi e per solo uso di studio di patria storia, a senso del Ministeriale Decreto 12 Dicembre 1871 N.o 19119, comunicato coll'appellatorio 17 detto n.o 1995, Dalla Conservazione del R. Archivio Notarile prov.le

Udine, 4 (quattro) Luglio 1872 (settantadue)

Antonini

1409, 27 decembre: Venezia: Il Doge Michele Steno concede la cittadinanza Veneziana al Signor Ingalpretto di Caccagna.

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis tam amicis quam fidelibus, et tam presentibus quam futuris presens Privilegium inspecturis salutem, et syncere dilectionis affectum. Tanto benignius Ducalis providentia consuevit personas egregias sibi devotas, et fideles honoribus prevenire, ipsarumque fidem et devotionem dignis retributionibus compensare, ac ipsas ducalibus favoribus consolari, et earum petitiones libentius exaudire, quanto Ducatui nostro devotiores fide, et operibus ostenduntur: Attendentes igitur multiplicis fidei puritatem, et devotionis plenitudinem, quam egregius Vir Ingelpret de Cuccanea filius quondam domini Joannis devotus nostri Dominij ad nostre magnitudinis excellentiam habere promptis affectibus se ostendit, qui in agendis nos Ducatum nostrum, et singulares personas Ducatus eiusdem tangentibus promptum, et devotum laudabiliter, et Incessanter se exhibuit, atque exhibet supplicationibus nobis sua parte porrectis gratiosius annuentes eundem Ingelpret nostrorum omnium constitutionum et ordinamentorum necessaria solemnitate servata perpetuo in nostrum civem de intus tantum cum suis filijs, et heredibus recepimus atque recipimus et Venetum et civem nostrum de intus tantum cum suis filijs et heredibus fecimus, atque facimus, et pro Veneto, et cive nostro in Venetijs deinceps haberi et procurari omni affectu, et plenitudine volumus, et tractari cum eius filijs, et heredibus ipsum syncere benevolentie brachijs amplectentes, et firmiter statuentes, et singulis libertatibus beneficijs et Immunitatibus, ac Honoribus quibuscumque, quibus alij Veneti et cives nostri de intus gaudent, et perfrui dignoscuntur Prefatus Ingelpret, ac eius filij et heredes in Venetijs perpetuo gaudeat et utantur cum conditione, quod in Fontico Theutonicorum, seu cum Theutonicis morari non possint secundum formam consilij nobis quoque iam dictus Ingelpret per suum procuratorem legitimum ad evangelia sancta Dei fidelitatis debitum prestitit Juramentum, in cuius rei fidem, et evidentiam pleniorem presens privilegium Jussimus et bulla nostra argentea pendenti muniri.

Datum in nostro Ducali Palatio anno dominice Incarnationis, Millesimo quadringentesimo nono, Indictione 3.a die 27. mensis decembris.

Priuilegiu quod dnus
Jugilprec de Cuccuan
fuit factus civis et inter
Venetiaru

1410.
ex. ~~1409.~~ 24 Jan.rii

Alexander Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Communitati Utini Aquilejensis Diocesis salutem, et Apostolicam benedictionem. Non sine gravi displicentia nuper accepimus quod Dilectus filius Nobilis Vir Comes de Ortemburg sub colore Vicariatus quem sibi per Charissimum in Xpo filium nostrum Wenceslaum Regem Romanorum, et Boemiae illustrem in Patria Forojulii asserit esse concessum cum gentibus armigeris, et extenso imperii vexillo Patriam ipsam ingressus partem vi, partem variis disseminatis sermonibus communitates, et nobiles, ceterosque ejusdem Patriae homines seducere, atque concitare, et ab obedientia Venerabilis fratris nostri Antonii Patriarchae Aquilejensis cujus fides, integritas, et devotio erga nos, et Romanam ecclesiam in hoc sanctissimo unionis negotio plurimum claruerunt avertere nititur, et conatur. Quam vero utpote injustam, et magnarum discordiarum, ac perturbationum initia post se manifestissime trahentem, noverit universitas vestra nobis plurimum displicere, nobisque, et Romanae ecclesiae per hujusmodi attemptata fieri injuriam arbitrari. Nam quis ignorat ecclesiam Aquilejensem Patriarcham per sedem Apostolicam deputatus deberet dictam Patriam in temporalibus gubernare? Nec certe meretur Venerabilis frater noster Antonius Patriarcha praefatus, aut ceteri fideles ejusdem Provinciae homines, qui adversus nefarios conatus Angeli Corrario cum summis periculis, et laboribus se fortiter opposuerunt, et laudabiliter restiterunt, ut post hereticorum insultus, etiam fidelium persecutionem, vexationemque patiantur. Quoniam vero in nostris sunt affectibus ecclesiam Aquilejensem, Patriam, et Patriarcham [illegible] praefatos [illegible] favore complecti, et omni ratione quanta cum Deo possumus confovere, et de ipsius Patriae quiete, et pace, quibus nuper [illegible] alternata contraria [illegible] solicitudine gerimus [illegible], ac etiam [illegible] praefato per nostras litteras [illegible] quantum ad cessationem, et remedium [illegible] scandali non [illegible] maturam cogitare, speramusque in Domino [illegible], quod [illegible] justis rationibus nostris facilliter acquiescet, nec in messem alienam falcem immittere volet. Universitatem itaque vestram requirimus, et hortamur in Domino vice [illegible] per Apostolica scripta mandantes, quatenus, ut [illegible], et devoti filii [illegible] quibuscumque suasionibus in contrarium factis vobis [illegible] praefato [illegible] legitimo [illegible], et [illegible] per sedem Apostolicam [illegible] in temporalibus, quam in spiritualibus obedientiam, et devotionem debitam exhibere. [illegible] Antonius Patriarcha Ecclesia [illegible] praefata cum omnibus [illegible] et pertinentiis suis prout ad eum spectat gubernat, et regat, sibique per vos [illegible] ejusdem ecclesiae omnimode pareatur.

Datum Bononiae IIII. Kal. Februarii. Pontificatus nostri Anno primo.

1410, 2 marzo. Prato. Lettera del Gonfaloniere di Prato al Cav. Corrado Bojani sull'assoldare cavalli, e soldati, in mandarli al papa Alessandro V, sul favorire il Conte d'Ortemburgo e sulla dedizione della Comunità a questo. —

Colleg. Portaj — Guerra Vol. XXVI, 1351

Spectabili Militi D. Corado Boiano

Spectabilis et egregie frater carissime. Dixerunt michi Guido et Nicolaus Bonifatius quod Comunitas illa habere vellet equites armigeros et quilibet esset cum una lancea in manu puto bene posse reperire, ut equos esset: tamen necessarius essent saltim V pagi, non vellem facere ut alias feci, quando reperi, nam feci eos huc venire et non sine meis sumptibus hic retinui et servavi, modum necessarium contenti; vellem scire quantum dare velletis et quod placeat rescribere quantum dare velletis et quot velletis et quando si habere intenditis. Preterea videretur nobis quod si magnificus D. Comes non intendit mittere ad Papam Alexandrum, ad quem bene esset, nam est Bononie, ad prosequendum facta incepta, videlicet D. Ducis de Thec, quod vos et nos mitteremus et si habetis aliquem idoneum quem mittere velletis, sumus contenti in expensis participare, et si non haberetis nos bene reperiemus unum idoneum, supra quibus rescribere placeat. Si Adam iam sunt menses IIII elapsi post reditum nostrum de Venetiis dedisset responsum per familiarem D. Leodrusii Bonifatio Sororio meo et michi, facta nunc incepta illa tunc habuissent finem optatum, si vobiscum essem plenius oretenus explicarem. Insuper noveritis quod Comunitas Medune scribit presentialiter magnifico Domino nostro Comiti quod

Cognato del Conte Guglielmo di Prata

obedientiam prestare volunt et litteras mittuat quas iussi dari Guielmo Leupoldi, ut presentes eas prefato D. Comiti et quod instet eidem, ut litteras suas faciat prout fecit aliis qui ad ipsius obedientiam venerunt. Insuper hodie hic fuerunt facti de la Medina et nobis litteras presentatas eisdem pro parte D. Antonii portaverunt, qui eis mandat quod sub pena marcharum trecentarum iurant et obediant. Antonio de la Fratina etc. Quare dicti quererunt ut Nicolussius ipsam Gastaldiam acceptare velit et eos defensari, quod facere proposuit pro statu et augmento etc., et ideo teneatis modum quod fiant littere Gastaldie predicte in personam dicti Nicolussii. De novis de Venetiis scribunt Arthicus et Guido et ideo non scribo. Insuper instare velitis prefato D. Comiti, quod viriliter procedat in factis inceptis, nam non sentio quid aliquis sibi obicere possit, et quod sue ... capitulum faciat subito et mittat huc iuxta ordinem quem michi dixerunt Guido et Nicolussius fore datum, et non tardet, nam si sic fiet, vos omnes intra Tolmentum bonum sentietis effectum. Ortor ut vos predictorum sitis sollicitatores et miror quod tantum fuerit tardatum.

Guielminus Comes de Prata. Utinam data die 11 Februarii

410, 15 febbrajo. Portogruaro. Sentenza dei Nobili ... del Patriarca d'Aquileja, per la quale è dato al nob. Antonio di Montereale di ... ragione i suoi feudi feudali ... alienati.

Bibl. Verona. V.A.606, 15, p. 250 (copia antica)

In christi nomine amen. Anno a nativitate eiusdem MCCCCX, ind. ... die sabbati XV mensis februarii hora vesperorum solita, actum in Castro Portusgruarii supra Sala magna Pallatii eiusdem, presentibus ibidem Rev.do in Christo Patre et DD. Henrico Dei gratia Episcopo Concordiense ac nobilibus et discretis viris Ser Natale Pancera infrascripti D. Patriarche germano, Ser Bartholomeo q. D. Odorici de Maniaco, ... de ... raciis, Ser Francisco de la Fratina, Ser Petro de Artenea, ... Bartholomeo q. Ser Odorici de Azano et Ser Matheo ... Portusgruarii omnibus testibus et aliis pluribus.

Ibique coram Rev.mo in Christo Patre et DD. Antonio Dei gratia ... Sedis Aquilegensis Patriarcha constitutus Nobilis ... nis Ser Antonius q. Ser Sibelli de Montereale in Terra Portusgruaronis habitans, proposuit dicens, ad sui notitiam nuper ... venisse qualiter certa bona feudalia ad eum pertinentia alienata sunt a iure feudi et pervenerunt in alienas manus contra debitum ... et ... bilis consuetudines Patrie Fori Julii in suum damnum non modicum et preiudicium: quare cum intendat eadem iura mediante iustitia recuperare et reaquiri iuxta modum et formam constitutionis generalis Colloquii Patrie antedicte humiliter cum instantia supplicavit eidem Domino suo D. Patriarche ut petere dignaretur per Nobiles ibidem circumstantes numero octo et ultra habentes mansum feudi ... eidem Ser Antonio debere dari et assignari nuntius habens etiam

manum feudi, quem prefatus Ser Antonius in tenutam et corporalem vel quasi possessionem bonorum feudalium suorum detentorum et occupatorum sibi sine fructibus pro primo anno iuxta formam dicte constitutionis. Quo Domino Patriarcha petente, per suprascriptos omnes astantes fuit declaratum et [illegible], quod attento tenore et forma dicte constitutionis, attento etiam quod idem Ser Antonius fecit ibidem fidem de [illegible] feudorum suorum, idem D. Patriarcha debeat eidem Ser Antonio dare et designare nuntium habentem manum feudi, qui eundem Ser Antonium in tenutam bonorum feudalium dicto nuncio demonstrandorum ponat et induat sine fructibus ~~[illegible]~~ tamen pro isto primo anno, ita tamen quod dictus nuncius teneatur et debeat possessori ipsorum bonorum notificare qualiter induxit dictum Ser Antonium in tenutam ipsorum bonorum de quibus dederat tenutam dicto Ser Antonio, dedit et designavit in nuntium et pro nuncio Nobilem virum Ser Candidum q. Ser Stefani de Monteregali, qui dictus Ser Antonius in tenutam bonorum sibi demonstrandorum induat et faciat iuxta dictam latam sententiam. De quibus omnibus suprascriptis fui ego Antonius notarius infrascriptus conficere instrumentum consonantem una cum provi[do] Ser Dominico notario q. Ser Petri de Cadubrio rogatus.

Ego Antonius q. Ser Nicolai q. Ser Marcutii de Portugruario publicus imp. auct. notarius ac communitatis Portusgruarii cancellarius suprascriptis omnibus et singulis presens fui et rogatus scripsi. —

Copia

1410. 15 marzo. Portogruaro

Il Patriarca d'Aquileja, limita a quattro il numero de' Notai della Curia Patriarcale.

Antonius —— Dei Gratia Sanctæ Sedis Aquileiensis
Patriarcha; Venerabili, et prudenti Philippo
34 de Capellinis de Mediolano Iuris Vtriusque Pe-
rito Decano Concordiensi, nostroque in Spiritua-
libus Vicario Generali, filio nobis in Christo dilec-
to Salutem, et gratiam nostram: Cum in nos-
tra Spirituali Curia à tanto tempore, ultra,
cuius hominum in contrarium non extat me-
moria; consueuerint esse tres Notarij Publici,
siue Scribæ ordinarij vel alij perpetui, quantumo-
do, et Vicarius, qui pro tempore est, unicum
tantum Notarium publicum, siue scribam in do-
mo secum, vel alibi ad suum duntaxat libi-
tum voluntatis constituat, et deputet, prout
plenam à practicantibus in eadem Curia Nostra,
et præsertim à te sepius informationem perce-
pimus, et prout hactenus tam nostro, quam
prædecessorum nostrorum temporum inconcusse
seruatum fuit, et est; sicuti etiam acta an-
tiqua ipsius Curiæ irrepugnabile manifeste
perhibent Testimonium; saluo eo tamen
duntaxat, quod prout alias ~~tempore~~ prædictum
facimus

fecimus ad importunam instantiam quorun
dam Nobb: nostrorum Fidelium Dilectorum
in eiusdem Curiæ Nostræ Scribam, et Notari
um ultra dictum numerum nunc integrum
et completum constituimus, et deputavimu
providum fidelem nostrum dilectum Nicolau
Notarium de Colle Brampergi in non mo
dicum gravamen, et maximum aliorum Nota
riorum ipsius Curiæ Nostræ scandalum p
dictorum; cumque postmodum ad eorundem
Notariorum ferventem instantiam cupient
ipsos in primeuum numerum reddituri
et dicto gravamine, sicut convenit alle
viare ad prædictum, et alia, quæ oriri
possent scandala, ut decet efficaciter evi
tanda, et ut ipsi Notarij coram Nobis, e
Ecclesiæ Nostræ solicitis studijs habeant
serviendi, prout hactenus se se sto so
cite, et liberaliter servire, et prout q
tidie servire non desinunt, nobis fidele
dilectum Ludovicum Notarium de Sancto
via la Longa, quem se constituerat,

deputa

deputaueras Loco eius, quem in Domo tua, vel alibi ultra dictos tres ordinarios vel alij perpetuos continuere soles contemplatione Communicatis Terræ Nostræ Vini nobis fidelis dilectæ surrogavimus pridem in locum qm̄ Joannis Notarij de Mels, olim dictæ Curiæ Nostræ ordinarij, seu alij perpetui Scribæ, disponentes extunc proximus quod nullus alius perpetuus, sive temporaneus constitueretur eiusdem Curiæ Nostræ Scribæ, ascendin numerus dictorum quatuor migraverit, prout nunc integer vigebat. Cum autem sicut eorundem quatuor Notariorum, et Scribarum prædictorum non parva conquestione didicimus in contrauenendo dicto laudabili ordini per te Nobis sæpe commendato niteris contra dispositionem Nostram huiusmodi alium Notarium ultra dictum numerum in dicta curia Nostra constituere, et deputare in intolerabile damnum ipsorum Notariorum, et Scandalum non modicum in ea Curia Nostra patrocinantium, de quo ad nostris nostris informationibus, instantijs, et suasionibus

dis

ta in contrarium Nobis sepissime factis non
modicum admirari compellimur, super qui
bus pro parte dictorum Notariorum Curie
Nostre prefate Nobis fuit humilime su
plicatum, quatenus ipsorum indemnitati in pre
missis taliter succurrere, et providere digna
remur, quod impostenum huiusmodi vexa
tionibus, et scandalis inquietari, seu quomodo
libet perturbari nullatenus possint, eosque
in dicto eorum antiquo, et laudabili ordine
seu numero propentius conservare gra
tiose dignaremur.

Quocirca nos Antonius Patriarcha predict
huiusmodi supplicationibus tamquam iu
et onestis inclinati considerantes quod iusto,
rationabili ordine precuo omnia absque
dubio recte procedunt, et ex his quod certo
ordine ~~finitato peragimus~~ scandalum nul
verisimiliter exoriri potest, et quod ipso p
termisso ordine non sine dissensione,
differentia finire solent, attendantesque
quod non est novum, sed antiquissim

q

quod tam Curiae Nostrae praedictae, quam aliq suffraganeorum nostrorum Curiq habeant certum limitatum numerum Notariorum sive Scribarum, quemadmodum habet in singulis Officijs suis Curia Romana q. aliarum omnium Curiarum censetur priret est domina, Magistra, et speculum: ut Notarij, qui serviunt Officijs ex causis, et alijs in ipsis Curijs occurrentibus de ipsorum sudoribus vitam suam honorifice in hoc saeculo ducere valeant; et ne cam habeant se excusandi seu recusandi Nobis, et Ecclesiq Nostrq servire, attentoque permaxime, q ne diem, quatuor sed tres Notarij temporibus retroactis, quibus maior causarum concursus ad ipsam Curiam confluebat, ad scribendum in ipsis Causis suffecerunt, cupientes, ut nemeiur quod deo opero Scandala, et vexationes huiusmod conquiescant, dictum ordinem et numerum ex certa scientia gratiose approbantes, et confirmantes, volentesque dictis Notarijs in praemissis gratiam facere specia-

lem

lem, ut . . . habeant Nobis, et Ecclesiæ Nostræ, ac successoribus Nostris promptiùs serviendi decrevimus et per præsentes decernimus et ordinamus, quod ultra dictos quatuor Notarios, qui præsentialiter in dicta Curia Nostra præsunt, qui sunt ij, videlicet Bennsbonus de Josephis de Verona, Alojsius de Montegnaco, Ludovicus de Sancta Maria la Longa, et Nicolaus de Colle Brampergi Notarij off.i possemus, nullus alius Notarius in dicta Curia Nostra constituatur, et deputetur, donec ipsum Cancellariatus Offitium legitime vacare contingit, quo casu volumus, et decernimus quod tunc surrogetur unus, sive plures scilicet ut, quot fuerint ij prædictorum quatuor Notariorum, per quem, sive quos dictum vacaverit Offitium, non intendimus enim per præsentes nostras Litteras in aliquo præiudicare dicto laudabili ordini et numero ut quia intentionis nostræ fuit et est, quod tres dictorum quatuor Notariorum

in

in Officio huiusmodi antiquiores sint, quod prius in ipso scribere inceperint, censeantur, et sint Ordinarij, vel alij scribæ perpetui Curiæ Nostræ prædictæ; Quartus autem censeatur nomine eius, quem contigerit in eadem Curia, in Domo, sive extra instituere, et deputare scilicet Nicolaus Notarius prædictus, cui volumus tamen per hoc secundum tenorem Litterarum Nostrarum alias gratiose sibi concessarum in aliquo derogare, reservantes nihilominus sibi, et successoribus suis in dicto Nostro Vicariatus Officio quamprimum prædictum Cancellariatus Officium per aliquem prædictorum quatuor Notariorum legitime vacare contigerit facultatem, et plenariam bayliam constituendi, et deputandi unum alium, qui de cetero, ut prius sit temporaneus, et censeatur ille, qui consueverit stare in Domo Vicarij, quem deinceps ad sui liberum voluntatis, prout à certo tempore citra servatum extitit, disponere, et removere,

ualeas, et possis. Correctionem autem, et punitionem omnium, et quarum Notariorum predictorum, et eorum in sæpedicto Officio successionem, nobis et tibi, ac dictis successoribus tuis tam coniunctim, quam diuisim perpetualiter reseruamus: Nec intendimus per predictum quod aliquâ ipsorum concessionem adeo efficaciter perpetui, qui tam Nos et successores Nostri, quam tu et successores tui ualeamus; ualeas, et ualeant et possint ipsos suis demeritis exigentibus et alijs non supradicto Cancellariatus Officio priuare; Præterea ut huiusmodi decretum Nostrum suum debitum sortiatur effectum, tibi, et predictis successoribus tuis nanem serie sub obtentu gratiæ nostræ districte precipimus et mandamus, quod ipsum nostrum decretum de cætero ad unguem, sine exceptione seu cauillatione remota effectualiter teneare debeas, et debeant. Si uero hactenus aliter innouasset, illud ceptis presentibus reuocare, et annullare

tuo

sedeas, quod etiam Nos per presentes re-
uocamus, et annullamus nullius [illegible] ro-
boris, uel momenti esse uolumus, et [illegible]
nuntiamus, harum sub Nostri impressione
Sigilli Testimonio Litterarum, quas de [illegible]
ad maiorem efficaciam, et [illegible] in mem-
brana scribi, et appensione dicti Nostri
sigilli uolumus communiri, quasque tibi
iussimus presentari, ne de predictis in-
iurantiam aliquam pretendere seu quo-
uismodo allegare ualeas, ipsasque dic-
tis Notarijs per te illesas restitui, et [illegible]
quari mandamus, retento tamen tibi
earundem copia, si eam habere uolue-
ris. Dat. in Castro Nostro [illegible] die
quintadecima Martij Anno Domini mille-
simo quadringentesimo decimo. Tertia In-
dictione.

Concordat cum consimili existente in Libro dicto
rubeo penes Mag.ca Coll.m. Ita est in fi. [illegible]
Ant.s Martinelli [illegible] V. A. Not.s Coll.i, et Canc.s
eiusdem [illegible]

Utini die 5. Maij 1756. [illegible]

Città d'Ud.º

C

Coll.º dei Nodari

1410, 16 Aprile. Praga. Wenceslao re de' romani e di Boemia investe Lodovico duca di Teck del patriarcato d'Aquileja.

Wenceslaus dei gracia Romanorum rex semper Augustus et Boemie rex nobili Ludowico duci de Tek nostro et imperii sacri devoto et fideli dilecto graciam regiam et omne bonum. Nobilis devote fidelis dilecte: considerantes et cum diligencia attendentes quod propter carenciam et absenciam patriarche sancte Aquilegiensis ecclesie iura atque feoda eiusdem ecclesie quam plurimam propter taciturnitatem nec non diversis viis atque modis ab eadem ecclesia, que singulare quoddam et insigne membrum Romani extitit imperii et a nobis velut rege Romanorum et sacro Romano imperio immediate dependet in feodum alienentur et abstrahantur in regine nostre maiestatis dedecus et contemptum ac eciam predicte sancte Aquilegiensis ecclesie preiudicium non modicum et iacturam, quod tamen conniventibus oculis ac eciam sub silencio pretterire nolumus, quando pocius nobis et sacro Romano imperio cuius solius divine dignacionis dono feliciter presidemus nec non predicte sancte Aquilegiensis ecclesie super hoc de oportuno remedio salubriter providere, tibi igitur non per errorem aut improvide sed animo deliberato sanoque principum baronum et procerum nostrorum accedente consilio, de certa nostra sciencia et auctoritate Romana regia regalia nec non temporalia sive feoda patriarchatus dicte sancte Aquilegiensis ecclesie cum universis eiusdem attinentiis cum mero et mixto imperio ac etiam exercicio iuris temporalis nec non universis suis iuribus honoribus consuetudinibus observanciis et pertinentiis sicut

ipsius sancte Aquilegiensis ecclesie patriarche hactenus possederunt contulimus et te de eisdem tenore presencium liberaliter investimus, volentes et decernentes expresse quod tu nomine et loco patriarche predicte sancte Aquilegiensis ecclesie infeodatus per nos regalibus ac eciam tenore presencium legitime investitus in conferendis feodis et quibuscunque actibus regalia et temporalitatem ecclesie predicte concernentibus plenas habeas et exercere possis et valeas potestatem. Volumus tamen quod tu in nostri absencia nobili Friderico comiti de Ortemburg patrie Fori Julii gubernatori nostro et imperii sacri fideli dilecto nostro nomine et ad manus nostras facias et prestes corporale fidelitatis homagii et obediencie ut moris est solitum sacramentum, sic videlicet quod nobis et sacro Romano imperio et omnibus successoribus nostris Romanis imperatoribus sive regibus legitime intrantibus nec non vicario nostro quem ad patriam Fori Julii transmittendum decreverimus, fidelis et obediens esse velis et debeas, videlicet bonum nostrum procurando et dampna nostra avertendo et omnia et singula faciendo et in hiis maiestati nostre obediendo, que predicte ecclesie Aquilegiensis patriarcha suo naturali et ordinario domino facere astrictus est et tenetur consuetudine vel de iure, quodque eciam si unquam personam nostram te visitare contigerit aut noster in sacro Romano imperio vicarius generalis ad te pervenerit, quod tunc predicte sancte Aquilegiensis ecclesie regalia et temporalia de nostris regalibus per eundem vicari

nostri manibus corporaliter recipias et nobis hu tibi prestes uti moris est fidelitatis homagii et obediencie solitum sacramentum mandantes universis et singulis comitibus, baronibus, nobilibus, ministerialibus militibus clientibus, vasallis, officialibus ceterisque terrarum civitatum et bonorum patriarchatus dicte sancte Aquilegiensis ecclesie subditis cuiuscunque condicionis, gradus, status seu dignitatis extiterint nostris et imperii sacri fidelibus dilectis presentibus firmiter et districte, quatenus ipsi tibi Ludowico loco et nomine patriarche eiusdem ecclesie Aquilegiensis in omnibus tam in iudiciis quam in aliis singulis exercicium, iurisdicionem temporalem concernentibus reverenter firmiter et debite parere, obedire debeant et intendere, difficultate et impedimentis quibuslibet penitus procul motis presencium sub regie nostre maiestatis sigillo testimonio litterarum. Datum Prage anno domini millesimo quadringentesimo decimo, die decimasexta Aprilis, regnorum nostrorum annis Boemie quadragesimo septimo, Romani vero tricesimo quarto.

De mandato domini regis Conrado episcopo Olomucensi referente Johannes de Bamberg

a tergo R Caspar de Leubicz

Perg. orig. con sigillo pendente J.R. Arch. di Stato, Vienna.

56

1410, 28 aprile. Cividale. Adamo de Formentini promette custodire il Monastero di Rosazzo per conto dell'Abate Stefano di Montana e del Comune di Cividale.

Giovanni q. Guglielmo notajo di Cividale. Coll. Portis. Orig.

A. D. 1410, ind. III, die XXVIII mensis aprilis, in stupa Comunitatis Civ. Austrie, presentibus nobilibus viris DD. Nicolao q. D. Rodulphi de Portis, Guillelmo q. Lupoldi, Dorde de Gaubertis de Civ. Austria ad hoc vocatis et rogatis.

Ibique honorabilis vir Adam q. ser Nicolai Zueys de Formentinis de predicta Civ. Austria, iuravit corporaliter tactis Scripturis ad sancta Dei evangelia atque promisit sponte, expresse et de certa sientia honorabili viro Scutto tamquam Provisori Terre Civ. Austrie et mihi Johanni notario q. Guillelmi de predicta Civ. Austrie tamquam publice persone nomine et vice Comunis Civ. Austrie predicte et pro ipso Comuni stipulantibus et recipientibus bene, diligenter atque fideliter cum bona et diligenti custodia custodire, tenere et conservare cum effectu Monasterium Rosacense Aquilegensis Diocesis ad statum, gloriam et honorem Reverendi in Christo Patris et D. D. Stephani de Montana Abbatis ipsius Monasterii Rosacensis nec non ad statum felicem et honorem Comunis predicte Civ. Austrie secundum formam, continentiam et tenorem pactorum et conventionum habitorum et habitarum inter prefatum D. Abbatem et ipsum Monasterium ex parte una et inter predictum Comune Civ. Austrie parte ex altera. Preterea iuravit atque promisit in casu quo ipsum Monasterium vacaret

per mortem vel per promotionem ipsius D. Stephani nunc Abbatis vel per
alium quemvis modum, consignare ipsum Monasterium Rosacense in manibus
Communitatis Civ. Austrie predicte absque conditione et difficultate qua=
libet tradere ac efficaciter consignare. =

1410, 6 Luglio. Prata. Patti dello stipendio di 100 cavalli di ~~Carlo~~ de' Pii di Carpi
coi Comuni di Gemona, Cividale, Venzone e Tolmezzo, per opera di Guglielmino Conte di Prata.

Infrascripti sono li patti fati per lo spectabile signor Guiglielmino
conte di Prata per nome di Glemona, Venzon e Tumejo con
lo spectabil Carolo de li Pey di Carpo cum li modi e condicion
infrascripte. In MCCCCX die VI Iuli in Pratta en lo castelo
e camino de ioto (?) de mis. G. conte de Pratta suprascripto.
Prima à messo lo detto Karlo a lo prefato mis. G. conte de
Prata de condure perfin a XV dì dapo luj havera receputa
la prestanza cavali C dei li qua LX cavali lu deto
mis. G. per nome de la communità de Glemona Venzon
e Tumejo e cavali XL per nome de la communitade de
Cividale e promete lo dito Karlo a la parte luj non
sarà in persona tegnir un bon e sufficiente cavo.

Item che compolida la soa fermà di tre mesi de fato
a sia (?) si li deti commun e homeni de Glemona Venzon
e Tumejo e de Cividal o altri per loro li vorano refermar
per altri tre mesi e il dito Carlo cum la soa compagnia
gi siano tegnuti a servire nei li pacti dito di soldo de
ducati ~~[illegible]~~ quatro per cavali al mese.

Item promete che cesso che luj cum la soa sea i li
iurano de non andare contra el dito Commun e homini di
Cividale Glemone Venzon e Tumejo e li soi colizati et
adherenti perfin a tre mesi posa che loro serano cassi.

Item che se luj o alguno de li so compagni piaseno
alguno bandezato o rebelo de li dati Communi o de li soi coli-
gati e adherenti i li sieno tenuti a darlo cosi fato presoni
senza alguna taia.

Item che luj o so compagni piaseno alguno mesaro
de li deti Communi e homeni o de li soy colegati e adherenti
li sia tenuti de lasarli senza taia o damno e per lo simila
se i ge avesse fato alcuno danno i gli sia tegnudi a rendergie
tuto quelo dapo ge fose fato purche. li ~~[illegible]~~ XV o XX dì
passado lo dito termine non siano tegnudi de render el preson
che ce sera damno alguno.

Item promete de dare bona segurità per si e per li
compagni de atender tuti li soprascripti capitoli e de servire
ben lialmente e fidelmentre como gli altri valenti e boni
homini.

E per lo simile lo prefato mis. G. per nome

deli diti Communi e homini de Cividal de Friuli Gemona Venzon e Tumezo ha promesso al dito Carlo condutore ... li sopraprriti cavali C la ferma per tre mesi che de vignir la quale ferma comenzi al segondo di che loro serano zonti a Prata

Item promete duc. IV per cavalo al mese e duc. XII de prestanza per cavalo.

Item che in caso che li Communi e homini fora diti volesseno cassar o refermar lo deto Carlo ghelo debia far a saver di XV nanzi compita la soa ferma e che li habia licentia de mandar uno compagno cum tre cavali a spazzarsi senza perder el soldo.

Item che in caso fosse refermado lu dito Carlo ... li diti Communi che gli sieno tegnudi de darge una paga e meza al comenzamento de lo mese, l'altra meza paga in cavo l'altro mese e la tercia paga a di XX de l'ultimo mese.

Item in caso fose ferido alguno de soi compagni o cavalo che li diti communi non possa cassar nel compagno nel cavallo per fin alá soa ferma salvo ... e cavalo fose tropo guasto sia terminado per alguno mereschalco termine de la soa guarison.

Item promete lo dito ... che se alguno di soi compagni o cavali fosseno morti, habia termine ... a metter questo senza perder soldo e per lo simile ... e alguno de famey o compagni fugisse ... habia questo termine.

Item che segondo di che luy azonzerà a Prata el dito Carlo comenzer haver soldo per quelli cavali solamentre che serano zonti e si comenze havere soldo segondo che loro azonzerano.

Item che lo di in lo quale luy recevera la prestanza comenze lo termine de condure la compagnia e che lo dito Carlo non sera mitudo sotto altro condutore.

Item promete lo d.to mis. G. per nome delle fora dela
communitadi che li o d.to citti per soa industria fasesse
alguna cavalcada e per desraiare o altri so astulia-
mente tolesse alguna fortezza che la d.ta fortezza sia
soa e nostra la vendar con questo luy la devia dare
a la communitade i la quale serano li soldadi zoe
o di Cividal o di li altre tre communitadi di
Gemona Venzon e Tumezo per lo quinto meno
che da altri ne podesser haver el precio.

Dalla minuta orig.[le] in carta nell'Arch. Munic. di Gemona.

1410. 31 luglio. Valvasone. Lettera di Sign. di Valvasone, Porcia e Brugnera al Com. di Cividale sopra un progetto di Tedeschi e sulla Patria [illegible] nulla necessità di tener gente a detto S. Vito..

Arch. Com. di Civ. Coll. Guerra 43.

Spect. Egregiis ac prudentibus viris DD. Gastaldioni, Provisoribus, Consilio et Communitati Civitatis Austrie amicis nostris carissimis et honorandis.

Spectabiles et egregii ac prudentes amici hon. carissimi, postquam heri [illegible] nos Guecellus et Federicus applicueramus Valvasonum cum equitibus XL et nos duo ac nobiles de Valvasono deliberatione inter nos hic facta avisavimus nobiles de Spegnimbergo quod huc venire vellent cum quotquot equitibus possent, peditesque eorum forenses conducere quia decreveramus facere unam cavalcatam equestrem et pedestrem ad Portumgruarium. Et interim supervenientes heri hic applicuerunt illi Theotonici qui erant deputati in custodiam S. Viti offerentes se nobis quod si vellemus aliquam facere cavalcatam erant parati venire nobiscum, quibus respondimus quod expectabamus responsum prefatorum de Spegnimbergo, aperientes illis quod volebamus facere unam cavalcatam sed non revelantes eis quo ipsam facere vellemus. Tunc vero circa XX horam heri vidimus fieri signum cum fumo super turri S. Viti, propter quod signum presumpsimus quod inimici ibidem tedium aliquod intulissent, quare rogavimus dictos Theotonicos ut ad eorum custodiam S. Viti redirent et starent attenti quare eos habito dicto responso avisaremus de dicta cavalcata. Ipsi autem nobis responderunt quod illuc nolebant redire, dicentes quod die lune proxime futura finem [illegible] V... ex... et quod non habebant solidum unum ad expendendum, conquerentes se de D. Marscallo quod promisisset per [illegible] suis mittere et

illis pecunias et non misit . . . . Girardi Bozane, quod ipse D. Co-
radus esset in S. Vito promittit eis quod teneatur infallibiliter quod pecu-
nia illis mitterentur, de quo eis nihil ..... erat attentum. Nos vero
illos rogavimus ut duos vel quatuor mitterent ad dictum D. Marscallum
vel ad Civ. Austrie pro dictis pecuniis, quod ipsi nullatenus facere
voluerunt. Et sic recedentes abhinc dixerunt nobis quod iter eorum
dirigere intendebant versus Montemfalconem et quod si D. Marscallus eis
daret pecunias redirent ad dictum S. Vitum, alias vero irent ad facienda
eorum facta, et quod [illegible] erat predictis de S. Vito nemine desolatos.
[illegible] et quod Rauther cum duobus aliis nobilibus libenter remanere
dicebat, ceteri non [illegible]. Quare vos precamur quatenus velitis
et placeat instare cum nostro D. Marscallo quod quantocitius fieri potest
remittat ad dictum S. Vitum aut predictos aut alios totque sufficientes
sint ad tuitionem ibi: Instanter vos excitantes ut Conestabilem re-
strum pedestrem qui ad vos venit expedire velitis et remittere ad dictum
S. Vitum quantocitius vos potestis. Et si forte illi centum equites D.
Comitis quos Egidius cavalarius vester nobis pridie asseruit in brevi ven-
turos esse applicuerint, precamur ut ex illis mittere velitis ad dictum
S. Vitum quantocitius vos potestis. Preterea dictus Rauther nobis di-
xit quod magna murmuratio fiebat in S. Vito et quod istius murmorationis
causa tota erat Nicolaus notarius q. Emanuelis, Stephanus Barbitonsor et Drivza
balistifex, dicens quod nobis quod his tribus remotis dictum S. Vitum non
minori custodia teneretur. Quidem vos hortamur ut super hoc providere

[illegible] videlicet [illegible] quam [illegible]

[illegible] significare [illegible] quod ille [illegible] inimicorum [illegible].

Quinquaginta [illegible] Portumgruarium [illegible]

[illegible] capita [illegible] armatorum.

Dat. [illegible] die 11 Julii, III ind. (1410).

Guillelmus [illegible] de [illegible]

[illegible] de Turre

Petrus
Jacobus et } de [illegible]
Johannes

Gli Udinesi proteggono il Cast.° di Fontanabona
contro i Gemonesi e lo rendono ai Nobb: di Fondanabona.

1410. Indictione iij die 25 Ju. [illegible]. In Consilio Terre Utini. 57

Super propositis per Nobb. de Fontebono cum gravi merore et displicentia cordiali exponentes et narrantes de casu occurso [illegible] videlicet qualiter Glemonenses fuerunt ad dictum locum et damnificaverunt, sed postmodum hec nostra Communitas auxilium grande et valorenum contribuit et favorem sic et taliter quod nunc sunt intus urbi concives nostri, quare rogabant ut provideretur intuitu pietatis, et nunc quod reducantur in domo eorum, nam semper et continuo locus ille est et fuit ac erit ad beneplacitum hujus Coitatis.

Deliberatum fuit quod expectetur Dnus Tristanus, et tunc providebitur.

Die XXVj d.° In Consilio

Super recordatis per Dnos Deputatos dicentes, qualiter heri in alio consilio Nobb. de Fondebono instituerunt quod castrum eorum Fontisboni eis restituatur et quod possint stare in domo sua tamquam boni Viri, colligati et amici hujus Coitatis, attento quod confidenter in casu eis occurso habuerunt regressum ad istam Coitatem tamquam ad eorum colligatos et amicos et majores pro auxilio habendo, ac super responsione facta ibidem per Egregium et Spectabilem Dnum Tristanum de Savorgnano exponentem qualiter tempore quo habitum fuit et recuperatum dictum castrum Fontisboni acceptum per homines de Glemona, ipse D. Tristanus pro recuperatione ipsius castri fecit plures promissiones et obligationes hominibus de Glemona, de quibus non est expeditus, nec liberatus, que sunt sibi magni ponderis, et quod ipsum castrum non retinet, nec est dispositus pro se retinere. Dummodo sit liberatus et absolutus a promissionibus per ipsum factis, et quod est contentus dum tamen sit prius absolutus

ut supra, quod convocetur plenum Arrengum terre considerato quod, jam plus fuit in auxilio recuperandi et quod Arrengum determinet super predictis et retulit se velle stare determinationi ipsius arrengi.

Deliberatum fuit quod expectetur quod Dnus Tristanus se distriget de promissionibus, per ipsum factis hominibus de Glemona occasione recuperationis dicti castri et tunc ipso absoluto convocetur tota Universitas terre in pleno Arrengo et ibidem proponantur omnia predicta et tunc diffiniatur, et quidquid ibidem per majorem partem determinabitur, mandetur executioni

Die IX Septembris. In Consilio.

Super propositis per Dnos de Fontebono instantes Consilio et Comunitati quod restituatur iisdem eorum Castrum de Fontebono, quod ipsi dederunt Communitati, ut ipsorum colligata, deliberatum fuit, quod exponantur Domino Tristano.

(Ego, Joes Francisci Filittinus de Utino Not. publ. et Utini Cancellarius etc.

(in MSS.º del Museo Civico in lite dei Nobb. di Fontanabona).

1410 [illegible] Udine [illegible]

[illegible]

[illegible] Pantera [illegible]

Litterae dilectis fratribus [illegible] Utini [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] litteras vestras [illegible] die XXVIII [illegible] ac nostras responsales [illegible] ac requisitionem [illegible] respondentes. Quare a vestris [illegible] intelleximus qualiter tamquam boni et fideles [illegible] fuimus [illegible] pro hujus Patrie [illegible] conservatione [illegible] fidelem et integram obedientiam [illegible] et impendere [illegible] Domino Rmo in Christo Patri et D.D. Antonio Dei gratia S. Sedis Aquilegensis dignissimo Patriarche et ipsius mandatis parere toto posse ac obedire intendimus. Vobis lucide significantes quod pluries ab eodem D. nostro Patriarcha fuimus requisiti ac habuimus in mandatis contra vos et ad damna vestra procedere; ipsiusque gentes debere permittere ad damna vestra transcurrere tamquam contra sibi et Ecl. Aquilegensis rebelles, quod quidem hactenus totis viribus tamquam pacis amatores neglexinus exequi non obstantibus iniuriis, violentiis, derobationibus, offensionibus [illegible] nobis factis ac contra nos inchoatis; sperantes vos se debere reducere et teneminí ad obedientiam ad debitam obedientiam ipsius D. nostri Patr. Aquilegensis vel nobis certificare de firma pace tenenda et per hunc motum pacem et hujus Patrie libertatem conservare; quam aliis minime habere poteritis. Nunc autem novo recepto mandato de debendo

... ...dot [illegible] damna vestra procedere et gentes vestras debere ... stere ad damna vestra et vestrorum, vestrisque [illegible] tatibus ... unquam boni et fideles viri tenore presentium intimamus ut aliquos obtulimus [illegible] quod ipsas gentes prefati D. nostri D. Patriarche ac ...... intendimus deinceps tenere quando ad damna vestra ac vestrorum transcurrant ac mandatis ipsius D. nostri Patriarche obedeant et intendant super predictis vestrorum ex... onem facientes [illegible] mandatis ipsius D. nostri Patriarche cuius tenentur debite obedie, nobisque sit de iure permissa defensio.

Dat. Utini die ultimo augusti, ind. III, anno 1410.

[illegible]

Septem Deputati

Consilium et Commune Terre Utini

22

1410, 14 settembre, Gemona. Pace tra i Nobili Giacomo Giusto e Bartolomeo di Prampergo.—

41

[illegible]

[illegible] MCCCCX [illegible] XII [illegible] actum Glemone

[illegible] Comunis [illegible] nobilibus [illegible] prudentibus [illegible]

[illegible] de [illegible] Virgilius [illegible]

[illegible] Leopoldi de [illegible]

[illegible] Costantina [illegible]

[illegible]

[illegible] nobiles et egregii [illegible]

de Prampergo [illegible] Bartholomeus [illegible] de Prampergo

[illegible] fecerunt [illegible] pacem [illegible]

[illegible] atque concordiam [illegible] et generaliter de [illegible]

[illegible] iniuriis [illegible]

[illegible] tam [illegible] parte altera [illegible] converso [illegible]

[illegible] quecumque [illegible] familiaribus [illegible]

[illegible] in [illegible]

[illegible] per [illegible]

[illegible]

[illegible] tempore [illegible]

[illegible] concordiam [illegible] Dicta [illegible]

[illegible] firma et [illegible] habuerint, tenuerint et [illegible] [illegible] et
non contrafecerint [illegible] venire aliqua ratione vel causa
de [illegible] [illegible] vel de facto, sub pena [illegible] ducatorum
auri [illegible] [illegible] dicta et promissa in singulis
capitulis [illegible] [illegible] fuerit committenda
[illegible] [illegible] tali Terre Ylemone
[illegible] partis [illegible] et inviolate et dicta pena
[illegible] vel non [illegible] firma et rata permaneant,
[illegible] et restituere [illegible] partis alii
[illegible] singula damna et expensas que et quas
[illegible] fecerit vel
sustinuerit in iudicio et extra. Pro quibus [illegible]
[illegible] firmiter et plenius observandis, dicte partes sibi ad
invicem obligaverunt omnia eorum bona presentia et futura —

1410, 21 ottobre. Cividale. Il comune di [illegible] delegato [illegible] a trattare co' tregua per tutte [illegible] cogli Udinesi ed altri seguaci di Antonio [illegible] Patriarca di Aquileja, che i Cividalesi non riconoscevano per [illegible]. —

[illegible] notajo di [illegible] Porcij [illegible].

Anno Domini 1410, ind. III, die xxi mensis octobris, in Civitate Austria in Stupa Consilii dicte Civitatis, presentibus nobilibus viris Martinusio filio egregii viri D. Johannis Padrani de Colloreto, Zanone q. Philippi olim Raynaldi, Philippo q. Ser Egidii, Gabriele Johannis Antonii Castrono q. Nicolai notario de [illegible] habitantibus in Civ. Austria predicta testibus ad hoc vocatis et rogatis.

Nobiles et prudentes viri DD. Guillelmus Leupoldi Gastaldio, Nicolaus de Portis, Adam de Formentinis Provisores, Virgilius q. D. Stephani Virgilij, Johannes Egidii, Simon Johannis Antonii, Andreas de [illegible], Petrus de Formentinis, Jacobus Johannis notarii, Johannes Zentil, Leonardus Ribij, Antonius de [illegible], Michael Jacobi Cachus, Franciscus Michilutti, Johannes [illegible], Johannes de Venustis, Bernardus de Rosacio, Johannes [illegible] de Atems, [illegible] q. Philippi, Dorde de Gambertis, Christoforus Ottoboni, Bartholomeus Antonii Folchi, Johannes q. Federici notarii, Franciscus Ser Perotti, Franciscus pelliparius [illegible], Franciscus calligarius q. Michilutti, Franciscus q. Ser Gueroni, Guillelmus q. Ser Jacobi Pupi, Hermannus de Claricinis omnes Consiliarii Terre Civ. Austrie predicte in loco supradicto ad sonum campane ut moris est ad Consilium et in Consilio pro infrascriptis agendis more solito convocato et solemniter congregato, facientes tres partes et ultra

... nomine ... ut ... ipsius Terre ... Austrie et quod plenum Con
silium fuere potuerunt et possunt, omnes quidem ... simul ... concorditer fuerunt, creaverunt, constituerunt et ordinaverunt
... iure, modo et forma efficacioribus quibus utcumque potuerunt et
possunt, Nobiles viros Nicolaum q. D. Rhadulphi de Portis, Guillelmum
q. ... Stephani Vergilii omnes de predicta Civ.
Austrie presentes, consentientes et hoc mandatum in se sponte suscipien
tes, quemlibet ipsorum in solidum ita quod occupantis conditio potior
non existat sed quod unus ipsorum inceperit alius mediare valeat, prosequi
et finire ad invicem et deserum, suos et Comunis et Universitatis Civ.
Austrie certos nuntios, actores, factores, sindicos et procuratores legiti
mos prout melius et utilius de iure dici debet et potest, ad faciendum,
tractandum et componendum et concludendum per interpositionem Ma
gnificorum et Spectabilium virorum D. Jacobi de Ysolanis Militis egregii
et ... Legum Doctoris in Patria Fori Julii Nuncii et Oratoris Apostolici
et D. Bartholomei Vanij in eadem Patria Fori Julij una cum prefato D. Jacobo
Nuncii et Oratoris Excellentissimi ... Dominii Venetiarum, veras, puras,
fideles et inviolabiles treugas usque ad per totum proximum futurum mensem Februarii
... et ..., firmiter et inviolabiliter duraturas, cum No
bilibus et prudentibus viris Dominis Capitaneo, Deputatis, Regimine, Con
silio et Comune Terre Utini eorumque civibus, colligatis ... com
plicibus, sequacibus et eorum partem tenentibus de Patria Fori Julij

et D. Antonii de [illegible] olim Patriarcha, quem [illegible] Do-
minum [illegible] et [illegible], cum illis modis, viis, forma, conditionibus, capi-
tulis, clausulis, pactis, promissionibus, bonorum obligationibus, iuramentis
et [illegible] et cum penarum impositionibus, pactis et conventio-
nibus prout et sicut eisdem eorum [illegible] sindicis et procuratoribus
et eorum cuilibet magis [illegible] opportunum fore atque prout
[illegible] eisdem et eorum cuilibet et prout melius agere potuerit,
conveniri atque [illegible]. Et ad promittendum sollemniter et expresse
treugas huiusmodi firmas habere, tenere et observare [illegible] et ad
faciendum, tractandum, [illegible], promittendum et concludendum
omnia quelibet et singula que in premissis faciendis feliciter et complendis
et in dependentibus ab eisdem [illegible] fuerint utilia, necessaria et [illegible] quo-
libet opportuna et quod ipsi Domini constituentes [illegible] personaliter interessent
[illegible] ea facere possent: ac etiam si mandatum exigerent speciale, dantes
et concedentes antescripti Domini constituentes predictis suis sindicis
et procuratoribus et eorum cuilibet plenum, liberum et generale
mandatum, plenam, liberam et generalem administrationem cum plenaria
potestate in omnibus et singulis supradictis, adherentibus, dependentibus et
[illegible]. Promittentes antescripti Domini constituentes mihi [illegible] nota-
rio tamquam publice persone stipulanti et recipienti nomine et vice
omnium quorumlibet et singulorum quorum interest vel poterit quomodolibet
interesse firmum, ratum et gratum habere, tenere et observare omne

cellebrato

totum et quicquid per ipsos nuncios, sindicos et procuratores et per ipsorum quemlibet in predictis et circa predicta actum fuerit, promissum conventum, conclusum et modo quolibet procuratum tam in dampno quam in lucro, obligantes ad hoc omnia bona predicti Comunis Civ Astrie mobilia et immobilia, presentia et futura. ——

Luigi di Montegnacco not. Aud. not. Ad…

Antonius Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha nobilibus Nicolao [illegible] et Francischino Panciera de Terra nostra Portusgruarii germanis fidelibus que nostris dilectis salutem et sincere dilectionis affectum. Fidelia indefessaque nobis et Ecclesie Aquilegensi per vos hactenus fervent animo impensa servicia et que impendi speramus dante Domino ferventius in futurum merito et rationabiliter nos inducunt ut vobis reddamur in exhibitione gratie liberales. Cum itaque Dominicus et Donatus q. Bertoldi districtus et iurisdictionis Castri nostri Sophumbergi propter seditionem Castri ipsius per ipsos procuratam [illegible] iniusque exigentibus demeritis per vassallos dicti Castri nostri fuerunt morte similiter condemnati; nobilisque David Panciera de Portugruario eiusdem Castri nostri Sophumbergi Capitaneus eius proprio nomine [illegible] bonis infrascriptis positis in districtu et iurisdictione dicti Castri nostri Sophumbergi, que bona dicti Dominicus et Donatus proditores iure [illegible] seu livelli predicti Castri nostri Sophumbergi tenebant et possidebant per dictos vassallos fuerit investitus; videlicet primo de uno sedimine [illegible] uno cum domibus in quo dicti Dominicus et Donatus habitant sito in pertinentiis Sophumbergi supra monte iuxta [illegible] Sartorum [illegible] de Utino ab una parte, videlicet [illegible] nomine de Montobel, etc. Item de uno bono [illegible] [illegible] de uno [illegible], de uno prato de pratis S. Laurentii etc. Nos itaque [illegible] [illegible] intuitu nec non ut ad servicia nostra nostreque Aquilegensis Ecclesie vos promptiores semper reddatis et [illegible] [illegible], volentesque vobis facere gratiam specialem, infrascripta bona [illegible] dictos Dominicum et Donatum Bertoldi proditores, alias tenta et possessa per infrascriptum capitaneum nostrum virtute investiture per predictos vassallos in nostris manibus libere resignata, vobis vestrisque heredibus [illegible]

[illegible] quod [illegible] per [illegible] pro una capone et [illegible] XXII.

Data in Castro nostro Portusgruarii, actum [illegible] novembris, anno Domini MCCCCX, ind. III, presentibus [illegible] Comitibus de Pollinicho et [illegible] magistro [illegible] celebrato

omnibus testibus ad premissis vocatis et rogatis:

Johannes de Portugruaro subscripsit.-

44

1410. 18 novembre. Muggia. Lettera del Comune di Muggia a quello di Cividale sul tradimento tentato a Monfalcone e Muggia e sui castighi da darsi al colpevole.

(Dall' Arch. Com. di Cividale. Coll. Guerra Vol. 43).

A [illegible] [illegible] DD [illegible] [illegible] gastaldioni, Provisoribus, Consilio et Comuni [illegible] amicis et fratribus [illegible].

[illegible] et [illegible] et fratres carissimi salutem et prosperitatis [illegible] successus. [illegible] nostrum [illegible] nostra [illegible] recensere labores [illegible] adversitatum et prosperitatum nostrarum censeamus vos fore participes. [illegible] et non ambigimus modum tractatus per Testam de Mugla et suos complices excogitamus vos non ignorare tamque talis tractatus primo nobis [illegible] extitit [illegible] pro tanto, fratres carissimi, per eundem Testa et complices [illegible] [illegible] Monfalcone [illegible] Mugla seriose reserare decrevimus. Ipse enim Testa tamquam vir nequam et pessimus cupiens [illegible] ditari facinora excogitavit subvertere pacificum et quietum statum Montisfalconis. Unde tractavit aliquos mittere ad dictum locum qui [illegible] ad stipendium [illegible] et stipendium ac mercedem a Domino [illegible] assumere [illegible] [illegible] de [illegible] stipendiariis per hunc modum facilius falleretur. Qui quidem stipendiarii in die dato [illegible] pontem Montisfalconis et [illegible] [illegible] violenter pontem predictum [illegible] donec Christoforus de Cuchanea et [illegible] Montesperi arguayto in fabrica Testa predictus et alia comitiva multa [illegible] burgi et aliis locis ad hoc deputatis eis auxilium preberent et sic facto ingressu violento Terram predictam ad saccum dare et derobare et cives dicti loci perimere proposuerant et capto Marescalco predicto eundem deducere debebant [illegible] et ibidem elevatis furchis eidem timorem inferre ipsum suspendendo si Castrum in ipsius manibus non consignaret, perpetrando hec omnia per se et ad instantiam Christofori de Cuchanea predicti ut manifeste

cellebrato

comprehenditur tum per relationem quorundam qui ab eodem Testa fuerant conventi, quique hunc tractatum intelligerunt et revelarunt nobis, tum etiam per confessionem septem nostrorum civium qui circumventi verbis vel blanditiis illius acceperunt acceptum stipendium prout supra scriptum, qui detecto tractatu ibidem per gulam suspensi sunt. Preterea videns dictus Testa rem sibi non cedere ad propositum et male egisse et maxime quia excesserat formam nostrorum Statutorum maximamque meruisse penam cum in casu simili transgressores furcarum penam incurrerent et bonorum omnium amissionem, Statuta nonnulla Comunis nostri in casu simili ac diversis Statuentia abolevit, abrasit et laniavit ita quod nullatenus legi possunt, putans hoc committendo evitasse penam, cum adver- tens non multo minorem priman penam incidisse et hec omnia velare nitens sua quoque nephanda detersit et unde sibi populum quesivit habere propicium illum sibi penitus fecit exosum. Venit ipse Testa cum aliquibus sibi com- plicibus et precipue Bernardo Bastia in die B. Michaele proxime preterito super plateam Comunis et Dominum, Rectoresque Terre. Insulse aggrediens altis- simis vocibus vociferando clamabat: vos vultis Terram hanc dimmere, tractastis assumere in Terram D. Marescalcum D. Comitis de Ortenburgo et gentem suam et me avunculumque meum et meos per frustra incidere. Hec omnia dicens ut sibi populum redderet favorabilem ut quod in mente fallimine executioni mandare non valuit, hic mandaret. Sed eum fefellit inten- tio prava divino mediante suffragio. Quibus peractis videns contra se procedi fugam arripuit hospita insalutato. Nos vero advertentes in principio talem tractatum si iuxta vota complisset redundare in exterminium

et in dictum Montisfalconi et civium dicti loci necessariam vexationem et turbacionem Status Magnifici et potentis D. D. Comitis prefati utriusque Comunis et vestrorum omnium nec non Colligatorum ejusdem D. Comitis obviabamus et obstabamus eidem Tosse quotidie hinc inde ipsum dirigere Venecias pro consultis agendis nostre rei publice et multis honestis modis ut retraheremus eum a tali nephario proposito removere quem nunquam potuimus trahere non tamen propalando plan negocium quod iam scribamus. Videntes ergo ipsum malis mala iungere et a binceptis non desistere, decrevimus D. Marescalco et Comuni Montisfalconi tractatum manifestare prout fecimus et ut putamus vos bene scivisse modum per nos adhibitum in his propter que in maximam incurrimus dedignationem aliorum Colligatorum et presertim Christofori de Cuchanea cujus res agebatur et D. Tristani de Savorgnano nec non Comunitatis Utini quorum litteris et ambasiatis vexamur et inquietamur quotidie ut ipsum ad gratiam vocare debeamus et contra ipsum nullo modo procedere, asserentibus quod quicquid egit totum egit et agebat ad honorem et conservacionem Status Aquilegensis Ecclesie ut Montemfalconem quem D. Comes ad dominium prefate Aquil. Ecclesie reducere posset. Sed nos cupientes hujusmodi nepharios homines a nobis repellere iuxta posse ut in posterum alii cives nostri sibi precaveant talia perpetrare et ne de ipsius male gestis valeant gloriari contra eundem et ipsius complices processimus secundum formam iuris et statuta. Hugle itaque nostrorum

cellebrato

pre ceteris transeant in exemplum et D. Comes, vestique et amici cuncti merito contentabitis. Quapropter fraternas amicitias vestras omni qua valemus affectione precamur ut si qua incomoda contra vos et Comune vestrum D. Comitis et vestri emulos indicatur inferre nos placeat habere recommissos, nobisque succurrere consiliis, auxiliis et favoribus nec non apud D. Comitem vestris litteris intercedentes pro nobis Comune nostrum et nos eidem recommittere prout de vobis spem gerimus singularem. Ceterum rogamus amicitias vestras instanter per ... nos informare placeat de modo treuge et de aliis novis si qua habetis. Super quibus omnibus ... responsum.

Nicolaus de Porzellinis de Padua Juris Doctor Vicarius et Locumtenens, Judices, Consilium et Comune Terre Mugle.

Ubi data novembris XVIII, III ind. anno 1410.

Pubbl. dal D.r ... Joppi nell'Archeografo Triestino 1877. Volume 5.

1410, 11 Dec. Aquileja. — Il Vescovo di Concordia ... delegatoria del Patr. d'Aquil. (1400, 9 Dec.) ... della nuova Abbadessa del Monastero d'Aquileja

Nos Henricus Dei gratia Ep[iscop]us Concordiensis Reverend[issi]mi in Xp[ist]o Patris et Domini D[omi]ni Antonij de Portugruario eadem gratia Sanctæ Sedis Aquilegen[sis] dignissimi Patriarchæ Commissarius in hac parte, et Vicegerens notum facimus universis nostras præsentes litteras, seu præsens publicum instrumentum inspecturis, quod literas eiusdem D[omi]ni Patriarchæ eius sigillo ad cordulam serici pendente munitas, sanas, integras, et illesas, non viciatas, non cancellatas, non abrasas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, et suspicione carentes, pro parte ipsius D[omi]ni Patriarchæ nobis presentatas, reverenter recepimus, tenorem de verbo ad verbum qui sequitur continentes. Antonius de Portugruario Dei gratia Sanctæ Sedis Aquilegen[sis] Patriarcha. Reverendo in Xp[ist]o Patri D[omi]no Henrico eadem gratia Episcopo Concordien[si] Suffraganeo nostro carissimo, salutem et sinceram in D[omi]no caritatem. Ad nostrum nuper relatione veridica pervenit auditum, quod Venerabilis et Religiosa filia nobis in Xp[ist]o dilecta, Catherina olim Monasterij beatæ Mariæ prope nostram Civitatem Aquilegensem Ordinis Sancti Benedicti Abbatissa, sicut D[omi]no placuit, spiritum suo reddidit Creatori. Quapropter considerantes, quod Monasteria et Ecclesiæ propter diutinam pastorum, et Rectorum vacationem, damna et incomoda non modica patiuntur. Cupientesq[ue] prout ex pastoralis nobis iniuncti offitij debito tenemur indemnitati dicti Monasterij quantum cum Deo possumus salubriter providere, de prudentia circumspectioneque vestræ, virtute plenam, atque præcipuam fiduciam obtinentes, vobis harum tenore committimus, et mandamus, quatenus ad Monasterium beatæ Mariæ prope nostram Civitatem Aquilegensem Ordinis Sancti Benedicti antedictum vos personaliter conferentes, dilectas nobis in Xp[ist]o .. Priorissam, ceterasque Moniales eiusdem Monasterij Capituli vocem habentes auctoritate nostra in unum congregari capitulariter faciatis, ipsasque moneatis, et efficaciter inducatis, ut scrutinio per vos ibidem secundum juris ordinem, dictique Monasterij morem primitus solemniter

cellebrato

cellebrato ad nova future Abbatisse, ac Rectricis, et Gubernatricis
ipsius Monasterij electionem, aliosque actus singulos necessarios
et opportunos in similibus solitos observari procedant pariter
et intendant, ipsamque per easdem .. priorissam .. Moniales
et Capitulum, aut maiorem, et saniorem ipsarum partem, Abbatis-
sam elligendam, in tenutam, et corporalem possessionem, vel quasi
Monasterii antedicti, juriumque et pertinentiarum ipsius Spiri-
tualium et temporalium juxta morem ipsius Monasterij exigentia
poni, et induci per Vos, vel alium faciatis, stallo sibi in Choro
et loco in Capitulo cum plenitudine juris canonici assignetis.
Preterea quia ad confirmationem dicte future Abbatisse et elec-
tionis de ipsa fienda non possumus personaliter intendere, quod
presens, alijs arduis nostris, et nostre Aquilegen. Ecclesie negotijs
multipliciter prepediti, nolentesque propterea confirmationem
ipsam aliqualiter retardari, Vobis harum tenore insuper commi-
timus et mandamus quatenus futuram Abbatissam Monasterij
predicti, quam .. priorissa .. Moniales et Capitulum prefate, seu
maior et sanior ipsarum pars elligendam duxerint, seu duxerit,
si tamen illam ad dicti Monasterij regimen et gubernationem
neam repperitis fore. Electionemque ipsam tunc de ea sic factam
omnibus meliori modo jure et forma, quibus melius et efficacius
poteritis auctoritate nostra ordinaria admittere ac approbare
et plenarie confirmare curetis, investientes Abbatissam ea-
dem dicta nostra auctoritate de dicto Monasterio cum suis
juribus et pertinentijs universis, Curam et administrationem
Monasterij sibi in Spiritualibus et temporalibus plenarie commit-
tendo, faciendoque eidem Abbatisse ac .. priorissa .. monialibus
et Capitulo antedictis, omnibusque et singulis eiusdem Monasterij
Vasallis, subditis et Collonis, obedientiam, et reverentiam ce...
exhiberi, Contradictores et rebelles quoscumque auctoritate
prefata per censuram Ecclesiasticam compescendo, In premissis
et premissorum quolibet Vobis vices nostras tenore presentium
plenarie committentes. Harum sub nostri appensione sigilli

testimonio

testimonio litterarum. Datum in Castro nostro Portusgruarij die nono decembris, Anno domini millesimo quadringentesimo decimo, tertia Indictione. Post quarum quidem litterarum presentationem, et receptionem Volentes commissionem et facultatem per prefatum Dnum Patham nobis ut prefertur traditas et iniunctas reverenter exequi prout debite tenebamur ad Monasterium prefatum beate Marie prope Aquilegiam, Ordinis Sancti Benedicti, festinanter procuravimus nos conferre, Congregatisque in Choro Ecclesie ipsius Monasterij Capitulariter ad sonum Campanelle, prout moris est eiusdem Monasterij; Venerabilibus et Religiosis Sororibus Francisca de Tricano tunc priorissa, Clara etiam de Tricano, Azilla de Castilirio, Johanna de Civitate Austrie, Cilia de Tarvisio, Anna de Vilalta, Fina de Civitate Austrie, Francisca de Utino, Columbia de panegaleis, Rodolfina de prato, Catherina de Fratina, Anna de Civitate austrie, Elisabetta de Spilimbergo, et Jacoba de Prodolono, omnibus Monialibus dicti Monasterij Capituli vocem habentibus, totum et integrum ipsius Monasterij Capitulum facientibus et representantibus, cum plures ibidem Moniales non essent Capituli vocem habentes, nisi dumtaxat Aytha de purcilijs, que vocata et requisita huiusmodi Capitulo interesse penitus recusavit, Monitisque per nos et etiam requisitis ut ad electionem nove ipsius Monasterij Abbatisse, ne idem Monasterium propter diutinam vacationem pateretur incomoda, procedere procurarent, ipse quidem .. priorissa .. Moniales et Capitulum, Missa Spiritus Sancti primitus devotissime celebrata, Scrutinio quoque per nos ut dicti Monasterij mos est servari in similibus, sollemniter celebrato, omnes, ipsarum nemine discrepante, Spiritus Sancti gratia invocata, prefatam Franciscam de Tricano tunc priorissam in Abbatissam ac Rectricem et Gubernatricem dicti Monasterij beate Marie propee

Aquilegiam

Aquilegiam, Ordinis Sancti Benedicti, unanimiter, et concordi=
ter elligerunt, Te deum laudamus cum pulsatione campanarum
voce iubili decantantes, ipsam ad pacis osculum devote et humi=
liter receptantes. Quibus denique sic peractis Nos Henricus
Eps. Commissarius antedictus, Commissionem et facultatem u[t]
prefertur nobis iniunctas cupientes prout tenebamur exequi,
ducentes predictam Franciscam sic dict. Monasterii Ab[ba]
tissam electam ad Altare maius Ecclesie eiusdem Monasterii
per traditionem cornu Altaris ipsius, in eius manibus eandem
Franciscam Abbatissam devote, et humiliter acceptantem in
tenutam, et corporalem possessionem, seu quasi, prefati Mo=
nasterii, juriumque, et pertinentiarum suorum omnium s[pi]
ritualium, et temporalium posuimus, et actualiter induximus
Stallo sibi in Choro, et locis in Capitulo, palatioque eiusdem
Monasterii, cum plenitudine juris canonici assignatis. In cuius
rei testimonium, et ad maius robur presentes litteras seu pu[-]
blicum presens Instrumentum nostri pontificalis Sigilli iussi[mus]
munimine roborari. Datum et actum in Choro Ecclesi[e]
Monasterii antedicti, die undecimo decembris Anno domini
Millesimo Quadringentesimodecimo Indictione tertia, pre[sen]
tibus Venerabilibus, Nobilibusque Viris Vereno de Portugru[a]
rio Sancti Felicis dicte Civitatis Aquilegen. preposito, Obi[?]
no Vicario, et presbitero Jatio Ecclesie Aquilegen. mansiona[rio]
& Bernardo juniori, Henrico et Odorico fratribus qm. & pet[ri]
Antonio & Francisci et Ugone filio & Jacomini omnibus de
Strasoldo testibus ad hec vocatis specialiter et rogatis &

S: N:

Ego Johannes filius qm. & Francisci de portugruario pub
licus Apostolica et Imperiali auctoritate Not. ac patri[archalis]
Curie Aquilegen. Cancellarius, atque Scriba premissis Scrutinii ce[le]
brationi, Abbatisse electioni, tenute et possessionis inductioni
ac omnibus et singulis suprascriptis in pnt. instrumento contentis

presens

præsens fui et rogatus, de mandatoque præfati D.ni Episcopi Commissarij scripsi et publicavi, signo, nomineque meis appositis consuetis &.

Ex consimili autentico membranaceo existente penes Nob. ac Ex.mo D. Josaphat Bizi Archiepiscopo Antibarensi Serviæ Primate [illegible] præsens documentum aliena manu [illegible], facta prius de dicta cum originali collatione concordare inveni. Itaque in fidem [illegible] Josaph [illegible] C. V. A. [illegible] Rom[illegible] Die 18 Aug.ti 174[illegible]

Ill.mo Sig.r Sig.r Pron.e Col.mo   Gemona 22. Ag.to 1742.

5

Ho scorsi con diligenza i summarij de' Notari, che ho nelle mie Vacanze, ma nulla ho trovato in proposito del Capitolo. Quanto ho' di questo quanto è in mano di Mr. Vic.o Gle. Rassegno al nostro venerat.mo Prelato una carta autentica, il cui originale è appresso di me, e contiene la elez.e e confirmaz.e della Badessa d'Aq.a fatta nel 1410 dal Vesc.o di Concordia per commissione d'Antonio Pat.a d'Aq.a e concepita in tali termini che dimostra i Diritti Pat.cali sopra il Monistero. Spero, che questa scoperta non sia inutile. Nel Sommario di Celebrio di Romagnano fatto da me trovo le seguenti note. 1319. 14. Mart. Commissio causæ Monialium Aquilejen. facta a Pagano Patha decano Aquilejen. 1349. 6. Licentia concessa Nobilis Abbatissæ et Conventui Monasterij Majoris Aquilejen. vendendi redditus proventus, et obligationes debitos in Terra Insulæ pro solut.ne 1000. Duc. Anni de Bono. I Protocolli di questo Celebrio, con quelli notabili nelle importanti Carte sono nell'Archivio d'Udine. Alla mia venuta ce le discorreremo. Ho regolate le Carte portate meco, e se V.S. Ill.ma mi manderà qualch'altre filze delle più antiche le riporterò aggiustate alla mia venuta. Se vi è qualche novità di rimarco non mi la tenga nascosta. L'abbraccio di vivo cuore, e sono

Di V.S. Ill.ma

Div.mo Obblig.mo Ser.re
F. Bini

nostram sollicitamus pro posse atque consumavimus in futurum dante Domino. Valete feliciter ut optatis.

Dat. Rome die VIII Maii.

Nicolaus de Portis
Virgilius de Virgiliis) de Civ. Austrie
vestri concives cum recomendatione premissa

1255. et seqq.	Joannes de Lupico
1302. et seqq.	Meliorantia de Thiene
1319. et seqq.	Eusebius de Romagnano
1321. et seqq.	Pantaleon de Civitate Austriae
1329. et seqq.	Gubertinus de Novate
1350. et seqq.	Jacobus q.m Turre de Civitate Austriae.

8 maggio Roma. Contenenza il Papa degli ambasciatori di Cividale sulle loro differenze col Patriarca Antonio Panciera.

Egregiis [illegible] DD [illegible] Deputatis Civ. Austrie [illegible] nostris [illegible] honorandis.

[illegible]

[illegible] [illegible] Domini [illegible] per [illegible] fuimus iterato ad presentiam [illegible] Pontificis, [illegible] nobis [illegible] respondidit, [illegible] alias [illegible] plene [illegible]. [illegible] D. N. Pp. [illegible] hac forma: Pater Beatissime, Sanctitati vestre [illegible] semper Civitas vestra Civitatis Austrie est et [illegible] fidelissima [illegible] Sancte Dei et [illegible] et propterea Pater [illegible] devotissime supplicamus [illegible] Vestre [illegible] beatis [illegible] recomissos nobis [illegible] vestris dando materiam ut in eadem fidelitate debeamus permanere, quibus verbis [illegible] narratis [illegible] ipse noster Papa [illegible] in forma respondere: Et [illegible] in fide [illegible] litate [illegible] permanere? respondimus neque quod Dominus Patriarcha petebat a nobis ex odio et dolo etc. D. Franciscus de [illegible] valde [illegible] unicus noster dicere habuit: Pater Beatissime, hec sunt [illegible] valde [illegible] natoria, cui respondimus: sunt ~~sunt~~ verba narrativa et demonstrativa, SS. Dño nostro Pape etc. hijs auditis, nobis dixit, debetis scire quod hoc non [illegible] in tanta denariorum in quibus mihi tenetur Patriarcha, sed ulterius [illegible] deliberare et nobis respondebo [illegible] usque ad presens. Interim venit [illegible] de unione fienda Ecclesie Sancte Dei et de loco accepto [illegible] in Saona prope Ianuam cum capitulis quos per presentem mittimus [illegible]. Sollicitamus pro posse atque sollicitabimus in futurum dante Domino. Valete feliciter ut optatis.

Dat. Rome die VIII Mai.

Nicolaus de Portis
Virgilius de Virgilius } de Civ. Austrie
vestri concives cum recomendatione premissa.

1410?-1411 Lagnanze del patriarca d'Aquileja e della Patria coi Duchi d'Austria. — Risposta di questi (in tedesco con traduzione). 47

Querele exposite per patriarcham Aquilegensem et totam Patriam contra dominos duces Austrie etc.

Item ut castrum Portuspagni, quod nuper Tristanus de Zabriano tamquam capitaneus ecclesie Aquilegensis retinens domino Friderico duci Austrie de facto et nepharie tradidit, quod idem dux de facto contra ecclesiam Aquilegensem recepit.

Item dux Fridericus ... super Venetiis inhibendo omnibus mercatoribus sub amissione omnium rerum et mercimoniorum ne transirent per patriam Fori Julii per stratas solitas et consuetas, sed compellit eos transire per Tridentum et alibi per territoria sua in maximum preiudicium ecclesie Aquilegensis et patrie Fori Julii, contra iura imperii.

Item impediunt se de collacionibus beneficiorum et ecclesiarum spectantium ad collationem et omnimodam dispositionem ipsius patriarche ac dicte Ecclesie et ... subditorum prelatorum. Similiter faciunt clero eiusdem ecclesie exaciones indebitas et iniustas taleas que imponunt ipsumque clerum per se et suos subditos diversis oneribus et gravaminibus opprimentes, non timentes Deum neque verecundiam humanam formidantes.

Inhibuerunt dicti domini duces ne ex suis territoriis aliqua victualia conducantur ad patriam Fori Julii.

Item dominus dux Fridericus importune indebite et iniuste, nulla subsistente causa magnum exercitum congregavit causa insultandi dictam patriam Fori Julii precipue terram Utini et contratam Cadubrii in magnum preiudicium et dampnum dicte Ecclesie Aquilegensis, non obstante quod ipsa ecclesia ... stat et est in et sub protecione sacri imperii Romani, nulla diffidacione precedente.

Item gentes domini ducis Leopoldi patris dominorum ducum Ernesti et Frederici transeuntes per patriam fori Julii versus Tarvisium dampna maxima nobilibus de Valvasono animalia et captivos hostiliter capiendo intulerunt, nulla causa subsistente; que dampna ascenderunt ultra summam duorum milium ducatorum.

~~Minuta in carta~~ contemporanea (R. Arch. di Stato. Vienna

Risposta del nostro signore d'Austria (al Patriarca d'Aquileja)

Quanto si lamenta del patriarca perchè nostro signore d'Austria ha ricevuto Peutenstain da Vibriano e non dal patriarca; anche nostro signore d'Austria ha buon documento che Peutenstain appartiene al suo territorio. Ora egli si è privato di Peutenstain, non curandosi di diritto, e in ~~fatto~~ realtà sapendo di non aver fatto al patriarca ed ai suoi se non bene.

Item, quanto all'aver egli scritto a Venezia, egli ha fatto ciò come contro suoi legittimi nemici, e vede di averne il diritto quando essi gli trattengono il suo e non offende nè la reciprocità di trattamento nè il diritto.

Quanto all'aver raccolto il duca Federico, che egli non lo nega, e se mai non avesse usato i riguardi dovuti al re, egli avrebbe potuto farlo, perchè non avrebbe che vendicato i proprii danni e ingiurie; ma non avendo fatto questo nè ... e quindi non aver nulla da rispondere.

1411, 1 gennajo Udine. Lettera del Patriarca d'Aquileja Antonio Pancera al Maresciallo Patriarcale Corrado Bojani Cavaliere sull'incertitudine dei maneggi del suo avversario Antonio da Ponte eletto Patriarca d'Aquileja dall'Antipapa.

Dalle Lettere MSS del P. de Rubeis. Mus. Civ. Udine.

Fuori / Egregio Militi Conrado Boiano de nostra Civitate Austria Marescallo nostro Generali

Domine honorande heri fuerunt Parlamentum in Civitate Austrie (1) die Dominica ab octava immediate sequente que est dies XIIII instantis mensis. [illegible] nuper recepit unam litteram a D. Jacobo de Chibinago in Romana Curia procuratore; qualiter tam ipse quam D. Albertus de Novaria Advocatus acceptaverunt officia advocationis et procurationis contra D. Cardinalem Gaietanum egregie defensuri tam Utinenses quam Civitatenses Communitates et qualiter [illegible] noster Papa est meus optimus advocatus et defensor. Audivi quod A. de Ponte ille qui se reputat archisatrapam ivit ad Curiam causa habendi beneficia cum horum consilio proditorum, qui tandem ut videbitur maleficia reportabit et confundentur et exterminabuntur qui dicunt. Domine Domine aperi nobis, tamquam si eorum iniquitates non recognosceremus, credunt me suis confabulationibus confundere, sed ideo capite cavabuntur in brevi, quod dicent: ve ve nobis quia iniuste egimus, iniquitatem fecimus et peccavimus, miserere nobis: non crastabunt locutionibus mendaciorum [illegible] fides mea et fortitudo mea est solidata supra firmam petram adversus quam non poterunt prevalere et secrete habere. Nicolaus de Tolmino dicet vobis

mei parte quidem [illegible] ne venturus in brevi, ut tibi dixi commorabitis cum Fratribus meis ut [illegible] tibi videbitur. Venisse statim ad civitatem [illegible], [illegible] fatigati dolore pedis non valui. Valete. Datum die prima ianuarii (1411).

(1) Il [illegible] cadeva il 18 gennajo, [illegible] il giorno [illegible] dalla fine del mese [illegible] dell'[illegible]. V. Du Cange, Mabillon [illegible] Diplom. [illegible] l'anno 1411 [illegible] quindi la domenica era al 18 gennajo —

1417 24 Gennajo. Buda. Sigismondo Re de' Romani manda
Federico Conte d'Ortemburg a pacificare il Friuli:

Sigismundus Dei gracia Romanorum Rex semper Augustus et Hungarie
etc. Rex etc. Nobili Friderico Comiti de Ortemburg nostro et Imperii
Sacri fideli dilecto graciam regiam et omne bonum. Nobilis fidelis
dilecte. Quamvis cunctorum nostrorum fidelium et agendorum multiplicium
nos ingens cura sollicitet Sacrum tamen Romanum Imperium cui solius
divine dignacionis dono feliciter presidemus cum annexis suis precordia=
lius tantoque diligencius intuemur, quanto illud tamquam caput et
membrum nobilius omnium que nobis a divina potestate collata sunt
cognoscimus carius diligendum. Cum itaque ipsius Sacri Romani Imperii
gubernationi quam libentissime ubique locorum personaliter ageremus,
nisi diversarum occupationum pro quibus ad utilitatem fidelium per regiones
varias frequenter distrahimur multiplicitas obviaret totis cupiamus
affectibus salubriter providere et talem constituere ibidem vice nostra,
qui absencie nostre deffectum suppleat et personam nostram crescitor
representet: ne igitur, fidelis dilecte, universi et singuli terrigene,
incole et inhabitatores provincie Fori julii nostri et Imperii fideles
dilecti nobis absentibus fructum necessarie providentie carere
videantur, sed ab ipsorum incomodis et molestiis quibus huiusque
prout accepimus oppressi sunt releventur et sub fausto nostre regi=
mine felicia incrementa suscipiant et in amene pacis delicioso solatio
feliciter conquiescant, de immota tue fidei constancia et probata circum=
spectionis industria plenam et indubitatam fiduciam obtinentes,

Te in partem nostre sollicitudinis evocantes prefatam provintiam Fori julii cum omnibus ipsorum hominibus, incolis et inhabitantibus cuiuscunque status, gradus seu condicionis existant, bonis, possessionibus et iuribus ipsorum quibuscunque sibi non per errorem aut improvide, sed animo deliberato sanoque fidelium et procerum nostrorum accedente consilio, nostris loco et nomine gubernandam et regendam committimus districte precipiendo mandantes nostre gracie sub obtentu, quatenus prefatos terrigenas, incolas et inhabitatores provincie fori julii in gravaminibus quibuslibet salubriter defensare nec non ipsorum homines et bona ab oppressionibus, iniuriis ac etiam illicitis perturbationibus, angariis, perangariis et aliis gravaminibus quibuscunque vice et auctoritate nostra tanquam nostros et Imperii Sacri subditos et fideles prote-gere debeas fideliter et tueri ac etiam eosdem circa ipsorum iura, libertates, gracias et antiquas consuetudines effectualiter conservare.

Similiterque universas et singulas dissensiones, lites et discordias inter prefatos terrigenas, incolas et inhabitatores subortas et dampnose vigentes sedare et finaliter complanare iustitia vel amore usque ad nostre voluntatis beneplacitum et tamdiu quousque per Sanctissi-mum in Christo patrem et dominum d. Johannem digna dei providentia sacrosancte Romane et universalis Ecclesie Papam vicesimum ter-tium dominum nostrum reverendissimum et nos sancte Aquilegensis

Ecclesie que de dominio nostro existit, de persona utili et ydonea
et Provincie Fori julii de tranquillo et felici statu provisum fuerit,
sic quod tam Ecclesia Aquilegensis quam eciam provincia Fori julii
in ipsorum iuribus, libertatibus et antiquis consuetudinibus permaneant
pacifice et quiete et ipsi terrigene, incole et universi et singuli
inhabitatores eiusdem provincie predicto domino nostro Summo
Pontifici ac Sancte Romane Ecclesie et consequenter nobis et
Sacro Romano Imperio eo commodius obsequi valeant et servire.
Intercetera eciam tue fidelitati districte precipimus et mandamus
omnino volentes, quatenus in casu quo quispiam de terrigenis, incolis ac
inhabitatoribus provincie Fori julii tibi nostro et Imperii Sacri
nomine obedire ac litibus et dissensionibus suis renunciare noluerit, quod
tunc tu eundem ad id faciendum compellere debeas realiter et coercere:
Mandamus igitur universis et singulis prelatis, comitibus, baronibus,
nobilibus, ministerialibus, militibus, clientibus, officialibus, vasallis
ceterisque Sancte Aquilegensis Ecclesie et Provincie Fori julii incolis
et inhabitatoribus cuiuscumque preeminencie extiterint, nostris et
Imperii Sacri fidelibus et dilectis firmiter et districte, quatenus ipsi
tibi in omnibus et per omnia tamquam nobis in premissis parere
et obedire debeant fideliter et devote usque ad nostre voluntatis
beneplacitum et tamdiu quousque per dominum nostrum apostolicum
et nos prefate Aquilegensis Ecclesie de persona utili et ydonea

7°
...mando
...Vicario
Federico
...nburgo

ac eciam provincie Fori julii sicut prefertur de comodo et tranquillo statu provisum fuerit opprisse effectum prout indignacionem nostram gravissimam voluerit arcius evitare. Presencium sub nostro Regio Sigillo testimonio litterarum. Datum Bude anno domini Millesimo quadringentesimo undecimo, die vicesima quarta Januarii, Regnorum nostrorum Anno Hungarie XXII, Romanorum vero primo.

Ad mandatum domini Regis Georgius viccancellarius.

Dall'orig. nell'i. r. arch. di Stato in Vienna Repert. I.

1411
24 Genaro

L'Imp. Sigismondo manda per suo Vicario in Friuli Federico Conte di Ortemburgo

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, et Ungarie Rex etc. Nobili Federico Comiti de Ortemburgo Nostro et Imperij Sacri Fideli dilecto gratiam Regiam et omne bonum. Nobilis et fidelis dilecte, Quamvis cunctorum nostrorum fidelium, et agendorum multiplicium nos ingens cura sollicitet, Sacrum tamen Romanum Imperium, cui solius divine dignationis dono feliciter presidemus, tantoque diligentius intuemur, quanto illud tamquam caput, et membrorum nobilius, omniumque nobis divina potestate collata sunt, cognoscimus carius diligendum. Cum itaque ipsius Sacri Rom. Imperij gubernationem quam libentissime ubique locorum personaliter ageremus, nisi diversarum occupationum pro quibus ad utilitatem fidelium per Regiones varias frequenter distrahimur multiplicitas obviaret, totis cupiamus affectibus salubriter providere, et talem constituere ibidem vice nostra qui absentie nostre defectum suppleat, et personam nostram veraciter representet. Ne igitur fideles dilecte, universi et singuli Terrigene, incole et inhabitatores Provincie Forijulij Nostri et Impery Fideles dilecti, nobis absentibus, fructu necessarie providentie carere videantur, sed ab ipsorum incommodis et molestijs quibus hucusque sicut accepimus oppressi sunt, releventur et sub fausto nostro Regimine felicia incrementa suscipiant, et in amene pacis deliciosis solatio feliciter conquiescant, de immutata tue fidei constantia et probata circumspectionis industria, plenam et indubitatam fiduciam obtinentes, Te in partem nostre solicitudinis evocantes prefatam Provinciam Forijulij cum omnibus ipsorum hominibus, incolis et inhabitatoribus cuiusque Status, gradus, seu conditiones existant, bonis, possessionibus et juribus ipsorum quibuscumque Tibi non per errorem, aut improvide, sed animo deliberato

sanoque fidelium et Procerum nostrorum accedente consilio, nostris loco et nomine gubernandum, et regendum, commitimus plenarie per presentes, fidelitati sue presentibus districte percipiendo mandamus, nostre gratie sub obtentu quatenus prefatos Terrigenas, incolas et inhabitatores Provincie Forijulij a gravaminibus quibuslibet salubriter defensare nec non ipsorum homines, et bona ab oppressionibus, iniurijs, ac etiam illicitis perturbationibus, angarijs, perangarijs, et alijs gravaminibus quibuscumque vice et autoritate nostra, tanquam nostros et Imperij Sacri Subditos, et fideles protegere debeas fideliter, et tueri. Nec etiam eosdem circa ipsorum jura, libertates, gratias et antiquas consuetudines effectualiter conservare. Similiter, quod universas, et singulas Dissensiones, lites, discordias inter prefatos Terrigenas, incolas et inhabitatores subortas, et damnose vigentes sedare, et formaliter complanare, iustitia, vel amore, usque ad nostre voluntatis beneplacitum et tandiu quousque per S.S. in Xpo Prem et Dnum Dnum Johannem digna Dei providentia Sacrosancte Rom: ac Universalis Eccles Papam XXIII Dnum Nrum Rev. et nos Sancte Aquilegensis Ecclesie qui de Dominio nostro existit, de persona utili et ydonea, et Provincie Forijulij de tranquillo et felici statu, provisum fuerit. Sic quod tam Ecclesia Aquilegensis quam etiam Provinciam Forijulij in ipsorum juribus, libertatibus, et antiquis consuetudinibus permaneant pacifice et quiete et quod Terrigene, incole, et universi, et singuli inhabitatores eiusdem Provincie, predicto Dno Nostro Summo Pontifici, ac Sancte Rom: Ecclesie et consequenter Nobis, et Sacro Rom. Imperio commodius obsequi valeant, et servire. Inter cetera etiam tue fidelitati districte precipimus, et mandamus omni modo volentes, quatenus in casu, quo quispiam de Terrigenis, incolis, et inhabitatoribus Provincie Forijulij Tibi nostro, et Imperij Sacri nomine obedire, ac litibus, et dissentionibus suis renunciare noluerint, quod tunc tu eundem ad id faciendum compellere debeas realiter et arcere. Mandamus igitur universis et singulis Prelatis, Comitibus, Baronibus, Nobilibus,

Ministerialibus, Militibus, Clientibus, Officialibus, Vassallis, ceterisque Aquilegensis Ecclesie, et Provincie Forijuly incolis, et inhabitatoribus cuiuscunque preeminentie extiterint nostris, et imperij Sacri Fidelibus, et dilectis, firmiter, et districte quatenus ipsi tibi in omnibus et per omnia tanquam nobis in premissis parere et obedire debeant fideliter, et devote usque ad nostre voluntatis beneplacitum et tamdiu quousque per Dnum Nostrum Aplicum, et nos prefate Eccles. Aquilegensis de Persona utili et ydonea, ac etiam Provincie Forijulij sicut prefertur de commodo et tranquillo statu provisum fuerit operis per effectum prout indignationem nostram gravissimam voluerint artius evitare. Presentium sub nostro Regio Sigillo testimonio litterarum Datum Bude anno Dni Mill° Quadrigentesimo Undecimo. Die Vicesima quarta januarij, Regnorum Nostrorum anno Ungarie XXiiij°, Romanorum vero primo.

Dal Vol. XXXIII. Varia Bini dell'Arch. Capit. di Udine.

57

[illegible] 14.., ind. IV, die dominica XVIII [illegible] Alarici [illegible]
[illegible] ante [illegible] maioris [illegible]
[illegible] bibliothecae [illegible]
[illegible]
[illegible] congregato clero facta [illegible]
[illegible] Bartholo[illegible]
[illegible] pro anni [illegible] dim [illegible] tunc
[illegible] marcas denariorum [illegible]
[illegible] de Palimcat Decani [illegible] Vicedecano et [illegible]
[illegible] predicti recipientibus. — —

52

1411. 5 maggio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] el Conte di Cividale [illegible] [illegible] [illegible] presso S. Vito
e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] con [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 173.

Magnificis et spectabilibus viris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], Consilio et Communi Civ. Austrie fratribus [illegible] Collegatis nostris [illegible] [illegible].

Magnifici et spectabiles fratres et collegati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostras litteram continentem de adventu D. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] applicuisse cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] faciatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hanc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et parum eis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bestias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Statuimus [illegible] [illegible] [illegible] inimicis [illegible] [illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostri inimici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mentum prout Zopola, [illegible], [illegible] nunc huc, nunc illuc Valvasonum acceperunt quamplura capita bestiarum, illis nobilibus de Pulcinico etiam [illegible] [illegible] [illegible] quamplurimas [illegible] bestiarum, nullum tamen captivum duxerunt, [illegible] ibidem de dictis [illegible] [illegible] fuerunt [illegible] [illegible] et quamplures [illegible] et equi [illegible] fuerunt. Fuerunt etiam inimici nostri S. Vitum dum irent Portumgruarium et ibidem abstulerunt XXX capita bestiarum. Illi de S. Vito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsis [illegible] [illegible] certum [illegible] locum per talem modum quod [illegible] habuerunt bestias suas et quatuor de ipsis interfecerunt et ceperunt tres equos. Insuper significamus vobis quod D. Franciscus de Piccolpasso qui [illegible] de [illegible] et de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum illis

de Utino [illegible] per [illegible] treugam et quod predicti de Utino [illegible]
[illegible] quod treuga fieret et quod amplius illo modo non exigeretur,
propterea videretur nobis quod postquam istos Utinenses cogimus et [illegible]
ximus ad intentionem quod modo non amplius exigatur, quod [illegible] sunt
treuga, que fiet cum magno honore partis nostre supradicta considerata
causa. Significamus insuper vobis quod hunc decem dies elapsi quod
Dominicum [illegible] misit prefatus [illegible] Comite Prate qui ibidem
adhuc est, nunc [illegible] misit prefatum Dominicum pro nobis [illegible]
[illegible] et Toma de Spilimbergo, pro me Jacobo de Valvasono, pro [illegible] de
Pulcinicho et pro uno nostrum de Purciliis qui omnes in ordine nos ponimus de eundo ibidem: causa enim quare miserit prefatum Dominicum 1411
pro nobis omnibus putamus fore prout alias vobis diximus in Spilimbergo; pro nunc [illegible] vobis [illegible] [illegible] [illegible].

Dat. Prate. V maii MCCCCXI, ind. IV.

[illegible] insuper [illegible] predictum [illegible], [illegible] D. Comiti de [illegible] inter.

Antichus
Paganus } comites de Purciliis
[illegible]
[illegible] Comes de Prata
[illegible]
Tomas } de Spilimbergo
Jacobus de Valvasono

53

Universis et singulis presentes litteras inspecturis
Pateat evidenter. Quod Constitutus personaliter Re
verendissimus in Christo pater et dominus dominus Antonius
miseratione divina Episcopus Portuensis Sacrosancte Ro
mane ecclesie Cardinalis Aquilegensis vulgariter
Nuncupatus Coram nobis Angelo de Baliom
bus de perusio decretorum doctore archipresbitero ecclesie p

1417. 4 Febbrajo. Bologna — Antonio Pancera Cardinale Vesc. di Porto Zoppola — già Patriarca d'Aquileja dichiara in giudizio che i nobili di Valvasone avevano comperato dal nob. Giovannino di Ragogna (e Torre) la Villa di Zoppola ed altra Villa vicina.

= Copia contemporanea =

Nobiles consortes de Valvasono quamdam ...
non recordatur quandam villam vocata villam
Zopule cum quadam alia villa sibi adiacente
et accessoria de cuius nomine non recordatur cum
dominio districtu et jurisdictione et aliis juribus que ha
bebat in dictis villis de quorum jurium nominibus
et vocabulis dixit etiam se non recordari. Et

de Ultino [illegible] [illegible] [illegible] et q[uod] predicti de Ultino [illegible] [illegible]
tin quod treuga fieret et [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible],
propterea videretur nobis quod postquam ipsi Ultinenses [illegible] [illegible]
ximus ad contentandum quod modo non amplius exigatur, quod debeat fieri
treuga [illegible] fiet cum [illegible] [illegible] parte nostra [illegible] considerata
causa. Significamus insuper vobis quod [illegible] de [illegible] quos
Dominium [illegible] misit pro [illegible] Comite Porte qui ibidem
[illegible] est, [illegible] [illegible] misit pro [illegible] Dominium pro nobis [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible], per me Jacobo de [illegible] [illegible]
P. [illegible]

[illegible] Comes de Porta
Venceslaus
Tomas | de Spigenbergo
Jacobus de [illegible]

153

[U]niversis et singulis presentes litteras inspecturis
pateat evidenter. Quod Constitutus personaliter Re
verendissimus in Christo pater et dominus dominus Antonius
miseratione divina Episcopus Portuensis Sacrosancte Ro
mane ecclesie Cardinalis Aquilegensis vulgariter
Nuncupatus Coram nobis Angelo de Balioni
bus de perusio decretorum doctore archipresbitero ecclesie p
usine domini nostri pape Cappellano eiusque ac Camerarii
ipsius et Causarum Curie Camere Apostolice generali
Auditore et per nos interrogatus super infrascriptis et
presentia Nobilium virorum dominorum de Valvasono et
patrie foriiulii dixit asseruit et testificatus fuit
quod dum ipse erat in patria predicta et patriarcha Aqui
legensis Nobilis vir Johanninus de Tigonea
cum ipsius domini tunc patriarche voluntate et consen
su vendidit domino Odorico et filiis et certis aliis
Nobilibus consortibus de Valvasono de quorum nominibus
non recordatur quandam villam vocatam villam
zopule cum quadam alia villa sibi adiacente
et accessoria de cuius nomine non recordatur cum
dominio districtu et Jurisdictione et aliis Iuribus que ha
bebat in dictis villis de quorum Iurium nominibus
et vocabulis dixit etiam se non recordari Et

qui post dictam venditionem ipse tunc patria Aquitanie
[illegible] Nobiles in veritate [illegible] predictis. Sed non re
cordatur unum in personam domini Rizardi de Val
[illegible] [illegible] alterius. De quibus in omnibus di
xit quod fuit et esse debet rogatus Ser Johan
nes tunc Cancellarius ipsius domini patrie.
Que omnia et singula in vestrum et cuiuslibet
vestrum noticiam deducimus et duci volumus per
presentes. In quorum omnium et singulorum fidem et te
stimonium presentes nostras literas fieri fecimus, eas
que Sigilli proprii dicte Curie Camere Apostolice
quo utimur jussimus appensione muniri.
Datum Bononie Sub anno domini a Na
tivitate eiusdem Millesimo Quatuorcentesimo
undecimo Indictione quarta die vero Sabbati
septima mensis Februarii Pontificatus
Sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Johan
nis divina providentia pape vicesimi tercii
Anno primo etc.

Philippus de drento dicte Curie notarius
De mandato dicti domini Auditoris [illegible]

dum sic ut premittitur agerentur et fierent et
una cum prefatis testibus interfui eaque sic fieri
vidi et audivi. Ideo hoc presens publicum in
strumentum confeci manu mea propria scripsi
signoque meo consueto signavi rogatus et re
quisitus in testimonium premissorum.

Più ... ... de ... Brescia
...

58

[illegible]

1411 16 maij
...
... della Signoria
Conti di Porcia

Sigillu sti marci

17 – Michael Steno dei gra dux Venetiar etiam universis, et
singulis, tam amicis q fidelibus etiam notificamus
vobis q recepimus in reccomandatos et colligatos nros
sp.les et egregios viros dnos Comites d porciliis, ipsosq
sub reccomandatione, et colligantia nra habemus,
Verum quia ex comitibus ipsis, qui ad pntiam nram
nup fuerunt, habent repatriare, et etiam ipsi Comites
habebunt p tempora venire Venetias secudu occorentia
et se ad diversas mundi partes confere, tenore pntium
amicos rogamus fidelibus, et subditis precipiendo man-
damus, quatenus pfatos Comites, et quemlibet ipsor
cum suis familiis eqs armis, arnisiis, valisiis, rebus
et bonis suis p quoscumq passus, civitates, terras, et
oppida vra, seu vobis comissa, eundo stando, et redeundo
semel et plures, tam p terram q p aquam transitum
facientes tractare, et expedire, ac tractari, et expediri
facere placeat, et velitis pro reccomandatis, et colligatis
nri Dominii caris, atq dilectis tute favorabiliter,
et benigne omniq impedimento cessante, quemadmodu
d amicor benevolentia, ac fidelium obedientia
plene confidimus, et spamus avisantes vos quod quic-
quid honoris, et commodi sibi fuerit impensu
habebimus valde gratu, quicquid autem incomodi sibi
fieret, habebimus valde displicibile, et molestum

Dat die XVI Maij MCCCCXI

Johannis marius nanis
ducs not.s ex.mo et sigillavit

1511 5 7bre
al Prov. Gle. L. Mocenigo
ringrazia i Conti di
Porcia degli avvisi
ricevuti

Spect. et gnosi uti fres car.mi l'auiso vro p esser stedate e uero mi e sta gratissimo, et non cessate d'hora in hora far il medesimo officio in particulari, ne seti p hauer comodo et publice, et dala Ill.ma S.ria uej sarete reconosciuti come fidelissimi, et boni come sete, et non ui contentate di un messo solo ma multiplacati li nuptij, Ita ch'i d'hora in hora possi veder vre lre, posaro qui, o no mi trouando qui, el uro messo saza da questo M.co rector doue me sia alia non sunt. Ex sacilo die 5.to sept. 1511. Hora 20

Intus/ Aluysius mocenicus eqs prouisor gnalis patriae fori Iulij

A tergo/ spec.bus et gnosis dnis prosdocimus et consorte comitibus purlij, et brugneriae tamq fribus

Egregijs et sp.bus vinis Dnis Gulielmo et nicolao Comitibus d' prata et Articho, et Guidoni comitibus d' purlij

p' [illegible]

1511 28 7bre/ Recepimus lras uras datas 25 pntis ut inteleximus requisitionem uram, ut dignoremur armigenis nris in partibus circa uicinis existentibus iniungere ut ad deffentionem uram se exhibeant, inteleximus simitr contenta in copia vris lris introclusa, etia

quibus intellectis rengrantiante vris nobilitatibus
de nouis nobis significatis, et rogantes, et occu:
rentia inposterum uelitis nobis similr denotare, vris
nobilitatibus declaramus. Et ante receptionē lrarum
uestrarum predcarum securitatem status uri, et aliorum
recomandatorum nostrorum uti propriam procurantes scribimus
Egregio viro bertholino de canebonis capit:o gentium
nrarum in pdcis partibus continentium, ut con
gentes hongarorum et quascumque alias gentes venientes
ad damna nra subditorum nrorum et similr recomandatorum
nrorum debeat uiriliter procedere, tamquam pub: cos inimicos
et pro eo in casibus occurentibus potentes dcm nrum
Cap:m requirere, quia sms nra mandata uobis
succurent de gentibus nris prout uidebit opportunum
fore.

Dat. xxviii. septembris 1411

Sigillū Sti Marci — Iois Marius . Nauis Duces nos Ex:tuit et sigillauit

a tergo / 1418 [illegible]

Sp:li et Egregio viro domino Articho de brugneria comiti de porcilijs.

Thomas mocenigo dei gra dux venetiarum et cet: Sp:li et
Egregio viro dno Articho de brugneria comiti de purcilijs

amico dilecto, salutem, et sincere dilectionis affectum: presentium nuntium cum credentialibus suis ad nostram presentiam destinatum cum gravi intelleximus displicentia, quod gentes nostre, que in Brugneria fuerant, multas violentias fecerunt hominibus dicti loci, in accipiendo ab eis blada, vina, victualia et alia eorum bona sine ulla solutione, quam inconvenientiam, licet ante applicationem vestri nuncij intellexerimus et disposuerimus providere, decidentes quod singuli homines, et subditi vestre spectabilitatis, in personis et bonis, vivere possint pacifice, et secure sine ulla violentia a nostris gentibus inferenda, et moleste ferentes quod aliquid sit tentatum, quod vobis comiti, vel vestris subditis displicere, scripsimus efficacissime, atque mandavimus gubernatori, et provisoribus exercitus nostri quod gentes nostras faciant, a talibus novitatibus abstinere: Cum nostre intentionis sit quod illi, qui dicta damna intulerunt, ipsa restaurent, et quod in futurum subditi vestri in eorum bonis et personis, tamquam nostri proprij debeant pertractari, et quod dictus gubernator, et provisores debeant notari facere dicta damna, et a quibus data fuerunt, ita regulate atque distincte, quod debita restauratio fieri possit: Poteritis itaque instare quod dicta damna regulate notentur, certissimos nos reddentes, quod de dictis novitatibus contra nostram intentionem secutis, recepimus displicentiam singularem providimus in futurum quod subditi vestri tamquam nostri proprij tractabuntur, benigne itaque scire, et quod similis inconvenientia iterum non occurret.

Datum nostro Ducali palatio die decimo mensis octobris indictione xii MCCCCXVIII

a tergo

Nob: et egregijs viris et comitibus et burchsijs

FRanciscus foscari dei gra dux Venetiarum etc. nob: ex egregijs viris, et comitibus et borchsijs amicis dilectis salutem et sincere dilectionis affectum. Prudens vir sanctorus pandulphi civis nr nobis exposuit quendam suum servum nomine expertum aufugisse ab eo, et ut Bendicce sentit reductus e ad vos, et familiaris uv est, ob quod idem nr fidelis illuc mittit suum nuncium, ut possit eius servum habere: Vos igitur iudicantes equum, et iustum, ut fidelis nr servum suum recipiat, et arbitrantes non esse intentionis vre quemq ui retinere sed quoq sui restituere nobis suademus, et requirimus attente, ut eundem assignari faciatis nuncio pfati civis nri, sicut dicibile et conveniens e., nam si audiemus restitutionem ipsius servi nobis placebit, idem autem nuncius late cognoscit ipsum servum, qui poterit de qualitate ipsius servi claram informationem pbere.

1433 prima maij / Due della quale domanda la restituzione d'un servo fuggito da Venezia.

Data in nro ducali Palacio die primo mai 1433 ind: xj

Et Ego Bernardus [illegible] ... hoc exemplum ... omnia, et singula ... [illegible] ... sigillo ... [illegible] ... cordare inveni, me subscripsi apposito solito signo meo ...

Quoniam ob locorum distantiam, sepenumero vereri ac dubitari solet de integritate

ac sinceritatis nostrum NOS Julius Falconius Gastaldio Iuratus

et Communitas Terrae S.ti Danielis fidem indubiam facimus,

et attestamur suprascriptum D. Bernardum Braida Civem nostrum

esse nostrum nob.m bonae famae et conditionis cuius scripturis publ.is sic

plena adhibetur fides, et ubique locorum merito adhiberi potest. In quorum

fidem has praesentes nostras per V. Canc.m nostrum fieri sigilloque nostri

Communitatis Iussimus.

Dat. in Terra sancti Danielis die 20. men. Jan.ij 1580.

Antonius Rinaldis V. canc. m.to

(1411). 5 Giugno. Pordenone Lettera all'abate di Millstadt

colla quale gli si domanda protezione per timore di incendio e saccheggio nella guerra tra il fu Patriarca d'Aquileja Antonio e alleati e i Civitadesi e alleati loro.

a tergo/. Reverendo in Christo patri et domino d. Johanni dei gracia abati Milistatensi domino suo gracio- sissimo detur.

Reverende pater et domine mi graciose. Vestram recepi literam continentem qualiter vulgari relacione paternitas vestra receperat discordiam orisse inter nobiles patrie Fori Julii et cetera, ut in dicta litera plenius continetur, ad quam quidem literam paternitati vestre gratiose duco respon- dendum, quod verum est quod discordia orta est inter do- minum Antonium olim patriarcham aquilegiensem et fratres cum eorum collegatis ex una parte et Civitatenses Austrie cum eorum collegatis ex altera, pro qua quidem discordia quidam frater dicti domini Antonii patriarche comburere fecit, quedam villa dominorum de Porcilliis nomine Rovoretum et aliam vocatam Runches. Item comburere fecit villam unam vocatam Praturlonum dominorum de Prata et illam derobaverunt; item comburere fecit villam Sancti Laurencii dominorum de Walvesono et alias dictorum dominorum fecit derobari proqua quidem causa omnes de Sancto Focato et de aliis villis circumstantibus reducti sumus super territorio

terre Portusnaonis et non sumus ausi stare in villa nec possumus laborare nisi paternitas vestra provideat de mittendo aliquam ydoneam personam ad dictum dominum patriarcham rogando ut nos de Sancto Focato et alios subditos vestros non debeat facere molestare. Significando sibi qualiter villa Sancti Focati est ecclesie vestre et ad dominos de Porziliis non pertinet salvo in puniendo aliquem malefactorem et spero quod si paternitas vestra fecit hoc cum adiutorio etiam domini capitanei Portusnaonis et comitatus poterimus stare in villa et laborare. Huccusque gracia dei et vestri molestiam et dampnum aliquid sive derobationis non recepimus nisi quod amittimus tempus laborandi. Item reverende paternitati vestre significo quod ambasiatores Venetorum venientes in patria ad tractandum pacem, utrum sequatur ignoro. Nichilominus paternitas vestra non desistat de providendo ut supra quia dubito quod pax non poterit sequi consideratis supradictis. Item de pecuniis vestris ad quas vestri nomine feci expensas pro quibus ad presens valeo adimplere iuxta mandata, nichilominus mediante gracia dei, providebo adimplere et facere debitum meum alia ad presens parata esse. Datum in Portunaone die V. Iunii.

Per vestrum humilem servitorem
Odoricum Brati de Sancto Focato cum recommendacione
sessyptum etc

Orig. cartacea Arch. di Stato in Vienna. Report. XXII

1411 13 giugno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felice presa [illegible] fatta sotto Portogruaro e [illegible] signori Malatesta e della necessità di soccorsi.

[illegible] 13

Magn. et egr. DD. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Vestris Magnifi-
centiis [illegible] quod die [illegible] elapso cum aliquo auxilio illorum
nobilium de Spignimbergo et [illegible] accessimus ante terram Portusgrua-
rii et ibi accepimus animalia grossa ultra centum que fuerant in tuti-
[illegible] CCCC et [illegible] captivos. [illegible] fuit quasi captus et si
fuissent solum equites XXV intravissent Portumgruarium: unus de nostris
[illegible] equitem [illegible]
[illegible] quod ambaxiatores Magn. DD. de Malatestis
fuerunt ad nos et exposuerunt ambaxiatam pro parte dictorum Domi-
norum rogantes quod [illegible] in statu [illegible] esse quod D. Pan-
dulfus [illegible] in Padua filius Magn. D. Malatesti de Malatestis de
Pesaro [illegible] electus Patriarcha, quam ambaxiatam putamus vos ha-
buisse vel habere [illegible] ad plenum: [illegible] eis responsum dedimus
quod eramus vobiscum colligati et cum aliis comunitatibus [illegible]
non responderemus super premissis; supplicantes quod nobis rescribatis con-
silium vestrum super hoc, ut videamus esse unius animi vobiscum in [illegible]
reversione. Iterum rogamus, quia vere valde egemus promesse que hec
est quod nobis subveniatis saltem de quinquaginta equitibus per mensem
unum ut valeamus reducere blada ad salvamentum, aliter non poterimus
vivere et si eos mittitis faciemus guerram viriliter adversariis nostris. Simili-
ter hec omnia scripsimus partibus superioribus de auxilio a nostris colligatis,
ab ista parte Tulmenti [illegible] frustra, quia requisiti omnes volunt [illegible],

omnino, et necesse pro predicta adimpleatis in fauorem nostra ... tamquam dicti in propria persona mandata et beneplacita.

Dat. in d. loco die XIII m junii, ...

1410, 14 giugno. Temesvar. Lettera di Sigismondo Re de' Romani al Comune di Cividale, raccomandandogli di stare a Federico Conte di Ortenburg Vicario Imperiale in Friuli.

Arch. Mun. di Cividale (coll. Cordicom, copia)

Tergo { Honorabilibus Guidelmo Leupoldi Gastaldioni, Provisoribus, Consilio et communi Civitatis Austrie nostris et Sacri Imperii fidelibus dilectis

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus et Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex

Fideles dilecti. Nedum ad nostri notitiam, sed et partes orbis evigilans ac laudabilis fama refulget de constantia inconcusse fidei qua Sacro Romano Imperio et Sancte Aquilegensi Ecclesie Nobilique Federico in Ortenburg et Sternberg, in Patria et Dominio Fori Julii Patriarchatus predicti Vicario Sacri Imperii Generali per nos constituto, invicto animo et mentis robore ostendistis. Nam quid pretiosius fide, quidve laudabilius est in inceptis perseverantia que eos claris viros reddit clarissimos? Nil profecto sanctius et quibus et multis aliis in vos concurrentibus virtutum meritis quantum vos reputamus nostro iudicio commendabiles quantumque vos exuberemus ad gratias longum foret presentibus enarrare. Cumque non qui incepit sed qui perseverat hic commendabilis sit et dignus, ea propter Fidelitatibus vestris firmissimo [illegible] damus sub edicto quatenus velitis ad conservandam famo vestre integritatem in constantia qua predictum Sacrum Imperium et Sanctam Ecclesiam Aquilegensem ac predictum Fridericum Comitem et Vicarium eiusdem [illegible] exhibite et probate fidei firmiter persistite ad rebellium communissimam subiectionem Nobis Romano Regi, dictoque Patriarchatui ac ipsius Friderici Comitis Vicarii exhibenda vestras vires committere, quod a vestro iam [illegible] mentis affectu et firmo proposito non ambigimus dependere. Et sicut hucusque fuistis laudabilis fidelitatis et constantie ...... [illegible] usque ad [illegible] creationem et promotionem Patriarche per Sanctissimum in Christo Patrem et Dominum Dominum Johannem Sacro Sancte Romane ac Universalis Ecclesie [illegible] Pontificem

Dominum nostrum reverendissimum ex nostri voluntate et dispo-
sitione de persona utili, provida et circumspecta fienda sia
deinceps in fidelitate debita et laudabili perseverantia persistere
prout spes et fiducia nostra tenet quod initio acceptior finis respon-
deat. Vosque per consequens capaces officii mereamini nostre regie
gratitudinis et amplioris dilectionis.

Data in Temppark, XIV ianii, regnorum nostrorum anno Hun-
gariae XXIII, Romanorum vero primo.

1411, 14 Giugno. Themesswerk. Sigismondo Re de' Romani nomina Federico Conte d'Ortenburg Vicario imperiale in Friuli.

Sigismundus dei gracia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie etc. Rex. Notum facimus tenore presentium universis quorum incumbentibus nobis assidue negociorum varietatibus innumeris dum pro felici statu rei publice animus noster hinc inde distrahitur dignum estimamus et necessarium arbitramur ut qui tot regionibus nobis commissis provide gubernandis adesse non possumus, viros fide et circumspectione probatos in partem nostre sollicitudinis statuamus. Sane licet sancte Aquilegensis Ecclesie iurisdictioni sacri Romani Imperii subiecte que proh dolor retroactis temporibus oppressa plurimorum et adhuc cottidie opprimi dinoscitur et lacerari succurrere affectamus pro reformando que felici statu et iocunda pace stabilienda in partibus patrie et dominio Fori julii patriarchatus predicti invigilare cupimus. Tamen nonnullis arduis et evidentissimis causis Monarchiam totius sacri Romani Imperii concernentibus occupati, volentes et ex animo cupientes dicte patrie incommoditatibus subvenire pacemque et tranquillitatem in ea procurare, Nobilem Fridericum Comitem in Ortemburg et Sternberg quem nobilitas sanguinis, fides virtutum, approbata merita et experiencia rerum magistra constantem fidelem et utilem nobis edocuit nedum ad talia sed ad maiora in partem nostre sollicitudinis evocantes in nostrum et sacri Romani Imperii in patria et provincia ac dominio Fori julii patriarchatus Aquilegensis prenotati in omnibus et per omnia animo deliberato sanoque et maturo consilio usque ad nostre maiestatis beneplacitum creamus, facimus et ordinamus de nostre Romane Regie

Nobilibus Colligatis suis qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

plenitudine potestatis verum legittimum universalemque Vicarium ac generalem dantes ex nunc et virtute presentium concedentes eidem nobili Friderico Comiti et Vicario auctoritate predicta de certa nostra sciencia plenam et expressam licenciam ac omnimodam facultatem et potestatem generalem, iurisdictionem ac administracionem vice et auctoritate nostris et sacri Imperii in dicta patria, provincia et dominio terre Forijulii pacem reformandam, inducias et treugas prefigendas, iniquos et quoslibet malos puniendi, capitaneum, Rectores, Castellanos, Judices, Juratos, Consules Civitatum ceterosque officiales ponendi, ordinandi, eligendi, instituendi et destituendi, fidelitates preterea et omagia, iuramenta et obedienciam a quibuscunque personis recipiendi, Etiam cum quibuscunque Principibus, Ducibus, Marchionibus, Prelatis et Baronibus, Comitibus, Terris, Civitatibus, Communitatibus, locis et aliis quibuscunque personis convenciones, federa, pacta, litigia, concordia, promissiones pacis et obligationes faciendi, eciam si opus fuerit bellum indicendi, exercitum et guerram movendi et faciendi, fideles premiandi, infideles vero et quoscunque profugos, exules, proscriptos et bannitos ad graciam pro quocunque debito aut infidelitate tam pristino quam moderno tempore contracta eciam crimine lese nostre maiestatis offuscatos recipiendi et revocandi boneque fame et eorum bonis restituendi reddendi et reintegrandi et generaliter

omnia et singula faciendi gerendi et exercendi que nos ipsi facere possemus et que maiestatis nostre presenciam requirerent personalem. Nos vero quitquid in premissis et circa ea pro quelibet alia idem nobilis Fridericus comes et Vicarius fecerit rata habebimus atque grata pociamus que dante domino auctoritate Romane Regie potestatis supradicta firmiter observari. Datum in Themesspurk, Anno domini Millesimo quadringentesimo undecimo, XIIII Junii, Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc vicesimo tercio, Romanorum vero primo nostro sub appensione sigilli.

Dall'orig. nell'i. r. arch. di Stato in Vienna, Repert. I.

Nobilibus Colligatis nisi qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

1411, 29 luglio, Venzone. Lettera del comune di Venzone a quello di Udine: [illegible] relativamente a [illegible] di esportazione da Udine del sale, miglio, polli ed altro.

6[illegible]

~~[illegible]~~ — Venzoni 29 Julii — Nicolaus [illegible] capitaneus Consilium et Commune Venzoni scribunt [illegible] Utini. Cum hominibus de Venzono prohiberent Utinenses salem, milium, pullos, [illegible] mercimonia ex Utino educere, [illegible] Venzono licentiam [illegible] Utinensibus ferrum et medietatem [illegible] a [illegible] Becario [illegible] recipere, [illegible] sequestrari castratos Jacobi Bianculz [illegible], [illegible] gesta cum [illegible] fratribus [illegible] et [illegible] super quo facta [illegible] in epistola.

Nobiles et prudentes viri. Recepimus quamdam vestram litteram super relaxatione castratorum Jacobi Bianculz de Utino habitatoris vestri in Venzono sequestratorum, etc., cujus litere tenore per nos viso et intellecto vestris prudentiis respondemus quod nos credentes [illegible] liberas concessimus habitatoribus vestris licentiam conducendi extra terram nostram Venzoni ferrum et alia mercimonia prout voluerunt, et insuper concessimus Becario nostro licentiam [illegible] vestris habitatoribus medietatem castratorum [illegible] ipsi [illegible] habebat pro [illegible] nostro, et sic ipsi habitatores vestri [illegible] [illegible] cum voluntate vestri [illegible] quod velletis concedere nostris [illegible] et [illegible] licentiam conducendi ex Utino si ipsi [illegible] aliquid. Sed quamplures ex nostris [illegible] et habitatoribus nostris qui fuerunt Utini [illegible] super praedictas [illegible]

Nobilibus Colligatis [illegible] qui semper fuerunt fidelissimi [illegible]

ex terra Utini Salem, mileum, pullos et alia victualia sicut alias consueverant, et fuit eis prohibitum, ita quod non potuerunt quidquam conducere propterea quod supradicti causati Jacobi Blanculi fuerunt sequestrati occasione cuiusdam determinationis factae inter fratres nostros de ... et ... et nos videlicet quod si vestri ... vellent nostros conducere ex Utino, vestri similiter possent conducere ex terris nostris etcetera. Scelerem quamplures de parte nostra fuerunt in ... gravati ... eos solvere mutam contra promissionem factam in differentiis supradictis. Postea audivimus quod aliqui ... ex Utino Salem et ... per quos mandastis officialibus ... quod ... pro ... receptis, pro cuius modi restitutione predictus Jacobus Blanculi dimisit penes ... nostrum libras ... soldorum ... septem, propterea quod nos similiter fecimus relaxare ... eiusdem Jacobi habitatoris vestri. Ex quibus apparet quod non habetis causam admirationis, sed nos provocamur vehementius admirari propter quaecumque supradicta. Datum Venzoni die XXVIIII. mensis Iulii quarta Inditione (1411).

Nicolaus Vice-Capitaneus, Consilium, et Commune Terrae Venzoni etc.

(ex tergo)

nobilibus et prudentibus viris dominis ..... Capitaneo, septem deputatorum Consilio, et Communi Terrae Utini etc.

(... Cartacea Mss. Aquileiensia, collecta a Justo Abbate Fontanini - Classe XIV ... della Bibl. Marciana

1411. 2 Sett. Spilimbergo. Quì Consorti [illegible] di Porcia [illegible] di aprire le ostilità cogli Udinesi e altri aderenti del Patriarcato Col. Pich. Vagnil. Antonio Savorgnan.

61 Spectabilibus et potentibus viris D. Guecello [illegible] de Porcilijs [illegible] Odorico Militi fratribus honorandis.

Fraterna salutatione premissa. Sp[ectabiles] [illegible] fratres honorandi super facto litterarum per nobilitates vestras directarum nobis responsive non requirimus ita [illegible] [illegible], cum [illegible] fraternitas nos oportuerit expectasse [illegible] responsum, quo habito, ipsasque litteras [illegible] cum [illegible] [illegible] significantes quod [illegible] D. Jorg [illegible] [illegible] diffide [illegible] de [illegible] [illegible] Comunitatum [illegible], Glemone [illegible] [illegible] Tulmentum. [illegible] diffida ipsa facta sit per dictum D. Georg pro parte Magn. D. Comitis de Ortemburg [illegible] Imperii Vicarii in [illegible] Forojulii [illegible] tenemus non [illegible] quod [illegible] honore nostro possimus aliter [illegible] quam nos in ipsa participare diffida: ita quod [illegible] D. Georgi dictus [illegible] diffidam pro parte ipsius Magn. D. Comitis S. Imp. Vicarii et cunctorum sibi obedientiam prestantium, non videtur nobis opus esse alia ipsis Utinensibus diffidam facere pro parte nostrorum omnium, [illegible] nos oportaret cum [illegible] predictorum Magnificarum Comunitatum Civitatis, Glemone, Venzoni, Tulmecii quod pro parte nostrorum omnium [illegible] diffida Utinensibus fieri debeat et omnibus Collegatis Prestiter. Antonii de Portugruario, postquam pro parte dicti Magn. D. Comitis S. Imp. Vicarii facta est, [illegible] videtur quod hoc [illegible] pro vobis faciunt et [illegible] fuit [illegible] et Antonio [illegible] vato et ejus Colligatis quam tali modo permanere. Cum merchatores partium Superiorum non valeant mercimoniam per Patriam conducere tute, neque eorum exigere facultates. Et nos similiter affictus nostros exigere non valemus et habitatores nostri [illegible] non possunt. [illegible]

Nobilibus Colligatis [illegible] qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

[illegible] et dicti Pro M. Antonii [illegible] eorum [illegible] exigerunt et [illegible]
[illegible]patur et eorum laboratores tute hactenus [illegible] ut et[illegible]
[illegible] exigent tunc quod contra nos faciunt, [illegible]
[illegible]runt, nos vero impotentes, propter quod damnum est omnibus nostre
partis et [illegible] quod dicti [illegible] nostri [illegible] ille justa
[illegible] pro Patria tractabitur, non dimit-
titur propter ipsam fidam pars nostra [illegible]
[illegible] nostro [illegible] cognoscentes quod [illegible] ille Commu-
nitates ipsam de [illegible] fidam [illegible] intendunt pro parte mei [illegible],
[illegible] et [illegible] facere placeat [illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible] Comitis de Spegrinbergo

[illegible] de 11 Septembris.

[illegible]

Nobilibus Colligatis nisi qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

1411 12 Settembre. Ortenburg. Il Conte Federico di Ortemburg, Vic. Imp. scrive al Comune

62 di Gemona, di aver incaricato il nob. Francesco di Savorgnano di esprimer la sua volontà allo stesso.

Nobilibus et providis viris Provisoribus, Consiliariis et Comunitatibus Terrarum Glemone, Venzoni et Tumecii Sacri Romani Imperii et nostris fidelibus dilectis.

Fredericus Comes in Ortenburg et in Schenberg Sacri Romani Imperii in Patria Fori Julii Vicarius Generalis

Nobiles et providi fideles dilecti. Litteris vestris receptis et intellectis misimus ad nobiles et egregios fideles nostros videlicet Comunitati Civitatis Austrie nobilem nostrum Franciscum de Savorgnano super hiis de intentione mentis nostre plenarie informatum, eidem vice nostra referendo et dicendo quibus vos etiam plenarie ab ipsis percipietis voluntatem nostram et plenariam informationem. Datum in Ortenburg XIV die mensis Septembris anno MCCCCXI. ind. IV

Orig. Arch. Com. Gemona.

Nobilibus Colligatis nostris qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

411, 28 settembre. Aquileja. Il capitolo di Aquileja scrive al Cav. Corrado Bojani di volerlo proteggere e così pure la Comunità di Aquileja dalle genti del conte d'Ortemburgo.

6 5

Strenuo et spectabili Militi D. Conrado Boyano de Civ. Austrie amico nostro carissimo.

Nobilis et strenue Miles amice noster carissime: Noviter intellecimus guerram comunditatis emulam et pacis inimicam in hac desolata Patria resuscitari, de quo dolemus introrsecus. et quia dubitamus in hoc quasi loco campestri per illas novas illustris Principis D. Federici Comitis in Orthimburg, eo quod forte de magnificentie sue voluntate optima erga nos non constat eisdem insultari, ideirco Magnifice Communitati Civitatis Austrie scribimus deprecantes quatenus ob reverentiam Beate Virginis Marie ad cuius cultum in hac tam famosa et venerabili Ecclesia deputati sumus, nos ab eiusdem magnifici et illustris D. Comitis gentibus armigeris et a tota eorum parte velint conservare securos. Quapropter strenuitatem vestram precibus quibus possumus exoramus quatenus ob intuitum Dei Genitricis eiusdem et in remissione peccatorum vestrorum vestras cum dicta comunitate velitis possibiles interponere vices, ut securi in eadem Ecclesia Deo servire continuare possimus, ne tanta et tam venerabilis Ecclesia tam miserabiliter sit divinis officiis destituta, parati semper ad quelibet vestre strenuitati eidem grata, quam conservet Omnipotens. Data in Capitulo nostro Aquilegensi die XXVIII mensis septembris M CCCC XI, ind. IV

Philippus de Fontanellis Vicedecanus etc. et Capitulum Ecclesie Aquilegensis.

Da copia nel Vol. XXVI, 314 Coll. Pietro Guerra.

Vedi ... Udine ... [illegible]

Ecclesiam ac Patriam Foriiulii et specialiter dictam Com. Utini cum Nobilibus Colligatis nisi qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie

1411 · 2 Novembre.

Repertorium dell' Schatzarchiv vol. 6 f. 170 verso

Ain verschreibung von herrn Tristram und Franciscen, herrn Fridrichen von Savergnan sünen, iecz genant Ziprianer, darinn sweren sy erczherczog Ernnsten und herczog Fridrichen gebrüedern von Osterreich gehorsam zu sein wie sy den vorigen patriarchen von Aglay gewesst seyn, doch des pflicht aines kunfftigen patriarchen der mit willen bemelter fürsten einkumbt unvergriffenlich. Item sy sollen kainen patriarchen annemen der den fürsten nit angenäm sey. Item sy sweren den fürsten öffnung und gehorsam mit allen iren innhabenden slossen und befestigungen und auf der fürsten bevelh wider meniglich daraus zu kriegen bis auf ains newen patriarchen zukunfft den fürsten wie obstet angenäm. Dargegen sollen sy von den fürsten gegen meniglich geschützt und geschirmbt und bey allen iren innhaben bis auf zuekunfft iecz angezaigts patriarchen gehanndthabt werden. Item die fürsten sollen verfuegen, das ain angeender patriarch herrn Franciscen XIII iar lang

munitatibus eiusdem ex antiqua et singularissima benivolentia

Ecclesiam ac Patriam Foroiulii et specialiter Dictam Com. Utini cum Nobilibus Colligatis qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

slossen
die haubtmannschafft in Cadober mitsambt den ~~schlossen~~ Pleiff und Peutelstain und der phleg Ragonia mit iren zugehörungen und meuten unverrait verschreibe. Item die fürsten sollen herrn Franciscen von wegen des todslags am vorigen patriarch Johansen von Märchern begangen noch seinen mittätern nichts ubels zufuegen noch von wegen annderer todsleg und raub dozumal begangen sonnder sy söllen daran sein das ain kunfftiger patriarch in herrn Franciscen bemelter verhanndlung halben noch von wegen der vänckhnus an ainem herczogen von Polan und todslag desselben reuters durch Cunraden vom Loch indem Aglaysschen gebiet beschehen noch umb anderer misstaten willen nichts sträflichs fürnembe, sonder in und seine mitverwannten darumb on entgeltnus absolvire auch wider in nichts übe von wegen des bruchs ains tails am sloss Savorgnan den Edelleuten von Madris zugehörig begangen und innhaltung des sloss Fontebon mit guettigkeit oder ordenlichen gericht mit vorbehaltung der appellation. Item her Francisc solle auch beleiben

bey seinem ynnhaben des glaits zu Venczon id est Peuschelsdorff bis auf zuekunfft obgemelts ingenamen patriarchen.

Prof. Steinwenter Dr Arthur. Beiträge zur Geschichte der [illegible]

Aus dem Archiv für Österr. Geschichte
(LXVIII. Bd. II Hälfte. S. 3 ff.)
pag 480

munitatibus eiusdem ex antiqua et singularissima benivolentia

Ecclesiam ac Patriam Principaliter et Specialiter Dictam Com. Utini cum Nobilibus Colligatis quibus qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie

1411, 2 Novembre. Udine. Patti della lega della Comunità d'Udine coi Duchi d'Austria.

[illegible] mine [illegible] anno nativitatis eiusdem Domini millesimo quadringentesimo undecimo, indictione quarta, die lune secundo mensis Novembris. Crescit excellentissimorum principum honor et fama dum antiquissimam libertatem preciosissimam bonigenus magnificarum Comunitatum et nobilium earundem et presertim inter quos perfecte amicitie et vere caritatis sinceritas antiquis et continuis temporibus noscitur viguisse totis viribus in quantum honestas et iusticia suadet defensare et protegere disponuntur. Hinc est quod cum ad noticiam illustrissimorum ac excellentissimorum principum et dominorum Hernesti et Federici ducum Austrie etc. non semel sed pluries veridicis et fide dignis relatibus pervenisset quod per nonnullos aliqua contra bonum statum ecclesie Aquilegiensis franchisias et libertatem patrie Fori Julii procurabantur et tractabantur, ipsi illustrissimi domini duces considerantes periculum quod imminebat ecclesie ac patrie supradictis ac nobilibus et communitatibus eiusdem ex antiqua et singularissima benivolentia

Nov
gli Udin
uchi d'
ia.
(t. F. J.)
8

Eclesiam ac Patriam Forijulij et specialiter dictam Com. Utini cum Nobilibus Colligatis nisi qui semper fuerunt fidelissimi dicte Eclesie

et amore quibus eis afficiuntur per nobilem egregium ac ma=
gnificum militem dominum Burkardum de Raberstain
curie prefati illustrissimi principis domini Federici ducis
Austrie magistrum cum speciali comissione predicta
ipsis nota et manifesta, fecerunt ortantes specialiter
egregiam comunitatem Utini et eius nobiles colligatos
ac alias comunitates ipsi comunitati Utini adherentes
dulciter amicabiliter et fraterne ut uniti et unanimes
esse deberent ad conservationem patrie libertatis et
franchisiarum suarum ad laudem et reverentiam omnipotentis
dei et eius gloriose matris virginis Marie ac sanctissimi
in Christo patris et domini domini Johannis pape XXIII,
sacrique imperii et pro pacifico ac tranquillo statu et conser=
vatione libertatis eiusdem patrie Fori Julii et ecclesie Aqui=
legiensis et specialiter dicte Terre Utini, offerrentes se quod
in casu quo homines ac comunitates et nobiles patrie et specia=
liter dicta comunitas cum nobilibus colligatis suis ac comunita=
tibus aliis sibi colligatis seu adherentibus ad conventionem et
unanimitatem predictam se deponerent cum effectu ob reverentiam
sedis appostolice sacrique imperii ac singularissimam affectio=
nem quam gerunt ecclesie aquilegensi et patrie predicte ipsi

domini principes et duces dictam aquilegiensem ecclesiam ac patriam Fori Julii et specialiter dictam comunitatem Utini cum nobilibus colligatis suis qui semper fuerunt fidelissimi dicte ecclesie Aquilegiensis reciperent et susciperent in eorum protectionem et defensionem per modos vias et formas iustas et rationabiles. Quam oblationem nos Nicolaus domini Tristagni de Savorgnano, Nicolaus de Senis, Candidus de Tarcento, Maninus de Maninis, Thobias de Sibilittis et Leonardus Theobaldi deputati pro presenti ad regimen dicte terre Utini ac tamquam sindici et procuratores hominum comunitatis predicte terre Utini ut de sindicatu et procuratorio constat manu providi Antonii notarii, Mathiussii sub presenti millesimo et indictione, die vero vigesimo septimo mensis Octobris dilligenter examinantes et cognoscentes eam procedere ab optima dispositione, naturali benignitate ac singularissima affectione quam ipsi domini, principes et duces habent ad conservationem libertatis dicte Aquilegiensis ecclesie et patrie Fori Julii et nostram cernentes manifestam ruinam et totius patrie nisi subito provideretur ipsi patrie de remediis opportunis mediante pluries consiliaria determinatione ipsius terre Utini disposuimus esse unam animam et unum corpus uniti simul omnes et coniuncti ad defensionem status

Vor
gl. Ud.
nobi d'
ia.
ot. F. g.
8.

Ecclesiam ac Patriam Forijulij et Specialiter Dictam Com. Utini cum Nobilibus Colligatis suis qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie

ecclesie Aquilegiensis iam dicte et patrie Fori Julii li=
bertatis ac nostre secundum saluberrimum consilium ipso=
rum illustrissimorum dominorum ducum, acceptantes
reverenter tam grandem tamque caritativam oblationem
ipsorum ac eorum subsidium et protectionem nobis neces=
sarium et opportunum et sine quo ipsam patriam eiusque
statum ullo modo protegere non valeremus cum capitulis
conventionibus promissionibus ac obligacionibus infrascriptis
que universis et singulis presentes literas inspecturis visuris
et audituris nota volumus esse et manifesta.
Primo quidem promisimus ac corporaliter ad sancta dei evangelia
tactis scripturis iuravimus ac tenore presentium promitti=
mus et iuramus nos predicti deputati ad regimen dicte terre
Utini ac tamquam procuratores et sindici hominum et
comunitatis ipsius terre et nomine ipsius comunitatis Utini
spectabili et magnifico viro domino Burkardo predicto dicto=
rum illustrissimorum principum et dominorum dominorum
ducum Austrie speciali nuncio ac commissario ac ipsorum
dominorum ducum Austrie nomine stipulanti et recipienti
facere et prestare ac ex nunc tenore presentium facimus damus
et prestamus ipsis illustribus principibus et dominis dominis du=
cibus Austrie omnem reverentiam fidelitatem et obedientiam

quam et quas prefata comunitas cum dictis eorum habitatoribus et incolis prestavit et solita fuit prestare reverendissimis dominis patriarchis qui pro tempore fuerunt temporibus retroactis prefata comunitate remanente in suis antiquis consuetudinibus et libertatibus cum hoc quod prefati illustrissimi principes et duces ipsam Aquilegiensem ecclesiam et patriam Fori Julii et specialiter dictam comunitatem gubernare, protegere ac defendere teneantur et debeant contra quoscunque principes barones et quecunque dominia et nobiles ac comunitates conantes seu conantia nunc vel in posterum invadere seu usurpare bona aliqua predicte Aquilegiensis ecclesie et specialiter ipsius terre Utini in bonis pariter et personis et hoc usque ad adventum novi patriarche futuri legitime creandi.

Item quod prefati domini duces bona fide et sine fraude sollicitare debeant suo toto posse in Romana curia per eorum ambasiatores et nuncios quod prefate Aquilegiensi ecclesie quanto cicius fieri poterit provideatur de legitimo patriarcha et pastore qui sit aptus et sufficiens ad regimen patrie Fori Julii prelibate.

Item quod in casu quo provideretur de aliquo patriarcha qui non esset gratus prefatis dominis ducibus dicta comunitas non debeat ipsum patriarcham acceptare nec ei aliquam obedientiam facere et e converso in casu quo crearetur aliquis patriarcha qui non esset gratus prefate comunitati, predicti domini duces etiam ei assentire non debeant nec in quantum in eis erit ipsum aliqualiter acceptare.

Voc
gli Udi
...

Ecclesiam ac Patriam Forijulij et specialiter dictam Com. Utini cum Nobilibus Colligatis suis qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie

Item quod prefati domini duces valeant et teneantur ponere et tenere unum locumtenentem vicedominum nomine ipsorum dominorum ducum in terra Utini vel alibi ubi eis placuerit in patria qui habeat instituere et ponere officiales videlicet marschalcum, vicarium in temporalibus, capitaneum, gastaldionem et potestatem in temporalibus et regere ipsam terram et patriam Fori Julii sicuti consueti fuerunt patriarche aquilegienses temporibus retroactis.

Item quod omnia et singula fortilicia ecclesie Aquilegiensis que pervenient de presenti vel in futurum quandocumque vel qualitercumque ad manus seu possessionem predictorum principum seu ipsorum locumtenentium libere et sine aliqua exceptione resignari tradi et consignari debeant in manibus et in potestate domini patriarche futuri de proximo ut premittitur creaturi.

Item quod de omnibus et singulis excessibus commissis seu perpetratis per quascumque personas quandocumque et qualitercumque usque in tempus presentis promissionis nullus fiat processus seu gravamen aliquod in rebus vel personis tempore premisse obedientie; et quod prefati domini duces procurabunt et faciant cum effectu cum quocumque patriarcha proxime creando quod similiter tempore suo nulla fiat novitas, processus ~~seu~~ gravamen de et super excessibus predictis.

Item quod rebelles huius comunitatis tempore premisse obedien-
tie nullatenus in terram Utini accedere seu venire permit-
tantur sine voluntate comunitatis Utini antedicte.

Item quod omnes sentencie et processus quandocumque facti
per dominum nostrum patriarcham Antonium et officiales suos
usque in presentem diem contra quoscumque observentur et
approbentur per ipsos dominos duces et officiales suos et pro posse
procurabunt bona fide et sine fraude quod futurus patriarcha
illa omnia similiter rata habebit et confirmabit.

Item quod quando scribetur domino nostro summo pontifici pro
patriarcha creaturo quod cum omni dilligentia instetur ipsi domino
nostro summo pontifici quod beneficia collata per dictum dominum
patriarcham Antonium civibus terre Utini precipue auctoritate
appostolica et gracie facte ipsis civibus dicta auctoritate
appostolica confirmentur ratificentur et approbentur cum omnibus
clausulis opportunis.

Item quod prefati domini duces teneantur et debeant omnes et singulos
nostros colligatos sequaces et amicos propter terre Utini acceptare
et recipere sub eorum obedientia et protectione cum modis promissio-
nibus et obligationibus premissis.

Item promisimus et iuravimus ac tenore presentium promittimus
et iuramus facere prestare et adhibere omnem dilligentiam nobis et
comunitati nostre possibilem bona fide et sine fraude quod
castra et fortilitia ecclesie Aquilegiensis que teneat prefatus
reverendissimus in Christo pater et dominus dominus Antonius de Porta-
gruario dudum patriarcha Aquilegiensis sive eius fratres et specialiter

Ecclesiam ac Patriam Foriiulii et specialiter dictam Com. Utini cum
Nobilibus Colligatis suis qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie.

Nove
degli Udin.
Duchi d'
..ma.
..A. 7 3
28.

castrum Portusgruarii, castrum Petre Pilose quod est in Istria, castrum Sophumbergi, castrum Tricesimi ac omnia alia castra et fortilitia ecclesie Aquilegiensis, pervenient ad manus et in custodia dictorum dominorum ducum seu eorum officialium ac locatenentium cum pactis capitulis et promissionibus prelibatis.

In cuius rei testimonium presentes nostras literas fieri iussimus scribique mandavimus sigilli comunitatis dicte terre Utini appensione munitas.

Datum et actum Utini in domo hospitii providi Johannis hospitis in Foro Novo dicte terre Utini. Presentibus nobilibus ac prudentibus viris ser Nicolao domini Tristani; egregioque legum doctore domino Andrea de Monticulis, magistro Johanne Gislo de Tarvisio egregio artium et medicine doctore, ser Nicolino de la Turre, ser Nicolussio ser Zanni, ser Nicolao de Soldoneriis, ser Stephano Strugli, ser Johannutto Boni, ser Leonardo Porcarii, ser Antonio de Strassoldo, ser Nicolao condam egregi et spectabilis militis domini Federici de Savorgnano, ser Leonardo condam ser Hectoris notarii de Mealittit et ser Antonio filio nobilis viri ser Valentini de Valentinis omnibus civibus dicte terre Utini testibus ad hec adhibitis specialiter et rogatis sub millesimo indictione, die et mense quibus supra.

S.N. Et ego Antonius natus magistri Mathiussii de Utino aquilegiensis diocesis publicus imperiali auctoritate notarius ac scriba et cancellarius pro presenti anno dicte comunitatis Utini predicta omnia et singula de mandato et commissione magnifice comunitatis Utini scripsi annotavi et publicavi meis hic signo et nomine appositis coniunctis in fidem et testimonium premissorum omnium et singulorum.

Perg. con sigillo pendente della comunità di Udine. Arch. di Stato in Vienna Repert. XXIV.

In Christi nomine Amen. Anno Nat. ejusdem Domini 1411. ... die vero xi No=
vembris. —

Crescit Excellentissimorum Principum honor et fama dum antiquissimam li=
bertatem preciosissimum bonigenus Magnificarum Comunitatum et Nobilium
earundem et presertim inter quos perfecte amicitie et vere caritatis sinceritas
antiquis et continuatis temporibus noscitur viguisse totis viribus in quantum
honestas et justitia suadet defensare et protegere disponunt. Hinc est quod cum
ad notitiam Illustrissimorum et Excellentissimorum Principum et Dominorum
Dominorum Ernesti et Federici Ducum Austrie etc. non semel sed pluries verid=
icis et fide dignis relatibus pervenisset quod per nonnullos aliqua contra bonum sta=
tum Eccl. Aquilegensis, franchisias et libertatem Patrie Fori Julii procurabant et
tractabant, ipsi Illustriss. D. D. Duces considerantes periculum quod imminebat
Ecclesie ac Patrie predicte atque Nobilibus et Comunitatibus ejusdem, ex antiqua
et singularissima benevolentia et amore quibus eis afficiuntur per Nob. egr. ac Magn.
Militem D. Burchardum de Rabinstang Curie prefati Illustriss. Principis
D. Federici Ducis Austrie Magistrum cum speciali comissione predicta ipsis nota
et manifesta fecerunt hortantes specialiter egregiam Comunitatem Utini
et ejus Nobiles Colligatos et alias Comunitates ipsi Com. Utini adherentes
dulciter, amicabiliter et fraterne, ut uniti et unanimes esse deberent ad
conservationem patrie libertatis et franchisiarum suarum, ad laudem et reve=
rentiam Omnipotentis Dei et ejus gloriose Matris Virginis Marie, Sacrique
Imperii et pro pacifico et tranquillo statu et conservatione libertatis ejus=
dem Patrie Forijulii et Eccl. Aquilegensis et specialiter dicte Terre Utini
offerentes se quod in casu quo homines et Comunitates ac Nobiles Patrie
et specialiter dicta Comunitas cum Nobilibus Colligatis suis et Comunitati=
bus aliis sibi colligatis seu adherentibus ad conventionem seu unanimi=
tatem predictam se disponerent cum effectu ob reverentiam Sedis Roma=
ne, Sacrique Imperii ac singularissimam affectionem quam gerunt Eccl.
Aquilegensi ac Patrie predicte, ipsi D. Principes et Duces dictam Aquilegensem
Ecclesiam ac Patriam Forijulii et specialiter dictam Com. Utini cum
Nobilibus Colligatis suis qui semper fuerunt fidelissimi dicte Ecclesie

1411. II Nov.
Alleanza degli Udinesi coi Duchi d'Austria.
(Gema. Ot. T. J. Vol. 28)

Aquilegensis reciperent et suscepissent in eorum protectionem et defen=
sionem per modos, vias et formas justas et rationabiles. Quem [illegible]
nos Vicedominus D. Tristani de Savorgnano, Nicolaus de Fenis, Nicolaus Can=
didus de Tarcento, Marinus de Mariniis, Thobias de S[illegible] et Leonardus
Thialdi Deputati pro presenti ad Regimen dicte Terre Utini, ut de
sindicatu et procuratorio constat manu providi [illegible] Notarij. [illegible]
sij sub presenti millesimo et inditione, die 28 M. Octobris, diligenter exami=
nantes et cognoscentes eam procedere ab optima dispositione naturali, beni=
gnitate ac singularissima affectione quam ipsi D. Principes et Duces habent
ad conservationem libertatis dicte Ecclesie Aquil. et Patrie Foriiulij
et nostram cernentes manifestam ruinam et totius Patrie nisi in dicto
provideatur ipsi Patrie de remedijs opportunis mediante ..... Consilio=
riam determinationem ipsius Terre Utini, disposuimus esse unam animam
et unum corpus uniti simul omnes et coniuncti ad defensionem Status Eccl.
Aquil.e iam dicte et Patrie F. J. libertatis ac nostram secundum salu=
berrimum consilium ipsorum Illustriss. DD. Ducum acceptantes reve=
rentes tam grandem tamque caritativam oblationem ipsorum ac eo=
rum subsidium et protectionem nobis necessarium et opportunum
et sine quo ipsam Patriam ejusque statum nullo modo protegere non
valeremus cum capitulis, conventionibus, promissionibus ac obliga=
tionibus infrascriptis, que universis et singulis presentes nostras
litteras inspecturis, visuris ac audituris nota volumus esse et mani=
festa.

Primoquidem promisimus ac corporaliter ad S.ta D. Evangelia tactis
scripturis iuravimus ac tenore presentium promittimus et iuramus nos pre
dicti Deputati ad Regimen dicte Terre ~~Utini~~ ac tanquam Procuratores et Si=
ndici nominum et Communitatis ipsius Terre ac nomine ipsius Com. Utini
spectabili et Magn. viro D. Burchardo predicto Illustriss. Principum
ac Dominorum Ducum Austrie Spectabili Nuntio ac Commissario ipso=
rum D.D. Ducum Austrie nomine stipulanti et recipienti facere et prestare
ac ex nunc tenore presentium facimus, damus et prestamus ipsis
Illustriss. Principibus et D.D. Ducibus Austrie omnem reveren=
tiam, fidelitatem et obedientiam quam et quas prefata Communitas
cum dictis eorum habitatoribus et incolis prestare et solita fuit prestare

Rev.mis Dominis Patriarchis, qui pro tempore fuerunt retroactis temporibus, prefata Comunitate remanente in his antiquis consuetudinibus et libertatibus cum hoc quod prefati Illustrissimi Principes et Duces ipsam Aquilegensem Ecclesiam et Patriam F. J. et specialiter dictam Comunitatem gubernare, protegere et defendere teneantur ac debeant contra quoscumque Principes, Barones et quaecumque Dominia et Nobiles et Comunitates seu ... [illegible] seu conantia nunc vel in posterum invadere seu usurpare bona aliqua predicte Aquil. Eccl. et specialiter ipsius Terre Utini in bonis pariter et personis ab hoc usque ad adventum novi Patriarche futuri legitime creandi.

Item quod [illegible] D. D. Duces bona fide et sine fraude [illegible] curent [illegible] posse in Romana Curia per eorum Ambasiatores et Nuntios quod [illegible] fiat ipsi Ecclesie quantocitius fieri poterit, provideatur de legitimo Patriarcha et Pastore, qui sit [illegible] et [illegible] predicte.

Item quod in casu [illegible] provideretur de aliquo Patriarcha, qui non esset gratus ipsis D. Ducibus, dicta Comunitas non debeat ipsum acceptare nec sibi aliquam obedientiam facere: e converso in casu quo crearetur aliquis Patriarcha qui non esset gratus prefate Comunitati, predicti D. Duces tantum [illegible] non debeant nec in quantum in eis erit ipsum aliqualiter acceptare.

Item quod prefati D. Duces [illegible] et teneantur [illegible] et tenere [illegible] Locumtenentem Vicedominum nomine ipsorum D. Ducum in Terra Utini, vel alibi ubi eis placuerit in Patria, qui habeat instituere Officiales videlicet Marschalcum et Vicarium in temporalibus, Capitaneum, [illegible] et Potestates in temporalibus et regere ipsam Terram et Patriam [illegible] consueti fuerunt Patriarche Aquilejenses temporibus retroactis.

Item quod omnia et singula fortilitia Eccl. Aquil. ... que pervenient in presenti vel in futurum quomodocumque vel qualitercumque ad manus seu [illegible] predictorum Principum seu ipsorum [illegible], libere et sine aliqua exceptione resignari, tradi et consignari debeant in manibus et potestate D. Patriarche futuri [illegible] proxime ut premittitur creaturo.

Item quod de omnibus et singulis excessibus commissis [illegible] perpetratis [illegible] quascumque personas quomodocumque vel qualitercumque [illegible] tempus presentis promissionis, nullus fiat processus seu gravamen aliquod [illegible] et perpetuis tempore [illegible] [illegible] quod prefati DD. Duces [illegible] et faciant cum effectu cum quocumque Patriarcha pro tempore creando, quod similiter tempore suo nulla fiet novitas, processus [illegible] gravamen de et super excessibus predictis.

Item quod rebelles hujus Comunitatis tempore promisse obedientie nullatenus in Terra Utini accedere seu venire permittantur sine voluntate Comunitatis Utini antedicte.

Item quod omnes sententie et processus quomodocumque facti per olim D. Patriarcham Antonium et Officiales suos usque in presentem diem contra quoscumque observentur et approbentur per ipsos D. Duces [illegible] nos [illegible] procurabunt bona fide et sine fraude quod futurus Patriarcha illa omnia similiter rata habebit et confirmabit.

Item quod quando scribetur Domino nostro Summo Pontifici pro Patriarcha [illegible], quod cum omni diligentia instetur ipsi D. Summo Pontifici quod beneficia collata per D. D. Patriarcham Antonium Civibus [illegible] Utini [illegible] auctoritate apostolica et gratie facte ipsis Civibus dicta auctoritate confirmentur et ratificentur et approbentur cum omnibus clausulis opportunis.

[illegible] prefati D. Duces teneantur et debeant omnes et singulos [illegible] [illegible], sequaces et amicos prefate Terre Utini acceptare et recipere sub eorum obedientia et protectione cum modis [illegible] [illegible] et obligatio[illegible] premissis.

Item promisimus et iuravimus ac tenore presentium promittimus et iuramus [illegible], prestare et adhibere omnem diligentiam nobis et Comunitati nostre possibilem, bona fide et sine fraude quod Castra et Fortilitia Eccl: Aquil.[e] que tenent prefati Rev.mus in Christo Pater et D. D. Antonius de Portugruario dudum Patriarcham Aquilegensem sive ejus fratres et specialiter Castrum Portusgruarij, Castrum Petrapilose quod est in Istria, Castrum Sophumbergi,

Castri in Tiresenni et omnium Castrorum et Fortilitiarum Vall. Agrel.ᵗ, permaneant in manibus et in custodia dictorum Dominorum Ducum seu eorum Officialium ac Locumtenentium, cum pactis, capitulis et promissionibus [illegible].
In cujus rei testimonium presentes nostras litteras [illegible] fieri fecimus, [illegible] mandavimus sigillo Comunitatis dicte Terre Ultini appensione muniri.
Datum et actum [illegible], presentibus [illegible] et prudentibus viris dominis [illegible] D. Tristam, egregioque legum doctore D. Andrea de Montecalvis, [illegible] [illegible] [illegible], egregio artium et medicine doctore [illegible] de la Turre, [illegible] Zanni, [illegible] [illegible], [illegible] Stephano [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] Leonardo [illegible], [illegible] de [illegible], [illegible] et Spect. [illegible] D. Federico de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] specialiter et rogatis. Ultini in domo hospitii providi Johannis [illegible] in Foro novo dicte Terre Ultini [illegible], [illegible] et [illegible] supra

[illegible] Antonii Matthussyn [illegible] de [illegible] notarii et Cancellarii [illegible]. —

1411, 6 Dicembre. Udine. I sette Deputati al Governo partecipano ai Principi, Duchi ecc. d'aver prestato obbedienza a Sigismondo Re de' Romani e di Ungheria.

Copia litterarum factarum Magnifico D. Pipo Comiti Themesiensi etc. recipienti vice et nomine Sacre Imperialis Maiestatis

Universis et singulis [illegible] Principibus, Ducibus, Comitibus, Marchionibus, Baronibus, Dominis, Nobilibus ac aliis quibuscumque [illegible] presentes nostras litteras inspecturis notum facimus et manifestum. Nos septem Deputati consilium et comune Terre Utini Aquilegensis Diocesis, qualiter promisimus unanimes ac sponte [illegible] tenoreque presentium promittimus, iuramus et [illegible] Magnifico et potenti D.D. Pipo de Ozora Comiti Themesiensi etc. stipulanti et recipienti vice et nomine Serenissimi Illustrissimi ac Invictissimi Principis et D.D. Sigismundi Dei gratia Romanorum Regis semper augusti etc. ac Ungarie Regis etc., plenariam ac debitam obedientiam, subiectionem, reverentiam ac fidelitatem sicut tenetur et debet quilibet fidelis christicola Sacro Romano Imperio. Item non acceptare aliquem dominum, pastorem vel patriarcham nisi solum illum qui per Sanctissimum in Christo patrem et D.D. Iohannem divina providentia Papam XXIII cum consensu et voluntate dicti Ser.mi ac Ill.mi Principis et D.D. Sigismundi Dei gratia Romanorum Regis semper augusti ac Ungarie Regis etc. creatus fuerit et deputatus pro patriarcha et pastore Ecclesie Aquilegensis et huic Patrie Foriiulii. Item promittimus dare ac prestare talem nostram ordinatam secundum consuetudinem nostre Comunitatis et illam in auxilium ponere et tenere contra quoscumque inobedientes et rebelles prefate Regie Maiestati et hoc ad omnem requisitionem prefati D. Pipi nomine quo supra recipientis. In quorum omnium testimonium presentes nostras litteras fieri iussimus scribique mandavimus nostre Comunitatis sigilli impressione munitas.

Datum Utini die VI mensis decembris, ind. IV, MCCCCXI.

Ann. civ. Utin. Vol. 18, 257 t°

2. 1.)

1411, 17 Decembre. Udine. Ser Francesco di Peroto presta il giuramento di fedeltà richiesto dai Rettori per Udine pel Re Sigismondo da tutti i consiglieri della Terra?

A.D. 1411. die 17 mensis Decembris supra cancellaria communitatis [illegible] in consilio Dominorum [illegible] Deputatorum [illegible] fuit per [illegible] notarium de Missulinis Cancellarium Communitatis Utini de mandato dictorum Dominorum iuramentum honorabili viro ser Francisco de Peroto Qui quidem ser Franciscus iuravit corporaliter ad sancta dei evangelia de essendo fidelis et legalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]; secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro conservatione status et libertatis [illegible] terre [illegible]!
Item cum fuerit in consiliis dicte Terre ea que [illegible] [illegible] tabuntur et fient in eis retinere secreta et si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predictis, [illegible] regiminis dicte terre notificare promisit tanquam [illegible] ydoneus civis.
Item iuravit et promisit non instare alicui vel aliquibus volenti vel [illegible] destruere et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertatis ac ulterius alicui conventicula vel conventiculis tractandis et tractandis per quoscumque in terra vel extra Terram [illegible] contra statum libertatis ipsius Terre et si talem vel tales noverit talia facientem [illegible] [illegible] [illegible] regimini significare ad hoc ut possit salubriter providere contra tales.
Item iuravit et promisit in casu quod absit rumor aliqualis occurreret in terra, [illegible] cum omnibus de domo sua aptis ad talia cum armis in platea vel alibi ubi fuerit expediens accedere et ibidem obstare totis posse ac conatu suis contra quoscumque opponere seu destruere [illegible] statum paci ficum ac libertatem dicte nostre Communitatis ac ponere personam et facultatem tam in communi quam in particulari pro quocumque [illegible] [illegible] [illegible] staretur a quovis indebite et de facto.
Et generaliter iuravit omnia alia et quecumque concernentia statum libertatis dicte Terre facere omnino et liberaliter exercere tanquam bonus fidelis et legalis civis huius Terre Utini.

Ann. Civ. Utini. Vol. 18, 267.

1411 - 30 Decembre. Porgruaro. Il Patr. d'Aquileia Antonio [illegible]

18 [illegible] Duca d'Austria.

Utinensibus, et in simili forma Tristano [de Savorgnano] nec non Domino Simoni Militi, Domino Odorico de Colloreto, ac etiam, Domino Dorino de Castello et Pretto de Zucco consiliariis suis in particulari, mutatis mutandis —

— Antonius Patriarcha —

Pro parte illustrissimi Principis Domini Ernesti Ducis Austriae ad nos venerunt notabiles Oratores exponentes, quod ad pacificandam patriam, et Nos cum nostris Rebellibus libenter intenderet. Et quamvis certa eis dedimus responsa, nichilominus volumus omnia vobis fore nota, antequam aliquid concluderemus. Et id dicti etiam Oratores saepius postularent, qui venerunt, ut nobiscum communicent; ex quo fidelitatem vestram requirimus, quatenus communicato consilio cum fidelibus nostris, ipsis auditis, veretis videre, quae nostri et Patriae nostrae, ac ipsius libertatis fuerint et honoris, ut de vestra intentione informati possimus salubrius providere; significantes nos nuper habuisse a certo Dominum nostrum Papam, ejusque Sacrum Collegium intentionis spe optimae nos conservandi in regimine nostrae Aquilegensis Ecclesiae, nec ad alicujus nos instantiam amovere — In Portugruarii die penultimo decembris 4to Indictione

Trascritta da copia di lettere del Patriarca Panciera, volume in foglio coperto di pelle p. 450 esistente presso il Sig. Conte Giulio Panciera di Zoppola in Murlis.

[Da copia nell'Arch. di Castello ~~di~~ Porpetto] ~~[illegible] 18[illegible]~~

G. ~~Giuppanese~~

1411, 1 maggio. Portogruaro. Il Capitanato di Cadore e di Ragogna è rimesso dal Patriarca al Cav. Tristano di Savorgnano.

69

Dal Vol. IX p. 79 t. Colleg. Concina, S. Daniele (copia)

Antonius Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha nobili et egregio Militi Tristano de Savorgnano nostro fideli ... ctem et gratiam nostram. Nobilitas generis et virtutum merita quibus personam tuam manifeste experientia novimus insignitam nec non grata tue devotionis et fidelitatis obsequia et laudabilia opera que nobis et Ecclesie nostre Aquilegensi hactenus impendisti et sollicite studiis impendere non desistis, merito nos inducunt ut erga te liberaliter dexteram extendamus ut exinde et promptius eisdem obsequiis intendas, quo te per nos cognoveris propensioris munificentie gratia communitum. Folium est quod capitaneatus nostros videlicet contrate nostre Cadubrii et Ragonde, quos nostro et Ecclesie nostre memorate nominibus hactenus tenuisti tenesque de presenti cum garritu, affictibus, mutis, fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et emolumentis quibuscumque ipsorum tuis usibus applicandis ac dictorum locorum bonam et fidam custodiam tibi harum tenore quamdiu advixerimus duximus liberaliter concedendos, iure nostro et Ecclesie supradicte alias in omnibus semper salvo. In quorum testimonium presentes litteras nostras scribi iussimus et nostri sigilli impressione muniri.

Data in Castro nostro Portusgruarii die primo Maii, anno domini MCCCCXI, quarta inditione.

(Con sigillo in cera rossa coll'Aquila d'Aquileja).

volta

411

Magn
t gr
o del
t r
ita
opn
mn
osc
us p
lac
Pap
Rom
Voy
un
and
Magn
nzr
ct
Pehr
t p
then
ch
d
Secc
pal
ull
esp
t
Fiac
Dr

1411 1. Novembre. Castelporpeto. Lettera di Antonio Panciera cardinal già Patriarca di Aquileja
a ... ... per raccomandargli la Chiesa di Aquileja

Magnifico Dno Comiti Ciliæ
Antonius Patriarcha

Magnifice et potens Domine amice noster carissime — Memores benevolentiæ
et grati amoris, quos Magnificentia vestra toto tempore nostri principatus
fideliter gessit ad nos digno laudum preconio semper extollimus eamdem,
et fatebimur nos prout fatemur vobis permaxime obbligari. Dignum quidem
putamus nos nullatenus pretereundos silentio fore, quorum hora gesta
cognovimus ad rem publicam nostram et almæ Ecclesiæ Aquilejensis
summope nobis — Christi nempe Excellentiæ vestræ indissolubili vinculo
iure optamus eamdem, quod dijestis jam rebus quæ diutina libratione
suspenderunt statum nostrum, et Ecclesiæ Aquilejensis memoratæ
placuit tandem, et placet Sanctissimo Domino nostro Domino Ioanni
Papæ vigesimotertio, qui nos ab eadem Ecclesia liberando, in Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalem assumpsit ut ad Curiam Romanam
Nos personaliter transferamus. Itaque assurgentes eidem, et
imminentes nos in dies jam properamus, ut ad eandem Curiam
tantum ad meliorem profecturam transvolemus. Quam rem
Magnificentiæ vestræ, quam singularissimam semper habemus
presentibus intimamus, rogantes eandenem cordis intimo ex affectu,
ut Ecclesiam Aquilejensem eandem, et bone ejus statumque insuper
Patriæ hujus, quam utinam feliciorem reliqueremus, habere velitis,
et placeat favoribus auxiliis recommissam Et Serenissimo Regi
Hungariæ afferre Nos, cui quantum devotionis Vos ipsi plenissime
scitis, ipsumque affectuosa prece rogare, ut prefatus Patriam, et Ecclesiam
ad affectum pacis habeat recommissas. Licet enim corpore et eadem
Ecclesia separemur, mente tamen nunquam recedemus ab ea usque
paternos favores nostros, quibus ipsam ampleximus nullo continue
nullo unquam tempore negatum unquam eidem agentis in beneplacitis
vestris fiducialiter nobiscum parati semper libero animo ad vestra,
et vestrorum omnium vota et commoda quæque — Datum in Castro Porpeti
Diocesis Aquilejensis die primo Novembris 4.ta indictione ✱

Tidela p. DO Micussii.

✱ quidem Patriarcha Aquilejensis,
dicitur in Sanctæ Romanæ Ecclesiæ
Presbiterum Cardinalem

volta

In simili forma scripta fuit Domino Ioanni Mainardo Comiti Goritie omnisque parte concernente dominum Regem Hungarie -

Trascritta da copia di lettere del Patriarca Panziera Volume in foglio coperto di pelle esistente nell'archivio del Sig.r Conte Giulio Panziera di Zoppola in Murlis pag 535

detta copia esiste nelle Miscellanee Tom VI Vol 52
Arch: Frangipane - in - Castello di Porpetto

1884

Altre lettere del Patriarca Panziera non esistono, che io sappia, nell'Archivio —

1412 circa

Inventario delle cose trovate nel Castello di Ostopo.

MSS Ongaro, Bibl. di Verona. 116 56, 15, p. 115

... mentarium de rebus repertis in Castro Osopii

Primo in caneva inventa fuerunt XIII vasa vini, circa CXXV congii

V vasa vacua

tria candelabra

unum mentale, duas tavaleas

carnes porcinas circa C libras.

In camino

unam ... farine XII staria vel circa bone

unum vas farine de Apulie, circa V staria

unam mensam cum scanis

unum capital de ferro

tres ... de rame

duas magnas calderias et duas parvas

duos bacinos et unum Bronzinum

... ; octo scutellas de peltro

X scutilerios

duas lanceas magnas, unam targam

duo candelabra

IV veruta ...

unum mortale de lapide

XVI incisoria parva de ligno

IV schutelle

... et unum palonar et unum cultrum

In curia

unum caldirucinum

XXVII manas ferri ...

In Ecclesia

V libros, duos paramenta, unam crucem

unam ... de ... nupcialem plenam carnibus salsis

unum Archabancum cum ... ad faciendum candelas

Sex staria salis
item scutierum ad aleas
unam furnum magnam
unam lapidem ad oleum
duas quartas et unam megiaram
VIII affides, unam sachalium farine
in uno capsono VI staria frumenti
in uno vase duo staria farine in balotis salse
in uno capsono carnes bovinas salsas circa novem boves
unam fenestram ferream
unum capsonem magnum cum farina circa XVI staria
unam capsam mediocrem, duos barilos pulveris ad lombardas, unum
starium sinapis

In camera superiori
unam lecticam cum cultra, lecto, plumacio pulchro
unam toracam cum lamis, unum par brigalinarum de canepa rubeum,
unam aliam toracam.
una magna et pulcra mensalia cum capitibus de serico
unam capsam de nucha cum duobus ~~sacolis~~ saculis instrumentorum sigillatorum
cum sigillo D. Patriarche
unam capsam de picea, X macias magnas ferri
in una capsa XXVI tovaleas bonas, XXVI alias tovaleas bonas, XXII
mensalia bona, X cechas de lino, tres fazulos ad modum theutonicum,
tres blogeros

In quadam camera.
in quadam capsa linteamina XXVII
unum capsam diversorum capiorum
XII scutelle de peltro
XXIV scutilis de peltro
IV magnas pladenas rubeas
tovaleas XVI et mensalia VI
unam capsam parvam plenam instrumentorum

In prato, ... supra portam
... unam capsam farine circa XII staria
unam lecticam cum cariola fulcitam cum IV lectis et IV pulvi-
naribus
unam cultram pulcram
In quadam camera cum camino
unam lecticam cum una cariola cum duobus lectis et duobus pulvi-
naribus, cum duabus cultris.
Prope secessum
unam capsam cum antiquis cartis et registris
In quadam cameracam invenimus unam lapidem ... ad re...
-dum
duas capsas veretoneum
sex lecti, V pulvinaria
unam capsam veretoneum
duas magnas cultras
unam toracam
tria paria ferrorum ad captivos
unum mulignelum ad balistram
unam carnarium ferreum ... telos
unam serram
unam archam ... nuchen

In camino inferiori
unam lecticam cum tribus lectis et duobus pulvinaribus cum duabus
cultris
unam capsam, unam toracam coopertam de vermileo
sex bombardas
LX macias ferri novi

Cadi to mor ... /

item

In u
Soul

Tran
gesle
Eiule

h

IX.

1412, 3 gennajo. S. Daniele. Confessioni di Andrea detto Bianco di Sequals, processato per furti ed omicidi, tra i quali quello del ~~Dom.~~ Venovo ~~[illegible]~~ tedesco. — Sentenza di morte da eseguirsi sulla forca il 5 gennajo. — Lista [illegible] fatta nel processo. [illegible] la sentenza nel [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] 1879 —

[illegible] nomine amen. Anno Nativitatis eiusdem Domini millesimo quadrin-

gentesimo duodecimo, indictione quinta, die tercia mensis ianuarii, actum in

terra Sancti Danielis sub domo ubi Consilium solitum convocari, presentibus Uliano Jurato Comunis, Beldaniele, Paulo Misini, Bertolo Nigri, Nicolao Druissi Nig, Johanne Bintulissii et aliis.

Andreas dictus Blanchus de Sequals detentus in fovea et baylia providi ser Georgii Jordani habitantis in S. Daniele Vicegastaldionis pro circumspecto viro ser Antonio de Zignottis de Utino honorabili Gastaldione S. Danielis pro nobili et potenti D. Paulo (Glorizer) locumtenente pro magnifico et potente viro D. Federico Comite in Ortinburg etc. meritissimo Domini nostri D. Sigismundi Dei gratia Romanorum et Ungarie Regis et semper Augusti in Patria Forijulii Vicario Generali, occasione cuiusdam furti per ipsum commissi in S. Daniele rumpendo unam caniparn et ex ipsa accipiendo bladum etc. Examinatus per huiusmodi [illegible] Narducium et Floridum Juratos deputatos pro annos presenti in S. Daniele dixit et confessus fuit infrascripta:

Et primo quod tempore quo Patriarcha Johannes erat in S. Daniele rumperunt ipse Andreas Blanchus, Jacobus [illegible], Andreas Strug[illegible] et Furtinus de Albazana unam caniparn in S. Daniele extra quam de nocte furtive acceperunt certam quantitatem frumenti, videlicet quinque fistulos plenos, et ipse Blanchus tenebat candelam et fisculos.

item

Item dixit et confessus fuit, quod ipse Blanchus et Petrus Guercius qui fuit suspensus in Portunaone venientes de societate, [illegible] super [illegible] invenerunt unum [illegible] solum quem ipsi occiderunt et [illegible] vestimenta sua et bursam invenerunt solummodo solidos duodecim et ipsum sepellierunt et predicta dixit fuisse sunt sex anni vel circha. — Negavit in [illegible] [illegible]. —

Item dixit et confessus fuit quod ipse et Petrus prefatus de societate in villa de Cordenone [illegible] quidam unam tunicham de panno grisi violenter, ob quam causam fuit captus et suspensus prefatus Petrus Guercius.

Item dixit quod idem Blanchus et Petrus Guercius venientes de [illegible] [illegible] [illegible] quatuor Romipetas in [illegible] Daniolis penes Albergaram, quibus [illegible] et monetam [illegible] [illegible] [illegible].

Item dixit quod idem Blanchus cum eadem die veniret de Seravallo et venisset [illegible] [illegible] hospitio [illegible] Petrum Guercium, qui Petrus [illegible] [illegible] Blanche, [illegible] fui hospiti certam quantitatem ducatorum et [illegible] [illegible] partem et accipe duos ducatos et [illegible] ipse accepit [illegible]

[illegible] dixit quod tempore quo Ser Baldassius erat in guerra cum hominibus de Portunaone, [illegible] Blanchus serviit ipsi Ser Baldassio et non potuit habere solutionem sui laboris et sentit quod quedam bestiamina que per illos de Maniaco accepta erant et erant supra pascuo, idem Blanchus pro suo labore ivit illuc et accepit duas equas.

Item dixit [illegible] Blanchus de [illegible] [illegible] et Ser Bartholameus de Crimpergo iverunt [illegible] Ungariam ad speculandum quendam Judeum qui dicebatur habere multam quantitatem ducatorum et [illegible] [illegible] Judeum qui veniebat cum uno familiari. Et sic ipse Blanchus et Jacobus Hermanucii de Segalis invaserunt Judeum et familiarem. Judeus vero fugit et familiaris remansit, cui familiari ipsi duo acceperunt decem ducatos et promiserunt ipsum cum equo et ducatis novem dederunt ipsis Nobilibus et [illegible] servaverunt pro se.

Item dixit quod anno preterito idem Blanchus veniens de Valvesone supra prato furatus fuit sectoribus tres falces et batadorias.

Item dixit quod iam sunt anni tres dum ipse cum certis tribus teotonicis [illegible] [illegible] iverunt ad Pontemgrecarium in strata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ducentem unum currum farine frumenti et [illegible] tres [illegible] plenos farine et duxerunt ad Castrum [illegible] et acceperunt cuidam Carnello [illegible] supra strata [illegible] solidorum duodecim [illegible] [illegible] diviserunt

Item quod sunt bene anni septem quod ipse veniens de [illegible] in villa Yode accepit cuidam Carnello solidos LX et unam [illegible] [illegible].

Item quod ipse et Francius filius [illegible] de Spilimbergo in [illegible] Venerij acceperunt cuidam Teuthonico solidos XII [illegible] [illegible] invenire.

Item dixit quod iam sunt anni quatuor quod ipse et [illegible] fratres [illegible] de Barbano et [illegible] [illegible] supra campanea de Cortenacio [illegible] acceperunt cuidam de Tramoncio unam tellam panni grisi, quam Antonius prefatus [illegible] pro se et refecit socijs.

Item

[illegible] fuit cum [illegible] quendam Gaspardum de Meduno [illegible] ad unam [illegible]?

Item dixit quod [illegible] Nicolaus de Valvasone [illegible] Cadrubeum et Petrus Guercius [illegible] Piscatore penes lacum Cavarij [illegible] LX.

[illegible] dixit quod [illegible] XI annis quod ipse, Petrus Guercius et [illegible] in Portunaone, qui dicus fuit familiaris Federici de Serre et [illegible] Federicus [illegible] in Maniacho, qui solet esse familiaris porcariorum, de mandato Ser Nicolai de Fanna in pertinencijs pontis Sedre [illegible] occiderunt quemdam Episcopum de Alimania et unum suum familiarem, cui nihil acceperunt secundum quod habebant in mandatis.

Item dixit quod Corradus et Janeiglus familiares Domini Tomasii de ~~Sophumbergo~~ Spilimbergo sibi dixerunt sunt bene sex anni, quod in pertinencijs Vivarij [illegible] duos mercatores et acceperunt argentum.

[illegible]

[illegible] indictione V, die [illegible] januarij, actum in terra [illegible] presentibus Nicolao [illegible], Petro [illegible], Odoricj Armellin, Nicolao Galliot alijs [illegible] copista. Coram Ser Antonio [illegible] ... [illegible]).

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

1412, 5 gennajo. Dal covile di Paluda presso [illegible] Andrea [illegible] condannato alla [illegible] per furti ed omicidii, confessa d'aver [illegible] il [illegible], di Sonimbergo, mandato dal Capitano di [illegible]

Bernardo di Braggà notajo. Archivio not. Udine.

In Christi nomine amen. Anno a nativitate ejusdem Domini MCCCCXII, indictione V, die V mensis ianuarii, actum in [illegible] in Colle paludis, presentibus domino presbitero Andrea officiante in S. Daniele, ser Antonio de [illegible] de [illegible], Georgio Gordano, [illegible] urbe, Ulianoque [illegible], Paulo [illegible] de S. Daniele testibus et aliis pluribus, [illegible] ~~[illegible]~~ ad infrascripta vocatis et rogatis. Coram quibus testibus et me notario infrascripto, Andreas dictus Blanchus quondam Benedicti de Segnals propter eius demerita ad penam furcarum condemnatus, licet alias infrascripta confessus fuisset, tamen clarius [illegible] volens ut omnibus patefiat dixit et declaravit, [illegible] Petrus de [illegible] in Castronovo [illegible] Dominorum Comitum Goricie, dum Andreas Blanchus [illegible] eodem festum S. Bartholomei [illegible] festum invenit Ulricum de [illegible], qui Ulricus dictum Andream gaudenter recepit, ipsumque Andream traxit ad [illegible] remote aliquantulum a personis existentibus in dicto festo, adeo quod verba [illegible] ipsum dicta intelligi non poterant ab aliis. Et cum ita fuerunt [illegible], Ulricus prefatus dixit: Blanche, ego nihil tibi dico, sed [illegible] loquor cum isto lapide qui hic est, et respiciens unum lapidem dixit: lapis, ego dico tibi quod Petrus de Zer cum pluribus sociis et me non [illegible] in [illegible] civitate [illegible] castrum Sonimbergi, [illegible] ipsum castrum furari

item

t fuit ante nativitatem et hec fuerunt paucis noctibus preteritis tempore noctis. Qui Andreas hoc intelligens statim novit ipsius illius intentionem, quod ipse spectat predicta ad noticiam Dominorum de Spilenbergo pervenire, statim accessit ad Castrum Sonumbergi et misit pro quodam Leonardo de Dutacho qui est fidelis homo et servitor maximus Dominorum de Spilenbergo et dixit ipsi Leonardo ad hoc ut ipse hoc referret Dominis prefatis sibi loquendo in hunc modum: Leonardo compater vobis nihil dico sed loqui volo cum castello huius Castri et tibi castelle loquor castelle facias optimam custodiam quia Petrus de Zar intendit ... te et Castrum Sonumbergi habere et te reddas de hoc certissimum. Leonardus vero predictus hoc audiens dixit. Blanche compater, possetis vos mihi clariorem dare informationem. Cui prefatus Andreas respondit, possum, videlicet nos ibimus tali die ad Traves et ibidem inveniemus Ulvinum qui vobis informationem tradet et dicto statuto iverunt cum Blanchus et Leonardus ad Ulvinum prefatum et se ipsis existentibus in societate, prefatus Blanchus cepit de prefato negotio verba movere et Ulvinus de predictis cepit facere mentionem et traxit ipsum Leonardum ad partem separate et insimul locuti sunt per magnum spacium, que vero locuti fuerint, ignorat. Et predicta dicit vera fuisse per Deum et per mortem quam se sciebat passurum esse

Extracta, ut supra.

Data die, actum in Castro [illegible] in loco [illegible], presentibus Illiano Comucci, Nicolao, Johanne et Vittorio Petri [illegible], Nicolao Galli et aliis in multitudine copiosa [illegible] (come il testo) ..

(Dagli atti del notaio Bernardo di Braggia nell'Arch. [illegible])

collezione Joppi.

14

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

1412. 7 Febb.° Lettera del Capitano Generale Pipo de Ozera colle Esibizioni del Re d'Ungheria a Tristan, e Francesco fratelli Savorgnani per ridurli al suo partito.

3

1412. 7 febr.°

Nos Pippo de Ozera Comes Themesiensis ecc. Ser.mi Principis, et D. D. Sigismundi Dei gratia Romanorum Regis semper Augusti, ac Hungariae etc. Regis Gentium Capitaneus Generalis Egregio militi D. Tristano ac Nob. Viro Ser. Francisco fratribus filiis olim Generosi militis Federici de Savorgnano Sacri Romani Imperii fidelibus Nostris.

Universis, et singulis ad quos presentes pervenerint notum facimus et manifestum, quod vice, et nomine dicti Ser.mi Principis, et Domini nostri Romanorum Regis promittimus, et juravimus ipsis D.nis Tristano, et Ser. Francisco fratribus, quod prefatus Dominus Noster Rex per se, et ejus Regiae Majestatis, Sacrique Imperii Vicarios, et Officiales tenebit, conservabit et defendet prefatos Dominum Tristanum et Ser. Franciscum fratres, eorumque affines, amicos, consortes, familiares, incolas, habitatores, et districtuales in eorum antiquis juribus, libertatibus et consuetudinibus.

Het terre pri Lentium prontitum fae insamas

Item quod proteget et defendet, et tuebitur eosdem D. Tristanum et Ser. Franciscum fratres eorumque Castra, Dominia, bona et jurisdictiones, ac ipsorum affines, amicos, consocios, fideles, familiares, subditos, et districtuales contra quoscumque Principes, Reges, Duces, Comites, Barones, Dominos, Nobiles, Dominia, et Communitates ac personas quascumque dictos D. Tristanum et Ser. Franciscum fratres, et eorum affines, amicos, consortes, fideles, familiares, subditos, et districtuales aggravare molestare, seu dampnificare volentes in bonis rebus, ac personis.

item

Item quod dictus D: Noster Rex per se vel ejus Imperiales Vicarios aut Officiales quoscumque non procedet seu procedi faciet, Civiliter vel Criminaliter in Bonis, Rebus, et Feudis ac personis contra ipsos D: Tristanum, et Ser Franciscum Fratres, ac eorum affines, amicos, consortes, fideles, complices, sequaces, et familiares quovis nomine et ratione mortis, et interitus olim D: Joannis Patriarche Aquilej: seu sive occasione mortis, et interitus olim Marquardi de Andriottis de Utino seu occasione alterius excessus, et delicti per prefatos D: Tristanum, et Franciscum Fratres, eorumque affines, consocios, familiares fideles, complices, et sequaces usque in presentem diem, quovismodo commissi, et perpetrati; et faciet, quod D: Patriarcha per sedem Apostolicam cum voluntate dicti D: Regis deputandus similem faciet promissionem, et cum omnibus clausulis opportunis, et ipsis D: Tristano, et Ser Francisco Fratribus ipsorumque affinibus, amicis, ut supra varijs et opportunis, ac cum consilio sapientum eam observabit tempore suo.

Item quod dictus D: Rom: Rex, et per se, vel ejus Imperiales Vicarios, ac Officiales quacumque occasione captivationis cujusdam Illustr: D: D: Ducis Polonie capti ut asseritur per Nobilem Corradum de Foramine in Jurisdictione Aquilej, ac etiam occasione cujusdam sui Militis tunc interfecti seu occasione spolij, et prede bonorum suorum tunc commissis, de quibus (?) infamatur ipse, nec procedet, aut procedi faciet, modo aliquolibet.

Item promisimus, et juravimus, et tenore presentium promittimus, et juramus, et nunc volumus et ordinamus, vice, et nomine . . . . . D: Nostri Rom: Regis, quod amici, consocij, fideles, familiares, factores, complices, et sequaces, ac incole, et habitatores quicumque ipsorum D: Tristani, et Ser: Francisci Fratrum, non obstante causa quacumque

presit

possit, et valeat per quasvis Civitates, Terras, Villas, Dominia et jurisdictiones Patriae Aquilejae: et ipsa totam Patriam tute, libere, et secure, toties quoties voluerint, restare, et habitare et ab ejus exitu prohibito voluntario absque alio impedimento seu molestia, et perturbatione per ipsum D. Nostrum Regem, vel ejus Imperiales Vicarios, aut Officiales quovis, et fideles ac futurum Dom: Patriarcham, aut supra eadem eisdem aliqualiter inferendi.

Item promisimus, et tenore praesentium promittimus, et juramus facere, et curare cum effectu, quod dictus D. Noster Magn: D. Federicus Comes in Ortenburg ejus Vicarius Imperialis, vel quisquis alius Vicarius Imperialis supradictas Nostras promissiones ratificabit, laudabit, et approbabit, in omnibus, et per totum de ipsorum D. Tristani, et Ser Francisci fratrum requisitione &.

1412, 30 Marzo. Udine. Lettera del Comune di Udine ai suoi amici, circa il felice ingresso in Udine di Tristano di Savorgnano come fedele all'Impero (1)

Egregii ac Nobiles viri amici nostri carissimi. Significamus nobilitatibus vestris hodie Magnificum et Potentem Militem D. Tristanum de Savorgnano in Terram nostram Utini advenisse, quem alacriter et cum gaudio permaximo totus populus tam Nobilium quam Civium popularium dicte Terre recepit. Attendentes quod ipse eiusque progenitores honorem, statum et augumentum ac libertatem Ecclesie Aquilegensis dicteque Terre nostre semper totis viribus et corde dilexerunt ac manutenerunt ac tenere, manutenere cupiunt et affectant ad honorem Serenissimi Principis et domini nostri D. Sigismundi Dei gratia Romanorum Regis semper augusti etc. ac Ungarie Regis et Magnifici D. Federici Comitis de Ortemburg in Patria hac Imperialis Vicarii. Quo circha Nobilitates vestras affectuose rogamus quatenus propter hoc nullam velitis assumere turbationem imo gaudium, cum Comunitas una cum ipso D. Tristano intendit in fidelitate dicte Regie Celsitudinis Dominique Imperialis Vicarii permanere et Terram nostram Utini ad ipsorum honorem et statum ac Ecclesie Aquilegensis tenere nostramque potentiam contra quoscumque rebelles Sacri Romani Imperii ponere melius et fidelius quam unquam fecit. Offerimus etiam nos pro Civitate vestra et Nobilitatibus vestris ad omnia et singula tendentia ad honorem dicti Regis Romani Imperii eiusque Vicarii [illegible] et manutentionem libertatis Ecclesie Aquilegensis. Valete. Datum Utini die penultimo Marcii ante crepusculum diei MCCCCXII, ind. quinta.

Da minuta mutila nella firma, nell'Arch. Munic. di Cividale

(1) Dal contesto è escluso ogni dubbio che questa lettera non fu diretta dal Comune di Udine ad alcuni amici od alleati della Comunità.

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

D

1412, 30 marzo. Udine. Lettera del Com. di Udine a quello di Cividale, di partecipazione dell'arrivo in Udine di Tristano di Savorgnano e del suo buon accordo col Re d'Ungheria e col Conte di Ortemburg Vicario Imperiale. Da minuta mancante degli indirizzi ... nell'Arch. Munic. di Cividale. Doc. Storici.

5

Tristano

... ac Nobiles viri amici nostri carissimi. Significamus ... quod hodie Magnificum et Potentem Militem D. Tristanum de Savorgnano in terram nostram Utini advenisse, quem alacritate et cum gaudio permaximo ... ac ... ... dicte Terre ... attendentes quod ... progenitores honorem, statum et augumentum ac libertatem Ecclesie Aquilegensis dicteque Terre nostre semper totis viribus et corde dilexerunt ac manutenerunt ac tenere, manutenere cupiunt et affectant ad honorem Serenissimi Principis ... Dei gratia Romanorum Regis ... ac ... Regis et ... D. Federici Comitis de ... etc. in ... Ytalia hac Imperialis Vicarii. Quo circa Nobilitatem vestram affectuose rogamus quatenus propter hoc nullam velitis accipere turbationem, ... cum Comunitas una cum ipso D. Tristano intendit in fidelitate dicte Regie ... ... Imperialis Vicarii permanere et Terram nostram Utini ad plenum honorem et statum ac Ecclesie ... teneret nostramque potestatem contra quoscunque rebelles Sacri Romani Imperii ponere velis et fidelius quam ... ... Offerimus etiam nos pro Comunitate Vestra et ... ... ad omnia et singula tendentia ad honorem dicti Sacri Romani Imperii ... Vicarii Imperialis et manutentionem libertatis Ecclesie Aquilegensis. Valete. Datum Utini die penultimo marcii ante ... dici MCCCCXII, ind. V. —

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

1412. 1 – 6 Aprile. (Udine) Ristretto de' Capitani Ungheri al Comune di Udine e rispettivi di quello. — Petizioni del Comune di Udine ai suddetti. —

Copia di mano del nottajo di Udine Jacopo di Artemio Sergo di Tricesimo. MSS Capparo Bibl. Udin. [illegible]

Infrascripte sunt peticiones facte per Nobiles viros ser [illegible] ac [illegible] ambaxatores [illegible] Dominorum Capitaneorum Ungarorum etc. Comunitati Utini.

Et primo petiverunt quod Comunitas nostra Utini deberet declarare si remanere volebat in fidelitate sacri Romani Imperii ac [illegible] D. Federici Comitis de Ortemburch etc. Imperialis Vicarii et hec peterint propter adventum D. Tristani de Savorgnano in Terra Utini, vel si intendebit obedire Domino Tristano.

[illegible] ad istam primam petitionem responsum fuit per [illegible] Consilium [illegible] et alia, quod Comunitas nostra Utini intendebat remanere in fidelitate [illegible] Domini nostri D. [illegible] Romanorum Regis semper Augusti etc. ac Ungarie Regis [illegible] et Magn. D. Federici Imperialis Vicarii et eius Officialium [illegible] in fidelitate [illegible] et [illegible] iuramenta et promissiones per ipsam Comunitatem factas, recte et fideliter sicut debet facere quilibet fidelis et iustus homo et quod non intendebant habere in suum Dominum ipsum D. Tristanum nec aliquem alium nisi ipsum D. Regem [illegible] Imperiales Vicarios ac unum Dominum Patriarcham futurum per ipsum D. Regem deputandum cum consensu [illegible] Apostolice iuxta promissiones factas Magnifico D. Piponi etc. nomine Serenissime Regie Maiestatis.

Secundo [illegible] quod Comunitas Utini [illegible] vellet eis quanto erat contenta de adventu ipsius D. Tristani ad hanc Terram.

Ad itam secundam responsum fuit quod erat verum quod
D. Tristanus de Savorgnano intraverat hanc Terram die mercurii ante
diem et quod dum Populus et Universitas sensisset de eius adventu, con
siderato quod ipse D. Tristanus intravit cum vexillo Imperiali ac D. Comitis
imperialis Vicarii et quod de hiis habebat patentes litteras Magn. D. Pipi Co-
mitis Themesiensis sigillatas cum sigillo suo et quod intendebant remanere in fidelitate
Ser.mi D. Regis et sui imperialis Vicarii ac conservare eius promissiones et iura-
mento [illegible] adimplere [illegible] tenendum et deffendendum Terram ad honorem
Sacri Romani Imperii et sui imperialis Vicarii et libertatem Ecclesie Aquile-
gensis, ipse Populus et Universitas Terre nostre Utini fuit et est con
tenta de eius adventu et quod ipse debeat stare et esse securus in Terra
cum omnibus suis et sibi sequacibus.

Tertio quod Comunitas in casu quo esset disposita remanere in fidelitate
S. R. Imperii dare deberet octo cives ipsius Terre Utini pro obsidibus
pro maiori securitate [illegible] Imperii, quod ipsa Comunitas remanere intendit
in fidelitate [illegible] Ser.mi Domini nostri Regis etc.

Ad istam terciam responsum fuit quod Comunitas nostra
Utini sciebat quod D. Tristanus de Savorgnano promiserat dare ipsis
Dominis Ungaris duos eius filios in obsides pro ostendendo eis optimam
intentionem et fidelitatem et quod hoc debebat eis sufficere, attento
quod de novo Comunitas si placeret volebat eis iurare in eorum
manibus de conservando fidelitatem quam promiserat S. R. Im-
perio et quod non videbatur Comunitati honestum quod daret
obsides, cum intenderet omnino observare iuramentum ac promis-
siones fidelitatis et obedientie et [illegible] ista Comunitas quod de
[illegible] obsidibus non deberet gravari et [illegible] Oratores Ungarorum tunc
dixerunt quod hec refferent DD. Capitaneis qui eos miserunt.

[illegible] et [illegible] in Consilio Comunitatis nostre Utini Egregii
viri D. Paulus Gforcer Locumtenens D. Vicarii Imperialis ac D. Georgius

Ielauperger. Dicti instetterunt Comunitati quod providerat quod D. Tristanus Miles de Savorgnano non teneret gentes suas in Terra Utini.

Ad istam responsum fuit quod Comunitas erat contenta quod D. Tristanus remitteret extra Terram ad sua Castra omnes eius pedites quos habebat in Terra.

Item instetterunt et mandaverunt Comunitati quod omnes Viciniet Cives Terre Utini qui exiverant Terram propter adventum D. Tristanum vel qui confinati fuerunt propter eius adventum debeant per Comunitatem vocari et reduci in Terram Utini et quod omnes ipsi ~~reverti in Terram~~ et in ~~eorum~~ propriis ~~domibus~~ et ~~[illegible]~~, libere possint stare et habitare tute, libere et secure in ipsa Terra contra ~~et secure in ea sicut ante pacifice et quiete~~ et quod nulla nocumentum D. Tristanum et alios de domo sua vel Comunitatem Utini. ~~[illegible] debeat eis fieri per D. Tristanum vel alios de domo sua nec per~~ ~~Comunitatem~~ vel ~~aliquam aliam personam~~

Ad istam responsum fuit quod Comunitas nostra erat contenta quod omnes Viciniet Cives Terre Utini qui exiverant Terram propter adventum D. Tristani vel qui confinati fuerant propter eius adventum deberent reverti in Terra et in eorum propriis domibus stare tute, libere et secure in ea sicut ante pacifice et quiete et quod nulla nocitas debeat eis fieri per D. Tristanum vel alios de domo sua nec per Comunitatem ~~vel~~ vel aliquam aliam personam.

Item quod omnes illi qui erant in regimine huius Terre Utini reduci deberent per Comunitatem Utini in eorum regimine et officio et quod cum forent sic inducti tunc deberet fieri electio et mutatio regiminis cum consilio ipsorum servatis consuetudinibus antiquitus in Terra Utini observatis.

Ad istam responsum fuit quod Comunitas Utini erat contenta quod omnes illi cives qui erant in regimine ante adventum D. Tristani reduci debeant in ipsorum regimine et officio

ga ricevare promessa. Certificove che voghando voi far cosa che sia,

et quod quia terminus mutandi et elligendi alios bonos viros
ad regimen Terre Utini erat, contenta erat ipsa Comunitas quod
electio aliorum novorum Deputatorum fieret cum consilio pre
...rum de regimine secundum antiquam consuetudinem Terre Utini.
Item insteterunt quod claves portarum Terre Utini dari
deberent et consignari in manibus civium qui eas primo habe=
bant ante adventum D. Tristani

Ad Item responsum fuit quod Comunitas Utini
erat contenta.

Petitiones facte per Comunitatem Utini

Atque petit sibi fieri per D. Paulum et D. Georgium locumtenentes

Primo quod dicti D. Paulus et D. Georgius faciant et promittant quod omnes
et singuli Vicini et Cives qui exiverunt Terram vel qui confinati fuerunt
per Comunitatem post adventum D. Tristani faciant ac promittant per
sacramentum bonam et firmam pacem et ipsam cum effectu conservent
cum omnibus et singulis aliis civibus dicte Terre Utini ac sint recti
et fideles dicte Comunitati ad honorem, statum et augmentum
S. R. Imperii, Magnificique D. Frederici Comitis Imperialis Vicarii
et eius Officialium et ad manutentionem libertatis Patrie Aquile=
gensis et dicte Terre Utini.

Item quod ipsa Comunitas valeat et possit tenere et assoldare
ducentos pedites et ultra ad eius beneplacitum pro defensione ipsius
Terre contra inimicos S. R. Imperii et Imperialis Vicarii ac pro
defensione et conservatione locorum et terrarum fidelium dicti Sacri
Roman. Imperii, qui iurare debeant in manibus ipsius D. Pauli
et regiminis Terre Utini ad honorem et statum dicti S. R. Im=
perii et sui Imperialis Vicarii ac manutentionem et defen=
sionem Terre Utini et eiusdem Terre libertatis.

1412. Circa 4 Aprile – Udine. Salvacondotto dato dal Capitano di Udine Paolo Glovicer a Tristano di Savorgnano e famiglia per due giorni dopo l'intimazione del presente.

Copia contemporanea ne' MSS. Ongaro, Bibl. Civica, ... p. 195.

Infrascripta est petitio et litera quam petit Egregius Miles D. Tristanus (de Savorgnano) a D. Sferi... D. Paulum et D. Georgium Hlaspergar ... iuxta tenorem infrascriptum.

Nos Paulus Glovicer Locumtenens Magn. D. Federici Comitis de Ortemburg etc. in Patria Fori Julii Imperialis Vicarii generalis ac Georgius Hlasperger Capitaneus generalis gentium dicti D. Imperialis Vicarii, Egregio Militi D. Tristano de Savorgnano ceterisque de domo sua ac omnibus et singulis amicis suis ac omnibus et singulis presentes nostras litteras inspecturis, notum facimus et manifestum quod tenore presentium per omnes et singulas gentes Serenissimi Principis et Invictissimi DD. Sigismundi Dei gratia Romanorum Regis semper augusti ac Ungarie Regis etc. ac omnes et singulos fideles et obedientes Sacro Romano Imperio ac Magn. D. Federico Comiti in Ortenburg etc. Imperiali Vicario generali per iuramentum per nos prestitum affidamus et assecuramus prefatum D. Tristanum et omnes de domo sua ac omnes eius amicos, subditos et familiares, ita et taliter quod tute, libere et secure ire, stare et habitare ac morari possint et valeant ac ex Terra Utini exire, ire et redire ad eorum et cuiuslibet ipsorum libitum voluntatis, sine contradictione dicti D. Imperialis Vicarii et eius fidelium et obedientium et servitorum et cuiuscumque alterius persone secundum continentiam littere facte per Magn. D. Pipum Comitem Themesiensem etc. prefato D. Tristano et fratri suo et amicis ac servitoribus suis, non obstantibus aliquibus excessibus sive delictis per ipsum D. Tristanum vel alios de domo sua

gu... promessa. Certificove che vogliando voi far cosa che sien.

aut amicos, familiares et subditos suos commissis et perpetratis
usque in diem prefatam ac non obstantibus aliquibus bannis,
proclamationibus, sententiis, decretis, statutis vel delibera=
tionibus contra ipsum vel eius affines et consortes ac alias quas=
cunque personas factis ~~per ipsum in intrando in Terram Utini~~ tam in Parlamentis quam extra, ac
non obstante novitate facta per ipsum in intrando in Terram
Utini preter scientiam nostram et consensum ac aliquibus
excessibus commissis tempore sui introitus in hac Terra ac qui=
buscumque aliis in contrarium facientibus, presentibus decretis
valituris et inviolabiliter observaturis bona fide et sine fraude
usque quo Serenissimus Dominus noster D. Rex per suas imperiales
litteras prefato D. Comiti Imperiali Vicario generali dederit in mandatis
de procedendo et tractando contra ipsum D. Tristanum et alios de domo
sua ac eius amicos et familiares et per duos dies integros postquam ipse
D. Comes Imp. Vicarius notificaverit aut notificari fecerit eidem D. Tri=
stano de intentione dicte Sedulissime Regie Maiestatis et de man=
dato ipsi D. Comiti Imp. Vicario facto per prefatum Dominum nostrum
D. Regem, ita et taliter quod ipse D. Tristanus et omnes de eius
domo et omnes eius amici, familiares et subditi duobus diebus in=
tegris post notificationem eidem fiendam, de mandato dicte
Regie Maiestatis ipsi D. Tristano sint et esse debeant securi ac
stare, morari et habitare in Terra Utini et ex ipsa Terra U=
tini exire et redire tute libere et secure, ipsis duobus diebus
integris bona fide et sine fraude. In quorum omnium testi=
monium presentes nostras litteras fieri iussimus scribique mandavi=
mus nostrorum sigilli appensione munitas.

Data . . . .

1412. 10 aprile circa. Udine. Petizioni fatte dai Capitani Ungheresi al Comune di Udine per il ripristino del governo delle Terra avanti il 30 marzo

copia contemp., MSS Ongaro, Bibl. Venier, 666, 15 — p. 196.

Infrascripta sunt capitula in quibus continentur petita per egregios ac nobiles viros D. Georium Aufperger militem Capitaneum generalem generum Magnifici ac potentis DD. Federici Comitis in Ortinburgh nec non DD. Volrici Secretarii dicti D. Federici ac Pauli Gloricar Locumtenentes prefati Magnifici ac potentis dicti Domini Comitis in Ortinburgh haec Romanie Invictissimi et Serenissimi DD Sigismundi Dei gratia Ungarie Regis ac Romanorum Regis etc.

Et primo omnes Consiliarii qui extra sunt de Consilio antequam Tristanus furtive ac violenter intraret de nocte in Terram Utini, qui prestiterunt obedientiam prefato Invictissimo et Illustrissimo D. Sigismundo Dei gratia Ungarie Regi etc., nec non Magnifico et Potenti D. Federico Comiti in Ortinburgh prefate Regie Maiestatis ~~in Patria~~ Forijulii Vicario Generali, tanquam fideles prefate R. M. de presenti promittant ac redigantur esse et fore de Consilio in eorum pristino Statu ipsi soli et illi sex qui electi fuerunt pro singulo quinternio et qui confirmati fuerunt per Consilium magnum existens tempore quo prestita fuit obedientia suprefate R. M. eiusque prenominato Vicario.

Item quod Camerarius, Procuratores et alii quicumque Officiales qui erant tempore quo Communitas Utini in libertate vigeret, videlicet anno quo prefatus Tristanus dictam Terram Utini ingrederetur sint et redigantur de presenti in eorum pristino Statu et sicut consuetudines Terre Utini dictant, quod Officiales debent stare ac permanere in ipsorum officiis usque ad festum S. Michaelis proxime futurum.

qui rovare promessa. Certificove che vogliando voi far cosse che siano

Item quod decem Deputati, alias ellecti per generalissi-
mum Consilium fidelissimorum Sacri Imperii et prefate
R. Maiestatis ac etiam ellecti per quinterios videlicet duo
pro singulo quinterio, debeant redire ac reduci in eorum pri=
stino regimine sicut de iure constat et constare debet, et in
ipsorum regimine debeant stare et permanere usque ad duodecim
dies sicut adhuc stare et permanere debebant antequam Tristanus in=
traret dictam Terram Utini et completo eorum termino duodecim
dierum, ipsi fidelissimi decem Deputati qui non volebant aliquem
Dominum sue preferri Comunitati nisi prefatam Regiam Maiestatem
seu eius Vicarium vel usque ad adventum unius boni Patriarche Aquile-
gensis iustissime Sedis future, debeant elligere decem alios Deputa-
tos scilicet duos pro quinterio cum hoc quod in ipsorum Deputatorum
ellectione stetur et stari debeat maiori parti dictorum decem
Deputatorum qui alios decem Deputatos elligere debent. Insuper
quod ille decem Deputati qui per predictos decem Deputatos seu
per maiorem partem ipsorum elligentur, debeant permanere usque
ad festum S. Michaelis proxime futuri in officio ex presenti et
nichilominus dicti decem Deputati et premittitur elligendi confir-
mari debeant per Consilium predictum iuxta mores, statuta et
consuetudines Terre Utini.

Item quod Tristanus et omnes alii banniti a dicta Terra Utini
propter eorum delicta, qui nunc permaneat in ipsa Terra Utini
cum omnibus armigeris tam forensibus quam compatriotis, tam peditibus
quam equestribus qui extant et permanent in ipsa Terra Utini

ad instantiam ac voluntatem dicti Tristani seu illorum qui se asse-
runt de presenti fore et esse de regimine et Consilio dicte
Terre Utini, debeant subito et presto, omni mora sublata, a dicta Terra
Utini recedere et extra dictam Terram morari stare et permanere
donec per prefatam excelsam R. M. seu per eius Vicarium seu Vi-
carios aliud supra premissis mandabit, statuetur vel ordinabitur
et non in dictam Terram Utini dictus Tristanus bannito cum armi-
gerus intrare ac stare velint in obprobrium ac contra statum
supradicte R. Maiestatis eiusque Vicarii ac in detrimentum
trucidationem et bonorum subtractionem civium dicte Terre U-
tini fidelissimorum dicte R. M. eiusque Vicario.

Item quod omnesque interfecerunt ac percusserunt olim Antonium
Rovuli civem bonum Terre Utini et fidelem nostrum et qui sue
mortis iniquae interfuerunt, debeant exire Terram Utini et non ibidem
stare velint in obprobrium omnium nostrorum qui vivantur nobis
ingentis et eximie verecundie ac Dei timoris, quod si filius seu attinen-
tes dicti Antonii Rovori nobis peterent vel nostris Officialibus
quod de sui genitoris faceremus rationem et iusticiam et a casu
quo non faceremus iuxta nostrum debitum iusticiam et ratio-
nem de interfectoribus dicti olim Antonii Rovori redundaret
in maximum obprobrium et vituperium dicte R. M. eiusque Vicarii
ipsorumque Officialium.

Item quod omnes illi Cives qui indebite et iniuste fuerunt depre-
dati et quorum bona posita fuerunt ad Incomenzam, in integrum resti-
tuantur et de ablatis eisdem Civibus integre satisfiat.
Item quod omnia et singula sacramenta ac omnes et singulas confederationes

qu narrate promessa. Certificove che vogliando voi far osse che sien,

prestitas per vos contra statum qui erat antequam Tristanus intraret Utinum sint irrita, cassa et annullata ac irritari, cassari et annullari debeant sic et taliter quod nihil roboris obtineant quemquam nullum robur ex nunc habeant ac sequatur attento iuramento alias per vos michi facto.

Item quod omnes sui forenses tam nobiles quam populares qui extra Terram Utini ob timorem Tristani quem vobis constituistis tirannum revocentur ac reducantur seu reduci ac revocari debeant in dictam Terram Utini, ibidem stantes tute, libere et secure sine aliquorum seu alicuius persone impedimento.

Item quod omnia et singula Capitula ac omne et singulum Capitulum prescriptum generaliter et divisim observare ac adimplere velitis vigore sacramenti per vos michi alias facti, vos qui vocatis vos de regimine, Consilio ac Communitate Utini antefata requirimus, monemus et vobis mandamus sub gravie obtentu Regie Maiestatis eiusque prefati Vicarii et .... indignationem eorum volueritis evitare.

a tergo: Spectabili ac generoso militi D. Tristano de Savorgnano tamquam maiori honorando. — MSS varij Bibl. Com[le] di Udine.

Copia lettere mandate per Prettum de Cuchanea D. Tristano de Savorgnano

1412. Ind. V. 18 Aprile. Varasdino.

Spectabile et potente cavalier et mazor honorando. Sapiate che benche voi habiate havute assai contrarie et rie informatione, como a Dio plaque, hieri lo serenissimo et invictissimo Principe et signor nostro Re di Romani et di Ungaria si declarò et disse che volea haver rato et fermo ogni cossa per lo Magnifico Signore Pippo a voi per lui [illegible] promessa et commisse le letere de questa confirmation al Canzilier suo. Cum questo che el vuole che a caso che voi fossi intrado in Udine ad instantia de la Signoria di Venesia o d'alguno altro suo inimigo et [illegible] suo [illegible] se voi havessi alguno tractado cum alguno suo inimigo et contra de la sua regia Magestade le dette letere siano de nissun valor et non [illegible] tegnudo de salvarle. Et però el vuole Sigismondo, le como siano fatte appresso uno del qual sero contente per fina ettanto chel sia certo chel habia trovado se voi intrassi in Udene a honor et stado de la sua regia Majestade o contra et si mandò non so cui a intravignir et sentir questo. Ma sapudo per lui che voi siate intrado a honor et stado de la regia Maiestade sua et che voi fage como gli altri soi fideli, subito vole che habiate le dette letere. Et si dise che per la morte di Antonio Golant o robation de alguna casa che voi habiate fatta far per fina al presente el non reputa che voi habiate fatto contra la Maiestade sua, per che voi non habiate fatto como è scripto de sopra. Et per tanto pregove et confortove quanto più posso et per vostro ben che voi vogliate esser fidel al detto Re et salvare quello che voi havete promesso et far honoran li soi Rettori e li soi Insegne et far tuto quello che pensate che sia de honor et stato et da piaser de la Maiestade sua et non altramente che lo savarete ben far, perchè el Re è stado informado che quello che havete fatto havete fatto ad instantia de la Signoria et che voi non gli tignareti firma alguna cossa che gli habiate promessa. Certificove che vogliando voi far cosse che siano

de honor et stato de la regia maiestade et chel Re per effetto trovi per quello che mandarà che amati el stato et lo honor suo et che quello che gle è ditto contra di voi sia bosia, voi trovareti in lui un gratiosissimo Signor et non solamente Signor ma padre et haverà più caro voi che alguno altro de la patria, si che beato non solamente [illegible] voi ma tutti li vostri parenti e amisi; et di questo siate certo. Et sapiate che como zo che al principio che io arivai a la presentia de la regia maiestade, io saria stado spazado e haveria ottignudo tuto quello che lo Spano ve concede, se non fussea stade le sinistre informationi chel Re havena de voi. Ne semo al ponto de farli bosardi. Adonca fate che ciò sia reputado verete vole et voi lial cavalier et constante et lor bosardi et homeni de non dar fede come l'omo. Fati siche colui chel manda a sentir de voi benche nol cognoscemo il retornar suo, faci di voi al Re bona relatione. Vego chel Re vede voluntiera chi a lui siaa de voi reportade bone novelle. Le letere che portò Grior et quelle chel portador de questa apportò cum quelle de Misser Michel da Rabatta io li ho presentade si come li ho recevude tuto al Re et al Spano et ho fatto tutto quello che la Comunitade m'ha comitudo. El Re le ha ogni volta et finalmente el Signor Pipo gratiosamente recevude et ascoltade. Pararia a mi et cussi ve confesso che voi me desse licentia che io proferisse al Re uno de' vostri fioli che gli servisse in corte como fan degli altri et saria ben per voi et pertanto scriveteme se voi volete chio gel profera. Non ve scrivo de altre novelle al presente se non che una gran gente è suppa rechiesta per vegnir tosto in quelle parte. Datevi bono animo.

In Varandino scripta adì XVIII de aprile.

el vostro de Chiuchegna
cum debita recomendatione

1412. Aprile o Maggio. Lettera del Re Sigismondo ai Prelati, nobili e Comunità del Friuli sulla confisca dei beni del ribelle Tristano di Savorgnano.

Vol. 666 MS Ongaro, Bibl. Cap. di Verona, pag. 34

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus Ungarie, Dalmacie, Croacie etc. Rex, Universis et singulis prelatis, nobilibus, baronibus, ministerialibus, militibus, clientibus, castellanis, officialibus, iudicibus, magistris civium, consulibus, iuratis, plebeis et Communitatibus civitatum, oppidorum, villarum, locorum et districtuum Terre Patrie Fori Julii nostris et imperii sacri et ~~sancte~~ aquilegensis ecclesie subditis et fidelibus gratiam regiam et omne bonum.

Venerabiles, nobiles et fideles dilecti, perfecte sollicitudinis zelus quo ~~fiunt~~ sicut ~~fet~~ ~~pmes~~ portis Imperii statum eiusdem dirigere consuevit et tueri propensius (o sicut porte) nos induxit non tam manifesta pericula quam suspecta vereri, nec provisionem differre cautele quousque rei certitudinem per oculatae fidei testimonium assequamur, sed quanto maiora timentur esse dispendia, tanto cautela maior perfectior et rapidior debet esse. Sane infestam Nobis et Imperio, prefate Ecclesie ac vobis omnibus infrascriptam publicam et proditoriam Tristandi de Savorgnano horrendumque complicium malitiam, quam se iam plurimos annos ... ~~iniquonde~~ nunc autem inverecunde et manifeste contra Deum et iustitiam Nos et Imperium, vos et predictas Ecclesiam, Terras et Patriam erexere superfluum rati minus existere litteris per singula reconferi, iam enim ipsam latius divulgatam toti mundo credimus non latere. Ne huiusmodi malitia per amplius invalescat ac gregi fidelium per oves morbidas corruptela

Et ego Petrus de Vicea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

gravior insurgat sed potius prefati Tristandi; qui sicut dicitur Terras
Fori Julii una cum Venetorum gentibus noviter invasit, omnesque
et singuli complices vipere nimirum perfidie filii contra Deum et in
sanctam, predictam Ecclesiam, nos et Imperium, vosque ac totam
Patriam Fori Julii sic proditorie insultantes quos nunc manifesta
detegit nequicia ac evidentia factorum accusat tamquam nationi
[illegible] prosequantur ac puniantur Nobili Federico Comiti in Ortten
burg nostro et Imperii Sacri per dictas Fori Julii Terras Vicario Gene
rali ac fideli dilecto et sub eius provido regimine dictorum per
fidie filiorum domentur protervie ac inter vos pax et tranquilli
tas in statum pristinum reducantur scriptiones auctoritate [illegible]
nostra regia et ex certa scientia sub obtentu gratie nostre firmiter
precipiendo mandavimus ut ad eorum exterminium bonis suis
omnibus mobilibus et immobilibus nostro nomine receptis
viriliter procedat, ipsos severitate debita ac maiori qua
umquam poterit procedendo vestris idcirco fidelitatibus de quibus
[illegible] presumptionem tenemus indubiam.

1412. 26 Maggio - Buda.

Fra Gaspare di Mantova scrive al Comune di Cividale per metterlo in guardia contro un nemico di Giacomo de' Signori da Carrara.

(tergo) Spectabilibus Dominis Castaldioni et Consulibus Civitatis Austrie Dominis meis etc.

Spectabiles Domini mei. Tam ex debito caritatis quam ex affectu sincere dilectionis inducor ut vestram mihi tamquam dominabilem reverenciam in hoc non modico meo presumere avisare, namque non latet in abditis vestre caritatis et fidei sinceritas sed perlucidis claret operibus Summo Tonanti accepta et humanis laudibus extollenda quam vestra gratissima Comunitas honorem excelse domus Cararie plenis affectibus dilexerit et ipsam intento studio fuerit reverita. Idque tamquam eisdem domus lacrimis meroris amara loqui et amaritudinis calicem vobis propinare compellor, quare habet ipsa vestra Patavia mater unde graviter doleat, habet unde dolorem clamoribus exprimat plena querela utpote gravibus iniuriis lacessita medullitus ac enormibus collisa iacturis per quemdam infidelem et stolidum prodicionis filium qui se perhorrende [sce]litatis indicium D. Jacobo de Cararia ostendere et docere conatur. O enormitas nephandi sceleris, o res superis infesta et inaudita terrenis, res qua non solum tam alta progenies infamia assercionis viri inverecundi colliditur, verum etiam et rei publice presidentes per [..]itatis ignominiam in perniciei confusionem dilabuntur. Cum eidem credant et ut talem honorificant propter nonullas litteras mendicatas quas importune porrigit et per easdem ut prescripsi D. Jacobo se ostendere menciendo satagit sane cum id descensurum ad Patriam vestram dicat quod... penso ubi circumventus fuerit et alligatus vinculis hinc supplex oro ut perspicaci intuitu et diligenti consideratione velitis ipsum considerare et inspicere quare nedum ille sed neque sibi

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

cum illo aliquid simile est ubi humanitas dixerim, que siquidem in omnibus una est. At vostre caritatis àffectus in me spiritum concitavit ad sic scribere, sic fari ne dicamini videntes non videre et cognoscentes non intelligere quod in non modicum dedecus vestre reverencie cedet apud terrarum Dominos et Patavie majores. De me uti de vestro fideli semper ad vota disponentes.

Data Bude 26 maij 1412.

per vestrum fidelem pororatorem
Fratrem Gaspar de Mantua
Sacre pagine doctorem etc.

(Dalla collez. Joppi. Orig.)

Pubb.° da D. Vinc.° Joppi
p. nozze Valmarana-Pappafava
Ud. sett. 1879

1412, 15 giugno. Tolmezzo. Enrico di Caporiacco manda al cav. Corrado Boiani la procura e sigillo per prestar giuramento al nuovo Patriarca eletto d'Aquileja e per le lettere da mandarsi al Papa ed Imperatore.

Colleg. Portis – Guerra, XXVI, 181

Egregio et Spectabili Militi D. Conrado Boiano de Ci-
vitate affini suo affini merito honorando.

Egregie mi affinis honorande, post omnem debitam salutationem.
Mitto vobis per Nicolaum presentium exhibitorem instrumentum manda-
tum publicatum ut vigore et virtute dicti mandati possitis mei
pro parte et nomine facere debitum iuramentum in manibus
Rev.mi Domini nostri D. Ludovici Patriarche Electi vel in manibus
cuius duxerit committendum. Quapropter cum ad presens non valeam
personaliter ad ipsum Dominum accedere propter defectum guerrarum
et itinerum pericula et maxime propter defectum equorum quos
non habui a tempore mandati citra, nec de presenti habeam et hoc cum
Nicolaus filiaster meus dictus Rautenbergen conduxerit eos et iverit ad
domum suam. Ideo precor vestram cordialem affinitatem quatenus
placeat vobis vel filiis vestris mandare secundum quod vobis vide-
bitur fore utilius mei pro parte et nomine iurare debitam
fidelitatem in manibus eiusdem Domini nostri Patriarche ut
in procuratorio continetur, secundum antiquas et laudabiles con-
suetudines Patrie Forijulii hactenus habitas et observatas, ut de
vobis plenarie confido, excusando me nihilominus in quantum pote-
stis apud eundem Dominum causis et rationibus suprадictis. Ceterum
vero cum in littera per eundem nostrum Dominum destinata
nobilibus et comunitatibus contineatur quod prefati nobiles et

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius
his omnibus interfui et rogatus scripsi.

communitates secum ferre debent bullitinos et sigillum ut

possent infigere in litteris dirrigendis Sanctissimo Domino nostro

D. Pape seu clementissimo Domino Imperatori etc. Et hac de causa

ut per me non deficiat et ne michi imputetur, mitto vobis per

eundem latorem sigillum meum ut si opus esset in dictis actibus

aliquid operari possitis prout alii actibus et communitates

fecerint, in hoc michi maxime complacendo. Valete in Christo

Date lunecii die xxv mensis inuij, v indictione

Vester in omnibus et per omnia

[illegible]tichus de Castello.

1412, 5 luglio. Muggia. Zerbo de' Ubaldini chiede al Cav. Corrado Bojani nuove sulla venuta del Patr. d'Aquil. Lodovico di Teck e sulle intenzioni di questo.

Gen[illegible] et Spectabili Militi D. Conrado Boyano venerabili civi Civ. Austrie maiori suo plurimum honorando.

Generose Miles et maior honorande. [illegible] me [illegible] quod de [illegible] audire cupio. [illegible] his diebus quod [illegible] venerit proxime preterito applicuit in Patria [illegible] D. Dux de Deck Patriarcha [illegible], quod credere non audeo, tamen libentissime hoc [illegible] multa et alia nova dicuntur et maxime quod intendit omnes Terras et Castra subdita [illegible] requirere et [illegible] compellire. [illegible] instantissime precor quod dignemini aliquid michi de adventu [illegible] D. Patriarche referare, deprecantes et insuper prefatam nobilitatem vestram quod Comunitas hec vobis sit cordialiter recomissa. Nova hic ferunt quod Summus Pontifex D. Papa Johannes concordiam inivit cum Rege Apulie, de quo gaudium [illegible] Dominium Venetiarum. Valete. Altissimus [illegible] ad vota secundet. Recomittite me Vorlico et Venceslao natis vestris, quos Omnipotens in statu felici per tempora longiora conservet. Data Mugle die v iulii, ind. v. (1412).

Vester Zerbus de Ubaldinis cum [illegible]
[illegible]

D. Dolfin Vol. XXVI, 398, Colleg. Portis, Guerra

[illegible]
Et ego Petrus de Vinea de Pulcinio publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

14

1412, 24 luglio Udine. – Quietanza fatta per la liberazione dalle carceri di Giacomello di Venezia cameraro Patriarcale in Aquileja, detenuto per non aver reso i conti della sua camera in Aquileja.

Notajo Giacomo fu Antonio q. Suappo di Cividale. Arch. Not. Udine.

A. D. 1412, ind. V, die XXVII julii, actum in Castro Utini in curia ipsius castri, presentibus Ser Dorde de Gaubertis, Nicolao q. Iacobia Ponte, D. Iohanne Cont Canonico Civitatense de Civ. Austrie testibus, etc.

Cum Jacomellus olim habitans in Aquilegia q. Amadei de Veneciis fuisset Camerarius Camere Patriarchalis Aquilegie et affictus ipsius Camere exigisset et nullam rationem Rev.mo D. D. Lodovico Patriarche electo fecisset de fructibus perceptis et propter dictam racionem non redditam et factam dictus Jacomellus in carceribus est detentus et de ipsis nullo modo relaxari possens nisi dicta racione per ipsum facta et consignatis fructibus per ipsum receptis prefato Rev.mo D. Patriarche seu Magnifico et Potenti D. D. Federico Comiti in Ortenburgh Imperiali Vicario: ibidem in presentia dictorum testium et mei notarii infrascripti, Dominus Presbiter Venutus q. Simonis et Petrus q. Antonii Golant de Utino et Antonius q. Danielis de Venzono per se eorumque heredes cum obligatione omnium suorum bonorum promiserunt, quilibet eorum in solidum Ven. viro D. Ulrico Christe in Utino stipulanti et recipienti vice et nomine ~~Dominacionis Patriarche Vicarii Imperialis~~ predictorum Dominorum Patriarche et Vicarii Imperialis, quod dictus Jacomellus usque per totum mensem augusti futurum cum dicto D. Patriarcha seu cum prefato D. Comite Imperiali Vicario erit in concordia de fructibus dicte Camere per ipsum exactis et quod bonam

(omissis)

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius hiis omnibus interfui et rogatus scripsi.

et idoneam racionem faciet prefatis Dominis de omnibus per ipsum exactis et ipsis Dominis vel altero ipsorum consignabit omnia iura et quaternos ipsius Canipe que ipse habet. Et si infra dictum terminum dictam racionem non fecerit et illud in quo obligatus esse reperietur non solverit, tunc dicti D. Venutus, Petrus et Antonius obligati sint ipso facto et mense expirato dicto D. Patriarche vel prefato D. Vicario quingentos ducatos boni auri vel presentare ipsum Jacomellum prefatis Dominis Patriarche et Vicario in loco ubi modo in carceribus est. Et nichilominus si dictos quingentos ducatos solverint pro dicto Jacomello, dictus Jacomellus nequaquam sit absolutus a dicta racione reddenda nec ab aliquo delicto per ipsum commisso in pena pecuniaria vel membrali et quod dictis Dominis Patriarche et Vicario [illegible] sit salvum posse ipsum Jacomellum punire si in aliquo erraverit, excepto quod interim dictus Jacomellus non moriretur, tunc dicte securitates sint libere et casse. . .

7

1412. 3 Agosto Cividale Promessa di alcuni Nobili Friulani di dare al patriarca Lodovico Duca di Tek ducati 850 a conto dei 12 mille ducati.

Vedi l'atto 1412. 15 Settembre (...)

15

Item dicto die, actum in Civitate Austria in palacio patriarchali in camera [illegible] D. Patriarche prefati infrascripti presentibus [illegible] Aydilino presbitero filio Guigalmi dicti Chumpler Capellano Magn. D. Comitis in Ortemburgh, Johanne [illegible] de Loch testibus etc.

Ibique in presentia dictorum testium et mei [illegible] notarii Nobiles viri ser Johannes Paduanus de Colloreto, ser Nicolaus [illegible] Barba de Atems et Virgilius de Virgiliis de Civ. Austrie pro se eorumque heredibus, cum obligatione omnium suorum bonorum etc, per sacramentum ad sancta Dei evangelia tactis scripturis promiserunt [illegible] in Christo [illegible] et D.D. Lodovico Duci de Dech Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche hinc ad octo dies vice et nomine Nobilis [illegible] Nicholini de la Turre de Utino dare et manualiter solvere sub pena [illegible] et quod dicantur perpetuo infames, [illegible] quatringentos et [illegible] quinquaginta et a dicta die [illegible] usque ad quinquaginta dies [illegible] et promiserunt [illegible] dare et effectualiter numerare sub dicta pena ducatos auri [illegible] et [illegible] quinquaginta iterum: cum hoc quod omnis promissio cautio et securitas facta pro parte dicti Ser Nicholini [illegible] instrumento manu mei Jacobi notarii, Domino Volrico Rectori in Ursen stipulanti et recipienti vice et nomine prefati D. Comitis de duodecim millibus ducatis facta solutione de dictis octicentum et [illegible] quinquaginta ducatis sit cassa, vana et [illegible] quam prefatus D. Volricus ibidem cassavit, annullavit et pro nulla haberi voluit et pro non facta dicta solucione dictorum ducatorum [illegible].

M cccc xii, Die tercio Augusti; actum in dicto patriarchali palacio

[illegible]

Et ego Petrus de Varea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

in stupa magna, presentibus nobili viro Paulo Glovacer ac
Iohanne familiare suprascripti D. Volrici testibus etc.
Ibique Ven. dns D. Volricus Rector in Ulysia et secretarius pre-
fati D. Patriarche et pro ipso in presentia dictorum testium
et mei Jacobi notarii infrascripti fuit contentus et confessus habuisse
et recepisse a ser Nicholino de la Turre de Utino pro persona
solutione in suprascripto instrumento contenta ducatos auri
quadringentos et viginti quinque, renuncians exceptioni etc. de
quibus quidem cccc xxv ducatis prefatus D. Volricus dicto nomine
et pro prefato D. Patriarcha fecit finem et remissionem etc. promit-
tens etc. cum obligatione etc. nunquam etc. sub pena dupli etc. =

16

1411, 20 luglio Cividale. Esame di un testimonio in processo contro quelli che favorirono l'ingresso di Tristano di Savorgnano in Udine.

Mss. Ongaro, Bibl. Veron. V. 666, 15, p. 194

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXII, ind. V, die penultimo iulii; actum in palacio patriarchali Civitatis Austrie in stu[fa] superiori, presentibus D. Georio Ausspergher milite, Ser Benedicto Ver[r]nacher, Oltrenon magistro curie Magn. D. F. Demi Comitis in Ortenburg, Dorde de Gaubertis et Niculao a Ponte de Civ. Austrie testibus etc.

Ipse Nichil filius Everardi de Meganuia detentus et captus de mandato prefati D. Todemi comitis et Vicarii Imperialis propter suspitionem contra ipsam laborantem quod iam sunt septem anni, quo stetit cum q. Ser Dogmo de Castello et cum Francisco eius filio, qui suis viribus et posse ... Tristano de Savorgnano et favit. Interrogatus per nobilem virum Condolfum Capitaneum in castro Cofrumberge, interrogatus quum recessit a dicto Francisco, dixit quod sunt tres septimane. Item dixit quod hoc anno ante resurrectionem D. N. Jesu Christi [quam] Tristanus de Savorgnano de nocte intravit Utinum, ipse erat familiaris Francisci Ser Dogmi, qui Franciscus dicta nocte cum dicto Tristano ipsam Terram Utini intravit cum sex equis et quinque sociis inter quos ipse Nichil fuit unus et fuit Johannes de Tricesimo, Jancilus Sbez, Blasius de S. Margareta et Simon de Savorgnano familiares ipsius Francisci.

Item dixit quod Rigardus de Castello frater dicti Francisci dicto Francisco misit de Castello ad portam Utini quatuor familiares qui intraverunt cum dicto Tristano et Francisco dictam Terram Utini ipsa nocte, quorum nomina sunt hec. Tristanus de Alemannea, Paulus de Austria, Janilinus de Franconia et Magrilin de Castello familiares ipsius Rigardi.

Actum prope suo.......

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

Item dicta nocte dixit quod D. Simon de Colloreto dicto Tristano ad Terram Utini misit duos familiares qui ipsa nocte intraverunt cum Tristano Terram Utini et unus vocabatur Jancilinus, de alio non recordatur.
Item dixit quod vidit unum equum album Ser. Dorici de Colloreto quem equitabat unus ragazenus Tristani et quem equum Ser Odoricus sibi accomodaverat.
Item dixit quod Lovisius de Strasoldo dicto Tristano eadem nocte misit tres familiares et tres equos qui intraverunt ipsa nocte cum dicto Tristano Terram Utini, nomina quorum familiarium sunt, Jacobus Rabiosus et duo alii teutonici nomina quorum ignorat et bene cognovit equos suos et unum (mosidum o moridum ?),
Item dixit quod Varnerius de S. Daniele dicta nocte dicto Tristano misit duos familiares qui eadem nocte similiter intraverunt, nomina sunt, Chillman et alius Herich Pean.
Item dixit quod Ottil filius Moyses de Utino eadem nocte iuvavit Tristano per manum intrare muros Utini et vidit hoc.
Item dixit quod post introitum ipsius Tristani, Ser Franciscus pretiosus misit unam capsiculam parvam ponderis librarum 200 librarum Tristanii de Savorgnano Tarcentum per quendam rusticum de Tarcento cum uno curru. —

1412, 3 agosto. Udine. Protesta del Comune d'Udine contro la pretesa di Luogotenenti Imperiali di voler privarlo de' beni confiscati a Tristano di Savorgnano

MSS. Ongaro, Bibl. Veron. VII. 666, 15, p. 193

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXII, ind. V, die tercio Augusti, actum in Castro Utini Aquil. Dioc., in tinello presentibus ven.li viro D. Johanne Cont. de Civ. Austrie, Leonardo filio ser Johannis domine Bette de Utino, Ottremano filio Michaelis de Villaco, Volrico q. Volrici Mazarolo de Baxilperg testibus ad infrascripta vocatis et rogatis.

Cum heri in pleno Consilio Utini egregii et nobiles viri Ottreman de Stain et Paulus Glovicer Commissarii deputati per magnificum et potentem DD. Fedemnum Comitem in Ortenburg et in Sterimbergh S. R. Imperii in Patria Forijulii Vicarium generalem ad intromittendum, impediendum, vendendum et alienandum bona Tristani de Savorgnano, Francisci, Nicolai et Chulaulti de Savorgnano et eorum complicium et sequacium iuxta continenciam litterarum Regie Maiestatis et prefati Domini imperialis Vicarii et ipsa bona in statum, augmentationem et conservationem Eclesie Aquilegensis, Patrie F. J. et Terre Utini et aliarum Terrarum, sicut de huiusmodi commissione facta dictis Ottremano, Paulo Gforier et Benedicto Vennecher contrahat per publicas et patentes litteras prefati D. Vicarii imperialis cum eius vero sigillo sigillatas, tenorem litterarum Regie Maiestatis in dicto Consilio Utini lectas et vulgarizatas, quibus sic factum, prefati DD. Commissarii volentes mandatis prefati D. imperialis Vicarii obedire ut tenentur, requisiverunt prefatam comunitatem Utini ut literis prefate R. M. parere et obedire debeant et iuxta obedienciam factam R. M. ut fideles Sacri Imperii et prefati D. Vicarii velint et eis placeat in his exequendis [illegible], [illegible], consilium et favorem Comunitatis Utini dare et prestare ut eorum commissionem executioni

Actum Prate sub........

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

debite mandare possint. Quibus sic in dicto consilio Utini expositis, per prefatos DD. ... fuerit responsum fuit, quod eis placeat tradere et quod supra hoc deliberabitur et eis responsum dabitur.

Ubiquidem in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii, D. ... de Cignottis legum Doctor, Corbellus, Federicus de Utgulzano et Johannes notarius Missolini & etiam pro parte Com. Utini prefatis DD. Othemano et Paulo Gfovicer Commissariis ut supra responderunt in hunc modum videlicet quod precibus et instantiis quibus Com. Utini potest et valet, ... et instat eis quod supra ista commissione eis facta per prefatum D. Vicarium imperialem velint supersedere donec ipsa Comunitas supra hiis R. Maiestatem valeat informare, non obstante ... prefata R. M. scripsit ipsa Comunitas supra hoc et non ... habuit responsum a prefata R. M.

Ubiquidem prefati DD. Commissarii prefato D. Lovisio, Corbello, Federico et Johanni responderunt quod non habent in mandatis supersedere, rogantes ut intentionem ipsius Com. Utini si vult parere litteris R. M. ... prefati D. Comitissius ... declarare velint et debeant quibus DD. Commissariis prefati DD. Lovisius, Corbellus, Federicus et Johannes ... responderunt in hunc modum, quod prefata Com. Utini ... iure et consuetudine a tempore quo hominum memoria non est in contrarium, quod si sunt aliqui proditores et rebelles et ... terre Utini quorum bona veniant confiscanda propter eorum delicta, sicut sunt bona prefati Tristani et sequacium, applicentur Comunitati et non alteri persone et attento etiam quod D. Pipo comes ... nomine R. M. per litteras suas promisit ipsam Com. Utini et eius cives in eorum antiquis iuribus et consuetudinibus conservare et manutenere et propterea ipsa Com. Utini nullo modo vult consentire quod ipsi Commissarii de bonis

sequestratis se impediant, quum spectat ad Comunitatem Utini et non ad alios.

Ubiquidem prefati DD. Comissarii in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii protestati fuerunt quod per ipsos non stat velle facere debitum eorum suppe comissum, sed per Com. Utini assentire nolentem, rogantes me Jacobum ut de predictis conficiam publicum instrumentum.

Item dicta die in publica platea Utini, presentibus D. Helia canonico Utinensi et Ser Antonio de Cavalcantibus de Utino, D. Christoforus de Valentinis de Utino Capitaneus Utini prefatis DD Commissariis respondit ut supra. =

Factum Prate sub. ..

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

1412 · 17 agosto Prato

Il Cav. Nicolò di Gamist (o Genust) capitano di Soligo crea un suo Procuratore a ricevere denari dai Cividalesi promessi al Re Sigismondo d'Ungheria

(Da pergamena nel Cod. Nelseo).

In Christi nomine amen. Anno ejusdem nativitatis millesimo quadrigentesimo duodecimo, indictione quinta, die decimaseptima Augusti, presentibus Nobili Milite D. Jacobo q. D. Johannis da ..., Nicolao filio Ser Johannis de Agripolle de Serravalle, Desiderato notario q. Desiderati de Porciliis, Articho filio Magistri Johannis de Porciliis, Damele q. Johannis, Ser Francischino de Prata testibus et alijs pluribus vocatis et rogatis.

Magnificus et Potens Miles D. Nicolaus de Gamist Capitaneus Soligensis omnibus modis, via et forma quibus melius inuit et potuit de jure fecit, constituit et ordinavit egregium Militem D. Johannem dictum Cobile, Boemum absentem tanquam presentem et hoc mandatum in se sponte suscipientem, suum verum nuncium, actorem, factorem et legiptimum procuratorem specialem et generalem et specialiter ad petendum, exigendum et recipiendum a Nobilibus viris Ser Adamo, Ser Nicolao de Portis, Ser Guidalino de Puppio et a Francisco Cambi ...... civitatis Austrie omnes et singulos denarios quos debet habere a predictis vigore unius promissionis sibi facte, recipienti vice et nomine Illustrissimi Principis D. Sigismundi Regis Romanorum et Ongarie dans ex nunc et tribuens dictus constituens dicte procurationi sue plenam licentiam et arbitrium faciendi finem et remissionem de omnibus receptis per ipsum ac faciendi in predictis sicut idem constituens facere posset si personaliter interesset, promittensque dictus constituens perpetuo firmum, ratum et gratum habere et tenere omne ac totum quod in predictis et circa predicta per dictum Procuratorem suum actum, gestum, factum fuerit et procuratum sub ypoteca et obligacione omnium suorum bonorum presentium et futurorum.

Actum Prate sub... ....

Et ego Petrus de Vinea de Pulcinico publicus imperiali auctoritate Notarius his omnibus interfui et rogatus scripsi.

Adamo dei Formen... di Cividale.

[illegible]

1412, 23 agosto Cividale. Il Vicario Patriarcale d'Aquileja, sede vacante, proibisce al clero della Diocesi di ammettere a funzioni pontificali, fatte da Fra Gio. Pietro Vescovo di Tino che non ne aveva ottenuta la facoltà dal Papa.

Dagli atti di Pre Enrico Praytenraiter Scriba Patr.le
Coll. Portis in Cividale. Orig.

Nicolaus de Portugruario decretorum doctor ac Capituli Aquilegensis Patriarchali sede vacante Vicarius Generalis, Universis et singulis Abbatibus, Prioribus, Prepositis, Decanis, Archidiaconis, Parrochialium Rectoribus Ecclesiarum, Vicariis, Capellanis et Clericis, aliisque utriusque sexus hominibus et personis quibuscumque per Civitatem et Diocesim Aquilegensem ubilibet constitutis ad quos presentes pervenerint salutem in Domino.

Vobis universis et singulis prelibatis presencium tenore notum facimus, quod noviter ad nostrum pervenit auditum quod in dicta Aquilegensi Diocesi et maxime extrinseca Reverendus Pater frater Petrus Johannes Episcopus Tiniensis officium pontificale exercet ecclesiasticas capellas consecrando et reconciliando, clericos ordinando, aliaque faciendo quod ad officium pontificale pertinet. Cumque prefatus Episcopus careat executione pontificalis dignitatis saltem in Diocesi Aquilegensi, Vobis omnibus et singulis ad quos presentes pervenerint sub debito obedientie et sub excomunicationis pena presencium tenore precipiendo mandamus districtius inhibentes ne de cetero a prefato Episcopo Ordines quoscumque Sacros aut minores recipere aut per ipsum Ecclesiasticas Capellas, Cimiteria aut alia quecumque consecrari permittere quomodolibet presumat.

vitantes, vos quod clerici taliter forsitan per ipsum ordinati, dispensaciones et ecclesiastice capelle, cimiteria et alia consecrata reconciliacione seu reordinatione procul dubio indigebunt; certificantes vos quod nichilominus contra contrarium facientes ad dictam excomunicacionis sentenciam et alias prout iuris fuerit procedemus, ipsorum aut alicuius ipsorum contraria non obstante. Nos autem etc.

Datum in civitate Castri dicte Diocesis, die xxiij augusti anno domini MCCCCXII, V indictione.

1412, 25 agosto Udine. I Luog. tenenti Imperiali dichiarano al comun di Udine, di non prender possesso dei beni e confiscazia Tristano di Savorgnano e protetta dal consiglio.

MSS Cicogna, Bibl. Venez. V 606, 15, pag. 41.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXII, ind. V, die vero XXV augusti; in Utino in stupa Consilii Civitatis Utini; presentibus ser Tomado notario q. ser Tomadi de Roncouibus, Johanne notarioq. Tomadi de Clauglano Utini habitante testibus etc.

Ibique honorabiles et prudentes viri Johannes Orimpech filius ser Christofori Orimpech de Alemanea et Nathayslig. Mertifli de Radmistorf tanquam nuncii speciales et missi per nobiles viros Ostremonum de Stan et Paulum Glorricer Commissarios deputatos per magnificum et potentem Dnm Federicum comitem in Ortemburgh et Sterinberg Sacri Romani Imperii in Patria Fori Julii Vicarii in et supra bonis Tristandi de Savorgnano etc et eius sequacium, prout in commissione eorum eis facta latius et plenius dignoscitur contineri, ibidem in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii mandaverunt ex parte regie maiestatis prefati D. Vicarii et dictorum Commissariorum nobilibus viris Dominis Christoforo de Valentinis de Utino Capitaneo Terre Utini, Lovisio de Cignotis legum Doctori, Gregorio de Archoreanis, Curbello, Alexandro draperio, Nicolao Raynoldi, Hermacore de Camino, Simone Manini et ser Jacobo Tomasini de Utino representantibus Comunitatem Utini, quod se non debeant impedire nec intromittere de bonis, redditibus et affictibus, introitibus et extrationibus Tristani de Savorgnano. Quo mandato

cives in facto prefati Domini representantes Comunitatem Utini dicto mandato non consenserunt, protestantes quod ipsi et dicte Comunitati et civibus eius sit salvum et reservatum omne ius quod habent in bonis dicti Tristani, dicentes quod dicta Comunitas Utini a iuribus et consuetudine habet a temporibus a quibus hominum memoria non est in contrarium, quod si est aliquis proditor et rebellis Comunitatis Utini sicuti fuit ~~civis suus~~ et est dictus Tristanus, cuius bona veniunt confiscanda confiscantur Comunitati Utini et non alteri persone et etiam dicta Comunitas Utini et cives eius magnam quantitatem pecuniarum habere debent a dicto Tristano et etiam magis quia domos fecit ponere ad saccomannum, de quibus ipse et bona sua sunt eis obligata ob hanc causam et etiam quia D. Pipo cum nomine regie Maiestati fecerunt obedientiam promisit ipsam Comunitatem et eius cives in eorum iuribus antiquis conservare et manutenere et similiter fecit Rev.mus d. D. Lodovicus Dux de Deck ante sedis Aquilegensis Patriarcha electus et ob has causas dicto mandato parere non intendunt, sed supra hoc scripserunt regie maiestati et supra hoc adhuc nullum habuerant responsum.

Prefatus vero D. Christoforus Capitaneus tanquam Capitaneus obtulit et dixit se dicto mandato velle parere, sed tamen civis Comunitatis Utini dixit se velle facere sicut fecit et faciet Comunitas sua.

1412, 31 ag.to Cividale . Rendiconto del Canipario Patriarcale prigioniero per difetti di rendiconto.

Mss. Ongaro, Bibl. Civ. na, V. 066, 15 p. 105

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXII, ind. quinta, ult.o augusti; actum in broyulo patriarchali Civ. Austrie, presentibus dn. Guglielmo Leopold, Nicolao [illegible] Ponte in Civ. Austrie, Johanne [illegible] de Civ. Austrie canonico Civitatense testibus etc.

Cum hoc sit quod Jacomellus Amadei de Veneciis olim Caniparius Canipe [illegible] D. Patriarche captus detentus fuisset et captivatus pro ratione dicte canipe non facta per ipsum Jacomellum Domino Patriarche seu Locumtenenti et [illegible] prefatis de dicta ratione reddenda et de dando illud in quo reperiretur fore obligatus per totum presentem mensem augusti. Nunc vero in presentia dictorum testium et mei [illegible] [illegible] Johannes Rector in [illegible] et Paulus [illegible] Locumtenentes Rev.mi DD. Lodovici Dei de Dech Patriarche Aquilegensis dixerunt et affirmaverunt audivisse et recepisse rationem a dicto Jacomello Caniparo sicut continetur in quadam cedula scripta manu mei Jacobi de dicta ratione, supra quibus omnibus et singulis consideratis et considerandis singula fuerunt sibi remissa exceptis 2 ducatis quos Johannes Quaglanus pro ipso dare promisit et [illegible] usque ad diem dominicam futuram cum hoc quod si reperiretur in posterum ipsum Jacomellum plus recepisse quam illud de quo rationem reddit teneatur etc.

Insuper supra certis negotiis de conductione bladorum et ciboriorum versus Venecias de quibus creditur, posuit fideiussores Petrum q. Antonii Golant de Utino et Luchinum notarium de Aquilegia de parendo

iuri quam per Dominum nostrum Patriarcham vel eius officiales fuerit
requisitus quod tunc a citatione huiusmodi pareat et parere debeat
ab insinuatione citationis computando ad diem octavam et quicquid
quod ipsi amicum determinatores Reverendi Capituli Collegium fuerit
determinatum supra promissis de indempnitatibus actualis [illegible], quod
ipse et fideiussores sui sine contradictione sint parati ad solvendum.
Fideiussores vero stabunt sub hoc usque ad festum S. Martini proxi-
mum futurum et in quantum medio tempore indicatum non fuerit convictus
vel acquisitus. Si autem fuerit litis pendencia et mota questio
inter D. nostrum Patriarcham et nos contra ipsum et nos tenentur stare
fideiussores predicti in ~~[illegible]~~ casu quod non sit absolutus in termino pre-
dicto S. Martini. Predictus vero Jacomellus promisit parere iuri
supra premissis quibuscumque futuris temporibus ipso in Patria
existente, de indempnitatibus istis secundum formam iuris
quandocumque fuerit requisitus debeat parere iuri. Supra quibus
omnibus caucione sufficienti recepta per prefatum Patrum et La-
chinum et Johannem Apothecarium remanserunt contenti absolventes
omnes et singulos hos fideiussores qui pro eo steterunt sub pena CCCC
ducatorum eum presentando per totum mensem Augusti; ulterius
de non molestando ipsum per D. Patriarcham et eius Locumtenentes,
que omnia Jacomellus firma habere promisit.

indicato

1412 · 4 Settem. ... Testamento ... Squarra ... Portogruaro

22

Copia testamenti olim Squarrini

In Christi nomine amen. Anno eiusdem Nativitatis Millesimo quadringentesimo duo
decimo Indictione quinta. Die quarto mensis Septembris Actum in Civitate Austrie
Contrata Maioris monasterii sancte Marie in valle in camera domus altaris
sancti laurentii situati in Maiori Ecclesia sancte Marie ipsius Civitatis in qua
olim habitare solebat quondam presbiter Julianus olim capellanus ipsius altaris sancti laurentii
in qua camera infrascriptus testator languens iacebat presentibus ... Guglielmo ...
in dicta Civitate q. Venes de Bononia: Dominico q. Nicolai Petro q Nicolai
sillatis Joanne Rubeo q. laurentii, leonardo q. Johannis habitantibus ... de
Orzano, francisco q. Poroli de ... Nicolao filio Radi de ...
Zacho testibus et aliis pluribus ad hec vocatis specialiter et ab infrascripto testa-
tore et eius proprio ore rogatis. Providus vir Squarrinus Squara
q. ser Albini squara de Portugruarii solitus habitare in ... Nunc
existens in dicta Civitate Austrie Dei gratia sanus mente sensu et intellectu
licet corpore languens Non volens intestatus decedere sed volens anime
anime sue providere saluti dispositionem omnium rerum suarum omniumque suorum
bonorum per hoc presens nuncupativum sine scriptis testamentum in hunc modum ...
disposuit et ordinavit. Et primo quidem sepulturam sui corporis fieri
ordinavit et disposuit apud ecclesiam ordinis et conventus fratrum minorum
sancti francisci ipsius Civitatis Austrie Ubi quidem ordinavit per infrascriptum
suum heredem seu per infrascriptum suum heredem honorifice sepelliri. Cui
Conventui et ordini ... fratrum minorum sancti francisci ipsius Civitatis
pro reparatione ipsius ecclesie prefati ordinis legavit semel tantum ... mar ...
soldorum ad emendum reddditus distribuendos in et pro reparatione ipsius ecclesie
ut supra dictum est Ad hoc ut fratres dicti ordinis qui sunt et qui pro tempore
fuerint teneantur annuatim die sui obitus devote celebrare eius anniversarium
Item dixit declaravit et confessus fuit prefatus testator domine Elysabette de dicta
Civitate eius uxori et filie q. Nicolai de Gruviam ibidem ... et ad
eius instantiam habuisse et recepisse super quinquaginta l. ... sol. ...
... domine Elysabethe eius ... xxx ... triginta ... ad ...

ducatos sol ... Et s[upradic]tus Idem Testator ut ibidem asserit confessus fuit et
fuit in quodam instro scripto manu ... certi notarii in actis ... recepisse
quinquaginta marchas sol ipsius dotis et ... pro eisdem quinquaginta Marc
soldoru[m] pro dotis p[re]d[i]c[t]e restituendis securitate constituit et constituit in omnibus
et singulis suis aliis ... bonis mobilibus et immobilibus iuribus et actionibus
debitis et creditis universis Luchinum eius filium legitimum et naturalem eius universalem
heredem et legitimum omnium et singulorum suorum bonorum successorem
et possessorem fecit instituit esse voluit et Mandavit si vero ipse Luchinus
eius filius moriretur in pupillari etate sibi et ipsi propter Luchino eius filio
in pupillari etate morienti D[omi]nam Elisabetham eius uxorem p[re]dictam
substituit vulgariter et pupillariter et quocumque alio iure quo melius valuit
et efficacius tam de iure quam de consuetudine scivit et potuit
Et si casus eveniret quod idem Luchinus eius filius Moreretur ante ipsum
Testatorem ita quod eius heres esse non posset in omnibus dictis aliis suis
bonis mobilibus et immobilibus iuribus et actionibus debitis et creditis universis
prefatam D[omi]nam Elisabetham eius uxorem eius heredem universalem
idem Testator omnium et singulorum suorum bonorum legitimam successricem et
possessricem instituit fecit esse voluit et Mandavit. Tutricem
autem et ipsius Luchini eius filii et omnium suorum bonorum administratricem
Rectricem et gubernatricem et presentis sui testamenti executricem prefatam D[omi]nam
Elisabetham eius uxorem fecit, constituit esse voluit et Mandavit
Ita tamen quod ipsa d[omi]na Elisabetha eius uxor non teneatur reddere aliquam
rationem de administratione per eam de bonis ipsius Testatoris et dicti filii
sui alicui persone d[omi]no iudici nec officiali nec ad aliquam rationem
reddendam de eisdem bonis artari et constringi possit, nec debeat per aliquam
personam iudicem d[omi]num et officialem. Et in casu quo artaretur ad
reddendam aliquam rationem de bonis suis et dicti filii sui et vigore ipsius
rationis reddite in aliquo teneretur id totum sibi legavit et iure legati
remisit et relaxavit. Excepto tamen quod ipsa D[omi]na Elisabetha eius

uxor teneatur de bonis, jus et dicti sui filii facere debitum Inventarium si Tutrix erit ipsius filii sui Et si casus evenerit. Quod dicta dna Elisabet eius uxor oreat et remmitet eius heres Idem Testator comenda et comendavit eidem dne Elisabeth eius uxori animam, suam Ita quod pro anima sua et suorum predecessorum teneatur benefacere et pauperibus elemosinas dare et contribuere. Et hoc quidem dictus Testator voluit et Mandavit esse suum ultimum testamentum, et suam ultimam et extremam voluntatem et valere et tenere jure sui ultimi testamenti, et jure sue ultime et extreme voluntatis Quod et quem si jure testamenti valere non potest, aut non posset voluit Et Mandavit dictus Testator valere et tenere jure ~~sui ultimi testamenti et jure sue ultime et extreme voluntatis, quod et quem~~ Codicillorum aut donationis causa Mortis: et quocumque alio jure et ad pias causas quo melius validius utilius et efficacius valere potest ac poterit et tenere.

Ego Antonius de Civitatecastro q. d. francisco de porta tionsis de Mediolano publicus Imperiali auctoritate notarius predictis superstitibus pro sui Rogatus a dicto Testatore et alius in proprio ore teneore (?) scripsi, et publicavi

[illegible] [illegible]
[illegible]

1412, 15 Settembre Cividale. ~~Nicolò della Barba, Virgilio de' Virgilii di Cividale e Gio Padovano di Colloredo~~ fidei-jussori per Nicolino della Torre che era obbligato a dare 850 ducati al Patriarca d'Aquileja, riceve quittanza del medesimo da Luogotenenti dell'Imperatore e giura fedeltà al Patr. d'Aquileja

MSS Ongaro, Bibl. Veron. Vol. 666.15, p. 131

MCCCCXII, ind. V, die XV septembris, actum in Civ. Austrie in patriarchali palatio Civ. Austrie in stupa superiori presentibus egregiis viris D. Corrado Boyano milite, Virgilio q. ser Stephani de Virgiliis de Civ. Austrie, ser Jo. Paduano q. ser Francisci de Colloreto, ser Zanmucio q. ser Pregonee de Sbroglavacca testibus et cetera in multitudine et cetera

Cum hoc sit quod alias nobiles viri ser Johannes Paduanus de Colloreto, Nicolaus la Barba de Atens et Virgilius de Virgiliis de Civ. Austrie promisisset Rev.mo in Christo Patri et DD. Lodovico Duci de Dech Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche electo in certum tempus dare et solvere octingentos et quinquaginta ducatos pro nobili viro ser Nicolao de la Turre de Utino sicut de predicta obligatione per prefatos nobiles facta continetur instrumento annotato manu mei Jacobi notarii sub instantibus millesimo, inditione, die XXVIII iulii, ubi quidem in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii, Ven.lis vir D. Volricus Rectorin Ursen et Ottacaron de Stayn Locumtenentes prefati D. Patriarche sicut in commissione eorum continetur per prefatum D. Patriarcham in ipsis facta, cuius commissionis tenor talis est.

Ludovicus de Deck Dei gratia Sanctae Sedis Aquilegensis Pa
[illegible] clericis universis et singulis tam ecclesiasticis, [illegible] secula
ribus, prelatis [illegible], comitibus et [illegible] terrarum et
locorum per Patriam Forojulii in obedientia nostra et Ecclesiae [illegible]
[illegible] quibuscumque nominibus censeantur salutem et gratiam nostram
[illegible] ecclesiae nostrae et Patriae ut tenemus providere et [illegible] et per
sonam nostram [illegible] arduis occupatis negociis Romani Imperii
[illegible] Aquilegensis Ecclesiae, terrarumque nostrarum et fortilitiorum
Patriae nostrae Forojulii [illegible] in Ecclesia et Patria nostra committi
tur et ut omnia [illegible] effectum, [illegible] et [illegible]
[illegible], diligentiam et executionem, pacta, promissiones, requisitiones,
actus judiciales, spirituales [illegible] vel [illegible] exercendo [illegible]
nobis et [illegible] quibuscumque vices nostras committimus [illegible]
[illegible] et nobilibus viris nostris fidelibus dilectis Volrico Rectori in
[illegible] nostro et Ostremon de Stayn magistro curiae nostrae,
quatenus in factis nostris et Ecclesiae Aquilegensis, Patriae nostrae F. J. et
[illegible] D.D. Federici comitis in Ortenburg Imperialis vicarii et [illegible]
[illegible] nostrae [illegible] Romanum Imperium concernenti
bus, rite et [illegible] procedant, concordiam, pacem, unionem, quie
tationem et remissionem ac absolutionem ad nos spectantes faciant
et [illegible] faciendo culpabiles super commissis tam [illegible] liter
[illegible], penasque [illegible], easdemque secundum sanctiones,
statuta et consuetudines Patriae nostrae Forojulii amplius prout
eis [illegible] videbitur et [illegible], sententias, compositionem,
quietationem et absolutionem quas rite tulerint et nostro nomine fece
rint auctore Domino faciemus inviolabiliter observare. Quare vobis
omnibus [illegible] et [illegible] precipiendo mandamus, quatenus

1412, 19 settembre. Cividale. Il Vicario Patriarcale sede vacante ordina di procedere contro alcuni Preti per tradimento.

Dictati di Pre Simon Pinitensite Sacerdote 6 Lett. Archivio Cividale. 1317.

Nicolaus de Portugruario decretorum doctor ac Capituli Aquilegensis Patriarchalis sede vacante Vicarius Generalis, Venerabili ac egregio decretorum doctori D. Pantaleoni de Bredis de Utino Aquil. Diocesis Canonico Aquilegensis et Civitatensis Ecclesiarum ac honesto discretoque viro Presb. Benvenuto de Utino ibidem in Collegiata Ecclesia B. Marie septimanario salutem in Domino.

Cum publica infamia precedente et clamosa insinuacione referente non per illam a suspectis et malivolis sed fidedignis et autenticis orta personis dolenter percepimus quod Presbiter Jacobus quondam Bertoli de Prato Utini habitans Deum pre oculis non habens sed potius humane nature inimicum prodicionem contra Ecclesiam Aquilegensem, Patriam Fori Julii et terram Utini et universalem rem publicam eamdem nequiter perpetrando divina precepta et sacros canones minime pertimescens temere presumpsit inire et procurare, pertrac(tare) et suggerere nonnullos nefarios et detestandos tractatus et iniquas ac dolosas practicas cum quibusdam Ecclesie Aquilegensis et Universalis rei publicae totius Patrie Forijulij ac specialiter Terre Utini rebellibus et inimicis notoriis tam per litteras proprias quam per personales suggestiones suas in maximum periculum et gravissimam iacturam rei publice, Aquilegensis Ecclesie et precipue totius Patrie Forijulij et specialius dicte Terre Utini ac habitacionum in eadem ac tanto precipue

quod si dicti tractatus ut dictus Presb. Jacobus posse tenus instigabat sicut publica atque clamosa refert infamia, sortiti fuissent effectum, prout provisione divina non fuerunt sortiti, dicta Terra Utini per dictos inimicos et rebelles levissime invasa et occupata fuisset, degentesque in ea secundum quod in huiusmodi novitatibus solet contingere, nedum in rebus sed propriis personis crudeliter et pessime verisimiliter pertractati fuissent. Quare considerantes dicta esse predicta fuisse et esse enormia ymo gravissima ac pessimi exempli et talia que sine remorsu conscientie ac iuris publici lesione non debemus conniventibus oculis pertransire quin ymo ex officii nostri debito compellimur contra ipsum Presb. Jacobum de et supra dictis enormibus delictis, criminibus et excessibus procedere et ipsum debita corrigere pena, attento etiam quod publice utilitatis interest ne delicta sic enormia ac gravissima remaneant impunita et ut ceteris presumptuosis et temerariis talia perpetrandi tollatur occasio et ne ipse presb. Jacobus de sua perfidia valeat gloriari nequicia, considerantes etiam quod nobis propter imminentem guerram ad eam dictam terram Utini tutus non patet accessus, vobis de quorum experta scientia et circumspecta discretione, puraque conscientia plurimum confidimus harum serie committimus, quatenus auctoritate nostra contra ipsum Presb. Jacobum de et supra dictis excessibus et delictis nec non contra

Presb. Jacobum Gervasii Decanum Utini, Presb. Johannem Cichutti

et Presb. Odoricum Forojuven. prout fama publica referre didicimus tunc
tunc et complices prefati presb. Jacobi [illegible] premissis nec non contra quoscumque ~~servato iuris ordine~~ alios

omni exacta diligentia inquiratis, procedatis, de ipsisque cognoscatis

qui in premissis culpabiles dicantur atque fontes, servato iuris ordine,

et si reperitis ipsum presb. Jacobum de Prato aut prefatos presb. Jacobum

Gervasii, presb. Johannem vel presb. Odoricum aut alios clericos quoscumque

prodicionem et tractatus predictos perpetrasse aut alias culpabiles fuisse

et esse in premissis, ipsum et ipsos participato consilio cum peritis et

gravibus ac Deum timentibus, debitis pena puniatis et castigetis

taliter quod ad aliorum cedat exemplum, ceteri talia perpetrandi audaciam

non assumant. Testes autem qui inde extiterint nominati si se gracia

odio vel timore subtraxerint, auctoritate nostra prefata per censuram ecclesiasticam

compellatis veritati testimonium perhibere. In predictis

omnibus et singulis vobis vices nostras totaliter committentes, harum fide

nostri impressione sigilli testimonio litterarum. Datum in Civitate Austrie

die XIX Septembris anno MCCCCXII, V indictione, pontificatus

anno III. —

1412, 22 settembre. Buda. Lettera del Re de' Romani Sigismondo al Comune di Cividale alla quale annunzia il suo prossimo arrivo in Friuli con forte esercito.

Archivio Capit. di Cividale. (Copiario MSS. [illegible] Coll. Comun.)

p. 97 Honorabilibus Guillelmo Leupoldi Gottaldiane Provisoribus, Consilio et Communi Civitatis Austrie, nostris et Sacri Imperii fidelibus dilectis.

Sigismundus Dei Gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex.

Honorabiles fideles dilecti. Benigne recepit Excellentia nostra litteras quas per presentem Nuncium vestrum misistis et earum plene collegimus intimata et si necessariarum exigente qualitate causarum, quibus consultius aliter fieri posse non vidimus. Regnum nostrum Hungarie non exivimus ad vos et alios fideles nostros Patrie Forijulii incolas usque nunc iter nostrum dirigendo vobiscum modo semper corde fuimus assidueque Domino teste sumus. Et revera si permittente natura fieri posset maiorem corporis nostri partem provideremus vobiscum presentialiter mansuram. Considerantes non quod Venetorum nostrorum rebellium temeritas superstitiosa dum tantis aliis nos deditos negotiis cupiant improvide sibi pleno vento plurima ex absentia forsitan nostra maiestatis usurpant, pensantes enim quod nostra et aliorum nostrorum vota fidelium dum presentia nostra anhelantia sperant de facili prolonga spei prorogatione possent assumere tedium et ideo Regnorum nostrorum undique negotiis salubriter dispositis nos in p. solite sollicitudinis proximo die Sabbati eundos ad Patriam Forijulii in manu forti stabili tenacitate firmavimus et cunctis aliis agendis personam nostram providimus subtrahendam. Sic facti magnanimi ut nullis quasi preteritis fatigati laboribus nullis affectis mozgtibus fastiditi nunc videamur accincti totaliter et gentibus

et alijs rebus utilibusque sicut decet Regiam Maiestatem et opus est parati prefate Patrie vobis et alijs nostris Fidelibus solito fortiores succurrere ac ad erogandum stipendia expensasque faciendas satis con=
sueto nostre munificentie gremium fecundius aperire nec vos de huius=
modi nulla moveat ambiguitas aut nostros in nos ulla defendat formido, quod ubi vos Patriamque prefatam sic affectuose dilexi=
mus manus nostras totumque posse regium a vestris fidelitatibus retrahamus. Nec enim Tristani de Savorgnano suorumque com=
plicum fraudulenta suggestio devotionis vestre constantiam de qua profecto stabilimenta confidimus, taliter permoveat, ut de nobis aliqua dubietas vestris in cordibus vindicare sibi locum possit aut valeat de plena certaque sit vobis de adventu succursuque nostro solidissimo nostris fiducia. Et quod ad nostrorum rebellium de nostra nunc forte glorientur absentia conterendas reliquias tanque liberiores procedemus ac assistet nobis dextera Domini gladium exerere poten=
tius et magnifice intendamus. Nihil nam nobis post terga relinquitur quod causa dubietatis in posterum adducat: nam sublata sunt modo quelibet impedimenta que nostrum hucusque propositum retraxe=
runt. Vos igitur, Viri fortes et laudabiles, quos velut in fidei soliditate firmatos negotiorum et ipsorum qualitas usque reddidit in nostra devotione preclaros spem firmam fiduciamque de premissis conci=
pite sicque viriles et constantes persistite ac ad confusionem

dictorum hostium sicut viros decet industriose vires vestras et rostras oper=
cere, quod inter omnes Fideles nostros vos dignis extollere laudibus et spe=
cialibus prosequi favoribus merito valeamus. Domino namque exercituum
annuente tale in brevi regium videbitis exercitum, quod utique gau=
debitis in tanta fidelitate tantaque constantia prestitisse.
Datum Bude die XXII Septembris, Regnorum nostrorum anno Hungarie
XXVI, Romanorum III.

omni excusatione postposita predictis nostris fidelibus Volrico
et Ottremon in omnibus et per omnia pareatis realiter et in
effectu, singulaque auxilia, consilia et favores vestra pre=
dictis nostris familiaribus et locum nostrum tenentibus im=
pendatis ut comissa per nos executioni debite possint et valeant
demandari, vestraque laudabilis obediencia per nos veniat ap=
probanda si indignationem nostram et culpe nostre volueritis
evitare

Data in nostro palatio nostre Civitatis Tergestine die I augusti MCCCCXII,
ind. V —

fuerunt contenti et confessi habuisse et recepisse a prefato Ser Nicolino
de la Turre pro dicta securitate et promissione factis ducatos auri
octingentos et quinquaginta recipientes vice et nomine dicti D. Patriar=
che ex speciali comissione sibi facta per prefatum Magn. D. Impe=
rialem Vicarium eius cognatum, de quibus quidem octingentis et L du=
catis prefati Domini ~~receptis receptis~~ Volricus et Ottremon quo supra nomine
dicto Ser Nicolino pro se suisque heredibus stipulanti et reci=
pienti fecerunt finem, remissionem, quietationem et absolutio=
nem de predictis ducatis per ipsos receptis, cassantes, annullantes
et revocantes auctoritate eorum prefata omnes et singulas cautiones,
promissiones et securitates per prefatos nobiles vice et nomine dicti Ni=
colini factas, dictum Nicolinum absolvendo et liberando ab omnibus
iniuriis, delictis et criminibus sibi impositis prout et sicut conti=
netur in articulis datis Comunitati Utini per Magnificum et potentem
DD Federicum Comitem in Ortemburgh S. R. Imperii in Patria Fori J.
vicarium Imperialem. Ubi quidem in presentia dictorum testium
et mei Jacobi notarii prefatus D. Nicolinus in manibus prefatorum DD.

Locumtenentium iuravit ad sancta Dei evangelia esse fideles et legales servitores prefati D. Patriarche, Comitis et Sigillegerii Cubiculi et ob hanc causam contra prefatum Dominos Patriarcham et Comitem eorumque familiares et servitores nullum rancorem, malenconiam vel iniuriam facere vel habere.

26

1412, 9 ottobre. Il [illegible] Patriarca d'Aquileja [illegible] Duca di Teck [illegible] Giovanni Vanello di Udine [illegible], [illegible] e protocolli del fu notajo Odorico di Cagna

[illegible]

A.° 1412 [illegible], actum in Castro [illegible] in [illegible] camera [illegible], presentibus D. Vicario [illegible] in [illegible], [illegible] Nicolao de Camino, Vicedomino Portus [illegible] Austrie [illegible] etc.

Coram Rev.mo in Christo Patre et D.D. Ludovico Duce de Teck comparuit Johannes notarius [illegible] et petiit sibi investire debere Notas et investituram facere de Notis q. Odorici de Carnea et ad facta fuit in hanc [illegible]

Ludovicus Dux de Tech Dei gratia Sancte Sedis Aquilegiensis Patriarcha electus tenore presentium notum facimus Universis presentes nostras litteras inspecturis, quod in nostra presentia constitutus providus Johannes [illegible] notarius [illegible] nobis [illegible] supplicavit ut cum q. Odoricus de Carnea notarius cum in [illegible] diem suum clausisset extremum et in [illegible] testamento prefatus [illegible] dicto Johanni notario legasset Notas, [illegible] et Protocolla tam propria manu notata et aliorum Notariorum sibi commissa, illas sibi committere et de eisdem eum investire benignius et gratius dignaremur. Nos vero ipsius Johannis [illegible], [illegible] et sufficienciam attendentes [illegible] in hac parte supplicacionibus tanquam iustis et rationabilibus inclinati, eundem Johannem Notarium coram nobis flexis genibus existentem, de Notis, Abreviaturis et Prothocollis suprascriptis, prius delato sibi debito iuramento [illegible] ipsas Notas, Abreviaturas et Prothocolla

fuit ter, [illegible] [illegible] [illegible] casu, [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]

vel variet [illegible], per fimbriam nostre tunice investimus ac videm

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per presentes —

1412, 30 ott.re. Zagabria. Lettera di Sigismondo Re de' Romani al Comune di Cividale, esortandoli che [illegible] del suo prossimo arrivo, apprestino, armi ed armati e si preparino a celebrare un Parlamento.

Dall'Archivio Munic. di Cividale. Cin copia nei MSS. fortunini della Colleg. Concina.

tergo: Honorabilibus Guillelmo Leupoldi Gastaldioni et Provisoribus, Consilio et Communi Civitatis Austrie nostris et Imperii sacri fidelibus dilectis.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Augustus ac Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex

Honorabiles fideles dilecti. Etsi potentie nostre presentiam tam necessarie cause quam utiles in regnis nostris usque nunc tenuere, quia in negotiis huiusmodi regnorum pro voto iam undique salubriter dispositis, ad exerendum gladium et ad conterendas rebellium nostrorum reliquias, ne detur eis forsitan ex absentia nostra diutius gloriandi materia aut ei deatur ex mora nostra tepuisse potentia, expediti cum validissimo exercitu ac aliis rebus necessariis et utilibus iter assumpsimus Patriam Fori Iulii sine dilatione qualibet intraturi. Ut igitur Vestre fidelitates equis, armis, machinis, bombardis, curribus, scalis et aliis preparamentis sicut magnificentius decueritsac ad celebrandum iuxta morem dicte Patrie Parlamentum munire ac preparare se possint et ut ex sapore rumorum huiusmodi causa letitie non solum assumendo sedetiam nobisset auctoritas excitando tam felici exercitui nostro ad obtinendum Domino largiente de hostium nostrorum et non minus vestrorum depressione triumphum in Dei nomine prompti paratique et viriliter

procedere nequiti, Nobilem Guilhelminum Comitem de Prata Consanguineum et fidelem nostrum dilectum exhibitorem presentium ad prefatam Patriam decrevimus premittendum, requirentes attentius vosque et vestrum quemlibet seriosius adhortantes quatenus adhibita primum super premissis iamdicti Guilhelmini relationibus fide plenaria, ad ordinandum, acquirendum seu disponendum predicta et alia utilia sic promptos vos et sollicitos offeratis, quod inter alios Fideles nostros dignis vos laudibus extollere et specialibus prosequi premiis merito valeamus. Cuncta namque facienda, disponenda et ordinanda pro honore et utilitate vestri et Patrie cum providentiarum vestrarum consiliis et iuvamentis intendimus et finaliter ordinare.

Datum Zagabrie, penultima die octobris, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. XXVI, Romanorum vero III°.

Ad mandatum D. Regis Jo. Kirchen.

Recepta die lune XIV novembris 1412, ind. V. —

1412. 4 novembre - Cividale

78

Il Comune di Cividale delibera onorare Giacomo de' Signori di Carrara.

In Consilio Civ. Austrie die 4 novembris 1412, diffinitum fuit quod Deputati ad reperendam domum pro D. Jacobo de Carraria, reperiant domum et stabula pro ipso D. Jacobo et quod presentetur ipsi Domino tot congia vini quot presentati fuerunt D. Marsilio.

(Dalla Collez. Porta in Cividale.)

[illegible] del D. Vinc. Joppi
[illegible] - [illegible]
[illegible] Sett. 1879

29

1412, 12 novembre. Cividale. Il Vicario Patriarcale assolve il Pievano di Prepotto, che si era ~~ritenuto~~ tenuto complice della morte di un prigioniero.

Dispacci di Pre Simeo Prepotenseiter. Curia Patriarcale.
Coll. Portis in Cividale. Orig.

Nicolaus de Portugruario decretorum doctor ac Capituli Aquilegensis Patriarchali sede vacante Vicarius Generalis Universis et singulis utriusque sexus hominibus et personis ad quos presentes pervenerint aut earum certa noticia notum facimus per easdem, quod coram nobis constitutus honorabilis vir presbiter Petrus q. Jacobi de Chrainburga plebanus ecclesie S. Johannis Baptiste de Prepot Aquilegensis diocesis exposuit, quod quidam Bohemus stipendiarius comunis Civitatis Austrie in nunc preterita guerra que fuit inter Venetos et Patriam Forijulij exivit Civitatem Austriam ad lucrandum si potuisset et venit ad Castrum Cussiniani. Itaque captus fuit et percussus citra vulneracionem et tandem dimissus ivit versus villam Prepot ab eo castro per tria miliaria vel circa distantem. et cum vidisset quemdam equitem ~~et cum applicuisset~~ venientem de altero latere in vepribus expectans dictum equitem et cum applicuisset equo dixit ipsi absconso, quis vivit. Ille Bohemus autem irruens in equitem apprehendit frenum equi sui, dicens: vivat sanctus Marcus, per quod certum indicavit se esse de parte venetorum qui contra Castrum et villam predictam et totam Patriam Forijulij guerram gerebant. Eques vero statim exclamans convocavit certos vicinos quos ibidem vidit et ceperunt illum et duxerunt intra dictam villam Prepot. Itaque dictus eques interrogavit quis esset ibi gastaldio sive judex et cum eidem responsum fuisset quod esset ser Niculaus de Portis de Civitate Austrie, interrogavit si ibi erat aliquis suus locumtenens aut preco qui eundem reciperet ad manus

duas et presentaret capitaneo vel Communitati Civitatis Austrie. Tunc
ibi quidam de dicta villa eum receperunt et una cum dicto equite ipsum
voluerunt conducere ad Civ. Austriam et duxerunt usque ad aliam villam
illi proximam Albanie nomine. Usque idem captivus cadit nec am-
plius potuit ambulare? Equus predictus qui necessario ire habebat ad
Civ. Austriam cum litteris, reliquit captivum cum supradictis et quia
sero erat eundem captivum in humeris suis ad dictam villam Praprot re-
portaverunt, ipsumque posuerunt ante domum presbiteri Petri
de Chramberga exponentis supradicti eumque voluerunt torquere cum
fune supra una nuce sita supra territorio plebis predicte. Tunc ibi
supervenit Presb. Petrus predictus impedivitque ne dictus captivus supra
territorio dicte Plebis et Domini Abbatis Rosacensis cui dicta Plebs
est subiecta torqueretur. Ipsumque captivum sic iacentem ipso presbi-
ter Petrus tetigit cum ense nuda ipsum plane percuciendo cum pla-
nicie supra tibiis dicens verbis theotonicis, dicta est theotonicus, respondeas
quis es et quid hic facis. Ille autem nichil respondit. Unde dictus Presbiter
Petrus considerans ruditatem, indocilitatem et pertinaciam illorum ho-
minum in quorum manibus erat dictus Bohemus, cum homines tam
de parochia dicti presb. Petri quam de locis illi vicinis et quasi de tota
illa regione soleant non exaudire consilia aut informaciones aliquas
que sint eorum voluntati contrarie ac cede et gravibus periculis
precipue sacerdotes illic curam parochialem habentes prosequi consue-
verint dum in aliquo verbis vel factis presertim salubribus iidem sacerdo-
tes voluntatibus hominum dictorum locorum obviant vel expresse

differeriunt cum ibi pro parrochianis sint alii honesti sacerdotes interrupti
aut graviter vulnerati, ut indirecto et tacito modo illos retraheret a
servicio quem prestabant in predictum bohemum dixit uxori sue cum
de territorio D. Abbatis et curia dicte ecclesie et custodiatis eum ista nocte
et cras ipsum conducatis ad Civ. Austriam. Et sic ipsi coadiuvante isto
presb. Petro eum conduxerunt extra territorium dicte ecclesie. Ipsique
iussi eundem captivum absente dicto presb. Petro illa nocte ligave-
runt ad quandam rotam ipsumque cum rota posuerunt ad quandam
camisam ne aufugeret. Mane autem facto inventus est mortuus ipso
presb. Petro illa nocte in Civ. Austria existente. Suppliavitque nobis
idem presb. Petrus quatenus sibi de salubri remedio ac consilio providentes
ipso iure ~~[illegible]~~ declarare an ex premissis ipse aliquam excommunicacionis
vel suspensionis penam aut irregularitatis notam incurrerit ut exinde
valeat sibi salubriter ulterius providere. Nos vero visa et attenta
confessione spontanea cum magna cordis contricione super casu predicto
dicti presb. Petri nobis in ~~[illegible]~~ penitentiali foro facta, puritatem eius
consciencie in domino commendantes cum bonarum mentium sit ibi timere culpam
ubi culpa minime reperitur videm consuluimus et declaravimus et
harum tenore consulimus et declaramus propter premissa dictum presb. Petrum
non fuisse aut esse excommunicacionis aut suspensionis pena quoquo modo
ligatum et ulla irregularitatis macula penitus irretitum. Immo
eundem omnium suorum ordinum execucionem plenam retinuisse

1412, 12 novembre. Cividale. Il Vicario Patriarcale assolve il Pievano di Prepotto, che s. era ~~[illegible]~~ teneuto complice della morte di un prigioniero. *

Dagli atti di Pr. Enrico Praghenreiter, curia Patriarcale.

Coll. Portis in Cividale. Orig.

Nicolaus de Portugruario decretorum doctor ac Capituli Aquilegensis Patrie ... Vicarius generalis Universis et singulis ... hominibus et personis ad quos presentes pervenerint aut earum certa noticia ... facimus per easdem, quod coram nobis constitutus honorabilis vir presbiter ... de Chrainburga plebanus Ecclesie S. Johannis Baptiste de Prepot Aquilegensis diocesis exposuit, quod quidem Bohemus stipendiarius communis Civitatis Austrie in nunc preterita guerra que fuit inter Venetos et Patriam Forijulij exivit Civitatem Austriam ad lucrandum si potuisset et venit ad Castrum Trussium. Ubique captus fuit et percussus citra vulneracionem et tandem dimissus ivit versus Villam Prepot ab eo Castro per tria miliaria ... et cum vidisset quendam equitem venientem ... ~~et eum applicuisset~~ ... expectans dictum equitem et cum applicuisset ... dixit ipsi ... Ille Bohemus autem ... equitem apprehendit frenum equi sui, dicens: vivat sanctus Marcus, ... indicavit se esse de parte ~~venetorum~~ qui contra Castrum et villam predictam et totam Patriam Forijulij guerram agebant. Ipse vero statim exclamans convocavit certos vicinos quos ibidem vidit et ceperunt illum et duxerunt intra dictam villam Prepot. Ubique dictus ... interrogavit quis esset ... judex ... fuisset quod esset ser Nicolaus de Portis de Civitate Austrie, interrogavit ... aliquis ... qui eundem reciperet ...

duas et presentaret capitaneo aut Communitati Civitatis Austrie. Tunc
ibi quidam de dicta villa eum recepperant et una cum dicto equite ipsum
volebant conducere ad Civ. Austriam et duxerunt usque ad aliam villam
illi proximam Altanice nomine. Ibique idem captivus clausit nec am-
plius potuit ambulare. Eques predictus qui necessario ire habebat ad
Civ. Austriam cum litteris, reliquit captivum cum supradictis et quia
sine erat eundem captum in humeris suis ad dictam villam Praprot re-
portaverunt, ipsumque posuerunt ante domum presbiteri Petri
de Chramburga exponentes supradicti eumque voluerunt torquere cum
fune supra uncinum sito supra territorio plebis predicte. Tunc ibi
supervenit Presb. Petrus predictus impeditque ne dictus captivus supra
territorio dicte Plebis et dominii Abbatis Rosacensis cui dicta Plebs
est subiecta torqueretur. Ipsumque captivum sic iacentem ipse presbi-
ter Petrus tetigit cum ense nudo ipsum plane percuciendo cum pla-
nicie supra tibiis dicens verbis theotonicis, tu es theotonicus, respondeas
quis es et quid hic facis. Ille autem nihil respondit. Unde dictus Presb.
Petrus considerans ruditatem, indocilitatem et pertinaciam illorum ho-
minum in quorum manibus erat dictus Bohemus, cum homines tam
de parochia dict. presb. Petri quam de locis illi vicinis et quasi de tota
illa regione soleant non exaudire consilia aut informaciones aliquas,
que sint eorum voluntati contrarie ac cede et gravibus periculis
precipue sacerdotes illic curam parochialem habentes prosequi conspe-
verint dum in aliquo verbis vel factis presertim salubribus ijdem sacerdo-
tes voluntatibus hominum dictorum locorum obviant vel expresse

diffuderunt cum ibi per parochianos fuit alii honesti sacerdotes interempti aut graviter vulnerati, ut indirecto et tacito modo illos retraheret a sevicia quam parabant in predictum Bohemum dixit exportetis eum de territorio D. Abbatis et curia Palepie et custodiatis eum ista nocte et cras ipsum conducatis ad Civ. Austriam. Et sic ipsi condiuvante isto presb. Petro eum conduxerunt extra territorium dicte Palepie. Ipsique rustici eundem captivum absente dicto presb. Petro illa nocte ligaverunt ad quandam rotam ipsumque cum rota posuerunt ad quandam ... ne aufugeret. Mane autem facto inventus esse mortuus ipso presb. Petro illa nocte in Civ. Austria existente. Supplicavitque nobis idem presb. Petrus quatenus sibi de salubri remedio ac consilio providere ipsoque dignaremur declarare an ex premissis ipse aliquam excommunicationis vel suspensionis penam aut irregularitatis notam incurrerit ut exinde valeat sibi salubriter ulterius providere. Nos vero visa et attenta confessione spontanea cum magna cordis contritione supra casu predicto dicti presb. Petri nobis in ~~...~~ penitentiali foro facta, veritatem eius innocentie indempnitate commendantes cum bonarum mentium sit ibi timere culpam ubi culpa minime reperitur eidem contulimus et declaravimus et ... tenore contulimus et declaravimus propter premissa dictum presb. Petrum non fuisse aut esse excommunicationis aut suspensionis pena quoquo modo ligatum et ulla irregularitatis macula penitus irretitum. Immo eundem omnium suorum ordinum executionem plenam obtinuisse

... Vaganti ... Firenze ...

et retinere; iniunximus tamen eidem presb. Petro ad cautelam et ad augmentum bonorum operum penitentiam salutarem indulgentes eidem ex habundanti ut in omnibus sacris ordinibus per eum ante susceptis ministrare valeat sicut prius superdicta in eius confessione contenta non obstante quoquomodo. In quorum testimonium presentes nostras patentes litteras eidem fieri fecimus ipsasque mandavimus nostri sigilli appensione muniri.

Datum in Civitate Astin dicte diocesis die xii m. novembris Anno Domini MCCCCXII, V indictione. –

1412. 22 Novembre. Udine. Lettera del Comune di Udine al Conte Pippo Spano nella quale si espone l'entrata in Udine dell'esercito veneto e del saccheggio ivi dato, chiedendo pronto soccorso.

Magnifico et potenti domino Pipo de Ozora Comiti Themesiensi maiori et plurimum honorando

Magnifice et potens Domine noster plurimum honorande. Cum merore non modico magnifice dominationi vestre acceleramus significare, quomodo hodie circa horam vesperam, perfidus Venetorum exercitus circumvicinus Terre nostre, machinatione et tractione Tristandi de Savorgnano ad hanc Terram nostram Utini ex deliberatione eius dem cum gentium numero copioso currit damnaque nobis inextimabilia tam personarum quam animalium intulit. Cepit namque dictus exercitus ultra dampna aliis nobis illata hodierna die, ultra centum homines et duo millia capita animalium grossorum non computatis minutis, ex quo ob potentiam instigationemque dicti Tristani vidimus iam quasi nos ad fundum deductos, et vere nisi Serenissime Regie Maiestatis et vestre potentie dextra interveniat, nescimus videre modum, quod nos et tota Patria non simus ad fundum deducti. Ceperunt enim ipsi Veneti iam quasi omnia fortilitia Patrie et nos intra ipsa inclusi sumus. Quocirca vestre Magnificentie vestre instantissime supplicamus, quatenus tam premissis quam aliis que evenire possent consideratis, dignemini nobis quam celerius fieri poterit, de idoneo certissimoque gentium subsidio, remissis omnibus carregiis et ... providere ad manutentionem honoris et Status Serenissime Regie Maiestatis Sancteque Aquilegensis Ecclesie ac nostram et totius Patrie prefate salvationem. Nos namque ad eandem vivere et mori paratissimus in solita constantia et fidelitate continua.

Data Utini die XXII Novembris, indictione V circa primam horam noctis sub magna frequentia [anno MCCCCXII].

Sigillo in cera verde. Eiusdem Dominationis vestre devotissimi Capitaneus, decem Deputati ad regimen Consilii dicte Terre Utini cum humili recommendatione se ipsos.

Da copia fatta sull'originale. Volume – Catastico Savorgnano – Bibl. Civ. Udine fol. 294

31

1412, 21 decembre. Cividale. Capi riservati della Diocesi di Aquileja.

Pre Enrico Preitenrader scritta Patr.le Coll. Portis in Cividale. Orig.

A. D. 1412, 21 decembris. In Civitate Austria. Licentia data a Rev. do D. Nicolao de Portugruario Vicar. general. in Patriarchatu Aquilegensi, sede vacante, presbitero Henrico Plebano Ecclesie S. Viti prope Laibacum absolvendi XXV personas a capitibus reservatis.

Seguono:

"Casus vero reservati de quibus supra fit mentio sunt hii.

Item cum hiis qui votum transgressi sunt dispensare possis et absolvere eosdem dummodo deinceps votum reddant et si non possint commutare eis ... in alia opera pietatis;

Item absolvas eos qui furta fecerunt itaquod res furtivas restituant aut earum ...nducionem et si non habeat quod promittant restituere quandocumque ... veniant fortunam;

... eos qui carnes aut lacticinia diebus prohibitis comederunt;

... blasfematores divini nominis et sanctorum;

... omnia capita ...;

... de purificacione post partum non servata;

...s ludentes in taxillos et aliis ludos.

...m non celebrantes festa ab ecclesia indicta;

...m illos qui infantulos suos secum tenuerunt dormire in lecto, itaquod ...umeps non teneant.

Item sortilegium facientes dummodo non cum rebus sacris;

Item se fucantes seu illicito modo se in facie ornantes.

1412 ~~Decembre~~ – 1413 Gennajo Febbrajo – 1413 Novemb[re] [illegible] del Comune di Gemona per Sigismondo Re dei Romani e d'Ungheria durante la sua dimora a Gemona.

Expense sub Jacobo Abbatis Massario Communis [Gl]emone sub anno Dñi Millesimo CCCCXIJ°

Omissis

Expense Decembris

Expendi quas dedi Corado qui ivit Utinum et [illegible] ad sciendum si Dñs Rex Ungarie de vero venerat [illegible] pro suo labore ac etiam cum redijt ivit Coloretum
libr. VIIIJ sol. IIIJ

Dedi Corado qui tulit unam litteram Venzonum qualiter Dñs Rex venerat in Patriam . sol. XIIIJ

Item expendi pro faciendo fieri panarolias in scleriis et pro mittendo super Montem Glimine sol. XLIJ

Item pro recipiendo Dñm Comitem Gorizie qui ivit obviam Dño Regi in vino sol. L

Dedi Antonio Zinutini qui ivit ad ser Jacobum Justum [illegible] inquirendum de novis Dñi Regis . sol. XIJ

Dedi Jacobo Stelle qui ivit Coloretum ad sentiendum ubi esset Dñs Rex ipsi volebamus eum visitare sol. XIJ

Expendi quas dedi ser Fantonio Pini Henrico Rampelli [illegible] qui iverunt Utinum ad visitandum Dñm Regem Ungarie cum [illegible] illis de Venzono et de Tumetio et steterunt diebus quatuor cum octo equis pro expensis factis per eos pro se et familiaribus [et] Henrico stetit diebus octo et pro expensis factis Dño Capit[ane]o et familiaribus march. sol. VIIJ et sol. X

[illegible] pagina [illegible] Frenze [illegible]

Item expendi pro recipiendo Ambasiatores Teukrum et [illegible] Sumetio qui venerunt ituri cum nostris ad Dnum [illegible] in exercitu Savorgnanis quando presentata fuerunt [illegible] animalia silvestria .... sol. VIIJ

Expendi pro faciendo pagnarolias propter aceptum [illegible] in selvariis et mittendo super montem sol.. XXXVJ

Expendi pro mittendo duos currus panis Osopium quando primo campus erat ibi sol. XIJ

Item expendi pro faciendo aptari fontem quando [illegible] erat hic in magistrio [illegible] ...sol. XLJ

Expendi pro expendendo quemdam Militem qui huc venit pro parte Regies Maiestatis sol. XIJ

Expense Januarij (MCCCCXIIJ)

Expendi quas dedi Francischo de Montegnacho pro uno [illegible] vinis X congiorum et minus situle in ratione LXXX sol pro singulo congio donato Dno Regi Ungarie quando fuit hic libre XLJ

Expendi in pane dato eidem et familie sue libr. VIIJ ÷ ..

Dedi Chumutio fabro pro quinquaginta chavilis missis Osopium de mandato Dni Regis.. .... sol. L

Expendi in decem vasis parvis donatis Dno Regi ad prandendum in Osopio .... sol. CIJ

Item expendi pro mittendo [illegible] per partes Dni [illegible] ad [illegible] [illegible] Venias ut conducerent [illegible] [illegible] sol. XIJ

[illegible] expendi [illegible] Zanrake [illegible] ad Dnm [illegible] cum uno familia [illegible] Dni Regis sol. XVJ

Expense mensis Februarij

[illegible] pro [illegible] Chiali et [illegible] qui venerunt ad [illegible] sol VIIJ

Item expendi illa [illegible] in [illegible] prime [illegible] in terram et aliis expensis factis per [illegible] sol. LX

[illegible] Decembre 1413

[illegible] pro [illegible] comitari quendam [illegible] [illegible] Dni [illegible] et Dni [illegible] sol. LVJ

[illegible] non esiste né originale né copia.

BIBLIOTECA COMUNALE
7 maggio 1890
DI GEMONA

Il Bibliotecario
[illegible]

[illegible] Viaggio [illegible] Firenze [illegible]

141 [illegible] Tedeschi [illegible] licenze
[illegible] Pisa, [illegible] primo [illegible]
Lettera [illegible] Patriarca, Aquileja di Lodovico duca di Teck di [illegible]
[illegible] 555 [illegible] MSS [illegible] Bibl. di Siena, [illegible] 123

[illegible] Beatissime Pater et D.D. Reverendissime Dominorum, Regimen [illegible]
et honorum undique

23

[illegible]rendissimi Pater et Domini post humilem et devotam recommen
tionem. Licet iamdudum invictissimus et serenissimus Princeps
[illegible] meus Romanorum Rex et semper augustus ac Unga
[illegible] Dalmacie, Croacie etc. Rex multis et magnis intercessionibus apud P.
[illegible] institerit et hodie diligenter instat de provisione facienda
[illegible] Illustris Principis et D.D. Lodovici Ducis de Deck cognati mei
[illegible] Sedis Aquilegensis, post multaque discrimina idem invictissimus
[illegible] Aquilegensis et Patrie Foriiulii [illegible]
[illegible] procellis fluctuare in ipsa Ecclesia Aquilegensi et Patria F. J. [illegible]
[illegible] prefatum [illegible] Principem Lodovicum Ducem de Deck cognatum
[illegible] dignatus est in Patriarcham Ecclesie Aquilegensis postulare, [illegible]
[illegible] et Capitulum Eccl. Aquilegensis una cum tota Patria F. J. similiter
[illegible] postulaverunt et in eorum Dominum et Patriarcham vocaverunt.
[illegible] considerans in hoc complacere Sanctissimo et Beatissimo Patri et D.D. Johanni
[illegible] providentia Pape XXIII, Reverendissimis P. V., Sancteque Romane Eccle
[illegible] et ipsi Ecclesie Aquilegensi et Patrie F. J. hoc onus assumpsit ut
[illegible] Patriam a tirannica servitute valeat liberare de mandato in
[illegible] Principis Romanorum Regis. Et [illegible] tanquam obediens filius
[illegible] cum multis et maximis incomodis, laboribus et expensis et
[illegible] promissorum et pro conservatione [illegible] Eccl. Aquilegensis
[illegible] possessione ipsorum se intromisit quia videbat illam Patriam et Eccle
[illegible] ex toto fore destructam [illegible] prefato Domino Romanorum
[illegible] recepit infeudatusque existit. Unde devote et humillime supplico quatenus

[illegible] MSS [illegible] Firenze [illegible]

Rev.me P. V. dignetur et velint tam dilaniate Ecclesie et Patrie F. J. reperi[illegible] apud Sanctissimum Dominum nostrum D. Johannem divina providentia Papam XXIII intercedere ut dicte Aquilegensi Ecclesie in personam ipsius D. Ludovici Ducis de Teck misericorditer providere dignetur ne ipsa Romana Ecclesia et Sancta Aquilegensis Ecclesia maiorem, iacturam et detrimentum paciantur et quod prefata Patria perpetuam et tirannicam servitutem non intret, qua Ecclesia et Patria a faucibus inimicorum in futurum difficillime posset liberare, cuique predicto metuissimo Principi Romanorum Regi succedendo ad pedes Sanctitatis Domini nostri iuxta vota et desideria Beatitudinis sue et scandala et pericula imminentia tam in Sancta Romana Ecclesia quam Aquilegiensi incipiant finem. Plures breves Ambasiatores meos misissem iam dudum et mitteremus ad Rev.mam P. V. [illegible] propter viarum pericula ad presens omitto.
Data in Civitate Austrie die .. (...)

Rev.me P. V. servitor fidelis Federicus comes
Ortemburg et in Sternberg, Sacri Romani Imperii
et Patria Forijulii Vicarius generalis —

Nomi de' Ribelli all'Impero, alla Chiesa d'Aquileja e alla Terra di Udine

MS. Organo, Bibl. Veron. Vol. 666, 15, pag. 32

Infrascripti sunt Rebelles Sacri Imperii, Ecclesie Aquilegensis et Terre Utini.

...dum qualiter infrascripti sunt de illis qui exbanniti fuerunt per Comunitatem Utini propter factionem ... , introitum Tristandi, mortem ...trini ... et iuvando Savorgnanum pro dicto Tristando, videlicet.

Gabriel de Soldoneriis

Leonardus Porcarii

... et Gerardus fratres q. Zinilussi

...chinus et Leonardus fratres de Caffinis

... et ... fratres filii q. ... de Arthenea

...ricus nominatus de Percoto

Raynerottus de Raynerottis

...us filius Moysis

...tus de Malaguncipitu

Leonardus Bevilaqua

Nicolaus Bomben

...nus Stival

Infrascripti sunt qui ultra predicta prestiterunt auxilium, ... et favorem Tristando de Savorgnano in suo proditorio ingressu suo in Terram Utini et secuti fuerunt illum ac campum Venetorum in Patria et sub Terram Utini et permanserunt in locis dicti Tristandi et Venetorum contra

et statum Sacri Imperii, quod Aquilegensis et ad destructionem totius Patrie et specialiter ipsius Terre Utini, propterque ipsi banniti fuerunt per Communitatem Utini, qui sunt, videlicet:

Iohannes Yuroni
Andreas filius Gregorii Stival
Dominicus bachalarius de Foro veteri
Iacobus de la Viola
Franciscus Facii
Antonius Tonaglarius
Simon de Nisano
Bartolomeus de Orbitis
Iohannes a Mileo
Nicolaus Laurentie marangonus
Iohannes Domine Lucarde
Nicolaus Pilinch marangonus
Iohannes Bachatinus marangonus
Andreas Badini marangonus
Iacobus de Magnesio marangonus
Antonius calderarius
Franciscus Viche tenesarius de Grazano
Cornelius q. Nicolai Candidi de Ludinario
Iacobus Codulus de Grazano
Iohannes filius Pupisti de Pracluso
Leonardus molendinarius
Leonardus cerdo de Pracluso gener uxoris Brenzani

Nogethus molendinarius

.. bycardo filius Leonardi de Caprileis

.. chilutthus molendinarius et.... cius filius de Grazano

.. omnes nominatus Lucidaina lanarolius

.. hannes sartor de Tarcento

.. nstabilis de Grazano

.. urentius q. Georgii textoris

.. rancisus de Percoto

.. ntonius pelliparius

.. suprascripti sunt rebelles qui ultra premissa mala malis accumulantes

.. attenat auxilium, consilium et favorem Tristando de Savorgnano

.. in suo proditorio introitu in Terram Utini quam ex postea sequendo

.. um Tristandum et cunyeum Venturam et Pandulphum de Nicolettis

.. Patriam et sub prefatam Terram Utini et ponendo totam Patriam

.. et ruinam et permanendo in locis dictis insistendo et venturum

.. ultis ac infinitis tractatus et machinationes tractando et perpetrando

.. um ... Imperium, Eccl. Aquilegensem et maxime dictam Terram

.. Utini, propter quae fuerunt banniti per Comunitatem Utini, qui rebelles

.. sunt hi, videlicet:

.. q. ... Johannis de Fagagna

.. Vidaus Johannutti Lete

.. Franciscus dictus Parint

.. q. Matthiussi ... ibidem

.. de Fagagna dictus Tartagla

.. de Brazacho

Fulcherius Victor

Nicolaus notarius Filitini

Martinus textor et Antonius eius filius

Georgius filius Ottigli

Mathias faber de Grazano

Paulus Pacutti filius

Petrus Zamparutti

Nonteus filius olim Vidussii sartoris

Scephus de Gordia

Hieronimus aurifex de Venetiis

Petrus Antonii trombetta

Rothus de Maclisio

Zuanittus de Cassinis et

Petrissinus eius filius

Nicolaus sartor de Aquilegia

Infrascripti sunt priores rebelles proclamati et banniti

per Magn. Comunitatem Utini

Et primo Tristandus de Savorgnano cum filiis et omnibus descendentibus ex ipso

Franciscuttus frater dicti Tristandi

Nicolaus ser Tristandi

Colauttus frater naturalis ipsius Tristandi cum omnibus descendentibus

scilicet Franciscutti, Nicolai et Nicolai.

Hitrius de Percoto

Johannes dictus Cipilinus.

Infrascripti sunt rei mortis olim Sancte memorie D. Patriarche Joannis.   zenaro 28

...dus de Savorgnano
...laus Tristandi
...us miles de Colloredo
...us S. Filigoi de Colloredo
...erius de Tavarotta de S. Daniele
...ardus de Strassoldo
...laus de Soldonerijs
...mus qui moratur in Avijs
...us de Castello
Johannes de Zucco
Infrascripti sunt qui interfuerunt
morti D. Episcopi Concordiensis. —
Nicolaus q. Tristandi

Primi proclamati ante introitum Tristandi
eo quia fuerunt cum ipso et in ejus captis.
...trus de Prodolo
...nes dictus Cafilinus
...zzettus
Infrascripti sunt rebelles proclamati in
...a Terra Utini et ejus districtu propter
...ditionem per ipsos commissam et perpetra-
...m contra S. Rom. Imperium, Eccl. Aquil., et
...tam Terram Utini prout in processibus.
Primi proclamati
Tristandus miles, Francischinus, Nicolauttus — de Savorgnano
...laus f. Tristandi de Savorgnano
...briel de Soldonerijs
Leonardus Porcarij
Leonardus Bevilaqua
...us Guarnerius, Johannes — fratres filij q. Tintini de Artegna
Girardinus, ...ius — filij q. Petri Ambrosij de Cassinis
Odorius de Percoto
Raynerottus q. S. Johannis Candidi de Raynerottis.

Ulrichus filius Nossij
Venutus de Malazumpicha
Gregorius Stival
Nicolaus Bombenis
Secundi proclamati
Johannes q. Gurani Suspensus fuit.
Johannes a Mileo
Nicolaus filius Gregorij Stivas mortuus
Dominicus Bochalarius de Froveteri; mortuus
Jacobus de la Viola
Franciscus Fanj
Antonius Tovaglarius
Simon de Pisano   dicitur quod sit mortuus
Zillonus de Orbis   mortuus
Nicolaus Lauriatie
Johannes Domine Lucarde   mortuus
Nicolaus Pilinch marangonus
Johannes Bagatinus marangonus
Antonius Calzerarius
Franciscus Vice Thomasarius
Comellus q. Nicolai Candidi de Quadruvio
Jacobus Codulus Cerdo de Grazzano
Johannes Papistij de Pracluso
Cilottus molendinarius
Leonardus Cerdo de Pracluso
Nagettus Molendinarius
Jacobus Cerdo filius Leonardi de Capribus
Michelottus molendinarius et ejus filius
de Grazano.
Antonius Viridayna Cenarius
Johannes Sartor de Porcento
Constantius de Grazzano (Suspensus fuit
Laurentius q. Georgij textoris de
Grazzano.
Tertij proclamati:
Zanettus de Cassinis
Petrussinus ejus filius
Franciscus q. S. Johannis de Faganea

Nicolaus Gherardi Late, agricola
Franciscus Parent
Michinus q. Matthiussij Domine Sabide
Daniel Nitus tortiglia de Fagarea
[illegible] de Bragacho
Fulcherini [illegible] de Utino
Nicolaus Filitini [illegible]
Martinus Textor de Grogano
Antonius ejus filius
Jurgius Lanifex filius Otigli Theutonici
Matthias faber de [illegible]
Paulus filius Pacutti
Petrus Gamparuttus Cardo
Nicolaus ~~Cantor~~ Puglesius
Martinus filius olim Vidussij
[illegible] de Godia agricola
Jeronimus aurifex de Venetijs
Petrus Antonij Trombette
Rossius de Prachuso, agricola.

Quarti proclamati

Franciscus de Percoto
Antonius Pelliparius de Pottolle.

11

24 novembre. Polcenigo. Il Co. Bort. di Polcenigo [illegible] il Cav. Corrado Boiani d'un [illegible] a Sacile.

[illegible] Portis, Quaern XXVI, 170

[illegible] egregio Militi D. Conrado de Bogianis de [illegible]

[illegible] fratri [illegible] carissimo

[illegible] egregie [illegible] frater carissime. Omni [illegible]

[illegible]. [illegible] quorundam nostris amicis quod per homines

Sacilo, mota et data fuerunt multa verba [illegible] que [illegible]

[illegible] contra personam, [illegible] et statum vestrum. Quare per

[illegible] ego intime [illegible] et fraternitatem vestram quod

[illegible] modo intrare debeatis in Terra Sacili [illegible] personam

[illegible], si non estatis fortior ipsis. Recommendetis me domine

[illegible] per vobis semper paratus ad omnia vobis grata.

[illegible] Pulcinico die XXIIII mensis novembris [illegible] indictione.

Vester [illegible] frater Bartl. [illegible] comes de Pulcinigo.

1413, 13 febbrajo. In campo presso Valle in Istria. Sigismondo re dei Romani avvisa i Prelati, Nobili e comunità del Friuli di prepararsi in armi affine di congiungersi in Friuli a combattere contro i loro nemici.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie, Dalmacie, Croatie etc. Rex universis et singulis venerabilibus Prelatis nec non magnificis Comitibus, Baronibus, Proceribus, nobilibus, civitatibus, castris, opidis villis earumque capitaneis, potestatibus, gastaldionibus, Rectoribus, consiliis et communitatibus Territorii et districtus Foriiulii ubilibet constitutis et existentibus presentium notitiam habituris nostris et Sacri Imperii fidelibus dilectis gratiam Regiam et omne bonum.

Venerabiles magnifici, nobiles fideles dilecti. Delectat nos vobis de nostra felicitate eventibus nova describere quos multa devotionis multeque fidei preclaritas sicut humiliter credimus avidos nostre prosperitatis efficit auditores, dum enim voluntatem vestram gerere nostri status semper fidelitas semper hactenus servavit illesam memori meditatione pensamus libenter vobiscum familiariter status nostri verba conferimus cum quibus alacriter etiam quelibet prosperitatis nostre successus presentialiter portremus. Novissime igitur quod divina favente clementia qui semper dirigit gressus nostros simplicitate corpore nostro beneficio fruimur nec apparet ex adverso quod potentia nostre [...] nostra mandatores [...] facere manifeste, sed prospere contra rebelles et hostes triumphamus et singula nobis ad vota succedunt. Cum itaque persone nostre non parcendo laboribus maiestas nostra post modicum horam movere se in proximo de istis partibus et vestre terre extemplo felicibus auspiciis partes vestras disponeret deinde ad contritionem predictorum rebellium et adversariorum viribus nostrorum fidelium aggregatis continuo sedulo tenacitate firmaverit magnifice procedere et potenter, universitatis vestre fidelitatem requirimus et hortamur attente mandantes quatenus quam pulchrum sit pugnare pro patria, quam decorum dimicare pro fide diligenter attendentes vobis, vires et animos vestros in nobis sine expectatione jugiter paratos invenire confidimus vos semper fervente et constanter excitetur, sicque in armorum et equorum, equestriumque et peditum cum omnibus et singulis jurisdictione vestre subiectis exstitis in continuo apparatu quod maiestas nostra vos et quemlibet vestrum ac subditos eosdem ad procedendum nobiscum contra rebelles et hostes invenire decenter paratos et non parandos nec processum nostrum contra rebelles eosdem ob defectum apparatus hujusmodi contingat aliquatenus retardari, sed potius pro promptitudine hujusmodi solide commendationis titulos vestre devotionis et fidelitatis constantia propensius assequatur, et mereatur digne apud nostram celsitudinem commendari. Datum in campis prope Castellum vallis terre Istrie XIII die Februarii, Regnorum nostrorum Hungarie etc. XXVI Romanorum vero tertio.

Ad mandatum D. Regis
Johannes Prepositus S. Stephani
Vicecancellarius.

1413, 24 maggio. Udine. Sigismondo re de' Romani e d'Ungheria ... concede ... ~~Capo ... Sigismondo.~~
d'Aquileja, onde che tutti i mercanti della Germania ... Venezia ...
passino per Aquileja.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie Dalmatie Croatie etc. Rex. Notum facimus tenore presentium universis ad futuram rei memoriam ... ac retributionis meritum et temporalis prosperitatis augmentum ... infallibiliter ... domus dum personas Ecclesiasticas Omnipotentis Dei laudibus et obsequiis deputatas munificentie nostre dexteram impertimur. Sane ob Dei omnipotentis singularem devotionem quam ad almam Ecclesiam Aquilegensem que est caput et magistra relavarum ... in ... ecclesiarum et ... ... et sanctissime ... Marci Evangelistae ... Ecclesie ... patrons pro ... Domini nostri Jesu Christi et eiusdem Ecclesie ... ejusdem amplectimur specialis favoris et gratie affectu et ... prerogativa sit ... Regio cum favore ... et ... ... ut et ipsi divino cultui eo liberius vacare valeant ac Creatoris nostri clementiam pro nobis nostraque salute ... interpellant. Ad instantiam itaque ... canonicorum et ministrorum predicte Ecclesie Aquilegensis de liberalitate Romana Regia et ex certa nostra scientia damus et concedimus ac gratiose indulgemus ut universi et singuli mercatores seu negotiatores ... cujuscumque generis ... seu ... existentium de Alamania versus Venetias, sive aquas maritimas et e converso de Venetiis et aquis marinis versus Alamaniam procedere volentes ... per ... ... strata antiqua solitum fuisse ... et non multo longevi temporis ... malitia ... per stratam publicam que ducit in Aquilegiam per directum ... et laudabilem consuetudinem et non ... antiquam ... ... colore quocumque per aliam stratam neque ... modo aliquali ... indignationis ... ... sub pena nostra indignationis ... de quibus ... strata ... per aliam stratam fuerint reperta ... custodi stratarum ... camere ... applicari volumus ... Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre concessionis et indultionis paginam infringere aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem contrarium attentare presumpserit indignationem nostram gravissimam ac ... ... noverit se incursurum. Presentium sub nostri Regalis sigilli appensione testimonio litterarum. Datum Utini anno Domini millesimo quadringentesimo tertiodecimo die vigesima quarta maii Regnorum nostrorum Hungarie etc. vigesimo septimo Romanorum vero tertio.

Ad mandatum D. Regis
Iohannes ... ... Stephani ... cellarius

Dall'Arch. ... di Udine. ...

1413, 1 marzo. Spilimbergo. Pace tra i Consorti di Spilimbergo coll'intervento del Patriarca di Aquileja.

Antonio Suappo di Tricesimo, notajo. Arch. Not. Udine.

Anno Domini 1413, ind. VI, die primo marcii, actum in Castro Spegnimbergi, in camera magna superiori, presentibus Nobilibus viris Ser Nicolao lu barba de Utino, Christoforo q. Ser Valentini de Utino, Antonio Ser Christofori de Cignotis de Utino, Nicolao q. Jacobi a Ponte de Civitate Austrie, Nicolao Petri Turbe de Sancto Daniele, Ser Paulo Glovicer Capitaneo Utini testibus etc.

Coram Reverendissimo in Christo Patre et Domino nostro D. Ludovico Duce de Dech Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha electo, cum hoc sit quod certe differentie, scandala et malenconie verterentur et esse inter Nobiles et Egregios viros D. Vinislaum Militem, Ulvinum, Barnabam eius fratrem, Petrum Paulum, Nicolaum et Simonem fratres q. Ser Ubertini de Spegnimbergo ex una et Nobiles Nicolaum, Henricum, Febum et Antonium fratres q. D. Tomasii de Spegnimbergo ex alia, ad laudem et reverenciam omnipotentis Dei eiusque Matris Virginis gloriose totiusque celestis curie triumfantis, statum et augmentum Sancte Aquilegensis Ecclesie, prefatus Reverendissimus Dominus noster Patriarcha ut bonus pastor et caritate motus volens in quantum potest destructionem dictorum Nobilium evitare et ipsos ad concordiam ducere, ipsos Nobiles in hunc modum concordavit et pacificavit. Et primo quod de omnibus iniuriis, dictis et factis per ipsos

1413 [illegible] pokraj Valle u Istri. Sigismund [illegible] Friuli [illegible]

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus ac Hungarie, Dalmacie, Croatie etc. Rex. Universis et singulis venerabilibus Prelatis nec non magnificis Comitibus, baronibus, proceribus, nobilibus, civitatibus, castris, opidis, villis earumque civibus, potestatibus, castellanis, Rectoribus, consiliis et communitatibus Tarvisane [illegible] ubilibet constitutis et existentibus presentium notitiam habituris nostris et sacri Imperii fidelibus dilectis gratiam Regiam et omne bonum.

Venerabiles, magnifici, nobiles, fideles dilecti. Delectat nos vobis de nostre felicitatis eventibus nova describere quos multa documenta multeque fidei preclaritas sincere [illegible] avidos nostre prosperitatis efficit auditores; dum enim voluntatem vestram quam mater alumpna fidelitas semper hactenus servavit illesam memori meditatione pensamus libenter vobiscum prosperitatis status nostri verba conferimus cum quibus alacriter etiam quaelibet prosperitatis nostre successu [illegible] pervenimus. Noverit igitur [illegible] quod divina favente clementia que semper dirigit gressus nostros [illegible] corporee valetudinis [illegible] fruimur nec apparet ex adverso qui potentie nostre valeat [illegible] manifeste [illegible] prospere contra rebelles et hostes triumphamus et singula nobis ad vota succedunt. Cum itaque persone nostre non parcendo laboribus majestas nostra post modicam horarum moram [illegible] in proximo de [illegible] partibus et [illegible] extemplo felicibus auspiciis partes vestras [illegible] deinde ad conculcationem [illegible] rebellium et adversariorum viribus nostrorum fidelium aggregatis continuo [illegible] fervenerit magnifice procedere et [illegible] vestro fidelitatem [illegible] et hortamur attente mandantes quatenus quam pulchrum sit pugnare pro patria, quam decorum dimicare pro fide diligenter attendentes vobis animos [illegible] acquisitione jugiter paratos [illegible] confidentia [illegible] fervore et constanter [illegible] in armorum et equorum [illegible] et peditum cum omnibus et singulis jurisdictioni vestre subiectis [illegible] continuo apparatu quod majestas nostra vos et quemlibet vestrum ac subditos eiusdem ad procedendum nobiscum contra rebelles et hostes inveniat decenter paratos et [illegible] parandos [illegible] processum nostrum contra rebelles eosdem ob defectum apparatus hujusmodi contingat aliquatenus retardari sed potius pro promptitudine hujusmodi solide commendationis titulos vestre devotionis et fidelitatis constantia propensius assequatur et merito [illegible] apud nostram celsitudinem commendari. Datum in campis prope Castellum Vallis terre Istrie XIII. die februarii. Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. XXVI Romanorum vero tertio.

Ad mandatum D. Regis
Johannes Prepositus S. Stephani
Vicecancellarius.

[illegible] 1413, 24 maggio. Udine. Sigismondo re de' Romani e d'Ungheria ad istanza del Capitolo ~~(copia [illegible] [illegible] Sig[illegible])~~ d'Aquileja, ordina che tutte le merci che da Germania vanno a Venezia e viceversa passino per Aquileja.

Sigismundus dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie Dalma-
cie Croatie etc. Rex [illegible] notum facimus tenore presentium universis. Ad statum dei mini-
sterio ac retributionis meritum et temporalis prosperitatis augmentum credimus infallibili-
ter [illegible] dum personas ecclesiasticas [illegible] [illegible] et aliquibus deputatis [illegible]
[illegible] nostre dexteram [illegible] [illegible] ob zelum singularis devotionis quam [illegible]
[illegible] ecclesiam Aquilegiensem que est caput [illegible] magistra ceterarum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nostri Jesu Christi et eiusdem ecclesie gloriosissime patrone [illegible] [illegible]
affectu et [illegible] pietate [illegible] eiusdem amplectimur specialis favoris [illegible]
prerogativa [illegible] [illegible] Regio cum favore [illegible] et commoditates earum [illegible]
[illegible] ut et ipsi divino cultui eo liberius vacare valeant ac Creatoris nostri clementiam
nobis [illegible] salute vigilantius interpellant. Ad instantiam itaque Prelatorum
canonicorum et ministrorum predicte ecclesie Aquilegiensis de liberalitate [illegible]
Regia et ex certa nostra scientia [illegible] concedimus ac gratiose indulg[illegible]
ut universi et singuli mercatores seu negotiatores [illegible] cuiuscum-
que generis [illegible] seu mercimoniis existentium de Alemania versus Venetias, sive [illegible]
[illegible] et e converso de Venetiis et aquis marinis versus Alemaniam [illegible]
[illegible] volentes [illegible] per [illegible] [illegible] prout a [illegible] antiquis solitum fuit [illegible]
[illegible] et non multo longevi temporis [illegible] [illegible] [illegible] malitia faciente [illegible]
[illegible] stratam publicam que ducit in Aquilegiam per directum [illegible] in eundo [illegible]
[illegible] in redeundo juxta proficiscentium antiquam et laudabilem consuetudinem et [illegible]
per aliam stratam neque partem [illegible] aliqualiter [illegible] exquisito colore quovis
[illegible] pertransire sub pena nostre indignationis et amissionis mercium [illegible]
[illegible] [illegible] que per aliam stratam fuerint reperta, de quibus medi-
etatem camere [illegible] applicare volumus [illegible] custodi stratarum
[illegible] Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre concessionis et [illegible]
paginam infringere aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem contra[illegible]
attentare presumpserit indignationem nostram gravissimam ac sacri Imperii
[illegible] se incursurum. Presentium sub nostri Regalis sigilli appensione testimonio
[illegible] Datum [illegible] anno Domini millesimo quadringentesimo tertio decimo
[illegible] quarta mensis [illegible] Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. vigesimo sept[illegible]
Romanorum vero tertio.

Ad mandatum D. Regis
Johannes [illegible] S. Stephani [illegible]
[illegible]

Dall'Arch. [illegible] d'Udine. [illegible]

1413, 1 marzo. – Spilimbergo. Pace tra i Consorti di Spilimbergo coll'intervento del Patriarca di Aquileja

Antonio Suappo di Tricesimo, notajo. Arch. Not. Udine.

Anno Domini 1413, ind. VI, die primo marcii, actum in Castro Spegnimbergi, in camera magna superiori, presentibus Nobilibus viris Ser Nicolao lu barba de Atems, Christoforo q. Ser Valentini de Utino, Antonio Ser Christofori de Cignotis de Utino, Nicolao q. Jacobi a Ponte de Civitate Austrie, Nicolao Petri Turbe de Sancto Daniele, Ser Paulo Gorizer Capitaneo Utini testibus etc.

Coram Reverendissimo in Christo Patre et Domino nostro D. Ludovico Duce de Dech Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha electo, cum hoc sit quod certe differentie, scandala et malenconie verterentur et esse inter Nobiles et Egregios viros D. Vencislaum Militem, Ulvinum, Barnabam eius fratrem, Petrum Paulum, Nicolaum et Simonem fratres q. Ser Ubertini de Spegnimbergo ex una et Nobiles D. Nicolaum, Henricum, Febum et Antonium fratres q. D. Tomasii de Spegnimbergo ex alia, ad laudem et reverenciam omnipotentis Dei eiusque Matris Virginis gloriose totiusque celestis Curie triumfantis, statum et augmentum Sancte Aquilegensis Ecclesie, prefatus Reverendissimus Dominus noster Patriarcha ut bonus pastor et caritate motus volens in quantum potest destructionem dictorum Nobilium evitare et ipsos ad concordiam ducere, ipsos Nobiles in hunc modum concordavit et pacificavit. Et primo quod de omnibus iniuriis, dictis et factis per ipsos

vel ipsorum aliquem alicui ipsorum quorumcunque et qualiter-
cunque usque ad presentem diem, nullam debeant vel presumant modo
aliquo facere mencionem et sic prefati Nobiles promiserunt.

Item prefatus Nobiles in hunc modum concordavit et ipsos pacifi-
cavit, quod omnes differencias et malencónias quas habeant insimul
et habere possent utcunque debeant et teneantur in manibus
suis dimittere et quod ipsas diffinire et determinare possit et
valeat ut sibi placet et melius videbitur, promittentes dicti No-
biles stare contenti de diffinitionibus et determinacionibus
prefati Domini nostri Patriarche et ipsis non contradicere
vel venire.

Item prefatus Dominus noster in hunc modum ipsos concordavit et
pacificavit, quod omnes differencias et questiones quas habeant in-
simul sibi teneantur et debeant dare in scriptis ut ipsas valeat
et possit decidere et determinare et se promiserunt prefati No-
biles.

Item prefatus Dominus noster mandavit, disposuit et ordinavit
quod si de cetero alique differentie vel malenconie orirentur inter
ipsos, quod recursum habeant ad D. Vincislaum uti maiorem domus et quod
ipsas differencias audire et sedare debeat et si non poterit, quod
ad ipsum habeant recursum et tunc de remedio providebitur opportuno.
Item mandavit et ordinavit prefatus Dominus noster, quod si aliquis
Spegninbergi tante esse temeritatis quod inter dictos Nobiles aliquid
poneret scandalum vel alicui parti contra pacem presentem adhereret

pro [illegible] penam capitis incurrat.

Item ibidem prefati Nobiles in presentia dicti D. Patriarche tactis manibus fecerunt et laudaverunt mutuo pacem per petuam inter ipsos et successores, promittentes pro se eorumque heredes et iuraverunt ad sancta Dei evangelia, tactis scripturis [illegible] debito sacramento per prefatum Dominum nostrum Patriarcham dictam pacem, concordiam et promissionem perpetuo habere, tenere et observare.

Promittentes et iurans ad sancta Dei evangelia prefatis [illegible] nostri quod si dicta pax et concordium non observabuntur per aliquem vel aliquos ipsorum quod viribus et posse erit contra non observantes predicta tum observantes ad omne eorum damnum et detrimentum.

1413, 23 marzo (S. Vito) (1). Pace tra i consorti di Valvasone e quei di Prodolone per l'uccisione di Rizzardo di Prodolone e di Enrico di Valvasone?

Antonio Scoyfo di Tricesimo, notajo Arch. Not. U. [illegible]

1413, 23 marzo. Pax et remissio facta inter Nobiles viros [illegible]rium, Jacobum, Johannem et Consortes de Valvasono ex una et Franciscum, Fratrem Benvenutum et Coradum de Prodolono, eorum consortes ex alia, ac Philippum de Valvasono, occasione mortis quondam D. Rizardi de Prodolono et D. Henrici de Valvasono interfectorum.

(manca l'atto).

(1) Da altri atti susseguenti, sembra probabilissimo che questa pace sia stata celebrata in S. Vito nel castello, presente Enrico Vescovo di Concordia, nunzio di [illegible] in Concordia Vicario generale del Patriarcato d'Aquileja.

1413. 10 aprile
... castello d'Arigs.
... et. Sigismon...
... al Comune di
... agli
... di ... 60

... l'originale...
... Vol IV Autografi.
... Vincenzo...

Prudentibus viris Gastaldionibus, ...,
Consilio et Comuni ...
fidelibus nostris gratae dilectis. 41

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus
ac Hungariae, Dalmatiae, Croatiaeque Rex

Fidelitatem vestram attente requirimus et rogamus ... firmo Regio sub edicto precipimus et mandamus ... boni communis reipublicaeque augmento ... labores viribus nostri corporis minime ... contrariis ... quod ... hodie ... sicut gratiam nostram Regiam ... obtinere.

Datum in ... nostro campestri prope Castrum Arii; Die decima Aprilis Regnorum nostrorum Anno Hungariae XXVI, Romanorum vero tertio

ad mandatum Dni Regis
... Eccl. S. ...
... ...

1413, 27 aprile. . . . Esame di testimonii in processo contro quelli che introdussero Tristano di Savorgnano ribelle e bandito in Udine.

Mss Orgaro, Bibl. Veron. Vol. 666. 15, — pag. [illegible]

Deputati per generale Colloquium Patrie Fori Julii ad inveniendum [illegible] qui interfuerunt D. Johannem olim Patriarcham, et [illegible] excor[illegible] et rebelles Sacro Imperio, Domino Patriarche et [illegible] Ecclesie, de mandato invictissimi Principis et Domini nostri D. Sigismundi Ro[ma]norum et Ungarie Regis sunt infrascripti et

[illegible] pro Nobilibus. [illegible] Paduanus de Colloredo
Jacobus [illegible] de Prampergo
Aquino de [illegible]

[illegible] communitatibus. Nicolaus de Portis
[illegible] de Lignottis
Benevenutus de Glemona.

MCCCCXIII, ind. VI, die XXVII aprilis, Rev.dus D. Federicus Abbas Sextensis [i]nterrogatus per suprascriptos Dominos deputatos, dixit quod ex auditu audivit [illegible] sed non vidit quod nobiles de la Fratina dederunt Castrum vocatum la Fratina non [illegible] sed propter metum exercitus Venetorum.
Item dixit quod cum ipse haberet Castrum Salvaroli et in ipso haberet aliquos pedestres videlicet XIV, exercitus Venetorum accessit ad dictum Castrum et [illegible] habuerunt et ad [illegible] posuerunt.
Item dixit quod exercitus Venetorum habito Castro Salvaroli [illegible] locum Sexti acce[ss]it et petivit auxilium a Domino nostro Patriarcha et a [illegible] communitati[bus] Patrie Fori Julii et sibi non prestito, non habens auxilium et videndo non posse manutenere locum Sexti et timore ductus, dubitans ne locus suus destrueretur, D. Pandolfo de Malatestis Capitaneo Venetorum fecit obedientiam et ipsum D. Abbatem dimisit stare in dicto loco Sexti, dans sibi aliquos pedestres qui dicto D. Abbati obediebant et eorum erat maior.

[illegible] Mss Ugaro [illegible] Firenze [illegible]

Interrogatus si vidit cum dicto D. Pandolfo de Patria F. J. aliquem dixit quod ante Castrum vidit suum Johannetum de Cordivado et non alium fuit recordatus.

Interrogatus si scit quod aliquis fecisset obedientiam dicto D. Pandolfo, dixit quod ex auditu audivit dici quod castra Varmi superius et inferius, Madrisii et Cordivadi fecerunt obedientiam.

Rizardus q. Ser Doimi de Castello interrogatus per suprascriptos dominos suprascriptos, dixit se non velle iurare quia se supposuit punitioni Regie Maiestatis et dubitat non aliquid non dicere quod non redundet in dampnum et preiudicium suum et sine mandato regio nihil vult dicere.

Iohannuttus de Cordivado interrogatus et examinatus per suprascriptos Deputatos dixit, quod videns et intelligens quod exercitus Venetorum intraverat Patriam F. J., dubitans de Castro Cordivadi scripsit D. Episcopo concordiensi quod sibi deberet succurrere de gentibus ad deffensionem Castri vel acciperet Castrum in suam custodiam, qui d. Episcopus sibi numquam responsum dedit quia captus erat et littera presentata fuit D.no Andree de Montereali qui ipsam litteram, representavit D.no Patriarche et Comunitati Utini et nullum habuit responsum. Et videns exercitum Venetorum ante dictum Castrum per unum miliare, convocavit homines contrate in Castro existentes, hortando ipsos ad deffensionem, qui sibi instare noluerunt, dicentes quod nullo modo volebant perdere divicias et personas et hoc videns, dolenter fecit obedientiam D.no Pandolfo de Malatestis.

Item dixit quod in campo D. Pandolfi vidit Tristanum de Savorgnano Varnerium de S. Daniele, Leonardum Porcarii et Grabielem de Soldoneriis, Odoricum Girardum de Utino

Item dixit quod nunquam equitavit cum dicto exercitu, sed volebant [illegible] dare stipendium, quod recusavit. Una vice tantum equitavit [illegible]sium, quando exercitus transibat ante Castrum Madrisii et [illegible] castrum nisi quod accessit ad hortandum existentes in ca[s]tro quod facerent obedientiam aliter fuissent destructi.

Item dixit quod cum ipse fecisset obedientiam D. Pandulfo, una die [ven]it ad Castrum Cordiadi Franciscus de Richeriis de [illegible]naone, [q]ui sibi dixit, dicas Domino Vaywode quod quandocunque vult ego volo [illegible] dare castrum Cordiadi.

Interrogatus, dixit suo iuramento nescit quod aliquis homo acces[s]isset ad D. Patriarcham Gradensem, nisi illi de Portugruario de[illegible] [illegible]erunt

[illegible] de la Fratina interrogatus dixit quod Castrum de la Fratina [illegible] fuit Venetis et D. Pandulfo per [illegible] homines de loco eodem, nullo de Consortibus suis existente in loco de la Fratina, quia metu territi ex[illegible] [illegible] erat providendo impetrando et habendo. [illegible] fuerunt ut audivit dici, Presb. Iacobus de Bononia, [illegible] de [illegible], Zanettus de Non, Iacominus Ultrafossa [illegible] fuerunt [illegible] multi ad predicta faciendum de mandato hominum ex[ist]entium in castro.

[illegible] de Trichano testis productus iuratus et examinatus per suprascriptos [illegible] dixit, quod sentiens ipse Bertoldus et Consortes sui quod exercitus Vene[to]rum ad Patriam F. J. veniebat, miserunt pro auxilio et subsidio ad Comunitatem Utini offerendo Comunitati Castrum Trichani, que Comunitas nullo modo eis voluit dare [au]xilium. Videntes se indefensos et dubitantes exercitus Venetorum, ne personas et bona ipsorum ac Castrum perderent, Francisco de Ursinis fecerunt obedientiam

[illegible] MS Pagano [illegible] Firenze [illegible]

et ibidem in Castro dimisit socios X in turri et dederunt dicto Ser Francisco pro obside Grabielem eius fratrem et dictam obedientiam fecerunt quia non habebant eorum familiares, quia capti erant in Pulcinico et alii erant in Utino, quibus licentia [illegible] data non fuit et ob hanc causam constituerunt ad obedientiam faciendam. In Pulcinico capti erant circa XV et in Utino erant familiares quinque.

Item interrogatus si scit quod aliqui nobiles obedientiam fecisse et quando, dixitque audivit a [illegible] familiaribus suis qui capti erant in Pulcinico, quod in Pulcinico fuit quedam proditio et dicebant quod quidam Ser Licardus fecerat ipsam proditionem dando Castrum.

[illegible] Grabiel eiusdem Pertil di [illegible] dixit ut supra, [illegible] [illegible] fuit [illegible] in [illegible] [illegible] et ibidem stetit et [illegible] ad campum venit [illegible] [illegible] de [illegible] et fecit obedientiam et similiter venit Detalmus de Bragaco de [illegible] et fecit obedientiam et dedit vini [illegible] XV.

[illegible] et fecit obedientiam et dedit vini [illegible] XV.

Item dixit quod Franciscus Ursinus ipsum Grabielem misit Faganeam ad [illegible] quemadmodum ipsos de Faganea ad faciendum obedientiam Dominio Venetiarum et ivit Faganeam et fuit cum Francisco Ser Hermacore et [illegible] [illegible], qui sibi responderunt, [illegible] [illegible] misit ad nos Franciscum [illegible] [illegible] ista obedientia facienda et debemus sibi respondere et habeat quod sibi faciemus bonum responsum. Et ex post facto [illegible] exercitus [illegible] ~~de [illegible] fuerunt~~ ~~[illegible]~~ Utini, ivit versus Faganeam et cum D. Karulo, Franciscello Utini, D. Tristano fuerunt Franciscus Ser Trother, Johannes Antonius et Guilelmus de Faganea et fecerunt obedientiam sed debent dare XX obsides et nos non debemus dimittere gentes in Castro et omnia bona et persone eorum debent esse salve et hoc sibi dixerunt Karulus, Franciscus Utini et Tristanus de [illegible] et non dederunt obsides pro pactis observandis et tunc Villa arsa fuit et se deffenderunt et obedientia facta non fuit.

Item dixit quod de Faganea datum fuit dicto exercitui vinum, panes et claves [illegible] pro equis.

Interrogatus per quos datum esset, dixit se non recordari

[illegible] Andreas de Montecalis testis iuratus et productus, interrogatus ut supra, dixit quod de introitu Tristani in Utino nihil scivit, sed vidit die sequenti quod in Utino vidit associantem ipsum Tristanum, Lovisium de Strassoldo, Iohannem Domine Mate, Odoricum Ser Dagmi et bene die sui introitus vidit etiam dictum Odoricum.

[illegible] Lovisius de Strassoldo testis productus iuratus et interrogatus ut supra supra introitu Tristani de Savorgnano, dixit se nihil scire nisi ex auditu dici. — Interrogatus dixit quod bene audivit dici quod Lovisius de Strassoldo, Pirgamus et Iohannes Ser Pinzani dederunt auxilium Tristano et nescit quomodo. — Interrogatus a quibus audivit dici, dixit se non recordari.

[illegible] Franciscus Hermanne de Fagana testis iuratus et productus ut supra, interrogatus dixit quod audivit dici et verum est quod illi de Murucio et illi de Bragaco superiori dederunt vinum exercitui Venetorum et de vino istorum de Murucio fuit bis et est de uno [illegible] vini

Interrogatus si scit quod vinum fuisset exportatum de Fagana, dixit quod non sed Gabriel de Arcano Faganeam misso dederunt bibere de uno vaso vini et fuerunt deputati ipse testis, Duo[bus] Ridiotti, Franciscus Ser Tristhen et Antonius Ser Philippi pro Comunitate Faganee ad audiendum ipsum et ipse Gabriel ipsos requisivit [ad] faciendum obedientiam et istam obedientiam nolentes ipsam [illegible] prolongabant volentes exercitum Venetorum recedere de terr[it]orio Faganee et nolentes facere obedientiam illam usserunt et omnia ibidem destruxerunt.

Item dixit quod audivit dici quod claves fuerunt vendite illis qui erant in exercitu. Interrogatus, per quos, dixit se non recordari.

Interrogatus si cum voluntate et scitu Comunitatis dicti clavus
dati fuerunt, dixit se nescire.
Interrogatus de introitu Tristani de Savorgnano in Utino si scit vel
vel cognovit aliquem qui dedisset sibi auxilium, dixit quod neminem
vidit de Faganea qui venisset Utinum in auxilium suum,
nisi Johannem caligarium filium Francisci Mussa, Peres, Da=
nielem de Chiasottis et Franciscum Puppi habitantem in Faganea
vidit in Utino et propter hoc quod venerunt condempnati fue=
runt in li libris parvulorum per Comunitatem Faganee, quia non
obedverunt.
Ser Rigardus q. Gandetti de S. Vito testis productus iuratus et interrogatus
de introitu Tristani in Utino, dixit se nichil scire nisi ex auditu dici.
Item dixit quod ~~audivit~~ dici a Philippo claudo de Belgrado quod audi=
vit fieri proclamationem in campo D. Caroli, quod nullus presumeret
facere damnum in territorio Cordvadi, Madrisii, Varmi superioris et inferioris
sub pena vite. Item dixit quod Johannuttus de Cordivado stetit in campo Ve=
netorum semper et continue et misit ~~[illegible]~~ unum ad exercitum continue Venetorum.
Item dixit quod Dominicus Bassie qui captus fuit in exercitu, sibi dixit quod
Johannuttus de Cordivado dicebat: faciatis obedientiam Venetis usque Sancto
Vito et si non facietis vel eritis omnes destructi et usque ad unum
annum non intrabunt Ungari Patriam Fori Julii.
Item dixit quod illi de Cordivado in quo erat Johannuttus de Cordivado Ca=
pitaneus, Villam de Castegloris, Chiasaarta, Sinhudal et unam partem Ville
S. Viti arserunt, forsan per sex dies antequam D. Pandulfus de Patrua
obsisset.
Interrogatus si scit quod illi qui fecerunt obedientiam Venetis fecerunt
ipsam vi vel amore, dixit quod fecerunt sponte, quia dicta Castra
non fuerunt debellata.

Ser Bert. dus q. Ser Johannathi de Varmo testis productus, iuratus et interrogatus ut supra si scit aliquid de introitu Tristani in Utino, dixit se nihil scire, sed vidit Tristanum in Utino bene.

Interrogatus si cognoscit aliquem rebellem in Patria Regie Maiestati, D. Patriarche et Ecl. Aquilegensi, dixit se scit, ipse in Colloreto et ibi nescire.

Johannettus q. Ser Coradi de S. Daniele testis et interrogatus si scit aliquid de introitu Tristani in Utino, dixit se nichil scire, sed vidit Tristanum in Utino bene.

Item supra obedientia facta Venetis dixit se nihil scire nisi illud quod publice dicitur, sed audivit dici quod Ser Asquinus de Varmo fecerat obedientiam secrete Venetis per longum tempus antequam publicaretur.

Interrogatus a quibus audivit dici quod fecerat obedientiam Venetis, dixit, quod a D. Francisco de Cormono.

Item dixit quod Guigelmus et Morandus de Varmo fecerunt obedientiam Venetis coacti, quia non habebant victualia, sed ipse non erat in Castro et post dictam obedientiam factam de dicto Castro Varmi transivit Varmum quia non habebat ubi stare.

Ser Asquinus de Varmo testis et interrogatus de introitu Tristani de Savorgnano in Utino, dixit quod non.

Item supra obedientia facta per rebelles Venetis, dixit quod sentiens adventum Venetorum accedere ad Patriam F. J. et ad Castrum Varmi, dubitans de exercitu voluit scire a Dominis de Varmo superiori si se deffendere volebant et quod volebat scire intentionem ipsorum. Qui sibi dixerunt quod si deberent mori quod se volebant deffendere et ipse Asquinus respondit eis et ego pro certo ivit Belgradum pro hominibus ad deffensionem et pro victualibus pro dictis locis et cum venit de Belgrado reperuit dictum Castrum Varmi in manibus

Venetorum datum per Moradum et Guigelmum de Varmo superiori et ipsi qui in dicto Varmo superiori erant et Moradus de Varmo, [illegible] cianus de Varmo et alii quamplures curreverunt usque in Castrum suum Varmi et sibi acceperunt XXXII capita animalium et de dicto Castro Varmi tota die faciebant sibi dannum, ita quod coactus fuit propter multas molestias facere obedientiam in manibus D. Pandolfi de Malatestis et decem socios misit in Castro suo Varmi inferioris.

Ser Federicus de Panigalis de Portugruaro, testis [illegible], interrogatus si scit aliquem vel aliquos qui dedissent victualia Venetis post factam obedientiam domino Piponi, dixit quod scit et vidit Johannuthum de Cordivado facere conduci victualia ad campum Venetorum ante quam fecisset ipse Johannuthus obedientiam de Cordivado per familiares suos extra Cordivadum et per omnes de exercitu Venetorum sicut Castrum esset Venetorum.

Item dixit quod Johannuthus de Cordivado venit ad Portumgruarium sine littera credenciali, [illegible], quod ipsi de Portugruario facere deberent obedientiam Venetis minando multum. Cui Johannutto responsum fuit quod non habebat litteram credencialem et sibi fidem non dabant et si D. Karolus aliquid vellet a dicta Comunitate, quod mitteret suos Ambassiatores et ex post facto, venit cum littera credenciali volens Comunitatem Portusgruarii ad obedientiam Venetorum reducere et cum uno salvoconductu ex parte D. Karoli hominibus de Portugruario et multa fecit idem Johannes de Cordivado, que Comunitas Portusgruarii noluit facere.

Ser Marcus de Klidris, testis [illegible], interrogatus si scit vel cognoscit aliquem qui dedisset victualia Venetis et exercitui ipsorum post obedientiam factam D. Piponi

Item dixit ipse Ser Henricus quod sentiens exercitum Venetorum venire in Patriam Foroiulii, dubitans de Castro suo Madrisii et non habens remedium nec auxilium [illegible], [illegible] persona nisi a Comunitate Civitatis Austrie que [illegible] promisit [illegible] pedestres, habuit recursum ad Dominum Comitem Goricie non valens deffendere ipsum Castrum dedit ipsum castrum deffendendum [illegible] comitatibus Gorrcie et [illegible] miserunt in dictum Castrum et [illegible] venit exercitus Venetorum et petiit dictum Castrum et per [illegible] exhortationem Iohannutti de Condivato illi qui erant in Castro [illegible] [illegible] dederunt et finaliter dictum Castrum igne fuit combustum. Dixit tamen quod dictus Iohannuttus dicebat quod dedit hanc [illegible] pro meliori ipsius Ser Henrici ne Castrum cum bombardis destrueretur.

Item dixit vidisse in campo Venetorum [illegible] de Varmo et Iohannuttum Ser Corradi de Varmo in [illegible] et in campo vidit Odoricum de Castello videlicet in Flumignano et Ariis vidit Franciscum nepotem D. Abbatis Sextensis.

Item [illegible] aliquem qui dedisset victualia in exercitu D. Marchi de Malatestis, respondit quod audivit dici quod illi de Belgrado et de [illegible] conducebant ad [illegible] victualia.

[illegible] Marchus de [illegible] testis et interrogatus dixit quod Franciscus de Ursinis ipsum Marchum affidavit quod veniret ad campum Venetorum ad concordandum se cum Capitaneo exercitus et ivit et nullam fecit concordiam sed dedit dicto Francisco de Ursinis [illegible] quinque vel quatuor et redit ad domum suam et nullam fecit obedientiam.

Item dixit fecisse portare [illegible] dicto Ser Francisco panes XL. — Item dixit quod vidit in campo Venetorum Gabrielem de Archano qui exercitum [illegible] conducebat et hortabatur quod facerent obedientiam videlicet ipsum Ser Marchum.

[illegible] Ser [illegible] de S. Daniele interrogatus et iuratus [illegible] aliquem in Patria rebellem Imperio et Ecclesie — [illegible], dixit quod [illegible] quod illi de Archano et de Varmo Inferiori et Superiori fecerunt obedientiam [illegible].

Interrogatus tu ex et amore, dixit quod aliter nescit nisi
quod dici audivit quod in Portulastana illi de Vaiano in inferiore
et superiore steterunt obedientiam et illi de Tricano similiter fecerunt.
Interrogatus si scit aliquem de Patria misisse aliquos ad obedien-
tiam faciendam, dixit quod audivit dici quod Gabriel de Tricano
ivit Chavoriacum ad inducendum ipsos ad faciendum obedientiam et
non voluerunt et sic fuit villa arsa et hoc publice dicebatur in Do-
mo.
Dominus Nicholaus de Strasoldo testis productus, iuratus et interrogatus
et primo de introitu Tristani de Savorgnano in Terram Utini, di-
xit quod nihil scit de dicto introitu, sed post terciam diem postquam
Tristanus intravit, venit Utinum pro infirmitate sua cum Christoforo
de Valentinis pro conducendo ipsum extra Utinum, hoc precibus Nicolai
sui consanguinei.
Interrogatus si scit aliquem dedisse auxilium Tristano in dicto introitu,
dixit quod non.
Interrogatus si scit aliquos de Patria fecisse obedientiam Ladislao post
obedientiam factam Papae et Imperio, dixit quod nihil aliud scit, nisi
quod publice dicitur.
Dominus Petrus de Bucho testis etc. interrogatus, dixit quod nescit quod aliquis
dedisset victualia Tristano et in locis suis nec exercitui Venetorum, nec ipse
dedit: dixit tamen quod unus de Tarcento ivit Coloretum et emit duo
vasa vini et conduxit Tarcentum et de Tarcento Savorgnanum ex
auditu dici.
Interrogatus quibus sigillis litterae credentiales quas ipse portavit Un-
gariam ad D. Regem, dixit se non recordari, sed bene fuerunt sigillatae
cum uno sigillo illorum de Coloreto.
Dominus vero Lodovicus de Lignettis legum doctor dixit vidisse litteras cre-
denciales datas dicto Petro sigillatas cum quatuor sigillis, videlicet illorum

[illegible] Coloreto, Arcano, Castello et Valuno et ipsos vidit et legit ea hec
iuravit ad sancta Dei evangelia

Interrogatus si aliquis dedit victualia Tristano, dixit quod nescit
nisi secundum quod continetur in actis Comunitatis Utini.

Ser Franciscinus Pancera de Portugruario testis etc. interrogatus si ali-
quid scit de introitu Tristani in Terram Utini, dixit se nichil scivisse.
[illegible] rogatus si scit quod aliquis dedisset sibi auxilium in dicto introitu, dixit
[illegible] dixit aliquos de Tarcento, nomina quorum ignorat, [illegible] auxilio
[illegible].

Interrogatus si scit aliquos rebelles [illegible] Patriarche et Ecl. Aquilegensis, dixit
[illegible] nescit [illegible] quod [illegible] dicuntur videlicet [illegible] de Castello, Tarcento,
[illegible] et quamplures alios de quibus omnibus est notum.

[illegible] de Prampergo testis productus [illegible] interrogatus, dixit
[illegible] scivisse de introitu Tristani in Terram Utini, sed unus rusticus dixit [illegible]
[illegible] quod Tristanus debebat intrare et subito misit unum ad Terram Utini
[illegible] ipsa et iam Tristanus dictam Terram intraverat [illegible]
non potuit intrare.

Interrogatus si scit aliquem qui sibi dedisset auxilium in dicto introitu
[illegible] quod audivit dici quod illi Domini de Coloreto et de Tarcento [illegible]
[illegible] in [illegible] Tristani auxilio [illegible] et hoc scit per illos quos [illegible] testis
[illegible] Utinum ad inquirendum quid fiebat in dicta Terra Utini.
Interrogatus si scit quod aliquis dedisset victualia in castris [illegible] Tristano,
[illegible] quod scit et audivit dici per quendam vocatum [illegible] de Prampergo
[illegible] aliis [illegible] quamplures, quod illi de Tarcento [illegible] et conducere faciebant
victualia Savorgnanum, et si hoc non fecissent ipsos oportebat dimittere Castrum
et hoc audivit dici ~~dici~~ ^dici et aliquibus qui audiverant^ a Varnerio Tintini qui erat Capitaneus in Savorgnano.

Item dixit quod audivit dici a b[illegible] qui cotidie videbant quod illi de Savorgnano

[illegible] [illegible] Tarcentum [illegible] XL equestribus et conducebant frumentum ad [illegible]. Item mittebant illi de Tarcento massarios ipsorum in Canali ad emendum equos et vendiderunt et vendebant hominibus armorum de campo Venetorum et de Savorgnano. — Item dicit quod illi de Tarcento mittebant massarios suos ad emendum caseum, et [illegible] et vendebant illis de Savorgnano et illi de Gle-[illegible] mona acceperunt unum equum oneratum caseo et illi de Tarcento [illegible] conduxerunt [illegible] ipsorum.

Die XXIX aprilis [illegible] [illegible] De [illegible] Episcopus Concordiensis [illegible] [illegible] Dux de Deck et D. Otto bonus [illegible] [illegible] Rev.do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dixit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facta [illegible] [illegible] [illegible], dixit quod [illegible] dicere primo supra factis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Portugruarii [illegible] dixit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cordovadi [illegible], [illegible] [illegible] ipse D. Episcopus habebat tractatus [illegible] [illegible] [illegible] Portugruarii Venetis et sibi [illegible] dedit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quendam fratrem suum ad excusandum ipsum et hoc audiens dixit [illegible] [illegible] ipsum mittere [illegible] personaliter transire ad excusandum [illegible] [illegible] personaliter ad [illegible] [illegible] et excusationem [illegible] fecit, qui sibi [illegible] profuit et ipsum captivavit et captivatus misit prefato Domino Patriarche.

Supra facto vero Patriarche Gradensis qui venit Cordovadum interrogatus [illegible] quod Johannuttus de Cordovado Capitaneus suus [illegible] intimavit qualiter Patriarcha Gradensis [illegible] [illegible] ipsum pro [illegible] salvoconductu sibi dandi, qui Johannuttus habuit hoc intimare [illegible] facto D. Episcopo Concordiensi [illegible] sibi facere debebat salvumconductum [illegible] [illegible] habuit [illegible] ad comunitatem Portusgruarii hoc sibi narrando quod Johannuttus [illegible] intimaverat. que comunitas Portusgruarii respondit quod similiter habuit [illegible] [illegible] a prefato [illegible] Patriarcha Gradensi pro XX equestribus [illegible] volebat venire Portumgruarium causa loquendi cum dictis hominibus de Portugruario [illegible] quod volebat hoc facere cum consensu suo, qui Episcopus respondit eis, quod consulebat eis quod non facerent [illegible] aliquem salvumconductum, si tamen videretur pro utilitate ipsorum quod Capitaneus suus sibi faceret, quod faceret illud quod eis videretur et secundum voluntatem ipsorum de Portugruario. Quibus visum fuit pro utilitate ipsius Terre Portusgruarii quod Capitaneus [illegible] [illegible] dicto Patriarche Gradensi faceret salvumconductum causa loquendi cum ipso ad habendum et obtinendum aliquas dilationes causa conducendi [illegible], [illegible] et [illegible] ad Terram Portusgruarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consensit, quod Capitaneus suus sibi fecit salvumconductum, [illegible] [illegible] Portusgruarii ad testificandum de predictis —

14.. 1483 in Maggio — Lodovico ... Patr. d'Aquil. ... Gregorio ... del Castello di Osopo e Valori ... ad Savorgnan ribelli.

Exemplum 43

Nos Ludovicus Dei et Apostolice Sedis gratia Sancte Sedis Aquileiensis Patriarche, ac Dux de Tech. Tenore presentium notum facimus ~~...~~ ~~...~~ et manifestum universis, et singulis, ad quas presentium pervenerit notitia literarum qualiter dum propter infidelitatem, rebellionem, et prodimenta notoria jam dudum commissum, et commissa contra sacrum imperium, Nos, nostramque Ecclesiam Aquileiensem et totam Patriam Forijulij per Tristanum Militem et Franciscum fratres nominatos de Savorgnano, ipsisque cum eorum sequacibus, et adherentibus damnatis de crimine infidelitatis, et Lese Maiestatis cuncta ipsorum bona sacro Imperio, ac nostre Aquileiensis Ecclesie, nostreque mense confiscata extitissent, et existerent inter que quidem bona, idem Franciscus possidere dignoscebatur Castrum Osopij cum Villa eiusdem, Villa de Reglionis Monte ipsius Castri ac ceteris alijs Montibus sibi suppositis, et subiectis, et cum jurisditione Sarita. Que omnia a nostra Aquileiensis Ecclesia, ac nostris predecessoribus recognoscebat in Feudum, prout ipsius Ecclesie Aquileiensis Feudum dignoscebatur esse, atque existere, ratioque dicte infidelitatis, rebelionis, et confiscationis ad Cameram, et Mensam nostram pleno jure dictum Castrum Osopij cum suis juribus, et jurisditionibus existere devolutum, attendentes nobis, nostreque Ecclesie Aquileiensis prefacte utilius, et comodius existere in eodem Castro Osopij fidelem, et devotum habere Vassallum, prout longis temporibus et usque ad rebellionem dicti Tristani antecessores nostri ibidem habuerunt et Mense nostre ipsum Castrum Osopij taliter devolutum reservare, cupientesque in hoc de fideli, devoto, ac grato Vassallo nobis, et Ecclesie nostre prefate providere, attenta, et considerata devotione, et fidelitate intrinseca que ad nos, et Ecclesiam nostram effectus extabat, atque efficitur Nobilis Gregorius q. Ser Petri de Nicoloniaris de Utino ac liberalibus, et gratis obsequijs, et servitijs nobis, et Ecclesie prefate, per eum hucusque impensis et infuturum concedente Domino impendendis, considerantes etiam necessitate, quod in hijs nostris et Ecclesie nostre laboribus, et hujus Guerre, qua nobis, et Ecclesie nostre Veneti indebite, et injuste inferunt necessitatibus eundem Nobilem Gregorium nobis magnis cum pecuniarum quantitatibus gratuite subvenisse, et subvenire, et liberaliter erogasse.

Nos Ludovicus Patriarcha prelibatus non immemores beneficiorum nobis a dicto Nobile Gregorio impensorum sperantes in futurum meliora nos

... or, et honorem ... ad ... Ecclesiam nostram de tali Vassallo
quam plura servitia ac solamina reportavi... per nos, nostrosque successores
... via, et nomine ipsius Aquileiensis Ecclesiae omnimodis, via meliori
et forma, ... quibus melius et efficatius potuimus, et scivimus, atque possu
imus. et ... de jure, quam de consuetudine, et certa nostra scientia
dedimus, tradidimus, et ... et ex nunc in perpetuum et irrevocabili
damus, tradimus et concedimus in feudum et jure feudi qm̃ Nobili Greg
rio q.m Domini Petri de Arcolonianis recipienti pro se, suisque heredibus
utriusque sexus tam ex testamento, quam ab intestato eidem in
seu eorum ... succedentibus antedictum Castrum Osopij, cum ipsius Oso
Villa, ac cum Villa de Beglionis, Monte ipsius Castri, et ceteris alijs
tibus sibi suppositis, et subiectis, et ipsorum Garitu, et Jurisditione ac Prat
Passuus ... Nemoribus Vijs semitis Aquis, et alijs suis omnibus per
tinentijs ac quibuscumque eisdem quomodocumque dependentibus et
connexis, atque cum omni animo ejsdem quomodo spectantibus
Adhabendum, possidendum, tenendum, gaudendum et usufructuan
et quod quod sibi salvo jure fidelitatis debitae ... placuer
in perpetuo faciendum cum omnibus, et singulis suis juribus, et pertinentijs
et cum omnibus, et singulis quae dictum Castri Osopij cum Villis predi
... montibus Garite, et juris ditione sua habet super se, supra infra in
integrum cum omni jure et actione, usu seu requisitione Dominio
modo, et honore ejsdem aliquo modo spectantibus et pertinentibus
omnia predicta Nos Ludovicus Patriarcha prefatus nomine ipsius
Nobilis Gregorij nos constituimus possidere, donec premissorum omnium
possesionem tacita fuerit corporalem bagliam omnimodas damus atque
concedimus, promittentes per nos nostrosque Successores nostramque Ecclesiam
Aquileiensem prefatam dicto Nobili Gregorio pro se, et predictis suis
heredibus stipulanti, et recipienti litem, controversiam, vel questionem
de dicto Castro Osopij Villis Montibus et Jurisditionibus, ac juribus
suis in totum, vel in parte, vel ipsorum seu partes ipsorum
nemini ullo tempore non inferre nec inferri quomodolibet consentire
sed ipsum Castrum Osopij cum Villis, pratis, montibus, et cum quibus
cumque suis juribus, et pertinentijs ab omni homine Comuni Collegio
Ecclesia, Universitate Dominio sibi de eisdem vel eorundem, parte
litigium, vel questionem moventi legitime defendere, manutenere au
tizare et expedire, ac dictam concesionem et dationem et omnia et in
supraseripta, et infrascripta perpetuo firmam ratam, et gratam, ac
ma, rata et grata habere, tenere, e plenius observare, nec contra
re dicere, vel venire per nos, vel interpostam personam aliqua ratione
causa, vel ingenio de jure, vel de facto, imo promittens sibi reficere, et re
stituere omnia, et singula damna expensas, ac interesse litis ...
si quae vel si quas ipse Gregorius nostra ocasione pro promissis pateretur
vel sustineret, pro quibus omnibus, et singulis firmiter observandis
atten

1413. 19. Maggio.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, ac Ungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex Honorabilibus Massario Consilio, et Comuni Terre Glemone, Nostris, et Imperij Sacri Fidelibus dilectis gratiam regiam, et omne bonum. Honorabiles Fideles dilecti. Consuevit innata regnantium providentia merita subditorum caste pietatis examine, et pie justitie moderatione discutere, ut ipsos meritis, et devotione pensatis, benigne ad eos gratias liberalitate effundunt, sic, qui amatores pacis sub alarum nostrarum umbra vivere cupientes sucamur: favorabiliter, et nostre potentie dextera protegimus, ac gladius nunquam ad vindictam malorum, laudem vero bonorum ..... in facinorosos sic seviat, qui innocios relevet, et beatos. Sane attendentes puram et sinceram devotionem, et grata servitia per vos nostro culmini, et Sacro Romanorum Imperio exhibita, et que exibere poteritis, et debebitis devotius in futurum Gastaldiam Ville de Buja cum dominio Sancti proventibus emolimentis, affictibus, et jurisdictionibus quibuscumque ac eamdem Gastaldiam modis omnibus spectantibus, et pertinentibus sive gastaldia dudum Predecessoribus Tristandi de Savorgnano Nostri, et Sacri Rom. Imperij notorij Rebelli pro certa pecuniarum quantitate, per Aquilejensem Ecclesiam, seu Patriarcam pro tempore existente extitit pignorata, notoria sui rebellatione contra nos, et Sacrum Rom: Imperium temere commissa, non immerito exigente ad nostram regalem Fiscum legitime devolutam, eatenus, et explicatam nobis, et successoribus nostris, ac communitate prefate Terre Glemone ex certa nostra scientia, et de spetiali gratia, titulo pignoris pro eadem pecuniarum quantitate et summa in quibus memoratis predecessoribus dicti Tristandi semel extitit obligata, accedente consensu, et annuentia Venerabilis Ludovici Electi Patriarche Ecclesie Aquilejensis dimmittendum ducimus, et concedendum Et eam, et nunc dimmittimus, atque concedimus etiam si post dictam pignorationem factam dicti Tristandi, seu ejus predecessorum tempore dicte Aquilejensis Ecclesie, quovis modo, aut titulo pro tempore habuerit, et possederit, seu possideat de presenti per vos, et per vestros successores, ac prefatta Terre Glemone, tam diu cum suis commoditatibus, proventibus, ac juribus universis tenendam, habendam, regendam, gubernandam, et possidendam, ac in usus proprios convertendam, sicut, et quemadmodum prefatus Tristandus, et sui predeces-

Vedi copia ....
.... Vol. I

Ingrandata Buja concessa alla Terra di Gemona, a titolo di pegno ... ... Tristano ... ... titolo ... ... Tristano ... ...

... ... Vagone ... ... Firenze ...

1413, 24 maggio. Udine

sores tenuerunt, et possederunt ac tenebant, reges per almam Ecclesiam Aquil.m predictam, seu Po pro dicta pecuniarum quantitate, pro qua primo aut. vestrorum Manibus successorum redempta nunc Principibus tam Ecclesiasticis, tam secularibu tempore constitutis, quam presidentibus Magist tratibus constitutis, et constituendis ex ceteris qu Roma: Imperij subditis ac subjectis, ne se de o tione, motu proprio, seu cujuscumque instantia centia nostri Culminis, impedire, ac ingerere,

atto 1413, 13 Febb.

pta fuerit, seu redempta per modum superius adnotatum. Non obstante quod dicta Gastaldia per nos Capitaneatui dicte terre Glemone alias unita fuerit, et annexa, qua annexione, et incorporatione volumus ostare volumus, et perpetuam firmitate determinantes nostro presenti Imperiali Edicto prefatam communitatem Terre Glemone in reale possessionem et corporalem possessionem dicte Gastaldie, et tenuta ejus titulo pignoris misso inducendam fore ponendam, et investiendam, prout eandem communitatem Terre Glemone, per presentes inducimus, ponimus, ac pleno jure investimus mandamusque firmiter, et expresse omnibus, et singulis dicte Gastaldie, et ... jurisdictioni subjectis, ut juxta formam nostre concessionis, et decreti pre tis Massario, et Communitati Terre Glemone, debeant in omnibus obbedire sentiu sub nostri Regalis Sigilli appensione testimonio litterarum. Datum in Patria Forijulij Anno Domini 1413 decimo ... die Maj. Regnorum nostrorum Anno Ungarie etc. trigesimo ..., Romanorum vero 3tio.

Ex consimili autentico existente in publica Cancellaria Glemone, propria manu exemplavit, subscripsit, et sigillavit Christophorus Majonus dicte Magn. Communitati cel.s de mandato etc.

Concordat etc. ita est Valentinus Collautti Buje, P. ... Aue. ...

Die 1ma Februarij 1759

In nomine Dni Jesu Christi Amen. Anno Nativitatis ejusdem mil-
lesimo quadrigentesimo tertio decimo indictione sexta die vero vigesima secunda mensis Maii, hora vesperorum vel quasi, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Dni Dni D. Joannis divina providentia Papae vigesimi tertii anno quarto.

Hoc est exemplum cujusdam scripturae scriptae in quadam cedula papiri in qua continetur quaedam Commissio facta per Ser.mum et Invictissimum Principem et Dm Sigismundum Romanorum et Ungariae Regem Rmo in Christo Patri et Dno D. Georgio Episcopo Tridentino, et Collegis suis in dicta cedula notatis, cujus quidem scripturae tenor sequitur et est talis.

In Nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti amen.
„ Super requisitionibus, et petitionibus productis et exhibitis
„ pro parte illustrium Dnorum Comitum Goritiae Henrici,
„ et Joannis fratrum coram Ser.mo Principe et Dno Dno
„ D. Sigismundo Dei Gratia Rege Romanorum, et semper
„ Augusto, ac Ungariae Rege, ac etiam factis et porrectis
„ certis coram ejus praeclarissimo Cons.o et ejus Commissariis cer-
„ tis per suam Majestatem ad hoc specialiter deputatis super ad-
„ vocatia, et juribus, quas praetendunt ex ea eisdem competere
„ in et contra Ecclesiam Aquilegensem et Rmum in Christo
„ Patrem, et Dnum Ludovicum Ducem de Teck Patriarcham
„ modernum et successores suos, ~~[illegible]~~ Imperialis et
„ Regia ordinatio, quae est talis. In primis namque in praesentia
„ Rmi D. Patris et Illustrium Dnorum Comitum Palatini, et
„ Friderici de Norembergh ordinavit Sua Serenitas Majestas
„ et commisit Rmo in Xto Patri et Dno Dno Georgio
„ Dei, et Apostolicae sedis gratia Epo Tridentino, Venerabili
„ utriusque juris doctori Dno Ottobono de Bellonis ac Spectabili et Egregio Militi Dno Hugoni de Herzest, quatenus

sores tenuerunt, et possederunt, et tenebant, regebant, et gubernabant, ... per almam Ecclesiam Aquil:m predictam, seu Patriarca pro tempore constitutus pro dicta pecuniarum quantitate, pro qua primo extitit pignorata de vestris aut vestrorum Manibus successorum redempta fuerit. Inhibentes expresse ... nunc Principibus tam Ecclesiasticis, tam secularibus, et Presertim Patriarchi pro tempore constitutis, quam presidentibus Magistratibus, et Ordinarijs seu ... tialibus constitutis, et constituendis ex ceteris quibusqumque nostris, et Sacri Rom: Imperij subditis, ac subjectis, ne se de dicta Gastaldia, et ejus jurisdictione motu proprio, seu cujuscumque instantia, sine expressa, et speciali licentia nostri Culminis, impedire, ac ingerere presumant, usque dum ... pta fuerit, seu redempta per modum superius adnotatum. Non obstante, quod dicta Gastaldia per nos Capitaneatui dicte terre Glemone ... unita fuerit, et annexa; qua annexione, et incorporatione volur ... re volumus, et perpetuam firmitate determinantes nostro presenti Imperiali Edicto prefatam communitatem Terre Glemone, in reale pacificam et Corporale possessione dicte Gastaldie, et tenuta ejus titulo pignori ... misso inducendam fore ponendam, et investiendam, prout eande communitatem Terre Glemone, per presentes inducimus, ponimus, ac pleno jure investimus, mandamusque firmiter, et expresse omnibus, et singulis dicte Gastaldie, et ejus jurisdictioni subjectis, ut juxta forma nostre concessionis, et decreti prefatis Massario, et Communitati Terre Glemone, debeant in omnibus obbedire ... sentium sub nostri Regalis Sigilli appensione testimonio litterarum. Datum ... in Patria Forijulij Anno Domini 1413 decimo ... die Maj. Regnorum nostrorum Anno Ungarie, etc vigesimo ..., Romanorum vero 3tio.

Ad mandatum D.ni Regis Joh. ... Schalani vice ...

Ex consimili autentico existente in publica Cancellaria Glemone propria manu extraxit subscripsit, et sigilavit Christophorus Magerus dicte Magn: Communitatis ... cel.s de mandato etc.

Concordat etc ita est Valentinus Colautti ... P. ... Aue: ... No...

Die 1mo Februarij 1759

In Nomine Dni Jesu Christi Amen. Anno Nativitatis ejusdem mil-
lesimo quadrigentessimo tertio decimo indictione sexta, Sexta
die vero vigesima secunda mensis Mai, hora vesperorum vel
quasi, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Dni Dni
D. Joannis divina providentia Papae vicesimi tertii anno quarto.

Hoc est exemplum cujusdam scripturae scriptae in
quadam cedula papiri in qua continetur quaedam Com-
missio facta per Ser.mum et Invictissimum Principem et Dnum
Sigismundum Romanorum et Ungariae Regem Patrem in
Christo Patri et Dno D. Georgio Episcopo Tridentino, et Colle-
gis suis in dicta cedula notatis, cujus quidem scripturae
tenor sequitur et est talis.

In Nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti amen.
" Super requisitionibus, et petitionibus porrectis et exhibitis
" pro parte illustrium Dnorum Comitum Goritiae Henrici
" et Joannis fratrum coram Ser.mo Principe et Dno Dno
" D. Sigismundo Dei gratia Rege Romanorum, et semper
" Augusto, ac Ungariae etc. Rege, ac etiam factis, et productis
" tis coram ejus praeclarissimo Cons.o et ejus Commissariis cer-
" tis super suam Majestatem ad hoc specialiter deputatis super ad-
" vocatia, et juribus, quas praetendunt ex ea eisdem competere
" in et contra Ecclesiam Aquilegensem et R.mum in Christo
" Patrem, et Dnum Ludovicum Ducem de Teck Patriarcham
" modernum et successores suos, ~~~~ Sequitur. Imperialis et
" Regia ordinatio, quae est talis: In primis namque in praesentia
" R.mi D. Patris et illustrium Dnorum Comitum Palatini, et
" Friderici de Ortemburgh ordinavit Regia Imperialis Majestas
" et commisit R.do in Xto Patri et Dno Dno Georgio
" Dei, et Apostolicae sedis gratia Epo Tridentino, Venerabili
" utriusque juris doctori Dno Ottobono de Bellonis ac specta-
" bili et Egregio Militi Dno Hugoni de Hervest, quatenus

eisdem Comitibus de Goritia in hac forma referunt pro
parte suae invictissimae Majestatis, videlicet quod super pri
eorum requisitione ac petitione quae erat quod ipsis Serenissimus
Dominus noster Rex eisdem confirmaret Advocatiam praedictam
et jura quae virtute ipsius Advocatiae eisdem competunt pro
ut in quadam carta munita cum sigillis, et consensu Rev.
Patriarchae, Praelatorum, Communitatum, et Ecclesiae Aquilejensis
Suratus continetur. Ordinavit praefata sua Majestas dictam requi
sitam Confirmationem velle referre Electoribus imperii, cum
consilio et consensu ipsorum Electorum dictam confirmatio
nem faciet prout visum fuerit Regiae Majestati, et dictis
Electoribus, et hoc pro meliori, quia Patriarcha Aquilejensis Ecclesiae de
cujus jure agitur, est notabile membrum imperii. Item
super eo quod pendente tempore, et termino quo praefatus
Serenissimus Dominus noster Rex posset de praefata confirmatione sua deliberare
et intentionem praefatorum Electorum, ordinavit quod praefati
Comites Goritiae stent, et permaneant, sicuti ante erant in
Advocatia tanquam Advocati dictae Ecclesiae et quod in casu ne
cessitatis quae contingeret, vel immineret Ecclesiae vel Patriarchae
pendente dicto termino si praefatus D. Patriarcha requireret eorum
auxilium et favorem quod ipsi ad praestandum auxilium
praedicto Patriarchae tanquam Advocati teneantur. Item
praedictus Dominus Patriarcha vel dicti Domini Comites mutuo vellent
aliis causis et controversiis aliquid petere, quod ista petantur
coram commissariis, et fiet per eos super his, quae poterunt
expediri, justitia. Super aliis vero quae non possent expedi
facient relationem Regiae Majestati. Qua commissione
facta ipsi praedicti Serenissimi Domini nostri Regis praedictis Dominis
et Collegis suis supranominatis, praedicti immediate et sine
mora praedictam commissionem prout eis fuit injuncta
Regiam Majestatem et omnia et singula in dicta commissione
contenta, retulerunt praefato Illustri D. Comiti Henrico, et

" Consilio, et hoc propter absentiam Dñi Comitis Joannis, quia Illt.
" Dñs ~~Comes~~ Henricus Comes Goritiæ petiit dictam relationem
" commissionis sibi dari in scriptis, et ita fieri Regia Majestas
" mandavit, decrevit, et dictos Episcopum, et Ottonem. Quam
quidem cedulam ego Henricus Notarius infrascriptus legi de ver-
bo ad verbum una cum infrascriptis notariis coram Rmo in
xto Patre D. Georgio Episcopo Tridentino, et Dño Ottono
de Bellonis Juris utriusque Doctore suprad. Auditoribus
præfati Serenissimi Dñi Dñi Regis sedentibus pro tribunali; Qui
quidem Dñi Auditores, quia repererunt dictam scripturam
cum primo exemplo, seu transumpto concordare de verbo
ad verbum ipsi exemplo suam auctoritatem interposu-
erunt, ut ei eadem auctoritas et fides præstetur, sicut dicto ori-
ginali præstari posset. Acta sunt hæc Utini in Capella San-
cti Joannis Baptistæ prope Ecclesiam majorem Anno, Indne
die mense, et hora ac Pontificatu quibus supra. præsentibus
Egr. milite D. Wenceslao de Speanberg, Egregiis Doctoribus
Dñis Pantaleone de Brodis, et Thoma de Cavalcantibus te-
stibus ad præmissa vocatis, et rogatis.
Ego Henricus Henrici Clericus Pataviensis publicus Impli Auct.
(L. Nots) Nots quia dictæ cedulæ lectioni et auctoritatis interpositioni
ac omnibus aliis, et singulis præmissis, dum sic ut præmittitur
agerentur et fierent una cum prænominatis testibus præsens in-
terfui, eaque sic fieri vidi, et audivi, Ideoque hoc præsens pu-
blicum instrumentum manu mea propria scriptum de
mandato præfatorum Dnorum Auditorum confeci, signoque, et
nomine meis solitis, et consuetis una cum Notariis infrasts.
assignavi in fidem, et testimonium præmissorum.
(L. Nots) Et Ego Joannes natus q. Magri Cardinali Fornasarii de Utino Aquilejensis Diœcesis publ. Impli Auct. Nots. supradictis eis-

dule Lectioni et Auctoritatis interpositioni ac omnibus et singulis dum sic ut promittitur, agerentur, et fierent una cum supradicto Henrico, et infrascripto Antonio Notariis publicis pro fui, eaque sic fieri vidi, et audivi, et quia utrumque conceditur dare inveni de mandato praefatorum dominorum Auditorum et Commissariorum hic manu propria me subscripsi signo et nomine meis ~~...~~ in praemissorum testimonium appositis consuetis.

S. Not. Et ego Antonius natus q. magistri Leonardi de Utino Aquilegensis Diocesis publicus Imperiali Auctoritate Notarius supradictis coram lectioni et Auctoritatis interpositioni, ac omnibus aliis et singulis, ut praemittitur dum sic agerentur et fierent una cum supradictis Henrico et Joanne Notariis publicis praesens fui eaque sic fieri vidi et audivi, et quia utrumque conceditur dare inveni de mandato praefatorum dominorum Auditorum et Commissariorum hic manu propria me subscripsi, signo et nomine meis in praemissorum testimonium appositis consuetis.

Ex collectione Fontanini mss. [illegible] Tom. VI. pag. 121. in Biblioth. Guarneriana S. Danielis existente

attendendis obligamus ejsdem recipienti prout dictum est omnia
et singula bona nostra, nostraque Aquileiensis Eclesie predicte. ibi
vero dictus Nobilis Gregorius de Arcolonianis predicta per se suosque
heredes promisit, et corporaliter juravit ad Sancta Dei Evangelia in
Manibus Nostris sibi per nos delato debito Sacramento ex nunc
in perpetuum nobis Lodouico Patriarcha prefato nostrisque Succes-
soribus se fidelem futurum Vassalum nosque, et Successores nos-
tros, nostram Aquileiensem Ecclesiam in vaque, et honores nos-
tras, et Eclesie prefate presentes pro posse fideliter observare
et recuperare nullatenusque esse in aliquo contractu sive modo
in quibus detrimentum, periculum, damnum vel impedimentum
sive contumelia personae, verum, jurium, vel honorem nostri nos-
tramque Successorum, et Eclesie Nostre prefate verti, aut contin-
gere potest, nec per se, vel per alium contrastare, vel modo ali-
quo machinari, imo si quem, vel si quos hoc, vel aliquod horum
tractare, vel procurare modo aliquo senserit quanto . . . . . poterit
et irrequisitus si prescierit fueri et defendere totis viribus procu-
rabit ac nobis, nostroque Successoribus et Eclesie predicte consilium
utile et auxilium prebere, et generaliter nobis, nostrisque Succes-
soribus, et Eclesie nostre fidelitate, et legalitate ex quibus fidelis
et Legalis Vasalus esse tenetur, et debet. Quibus predictis omnibus
sic per actis Nos Lodouicus Patriarcha prefatus in robur et confirma-
tionem dationis et comisionis prefate ipsum Nobilem Gregorium
de Arcolonianis cum fimbria nostra . . . coloris . . . . . quam tunc in dor-
so habebamus de Feudo legitime investivimus ipsi Nobili Gregorio
de ipsius Feudi concesione sibi per nos dati et concessi ut superius ena-
ratum est per . . . . . . Notarium Publicum fieri jussimus et man-
davimus instrumentum, ipsumque instrumentum jussimus, et mandavi-
mus nostri soliti sigilli, ac consueti appensione munivi, que omnia, et
singula acta fuerunt, et celebrata per suprascriptum Dominum
Nostrum Lodouicum Patriarcam in presentia.
. . . . Testium ad premissa vocatorum, et ro-
gatorum sub anno a Nativitate Dñi Nostri
Jesu Christi Millesimo.

Ex alio consimili exemplo existente penes Nob: Dnum Jo: m. Baptistam
Bini educere fecit per sibi fidem Franciscus Tracanelli Not: Collat.e Utinen-
que in fidem subscripsi &.

Die 18 Septembris 1735

46

1413, 27 Maggio. Feltre. Sigismondo Re de' Romani dà in feudo ai fratelli Francesco, Bortolomeo ed Antonio di Savorgnano di Cividale, i beni confiscati ai ribelli Nicolò q. Tristano e Colao fratello di Tristano di Savorgnano. —— (Su......)

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Ungarie Dalmatie
Croatie etc. Rex ad perpetuam rei memoriam. Beneficia Principum largius
amplianda sunt favoribus ut ex recta considerationis instructa per ipsos in alios
extendantur et favorabiles gratias aliis com.... largitionis exhibiteam effundatur
inde attendentes sinceram et puram devotionem et grata servitia qua
fideles nostri et sacri Imperii devotique sancte Aquilegensis Ecclesie
quam in deffensionem et protectionem suscepimus ut hactenus et nostri Pre-
decessores assumpserunt dilecti nostri Nobiles Franciscus, Bartholomeus
et Antonius fratres filii q. Vassirguerre de Savorgnano culmini nostro
sacro Imperio Sancteque Aquilegensi Ecclesie fideliter et devote
exhibuerunt et specialiter in assignatione etc. Castri Savorgnani cum
possessionibus, iuribus et iurisdictionibus eiusdem nec non munitionibus
et victualibus diversis in dicto castro existentibus, datis et assignatis
per ipsos fratres pie memorie Johannis Patriarche Aquilegensis affinis
nostri et per ipsum conversis in utilitatem predicte Ecclesie Aquilegensis
sicut patet in litteris ipsius et hec hactenus ad presens exhibent et
exhibere potuerunt et debebunt sicut nostra Regalis Maiestas tam fide dignorum
testimoniis quam argumentis probabilibus et super inde edocta et vera
... informata, ut ferventius animentur, omnia et singula bona, iura, redditus
et proventus qua vel quos Nicolaus q. Tristandi et Colaus frater alterius Tristandi
q. Federici nuncupati de Savorgnano nostre Maiestatis et sacri Imperii
sancteque Aquilegensis Ecclesie infideles et notorii rebelles ante et post
adventum nostre regie Maiestatis ad Patriam Fori Julii ipsque ad oncessionem

et donationem nostram tenuerunt et possiderunt ac et omnia et singula bona mobilia et immobilia, insuper quamdam domum in oppido Utini situatam in qua morabatur et habitabat Franciscus frater Tristani q. Federici, que omnia et singula bona predicti Nicolai et Colaati ... occasione eiusdem notorie rebellionis in Nos et Sacrum Imperium ac Sanctam Aquilegensem Ecclesiam ad nostrum regium Fiscum pleno iure devoluta et applicata ad nostre Maiestatis collationem et dispositionem pertinere et spectare dignoscuntur prout etiam per assensum et authoritatem totius Patrie Fori Julii in nostre Maiestatis potentia tunc temporis constituti de predictis bonis ac generaliter de bonis et rebus singulis quocumque nostre Maiestatis et Sancte Aquilegensis Ecclesie rebellium pleno iure pertinere debebant, ut expresse declaratum [illegible] memoratis Francisco, Bartholomeo et Antonio fratribus de Savorgnano et heredibus ex ipsis legitimis ex scientia nostra et Romanorum Regie potestatis plenitudine ac omni eo iure et titulo quo digne melius possumus, dedimus donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus ac in nobile Feudum concessimus in ipsos et ipsorum heredes in perpetuum et irrevocabiliter possidenda, tenenda, danda, donanda, alienanda et quidquid eisdem seu ipsorum heredibus aut cui ius suum dederint, debeant prout placuerit perpetuo faciendum. Ponendo predictos Franciscum, Bartholomeum et Antonium et quemlibet eorum quo ad dominium et proprietatem, possessionem et detentionem et ad omnia bona que predicti rebelles nostri quoquomodo et eorum uxores ex quacumque causa ut supra habuerunt, tenuerunt et possiderunt loco ipsorum rebellium et eius fratres universales successores in predictis et

circa predicta esse volumus (et) intendimus, a qua quidem concessione donatione etc. collatione integra excludemus tantum domum unam in qua habitabat prenominatus Nicolaus Tristandi situata in supradicto oppido Utini, inhibentes universis et singulis Principibus Ecclesiasticis et Secularibus nostri et sacri Imperii devotis et fidelibus et presertim sancte Aquilegensis Ecclesie Patriarche moderno et futuris, tam ecclesiasticis quam secularibus, ... magistratibus ac ordinariis iudicibus universis ipsos et eorum quemlibet serioze adhortantes et districte requirentes, quatenus de predictis bonis et rebus, iurisdictionibus, fructibus et redditibus ut supra, motuproprio aut ad cuiuspiis instrumentis contra predicte nostre donationis, concessionis, infeudacionis et largitionis indultum sine nostre Maiestatis expressa et speciali licentia quomodolibet se ingerere presumant neque debeant in aut extra iuditium valeant expediri cum specialiter ad sacrum nostrum Consilium cognitiones et decisiones predictas circa predicta reservamus, quod si quis contrarium attemptare presumpserit, indignationem nostram gravitatem et sacri Imperii se noverit incursurum. ~~Presentium sub~~ nostreque Maiestatis sigilli appensione testimonio litterarum.

In Feltri, anno domini MCCCC tertio decimo, die XXVII mensis Maii; Regni nostri Hungarie anno VII et ~~vigesimo~~, Romanorum vero tertio.

Ad mandatum Regis Johannes Prepositus
S. Stephani Vicecancellarius

Dal vol. LVI, f. 45 Colleg. Bini. Arch. Capit. Udine | Ju.

1413, 16 giugno Udine s'impegna col comandante del Patriarca in Aquileja della cavalleria contro gli Udinesi e alcuni di Marano e della villaggi contro il Vodano e Marano

Not. Giacomo q. Antonio q. Scaffo de Cividale Arch. Not. Udine

A. D. 1413, die XVI iunii, in Utino in domo habitationis dom. Tristani de Savorgnano super ambulacro ... presentibus Helia Canipario Utini, Iacobo Cancellario Domini nostri Patriarche testibus et aliis.

Ibique Valentinus de Camino Potestas Marani conquestus fuit D. Volrico ... Domini nostri Patriarche Secretario contra Iacobum ... Marano ibidem presentem, quod existente exercitu ante Castrum Arcis et captivatis illis de Marano in Arcis, ipse Iacobus ut caput quorumdam aliorum habuit dicere, modo illi proditores de Utino habent quid volunt et incurrit ad domum suam causa incidendi ipsum Valentinum per frustra. =

1413, 23 giugno. Udine. Ulrico e Ruggardo dei Signori di Castello promettono consegnare al Patriarca di Aquileja il Castello di Tarcento, verso 2000 ducati d'oro. -

Giacomo notajo q. Antonio q. Suappo di Cividale. Arch. Not. Udine

... 1413, ind. VI, die XXIII iunii, actum in Utino in domo habitationis ... dni Tristani de Savorgnano super quodam ambulacro penes Galeriam, presentibus ... Ser Jacobo ... q. Ser Simonis de Prampergo, Ser Petrolono Notario, Ser Johanne Zecho notario de Portogruario, Bartholomeo de Montisregali ac D. Volrico ... in Ursentobbus etc.

... Nobiles viri Volricus de Castello et Rigardus q. Ser Doimi de Castello ... presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii iuraverunt ad Sancta Dei Evangelia, tactis Scripturis, et promiserunt Rev.mo in Christo Patri ... D. D. Ludovico Duci de Deck Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarche electo ... presenti, ad omnem eiusdem D. Patriarche requisitionem et voluntatem infra decem dies postquam fuerint requisiti dare et ... consignare prefato D. Patriarche ... Castrum Tarcenti ... quod dictus D. Patriarcha eisdem Volrico et Rigardo dare teneatur ... debeat duo millia ducatorum auri pro dicto Castro, si ipsum Castrum habere ... fuerit, exceptione qualibet cessante. =

1413, 24 giugno - Udine. Convenzioni tra il Patriarca eletto di Aquileja
ed Antonio Caruffio di Venzone Gastaldo della Muta, per il caso
che le merci non venissero per l'Anzone ma per Plezzo

49

Giacomo notajo q. Antonio di Suazzo di Cividale. Arch. Not. Udine.
A. D. 1413 ind. VI, die XXIV iunii, actum in Terra Utini in domo habi=
tationis olim Tristani de Savorgnano, supra sala magna, presentibus Nichil
ker in ... Tricesimi; Andrea de Loch canonico Utinensi et Georio de Ray=
mis Cancellario D. Patriarche infrascriptis testibus etc.
... Antonius Chachussi de Venzono Mutam Venzoni sive Sclusae conisset
... Rev.mo in Christo Patre et Domino nostro D. Lodovico Duce de Deck Dei
gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha electo pro duobus millibus et quingentis ducatis
... ut continetur in litteris ipsius D. Patriarche dicto Antonio datis, ... inter
prefatum ... Antonium ex una et D. Volricum Rectorem in Ursen dicti D.
Patriarche Secretarium vice dicti ... Patriarche ... et firmatum ...
fuit, quod si strata et mercatores transibunt per Plecium et ibunt ad Curi=
tem Austrie, quod mutam solitam in Venzono, in Aquilegia vel alicubi ...
... placuerit exigere debeat et possit.
Item quod si casus esset quod strata non curreret, quod ipse D. Patriarcha
... bonos viros et dictus Antonius duos alios accipere debeat, qui concordent
de damnis perceptis et percipiendis

141

[illegible]

1413, 9 luglio. S. Daniele. Presa di possesso de' beni del nob. Guarnerio di S. Daniele a lui confiscati e dati dal Patriarca d'Aquileja al nob. Niccolò de Ponte di Cividale.

Bernardo di Brazzà notajo. Arch. not. Udine.

Anno Dom. 1413, ind. VI, die 12 mensis iulii, actum in castro S. Danielis juxta domum olim ser Guarnerij, presentibus [illegible] Squarcia de Vamo, [illegible] ser Christofori de Utino, Durigatto, Leonardo Coritti de S. Daniele et alijs

Cum Dominus noster Dominus Patriarcha Lodovicus Dux de Teck sua clementia contulisset Nobili viro D. Nicolao de Ponte de Civitate Austrie bona que fuerunt ser Guarnerii de S. Daniele confiscata Ecclesie Aquilegensi propter demerita ipsius ser Guarnerii et concessa ser Nicolao de Ponte propter eius merita: Nicolaus Petri Turbe vicesgerens ex commissione et [illegible] sibi facta ipsum ser Nicolaum in tenuta posuit de domo et alijs bonis. —

413 15 luglio Udine. Lettera del Patriarca al [illegible] [illegible]
di Buja d'esaminare la domanda di [illegible] [illegible] [illegible]
di essere come nobile giudicato dal Vicario del Patriarca in tempo-
ralibus, [illegible] [illegible] [illegible] giurati di Buja.

[illegible] Bianchi [illegible] [illegible] 2652

[illegible] Providi viro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] salutem.
[illegible] [illegible] gratia Dux de Deck, [illegible] [illegible] [illegible] Patriarcha
[illegible]

[illegible] Salt. [illegible] [illegible] salutem et gratiam nostram [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] expedivit [illegible] fideles nostri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod indicium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et nemo [illegible] [illegible]
[illegible] nisi Vicarium nostrum in temporalibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tanto tempore quod [illegible]
[illegible] [illegible] in contrarium et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tibi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in antiquis [illegible] et consuetudinibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] in [illegible] nostra Utini die XV iulii MCCCXIII

[illegible] [illegible] [illegible] domini nostri Patriarche, cum consilio Juratorum, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vicario in temporalibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible].

[illegible]
[illegible]

413.] Suffio. Udine. Lettera del Patr. d'Aquil. Lodovico al Gastaldo di Buja di non chiamare in giudizio Nicolò di Vendoio, essendo questo nobile e non può esser giudicato che dal in temporalibus del Patriarcato.

52

Ludouicus Dei Gratia Dux de Dech, Dei Grã Sanctę Sedis Aquilegiensis Patriã Electus.

Prudens Fidelis Noster dilecte salutem, et gratiam Nrãm; Nouèris, quòd Nobis cum quęrela exposuit Nobilis Fidelis Noster dilectus Nicolaus de Vendoio, quòd trahatur ad iuditium coràm te, ad quod Iuditium, si uenire non uult, uenire non tènetur, quia Nobilis est, & neminem habet prò Iudice ordinario, nisi Vicarium Nostrum in tèmporalib; & eamdē prerogatiuam habuerunt prędecessores sui, & ipse à tanto tèmpore, quòd hominum memoria non est in contrarium, & certam Supplicationem Nobis in scriptis porrexit, quam tibi mittimus presentibus inclusam; & ideo tibi mandamus, ut homines in eorum antiquis iuribus, & consuetudinibus dimittere dèbeas, & si ita est, sicut dictus Nicolaus assèrit, coràm te non facias conuenire, sed ad Iuditium suum permittas. Dat. in Terra Vtini die. xv. Iulij. 1413; et si ita non esset, ad Nos accedas ad informandum Nos supèr ipsis dõ ueritate, & dicto Nicolao uisibus supplicationem; Et statim, lecta litera Dni Nri Patriarchę, cum Consilio Iurat. ipsum remisit ad Iuditium coràm Vicario in temporalibus Dni Nri Patrię.

Ant. Not. de Color subscr. & extr. dõ Nota & Federici Not. dicti Color Patris dicti Antonij, omnibus com. prędictam copiam &.

Prouido Viro Ant. Chachus de Venzono Gastaldioni Nro in Buya, seu eius Vic. Proc. fideli Nro dilecto.

1413, 13 luglio, Tarento. I Signori di Castello ... intimati di consegnare il Castello di Tarento al Patriarca e Re di Ungheria, ... o prestare ..

... Giovanni Tiranoldi Suppos. & Guardaci ... V. A. Udine.

A. D. 1413, ind. VI, die vero XIII julii, actum in Villa Tarenti supra dicta, presentibus D. Johanne de Cavalcantibus, Federico filio ... Valentini, Ambrosio Marchisine et Helia filio Johannis D. Bare canonico Utinensi ... de Utino. Coram infrascriptis Domini nostri Regis, Ven. vir D. Ulricus Recher ... Ursen ... Rev.mi in Christo Patris et Domini nostri D. Ludovici Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarche Electi et eiusdem D. Patriarche nomine et mandato requisivit nobilem Dominum Dom. de Castello quod iuxta promissiones factas per Rigardum eius fratrem et Ulricum eius patruum Domino nostro Regi et iuramentum factum Domino nostro Patriarche dandi dictum Castrum (de Tarento) dicto Domino nostro Patriarche, dando eis ... millia ducatorum, dare et ... consignare debeant dictum Castrum Tarenti dicto ... nomine et vice dicti D. Patriarche ... paratus est sibi dare ad presens ... millia ducatorum. Qui Dominus ibidem respondit quod frater et patruus ... promissiones et iuramenta facta servabunt et non aliter credit, sed non ... ad presens in Castro Tarenti sed in Castro Porpeti et quam quamprimum ... erit intimabit eis ista, subiungens quod duo sui nepotes dati sunt in obsidibus, quos etiam ultra et plus amat quam ducatos et quod si habebit dictos suos duos nepotes, duo millia ducatos et litteras regias ... super hoc, quod non

cedat in damnum eius, et in [illegible] suorum, quod promissiones et iura-
menta facta servabunt, volens tamen dare Castrum sine istis. Qua
responsione sic facta, prefati Domini Consiliarii et D. Volricus dicto
Domino mandaverunt ut eras per totum diem in Terra Utini venire faciat
Volricum et Rigardum, qui dictas promissiones et iuramenta fecerunt
cum literis Regie Maiestatis et tunc ibidem determinabitur per fideles
servitores Regie Maiestatis illud quod in his iuris fuerit. =

1413, 16 luglio. Udine. Protesta del Patriarca eletto di Aquileja contro Rizzardo e Volrico di Castello che non avevano consegnato il castello di Tarcento

Vetus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Arch. Notar. Udine.

[illegible] [illegible], ind. VI, die [illegible] [illegible], actum in Terra Utini in domo habitationis [illegible] [illegible] de Savorgnano [illegible], presentibus D. [illegible] milite et [illegible] Consiliariis Regie Majestatis, D. [illegible] Abbate [illegible] electo, D. Johanne de Cavalcantibus, [illegible] [illegible] et [illegible] fratribus, Johanne Antonio Bertolini, Hectore de Camino, Corbello de [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible] testibus [illegible].

Ibique in presentia dictorum testium et mei [illegible] notarii, Rev. mus in Christo Pater et D. D. Ludovicus Dux de Teck Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha electus, protestatus fuit et ibidem requisivit nobilem virum Rizardum de Castello quod accipiat duo millia ducatorum quos ibidem promptos et paratos [illegible], habeat et sibi dare et consignare debeat iuxta voluntatem Domini nostri Romanorum Regis et iuxta iuramentum per ipsum et Volricum eius patruum factum [illegible] [illegible] libere et expedite in manus suas [illegible] se paratus sibi dare ipsos ducatos, certificans ipsum quod decem dies iuxta voluntatem regiam eis assignati sunt elapsi. Alioquin si per totam diem crastinam dictum Castrum sibi non consignabunt, protestatus fuit contra ipsos de damnis et expensis et periurio. Qui Rizardus

[illegible] Firenze [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ditum castrum. [illegible]

1413. Investitura patriarcale di Gregorio q. ... tolmino: castello di Ospo confiscato ...

Nos Ludovicus, Dei, et Apostolice Sedis gratia Ste Sedis Aquilejens. Patriarcha ac Dux de Tech. Tenore presentium notum facimus, et manifestum universis, et singulis ad quos presentium devenit notitia literarum qualiter cum propter infidelitatem, rebellionem, et prodimenta notoria, iamondum commissum, et commissa contra sacrum imperium, Nos nostramque Ecclesiam Aquilejensem et totam Patriam Forijulii per Tristanum militem, et Franciscum fratres nominatos de Savorgnano, ipsisque cum eorum sequacibus et adherentibus damnatis de crimine infidelitatis, et lese majestatis cuncta ipsorum bona sacro imperio, ac nostre Aquilejens. Ecclesie, nostreque mense confiscata existisent, et existerent inter que quidem bona, idem Tristanus possidere dignoscebatur Castrum Ospii cum villa ejusdem, villa de Regionis monte ipsius Castri, ac ceteris aliis montibus sibi suppositis, et subiectis, et cum jurisdictione et Garitu. Que omnia a nostra Aquilejensis Ecclesia, ac nostris Predecessoribus recognoscebat in feudum, prout ipsius Ecclesie Aquilejensis feudum dignoscebatur esse, atque existere, rationeque dicte infidelitatis, rebellionis, et confiscationis ad Cameram, et mensam nostram pleno jure dictum Castrum Ospii cum suis juribus, et jurisdictionibus existere devolutum attendentes nos, nostreque Ecclesie Aquilejensis prefacte utilius et comodius existere in eodem Castro Ospii fidelem, et devotum habere vasallum prout longis temporibus et usque ad rebellionem dicti

Tristani

Tristani antecessores nostri ibidem habuerunt, d.
mensæ nostræ ipsum Castrum Ospii taliter devolu
tum reservare, cupientesque in hoc de fideli de
ac grato vassallo nobis, et Eccl. nostræ præfatæ provi
dere, attenta, et considerata devotione et fidelitat
intrinseca qua ad nos, et Ecclesiam nostram af
fectus extabat, atque afficitur Nobilis Gregorius q.
Petri de Arcolonianis de Utino, ac liberalibus, et
gratis obsequiis, et servitiis nobis, et Ecclesiæ præfa
per eum hucusque impensis et in futurum con
cedente Domino impendendis, considerantes etiam
præcipue, quod in his nostris, et Ecclesiæ nostræ la
boribus, et hujus Guerræ quæ nobis, et Eccl. nostræ
veneti indebite, et injuste inferunt necessitatis
eundem Nobilem Gregorium nobis magnis cum
pecuniarum quantitatibus gratuite subvenisse,
et subvenire, et liberaliter erogasse.
Nos Ludovicus Patriarcha prelibatus non immemo
res beneficiorum nobis a dicto Nobile Gregorio im
pensorum sperantes in futurum nos, et succes
sores nostros, ac Ecclesiam nostram de tali vassal
plura servitia, ac solamina reportaturos, per nos
nostrosque successores, hac vice, et nomine ipsius
Aquilejensis Eccl. omnibus via, modo, jure, et
forma, quibus melius, et efficacius potuimus,
scivimus, atque potuimus, et sumus tam de jure
quam de consuetudine, et certa nostra scientia
dedimus, tradidimus, et concessimus, et ex nunc in
perpetuum, et inviolabiliter damus, tradimus
et concedimus in Feudum, et jure Feudi ipsi
Gre

Gregorio q.m Dni Petri de Arcolonianis recipienti
pro se, suisque hæredibus utriusque sexus, tam ex
testamento, quam ab intestato eidem in perpetuum
succedentibus antedictum Castrum Osopii, cum
ipsius Osopii Villa, ac cum Villa de Pegloniis,
monte ipsius Castri, et ceteris aliis montibus sibi
suppositis, et subiectis, et ipsorum Garitu, et juris-
dictione ac Pratis, Pascuis, Silvis, Nemoribus, viis,
Semitis, Aquis et aliis suis omnibus pertinentiis,
ac quibuscumque eisdem quomodocumque depen-
dentibus, et connexis, atque cum omni animo eisdem
quoquomodo spectantibus. Ad habendum, possiden-
dum tenendum, gaudendum, et usufructuandum,
et quidquid sibi salvo jure Fidelitatis debito dein-
ceps placuerit perpetuo faciendum cum omnibus,
et singulis suis juribus, et pertinentiis, et cum
omnibus, et singulis, quæ dictum Castrum Osopii
cum Villis prædictis montibus Garitu, et jurisdictio-
ne sua habet super se, supra, intra, infra in in-
tegrum cum omni jure et actione, usu seu requi-
sitione, dominio, comodo, et honore eisdem ali-
quo modo spectantibus, et pertinentibus, quæ om-
nia prædicta Nos Ludovicus Patriarcha præfactus
nomine ipsius Nobilis Gregorii nos constituimus pos-
sidere, donec prænominatorum omnium possessionem
tractus fuerit corporalem, quam siquidem appre-
hendendi, et accipiendi sua auctoritate propria,
ac deinceps in se retinendi sibi licentiam, potestatem,
bayliam omnino dans damus, atque concedimus, promit-

ti...tes

iensis per nos, nostrosque successores, nostramque Ecclesiam Aquilejensem predictam dicto Nobili Gregorio pro se, et predictis suis heredibus stipulanti et recipienti litem, controversiam, vel questionem de dicto Castro Osopii, villis, montibus, et jurisdictionibus, ac juribus suis in totum, vel in parte vel ipsorum, seu partis ipsorum occasione, ullo tempore non inferre, nec inferri quomodolibet consentire, sed ipsum Castrum Osopii cum villis predictis, montibus, et cum quibuscumque suis juribus et pertinentiis ab omni homine Comuni Collegio, Ecclesia, Universitate, Dominio sibi de eis vel eorumdem parte litigiam, vel questionem moven. legitime defendere, manutenere, auctorizare, et expedire, ac dictam concessionem et ... nem, et omnia, et singula supracripta, et infrascripta perpetuo firmam, ratam, et gratam, ... firma, rata, et grata habere, tenere, et plenius observare, nec contrafacere, dicere vel venire per nos, vel interpositam personam aliqua ratione causa, vel ingenio de jure, vel de facto, imo pro... tens sibi reficere, et restituere omnia, et singula damna expensas, et interesse litis. . . . . . si ... vel si quas ipse Gregorius nostra ocasione pro premissis pateretur, vel sustineret, pro quibus omnibus, et singulis firmiter observandis, et attendis obligamus eidem recipienti prout dictum omnia et singula bona nostra, nostreque Aquilejensis Ecclesie predicte. Ibi vero dictus Nobilis Gregorius

rius de Arcolonianis predicta per se, suosque he-
redes promisit, et corporaliter juravit ad Sancta
Dei Evangelia in manibus nostris sibi per nos
delato debito Sacramento ex nunc in perpetuum
nobis Lodovico Patriarche prefato nostrisque Suc-
cessoribus se esse fidelem futurum Vasallum, nos-
que, et Successores nostros, nostram Aquilejensem
Ecclesiam, juraque, et honores nostros, et Ecclesie
prefate presens, et futuros pro posse fideliter ob-
servare, et recuperare, nullatenusque esse in ali-
quo contractu, sive motu, in quibus detrimentum
periculum, damnum, vel impedimentum, sive
contumelia persone rerum, jurium, vel honorum
nostri, nostrorumque Successorum, et Ecclesie nostre
prefate verti, aut contingere potest, nec per se, vel
per alium contractare, vel modo aliquo machi-
nari, immo si quem, vel si quos hoc, vel aliquod
horum tractare, vel procurare modo aliquo sense-
rit quanto citius poterit, et irrequisitus si prescie-
rit tueri, et defendere totis viribus procurabit, ac
nobis, nostrisque Successoribus, et Ecclesie prefate con-
silium utile, et auxilium prebere, et generaliter
nobis, nostrisque Successoribus, et Ecclesie nostre fi-
delitate, et legalitate uti quibus fidelis, et legalis
Vasallus uti tenetur, et debet. Quibus predictis
omnibus sic peractis Nos Lodovicus Patriarcha pre-
fatus in robur, et confirmationem actionis, et
concessionis prefate ipsum Nobilem Gregorium de

Arcolo-

Arcolonianis cum Fimbria nostra . . . . Celeris...
gravam tunc in dorso habebamus de Feudo legi-
time investimus ipsi Nobili Gregorio de ipsius Fe-
di concessione Sibi per nos dati, et concessi ut in
perius enaratum et per . . . . Notarium pu-
blicum fieri jussimus, et mandavimus instru-
mentum, ipsumque instrumentum jussimus
et mandavimus nostri soliti sigilli, ac consueti
appensione muniri quæ omnia, et singula act-
fuerunt, et celebrata per supracriptum Dnum
Nostrum Lodovicum Patriarcham in præsen-
tia . . . . . . Testium ad præmissa vocatorum
et rogatorum sub anno a Nativitate Dni Nri
Jesu Christi millesimo 419 — 1413

Ex alio consimili exemplo existente pene Nob.
Dnum Jo. Baptam Bini educere fecit per...
fidam Franciscus Fracanelli Not. Coll. Utin.
nens., segne in fidem &c.

Die 16. 7bris 1735.

1413. 7 Agosto.

Sigismondo re dei Romani, di Ungheria etc. commette ai fratelli nobili di Castello di consegnare al Patriarca il Castello di Tarcento previa restituzione ai medesimi dei 2 mila ducati, che essi avevano depositato pel ricupero di detto Castello.

Sigismundus dei gratia Romanorum Rex semper augustus ac Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex Nobilibus Articho, Rizardo et Volrico fratribus de Tercento nostris et Imperii Sacri fidelibus dilectis gratiam Regiam et omne bonum Nobiles fideles nostri. Intellexit nostra Serenitas quod summa duorum millium ducatorum, pro quibus Castrum Tercenti vobis extitit obligatum, [illegible] venerabilem Lodovicum electum Patriarcham Aquilegensem ex commissione nostra in Terra Utini reposita sit et parata et quia idem Castrum Tercenti ad manus dicti Ludovici volumus assignari, de eo fidelitatibus vestris precipimus [illegible] volentes quatenus recepta prius ad manus vestras, dicta duorum millium ducatorum summa prefato Ludovico, ipsum Castrum Tercenti [illegible] [illegible] dispendio, contradictionibus etiam quibuslibet cessantibus, [illegible] beatis effectualiter assignari, facta etenim eidem Ludovico vel suis in h[illegible] [illegible] assignatione huiusmodi, vos omnes [illegible] [illegible] pactis, promissionibus et iuramentis Celsitudini Nostre per vos factis quemlibet vestrum penitus quietum et absolutum dicimus atque reddimus per presentes [harum] nostrarum testimonio litterarum.

[illegible] MCCCCXIII [illegible] Augusti, regnorum nostrorum [illegible] Hungarie XXVII, Romanorum vero tertio.

Ad mandatum domini Regis
Michael de Preit

1413, 30 Agosto. Venezia. - Ducale al Capitano, Consiglio e Comune di Udine sulle tregue e specialmente riguardo al castello di Aviano.

Egregiis et prudentibus viris Paulo Geraro de Tracia [illegible] Deputatis, Consilio et Comuni Terre Utini:

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum etc. egregiis et prudentibus viris Paulo Gerardo [illegible], cum Deputatis, Consilio et Comuni Terre Utini amicis dilectis salutem et dilectionis affectum. Recepimus literas vestras datas Utini die XVIII mensis Augusti proximi responsivas nostris, per quas scribitis quod littere nostre non [illegible] vestris admirationem attulerunt considerantibus vobis numquam nuncios vestros ad nostram presentiam misisse, [illegible] aut rogavissemus quod velletis modum dare quod ville et loca iurisdictionis Castrorum [illegible] dilectis recomendatis nostris Egregium et spectabilem Militem D. Tristanum de Savor[gnano] [illegible] et fratrem [illegible] in [illegible] stare permitterentur, quia ad presentiam nostram nuncios aliquos non dire[x]istis et prout in dictis vestris litteris [illegible] plura continentur etc., quibus intellectis vobis respondemus, quod de talibus litteris [v]estris et contentis in eis non parvam admirationem cepimus et turbationem et consideramus quod si ad litteras nostras habuissetis [illegible] considerationem et respectum, sed non ita cito respondissetis [ut] vestre littere continent, aliamque responsionem fecissetis. Dicitis nam ad presentiam nostram nullos nuncios destinasse, quod contrarium apparet, nam hiis [illegible] [illegible] Domini nostri [illegible] [P]atriarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Fori Julii fue-runt ad presentiam nostram et [illegible] [illegible] [illegible] porrecta

[illegible] Urgone [illegible] Firenze [illegible]

fecimus responsiones nostras iustas et rationabiles, prout non dubitamus quod vobis retulerint et de hoc oblivioni tradidistis, nec minore retinuistis et inter alia requisita per nos dictis Ambasiatoribus rogavimus ut vellent dictum D. Patriarcham et dictam eius Communitatem que istius altercationis causa est, requirere quod permitteretis quod illas et alia loca spectantia et pertinentia castro Aries et aliis locis que dilecti nostri recomendati D. Tristanus et fratres tenent et habent in Patria Fori Iulii nunc et in futurum secundum antiquam consuetudinem et iurisdictionem suam, non habentes Castra bedere debent iurisdictiones et pertinentias suas et hoc Serenissimus Dominus Rex Romanorum et Ungarie Rex terminavit et declaravit in treuguis quas fecimus cum Illustrissimo D. Federico Duce Austrie et dicti vestri Ambaxiatores hanc nostram requisitionem vobis non retulerint vel dictam retulerunt et illam memorie non habetis vel habere non vultis, non debetis tantum admirari in litteris nostris, cum bene sciamus et intelligamus quid dicatis. Propter quod iterato deliberavimus vestras Voluntatis Paternitates rogare, cum hec vobis pertineant, quatenus vobis placeat providere et cum effectu modum tenere quod villae et loca spectantia et pertinentia Castro Aries et aliis locis et castris que habent et tenent dicti D. Tristanus et fratres permittantur sub iurisditione dictorum castrorum secundum eorum antiquam iurisdictionem et consuetudinem, quod si facietis, cognoscimus vos treuguas esse dispositos observare. Si vero turbabitis villas et loca ac iurisdictiones castrorum predictorum, eritis dictarum treuguarum fractores et necesse erit nobis providere prout honori nostro videbitur convenire

Dat. in nostro Ducali Palatio die XXX Augusti, ind. VII, MCCCCXIIII

Da copia ne' MSS Comina T. III, 56

Cordovado.

Un processo per alto tradimento nel 1413.

[illegible] cominciare del decimoquinto secolo si accentravano maggiormente i sintomi della prossima fine del potere politico de' Patriarchi d'Aquileja nel Friuli; la repubblica di Venezia e l'Impero contendendosene l'eredità, aspiravano ambedue ad aver nelle mani la porta orientale d'Italia. Finalmente [illegible] pretendenti per decider la questione vennero all'armi, e la guerra ebbe principio nel novembre dell'anno 1411; fu una lotta crudele che si protrasse fino al Luglio 1420 ed ebbe il suo termine colla dedizione di tutto il Friuli e dell'Istria ai Veneziani. In tale periodo le parti belligeranti [illegible] stabilita con una tregua di cinque anni dal 17 aprile 1413 al 1418, ma questa non valse a sospendere le vendette e rappresaglie che insanguinavano le città, castella e ville del Friuli ove nobili e popolari, preti e frati erano divisi tra loro da antiche e recenti inimicizie, parteggiando alcuni per l'Impero ed altri per Venezia. A schiarimento di quanto si dirà in appresso, si noti che Udine già riconosciuta come la capitale del Friuli teneva le parti del Patriarca Lodovico de' duchi di Teck alleato dell'Imperatore!

Sulla sinistra sponda del Lemene, la villa e castello di Cordovado era soggetta a piena giurisdizione del Vescovo di Concordia che colà vi teneva un Capitano. Nell'ottobre del 1412 quel luogo si avrebbe senza fur[illegible] difesa ai Veneziani. La voce pubblica accusò di tradimento il nobil Girardo di Cordovado che godeva feudo d'abitanza in quel luogo ed era de' maggiorenti per influenza e possessi. Discendeva egli dal nobile Rodolfo de' de' Signori di Fagagna e Buja, che nel 1337 venne a stabilirsi colà. La sua posterità da quel momento chiamossi di Cordovado e dopo il 1500 de' Rodolfi ed ivi visse onorata lunghi anni finchè recentemente si estinse!

"Il sunnominato Giovanni di Gabriele, di Tommaso detto Totiro del fu Rodolfo di Fagagna discendente dai dinasti di Buja, sugl'ultimi giorni del settembre 1411 durante le tregue, cadde nelle mani delle genti del Patriarca e fu condotto prigioniero nel castello patriarcale di Sottumbergo presso Cividale come imputato di alto tradimento a danni del Sacro Romano Impero, del Patriarca e Chiesa d'Aquileja e della Terra di Udine.

Giovanutto di Cordovado il 27 settembre era sottoposto ad interrogatorio dal Capitano di Sottumbergo, e richiesto, confessava d'aver arreso ai Veneziani il luogo e castello di Cordovado perchè gli abitanti si erano dichiarati di voler perder le fortune solamente anzichè quelle colla vita e più perchè invano avea chiesto soccorso agli Udinesi. Aggiunse, che invitato da Pandolfo Malatesta condottiero de' Veneziani, era intervenuto alla presa ed incendio di Madrisio sul Tagliamento ed ammise che gli abitatori di Cordovado seguivano i Veneti nelle loro scorrerie a danno degli Udinesi e loro amici. Confessò infine di aver accettata la proposta di Giacomo de' nobili di S. Daniele detto Favarotta, di esser con lui a sorprendere Udine, ma di non aver preso parte al fallito tentativo per essersi in quel tempo reso infermo. Dichiarò poi di non aver palesato al Patriarca tali colpevoli maneggi e d'aver in ciò male agito e di portarne ora giustamente la pena.

Trasmessa ad Udine tale confessione la quale in termini curiali si diceva latinamente Manifesto i tre Giudici della Terra costituitisi sulla piazza innanzi al Maresciallo patriarcale Giorgio Aufsperger al quale spettava per debito d'ufficio la presidenza giudizi di alto tradimento e ribellione, esaminato il processo, sentenziarono Giovannutto di Cordovado (omesso ogni suo titolo), confesso di eccessi da lui commessi ai danni del S. R. Impero, della Chiesa d'Aquileja e della Terra di Udine

(1) "Nel 1412 il 2 settembre il Rev.mo Enrico di Strassoldo Vescovo di Concordia ... [illegible] Gio. Giovanni q. D. Gabriele di feudi che teneva dalla sua Chiesa in Cordovado ... [illegible] Rodolfo ... nel 1400 li 3 decembre ... e beni paterni ... [illegible]

esser meritevole della pena di morte da eseguirsi colla decapitazione.

Nel giorno stesso riunitosi il Consiglio cittadino nella Sala del pubblico palazzo, a maggioranza di voti confermava quella sentenza.

Nel domani giorno di giovedì 28 settembre, al suono della campana si radunava solennemente in Udine lo stesso Consiglio nella grande Sala del Comune ivi su proposta del Maresciallo della Patriarca, letto e spiegato da un Notajo il processo e la confessione fatta dall'imputato Giovannutto di Cervignano dei trattati orditi per dar Udine nelle mani dei Veneziani, fu messa ai voti la di lui condanna a morte. A maggioranza di palle venne deliberato doversi decapitare in modo che la sua anima fosse separata dal corpo.

Crediamo che la crudele sentenza sia stata veramente eseguita benchè non ve ne sia alcun cenno negli Atti del Comune. Erano tempi in cui non si faceva mai grazia ai ribelli!

Probabilmente il processo che oggi vien pubblicato non è completo, ma però c'è quanto basta a far conoscere i tempi e le forme della procedura.

V. Joppi

nel quale disponeva di essere sepolto nella Chiesa di S. Andrea di Cervignano ordinando ai suoi eredi di tener in perpetuo accesa una lampada avanti al suo sepolcro. Per tale oggetto destinò alcuni suoi terreni ed anche per celebrare messe per l'anima sua, per un annuo anniversario e per dispensare frumento e fava ai poverelli nel detto giorno. — Il rimanente dell'atto è mutilo così e [illegible] Antonio Belloni che ne fece il trasunto nei suoi Memoriali Vol. I [illegible]

[illegible] vol.

[illegible] Del

1413. 27 Settembre. Udine. Parte del testamento del nobil Giovanni q. S. Gabriele di Fagagna [illegible] in [illegible] prigioniero [illegible] e condannato a morte [illegible] 57

[illegible]ientum nobilis ser Johannis olim ser Gabrielis de Fagania habitantis in [illegible] [illegible] 1413 [illegible] septembris, Utini, vult quod heredes teneant in Eclesia [illegible] [illegible] anuatim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quidem [illegible] [illegible], [illegible] legavit eidem ecclesie s. Andree unum suum boncam [illegible] in villa de [illegible] [illegible] et [illegible] pertinentiis [illegible] per [illegible] olim Nicolai [illegible] [illegible], pro [illegible] annuatim de [illegible] [illegible] sum [illegible] quatuor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quatuor staria [illegible], quatuor [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], cum hoc quod camerarii annuatim et [illegible] [illegible] [illegible] duas fabas distribuendo quatuor staria frumenti et [illegible] staria fabarum [illegible] fabis scilicet unam fabam ad s. Marchum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro faba sex missas annuatim. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intromittat et eas fieri faci[illegible] [illegible]. [Defi[illegible] [illegible] [illegible] debebant sequi].

[illegible] [illegible] [illegible] Bellon. [illegible] [illegible] [illegible] pag. [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] — [illegible]

1413, 27 settembre. Nel Castello di Soffumbergo. – Processo e sentenza contro il nob. Giovannetto di Cordovado imputato di favorire i Veneziani

6

MSS Ongaro, Bibl. Veron. Vol. 666, 15, pag. 38

In Christi nomine amen A. D. MCCCCXIII, ind. VI die XXVII Septembris, actum in Castro Soffumbergi in stupa, presentibus ser Doride de Gambertis de Civitate Austrie, Henrico de Suavia familiare infrascripti Domini Capitanei:

Ser Johannettus de Cordivado q. ser Grabielis de Faganea detentus in forcia Rev.mi in Christo Patris et DD Lodovici Ducis de Dech Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche electi propter nonnullas infamias et suspitiones contra ipsum habitas interrogatus per nobilem virum Condolfum honorabilem Capitaneum Soffimbergi deputatum per prefatum Dominum nostrum Patriarcham ad infrascriptam examinationem faciendam.

Interrogatus quomodo et qualiter dedit Castrum Cordivadi in manibus Venetorum, dixit et confessus fuit sponte quod hoc anno cum D. Pandolfus de Malatestis esset in loco Sexti et haberet locum Sexti, prefatus D. Pandolfus misit quendam vocatum Piva de Malignana ad ipsum Johannettum existentem in Cordivado cum una littera requirendo ab ipso Castrum Cordivadi, misit etiam sibi unum salvum conductum quod accederet ad ipsum et habito consilio cum hominibus tunc existentibus in Cordivado quod deberet accedere ad ipsum et audire ipsum, accessit ad dictum D. Pandolfum et invenit ipsum in Sexto

ante pontem ubi habitabat Franciscus de Altems frater domini Abbatis Sextensis. Qui D. Pandolfus ab ipso Johannutto petit Castrum Cordivadi et dictus Johannuttus sibi respondit quod Castrum non erat suum et finaliter dedit sibi spatium per totam diem tunc futurum ad respondendum sibi ubi inveniet ipsum et cum isto recessit a dicto D Pandolfo et in una hora noctis ebivit Cordivadum et circa mediam noctem ~~venitorum~~ venerunt gentes Venetorum circa Castrum Cordivadi et dictus Johannuttus volebat facere deffensionem et rustici ibidem existentes noluerunt quod faceret deffensionem et volebant potius perdere divicias quam divicias et personas et hoc audiens fecit obedentiam dicto D. Pandolfo et accepit intus et ibidem dimisit duas bandarias videlicet 2 pedestres pro custodia loci, sed prius miserat pro auxilio multotiens Utinum et nullum habuit auxilium.

Item interrogatus quomodo et qualiter Patriarcha Gradensis venit Cordivadum et causam quarum etc.

Dixit quod una die quod quidam Mathias de Cordivado becarius captus fuit in Latisana et cum ipse fuisset relaxatus venit Cordivadum et sibi dixit quod Patriarcha Gradensis ipsum rogabat quod faceret sibi salvumconductum pro XX vel XXV equestribus et cum hoc dixisset ivit Portumgruarium et dixit istud Domino Episcopo et subito Episcopus misit pro Iudicibus Portusgruarii et cum ivisset nuncius invenit eos in via et iverunt ad Episcopum. Episcopus narravit

rissfactum et sic ipsi dixerunt, nos veniebamus etiam ob hanc causam et sic habito consilio inter dictum Episcopum et Judices, diffinierunt quod fieret salvusconductus dicto Patriarche et quod veniat [illegible] et non Portumgruarium. Et factis salviconductis dicto [illegible] inde venit Cordivadum et Comunitas Portusgruarii misit [illegible] Ambassiatores videlicet Lovisium, Federicum de Panigla [illegible] et Johannem de Cecho et fuerunt insimul in Cordivado; non fuit presens et nescit qualiter fecerunt et retulerunt in dispon[illegible] dio; minabatur tamen Patriarcha dictis de Portugruario.

Interrogatus si equitavit cum D. Pandolfo ad damna Patrie Forjulii, dixit quod ita, videlicet una die dictus D. Pandolfus ipsum requisivit quod deberet equitare secum et equitaverunt Madri=sium et habuerunt Madrisium et fuit combustus ex post facto, (sic) et reversus fuit Latisanam et postea Cordivadum.

Item interrogatus si facta obediencia Venetis, gentes et rustici qui erant in Cordivado exiebant ad damna Patrie, dixit quod ita.

Interrogatus si vidit aliquem forlanum in exercitu D. Pandolfi, dixit quod non nisi illos rebelles publicos.

Item dixit quod transeuntibus aliquibus Venetis per Cordivadum venientibus de la Mota, hoc anno, ipsos recepit cum vino

[illegible] Firenze [illegible] Ashburnam[illegible]

et tunc dicti Veneti, quos non cognoscebat habuerunt dicere

isti Domini de Prata, Spegnimbergi et Valvasoni acceperunt

pecunias a Dominio Venetiarum et fecerunt eis revolutionem,

sed modo sunt treuge per v annos, sed tamen si exiant esset

necesse quod citius restituant pecunias Dominio Venetia-

rum. Quibus verbis sic dictis, dictus Johannuttus habuit dicere

omnia que potero facere contra dictos de Prata, Spignimbergi et Valvasoni, videlicet Gui-

gelminum una cum Venetis ego faciam quia sunt inimici

mei et dedi eis bona verba.

Item dixit quod ~~hoc~~ anno circa festum S. Stephani in mense au-

gusti, Varnerius Favarotta de S. Daniele misit ad ipsum [1] ...

... (sic) de Utino banitum habitantem in Salispara et ex parte

Varnerii sibi dixit, Varnerius rogat te, Johannes, quod venias ad

ipsum ad Castrum Varmi superioris, quum ipse erit ibidem

et ipse et isti rebelles de Utino habent tractatum in Utino

et intrabunt Utinum et tunc dictus Johannuttus dixit dicto

nuncio, quandocumque veniat Varmum, mittat pro me

et transiam ad ipsum et secundum verba sua et ordinem

faciam quia erat amicus meus idem Varnerius et tunc per ali-

quos dies postea dictus Varnerius misit pro ipso Johannutto qui

erat tunc infirmus et non potuit transire et respondit tamquibus

[1] Chiamavasi Cichino di Donna Sabbata figlio di Mattiussio di Udine.

vel quomodo habebat tractatum quia non potuit ire ad ipsum
Varnerium cum fuit requisitus, si enim ivisset totum nivisset
Imo tanto magis dixit quod volebat dictum ..... retinere in Con=
divado, sed D. Episcopus noluit quia scivit ipsum fore rebellem.
Interrogatus quia non notificavit Domino (dixit) quod male fecit
et bene portat penam.
Interrogatus si Episcopus Concordiensis hoc scivit, dixit, quod non.

Confessio Ser Johannis de Condivado (1).
MCCCCXIII, ind. VI, XXVII septembris, actum Utini supra
sala Utini coram Nichil Acher vicemarescalco etc. presentibus
~~publica platea~~
Christoforo de Valentinis, Antonio de Cavalcantibus, Curbello, Ales=
macora de Camino, Christoforo de Cignotis, Anofrio, Tottorio de Sibilitis,
Johanne de Savorgnano, M° Dominico aurifabro, Leonardo Traunce,
Federico de Vipulzano, Petrobono notario de Portugruario, Francisco de
Grassulinis, Nicolao notario pellipari, Mainato, Geronimo notario,
Petro Brede, Georio de Quadruvio, Cherubino, Jo. Antonio Bertulini,
Jacobo de Glemona, Petro Dine, Nicolao de Mels, Nicolao Maynoldi,
Sententiatum, diffinitum et consultum fuit per suprascriptos et ma=
iorem partem quod moriatur et interficiatur ita quod anima recedat
de corpore etc. decapitetur ita quod anima recedat de corpore.

(1) Questa sentenza trovasi nel manoscritto dopo la seguente.

MCCCCXIII, ind. VI, XXVII septembris, actum Utini supra
publica platea ~~[illegible]~~ presentibus Ser Christoforo de Valentinis,
Christoforo de Cignotis, Johanne de Venetiis, Federico de

... Pagano ... Firenze ...

Vispalgano, Dominico aurifabro, Nicolao pellipario notario, Federico notario Gileth, Petrobono notario de Portugruaro, Federicoq. fr. Federici de Savorgnano testibus etc habito consilio coram D. Georio Aufpergher milite marescallo generali etc sententiatum fuit per Ser Federicum de Vispalgano, Petrumbonum notarium et Nicolaum pelliparium ~~notarium~~ notarium quod dictus Johannuttus postquam omnia suprascripta ratificavit, quod decapitetur ita quod moriatur. =

1413, 28 Settembre. Udine. Il Consiglio condanna a morte [illegible] giuramento d'ordine de' ribelle :

A. D. MCCCCXIII, ind. VI, die [illegible] XXVIII septembris, actum Utini, [illegible] magna sala domus Comunis coram Ser Christoforo de Valvasonis [illegible] etc. In Consilio ibidem ad sonum campane more solito convocato, [illegible] interfuerunt consiliarii infrascripti, videlicet [illegible] de [illegible] [illegible], ser [illegible], ser Nachor Philipussii, ser [illegible] de Pagano [illegible] [illegible] ser Nestoris, ser Thobias, ser Johannes Antonius [illegible] [illegible] de Savorgnano, ser Amanadus, ser Georgius de [illegible] borgo, ser [illegible] notarius de Valvasono, ser Jeronimus notarius [illegible], [illegible] filius [illegible] de Gaani, ser Cherubinus, ser [illegible] notarius de [illegible] [illegible], Petrus [illegible] cardo, Nicolaus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Nicolaus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] communitatis Utini.

[illegible] per [illegible] Georgium [illegible] [illegible] Domini nostri Patriarche [illegible] de [illegible] Ducis de Deck etc. instantem ac [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excessibus commissis, [illegible] [illegible] ac [illegible] ac [illegible] debere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra honorem et statum [illegible] et perpetratis per Johannuthum de [illegible] contra [illegible] Patriarche et [illegible] Romani Imperii prefatique Domini nostri Patriarche et [illegible] ipsius [illegible] ac nostre Terre Utini prout in confessione et [illegible] ipsius [illegible] latius continetur etc. : Quo manifesto [illegible] de mandato [illegible] D. Marescalchi ser Nicholi del [illegible] eius [illegible] ibidem [illegible] lecti et declarati per ser Jacobinum notarium scribam ipsius domini [illegible] Patriarche declarantes in effectu de tractatu inito per dictum Johannem [illegible] Favarotta de S. Daniele seu [illegible] eius [illegible] rebellibus etc. [illegible] Sacrum Romanum Imperium prefatum [illegible] Patriarcham [illegible] [illegible] Aquilegensem et [illegible] Utini et [illegible] (sic) [illegible] et [illegible] [illegible]. Ceterisque etiam eius ratificatione

per Iudices Terre nostre qui requisiti fuerunt ad examinandum, consultum, determinatum et obtentum fuit per maiorem partem balotarum, quod consideratis excessibus dicti Zuannutti, ipse merito debet incurrisse penam amissionis prout hic per eorum sententiam indicarunt ipsum Zuannuttum debere decapitari ita et taliter quod eius anima a suo corpore segregetur. , Car. 19, 189.

1413, 1 Ottobre. Ver. Ducale al Con. Tristano di Savorgnano confortandolo a non far la pace col Patriarca d'Aquileja, a distruggere le Cortine e Ville che tiene occupate, trasportando il meglio ne' suoi Castelli.

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Spectabili et Egregio Militi D. Tristano de Savorgnano civi dilecto salutem et sincere dilectionis affectum. In instanti hora recepimus litteras vestre Nobilitatis heri datas in Castro Arietis, quas vos super devotus et fidelis civis noster filiali zelo significastis certa nova et alia que sensistis de partibus superioribus et insuper qualiter per dominum Ducem de Dech et alios de Patria queritur destractare volendo concordium inter dictum D. Ducem et vos per modos notatos in litteris vestris et propterea providimus respondere vestre Nobilitati, primo regraciantes eidem de significatis nobis, et quod affectus vester sit habere responsionem a nobis in modis servandis per vestram Nobilitatem; subsequenter reducentes ad memoriam vestram de promissionibus alias factis fieri quondam Genitori vestro et vobis in similibus casibus et in quantum ille promissiones servate fuerit, ita quod nos confortamus vestram Nobilitatem, ut nullam velitis capere confidentiam de talibus promissionibus, sed illas evitare pro securitate vestra et viriliter et constanter insistere ad damna et offensionem inimicorum nostrorum et vestrorum, quia quanto maior guerra fiet illis, tanto maius avantagium et pax sequetur cum commodo et utili nostri Dominii et vestri.

Super facto vero Cortinarum et Villarum Patrie, quas habetis in manibus, de quibus scribitis nescire quid agere, respondemus et recognoscimus nil securius fore quam asportatis omnibus bonis et rebus intus existentibus ad vestra loca, ipsas Cortinas et Villas facere destrui, ruinari et comburi in totum pro maiori

damno inimicorum. De requisitione gentium quam facitis, respondemus quod sumus certi quod ante receptionem harum litterarum, gentes nostre illic erunt, ita quod poteritis potenter et viriliter agere ad excidium, ruinam et destructionem inimicorum et locorum suorum. Unum vestre recordamus Nobilitati, quatenus de victualibus providere velitis per aliquem modum possibilem a parte vestra ut gentes nostre non patiantur sinistrum, quoniam ac nos provideri faciemus a parte nostra.

Datum in nostro ducali palatio die I Octobris MCCCCXIII.

Da copia nel Vol. III, 177 Colleg. Concina in S. Daniele.

1413, 19 dec. , [illegible] Savorgnano [illegible] del [illegible] d'Aquileja [illegible] [illegible] [illegible] del [illegible] di Castello [illegible], [illegible] al Capitano d'Udine

MSS Cagnola, Bibl. Veron. [illegible]

63

[illegible]

Litteras vestras hodie hora xx recepimus, in quibus nobis scribitis quo- modo desideratis habere litteras nostras similiter et litteras Domini nostri Regis in facto Antichi de Castello, de quibus valde miramur, cum littere nostre expresse dicant quod illa que mandavimus et mandamus pro- cedere et providere de voluntate et mandato regio et sub pena x millium ducatorum, quam penam vos incurrere volumus et incurrisse [illegible] tam negligentiam [illegible] propter adhuc [illegible] mandatis Domini nostri [illegible] [illegible] obtenta [illegible] [illegible] et nostra strictissime vobis mandamus quatenus excusatione et dilatione quacumque [illegible] iusticiam de prefato Antiche de Castello faciatis examinando per eundem et per alia iuris remedia que fieri debent, ut pauperes et oppressi per ipsum senciant iusticiam et equitatem [illegible] veniat in [illegible] dum tamen omnino intencio Domini nostri Regis et nostra sit cuilibet petenti iusticiam ministrare et [illegible] huiusmodi mandatorum [illegible] nostrorum contemptores extiterint, quod absit, volumus vos omnino in- currisse penam dupli, videlicet xx millium ducatorum [illegible] nostro Regi et camere nostre applicandorum.

Datum in exercitu prope Savorgnanum die xix decembris (1413)

MSS Cagnola [illegible] Firenze [illegible]

1413, 23 dicembre. Udine. Il Capitolo di Cividale si appella al Pontefice contro certe imposizioni decretate dal Parlamento per spese di guerra. —

Presso Pre Franco di Portis notajo in Cividale.
(Archivio Portis ecc.)

A. D. 1413, ind. VI, die sabbati XXIII decembris, actum Utine in domibus Episcopatus Concordiensis in camera cubiculari Rev.di Patris D. Henrici Episcopi Concordiensis ipso in lecto iacente, presentibus ibidem Venerabili et honorando viro D. Nicolao de Portugruario Decano Civitatensi, presb. Jacobo Francischotti septimanario Utinensi, Petrobono notario de [illegible], Bartholomeo q. Henrici de Padua familiare dicti D. Episcopi testibus.

Ibique Ven. vir D. Johannes Franciscus Canonicus Civitatensis ac sindicus Capituli Civitatensis asserit quod nuper nondum decem diebus elapsis per ipsum D. Episcopum tamquam Consiliarium Colloquii et alios collegas suos Capitulum ipsum indebite condempnatum fuit ad solvendum certas impositiones sibi factas per certos deputatos Colloquii pro expensis factis pro framento misso Sacilum, pro palata facta in Liuencia et pro stipendio centorum Ungarorum, ad quas impositiones ipsum Capitulum non tenetur et senciens se gravatum nomine dicti Capituli appellavit in scriptis ad Sanctissimum Dominum nostrum Papam, quam appellationem eidem D. Episcopo presentavit petens apostolos in forma. (1).

(1) 1413, 22 decembre. Cividale. Il monastero di S. Maria della Valle di Cividale, aderisce al Capitolo di Cividale, nella protesta ed appello contro le imposizioni di guerra decretate dal Parlamento. —

[illegible] 20 Febbrajo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] spagn[illegible] con 510 lancie

Tra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vanuflo da [S]pilimbergo, Milite [illegible] [M]archion[e]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dux Venetiarum etc. Egregio et [n]obili [illegible] [illegible]
[de] Spilimbergo Militi [illegible] Marchioni amico dilecto salutem et [illegible] [illegible]
affectum. Deliberavimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vestrum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et optantes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et fideus, quarum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum utilitate et comod[o]
[illegible] fuit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parte gentium predictarum et [illegible]
[n]obilitati vestre predicta [illegible] quatenus in casu quo vobis placeat venire [illegible]
[illegible] vestrum predictum cum lanceis quinquaginta [illegible] ducatis quindecim pro qualibet
[illegible], firma quatuor mensium, prestantia ducarum et pagamus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in quatuor mensibus, [illegible] [illegible] quantum
et [illegible] quatuor mensibus de [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] presentium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] esse in concordio de aliis pactis et conditionibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dictas gentes, [illegible] omnino habere [illegible] [illegible] longius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] premmum. Quando autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqua causa,
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis de aliis [illegible] [illegible]
[illegible].

Dat[um] in [illegible] [illegible] [illegible] die xx mensis februarii, [illegible] [illegible] decima.

[illegible] Procello [illegible] [illegible] [S]pilimbergo [illegible] [illegible]

Terg[illegible]

[illegible]

Hono[illegible]

[illegible]

[illegible]

ist[illegible]

[illegible]

ded[illegible]

et [illegible]

bu[illegible]

[illegible]

[illegible]

mat[illegible]

[illegible]

amp[illegible]

tes [illegible]

long[illegible]

Pat[illegible]

[illegible]

1413, 17 gennajo. Udine. Lettera del Re de' Romani Sigismondo al Comune di Cividale, perchè presenti in Udine le sue ragioni sull'abbazia di Rosazzo.

Arch. Mun. di Cividale (in copia Coll. Corvina).

Tergo | Honorabilibus Gastaldioni, Provisoribus, Consilio et Comuni Civitatis Austrie nostris et Sacri Imperii fidelibus dilectis.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus et Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex.

Honorabiles fideles dilecti. Gravem et dolore non vacua querelam super miserabili statu Monasterii de Rosacio publica precedente insinuatione recepimus continentem, quod quamvis idem Monasterium laudabilis conversationis observantia fratrum et Monachorum Ordinis S. Benedicti disciplina regulari in laudem Domini nominis fuit a diebus antiquis dedicatum atque cultum, verum a nonnullis retroactis temporibus Abbate et Pastoris solatio viduatum multiplicia sustenuit et sustinet in temporalibus et spiritualibus incommoda et detrimenta orta equidem de et supra Iurepatronatus dicti Monasterii inter Venerabilem Ludovicum Patriarcham Aquilegensem ab una et vestram Universitatem parte altera contentionis materia idem Monasterium quodammodo sit desolatum prohibet ut nisi eidem celeri provisionis et relevaminis remedio succurratur in proximo amplius non adjiciet ut in statum pristinum resurgere valeat. Nos volentes ne ipsum Monasterium in offensam Dei et divini Officii diminutionem longe vacationis ferat dispendia et huiusmodi contentionis inter prefatum Patriarcham et vos superstante materia audire simpliciter et de plano examinare, decidere et fine debito sententiare in terminis abbreviatis et sine strepitu

5

et figura iudicii procedendo maxime attento quia necessitas eiusdem Monasterii requirit in iis celerem expeditionem. Quocirca Universitati vestre fidelitati firmiter iniungendo mandamus quatenus die mercurii proxime venturo coram Nobis cum universis iuribus, privilegiis et munimentis quibus in dicto Monasterio Iuspatronatum habere contenditis una cum prefato Patriarcha legitime hinc inde comparentes, iustitiam in premissis, quam largiente Domino unicuique ministrari intendimus, recepturi et audituri, nullam in hoc negligentiam committendo. Datum Utini XVII die januarii, regnorum nostrorum anno Hungarie XXXII, Romanorum vero III°.

Ad mandatum D. Regis Prepositus S. Stephani Vicecancellarius.

1413 (1). Supplica del nob. Bartolomeo q. Ser Vicardo di Prampergo all'Imperatore Sigismondo per aver il possesso de' beni a lui lasciati da Gio. Francesco di Pers ed usurpati dal ribelle Odorico di Pers
Vol. 666 MSS. Ongaro Bibl. Co. Varona, pag. 176.

Serenissime Princeps ac Invictissime Rex. Vestre celsitudini exponit et conqueritur Bartholomeus olim Ser Vicardi de Prampergo Aquilegensis Diocesis, quod quondam Johannes Franciscus de Pers in millesimo quadringentesimo tertio in suo ultimo testamento suum heredem universalem instituit in omnibus bonis suis Bartholomeum antedictum. Post cuius testatoris mortem orta questione et differentia de bonis et hereditate sua inter eundem Bartholomeum parte ex una et Odoricum de Pers de presenti rebellem Sacri Romani Imperii et Ecclesie Aquilegensis parte ex alia, ambo compromiserunt in nonnullos arbitros et amicabiles compositores cum promissionibus, obligationibus et iuramentis hinc inde promissis et prestitis.
Qui Domini Arbitri tandem eorum diffinitivam sententiam et arbitrium protulerunt et ambe partes illam approbaverunt et ratificaverunt licet per dictam sententiam et arbitrium dictus Bartholomeus per dictos Dominos Arbitros enormiter fuerit lesus et dampnificatus. Post quam quidem latam sententiam idem Odoricus de Pers licet illam approbasset et ratificasset, neglectis promissionibus et iuramento proprio denegavit et recusavit adimplere et facere iniuncta

(1) Desumesi l'anno da quello della morte del Decano d'Aquileja Federico di Polcenigo e dalla presenza dell'imp. Sigismondo in Friuli nei primi mesi del 1413. –

MSS. Ongaro ... Firenze ...

sibi in dicta arbitrali sententia. Et quamquam licitum fuisset eidem Bartholomeo etiam non observare dictam arbitralem sententiam ex quo idem Odoricus prius non observavit, nihilominus quia idem Bartholomeus iuraverat observare sententiam et timens incurrere periurium si contrafaceret, habuit recursum ad sedem apostolicam pro absolutione iuramenti. Et tandem olim bone memorie Bonifacius papa VIIII et successor suus Innocentius papa XII per sententias et apostolicas litteras commiserunt et mandaverunt venerabili D. Decano Aquilegensi ut si vocatis partibus repériret eundem Bartholomeum per dictam sententiam lesum et enormiter damnificatum, dictum compromissum et sententiam et omnia exinde secuta cassaret et annullaret, nec non iuramenta per eum prestita relaxaret et eundem Bartholomeum ab eisdem absolveret ac eundem restitueret et reponeret in illum statum in quo erat ante dictum factum compromissum. Quibus quidem litteris apostolicis pro parte ipsius Bartholomei presentatis olim ven.li viro D. Federico de Polcinico decretorum doctore tunc Decano Aquilegensi et citato legitime coram eo prefato Odrico et pluribus actibus iudiciariis observatis, idem D. Decanus mortuus est, quin imo etiam his pendentibus et exorta guerra inter Maiestatem Vestram et Comunitatem Venetiarum, idem Odricus adhesit Venetis et adheret de presenti contra Romanum Imperium, Vestram Regiam Maiestatem et Ecclesiam Aquilegensem

et per consequens bona sua tanquam rebellis Imperii vestro fisco
sint confiscata. Et quia Clementissime Rex idem Bartholomeus
est heres universalis ipsius quondam Johannis Francisci vigore sui
testamenti, ac idem Odericus rebellis Imperii neglexit parere dicte
arbitrali sententie et maxime attenta morte ipsius D. Decani co-
ram quo dicta questio vertebatur ut pareatur et subveniatur
expensis et indempnitati ipsius Bartholomei ne de novo coram
alio oporteret litigare. Supplicatur eidem Regie Clementie
ad quam spectat supra his providere tanquam de bonis sibi
confiscatis ut dignetur declarare eundem Bartholomeum
tanquam heredem universalem ponendum et inducendum in
tenutam et corporalem possessionem bonorum omnium et here-
ditatis dicti quondam Johannis Francisci, non obstantibus
quibuscunque in contrarium facientibus. Cum idem Bartho-
lomeus sic positus et inductus offerrat se parere iuri ac respon-
dere de iure cuicunque pretendenti se habere melius et potius
ius in bonis et hereditate antedicti Johannis Francisci et
nihilominus quia idem Odericus a tempore mortis ipsius Jo.
Francisci indebite et iniuste percepit et exegit fructus, red-
ditus et proventus bonorum et hereditatis sue qui ad eundem
Bartholomeum spectabant et pertinebant de iure et quia pre-
dictis occasionibus idem Bartholomeus multas expensas et dampna

[illegible] 1453 Ungaro 1341 4. [illegible] Firenze [illegible]

in indicio et extra pa[illegible], petit et supplicat ut Vestra Regia Clementia sic et taliter dignetur providere quod idem Bartholomeo super bonis que fuerunt dicti Odorici et nunc confiscatis, solvatur atque ad integram satisfactionem quos fructus, damna et expensas idem Bartholomeus dicit ascendere ad ducatos mille auri. ———

Nota: pendet.

~~Anno 1413~~

XXVIII

1413 ... Scuse di Ser Pretto di Zucco nelle questioni per il castello di Moruzzo, presentate a Sigismondo Re de' Romani.

M413. ~~...~~

MCCCCXIII. Excusationes Ser Pretti de Zucho

~~...~~

Serenissime Maiestati vestre humiliter ac devote exponitur pro parte eiusdem Maiestatis vestre fidelis servitoris Pretti de Cuccanea qualiter quondam Ser Johannes eius pater ab octo annis citra et ultra iusto et vero titulo emptionis tenuit et possedit partem Castri Muruzii que fuit olim Ser Federici consortis infrascripti Ser Marci, deinde post ipsius patris sui mortem ipse Prettus servitor M. V. certo tempore similiter tenuit et possedit, quo tempore exorta guerra inter Utinenses et eorumque colligatos ex una et Civitatenses et eius colligatos ex altera, dictus Prettus et Marchus de Muruccio compositionem et pactum invicem fecerunt, quod neque dictus Ser Marchus absque voluntate et licentia ipsius Pretti posset dampnificare aliquos de Patria nec e converso prefatus Prettus absque dicti Marci licentia et consensu aliquem de Patria similiter dampnificare posset et quod unus alteri deberet facere unam securitatem permittendo intrare unus alterum seu eius Capitaneum in dictum Castrum ad eorum beneplacitum prout de hiis plenius constat quadam ipsius Marci litera manu ipsius scripta et eius sigillo proprio sigillata. Qua promissione et pacto non obstantibus idem Marchus quemdam ipsius Pretti Capitaneum ad custodiam partis sue castri Muruccii predicti deputatum

... Ungaro 1344 ... Firenze ... 1426 ...

violenter et de facto a dicto loco expulit, per hunc modum ipsum Prettum a possessione partis sue loci predicti spoliando et detinendo eidem plura alia bona per potentiam occupata, que bona fuerunt predicti Ser Federici consortis sui, cuius heres ipse Prettus et consortes sui sunt. Quapropter Vestre Ser.me Maiestati humiliter supplicat ut pie dignetur ipsum Prettum et consortes eius indebite et de facto spoliatos ad pristinam possessionem partis earum loci [illegible] et bonorum predictorum sicut per [illegible] D. Pisonem determinatum fuit, reducere et restituere primo et ante omnia, deinde aliam cognitionem predictorum [illegible] vel de iure cognoscenda committere, cum idem Prettus pro se et consortibus eius offerat se paratus supra predictis parere iuri et cuique quod iustum fuerit et ordo dictaverit rationis.

Insuper Ser.me Maiestati Vestre pro parte eiusdem Maiestatis Vestre dicti servitoris et fidelis Pretti de Cuchanea contra quem ceu ad ipsius est deductum noticiam per Rev.mum DD. Lodovicum Patriarcham Aquilegensem est facta et exposita certa querela, quod contra determinationem et deliberationem alias factam in pleno Parlamento Patrie, videlicet quod nullus pro D. Tristano de Savorgnano et de domo sua intercedere deberet intercessserit et quod prestiterit auxilium, consilium et favorem pro eo, dando eidem et [illegible] victualia etc. respondetur et primo quoad primam partem verum esse dictum Prettum pro dicto D. Tristano intercessisse

illa forma, videlicet quod ipse Prettus tamquam persona requisita per Magn. D. Pisonem servitorem M. V. dum accederet ad partes Ungarie, accessit portavitque unam certam litteram credencialem sigillatam sigillo certorum Nobilium Patrie Vestre Regie Maiestati, cuius vigore dum ad presentiam M. V. fuisset, exposuit et confirmavit ea que Ambasiatores dicte Patrie dixerant et exposuerant. Quantum vero ad aliam partem quod prestiterit auxilium et favorem dederitque victualia locis dicti D. Tristani, respondetur hoc minime verum fore, nam sicut notorium et manifestum est pluribus civibus Civitatensibus, ipsum Prettum oportuit emere bladum prout emit in dicta Civitate Austrie, si suam vitam ducere voluit in hoc seculo in vicibus quampluribus, perque regia Maiestas comprehendere potest predicta sibi imposita minime vera esse, cum etiam si ipsi D. Tristano et locis suis, qua intentio ipsius tamen numquam fuit subvenire de victualibus voluisset, non potuisset quod si per ipsam R. M. umquam repertum fuerit, quod dicto Tristano et locis suis subvenerit et victualia aliqua prestiterit vult penam pro[...] in persona pati et luere.

Item ad obiecta et imposita prefato Pretto servulo M. V. super Marchum de Murucio de et supra captivationem ipsius Marci etc. respondetur verum esse dictum Marchum alias captivatum fore per ipsum Prettum et hoc tempore guerre vigentis inter Civitatenses et Utinenses

[illegible] Ungarie [illegible] Firenze [illegible]

tamquam more guerre, sed non ad aliquem malum finem et
non causa extorquendi aliquod de suo, quem Ser Marchum
et quemdam eius famulum subito cum scriptum et instan
fuit sibi per Officiales D. Federici Comitis de Ortemburg et per
Comunitatem Utini quod eum relaxare deberet, volens mandatis
dictorum Officialium obedire et precibus dicte Comunitatis
annuere, libere relaxavit non accipiendo neque extorquendo sibi
aliquid de suo. et si vigore captivacionis predicte penam aliquam pati
deberet, dicit quod habet quandam litteram dicti D. Pisonis eidem scri
factam nomine R. M. per quam absolutus et liberatus est. Super autem
obiectis sibi per dictum Marchum quod derobaverit burgum dicti
Castri Murucii, dicit hoc minime verum fuisse, ymo admiratur
quod predicta dicere ausus est contra omnem veritatem.

Nota in margine: Recipiant amicos et concordare declarant.

Bibl. di Verona. Mss. Vol. 666. 15° pag. 241.

1413, 26 aprile. Udine. Supplica di Francesco ed Antonio q. Leonardo di Remanzacco abitanti in Udine per essere risarciti dai danni sofferti ad opera di Federico e Tristano di lui figlio di Savorgnano, il primo dei quali fece uccidere il padre.

Orig. MSS. Ongaro Bibl. Verona, 66, 15, pag. 93.

Reverendissimo in Christo Patri et D. Lodovico Duci de Deck
... Patriarche Aquilegensi dignissimo et Magnificis Domi=
... Deputatis ad Parlamentum per invictissimum Imperatorem
... strum.

... tissime Reverendissimae Paternitatis nostrae exponitur humiliter et devote
... parte fidelium servitorum eiusdem Paternitatis vestrae
... scilicet Francisci et Anthonii fratrum de Utino quondam
... Ulissi ac Nicolai eorumdem nepotis, qualiter dum Sedes Aqui=
... leiensis vacaret et eidem provisum foret per D. Papam de quodam
... Rev.mo D. Philippo Cardinali ... titulo Commende, quo tandem
... Cardinalis in Patriam applicuit per ipsius D. Cardinalis talem
... adventum in Patriam multa et diversa scandala, errores et guerre
... orte fuerunt in Patria, maxime inter Utinenses et eorum Colle=
... gatos ex una parte et Civitatenses et eorum Collegatos ex alia
... parte, que guerra per multos annos in Patria perduravit ad
... magnam ipsius Patrie consumptionem. Denique pro pacifico statu
... et tranquillo eiusdem Patrie D. Papa qui pro tempore erat
... transmisit in Patriam quendam D. Patriarcham Jerosolimitanum
... et Vicarium Apostolicum, defensorem, gubernatorem Patrie
... antedicte, qui quidem D. Vicarius Apostolicus antedictus post
... multa dum intra Utinum applicuisset, consilius prudencia et discrecione

prefati Francisci eundem Franciscum tanquam fidelem servitorem sancte Rom. ane Ecclesie ac Aquilegensis Ecclesie elegit in suum Secretarium et fidelissimum Consultorem cui ut fideli Secretario suo omnia sua secreta et occurrentia revelabat et inter alia sibi tandem revelavit quomodo persenserat olim D. Federicus de Savorgnano militem patre Tristan de Savorgnano conspirasse cum Illustri Principe D. Duci Austrie et cum Magnifico olim Paduano contra honorem et statum sancte Romane ac Aquilegensis Ecclesiarum, instans idem D. Vicarius Apostolicus tam ipsi Francisco tunc eius Secretario et Consultori quam etiam aliis suis Secretariis et Consultoribus pro quibus similiter ea occasione miserat, ut sibi consilium et favorem prestare vellent pro iure et iustitia administrando supra premissis et premissorum occasione. Qui quidem Franciscus presentiens bellicosum statum tunc temporis in Patria vigentem, maxime attento et considerato quod Dominium Venetiarum in Patria Fori Julii plura Fortilicia habebat, similiter et Dominus Paduanus etiam multa Fortilicia habebat in Patria et quod in Terra Utini gentes Venetorum erant in copia magna, valde dubitans ne forte Patria et Ecclesia Aquilegensis, ammissa libertate propria subiugaretur aut ipsi Dominio Venetiarum aut ipsi Domino Paduano aut aliquo forte tumultu in Terra Utini elevato, bona civium omnium ad confiscationem mitterentur, consuluit et instetit pro bono pacis et concordie et meliori statu tam totius Patrie quam Terre Utini antedicte, quod eundem D. Federicum de Savorgnano minime supra premissis ... quereret et sic obtentum fuit per omnes in prefati D. Patriarche Consilio

Postquam per satis magnum temporis spatium antedictus d. Federicus
de Savorgnano dum, remissa ad eius manus pervenissent, instetit
cum Francisco prefato Consiliario et Secretario antedicto, ut sibi
tractatum et consilium suprascriptum deberet seriosius elucci-
dare. Qui quidem Franciscus tamquam fidus servitor et secre-
tarius Domini sui, predicta sibi revelare protinus denegavit.
Post hec denique volente eodem D. Federico et instante eundem
Franciscum post multum temporis spacium (?) communitati
Utine predicta revelare debere et ipso Francisco premissa sibi fa-
cere recusante, tractatum fuit contra ipsum et quondam patrem suum
predictum, ipsos occasione premissa in carceribus detrudi debere, prout
indubie factum fuit et dum repertum fuit ipsum nullum crimen
comisisse, fuit libere relaxatus, sed eius quondam pater prefatus ad
instanciam dicti D. Federici per (?) eosdem suos emulos ipsi D. Federico
(?) fuit impositus, inique contra ius et fas in octo milibus ducatis
(?) tatus et condempnatus, quod cessit ad ruinam ipsius et domus sue con-
sumptione. Quare suprascripte Maiestati vestre supplicatur hu-
militer et devote pro parte fratrum et nepotum prescriptorum
(?) quatenus (?) in premissis informationem habere eadem (?)
ingenti seu (?) viro scientifico et fideli pro ipsorum cognicionem dele-
gare dignetur, supra quibus et eorum occasione si repertum fuerit
eundem Franciscum in aliquo fuisse sontem, culpabilem ac reum
non fugiens iustitie cultum sed affectans, instat contra se et bona
sua gladium iusticie dirigi et admovere. Sin autem repertum fue-
rit ipsum fuisse virum fidum, secretarium et consultorem iustum
(?) criminis labe pollutum, instat sibi, fratri et nepoti suis pre-
fatis refectionem, restitucionem honoris sui et suorum, restaurum et emen-
dationem dampnorum omnium ac interesse suorum antedictorum contra

et adversus nos qui causa fuerunt dampni tui et nec non fieri debere, prout de ipsius Maiestatis vestre culmine in premissis et aliis omnibus spem gerit et fiduciam pleniorem. ——

Tergo. / MCCCCXII, ind. VI, de XXVI Aprilis presentata per Francescum ser Mitt. —

Nota: pendet.

(1413 circa) I Signori Natale e Franceschino Panciera di Portogruaro si scolpano innanzi al Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck [illegible] fatte loro ed al fu Patriarca Antonio Panciera loro fratello.

MSS. Ungaro, Bibl. Veron. [illegible] 15, pag. 49.

Copia [illegible] Antonii Suasso di Tricesimo, notarii.
[illegible] reverendissimo in Christo patre et domino nostro domino Lodovico [illegible] dei [illegible] patriarcha electo dignissimo ac [illegible] nobilibus egregiis et prudentibus viris dominis prelatis, nobilibus et Communitatibus patrie Foroiulii [illegible] ipsius Patrie Colloquium [illegible] [illegible] [illegible] Natalis et Franceschinus Panciera de Portugruario germani [illegible] propositis per personas infrascriptas tam contra et adversus [illegible] patrem et DD [illegible] [illegible] [illegible] eccesse [illegible] dignissimum cardinalem et [illegible] Patriarcham [illegible] nostrum quam etiam [illegible] in [illegible] [illegible] et protestamus quod non intendimus per [illegible] nostram [illegible] aliquo cum aliqua persona in [illegible] infrascriptis [illegible] tam contra prefatum D. Cardinalem quam etiam nos [illegible] et productorum in Parliamento (sic) seu [illegible] consilio inchoare litigium aliquod seu litem contestare cum persona aliqua, cum in ipso Parliamento [illegible] Consilio multi sint nobis emuli et suspecti et nobis inimicentur [illegible] quod etiam inimicabantur Domino Cardinali germano nostro sed [illegible] Iudiciis ordinariis Vicariorum prefati Domini nostri Patriarche [illegible] Patrie huius servato unicuique persone offerimus nos responsuros in iure.

[illegible] primo ad querelam factam per Federicum de Panegellis qui conquestus fuit contra prefatum reverendissimum Cardinalem tunc Patriarcham [illegible] eo quod tirannice cepit Terram Portusgruarii et quod

condemnavit eum et quosdam alios in certa pecuniarum quantitate contra debitum iuris etc. Nos Vitalis et Franceschinus fratres germani predicti D. Cardinalis pro honore ipsius D. Cardinalis, dicimus quod ipse D. Cardinalis numquam fuit tirannus in Patria nec alicui iniustitiam fecit, sed omnibus fuit mitis et benignus et unicuique fecit iustitie complementum secundum mores Patrie nec est aliquis qui possit aliqua ratione conqueri de eo et si Dominus noster Patriarcha vult scire quare ipse Federicus et alii fuerunt condemnati videat quaternos Comunitatis Portusgruarii que condemnavit eos et [illegible] fuerunt mutati inquinati ab hominibus [illegible] non suspectis et inveniet tenore que et [illegible] ipsi commiserunt et qualiter ipse D. Cardinalis tunc Patriarcha fuit eis benignus in pena, de humanitate nimia potest redargui, sed non de crudelitate.

Item dicimus nos Vitalis et Franceschinus Panciera prefati, non tamen animo litem contestandi hic in Parliamento vel consilio, sed solummodo animo et intentione informandi Vestram Reverendissimam Paternitatem quod satis miramur de petitione Bartholomei nati nobilis viri Francisci de Prodolono quod petat noviter partem Castri Zopole, quam partem servit a diu nos emisse a dicto patre suo [illegible] non indebitibus infrascriptis. Dum enim Castrum Zopole cuius medietas ad predictum Franciscum de Prodolono pertinebat per Nobiles de Valvasone teneretur et possideretur in totum et occasione Castri ipsius inter partes ipsas discordie et controversie maxime a diu fuissent verse et verterentur in tantum quod duo Nobiles utriusque partis se mutuo interfecerunt ac alii [illegible] suorum ipsorum etiam mortui fuerunt, dictus Franciscus de Prodolono et nonnulli affines sui sepe et sepius cum magna instantia nobis instetrunt

partem suam Castri predicti emere deberemus, quod pro tunc facere curavimus, videntes rem ipsam intricatam valde, tandem dicto Francisco de Poddono et aliis quamplurimis Nobilibus de Patria nobis maxima cum instantia persuadentibus ut ipsum Castrum ab utraque parte pro tollendis discordiis emere deberemus ne graviora in posterum scandala evenirent, fuimus contenti ipsum Castrum ab ipsis partibus emere et emimus, partibusque ipsis pretii solutionem integraliter prestitimus et ab illo tempore citra ipsius Castri possessionem pacificam usque in hodiernam diem habuimus et habemus de presenti. Quare dicimus et cum instantia supplicamus ut V. R. P. eidem Bartholomeo supra predictis dignetur silentium imponere. Nichilominus si dominus Bartholomeus pretendit se ius aliquod habere, placeat V. D. illum ad Vicarium vestrum remittere coram quo more Patrie servato [illegible] nos in iustitia respondere [illegible] causa ista in Parlamento vel consilio terminari, cum Castrum ipsum possedimus et possideamus pacifice iusto titulo emptionis.

Item est et quidam [illegible] cuius nomine ignoramus qui conqueritur de certo ferro sibi ablato in Portugruario. Ad hoc dicimus citra litis contestationem et animo non contestandi litem, quod nunquam accepimus ab eo aliquod ferrum nec impedivimus nos contra eum, sed si D. Cardinalis accepit sibi, non dubitamus quod cum bono iure et iusta ratione quomodocumque sit nichil habemus nos impedire.

Item ad proposita per D. Matheum de Valvasono qui conqueritur, quod nos spoliavimus eum plebe Zoppole et impedimus eum, dicimus animo non contestandi litem, quod veritas est in contrarium, nam nunquam alicui [illegible] impedivit se in aliquo, quia nostra non interest in [illegible] D. Cardinalis privavit [illegible] nos de beneficiis, sed est verum quod [illegible] tunc Patriarcham, propter demerita sua et propter [illegible] [illegible] tunc Patriarcham et propter [illegible] per eum factas contra dictum tunc Patriarcham et [illegible] Angeli Chorario damnati, privavit ipsum D. Matheum plebe Zoppole

et eam auctoritate etiam Pape Alexandri contulit eidem
Presbitero Danieli qui est in possessione dicte plebis et audi
vimus quod Reverendus D. Guillelmus Concordiensis fecit illo Presbi
tero Danieli certum mandatum ex deliberatione Parliamenti
quod exiret possessionem. Ipse vero Presb. Daniel de hoc sen
tiens se gravatum, quia non citatus, non monitus, non convictus
erat condemnatus per Parliamentum, quod etiam nullo modo
habet potestatem in clericos, appellavit ad Sedem Apostoli
cam et ibi prosequitur ius suum: dicimus ergo quod
nihil impedivimus nos nec impedimus sed bene supplicamus quod
ipsi presb. Danieli non fiat iniustitia et quod ipse D. Matheus
tur iure suo coram iudice competenti:
Item ad proposita per Iohannem de Valvasono qui conqueritur coram
nos quod impedimus nos de iurisdictione Ville Zoppole spectante ad
et facimus fossata etc. Animo non contestandi litem, dicimus
quod non impedimus eos de iure suo sed de nostro, quia ha
bemus et possidemus iusto titulo et sententia et laudi media
tibus secundum mores Patrie et cum multis iuris sumus in possessio
ne, non auctoritate nostra et ipsi de Valvasono super hoc fecerunt
nos citari in Curia Romana et ibi pendet lis et ibi utimur iure
Et admiramur quare impetunt nos modo hic, offerimus nos
parituros ibi in curia propter quod ibi tracti sumus per eos, nec in
ferior iudex de iure potest se intromittere de fossatis que fecimus
Fecimus quia potuimus facere, quum proprietas territorii ubi fodimus

5

...ntra ea et fecimus pro fortificatione Castri nostri et ut hostes Pa-
...ten scilicet liceat non possent nobis nocere. Quare dicimus et
supplicamus ut fore ingenuendum scientium in hominibus supra-
dictis.

Item ad id quod Jurigeminus de Thopalicho conquestus fuit quod
... Vitalis cepit sibi certam quantitatem bladi, dico non animo
...ten contestandi, quod nescio quod dicat et quod ipse Juregemi-
... cives utriusque et ego similiter: utatur iure suo coram
Capitaneo nostro vel officialibus Rev.mi D. Patriarche quia respon-
debo secundum mores Patrie.

Item D. Jurigeminus de Prata conqueritur ... Pincerna de Porte-
...nario quod misi famulos meos contra eum ad comburendam quandam eius Villam
et quod ulterius ingressus fui ... Medunam etc. Ad quam querelam sic dico
... protestor quod si aliquod dico supra huiusmodi materia, non dico
... contestandi litem nec causa habendi aliquod litigium cum eo, quia
... non tangit, nam quidquid actum est, factum est per Rev.mum D. ...
... Aquilegensem tunc Patriarcham, sed nihilominus per informationem
... D. ... et nota prout inferius continetur.

... Rev.mus Pater D. ... Cardinalis nunc Patriarcha Aquilegensis
... aliquam contra D. Jurigeminum de Prata, ipse Dominus
... Patriarcha pro defensione sua et Ecclesie sue fecit habens causam legiti-
mam, ... ipse G. de Prata contra prefatum Dominum tunc Patriarcham
... Dominum suum tractans, adhesit damnato Angelo Chorario olim Pape
... nuncupato tunc Arimini residenti et ut publice tunc fore ...
... quod alter esset Patriarcha scilicet D. Antonius de Ponte tunc
... concordiensis et sic factum est et de hoc non contentus, ut publicum

... Firenze ...

fuit procuravit quod ipse Gregorius una cum ipso D. Antonio de Ponto
prefato Patriarcha ad hanc Patriam se conferret, qui Gregorius
Patriam et fertelitia [illegible] [illegible] [illegible] inter [illegible] [illegible]
per [illegible] disperat prout [illegible] publica ferebatur, veniteque per
aquam Liquentie multis associatus venetorum navigiis et gentibus
cui dum Gregorius Quigelinus de Prata ivit obviam ac dicto Antonio
de Ponto cum [illegible] suo quoque Cortoloneum de [illegible] [illegible] [illegible]
de Ponto cum [illegible] suo [illegible] propter quam causam predictus D.
et [illegible] conduxit et recepit in Prata, propter quam causam predictus D.
cardinalis tunc Patriarcha, videns quod ipse Angelus Chorario et Antonius de
Ponto veniebant ad destructionem ipsius ac Ecclesie [illegible] habensque in

mandatis hoc ab utroque tunc Collegio reverendissimorum domino-
rum Cardinalium ac a Sanctissimo Domino nostro D. Papa Johanne
XXIII tunc apostolice sedis legato in Bononia et a Concilio Pi-
sano quod diffinivit ipsum Angelum et sequaces hereticos
et scismaticos et mandavit ut quilibet insurgeret contra eos,
misit gentes suas ad agrediendum ipsum Angelum Chorario
et Antonio de Ponto et dictum Quigelinum de Prata ac quo-
cumque adherentes eis et ad faciendum omnia damna contra
eos tamquam contra publicos hostes Ecclesie Dei ac Patrie
Aquilegensis et sui ipsius et eius rebelles et mandavit michi
Natali germano suo quatenus mitterem etiam famulos meos,
unde si feci, feci debitum meum ~~tamquam~~ quia fidelis et subditus
eius, nam si facerem hodie mandata Rev.mi ~~Domini~~ mei D.
Patriarche, tum quia sicut germanus tamen etiam familiaris

..iusarum. Et quod prefatus D. Cardinalis tunc Patriarcha propendebat et propendit dictum G. de Prata nedum adherere dicto Angelo Corario sed etiam Venetis prout postmodum manifeste apparuit, mandavit gentibus suis et michi Natali familiari suo fieri insultum in La Medana quam dictus G. de Prata ..e et contra ipsius D. Patriarche voluntatem occupabat ne locus ipse esset causa destructionis Terre Portusgruarii et Patrie, quum ex ipsa exibant gentes contra ipsum D. Patriarcham et .. damna fidelium morum. Multa alia ut indubie tenemus posse prefatus D. Cardinalis dicere et allegare contra ipsum D. Guigelminum, que non curo modo dicere, sed ipse D. Cardinalis suis loco et tempore forsan ius suum prosequetur. Unde concludendo dico quod si aliquod feci, feci mandatum Domini mei tunc Patriarche, mandata Concilii Pisani, mandata Pape Alexandri et mandata utriusque Collegii et sic debitum meum, ipse vero non

Ad id quod dicit quod erant treuge sive sufficentie, dico quod hoc ignoro, sed bene scio quod D. Cardinalis tunc Patriarcha numquam praticavit nec quesivit ipsas sufficentias a Venetis et sique fuissent, ipse Guigelminus de Prata adherendo Angelo Corario ac Antonio de Ponto profanato Patriarche et introducendo eos supra territorio Ecclesie Aquilegensis contra ipsum D. Cardinalem tunc Patriarcham necessit frangere, licitum fuit ymo debitum ipsi tunc Patriarche se et Patriam suam deffendere specialiter receptis sibi dictis mandatis Concilii Pisani,

Alexandri Pape ac utriusque Collegii: ego vero Natalis nunquam habui speciales treugas cum ipso et sic nichil potest michi imputare, unde sibi imponatur silentium.

Et quod dixit ipse D. G. de Porta quod tenebat La Medunam de mandato Magnifici et potentis Domini nostri D. Federici Comitis in Ortenburg Sacri romani imperii Vicarii generalis in eius obedientia parum stetit, quia posuit se in protectione Venetorum sponte et libere, nulla coactione seu timore premissis et ab eis stipendia seu provisiones recepit et hec publica sunt et notoria, tamen ipsa La Meduna in qua pauce habitationes erant non ultra quam XII erat et est Ecclesie Aquilegensis et spectabat et pertinebat ad ipsum Rev.mum D. Cardinalem tunc Patriarcham qui fuit semper fidelissimus servitor serenissimi et invictissimi Principis et DD. Sigismundi Romanorum Regis ac Ungarie etc. et hanc optimam eius voluntatem plene novit Magnificus et potens DD. Comes Cilie ac venerabilis et egregius vir Dominus Prepositus Quinque Ecclesiarum.

Ultimo dicimus quod si isti supradicti proponentes contra nos Natalem et Franceschinum aliquod ultra quod oretenus proposuerunt, dixissent in scriptis, quod ignoramus, quia copias itidem petitas non potuimus habere propter brevitatem temporis, petimus nobis copias dari et respondebimus ad ea que nostra interierit.

Fine

Suppliche presentate a Sigismondo Re de' Romani,

al Patriarca d'Aquileja ed al Parlamento Generale del Friuli, senza data, ma certo del 1413-1414.

1-28

... provenire ... ...

nanus et certi mi de Savorgnano conficta sub voce seu vocabulo Advocatie a prefata Ecclesia S. Stephani, quinitam proventuum seu bladorum par= tem debendam ex integro Ecclesie et mis pro tempore Prepositis ex dictarum villarum territoriis atque campis, preiudicialiter et indebite a colonis et massariis predictarum continuo collegerunt et perceperunt, apud quos ipsi tales Advocatie titulus adiaceret, quod omnino negatur, que quod tali pretextu in diminutionem fructuum eidem Ecclesie debitorum exigere seu quovis modo percipere non deberent. Quasquidem occu= pationes, detentionesque indebitas atque tyrannicas patraverunt et commiserunt dicti Tristanus et mi de Savorgnano contra Dei precepta, sacrorumque canonum instituta dicte Ecclesie immunitatis

regis ac Ungarie etc et hanc op-
timam eius voluntatem plene novit Magnificus et potens D.
Comes Cilie ac venerabilis et egregius vir Dominus Prepositus Quinque
Ecclesiarum.

Ultimo dicimus quod si isti supradicti proponentes contra nos
Natalem et Franceschinum aliquod ultra quod oretenus propose-
runt dedissent in scriptis, quod ignoramus, quia copias ibidem
petitas non potuimus habere propter brevitatem temporis,
petimus nobis copias dari et respondebimus ad ea que nostra
interesse.

Fine

Ercole da Camino Preposito di S. Stefano di Aquileja, richiede
il Re Sigismondo che ... Tristano di Savorgnan ... ad opera dei
Savorgnani, nei suoi diritti sulle ville di Terenzano, Cussignacco e Pradamano,

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. ... Varna, 15 ... 159

...issime ac Invictissime Princeps Romanorum Rex. Sacre Vestre Regie
...statis querelanter exponit nobilis et fidelis infrascriptusque servitor
...rum Hercules de Camino Prepositus S. Stephani de extra muros Aqui-
...e et asserendo proponit, quod cum pluribus retroactis temporibus
...anus et certi sui maiores de Savorgnano in grave preiudicium
...gravissimum et iacturam Ecclesie sue antedicte illorumque
...minam qui pro tempore in ea Prepositi extiterunt, per vim, coac-
...em, potentiamque tyrannicam tenuerunt et occupaverunt Jura,
...sditiones ac Immunitates spectantes et pertinentes ad prelibatam
...m Ecclesiam S. Stephani videlicet in villis Terenzani, Chussignaci et
...Pradamani in quibus ab antiquo ius obtinuit et dominium Ecclesia
...nominata. Verum in iamfatis villis ius domini habere pretendentes dicti Tri-
...nus et certi sui de Savorgnano conficta sub voce seu vocabulo Advocatie
... prefata Ecclesia S. Stephani, quintam proventuum seu bladorum par-
...tem debendam ex integro Ecclesie et suis pro tempore Prepositis ex dictarum
...rum territoriis atque campis, preiudicialiter et indebite a colonis et
...nariis predictarum continuo collegerunt et perceperunt, quod quos
...ei talis Advocatie titulus adiaceret, quod omnino negatur, quia
...sub tali pretextu in diminutionem fructuum eidem Ecclesie debitorum
...exigere seu quovis modo percipere non deberent. Quas quidem occu-
...pationes, detentionesque indebitas atque tyrannicas patraverunt
...et commiserunt dicti Tristanus et sui de Savorgnano contra Dei
...precepta, sacrorumque canonum instituta dicte Ecclesie immunitatis

et privilegiorum violatores, quos Imperialis culminis est cum Ecclesiarum invasores propulsare. Supplexque igitur postulat atque petit iamfatus Servitor fidelis suo et Ecclesiae suae nomine, quatenus ut decet Imperiale decus pie dignetur eadem Regia Maiestas praefatae dicte Ecclesiae indemnitati opportuna provisione succurrere et strictius demandare, ut dicta Ecclesia et qui in ea pro tempore praefuerint, libere et pacifice, ut est debitum, plenis iure, immunitate, iurisdictione et privilegio, integraque proventuum perceptione fruantur in villis antefatis, ut sic dicta Ecclesia ad omne ius suum redintegrata et restituta, digne valeat incumbentia sibi onera supportare et qui in ea praefuerint debite deservire.

Nota degli oggetti esportati dalla casa di M.° Pietro calzolajo d'Udine, quando Tristano di Savorgnano entrò coi suoi di notte in Udine nel marzo 1412. —

MSS. Organi, Bibl. Verona, 665, 15 —— p. 187

Infrascripta sunt que spoliata et exportata fuerunt tempore quo D. Tristandus de Savorgnano de nocte intravit terram Utini per foveam ... per eius sequaces et sibi adherentes in domo et extra domum magistri Petri cerdonis ... de Burgo ... Utini etc. sub MCCCCXII, ind. V, de mense marcii.

Et primo intraverunt violenter in domum ipsius M. Petri et fregerunt unam capsam de nuce arbore ipsius M. Petri et extra ipsam capsam acceperunt ducatos CXXXV.

Item fregerunt duos choffanos et duas capsas et unam archam longam et acceperunt extra dictos choffanos quatuor vestes que fuerunt ... Lucie uxoris ipsius M. Petri cum botanaturis; item acceperunt duas tunichas que erant ipsius uxoris M. Petri, fulcitas botonaturis, acceperunt etiam anulos et alia ... pertinentes ad ornatum dominarum; item acceperunt quatuor zachas de ... et alia preparamenta linea valoris CC ducatorum et ultra.

Item acceperunt ex domo ipsius M. Petri certam quantitatem ... et ... et alterius generis spectantium ad ... ad valorem CCC duc. auri et ultra.

Item acceperunt certam quantitatem vini et bladi, assungie et ... et cere et ... et preparamenta et vestimenta ipsius M. Petri, que omnia ascendunt ad valorem CC duc. auri et ultra. —

Adamo de Formentini di Cividale chiede al Re Sigismondo che voglia fargli restituire il Galaito di Venzone occupatogli da Tristano di Savorgnano —

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. Verona, b.° 15, p. 186

Gloriosissime Dominationi Serenissimeque Maiestati Vestre, Adam de Formentinis de Civitate Austrie servulus vester querulose proponit quod quamquam a multo tempore citra Muta nuncupata el Galait que in Terra Venzoni vestre Patrie Forijulii exigatur ad ipsum exponentem suosque progenitores pleno iure spectaverit et pertinuerit, fueritque atque fuerint in pacifica et quieta possessione percipiendi et exigendi huiusmodi Mutam, tamen nequam Tristanus nuncupatus de Savorgnano suique antecessores presumpserunt omni iuris et iustitie debito submerso usurpare et in usus suos varios abusus suos dictam Mutam convertere in grave damnum ipsius exponentis. Quamobrem dictus servitor vester prelibate Maiestati vestre omniqua decet humilitate supplicat quatenus dignetur et velit solita benignitate vestra taliter sibi providere quod ad liberam et expeditam dicte Mute possessionem restituatur et reintegretur cum effectu, sibique de proventis ex dicta Muta ad manus dicti Tristani suorumque predecessorum de bonis eorumdem integre satisfiat. —

Mss Ongaro [illegible] Firenze [illegible]

Istanza fatta dal nob. Guglielmo di S. Daniele al

Re Sigismondo e Patriarca d'Aquileja Lodovico contro alcuni di S. Daniele che coll'ajuto di Federico fu padre di Tristano di Savorgnano, l'aveano scacciato da S. Daniele togliendoli i beni. 4

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. S. Daniele, Cod. 15, p. 177.

Petitio Guilelmi filii Ser Johannis de S. Daniele.

Illustrissimo ac Invictissimo Romanorum Imperatori et semper Augusto nec non Illustrissimo Principi ac Rev.me in Christo Pater et Domine noster Lodovico Dei gratia Dux de Deck et Sancte Ecclesie Aquilegensi dignissime Patriarcha electe.

Comparens et comparens ego Guielmus filius q. Ser Johannis de S. Daniele humilime ac reverentissime expono, qualiter iam sunt anni XL et ultra quod quidam progenitores seu predecessores quorumdam Guarnerii, Bertoli et Colai Consortumque suorum, qui se vocant Dominos castri vestri Rev.mi D. Patriarche, quod vocant S. Danielis, dictum quondam Ser Johannem patrem mei Guielmi de dicto Castro S. Danielis expulerunt, bona sua omnia mobilia et immobilia ac posse vi et potentialiter in suos usus convertendo et in hodiernum diem occupando. Unde volens dictus quondam pater meus consequi ius suum coram preteritis DD. Patriarchis videlicet in repetendo, nunquam potuit audiri, eo quod dicti Guarnerius, Bertolus, Colaus Consortesque sui eo erant vinculo amoris connexi cum quondam Ser Federico de Savorgnano quam Tristano eius filio, qui ut ita loquar, erant plusquam Patriarche, quod nullum suum ius ~~potuit~~ consequi potuit. Quapropter cum dictus q. Johannes olim pater meus mortuus sit nullo sibi superstite herede nisi ego Guielmus et nunc divina favente clementia vos invictissime ac summa iusticia famosissime universi orbis Imperator in liberatione oppressorum ad has partes venire dignatus estis, vestre sacre imperiali Maiestati nec non vobis Rev.mo Domino nostro Patriarcha huius Patrie remansuro gubernatore, supplico atque suppliciter exoro ut me in possessionem bonorum et iurium meorum restituere dignemini, offerens me de predictis sacre vestre regie Maiestati et quibus duxeritis ordinandum fidem facere plenariam.

Lagnanze di Gio. Fulcherio notajo di Spilimbergo
– di suo fratello Ambrogio [illegible] al Re Sigismondo
contro Tristano di Savorgnano, per danni loro arrecati in Udine
come amici del fu Patriarca Giovanni di Moravia.

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. Verona, [illegible] 15, f. 175   5

Vestre Serenissime Maiestati ac Vestre Reverendissime Dominationi, exponitur et dicitur parte fidelium servitorum earumdem Johannis Fulcherii notarii et Ambrosii fratrum de Spegnimbergo, quod dum dicti fratres in Utino habitarent et servirent pie memorie Patriarche Johanni de Moravia, ante et ob mortem dicti D. Patriarche ipsi fratres non audentes Utini habitare, placuit quibusdam fautoribus D. Tristani de Savorgnano falsis coloribus et titulis accipere et violenter occupare infrascripta bona ipsorum duorum fratrum, videlicet unam domum sitam Utini in Cuamariis, duos mansos sitos in villa de Ignano, unum mansum situm in Baselgia prope Spegnimbergum, unum mansum in S. Martino prope Valvasonum et ipsa bona de facto teneat et occupat in preiudicium maximum ipsorum fratrum. Quare eisdem Maiestati Sanctissime et Rev.me Dominationi supplicatur pro parte ipsorum fratrum, quatenus reduci faciatis ipsos fratres ad eorum possessionem dictorum bonorum, offerentes se dicti fratres parere iuri ac prestare idoneam cautionem de iuri parendo contra quoscumque pretendentes se habere aliquod ius in ipsis bonis etc. =

… MSS Ungaro … Firenze …

Al Conte Nicolò e fratelli di Pultenigo chiedono a Re Sigismondo l'indennizzo di danni sofferti dai Veneti l'anno decorso e da alcuni di Sacile e di Aviano.

6

MSS. Ongaro, Bibl. Verona, 6 ott. 15, p. 172

[Ser]enissime Princeps, Invictissimeque Rex Celsitudini vestre querulan[do] exponit Nobilis famosus Ser Nicolaus Comes de Pulcinico pro se et fratribus [su]is quod anno proxime preterito post multa mala, derobationes et combu[sti]ones factas et commissas per gentes Venetorum in Castro Pulcinici et eius per[tin]entiis, eidem Ser Nicolao et fratribus remanserant certa bona et possessiones que [per] (quos) homines de Sacilo et Aviano eisdem fratribus accepta et igne con[sum]pta fuerunt, quamquam ipsi fratres tunc temporis et anni fuissent et essent fidelissimi servitores vestre regie celsitudinis. Quare per eundem Ser Nico[la]um pro se et fratres suos eidem V. R. C. supplicatur ut dictorum [fra]trum indempnitati dignetur providere taliter quod in totum non rema[ne]ant eorum bonis et rebus ac possessionibus desolati —

MSS. Ongaro Bibl. ... Firenze ... Asburgo ...

Turino di Gemona domanda al Re Sigismondo il risarcimento del danno arrecatogli da Tristano di Savorgnano occupando gli parte del Monte di Somcolle (Sanequel) presso il Castello di Osopo

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. Veronese, 666, 15 — p. 171

Serenitatis Vestre culmini, pro parte fidelis servitoris eiusdem Turini de Glemona humillime exponitur, quod sceleris filius Tristanus nuncupatus de Savorgnano iuris et honestatis tramite postposito, quo in adverso contra omnium vestrarum imperialium legum dispositionem, iam sunt XII anni vel circa tirannide presumpsit invadere tres partes Montis vocati Sanequel prope Castrum Osopii, nec non certa bona ibidem existentia spectantia et pertinentia tam in proprietate quam in possessione a dudum ad Turinum prefatum. Ipsaque sic detenta et occupata a dicto tempore citra indebite et iniuste tenuit et usurpavit fructus, redditus et proventus ex eisdem provenientes in abusus suos temere in preiudicium eiusdem exponentis convertendo et gravia damna in dictis bonis et Montis partibus inferrendo. Quare idem servitor Maiestati Vestre humilius et gloriosissime Dominationi Vestre supplicat quatenus dignetur et velit sibi de opportuno iuris remedio tam benigne quam efficaciter providere, quod sicut de facto dictis bonis suis et fructibus inde secutis indebite spoliatus extitit, ita de facto iuris equitate exigente ad primevam dictorum bonorum suorum possessionem effectualiter restituatur et reintegretur, sibique de fructibus inde proventis seu qui a iam dicto tempore citra verisimiliter provenire potuerunt, nec non de damnis, expensis et interesse per ipsum supplicantem propterea passis integre satisfieri ut idem servulus vester prelibate Ser.ti Vestre nec non Aquilegensi Ecclesie uberius prout affectat servire valeat atque possit —

Presentata per Jacobum filium eiusdem ser Turini de Glemona

Invito Bertulo, Morando e Janutto d. S. Daniele in Friuli presso Re Sigismondo delle accuse d'essere favorito Tristano di Savorgnan

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. Venez. cl. 15, p. 166

Consortes de S. Daniele.

[illegible] ac regia Maiestas Quia obiectum est michi Bertulo [illegible] Imperii et eiusdem Maiestatis humilissimo subiecto ac fideli servitori nec non Morando ac Janutto fidelibus servitoribus, quomodo ipsi sigillaverunt certas litteras consignatas Presbo de Zucho credentiales, quod revera nullis assentibus [illegible] commissis vel admissis illud [illegible] reperietur obesse.

Secundo obiectum est quod [illegible] de furtivo ingressu Tristanum de Savorgnano et favorem auxiliumque dederimus, quod verum minime reperietur.

Tertio quod dederimus victus et victualia exercitui Venetorum: cui Ego Bertulus respondeo de hoc nichil scire nec unquam alicui ipsorum favorem dedisse. Sed verum est quod Morandus et Zanuttus summa et ardua egestate compulsi que provenit tum ex insultu exercitus Venetorum qui usque ad muros omnia blada destruxit [illegible] secuit, tum ex occupatione bonorum aliorum nostrorum facta per Officiales Rev.mi Domini nostri D. Patriarche nonnulla sinistra informatione seu suggestione habita de factis nostris, ut non dubitamus, obedientiam Venetis prestiterunt, aliunde non sperantes eis provenire subsidium, quia predicti Morandus et Janutus Ill.mos pro subsidio tunc mittentes, nullum inde habuere responsum. Quare si aliter reperiatur, ut superius narratum est, meritas volumus subire penas tam bonorum propriorum quam personarum. Si autem innocentes nos [illegible] predictorum obiectionum inveneritis humillime supplicamus ut nos in pristinum statum tam Castri quam bonorum restituere Serenitas Vestra dignetur . . .

8

[illegible] MSS Ongaro [illegible] Firenze [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Due di Spilimbergo supplicano il Re Sigismondo di essere ristorati di danni sofferti da Tristano di Savorgnano, [illegible] prigionieri

9

Dall' Orig. nei MSS. Ongaro, Bibl. Varena, Cod. 75, p. 160

Illustrissime ac Invictissime Romanorum Imperator Auguste nec non Rev.me in Christo Pater et Domine noster Cal. Aquilegensis Patriarcha Dignissime. [illegible] flexis ac misericorditer comparemus coram pedibus vestris nos Johannes caligarius et Bergamascus spadarius subditi et creature vestre de Spilimbergo humiliter exponentes, quod cum Ser Tristanus existentibus nobis in carceribus suis promiserat Sacratissime Maiestati Vestre nos liberos de carceribus una cum aliis relaxare, quod minime observavit, ymo si [illegible] suis voluimus exire, nos oportuit promittere taleam et dare fideiussores. Postque dum vellemus solvere taleam nostram, nobis per [illegible] ~~imperialis Maiestatis~~ vestre* Imperialis Maiestatis stricte mandatum fuit quod nihil solveremus et cum fideiussores nostri ad hoc constringantur, supplicamus humillime quatenus [illegible] vestra ineffabili benignitate dignemini mandare taliter quod pro tempora ventura non opprimamur nec nos nec fideiussores nostri prout primo fuit de Vestre Serenitatis mandato [illegible]. =

MSS Ongaro Bibl. [illegible] Firenze [illegible] Ashburnham

Esposizione delle accuse contro i Signori di Tarcento e altri porpetesi amici di Tristano di Savorgnano, e in questo Zucco, di Arcano, di S. Daniele e di Colloredo

10

MSS. Ozaro, Bibl. Venezia Cod. 15, pag. 144

Infrascripte sunt querele exponende contra infranominatos

De Tarcento

In primo exponatur contra illos de Tarcento seu de Castro Porpeti qui prestiterunt auxilium, consilium et favorem Tristando de Savorgnano rebelli contra Sacrum Romanum Imperium, etc. ac fratri suo et aliis proditoribus eorum sequacibus, contra deliberationem factam in generali Parlamento Patrie post obedientiam prestitam per ipsam Patriam Sacre Regie et Imperiali Maiestati, contra eorum proprium sacramentum etc.

Item quod responderunt lumeriis et aliis signis, lumeriis et signis que fiebant in Savorgnano ac in aliis locis ipsorum de Savorgnano.

Item quod tempore proditorii introitus Tristani facti per eum ... eorum ... proditores in ipsam Terram Utini, subvenerunt ipsi Tristano cum gentibus et aliis necessariis et presentim Franciscus et Odoricus de ipso Castro Porpeti ... armata manu venerunt cum D. Tristano in dictam Terram ... tempore ipsum in eius pravi intentione

Item continuo prestiterunt victualia et alia necessaria predictis de Savorgnano.

Item quod tempore quo Pandulfus de Malatestis Capitaneus exercitus Venetorum fuit in Patria et iuxta Terram Utini, predicti de Tarcento in toto predicto campo Venetorum prestiterunt obedientiam et continuo provexerunt cum ipso campo ad damna et destructionem ac debellationem contra S. R. Imperium, Ecclesiam Aquilegensem et eorum fideles: et hec omnia fecerunt, commiserunt et perpetraverunt contra eorum sacramentum per ipsos prestitum prefate Regie Maiestati tamquam periuri et infames

Item quod [illegible] electionem [illegible] [illegible] videlicet [illegible]
[illegible] de Spegnimbergo et [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] per
totam Patriam in conspectum [illegible] Regie Maiestatis, prefati de [illegible]
Porpeti eorum sigillo sigillaverunt litteram credentialem in personam
Pretti de Zucho in favorem ipsius Tristani, preter et contra consensum
totius Patrie et contra dictam deliberationem Colloquii.

De Zucho

Item contra Prettum de Zucho exponatur quomodo idem Prettus post pre
dictas [illegible] et determinationem Patrie, prestitit dicto Tristano consi
lium et favorem cum victualibus et aliis necessariis Savorgnano conductis,
et tempore [illegible] [illegible] [illegible] introitus d. Tristani in Terram Utini,
[illegible] [illegible] familiaris [illegible] subditus dicti Pretti cum certis [illegible]
prestitit favorem ipsi Tristano et demum intravit in ipsam Terram
Utini in maximum detrimentum et [illegible] eiusdem Terre Utini
et totius Patrie prelibate, contra sacramentum ipsius Pretti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prestitum [illegible] Regie [illegible]
Et specialiter idem Prettus personaliter de instantia [illegible] filium
de Patria, contra dictam deliberationem generalis Colloquii et contra
ambassiatam commissam dictis DD [illegible] [illegible] [illegible] ivit ad
supplicandum [illegible] prefate [illegible] Regis in favorem dicti [illegible]
et quod peius est pro parte totius Patrie transmissa fuit sibi una
littera ut nullatenus deberet intercedere pro dicto Tristano penes Regiam,
tamen assumpta et spreta dicta littera intercessit et fecit pro
dicto Tristano iuxta posse suum etc. —

De Archano

Item contra illos de Archano exponatur, quomodo post predictas obedientiam et determinationem prefate Patrie tempore quo dictus exercitus Venetorum [illegible] in Patriam et sub terram Utini, ipsi de Archano [illegible] prestiterunt [illegible] ipsis Venetis et [illegible] processerunt ad damna et destructionem [illegible] Ecclesie et Patrie Forijulii ac servitorum prelibati Domini nostri Regis Romanorum etc. dando continuo ipsi campo auxilium, [illegible] [illegible] necessaria, contra ipsorum proprium iuramentum per ipsos alias prestitum Sacre Regie Maiestati tanquam rebelles, periuri et infames etc.

Item prestiterunt favorem ipsi in dicto proditorio introitu [illegible] [illegible] post electionem ~~[illegible]~~ et transmissionem prefatorum [illegible] [illegible] et [illegible] Aloysii Ambaxiatorum etc. ipsi de Archano propria [illegible] [illegible] litteram credentialem factam in personam dicti Presbiteri in favorem ipsius Tristani.

De Sancto Daniele.

Item contra Guarnerium et alios suos Consortes de S. Daniele, exceptis [illegible] Francisco et Nicolao [illegible] Artichi exponatur quomodo contra prescriptas obedientiam et determinationem Patrie ac eorum proprium iuramentum [illegible] fecerunt, prestiteruntque obedientiam ac Castrum [illegible] et victualia in prescripto campo Venetorum. Et tempore [illegible] proditorie introitus ipsius Tristani de Savorgnano, dicti Guarnerius et consortes sui ipsi Tristano prebuerunt auxilium, consilium et favorem cum gentibus et aliis necessariis et dictus Guarnerius statim post dictum introitum personaliter intravit in dictam Terram Utini [illegible] applaudendo ipsi Tristano etc. et [illegible] [illegible] personaliter accessit cum campo Venetorum sub ipsam Terram Utini ad damna et destructionem eiusdem Terre.

[illegible] Pagano [illegible] Firenze [illegible]

Item quod post dictas electionem et transgressionem [illegible], prefati consortes de S. Daniele, exceptis supraexceptuatis, similiter sigillaverunt supraspectam litteram credentialem factam in persona dicti Presb. in favorem D. Tristani.

De Colloredo

Item contra D. Simonem militem, [illegible] Odoricum [illegible] socerum predicti Tristani et Nicolaum Domini [illegible] omnes consortes de Colloredo exponatur quomodo contra eandem obedientiam et determinationem [illegible] similiter fecerunt in prestando auxilium gentium, consilium et favorem ac alia necessaria dicto Tristano tempore dicti sui proditorii introitus ut predicitur facto in Terram Utini contra eorum proprium sacramentum.

Item quod supradicti consortes de Colloredo similiter sigillaverunt eorum sigillo supradictam litteram credentialem in persona dicti Presbiteri ad prefatam Regiam Maiestatem in favorem dicti Tristani.

De Strasoldo

Item contra Lodovicum de Strasoldo exponatur quomodo ipse Aloisius similiter fecit contra predictas obedientiam et determinationem ac proprium sacramentum suum prestitum Sacre Regie Maiestati etc. Qui Lodovicus tempore [illegible] proditorii introitus dicti Tristani in Terram Utini prestitit eidem Tristano auxilium, gentium et consilium et favorem: et [illegible] post dictum [illegible] idem Lodovicus venit in dictam Terram Utini quando ipsum Tristanum [illegible] associando eum manu armata personaliter per dictam Terram Utini ad [illegible] [illegible] Tristani.

Item contra [illegible] de Strasoldo qui tempore guerre existentis inter Dominum nostrum Regem et Venetos misit unum suum familiarem [illegible] ad Castrum de [illegible] quod ipsum [illegible] cognitus fuit.

Item de Abbate [illegible]

Item de Johannuto de Condivatto

Item quomodo ipsi de [illegible] fregerunt [illegible] capitanei [illegible]

Item quomodo illi de Vegono deposuerunt Capitaneum sine nostra licentia [illegible] [illegible].

I Signori di Amaro di Ditolzano presso il Re Sigismondo
dell' ..... lo laudato di [illegible] dati dei Ungiani ed a Tristano
di Savorgnano.

MSS. Orgiani, Bibl. Verona. 666, 15, f. 143.

11

[illegible] de Tricano, Inclite et Serenissime Princeps, multa et
varia opponuntur omni veritate omnino carentia ut inferius probabitur.
Primo etenim opponitur quod in funesto ingressu D. Tristani de Savor-
gnano in Terra Utini favorem dederimus et auxilium ut [illegible] Se-
renissime Magestati ab emulis suggestum est.
Respondemus quod absit quod unquam nedum dederimus subsidium predicto
Tristano in predictum ingressum, ymo nec presciverimus nec audiverimus
eum debere intrare, nisi elapsis fere duobus diebus post ipsius ingressum,
qui tunc rogati per litteras ~~[illegible]~~ septem Deputatorum ad regimen, consilium
et Comune Terre Utini ipsius sigillo sigillatas [illegible] predictos mitteremus
ad ipsius Terre tuitionem et favorem ut manifeste apparere potest
ad predictos septem Deputatos, destinavimus predictos septem [illegible] sub be-
nivolentia predicte Terre veluti collegate ac matri nostre et predecessorum no-
strorum et si contrarium dictis nostris investigari poterit, de vitas et mortuas
volumus luere penas.
Secundo opponitur quod nostro sigillo sigillatas credentiales litteras in
[illegible] Pretti de Zucho ad Regiam Magestatem in favorem predicti Tristani
transmisimus, quod ita probari poterit volumus infrascriptas [illegible].
Tertio opponitur quod fecimus obedientiam [illegible] primo [illegible]
[illegible] Patriam [illegible]. Deus sit testis quod non sine causa et summa ac ardua
necessitate, nam ante ingressum predicti exercitus Venetorum de mandato potentis
[illegible] in Ortemburg [illegible] facto sub pena confiscationis propriorum [illegible]
[illegible] transmisimus predictos meliores et aptiores nostri districtus et omnes
[illegible] nostros ut poterit probari per capitaneos gentium talearum ad resistendum

ne predictus exercitus Patriam invaderet, qui peditibus nostris
transmissis & facile Prumchum ibi capti fuere; equestribus vero
nostris qui dum nobilem virum D. Jorianum ad Ravam Ultrii asso=
ciassent deinde … ad Castri nostri defensionem venisse, tunc
Dei gratia … qui videntes nos omni defensione peditum et eque=
strium nostrorum privatos et desolatos nec alicuius sperantes subsidium
propter tam repentinam invasionem et insultum inimicorum nostro=
rum, timentes ne Castrum nostrum et villas totaliter incenderent et
ruine mandarent veluti una voce omnes clamabant et conjurabant
non in contemptum Regie Majestatis et Patrie detrimentum,
concordiam cepimus solummodo ut prediximus ne Castrum no=
strum totaliter destrueretur, prout alia fuerunt combusta
et destructa per gentes Lituanorum. Bene opinari potest per
recte iudicantes et timorem Dei pre oculis habentes quod
non poteramus potentie eorum resistere ut prediximus
carendo defensoribus sicuti per ~~nostros~~ viros fide dignos poterit
informari Serenitas Vestra si nunquam defecimus in obe=
diendo mandatis vestris ac Vicariorum vestrorum in solvendo
chemeiones et taleas nostras transmittendo quo mandabatur. Quod si contra
de omnibus supranarratis comperi poterit, parati sumus non solum in feu=
dalia et propria bona penas luere sed etiam in proprias personas. Quapropter
eidem Serenitati Vestre supplicamus et humiliter instamus ut dignetur factis
nostris expedicionem dare et ab omni infamia et promissione causa note facta
nos absolvere et purgare et ad pristinam restituere fidelitatis obsequium et
officium =..

Supplica di Pertoldo di Pers al Re Sigismondo per [illegible] [illegible]
di danni sofferti di opera del suo Consorte Odorico di Pers, nella
ricupera del Castello di Pers tolto loro nel 1410. [illegible]

MS. Varon. Cod. [illegible] pag. 139. [illegible]

Serenissime Maiestati et gloriosissime Dominacioni Vestre
pro parte fidelis servitoris vestri Pertoldi de Pers omni qua
decet reverentia humiliter exponitur: quod vigente guerra
inter Magnificum et potentem D.D. Federicum Comitem de Orten-
burg etc et vestrum in hac Patria Vicarium generalem ex una et
nonnullos alios de eadem Patria ex altera, factoque per ipsum
Pertoldum ipsi Vicario vestro obediencia debita, seque pro parte
sacri Imperii prout tenebatur et affectabat potentius interponente
proprie persone et substantie non parcendo, Odoricus etiam de Pers
eius parentela sed non voluntate consors, nefarie, dolose et prodi-
torie per gentes adverse partis capi fecit, et quo voluit conduci pro-
curavit ipsum, faciendo ipsum usque ad vestes persone proprie
depredari et omnibus bonis et iocalibus suis et uxoris sue omni
verecundia postposita abhominabiliter spoliari, que quidem bona et iocalia
fuerunt communi extimatione valoris trium millium ducatorum
et ultra: preterea si inde exponens voluit dictum Castrum rehabere,
oportuit ipsum solvere Comunitati Glemone ducatos auri mille,
quia dicta ducatorum quantitate predicta Comunitas dictum emerat
castrum ab hiis qui illud iuxta dicti Odorici demerita de suis subtra-
xerat manibus. Insuper exponitur quod postquam idem Pertoldus
predictum sic recuperavit Castrum pro custodia eiusdem Castri necessa-
ria ad deffendendum ipsum Castrum tam contra dictos compatriotas
tunc adversarios prefatos quam contra Venetorum gentes que [illegible]
manu potenti predictam invaserunt Patriam magnas fecit expensas: que

[illegible] Dagano 1844 [illegible] Firenze [illegible]

namque expensis ascendunt ad summam ducatorum quingentorum
et ultra exceptis illa que incurrit in volendo prout tenebatur et
antea (?) manutenere et pro viribus deffendere iura Sacri Imperii et
Aquilegensis Ecclesie ac suam libertatem Patrie Foriiulii
Quare pro parte eiusdem exponentis humiliter prelibate Maiestati [vestre]
supplicatur quatenus dignetur et velit taliter ut sperat indemnitati
ipsius exponentis gratiose providere, quod sibi cum bonis tam mo-
bilibus quam stabilibus dicti Odorici pro predictis sibi sic ablatis
et expenditis ac passis satisffiat eatenus quatenus satisffieri po-
test, ut ipse Pertoldus imposterum valeat et possit sicut de[si]de-
rat pro predictis deffensione et manutentione se et sua largius et
fructuosius exponere et exercere. Et ne dictus Odoricus de sua perfi[dia]
nequitia et iniquis operationibus gloriari queat et ut provisio hu[ius]
modi aliis bene agentibus cedat ad exemplum, male agentibus
vero prebeat formidinem disciplinae, attento maxime quod iamdictus
Odoricus semper in sua dolosa perseveravit iniquitate sequendo in q[ua]
fatis alumpnum Tristanum nominatum de Savorgnano cum eoque de no[cte]
Terram Utini fractis spaltis proditorie contra Sacrum Imperium et
Statum Aquilegensis Ecclesie cum nonnullis complicibus intrando in
maximum periculum, exterminium dicte Terre et totius Patrie Foriiu-
lii et nonnulla alia innumerabilia nefanda in detrimentum et spret[um]
vestrum et Aquilegensis Ecclesie —

Nota: pendet.

Nicolò de Fer Attrici di S. Daniele domanda al Patriarca e Agostin Ludovico l'investitura della parte della Rocca di Varmo superiore confiscata a Varnero di S. Daniele ribelle.

(1419 - MSS. Vaticano 666, 15 — pag 130)

Reverendissime Princeps Reverend. Nirceque Patriarche. Vestre Magnifice Dominationi humiliter et devote suplicat devotus servitor vester Nicolaus Fer Attrici de S. Daniele, quatenus eisdem vestra Magn. Dom. dignetur investire de parte Castri Varmi superiores predicti pro indiviso cum certis suis Consortibus, que pars Castri devoluta est ad Magnificam potentiam V. D. propter rebelionem factam et comissam per dictos meos consortes contra Serenitatem Regie Magiestatis et D. V. et presertim per quendam Varnerum publicum rebellem Serenissime Magiestatis et Dominacionis Vestre =

Supplica degli ambasciatori del Comune di Marano al Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck sull'ordinamento dei Giudici e su danni recati dai Triestini

14

Orig. MSS. Orgaro, Bibl. Verona, 666, 15 pag. 127

Supplicatione Ambassiatorum de Marano.

Coram . Magnifico ac Rev.mo in Christo Patre et DD. Lodvicho Duce de Deck dignissimo Patriarcha ellecto, comparent ... Dominacionis vestre, Ambassiatores Marani supplicant quod cum aliis temporibus habuissent a predecessoribus D. V. septem homines de Marano super pace et iusticia facienda contra ... et singulos facientes contra deliberationes, statuta, honorem et statum ... illorum predecessorum ac Terre et honorem dicte Terre D. V. Marani, videlicet ipsos puniendi, corrigendi, pacificandi, dampnandi tam in personis quam in bonis secundum quod eis videbitur expedire una cum Potestate D. V. ut supradicta plebeat ... per litteras D. V. concedere cum sagramento quod prescripta iuste et legaliter pertractabunt secundum quod Deus eis administrabit ac etiam prestando sagramentum quibuscumque elligendis per homines Marani ad supradictum officium elligendum, ipsum aceptare et continuare usque ad unum annum; postvero ... alii septem in dictum officium elligantur.

Item conqueruntur dicti de Marano pro parte ... Fulcherii ... illorum contra illos de Tergesto qui sibi detinent centum marchas pro aliquibus dampnis et excessibus factis per aliquos de Marano et aliis locis, videlicet ... societate Petri Angole qui impetravit quandam litteram a D. Sipone possendi dampnificare gentes Venetorum per mare et terram, non obstante

... MSS Orgaro ... Firenze ...

quod ante supra habent etc., cum dictus Jo. Fuleki . .
non . . de Marano sed ibidem notarius et cancellarius ipsorum,
but etiam D. Rex et D. V. scripserit dictis qui nobavenunt dictos
de Tergesto, videlicet Maranensibus sociis Petri Angole per litteras
ipsorum quamplures ut dictis de Tergesto restituere deberent mala
ablata, cum Tergestini non erant inimici: que omnia et singula negle-
xerunt dicti socii Petri Angole de Marano et occasione dictorum
sociorum de Marano Tergestini pro dampno ipsorum dicunt reti-
nere predictas centum marchas.

Supplica d'alcuni di Sacile al Patriarca d'Aquileja Lodovico, contro alcuni concittadini che li volevano escludere dal Consiglio

Orig: MSS - Ongaro Bibl. Udinese Lodov. 15, p. 199.

Reverendissime Paternitati vestre ... pro parte Boze et Adal ... et certorum quamplurimum bonorum virorum de Terra vestri Sa- cili quod tempore quo Magn.[co] D. Piso primo venit in Patriam Fori Julii et sibi facta debita obedientia per illos de Sacilo, deliberatum fuit in pleno Rengo et populo Terre Sacili, quod non debebant ... esse de Consilio Terre Sacili nisi unus pro parantela, que quidem deliberatio tunc facta fuit pro bono et pacifico statu Terre Sacili et nunc modo veniunt in Consilio dicte Terre pater et filius et duo fratres et pridie dictus Boza proposuit in dicto Consilio quod debebat observari dicta deliberatio alias facta et quod non debebant venire in dicto Consilio nisi unus pro parantela. Et propter dictam propositionem factam per dictum Bozam factus fuit maximus clamor verborum quandoque ex emulis dicti Boze et certorum aliorum bonorum virorum de Terra Sacili, volunt quod dicti pater et filius et dicti duo fratres veniant in dicto Consilio et ex hoc quasi insultus fuit rumor et de hoc Capitaneus vester Sacili est bene informatus et qui presens fuit quando Boza proposuit in Consilio predicta verba. Quare supplicatur Vestre reverendissime quod dicta deliberatio alias facta observari debeat pro bono et pacifico statu Terre vestre Sacili et ad hoc ut rumor non surgat in dicta Terra et quod dictus Boza et alii qui fuerunt boni servitores Ecclesie Aquilegensis possint pacifice vivere in dicta Terra?

... MSS Ongaro Bibl. ... Friuli ... Abbas ...

Nomina illorum qui venient in Consilio.

Ottobonus cum tribus suis filiis

Odorius notarius et Franciscus fratres.

I nobili Vorlico ed Artico di Castello domandano al Re Sigismondo il possesso della parte del castello di Tarcento appartenente al ribelle Francesco loro Consorte.

16

Orig. MS. Veron. Vol., 15, p. 49

Serenissime Princeps et clementissime et invictissime domine domine noster, vestre regie et imperiali celsitudini et maiestati querulose exponitur pro parte nobilium Ser Vorlici et Artici fratrum de Castro Porpeti fidelium servitorum eiusdem Regie Maiestatis, quod propter nephandam sceleratamque rebellionem et inobedienciam factam et habitam per dictum Franciscum q. Ser Doymi de dicto Castro Porpeti contra ipsam Regiam Maiestatem et Aquilegensem Ecclesiam, idem Ser Vorlicus et Artichus noviter sunt privati et indebite abiecti ab eorum antiqua possessione domus seu Castri Tercenti cum bonis et pertinenciis spectantibus ad ipsum Castrum, in maximum eorum dampnum pariter et iacturam indebite et iniuste, maxime quod nullum crimen commiserunt neque fecerunt contra ipsam imperialem celsitudinem seu Aquilegensem Ecclesiam, cum de ipsa rebellione et proterva inobediencia ipsius dicti Francisci iidem Ser Vorlico et Articho fuerit penitus incognitum, qui semper debitam obedienciam prestiterunt. Et quia idem Ser Vorlicus non voluit prodicionibus et sceleratis excessibus ipsius dicti Francisci aliqualiter assentire, idem dictus Franciscus fecit ipsum Ser Vorlicum personaliter carcerari et captivari et sic captum duci violenter a dicto Castro Tercenti usque ad exercitum Venetorum tunc existentem iuxta Castrum de Argis, multaque alia dampna idem Ser Vorlicus et Artichus habuerunt et receperunt ex causa ipsius dicti Francisci etc. Quapropter vestram Regiam Maiestatem et imperialem celsitudinem humiliter deprecantur quatenus ipsos Ser Vorlicum et

orchum disponere ad possessionem eorum de parte dicti [illegible] et loci eiusdem ipso, unacum suis iuribus et pertinenciis in tegre [illegible], defendere et tueri —

Supplica del nob. Francesco di S. Daniele per danni sofferti ad opera de' suoi Consorti, fatta al Re Sigismondo

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. Veron. 606, 15, ff. 45..

Petitio Ser Francisci de ~~S. Daniele~~ contra filios de Varmo.

Serenissime ac Invictissime Princeps et D. D. Clementissime,

Vestre Regie Maiestati et cum magna querela exponit Nobilis Franciscus de S. Daniele ~~contra~~ et adversus Nobiles de S. Daniele, videlicet Ser Bartolum, Ser Varnerium, Ser Nicolaum, Ser Articum, Morondum et Zanuttum, qui etiam et de nocte introduxerunt quamplures homines armigeros in Castro S. Danielis, inter quos fuit Tristanus de Savorgnano causa occidendi ipsum Ser Franciscum si eum in domo invenissent et causa multa mala faciendi in Terra S. Danielis. Et non reperientes ipsum Ser Franciscum in domo, ipsi Nobiles de S. Daniele domum ipsius Ser Francisci [illegible] ad sachomanum et omnia bona et res suas de domo [illegible]erunt propter quod ipse Ser Franciscus sustinet et substinuit magnum dampnum bene ad summam et valorem mille et quingentorum ducatorum aureorum. Quare petit ipse Ser Franciscus [illegible] Franciscus restauretur et sibi fiat satisfacio de predictis de [illegible] suis dictorum nobilium de S. Daniele.

Item conqueritur ipse Ser Franciscus contra dictos Nobiles de S. Daniele [illegible]erunt eorum propria auctoritate quendam ipsius Ser Francisci familiarem ipsumque captivum duxerunt ad Castrum Varmi et [in] Castro Varmi captivum detinuerunt per plures dies et eundem [su]um familiarem tot et tantis torturis flagellaverunt quod eum induxerunt ad dicendum quod idem Ser Franciscus fuerat causa combustionis cuiusdam Arce, quod minime fuit verum, quia dictus suus familiaris

... MSS. Ongaro ... cugina Frezzo ...

illa nocte qua dicta area fuit combusta erat extra terram S. Danielis, sicut legitime fuit probatum per bonos et notabiles viros postquam idem familiaris de carceribus exivit. Quare petit idem ser Franciscus quod sibi fiat satisfactio de iniuria sibi facta et verecundia per dictos Nobiles de S. Daniele, qui dictum familiarem timore et torturis sibi datis per dictos Nobiles de S. Daniele induxerunt ad dicendum talia contra dictum ser Franciscum in sui maximum damnum, dedecus, infamiam et verecundiam et petit sibi iustitiam fieri. —

Lagnanze di Giorgio Pittiani e di Nicolò di S. Daniele contro Tristano di Savorgnano.

Orig. MSS. Veron. 663, 15, p. 5:

[illegible] Pitiani de S. Daniele conqueritur contra Nobiles de Varmo que dam et de nocte quamplures armigeros in Castro S. Danielis, inter quos fuit Tristanus de Savorgnano et talem modum tenuerunt dicti Nobiles, quod ipse Georgius fuit confinatus de Terra S. Danielis per octo menses, infra quod tempus ivi vagabundus non valens facere facta mea [illegible] quod [illegible] magnum dampnum bene ad summam [illegible] octuagentos ducatos, quarum peto quod [illegible] michi de bonis dictorum Nobilium de Varmo.

Orig. id

p. 161

[illegible] Nicolai olim Claude de S. Daniele — Primo quod isti domini de Varmo [illegible] D. Tristanum in S. Daniele et primo isti Domini de Varmo combusserunt unam meam domum, quia recepi dampnum bene per C ducatos die quo ipsi interfecerunt illi homines de S. Daniele.

[illegible] Ongaro [illegible] Firenze [illegible]

Querela presentata al Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck ed al Parlamento dal Preposito di Segriez contro Ortico di Castello che occupava i suoi beni in Friuli in Gradisca presso Sedegliano.

MSS. Ongaro Bibl. Verona. Vol. 66, 15, pag 27

Reverendissime Pater, exponitur Paternitati Vestre totoque Parlamento quomodo Articus de Castello certa bona occupat contra Deum et iusticiam spectantia ad Monasterium Admundensem et Preposituram S. Blasii in Seigriez Salzburgensis Diocesis, cuius Prepositure Illustris et Magnificus Dominus Comes Federicus in Ortenburg legitimus Advocatus existit defensor atque protector omnium et singulorum bonorum quovismodo spectantium. Ad Prepositutam predictam Articus vero de Castello ... nescio quo ductus spiritu nunc per certa tempora neglexit solvere affictus bonorum spectantium ad dictam Prepositutam per triennium et citra salvo pluris vel minoris et licet idem Articus se obligaverit producere iura et munimenta sua coram Illustre et Magnifico D. Friderico Comite in Ortenburg tamquam Vicario Imperiali in Patria Fori Julii specialiter deputato, tamen ex negligencia vel ex malicia minime produxit iura vel munimenta sua. Dum tamen idem Comes non ad aliud attenditur nisi fieri iusticiam supra premissis, est verum et notorium atque manifestum quod ista bona sunt per ipsum Articum ... iniuste occupata non in modicum ipsius Prepositi et Prepositure iacturam, ruinam et destructionem dictorum bonorum. Quapropter Rev.me Pater supplicatur humiliter P. V. vestroque Parlamento ut causa huiusmodi Judicio non suspecto committatur et fine debito terminetur ut idem Prepositus et Prepositura reportare valeant sine temporis dilactione debitam iusticiam et conservationem iurium Prepositure predicte, memoratusque Illustris D. Comes ... Vicarius Imperialis et Advocatus non habeat materiam ulterius conquerendi et Prepositus nomine Prepositure ponatur in possessione singulorum bonorum spectantium ad Prepositutam et si prefatus pretendit se aliquod ius habere in bonis huiusmodi, doceat de iure suo.

Villa bonorum predicte Prepositure vocatur Gradiscola prope Sedilan,

et a ius Massarius appellatus Vasan.

Supplica di alcuni di Sacile al Re Sigismondo
per il rotto di certi trattati fatti coi Veneti.

17

Orig. MSS. Veron. 666, 15, pag. 71.
Processus de Sacilo

Serenissime ac Invictissime Princeps ac domine Domine Clementis=
sime, Vestrae Maiestati exponunt et dicunt vestri fidelissimi servi=
tores de Terra Sacili, videlicet Nicolaus Ser Hectoris, Adalgerius, Boza,
Franciscus Sperever et Laurencius della Bastanza pro se ipsis ac
vice et nomine plurimum bonorum virorum de Sacilo et dicunt expo=
nendo, quomodo et qualiter fuerunt inita et facta certa pacta cum
Venetis per Consilium tunc Terrae Sacili nesciente populo et maiori parte
hominum de Sacilo, videlicet quod ~~gentes~~ Venetorum debebant in=
troduci in Burgum Sacili quod est versus partes Tarvisii cum pacto
quod ipse gentes Venetorum non debebant intrare domos aliquorum
civium nec aliqua dampna et gravamina eis inferre, sed ipse
gentes debebant facere si volebant mansiones et casonos in dicto
Burgo pro usu et habitatione suis sumptibus et expensis. Et sta=
tim ipsis gentibus introductis in dictum Burgum pacta frege=
runt, videlicet violenter et contra voluntatem civium intrando
plurium civium domos et eis multa dampna et gravamina fa=
ciendo.
Et dum Magnificus D. Pipo cum gentibus Regie Maiestatis
intrasset Patriam Forijulii, certi homines de Sacilo faventes
et tenentes partem Venetorum, videlicet Varnerius Peliza, Zandenel del Ben,
Franciscus Bertolussii, Jacobus Bilutti, Ottobonus, Gisbertus, Gabriel
de Vando, D. Lodovicus de Bisnosiis, Pean et certi alii de Sacilo cum
eorum magnis astuciis et cantelis et cauto modo introduxerunt in Terram

et Castrum Sacili gentes Venetorum in magna multitudine, ita quod ipse gentes cum eorum sequacibus de Terra Sacili dominabantur in dicta Terra Sacili pro Venetis. Et hoc videntes supradicti exponentes et multi alii boni viri de Sacilo tenentes partem Aquilegensis Ecclesie eis valde displicuit, reprehendentes illos qui dictas gentes conduxerant in Terram et Castrum Sacili et quod Terram Sacili que est Ecclesie Aquilegensis male fecerant ipsam dare Venetis et videntibus et audientibus dictis Varnerio Peliza, Zandenel del Ben, Francisco Bertaluzzii, D. Lodovico de Brischofiis, Ottobono, Gisberto, Gabriele de Vando, Jacopo Bilutte et certis aliis qui partem Venetorum tenebant, mittebant pro illis qui partem Eccl. Aquilegensis tenebant et bonum statum Patrie ipsos valde reprehendendo de verbis quibus utebantur contra Venetos et quare dicebant malum de Venetis et contra eorum statum et quod nisi ipsi sequerentur ea que erant incepta cum Venetis, ipsi facerent eos suspendi ad furchas. Et videntes qui partem Venetorum tenebant, quod illi qui partem Ecclesie Aquilegensis et bonum statum Patrie tenebant et diligebant, nolebant se ab eorum bona et perfecta opinione diferre et removere, statim fecerunt ellevare unum par furcharum supra platea Sacili ad ipsorum terrorem et quod nemo auderet bonum statum Eccl. Aquilegensis et Patrie dicere. Et dum quadam die quidam bonus homo de Terra Sacili dixisset aliqua verba in honorem et statum ~~Eccl.~~ Aquilegensis Ecclesie et Patrie Forijulii, statim fuit captus et ductus usque ad furchas et quod nisi scala fuisset brevis sive curta, ipse totaliter fuisset suspensus. Et tandem auxiliante Deo fuerunt et gentibus Regie Maiestatis dicte gentes Venetorum fuerunt depulse de Terra et Castro Sacili et ipsis gentibus depulsis fuit positus unus alius Capitaneus nomine

semper pro Regia Maiestate. Et ulterius quum Veneti obti=
nebant aliquam victoriam contra gentes Regie Maiestatis, supra
dicti tenentes partem Venetorum congratulabantur et festum ma=
gnum faciebant et per oppositum tristabantur quum gentes
regie Maiestatis aliquam habebant victoriam. Demum Capi=
taneus hoc sciens et eorum pravam opinionem scripsit et
notificavit D. Paulo Clovier tunc Locumtenenti Magn. D. Comitis de
Ortimbarch Vicarii Sacri Romani Imperii in Patria Foriiulii et
cum suo consilio et de sui mandato ipse Capitaneus Sacili confi=
navit de dicta Terra Sacili Valnerium Peliza, Gandenel del Ben=
... suum Bertulussiu, Ottobonum, Gisbertum, Gisvrelem de Vandi
et Pean, qui steterunt confinati de Terra Sacili per plures menses
et tandem paucis diebus elapsis fuerunt et sunt introducti in
Terram Sacili et ubi primo erant mali et pessimi, modo facti sunt
peiores, quia ipsi minantur bonis viris qui fuerunt boni et
fideles Regie Aquilegensis et qui fuerunt causa reducendi Terram
Sacili ad Regie Aquilegensem et ipsam tollere de manibus Ve=
netorum et ponentes scandala et ziganiam in Terra inter
cives ac utendo his verbis, videlicet: vere vere Dominus Mex
... et Ungari recedent de Patria et isti rustici qui sunt in Terra, modo
recedent de Terra et ibunt laboratum ad villas, oportebit nos facere
vindictam contra illos qui nos offenderunt et nos oporte=
bit lavare manus nostras in eorum sanguine.
Ulterius exponunt quod unus qui est ... a Terra Sacili ex eo quia
ipse accepit stipendium a Venetis, egressus fuit strata publica
supraditum Laurencium volendo ipsum occidere ipsum Lau=
rencium qui veniebat ad Parlamentum, in presentia cuiusdam
filii Ser Turini de Glemona et hoc fuit die Lune proxima preterita.

Et ulterius exponunt et dicunt dicti exponentes contra supradictum D. Ludovicum quod continue duo sui filii steterunt et de presenti stant ad servicium Venetorum et tota ipsa curia steterunt.

Quare supradicti exponentes qui fuerunt semper fideles Excl. Aquilegensis ac Regie Maiestati et qui fuerunt causa redimenti Terram Sacili de manibus Venetorum, supplicant Regie Maiestati quod ipsa Regia Maiestas taliter provideat quod illi qui fuerunt boni et legales premientur et bene tractentur, ita quod ipsi possint pacifice stare in Terra Sacili et quod illi qui fuerunt mali et pessimi puniantur secundum eorum merita et quod permittant bonos vivere in pace et quod Terra Sacili remaneat in bono et pacifico statu. =

Nota a tergo: audiantur partes et cum voluntate Regia ponatur eis silentium.

Prigionia delle offese e danni sofferti da Pre Francesco di S. Daniele prigioniero nel Castello di Osoppo

Org. in MS. Ongaro, Bibl. Udin. 665, 15, pag. 62

Presbiter Franciscus de S. Daniele [illegible] contra [illegible] de [illegible] videlicet D. Guarnerium et D. Bartolum, quia ipsi fecerunt me capi in Terra Utini et fecerunt me conducere in Ospicio et tenuerunt me in carcere [illegible], [illegible] dederunt [illegible] panem cum aqua et [illegible] me [illegible] [illegible] et dederunt mihi multa tormenta [illegible] et [illegible] [illegible] dampnum in summa [illegible] ducatorum [illegible] [illegible] de bonis eorum mihi [illegible]

[illegible] Franciscus [illegible] contra D. Tristanum, quia ipse [illegible] unum meum fratrem videlicet Nicolaum nomine [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] in carcere privato, [illegible] volui exigere [illegible], [illegible] Tristanus [illegible] [illegible] et in [illegible] XXV [illegible] peto ut de bonis [illegible] ut mihi [illegible].

[illegible] pendet.

P 181

[illegible] Francisco

[illegible] est [illegible] per [illegible] de S. Daniele contra D. Guarnerium, D. Bartolum et [illegible] et D. Tristanum de Savorgnano.

[illegible] quomodo [illegible] et [illegible] me in [illegible],

[illegible] fui [illegible] et [illegible] me [illegible]

Daniele [illegible]

[illegible] MS. Ongaro Bibl. [illegible] Firenze [illegible]

Secundo quod ego veni cum Ser Hendrigo et Nicolao fratre suo de

Afrigis in borgo causa interficiendi eum silicet D. Tristanum eius

fratrem;

tercio quia ipsi preciaverunt me et volebant me punire et accu

saverunt me, quod ego dixissem missam incontradito(rii) quod ipsi

fuerunt ad S Danielem;

et quarto uno cho magno et dixit verecundia sua silicet D. Bartuli;

et quinto ipsi tenuerunt me in carcere privato per octo menses et de

derunt mi panem et aquam et modicum et ipsi tenuerunt me in carcere

extra turri ban per unum annum in Chypio, unde volo omnia ista pro

care. ═

Reclami presentati al Re Sigismondo ed al Patriarca d'Aquileja dal Comune di S. Daniele contro i Nobili di ~~S.~~ Daniele

Cfr. MSS Cyano, Bibl. S. Daniele, 66, 15, p. 164

Communitas Sancti Danielis

Invictissimo Domino nostro D. Sigismundo Dei gratia Romanorum, Ungarie Regi etc. et semper augusto seu Domino nostro Ludovico Dei gratia sancte Sedis Aquilegensis dignissimo Patriarche. Universis Consilium et Comune Terre S. Danielis Vestre dominationis humiles servitores cum querela exponuntur et lamentantur de iniuriis eisdem illatis per Nobiles de S. Daniele, videlicet ser Birtulum, ser Guarnerium, ser Nicolaum, ser Vicorandum, Zanuttum.

Et primo conqueritur ipsa Comunitas quod prefati Consortes, nulla causa discordie inter ipsos et Comunitatem S. Danielis nocturno tempore introduxerunt nonaginta pedites armatos quos in Castro S. Danielis clam tenuerunt et interim ibant per Terram S. Danielis accipiendo arma virorum ac eorum, ne ipsi se deffendere possent. Et cum viderunt tempus eisdem aptum insultaverunt terram maximo cum impetu, in quo insultu occiderunt duos viros et decem acriter vulnerati fuerunt. Atque antequam rumor cessasset D. Tristanus in eorum succursu personaliter dictum Castrum intravit, a D. Tristano prefati Nobiles, ut publice asseritur, dare promiserant Sanctum Danielem. Sicque rebus procedentibus eadem die dicti Nobiles ad saccomannum posuerunt domum Nobilis ser Francisci eorum consortis, qui eisdem de istorum proditionibus instare et consentire nunquam voluit. Combusserunt etiam domum Calaurini de S. Daniele et quamplura enormia intulerunt. Postquam vero populus contra ipsos insurrexit viriliter, ipsi Consortes una cum D. Tristano se in Castro prefato reduxerunt et Patriarcha Antonius de Portogruario tunc simulando se velle discordiam tollere, cepit laniare insontes et scelleratos Consortes, proditores exaltare et ubi ipsos homicidas punire debebat eorumdem proditionem per ipsos factam

eisdem viris scelleratis complacuit et ad ipsorum instantiam et D. Tri-
stani posuit in exilium per medium annum quinque notabiles cives
propter quod in S. Daniele subsecuta sunt mala plurima et damna
intollerabilia occurrerunt prout omnibus compatriotis notorium po-
test esse et manifestum.

Item quod prefati Nobiles occiderunt seu occidi fecerunt ipsi aut aliqui
ipsorum Nobilem et Honorabilem virum Ser Julianum de S. Daniele, qui
cum ~~culpa~~ nefario modo occidissent, tenuerunt occultatum tribus diebus
in quodam stabulo.

Item quod prefati Nobiles iuraverunt supra altare in S. Daniele num-
quam esse in dictis aut factis contra Communitatem S. Danielis et sine con-
sensu dicte Comunitatis nullam facere unionem et parum post fece-
runt unionem contra D. Comitem de Ortemburg et suos coadherentes
et steterunt in Varmo contra prefatum D. Comitem tunc Vicarium
Sacri Imperii guerram facientes spoliaverunt quoque Nicolaum Janis
de Tumatio, Nicolaum Dentem de Glemona, quibus magnum damnum
intulerunt et certos mercatores subditos Abbatis de Ornistain et quampl-
ures Alamanos ipsos carceribus acriter includendo Spoliaverunt etiam
Nobiles de Valvasono et vites illorum de S. Vito inciderunt et Tur-
rim Medune que erat Aquilegensis Ecclesie combusserunt, assignantes malum
in dicto Castro de Varmo contra dictum rationis. Que omnia malefacta
Universitati S. Danielis in damnum gravissimum occurrerunt, nam ille
de Glemona imputantes hominibus de S. Daniele, quia predicti malefactores
se nominabant Vicinos de S. Daniele, acceperunt animalia hominum
de S. Daniele et ceperunt Vicinos S. Danielis, quibus damna intulerunt ultra
valorem mille ducatorum. Et ex causa iniuriarum illatarum mercatoribus

premidijs et spoliationibus, mercatores de S. Daniele non audent per Terras et loca
discedere illi quibus illata est violentia tute pertransire, quod cadit in ma
gnum dampnum hominibus et Universitati S. Danielis.

Item conqueritur ipsa Comunitas de eo quod prefati Nobiles ceperunt
quendam familiarem Ser Francisci de S. Daniele et privatum carcerem
committentes ipsum duxerunt in Varmum et eundem tantis et tot
torturis flagellaverunt quod eundem induxerunt ad dicendum quod
Ser Franciscus et ultra decem bon. homines de S. Daniele combusse
runt quamdam arcam in S. Daniele facientes dicti Consortes tractantes
multa enormia et diversas proditiones contra ipsos de S. Daniele in te
dium et gravamen omnium de S. Daniele.

Item quod postquam ipsa Comunitas et dicti Nobiles fecerunt iuramentum
D. Comiti Pipi pro Sanctissimo Imperio, dicti Nobiles seu aliquis ipsorum
contrafecit iuramento per ipsos prestito Romano Imperio, videlicet quod
prout dicitur, dederunt favorem D. Tristano ut intraret Terram Utini contra
voluntatem et in spretum Domini nostri D. Romanorum Regis. Nam
Ser Bartulus misit quendam suum familiarem nomine Iob in predicto
introitu et omnes Consortes miserunt ipsorum familiares quos in Varmo
habebant. Item cum Nobiles de Tricano se sponte et non coacte dederunt
Venetis Zinatus intravit Castrum Tricani cum certis sociis et comuni
tati S. Danielis mala plura intulit, vulnerando et balistriando homines de
S. Daniele, acriter agentes in favorem dictorum Venetorum contra homines
de S. Daniele crudeliter et conantes dicti Consortes seu aliquis ipsorum
subvertere Terram S. Danielis funditus toto ipsorum posse.

Item fuit notificatum de mense Setembris preteriti, quomodo tunc Ser
Bartulus ivit ad pontem Latisane ostendendo quod Capitaneus portus Latisane
ipsi Ser Bartulo daret gentes ut ipse posset intrare Terram S. Danielis: quam Terram
et Castrum de Varmo ipse ibidem obtulit dare in manibus Venetorum. Et Capi
taneus prefatus ipsi Ser Bartulo obtulit prestare gentes ad sufficientiam ad hoc

peragendum. Que notificata fuerunt Comunitati S. Danielis per quendam fidelem Aquilegensis Ecclesie, qui requisitus fuerat ad hoc per quendam Antonium Stipendiarium in Latisana, qui sibi predicta seriatim enarravit.

Item conqueritur ipsa Comunitas de eo quod prefati Nobiles iam pluries, ut asseritur, induxerunt D. Tristanum ad faciendum multa mala contra homines de S. Daniele ut publicum est satis et notorium toti Patrie.

Multa vero alia enormia contra homines et Comunitatem S. Danielis illata per Nobiles et Consortes prefatos possent scribi que obmittuntur ne auditui Dominorum predictorum ad tedium cadant seu gravamen.

Item quod illi Nobiles de S. Daniele tractaverunt cum D. Antonio Patriarcha de Portugruario quod ipse D. Patriarcha posuit introductum in Terra S. Danielis per octo menses, volendo ipsi Nobiles quod Comunitas intraret legam dicto D. Patriarcha contra Regiam Maiestatem et contra D. Comitem de Ortinburg, eius Vicarium.

Nota in margine: Excusatio est infra.

Supplica del Conte Guglielmo di Prata sulla distruz. della Terra di Meduna fatta da Natale Panciera.

MSS. Ongaro, Bibl. Veron. Vol. 666, 15, p. 169

Porrecta per D. Comitem Guglelmum Prate.

probg

Reverendissime Pater et Domine noster singularissime. Uti perquisivi et habui [illegible] fidedignis et probare volentibus supra facto destructionis Terre Metune quod tempore quo magnificus et potens vir D. Comes de Ottingburg S.R. Imperii Vicarius generalis, cum ipsam Terram Metune requisivisset [illegible] obedientiam uti de debito alie fecerant prefato D. Comiti et ipsi li[=]bere se in protectionem suam et obedientiam fideliter subito quod prebue[=]rint tanquam semper fideles servitores S.R. Imperii, Ser Natalis Panciera cum Ser Bartolameo de Maniago de suo libito et voluntate propria tanquam [illegible] in Patria et specialiter inde tirannizans et adimplens quod suo appetitui occurrebat, ivit una nocte cum suis sequacibus et subditis a Terra Portusgruari recedens versus Metunam per terram et per aquam in barchis per flumen Liquencie in modum et formam mercatorum fraudulenter taliter quod sui subditi et stipendiarii proditorie per aquam intraverunt in dictam Terram et ipse per terram ad pontem veniens cum Bartolomeo de Maniago et cum eque[=]stribus et pedestribus sentiens barchas intravisse, ad pontem se presenta[=]vit et tubis sonantibus, illi qui in terra erant proditorie intrati ad pontem cucurrerunt et incisis ligamentis clavium pontis, ipsum declinaverunt et prefatum Ser Natalem introduxerunt. Qui postquam intravit, inter alios percussos et vulneratos duo fuerunt interfecti et plusquam XXV capti fuerunt et de suo mandato in Portumgruarium carcerati fuerunt. Quo facto [illegible] predictam Terram posuit ad sachomannum, convertendo omnia bona [illegible] in suum comodum et propriam utilitatem et suorum sociorum. Demum ignem faciens apponi de mandato suo eam totaliter cremavit et in tantum quod ex omnibus hospiciis que forsan erant plusquam ducentis, nullum

MSS Ongaro 1881 [illegible] Firenze [illegible]

remansit nisi Ecclesia dicta Capella Domini Patriarche Et de hiis omnibus supradictis ab hominibus ferre Pontificarii qui coacti ad saevum transiendum viderunt, et in presentia fuerunt omnium supradictorum plenariam habebitis informationem. —

Nota: Quiae excusant ut in eorum scriptis. —

Il Conte Giovanni di Prata chiede al Patriarca d'Aquileja Lodovico ed al Parlamento l'indennizzo di certe spese sostenute dal Conte Guglielmo di lui Padre ed il risarcimento di danni sofferti dai fratelli dell' Patriarca Antonio Panciera.

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. Verona, 666, 15, p. 95.

Coram Vobis Rev.mo Domino nostro D. Patriarcha, Venerabilibus Dominis Prelatis, Spectabilibus Nobilibus et prudentibus et honorabilibus Communitatibus Patrie Forijulii comparet spectabilis D. Johannes Comes Prate et proponit infrascripta

Et primo dicit quod de anno preterito Magnificus eius genitor D. Guielmeus per illos qui tunc deputati erant ad regimen Patrie F.J. una cum spectabili Milite D. Vinceslao de Spegrumbergo, D. Lodovico de Cignottis et aliis, missus fuit pro parte Patrie ad invictissimum Dominum nostrum Romanorum Regem et fuit sibi provisum de pecuniis pro expensis pro diebus XLV et quod finito dicto termino volens redire, non fuit permissus sed de mandato prefati Domini nostri remansit et stetit ultra dictum terminum XLV dierum bene tribus mensibus cum dimidio suis sumptibus, ex quo mutuo recepit tam a D. Pippone quam ab aliis ultra triginta ducatos, quos cum fuit in Patria sub usuris recepit pro restituendo. Ditque commissum Vobis Rev.mo Domino nostro D. Patriarche per prefatum Dominum nostrum Romanorum Regem ut taxare deberetis expensas factas per dictum servitorem vestrum

D. Guielminum dentaxam facere et sibi solvere et satisfieri et ... petit prefatus D. Iohannes eiusdem natus dignetur Dominatio Vestra gratiosissime facere sua benignitate et gracia.

Item proponit, quod ea die quo Papa Gregorius XII intravit hanc Patriam Forijulii dum supradictus eius genitor patruusque suus et ipse cum suis ivissent eidem D. Pape Gregorio obviam infra stratam, familiares et stipendiarii Natalis et fratrum qui erant in Zopula, armata manu inde exeuntes iverunt ad villam et locum Praturloni ipsius D. Guielmini et ibidem acceperunt et depredati fuerunt animalia bovina et greges et omnia bona hominum de dicta villa, ceperuntque nonnullos eiusdem massarios et subditos et demum domos et ea portare non potuerunt, combusserunt et depredata ac homines captivatos conduxerunt ad dictam Zopulam, quare petit prefatus D. Iohannes pro se et dicto eius Patre predictum Natalem et fratrem condempnari ad emendationem et satisfactionem dictorum dampnorum que ascendunt ultra summam trium milium ducatorum ~~et per Vestram Reverendissimam Paternitatem~~ particulariter denominandorum si fuerit expediens et per Vestram Reverendissimam Paternitatem et Dominationem ac prelibatorum venerabilitatem, spectabilitatem et prudentiam prefatum Natalem et fratrem astringi ad emendandum et satisfaciendum de omnibus et singulis dampnis et pro(?)missis in illis.

Item proponit antedictus D. Johannes de anno et mense presen=
tibus fuisse indebite illatum infrascriptum gravamen An=
tonio de Brugnaria que est subiecta Sacro Imperio et eius nomine ser=
vatur et custoditur fuerunt enim dicto Antonio accepti quatuor boves
cum curru et tenet X solidis, a familiares Capitanei Sacili ante
pontem Sacili in burgo Antonii et tamen idem Antonius solverat
pontaticum solitum, solverat quoddam dacium impositum in dicto
loco a sex vel septem annis citra contra morales et antiquas consuetu=
dines Patrie, videlicet soldos duo pro plaustro. Item quod quum Daniel
de Tagana erat in dicto Sacilo Capitaneus pro Illustri Domino Antonio
de Portugruario, fuit et alia nova et indebita gabella imposita, vide=
licet, quod venientes ad loca propria Forijulii pro singulo curru solve=
rent soldos quinque et unum pro buleta, prefatus Antonius reman=
serat ante fores domus ubi fit consilium in dicta Terra expectans
Vicecapitaneum Sacili ut faceret sibi buletam, licet non debeat
talis gabella solvi, non enim reperietur hoc fuisse nisi a tempore
quo est dictum supra. Et ideo supplicat prefatus D. Johannes ante=
dictus Vestre ~~Vestre~~ Ill.me Pat~~ernitati~~ et Dominationi~~bus~~, Vene=
rabilitatibus, Spectabilitatibus et prudentiis vestris ut astrin=
gatur prefatus Capitaneus ad restitutionem vecturarum per eius
familiares ut supra et quod deinceps ibidem non petantur
vel exigantur mute aut impositiones nisi prout consue=
tum erat et esse debet de antiqua et morali consuetudine
Patrie Fori Julii. =

Querele dei monaci di Sumaga contro Natale Panciera di Portogruaro, presentate al Patriarca d'Aquileja [illegible]

Cop. MSS Orgiano, Bibl. Venez. [illegible] 1?5

Capitula querele facte pro parte venerabilis viri Domini Fratris Jacobi Dei gratia Abbatis Sumaquensis et sui Monasterii contra et adversus Natalem Pancieram de Portugruario, supra quibus suppliciter instatur providere per Rev.dum in Christo Patrem et Dominum nostrum D. Ludovicum eadem gratia sancte Sedis Aquilejensis Patriarcham ac Colloquium huius sue Patrie Forijulii in utilitatem utriusque D. Abbatis et Monasterii Sumaquensis.

Primo gravi cum querela exponitur, quod cum iam quinque annis elapsis vel circa idem D. Abbas absens esset a dicto suo Monasterio pro negociis ipsius Monasterii, dictus Natalis cum comitiva peditum suarum accessit ad Monasterium ipsum manu armata et destruxit foveas ipsius Monasterii et eius muros deruinavit ac portam et turrim eiusdem Monasterii ad terram prostravit in gravissimum dicti Monasterii detrimentum atque damnum ultra valorem quinquecentum ducatorum auri.

Secundo exponitur quod post predicta dictus Natalis non contentus accessit iterato ad dictum monasterium cum stipendiariis suis, seu misit gentes suas ad depredandum monasterium ipsum et homines ipsius tenendum, ex quo tunce non solum laycos sed etiam monacos dicti loci capi fecit atque derobari, depredando eciam res et bona dicti monasterii tam sacras quam non sacras videlicet de Ecclesia apportavit palia, antilia, libros et campanas et de monasterio ipso apportarunt lectos preparatos cum linteaminibus et cultris suis nec non masaricias

MSS Orgiano [illegible] Firenze [illegible]

loci quamplurimas et vasa VIIII partim plena et partim vacua et quandam archam in qua erant XII staria frumenti captivando et apportando eciam cum dictis personis captis par unum bovum cum curribus et aliis rebus loci ut ferramenta masseritie et alia, unde locus ipse Sumagulis deterioratus est ultra valorem ducatorum mille auri:

Tertio exponitur, quod cum dictus D. Abbas haberet supra ripa[m] monasterii passus lignorum circa CC valoris librarum CCCC parvorum vel circa, dictus Natalis dicta ligna accipere fecit et in suam et suorum utilitatem convertit: et hoc non obstante intravit et intrari iussit [illegible] suos in domum dicti monasterii que est in Portugruario versus Castrum et fecit eidem D. abbati et monasterio suo accipere vasa vacua quamplura ac devastare totam, faciendo de ipsa domo in totum vel in parte eius magnas stallas equorum ac destruendo et deruinando certas alias stallas ibidem nec non comburendo balchiones, banchos, capsas et alias leticas et res in tantum quod domus ipsa fuit et est deteriorata ultra valorem [illegible] ducatorum auri.

Quarto exponitur, quod cum prefatus D. Abbas haberet in Portuveteri asseres [illegible] CCLX et de albedo asseres CC causa reparandi molendina sua ibidem existentia, dictus Natalis ipsos omnes asseres accipere fecit et quod deterius est ipsa molendina cum una sua seca totaliter destruxit asportando et in utilitatem suam convertendo mollas dicto rum molendinorum videlicet quatuor paria mollarum ac asseres predictos et alia, que fuerunt in damnum prefati D. Abbatis et monasterii ultra valorem ducatorum sexcentum auri

Quinto exponitur ratione, quod cum dictus D. Abbas haberet in Portugrua
rio in quadam canipa Bertholi sartoris in deposito et servamento circa
urnas vini terrani XL, dictus Natalis sentiens, abstulit totum vinum
et vasa vacua restitui fecit, unde damnificavit d. suum monasterium
de ducatis XL auri.

Sexto exponitur, quod cum dictus D. Abbas propter predicta iam
circa quinque annos preteritos fuisset absens ab ipso monasterio suo nec
potuisset uti, frui et conversari in domo sua de Portugruario nec in
[illegible] [illegible] imponente, nec etiam potuerit interim molendina et
seca predictas quia destructas gaudere, ex quo damnum non modicum
passus fuerit et maxime cum molendina ipsa annuatim sibi respon
debant de afficto frumenti staria XXXIII et ultra et totidem [illegible]
et etiam dicta seca usus non fuerit, que sibi respondebat de libris X,
ideirco petit sibi refici cum ex nunc paciatur damnum de ducati[s] tercentum
[illegible] et ultra.

Pro quibus omnibus damnis et interesse pro parte prefati D. Abbatis
supplicatur sibi taliter provideri quod ipse [illegible] merito contentari. =

[illegible] Firenze [illegible]

Supplica di Leonardo Don di Gagliano massaro del Patriarca contro un ordine fattogli da Nicolò di Portogruaro Decano del Capitolo di Cividale. — Consuetudini del Friuli per ... Massari.

MSS. Varon. 665, 15 pag. 36.

Copia di Jacopo Svagi not.

Coram vobis venerabili et circumspecto viro D. Volrico Rectore ... Ussen secretario et locumtenente Rev.mi in Christo Patris ac Do=mini nostri D. Ludovici Ducis de Deck S. Sedis Apostolicae Patriar=che electi ad quem tam de iure quam de consuetudine spectat def=fensio et protectio massariorum et officialium prefati Domini no=stri Patriarche et iurium ipsorum, comparet Leonardus dictus Don de Gaglano Decanus et massarius cum Loco et focho prefa=ti D. Patriarche et contra et adversus quoddam mandatum sibi factum per venerabilem et sapientem virum D. Nicolaum de Portugruarii decretorum doctorem ac Decanum Civitatensem, quod se impedire non debeat de certis campis ac pratis ac territo=riis quod ipse Leonardus Don recognoscit ad affictum a quondam D. presbitero Varnerio officiale in Ecclesia S. Petri de Poloneto et ab eius successoribus sicut continetur in instrumentis scriptis manu Alexii notarii cancellarii Capituli Civitatensis coram vobis productis.

Et primo dicit et allegat dictum mandatum sibi factum non debere procedere de iure nec consuetudine que pro lege servatur ac vigore dictorum instrumentorum, quia dictus Presb. Varnerius cum consensu et voluntate olim venerabilis D. Johannis Perotti Decani Civitatensis, ad quem

... MSS Vagone B. ... Firenze ... 4 ...

ut dicitur spectat et pertinet seu spectabat et pertinebat collacio dicti beneficii Eccl. S. Petri prefato Leonardo Don et eius heredibus locavit et affictavit dictos campos et territoria ac prata pro af=fictu contento in dictis instrumentis, facta prius diligenti extimacione et scrutinio per prudentes viros ad hoc deputatos, utrum dicta terri=toria portare potuissent maiores et plures affictus et hoc cognito et Ieunaiter percepto non posse plus solvere de affictu, prenomina=tus D. presb. Varnerius fecit dictam locationem eidem Leonardo Don pro maiori utilitate ipsius Ecclesie, quia dicta territoria tunc erant et iacebant in pustotta taliter quod ulla persona tunc tantum dedisset de affictu et tunc quasi nihil haberi seu percipi poterat ex eisdem, nunc vero quia dicta territoria sunt bene culta, laborata et optime pastenata ac meliorata, prefatus D. Dea=nus eadem bona et territoria prelibato Leonardo Don occupare intendit, non obstante quod ipse Leonardus Don a tempore conductionis citra semper anno singulo annualiter ac integraliter affictus suos predictos persolverit non obstan=tibus guerris et malenconiis occursis et existentibus in Patria Forijulii et quod ad presens existunt et occurrunt.

Item dicit ipse Leonardus Don dictum mandatum non procedere, quia talis consuetudo est in Patria Forijulii, videlicet quod si aliquis massarius alicuius Eccl., Ecclesie vel aucisiast...

ptime territorium sibi locatum bene cultivaverit et laboraverit et affictus suos debitis temporibus solverit et territorium meliorarerit ut ipse Leonardus fecit, Domini, Capitulum seu Ecclesia aliqua dictum territorium minime auferre debet nec potest de consuetudine, que iam de iure habent et conservant et in Capitulo Civitatensi diu posita observata

Quare prefatus Leonardus dom tamquam massarius et laborans prefati D. Patriarche petit supplicat et instat ut ipsum tam in iure suo quam in consuetudine Civitatis ac Capituli Civitatensis et Patrie Foriiulii in iure placeat et velitis habere favorabiliter recomissum, quia non esset equum neque iustum quod mercenarius labores suos et mercedem perdere deberet, ut hic, non obstante quod propter meliorationem dictorum bonorum sibi locatorum modo plus de affictu habere possit aut per aliquas personas sibi aliqualiter offeratur quod antea non fuit nec haberi potuit.

Supplica di Dabalmo Andreotti fatta al Re Sigismondo contro gli uccisori del padre suo Marquardo e altri danni sofferti ad opera di Tristano di Savorgnano.

Cris... Vol 666, 15 p. 66, MSS Ongaro, Bibl. Marciana

Coram Nobis Serenissimo et Invictissimo Principe ac Domino nostro D. Sigismundo divina favente gratia Ungarie Rege ac Romanorum Rege semper Augusto, comparens Dyetalmus q. nobilis Ser Marquardi de Andriotis de Utino pro se et fratribus suis et ... ribus et filiis eiusdem olim Ser Marquardi, exponit et cum querela gravissima conqueritur infrascripta vera fuisse affirmans, videlicet quod dum dictus Ser Marquardus civis honorabilis Terre Utini, vir bonus et vite honeste ac semper adherens libertati ... et maxime statu Sacri Romani Imperii contrariusque tirannidi et superbie impii et proditoris Tristani alias de Savorgnano nuncupati resistere vellet cum nonnullis probis civis eiusdem Tristani superbie et tirannidi, qui non solum cives Terre Utini sed etiam Castelanos et potentia sua indebite et de facto opprimebat tamquam tirannus in Patria Fori Julii factus, captus fuit in odium eiusdem proditionis et tiranie, qui quali modo mortem ... Ser Marquardi patris antedicti Dyetalmi pertractaverit narrent in hac forma: Quod ipse Tristanus tamquam dolosus, cupiens in Terra Utini de qua dominum se intendebat facere, non habere aliquos sibi contrariantes, sed quod omnes sub suo timore permanerent, disposuit, prout fecit a Venetiis secum conducendo maximam partem omnium Terre Utini qui sibi videbantur esse

... MSS Ongaro ... Firenze ...

contrarii et eius Nutrii nostrorum et maxime attinentes et propinquos antedicti Ser Marquardi, qui dum esset Utini dato prius ordine cum Franciscutto eius fratre similiter proditore quid in Terra Utini facere deberet, tandem per ipsum Franciscuttum dicti Tristani fratrem coadunatis nonnullis rusticis et incolis sibi subiectis quadam die mercurii de mane ante tercias dicto Ser Marquardo tamquam fideli christicola de ecclesia venieate, dictus Ser Marquardus invasus fuit per assassinos et malefactores qui tunc per ipsum Franciscuttum coadunati fuerant in merchato veteri iuxta domum Magistri Iohannis de Spinimbergo quem Ser Marquardum ad domum suam venire intendentem, agressus fuit quidam Franciscus olim Dogni de Castello cum ceterorum malefactorum comitiva et eundem Ser Marquardum decem et octo vulneribus sautiaverunt, relinquentes eum in terra prostratum pro mortuo, qui Ser Marquardus sic acriter vulneratus per nonnullos suos attinentes ad suam domum portatus fuit et de nonnulla hominum comitiva que ad postulationem dicti Tristani et Franciscutti proditorum stabat attenta in domibus aliquorum conciviam Terre Utini et benivolorum domui ipsorum Tristani et Franciscutti; de eisdem domibus exivit et in platheam se transduxit publice dicendo: quis est qui contradicere velit domui et cassate de Savorgnano; euntibus interim per Terram certis familiaribus eius Tristani et dicentibus artesanis eiusdem Terre Utini, quod si aliquem in Terra presentiret rumorem de mandato dictorum Tristani et Franciscutti non auderent neque presumerent de eorum domibus et stationibus aliqualiter removere, sed quod dimittere facerent dum comitivam ipsi Tristani

...orum verborum ~~[illegible]~~, nullus ex antistitis se de domo movit. Deinde,
...diebus, dum idem Ser Marquardus ad domum ductus fuisset, dictus
Franciscuttus cum Rectoribus tam regentibus iniungi fecit in mandatis
nobili medico et barbero Terre Utini, ne ipsi Ser Marquardo me-
deri deberent sub pena capitis et indignationis domus de Savorgnano,
quod sic factum fuit et deinde dictus Dyetalmus [illegible] eiusdem
Ser Marquardi filius, certum medicum de Civitate Austrie [illegible]
et Magistrum Johannem de Feraria Utinum venire fecit, propter
[illegible] et curare vulnera sui patris, qui medicus immediate per
[illegible] de Savorgnano licentiatus fuit, minantes eidem quod si de subito
[illegible] expediret Terram, tractarent eum peius quam ipsum [illegible]
[illegible] tractaverat. Qui medicus metu ipsorum, de Terra Utini recessit,
[illegible] incuratus permansit dictus Ser Marquardus usque ad terciam
[illegible] et illationem vulnerum sibi factorum, qua die tercia post
[illegible] in Domino diem clausit extremum. Quo de facto metu et
terrore illorum de Savorgnano, nullus ex concivibus Terre Utini ausus
fuit eius corpus ad Ecclesiam sotiare quod inauditum semper fuit
[illegible] oportuit Fratres Ecclesie S. Petri martyris dictum eius corpus ad
Ecclesiam sotiare, predictorum de Savorgnano metu et terrore.
Supra quibus instat et requirit cum instantia Reverendissimam Pa-
ternitatem vestram dictos Tristanum et Franciscuttum alios
de Savorgnano et eorum in hec complices et sequaces qui in processu
exprimentur et nominabuntur puniendos fore et secundum iuris ordi-
nem puniri debere ut hec cedant in aliorum exemplum, ne
de suis possint male gestis gloriari, ad rectitudinem et iustitiam
semper in premissis habendo respectum. =

contrarii et eius Stetrini ~~vero~~ et maxime attinentes
et propinquos antedicti Ser Marquardi, qui dum esset ibidem,
dato prius ordine cum Franciscutto eius fratre similiter proditore
quid in Terra Utini facere deberet, tandem per ipsum Franci-
scuttum dicti Tristani fratrem coadunatis nonnullis rustricis et
incolis sibi subiectis quadam die mercurii de mane ante tercias
dicto Ser Marquardo tamquam fideli christicola de Ecclesia ve-
niente, dictus Ser Marquardus inventus fuit per assassinos et
malefactores qui tunc per ipsum Franciscuttum coadunati fuerant
in merchato veteri iuxta domum Magistri Iohannis de Schrain-
bergo quem Ser Marquardum ad domum suam venire intenden-
tem, agressus fuit quidam Franciskus olim Danzini de Castello cum certorum
malefactorum comitiva et eundem Ser Marquardum decem et octo vulne-
ribus sauciaverunt, relinquentes eum in terra prostratum pro mortuo,
qui Ser Marquardus sic acriter vulneratus per nonnullos suos attinentes
ad suam domum portatus fuit et sic nonnulla hominum comitiva que ad
postulationem dicti Tristani et Franciscutti proditorum stabat attenta
in domibus aliquorum civium Terre Utini et benivolorum domini
ipsorum Tristani et Franciscutti, de eisdem domibus exivit et ad
platheam se transduxit publice dicendo: quis est qui contradicere
velit domini et casate de Savorgnano; euntibus interim per Terram
certis famulis ipsius Tristani et dicentibus artesanis eiusdem Terre Utini,
quod si aliquem in Terra presentiret rumorem de mandato dictorum Tristani
et Franciscutti non auderent neque presumerent de eorum domibus et stationibus
se aliqualiter removere, sed quod dimittere facerent solum comitivam ipsius Tristani

pa... ... istorum propria, nullus ex artifanis se de domo movit. Deinde,

quod durius, dum idem Ser Marquardus ad domum ductus fuisset, dictus

Franciscuttus cum Rectoribus tunc regentibus iniungi fecit in mandatis

cuilibet medico et barberio Terre Utini, ne ipsi Ser Marquardo me...

...eri deberent sub pena capitis et indignationis dominus de Savorgnano,

quod sic factum fuit et deinde dictus Dyetalmus filius eidem

Ser Marquardi filius, certum medicum de civitate Austrie ... ...

... fecit propter

et Magistrum Johannem de Feraria ... ...

... et curare vulnera sui patris, qui medicus immediate ...

... de Savorgnano ... ...atus fuit, minantes eidem quod ... subito

... expediret terram, tractarent eum peius quam ipsum ... ...

... tractaverat. Qui medicus metu ... ..., de Terra Utini recessit,

... incuratus permansit dictus Ser Marquardus usque ad terciam

diem post illationem vulnerum sibi factorum, qua die tercia post

... in Domino diem clausit extremum. Quo de facto metu et

terrore illorum de Savorgnano, nullus ex conviciniis Terre Utini ausus

fuit eius corpus ad Ecclesiam sotiare quod nunquam semper fuit

... oportuit Fratres Ecclesie S. Petri martyris dictum eius corpus ad

ecclesiam ... predictorum de Savorgnano metu et terrore.

Supra quibus instat et requirit cum instantia Reverendissimam Pa...

...ternitatem Vestram dictos Tristanum et Franciscuttum alias

de Savorgnano et eorum in hec complices et sequaces ... ...

...perienter et nominabuntur puniendos fore et secundum iuris ordi...

...nem puniri debere ut hec cedant in aliorum exemplum, ne

de suis possint male gestis gloriari, ad rectitudinem et iustitiam

semper in premissis habendo respectum. ═

Il nob. Bortolomeo di Mels a nome della Madre sua
Daleta di Zoppola domanda al Re Sigismondo e dal Patr. d'Aquil.
Lodovico, la restituzione di metà di Zoppola occupatagli da Natale
Panciera di Portogruaro.

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. Verona, 6607, 15, p. 185.

[illegible]ssime ac Serenissime Princeps Dei gratia Romanorum Rex ac Rev.me DD.
[illegible]dne Dux Decharie ac S. Sedis Apostolice Legatus Patriarcha dignissime, Prelati, No-
biles et Communitates. Coram inclita Maiestate et Dominationibus ac Reverenciis
vestris compareo ego Bartolomeus de Mels filius et tamquam procurator nomine
[illegible] D. Dalete de Zopola et cum gravissima querela dictis illustri Magnificentiis
[v]estris expono quomodo et qualiter Natalis de Portugruario et fratres a decem
[ann]is citra medietatem Zopole indebite et iniuste et contra Deum et iustitiam
[illegible] [illegible] et detinuerant ac de presenti occupant et detinent, et quod
[illegible] Daete prefata medietas Zopole est dos et iura sua dotalia et ideo
[illegible] Natales et fratres de dicta medietate Zopole nihil habent agere de
[illegible] [illegible] Serenitatem et Reverencias vestras cum omni debita instancia
[illegible] [illegible] precor et eisdem supplico ut pronunciare, declarare et determinare
[illegible] dictam medietatem Zopole cum omnibus iuribus, dominiis,
iurisdictionibus et garitiis eidem medietati Zopole spectantibus et [illegible]
[illegible]entibus ad dictam D. Daletam virtute et causa superius enarrata
[illegible] quia est dos sua et de iure spectare et pertinere et dictos Na-
[ta]lem et fratres nullum ius in ipsa medietate Zopole habere, [illegible]
[illegible] ego Bartolomeus dicto procuratorio nomine me paratum [illegible]
[illegible] loco hora et tempore in premissis eisdem Magnificentiis
[illegible] [illegible] et [illegible]. =

[illegible]tergo: [illegible] iure suo coram Officialibus

[illegible] 1391 [illegible]

Supplica de Sigismondo dei Signori della Frattina per ristoro dei danni loro fatti dai Veneziani.

Orig. in MSS. Bibl. Ukron. 665, 5 f. 57
Petitio Consortum de la Fratina

[illegible]issime Maiestati Vestrae, pro parte fidelium servitorum Lodovici, [illegible], Antonii et Francisci de la Fratina humiliter exponitur quod [illegible] quam progenitores [illegible] semper fuerunt, sunt et ipsi intendunt [illegible] servitores Sacri Imperii et Sancte Aquilegensis Ecclesie, paratique [illegible] exponere personas et bona ipsorum pro manutentione et deffensione [illegible] Sacri Imperii et huius Dulcis libertatis sancte Aquilegensis Ecclesie et novissime in dicta perseverantes opinione, anhelantes [illegible] Aquilegensis Ecclesie et [illegible] libertatem possetenus deffensare et manutenere, resistentiam provisionibus fecerunt gentibus Venetorum [illegible] denique [illegible] opportuno auxilio taliter exterminati fuerunt quod eorum Castrum de la Fratina funditus [illegible] et combusserunt, ex quo inestimabile passi sunt dampnum. Quare prelibate Maiestati Vestre humiliter pro dictorum exponentium supplicatur quatenus ipsorum indempnitati paterne compatientes dignemini taliter sibi providere quod [illegible] huiusmodi ipsorum commendanda intentione in totum non depauperentur [illegible] quod quorum animus in [illegible] peragendum merito [illegible] quod provisio huiusmodi aliis cedat in exemplum videlicet ut prom[illegible] [illegible] et [illegible] de causa exponant —

[illegible]

[illegible] Ungere [illegible] Firenze [illegible]

19

1414, 30 aprile. S. Daniele. Sicurtà per un [illegible] a San Daniele per aver avuto rapporto con ribelli.

Bernardo di Braggà notajo Arch. Not. di Udine:

1414, [illegible] [illegible] actum in Terra S. Da[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Turbe, presentibus [illegible] Nicolao, Christo[illegible] [illegible] [illegible], Leonardo [illegible] de la Longa de S. Daniele testibus et aliis [illegible] [illegible] per totum consilium [illegible] S. Danielis fuerit determinatum [illegible] Florianus Livetti sit condempnatus de centum libris denariorum et ultra [illegible] quod stare debeat ultra Tiliam quam [illegible] S. Georgii [illegible] [illegible] ducatorum [illegible] pro [illegible] sua [illegible] [illegible] [illegible] habuit cum Rebellibus et nova tangentia [illegible] que [illegible] notario Livettus [illegible] revelavit etc.; nunc vero coram dictis etc. et me notario Livettus pater dicti Floriani se obligavit [illegible] dicta pena centum ducatorum et [illegible] [illegible] Comucii de la Longa precibus dicti Livetti se obligavit et promisit [illegible] Antonio [illegible] de Utino Gastaldioni S. Danielis dare et solvere [illegible] dicti Gastaldionis hinc per totum mensem Maii prox. futuri libras denar. centum et prefatus Livettus promisit ipsum conservare [illegible] etc. Et ibidem Florianus ratifficavit et contentus extitit et promisit observare predicta —

[illegible] Firenze [illegible]

1414, 1 agosto Ospedaletto. Sentenza arbitraria nelle vertenze per pascoli tra la villa di Osopo e le ville di Buja, [illegible] e Peon[illegible].

[illegible] Bianchi, VIII, 264.

In Christi nomine amen. [illegible] eiusdem 1414, ind. VII, die primo [illegible] Actum in Ospitaleto [illegible] et [illegible] in [illegible] S. [illegible], [illegible] testibus [illegible] [illegible] Osopo [illegible] [illegible] [illegible] Francesco de Vindrio [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

Cum [illegible] discordie et differentie verterentur et verse [illegible] inter homines Ville Osopii ex una et homines Villarum Buie, Peglionis et [illegible] [illegible] et occasione certi pasculi vocati la pascul del bar [illegible] [illegible] partium existentes, situm [illegible] [illegible] [illegible] Johannes de Cavalcantibus legum doctor [illegible] [illegible] [illegible] doctor de Toppo, Andriasius Pittaculi et Simon Bertholotti de Vegono [illegible] notarius [illegible] et [illegible] de Glemona [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Osopii et [illegible] dicti [illegible] [illegible] homines de Buia [illegible] Peglionis et Osopii et [illegible] nomine invocato talem infra dictis homines super dicto pascuo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] compsuerunt et declaraverunt et [illegible]

Quod [illegible] Ville Osopii cum [illegible] ipsorum possint quandocumque eis placuerit et omni tempore anni ire [illegible] [illegible] pascolare cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Buia, Vasinis et Peglionis sine contradictione ipsorum [illegible] [illegible], [illegible] et ultra aquam Tulmenti.

Item quod homines de Peglionis et Vasinis ad eorum voluntatem et [illegible] [illegible] [illegible] cum ipsorum animalibus [illegible] pascolare [illegible] [illegible] pasculo del bar superius nominato sine contradictione alicuius persone.

Item quod homines de Buia cum uno armento dumtaxat ex eorum armentis

modum facere procuravit, et fecit.

[illegible] Firenze [illegible]

[illegible] de [illegible] et placebit et non cum pluribus [illegible] possint [illegible] in dicto pasculo del [illegible] dicto armento pasculare possint et valeant ad eorum voluntatem sine contradictione hominum de [illegible] et aliorum quorumcumque personarum.

[illegible] et [illegible] Dominicus [illegible] pro hominibus [illegible] et [illegible] Franciscus [illegible] pro hominibus [illegible] Johannes [illegible] Nicolao de Peglione [illegible]

191

In Dei Nomine Amen

1414 Anno a Nativitate Eiusdem Millesimo Quadringentesimo Quarto Decimo, Indictione septima, die mercurij vigesima nona mensis Augusti hora vesperorum, vel quasi; Pontificatus vero sanctissimi in Christo Patris, et Domini Nostri Domini Gregorij Divina providentia Papę Duodecimi anno octavo. In presentia mei Notarij, et testium infrascriptorum ad hoc spetialiter vocatorum, et rogatorum.

Reverendissimus in Christo Pater, et Dominus Dominus Iacobinus Miseratione Divina Sanctę Marię novę Sacrosanctę Romanę Ecclesię Diaconus Cardinalis Utinensis vulgariter nuncupatus per Dei gratiam sanus mente, et intellectu, licet corpore languens habens auctoritate Apostolica licentiam testandi per literas Apostolicas vera, et integra Bulla plumbea dicti Domini Nostri Papę more Romanę Curię bullatas, sanas, et integras, ac omni prorsus vitio, et suspitione carentes a me infrascripto Notario visas, et lectas, ac volens de bonis suis, ne ipsum intestatum decedere contingeret, condere testamentum, hoc presens testamentum nuncupativum, quod de Iure civili dicitur sine scriptis, in hunc modum facere procuravit, et fecit.

In primis quidem voluit, ac disposuit, et
ordinavit, quod si eum ab hac luce con=
tigerit, corpus suum poni in quadam caf=
sa lignea, et humari in Ecclesia Conven=
tus Sancti Ioannis Evangelistę Arimi=
ni Ordinis Sancti Augustini, videli=
cet ante Altare Maius dictę Ecclesię
honorifice, et decenter, et indui per Con=
ventum predictum Tunicella, et dalma=
(129t) tica more Diaconi Cardinalis. Item vo=
luit, quod si Germani sui mitterent pro
corpore suo, facturi illud Ultimum de=
portari, quod dictus Conventus teneatur,
et debeat dictum corpus eis dare, rema=
nente in dicta Ecclesia capello suo ap=
penso. Pro quibus disponit, et dare vult
Centum Ducatos, videlicet pro exequijs,
et funeralibus faciendis per infrascri=
ptos suos executores, de quibus quidem
centum ducatis summa quantum melius
fieri poterit extrahatur de bonis dicti
Domini Cardinalis vendendis per dictos
executores cum minori damno dicti Te=
stantis, et suorum heredum. Item con=
firmavit Donationem factam Nicolao
Germano suo, de qua apparet scripta ma=
nu sua propria, ac etiam Instrumentum
super dicta scriptura in publicam for=
mam redactum manu Ioannis Mul=
ker de Dreslaker Clerici Coloniensis
Diocesis Notarij publici, et tunc se=

cretarij

cretarij ipsius Domini Cardinalis cum condi=
ctione erectionis Capelle pro salute anime
sue, et suorum progenitorum in ipsis scri=
ptura, et instrumento contente, quam condi=
ctionem voluit peritus observari. Et=
tiam vero Donationem factam eidem Nico=
lao, ac Nicolussio Germano etiam suo, de
qua summaria scriptura, et instrumen
tum apparet, revocavit, et haberi voluit
pro infecta. Item reliquit Andree fi=
lio Nicolussij Nepoti suo viginti quin=
que ducatos auri, et quod induatur de
nigro de meliori panno. Item vult, quod
Arnoldus, et Ambrosius sui familiares
induantur de panno nigro meliori; Omnes
autem alij de grossiori sic, quod omnes
sint honeste induti. Item voluit, quod
dicti executores honorent Ecclesiam San=
cti Joannis de dictis centum ducatis, pre=
ut videbitur eis, ita tamen quod si dictis
Ecclesie, et corpori non videretur hono=
rifice, et sufficienter provisum vult,
quod addantur quinquaginta alij duca=
ti extrahendi de dictis bonis eiusdem
Domini Cardinalis, sicut eisdem execu=
toribus videbitur expedire. Alfino
(f. 130) autem de Camporegali tantum donat,
quod se possit honeste induere de nigro. Ser
Nicolao autem de Civitate Austrie Aquileien=
sis Diocesis donat viginti quinque ducatos
auri, quos sibi mutuavit, prout de quinde=

cim; apparet quedam scriptura manu dicti ser Nicolai, quam ex nunc cassat, et voluit dictum ser Nicolaum honeste etiam indui de nigro, quodque ad restitutionem, et satisfactionem dictorum viginti quinque ducatorum auri minime teneatur. Item ordinavit, et esse voluit, ac deputavit suos executores, et fideicommissarios Reverendissimos in Christo Patres, et Dominos Dominos Angelum titulo Sanctorum Petri, et Marcellini presbiterum, ac Petrum Sancte Marie in Cosmedim Diaconum Sacro Sancte Romane Ecclesie Cardinales ac venerabilem et egregium magistrum Jeronymum de Arimino ordinis Heremitarum sancti Augustini magistrum in sacra pagina, nec non Alfinum, et ser Nicolaum predictos, quibus dedit plenam, et liberam facultatem bona sua quecumque vendendi, et alienandi, ac pignorandi, et alia faciendi, que eis necessaria, et utilia videbuntur usque ad integram, et completam solutionem, et satisfactionem omnium premissorum.

In omnibus autem alijs, et singulis suis bonis mobilibus, et immobilibus, juribus, et actionibus presentibus, et futuris ubicumque sunt, et reperiri possunt fecit, et instituit Nicolaum del Torso fratrem suum predictum suum heredem universalem non revocando donationem eidem Nicolao, ut premittitur,

factam. Et hec est ultima sua voluntas, quam valere voluit iure Testamenti, et si iure Testamenti non valeret, valere voluit iure Codicillorum, et cuiuscumque alterius ultime voluntatis, cassans, et cancellans omne aliud Testamentum, codicillum, et ultimam voluntatem per eum hactenus factam, ac volens, et mandans huiusmodi Testamentum, et voluntatem ultimam omnibus alijs prevalere; Rogansque me Notarium infrascriptum, ut de predictis omnibus, et singulis publicum

(c. 130t.) conficerem instrumentum: Actum Arimini in contrata sancti Bertoli in domo habitationis ser Nicolai de Rusticis de civitate Austrie Notarij Ariminensis in Camera iuxta Smalt dicte domus: presentibus prudentibus, et discretis Viris Fusco Francisci Terentij, Gabriele eiusdem fratre, Antonio Bruno, Magistro Lazarino Ioannis a Planellis, Blancho Ioannis, Magistro Petro Angeli a Legaminibus, Buccio Belini Calceolario, Antonio Liahe Spetiario omnibus de Arimino, ac Antonio Miti de Castello, Magistro Iacobo Antonij a Bocalibus de Pensauro, ac Magistro Dominico Ioannis de Spilimbergo Magnano Aquileiensis Diocesis omnibus habitantibus Arimini testibus ad pre=

Rimini.

dicta vocatis pariter, et rogatis etcet.

Et Ego Arnoldus Severini de Tuoudrichem Clericus Traiectensis Diocesis publicus Apostolica auctoritate Notarius. Quia predicti Testamenti ordinationi, et ultime voluntatis declarationi, omnibusque alijs, et singulis, dum sic, ut premittitur, agerentur, et fierent presens, et personaliter una cum suprascriptis testibus interfui, eaque omnia, et singula sic fieri vidi, et audivi, ideoque hoc presens publicum instrumentum huiusmodi Testamentum in se continens exinde confeci, publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis, et consuetis signavi rogatus, et requisitus in fidem, et testimonium omnium, et singulorum premissorum etcet.

Signum
Notarij

Bibl. Marciana. Mss. Fontanini Classe XIV Cod 48.

vidal

Fontanini Mss. Clas. XIV - Cod. XLVIII.

1409. - In Nomine Domini Amen

Anno a Nativitate eiusdem Millesimo
Quadringentesimo Nono, Indictione Secun=
da, Die vero Veneris penultima Mensis
Augusti; Pontificatus Sanctissimi in Chri=
sto Patris, et Domini Nostri Gregorij Di=
vina providentia Papę Duodecimi An=
no Tertio. In presentia mei Notarij,
et Testium infrascriptorum coram Re=
verendissimo in Christo Patre, et Domi
no Domino Iacobino tituli Sanctę Ma=
rię novę Sacro Sanctę Romanę Eclesię
Diacono Cardinali Utinensi, constitu=
torum et Idem Dominus Cardinalis di=
xit, et asseruit, quod cum Nobilis Vir
Nicolaus del Torso de Utino, Aquile
iensis Diocesis, germanus suus, et u=
troque presente sibi fraterna, et mutua
caritate astringeretur, et vinculo natura=
lis germanitatis instrumentum alliga=
retur ex hoc, et consideratione grato=
rum servitiorum per eumdem Nico=
laum sibi in suis maximis necessita=
tibus in diversis, et magnis pecunia=
rum quantitatibus, et alijs tam in Ro=
mana Curia, quam extra exhibitis,
et quod pro honore eiusdem Domini
Cardinalis, et totius Domus suę ser=
vandis, et ampliandis prefatus Nico=
laus personam, et facultates suas

pluries diversis exposuit periculis, nul=
lis parcendo laboribus, et expensis. qua=
tenus sibi in omnibus complaceret, prout
virtuose complacuit; Unde sibi ex
premissis reddebatur, prout asserebat,
plurimum obligatus. Et propterea i=
dem Dominus Cardinalis cupiens ex
suis patrimonio, et facultatibus facul
tates, et patrimonium Nicolai prefa=
ti etiam ampliare, et considerans, quod
Nobilis Vir Nicolussius antiquio=
rum Frater suus ex bonis paternis
eidem Nicolussio tempore sue eman=
cipationis assignatis, et alijs quibus
habundat decenter, ac honorifice sta=
tum suum, et Domus sue potest con=
servare, ac sperans prefatus Dominus
Cardinalis deinceps per gratiam Dei pos=
se sufficienter vivere de Patrimonio
Jesus Christi, cui semper servire de=
crevit, et pro Statu Sancte Romane, et
Universalis Ecclesie, ut asseruit conti=
nue laborare omnia, de singula bona
+(c. 1284.) sua sua tam ex paterna, quam mater=
na hereditate, ac hereditario quolibet
jure paterno, et materno sibi debita tam
stabilia, quam mobilia in quibuscum=
que genere, et spetie, ac ubicumque si=
ta, et posita prefato Nicolao germa=
no suo omnibus modo, via, iure, et
forma, quibus melius, et efficacius

potuit, ac poterit, ex certa scientia spon=
te, et libere titulo donationis, que dici
tur inter vivos, premissis bene consi=
deratis, donavit, et donat, ac dedit, dat, at=
que largitur; in eumdem omne ius, et
dominium, quod in predictis bonis ha=
bet et habuit transferendo, volens ni=
hilominus hanc non esse unicam tan=
tum sed tot, et tantas donationes, quod
nulla eorum summam centum ducato=
rum excedat, quas hic spetialiter ha=
beri voluit pro distinctis, et suffi=
cienter expressis: Que omnia, et sin=
gula bona idem Nicolaus possit, et
valeat habere, tenere, et possidere, et
de eis facere sue libitum voluntatis
dummodo ad vitam dicti Domini Car=
dinalis predicta bona nullo modo in
toto, vel in parte possint distrahi, a=
lienari, vel vendi; Et cum hoc, quod
post obitum dicti Domini Cardinalis
prefatus Nicolaus, et sui heredes te=
neantur, et debeant unum Altare sub
vocabulo Sanctorum Iacobi, et Nico=
lai in Collegiata, vel alia Ecclesia
Utinensi de novo erigi facere, cum=
que cum tot ex bonis predictis in
utili, et congruo loco sitis dotare,
quod presbitero super eodem dictum
ad laudem Dei celebranti Divina pro
animabus dictorum Domini Cardinalis,

ac Genitorum, et germanorum eiusdem, et alio-
rum, quibus in aliquo tempore teneretur, an-
nuatim solvantur ex illis decem staria
frumenti, decem congia vini, et due marche
solidorum c Aquil, cuius dictus Nico-
laus, suique heredes Jus patronatus, et
presentandi ad illud idoneum sacerdotem
habeant, quique presbiter inter alias quo
tidianas Missas omni mense semel unam
missam super dicto Altari cum nota, et
cantu cum sex alijs presbiteris, vel cleri
cis, inter quos sint Diaconus, et Sub-
diaconus, Evangelium, et Epistolam can-
tantes celebrare, vel celebrari facere tenea
tur, nisi contingeret, quod per eumdem Do-
minum Cardinalem in vita sua consimi
le Altare sic, vel melius dotatum ex alijs
bonis, vel pecunijs suis fuisset erectum,
seu aliud pium opus ad laudem Dei il
lud excedens consimili intentioni edifi-
catum, unde appareat eumdem Nicolaum a
fundatione dicti Altaris ab eodem Domino
Cardinali fuisse spetialiter absolutum. Et ni-
hilominus dixit prefatus Dominus Cardina-
lis, et protestatus fuit coram me Notario, et
Testibus infrascriptis, quod si reperiretur
unquam in posterum, quod aliquod aliud
instrumentum Donationis de bonis predictis
in personam cuiuscumque vel quorumcum
que facte per ipsum sub quacumque alia
data, et die sequenti, illud ex nunc con

fitetur

fiteletur invalidum, et ad cautellam factum, et
non fuisse sue intentionis, et mentis illud va
lere, nisi ut per illud possent evitari pericu
la verissimiliter eventura ratione pernitio
si Scismatis nunc currentis contra i-
psum, et Germanum suum Nicolaum, cui
presentem Donationem fecit sponte, et li
bere in bonis huiusmodi supradictis: Su
per quibus omnibus, et singulis prefatus
Dominus Cardinalis petijt sibi a me Jo-
anne Notario publico infrascripto unum,
vel plura publicum, seu publica fieri
Instrumentum, seu instrumenta: Acta
fuerunt, et sunt hec in Civitate Austrę Civdale
Aquileiensis Diocesis in Domo Residentię
dicti Domini Cardinalis, contratę Pusterr-
nelle hora Vesperorum, vel quasi, sub
anno, indictione, die, mense, et pontificatus
quibus supra: Presentibus ibidem hono
rabilibus, et discretis Viris Maffiolo de
Riboldis de Modocia, Arnoldo Severini
Clericis, et Antonio de Verdag. ar Cra
to Mediolanense Traiectense, et Aquileiensis
Diocesis familiaribus eiusdem Domini
Cardinalis Testibus ad premissa vocatis
spetialiter, et rogatis etcet.

Et Ego Joannes Mulker de Dru-
slaker clericus Coloniensis Diocesis pu-
blicus apostolica auctoritate Notarius,
quia prędictorum bonorum donationi 5

dispositioni protestationi, omnibusque alijs, et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent, et agerentur una cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi, et audivi, ideoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci, publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis, et consuetis signavi rogatus, et requisitus in fidem, et testimonium omnium, et singulorum premissorum etcet.

Signum
Notarij.

D.° 15 bre 1896.

1414 Testamento del
23 agosto Card.e del Torso

1409 Donazione a fratello
agosto Udine colò

Copie
donate dal Sig Enrico del Torso
che le trascrisse dal MSo
Fontanini nella Marciana
ove è indicato

...periale ed al Comune di Udine nella
...ando il castello di Arisj procedete da

32

...e. Egregijs et prudentibus viris Paulo Glovicer
...i Terre Utini amicis dilectis salutem et
...datas Utini die XVIII mensis Augusti pre=
...s quod littere nostre mentibus vestris admi=
...umquam Nuncios vestros ad nostram pre=
...ut rogavissemus, quod velitis modicum
...ttrorum per nos seu dilectos recomendatos
... Tristanum de Savorgnano et fratrem
...stare permittentur, quia ad presentiam
...rout in dictis vestris litteris hec et alia
...espondemus, quod de talibus litteris
...nem capimus et turbationem, et consi=
deramus quod si ad litteras nostras habuissetis considerationem et respectum,
non ita citius respondissetis sicut vestre littere continent aliamque responsio=
nem fecissetis. Dicitis nam ad presentiam nostram nullos Nuncios destinasse,
quod contrarium apparet, nam bis Ambaxiatores reverendissimi domini vestri Electi
Patriarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Forijulii fuerunt ad presen=
tiam nostram et ad Capitula per eos nostro Dominio porrecta, fecimus respon=
siones nostras iustas et rationabiles, prout non dubitamus, quod vobis retule=
runt et si hoc oblivioni tradidistis, nos memorie retinemus, et inter alia requi=
sita per nos, dictos Ambaxiatores rogavimus ut vellent dictum d. Patriarcham
Electum et vestram Communitatem, que istius altercationis causa est, rogare quod
permitteretis villas et alia loca spectantia et pertinentia Castro Arijs et alijs locis
que dilecti nostri recommendati D Tristanus et frater tenent et habent in
Patria Forijulii, stare et permanere secundum antiquam consuetudinem et iurisdictio=
nem suam, nam habentes Castra habere debent iurisdictiones et pertinentias suas et hoc
Serenissimus Dominus Romanorum et Hungarie Rex terminavit et declaravit in treuguis

dispositioni protestationi, or
et singulis premissis, dum
titur. fierent, et agerentur
minatis testibus presen,
sic fieri vidi, et audivi.
sens publicum instrume
propria scriptum exinc
cavi, et in hanc publica
gi, signoque et nomine
consuetis signavi rogatu
in fidem, et testimonium
singulorum premissoru

Signum
Notarij.

1414. 30 Agosto. Ducale al Capitano imperiale ed al Comune di Udine sulla violazione delle tregue in riguardo al castello di Ariis posseduto da Tristano Savorgnano.

[Tho]mas Mocenico Dei gratia Dux Venetiarum etc. Egregiis et prudentibus viris Paulo Glovicer [Capi]taneo, Decem Deputatis, Consilio et Comuni Terre Utini amicis dilectis salutem et ~~Recepimus litteras ve~~ [dilec]tionis affectum. Recepimus litteras vestras datas Utini die xviii mensis Augusti pre[sen]tis responsivas nostris, per quas scribitis quod littere nostre mentibus vestris admi[ratio]nem attulerant, considerantibus vobis numquam Nuncios vestros ad nostram pre[sen]tiam misisse, per quos requisivissemus aut rogavissemus, quod velitis modum [...] quod ville et loca iurisdictionis Castrorum per nos seu dilectos recommendatos [nostrum] Egregium et spectabilem militem d. Tristanum de Savorgnano et fratrem [su]um [...] [...]orum, sub iurisdictione antiqua libere stare permittentur, quia ad presentiam [nos]tram Nuncios aliquos non direxistis et prout in dictis vestris litteris hec et alia [...] continentur etc. Quibus intellectis vobis respondemus, quod de talibus litteris [...]is et contentis in eis, non parvam admirationem capimus et turbationem, et consi[de]rantes quod si ad litteras nostras habuissetis considerationem et respectum, [...] citius respondissetis sicut vestre littere continent aliamque responsio[ne]m fecissetis. Dicitis nam ad presentiam nostram nullos Nuncios destinasse, [q]uod contrarium apparet, nam bis Ambaxiatores reverendissimi domini vestri Electi [Pa]triarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Forijulii fuerunt ad presen[tiam] nostram et ad Capitula per eos nostro Dominio porrecta, fecimus respon[sio]nes nostras iustas et rationabiles, prout non dubitamus, quod vobis retule[ru]nt et si hoc oblivioni tradidistis, nos memorie retinuimus, et inter alia requi[si]ta per nos, dictos Ambaxiatores rogavimus ut vellent dictum d. Patriarcham electum et vestram Communitatem, que istius altercationis causa est, rogare quod [per]mitteretis villas et alia loca spectantia et pertinentia Castro Ariis et aliis locis [q]ue dilecti nostri recommendati D. Tristanus et frater tenent et habent in [P]atria Forijulii, stare et permanere secundum antiquam consuetudinem et iurisdictio[ne]m suam, nam habentes Castra habere debent iurisdictiones et pertinentias suas ~~et~~ hoc [Se]renissimus Dominus Romanorum et Hungarie Rex terminavit et declaravit in treuguis

quas fecimus cum Illustri domino Federico Duce Austrie, et si dicti vestri Am-
baxiatores hanc nostram requisitionem vobis non retulerunt vel si illam
retulerunt et illam memorie non habetis vel habere non vultis, non debetis tan-
tum admirari de litteris nostris, cum bene sciamus et intelligimus quid scribimus.
Propter quod iterato deliberavimus vestras Nobilitates rogare, cum hec vobis pertineant
quatenus vobis placeat providere et cum effectu modum tenere, quod ville et loca spe-
tantia et pertinentia Castro Aries et aliis locis et Castris que habent et tenent
dicti d. Tristanus et frater, permittantur sub iurisdictione dictorum Castrorum
secundum eorum antiquam iurisdictionem et consuetudinem; quod si facietis, cognoscemus vos
treugas esse dispositos observare. Si vero turbabitis villas et loca de iurisdictiones
Castrorum predictorum, eritis dictarum treugarum fractores et necesse erit nobis p[ro]
videre prout honori nostro videbimus convenire.
Dat. in nostro Ducali Palatio die XXX Augusti. indictione VII. MCCCCXIV

Da copia nel Ms. catastico Savorgnano fol. 268
Bibl. Civ. Udine

Castelbargo.

1414, 13 novembre. Il Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck in seguito di lettera a lui diretta da Sigismondo Re de' Romani e Ungheria da Pontestura nel 1414, 14 giugno, richiede i Signori di Castello ad esborsare 2000 ducati per riavere il Castello di Tarcento loro confiscati per ribellione.

MS. Ongaro Verona 665, 15. pag. 292.

~~pag. 292~~

(via di mano di Giacomo Suapi notajo di Udine)

Lodovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electus Dux de Deck tenore presentium notum facimus universis et singulis presentes nostras litteras inspecturis nos cum ea qua decuit reverencia recepisse litteras Serenissimi et Invictissimi Principis et DD. nostri Sixmundi Romanorum et Ungarie Regis eius vero imperiali sigillo munitas et sigillatas integras et illesas, quarum tenor talis est et sequitur in hoc verbo.

Sixmundus Dei gratia Romanorum et Ungarie Rex semper augustus et Dalmacie, Croacie etc Rex Ven.^li^ Lodovico Patriarche Aquilegensi Principi, consiliario et devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne bonum. Venerabilis Princeps, consiliarie et devote dilecte, ex ~~contenta~~ contracta certi debiti Nobilibus Nicolao Comiti de Prata et Simoni Comiti de Pulcinico mille ducatorum auri obligamur, de quibus ipsos ad presens comodiose non valuimus expedire, ideoque cogitavimus prefatos Nicolaum et Simonem per alios aptos modos et congruos facere contentos. Quia vero tue devotioni commisimus Castrum Tarcenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas redimendum, quod hucusque, sicut intelleximus, dictum existit, ideo devotionem tuam requirimus et hortamur attente mandantes quatenus

v

MSS Ongaro Bibl. Zanettiana Firenze ... All. ...

tibi ex duobus partitis unum velis eligere, videlicet, aut quod Castrum
Tarcanti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas recipias et tertium
mille ducatorum prefato Nicolao et Simoni Comitibus pro
nobis et pro nostro debito tradas, aut a Nobilibus de Castro Porpeti
prenotati Castri Tarcanti occupatoribus duo millia ducatorum
recipiendo unum mille ducatorum pro te retineas et secundum
mille ducatorum predicto Nicolao et Simoni Comitibus pro nostro
debito persolvas, castrumque predictum Tarcanti cum suis pertinentiis
apud prefatos Nobiles de Castro Porpeti remanere facias, obsidibus
et pueris quos apud te tenes ipsorum parentibus libere restitutis; vo-
lumusque ut quum prefati Nobiles de Castro Porpeti seu alii ipsorum
tibi unum mille et prenotatis Nicolao et Simoni comitibus alium mille
ducatorum pro nostro debito dederint et pagaverint quod tunc statim
ipsos seu ipsorum per quem seu per quos duo millia florenorum pagata
fuerint de Castro Tarcanti cum suis pertinentiis prout prius tenue-
runt ~~[illegible]~~ ante quam ad manus nostras recepimus nostro nomine possidere
tenendum et gubernandum debeas investire. Sic denique tua velit
devotio in premissis efficere quod prefato Nicolao et Simoni mille
ducatos per premissos modos pro nobis persolvantur prout gratiam nostram
caram habes. Datum Pontestura, XIV die iunii, regnorum nostrorum anno
Hungarie etc XXVIII Romanorum vero quarto.
Quibus litteris per nos sicut premittitur acceptis et intellectis, volentes
mandatis et litteris prefati Ser.^mi^ et Invictissimi Principis et Domini
nostri gratiosissimi obedire et parere ut tenemur, requisivimus prefatos

nobilis de Castro Porpeti qui dictum Castrum Tarcenti habeant et tenent et possideant ut nobis et dictis Nicolusio et Simoni Comitibus dare deberent dicta duo millia ducatorum in prefatis litteris regiis contenta et expressata et retinere Castrum Tarcenti et rehabere obsides eorum datos pro dicto Castro vel nobis dare debeant dictum Castrum Tarcenti et a nobis recipere duo millia ducatorum. Et facta dicta requisicione et data copia prefate littere nobis directe per prefatum Dominum nostrum Romanorum et Ungarie Regem, Nobiles viri Volricus q. ... et Rigardus et Odricus fratres q. ... Dogoni de Castello nobis responderunt quod volebant et intendebant ut obedientie filii obedire litteris Regie Maiestatis ut tenentur et nobis et dicto Nicolussio et Simoni Comitibus dare dicta duo millia ducatorum cum hoc quod ipsos investire et infeudare deberemus de dicto Castro Tarcenti, iuribus et pertinenciis suis et dictum Castrum eis libere dimittere et relaxare deberemus, instantes et supplicantes nobis dicti Volricus, Rigardus et Odricus flexis genibus ut ipsos de dicto Castro Tarcenti, iuribus, iurisdictionibus et pertinenciis suis tamquam devoluto Regie Maiestati et Sue legenti Ecclesie, iure recti et legalis feudi investire benignius et graciosius dignaremur, attentis litteris R. M. Nos vero attendentes et considerantes litteras prefati Domini nostri Romanorum et Ungarie Regis et promptam obedienciam prefatorum Volrici, Rigardi et Odrici et ut per amplius et frequencius animentur in futurum eorum huiusmodi supplicationibus inclinati coram nobis flexis genibus existentes et pro ... eorumque heredibus recipientes

de dictis Castro, mentibus, iurisdictionibus, coloniis, massariis et perti-
nentiis suis omnibus et quibuscumque ad dictum Castrum modo
quolibet spectantibus et pertinentibus, iure recti et legalis
feudi per fimbriam nostrae tunicae investivimus et tenere prae-
sentium iure tenus, salvo semper iure nostro, ac Sedis Apostolicae
legatis Ecclesiae et alterius cuiuscumque. Quibus ac praemissis
dicti Ulricus Aicardus et Coloricus in manibus nostris debitum
fidelitatis iure, iterunt iuramentum prout quilibet fidelis
vasallus Domino suo in talibus praestare consuevit. Nacum etc.

1414. 13 novembre. Soffumbergo. Letta il Patriarca
ad Signori di Udine una lettera a lui diretta dal Re Sigis-
mondo d'Ungheria data Posonia 14 giugno 1411. Nella quale
il detto Re esigeva 2000 ducati per il Castello di Tarcento ricu-
sando di fare tale pagamento, i detti Signori [illegible]
Da presso [illegible] del secolo XV, ann. not. [illegible]

Ludovicus Dei gratia S. Sedis Aquilejensis Patriarcha Electus, [illegible]
se tenore presentium [illegible] omnibus et singulis [illegible]
sentes nostras litteras inspecturis [illegible] debita reverentia
[illegible] Principis [illegible] Romanorum et
Ungarie Regis eius vero sigillo imperiali munitas et si-
gillatas integras et illesas quarum tenor talis est et [illegible] in hoc
verba:

[illegible] Romanorum et Ungarie [illegible] semper Augustus
et Dalmacie et Croacie etc. Rex Ludovico Patriarche Aquilejensi
Principi consiliario et devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne
bonum. Venerabilis Princeps, consiliarie et devote dilecte. Ex contrac-
tu una debito [illegible] Nicolao Comiti de [illegible] et Simoni Comiti,
[illegible] mille ducatorum auri obligamur de [illegible]
[illegible] non [illegible] expedire [illegible] magnificos Nicolaum
et Simonem [illegible] facere contentos, quia [illegible]
[illegible] Castrum Tarcenti predictis mille ducatis ad manus tuas
[illegible] quod usque sicut intelleximus dilatum extitit. Ideo devotio-
nem tuam requirimus [illegible] mandantes quatenus [illegible]
[illegible] partibus unum velis eligere videlicet aut quod Castrum Tarcenti
[illegible] manus [illegible] et tertium mille ducatorum
[illegible] Nicolao et Simoni Comitibus tibi promissis et nostro debito

[illegible] nobiles de Castro Porgeti prenotati castrum [illegible] temporibus duo millia ducatorum, [illegible] unum mille ducatorum pro [illegible] et secundum mille ducatorum prefatis Nicolao et Simoni Comitibus pro nostro debito [illegible], castrumque predictum Taranti cum [illegible] pertinentiis quod prefati nobiles de Castro Porgeti remanere facias obsidibus et veros [illegible] parentibus [illegible] nostro dictum.
Volumusque et quod prefati nobiles de Castro Porgeti [illegible] florenorum tibi unum mille et prenominato Nicolao et Simoni Comitibus aliud mille ducatorum pro nostro debito dederint et persolverint et quod tunc statim ipsos [illegible] per quem [illegible] duo millia florenorum pagata fuerint de Castro Taranti ad manus nostras [illegible] nomine nostro [illegible] tenendum et gubernandum habeas atque [illegible] denique [illegible] velit devotio [illegible] officere quod prefato Nicolao et Simoni mille ducatorum per premissos modos pro nobis persolvant prout gratiam nostram caram habes.
Data [illegible], XIIII junii regnorum nostrorum anno XX et XXVIII Romanorum vero quarto.
Quibus litteris per nos sic ut premittitur receptis et intellectis, volentes mandatis et litteris prefati Serenissimi Principis et Domini nostri gratiosissimi obedire et parere ut tenemur, requisivimus prefatos nobiles de Castro Porgeti qui dictum Castrum Taranti habent [illegible] et possident ut nobis et dicto Nicolao et Simoni Comitibus dare debeant dictam duo millia ducatorum in prefatis litteris Regiis contenta et expressata et retinere Castrum Taranti et adhibere [illegible] eorum datos pro dicto Castro vel nobis dare debeant dictum Castrum Taranti et a nobis recipere duo millia ducatorum et facta dicta

requisitione et data copia prefate littere nobis directe per prefatum Dominum nostrum Romanorum et Ungarie Regem, Nobiles viri Vorlicus q. Ser Rigardi et Rigardus et Odoricus fratres [illegible] in ipso castello nobis responderunt quod volebant et intendebant [illegible] filii obedire litteris Regie Maiestatis [illegible] tenentur et [illegible] dictis [illegible] ducatos cum hoc quod possimus mettere et infeudare [illegible] de dicto castro [illegible] nobis et [illegible] dictum castrum [illegible] libere dimittere et relaxare [illegible] instantes et supplicantes nobis dictis [illegible] Rigardus et Odoricus [illegible] ipsos de dicto castro [illegible] cum [illegible] iurisdictionibus et pertinentiis suis tamquam feudatarium Regie Maiestatis [illegible] iure recto et legalis feudi [illegible] et [illegible] litteris Regie Maiestatis [illegible] nostri Romanorum et Ungarie Regis [illegible] obedientiam prefatorum [illegible] Rigardi [illegible] Odorici [illegible] in futurum [illegible] supplicationibus inclinati [illegible] nobis [illegible] recipiendo [illegible] dicto castro [illegible] colonis [illegible] omnibus et quibuscumque ad dictum Castrum modo quolibet spectantibus et pertinentibus, iure recto et legalis

V

facti ex huiusmodi nostro tenore [illegible] et tenore presentium mandamus, dicto capitaneo nostro necnon [illegible] regentibus [illegible] et aliis quibuscumque.

Item [illegible] dicti Vitalis, Rigardus et Edmundus in manibus [illegible] nostris dicte [illegible] prestiterunt iuramentum quod fideles [illegible] in talibus [illegible] [illegible] [illegible] sigilli [illegible] litterarum [illegible] [illegible]

Datum in [illegible] nostro [illegible] die xiii mensis [illegible],

MCCCCXV, ind. VII. —

1414 ... 2 dicembre 1414

Ex Cod.ce MS. Hist. Cesareo 72. qui continentur varia Di=plomata, et Epistolæ Imp. Sigismundi.

Sigismundus Rex Venerabili Ludovico in Patriarcham Aquilejen=sem Electo (Teck), et sacri imperii devoto fideli dilecto gratiam, et omne bonum. Non solum frequentis, sed assidue sollicitudinis excitamur instantia, ut terre Foriiulii prosperitati, quam mente conspicimus, presidiumque illius terre, prout jus, et conditio patrie postulat Imperiali studio provenimus: in hoc autem, sicut novimus, ... similiter sollicitudo versatur, et ductus spi= ... deadum ... vas. Ut igi= ... rem, quod ... em tuam ... ius pruden. ... ras connecti= (connectas) ... mutuo suf- ... n vel exone=

1414. ... Decembre. Costanza.

L'Imp. Sigismondo al Patr.a Lodovico di Teck con la proibizione di tradurre dalla Patria vittuarie oltre il confine verso Venezia, e di invigilare in questo argomento.

54

fragetur, cum alias a discrimine non vac... detur non tam prudentie, quam fortune: Universis et singulis prelatis, Comitibus, Baronibus, proceribus, nobilibus, Communi=tatibus, oppidis, et villis, et ceteris cujusque status, et gradus, et con=ditionis existant in et sub ditione, et dominio S.me Ecclesie Aquilegiensis existentibus sub pena nostre gravissime indigna=tionis imo verius sub banno Imperiali, et Patriarchali etiam auctoritate nostra in hac parte tibi attributa, committere debes, et mandare quibus et nos harum serie (in ms.) firmiter commit=timus, et mandamus, ut nullus ex ipsis victualia cujuscunque (in antiquissimus codex) maneriei, seu materiei facere extra patriam Foriiulii et ultra loca que respiciunt statum nostre majestatis, et dicioni nostre subjacent, ac obediunt, educere, vendere vel vendi facere permittere vel favorisare aliquatenus presumat, directe vel

[illegible] tunica [illegible] et [illegible]

[illegible] inter [illegible] atque

[illegible] et [illegible]manque!

[illegible] Rigardes et [illegible]

[illegible] in [illegible] quod [illegible]

Ex Cod.ce MS. Bibl. Cesareo 72. qui continentur varia di-
plomata, et Epistole Imp. Sigismundi.

Sigismundus Rex Venerabili Ludovico in Patriarcham Aquilejen- (Teck)
sem Electo, et sacri imperii devoto fideli dilecto gratiam, et omne bonum. Non solum frequentis, sed assidue sollicitudinis excitamur instantia, ut terre Forijulii prosperitati, quam mente conspicimus, presidiumque illius terre, prout jus, et conditio patrie postulat Imperiali Studio provideremus: in hoc autem, sicut novimus, nequissimmerito tua similiter sollicitudo versatur, et ductus spi- rite Consilii ad ~~[illegible]~~ relevandam, et Defendendum Statum illesum ejusdem patrie, vehementer aspiras. Ut igi- tur desideranti patrie prosperitatis sue preservationem, quod Desideriis avidis affectant, succurratur; sinceritatem tuam requirimus, et hortamur attente mandantes, quatenus pruden- ter attendens quod tempora cum causis ita sapiens connecti- (connectas) tur, ut nequaquam invicem sibi derogent, sed potius mutuo suf- fragetur, cum aleas a discrimine non vacaret dum res exponi- retur non tam prudentie quam fortune: Universis et singulis prelatis, Comitibus, Baronibus, proceribus, nobilibus, Communi- tatibus, oppidis, et villis, et ceteris cujusque status, et gradus, et con- ditionis existant in et sub ditione, et dominio Sancte Ecclesie Aquilegiensis existentibus sub pena nostre gravissime indigna- tionis, imo verius sub banno Imperiali, et Patriarchali etiam auctoritate nostra in hac parte tibi attributa, committere debes et mandare, quibus et nos harum serie (ita ut) firmiter commit- timus, et mandamus, ut nullus ex ipsis victualia cujuscunque (in avelationes cedex) maneriei, seu materiei fuerit extra patriam Forijulii et ultra loca que respiciunt statum nostrum majestatis, et ditioni nostre, subjacent, ac obediunt, educere, vendere vel vendi facere permittere vel favorisare aliquatenus presumat, directe vel

indirecte, palam vel occulte, et specialiter inhibeas quibus et [illegible]
per hec scripta inhibemus ut nihil vendatur, vel conducatur, [illegible]
vendi et conduci sub dicta pena permittatur de victualibus [illegible]
portum Latisanum ad castra [illegible] et [illegible] omnisque
ita quod in (?) [illegible] aliquid [illegible]
commercio adversariis et malevolis et eorum subditis per om[nia]
interdicatur. Ceterum volumus et fidelitati tue districtius com[mit]
tendo mandamus, quatenus ad certum terminum competentem
convocato, prout moris est, illius patrie parlamento cum eis
diligenter pertractes, inquiras et studiose scruteris cum quot
et quantis gentibus armatis balistariis equestribus et pedestribus
illum in proximo opus fuerit pro defensione patrie popin[...]
esse parati, et tandem numerum, et quantitatem gentium hu[...]
modi in tuis et ejusdem parlamenti litteris quantocius nobis [...]
cribere, et seriose debeas et procures intimare, nullam in eo negli[gen]
tiam commissurus. Presentium sub nostri regali sigilli appen[sione]
testimonio litterarum. Datum Constantie. Sine nota tempor[is]
[illegible] an. 1414, qui [illegible] in [illegible] concilii.
Suprascripte littere Sigismundi Imp. exemplate sunt ex alio con[si]
mili copia Tom. VII. MSS. Fontanini pag. 556. variorum
existentium in Biblioth. Guerneriana S. Danielis.

1414, 29 Ottobre. Nella Villa di ... altri fr...

Signori di Castello ed il Patriarca e Aquilegia per la

ricuperare del ... di Tricento. —

35

MS Ongaro, Bibliot. ... p. 295.

Giacomo di ... notajo

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXIV, ind.

VII, die XXIX mensis octobris, actum in Villa ... prope Utinum

in via publica ante unum molendinum, presentibus ven. et nobilibus viris D.

Johanne plebano in Achil capellano infrascripti D. Patriarche, Ser Henrico q. Ser

... de Spegnimbergo, Ser Viviano q. Ser Antonii de Laurenzaga, M.o Paulo nota=

rio habitante in Prata q. Ser Odorici de Valle testibus etc.

Usque cum hoc sit quod Invictissimus et Serenissimus Dominus noster D. Sixmun=

dus Dei gratia Romanorum et Ungarie Rex etc. alias per litteras suas mandasset et dedisset

... Rev.mo in Christo Patri et Ill.mo Principi et Domino nostro D. Ludovico

... de Dek Dei gratia ... Sedis Aquilegiensis Patriarche electo, quod a nobili=

bus viris Consortibus de Castello recipere deberet duo millia ducatorum, de

quibus mille deberet dare Dominus Simoni Comiti de Pulcinico et ...

... dicte et alios mille deberet habere idem Dominus noster Patriarcha et dictus

... nobilibus de Castello restituere deberet unum puerum quem pro obside habet

... Ser Voslini de Castello et eis dimittere Castrum Tarcenti et ipsos de ipso

Castro investire et infeudare et ad gratiam suam et Aquilegensis Ecclesie reci=

pere iuxta tenorem litterarum R. M. Ubiquidem in presentia dictorum testium

... Johannis notarii nobilis Odoricus q. Ser Doymi de Castello pro se, Ser

Ulrico de Castello, Rigardo et Doymo fratribus suis volens litteris regiis obedire et

... et executioni debite demandare, nobiles et egregii ... Comes ...

de Pulcinico et Nicolussius Comes Prate per se coriunqui heredes fuerunt contenti et confessi habuisse et recepisse a prefato Odorico dante et solvente pro se et dictis suis Consortibus de Castello ducatos auri mille iuxta et secundum intentionem et litteras R. M. data per dictum D. Regem dictis Comitibus Prate et Pulcinici pro damnis expensis et talea per ipsos datis et factis pro captivitate ipsorum in Veneciis, de quibus mille ducatis dicti DD. Comites per se etc cum obligatione etc dicto Odorico pro se etc et dictis eorum Consortibus stipulanti et recipienti fecerunt finem concessionem etc promittentes etc numquam etc sub pena dupli etc.

Item prefatus Odoricus per se et dictis suis Consortes reliquos alios mille ducatos promisit, ~~statit~~ et convenit dare et solvere Ven.li et nobilibus viris D. Volrico Rectore in Radmi Storf et Paulo Glovicer Capitaneo Utini stipulantibus et recipientibus vice et nomine prefati D. Patriarche Aquilegensis, videlicet quingentos usque ad proximum futurum festum Nativitatis D. N. Jesu Christi, obligans ad hoc omnia bona sua et dictorum suorum Consortum et fratrum. Pro quibus omnibus et singulis attendendis, observandis et firmiter adimplendis prefatus Simon q. Ser Jo. Antonii de Civ. Austrie precibus, instantia et requisitione prefati Odorici obligavit omnia sua bona etc ~~...~~ pro aliis vero quingentis ~~...~~ ~~...~~ ~~dictus Odoricus de Castello promisit facere et~~ avare ducatis ~~...~~ dictis terminibus Rev.dus Pater D. Henricus Episcopus

Concordiensis et Henricus q. D. Thomasii de Spigneinbergo obli=
gaverunt quilibet eorum in solidum et in toto debito mille duca=
torum omnia eorum bona etc, cum hoc quod infra duos dies
dictus Odoricus de Castello promisit facere et curare quod Zenon
Philippe de Cu, Austrie vel alius sufficiens qui placeat Domino
Patriarche se obligabit pro dictis mille cum dicto Simone
dictis D. Henrico Episcopo Concordiensi et Henrico de Spigneinbergo
et conducto Zenone vel alio sufficienti et placeat Domino
Patriarche, tunc dictus D. Episcopus debeat esse absolutus
et liberatus.

Item promisit idem Odoricus de Castello facere venire Volricum et
Rizardum de Castello ad presentiam D. Patriarche die mercurii et quod
predicta ratifficabunt et approbabunt in omnibus et per totum.

Item promiserunt dicti D Volricus et Paulus nomine prefati D. Patriarche
quod facta dicta cautione et promissione fidelitatis, quod dictus D. Pa=
triarcha eis remittet periurium ac rebellionem per ipsos Nobiles de
Castello commissa tam contra Regiam Maiestatem quam contra
ipsum Patriarcham et eius Ecclesiam Aquilegensem et eis restituet
puerum quem pro obside habet et tenet et quod facta cautione
per Patriam Forijulii, dominium et iurisdictionem Aquilegensis
Ecclesie ipsi Consortes de Castello et familiares ipsorum non obstante
dictis rebellione et periurio, ire, transire, stare, morari et habitare
valeant tute, libere et secure occasione premissorum.

Item die ultimo octobris actum in Ecclesia S. Odorici penes Utinum, presentibus D. Nicolussio Comite Orate, Simone comite de Polcinico, Nicolao q. Jacobi a Ponte de Civ. Austrie, Nicolao q. D. Tomasii de Spegnimbergo testibus etc. Utique cum hoc esset et sit quod die XXIX octobris Nobilis Odoricus q. Ser Dogni de Castello promisisset Ven.^li ac nobili viro D. Volrico Rectore in Radmistorf et Paulo Sforicer Capitaneo Utini stipulantibus vice et nomine dicti D. Patriarche hodie conducere ad presentiam Rev.^mi in Christo Patris et Domini nostri D. Lodovici Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche electi, Zenonemq. Ser Philippi de Civ. Austrie, qui se pro mille ducatis solvendis dicto D. Patriarche prout et sicut continetur in suprascripto instrumento per ipsum Zenonem et Simonem q. Ser Jo. Antonii de Civ. Austrie comuniter in toto vel in parte prout dicto D. Patriarche fuerit visum, hoc sit quod idem Zenon non venerit nec veniat, ibidem dictus Odoricus, Ser Volricus et Rizardus de Castello loco et nomine dicti Zenonis produxerunt et pro securitate dictorum mille ducatorum una cum dicto Simone dederunt Rev.^dum Patrem D. Henricum Episcopum Concordiensem, qui se ibidem dicto D. Patriarche obligavit pro dictis mille ducatis cum dicto Simone in toto vel parte prout placebit dicto D. Patriarche, jurans ad sancta Dei evangelia.

Item promiserunt infra octo dies pro securitatibus una cum ipso D. Episcopo producere Lovisium et Nicolaum de Strasoldo qui se obligabunt in toto et parte prout dicto D. Patriarche placebit.

Item cum idem Odoricus promisisset hodie conducere ad presentiam dicti D. Patriarche Volricum de Castello et Rizardum eius fratrem ad ratifficandum et approbandum predicta et ad prestandum et faciendum sacramentum debite fidelitatis prout in suprascripto instrumento continetur, idem Odoricus ibidem dictos Volricum et Rizardum de Castello

qui pro se et eorum heredes ratifficaverunt, approbaverunt et lau=
daverunt omnia actitata et facta per dictum Odricum eorum ip=
sis nominibus. Et cum idem D. Volricus et Paulus promisissent vice
dicti Domini nostri quod factis dicta cautione et promissione, quod
Dominus restitueret eis puerum et investiret eos de Castro Tricenti
iuxta promissionem factam per ipsos et secundum tenorem littera=
rum Regiae Maiestatis, ibidem dictus Dominus noster obtulit se
paratus velle ipsos investire et infeudari de novo de dicto Castro
Regia Maiestate
devoluto ibi, Ecclesie sue Aquilegensi, prestando sacramentum quod
quilibet fidelis vassallus Domino facere tenetur. Volens mandans, jubens
et ordinans dictus D. Patriarcha dictis Volrico, Rizardo et Odorico
quod si Artichus de Castello consors eorum eis dabit et effectualiter
consignabit quartam partem pecuniarum et ducatorum per ipsos datorum
et expensatorum pro habendo Castrum Tarcenti, quod Castrum de=
volutum erat R. Maiestati, dicto D. Patriarche et Aquilegensi Ecclesie
et ipsam quartam partem olim suam quod dando dictos ducatos expensatos
et datos quod teneantur et debeant dicti Volricus, Rizardus et Odo=
ricus de Castello sibi dare et effectualiter consignare et gaudere
permittere partem suam dando partem ipsum tangentem de ducatis
expensatis ipsis suis consortibus et, si dare recusaret idem Artichus
dictos ducatos quod ad quartam partem olim suam dicti Castri, garitus, introitus
et possessionem minime teneantur, sed ipsa habeant, teneant et pos=
sideant dicti Volricus, Rizardus et Odoricus donec de dictis ducatis et
quarta parte ipsorum eis fuerit integraliter satisfactum per dictum Ar=
tichum.

Deinde dicti Volricus, Odoricus et Rizardus flexis genibus supplicaverunt prefato D. Patriarche et ipsos investire et infeudare dignaretur et debeat de dicto Castro Tarcenti, garicto, iuribus, iurisdictionibus, mansis, colonis, habitatoribus, casuariis, masnatis et hominibus ac quibuscumque ad ipsum Castrum spectantibus et pertinentibus, ubicumque, qualitercumque et quomodocumque et ipsos ad gratiam suam recipere iuxta et secundum tenorem litterarum Regie Maiestatis. Quiquidem Dominus noster Patriarcha videns et intelligens petitionem ipsorum fore iustam et rationi congruam et volens dictos Volricum, Rizardum et Odoricum sibi et Ecclesie sue acquirere et eis misereri et ad gremium suum et Ecclesie sue adducere, remittens eis omnem rebellionem et periurium factum R. Maiestati, sibi et Ecclesie sue, dictos Volricum, Rizardum et Odoricum pro se eorumque heredibus recipientes, coram ipso existentes infeudavit et investivit de dictis Castro Tarcenti, iuribus et iurisdictionibus suis quibuscumque ut supra per fimbriam sue tunice iure recti et legalis feudi salvo semper iure suo et Ecclesie sue. Aquilegensis, recepto prius ab ipsis iuramento debite fidelitatis quod quilibet fidelis vasallus Domino suo facere tenetur in talibus et similibus.

Mandavit autem idem Dominus noster mihi Jacobo notario quod inde cellare et inidere deberem omne instrumentum requisitionis, promissionis et iuramenti per dictos Nobiles aliud factum dicto D. Patriarche scriptum manu mei Jacobi, hoc tamen excepto etc.

Item promisit idem Odoricus prefate dare et solvere dictis D. Volrico et Paulo ducatos auri LXXXII usque ad festum carnisprivii proxime futuri, pro quibus attendendis dictus Simon obligavit omnia sua bona. —

1414, 13 nov. Nel Cast. di Soffumbergo. Pagamenti fatti dai Signori di Castello per la ricuperazione Castello di Tarcento

Mss. Veron. 665. 15. pag. 294

Simone q. Ant. Surgo not.

MCCCCXIV, ind. VII, die XIII mensis novembris, actum in Castro Soffumbergi in Stupa, presentibus D. Jodocho Capellano Magn. D. D. Federici comitis in Ortenburgh, Condolfo Capitaneo in Soffumbergo, ... canonico Utinensi, Nicolao notario Tilitini ... testibus ...

Cum hoc sit quod Nobiles viri Rigardus et Odoricus fratres de Castello dare et solvere promisissent pro Rev.mo in Christo Patre et Domino nostro D. Lodovico Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electo Duci de Teck pro rehabendo castrum Tarcenti iuxta litteras Regie Maiestatis ducatos auri mille et heri fuisse dies solutionis fiende et promissionis facte de quingentis ducatis et prefatus D. Patriarcha mandasset fieri ... sibi solutionem de dictis quingentis ducatis. Ibidem comparentes ... Rigardus et Odoricus parati adimplere promissionem factam de solvendo dictos ducatos, quos ... habebant et dederunt et numeraverunt in manu dicto D. Patriarche, quos ibidem habuit et recepit idem Dominus noster, de quibus quidem quingentis ducatis receptis idem Dominus noster dictis Rigardo et Odorico fecit finem remissionem, quietationem et pactum de ipsis quingentis ducatis auri non petendo, promittens idem Dominus noster ... dictis Rigardo et Odorico pro se etc. dictam finem remissionem etc. perpetuo firmam et ratam habere etc. numquam etc. sub pena dupli etc.

Item ...

Item dictis die loco et testibus et subito ac in instanti, cum hoc esset quod dicti Rigardus et Odoricus promisissent ipsi D. Patriarche facere

... Mss Cagone ... Firenze ...

vice et nomine quibus supra i. ... finem remissionem ... perpetuo

... Ultra quidem in presentia ... testium prefatus Dominus noster

Patriarcha cassavit, annullavit et irritavit omnem ... ut

securitates per ipsos fratres dicto Domino nostro Patriarche prestitas

de dando dictos mille ducatos scriptas et annotatas manu mei Jacobi

notarii.

Ubi quidem in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii

prefatus Dominus noster Patriarcha ibidem dictis Rizardo et Odorico

fratribus pro se et aliis fratribus eorum ... dedit et assignavit

Ser Scuttum q. Ser Philippi Raynaldi de ... ibidem presentem

in nuncium et pro nuncio ad ponendum et inducendum dictos Rizardum

et Odoricum et fratres eorum in tenutam et corporalem possessionem

partis Tarcenti q. Ser Artichi de Castello cum omnibus et singulis bonis,

possessionibus, masariis et ... spectantibus et pertinentibus ad partem

Tarcenti dicti q. Ser Artichi et cum iuribus et iurisdictionibus quibuscumque

que dicte partis olim Ser Artichi, quam dicti fratres pro rehabendo ...

partem Tarcenti dicti q. Artichi devolutam Regie Maiestati prout in

litteris R. M. ..., solverunt et dederunt ducatos auri ...

boni auri et iusti ponderis, ultra alios ducatos alias per ipsos fratres ...

tos ... parte ... Tarcenti dicti olim Ser Artichi.

1415, 29 gennajo. Avanti il Castello di Tarcento. Presa di possesso fatta dal nob. Rizzardo e fratelli di Castello della parte del Castello di Tarcento spettante al fu ser Artico di Castello.

MSS Vari ~~666~~ 15. p. 294.

.MCCCCXV. Dello Notajo

Item dicto millesimo, et indictione, die XXIX mensis ianuarii, actum ante Castrum Tarcentis Aquil. Dioc., presentibus presb. Iohanne filio Cichutti de Utino, presb. Lazaro Vicario in Eccl. S. Petri de Tarcento, Rizardo filio d. Varlini de Castello, Iohanne filio Petri de Tarcento testibus etc.

Ibique in presentia dictorum testium et mei Iacobi notarii prefatus Scuttus ... in hac parte nuncius datus et assignatus ut ipse videns et intendens omnia sibi per prefatum Dominum nostrum Patriarcham executioni debite demandare ibidem in tenutam et corporalem possessionem ... ser Artici de Castello partis Tarcenti spectantis et pertinentis ... dictum ser Articum utcumque quomodocumque et qualitercumque posuit solempniter induxit Nobilem virum ser Rizardum q. ser Dymi de Castello suo proprio nomine et vice et nomine Odorici, Dymi et Iacobi fratrum eius, dando in manus dicti ser Rizardi ... portae sive ianue Castri Tarcenti claudendo et aperiendo, intrando et exeundo semel et pluries prout in talibus fieri est consuetum. Ubi quidem dictus ser Rizardus dicto nomine protestatus fuit quod tenutam et corporalem possessionem Castri Tarcenti et partis spectantis et pertinentis olim ad dictum ser Articum animo et corpore presentialiter est adeptus.

Inde transiens dictus Scuttus ad villam Tarcenti in platea publica sub logia comunis ubi erat Vicinantia convocata et congregata more

solito in Tarcento, ibidem alta et intelligibili voce mandavit omnibus massariis et colonis ac cenzuariis dicti quondam Ser Artichi ex parte prefati D. Patriarche quod de cetero de omnibus affictibus eorum et quos solvebant et soliti erant solvere dicto Ser Articho spectantes et pertinentes ad Castrum et sub Castro Tarcenti, respondeant, pareant et obediant dicto Ser Rizardo, Odorico, Doymo et Iacobo fratribus tanquam eorum veris Dominis sub indignationem gratie prefati Domini nostri Patriarche. ——

1414, 13 novembre. Soffumbergo. Il Patr. d'Aquileja Lodovico duca di Teck investe Vorlico ed Antico del Castello di Tercento, da essi recuperato con l'esborso di 2000 ducati; richiesto dal Re Sigismondo con lettera del 14 giugno allegata.

Presso i[n] atti di Ant. Belloni; tra i Nobili di Castello ed il Com. di Tercento — i Not. udine

Ludovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electus dux de Deck tenore presentium notum facimus universis et singulis presentes nostras litteras inspecturis, quod cum ea qua decuit reverentia recepisse litteras Serenissimi et Invictissimi Principis Domini Domini nostri Sigismundi Romanorum et Ungarie Regis eius sigillo imperiali munitas et sigillatas integras et illesas, quarum tenor talis est et sequitur in hec verba:

Sigismundus Dei gratia Romanorum et Ungarie Rex semper Augustus et Dalmatie et Croatie etc. Rex, Venerabili Ludovico Patriarche Aquilegensi Principi Consiliario devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne bonum. Venerabilis Princeps Consiliarie et devote dilecto. Ex contractu certi debiti nobilibus Nicolao Comiti de Prata et Simoni Comiti de Pulcenico mille ducatorum auri obligamur, de quibus ipsos ad presens commodose non valuimus expedire, nilque cogitamus prefatum Nicolaum et Simonem per alios aptos modos et congruos facere contentos. Quia vero devotioni tue commiseram Castrum Tercenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas redimendum, quod hucusque sicut intelleximus dilatum extitit, ideo devotionem tuam rogamus et hortamur attente mandantes quatenus ex duobus partitis unum velis eligere videlicet aut quod Castrum Tercenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas redimas et tercium mille ducatorum prefatis Nicolao et Simoni Comitibus pro nobis et nostro debito [illegible] aut et nobilibus de Castro Porpeti prenominati Castri Tercenti occupatoribus duo millia ducatorum, recipiendo unum mille ducatorum pro te retineas et secundum mille ducatorum predictis Nicolao et

1414, 1 Dec. Udine. Lettera del Patriarca Lodovico al Doge di Venezia, affinchè provveda contro i violatori delle tregue.

Mss. Ongaro, Bibl. Verona, Ut. 666, 15, p. 124

Illustris Princeps salutem. Solarum tenore vobis intimamus qualiter Marescallus noster ut tenetur et consuetus est custodire Patriam nostram et stratas nostras, transiens per Patriam in viis nostris publicis invenit quatuor rebelles nostros et Ecclesie nostre de Pinzano, conducentes quatuor currus frumenti et victualium contra formam treugarum, quos rebelles cum curribus, animalibus et frumento recepit et captivavit, volens et intendens de ipsis rebellibus iustitiam facere sicut continetur in instrumento treugarum, quod quilibet de rebellibus suis facere possit quod vult. Noviter autem illi de Pinzano rebelles nostri et Ecclesie nostre ad territoria nostra se transferentes de facto et contra iuris ordinem et formam treugarum subditos nostros in stratis nostris captivaverunt et animalia ipsorum in stratis nostris depredati sunt ipsosque et ipsa captivatos et depredatos detinent, quod est contra formam et pacta treugarum, de quo non modicum admiramur quod ista nobis et subditis nostris in Patria nostra fiant. Quapropter vobis instamus et rogamus ut depredata et nobis et nostris accepta restituere faciatis et captivos relaxari et contra predictos ~~[illegible]~~ depredatores procedatis et procedere faciatis tamquam contra rebelles depredatores stratarum et fractores treugarum et taliter provideatis quod de cetero talia non fiant, supra quibus mentem et intentionem vestram per litteras vestras nobis rescribatis ut invictissimum Principem et Dominum nostrum D. Sigismundum Dei gratia Romanorum et Ungarie Regem informare valeam.

Datum in Castro nostro Utini, die I decembris MCCCCXIV.

Ex libro [illegible] determinationum [illegible]
Mag.ce Comunitatis Utinen. [illegible] 1418

38

Die Lunae 14. mensis Februarij 1418 in Con.o ord.rii
in quo interfuerunt

Super monitis per D.d. Deputatos ad regimen exponentes [illegible] quomodo ad eorum pervenit notitiam, qualiter gibellini in magna parte venerunt ad Mottam, ubi cum consilio Venetorum faciant congregationem, et coadunantiam gentis [illegible] peditum, causa se trasferendi in Patriam, et quod Veneti dant Tristano de Savorgnano sexaginta lanceas equestrium causa veniendi ad portum Latisanae, et ad alias ad damnificationem Patriae, eo quia dicti Veneti sentiunt Ser.mu D. Nostrum Imperatorem multum augere statum suum, et quasi per totum mundum [illegible] ei factam obedientiam, et magnum factum [illegible] sentiri in Bohemia, et Ungaria. Quare [illegible] Veneti [illegible] facere sicut vipera, quae dum timet mordere, mordere incipit rogavit [illegible] de reparando terram [illegible] in porta de Civis, ubi est terrum barbacanum, et fovea est multum stricta ac in aliis locis reparandis [illegible]

Ex [illegible] propositiones ac determinationes consiliorum mag.ce Communitatis Utin. sig.to lra 6. 1418

1415. 18 gennaio. Udine. Delib. dell'Consiglio di munire la Porta di Cisis per le minacce de' Veneti e di Tristano di Savorgnan

Die Lunae 18 mensis Febr. 1415 in Cons.o ord. in quo inter-fuerunt etc.

Super propositis per DD.s Deputatos ad regimen exponentes et advertentes quomodo ad eos pervenit notitia qualiter Rebelles nostri in magna parte venerunt ad Mottam ubi cum auxilio Venetorum faciunt congregationem et coadunationem gentis [illegible] paditum causa se transferendi in Patriam et quod Veneti dant Tristano de Savorgnano sexaginta lanceas equestrium causa veniendi Portum Latisan. et ad alias ad damnificationem Patriae; et quia dicti Veneti sentiunt Ser.mum Dnum Nrum Imperatorem multum augere statum suum et quasi per totum mundum ita est ei facta obedientia et magnum facit fieri apparatum gentium in Bohemia et Hungaria. Quare ne ipsi Veneti possint facere sicut Vipera quae dum timet mordere mordere incipit rogavit providere de reparando Terram istam specialiter in Porta de Cisis ubi est certum Barbacanum et fovea est multum stricta ac in aliis locis necessariis ipsius Terrae Utini, ubi est necessaria reparatio et facere bonam et optimam custodiam. Considerato maxime quod aliqui ribaldi possent clandestine intrare Terram et imponere ignem in ea de quo magis timendum est quam de aliis, deliberatum fuit quod dictum Barbacanum tollatur a fundo, et cum lapidibus ipsius barbacani construatur et elevetur Turris dictae Portae de Cisis et amplificetur fovea ad hoc ut ibi sit locus tutus. Item quod etiam in aliis locis ipsius Terrae reparetur prout necessarium fuerit. Item commissum fuit omnibus Decanis Terrae Utini ibidem convocatis ut ordinent et faciant fieri bonas custodias et diligenter sollicitent eas ad hoc, ut valeamus omnia pericula evitare. Super quibus omnibus exequendis perficiendis atque adimplendis electi et deputati fuerunt infrascripti. D. Cives Vir M. Blasius M.ri Conr. m.r Jacobus de Pantaleonis et m.r Aloysius de Vecellis ac Camerarius, et Procuratoribus Communis

[illegible] Uzano [illegible] Firenze [illegible]

1415, 20 marzo. Costanza. L'Imperatore Sigismondo concede alla Comunità di Cividale spopolata dalle guerre e dalla peste di accettare ~~quale~~ tra le mura forestieri eccetto che i ribelli dell'Impero e della Chiesa di Aquileja, nominati nel Parlamento tenuto in S. Daniele —

Da copia trovata nel Vol. Monumenta Eccl. Aquilej. ms. del sec. XVIII nell'Arch. Rinaldis-Gropplero.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, Hungarie, Dalmatie, Croatie Rex, honorabilibus et egregiis nostris hominibus et Communitati Civitatis Austrie Fori Julii nostri et S. R. Imperii fidelibus dilectis gratiam nostram et omne bonum. Honorabiles et egregii dicti fideles dilecti. Regie celsitudinis maiestatis que divina gratia nos populos super extollit universos decet ea consideratione pensare fortuitos subditorum eventus et ipsorum necessitatibus providere quatenus sic per salubris providentiam oportunitatis populi in sua fidelitate ubertentur et crescant et de Cesareo nomine transiens in Augustam pietatem exornet, regiat ~~et~~ efficiat clariorem. Siquidem maiestati nostre per vos nuper expositum fuit quod Terra Civitatis Austrie quam singulari affectione complectimus propter varios guerrarum incursus et intemperiem aeris pestilentiis enormibus lesa est et semivacua et quasi inhabitata existit; quodque vos ideo pro reparatione eiusdem optatis et de nostra licentia possitis libere et secure ad vos et civitatem prefatam recipere advenas et venientes quoscumque qui Sacro Imperio et Nobis non rebelles nec infideles sint, exclusis presertim et exceptis illis qui in quodam Parlamento dudum celebrato in Castro S. Danielis Patrie Fori Julii per homines eiusdem Patrie rebelles

habit et nominati fuerunt. Nos igitur qui Civitatibus vestris et singulis populis pro huiusmodi casu oppressis viscerose compatimur et defectibus subvenimus libenter, attendentes premissa fore vera et supplicationes iustas et consonas rationi, fidelitatibus vestris tenore presentium auctoritate S. R. Imperii nostri atque nostra concedimus atque liberam licentia impartimur et damus ut quotcumque homines et personas cuiuscumque status et conditionis existant, que Sacro Romano Imperio prefato et Nobis non rebelles neque infideles sint et qui precipue non intelliguntur esse et non sunt de rebellibus et exceptis nominatis in Parlamento prefato, sed Nobis et Aquilegensi Ecclesie devoti et fideles existant, liceat Nobis ad vos et Civitatem Aquilegie prefatam libere et tute predicta quandocumque et quotiescumque cum ipsorum familiis atque bonis et eorum societate et consortio uti et omnia pace gaudere ipsasque personas et homines ad Civitatem prefatam libere venire et ad vos. tutaque vobiscum et socialiter et civiliter habitare et degere; tenore simili indulgemus quatenus hic Civitatem prefatam beneficio nostre concessionis huiusmodi pluralitate gentium reparare possitis et populum ex prefatis casibus collapsum restaurare per novi successionem incola non obstante, si hodie vel per ante

literas nostras presenti concessioni contrarias sub quacumque verborum
forma expressas ad alicuius vel aliquorum instantiam indulsi=
mus aut concessimus quas et alias per nos forte in posterum
concedendas presentibus, ut prefertur, nostre concessioni contrarias
effectum tenore decernimus non obstare et volumus esse
nullas. Siquis autem licentie et concessionis aut indulti nostre
huiusmodi violator extiterit et impediens, indignationem Nostre
Cesaree Maiestatis se noverit incursurum. Presentium sub
nostre Maiestatis sigilli testimonio litterarum et

tum Constantie anno domini 1415, die vero XX mensis martii,
regnorum nostrorum anno Hungarie XXVIII, Romane electionis
, coronationis I.

Ad mandatum D. Regis
Johannis Episcopus de Strigonio Cancellarius.

1415, 8 giugno. S. Daniele: Accordo tra il Comune di S. Daniele ed i Signori di Arcano.

41

Bernardo di Brazzà notajo. Arch. not. Udine.

Ad honorem et reverenciam Altissimi Dei eiusque gloriosissime Virginis Marie ac omnium Sanctorum et Sanctarum eius ac ad laudem, statum et honorem Invictissimi Domini Imperatoris et Reverendissimi in Christo Patris et Serenissimi Principis ac Domini nostri Domini Lodovici Ducis de Teck Dei gratia sancte Sedis Ecclesie Aquilegensis dignissimi Patriarche, manutentionemque et augmentum predicte Ecclesie totiusque Patrie bonum et felicem statum dicius et pro posse servandum, Nobiles et [illegible] viri Ser Rodulfus q. Ser Francisci, Ser Pertoldus q. Ser Johannis [illegible] Johannis Federicus pro se et pro Ser Johannino et Ser Rizardo fratribus et filiis olim Ser Bartholomei de Tricano pro se ipsis ac vice et nomine Nobilis Ser Gabrielis filii olim prefati Ser Johannini qui modo absens [es]t a Patria, pro quo prefati nobiles promiserunt de ratihabitione quod [in] perpetuo habebit firmam, ratam et gratam pacem infrascriptam [e]t omnia in presenti instrumento contenta et quod ipse infra terciam [d]iem postquam repatriaverit a die requisitionis eiusdem facte per Comunitatem Sancti Danielis ratifficabit, laudabit et approbabit

... MSI Vegano ... Firenze ...

omnia et singula in presenti instrumento contenta cum promissionibus, obligationibus, sacramento et clausulis necessariis et opportunis. ad h[oc] obligantes omnia ipsorum bona presencia et futura ac per eorum heredes familiares, subditos et servitores cuiuscumque condicionis existant, parte ex una et viri honorabiles Nicolaus q. Petri Turbe, Daniel q. Nicolai Pallos, Georgius q. Nicolai Zordani, Ulianus q. Comuci, Johannes q. Domussii, Machor q. Nicolai Contrandi, Floridus de Pecio et Nicolaus Thine predicti de S. Daniele eorum propriis nominibus ac nomine Sindici et Procuratores Hominum et Universitatis dicti S. Danielis habentes a prefata Comunitate et Universitate speciale mandatum ad infrascripta peragendum, prout de ipso sindicatu et mandato, sicut constat manu mei Bernardi notarii infrascripti sub infrascripto millesimo et indictione die iovis sexto mensis ... ipsos ac ipsam Comunitatem, eorum heredes, Subditos, Districtuales ac quoscumque quos ad infrascripta servanda et attinenda quomodolibet in presenti seu quovis tempore in futurum compellare possunt, parte ex altera: de omnibus violenciis, exforciis, contumeliis et iniuriis sibi invicem et vicissim hinc inde in dicendo et faciendo et quomodolibet factis et illatis per se et nominibus antedictis sibi fecerunt finem remissionem, absolucionem et perpetuam liberationem ac pactum

[illegible] in [illegible] non improperando, conquerendo [illegible] men=
[illegible] faciendo et [illegible] et [illegible] bonam fidelem
[illegible] Pacem inter dictos Nobiles et ipsam Communitatem, fecerunt,
[illegible] ac [illegible] modo et via quibus melius [illegible] eandem
[illegible] Deo dante perpetuis temporibus [illegible]
[illegible] ut ipsa Pax et fraternitas inter partes prefatas [illegible]
[illegible] et infallibiliter observetur, compositiones et pacta inter se
[illegible] ut in capitulis infrascriptis lucide declaratur. Primo
[illegible] quod Nobiles prefati sint ad gratiam et amorem Domini nostri
[illegible] Patriarche prefati reducti, quod ipsi Nobiles [illegible] affirmant
[illegible] quod prefati Nobiles et Communitas [illegible] nunquam [illegible]
[illegible] statum Ecclesie Aquilegensis et Domini Patriarche [illegible]
[illegible] perpetuo futurorum et quod propter
[illegible] alicuius exercitus hostium Patrie nullum debeat [illegible] concor
[illegible] compositio aliqua per aliquem dictarum partium nisi de [illegible]
[illegible] et concordia partis alterius et quod Sigillum Nobilium de
[illegible] et Communitatis [illegible] in [illegible] ligis
[illegible] de communi concordia ponatur, semper tamen salvo honore
[illegible] conservatione ac statu Sanctissime Aquilegensis Ecclesie et eiusdem
[illegible].
[illegible] quod ex eo quia interdum pastores inferunt dampnum cum animalibus,

quod casum ut illatum gravamen alteri parti teneatur notificare
et sibi emendare debeat pure de damno et multa, hoc tamen non
intelligendo quod si pignus dare non recusant, quod non debeant pu-
niri delinquentes sed si recusarent dare pignus notifficetur illis in
quorum jurisditione delinquentes extiterint et fiat debitum prout
iuris fuerit.

Quarto, quod prefati Nobiles rebellibus terre et Comunitati S. Danielis
qui per rebelles reputantur et sunt contrarii Comunitati S. Danielis
ut puta illi qui in [illegible] resident et talii essent qui cognoscerentur
salvo quam in bibendo sed non [illegible], faciendo per noctem, nullum
debeant prestare favorem nec receptaculum. Et si Nobiles prefati
aliquos haberent inimicos capitales ipsa Comunitas comuniter vel divisim
debeat prestare favorem quem prefati Nobiles possent in personis
vel rebus damnum aliquod incurrere et si qua partium predictarum
senserit aliquod damnum in bonis vel personis incurrere posse, sibi
invicem debeant partes predicte fideliter notifficare et toto posse
indemnitati resistere et providere.

Item quod si casus accideret quod aliqui districtualium hinc inde
rixam haberent, quod non intelligatur propterea pax in aliquo [illegible]

sed puniantur de eorum excessibus sicut iuris postulaverit ordo

quos [illegible] finem remissionem, pacem, concordiam et bonam volun=
tatem ac compositiones et omnia et singula in presenti instrumento
contenta prefati Nobiles per se ipsos ac dictum [illegible] Gebriadum eorumque
heredes ac omnes eorum [illegible], [illegible] tangit negocium quos compellere possunt
et predicti Sindici et Procuratores per se ac dictam totam Universi=
tatem ac etiam omnes ad quos presencia tangunt et quos presencia
tangere possunt, obligantes ipsi Nobiles bona sua et ipsi Sindici
bona omnia Comunitatis tam presencia quam futura, promiserunt
iuramento corporaliter ad Sancta Dei evangelia perpetuo firma, rata
et grata habere atque tenere et in nullo predictorum contrafacere,
[illegible] venire per se vel alium seu alios ratione aliqua, dolo vel
ingenio sive causa, de iure vel de facto, sub pena quingentorum
[illegible] atorum auri, cuius pene medietas sit et pervenire debeat Ca
[illegible] Domini Patriarche Aquilegensis qui pro tempore fuerit,
[illegible] vero pars firmum tenenti; qua soluta vel non omnia et
singula in presenti instrumento contenta firma permaneant.

Anno Domini [illegible] [illegible] [illegible] gentesimo quintodecimo [illegible]

[illegible] Ms Vergara [illegible] Firenze [illegible]

octava, die octavo mensis, actum in terra Sancti Danielis in Castro Sancti Michaelis, presentibus Venerabilibus viris Dominis presbiteris Johanne de Portunaone et Francischo officiantibus in Sancto Michaele et Mathiussio de Sancto Daniele Vicario in Plebe de Ragogna, ac egregiis et nobilibus viris Dominis Vengisslao milite de Spilimbergo, Ser Johanne Paduano q. Ser Francisci, Ser Nicolao q. Ser [illegible] ambobus de Colloreto, Ser Antonio de Cavriacho, ac providis viris Ser Georgio notario et Viviano habitantibus in Spilimbergo, Ser Johanne Antonio q. Ser Stephani Bertulini de Utino, Ser Johanne de Mossia Capitaneo in Ragonea testibus et aliis in multitudine copiosa.

~~448~~ 1415 circa Ex Cod.e MS. Hist. Caesareo 72. quo continentur varia diplomata et epistolae Imp. Sigismundi. —

12 Sigismundus Rex, Venerabili Ludovico in Patriarcham Aquilegensem electo, et sacri imperii devoto fideli dilecto gratiam et omne bonum. Non solum frequentis, sed assidue sollicitudinis excitamur instantia, ut terre forijulii prosperitati, quam mente conspicimus, presidiumque illius terre, prout jus et conditio patrie postulat imperiali studio procuremus: in hoc autem, sicut novimus, nec immerito tua similiter sollicitudo versatur et ductus spiritu consilii ad relevandum et defendendum statum celsum ejusdem patrie vehementer aspiras. Ut igitur desiderantis patrie prosperitatis sue preservationem, quod desideriis avidis affectant, munerratur; sinceritatem tuam requirimus et hortamur attente mandantes, quatenus prudenter attendens quod tempora cum causis ita sapiens commetitur, ut nequaquam invicem sibi derogent, sed potius mutuo suffragentur, cum alias a discrimine non vacaret dum res exponerentur non tam prudentie quam fortune: Universis et singulis prelatis, Comitibus, Baronibus, proceribus, Nobilibus, Communitatibus, oppidis, et villis et ceteris cujuscunque status gradus et conditionis existentibus in et sub dicione et dominio alme Ecclesie Aquilegensis existentibus sub pena nostre gravissime indignationis imo veriis sub banno imperiali et Patriarchali, etiam auctoritate nostra in hac parte tibi attributa, committere debes et mandare quibus et nos harum serena (ita ms.) firmiter committimus et mandamus, ut nullus ex ipsis victualia cujuscumque (ita Archetypus codex) manerei seu materiei fuerit extra patriam forijulii vel ultra loca que respiciunt

statum nostre majestatis et dicioni nostre subjacent ac obtinem…
educere, vendere vel vendi facere permittere vel favorisare …
quatenus presumat, directe vel indirecte, palam vel occulte, e…
cialiter inhibeas, quiis et nos per hec scripta inhibemus ut n…
deducatur vel conducatur aut vendi et conduci sub dicta pena
permittatur de victualibus ad portum Latisanam ad Castra

ita ms. / ita ms. Vin hic aliquid deesse videtur

Avrets et Vinczani omnisque commercio adversariis, et ma…
et eorum subditis per omnia intelligatur. Ceterum volumus
et fidelitati tue districtius committendo mandamus, quatenus a…
nam terminum competentem convocato, prout moris est, illius …
tarie parlamento cum iisdem diligenter pertractes, inquiras et …
dicte Seniteris cum quotquot et quantis gentibus armatis …
equestribus et pedestribus dum in proximo opus fuerit pro defen…
ne patrie possint esse parati, et tandem numerum et quantitat…
gentium cujusmodi inventis, et ejusdem parlamenti litteris quan…
cius nobis rescribere, et seriate debeas et procures intimare …
tam in eo negligentiam commiseris. Presentium sub nostro
regali sigillo appensi testimonio litterarum datum Constantie
sine nota temporis

Ex Tom. ? MSS. Fontanini pag. 118.

1415, 25 luglio. Gemona. Sentenza del Patriarca d'Aquileja nelle questioni tra quei d'Alesso ed il Gastaldo della Carnia, sulla muta, pascoli, giurati.

Giacomo q. Antonio di Suoppe[?] not. di Cividale. Arch. Not. Udine

A. D. 1415, ind. VIII, die XXV mensis Julii, actum in Glemona in domo Christofori de Plano habitante in Glemona, supra sala, presentibus D. Nicolao de Portugruario decretorum Doctore et Decano Aquilegense, D. Tomasio Abbate Mosacense, ser Adam de Formentinis de Civ. Austrie, ser Marco notario Rauispulini[?] et Jacobo filio Abbatis de Glemona testibus etc.

Super differentia vertente inter homines Ville Alessii ex una et ser Ubaldum Gastaldionem Carnee super contramuta[?] quam dictus Gastaldio dicebat homines Ville Alessii solvere debere, Dominus noster D. Ludovicus Patriarcha Aquilegensis declaravit et sententiavit inter dictas partes, quod dicti homines Ville Alessii non debeant nec teneantur solvere mutam. forenses autem qui ibidem emunt teneantur solvere mutam sicut in Carnea

Item super eo quod dictus Gastaldio dicebat ipsos recepisse de pasculis et fecisse prata et [illegible] [illegible] et non potuisse facere sine licentia Gastaldionis, prefatus Dominus noster declaravit et sententiavit quod si volunt accipere aliquid de pasculis quod cum licentia Gastaldionis accipere debeant et si secus fecerint puniantur sicut alii de Carnea et si receperint, quod recognoscant ~~fecerint recognoscant a Gastaldione~~ a Gastaldione.

Item sententiavit et declaravit quod dicti homines de Alessio debeant facere unum Juratum qui treugas faciat inter vicinos si ad questionem devenirent

et si aliquis fecerit questionem et si non voluerit facere, ~~[illegible]~~ quod intimet dicto D. Gastaldioni . . . et possit unum et [illegible] manibus D. Gastaldionis. (1)

Item prefatus D. Patriarcha imposuit silentium dicto Gastaldioni super petitione quam faciebat eis.

Item prefatus Dominus noster reservavit dicto Gastaldioni et dictis hominibus omnia eorum iura et immunitates que et quas usque nunc habuerunt.

Item ~~sententiavit~~ quod si aliqua questio verteret inter ipsos homines, quod vadant coram D. Gastaldione et si non expediat ibidem, quod veniant ad prefatum D. Patriarcham. =

(1) Capitolo cancellato: Item quod si esset necessarium in Contrata Carnee de auxilio dictorum hominum quod teneantur personaliter.... sicut alii de Carnea. —

1415, 11 luglio. Udine. Compromesso tra Marco di Moruzzo e Pretto di Zucco nelle differenze tra loro per li castelli di Arcano e di Moruzzo.

Vol. Giacomo q. Antonio q. Snappo di Cividale, Arch. Not. Udine.

A.D. 1415, ind. die ultimo julij, actum in Castro Utini in Capella superiori, presentibus D. Odorico milite de Spilimbergo, ser Bartholomeo, ser ... de Manaco, ser Henrico de Partistagno, ... de Strassold et aliis.

Ibique nobiles viri ser Marcus q. ser Pilei de Murucio ex una et ser Prettus q. ... Zucho ex alia, in omnibus causis, differentiis et questionibus, litibus, ... differentiis et questionibus que vertuntur, verterant seu verti sperantur et possunt inter ipsos, supra bonis et hereditate q. ser Odorici de Archano, ser Federici de Murucio nec non supra partibus ipsorum castrorum Archani et Murucii et in omnibus que una pars ... alteri ... petere et requirere possit utrumque, quarumque et qualitercumque occasione predicta tam in castris quam sine castris, unanimiter et concorditer in nobiles viros ... Francischinum de Portulono q. ser Nicolai de Mels, ser Taddeum de Nangaro, D. Antichum de Parcilleis pro tercio et communi amico tamquam in eorum arbitros, arbitratores et amicabiles compositores et ... dantes et concedentes dictis arbitris etc. assumptis, licentiam et auctoritatem ... cognoscendi, diffiniendi, arbitrandi, laudandi et pronunciandi inter ipsos ...

... 7551 Ungaro 1531 ... tirenze ... Veg ...

caŭsa, amicabiliter in iure et de facto et sique de p[illegible] Vaxxatukij &

V. [illegible] Chodkiewicz [illegible] quinquaginta ducatorum cuius pene mediety

[illegible] et alia medietas parti arbitrium observanti, in parte

non observantem integraliter persolvatur. —

[illegible]

[illegible] lino.

[illegible]

[illegible] de Patria [illegible]

[illegible]

[illegible] alli compatriote [illegible]

[illegible] illud idem [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] quatenque [illegible]

[illegible] ecclesiasticas [illegible]

[illegible] tyrannice [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] D. V. [illegible] magna et [illegible]

[illegible], non tot [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] et non [illegible] difficile [illegible] impossibile [illegible]

[illegible], [illegible] D. V. [illegible]

[illegible] excusatos habere [illegible]

[illegible] nobis accedere [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] et per prefatam D. V. [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] quam [illegible]

[illegible] D. V. [illegible], [illegible] salutaribus remediis

provisura, quibus nos [illegible] ecclesiasticis [illegible]

[illegible] cunctipotens D. V. [illegible]

[illegible] et

[illegible] Kastria die XX [illegible] Augusti ([illegible])

R. Pat. V. [illegible]
[illegible] Praesul, [illegible] et
[illegible] [illegible]

415. 22 Agosto. in S. Daniele. Pubblica di[illegible] [illegible] [illegible]

S. D[illegible] che la spedizione fatta [illegible] Sandanielesi contro il Castello di Varmo fu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Signori di S. Daniele e specialmente dell'incendio di questo luogo.

Universis et singulis presentes litteras inspecturis Nos Petrus de Brazacho inferiore Vicegastaldio nobilis viri d. Johannis Morimperch reverendissimi in Christo patris et domini nostri Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche ducisque de Tech loci S. Danielis Gastaldionis honorabilis, Consilium, Comune et Universitas tota loci S. Danielis in pleno Rengo pro infrascriptis peragendis mandato preconis ad sonum campane more solito convocato, harum tenore notum facimus et manifestum: Quod quia Nobiles de sancto Daniele qui in Varmo residebant nobis iniurias multas intulerant, proditiones, homicidia, incendia, spoliationes et plura enormia in terra S. Danielis commiserunt et in ipsorum antiquo proposito perseverantes de quintodecimo Julii proxime preteriti partem maximam ipsius terre combusserunt et persone quamplures mortue fuerunt et iterum se preparantes ad finalem destructionem ipsius terre. Nos vero volentes periculis talibus imminentibus providere, mandavimus strictissime certis nostris vicinis ut irent ad Castrum Varmi superioris et tanquam personas destruere et occidere deberent pro puritate terre nostre. Quo circa affirmamus illud quod factum est in Varmo per vicinos nostros fuisse factum de nostro consensu et voluntate et licet omnes non fuerimus ibi corpore, ibi tamen fuimus mente et intentione et sic affirmamus nos esse huiusmodi negotii participes et ideo promittimus per nos et heredes nostros ipsis nostris nuntiis et quod nullus tempore aliquo debeat aliquid alicui qui fuerit ad predicta dicere occasione ipsa quod cedat ad gravamen sub pena unius marche denariorum pro singula vice. In quorum [illegible] autem litteras fieri iussimus nostreque Comunitatis sigilli impressione mandavimus roborari. Datum et actum in Ecclesia S. Michaelis in terra S. Danielis sub anno domini MCCCCXV. ind. VIII. die XXII mensis Augusti in pleno Rengo ipsius Universitatis.

Da copia nella Colleg. Concina in S. Daniele

Da copia dell'ab. Dom. Ongaro tratta dagli atti del notajo Giacomo di Carnia.

[illegible] MSS Ongaro Bibl. [illegible] [illegible] Colleg. [illegible]

1415. 25 Ottobre - Cividale

Nida moglie del Nob. Giovanni di Gramogliano divide la villa di Gramogliano in Friuli tra essa e Marsilio di Carrara rappresentato dal suo Procuratore Giacomo Squarcione, per pagare un debito del marito verso il detto Carrarese. (1)

In Christi nomine amen. Anno Nativitatis ejusdem 1415, ind. VIII die veneris 25 Octobris actum in Civitate Austrie in curte domus habitationis D. Durlie relicte q. Gulielmi de Venustis, presentibus Nobilibus viris S. Jacobo q. D. Rizardi de Valvasono ac S. Nicolao de Spignimbergo ac Francisco Baldesare testibus adhibitis et rogatis.

Ibique Nobilis Domina Nida uxor Ser Johannis de Gramogliano tamquam pretendens se jus habere in bonis dicti Gramogliani ex obligatione sibi facta per dictum virum suum ut asserebat constare ex quodam instrumento supra dicta obligatione confecto ex una parte ac Jacobus Squarzonus q. Francisci de Padua familiaris ac tamquam Procurator Magnifici Domini Marsilij de Carraria ex altera, volentes a litigijs cessare unanimi consensu concordando convenerunt quod una medietas ville Gramogliani dividenda per Nob. Ser Pretum de Zucho ac dictum Jacobum Squarzonum sit ipsius D. Nide de qua disponere valeat pro libito voluntatis et quod alia medietas Gramogliani sit D. Marsilij de qua etiam disponere valeat pro libito voluntatis, salvis et reservatis tamen juribus utriusque partium predictarum hinc inde, quibus non intendit derogare in aliquo puncto sive clausula in quantum dicta bona medietatis Gramogliani non sufficerent ad solutionem crediti D. Marsilij, vult et obtulit se dicta D. Nida per sacramentum per eam corporaliter prestitum tactis Scripturis prestare consilium, auxilium, favorem dicto D. Marsilio sive

(1) Il Signori di Gramogliano, già Capitano del Castello di Glanech in Carinzia pel Carrarese, dovevagli una somma per esazioni colà fatte.

ejus Procuratori cum omnibus juribus suis dotalibus et non dotatibus usque ad solutionem debitam D. Marsilij et hoc contra quodcumque priores et posteriores emptores et possessores bonorum dicti Ser Iohannis de Gramogliano.

(Dagli Atti del notajo Simone da Cividale. Arch. Not. Udine.)

Pubb.° del D.r Vin. Joppi
Nozze Valmarana = Rappostava
Udine - 5 p Sett.e - 1879

1415 9 decembre. Cividale. Atto di vicinanza tra il Comune di Cividale e quello di Gemona.

48

...gastaldio, Provisores, Consilium et Comune ~~Civitatis~~ Austrie, Diocesis Aquilegensis ... tenore presentium notum facimus universis et singulis presentibus et futuris, quod ... laudem et gloriam omnipotentis Dei eiusque Matris Virginis gloriose, ac sacrosancte ... [illegible] ... Sanctissimi domini nostri ... [illegible] ... honorem Illustrissimi ... [illegible] ... Dei gratia Romanorum Regis ac Hungarie, Dalmatie Croatieque ... honorem Sanctitatis ecclesie Aquilegensis et Patrie Fori Julii, nec non ... et ... in Christo patris et domini nostri domini Ludovici Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche, attendentes antiquam et fidelem amicitiam que ... inviolabiliter viguit inter egregiam et prudentem Communitatem ... Terre Glemone et Nos Communitatemque nostram ... Austrie, ... fraterno affectu eandem amicitiam augere et amore ... fraterno ... roborare, cum eadem Communitate Terre Glemone facimus et contraximus ... et firmam Vicinantiam, ipsamque Communitatem, cives et terrigenas ~~dicte~~ universos ... Glemone in Vicinam et in Vicinos recepimus per presentes promittentes per Nos ... Vicinos Cives et terrigenas dicte Terre ab hodierna die in antea benivolis et propitiis favoribus prosequi et tractare et in omnibus et singulis iniuriis et molestiis et gravaminibus que de cetero dicte Communitati ipsiusque civibus vel eorum alicui qualitercunque ... quocumque modo inferrentes (interrerentur) adiuvare bona fide totis viribus et ... nostros Vicinos gaudere de cetero omnibus et singulis gratiis ... et gaudeant ... quibus ceteri nostri Cives et Vicini ac terrigene ... In quorum omnium testimonium et plenum robur presentes literas ... nostri communis impressione muniri ... in Civitate Austrie sub anno domini MCCCCXV indictione VIII die ... mensis Decembris.

Da copia del 1421 nel Vol. I ... [illegible]

... mercurii XVIII mensis Decembris ind. VIII ...

Da copia dell'ab. dom. Orgnano ... del notajo Giacomo di Carnia

... 1883 ... [illegible]

1415 18 Decembre. Udine. Citazione giudiziaria del nobil Giovanni di Gramoliano a pagare il resto del prezzo di ducati 3500 del Castello di Honech in Carinzia a lui venduto dal nob. cav. Marsilio di Carrara.

... [illegible] Vir d. Johannis de Cavalcantibus legum doctoris . Rev.[mi] in Christo patris et DD. Ludovici Ducis de Deck Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche electi, in temporalibus Vicarii ... mandato per ... patriarchalis curie nuncium peravidam publice alta que voce preconia ... in Utino super platea Comunis Utini, ubi ad presens auditium tenetur ... regitur, prout latum est per laudum et sententiam coram dicto d. Vi... ... iuxta formam Constitutionis Patrie Fori Julii loquentis de citandis ... sunt extra Patriam Fori Julii ... ad instantiam et petitionem prudentis ... Jacobi filii Francisci de Busolenta districtus Padue tamquam procuratoris et procuratorio nomine Magnifici et Potentis ... D. Marsilii de Carraria Carrarie Ducis Aquilarieque Comitis, ... et ... viro d. Johanni q. d. Bernardi de Gramogliano, quatenus cum dicto d. Marsilio seu dicto Jacobo suo procuratori in concordio ... esse debeat de ... ducentis quinquaginta ducatis boni auri et iusti ponderis ... plures vel pauciori, quos ipse d. Marsilius restat et debet habere a dicto d. Johanne ... pretii trium mille et quinquaginta ducatorum aureorum Castri ... Honech positi in contrata Charinthie Alemanie provincia, cum omnibus et singulis dominiis, iuribus, iurisdictionibus, possessionibus, redditibus ... proventibus, villis, nemoribus et ... ad ... Castrum spectantibus et pertinentibus alias vendito ipsi domino Marsilio per dictum d. Johannem et egregium militem d. Andream ... d. Johannis natum ... cum dampnis et expensis, alioquin Utini legitime comparat coram ipso ... in loco sui auditii ultra XV dies, videlicet die nono mensis Januarii proxime futuri ... nonam et ... super predictis in iure responsurus et ulterius ... processurus prout fuerit iuris in pena XX solidorum.

Datum Utini die mercurii XVIII mensis Decembris ind. VIIIa 1415.

Da copia dell'ab. dom. Organo dagli atti del notajo Giacomo di Carnia.

... 1153 ... 1416.

1399 Q. Bulla de Bonifacio IX

Bonifacius eps servus servorum Dei dilectis filiis Nobilibus viris [illegible] militi ex Johanni q.m [illegible]

1416, 8 febbrajo. Costanza. Lettera di Giacomo camerario del capitolo d'Aquileja al cav. Corrado Bojani di Cividale sulle condizioni poste alla rinunzia di Pietro di Luna (pp. Benedetto XIII) al papato.

[illegible]mo Militi D. Conrado de Boyanis de Civitate Austrie Domino meo et ut patri singulari.

Spectabilis et egregie Miles [illegible] michi ut pater post mei [illegible] ad dominationem vestram [illegible], recommendatione filialem cum salute. Missus per vos hic Paulus michi [illegible] quod inter [illegible] intendo peragere, [illegible] D. O[illegible] [illegible] absente, [illegible] quod [illegible] [illegible], [illegible] intra me ipsum quid agendum, [illegible] [illegible] non [illegible] expertissimos adivi et rem tandem pro nunc factibilem non inveni. [illegible] vestra novit deum hic erat quanto frustra pro confirmat[illegible] [illegible] in Con[illegible] [illegible] laboraverit obtinenda. Ad cuius denegationem ratio hec potis[illegible] [illegible] adducebatur, quod confirmare et beneficia [illegible] esset papalem potestatem assumendo ipsius creationem protrahere et in longum differre. [illegible] ergo dehinc pro nunc non expedit cogitare. [illegible] autem [illegible] idem Paulus [illegible] [illegible], [illegible] Antonii pro filio habet in illa [illegible] gratiam expectativam bone date et ille sibi [illegible] quod [illegible] [illegible] gratie vigore prebendam illam acceptaret et sibi de ipsa faceret provideri et potius ius illud [illegible] Frederico, vel si cum aliquo alio de expectantibus, ibidem posset aliqualiter concordare, esset salvatio [illegible], aliter viam iuridi[illegible] [illegible] ignoro defensionis nisi forte ex persona dicti q. D. Antonii esset

reservata, vacanda utpote quia abbreviator vel scriptor seu capellanus aut aliquis familiaris Pape vel Cardinalis extiterit. Si igitur placeat [illegible] super hoc caute [illegible] et secrete inquirere facere et [illegible] aliquem occurrentem veritatem nobis hic significare, qui creato novo Summo Pontifice, beneficium ut reservatum poterimus adipisci. [illegible] Oirquet supranominatus super materia quod sibi visum fuerit vobis per suas litteras intimabit. De occurrentibus autem hic [illegible] [illegible] quod die XIII mensis decembris prox. preterita [illegible] Romanorum Rex et Legati sacri Concilii ex una ac procuratores Ser.morum DD. Regum Castelle, Aragonum et Navarre prepotentum Comitum Armeniaci et Fuxi et [illegible] dientie Petro de Luna ex altera concordarunt super capitulis XII per dictos procuratores oblatis.

Primum quod Concilium convocet dictam obedientiam per litteras in certa forma, LXXX scilicet pro Regno Aragonum, XX pro Regno Castelle, X pro Regno Navarre, V pro Comite Armeniaci, V pro Comite Fuxi.

Secundum quod convocatio ista fiat pro extirpatione scismatis et heresum [illegible] sancta unione Ecclesie, pro reformatione eius in capite et in membris et eiciendo Petrum de Luna a papatu ac pro eligendo unico Summo Pontifice et aliis que ad generale Concilium spectant et iurabunt ad partem Romanorum Rex et Legati quod non tractent aliqualiter dictos DD. Reges et Principes obedientie Petro de Luna tangentia etc.

Tertio quod facta unione dicte obedientie [illegible], incipietur proce[illegible]

contra D. Petrum de Luna ad electionem eiusa papatu, in quo processu non habeatur respectus ad processus factos in Concilio Pisano; quod Cardinales [illegible] de Luna qui volent adherere Concilio admittantur cum dignitatibus, privilegiis et honoribus eorum.

Quarto quod omnes processus Gregorii contra illam obedientiam facti, revocentur.

Quinto [illegible] dispensationes et gratie facte [illegible] Petrum de Luna in obedientia sua de dignitatibus beneficiis [illegible] [illegible] facte [illegible] predictis [illegible], sint valide

Sexto quod admittantur sui cardinales ad omnem [illegible] Concilii

relatum et tam ad electionem futuri Papae quam ad alia etc.

Septimo quod provideatur per Concilium pro officialibus curie Petri de Luna dum tamen accedant post subtractionem [illegible] vel electionis ipsius Petri de Luna.

Octavo quod si contingeret Petro de Luna interim decedere, Reges et [illegible] obedientie eius iurent quod non permittant aliquam electionem celebrari in terris eorum et si eligi contingat aliquem, non adherebunt ei, nec [illegible], [illegible] obediant [illegible] Constantiense facto.

Nono quod si concurrant duo diversarum obedientiarum in eodem titulo, Concilium [illegible], utriusque statu [illegible], [illegible] vivant perpetuo.

Decimo quod permittatur per Regem Romanorum et Legatos Concilii quod a Rege Francie et Anglie obtineant Concilium [illegible] bonos tam pro Petro de Luna si vellet venire et omnibus aliis de dicta obedientia ut possint tute ad Concilium venire.

Undecimo (sic) et ultimo quod de omnibus hiis fiant publica instrumenta etc.

Hec capitula conclusa fuerunt ut supra ex eo quia [illegible] Luna [illegible]

requisitus de cessione vel [illegible] in [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
cum ivit ad [illegible], cum vellet ascendere, fuit per eos requisitus,
respondit non ad propositum et [illegible] tercio requisitus respondit per
cedulam [illegible] in effectu dicens quod via [illegible] proposita
cessionis cum practica [illegible] [illegible] non [illegible] in
magnum detrimentum [illegible], [illegible] plures [illegible]
rationes, nec per ipsam posset haberi [illegible] unio. Item quod
locus Constantie non erat tutus adducens multas rationes, Regem
Romanorum tangentes etc. Ultimo [illegible] [illegible] contra
Regem Aragonum et alios si [illegible] sibi obedientiam et [illegible]
alia sunt que omitto, [illegible] [illegible] et copias habeo. [illegible]
propter dictus [illegible] Rex Aragonum non obstante quod convenisset cum
Legatis nostri Concilii de subtrahendo sibi obedientiam . . . . .

infra LX dies ultra [illegible] LXXX, a tamen termino [illegible]
[illegible] die VI [illegible] in omnibus regnis et terris suis sub-
traxit et [illegible] fecerunt cetere [illegible] subtractionis. [illegible]
litteras Domini [illegible] Imperatoris [illegible] in [illegible] [illegible]

D. . . . . [illegible] Concilii [illegible] hic circa finem mensis ianuarii
[illegible] hec omnia per [illegible] [illegible] publice [illegible]
ex [illegible] factum est ut omnes de [illegible] . . . . . supra
scripta capitula singulariter singuli ratificaverunt et iuraverunt
nunc . . . . . convocatorie iam mittuntur in quibus terminus
trium mensium ad conveniendum apponitur — —
Rex Aragonum per suas litteras importunissime instat quod
dicte convocatorie littere cito . . . . communiter
creditur quod non obstante tali termino se quam citius poterunt nobis
adiungent et opinatur infra XI menses Papam habere quod nobis con-
cedere dignetur Altissimus, qui vos per tempora longiora conservet.
Datum Constantie VIII februarii

per servitorem vestrum, Iacobum
Canon. Aquil. camerarium.

[illegible] nel Vol. XXVI, 344 Collez. Portis-Guerra

1416, 27 marzo. Udine nel Castello. Il Consiglio del Parlamento elegge due suoi Procuratori

Mss. Ongaro, Bibl. Veron. Vol. 666, c5, pg. 111

[illegible] amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXVI, ind. IX, die XXVII mensis marcii, actum in Castro Patriarchali Utini ante cameram Consilii, in pleno Consilio Parlamenti Patrie Forojulii ad sonum campane more solito congregato et convocato, presentibus venerabilibus et nobilibus viris D. Bartolomeo [illegible] Episcopo Placentino Vicario in Pontificalibus, Nicolao la Barba de Utino et Christoforo de Chucanea testibus et aliis pluribus ad hec vocatis, rogatis.

Ibique cum expresso consensu, velle et voluntate et expressa licentia [illegible] in Christo Patris et illustris Principis et Domini nostri D. [illegible] [illegible] Sedis Aquilegensis Patriarche electi Ducis de Deck, [illegible] venerabiles, nobiles et prudentes Dominus Henricus Episcopus Concordiensis, [illegible] de [illegible] canonicus Aquilegensis [illegible] canonico [illegible] [illegible] Aquilegensis, D. Herculis [illegible] canonico [illegible] Stephani [illegible] [illegible] Purcilearum, [illegible] [illegible], Vinceslaus Miles et Nicolaus de Spigniimbergo, Bertoldus de Tricano, [illegible] de Prampergo, [illegible] de Strasoldo et [illegible] de [illegible] pro Nobilibus, [illegible] [illegible] Aquilegie pro Com. [illegible] Aquilegie, Nicolaus de Portis et Guigelminus Puppi pro Com. [illegible], pro Com. Utini D. Iohannes de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Valentinis de Utino, pro Com. Glemone [illegible] Coda et Iacobus Abbatis de Glemona Consiliarii et de Consilio Parlamenti Patrie F. II. [illegible], [illegible] Parlamenti et Patriam [illegible] representantes habentes plenam baylium et potestatem a Patria F. II.

ad infrascripta sicut constat manu mei Jacobi notarii infrascripti
sub[illegible] instante millesimo, indictione et die suprascriptis, more solito
convocati et congregati in loco prefato tractandi et [illegible] pro-
[illegible] Consilium una cum suprascripto Domino nostro [illegible]
domino Patriarcha et de ipsius voluntate deliberatione et mandato, [illegible]
sententia pariter et consensu ut supra modis omnibus atque forma
quibus melius [illegible] et efficacius potuerunt, fecerunt, con[illegible]-
runt et ordinaverunt suos, [illegible] Aquilegensis Patrie Foriiulii et
tocius Patriarchatus venerabiles et prudentes viros D. Ulricum plebanum
in Radmerstorf et Secretarium prefati D. Patriarche ac Johannem [illegible]
fratrem D. Patriarche civitatem in Constancia modo residentes, absentes tam-
quam presentes et quemlibet eorum in solidum, ita quod occupantis con-
ditio potior non existat, sed quod unus ipsorum inceperit alius
mediare valeat, prosequi et finire suos, dicte Ecclesie Aquilegensis,
Patrie Foriiulii totius Patriarchatus Aquileiensis veros et certos nuntios,
actores, negotiorum gestores, sindicos etc. —

1416, 9 agosto. Cividale. Minuta di lettera del Patriarca Aquilejese

....
..... di S. Andrea presso Lignano a danno di sudditi patriarcali

MS Ongaro, Bibl. Verona, Vol. 606, 15 — p. 238

Illustris Princeps Salutem. Ad nostras cum querela nuper deductum est auditus et presertim qualiter quidam Nicolaus Smergonus postarolus vester in porta S. Andree prope Lignanum contra iuris formam et rationis debitam in aquis et pertinentiis nostris et Ecclesie nostre Aquilegensis captivavit quemdam Jacobum Zani habitatorem Marani in magnum dedecus et spretum nostrum et Ecclesie nostre. Rursus mala malis accumulando idem Nicolaus Smergonus captivavit et captivatum duxit Sanctum Andream quemdam Antonium Moni civem et habitatorem Terre nostre Marani venientem cum barcha sua et cum bucetis de Venetiis dicendo habere represaliam contra homines de Marano quod nobis minime constat et petit quidam Johanni Simonis de Marano certos denarios cum minis maximis contra homines de Marano. Idem Johannes offert se stare iuri et facere dicto Nicolao quicquid tenetur si sibi in aliquo tenetur et si petet dictus Smergonus per officiales nostros Marani fiet iustitie complementum. Preterea idem Nicolaus Smergonus hiis non contentus, in aquis nostris et pertinenciis nostris et Ecclesie nostre captivavit Bartolinum Valarisse de Terra nostra Marani conducentem salem de Sergesto Maranum et barcham et salem sibi in aquis, dominio et territorio nostro, accepit, quod est contra treugas Ser.mi et invictissimi Principis et domini nostri D. Sigismundi Dei gratia Romanorum et Ungarie Regis et vestri Ducalis Dominii Venetiarum.

Ulterius dictus Smergonus accusavit indebite et minus iuste vobis
Pelegrinum habitatorem nostrum Marani fuisse contrabannum de
sale et propter hec detentum in carceribus indebite quia numquam
reperietur ipsum fuisse contrabannum ut nobis est testificatum.
Item similiter accusavit Dominio Vestro Nicolaum Veighi de Marano
fuisse contrabannum de certis rebus, quod non inventum et facta
securitate pro barcha sua accepta per [illegible] importabiles [illegible]
non reperta veritate in accusatione facta per dictum Smergonum et
pro tanto hec vobis duximus intimanda significantes quod hec et alia
multa [illegible] contra formam et pacta treugarum prefatarum, quod
nobis satis est grave et summe displicet. Qua propter vos hortamur ut
ablata et accepta in territorio, aquis et dominio nostro restituere fa-
cere velitis et placeat subditis nostris spoliatis et mandare dicto Nicolao
quod ab inceptis desistat contra subditos nostros et in dominio nostro
talia non committat; supra quibus vestris in litteris mentem et intentionem
vestram per latorem presentis rescribere velitis et placeat.

Data in nostra Civitate Austrie die nono augusti MCCCCXVII.

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis
[illegible] Patriarcha electus Dux de Deck.

1416. 27 Settembre. Udine. Lettera del Patr. Lodovico al Comune di Cividale, colla quale chiede soccorsi e gli annunzia la devastazione e l'incendio delle proprietà di Tolberto, conte di Prata ribelle.

tergo: Dilectis fidelibus nostris Castaldioni, Provisoribus, consilio et Comuni nostre Civitatis Austrie.

Lodovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha

Carissimi fideles. Fidelitatem vestram requirimus mandantes quatenus militie vestre que pro talia vestra nobiscum est eamdem stipendium saltem pro uno mense destinare debeatis nam evidenter conspicimus quod per nos et fideles nostros alius ordo et melius datus fuerit quam hucusque habitus est, ita quod etiam elapsis pluribus mensibus guerram nostram congrue terminare possimus. Sed si nos et alii fideles nostri nostris beneplacitis et mandatis paruissetis non dubitamus, quod iam contra hostes nostros victoriam cum maximo triumpho obtinuissemus, et dampna ac insultus illata per ipsos nullatenus passi essemus. Ergo imputare non debet cum hec omnia ex nobis facere nequeamus licet nos et nostra viriliter exponere pro semper fuerimus et de presens simus bone voluntatis ac nec ab ista opinione recedere intendimus donec vitam defensione nostre Patrie Forojulii duxerimus in humanis. Cum igitur adeo satis tempestive incipiemus patriam servare illesam ne ulterius destruatur fidelitatem vestram hoc tamen quatenus ordinem dare velitis, quod nobis erga nos et fideles nostros de Utino ac aliis Castellanis ordinem aliis deputatum debito ista militia quam habetis cum peditibus secundum ordinem aliis deputatum subito transmittentes quia ipsis habitis subito eosdem hostes cum comitiva nostra ac aliis fidelibus nostris citra Tulmentum congrue expugnabimus. Et quia Tulbertus de Prata noster notorius rebellis factus est, die externa totam comitivam nostram ad destruendum Comitatum Prate direximus, cuius pars maior suppositus est incendio et rapine. Datum in nostro palacio XXVII Septembris. Indictione ... (1)

Autographa Fontaniniana Vol. II. N. 61 Bibl. Marciana

(1) Con sigillo in cera rossa impresso sulla carta.

L'atto presente è di grande importanza venendosi a conoscere che Tolberto di Prata era avversario del Patr. Lodovico di Tek; mentre gli altri consorti parteggiavano per esso e nel 1421 subirono l'estrema distruzione del castello e della famiglia dai veneziani che conquistarono tutto il Friuli.

(Trascritto da Vinc. Joppi. Venezia 28 7bre 1898)

N.° [illegible] a buon [illegible]
delle [illegible] delle [illegible].

[illegible] N.° 10 la fine.

37. [illegible]
10 [illegible] il [illegible] delle [illegible]
[illegible]

Richiesta del Vol. [illegible] mediante cambio.
[illegible] delle [illegible] Regionale
[illegible]

[illegible] di [illegible]

[illegible]

N [illegible]
[illegible]

1416 [illegible] testimoni [illegible] di Montereale e sentenza del Patriarca.

MSS [illegible], Bibl. Verona [illegible] — p. 101

MCCCCXVI, ind. IX, die XV mensis octobris, actum in civitate Austrie in patriarchali palatio in stupa inferiori, coram Rev.mo in Christo Patre et Illustri Principe et Domino nostro D. Ludovico dei gratia [illegible] Aquilegensis Patriarcha, presentibus Federico Vellerspeter, Rigardo de [illegible] in [illegible] de Formentinis, Nicolao Ponte de Civ. [illegible] in multitudine [illegible].

[illegible] Francisci de Montereali testis productus per Ser Andream [illegible] contra [illegible] familiarem [illegible] et iuratus dicere [illegible] dixit quod die lune fuerunt octo dies [illegible] Ser [illegible] et [illegible] causa faciendi colationem et existentibus in domo [illegible] et [illegible], et [illegible] dominus [illegible] et dixit [illegible] et ipse respondit [illegible] dominus [illegible] pro vobis et respondit quando et dictus Coradus [illegible] et dictus Ser Andreas dixit dicto testi da pabulum equo [illegible] et ipsum [illegible] misit [illegible] Henrico [illegible] debebat venire et ivit pro ipso et non invenit ipsum. Et dictus Ser Andreas dedit bibere et comedere dicto Georio et cuidam [illegible] suo et unus alius stabat equester extra et vidit dictum Georium [illegible] bibentes et comedentes. Et cum dictus testis reversus fuit [illegible] dicto Henrico et non invento, [illegible] Andree loquentem et dixit non dubitetis Domina quia [illegible] habebit qui vadat secum, ego [illegible] Dominus misit pro multis nobilibus qui veniant ad ipsum et misit etiam pro Ser Andrea et [illegible] equos et equitaverunt et ivit Ser Andreas de bona sua voluntate cum ipsis [illegible] tamquam captivus et nescit quo iverunt.

Martinus filius [illegible] testis productus et interroga-
tus dixit [illegible] non ultra octo dies [illegible] contrata [illegible]
[illegible] ser Andree pro pecuniis et [illegible] salariibus [illegible]
[illegible] suam et invenit tres equos ligatos [illegible] de [illegible]
et supra sedit dicens intra se [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] et parvulum expectavit et finaliter intravit domum [illegible]
[illegible] descendentem per scalas in actu equitandi et dixit quo itis?
et ipse respondit ego vado Civitatem quia Dominus mittit pro me
et ipse Martinus dixit ego veniebam pro pecuniis et salariibus
et ipse ser Andreas dixit vade nunc ad uxorem meam et dabit tibi
et ser Andreas ascendit equum cum dictis tribus et recessit.
[illegible] dixit quod non.
[illegible] in domo, dixit quod non.

Vota retro.

[illegible] dictis testibus, prefatus Dominus noster Patriarcha dixit dicto
ser Andree: vade domum tuam et te dimitto in eodem loco in quo
te dicti famuli [illegible] et propter ipsam [illegible] factam de
me, ego volo quod nullum damnum paciaris et omnia ablata tibi
restituantur et iussit [illegible] factam pro ipso de ducatis [illegible]
[illegible], non tamen absolvit ipsum a culpa si in aliquo erravit. —

Marsilio da Carrara loda il Cav. Corrado Bojani da Cividale della sua antica amicizia; compiange la perdita de' suoi figli, e promette voler combattere per Cividale purchè non si dia ai Veneti.

Egr. Mil. D. Conrado Boyano tamquam fratri et amico carissimo.

Magnifice Miles et tamquam pater et frater et amice carissime. Cum noviter quod est antiquum suscepimus inter vos et domum meam scilicet amicitiam et vestram circha me et facta mea sollicitudinem per familiarem meum Jacobum de Padua Squarzonum hoc numquam destitui a mente mea; quum ex transactis arduis factis per vos perpetratis erga domum de Carraria potui et possum cognoscere intima vestri nobilissimi cordis et sicut vos exercuistis tempore elapso circha prescripta, ita spero nunc magis vos una cum vestris facere et vires vestras exercere ut hactenus cum Magnifico Patre nostro exercuistis. Sed doleo et iterum doleo quod nobiles geniti vestri sic ex voluntate Dei solverunt debitum universe carnis, quos sperabam ipsos in fratres meos habere, ipsosque una mecum incitare et ducere ad omnia quecumque habuissem: hoc autem non potest esse, Deo laus. Sed vos exhortor ut quod hucusque fecistis circha familiares meos et facta mea, de cetero libeat facere. Ceterum familiaris meus Jacobus suprascriptus informavit me pro parte vestre etc. quod nonnulli emuli et inimici Communitatis vestre (1) insurrexerunt et elevaverunt vocem quod prefata Comunitas volebat se concordare cum Dominio Venetorum etc. scitote quod ubicumque me reperirem et hoc prelatum esse vel coram Imperatore, vel Concilio, vel Rege, vel Duce, ego caperem ensem in manu pro fiducia et stabilitate illius Comunitatis cum sen-

(1) La Com. di Cividale, benchè sempre amica dei Carraresi, fu la prima a darsi ai Veneti. Questo però successe nel 1419.

BIBLIOTECA

tentia ipsam totam facere sanguineam contra illud Dominium, quoniam me reputo proprie de illa Comunitate. Venit ad Patriam Jacobus familiaris meus, ipsi credite tamquam michi ac habeatis recomissum uti me. Amicos confortet. Alia non scribo; si qua possum etc.

Datum Vicilig (sic) Sassonie 22 Octobris 1416.

Marsilio da Carrara.

(Colles. Portis.)

[illegible]
[illegible]
[illegible] 1879

Millesimo quadrigentessimo decimo septimo Ind: x^na

Die tertia Mensis May; Actum in Cassaco in Bajavrio ante Domum mei infrascripti Notarij. Presentibus Providis Viris D^o: Presbitero Vgolino q^m Angeli de Bononia nunc habitante et Officiante in Tricesimo Bartolomeo Notario Filio q^m Nicolay de Tricesimo Francisco Filio Mattei, Niccolao q^m Nicolay Bilignani ambis de Treppo Parvo, ac Jacobo q^m Nicolay de Raspano, nunc habitante in Treppo Parvo, nec non Nicolao Filio Joannis de Farla Testibus; et alijs pluribus

56

Cum ita sit, quod inter Communitates Villarum de Cassaco, Montegnaco Raspano, et Conoglano questio quedam versaretur, et esset pro eo, quod illi de Conoglado dicebant qd singula prima Dominica cuiuslibet Mensis Missa debebat celebrari in eorum Ecclesia V.Z: S.^ti Jacobi ac in tribus Dominicis quatuor Temporum, nec non prima Dominica in Quadragesima et Dominica Palmarum, ac prima Dominica de Adventu, nec non in singulis Festivitatibus Apostolorum ac Beate Virginis, asserentes sic esse de eorum Iure, et Consuetudine antiqua. Et ex adverso Communitates Villarum de Montegnaco, et de Cassaco, nec non prefacti de Montegnaco pro illis de Raspano, in quibus promiserunt de rathi habitione dicentes quod non erat sic de consuetudine, sed in singulis Eclesijs tutus Vicariatus seu Pleban de debebat, et tenebatur Sacerdos sic successive celebrare per quoslibet dies Dominicos singulorum Mensium, non obstantibus Festivitatibus Apostolorum ac Beate Virginis etc. Et cum inter Communitates, ut supra se non possent concordare adinvicem placuit Communitati et vicissim Communitatum ipsarum Communitatum super huiusmodi differentijs, ut promittitur inter eos factis, et habitis unanimi Voto stare definitioni determinationi et nominati Plebani ipsorum V.Z: Domini Presbiteri [illegible] de Civitate Austrie ita quod quidquid diceret, sententiaret, [illegible] et ordinaret in premissis, ipsi et Communitates predicte, nec non ratificantes illi de Montegnaco pro illis de Raspano, ut supra [illegible] habuerunt, et habebunt, et irrevocabiliter rattum, firmum, et gratum. Qui namque Plebanus tali die statuta comparens

in tali loco vocatum, et postulatum per Communitates et Homin

Communitatum ipsarum, presentibus Hominibus qui de ipsis Communitatibus interven

venerunt ad finem pacis et concordie, et ad tollendum omnis

ctatis scrupulum, in Nomine Domini pronunciamus, declaramus

et ordinamus quod Sacerdos, seu eius Vicarius teneatur et debeat

celebrare in Ecclesia S.ti Iacobi de Carcegnano in Festo Nativitatis

Domini Nostri Iesu Christi, et in crastinum, ac in Festo circumci

nec non, et Epiphanie ac Resurrectionis Domini, Ascensionis

Pentecostes et in crastinum Pentecostes et in festivitatibus Beate Vi

ris Marie, ac Apostolorum omnium, salvo tamen quod in Festivitati

Sanctorum Ioannis Baptiste et Evangeliste in quibus Sacerdos cele

in Ecclesia S.ti Ioannis de Cassaco. Item quod teneatur Sacerdos celeb

in Ecclesia de Carcegnano in singulis Diebus Dominicis quatuor Tempo

ac in prima Dominica de Adventu et in prima Dominica Quadragesi

nec non in Dominica Palmarum, ac feria quinta in Cena Domini

in Parasceve ac in Festo Omnium Sanctorum. In singulis autem al

diebus Dominicis singularum Missam dicturus et dicere debeat

cerdos per singulas Ecclesias dicte Prebende uti successive. In quorum

omnium, et premissorum testimonium prefacti Homines predictarum

munitatum ut supra requisiverunt me Notarium infrascriptum ut

de premissis omnibus, et eorum singulis facerem unum, et plura

Instrumenta.

Sententiam premissam e Notis Antonini

de Tarcento existentibus in Archivio hui

loci aliena sibi fida manu eduxit et facta

debita collatione cum Originali concorda

invenit se in fidem hic requisitus subscrip

Joseph Spavenus P. V. A. Not. ...

Clemone ac Archivista

Reverendissimo in Christo Patri, et Dño Dño Dei, et Apostolicæ Sedis Gratia electo Patriarchæ Aquilegiensi, ac Venerabili Viro Dño . . . Vicario Capituli ecclesiæ Aquilegiensis in spiritualibus, sivè temporalibus, cæterisque Officialibus in Spiritualibus, et temporalibus ab eodem capitulo quomodolibet deputatis, seù deputandis, ac Universis, et singulis Iudicibus ordinarijs, extraordinarijs, delegatis, subdelegatis, executoribus, Subexecutoribus, ac Commissarijs quibuscunque quacunque Authoritate fungentibus per Civitatem, et Diœcesim Aquilegiensem, et alijs ubilibet constitutis, et præsertim Vobis Federico de Valentinis de Vtino, ac Nobilibus, et honestis Dominabus Stellæ Vxoris dicti Federici, et Antoniæ Filiabus quondam quondam Arthicij de Tarcento Aquilegiensis Diœcesis ex adverso in infrascripta supplicationis, seù commissionis cedula principaliter nominato, omnibusq. alijs, et singulis Sacro Imperio fidelibus, et subiectis, et alijs, quorum interest, seù interexit, et quos infrascriptum tangit negotium, seù tangere poterit quomodolibet in futurum quibuscunque nominibus censeantur, aut quacunque fulgeant dignitate Nicolaus Eztyselmeyster de Praga Decretorum Doctor Serenissimi, et Illustrissimi Principis Dñi Sigismundi Dei Gratia Romanorum, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ etc. Regis Secretarius, Iudex, et Commissarius causæ, ac partibus infrascriptis ab eodem Serenissimo Principe specialiter deputatus salutem, et omne bonum. Noveritis, quod præfatus Serenissimus Princeps quamdam commissionis literam in pergameno scriptam eius sigillo in cera rubea albæ ceræ impresso impendenti sigillatam nobis præsentatam fecit, quam reverenter, ut decuit, suscepimus, tenorem, qui sequitur continentem.

Sigismundus Dei Gratia Romanorum Rex semper Augustus, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ etc. honorabili, et egregio Nicolao Eztyselmeyster dicto Decretorum Doctori, Secretario Nostro, et sacri Imperij fideli dilecto Gratiam Regiam, et omne bonum.

Honorabilis

Honorabilis, et egregie fidelis dilecte noveris vatidum Simone
Filium Ricchardi de Zegliaco pro parte sua, et solicitatori
nomine, ut asseritur Nobilium Worlici de Castello Porpe
nec non Odorici, Doymi, et Jacobi Fratrum de dicto Castello Po
ti Nostrorum, et sacri Imperij Fidelium ad nostros Maiesta
accessisse conspectum, et per eundem Simonem sua, e
nominibus eorundem Worlici, Odorici, Doymi, et Jacobi n
stræ expositum nuper fuisse Maiestati cum querella, p
sentibus ibidem etiam, et ascultantibus Fidelibus nostri
Federico, et Christophoro de Valentinis de Vtino. Quod cum
Castrum Tarcenti in partibus Fori Julij situatum Aquil
giensis Diœcesis cum omnibus suis iuribus, et pertinen
ad ipsos querellantes pleno iure ex integro pertinea
sintque in reali, et corporali possessione dicti Castr
suorumque iurium, et pertinentiarum, tamen Frideri
prædictus Maritus videlicet Nobilis Dominæ Stellæ uxoris
et nomine eiusdem Dnę Stellæ, et Antoniæ Filiarum q. Art
de Tarcento prætendens easdem Dominas in portione, s
certa parte dicti Castri ius habere Fratrum suorum ful
et fretus auxilio, et potentia ipsius exponentis in dict
Castro Tarcenti, et suis iuribus, ac pertinentijs et eius
sessione propria temeritate multipliciter turbasset,
lestasset, et inquietasset, ac turbaret, molestaret, et inq
taret continuo etiam de præsenti contra Deum, in
iuste, quominus pacifica possessione dicti Castri, suar
tenutarum uti possent, potiri, et gaudere. Qua quidem
positione audita, et intellecta memoratus Fridericus r
pondit ex adverso, quod portio, seu certa pars dicti
Tarcenti fuit præfati quondam Arthicij Patris scil
prædictarum Stellæ, et Antoniæ Dominarum. Illa
portio, et certa pars Castri Tarcenti, et suarum tenut
et pertinentiarum ex successione in iure hæreditar
dem Dominabus de iure paterno dinoscitur; ipsæ
Dominæ in dominio seu possessione portionis iuri
et pertinentiarum ipsius Castri Tarcenti saltem q
ad portionem, et partem ex successione hæredita
Par

Patria iuxta morem Patriæ ipsas contingentem, et essent realiter, et corporaliter; Veruntamen prædicti Worlicus, Odoricus, Doymus, et Iacobus ipsas Dominas contra Deum, et eius iustitiam de facto temerè turbassent, molestassent, et inquietassent, ac turbarentur, molestarentur, et inquietarentur, quoniam dictam eorum portionem in dicto Castro, et eius iuribus, et pertinentiis pacifice uti, potiri nequeverent, et gratulari; Partibus itaque coram Nobis multis sermonibus pro dicto Castro, suisque iuribus, et pertinentiis, ac eorum occasione hinc inde contendentibus; tandem Nostræ humiliter fuit supplicatum Maiestati partes seu eadem quatenus tum ipsæ in partibus utriusque minimè in præmissis iustitiæ consequi potuissent complementum, ipsis de remedio opportuno de, et super præmissis prouidere dignaremur gratiosè, causamque, seu causas huiusmodi, quam, uel quas præfatæ partes occasione præmissorum sibi inuicem mouerunt, seu mouere intendunt, alicui probo, et perito Viro de speciali gratia committere dignaremur audiendi, examinandi, cognoscendi, concludendi, et fine debito sententialiter, et deffinitiuè terminandi cum clausulis opportunis. Nos itaque præfatarum partium supplicationibus fauorabiliter inclinati, de tua itaque fide, legalitate, industria, et perita in hac parte plenè confisi eidem fidelitati tuæ tenore præsentium committimus, et mandamus, quatenus causam, seu causas huiusmodi, quam, uel quas dictæ partes de, et super dicto Castro Tarenti, seu portione eiusdem, suorumque iurium, et pertinentiarum, quorumque occasione, ut præmittitur sibi inuicem quoquomodo mouent, seu mouere intendunt, cum omnibus suis emergentibus, dependentibus, et incidentibus, et connexis simpliciter, et de plano, ac sine strepitu, et figura iuditii terminis abreuiatis procedendo, aliàs tamen iuxta iuris formam uisis, examinatis partium iuribus, causaque, seu causarum huiusmodi meritis diligenter inspectis authoritate nostra tibi in hac parte attributa audias, examines, cognoscas, decides, et determines, et quod iustum fuerit, facias, et determines sententialiter, et deffinitiuè; cum potestate etiam citandi totiens, quotiens opus fuerit in Curia, et extra, qui fuerint citandi appellatione.

tione cessante inter partes in præmissis, fauore quolibet
et odio procul motis, faciens nihilhominus quod iuste tua
et decreueris per partes in commissione authoritate supra
firmiter obseruari, ac executioni debitæ demandari: Testes u
si qui nominati fuerint, si se odio, fauore, et gratia humana
subtraxerint, cogas eosdem authoritate supradicta per
media oportuna testimonium perhibere ueritati. Ha
enim sententiam, et sententias, decreta, et processus, qu
quæ, et quos in præmissis rite tuleris, et feceris, ratas u
tas, et acceptas, ac ratos, gratos, et acceptos habendo fa
mus inuiolabiliter actore domino obseruari præsentium
nostri Regalis sigilli appensione testimonio literarum
Dat. Constantiæ Anno Domini Millesimo quadringentesim
decimo septimo tertio die Mensis septembris Regnorum
Nostrorum anno Hungarorum tricesimo primo, Roman
num uero septimo. Post cuius quidem literæ præsentati
et receptionem nobis, et per nos, ut præmittitur factas
eius uigore citationis intra, et extra Regiam Curiam
et ad partes in forma solita, et consueta per nos legi
me decreta. Tandem fuimus per validum Virum
monem Richardi de Zegliacho nomine, et pro parte
bilium Virorum Vorlici de Castello Porpeti, nec non
rici, Doymi, et Iacobi fratrum de dicto Castello Porpe
proxime dictorum Dominorum principaliter etiam in dict
nobis facta commissione principaliter nominatorum, pr
quibus de rato promisit cum instantia debita requisit
quatenus uobis omnibus, et singulis supradictis in causa
et causis huiusmodi more solito inhibere, et ubique liter
inhibitorias extra Regiam Curiam et ad partes in forma so
et consueta decernere, et concedere dignaremur. N
igitur Nicolaus iudex, et Commissarius præfatus attenden
quod causa huiusmodi coram nobis indecisa pendent
nichil est innouandum, uel attemptandum, uolen
in causa, et causis huiusmodi rite, et legitime procede
ac inter partes prædictas equalitatem seruare, et insta
dante Domino sententiam promulgare, ut tenemur, di
authoritate Regia Nobis in hac parte concessa uobis
nibus, et singulis supradictis, et uestrum cuilibet in
lidum more solito inhibendum duximus, et tenore præ
tium inhibemus, ne uos R.me Pater Dñe Patriarch
electe, uosque Dñe .. Vicarie, cæterique Vicarij,
offic

officiales, nec non Friderice, Stella, et Antonia, uel aliquis Vestrum principales ex adverso post dictæ citationis per nos, ut præmittitur ad partes directæ executionem per nos, uel alium, seu alios aperte, uel occulte, directe, uel indirecte quovis quæsito colore in præiudicium dictorum Ulrici, Henrici, Dogni, et Iacobi Fratrum principalium, et iurium suorum, ac litis pendentis et iurisdictionis nostræ huiusmodi promouere Regiæ Maiestatis uilipendium, seu contemptum huiusmodi causa indecisa pendente quidquid innouare, uel attemptare præsumatur sub indignatione Cæsareæ, seu Regiæ Maiestatis prædictæ prædicta et Iuris pænis, sed si secus factum fuerit, id totum reuocare, et in pristinum statum reducere curabimus iustitia mediante. Quæ omnia, et singula uobis omnibus, et singulis supradictis, ac alijs, quorum interest, uel interuenit quomodolibet in futurum communiter, et diuisim intimamus, insinuamus, et notificamus, ac ad uestrum, et cuiuslibet Vestrum notitiam deducimus, et deduci uolumus per præsentes, ne de præmissis, aut aliquo præmissorum ignorantiam aliquam prætendere possitis, seu etiam allegare. In quorum omnium, et singulorum fidem, et testimonium præmissorum præsentes nostras litteras, siue præsens publicum instrumentum exinde fieri, et per Notarium publicum nostrique, et huiusmodi causæ coram nobis Scribam infrascriptum subscribi, et publicari mandauimus, sigillo, uc Venerabilis, et circumspecti Viri Dñi Iohannis Hazo, utriusque Iuris Doctoris, sacri Palatij Apostolici causarum Auditoris cum ad præsens proprio caremus sigillo iussimus appensione communiri. Dat. et Actum Constantiæ, Prouinciæ Maguntinæ prope Monasterium Fratrum Minorum sub Anno Domini Millesimo quadringentesimo septimo, Indictione decima, die uero nona Mensis septembris, hora Vesperorum, uel quasi, sede Apostolica uacante. Præsentibus ibidem honorabilibus, et discretis Viris Dominis Tilmano de Osfordia, et Augustino Conuictoribus Clericis Maguntinæ, et Regiensis Diœcesis Testibus ad præmissa uocatis specialiter, et rogatis.

Et ego Seghebodus Meyer de Repehusen Clericus Maguntinæ Diœcesis publicus Imperiali Authoritate Notarius, nec non Venerabilis, et circumspecti Viri Domini Nicolai Secretarij præfati, et causæ huiusmodi coram eo Scriba

Quia

quia dictæ inhibitionis petitione, eiusque decreto, om
bus que alijs, et singulis præmissis, dum sic, ut præmitti
fierent, et agerentur unà cum prænominatis Testibu
præsens fui, eaque sic fieri vidi, et audivi, Ideoque
hoc præsens publicum instrumentum exinde manu
propria scriptum confeci, publicavi, et in hanc p
blicam formam redegi, signoque, et nomine me
solitis, et consuetis unà cum dicti Domini Johann
Nazo Auditoris sigilli appensione signavi rogatus
requisitus in fidem, et testimonium omnium, e
singulorum præmissorum, et manu mea propria
interlineavi hæc verba. Ecclesiæ Aquilegiensis p
verbum. Capituli.,

Ex alio consimili exemplo existente penes Illmos Dnos
Co: Petrum Antonium et Fratres ex Dnis Maniaci domum
premissis per aliud sibi fidum Ioan. Antonius Delmi V.A.N.
Maniacis Cancell. fid. ex.it et facta quia ideò sese appo
signo subl.it in fidem L. D. G. M.
Die 15. Febr.y 1717.

1417, 6 decembre. Costanza. Giovanni de' Crivelli scrittore appostolico
partecipa al Cav. Corrado Bojani l'elezione di Papa Martino V.

58

Spectabili Militi D. Conrado Boiano meo uti Patri et Do-
mino honorando.

Spectabilis Miles uti pater honorandus. Si sicut michi conveniebat
hactenus non scripsi vestre nobilitati, non oblivioni neque segnitiei
reß imputari debet, quoniam semper cordi adfuit promptitudo
et scribendi memoria si habilis materia adfuisset, sed quia defuit, ut
puta quia nichil grati hic occurrit quod michi vobis scribere persuaderet,
adhuc forsitan negligens fuisse. nunc autem quia iam ipsa materia
scribendi subiacet vera et grata, et fidentius ea tamen que causa
.... recipere ab.... potuissis ipsi nobilitati ad gaudium et
letitiam rep.... que hic tanta fuerint, ut vix scribere possum.
Grave quidem omnibus videbatur ut viginti tres Domini Cardinales
et triginta Collectores eis additi per Concilium ex quinque natio-
nibus deberent simul se posse concordare ad electionem Pon-
tificis, qui tamen numero quinquaginta tres cum intrassent Conclave
die VIII preteriti mensis, die subsequenti cinque XI dicti mensis in
Papam elegerunt D. Oddonem de Columna sancti Georgii ad
velum aureum Diaconum Cardinalem vobis notum et subse-
quenter .. Dominico XXI mensis predicti illum solemniter corona-
verunt, quem Dominus Rex Romanorum cum multitudine Ducum,
Baronum et Militum adextraverunt per totam Civitatem, per quam so-
lemni processione ductus fuit. Ex his omnibus maxima letitia
hic per omnes habita fuit. Speratur namque per notos et ignotos
quod utilis et optimus esse debeat ipse Dominus noster univer-
sali Ecclesie sibique suppositis. Reformatione Ecclesie cum

modi supra tempus legitimum pe.... dictus Dom. Dux, ad que

vacant, que ante eius assumptionem per Sacrum Concilium
ordinata fuerat (sic), ideo modica iam hic propterea sunt.
Si qua pro vestra nobilitate possum, quem rogo ut ad pacem
et tranquillitatem Patrie invigilare velit, presto semper
paratus existo. Et valete.

Constantie die VI mensis decembris (1417)

vester Johannes de Crivellis
scriptor apostolicus.

Dall'orig. cart. nell'Arch. Capit. di Cividale.

55

1419 19 decembre. Costanza. Papa Martino V ~~afidore~~ Priori all'Abate di Summaga ed al Preposito di S. Stefano di Aquileja che a Bartolomeo ed Antonio di Savorgnano (di Cividale) siano riconsegnati dei Canonici gli effetti nella perdita del castello di Savorgnano [illegible] fu Patr. d'Aquileja Giovanni di Morsano.

Martinus Episcopus servus servorum Dei Venerabili fratri [illegible] in dilectis filiis Abbati Monasterii [illegible] de Summaga immediate [illegible] Diocesis, ac Preposito ecclesie S. ~~[illegible]~~ Stephani extra muros Aquilegensis, salutem et apostolicam Benedictionem. [illegible] libenter annuimus, illaque favore [illegible] prosequimur. Exhibita siquidem nobis pro parte dilectorum filiorum Nobilium virorum Bartholomei et Antonii de Savorgnano fratrum Domicellorum Aquilegensis Diocesis [illegible], quod olim [illegible] Bonifacio [illegible] in [illegible] de [illegible] capite [illegible] bone memorie Johannes [illegible] castro Savorgnano dicte Diocesis, [illegible] tunc [illegible] mobilia [illegible] et alias quamplurimas res, ac omnes [illegible] huius in eodem castro [illegible] quantitates [illegible] castri [illegible] in [illegible] Ecclesie [illegible] postea [illegible] nulla [illegible] satisfactione inventas, [illegible] bone memorie Antonium [illegible] tunc [illegible] Aquilegensis eiusdem Johannis [illegible] immediate [illegible] ad dilectos filios [illegible] Monasterii S. Benedicti Paduani [illegible] pro Nobis [illegible] in [illegible] dictum [illegible] petendo [illegible] et [illegible] ad restituendum et reddendum [illegible] quantitates, et res, et omnia huiusmodi [illegible] Aliquin [illegible] dicte Monasterii vigore dictarum litterarum [illegible] ad iudicium evocari. [illegible] Johannes Prior [illegible] in [illegible] procedens [illegible] dicti Capituli tunc [illegible] Ecclesie ad [illegible] et solvendum [illegible] summam [illegible] omnes huiusmodi [illegible] et [illegible] tunc [illegible] ad Sedem Apostolicam appellavit, [illegible] tunc [illegible] appellationem huiusmodi infra tempus legitimum [illegible] dictus Johannes Prior [illegible]

pro tem. existen. habuerint huiusmodi Capitulum fructus et ex dictis [illegible]

interbrevitura pertinuerit, ipsosque Cathedralis possessiones, jurisd[illegible]

bonorum immobilium in eadem Diocesi existentium et ad ipsam Ecclesiam spectantium

alteri nationis huiusmodi nunc decedentibus post obitum dicto tempore dictis [illegible]

definitiones in suis [illegible] eiusdem indutii mandaverunt. Cum [illegible]

..Clericus in gratia huiusmodi [illegible] provisus pro eiusdem Johannes [illegible]

de [illegible] [illegible] [illegible] facta erat a fine Reg. [illegible] nullus

dicta est [illegible] [illegible] dubitaverat de [illegible] definitionis [illegible]

eiusmodi [illegible] [illegible] Bonifacius in suas litteras [illegible] [illegible] [illegible]

inferiorum et provisus huiusmodi ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

gata [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] in ipsius [illegible] [illegible]

[illegible] eandem [illegible] [illegible] iuste alias, [illegible] [illegible] [illegible] existent

erat [illegible] ad substantionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] huiusmodi litteris [illegible] [illegible] [illegible] memoriae [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] provisionis habitis, et illam [illegible]

tione [illegible] dilectus filius noster Antonius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dinalis tunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunc [illegible] [illegible] [illegible]

vel ad eandem Sedem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

fuit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible]

etiam in [illegible] [illegible], et bonorum in [illegible] Diocesi [illegible] et

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et de [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro tempore [illegible] annui redditus, et [illegible]

in vino, grano, et denariis, dicto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

indebite ac [illegible] huiusmodi territorii, et bonis tunc [illegible] [illegible]

[illegible] nostri Angelus [illegible] [illegible] tunc [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Cardinalis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facta, ad [illegible] [illegible] bonorum [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] de facto [illegible] fuerunt bona [illegible] [illegible] Angelus in [illegible]

[illegible] tunc Gregorius in huiusmodi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

de [illegible], et [illegible] dicti [illegible] Monasterii Abbatis, ac [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], ut legitimis [illegible] [illegible] [illegible] eorum [illegible]

procuratores [illegible] ad corporalem possessionem dictorum bonorum, et [illegible]

in assignatorum ut praefertur, iuriumque, et gratiarum, eorundem amotis
quibuslibet detentoribus. ab eisdem resistentur, et [illegible] gravamina
ipsorumque [illegible] et reassignatos inter [illegible] assignatas defenderent
Casisque: et singulos Vicarios, Gubernatores, Officiales, et administrato-
res bonorum Vicarios eiusdem Civitatis, tam Laicos quam [illegible] Depu-
tatos, et deputandos, pro tempore, ac in [illegible], et singulos Vassallos [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], Capitaneos, et subditos eiusdem Civitatis
ac ipsius Civitatis bonorum: et possessionum agricultores, [illegible], Colonos
[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]: [illegible] mo-
bilia, et res ad ipsam [illegible] quomodolibet spectantia [illegible], [illegible]
quomodolibet detinentes, ac occupantes in genere, vel in specie moneret, et re-
quirendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ab [illegible]
abstinerent, [illegible] [illegible], ac de [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] applicandas, ac
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] dictos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] possessiones
et tenuta dictorum territoriorum, et bonorum, eis ut praefertur: in solidum assignatorum
[illegible] admitterent, et [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] eorundem
territoriorum et bonorum: ipsis assignatorum [illegible]; [illegible]; [illegible]; iuriumque:
et [illegible]: [illegible] [illegible], ac [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et defenderent in eisdem, [illegible]
dictis litteris [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] eadem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] litteris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huiusmodi, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eorundem territoriorum, et bonorum: ipsis, ut praemittitur
assignatorum. huiusmodi possessionem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictorum, [illegible] nobis [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] litteras [illegible]
et [illegible] huiusmodi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
praesidio

[illegible] praesidio, fulcire de dignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi
supplicationibus inclinati [illegible] Apostolica [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquo [illegible]
[illegible] sicut [illegible] [illegible], nec [illegible] litteras, commissiones, [illegible]
[illegible], et inde [illegible] huiusmodi, prout [illegible], et legitime [illegible]
[illegible] auctoritate [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] auctoritate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
di, [illegible] [illegible] [illegible] litteras [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible], [illegible] de verbo ad verbum [illegible] [illegible] huiusmodi [illegible]. Datum
Constantiae(?) decimo [illegible] Kalendas Januarij Pontificatus [illegible] anno [illegible]

R.ta gratis
Joes da Hursia: 20

[illegible]

L. S.
N.

Omnia premissa [illegible] membrana [illegible]
[illegible] Illmas D. D. Isabellae, et [illegible] Illme
[illegible] de [illegible], [illegible] Illmos D.nos D. Henricum
Fratres de Spilimbergo, Filios sive Nepotes, [illegible] [illegible]
manu, ego Marcus [illegible] in [illegible] paginis [illegible]
[illegible] exemplavi [illegible] de verbo ad verbum [illegible]
[illegible].
Spilimberghi die 20 [illegible] 1704

Nos Ant. [illegible] pro Ser.mo [illegible] D. [illegible] [illegible]
fidem facimus, et attestamur [illegible] [illegible] D. Marcum [illegible]
[illegible] [illegible], qualis se facit, et subscripsit. [illegible] in [illegible].
Utini die 23 [illegible] 1713

L. S.
D. M.

[illegible] [illegible] H. [illegible]

Ex [illegible] authentica, et legalizzata, [illegible]
manu fideliter exemplavit Paulus [illegible]
et [illegible] in fidem

Nos [illegible] Antonius [illegible] [illegible] D. D. [illegible] [illegible]
fidem facimus et attestamur [illegible] D. Paulus [illegible]
[illegible] qualem se facit et subscripsit
[illegible] die [illegible] 172[illegible]
Valentinus [illegible] [illegible]

1417, 25 decembre (stile moderno) Cividale. Deliberazione del Capitolo di Cividale sull'elezione de' Vescovi della Natività di N. S. — Elezione de' due Vescovi. –

60

Dalle note di Pre Enrico Preytenreuter notajo in Cividale nella Collezione Pontif. Cividal. –

A. D. 1418, XI indictione, in die Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, post vesperas ante completorium, die videlicet XXV mensis Decembris, actum in Collegiata Ecclesia Beate Marie de Civitate Austrie in Capella S. Donati. Ibi sub pena unius marche convocato Capitulo ad sonum campanelle ut est moris, in quo Capitulo interfuerunt Venerabiles viri Domini Nicolaus Philippi Decanus, Victor de Sophinbergo, Johannes Francisci, Odoricus Micussii, Leonardus de Zuch, Fradonus de S. Vito, Petrus de Utino, Daniel Guroni, Jacobus de Caballis, Henricus Preytenreuter, Petrus Landri, Nicolaus de Faganea, Jacobus de Grado, Dominicus de Faganea et Jacobus de Utino, omnes Canonici prebendati eiusdem Ecclesie et in Capitulo vocem habentes: ibique exposito per prefatum D. Decanum quod quasi omni anno generatur scandalum in electionibus Episcoporum Festi Nativitatis Domini ex eo maxime quia nonnulli eorum in Episcopos eligere volunt Canonicos sicut Mansionarios et Capellanos contra deliberationem alias per Capitulum factam et quia dicta deliberatio quamquam pluries facta non reperitur fuisse redacta in scriptis, ideo iterum et de novo ipse D. Decanus singulariter singulos interrogavit quid sibi videtur fiendum, vel quod Canonici a talibus Episcopatibus essent exempti et tamen interessent electionibus pro scandalis evitandis,

vel quod equaliter Canonici eligi possint sicut Mansionarii et Capellani. Deliberatum fuit per maiorem partem videlicet nomine dictorum Dominorum Canonicorum ipsum totum Capitulum representancium, quod prout alias deliberatum fuit sic etiam nunc de novo Canonici merito debeant esse exempti et non eligi in Episcopos varietatis, tamen debeant interesse electionibus ob obviandum scandala si que forte contingerent. ~~Danielem, Nicolaum~~ Per quinque vero predictorum Dominorum Canonicorum videlicet Dominos Victorem, Leonardum, Danielem, Nicolaum de Faganea et Jacobum de Utino deliberatum fuit, quod statutum supra facto talium electionum ~~supra factum~~ factum stare debet prout stat et quod ita debeant eligi Canonici sicut Mansionarii et Capellani Dominus vero Petrus de Utino dixit se non velle in hoc respondere. Qua deliberatione facta Georgius natus q. M.ⁱ Johannis pictoris electus ab una parte de mandato D. Decani nomine Capituli mandantis, accepit cappam et infulam episcopalem et fecit officium Episcopi et D. Jacobus de Cabaliis electus ab alia parte equalibus vocibus permissus fuit in bona pace tamquam Canonicus qui ad Episcopatum eligi non debebat, requirens me solenniens prefatus D. Decanus ut etc. =

Valentinus Lauri ... Prot.

(Regesto)

Del 66.

1418. 18 Febr. Il Comune di Gemona manda un messo a Sollumbergo d'investigare sulle genti Veneziane che si dice siano venute ... dalla Piave e delibera fortificare Gemona

22 maggio. Il Consiglio del Parlamento delibera mandar a Venezia a trattare la pace. Il Con. di Gemona ~~che officiare~~ delibera di mandar colle Comunità di Venzone e di Tolmezzo, un nunzio per tale oggetto

27 do. A richiesta del Patriarca si mandano 40 uomini

1419. 13 Nov. Si deliberano far qualche regalo alle truppe Ungare che si appellano al Patriarca e che entri in Gemona ultimamente il Patriarca e suo seguito ... con 20 persone. Si ordina per precauzione di chiudere tutte le Porte della Terra eccetto due.

1420. 4 Gennajo. Non si accorgano a mandare un ambasciatore in Ungaria, non avendo i mezzi.

" 5 maggio. Si delibera fortificare la Terra, temendo la venuta dell'esercito Veneziano

8 do. Si mandano ambasciatori a Udine per trattar pace coi Veneziani

13 do. Essendo l'esercito Veneto al di qua del Tagliamento ... scrivono agli Udinesi non poter prestare alcun ajuto.

occupacion

... tro

... di Tristano

intellectis

infes de rebus

scriptis re

nobilis et

ibus illis

presentibus

in precipuum

intendimus

non secus ac

itas conservare

concedente

40 ...

1420 24 maggio Il Consiglio elegge 10 cittadini a parlare secretamente con gli Ambasciatori della Patria [illegible], fra i quali tre di Gemona, venuti da Venezia che avevano trattato della pace tra il Patriarca ed i Veneziani, a patto che non prendano alcuna deliberazione senza partecipazione prima al Consiglio maggiore di Gemona.

1420. 25 maggio. Si concede facoltà ai 10 già eletti a trattar di ogni cosa pel bene della Terra

26 d.° I Signori di [illegible] domandano al Cons. di Gemone di [illegible] con questa [illegible] nel caso di accordo coi Veneziani e viene tal domanda accettata.

1420. 8 Giugno L'Arengo di Gemone elegge [illegible] che unite ai 10 già prima nominati per trattar pace coi Venez[iani] comunicando il tutto al Maggior Consiglio.

12 Giugno. [illegible] ambasciatori al Conte Filippo Arcelli a chieder pace, conservando le antiche libertà ed a patto che le truppe non entrino nella Terra e non siano chiesti ostaggi

debeat, requirens me Iolensis [illegible] profatus D. Decanus ut etc. =

[illegible] calle [illegible] [illegible] ex sub.[illegible] Valconius Cam. [illegible] [illegible]

[illegible] XXI 1720

120. 11 giugno. Si delibera che non ~~ottenendo~~ avendo ottenuto quello il Comune chiedeva dal Capitano delle genti Veneziane Conte Filippo, in ogni modo si ... difendere i propri diritti e si eleggono 20 cittadini a fortificare la Terra.

15 giugno il Comune di Gemona fa procura a due cittadini a giurare obbedienza al Ser.mo Ducale Dominio di Venezia. Si leggono le ... alle ... sopracitate e giuria della.

Si delibera mandar un cittadino per ogni decina a Venzone come guastatore all'esercito Veneziano e si ordina di far pane per esso.

campagna

to

o d. Tristano

intellectis

causas de rebus

scriptos de

nobilis et

ibus illis

presentibus

in precipuum

intendimus

non secus ac

itas conservare

concedente

ettra

40 Biblioteca

[illegible]

1152 [illegible]

debebat, requirens me tolenniens prefatus D. Decanus ut etc. =

[illegible] Valcbinus [illegible] Pres.

[illegible] 1720

1418 · 11 Aprile Ducale al Cav. Tristano di Savorgnano nell'occupazione fatta da quei di Villacco del suo Galatto in detto luogo.

Spectabili et egregio militi d. Tristano de Savorgnano civi dilecto

Thomas Steno Dei gratia Dux Venetiarum Spectabili et egregio militi d. Tristano de Savorgnano civi dilecto salutem, et sincere dilectionis affectum. Intellectis [...]ris nobilitatis vestre super facto restitutionis acquisite per Villachenses de rebus [...] vos eis ablatis, ut asseritur, pro differentia Galaiti vestri per ipsos de [V]illacho vobis ut dicitur occupati; auditisque omnibus hiis que nobilis et [sa]piens vir Bernabos Lauredanus Orator noster Alemanis de partibus illis [r]ediens super inde nobis prudenter exposuit, Nobilitati vestre presentibus [re]spondemus, quod vos non secus ac filium et amicum ac civem precipuum [se]mper reputavimus et reputamus, ac tractare et reputare intendimus [i]n futurum semperque toto cordis affectu honorem vestrum non secus ac [f]ilii et amici precipui curavimus defensare et illesum penitus conservare [i]demque sumus dispositi observare in futurum Altissimo concedente [...]hacque per nos diligenti examinatione . . . . . .

Dal. Vol. Catastico Savorgnan pag. 490 Bibl. Civ. U[dine]

[illegible] saltem quolibet se fecit ex sub.[illegible] Valerius [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] 1720

1418. 14 Aprile. Udine. Il Patriarca scrive al Com. di Cividale circa l'osservanza della tregua e sulla possibilità della pace coi Veneziani.

Z

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha ~~etc~~
Aquilegensis
Nobilibus et Prudentibus Capitaneo aut Locumtenenti, Provisoribus, Consilio, Comunitati ~~et~~ Terre nostre Glemone fidelibus dilectis.

Nobiles et prudentes Fideles dilecti gratiam nostram. Ex intimatione per vos nobis facta intelleximus et colligimus assiduam et vigilem vestram curam pro custodiendo statum et honorem tam nostrum et Ecclesie nostre quam vestrum cum Terra vestra, et non dubitamus vos in ea fidelitate amplius perseverare. Nam enim quod vobis scire damus fidelibus subditis nostris universis tam in partibus Ystrie quam aliis per Patriam Forijulii habitantibus dedimus mandatis ut vigilantius perseverent et attendant in custodiendis fortiliciis et quod expirantibus treugis nullam novitatem nec arma moveant contra Venetos et eorum subditos nisi contra eos aliquid inchoaretur a parte adversa imo et adhuc eo facto non prorumpere debeant, nisi cum nostro consilio et scitu. Sic etiam vobis fieri volumus ut et vos contra huiusmodi nostra mandata aliqua attemptare nullatenus presumatis, et si aliqua vobis proficua aput nos, durantibus hiis temporibus turbidis, dentiretis Nobis intimare non postponatis. Et ulterius vos scire volumus quod Ambasiatam misimus ad invictissimum Principem Dominum nostrum gratiosum dominum Romanorum et Hungarie Regem etc. de tractatu si qua conclusio est vel futura debeat inter ipsum et Venetos nobis intimare dignetur et speramus in breve habere aliquem a partibus Constancie, nam etiam Magnificis Comitibus amicis nostris carissimis vicinis nostris scripsimus pro gentibus Nobis mittendis si necessitas exiget, quia adhuc de meliori speramus ex eo quod Veneti precepirunt suis tam in Caputistria quam alibi ut aliquid innovare non proponant.

contra nos aut nostros usque ad aliud mandatum a Constantia acceptandum nisi aliquid contra eos inciperetur contra quos se defendere fas sit quod n[illegible] etiam sibi reservare intendimus.

Datum in castro nostro Utini die XIV Aprilis anno MCCCCXVIII

* Dall'Arch. Com. di Gemona

[illegible]

1518 il 14 aprile il Consiglio della Terra di Udine ~~fece~~ durante la guerra ~~cotta~~ coi Veneziani ~~fatto~~ fece per la tranquillità pubblica pubblicare il seguente proclama:

Sia notorio e manifesto a cischaduna persona per parte de misier lo capitaneo e del Conseglio de la Terra da Udene segondo la deliberatione del deto conseglio io fago a saver e si comando a cischaduna persona segondo el tenor e la forma de li infrascriti capitoli

E prima comando che nigun citadin over habitador de la Terra da Uden per algun modo no olsi partirse de la deta Terra per paura de la presente guerra soto pena del cavo;

Ancora comando che negun citadin over habitador de la dicta Terra da Uden per algun modo no olsi portar ne mandar fora de la deta Terra algune soe cose soto pena del valor de quello chel portara over mandara fora, avisando che qual che tolera de questa tal cose portade fora ele saranno soe;

Ancora comando che se algun citadin over habitador per fin amo avesse portado o mandado alguna cosa fora, la debia ~~far~~ retornar in la ~~dicta~~ Terra infra tre di de la presente crida fata soto pena del valor de tal cosa fora portada;

Ancora comando che cischadun citadin over habitador de la dicta Terra habiando alguna fenestra sopra lu muro castelano de la predeta Terra, la quale non sia ferada in modegloni de piera, queso si debia far serar in modegloni de piera si che la sia forte infra termene de XV di da la presente crida soto pena de XXV libre de soldi per cischaduna che contrafara a questo;

Ancora fago a saver e si comando che cischadun tagladori de borse, gioughi, rufiani e zugadori de dadi falsi se debiano partir fora de la Terra ~~da~~ Udene infra tre di da la presente crida soto pena de le forche;

Ancora fago a saver che se algun citadin o habitador de la dicta Terra da Uden e cischaduna altra persona o maschio o femena che per algun modo ardisse dir o far alguna cossa contra l'Honor e lo Stado de lo nostro Signor misser lo Imperador o delo nostro Signor misser lo Patriarcha o dela nostra Comunitade e del so Regimento sara punido segondo la forma delo Decreto fato in lo pleno Arengo de la dicta Terra da Uden. Ann. 21, 156.

o callata quatenus se fecit in sub.to ff Valebinas Dam. Not. Pub.
Viini die 9 Julij 1720

Dai Registri Spese del Comune di S. Daniele
(Arch. Com.le di S. Daniele).

.. de mense Maij dedi [Giurati del Comune, che rimasero inadditi e d o. eq. ... (pagamenti) - solidos 500 uni nuncio quod duxit ... ex parte dni Patriarche, quando ... eorum expulse fuerunt post ... Serravallum.

Pro ... et ... qui ... tinpanum pro ... solid. 12.

Pro ... illos qui ... veruns bombar...

de 22 Maii pro mittendo taleam dno ... cum 26 sociis quorum rector fuit ser Petrus de Bragacho et habuerunt solutionem pro ... diebus

... pro mittendo 25 socios pro talea pro 2 diebus, ... singulo die pro quolibet 20 solidos

... misse fuerunt marche 10 et sold. 6 Floriano ... taleanum ad ... insulam Cerwignani (Cervignano presso Aquileja).

... spese fatte nel giugno ... esploratori intorno la Terra e per fosse intorno ... palangas sive intrastulas, (o barricate di legna).

... Il Patriarca ordina di mandar 25 ... a ... per ... giorni.

... dedi marchas 12 ... sociis qui steterunt Prate in ... dominum de Prata per unum mensem, ...

... missi fuerunt in ... de Prate ... decem quorum ... marcham unam in mense et ... mense; ...

... spese per due ambasciatori mandati dal Comune a visitare il Patriarca che era ... l'aver ... l'Imperatore

.. Il comune ... due fabbricatori di corazze che viene a ... in S. Daniele ... e vino ... andarono a ... per ... i ... che erano ... villa di Vinis

... Spese ... ... mici

1419. [illegible] data del giorno e mese, ma nel maggio o nel giugno.

pro uno nuncio dedi soldos 23 qui infirmat nobiles de Spilimbergo ad [illegible] quod d. Nicolaus de Prata et ser Jacobus de Valvasono habuerunt victoriam contra inimicos.

16 giugno. Il Comune manda alcuni nelle vicine ville perchè si dia soccorso per poter mietere le biade. [illegible] Comune inviano alcuni [illegible] 8 cavalli [illegible] il capitano di Osoppo et e due balestre il Comune di Tolmezzo, i quali furono regalati di avena e formento in farina.

Dati soldi 4 ad uno di S. Daniele che andò sette volte a Udine [illegible] i nemici erano intorno queste terre

Nell'agosto si mandano alcuni alla villa di S. Odorico nel giorno che si [illegible] quella cortina (recinto murato che racchiudeva la chiesa e alcune case).

1419. settembre. Item mandatas duas quas expenderunt vicini nostri qui iverunt ad subsidium d[ominorum] de Utino quando illi de Civitate Austrie intraverunt Utinum

[illegible] per visitare il Patriarca a Venzone, quando tornava dall'Ungheria
[illegible] per 40 uomini mandati all'assedio di Cividale

26 Nov. Si manda 34 di S. Daniele parte balestrieri e parte pavesarii [illegible] 15 giorni a quell'assedio e si spesero [illegible] marche di soldi

Decembre. Si manda un nunzio a [illegible] che gran copia di nemici si era radunata a Pinzano castello e villa di Tristano di Savorgnano.

1420. 11 gennaio. Si mandano 4 balestrieri, che stettero giorni 36 alla [illegible] del [illegible]

Item pro duo qui missi fuerunt in auxilio illorum de Maiano et ad [illegible] D. [illegible] de Prata [illegible]

° raccolta [illegible] si [illegible] [illegible] Valcl...as [illegible]
[illegible] 1920

1420. Aprile a maggio Expense pro illis qui iverunt obviam ... de Prata

Il comune di S. Daniele compera lancie e freccie e fa un bastione (?) alla Ponta e manda ... ad avvisare ... del Tagliamento

Spese ... S. Daniele a ... Buja, ... in Carnia ed il comune ... e il loro mantenimento.

Stanziano esploratori ... per arrivare soccorso.

1420. 29 giugno. Il Capitano di Brazzacco (luogo soggetto al conte di Gorizia) va ... dieci uomini, parte ... lancie in soccorso di S. Daniele.

Expendit ... Fratri Johanni de Ordine ... pro expensis quando factum ... inter Dominium Venetum et nos.

Si donano 9 libbre di pepe date ai Provveditori Veneti che erano a Venzone

28 Junii missi fuerunt ambaxiatores comunis S. Danielis, ser Simon ... Scholarum ... pro littera fidelitatis, pro qua littera et pro expensis ... fuerunt ducati quinque in auro pro ... et ... pro expensis ... et pro naulo equorum.

Si spendono ... di soldi per pane, vino ed avena presentate al Conte ... ed ai Prov.ri in campo

Furono ducati 25 per nolo a ser Bernardo ... Pinelli e Leonardo ... Turba, che furono a Venezia a prestare l'omaggio di fedeltà e ottenerne il Privilegio ... sei.

o calleda quatuor se fewo a sub [illegible] Valcbinus Dam [illegible] Prot.
[illegible] Xbris 1720

1418. 13 Maggio. Udine. — Il Patr. partecipa al Com. di Gemona la presa di Serravalle fatta dai Veneziani e della necessità di inviar truppe al soccorso del castello.

Ludovicus Dei gratia s. sedis Aquilegensis Patriarcha 5

[Pru]dentibus Viceca[pitaneo], Provisoribus, Consilio et Communitati Terre nostre Glemone fidelibus dilectis

[Pru]dentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Vestre fidelitati satis [no]tum esse potest de proditione Terre Serravallis, quam quidam forensis ibidem [mo]rrens tradidit gentibus Venetorum, in quarum gentium proditorio introitu [vid]entes cives nonulli ipsius Terre subito se transumserunt et ad castrum Terre [se re]duxerunt, in quo se continent et defendunt, nec etiam castra superiora per inimicos habentur, ita quod de facili huic Terre subveniri potest, attento [a]uxilio ab intra. Proposuimus igitur in animo nostro ipsi Terre et inhabitatoribus succurrere et de manibus inimicorum liberare, et speramus victoriam inde reportare, quare fidelitates vestras ~~armigeras~~ et pro parte Serenissimi Principis domini nostri gratiosi Romanorum, Hungarie etc. Regis, cuius rem gerimus, vos requirimus, quatenus gentes vestras armigeras cum balistis et aliis armis bellicis, visis presentibus, congregare et coadunare velitis et debeatis, easque in bona dispositione transmittatis ad Terram nostram Sancti Danielis, ita quod die crastina infallibiliter sint ibidem ituri una cum aliis gentibus versus dictam Terram Serravallis. In hoc facietis obedientiam ad voluntatem Regie Maiestatis et cedet tam nobis quam vobis ad honorem non modicum.

Datum in castro nostro Utini die XIII mensis Maij anno MCCCCXVIII

Orig. Arch. Com. Gemona

à calleda quatuor in [illegible] subsc. Valcbinus [illegible] Prof. [illegible] 1720

1418. 22 Maggio. Udine. Il Patriarca scrive al Com. di Gemona di non mandargli le genti domandate.

Ludovicus Dei gratia s. sedis Aquilegensis Patriarcha

Prudentibus Vicecapitaneo, Consilio et Comunitati Terre Glemone fidelibus dilectis

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Cumque nuper annunciaverimus de gentibus nobis transmittendis cum omnibus invitis nostris observare possemus que nobis et nostris dampna inferrentur, vobis scire damus quod id ad presens revocavimus, quia hoc quod nobis proposueramus ad effectum pervenire non potuit. Et pro tanto vobis commitimus per presentes quatenus dictas gentes aput vos retineatis piousque iterum vobis intimabimus si necesse erit in posterum ut nobis cum vestris gentibus in subsidium venire non tardabitis.

Datum in castro nostro Utini die XXII Maij anno MCCCC XVIII.

Orig. Arch. Com. Gemona

[illegible] Valcbinus [illegible] Prof.
[illegible] 1720

1418. 4 Giugno. Udine. Il Patriarca chiede al Com. di Gemona l'invio di pedoni e cavalli

Ludovicus Dei gratia Patriarcha Aquilegensis
dilectis
bilibus et prudentibus viris Capitaneo, consilio et Comunitati Terre Glemone fidelibus
les et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Sicuti vobis
as ad requisitionem nostram Taleam vestram ad nos misistis, ultra hoc fide=
ntes vestras monemus, requirimus et hortamur quatenus nobis gentes vestras
equestres et pedestres quanto plus potestis cum balistis et aliis armis bene
bilitas die Veneris proxime futura que erit die decima mensis presentis, trans=
ttatis, quoniam aliis Fidelibus et subditis nostris et nostre ~~Ecclesie Aquile~~ Aquilegensis =
cclesie similiter dedimus in mandatis, quia omnino nostre intentionis est
egetes et blada procurare, ne inimici et emuli nostri ea nobis devastent
t incidant, faciatis dum tempus et hora se representant, uti de Fidelitatibus
stris indubie tenemus.

um in castro nostro Utini die IV mensis Junii anno MCCCCXVIII

Orig. Arch. Com. Gemona

calleth quattro se fecit a sub. [illegible] Valcbinas Dam [illegible] Pr.
[illegible] 1720

Pieve di Buja

1418. 4 luglio. Udine. Giacomo di Gervasio Decano del Capitolo di Udine pubblica il Breve di Pp. Martino V (Colonna), 30 decembre (Costanza) della nomina a Pievano di Buja di Pre Fradone di S. Vito, Canonico di Cividale e Pievano di S. Martino di Valle (Cadore), essendo la pieve di Buja vacante per la morte del Pievano Gio Antonio di San Daniele e ne fa collazione al nuovo eletto. ...

Att. Simeone q. Vittore di Feltre

Dei gratia patriarche
t [illegible] ad que
nalis Ecclesie plebis
[illegible] quorum interest in ist[illegible] -
futurum - JACOBUS -
a sede apostolica deputatus
[illegible] Firmiter obedire
quondam pape quinti [illegible]
nunc cum bullatas
perceptas [illegible]

[illegible]
vicio et suppliciis [illegible] Nos per venerabilem virum presbiterum Fradonum de Sancto Vito Canonicum
Civitatensis dicte diocesis presentatas / Nos ea qua decuit reverentia recepisse Noveritis
huiusmodi tenorem. Martinus Episcopus servus servorum dei dilecto filio .. decano Ecclesie
beate Marie Utinensis Aquilegensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Dignum arbitramur
et congruum ut illis reddat sedes apostolica graciosam quibus ad id propria virtutum merita
suffragantur. Cum itaque sicut accepimus parochialis Ecclesia plebs nuncupata sancte Ma-
rie de Buya Aquilegensis diocesis quam quondam Johannes Anthonius de Sancto Daniele ipsius ecclesie
rector plebanus nuncupatus dum viveret obtinebat per eiusdem Johannis Anthonii obitum
extra Romanam Curiam diem clausit extremum vacaverit et vacet ad presens Nos vo-
lentes dilecto filio Fradono de Sancto Vito canonico Ecclesie [illegible]
[illegible] apud nos de vite ac morum honestate atque probitate [illegible]
multipliciter commendatum horum intuitu [illegible] discretioni tue per
apostolica scripta mandamus quatenus si post diligentem examinationem eundem [illegible]
Fradonum ad hoc ydoneum [illegible] [illegible] parochialem Ecclesiam
[illegible] cuius fructus redditus proventus Centum florenorum auri [illegible] communem extimationem
[illegible] valorem annuum ut idem Fradonus asserit non excedunt [illegible]
[illegible]
XXII [illegible] vacet et [illegible] tanto tempore vacaverit quod eius collatio
[illegible] legitime devoluta [illegible] ipsa parochialis Ecclesia
[illegible] ad sedem [illegible]
dispositioni apostolice specialiter reservata existat [illegible] tempore data presentium [illegible]
parochiali Ecclesie aliquod [illegible]
[illegible] eidem Fradono auctoritate nostra conferas et assignes inducens [illegible]
[illegible] corporalem possessionem parochialis ecclesie [illegible]
[illegible] defendens inductum amoto exinde quolibet illicito detentore [illegible]
[illegible] parochialis Ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis [illegible]
respondere [illegible] auctoritate nostra [illegible] compescendo non obstantibus [illegible].

callatum quattuor se scribo ... sub ... Valcbinus ... Prot.
... 1720

Reverendissimo in christo patri et domino domino L. dei et apostolice sedis gratia patriarche
Aquilegiensi eiusque vicario in spiritualibus seu officiali generali ac aliis quibuscumque ad quem
Aut ad quos collatio / presentatio / provisio seu quevis alia dispositio parochialis ecclesie plebis
nuncupate sancti laurentii de Buya Aquilegiensis diocesis pertinet singulisque et quorum interest vel interesse
poterit quosque infrascriptum tangit negotium seu tangere poterit quomodolibet in futurum. JACOBUS
germanus decanus Utinensis Aquilegiensis dioc. executor unicus ad infrascripta a sede apostolica specialiter
deputatus salutem in domino et mandatis nostris immo verius apostolicis firmiter obedire.
LITERAS sanctissimi in christo patris et domini nostri domini Martini divina providentia pape quinti ipsius
vera bulla plumbea cum cordula canapis impendente more romane curie bullatas
non viciatas non cancellatas nec abrasas nec in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus
vicio et suspicione carentes Nos per venerabilem virum presbiterum Fridericum de Sesto [illegible] Canonicum
[illegible] dicte diocesis presentatas Nos ea qua decuit reverentia recepisse noveritis
huiusmodi tenoris. MARTINUS episcopus servus servorum dei dilecto filio .. decano ecclesie
beate Marie Utinensis Aquilegiensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Dignum arbitramur
et congruum ut illis se reddat sedes apostolica graciosam quibus ad id propria virtutum merita
suffragantur. Cum itaque sicut accepimus parochialis ecclesia plebs nuncupata sancti lau-
rentii de Buya Aquilegiensis dioc. quam quondam Johannes Anthonii de Sesto [illegible] ipsius ecclesie
rector plebanus nuncupatus dum viveret obtinebat per eiusdem Johannis Anthonii extra
Romanam curiam diem clausit extremum vacaverit et vacet ad presens Nos vo-
lentes dilectum filium Fridericum de Sesto [illegible] canonicum ecclesie beate Marie Utinensis predicte
[illegible] dicte diocesis apud nos de vite ac morum honestate atque probitate [illegible] meritis
multipliciter commendatum horum intuitu favore prosequi graciose discretioni tue per
apostolica scripta mandamus quatenus si post diligentem examinationem eundem presbiterum
Fridericum ad hoc idoneum esse reperis [illegible] parochialem ecclesiam
predictam cuius fructus redditus et proventus centum florenorum auri secundum communem extimationem
valorem annuum ut idem Fridericus asserit non excedunt [illegible]
[illegible] ut prefertur [illegible]
XXIII [illegible] vacet et si tanto tempore vacaverit quod eius collatio
iuxta Lateranensis statuta concilii ad sedem predictam legitime devoluta [illegible] ipsa parochialis ecclesia
dispositioni apostolice specialiter reservata existat [illegible] tempore data presentium non sit [illegible]
parochiali ecclesia aliquo specialiter [illegible] cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eidem
Friderico auctoritate nostra conferas et assignes inducens per te vel alium seu alios eundem Fridericum
vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem parochialis ecclesie iuriumque et pertinentiarum
predictorum et defendens inductum amoto exinde quolibet illicito detentore ac faciens Friderico
[illegible] parochialis ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre
responderi contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo non obstantibus quibuscumque.

super provisionibus sibi faciendis de parrochialibus ecclesiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus specialiter
vel generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint etiam si per eas ad inhibitionem
reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum quibus omnibus prefatum Fredericum in assecutione dicte parrochialis
ecclesie volumus anteferri sed nullum per hoc eis quoad assecutionem parrochialium ecclesiarum vel beneficiorum
aliorum preiudicium generari seu si venerabili fratri nostro [illegible] patriarche Aquilegiensi vel quibusvis
aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum quod ad receptionem vel provisionem aliquam
minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque
de huiusmodi parrochialibus ecclesiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem
presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri
per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi
mentionem et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscumque tenoris
existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat
quomodolibet vel differri. Et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio
specialis. Seu quod dictus Fredericus canonicatum et prebendam dicte ecclesie beate Marie
[illegible] triginta ac parrochialis ecclesie sancti Martini de Valle [illegible] diocesis [illegible]
XXX florenorum auri cuius redditus et proventus secundum communem extimationem valorem annuum non excedunt
nostre intentionis volumus autem quod [illegible] dictus Fredericus vigore presentium dictam ecclesiam
sancti Laurencii fuerit pacifice assecutus eandem ecclesiam sancti Martini quam ut prefertur obtinet quam extunc
vacare decernimus omnino dimittere teneatur. Nos enim prefato Frederico [illegible]
fuit venerabilis ut prefertur [illegible] irritum decernimus et inane si secus
super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. [illegible]
[illegible] eundem Fredericum ad [illegible] de dicta ecclesia sancti Laurencii
in possessione [illegible] mandavimus. Datum Constancie vj. kl. Januarii
pontificatus nostri anno primo. Postquam quidem litterarum apostolicarum [illegible]
presentationem et receptionem. Nos [illegible] decretus et executor prefatus pro eundem
dominum Fredericum cum instantia debita requisiti ut ad executionem litterarum [illegible]
[illegible] procedere curaremus iuxta traditam seu directam a sede apostolica
nobis formam volentes mandatum apostolicum [illegible] nobis in hac parte directum reverenter
exequi ut tenemur litteras ipsas [illegible] presentatas et per nos receptas eundem dominum
Fredericum coram nobis personaliter constitutum iuxta commissionem apostolicam sic ut premittitur
nobis factam examinavimus diligenter licet [illegible] sufficientem [illegible] nobis dominum
[illegible] eundem dominum Fredericum sufficientem comperimus et
idoneum ad dictam parrochialem ecclesiam sancti Laurencii de [illegible] obtinendam ipsum ad ipsam
parrochialem ecclesiam sancti Laurencii obtinendam idoneum [illegible] sufficientem ac [illegible]
tenore presentium [illegible] ecclesiam sancti Laurencii vacantem [illegible]

sic ut premissum est per obitum quondam Johannis Marchorii de Utino dum vixit ipsius ecclesie rectoris
plebani nuncupati vacat ad presens consistere ad presens. Nos igitur presbitero Fradono tamquam ydoneo et
sufficienti eandem nobis libere et personaliter et spontanee ... constituto ... ipsam
parrochialem ecclesiam ecclesiam sancti Laurentii de Buya sic ut prefertur sive alio quovis modo
aut ex alterius cuiuscumque persona ut per constitutionem felicis recordationis Johannis pape xxii predecessoris
sint que propter execrabilis vacaverit cum omnibus suis iuribus et pertinentiis auctoritate apostolica nobis in hac
parte commissa et de ipsa etiam providimus ac conferimus eidem per pretium ipsius presbiteri Fradoni
per nostri anuli traditionem presentialiter investientes personaliter de eadem. Quocirca vos Reverendissimum
dominum dominum dominum Patriarcham Aquilegensem, vicarios, officiales, ... generales
vestros omnes et singulos supradictos et unumquemque vestrum primo, secundo, tercio et peremptorie mo-
nemus et requirimus communiter et divisim vobisque nihilominus et vestrum cuilibet auctoritate apostolica
supradicta ... sub obedientie et sub penis et sententiis infrascriptis districte precipiendo mandamus
et prohibentes ne de ipsa ecclesia parrochiali sancti Laurentii sic ut premittitur per nos collata
vel aliquo alio ... contra ... quomodolibet disponere vel attentare presumatis
... presbitero Fradono et suorum ... huiusmodi aliqua aliqualiter ...
ipsius presbiteri Fradoni vel eius legitimi procuratoris ... infra sex dierum spatium ...
seu notificationis vobis ... computandum quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo
et reliquos duos dies vobis universis et singulis supradictis ac quorum ... pro
tercio et peremptorio termino ac monitione canonica et ... assignamus ...
litterarum apostolicarum et huiusmodi nostri processus ... et formam ... parrochialis ecclesie
sancti Laurentii de Buya ... ecclesie rectorem seu plebanum nuncupatum et admittatis
ut moris est ... ipsius ecclesie rectori ... et obedientie respondeatis
ac mandetis quantum in vobis est ad vos et singulos vestros ... et ... de ipsius
ecclesie fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre respondere ...
... quos nos et ... auctoritate apostolica ... nobis in hac parte ...
... ammonemus et ... monemus ... in forma premissa
vos ... et singulos supradictos et quoscumque alios ... status gradus
ordinis ... et dignitatis ut ... apostolica supradicta ...
presbitero Fradono ... parrochiali ecclesia sancti Laurentii ...
litterarum apostolicarum et huiusmodi nostri processus ... suis iuribus et pertinentiis ...
assequatur ac ... libere valeat possidere ipsiusque fructus, redditus et proventus ...
... impedimentis ... per vos seu alium vel alios
... directe vel indirecte ... vel occulte ... impedientibus ... vel aliquo ...

dictis fructibus consilium auxilium vel favorem seu prestent publice vel occulte directe vel indirecte quovis quesito colore
aliqua sui aliquis ... Aliquin terminis mandatis ... qui inceptos plebe ... posita
ante ecclesiam huiusmodi vel aliquid ... ad eandem ... vos ...
seu officiales et alios quoslibet contradictores et rebelles ac impeditores ipsum presbyterum Fradonum
in aliquo super premissis vel aliquo premissorum aut impedientibus ipsum dantes auxilium
consilium vel favorem directe vel indirecte publice vel occulte ... sex dierum terminum
a die ... huiusmodi computandum ... rebellione impedimento consilio auxilio et
favore huiusmodi omnino destiterint seu destiterint et nostris sive verius apostolicis mandatis
huiusmodi parentibus vel paruerint cum effectu excommunicationis sententiam ... in hiis scriptis singulos
canonica monitione premissa excommunicamus et in ... interdicti sententias in hiis scriptis sententiam
et promulgamus. Vobis vero domino ... patriarche qui ob reverentiam vestre pontificalis dignitatis
nolumus prefatos nostras sententias ... premissis vel eorum aliquo feceritis per vos vel alium seu alios
... publice vel occulte quovis quesito colore
... sex dierum canonica monitione premissa ingressum ecclesie interdicimus in hiis scriptis ... —
vero huiusmodi interdictum per alios sex dies prefatos sex immediate sequentes quos ...
... canonica monitione ... premissa in hiis scriptis suspendimus
ab administratione ... huiusmodi interdicti et suspensionis sententias per alios sex dies prefatos
duodecim immediate sequentes substinueritis quod absit ... vos et ... vos
excommunicationis ... huiusmodi predicta canonica monitione premissa excommunicationis.
... sententias ... et promulgamus absolutionem ... singulos ... prefatos
... sententias vel eorum aliqua incurrerint ... nostro superiori vel nobis ... tantum ...
... reservantes ... prefatos ... litteras apostolicas ... presbyterum Fradonum
vel eius procuratori ... volumus remanere et non per nos vel alium ... ipsum presbyterum
Fradonum vel eius procuratoris voluntatem quomodolibet detineri ... prefatos ...
... predicta canonica monitione premissa volumus subiacere. Mandamus
... eidem presbytero Fradono et eius procuratori vel vobis ...
... ecclesie ... huiusmodi ...
... mandati ulterius ... non possimus ... aliis arduis nostris negotiis
... Venerabilibus et circumspectis viris dominis ... Aquilegien. ...
et ... Aquilegien. ac ... et ... Ecclesiarum ... decanis archidiaconis
cantoribus et ... Tarvisini ... Concordien. ...
... ecclesie plebanis
... canonicis ... cathedralium collegiatarum ecclesiarum ac ... curatis et non

citatis et eorum loca tenentibus notariisque publicis et tabellionibus per civitates et dioceses
Aquilegiensem ac alias ubilibet constitutis et eorum cuilibet [illegible] in solidum qui super ulteriori executione
huiusmodi mandati apostolici atque nostri requisiti fuerint seu fuerit requisitus tenore
presentium committimus plenarie vices nostras donec eas ad nos duxerimus revocandas
quos omnes et singulos et eorum quemlibet auctoritate apostolica qua fungimur in hac parte tenore presentium requirimus
et monemus primo secundo et peremptorie eisque et cuilibet ipsorum in virtute sancte obediencie et
sub excommunicationis pena quam [illegible] canonica monitione premissa in eos et quemlibet ipsorum
a dicto domino Fridrico vel eius procuratore super hoc fuerint requisiti seu fuerit requisitus
ita tamen quod alter alterius non expectet nec unus pro alio se excuset ad vos dominum
[illegible] patriarcham vicarium seu officialem ac ad prefatam parochialem ecclesiam
sancti Laurencii de Buya et alia ubi et quando expediens fuerit personaliter accedant
seu accedat et predictas litteras apostolicas ac huiusmodi nostrum processum et singula [illegible] suprascripta
vobis et cuilibet vestrum communiter et divisim [illegible] ut intimet ubi fu-
erit et quotiens fuerit opportunum [illegible] legant publicent seu legi faciant et publi-
cari [illegible] eundem dominum Fridricum ut procuratorem suum predictum eius nomine [illegible]
eo vigore predictarum litterarum apostolicarum et huiusmodi processus nostri et [illegible] ad
dictam parochialem ecclesiam sancti Laurencii [illegible] ecclesie possessionem pacificam
et quietam ac in ipsius ecclesie rectorem seu plebanum recipi faciant et admitti [illegible]
et [illegible] possessionem et corporalem ut [illegible] defendant seu defendi
[illegible] faciant ac eidem de ipsius parochialis ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus
faciant ac [illegible] respondere amoto ab ea quolibet illicito detentore quem nos
[illegible] amovemus et denunciamus amotum per presentes. Et nichilominus [illegible]
in hac parte commissa [illegible] expediens fuerit plenarie exequatur [illegible]
[illegible] a sede apostolica nobis [illegible] per [illegible] dicti domini Fridrici
ut huiusmodi [illegible] nichil valeat attemptare [illegible] processibus [illegible] per nos
late [illegible] atque [illegible] absolvendo ut suspendendo aliquid innovari. Et [illegible]
nos ultimus super premissis ut aliqua premissorum procedere de quo nobis potestatem
et facultatem omnimodam reservamus non intendimus per ea commissionem nostram huiusmodi in
aliquo revocare nisi de revocatione [illegible] specialem et expressam mentionem
fecerit. [illegible] omnium et singulorum [illegible] testimonium ac huiusmodi processus nostri [illegible]
pro [illegible] presentes seu processum per [illegible] nostri [illegible] subscriptum et publicari mandavimus

rimque sigilli iussimus appensione muniri. Datum et actum in sacristia Collegiate Ecclesie Sancti
Damiani de Venzono Aquilegensis diocesis. Anno Nativitatis Domini M° cccc xxvi, Indictione iiii, die quarto
Julii, pontificatus sanctissimi domini nostri domini Martini divina providentia pape quinti anno [illegible],
presentibus venerabilibus viris dominis presbitero Guarnerio plebano Sancti Petri de Tramonti
medio plebano, domino Stephano Carnelico et capellano in dicta Collegiata Ecclesia et
Petro capellano et [illegible] dicta collegiata Ecclesia et domino Paduino de Villalta et aliis
testibus ad hec habitis et rogatis.

Et ego Dominicus Victoris de [illegible] in Civitate Austrie Aquilegensis diocesis publicus
imperiali auctoritate notarius quia predictarum litterarum apostolicarum presentationi receptioni ac execu-
tioni provisioni collationi [illegible] monitionibus
requisitionibus [illegible] fulminationi et mandatis omnibusque aliis et singulis suprascriptis
dum sic ut premittitur agerentur fierent una cum prenominatis testibus presens fui eaque sic
fieri vidi et audivi ac [illegible] et in hanc publicam formam redegi meoque hic
signo et nomine una cum appensione sigilli [illegible] dicti domini executoris apostolici
consueto [illegible] et [illegible] in [illegible]

1418, 13 luglio. Udine. Lettera del Patr. d'Aquileja Lodovico ai signori di Spilimbergo, sulla impresa dei Veneti in Friuli e sulla defezione de' Cividalesi

Arch. Spilimbergo in Domanins. Vol. Antiqui p. 516. copia

Nobilibus consortibus de Spenbergo fidelibus nostris dilectis.

Ludovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha. Nobiles fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Scribitis etiam nobis de quodam cursore quem nobilis Joannes Ghreigen in itinere invenerat veniendi ad nos, vobis damus scire quod nondum aliquis cursor regie maiestatis apud nos fuit, quem timemus ne dictus cursor in manus inimicorum incidisset, quia si de partibus superioribus veniebat, quoniam campus inimicorum pro nunc in partibus superioribus situatus videlicet prope Savorgnaneum apud viam aque, si autem venerit per Civitatem, iterum timemus quod non fuerit detentus. Sed nichilominus quotidie et horatim aures nostre repulsant quod gentes regie maiestatis sunt in brevi venture ad hanc nostram Patriam: misimus speciales nuncios nostros ad Dominum nostrum Regem quos etiam dietim spectamus reversuros cum optatis novis. Nichilominus Magnificus Comes Goricie et D. Joannes Reychenburg iverunt ad prefatum D. Regem ut mittat gentes ad hanc Patriam. Insuper cupitis scire quomodo aut qualiter Civitatenses se inimicis adheserunt, quare

vobis in litteris presentibus inclusam copiam Capitulorum
que dicti de Civitate a Dominio Venetorum petunt, ex quibus
notanter elicere et considerare poteritis notoriam rebellionem
dictorum Civitatensium factam nobis et toti Patrie Forijulii.
Noviter his diebus centum ex nostris fuerunt in via penes
Fossaccum (?) qui dicta Capitula penes nuncium dictorum
de Civitate reperierunt, que volebant deferre ad campum
Venetorum, qui adhuc in carceribus nostris detinentur. Ce-
terum dum totus campus inimicorum his diebus prete-
ritis locatus fuisset intra Rosatium et Cormonum, ipsi
inimici quotidie decurrebant in Tricesium et ad Cormonum
qui omnes realiter se deffenderunt et specialiter illi de Cormono
vulneraverunt ultra tricentos, aliquos captivaverunt et etiam
quamplures interfecerunt. Fuerunt etiam ante Castrum Mar-
zani, incidendo vites et blada causa obtinendi Castrum, que ex
Tadeo de dicto Castro multas minas imprimebant ut ipsis Castrum
consignaret, qui se realiter deffendit, ita quod nichil obtinere
valuerunt.

Datum in castro nostro Utini die XIII mensis julii anno domini
(M)CCCCXVIII.

1418, 11 luglio (Vicinale). Deliberazione del Parlamento sulla prescrizione dei possessori. –

MSS. Ongaro, Bibl. Verona, Vol. 665, lib. p. 262.

Da copia del sec. XVI.

A. D. MCCCCXVIII, die undecimo Julii in Parlamento quod appellationibus hujus interpositis ad Parlamentum nullo modo currat tempus, attento tempore guerre urgentis.

Diffinitum fuit quod quilibet qui possederit aliquam rem pacifice per annum et diem in possessione sua tueatur et per sententiam dejiciatur si iuste non possidet, excepto quod intra Patriarcham, si bona sua fuerint sibi occupata =

1418 [illegible] giugno [illegible] Lettera di Brunoro della Scala Vicario Imperiale [illegible] giovane d Vercurfone [illegible] l'esercito ungherese [illegible]

Spectabili viro D. [illegible] de Lavasone [illegible] carissimo. [illegible]

[illegible] spectabilis et tanquam carissime. [illegible] significamus vobis [illegible] Cum statim [illegible] sospitem et incolumem die XII mensis presentis [illegible] in eo expectare venit. Regie Maiestatis que hunc [illegible] [illegible] dies et quo [illegible] procedam ulterius cum [illegible] destructionem gentis [illegible] et [illegible] exaltationem Regie Maiestatis [illegible] et fidelium suorum. Inter quos eum [illegible] putamus ex ipsa victoria [illegible] habiturum quod avidissimo animo dudum expectavi. Hec ad consolationem vestram [illegible] significamus [illegible] omnia in [illegible] vobis [illegible]. Libenter cuperem cum prope castrum [illegible] vos [illegible] si fieri poterit [illegible] ad me tunc veniatis. Valete. Data in Civitate Austrie [illegible] die XV Iunii.

Brunorus de la Scala Verone e Vincentie etc. Imperialis Vicarius generalis.

Dall'orig. cart. nel Vol. XCVI, 36 Collez. Concina [illegible]

[illegible] Perdidere

23 1418. 9 Settembre

= Lettera del Patr. Lodovico Ducad Teck con cui interessa una persona ... alla pacificazione di Antonio di Prampergo con Gabriele genero della persona, cui è indirizzata la lettera, perchè tutti abbiano da accordarsi in Cordovado — Seguono due brani di lettera ove è indicato che Gabriele avrà da usar parole ... considerate; e che lo stesso Gabriele provveda al contentamento della propria ma..., altrimenti ... la di lui cantata Patriarca.

1418. 9 7bre
Udine

Ludovicus Dei Gratia Sanctae Sedis Aquileiensis Patriarcha.

Prudens Fidelis dilecte salutem et gratiam nostram. Cum Nobilis fidelis noster Antonius de Prampergo coram Nobis fuisset et propo[s]uisset super controversiam inter ipsum et Gabrielem Generum tuum vertentem; Audita igitur et cognita a nobis dicta controversia, ne periculum in loco Cordovadi durante guerra eveniat, ipsum Antonium meliori modo quo potuimus fuimus allocuti, et conclusimus in differentia dicta, quod ipse Antonius reverti debet ad locum dictum, ibique stet pro statu ipsius loci; et pro reversione dicti Gabrielis ad mandamentum et servetur in eo honor tam dicti Antonii, quam ipsius Gabrielis, placuit Nobis et volumus a te ut prefatum Gabriellem una tecum ad Cordovadum conducas, ubi inter ipsos ambos, videlicet Antonium et Gabriellem una cum aliis quos tibi assumes, tractabis de concordio quo sic obtento, idem Gabriele stando concordio, stare poterit in Cordovado per duos aut tres dies, post quod ipsum tecum e converso ad locum Nostrum S.ti Viti, et ipsum post quindecim, aut saltem decem dies Cordovadum pro honore suo, ne credatur esse propter suspicionem aliquam expulsus, et bannitus remittere poteris, ubi iterum stare poterit per diem et Noctem non ulterius; et iterato reverti Sancto Vitu, et sic ulterius successive.

Datum in Castro Nostro Utini
die VIIII Septembris 1418.

Vidi doc.to 1413. 22. IV (59) e riassunto del processo (58).

Il Gabriele qui menzionato si può ritenere essere della ... de Fagagna di Cordovado ed essere ... del nob. ser Giovanni, figlio di ser Gabriele, condannato a morte per aver partecipato ...

Similiter volumus ut in concordio tractando eris, Generum tuum alloqui et sibi complere debeas, ne utatur verbis ponderosis, aut que possent aliquid in contrarium importare, sed quod sit mansuetus, quia non dubitamus quoniam apud [illegible] tuum [illegible] obtinebis omne quod erit gratum.

Et secundum quod alias tibi intimavimus pro parte matris dicti Gabrielis, ita volumus quod adhuc et tibi committimus, quatenus dictum Gabrielem inducas, ut matri sue provideat pro sui sustentatione secundum quod debet et tenetur. Alioquin si id non fiet providebimus dicte sue matri de bonis ipsius Gabrielis, ubi ea reperiemus et per tale modum secundum quod tibi adhuc nos scripsimus.

|| 1418. 19 Settembre. Udine. Il Patriarca domanda al Com. di Gemona di mandar genti in ajuto de' Conti di Prata.

13

udovicus Dei gratia s. Sedis Aquilegensis Patriarcha

Nobilibus viris Capitaneo, Consilio et Comunitati terre Glemone fidelibus dilectis,

les ac prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Notificamus
bis quod hodie iterum recepimus quamdam litteram a magnificis Comitibus
te nostris fidelibus dilectis, quod inimici circumquaque castrametati sunt Portum=
foletum ex utraque parte et quod inimici non sunt plures quam mille equites
mille pedites, quorum una pars ab una et alia pars ab alia parte sunt locati, et
vocant predicti nostri Fideles nostrum succursum scribentes quod gentibus Patrie
gregatis facile erit ipsis inimicis dare conflictum et conservare locum pre=
tum aliaque loca vicina. Quapropter vos requirimus sub debito et obedientia
a astricti obligatique estis Serenissimo domino nostro Romanorum et Regi
stre Ecclesie Aquilegensi toti Patrie ac nobis et vobis districtius precipiendo
ndamus quatenus secundum extremum vestrum posse ordinem et modum detis
t in prompto apparatu tam equestres quam pedestres vestros quoscumque et quan=
cumque potestis aptetis et disponatis ut una cum gentibus Magnificorum
mitum Goricie qui etiam omnem suam potentiam ad hoc aptare volunt ac
m aliis fidelibus Patrie predictum campum et inimicorum exercitum repellere
leamus in conservationem et protectionem predicti loci Portusbuffoleti alio=
rumque locorum vicinorum, ad quod promptos et voluntarios, ut speramus,
s reperiemus, quoniam istud cedet in honorem Regie Maiestatis ac commen=
dationem vestrarum Fidelitatum. Si vero vos negligentes, quod absit, in isto
comprehenderemus, idipsum ex debito nostre fidelitatis ad Regiam Maiestatem

vos deferre oporteret, qui talem inobedientiam ac negligentiam in magnum dedecus et contemptum ne reputabit Regie Maiestatis nostreque Ecclesie Aquilegensis. Volumus insuper quod vestra per scripta, de clara vestra intentione in hiis faciendis per responsionem talem nos certificare debeatis.

Datum in castro nostro Utini die XIX mensis Septembris. Anno MCCCCXVIII

Orig. Arch. Com. Gemona

1418 · Brunoro dalla Scala signor di Verona notifica agli Udinesi, com'egli è
2 8bre · giunto in Cividal di Friuli, e che Sigismondo Re de' Romani, e
d'Ungheria in breve arriverà anch'esso in loro soccorso con forte
esercito. ex autogr. quod asservatur in tabular. Civit. Utini.

Magnifici egregiique domini amici perhonorandi. Pridie vestras ad meas responsivas gratanter recepi litteras, quibus clare intellectis vestris egregiis harum serie duxi significandum magnificentiis, quod viarum discriminibus in hac Patria in presentiarum vigentibus per me perpensatis, ut secure valeam mihi a serenissimo communi nostro domino Rege Romanorum, et Ungarie etc. imposita sicut affecto executioni mandare deliberavi alio tuto itinere dirigere gressus meos, ex quo vestrarum gentium per me postulata non indigeo scorta, vestris nihilominus egregiis nobilitatibus summe regratians de liberali ipsius scorte oblatione, cum perinde gratum habuerim, ac si ea opportunitate acceptassem. Desiderabam enim valde pro vestra et totius hujus Patrie consolatione prelibati domini nostri Regis oretenus certificare. Cum igitur occasione prefacta meum per terram vestram iter non existat, preclaris Nobilitatibus vestris notifico, quod indubie, sicut Deus est Deus, memoratus dominus noster Rex cum equis ac aliis infinitis armigeris est in itinere versus has partes veniendo, qui circa festum S. Michaelis proximum hanc verisimiliter procul dubio manu forti attinget Patriam, de quo minime fallor. Exultamini igitur et vestre commendande constantie et fidelitatis fimbrias viriliter extendite alios compatriotas vestros ortando, aliaque prout vestris prudentibus magnificentiis visum fuerit operando. Memoratus autem dominus noster Rex me ipsum ob bonam causam precedere voluit, que vobis in brevi non sine ingenti patefiet consolatione. Ceterum hujus gerulum familiarem meum ultra Dalmatium pro nonnullis statum prefati D. nostri Regis, et hujus Patrie concernentibus transmitto, vestras solita fiducia deprecans amicitias, quatenus velitis sibi de aliquo duce usque ad Spegimbergum providere, ut valeat incolumis exequi sibi per me

commissa. Paratus ad quaeque vobis grata pro posse. Datum in Civitate Austrie die XXII. Septembris

Brunorus de la Scala Verone et Vincentie &c. Imperialis Vicarius generalis.

A tergo.

Magnificis egregiisque Dominis.... Capitaneo, decem Deputatis ad Regimen, Consilio et Comuni Terre Utini amicis honorandis —

1418. 24 Settembre. Udine

Nobili et prudentibus Gastaldioni, Consilio et Comuni terre nostre Sancti Danielis
fidelibus nostris dilectis
Ludovicus dei gratia s. sedis Aquilegensis patriarcha

15

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti, salutem et graciam nostram. Quemadmodum fidelitatibus vestris alias scripsimus in litteris nostris vos requirentes ut saltem XXV pedites vestros transmittere deberetis citra Tulmentum pro succursu locorum nostrorum supra quibus nobis responsum in litteris vestris denotastis avisantes vos quomodo paucis diebus transactis, misistis certos balisterios pro succursu Vetus Buffolet, quare nobis supplicatis ut vos excusatos dignaremur habere; fidelitatibus vestris scire damus quod satis libenti animo vos in predictis supportatos habemus quod tamen ad presens facere non possumus, attento quod inimici nostri cum circa Pratam se castrametaverunt et cum dictus locus sit nimis amplius indigeas magno succursu et defensione et pro tanto dictus locus de facili pervenire posset ad manus inimicorum si ipsum non daretur succursus. Quare modo misimus certos nostros equites prefatis de Prata in succursum et adhuc continue et successive ipsi mittere intendimus. Fidelitates igitur vestras requirimus hortantes vos ut adhuc dictos XXV pedites subito et visis presentibus in succursum prefatis de Prata transmittatis, in hoc nobis complacenciam omnimodam ostendetis. Data in Castro nostro Utini die XXIIII. Septembris anno. MCCCCXVIII.

Coll. Conciria in S. Daniele Vol. I fol. 5

non li scrivo niente! Desidero ... a ... come ... a ...

[illegible]

1418 ... Settembre. Udine. Il Patriarca ... chiede 25 fanti al Comune di S. Daniele per soccorso Prata ...

Nobilibus et prudentibus ... Gastaldioni, Consilio et Comuni Terre nostre Sancti Danielis fidelibus nostris dilectis (a tergo).

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Quemadmodum fidelitatibus vestris alias scripsimus in litteris nostris vos requirentes ut saltem XXV pedites vestros transmittere deberetis contra ... in succursu locorum nostrorum, supra quibus nobis respondistis in litteris vestris denotatis avisando nos quod paucis diebus transactis ... certos balistarios in succursu Portusbuffoleti, quare nobis supplicatis ut vos excusatos dignaremur habere fidelitatibus vestris dicimus quod ... libenti animo vos in predictis supportatos habemus quod tamen ... presens facere non possumus, attento quod inimici nostri iam circa Pratam ... castrametaverunt et cum dictus locus sit nimis amplus, indigens magno succursu: ... ordinavimus certos nostros Equites prefatis in Prata in succursum et adhuc continue et successive ipsis mittere intendimus. Fidelitates igitur vestras requirimus, hortantes vos ut adhuc dictos XXV pedites subito et viris presentibus in succursu prefatorum de Prata transmittatis in hoc nobis complacenciam ... ... ostendentes. Data in Castro nostro Utini die XXIIII mensis Septembris anno M.CCCC.XVIII

Dall'orig. ... Coll. ...

nora li scrivo niente. Desidero assai a ...

(1418) 26 settembre. Orvieto. Pp. Martino V ordina [illegible] al Pl. Canciano di Venezia di procedere [illegible] per [illegible] al [illegible] della [illegible].

[illegible] LXXV [illegible] Fratri [illegible] Bol[illegible]

[illegible] S. Canciani [illegible]

[illegible]

nova li scrivo niente. Desidero [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] and [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] u hal. Petes [illegible]

[illegible]

[illegible]

1418 17 Novembre. Udine.

tergo { Pendentibus viris Gastaldioni, Consilio et Comunitati
terre nostre sancti Danielis, fidelibus dilectis

Ludovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha.

...entes fideles dilecti salutem et gratiam nostram. Recepimus litteras a dominis
...omitibus Prate et Pecrillis quod inimici conantur venire ad damna nostra et
...lium nostrorum et pro tanto harum tenore vos requirimus et vobis mandamus ut stipen
...riis vestris in Prata existentibus mandare velitis et debeatis ut non recedant sed ibidem
...maneant ne aliquod damnum recipiamus quem alios etiam illuc transmittere intendimus
...t scripsimus eis etiam ut non recedant.

...in castro nostro Utini die XVII mensis Novembris M.CCCC XVIII

...atores Venetorum in ista septimana debent ire ad Invictissimum dominum nostrum
Romanorum Regem, sitis avisati et vos et Terram vestram bene paratam ad custodiam
...veniant et eis honorem et reverentiam exibeatis, quia de mandato domini nostri Roma=
...rum Regis eis fecimus salvumconductum.

Orig. cart. Arch. Comm. di San Daniele Vol. LXXXIV. 1 f.

nova ti scrivo niente! Desidero assai a saver come va Lui

1418 - 5 dicembre. Vergone

[1190] Prudentibus viris Consilio Communis Sancti Danielis amicis tamquam fratribus carissimis

Prudentes viri carissimi: Significatum et conquestum est per aliquos concives nostros ex ... capitanei de Oppio, quomodo aliqui de nostris fuerunt decepti credentes ... nostros esse ambasiatores dominii venturos, sub qua confidentia fuerunt ... istis ambasiatoribus ducalis domini, quod quidem videtur ipsis fore molestum ... tendunt cum litteris ipsorum retractare sic factum, sed dicunt quod expedit ... Significetur eis quomodo accidenit et quot capti fuerunt et nominatim qui ... et idcircho vestras amicitias avisamus ut omnia per aliquem nuncium ... pedictis vestrum potestis hec conscribatis, quod si hic erunt bene quidem ... alios integrer eos ambasiatores, quam dum ipsos inveniet dum habeant ... bonam voluntatem et hec scribimus vobis et significamus cum amicitia singulari ... nobis a vobis (sic) speramus in omnibus fieri. Nuncio propter deprimendta tempora et nocturna dedimus libras tres soldorum quem cum dificultate invenimus. Data XXV novenbris ind. XI. hora secunda noctis.

Camerarius, septem deputati Comunis Terre Vergoni cum salutatione.

Orig. Cart. Arch. Com. di S. Daniele, Vol LXXXIV

nora li scrivo niente ! Desidero ... a sapere como va qui

a [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

qui [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

et [illegible]

du [illegible]

pr[illegible]

pr[illegible]

et [illegible]

et [illegible]

[illegible]

[illegible]

po[illegible]

[illegible]

[illegible]

ca[illegible]

de [illegible]

[illegible]

[illegible]

1418, 15 decembre Mantova. Lettera di Pp. Martino V al Patriarca d'Aquileja Lodovico a favore di ~~Giov.~~ Giacomo Canonico di Cividale carcerato in Ospo. —

MS. Veron. Cod. 15 pag. 109.

a tergo : Ven.^li fratri Ludovico Patriarche Aquilegensi.

20

p. ~~109~~

Martinus Episcopus servus servorum Dei venerabili fratri Ludovico
Patriarche Aquilegensi salutem et apostolicam benedictionem. Non absque
mentis nostre displicentia nuper accepimus dilectum filium Jacobum Ni=
colai de Utino canonicum Civitatensem ac familiarem ven.^lis fratris nostri
Antonii Concordiensis Episcopi et litterarum ~~nostrarum~~ apostolicarum registratoris ~~bene~~
qui de ~~fuit~~ partibus illis pro consecutione iurium suorum super quodam be=
neficio ad ipsum ut asseritur de iure spectante, huc ad Romanam Curiam
veniebat a nonnullis familiaribus ac satellitibus armigerisque tuis in
itinere fuisse interceptum ac spoliatum et sic captum et spoliatum
vinctumque ad Castrum Novi Aquilegensis Diocesis per satellites, armigeros
et familiares ductum ac in fundo turris horribilibus carceribus et compedi=
bus ferreis gravissimis inhumaniter detrusum contra debitum rationis ac
processus apostolicos et canonicas sanctiones in maximum prefati Jacobi
preiudicium et suorum iurium et iacturam et ~~ipsum~~ quorum per processus
et sententias apostolice sedis et sanctiones huiusmodi, capientes, spoliantes
et detinentes seu mutilantes venientes ad ipsam Curiam seu recedentes
ab ea censuris et penis spiritualibus et temporalibus gravissime
tam excommunicationis, suspensionis et interdicti ac privationis et aliis
percelluntur et ad debitum tue fraternitatis et suam spectare no=
scatur Ecclesias Ecclesiasticasque personas, iura et bona earum contra
iustitiam non offendere sed tutari pro viribus nostraque interfuit sic
captis, spoliatis et oppressis indebite opportunis presidiis ut liberentur
ac restituantur eorum pristine libertati cum bonis et rebus sublatis qui=
buscumque assistere modis omnibus et favore. Ob id eandem fraterni=
tatem tuam de qua in his et aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus

non ti scrivo niente. Desidero assai a sapere come ...

paternis affectibus requirimus et hortamur in Domino, eidem nichilominus iniungentes quatenus pro honore et debito tuis cultuque iustitie velit et debeat mora et exceptionibus, postpositis quibuscumque sepo-sitis, prefatum [illegible] facere celeriter relaxari cum rebus et bonis suis ac restitui plenarie sue pristine libertati ipsumque nihilominus circa prosecutionem ac consecutionem beneficii ac iurium prefatorum plenis favoribus ac presidiis confovere ut his mediantibus illa consequi valeat et pacifice suadente iustitia possidere, amoto exinde quolibet illicito detentore. Si autem in premissis contrarium, quod non arbitramur, emergeret cum ipsius omnibus in iustitia debitores denegare nulla ratione possemus quominus procederetur ad executionem penarum in processibus, sententiis et fulminationibus huiusmodi tam spiritualium quam temporalium contentarum.

Datum Mantue XVII Kal. Decembris, pontificatus nostri anno primo

de Curia
[illegible]

Copia di mano del notaio Jacopo di Antonio Scarpo
Toriesimo.

... bre. Saule

Reverendissimo in Christo patri et domino d. Hendrico Dei gratia Episcopo concordiensi ac egregiis nobilibus dominis Paulo Glovicer, Federico Wetterstetten honorabilibus Locumtenentibus maioribus honorandis.

21

...verende in Christo pater ac egregii Nobiles maiores honorandi. Superrime ... die instanti recepi litteras Illustrissimi principis ac reverendissimi in Christo patris et domini domini mei d. Patriarche cum certis poliziis introclusis, quas plene intellexi. Et cum nova de presenti occurrant ... quia illi de Cordignano videlicet homines terre se liberaliter concordaverent cum ... et introytum eisdem dederunt die instanti hora vigesima, licet Bohemi qui in Rocha sunt, se adhuc adhuc retineant quamvis tempus dilatare non possint cum circhum circha assidiati sunt, quo conflicto sine tardacione aut Canipa aut Sacilum sed potius Sacilum quam Canipam ipsum expecto ut plenam habeo informationem. Ideo si honorem et statum Illustrissimi principis ac prefati reverendissimi domini Patriarche diligitis sine tardatione velitis et dignemini providere de opportuno succursu exoro quia scio quid dico et scio quid dico et scio quid dico etc. Vigilate et estote ... requirere et providere de fidelibus servitoribus prefati domini mei domini Patriarche videlicet de Faganea, de sancto Daniele et de aliis de ultra Tulmentum de quibus vobis omnibus satis notorium est esse ... et ipsos huc mittere sine mora velitis et dignemini, michi per latorem presencium rescribere sine tardacione et eidem celerem expedicionem tradere ut sim provisus. Insuper ... opiniones hominum huius terre presenciam varias et me hic inhermem ... reperiam victualibus et aliis necessariis ... castrum diruptum et sine ulla munitione de modo fulcitum quod videre meo penitus caditurus est in destructionem huius terre Sacili. Data Sacili die primo decembris.

Christoforus de Chucanea ad partem Sacili ... Illustrissimi principis et d. d. Lodovici Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche locumtenens et provisor cum recomendacione

... cart Colle Comuna in S Daniele Vol I fol 4.

nona li jerira niente! Desidero ... saver come ...

paternis affectibus requirimus et hortamur in Domino, eidem nichilominus iniungentes quatenus pro honore et debito tuis cultuque iustitie velit et debeat mora et occasionibus quibuscunque sepositis prefatum Iacobum facere celeriter relaxari cum rebus ablatis sibi ac restitui pristine libertati ipsumque nichilominus circa prosecutionem ac consecutionem beneficii ac iurium prefatorum plenis favoribus ac presidiis confovere ut hiis mediantibus illa consequi valeat et pacifice ac quiete in iusticia possidere, amoto exinde quolibet illicito detentore. Si autem in premissis contrarium, quod non arbitramur, emergeret cum simus omnibus in iusticia debitores denegare nulla ratione possemus quominus procederetur ad executionem penarum in processibus, sententiis et sanctionibus huiusmodi tam spiritualium quam temporalium contentarum.

Datum Mantue XVII Kal. decembris, pontificatus nostri anno primo

de Curia
[illegible]

Copia di mano del notajo Giacopo di Antonio Sarasso
Trissino.

a tre. Sacile

Reverendissimo in Christo patri et domino d. Hendrico Dei gratia Episcopo Concordiensi ac egregiis nobilibus dominis Paulo Glovicer, Federico Wetterstetten honorabilibus Locumtenentibus maioribus honorandis.

21

Reverende in Christo pater ac egregii Nobiles maiores honorandi. Nuperrime die instanti recepi Litteras Illustrissimi principis ac reverendissimi in Christo patris et domini domini mei d. Patriarche cum certis poliziis introclusis, quas plene intellexi. Et cum nova de presenti occurrant [strenua o strenjina] eo quia illi de Curdignano videlicet homines terre se liberaliter concordaverunt cum inimicis et introytum eisdem dederunt die instanti hora vigesima, licet Bohemi qui in Rocha sunt, se adhuc adhuc retineant quamvis tempus dilatare non possint cum circhum circha affidiati sunt, quo conflicto sine tardacione aut Canipa aut Sacilum sed potius Saculum quam Canipam ipsum expecto ut plenam habeo informationem. Ideo per honorem et statum Illustrissimi principis ac prefati reverendissimi domini Patriarche diligitis sine tardatione velitis et dignemini providere de opportuno succursu exoro quia scio, quid dico et scio quid dico et scio quid dico etc. Vigilate et estote provisi requirere et providere de fidelibus servitoribus prefati domini mei domini Patriarche videlicet de Faganea, de sancto Daniele et de aliis de ultra Tulmentum de quibus vobis omnibus satis notorium est esse et ipsos huc mittere sine mora velitis et dignemini, michi per latorem presencium rescribere sine tardacione et eidem celerem expedicionem tradere ut sim provisus. Insuper cum opiniones hominum huius terre presenciam varias et me hic inhermem reperiam victualibus et aliis necessariis ac castrum druptum et sine ulla municione de modo fulcitum quod videre meo penitus caditurus est in destructionem huius terre Sacili. Data Sacili die primo decembris.

Christoforus de Chucanea ad partem Sacili et Illustrissimi principis et ... Lodovici Dei gratia Sancte Sedis ... Aquilegensis Patriarche locumtenens et provisor cum recomendatione

in cart. Coll. Comuna in S. Daniele Vol. I fol. 4.

non li scrive niente! Desidero assai a saver come sia ...

1419 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1419. 11 Gennajo. Feltre

22

... / Illustri Principi Reverendissimoque in Christo patri et domino
D. Ludovico sancte sedis Aquilegensis dignissimo Patriarche maiori
seu patri precolendissimo

...ustris Princeps ac Reverendissime pater vestre dominationi significamus
...d exercitus Venetorum castramentatus est per miliare iuxta Civitatem
Feltri, in quo festare esse equites VIII centum, pedites vero tres mille quos nulla via
...undi repellere possimus nisi vestri brachii patrocinium accedat, ea propter rati (?) et cer-
...timos nos reddentes quod vestra dominatio constantissima amatrix honoris et status Sacre
...egie Maiestatis non minus retrahetur a conservacione eorundem ac Civitatum et locorum
...ipsius Maiestatis obtemperancium dicioni quantum nosmet vestre prefate dominationi
...quibus valemus precibus instantissime supplicamus ut absciza mora quacunque nobis velitis
...placeat transmittere equites sex centum vel quotquot potestis ad exercitum
...llica paratos, quod si feceritis ut in vestram dominationem plenissimam gerimus
...siderationem speramus Deo auspice ac gloriosissimo martire Victori ~~protectore nostre~~ huius
...strensis Civitatis hoc vestro subsidio mediante dictum exercitum repellere
...ad totalem confusionem deducere cum ipsius maximo dedecore et iactura ut
...us fecimus de exercitu conducto ~~pridem~~ in vallem hanc per Rugerium de Perusio et Grassum
...Vangsa capitaneos infelices qui verecundissime fugierunt derelictis turbis suis in morte et
...ptivitate totali. Et hoc speramus indubie quia dicti exercitus gentes male in ordine
...male armate et presentim turbe pedestres, quarum magna pars est rusticorum qui
...cito in confusione ponentur et vestre gentes ad hanc reportandam victoriam de inimicis nobis
...missa cito redibunt ad dominationem vestram ferentes cum maximo gaudio optima spolia
...inimicis arrepta; alioquin vestro subsidio deficiente, quod non credimus, nescimus videre modum
...o Civitatem, personas et bona aliqualiter tueri et conservare valemus et sic prefate Cesaree

nove li scrivo niente. Desidero assai a saver come va ...

Maiestatis honor et status maximum ex hoc dedecus et iacturam intret, quod non credimus fore de prefate vestre dominationis benignissima intentione

Ubi datum properime die XI Januarii 1419

Rodulfus de Bege pro sacro romano imperio Civitatum Feltri et Beluni ac totius vallis imperialis vicarius generalis. Lodovicus legum doctor vicariusque et rector Civitatis et districtus Feltri. Consilium et communitas civitatis eiusdem.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele Vol. LX

1419. 12 Gennajo. Udine. Il Patriarca scrive al comune di Cividale sulla rottura delle trattative di pace coi Veneziani e sulla necessità di spingere la guerra contro questi.

Ludovicus Dei gratia sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha

Nobilibus et prudentibus viris capitaneo, Provisoribus, consilio et Comunitati Terre nostre Glemone fidelibus nostris dilectis

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Cum noviter invictissimus dominus noster Romanorum Rex, magne Consiliarii sui parte dissolverint conventiones que per Ambasiatores Venetos nuperius inite fuerunt habentes plenum mandatum et inter illos nec pax nec prorogatio fuerit conclusa, que tamen per dictum dominum nostrum Regem .... defuerit adhibita per Venetos emendacione atque satisfactione condigna, que Veneti reficere penitus refutaverunt. Ob quod dictus Dominus noster motus iusta causa eisdem Venetis modo intendit gravissimam guerram, quam ipsi Veneti sentientes, se fortificant et querunt iterum subjugare sibi loca nostra Aquilegensis Ecclesie sive per potentiam sive calliditatem et cum principaliter timenda sint loca nostra exercitui Venetorum in quem moveri merito debebimus ad suffragia mittenda accellerare, tum propter mandatum nostrum, tum ex debito ad quod tenemur, tum etiam propter propinquitatem inimicorum dilectis nostris ultra Tulmentum, et maxime considerato quod ab hac parte non sint inimici tante potencie quod possint nostra loca superare citra Tulmentum, quoniam et nos tantas gentes nobiscum habebimus quibus contraire possimus. Quare considerantes pericula que locis nostris ultra Tulmentum adiacent, Fidelitates vestras commonemus, requirimus et districte precipiendo mandamus quatenus Taleam vestram ad quam tenemini in peditibus Sacilum in subsidium indilate et visis presentibus transmittere debeatis. Quod si feceritis, facietis debitum in quo tenemini; si vero non prestabitis debitum vestrum fecisse et in locis opportunis, non poterimus

non ti scrivo niente! Desidero ...

cum honore deficere quin profiteamur nos excusationem et negligentiam vestram accusare, quamquam inviti id faciemus, debebimus.

Datum in castro nostro Utini die XII Januarii anno MCCCXIX.

Orig. Arch. Com. Gemona

1419. 20 Gennajo. Udine. Il Patriarca scrive al Comune di Gemona di mandar genti al soccorso di Feltre

24

Ludovicus Dei gratia s. sedis Aquilegensis Patriarcha.

Nobilibus et prudentibus viris capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Terre nostre Glemone. fidelibus nostris dilectis.

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Vobis presentibus inclusam mittimus quandam copiam litterarum de Feltrensi civitate nobis missarum, ut occurrencia percipiamus, ad quas nos disposuimus velle possibilitatem exhibere tam in gentibus tam equestribus quam pedestribus. Quocirca fidelitates vestras requirimus vobis mandantes ut tam ob reverentiam Sacri Romani Imperii quam honorem nostrum et statum Patrie, gentes vestras tam equestres quam pedestres nobis, visis presentibus, transmittatis, ut tam cum vestris quam cum aliis nostris gentibus, inimicis in Valle Feltrensi existentibus occurrere et passus exitus precludere et ipsis conflictum dare tutius possimus ut per huiusmodi conflictum quem fata nobis presentant experiendum una vice, perveniamus ad tranquillitatem quod faciliter possumus ad presens exequi faciendum, itaque sicut statum sacri Romani Imperii ac proprium diligitis. Et quidquid in hiis facturi estis nobis rescribatis.

Datum in castro nostro Utini die XX Januarii MCCCCXIX

Orig. Arch. com. Gemona.

non li scrivo niente! Desidero ... a ... come ...

1419. 31 Genaro. Udine. Il Patriarca scrive al comune di Gemona di soccorrere Porcia.

Nobilibus et prudentibus viris Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Terre nostre Glemone fidelibus nostris dilectis.

Prudentes, fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Nisi nunc recepimus litteras nobilium fidelium nostrorum Federici et Prosdocimi Comitum Purliliarum que nobis scribunt quod campus Venetorum se fortificat et accipit de territoriis ipsorum de quamlibet banderam xx pedites et ab amicis suis recepevant exercitus que intendit ultra Liquenciam ad Purciliis cumque usque modo dicti de Purciliis habere non potuerunt a nobis subsidium nisi litteris, affectamus ipsis nunc succurrere. Sed cum ad presens pedites tam subito habere non possimus quos in succursu mitteremus, Fidelitatibus vestris committimus et mandamus stricte quatenus Taleam vestram in peditibus subito nobis mittatis, quos incessanter destinabimus ad dictum locum Purciliarum ad hoc ut in defensionem dicti loci, aut si inimici dicti ire vellent Avianum et Pratam aut Sacilum, eisdem succurrere poterunt, quoniam equites quos habemus illuc mitteremus sed ibi habere non affectant equites et quia apud nos retinemus dictos equites ne inimici de Argis exerceant voluntatem ipsorum contra Civitatenses Utinenses aut partes montanas ut saltem interim hac parte seminari possit pro futuris temporibus, nisi, quod absit, non veletis dirigere Taleam vestram, cogeremus equites nostros, quos ob causam premissam tenemur mittere ad loca suprascripta postea vestram provisionem premissam ymo si facta se dirigerent ab hac parte que tuemur posse; et quidquid in premissis facere velitis nobis studeatis indilate nunciare.

Datum in castro nostro Utini die ultima mensis Januarii anno MCCCCXIX

Orig. Arch. Com. Gemona

non li scrivo niente! Desidero di ... a saver come ...

Seconda dedizione ai Veneti dei Polcenigo

(Za I^a Veggasi nel Tomo 19 pag 40 dei documenti Verci Marca Trevigiana)

1425. 10 Maggio. Ducale di Franco Foscari di conferma ai Nobb. di Polcenigo, Simone, Ricardo, Franco Moise, Mainardo e d'altri dei Capitoli di dedizione stipulati come segue:

26

<u>1419. die 7 Februarij Ind.e Tertiadecima.</u>

Essendo li Magni e possenti Sig. M Filippo de Arcolli Co di Valsidrua Governatore e M Zuan Marcello e M Andrea Zulian Prov.i dell'esercito della Ser.ma Dogal Sig.a di Veniesia, e in Campo e contra al Castel de Polcenigo, li Zenthilomeni e l'altri massari del d.o Castello cum la Zente del dito esercito e vedendo e cognoscendo li ditti Zenthilomeni e Massari del dito Castello non poder resister alle forze e potentia del dito esercito. Veneno alli infrascritti patti, promission e capitoli cum li soprascritti Magn.ci M lo Governadore e Provededori recevendi in nome de la dita Signoria, zoè

In prima promessero li infrascritti Zenthilomeni de Polcenigo zoè M Simon e S Ricardo e Franco, Moise, e Mainardo e zascadun in solidum per lor proprio nome e vice nome de i altri Zenthilomeni de Polcenigo per liquali de rato promissero d'esser da mo inanti fidel servitori et obedienti a la dita Ser.ma Dogal Sig.a e far guerra e pase et aver ~~per~~ amici per amici et nemici per nemici a volontà et comandamento d'essa Ser.ma Signoria.

Item a fede e sigurtà promessero che li homeni diti de Polcenigo farano el debito zuramento de fedeltà et obedientia a la dita Ser.ma Sig.a in nelle man de li diti Mag.ci M Governador e Provededori ad ogni lor comandamento e richiesta.

Item promessero li soprascritti zentilhomini a li diti Magi Governador e Provededori recevendi in vice et nome per la dita Ser.ma Sig.a de dar, favorire adjutorio, recetto e intrada a zaschaduna zente de la dita Sig.a Ser.ma e far ogni altra fation al presente e per ogni tempo segondo fano e son tegnudi de far i altri fedel servitori

non li scrive niente! Desidero assai a

e Sudditi de la Nostra Sig.a

Item che plui osservantia de le dite cosse promessero li soprascritti Zentilhomeni da Polcenigo a li diti Mag.ci Governador e Provededori dar Ostasi lor fioli legitimi e naturali over altri ostasi a satisfation e comandamento de la dita Ser.ma Signoria, e li diti Ostasi deguire in Veniesia, in Trivisan, in Coneian o in Sacilo dove la dita Sig.a plaserà.

Item perchè li diti Zentilhomeni son pentudi se mai in cossa alcuna avessero fatto contro la dita Ser.ma Sig.a e son dispostti ad esser a essa fedelissimi servitori promessono quelli e ciascadun d'essi in solidum che non ostante li soprascritti ed infrascritti capitoli, che faranno plui e meno in tutto e per tutto cum l'aver e persone quello che la dita Ser.ma Sig.a li comanderà.

E d'altra parte li diti Mag.ci Gov. e Prov.i in vice e nome de la dita Ser.ma Sig.a e per essa, confisi de la benignità e misericordia inestimabile d'essa Sig.a la qual la salute, e non la morte desidera di peccatori, promessero a li diti Zentilhomeni de Polcenigo e a ciascadun d'essi che la dita Ser.ma Sig.a li perdonerà ogni falanza e che per quelli Zentilhomeni fosse per fin mo fata, comissa contra la dita Ser.ma Sig.a, quantunca ben gravissima fosse, e specialmente di non aver osservate certe promission per li diti Zentilhomeni e fate alla dita Sig.a per lo tempo passà.

Item promessero li diti Mag.ci Gov. e Prov.i nomine quo supra a li diti Zentilhomeni che la dita Ser.ma Sig.a li lasserà star in casa lor in el dito luogo e goldere e possidere loro ben etiandio se in altro luogo sottoposti alla Sig.a l'avessero con tutte loro rason e jurisdition.

Item promessono i Mag.ci Gov. e Prov.i a li diti Zentilhomeni che la dita Ser.ma Sig.a ad ogni lor guerra e bisogno li ajuterà e defenderà si come li altri so fedel e leal servitori.

Item promessono i ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri ali
sora scritti Zentilhomeni che in caso la ditta Ser.ma S.ria di Venezia
seguisse ad alcuno accordo cum chi è cason de guerra in
questa Patria, come che in quel termine romagnerà Cividal,
Sacil, Caneva, e Porcilie la ditta Ser.ma S.ria lasserà e romagnerà
i ditti Zentilhomeni cum el ditto Castello.

Item promessero i ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri far ali
ditti Zentilhomeni fare pleno condutto e per tutti forastieri
che possa andar dove le piase cum lor cosse in termine de dodi.

Item promessero i ditti Mag.ci Gov. e Prov.i a li ditti
Zentilhomeni de dar licentia che i possa andar a notificar la loro
dispositione a tenor de' presenti Capitoli, come anco e li altri lor
consorti de Fanna.

Item promessono li ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri
a li ditti Zentilhomeni de Polcenigo che scriveranno et suppliche-
ranno la ditta Ser.ma S.ria che se degna conceder che li ditti altri
lor consorti de Fanna, anzi che sia ribelli alla ditta Ser.ma S.ria
e contrari, possano fruttar i loro beni che anno in el terren
de Polcenigo acciochè i ditti Zentilhomeni de Polcenigo e converso
possano fruttar i loro beni ch' hanno in Fanna, e che la ditta Ser.ma
S.ria sia benigna, che sperano ne compiacerà.

I qual patti e promission soprascritte promessero
i ditti Zentilhomeni de Polcenigo a li ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri
recipienti vice, nomine per la ditta Ser.ma S.ria e conversa una parte
all'altra attender ed osservar liberamente e senza fraude et a bona
fede sotto pena, e a pena de tutti lor beni, e rebellion e tradimento.

Tratta da' MSS.i 1779 di Antonio Bisenttini di Polcenigo, che contiene e' tratti di
autori che fanno menzione dei Nobb. di Polcenigo.

nora li scrivo niente! Desidero ... e ... come ...

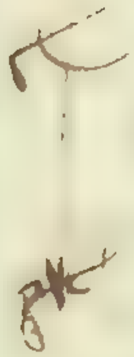

1419, 27 ... Pordenone ... x Pordenone,
promette ... ...
... mandato ... Eccellentissimo Duca d'Austria
... a caso ... fossero fatti prigionieri.
Notajo Giovannusio q. Ser Zanusio di Pordenone. Arch. Not. Udine.
A. D. 1419, ind. XII, die XXVII mensis februarii; actum Portunaone
in lobia Comunis in Consilio coram honorabili viro Ser Antonio de
Boschetis honorabili Potestate Portusnaonis, deliberatum fuit
per totum Consilium nemine discrepante, quod si casus esset quod
... adveniat Ser Zampolinus notarius ac Ser Georgius ... capti
... eundo ad Ill.mum Principem D. Ducem Austriae
dominum nostrum, quod Comunitas teneatur exigere ipsos suis
sumptibus et expensis, presentibus D. Georgio ... ...
et ... ... Laute et quampluribus aliis.

non li scrive niente! Desidero ... ... come ...

1419. 26 Marzo. Udine

[L]udovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarcha

Prudentibus Gastaldioni, Consilio et Communitati Terre nostre sancti Danielis nostris fidelibus dilectis

Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Intendimus Deo duce [e]xercitui inimicorum dare quantocius ~~quanto~~ possumus conflictum et gentes nostras una cum [g]entibus Comitum Goritie Tricesimum transmittere. Vobis igitur mandamus quatenus [n]octe ista vestrum posse transmittatis Tricesimum ita ut die crastina de [m]ane infallibiliter ibidem reperiantur. Data in castro nostro Utini die dominico [x]xvi Marcii anno MCCCCXIX.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele, Vol. LXXXIV

non li scrivo niente! Desidero ... a sapere come fa Luz...

1419 26 Marzo. Udine. Il Patriarca Lodovico di Teck sollecita [illegible]

[illegible] a Tricesimo

Nobilibus Prudentibus dilectis Gastaldioni, Consilio et Communitati Sancti Danielis fidelibus dilectis

Lodovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis patriarcha.

Nobiles fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. ... Litteras vestras
hac intellectas ad quas vobis damus scire quod modo scripsimus per totam Patriam ut
gentes tam equestres quam pedestres congregentur quia intendimus utique cum inimicis
nostris pugnare ad quid tota Patria est disposita ut erga dictos inimicos fiat insultus.
Et pro tanto fidelitatibus vestris committimus mandantes districte quatenus gentes vestras
quas congregari poteritis in ordine habere debeatis quousque vobis denotabimus quod eas
tunc subito post intimationem nostram ad nos transmittere debeatis ad castrum nostrum
Tricesimi, quem nos cum omnibus gentibus quas habebimus ad dictum castrum Tric.
simi conferemus. Utique gentes vestras et aliarum de Patria spectabimus et tunc congre
gata multitudine dictos inimicos subito insultare et ipsis conflictum dare intendi
mus, attento quod dicti inimici sint iam preclusi ita ut de facili ipsis poterimus dare
insultum. Super eo autem quod scribitis nobis de Capitaneo nostro Osopii, quod idem
sit per inimicos captus vobis damus scire quod dictum nostrum Capitaneum ad presenciam
nostram vocavimus sed antequam ipsum vocassemus constituimus alium Capitaneum
loco sui quem hodie vice versa ad dictum Castrum remisimus, qui per inimicos non fuit
captus. Data in castro nostro Utini die XXVI Marcii Anno MCCCCXIX.

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele Vol. LXXXIV

non li scrivo niente! [illegible]

1419. 13 Maggio. Udine. Al Comune di Udine scrive a quello di S. Daniele sulle probabilità della pace in Lombardia.

V 30

Tergo: Honorabilibus et prudentibus dominis Consilio et Comuni Sancti Danielis amicis tamquam fratribus nostris carissimis

Honorabiles ac prudentes viri amici nostri tamquam fratres singularissimi. Nuper recepimus litteras vestras nobis instantes ut vobis significare debeamus de novis reductis (sic) per Oratores Patrie de Venetiis et quid speratur de concordio etc. ad quas respondemus qualiter ipsi ambassiatores habent sacramentum non revellare secreta et ideo ab ipsis nichil habuimus de novis nisi quod iidem ambassiatores nos hortantur quod infallabiliter pacem seu concordium in brevi habebimus. Valete feliciter. Datum Utini die XIII Maij. indictione XII.

Decem Deputati ad regimen, Consilium et Comune Terre Utini cum fraterna salute etc.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele, Vol. LXXXIV

non li scrivo niente! Desidero assai a ...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
XV[illegible]

1419. 16 giugno. Udine.

Largo' Prudentibus potestati, Consilio et Communitati terre nostre Sancti Danielis nostris fidelibus dilectis

31

Ludovicus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha

Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Litteras nostras intelleximus ad quas vobis commitimus ut adunationem gentium vestrarum ad omnem vestram possibilitatem faciatis et parati in armis bellicis bene in puncto et ordine spectetis ut cum vobis intimabimus parati sine dilatione veniatis quia intendimus iuxta possibilitatem cum congregatione quam facimus contra inimicos procedere, de quo senserunt et timore nimio sperant se per fugam tueri. Data in castro nostro Utini die XVI Junii anno MCCCCXIX.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele Vol. XCIX.

noi li scrivo niente! Desidero assai a ... Lui

1419. 24 Giugno Belgrado. Il Capitano di Belgrado informa il comune di San Daniele sulle mosse dell'esercito veneziano

32

Nobilibus et circumspectis viris Gastaldioni, consilio nec non Comuni terre Sancti Danielis amicis ... singularissimis de ...

Nobiles amici ... litteram ... transmissam grate intellexi supra quod intimo ... vestris quod exercitus Venetorum collocatur in villa Palazoli et huc elapsis ... diebus quod fecerunt mostram et invenerunt seu habuerunt de omnibus eorum ibi idem exercitantibus duo milia hominum equestres et pedestres et illorum iam predictorum venit aliqua quantitas navigantes de Venetiis. Iterum intimo caris amicitiis vestris quomodo unus bonus et specialis meus amicus in quem ego multum ego confideo michi nunciavit quod dicto exercitui debet venire gens in auxilium eius scilicet mille hominum equestri et pedestri transire Tilmentum versus Belgradum et debent venire adhuc in duobus vel in tribus diebus peres eos et dicunt singuli omnes in exercitu omnia vice quod sunt in simul congregati, volunt subito sine dilacione sequitare ad locum Utini et ibidem ... damnificare maxime ... et destruere bladum ipsius civitatis et ipsos ibidem damnificare maxime ... potuerint. Super quod amicitia vestra debet esse providuda (sic) et avisata ... subito faciendo unum comandamentum seu preceptum vestris districtualibus quod subito atque intermissione ... metere bladum istorum nec non nichilominus ... super dies festivos nec sciam si bladus non sit maxime maturus melius habendo quam perdendo. Scitote quod opinio istorum inimicorum est de ... seu guastare bladum ubi quod sciunt vel sciant reperire et sic simili modo notificare rev.^mo^ d.d. Ludovico Patriarche et omnia vice quod exercitus sit elevatus illa nocte notifico vobis cum igne magno supra turrim Belgradi et si scieritis aliqua nova notificate michi, sic faciam equali modo. Valete feliciter. Data in castro nostro Belgradi in die sancti Johannis Baptiste MCCCCXIX.

Johannes Kopmann Capitaneus Belgradi cum salutatione

Orig. ad. Arch. Com. San Daniele Vol. LXXXIV.

nova li scrivo niente. Desidero assai a saver come sta ...

Th

se

et

inte

pr

ei

adv

D

1419, 13 luglio. Venezia. Lettera ducale che ordina ad Urbano di Savorgnano di rilasciare gli ostaggi dati dal Comune di Cividale.

Tergo: Nobili viro D. Urbano de Savorgnano Locumtenenti in Ariis.

37

Collez. Concina Vol IX p 81 (copia)

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetorum. Nobili D. Urbano de Savorgnano Locumtenenti in Ariis fideli dilecto salutem et dilectionis affectum. Nuper dictis conclusa et firmata fuit pax inter nos et Comunitatem Civitatis Austrie, propterea vobis mandamus quatenus ad omnem requisitionem Oratorum predicte Comunitatis eisdem dare et consignare facere debeatis obsides suos qui in adventu suo Venetiis vobis consignati fuerunt.

Data in nostro Ducali Palatio die XIII Julii, ind. XII anno 1419.

non li scrivo niente! Desidero ...

1419 4 Agosto. Udine. Lettera del Patriarca Lodovico di Teck ai Nobili di Valvasone sul tentato di sedizione dei Cividalesi coi Veneziani e delle trattative con Udine che lo precedettero.

Nobilibus Consortibus de Valvasono nostris fidelibus dilectis (tergo)

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha.

Nobiles fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Putamus vos non latere quomodo Civitatenses iam qualem voluerunt concordiam concluserunt cum Venetis, qualiter autem ignoramus nec eorum capitula unquam totaliter scire potuimus. Audivimus tamen ipsos habere unum Capitulum [illegible] [illegible] [illegible] volentes in simili concordio. Et se conantur ad hoc multos inducere, qui si inducerent potius discordiam quam concordiam subirent. Insuper de uno avisamus fidelitates vestras quomodo ipsi Civitatenses pridem [illegible] nostre Comunitatis Utini litteras salviconductus cum instancia quesiverunt, fingentes velle nobiscum conferre super nonnullis tangentibus statum nostrum et Patrie. Nos vero et ipsa Comunitas Utini [illegible] [illegible] salviconductus [illegible] cessimus in Capitulis, ad quem locum minime venerunt. Sed tamen ab uno de Civitate nobis denuo est instatum ut et ipsis non [illegible] [illegible] salviconductum in alio loco impertiri deberemus ut tute eorum Ambasiatores ad nostram presenciam mittere possint quod ipsis non [illegible] minime [illegible] [illegible]. [illegible] non miremini si vobis indicaretur predictos aliquos de Utino exivisse Terram ad conferendum cum Adam de Civitate Austrie nec aliqua suspicio ex hoc cadat in mente vestra, cum de nostra mente processerit id quod fecerunt racionibus per nos vobis in posterum referendum qui fortasse ad aures vestras et aliorum de Patria possent seminatores ziganiarum [illegible] afferre, [illegible] cludentes vobis quod nos et ipsi Utinenses nichil in aliquo tractatu faceremus quod vos

non li scrive niente! Desidero [illegible] a sapere come [illegible]

et ceteri nostri fideles de Patria non sentiretis, sed certis bonis respectibus visum fuit eis ipsis illum ad ipsum debere accedere et ne aliquibus aliis de ultra Tulmentum sinistre possent indicari et ab aliquibus aliqua alia audiretis potestis eis in secreto antedicta explicare.

Data in Castro nostro Utini die IV mensis Augusti, anno MCCCCXVIIII.

Dall'orig. cont. Vol. XCVI, 81, Colleg. Concina in S. Daniele.

27 Settembre. Udine

V 35

tergo { Honorabilibus ac prudentibus dominis Prectoribus, Consilio et Comuni Sancti Danielis amicis nostris tamquam fratribus singularissimis.

Honorabiles et prudentes amici nostri ceu fratres singularissimi salutem optatam et omne bonum. Hodie hora tarda recepimus litteras vestras supra dubio exercitus inimicorum ire ad vos et vestram obsessionem accedat, implorantes super inde succursum nostrum ubi quo vos urgeret necessitas etc. Quibus per nos seque intellectis hortamur et rogamus prudentias vestras ut in nichilo dubitent quin imo vestre corpete fidelitatis et constantie vires erigant fideles et ferventes animos vestros nec vos ulla terreat dictorum inimicorum formido sed spes nostra accrescat animis vestris. Nam subito cum aut nunciis aut litteris vestris senserimus campum predictum ad vos venire, promptissimi erimus et curabimus vobis pektus favores dirigere et non ante vos quia nostra propria habitacula derelinquemus exponendo pro vobis et statu vestro nos cum omnibus facultatibus nostris, prout etiam nos iam experti illud idem de fraternitatibus vestris reciproca vice speramus. Valete feliciter ad vota. Data Utini die XXVII Septembris circha secundam horam noctis in frequentia.

Decem Deputati ad Regimen, Consilium et Comune Terre Utini parati semper etc.

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele Vol. LXXXIV.

non li scrivo niente! Desidero il lui a saper come ta zue

[illegible] circumspectis viris Gastaldioni, Concilio et Communitat. S. Danielis

Lettere tre sulla guerra Veneto=Friulana 1419.

I) 1419. 10 8bre e poscritto 5 7bre. Venezia. Di Gio. Batt. Bertolini alli Deputati di Udine.

II) " 1 Xbre. Venezia. Lettera del detto ai medesimi.

III) " 14 8bre. Spilimbergo. Lettera del Nobile Nicolò di Colloredo-Spilimbergo alli stessi Deputati di Udine.

96-98

non li scrive niente! Desidero il... a saper come la [illegible]

ACCADEMIA DI UDINE

All'onorevole socio

Sig. Dott.re Vincenzo Joppi

Città

[illegible] Gabaldini, Consilio et Comunitat. S. Daniel

1419, 10 ottobre. Venezia. Lettera di Giovanni Antonio Bentolini di Udine prigioniero in Venezia, ai X Deputati di Udine, sulle faccende della guerra ed altro — [illegible] [illegible]

([illegible])

Magn[illegible]

[illegible]

[illegible] per rason de Udene non fo cerchado de [illegible] [illegible]

[illegible] ben cum quello che [illegible] [illegible]

non li scrivo niente! Desidero assai a saver como [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] che [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] la [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parola, una [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e che
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di altri
[illegible] [illegible] [illegible] degli uomini [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per la
quello [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lungo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in modo. Rispose che ella [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

non ti scrivo niente! Desidero assai a saper come, tra Zu...

[illegible] barbara, [illegible] Signoria [illegible]
[illegible] amici [illegible] quello [illegible] fosse [illegible]
[illegible]
[illegible] la mano
[illegible] Signoria, [illegible]
[illegible] quello [illegible]
[illegible] patria [illegible]
[illegible] parola [illegible] patria [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Signor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Signoria
[illegible]
[illegible] dubbio [illegible]
[illegible] Signoria.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Signor [illegible]

non ti scrivo niente! Desidero [illegible] avere come [illegible]

Dapo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maisia [illegible] ello [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] fo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
che [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mo [illegible] e far segno
[illegible] per cason [illegible] [illegible] [illegible] Udene [illegible] [illegible]
una comunitade de paxe. [illegible] fin con lo cacaxon. [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ e [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] paxe e [illegible] [illegible] [illegible] grande
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] la novella [illegible] [illegible] Udene [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] grando
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] detto per tutti [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] ogni persona [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
che [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malcontenti [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Signoria [illegible] non
[illegible] [illegible] gente barbara [illegible] fanno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
/ [illegible] apoi delli Ongari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mille [illegible] [illegible] [illegible] hanno e fanti mille e hanno
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ducati XXXVI millia. E [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quando ello
lo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] del Dodo era andado per fin allo
[illegible] [illegible] portado Ducati V millia per cason dello [illegible] e che
[illegible] [illegible] [illegible] suoi danni e che elli faviano per lo simile [illegible]
[illegible] [illegible] far [illegible] [illegible], che se regano ben che chi ha a far

[illegible] fazza etc. [illegible] Tilotti [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Mauritius [illegible] e l'grande [illegible]

[illegible]

[illegible] ragona [illegible] altri: Oltra [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] alla Signoria e [illegible]

[illegible]

[illegible] impazzar con li grandi [illegible]

[illegible] del [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Monfalcon, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] potere [illegible]

[illegible] Cperto, le dispositi [illegible]

[illegible] e tigrede [illegible]

[illegible]

non li scrivo niente. Desidero [illegible] a saver como [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
e [illegible] [illegible] [illegible] quelle [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible].
la [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] l' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] della prima [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

419 [illegible] - Venezia. II Lettere di Gio. Antonio Bertolini [illegible] Depu-
tati di Udine; sulle voci che correvano a suoi progetti [illegible]
[illegible] XVII, [illegible]

[illegible]

[illegible] detten.

[illegible]

nora li scrivo niente! Desidero [illegible] a saver como [illegible]

[illegible] cautamente [illegible]

[illegible] che poi [illegible] condur [illegible]

caxa mia [illegible] [illegible] in Zan [illegible]

[illegible] Maran [illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible] non [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] fatto [illegible]

[illegible]

[illegible] *.

[illegible] in signoria [illegible]

[illegible] del Ducha [illegible] fatto [illegible] per modo che [illegible]

[illegible] el fatto [illegible] de

[illegible] per amici

[illegible] volendo [illegible]

[illegible] Adam [illegible]

[illegible] modo fosse de pace,

[illegible] di Ser Zan

[illegible] forma [illegible]

signoria [illegible] del Patriarcha non [illegible],

che [illegible] tucta quella parte io lo intendeva [illegible]

[illegible]

[illegible] modo de haver Udene in man e tutto lo Friul. [illegible] da ben veduto gli homini [illegible] Udene, [illegible] con faranno le nostre vendette. [illegible] Udene [illegible]

[illegible] nova li scrivo niente. Desidero [illegible] a saver como [illegible]

[illegible]

(1) Vanceslao Re di Boemia morì il 16 agosto 1419. Da questa data e da altre notizie sparse in queste lettere, sembra che tutte essere state scritte nel 1419.

[illegible]

non ti scrivo niente! Desidero assai a saver come sta Zia…

1419, 14 ottobre Pramperg[o]. Lettera del nostro Udinese [illegible] di Collepramperg[o] ai x Deputati di Udine

38

[illegible]

[illegible]

[illegible] Primo [illegible] [illegible] [illegible] tra vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] trasmint [illegible] [illegible] ut non [illegible] patrie que [illegible] [illegible] [illegible]

predicte divulgant quod homines Utini essent et tenerentur ab omnibus viliores homines mundi. Dignimat malo et de [illegible] [illegible] Utini [illegible]

[illegible] non ti scrivo niente! Desidero assai a saver como [illegible]

[illegible] ! [illegible] nella [illegible] ,
[illegible] del secolo XIII [illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] del [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Il secolo de' primi [illegible], scritto ben [illegible]
come [illegible] [illegible].—

59

1419. … Udine. Lettera di Nicolò delle Torre a … notifica agli
Auditore del Sacro Palazzo Aplico in Roma delle novità del Friuli
… VI)
Salutatione premissa — sapie como noy semo tutti … Dapo che
Jacomo se partì da qui non ho mai riceuuda nessuna vostra lettera, mo
perché credo … per le … sono molto … le aviso de
novele de qua sono molto stranie, e in termine che se poria mal
scriver. … XI setembre intrà Misser Tristano in Udene … li
borghi ale due ½ hore di notte cō CC cavaij e con CC fanti da pie.
Stereno … alle X hore e … caradi fora. Morireno do de
… e uno fo preso famejo de … e quello fo … a uno
merlo. … non avè danno nessuno salvo fo preso Zuane
Antoni fiol de … e menado a Venezia. Item
fo … uno fiol de ser Guglielmo de … e uno artisano, e
altro no. … questo tradado fo … Ronchon, el qual è
stado squartado, e certi altri de … condicione li quali sono
fugidi. A qui se raxona per novella ferma chel Patriarcha
ven cū III^m^ cavaij d'Ongari e … aravo in Friule inan
zi otto di. Molti termini sono dadi che ij vegnano Ongari mai non
sono vegnudi, non so se li vegnaranno a questo altro termine.
… esto son io ben cerdo che la Patria è totalmente desfatta e
parme pur mo … la guerra. … qui la glesia d'Aquileija
a perso Sacile e Porcigle e Aviano, e Caneva e Cividale … =
dentro el campo de la signoria si è d'attorno … e si la strenze
molto fieramente, e si li Ongari non rivan tosto credese che … =
da non se porà tegnire. Item è stada novella qui e ben XX
di passadi che Misser Hercules de Camino era in acordo con la
signoria de Venezia che lo gli dava le so castello per VI^m^ duc e ancora
provision debeva aver, e debeva star a Ferrara, ó voleva a Bologna.
Questa novella non è più affermada. Non sone io cerdo de la
veritade, perché non se dise più niente. Subito venuto Antonio
Coda io li scrisse una lettera a Misser Herculles como voij avevi impetrado
lo so Beneficio non per tuorlo ma per conservarlo … e non ho
habuda resposta de Luij. Scriveretede queste novelle a Nicolò perché io
non li scrivo niente. Desidero … a saver como … Zu… 45

per l'amor de Dio non domandade niente al nostro Procurador de Venezia per le spesse impositione che lo paga, e cosi scrivete a Nicolo fare che sia ricomendado a tutti li nostri amisi. Data Udine di XXij Setembre.

Nicolino della Torre

P. S. Et ricordo al nostro signor Dio a chiamar a se la vostra gratiosa e bona [illegible] passa di questa vita quattro hore inanzi di a di XXiiij Setembre, recevè tutti li ordini de la Sca glesia devotissimamente. et al corpo so fo fatto grandissimo honore. Dio per sua misericordia li daga pase in lo regname di vita eterna, e a questo scriverete a Nicolo e a Zuana

(Data ottava) [margin note]

---

extra Reverendo in Xpo Patri Dno Cape Curetorum Doctori Sacri Palatii Aptici Auditori filio suo carissimo etc.

(Dall'Origin. del Cav. Guerra tomo 43 pag. 584 presso i nobb. de Pordi!)
Copia dell'Arch. Conte di Cividale

1419. 24 Settembre Udine. Il comune di Udine accorda ducati 29 a M.º Giacomo q. Banzilo perchè, raghi la taglia, essendo prigione quale per il valore da lui mostrato contro i nemici entrati per tradimento nella terra

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXIX ind. XII die dominico XXIV mensis Septembris. Actum Utini supra angellarii comunis, coram et presentibus infrascriptis dominis Deputatis ad regimen dicte Terre Utini, videlicet d. Petro de Marchesinis ... doctore, ser Gregorio ..., ser Antonio de Valentinis, ser Sandro drappario ... ser ... de Vipulzano et magistro Pasolo barberio.

Ibique in presentia et ex deliberatione prefatorum dominorum Deputatorum ... Utini representantium et ex deliberatione ipsorum, nobilis ... Gubertus camerarius ac ser Federicus de Savorgnano et ser Ludovicus de Ugellis Procuratores dicti comunis Utini, attenta fidelitate et virilitate ... q. magistri Bayzili ... de Utino, quam habuit adversus hostes quum proditorie et furtive die XX presentis, hora VII noctis introducti fuerunt in hanc Terram nostram, ... dono et ... dederunt et donaverunt ipsi magistro Jacobo qui dicta nocte ab hostibus captus fuit, in suffragio solvendi taleam et se ab hostibus redimendo ducatos XXIX, cum hoc quod nec dictus magister Jacobus nec aliquis ex dictis dominis Deputatis ad regimen neque prefati Camerarius et Procuratores non debeant hoc alicui revelare neque manifestare sine voluntate et dispositione regiminis. Et si per quemquam ipsorum fuerit contrafactum, quilibet eorum ipso facto, promiserunt et, ... Camerario, iuraverunt tactis Scripturis et se obligaverunt quilibet ipsorum in solidum solvere nomine pene Comunitati Terre Utini XXIX ducatorum, pro singulo contrafaciente. Quam donationem prefati domini Deputati ad regimen, camerarius et Procuratores promiserunt habere perpetualiter ratam et firmam sub illa conditione qua facta extitit.

not. ... arch. notar. Udine.

... se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam pratibus

1419 13 Novembre. Gemona. Federico Undestorf Generale Maresciallo del Patriarca Principe Lodovico di Teck, concede salvacondotto al nob. ser Giovanni di Corrado imputato dell'omicidio di Nufetto di Fagagna.

Guerra Otium Forojuliense Vol. 44
Bibl. Civ. di Cividale.

41

1419, 22 novembre. Aquileja. Il Capitolo del Monastero Maggiore di Aquileja, delibera che ogni futura Abbadessa debba ad esso prestare ogni anno i conti de' redditi e delle spese.

Dalla Collezione Guerra Vol. XIII, pag. 24. Da pergamena già negli Archivi del Monastero di Aquileja.

In christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXIX, ind. XII, die mercurii XXII novembris hora VI vel quasi; actum in Ecclesia maioris monasterii de extra muros Aquilegie, in choro et ante altare maius ipsius Ecclesie, presentibus Reverendo in Christo Patre et D. D. Henrico Dei gratia Episcopo Concordiensi, ac venerabilibus et circumspectis viris D. D. Iohanne de Iacco canonico Aquilegensi, Andrea de Strezlavacha archidiacono Concordiensi, Stephano de Olim Decano collegiate Ecclesie SS. Felicis et Fortunati de Aquilegia, presbitero Dominico de Aquilegia et Alberto de Venetiis, Mansionariis Aquilegensis Ecclesie, testibus adhibitis ad hec specialiter et rogatis et aliis. Ibique venerabiles et religiose mulieres DD. Clara de Trichano Priorissa, Iohanna q. Donadini de Civitate Austria, Anna de Villalta, Clussa de Portugruario, Catherina de la Fratina, Anna de Civ. Austria, Aycha de Purcileis, Rudolphina de ?rata, Sophia de Cavoriacho, Anna de Strasoldo, Helisabeth de Pulginicho et Uliana de Portugruario Moniales dicti Monasterii ad Capitulum eiusdem Monasterii ad sonum campanelle ut moris est pro infrascriptis et aliis dicti Monasterii peragendis solemniter congregate, vocatis et requisitis omnibus et singulis que debuerint, voluerint et potuerint comode interesse totum et integrum dicti Monasterii Capitulum facientes et representantes, cum tune

-le et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam fratres

non forent aliæ dicti Monasterii Moniales que debuerint, voluerint et potuerint comode interesse.
Pie memorie Domina Agila de Castellario ultima et imediate Abbatissa dicti Monasterii nuperrime viam universe carnis ingressa, habita prius inter eas ut ibi dicebatur supra infrascriptis deliberatione matura volentes providere utilitati ipsius Monasterii ac indempnitati omnium et singulorum monialium predicti Monasterii tam presentium quam futurarum, cum propter negligentiam seu malitiam nonnullarum eiusdem Monasterii Abbatissarum predictum Monasterium sit enormiter deterioratum et Moniales eiusdem Monasterii fuerint plurimum defraudate, unanimiter et concorditer, nemine earum discrepante omni meliori modo, via, iure, forma, causa et tenore quibus melius sciverunt et efficacius potuerunt, statuerunt, ordinaverunt et constituerunt, quod de cetero Abbatissa que pro tempore fuerit ipsius Monasterii teneatur et debeat semel in anno singulo ostendere, reddere et demonstrare Monialibus et Capitulo ipsius Monasterii ac deputande seu deputandis ad hoc per ipsas Dominas Moniales et capitulum rationes omnium et singulorum fructuum, redditium, proventuum et obventionum ad dictum Monasterium spectantium et pertinentium per ipsam D. Abbatissam vel alium seu alias de sui commissione vel mandato perceptorum, administratorum, dispensatorum et quomodolibet expenditorum, ut auferatur comoditas defraudandi

dictum Monasterium eiusque Moniales predictas. Promiserunt
ipse D. Priorissa et Moniales per se earumque successrices sibi
vicissim videlicet una alteri et altera alteri ad invicem solemnibus
stipulationibus hinc inde intervenientibus ac iurantes corporaliter ad sancta
Dei evangelia manutactis scripturis statutum, ordinamentum et
constitutionem huiusmodi ac etiam omnia et singula in eis contenta,
perpetuo firma, rata et grata habere, tenere, attendere, observare, adimplere
et in nullo penitus contrafacere, dicere vel venire per se vel alium seu alios,
ratione aliqua, dolo, ingenio sive causa, de iure vel de facto. Demumque
rogaverunt me Obicinum notarium subscriptum, quatenus de predictis
omnibus et singulis pro dicto Monasterio et ipsis Monialibus unum et plura
publicum et publica conficerem instrumentum et instrumenta.

Et ego Obicinus q. Do. Philippi de Captaneis de Laudiano Terdonensis diocesis, Papiae
pie habitator, publicus imp. auct. Notarius supradictis omnibus et singulis dum
sic agerentur interfui et rogatus scribere scripsi signo et nomine meo proprio
appositis consuetis in fidem omnium et premissorum.

... se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam fratres

Fr[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tro[illegible]
[illegible]
el [illegible]
Vale[illegible]
per [illegible]
([illegible]

1419 · 22 Novem.re . Castello di Tarcento - Lettera del nob. Doimo di Castello [illegible] a Castello, nelle vicende [illegible] della guerra coi Veneziani.

42

Copia de una letera de Doimo de Castello a so fradello Odorigo.

Fradello mio carissimo fazoti a sapere como martir dì se fo lu nostro Signor lu patriarcha a Tarcento lu qual dixe a ser Vorli che mercuri dì vigniva in campo de li Ungari a Tarcento. Ancora dixe a ser Vorli e a mi como e li era notificado chi el era passado per Castello, over era vaselli d-olio pluxor ae etiamdio balestri, polvere de bombardi et altra monicion di quelli de Cividale. E lu dicto nostro Signor ti aveva scritto di questo. E per tanto io ti prego si la dicta roba è lì, che tu la debia servar e non la dar a nisuna persona del mondo chi lu Signor la vole toler e servarla a nome de la glesia d-Aquilegia. Fai chi per nisun modo si tu l-ai, che tu non la dage a nisuno, imperzoche tu vedi ben como van li tempi e di questo respondemi si tu n-hai o a che modo sta lu facto, azo che io possa responder al nostro Signor lu patriarcha plui presto che tu poi per una tua letera. Pregoti che tu tigni modo di trovar algun fante da pè per mandar al campo e la che lu Signor comandarà e simelmente di de parte di ser Vorli a so capitanio chi el trovi algun fante da pè e si el non ha dinari, chi el vegna a cha soto di lui. Lodovico de Strassoldo ti manda saluti, Ide ad vota. Saluta mia cugnada da mia parte e tuti quanti: Faite pur bona guarda per fin chi io vi scriverò altro. E guardavi li presoni. Data die XXII mensis Novembris (1419).

Dal Vol. XXII Ann. Civ. Utini, fol. 281. Arch. Munic. d'Udine.

...se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam fratres

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1419 1 Decembre Sacile. Il L. T.te del Patriarca in Frinle . . . al Com. di Gemona, di soccorrere la Rocca di Cordignano . . . coi Veneziani.

Tergo: Reverendo in Christo patri et nobilibus dominis Paulo Glovicer, Federico Wettertetten honorabilibus Locumtenentibus meis honorandis.

Reverende in Christo Pater et nobiles maiores honorandi. Nuperrime et die instanti recepi litteras reverendissimi Principis et reverendissimi in Christo Patris et d. d. mei domini Patriarche cum certis policiis introclusis quas plene intellexi et cum nova de presenti occurrat strenua, eo quod illi de Cordignano videlicet homines Terre se liberaverint et concordaverint cum inimicis et introitum eisdem dederint die instanti hora vigesima, cum Rokani qui in Rocha sunt se adhuc retineant quamvis tempus dilatare non possint cum circhum circa assidiati sint, quo conflicto sive tardatione aut Canipa aut Sacilum sed potius Sacilum quam Conipas, ipsum expecto, ut plenam habeo informationem. Ideo si honorem et statum illustrissimi Principis ac [illegible] . . reverendissimi domini mei d. Patriarche diligitis, sine tardatione velitis et dignemini de opportuno succursu exoro, quia scio quid dico, et scio quid dico et scio quid dico etc, et estote provisores pure et providi de fidelibus servitoribus prefati Domini mei d. Patriarche videlicet de Faganea, de sancto Daniele et de aliis ultra Tulmentum, de quibus vobis omnibus satis notorium est esse potest et ipsos huc mittere sine mora velitis et dignemini michi per latorem presentium rescribere sine tardatione et eidem celeriter expedimini tradere ut sim provisus.

Datum in Castro Sacili die prima Decembris (MCCCCXIX)

Christoforus de Cucanea ad partes Sacili domini nostri d. Ludovici Patriarche Locumtenens et Provisor ad recomendationem

Orig. Arch. Com. Gemona

+ se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam gratis

Christophorus de Cuanea ad petes Sacili domini ns[t]ri d. Ludovici Patriarche Locumtenens et

1414, Decembre. Sacile. [illegible] frod. Cuccagna [illegible] Patriarca
ale in Sacile chiede soccorso essendo gli arrivati i Veneziani il luogo
di Cordignano

[illegible] in Christo patri et D. D. Hendrico dei gratia Episcopo Concordiensi ac
Egregijs Nobilibus Dominis Paulo Glovicer, Federico Wetterstetten honorabi=
libus locumtenentibus honorandis.

[illegible] in Christo Pater [illegible] egregii et Nobiles maiores honorandi:
[illegible] et [illegible] instanti recepi litteras Illustrissimi Principis [illegible]
[illegible]endissimi in Christo patris et D. D. mei Domini Patriarche cum certis
[illegible] introclusis, quas plene [illegible] intellexi. Et cum nove [illegible] recurrant
[illegible], eo quia illi de Cordignano [illegible] [illegible] [illegible] liberaliter
[illegible] cum inimicis et introytum eisdem dederunt die instanti
[illegible] vigesima, licet Bohemi qui in rocha sunt se adhuc adhuc re=
tineant [illegible] tempus dilatare non possint, cum circum rocha assidiati
sunt, quo conflicto sine tardacione aut Canipa aut Sacilum, [illegible]
[illegible] quam Canipa ipsum expecto, ut plenam habeo informationem. [illegible]
[illegible] rem et Statum Illustrissimi Principis ac prefati Reverendissimi [illegible] mei
Domini Patriarche [illegible] sine tardacione velitis et dignemini [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible], exoro quia [illegible] quod dico et [illegible] dico et [illegible]
[illegible] [illegible] et providere de fidelibus [illegible] prefati
Domini mei [illegible] Patriarche, videlicet de Faganea, de sancto Daniele et [illegible] Tal=
[illegible] vobis omnibus sat notorium est, [illegible]
[illegible] per latorem presentium [illegible]
[illegible] expeditionem [illegible] promissus. [illegible]
[illegible] huius terre preservaras et ne hec [illegible]

se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam patris

et aliis necessariis ac Castrum diruptum, et sine ulla mentione de modo faciendum quod videre meo penitus caditurum ipsum in destructionem huius terre Sacili etc.

Datum Sacili die primo decembris

Christoforus de Chucanea ad partem Sacili etc. illustrissimi Principis et d. Lodovici dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche locum tenens et proceptor cum recomendacione.

Dall'originale cartaceo nel Vol. I, 4 della Colleg. Comunale di S. Daniele

1419 · 2 Decembre · Udine — Il L. T.te Patriarcale ordina al Comune di Gemona di mandar le sue genti al di là del Tagliamento

Extra: Nobilibus et prudentibus Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Glemone amicis dilectis

Nobiles et prudentes amici dilecti salutem. Mittimus vobis presentibus inclusam copiam unius littere nobis per nobilem Christophorum de Cucagna transmissam, in cuius littere continentia plene poteritis percipere quomodo et in quibus periculis isti de ~~citra~~ ultra Tulmentum stant. Idcirco auctoritate qua fungimur vos requirimus nichilominus et mandamus quatenus Taleam vestram peditum ad locum seu loca Sacili sine dilatione mittatis, unde debitum vestrum, ut tenemini, facietis et vos iure merito coram rev.mo domino nostro Patriarcha in cuius reversione poterimus recomendare. Sin autem debitum vestrum uti per nos requisiti estis non feceritis vobis et non nobis illud reputabitis, cum debitum nostrum credimus fecisse. Datum in Castro Utini die II mensis Decembris. (MCCCCXIX)

Henricus Dei gratia Episcopus Concordiensis. Federicus de Wetterstetten magister curie Locumtenentes Patrie.

Orig. Arch. Com. Gemona

… se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam pratis

146

1420, 13 marzo. Cividale. L'Arcidiacono di Cividale intima la scomunica contro i debitori della Chiesa e degl'orfani e vedove, qualora non sollecitino il pagamento dei loro debiti.

Pre Enrico Praytenreuter notajo in Cividale (archivio Portis, orig.)

A. D. 1420, ind. XIII, die lune XIII mensis martii, actum in collegiata ecclesia Beate Marie de Civitate Austrie infra missam maiorem, presentibus DD. Nicolao Philippi Decano, Nicolao de Fagagna, Antonio Andree et aliis canonicis, mansionariis et clericis in multitudine copiosa. Ibi post decantationem offertorii [illegible] Ulricus [illegible] archidiaconus ascendit ad ambonem, ibi publice et alta voce monuit sub pena excommunicationis omnes debentes solvere ecclesiis decimas, quartesia, legata et alia quecumque similiter debentes solvere aliquod orphanis et viduis quod illas et illa solvere debeant infra hinc et diem dominicum proxime venturum, comminando eisdem quod alias contra ipsos procedetur ut iuris fuerit. =

1429. 13 Aprile. Udine. Il Comune di Udine informa quello di S. Daniele del ritorno del Patriarca in Friuli.

Ext. Honorabilibus ac prudentibus dominis Consilio et comunitati terre Sancti Danielis amicis et tamquam fratribus nostris singularissimis.

Honorabiles prudentissimi ac ... tri singularissimi et tamquam fratres affectuosa salutatione preambula. Nuper intelleximus litteras quibus nos de novis certis requiritis. Nova enim que pro presenti penes nos habemus hec sunt: quod dietim nobis supervenerunt nova dominum nostrum Patriarcham esse in via tendentem ad has partes cum bona gentium comitiva et quod cito erit in Patria. Si qua ulterius occurrent vobiscum intendimus participare tam in prosperis quam adversis, nec erimus negligentes vos de occurrentibus avisare. Valete felices. Data Utini die XIII Aprilis. Ind. VII.

Decem Deputati ad regimen, Consilium et Comune Terre Utini parati semper

Orig. nell. Arch. Com. S. Daniele. Vol. LXXXIV. 14

...le et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib

1120

Amore
Salla
peo
roy
mie
al
re
me

1420 29 Aprile. Spilimbergo. Donna Caterina d'Arco Contessa di Prata [illegible] manda il Comune di S. Daniele [illegible]

[illegible] Honorabilibus et prudentibus viris Gastaldioni, Consilio ac Comunitati Terre Sancti Danielis amicis carissimis.

Honorabiles ac prudentes amici carissimi honorabilibus prudenciis vestris notifico confi= denter hodie post meridiem intendo cum certis equitibus mecum in comitiva pervenire personaliter ad sanctum Danielem Qua propter honorabiles [illegible] vestras rogo cum sincera fiducia ut hora prefacta michi simul ac comitive mee supraditorum equitum obviam dirigere velitis versus ripas carpaci saltem aliquot peditum societatem sub quorum protectione. pariter ac fiducia [illegible] tius valeam ad locum supra scriptum sancti Danielis cum eisdem equitibus pervenire attento quod in [illegible] bus quibuslibet honestis efficaciter requirere me possetis. In Domino valete. Data Spegnimbergi die penultimo mensis Aprilis. XIII Indictione

Caterina de Archo Comitissa
„De Prata cum salutatione„

orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele. [illegible] – XXXIV

se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib

1420. 6 Maggio. Udine. Il Comune di Udine scrive a quello di S. Daniele sull'accordo di Guarnerio di Varmo coi Veneziani

49

tergo| Honorabilibus et prudentibus Consilio et Comuni Terre Sancti Danielis amicis tamquam fratribus nostris singularissimis.

Honorabiles et prudentes ac amici et tamquam fratres nostri cordialissimi post affectuosam salutationem. Recepimus litteras vestras quas sane concepimus continentes qualiter in copiis litterarum per vos nobis transmissis continebant qualiter Guarnerius factum Varmi in primo Consilio Rogatorum dominio Venetiarum proponere intendebat etc., ad quid de mente nostra respondemus quod factum Varmi intendimus non contra vos sed quod idem Guarnerius intendit proponere pro illis de Varmo superiori ut assumantur ad obedientiam et concordentur cum dominio Venetiarum. Heri ambo oratores nostri ab hic recesserunt et iverunt Venecias, ex quo tenere debetis indubie quod si per dominium eis de hoc fieret mentionem ipsi ius vestrum deffendent tamquam nostrum proprium, scientes insuper quod si aliqua nobis de novo occurrent nova, vobis prestissime intimare curabimus. Valete felices ad vota. Datum Utini die Sabbati sexta (prima) mensis Maij. indicione XIII.

Decem Deputati ad Regimen. Consilium et Comune Terre Utini

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele Vol. LXXXIV

... ipse et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib

1420. 13 Maggio. Udine. Il L. T.te Patriarcale chiede al Comune di Gemona di mandar genti al soccorso di Udine.

(retro) ~~Fa...~~ Fidelibus et prudentibus Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Glemone amicis dilectis

Nobiles et prudentes amici dilecti salutem. Cumque ad presens vulgatur quod Campus seu exercitus inimicorum venire debeat citra Tulmentum causa incidendi blada et alia dampna faciendi circum hanc Terram Utini et in aliis locis Patrie, propter quod amicitias vestras hortor attentissime quantum expediens sit auctoritate michi commissa vobis mando quod si contingeret quod dictus exercitus veniret versus hanc Terram Utini, ut premissum est, pro tunc totum exfortium gentium vestrarum huic Comunitati in subsidium transmittatis sicuti statum et honorem reverendissimi Domini nostri comunis Patriarche ac me Aquilegensis Ecclesie diligitis et amatis, ut mediante auxilio vestro Comunitas huius Terre Terram suam et blada seu fructus ipsorum ab ipsis inimicis preservare et manutenere poterunt, quoniam salvata hac Terra Utini vos etiam salvi eritis. Nihilominus si etiam contingeret dictum exercitum inimicorum velle aciem suam vertere versus vos, prefata Comunitas Utinensis disposita est simili modo gentes suas vobis in subsidium transmittere.

Datum in Castro Utini die XIII mensis Maij MCCCCXX

Federicus Wettersteten pro Rev.mo domino Patriarche Aquilegensis Locumtenens

Orig. Arch. Com. Gemona

... se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib...

1/

ngo f

nore

amb

tate

(

eij

stra

ubic

t ba

vere

t d

rope

e

had

t

run

ven

rati

hoff

mi

1420. 21 Maggio. Udine. Il Comune di Udine avvisa quello di S. Daniele di aggueriersi attese le mosse delli apparati Ungari nel Friuli

Honorabilibus prudentibusque dominis Gastaldioni, Consilio et Comuni Terre sancti Danielis amicis nostris singularissimis

[Ho]norabiles prudentesque amici nostri seu fratres singularissimi, fraterna salutatione pre[...]ambula. Non sine merore vobis significamus qualiter ex crebessima stimulatione Civi[tatensium] obtinuerunt hostilem exercitum transire citra Tulmentum ad damna et vastum [...]m nostrumque et finalem dissipationem residui fidelium Ecclesie Aquilegiensis et [...] primo venturi sunt et statim eos expectamus ad terram nostram et ad [...]
[...] vastum. Nisique Deo dante speramus et intendimus ab ipsorum nequitiis terram [nos]tram protegere et viriliter defensare. Propterea ad fraternas amicicias vestras absque [...]biotate recurrimus, rogantes et totis sensibus deprecantes quatenus de pluribus gentibus [...]t balisteriis bene in ordine quam possitis nobis velitis prestito et sine dilatione mun[...]
[...]ere et subvenire, certificantes vos, quod si casus acciderat exercitum ipsum ad vos [...]t damna vestra venire, paratos quin imo paratissimos nos offerimus vobis cum toto [...]sse nostro succurrere: De novis ecce: Ambassiatores nostri nobis scripserunt [...] nondum responsionem a Dominio habuisse supra tractatu pacis et quod iam [...]habuissent bonam expeditionem nisi fuissent stimulationes Civitatensium [...]t nisi etiam fuissent illi de ultra Tulmentum qui ita precipitanter se tradide[...]runt. Hec namque multum impedierunt facta nostra et Patrie, sed pur (sic) spe[...]rant ipsi Ambassiatores habere bonum responsum premissis non obstantibus. Insuper [...]sat im.s tam ex litteris domini nostri Patriarche nuper nobis directis, quod ex relatu Hieronymi [...]hospitis de Venzono, qualiter Serenissimus Rex Romanorum valde prosperat et habet infi[...]nitum ac inextimabilem exercitum gentium, et expeditis factis suis in Boemia, que

[...]se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib[us]

iam pro expeditis sunt, disposuit propria in persona ad has partes cum innumerabili exercitu se transferre. Dominus itaque noster Patriarcha habuit optimam expeditionem a Regia Maiestate et iam est paratus cum gentibus ad has partes ordine cum bono venire, dummodo sciat pacem cum Venetis sequi non posse.
Valete feliciter ad vota. Data Utini die XXI Maij. Inditione XIII.

... Deputati ad Regimen, Consilium et Comune Terre Utini parati semper etc.

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele. Vol. LXXXIV.

1420. 24 Maggio. Udine. H. L. T.[te] del Patriarca invita il comune di Gemona a mandar genti al soccorso di Udine.

tergo/ Nobilibus et prudentibus capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Glemone amicis dilectis

52

Nobiles et honorandi amici carissimi, amicabili salutatione premissa.

Cumque vobis alias scripserim in litteris meis hortando vos ut si contingeret exercitum hostilem citra Tulmentum venire versus hanc Terram Utini, quod tunc nobis posse gentium vestrarum in subsidium transmitteretis, nunc vobis significo qualiter in hac nocte preterita michi et huic Comunitati Utinensi pro certo extitit intimatum quod campus seu exercitus inimicorum infallibiliter hodie aut cras citra Tulmentum versus hanc Terram venire debet et se ponere in obsidionem ipsius Terre incendendo et secando blada circumcirca, propterquod amicicias vestras hortor ymo quantum expedit vobis auctoritate michi commissa districte committo et mando quatenus posse gentium vestrarum nobis subito et visis presentibus in subsidium transmittatis, ut mediante vestro subsidio nos ab ipsis inimicis viriliter defendere valeamus et manutenere statum et honorem Reverendissimi domini Patriarche et libertatem Patrie, cum sure debeatis quod salva hac Terra, vos salvi stabitis, facientes itaque uti statum et honorem prefati domini nostri [illegible] diligatis et ametis ut vestrum proprium.

Datum in Castro Utini die XXIV mensis Maij anno MCCCCXX

Fridericus Wetterstetten pro Rev.[mo] d. Patriarcha Aquilegensi Generalis Locumtenens Patrie Forijulii

Orig. Arch. Com.[le] Gemonen.

se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib

1420 26 maggio ... e ...

In Christi Nomine Am. Anno Natis Eiusdem MCDXX ...

1420 - 26 Maggio - Cividale - Pace e colleganza tra Venezia ed i nobb. d'Attems Nicolò d.o La barba ed Asquino figlio di Ermanno, i nobb. di Zucco e nobb. di Partistagno per mezzo del March. Taddeo d'Este capitano dei Veneti.
= Copia antica =
(Vegggasi Guelani Storia degli Attems Nota N 65)

Nicolao de Zocco — ... de ...
Andrea de Brandis — Symon Jo: Antony
Guielmo Liupoldus — Virgilio d.o Virgilys
Jacobo de Costantiis — Missio Antony, et
Franzisci d.o Pouty —
His omnibus Civibus et habitantibus Civitatis Austrie, praed.ti Testibus ad infrascripta Vocatis, et rogatis, et alys in multitudinem magnam.

Ad Laudem Omnipotentis Dei, et Beatae Mariae Virg.s eius Matris, Glo-riosi, et Beati Marci Evangelistae — Mag.cus et Strenuus et Generosus Vir Dnus Thadeus Marchio Estensis gentium Armigerorum et Pedestrium pro Ser.mi et Ex.mi Duc. Dom.o Venet. in Patria Fori Iuly Militantium Caput, et Gubernator majore auctoritate et ..., ut apparet in hac parte a praefato Dominio Auctoritate sibi agens videbur, et vice Illustrissimi Excelsi et Inclyti Ducalis Dominy Venetiarum, — et Nobb.es et Egregy Viri Dnus Nicolaus dicto Lo Barbeta, et Pasqualinus d.o Attimis pro se, et eorum fratres, et Consortes Castri Superioris, et Inferioris Petrus de Zucco pro se et Consortes suos, et Henricus d.o Partistagno pro se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratribus

1420 20 maggio ... e 21 ... in ...

In Christi Noie Am. Anno Nativ. Eiusdem
MCDXX Ind. **XIII**. die
Domin. 26 Mens. May.

Actum in Austria in Civitate Aquilee Dio=
cesis, in Stuba Comunis dicta Civitatis
ubi Consilium Congregatum

Praesentibus Nobilibus, et Prudentibus Viris
Nicolao de Portis — Adamo de Frumentinis
Andrea de Brandis — Symon. Jo: Antony
Guielmo Lirpoldi — Virgilio de Virgilys
Jacobo de Costantiis — Missio Antonij, et
Franzighi de Porty —
His omnibus Civibus et habitantibus Civitatis
Austriae praed. Testibus ad infrascripta Vocatis,
et rogatis, et alys in multitudinem magnam.

Ad laudem Omnipotentis Dei, et Beatae Mariae Virg. eius Matris, Glo=
riosae, et Beati Marci Evangelistae — Mag.cus et Strenuus et
Generosus Vir Dnus Thadeus Marchio Estensis gentium
Armigerorum et Pedestrium pro Ser.mo et Ex.mo Duc. Dom.o
Venetiarum in Patria Fori Julij Militantium Caput, et Gubernator
vigore auctoritatis et ..., ut apparet in hac parte a prefato
Dominio Auctoritate sibi agens videtur, et vice Excelsi Excelsi
et Inclyti Ducalis Dominy Venetiarum, — et Nobb. et Egregij Viri
Dnus Nicolaus dicto Lo Berzeba, et Pasqualinus de Attimis pro
se, et eorum fratres, et Consortes Castri Superioris, et Inferioris
Petrus de Lucco pro se et Consortes suos, et Henricus de Partistagno
pro se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib.

quam Consortibus dicti Nobiles promiserunt de rato agentes suo nomine, et vice dictorum suorum Consortium et fratrum ad infrascriptam pacem Deo propitio dumtaxat duraturam, cum modis formis, Pactis, et conditionibus infrascriptis unanimiter, et concorditer intervenerunt.

Primo quidam dictæ partes dictis Nominibus sibi ad invicem remiserunt et renunciaverunt hinc inde omnes iniurias, rancores, et offensiones quomodocumque illatas, et perpetratas hinc inde per supradictas partes seu per ipsarum partium subditos, seu per unam ipsarum partium contra alteram seu per aliam nobiliam reliquis subditis et singulares personas: Ita quod liceat et Licitum sit, Civibus, et Habitantibus et Subditis dictarum Terrarum et Locorum ambarum partium tam per terram, quam aquam ire, ad Terras et Loca utriusque partis stare, conversari, mercari, et negotia sua exercere, et ad libitum recedere cum bonis necessariis, et rebus suis tuto liberi, et securi, ac sine molestia aliqua, vel novitate prout ante tempus præsentis guerræ facere consueverunt.

Item promiserunt, et promittunt ac conveniunt dicti Nobiles per se et nomine quibus supra, Præfato Dom. Duc. Venetiarum et mihi Notario infrascripto tamquam Publicæ personæ stipulanti et recipienti, quod ipsi et Consortes sui esse debeant Inimici Regis Romanorum et Ungariæ et esse contra quamcumque Potentiam descendentem de partibus superioribus pro damnificando Illmo. Ducali Dominio Exponendo Dominio Vires suas in Terris, Castris, et Locis, ac Dominijs, Civis, et quod Gentibus armigeris Equestribus, et Pedestribus et quibuscumque alijs gentibus ipsius Dom. Illmi. Venetiarum omnium favorum, auxilium, et victualia possibilia ex pretio iusto vel competenti debeant eisdemque Gentibus dare passum transitum

et

et receptum in Locis, et per Loca sua

Item promiserunt ipse et nominibus quibus supra in presenti guerra gentibus supra scriptis dicti Illmi Domij Venet dare Victualia eis possibilia pretio conuenienti, et omnem auxilium, consilium, et fauorem, introitum et exitum in Locis, et p Loca sua Contra Patriarcha, et Comunitatem Utini, et contra omnes alios Complicitos dicte Patrie qui sunt, et erunt inimici Illmi Dom Duc. Venet et contra ipsos esse inimicos.

Item promiserunt et nominibus quibus supra quod dabunt, et restituentur Egregijs et Spec. Viris Dno Tristano de Sauorgnano Militi et Fran.co eius fratri, et alijs existentibus de Utino, uel alijs locis Patrie F. I. qui sunt cum d.to Dno Tristano et fr.e Amici dicti Illmi Duc. Dom. Ven. omnia fortilitia et bona sua que sunt sub suo Dominio, ita quod dictis fortilitijs et bonis suis et eorum redditibus gaudere possint sine aliqua contradictione. Et prefactus Dnus Thadeus Marchio Nomine et uice ~~ut supra~~ Duc. Domij et Comunitatis Venet promisit, et conuenerunt dictis Nobilibus, et mihi Not.o infrasc.o tamquam pub.co persone stipulanti et recipienti nomine, et uice dictorum Nobilium et Consortium suor. — Quod si dicti Nobiles opprimentur, aut offenderentur tam Dnis Regis Romanor. et Ungarie, et alia Potentia descendente de partibus superioribus quam a Dno Patriarcha et Comunitate Utini, et ab alijs inimicis Illmi Ducalis Domij Venet., Partes predictas dictum Illmum Ducalis Domi Venet. tueri, et defendere eos contra predictos sicut fecissent alia Loca sua.

Item promisit nomine quo supra, quod si dictum Illmo Domin. Duc. Venet. veniet ad aliquam pacem, seu treguas cum prefacto Dno

Rex, aut cum Dño Patriarcha Aquileiæ et Comunitatis
Utini dictos Nobiles poni faciet in pace, aut treguis prædictis
quam quidem pacem et omnia, et singula suprascripta
et suprascriptis Capitulis contenta dictæ partes, dictis nomi-
nibus ad invicem, et vicissim vid. una pars alteri, et altera
uni solemnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus
promiserunt, et promittunt, et conveniunt sub dictis modis
et conditionibus singula singulis referendo rata, grata, et
firma habere, tenere, et in aliquo non contrafacere, vel ve-
nire quavis ratione, occasione, vel causa quæ dici, vel exco-
gitari possit de iure, vel de facto per se, vel alios dicere, vel
movere, tacitè, vel expressè, nec aliquo quæsito colore sub pœ-
na decem millia Ducatorum comitti auri, et iusti pon-
deris solemni stipulatione promissa cum restitutione omni-
um damnorum et expensarum, quæ propterea fierent
Litis, et expensas. In qua pœna incidat illa pars, et illarum
partium quolibet quæ contravenient in prædictis et aliqua
prædicta. Quæ pœna à parte contrafaciente possit, et valeat
per partem observantem toties quoties fuerit contrafactum
vel non observatum ut supra, et pœna soluta vel non
nihilominus omnia, singula supra dicta producent, et
pro quibus omnibus et singulis ancho observandis et adim-
plendis dictæ partes, dictis modis, nominibus, per se, et suis
Consortibus recipientibus obligavit omnia bona Comunitatis
Venetiarum mobilia, et immobilia, præsentia, et futura. Et
vice versa dicti Nobiles nominibus quibus supra ad maiorem
prædictorum firmitatem sponte, et vel certa scientia iura-
verunt ad Sacra Dei Evangelia corporaliter tactis scripturis
in

in animas suas, et eorum Consortium suprascripta omnia, et singula, et quomodolibet praedictorum attendere, et observare et adimplere. Propterea bona fide adsita et pura cautela=tione et obscuritate mala interpretationi, dolo, et omni fraude et ad maiorem firmitatem Sigilla sua hic nostra imprimenter mandauerunt et voluerunt dict. partes, ac rogauerunt de prae=dictis omnibus et singulis per me Antonium de Bononia Notarium infrascriptum confici debere unum ac plura Ins=trumenta eiusdem tenoris—

Ego Antonius Muglius ol. q. Mathei de Bononia habitans in Ciuitate Austriae Pub. Imp. Auctor. Notarius omnibus, et singulis interfui, et rogatus scripsi et ro=boraui &c.

Copia tratta da un Processo esistente appo i Nobb. Sr. Virgilij di Udine Coperto di Carbone @ 94

1420. 26 Maggio

Lega de ss.ri di Attimis, Lucco, e Ca-
tistagno con la Rep.ca Ser.ma di Ve.

Contro

Il Re de Romani, Rè di Ungher.
Patriarca d'Aquileia, e Comunità
d'Udine.

[illegible]

[illegible] ad [illegible] praesentarunt [illegible]

[illegible]

[illegible] dictus [illegible]

[illegible]

[illegible] Domino Duci [illegible]

[illegible] Regis Romanorum et [illegible]
[illegible] quamcumque [illegible]
[illegible]
[illegible] Dominijs [illegible] Cuius
[illegible]
[illegible] Ducalis Venetiarum [illegible]
[illegible] loca [illegible]
[illegible]
[illegible] Regis Romanorum
[illegible] et alijs [illegible]
[illegible] Venetiarum [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ad [illegible]

[illegible] [illegible] equilibrium [illegible] communitas [illegible]

[illegible] dicti [illegible]

[illegible] dictis nominibus [illegible] et Vivestim [illegible]

[illegible] alterum [illegible] et alium Universitatis [illegible]

[illegible] communitatis sub dictis modis

Ut Conditionibus singula [illegible] [illegible] omnia et firma

[illegible] contrahentes [illegible] qualis

[illegible] erogaverunt [illegible]

[illegible] nomine [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible] inducat [illegible]

[illegible]

Omnia [illegible] parte contrahentium [illegible] et [illegible] partium [illegible]

[illegible] observantes [illegible]

Vel [illegible] omnia singula supra [illegible] et [illegible] omnia

et singula [illegible] observanda [illegible] dictis

modis nominibus [illegible] et suis coheredibus [illegible]

omnia [illegible] mobilia [illegible]

et futura [illegible] nominibus quibus [illegible]

ad maiorem [illegible] firmitatem [illegible] et [illegible]

[illegible] corporaliter tactis scripturis

in animam [illegible] supra scriptum

et quodlibet [illegible] observare et adimplere

[illegible]

[illegible]

[illegible] dicti [illegible]

[illegible] dictis omnibus et singulis [illegible]

Bononie [illegible] infrascriptum [illegible]

[illegible]

[illegible] Bononie [illegible]

infrascriptis omnibus et singulis [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1420
5 Giugno
campo presso
Valistidone – Dedizione
Fagagna ai Veneziani.

In Nomine Dñi: Anno ab incarnatione eiusdem 1420: Inditione Tertia:
Cum Magnifici, et potentes Dñi, Dñus Philippus de Arcellis Comes Vallistidonij (Valistidonis)
Valistidonis Gubernator exercitus Serenissimi Ducalis Dominij Venetiarum, et Dñus Mar-
cus Bragadeno in eodem exercitu Provisor contra Utinum de Provincia
Fori Iulij cum dicto exercitu castrametati essent invitantes benigni-
tatem dicti Serenissimi Ducalis Dominij, quod ad id humiliter recurren-
tibus gratiæ suæ gremium nunquam denegat aperire, Universitatem, et
omnes Castri Faganeæ de dicta Provincia, Villarumque, et pertinentiis
ipsius ad gratiam dicti Serenissimi Ducalis Dominij Venetiarum recepe-
runt, Pactis, et Provisionibus infrascriptis. VS.

Prudentes Viri ser Zanutius q. ser Hermacoris, ser Vortius q. ser Mainardi, ser Paulus
q. ser Victoris, et ser Laurentius q. ser Thomasij, omnes de Faganea Sindici, et Pro-
curatores Universitatis et hominis dicti Castri Faganeæ, et Villarum
ipsius, ut patet publico Instrumento manu ser Nicolai q. ser Philippi de
Faganea Procuratorio nomine Universitatis, et hominum præfactorum
suorum, et quorum dederunt Universitatem, et homines Castri Faganeæ
prælibatorum cum Villis, et pertinentiis suis omnibus dicto magnifico
Dño Gubernatori, et Dño Provisori, recipienti vice et nomine dicti Sere-
nissimi Dominij, et pro eo promittentes Procuratorio nomine quo supra
quod deinceps prædicta Universitas et homines erunt continui, et omni
tempore subditi, et obedientes dicto Serenissimo Ducali Dominio, et
habebunt Amicos dicti Dominij pro eorum Amicis, et inimicos pro
inimicis. Dabuntque stantias, receptum, et Victualia armorum gentibus,
et hominibus Serenissimi Ducalis Dominij prælibati, et omnia alia, et sin-
gula, realia, et personalia dicto Serenissimo Ducali Dominio facient,
ut alij Fideles et subditi eumdem Serenissimum Ducalem Dominium
tenentur facere, ut faciunt, et plus et minus ad voluntatem, et dispo-
sitionem Serenissimi Ducalis Dominij prælibati in maiorem fidem, et
robur præmissorum, præfacti Procuratores, et Sindici Procuratorio
nomine quo supra, in manibus præfatorum Dñi Gubernatoris, et Dñi
Provisori recipientium vice, et nomine ipsius Serenissimi Ducalis Dñij

prælibati

prestabant fidelitatem, et obbedientiam huiusmodi in forma plenissima juramentorum, in pena, et ad penam omnium bonorum mobilium, et stabilium presentium, et futurorum Universitatis et hominum dicti [illegible] Fagagne, et Villarum prefactarum.

Et ex alia parte prefacti Magnifici Dñus Gubernator, et Dñus Provisor vice nomine Serenissimi Ducalis Dnij prestabat, et auctoritate et commissione ab eodem eis in hac parte concessa, prefactos Universitatem, et homines Castri Fagagne, cum Villis et pertinentijs suis ad gratiam, et in subditos [illegible] obbedientes ipsius Serenissimi Ducalis Dnij admiserunt, aliorumque [illegible] [illegible], et obbedientium ipsius numero, et consortio agregarunt, salvis habere, et personis solumodo, promittentes dictis Procuratoribus recipientibus quo supra nomine, quod dictum Serenissimum Ducale Dnium [illegible] alios fideles, et subditos eiusdem [illegible], et [illegible] Universitatem, et homines dicti Castri Fagagne, et Villarum suscipient recomissos.

In quorum fidem, et Testimonium predicte Partes hec capitula, et [illegible] fieri fecerunt manu mei Damiani Cancellarij infrascriptorum, solitorum sigillorum impressione muniri: In Campo contra Utinum die tertia Junij 1420 Inditione XIII.ª [illegible].

Et Ego Damianus Marcutij de [illegible] Cancellarius Mag.ci D. Gubernatoris pro dicti de ambarum partium voluntate, et mandato hec capitula scripsi, mea propria manu subscripsi.

Premissis omnibus aliena sibi tamen fida manu educ. existentibus penes [illegible] Dnum Alphonsum ex Nobilibus Fagagne Ego Io: Bapta Michilesius [illegible] Auctoritate Veneta Notarius mihi concessa, rogatus me subscripsi, eo [illegible] de verbo ad verbum concordari cum originali, et signum nomenque meum apposui in fidem premissorum. L. D. O. M.

Premissam deditionem, sive Pactum ex consimili originali authentico existente penes Nob. Dnum Silium Cesarem Aquinum requisitus me [illegible] aliena manu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Fagagne, seque in fidem subscripsit. L. D. O. M.

Fagagne die primo Novembris 1693

[illegible] ex consimili [illegible] [illegible] penes [illegible] [illegible] [illegible] Aquinum aliena fida manu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] V. A. et Coll. Utini [illegible]
Utini die [illegible] 1728.
[illegible]

Nos Federicus Cornelius q.m Ex.mi D. D. Vincentii
Comm.s Pat. Dni Valij Simonelij
Fidem facimus et attestamur ultra scriptum [illegible]:
D. Bernardinum Severinum esse talem
qualem se fecit in sub. [illegible]
Utini die 19 Julij 1714.

Valcomius Tam [illegible]

1420 (1). 5 Giugno. Udine. Il [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dall' [illegible] [illegible].

Tergo: Honorabilibus ac prudentibus dominis Gastaldioni, Consilio et Communitati Terre Sancti Danielis amicis nostris singularissimis

Honorabiles prudentesque amici nostri seu fratres carissimi post salutem optatam. Dubitantes ne forte exercitus Venetorum in elevatione sua ab hinc ad vestra damna se transferat, disposuimus vestros ad vos remittere et presentaliter remittimus amicitiis vestris immense regratiantes de bono servicio vestro et offerentes nos ad consimilia in opportunitatibus vestris vice reciproca promptos atque paratos. Insuper de aliis occurrentibus mente nostra ijdem vestri seu eorum Conestabilis bene sunt informati, a quibus poteritis vos informare. Data Utini die quinta Junii. ind. XIII

Verum quia ipsi vestri nobis grate et fideliter servieverunt ipsos vobis tamquam fideles et probos viros immense laudamus et precipue commendamus sique ipsos dignemini suscipere recommissos. Cit.

Decem Deputati ad regimen, Consilium et Comune Terre Utini narrati.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele. Vol. LXXXIV

(1) Senza data. L'indizione XIII è dell'anno 1420

1420, 5 giugno. Venezia. Ducale che accetta l'obbedienza prestata alla Signoria dai Signori di Spilimbergo.

Da Processo Signori di Spilimbergo e Ville di Case e Poggio
... I Proc. ... el notaio di Udine Giovanni a Vari, Arch. Not. Udine

Thomas. Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum, etc. Universis et singulis ad quos presens privilegium advenerit salutem et omne bonum. Harum serie declaramus quod cum Spectabiles et generosi viri D. Odoricus Miles filius q. D. Pregonee et Ser Nicolaus filius q. D. Johannis Consortes de Spiglimbergo habentes ad infrascripta plenariam libertatem per publicum procurationis et sindicatus instrumentum per nos visum, ad nostram presentiam comparentes suo proprio suorumque consortum nomine in eodem procurationis instrumento expressatorum humiliter et devote nostri Dominii gratiam implorassent atque veniam. Nos volentes versus eosdem et suos Consortes in dicto instrumento nominatos uti nostra benignitas ipsos ad nostram gratiam acceptamus et in numero nostrorum fidelium aggregavimus volentes et intendentes ipsos prosequi nostris favoribus et patrociniis gratiosis eis conditionibus atque modis, quibus sicut Magnificus Gubernator nostri Exercitus eosdem ad nostram gratiam acceptaverat sint sub obedientia et fidelitate nostri Dominii, remanentibus eisdem in possessione et dominio Spiglimbergi predicti

Trusset Solemberge sicut fuerunt temporibus retroactis et habeant omnes suos solitos fructus, redditus et proventus et eis gaudeant et utantur pro eorum libito voluntatis, facientibus ipsis erga nostrum Dominium iuxta recognitio= nem eiusdem loci et aliis sicut facere tenebantur et obser= vare. Patriarche sive Patriarchatus Aquilejensis Ecclesie in omnibus et per omnia. Et sic prelibati duo procuratores nomine suo et aliorum suorum Consortium predictorum vigore prelibate libertatis eisdem tradite pro se et dictis suis Consortibus promiserunt se facere et inviolabiliter observare, prestantes in nostris manibus nominibus antedictis observare fidelitatis et obedientie debitum iuramentum. Egregiis autem viris Henrico, Fabo fratribus filiis q. D. Thome de Spilimbergo et Bertoldo filio q. D. Nicolai Militis et ser Johanni filio q. D. Bertoldi similiter Consortibus de Spilimbergo qui sunt absentibus domibus, terminum veniendi vel mittendi ad presentiam nostram ad faciendum debitam obedientiam et iuramentum fidelitatis ut supra usque sex menses proximum. In quorum fidem et evidentiam

presens privilegium fieri fecimus et pendenti nostra bulla plumbi roboratione muniri:

Datum in nostro Ducali Palatio die quinto iunii, indictione XIII, millesimoquadringentesimo vigesimo. — —

1420. 6 Giugno — Consiglio detto Convocazione del Comune di Udine, in cui si eleggono ambasciatori per la resa ai Veneziani, temendo il saccheggio —

MCCCCXX Indictione XIIJ Die Jovis, Sexto M. Junij

Actum Utini super Cancellariam Communis in Convocatione ibidem congregata. In qua Convocatione fuerunt infrascripti nobiles, honorabiles ac prudentes cives et consiliarij infrascripti, videlicet ser Nicolinus della Turre, ser Joannes Gubertus de Gubertinis, ser Amanadius speciarius, ser Joannes de Susannis, ser Nicolaus Notarius de Bredis, ser Jacobus de Montegnaco, ser Odoricus ser Hectoris —

In qua quidem Convocatione audita relatione ambaxiatorum nostrorum nuper venientium de Campo referentium quod Mag.cus Dnus Comes Philippus Capitaneus exercitus, ac Provisor dicti exercitus pro inclito Dominio Venetiarum, nullo modo volunt nos ac Terram et Communitatem nostram recipere ad concordium aliquem nisi isto modo quod dirigamus Ambasiatores nostros Venetias, et quod liberaliter dent et offerant Nos et Terram Utini Gratiae Dominij; et de hoc ut sint securi volunt habere obsides a nobis. Qui Ambasiatores fuerunt Nobiles et honorabiles Cives, ser Nicolinus della Turre, ser Joannes Gubertus, ser Jacobus de Montagnaco, ser Nicolaus Notarius de Bredis.

Deliberatum, consultum et diffinitum fuit [illegible] [illegible] et magna extremitate in quibus Terra nostra ad presens existit propter magnam potentiam exercitus et impotentiam nostram, per omnem modum et viam provideant de mittendo Ambassiatores ad Dominum Provisorem dicti exercitus et ad Dnum Comitem Philippum [illegible] [illegible]

Capitaneum ad tractandum et concludendum omnem Concordiam possibile tali modo quod Terra nostra et nos cum ea non pereamus et non ponamur ad saccamentum sicut de hoc maxime dubitatur, attenta impotentia nostra insufficienti obstare contra potentiam Domini et Gentium suarum.

Ex Ann: Cv. Utini ad a. ...

1420. 9. Giugno

In Christi nomine amen. Anno a Nativitate ejusdem Millesimo
quadringentesimo vigesimo, inditione terdadecima, die vi-
gesimo octavo junii Aquilegie sub porticu domus habitatio-
nis ser Antonii quondam ser Nicolai de Sandoi presentibus pro-
vides viris ser Christoforo de magretis vicepotestate Aquilegie, ser
Jacobo de Ravagnana, dominico Adalmussio de ultra aquam, Jacomello
quondam Alberti de Venetiis, Francisco Tussaruta, et jacobo de la Berio
sociis civibus habitantibus in Aquilegia testibus ad infrascripta voca-
tis et rogatis et aliis pluribus et pluribus. Cum providus et discre-
tus vir ser Simon condam ser Johannis Antonii honorabilis civis
Civitatis austrie hodie pluries requisivisset venerabiles dominum
Severum, dominum dominicum de Valle, et dominum Johannem de
Zucho Canonicos Aquilegenses pro parte comunitatis civitatis
predicte tamquam nuncius et Ambaxiator ejusdem prout appa-
ret littera credentie datum Civitatis austrie ejus sigillo sigil-
lata in presenti M°CCCCXX° inditione XIII. die octavo
junii quatenus librum Beati Marci evangeliste reducere de-
berent vel mittere ad statim Civitatis austrie, et ipsi domini
Canonici hoc facere de presenti recusarent, dicentes ei, et
provido et circumspecto ser Petro ~~mutta~~ mazela similiter ad pre-
dicta instanti una cum dicto ser Simone, accipiatis unum vel
duos ex vobis quos vultis in obsides donec convocentur omnes
Canonici Aquilegenses qui comode haberi poterunt quod cito
fieri potest cum quibus nos super predicta comunicare
possimus, et consilium nostrum facere super predictis petitis,
et illud quod nec consilium nostrum capietur et firmabi-
tur illud facere erimus contenti, et cum ser Simon predictus
hoc facere recusaret dicens eis hec non habeo a mea comu-
nitate in mandatis videlicet accipere obsides sed vos pote-
stis sicure facere portare librum predictum Civitate et
ipsum in sacrestia reponere apud unum vel plures de do-
minis

minis Canonicis quibus protuositis sacramentum dare n
librum ipsum dent alicui nisi secundum consilium et delib
tionem factas per Dominos et confratres vestros vel in Civitat
vel in Aquilegia ubi vobis placuerit ad vestram volunt
et nisi hoc ad presens et subito faciatis dico vobis quod
betur Campo Serenissimi Ducalis Dominii videlicet Do
no Comiti Philippo qui cum toto campo hinc Aquilegiam
accedet pro dicto libro et hec omnia confirmante dict
ser Petro Mateta, tandem non volentes dicti tres Dom
Canonici aliter facere condescenderunt oppinioni eorum
videlicet de portando dictum librum Civitate Austri
et de reponendo eum in sacrastia ut supra dictum e
Promittente dicto ser Simone suprascripto facere et f
facere et servare videlicet quod liber predictus de di
sacrastia non movabitur donec convocati fuerint omn
canonici Aquilegienses qui comode et cito ad preces
habere possunt in unum locum, videlicet vel in Aqui
gia vel in Civitate ad beneplacitum dictorum Dom
rum Canonicorum ubi Capitulum suum facere potermi
et facient deliberationem de modo tenendo de dicto lib
et secundum eorum deliberationem ita fiet et non alit
et sic ipse ser Simon digito fide data in manu Domi
Severi pro se et confratribus suis recipientis promi
tanquam personam specialis suo proprio nomine et
tanquam nuncius nomine sue Communitatis predict
predicta omnia et singula a se promissa facere observa
et effectualiter adimplere. Insuper prudens et circ
spectus vir Dominus Petrus Mateta tanquam collater
lis in Civitatis Austria et in Campo Ducalis Serenis
Dominii promisit similiter predicta omnia et singu
observare et adimplere effectualiter, de quibus omni

et

et singulis suprascriptis prefati domini tres Canonici
rogaverunt me petrumbonum notarium infrascriptum ut
sibi publicum conficerem instrumentum.

Et Ego Petrusbonus filius condam ser Marci de Portugru-
aro qui ad presens habito Aquilegie publicus apostoli-
ca et imperiali auctoritate notarius predictis omnibus
et singulis dum sic tractarentur et fierent presens
fui et rogatus scripsi.

Dall' originale Pergamena nel nostro Archivio

Cas.° di Porsello 21. maggio 1897. Cfransivane

1420, 21 Giugno. Gemona. Testamento di Francesco Marchese d'Este:

Rampulino not. di Gemona. – Arch. not. Udine.

Anno Domini 1420 ind. XIII, die [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Domino [illegible]

[illegible] Gemona, [illegible]

[illegible] homnium [illegible]

[illegible] patrimonii [illegible]

[illegible] et corpus langueus,

ea in Venzono venire [illegible] in [illegible]

57

[illegible] rerum et [illegible] rerum [illegible]
[illegible] separatum [illegible] aeternam [illegible]
[illegible] quidem [illegible]
[illegible]
velut [illegible] ordinavit [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] confidens [illegible]
[illegible] exclusaque [illegible]
[illegible] destructionem [illegible] et [illegible]
[illegible] plene [illegible]
[illegible]
[illegible] praeteritis et futuris [illegible] eadem [illegible]
[illegible] profanum [illegible]
[illegible] suum et [illegible] ultimam [illegible]
[illegible] constantem [illegible]
[illegible]
[illegible] debet [illegible]
[illegible]
[illegible] praeterit et [illegible]

1420, 15 luglio Pordenone. — Il Podestà di Pordenone per sentenza de giurati immette il nob. Antonio q. ser Gio. Franc.o di Fizzola nell'eredità paterna.

[illegible] anct. trans. [illegible]

A. D. 1420, ind. XIII, die XV mensis iulij, actum in Portunaone sub logia Comunis, presentibus M.o Francisco Sartelle, Ser Daniele de Fontana, Guido precone Comunis Terre Portusnaonis, coram nobili viro Ser Georgio de Verlis honorabili Potestate Portusnaonis ad iudicium sedente cum suis Iuratis M.o Bartholomeo Iacomelli, Ser Benvenuto et Ser Gotardo, comparuit [illegible] Antonius q. nobilis Ser Iohannis Francisci olim de Fizzola nunc habitans in Portunaone tanquam heres legiptimus patris sui ut constat in suo condito testamento, petens a D. Potestate, ut peteret a suis Iuratis per sententiam diffiniri si poterat intromittere in possessione rerum hereditatis tanquam heres legiptimus et ut constitutus pro parte eidem tangente. Qui dominus Potestas audientes petitionem ipsius Antonii petiit per sententiam qui omnes sui Iurati sententiaverunt, dictum Antonium tanquam heredem legiptimum se posse intromittere in dicta hereditate pro parte eidem tangente, salvo iure omnium personarum. Qua Antonius visa sententia, flexis genibus coram D. Potestate petiit investiri de dicta hereditate, qui D. Potestas investivit dictum Antonium per fimbriam clamidis de dicta hereditate et interposuit suam auctoritatem pariter et decretum etc. —

ce in Venzono venire debeant in nostrum

12. 1420. Pri

la c

~~Privilegium Comunitatis Venzoni~~ 61

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis tam presentibus quam futuris presens privilegium inspecturis facimus manifestum quod comparentes ad presentiam nostram circumspecti viri ser Gaspar de Prioribus et ser Jacobus de la Stella, ambassiatores communitatis nostre Venzoni humiliter et devote supplicaverunt ut dignaremur dictam communitatem acceptare sub gubernatione et protectione nostri dominii et dicte communitati observare et confirmare statuta et consuetudines suas, et quod se regant et gubernent sub nostro dominio, prout et sicut facebant per elapsum, sicut dicte communitati per nostros provisores promissum fuit. Nos vero volentes erga dictam comunitatem benignitatem et gratiam nostram ostendere eamdem acceptavimus et acceptamus sub protectione et gubernatione nostra confirmantes communitati predicte statuta jura et consuetudines suas et volentes quod se regant et gubernent sub nostro dominio cum modis et conditionibus cum quibus fecerunt per elapsum. Volumus tamen quod munda et omnia que spectabant domino patriarce in Venzono venire debeant in nostrum

-ionimum cum mociis et emictionibus omnibus cum quibus illam et illa habebat dominus Patriarcha. In quorum autem omnium suprascriptorum presens nostrum privilegium fieri jussimus et bulla nostra plumbea pendenti muniri. Datum in nostro ducali palatio die XV mensis julii indictione XIII M°CCCC°XX°.

(In carte 27 tergo
del Commemoriale XI.
[illegible])

1420 18 Luglio. Venezia. Condizioni della dedizione di Marano alla repubblica di Venezia.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo vigesimo, indictione tertia decima, die XVIII Julii. Destinatis ad presentiam illustris et excelsi domini Thome Mocenico Dei gratia Inclyti Venetiarum Ducis etc. prudentibus et providis viris Ambasiatoribus circumspectorum et sapientum Regiminis, Consilii et Comunitatis Terre et districtus Marani cum eorum litteris credulitatis sub bulla cerea communitatis, cum libertate plenaria a predictis ad submittendum dictum Regimen, Consilium, Comunitatem, Terram, districtum ac subditos Marani predictos illustri et excelso domino Duci eiusque Excelso ducali Dominio, supplicare humiliter acceptari quedam eorum Capitula humiliter et devote porrecta: Illustris et Excelsus dominus Thomas Dei gratia Dux Venetiarum etc. una cum suis Consiliis Rogatorum et Additionis ad infrascripta plenariam libertatem habentibus, audita et intellecta humili et devota ambasiata per dictos Ambasiatores reverenter exposita, volens votis et petitionibus sibi porrectis annuere gratiose, dictum Regimen, Consilium, Comunitatem, Terram, districtum ac subditos Marani sub sua ducali gubernatione recepit et acceptavit ac recipit et acceptat. Habitaque deliberatione ad Capitula porrecta de petitionibus suis, respondit prout ad unumquodque dictorum Capitulorum infra descriptitur ordinate.

Et primo, ad Capitulum per quod supplicant, in effectu quod dignetur Inclytum et Excelsum Ducale Dominium Venetiarum etc. sibi dare Potestatem et Rectorem sicut dederunt continue domini Patriarche Aquilegienses, habendo eius censum et debitum competentem. Responsionem prebuit, quod volens propriis favoribus dictam Comunitatem prosequi gratiose, quam prout est sibi notorium singulari benevolentia etiam omnibus temporibus semper benigne vidit et tractavit, est contentus ut possit sub ducali gubernatione tempore acceptabili eorum fidelitatis inde et facte suo Inclyto Ducali dominio

dicto regimine habere Rectores bene sufficientes; quod dicta Comunitas habeat et exigat omnes introitus solitos spectare Patriarche et Potestati ac Comunitati predicte de datiis, affictibus, decimis, honorificentiis, condemnationibus, exactionibus et generaliter de rebus aliis omnibus quomodocumque ... sint dicte Comunitatis, addendo ad supplicationem Comunitatis predicte et submittendo Gastaldiam Cariforci potestarie Marani, pro bono et augmento dicte Comunitatis, cuius sit eique debeat applicari quiquid habebitur et percipietur ex submissione Gastaldie predicte. Que quidem Comunitas teneatur et debeat dare de salario Rectori illuc mittendo per dictum Inclytum et Excelsum Dominum Ducem libras mille ducentas monete que expenditur et expendetur Marani in anno et ratione anni, dando singulis tribus mensibus in principio quartum, et facere omnes expensas necessarias et quomodolibet occurrentes; pro censu et honorificentia dicti Excelsi Ducalis Dominii, debeat ipsa Comunitas facere presentari singulo anno tempore solemnitatis beati Marci evangeliste de mense Aprilis spectabilibus et nobilibus viris Procuratoribus Ecclesie sancti Marci doplerios decem ponderis librarum decem pro quolibet.

Ad secundum autem Capitulum continens quod ipsi homines et Comunitas de Marano dimittantur et serventur in eorum antiquis iuribus et consuetudinibus; responsum est quod fiat prout in dicto Capitulo continetur.

Ad tertium vero, cuius effectus est quod dicti homines et Comunitas Marani teneantur et facere debeant Potestati omne eorum debitum, prout hactenus fecerunt Potestatibus preteritis, est responsum quod fiat prout in Capitulo continetur.

Ad Capitulum autem per quod petunt quod consideratis guerris et necessitatibus victualium in Patria Forijulii, possint homines de Marano pro usu Marani conducere Maranum victualia, responsionem fecit et concedit quod possint illi de Marano extrahere de locis Istrie et de Venetiis et conducere Maranum victualia pro usu suo, solvendo datia solita prout faciunt alii fideles et subditi nostri.

Ad Capitulum ultimum continens in effectu in his verbis .... de quibus omnibus et singulis infrascriptis, stetur correctioni et dispositioni vestrae Inclytae Ducalis Dominationis. Respondit quod fiat et concedatur ut petitur et in dicto Capitulo continetur.

Dicti autem Ambaxiatores nominibus quibus supra, in suas et cuiuslibet ipsorum animas iuraverunt ad sancta Dei evangelia in manibus prefati Illustris Domini Ducis et Communis Venetiarum, tactis scripturis, quod erunt fideles et devoti subditi Illustris Domini Ducis et Communis Venetiarum et bonam et veram obedientiam sibi servabunt et quod non erunt in dicto vel in facto cum aliquo vel aliquibus, qui velit dicere, facere vel tractare aliquid in diminutionem honoris vel status dicti Excelsi Domini Ducis et Communis Venetiarum; immo si fuerit, sentiet vel sciverit quemcumque dicentem, facientem vel tractantem hoc, illi obviabunt pro posse et quamprimum poterunt dicto Domino Duci et Communi Venetiarum per se vel interpositam personam omnia intimabunt. Iura et honores prefati Illustris Domini Ducis et Communis Venetiarum conservabunt et defendent, omniaque alia et singula facient et adimplebunt, que veri fideles et subditi pro dicto Illustri Domino Duce et Commune Venetiarum facere et adimplere tenentur.

Actum Venetiis in ducali palatio, presentibus sapientibus et circumspectis viris d. Francisco Pulmatio honorando cancellario Venetiarum, ser Francisco circumspectis viris Benzono, Matheo Bartholomeo notariis ducatus Venetiarum testibus vocatis specialiter et rogatis. In quorum firmitatem et evidentiam pleniorem prefatus Illustris Dominus Dux presens Instrumentum mandavit sub ducali bulla plumbea pendente muniri.

Ego Petrus Nigro filius q. ser Simonis publicus imperiali auctoritate Notarius et ducatus Venetiarum Scriba predictis omnibus interfui illaque scripsi et publicavi, signumque meum apposui consuetum.

Da copia tratta dal Cartolare presso il Comune di [illegible]

[illegible] Vol. I N. 41 Varietà F. [illegible]

Bortolomeo Vidoni Destinatario di Fagagna. Arch. not. Udine.

Anno 1420, ind. 13, die 25 augusti. Actum in villa Faganee in domo habitationis infrascripti, presentibus Colao Bagle, Colao q. Leonardi Tioni Toni q. Balloni et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Quum usuraria pravitas utriusque testamenti ac iuris pagina detestatur, ideo ne ipsam exercentes glorientur excomunicati reputantur et ecclesiastica sepoltura privantur. Ideoque ser Gulielmus q.m ser Maynardi de Faganea cupiens vel... sacramentis ecclesiasticis quibus privatus erat ipsa usuraria pravitate quam exercuisse ipsum penitet etiam penituit timens divinum iudicium et volens cum penitencia se committere suo creatori ut etiam esse particeps divinorum officiorum ecclesiasticorum sacramentorum humiliter et devote manibus cancelatis, ~~...~~ [genuflexus] et veniam postulavit ac etiam ipsa sacramenta ecclesiastica cum devotione se velle recipere et ideo hoc ut sine preiuditio anime sue ac cuiuscumque persone dampno ... suum sacramentum tactis scripturis iuravit ad interrogationem factam eidem per me notarium infrascriptum veraciter respondere ac omnimode observare iuxta formam secundum constitutiones Patriarchales et synodales Forijulii et in presentia suprascriptorum testium propter distantiam et periculum omnes hoc voluerunt fractum.

Primo sibi prestito iuramento de omnibus infrascriptis de veritate dicenda de parendo mandatis quod ... ut infra continetur.

Primo utrum fuerit usurarius et quanto tempore ipsas usuras

exercuit et ubi ipsas exegit et ad quantam mutuavit et si per se vel per alium et quantum credit de ipsis usuris extorsisse.

Respondit quod non erat bene memor sed credebat se exercuisse per decem annos et quod numquam exercuerit prodigue ut non credebat habuisse de usuris ultra centum libras.

Item interrogatus quanto tempore et ad quantam rationem de usuris faciebat.

Respondit quod non bene recordabat sed recipiebat pro marcha denarium unum frumenti in anno vel unum denarium in septimana.

Item si habebat libros rationum et quaternos vel alia instrumenta et scripta per quas possit fieri extorsio de usuris.

Respondit quod non faciebat tam magnas usuras nec erat tam magnus usurarius quod ipsum oporteret habere libros et quaternos sed aliquas scripturas et cum faciebat rationem lacerabat scripturas dummodo videtur se habere quod habere debebat.

credebat videt

Item interrogatus si consuevit facere fieri instrumentum in fraudem usurarum faciendo sibi fieri instrumentum venditionum de rebus sibi pignoratis.

Respondit quod non.

Item promisit sub pena ... iuramenti et alia pena pecuniaria taxanda per Vicarium quod usuras de cetero non exiget nec repetet super exactis autem parebit sententie, declarationi, interpretationi et mandatis Dyocesani vel eius Vicarii prout eas exigebit nec non restituere, restitui facere cuicumque petenti iuste ... infrascriptum suum fratrem qui se obligavit ut fideiussor principalis renunciando appellationibus exceptionibus et cavilationibus quibuscumque per specialem pactum et obligando

pro predicta restitutione facienda titulo specialis ypotecha omnia sua bona mobilia et inmobilia, presentia et futura.
Ibique presente ser Oblig. ser Maynardi de Fagnana fratre predicti ser Gulielmi tamquam fideiussor . . . suum . . . promisit pro ipso ser Gulielmo eius fratre prout ius exigat . . . mandatis cum renunciacionibus et clausulis oportunis.

1420. 3 Ottobre. Udine. Riforma del numero dei Deputati al governo della Terra.

64

1420, die mercurii tertio mensis octobris (In consilio) [illegible] positis per dd. decem Deputatos qualiter eorum officium expiravit et conveniens est quod etiam alii patiantur labores, instantesque quod si placet ipsi consilio [illegible] regimen terre [illegible] et [illegible] erat, pro tempore septem Deputatorum ista terra Utini [illegible] bene [illegible] et prudenter recta est, [illegible] [illegible] in propria libertate et continuo bene augmentavit ac prospere [illegible] instantes quod eligantur alii quinque videlicet [illegible] quinterio qui in singulis gravibus occurrentibus requiri debeant per ipsos dd. septem Deputatos et etiam quamquam et quandocumque ipsis placuerit.

Deliberatum fuit [illegible] ipsorum Deputatorum propositio erat iusta et [illegible] quod fieri debeat electio solum [illegible] septem Deputatorum et quinque aliorum civium videlicet unus pro quinterio ad felicem regimen terre Utini, ad honorem et statum illustrissimi Ducalis Dominii (Venetiarum) ~~et felicem~~ et felicem statum ipsius terre Utini. Electi fuerunt etc.

Ann. 22, 84

1420, 5 Decembre. Udine nel Consiglio del Comune, si delibera uno Statuto sui misuratori delle biade.

A. D. MCCCCXX. ind. XIII, die iovis quinto mensis Decembris. Actum Utini in cancellaria Comunis in pleno Consilio coram D. Thomasio de Placentinis Capitaneo Terre Utini ad sonum campane more solito congregato pro infrascriptis et aliis laudabiliter expediendis, in quo quidem Consilio interfuerunt etc.

Supra propositis per dominos Deputatos ad Regimen, exponentes quomodo Datiarii quartarum, prout ad eorum devenit noticiam, non exigunt datia secundum Statuta super hiis edita, nec tenent quartas iuxta morem antiquum et quod hoc redundat in maximum damnum et preiudicium Comunis boni istius Terre, quia mercatores et forenses venientes ad hanc Terram habent materiam non veniendi nec portandi blada quia accipiunt eis unum soldum pro stario et non tenent quartas sed personalia ad mensurandum, instantes propterea super his provideri taliter quod sit honoris Comunis boni huius Terre nostre Utini:

Consultum et deliberatum fuit per omnes Consiliarios nemine discrepante;

Primo quod Datiarius quartarum exigere debeat datium bladi secundum Statuta super hoc edita, videlicet parvulos quatuor pro singulo stario;

item quod debeat tenere quartas ad sufficientiam et non facere mensurari bladum alicui persone, nisi cum quarta, exceptis quibus volentibus emere minus medio stario, tunc possit facere mensurari cum personali et non aliter, accipiendo tunc eo casu duos parvulos pro personali;

item quod mercatoribus cragnulinis et aliis ducentibus bladum ad Terram nostram Utini ad vendendum volentibus mensurare cum personali, possit facere mensurari cum personali, sed non possit eis accipere de datio nisi in ratione quatuor parvulorum pro singulo stario;

item quod de pondere statera non possit accipere ultra unum sedisinum pro quolibet centenario iuxta Statuta et antiquas consuetudines;

item quod si aliquis Datiarius in aliquo predictorum capitum contra fecerit, puniatur secundum formam Ordinamenti totiens quotiens contra fecerit. &

~~Item quod Datiarii presentes~~ pignorentur

Ann. Civ. Utini. VA - XXII fol. 10 t°.

BIBLIOTECA
UDINE

1397. Inventario d(e)i gioielli, vesti portate in dote dalla nob. Serena de' Gubertini sposa al nob. Vicardo di Colloredo.

Rebus [illegible] Domina [illegible] de Utino [illegible] viro Vicardo filio [illegible] mantiis duabus [illegible] et [illegible] dotibus [illegible] ornamentis nuptialibus ad ipsum dominarum et [illegible] infrascripta.

In [illegible], frenellum perlarum unum; [illegible] perlarum unum, [illegible] perlarum trica; fagiolus cum oris; [illegible] in veluto [illegible] et auro par unum et [illegible] que fuerunt [illegible] [illegible], bursae aureae tres; infula [illegible] auro et seta; [illegible] auri quatuor; grapucii capinellorum; [illegible] et alexandrina in aliis [illegible] [illegible] et [illegible]; [illegible] duo; [illegible] cum [illegible];

item in [illegible]: pectinem ligneum unum et alium [illegible] ale fantinum, [illegible] cum [illegible] pece [illegible] ad [illegible] [illegible] una camisia de [illegible] [illegible] novem; camisia una; [illegible] cum capitibus [illegible] bombacis et sirici novem; rasadoria cum capitibus sirici duo et [illegible] capitibus bombacis; manutergia a capitibus trica; manutergia a capitibus bombacis trica, capitergia a capitibus sirici et auri [illegible] a capitibus bombacis sex; [illegible] unum et a [illegible] XIII; [illegible] quatuor; item anuli [illegible] [illegible] nuptiarum;

item in una cecha tele albe; fazoli sine oris [illegible]; [illegible] seta vermilee cum grapuciis perlarum par unum; calige de [illegible] vermilee cum grapuciis perlarum et argenti par unum; calige de [illegible] cum grapuciis aureis par unum; voltura [illegible]

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33
Centimetres
Kodak Color Control Patches
© Kodak 2007 TM Kodak
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

et retinere; iniungimus tamen eidem presbitero Petro ad cautelam et ad augmentum bonorum operum penitentiam salutarem indulgentes eidem ex habundanti ut in omnibus sacris ordinibus per eum ante susceptis ministrare valeat, dicto prius impedimento in eius confessione contenta non obstante quoquomodo. In quorum testimonium presentes nostras patentes litteras eidem fieri fecimus ipsasque mandavimus nostri sigilli appensione muniri.

Datum in Civitate Astin dicte diocesis die XII m. novembris Anno Domini MCCCCXII, V indictione. —

1412. 22 Novembre. Udine. Lettera del Comune di Udine al Conte Pippo Spano nella quale si espone l'entrata in Udine dell'esercito veneto e del saccheggio ivi dato, chiedendo pronto soccorso.

tergo} Magnifico et potenti domino Pipo de Ozora Comiti Themesiensi maiori et plurimum honorando

Magnifice et potens Domine noster plurimum honorande. Cum merore non modico magnifice dominationi vestre acceleramus significare, quomodo hodie circa horam vesperam, perfidus Venetorum exercitus circumvicinus Terre nostre, machinatione et suasione Tristandi de Savorgnano ad hanc Terram nostram Utini ex deliberatione eiusdem cum gentium numero copioso currit dampnaque nobis inextimabilia tam personarum quam animalium intulit. Cepit namque dictus exercitus ultra dampna alias nobis illata hodierna die, ultra centum homines et duo millia ~~capitum~~ capita animalium grossorum non computatis minutis, ex quo ob potentiam instigationemque dicti Tristani vidimus iam quasi nos ad fundum deductos, et vere nisi Serenissime Regie Maiestatis et vestre potentie dextra interveniat, nescimus videre modum, quod nos et tota Patria non simus ad fundum deducti. Ceperunt enim ipsi Veneti iam quasi omnia fortilitia Patrie et nos intra ipsa inclusi sumus. Quocirca prelibate Magnificentie vestre instantissime supplicamus, quatenus tam premissis quam aliis que evenire possent consideratis, dignemini nobis quam celerius fieri poterit, de idoneo certissimoque gentium subsidio, remissis omnibus carregiis et servitiis, providere ad manutentionem honoris et status Serenissime Regie Maiestatis Sancteque Aquilegensis Ecclesie ac nostram et totius Patrie prefate salvationem. Nos namque ad eandem vivere et mori parati sumus in solita constantia et fidelitate continua.

Data Utini die XXII Novembris, indictione V circa primam horam noctis sub magna frequentia [anno MCCCCXII].

Sigillo in cera verde} Eiusdem Dominationis vestre devotissimi Capitaneus, decem Deputati ad regimen Consilii dicte Terre Utini cum humili recommendatione se ipsos.

Da copia fatta sull'originale. Volume – Catastico Savorgnano – Bibl. Civ. Udine fol. 294

1412, 21 decembre. Cividale. Casi riservati della Diocesi di Aquileja.

Pre Enrico Pretoreiter, prete Patr.le e del Patr. in Cividale. Ors.

...A. D. 1412, 21 decembris In Civitate Austrie. Licentia data a Rev.do D. Nicolao de Portugruario Vicario Generali in Patriarchatu Aquilegensi, sede vacante, presbytero Henrico Pletaw ecclesie S. Viti prope Laibacum absolvendi XXV personas a casibus reservatis.

Sequitur:

Casus vero reservati de quibus supra fit mentio sunt hii

Ut cum hiis qui votum transgressi sunt dispensare possis et absolvere eosdem dummodo deinceps votum reddant et si non possent commutare eis possis in alia opera pietatis;

Ut absolvas eos qui furta fecerunt ita quod res furtivas restituant aut earum extimacionem et si non haberent quod promittant restituere quandocumque ad meliorem venient fortunam;

Ut absolvas eos qui carnes aut lacticinia diebus prohibitis comederunt;

Item blasfematores divini nominis et sanctorum,

Item de omni lapsu carnis;

Item de purificatione post partum non servata;

Item ludentes ad taxillos et alios ludos;

Item non celebrantes festa ab ecclesia indicta;

Item illos qui infantulos suos secum tenuerunt dormire in lecto, ita quod deinceps non teneant.

Item sortilegium facientes dummodo non cum rebus sacris,

Item se fucantes seu illicito modo se in facie ornantes.

1412 ~~Decembre~~ – 1413 Gennaio Febbraio. – 1413 Marzo [illegible] del Comune di Gemona per Sigismondo Re [illegible] [illegible] Comune da sua [illegible] a ~~G~~emona

Expense sub Jacobo Abbatis Massario Comunis Glemone sub anno Dñi Millesimo CCCCXIJ°

Omissis

Expense Decembris

Expendi quas dedi Corado qui ivit Utinum et [illegible] ad sciendum si Dñs Rex Ungarie de vero venerat [illegible] sue labores ac etiam cum redijt ivit Coloretum

libre VIIIJ sol. IIIJ

Dedi Corado qui tulit unam litteram Venzonum qualiter Dñs Rex venerat in Patriam . . . sol. XIIIJ

Item expendi pro faciendo fieri panarolias in Sclaviis et pro mittendo super Montem Glemine . . . sol. XLIJ

Item pro recipiendo Dñm Comitem Gorizie qui ivit obviam Dño Regi in vino . . . sol. L

Dedi Antonio Zinutini qui ivit ad ser Jacobum Justum ad inquirendum de novis Dñi Regis . . . sol. XIJ

Dedi Jacobo Stelle qui ivit Coloretum ad sentiendum ubi esset Dñus Rex ipsi volebamus eum visitare . . . sol. XIJ

Expendi quas dedi ser Fantonio Pini Henrico Rampulini et aliis qui iverunt Utinum ad visitandum Dñm Regem Ungarie cum illis de Venzono et de Tumetio et steterunt diebus quatuor cum octo equis pro expensis factis per eos pro se et familiaribus [illegible] Henrico stetit diebus octo et pro expensis factis Dño Capitaneo et familiaribus . . . march. sol. VIIJ et sol. X

— Item expendi pro recipiendo Ambasciatores [illegible] et [illegible] de [illegible] qui venerunt [illegible] cum nostris ad Dnm [illegible] in exercitu Savorgnanis quando presentata fuerunt [illegible] animalia silvestria sol. VIIIJ

— Expendi pro faciendo fagarolias propter acceptum [illegible] in [illegible] et mittendo super montem sol. XXXVJ

— Expendi pro mittendo duos currus panis [illegible] quando primo [illegible] erat ibi sol. XIJ

— Item expendi pro faciendo aptari fontem quando Dni [illegible] erat hic in [illegible] sol. XLJ

— Expendi pro recipiendo quendam Militem qui huc venit pro parte Regie Maiestatis sol. XIJ

Expense Januarij (MCCCCXIIJ)

— Expendi quos dedi Francischo de Montegnacho pro [illegible] vini X congiorum et minus situle in ratione LXXX sol pro singulo congio donato Dno Regi Ungarie quando fuit hic libr. XLJ

— Expendi in pane dato eidem et familie sue libr. VIIJ ÷

— Dedi Ohumutio fabro pro quinquaginta clavilis missis [illegible] de mandato Dni Regis ...... sol. L

— Expendi in decem vasis parvis donatis Dno Regi ad prandendum in Sofia .... sol. CIJ

— Item expendi pro nuntio [illegible] Antonium [illegible] pro parte Dni Regis ad [illegible] de [illegible] [illegible] sol. XIJ

— Expendi pro nuntio [illegible] Zanvahe [illegible] ad Dnum abbatem cum uno familiari Dni Regis sol. XVJ

Expense mensis Februarii

— Expendi pro recipiendo [illegible] Chiole et [illegible] fabri qui ve erunt ad conferendum de [illegible] facto nittendi [illegible] in Tergesto sol VIIJ

— Item expendi illa nocte in [illegible] quum Dns Rex primo venit in terram et aliis expensis factis per [illegible] sol LX

[illegible] 1413

Dedi pro [illegible] comitari quemdam Ungarum qui portavit literas pro parte Dni Regis et Dni Guielmini sol. XVJ

Non consiste nè originale nè copia.

BIBLIOTECA COMUNALE
7 maggio 93
DI GEMONA

Il Bibliotecario
Valent. Baldissera

141 [illegible] Ferdinand [illegible] Vicario
[illegible] Pii, [illegible]
eleg[illegible], Aquileja di Lodovico Duca di Teck [illegible]
[illegible] 1413

[illegible] Beatissime Pater et DD. Reverendissime Dominorum, Regionum
et locorum undique.

23

Reverendissimi Patres et Domini post humillimam et devotam recomen
dationem. Licet [illegible] invictissimus et serenissimus Princeps
et [illegible] Dominus meus Romanorum Rex et semper augustus ac Unga
rie, Dalmacie, Croacie etc. Rex multis et magnis intercessionibus apud P.
V. R. [illegible] insteterit et hodie diligenter instat de provisione facienda
in personam Illustris Principis et DD. Lodovici Ducis de Deck cognati mei
[illegible] Eccl. Aquilegensis, post multaque discrimina idem invictissimus
Princeps attentis [illegible] Ecclesie Aquilegensis et Patrie Forijulii [illegible]
[illegible] et procellis fluctuose in ipsa Ecclesia Aquilegensi et Patria F. [illegible]
[illegible] prefatum [illegible] Principem Lodovicum Ducem de Deck cognatum
meum [illegible] est in Patriarcham Eccl. Aquilegensis postulare, [illegible]
[illegible] et Capitulum Eccl. Aquilegensis una cum tota Patria F. J. similiter
[illegible] postulaverunt et in eorum Dominum et Patriarcham vocaverunt.
Et [illegible] in hoc complacere Sanctissimo et Beatissimo Patri et DD. Johanni
Divina providentia Pape XXIII, Reverendissimis P. V. Sanctaeque Romane Eccle
sie et ipsi Ecclesie Aquilegensi et Patrie F. J. hoc onus assumpsit ut
ipsam Patriam a tirannica servitute valeat liberare de mandato in
[illegible] Principis Romanorum Regis. Et [illegible] tanquam obediens filius
[illegible] cum multis et maximis incomodis, laboribus et expensis ex
[illegible] premissorum et pro conservatione iurium Eccl. Aquilegensis
de possessione ipsorum se intromisit quia videbat illam Patriam et Eccle
siam ex toto fore destructam [illegible] a prefato [illegible] Romanorum
Rege recepit infeudatusque existit. Unde devote et humillime supplico quatenus

Rev.me P.ti V.re dignentur et, [illegible] hanc dilaniata Ecclesia et Patria F[illegible] ipsius [illegible] apud Sanctissimum Dominum nostrum D. Johannem divina providentia Papam XXIII intercedere ut dicte Aquilegensis Ecclesie in personam ipsius D. Ludovici Ducis de Teck misericorditer providere dignetur ne ipsa Romana ecclesia et Sancta Aquilegensis ecclesia [illegible], iacturam et detrimentum patiantur et quod prefata Patria perpetuam et tirannicam servitutem non intret, que Ecclesia et Patria a faucibus inimicorum in futurum difficillime posset liberare, cumque pandetur invictissimo Principi Romanorum Regi accedendi ad pedes Sanctitatis Domini nostri iuxta vota et desideria Beatitudinis sue ut scandala et pericula imminentia tam in Sancta Romana Ecclesia quam Aquilegensi recipiant finem. Honorabiles Ambaxiatores meos misissem iam dudum et mitteremus ad Rev.mas P. V., sed propter viarum pericula in presens omitto.

Data in Civitate Austrie die....(xx)

Rev.rum P. V.um servitor fidelis Federicus comes
Ortemburgi et in Sternberg Sacri Romani Imperii
in Patria Foriiulii Vicarius generalis.

Nomi de' Ribelli all'Impero, alla Chiesa d'Aquileja e alla Terra di Udine

MS. Organo, Bibl. Veron. Vol. 666, 15, pag. 32

Infrascripti sunt Rebelles Sacri Imperii, Ecclesie Aquilegensis et Terre Utini.

Notandum qualiter infrascripti sunt de illis qui exbanniti fuerunt per Comunitatem Utini propter fractionem spalti, introitus Tristandi, mortem Antonii Rovori et incundo Savorgnanum pro dicto Tristando, videlicet.

Gabriel de Soldoneriis
Leonardus Porcanii
[illegible] et [illegible] fratres q. Zinilussii
Ioachinus et Leonardus fratres de Cassinis
Guarnerius et Iohannes fratres filii q. Tintini de Arthenea
[illegible] nominatus de Pincoto
Raynerottus de Raynerottis
[illegible] filius [illegible]
Venutus de Malaguzpicha
Leonardus Bevilaque
Nicolaus Bomben
Gregorius Stival

Infrascripti sunt qui ultra predicta prestiterunt auxilium, consilium et favorem Tristando de Savorgnano in suo proditorio ingressu suo in Terram Utini et secuti fuerunt illum ac campum Venetorum in Patria et sub Terram Utini et perseverant in locis dicti Tristandi et Venetorum contra

et statum Sacri Imperii, qui trutegarfiset ad destructionem totius Patrie et specialiter ipsius Terre Utini, propter que ... diminiti fuerunt per ipsam Communitatem Utini, qui sunt, videlicet:

Henricus Yuroni
... filius Gregorii Steval
Dominichus Bachalarius de Foro veteri
Sanctus de la Villa
Franciscus Facii
Antonius Sciaslanus
... de Visano
Bellonus de Orbitis
Henrichus Nibo
Nicolaus Laurentie marangonus
Johannes Domine Lucarde
Nicolaus Pilinch marangonus
Johannes Bachatinus marangonus
Andreas Badini marangonus
Jacobus de Magnatis marangonus
Antonius calderarius
Franciscus Vide cimesarius de Grazano
... Vidon Candidi de Ludovico
Jacobus cerdus de Grazano
Johannes filius Pupisii de Pracluso
Cisottus molendinarius
Leonardus cerdo de Pracluso gener uxoris Bronzani

Nagetthus molendinarius
Nicolussius filius Leonardi de Cipriacis
[illegible] molendinarius fil. [illegible] filius de Gorgano
Antonius nominatus [illegible] Lunardius
Johannes sartor de Tauento
Conestabilis de Gorgano
Laurentius q. Georgii textoris
Franciscus de Percoto
Antonius pelliparius

[illegible] rebelles qui ultra premissa mala malis accumulantes [illegible] auxilium, consilium et favorem Tristando de Savorgnano tam in suo proditorio introitu in Terram Utini quam ex postea sequendo ipsum Tristandum et comitem Vinctorum et Pandulphum de Montefalco in Patriam et sub prefatam Terram Utini et per [illegible] totam Patriam ad incendium et ruinam et permanendo in locis dicti Tristandi et Vinctorum et multos ac infinitos tractatus et machinationes tractando et perpetrando contra Sacrum Imperium, [illegible] et maxime [illegible] Terram Utini, propter que fuerunt banniti per Comunitatem Utini, qui rebelles sunt hi, videlicet:

[illegible] q. [illegible] Johannis de Faganea
Nicolaus Johanneth Letz
Franciscus dictus Parint
[illegible] q. Matthiussii [illegible] Sabide
Daniel de Faganea dictus Tartagla
[illegible] de Brazacho

Fulcherius orbi

Nicolaus notarius Filitini

Martinus textor et Antonius eius filius

Georgius filius Ottoli

Matthias faber de Gragnano

Paulus Pacutti filius

Petrus Zamparutti

Montus filius olim Vidussi sartoris

Leptus de Godia

Ieronimus aurifex de Venetiis

Petrus Antonii trombette

Roffus de Fraclisio

Zuanittus de Caspiis et

Petrussinus eius filius

Nicolaus sartor de Aquilegia

infrascripti sunt priores rebelles proclamati et banniti

a loco Communitatis Utini

Et primo Tristandus de Savorgnano cum filiis et omnibus descen-

dentibus ex ipso

Franciscuttus frater dicti Tristandi

Nicolaus ser Tristandi

Colaottus frater naturalis ipsius Tristandi cum omnibus descendentibus

dictorum Franciscutti, Nicolai et Nicolai.

Lutrius de Percoto

Johannes dictus Cipilinus.

Infrascripti sunt rei mortis d. m. Sancte memorie D. Patriarche Joannis. Guerra 28

Tristandus de Savorgnano
Nicolaus Tristandi
Simon miles de Colloredo
Odoricus S. Ugoni de Colloredo
Guarnerius de Favarotta de S. Daniele
Bernardus de Strassoldo
Nicolaus de Soldoneriis
Melonus qui moratur in Aquis
Dominus de Castello
Johannes de Guero
Infrascripti sunt qui interfuerunt
morti D. Episcopi Concordiensis. —
Nicolaus q. Tristandi

Primi proclamati ante introitum Tristandi
eo quia faciebant cum ipso et in ejus captivis.
Petrus de Perotto
Johannes dictus Achilinus
Trepovicattus
Infrascripti sunt rebelles proclamati in
communia Terra Utini et ejus districtu propter
proditionem per ipsos commissam et perpetra-
tam contra S. Rom. Imperium, Eccl. Aquil. et
et dictam Terram Utini prout in processibus.
Primi proclamati
Tristandus miles
Franciscuttus } de Savorgnano
Nicolauttus
Nicolaus S. Tristandi de Savorgnano
Gabriel de Soldoneriis
Leonardus Porcariis
Leonardus Bevilaqua
Guarnerius
Johannes } fratres filii q. Tintini de Artifica
Girardinus
Adamus } filii q. Petri Ambrosii de Cassinis
Odorius de Percuto
Raynerottus q. S. Johannis Candidi de Raynerottis.

Ulrighus filius Nossij
Venutus de Malagumpicha
Gregorius Stival
Nicolaus Bombenis
Secundi proclamati
Johannes Gurcini Superstes fuit
Johannes a Mileo
Nicolaus filius Gregorij Stival mortuus
Dominicus Boctalarius de Forneckis mortuus
Jacobus de la Viela
Franciscus Faij
Antonius Toraglarius
Simon de Pissano dicitur quod sit mortuus
Bellonus de Orbitis mortuus
Nicolaus Laurentie
Johannes Dominae Lucarde mortuus
Nicolaus Pilinch marangonus
Johannes Bagatinus marangonus
Antonius Calderarius
Franciscus Vide Thome Sarius
Cornellus q. Nicolai Candidi de Quadruvio
Jacobus Codulus Cerdo de Grozzano
Johannes Pupissij de Proclusso
Cissottus molendinarius
Leonardus Cerdo de Proclusso
Nagettus Molendinarius
Jacobus Cerdo filius Leonardi de Caprilis
Michilottus molendinarius q. ejus filius
de Grozano.
Antonius Viridayro Lenarius
Johannes Sartor de Pronto
Conestabilis de Grozzano Superstes fuit
Laurentius q. Georgij textoris de
Grozzano.
Tertij proclamati:
Zanettus de Cassinis
Petrussinus ejus filius
Franciscus q. S. Johannis de Fagagna

Vicdanus Ghenautti dicte agricola
Franciscus Parint
Cichinus q. Matthiussij Domine Sabide
Daniel dictus Tortigla de Fagarea
ulinus de Bragacho
Fulcherius ordi de Utino
Nicolau Filitini Intorius
Martinus Textor de Gragano
Antonius ejus filius
Georgius Aurifex filius Otigli Theutonici
Matthias faber de Gragano
Paulus filius Pacutti
Petrus Gamparuttus Cendo
Nicolaus Sartor Puglesius
Montus filius olim Vidussij
Sephus de Godia agricola
Jeronimus aurifex de Venetijs
Petrus Antonij Trombette
Rossius de Praclusio, agricolae.

Quarti proclamati

Franciscus de Peroto
Antonius Pelliparius de Pottolla.

24 novembre. Polcenigo. Il Co. Bort. di Polcenigo [illegible] [illegible] Corrado Brugnera d'un [illegible] a [illegible].

[illegible] [illegible] XXIV, 1[illegible]

[illegible] egregio militi d[illegible] Corrado de [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] karissimo

[illegible] egregie et frater carissime. Omni salutatione premissa. [illegible] quidam vestris amicis, quod per homines de Vaulo, [illegible] et data fuerunt multa verba [illegible] [illegible] [illegible] contra personam, honorem et statum vestrum. Quare per presentes rogo intuitu per[illegible] et fraternitatem vestram quod nullo modo intrare debeatis in Terra Sacili [illegible] diligitis personam vestram, [illegible] non essetis fortior [illegible]. Recommendetis me [illegible] domine vestre [illegible] pro vobis semper paratus ad omnia vobis grata.

Datum Pulcinico die XXIIII mensis novembris, [illegible] indictione.

[illegible] frater Barthelomeus comes de Pulcinigo.

[illegible]

M[illegible]
tib[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ja[illegible]
Be[illegible]
[illegible]
[illegible]
vi[illegible]
La[illegible]

pr[illegible]
Pa[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]

1413, 8 gennajo. Sul monte di Osopo. Giuramento di fedeltà prestato al Patriarca Lodovico di Teck da alcuni di Sacile.

36

Mss Orgnani, p. 154

MCCCCXIII, ind. VI, die VIII ianuarii, actum in Monte Osopii, presentibus Ser Nicolao q. Ser Jacobi a Ponte de Civ. Austrie, Antonio q. Jacobi Chachusi de Verzono, Johanne Artelini Plebano in Baia testibus etc.

Ibique honorabiles viri Ser Johannes Daniel del Ben de Sacilo et Ottobonus q. Jacobi de Sacilo pro se et vice et nomine Ser Guarnerii Piliza, Peam del Ben, Gasberto q. Ser Ubertini de Balistris fratre Ambrosio q. Ser Beltrandi, Grabiel q. Ser Antonii de Vando, Francisco q. Belturuzii de Sacilo iurantes ad Sancta Dei evangelia tactis Scripturis delato eis debito iuramento per Ven. Virum D. Volricum Rectorem in Ursen Secretarium Rev.mi in Christo Patris et D.D. Ludovici Ducis de Deck Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche electi et pro ipso stipulanti et recipienti esse fideles, recti et obedientes prefato D. Patriarche et contra ipsum verbis, operibus, tractatibus vel imaginationibus dicere, facere vel venire aliquo exquisito colore.

Item promiserunt dicti Johannes Daniel et Ottobonus quod dicti de Sacilo infra unum mensem simile iuramentum prefato D. Patriarche facient et prestabunt in manibus Capitanei Sacili.

Item promiserunt ad hec obligantes omnia eorum bona dicto D. Volrico vel prefato D. Patriarche infra XL dies ducentos et triginta duo (ducatos) dare et integre solvere.

Item promiserunt esse fideles Ecclesie.

Lodovicus Dux de Deck Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electus Nobilibus viris Capitaneo, Rectoribus, Consilio et Comuni Terre nostre Sacili salutem et gratiam nostram. Cum hoc sit quod nobiles viri Ser Jo. Daniel, Ottobonus q. Jacobi, Varnerius Piliza, Peam del Ben, Gasbertus q. Ser Ubertini de Balistris, frater

[illegible] q. Ser Bertrandi, [illegible] q. Ser [illegible] de [illegible], [illegible] q. Ser Beltramini de Sacilo alias confinati fuisse per Regimen, Consilium et Comune Terre nostre prefate pro nonnullis suspitionibus contra ipsos habitis propter malenconias, guerras, discrimina et pericula que fuerunt in Patria nostra Aquilegensi et in dicta Patria, Terris et locis nostris [illegible] et se fideliter et legaliter gessisse ut boni et legales homines et [illegible] nostri, nos volentes eis facere gratiam specialem et bonis bona retribuere ut aliis cedat in exemplum bene facere et fideliter agere nobis et Ecclesie nostre ipsis concivibus vestris dedimus et concessimus, damus et concedimus licentiam, bayliam et auctoritatem remeandi ad propria et quod ut boni, fideles et legales homines et fideles nostri et Ecclesie nostre in dicta Terra nostra et per totam Patriam stare, morari et habitare possint prout et sicut fecerunt et faciebant antequam de dicta Terra nostra fuissent confinati; volentes ipsos potiri honoribus et oneribus dicte Terre nostre ut alii fideles nostri de dicta Terra faciunt et potiuntur. Harum etc.

Data in exercitu [illegible] ante Opitergium die VIII januarii (1413).

1412, 11 Febbrajo. Udine. Tregue tra i Signori di Spilimbergo

Antonio Scoppo di Tricesimo not. Arch. Not. Udine.

A.D. 1412, ind. VI, die XI februarii, actum in Castro Utini in stupa parva superiori, presentibus Ser Paulo Glovicar, D. Johanne Comite de Prata, Ser Nicolao Ser Jan. de Utino et Ser Bartholomeo q. Ser Nassinguerre testibus etc. Coram Rev.mo in Christo Patre et Domino nostro D. Ludovico Duce de Dech Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha electo. Ibique Nobilis Ser Bertoldus filius D. Vincislai Militis de Spegnimbergo per se et D. Vincislaum eius Patrem ac famulos suos promisit et iuravit non nocere Nobilibus Ser Nicolao et Henrico fratribus et filiis D. Tomasii de Spegnimbergo nec eius familiaribus in factis vel verbis aliquo modo vel colore nec eos offendere sub pena mille ducatorum Domino Patriarche applicandorum usque ad medietatem quadragesime future etc. Et tunc ipsas treugas fecit et laudavit ... de

Item dicta die et loco ac testibus Nobilis Ser Nicolaus q. D. Tomasii de Spegnimbergo ibidem promisit et iuravit non nocere in verbis vel factis aliquo modo per se ac eius familiaribus coniunctibus suis de Spegnimbergo et tunc ipsas treugas fecit usque ad medietatem quadragesime future sub pena mille ducatorum Patriarche applicandorum.

1413, 13 Febbrajo. In campo presso Valle in Istria. Sigismondo re de' Romani
commanda ai Prelati, Nobili e Comunità del Friuli di prepararsi in armi essendo
egli per giungere in Friuli a combattere contro i loro nemici.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie, Dalmacie, Croatie etc. Rex. universis et singulis venerabilibus Prelatis nec non magnificis Comitibus, Baronibus, Proceribus, nobilibus, militibus, clientibus, ceterisque nostris capitaneis, Potestatibus, Castellanis, Rectoribus, consiliis et communitatibus Territorii et districtus Foriiulii ubilibet constitutis et existentibus presentium notitiam habituris nostris et sacri Imperii fidelibus dilectis graciam regiam et omne bonum.

Venerabiles, magnifici, nobiles, fideles dilecti. Delectat nos vobis de nostre felicitatis eventibus nova describere quos multe devotionis multeque fidei preclaritas sicud numquam credimus avidos nostre prosperitatis efficit auditores, nam enim voluntatem vestram ... fidelitatis semper habentes servavit illesam memori meditatione pensamus libenter vobiscum ... status nostri verba conferimus cum quibus alacriter etiam quelibet prosperitate nostre succedente presentialiter ... gratie favente clementia que semper dirigit gressus nostros ... corpore ... beneficio fruimur nec apparet ex adverso qui potentie nostre ... manifeste. Sed prospere contra rebelles et hostes blasphemos et singula nobis ad vota succedunt. Cum itaque persone nostre non parcendo laboribus majestas nostra post modicam horam moveri se in proximo de istis partibus ad vestre extemplo ... auspiciis partes vestras disposuerit deinde ad contritionem predictorum rebellium et adversariorum viribus nostrorum fidelium aggregatis continuo sedulo tenacitate firmaverit magnifice procedere ab petentes universitati vestre fidelitatem requirimus et hortamur, attente mandantes quatenus quam pulchrum sit pugnare pro patria, quam decorum dimicare pro fide diligenter attendentes velitis, vires et animos quos in vobis sine requisitione jugiter paratos ... confidimus vestri ... fervente et constanter excitetis, atque in armorum et equorum equestriumque et peditum cum omnibus et singulis jurisdictione vestre subiectis ... continuo apparatu quod majestas nostra vos et quemlibet vestrum ac subditos vestros ad procedendum nobiscum contra rebelles et hostes inveniat decenter paratos et non parandos, nec processum nostrum contra rebelles eosdem ob defectum apparatus hujusmodi contingat aliquantulum retardari sed potius pro promptitudine hujusmodi solide commendationis titulos vestre devotionis et fidelitatis constantia propensius assequatur, et mereatur digne apud nostram celsitudinem commendari. Datum in campis prope Castellum vallis terre Istrie XIII die februarii. Regnorum nostrorum Hungarie etc. XXVI Romanorum vero tertio.

Ad mandatum D. Regis
Johannes Prepositus S. Stephani
Vicecancellarius.

1413, 24 maggio. Udine. Sigismondo re de' Romani e d'Ungheria ai [illegible] del Capitolo
~~Capitolo [illegible] Sigismondo~~
d'Aquileja, ordina che tutte le merci che da Germania vanno a Venezia [illegible]
passino per Aquileja.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Hungarie, Dalmatie,
Croatie etc. Rex [illegible] fecimus [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] retributione meritum et temporalis prosperitatis augmentum exinde indubitabiliter
speramus dum personis Ecclesiasticis Omnipotenti Deo laudibus et obsequiis deputatis muni-
ficentie nostre dexteram impartimur. Sane ob zelum singularem devotionis quem ad
almam ecclesiam Aquilegensem que est caput et magistra ceterarum [illegible] [illegible]
[illegible] et reverentiam immensam et sanctissime [illegible] [illegible] Sancti [illegible]
Domino nostro [illegible] et eiusdem Ecclesie [illegible] [illegible] patroni [illegible] [illegible]
affectu et affectuosa pietate ministros ejusdem amplectimur specialis favoris et gratie
prerogativa eis occurrentes Regio cum favore cupientes et commoditates earum [illegible]
re ut et ipsi divino cultui eo liberius vacare valeant ac creatoris nostri clementiam pro
nobis nostraque salute vigilantius interpellent. Ad instantiam itaque prelatorum
canonicorum et ministrorum predicte Ecclesie Aquilegiensis de liberalitate Romana
Regia et ex certa nostra scientia damus et concedimus ac gratiosius indulgemus
ut universi et singuli mercatores seu negotiatores mercimoniorum cujuscumque
generis [illegible] seu [illegible] exeuntium de Alemania versus Venetias, sive a parti-
bus maritimis et a civitate de Venetiis et aliis maritimis partibus Alamaniam [illegible]
volentes transeundo per [illegible] Forijulii prout a [illegible] antiquis solitum fuerat [illegible]
[illegible] [illegible] non multo longevi temporis [illegible] [illegible] [illegible] malitia [illegible] [illegible]
[illegible] stratam publicam que ducit in Aquilegiam per [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] antiquam et laudabilem consuetudinem et non
per aliam stratam neque [illegible] [illegible] aliquali seu exquisito colore quocumque
[illegible] transire sub pena nostre indignationis et amissionis mercium, [illegible]
[illegible] [illegible] que per aliam stratam fuerint reperta, de quibus [illegible]
[illegible] camere [illegible] applicari volumus reliqua parte custodi stratarum [illegible]
[illegible]. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre concessionis et [illegible]
paginam infringere aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem contrarium
attentare presumpserit indignationem nostram gravissimam ac sacri Imperii no-
[illegible] se incursurum. Presentium sub nostri Regalis sigilli appensione testimonio [illegible]
[illegible] Datum [illegible] [illegible] [illegible] millesimo quadringentesimo tertiodecimo [illegible]
vigesima quarta mensis [illegible] Regnorum nostrorum Anno Hungarie etc. vigesimo septimo
Romanorum vero tertio

Ad mandatum D. Regis
Iohannes Prepositus S. Stephani vice-
cancellarius

Dall'Arch. [illegible] Udine. [illegible]

1413, 1 marzo. Spilimbergo. Pace tra i Consorti di Spilimbergo coll'intervento del Patriarca di Aquileja.

Antonio Susanna di Tricesimo, notajo. Arch. Vit. Udine.

Anno Domini 1413, ind. VI, die primo marcii, actum in Castro Spegnimbergi, in camera magna superiori, presentibus Nobilibus viris Ser Nicolao lu barba de Ateims, Christoforo q. Ser Valentini de Utino, Antonio Ser Christofori de Cignotis de Utino, Nicolao q. Jacobi a Ponte de Civitate Austrie, Nicolao Petri Turbe de Sancto Daniele, Ser Paulo Glovicer Capitaneo Utini testibus etc.

Coram Reverendissimo in Christo Patre et Domino nostro D. Ludovico Duce de Dech. Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha electo, cum hoc sit quod certe differentie, scandala et malenconie vigerentur et esse(nt) inter Nobiles et Egregios viros D. Venceslaum Militem, Ulvinum, Barnabam eius fratrem, Petrum Paulum, Nicolaum et Simonem fratres q. Ser Ubertini de Spegnimbergo ex una et Nobiles viros Nicolaum, Henricum, Febum et Antonium fratres q. D. Tomasii de Spegnimbergo ex alia, ad laudem et reverentiam omnipotentis Dei eiusque Matris Virginis gloriose totiusque celestis curie triumphantis, statum et augmentum Sancte Aquilegensis Ecclesie, prefatus Reverendissimus Dominus noster Patriarcha ut bonus pastor et caritate motus volens in quantum potest destructionem dictorum Nobilium evitare et ipsos ad concordiam ducere, ipsos Nobiles in hunc modum concordavit et pacificavit. Et primo quod de omnibus iniuriis, dictis et factis per ipsos

vel ipsorum aliquem alicui ipsorum quorumcunque et qualiscu=
cunque usque ad presentem diem, nullam debeant vel presumant modo
aliquo facere mencionem et sic prefati Nobiles promiserunt.

Item prefatos Nobiles in hunc modum concordavit et ipsos paci=
cavit, quod omnes differencias et malencoinas quas habeat insimul
et habere possunt utcumque debeant et tenantur in manibus
suis dimittere et quod ipsas diffinire et determinare possit ut
valeat ut sibi placet et melius videbitur, promittentes dicti No=
biles stare contenti de diffinitionibus et determinacionibus
prefati Domini nostri Patriarche et ipsis non contradicere
vel venire.

Item prefatus Dominus noster in hunc modum ipsos concordavit et
pacificavit, quod omnes differencias et questiones quas habeat in=
simul sibi teneantur et debeant dare in scriptis ut ipsas valeat
et possit decidere et determinare et sic promiserunt prefati No=
biles.

Item prefatus Dominus noster mandavit, disposuit et ordinavit
quod si de cetero aliqua differentie vel malencoinie orirentur inter
ipsos, quod recursum habeant ad D. Vincislaum uti maiorem domus et quod
ipsas differencias audire et sedare debeat et si non poterit, quod
ad ipsum habeant recursum et tunc de remedio providebitur opportuno.

Item mandavit et ordinavit prefatus Dominus noster, quod si aliquis de
Spegrinberge tante esse temeritatis quod inter dictos Nobiles aliquod
poneret scandalum vel alicui parti contra pacem presentem adhereret

pro subito penam capitis incurrat.

Item ibidem prefati Nobiles in presentia dicti D. Patriarche tactis manibus fecerunt et laudaverunt mutuo pacem perpetuam inter ipsos et successores, promittentes pro se eorumque heredes et iuraverunt ad sancta Dei evangelia, tactis scripturis ... debito sacramento, per prefatum Dominum nostrum Patriarcham dictam pacem, concordiam et promissionem perpetuo habere, tenere et observare.

Promittens et iurans ad sancta Dei evangelia prefatus Dominus noster quod si dicta pax et concordium non observabuntur per aliquem vel aliquis ipsorum quod viribus et posse erit contra non observantes predicta tum observantes ad omne eorum damnum et detrimentum.

1413, 3 marzo (S. Vito) (1). Pace tra i consorti di Valvasone e quei di Prodolone per l'uccisione di Rizzardo di Prodolone e di Enrico di Valvasone.

Antonio Scoppo di Tricesimo, notajo Arch. Not. Udine.

A.D. 1413, 3 marcij. Pax et remissio facta inter Nobiles viros Adricum, Jacobum, Johannem et Constantinum de Valvasono ex una, et Franciscinum, Fratrem Benevenutum et Coradum de Prodolono, fratres consortes ex alia, ac Philippum de Valvasono occasione mortis quondam D. Rizardi de Prodolono et D. Henrici de Valvasono interfectorum.

(manca l'atto). –

(1) Da altri atti [illegible], sembra probabilissimo che questa pace fu [illegible] celebrata in S. Vito nel Castello, presente Enrico Vescovo di Concordia, [illegible] di Portogruaro Dottore in Decretali e Vicario in spiritualibus del Patriarca [illegible].

15 [illegible]

[illegible]

[illegible]

do [illegible]

[illegible]

200 [illegible]

[illegible]

[illegible]

ne [illegible]

[illegible]

15.

1413. 10 aprile

Sotto il castello d'Orvizz.
Il Re di Romani etc. Sigismondo invia al Comune di Cividale di inviargli 200 libbre di piombo

N.B.
Veggasi l'originale nel Vol IV Autografi.
Toppi Vincenzo.

Tergo

Prudentibus viris Gastaldioni, Provisoribus,
Consilio et Comuni Civitatis Austriae
fidelibus nostris gratae dilectis.

41

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus
ac Hungariae, Dalmatiae, Croatiaeque Rex

Fidelitatem vestram attente requirimus et rogamus vobisque
firmo Regio tuo dicto precipimus et mandamus quatenus
pro amore boni comunis vestri ejusdemque augmento proqui
ous labores viribus nostris ....do
.. ferimus diligentes attentos duos centenarios plumbi
sic quod idem plumbum hodie apud Nos ... ...
icat vestre transmittatis ... ... Ubi non sentur
sicut gratiam nostram Regiam ... ... obtinere,
Datum in descensu nostro campestri prope ... Utie...,
die Decima ... ... nostrorum Anno Hungariae
XXVI, Romanorum vero tertio

ad mandatum Dni Regis
Georgius Prepositus Eccl. S. Adalberti
Jauri. Vicecan.

1413, 27 aprile. .. Estratti testimonii in processo contro quelli che introdussero Tristano di Savorgnano ribelle e bandito in Udine.

MSS Orgaro, Bibl. Veron. 1.1.666. 15, — [illegible]

Deputati per generale Colloquium Patrie Fori Iulii ad inveniendum illos qui interfecerunt D. Iohannem olim Patriarcham, et qui receptaverunt [illegible] et rebelles Sacro Imperio, Domino Patriarche et [illegible] Ecclesie, de mandato invictissimi Principis et Domini nostri D. Sismundi Romanorum et Ungarie Regis sunt infrascripti et primo pro nobilibus Io. Paduanus de Colloreto

Iacobus Iust de Prampergo

Asquino de Sbrugliavacca

pro Comunitatibus, Nicolaus de Portis

Ludovicus de Lignottis

Benevenutus de Glemona.

MCCCCXIII, ind. VI, die XXVII aprilis, Rev.dus D. Federicus Abbas Sextensis interrogatus per suprascriptos Dominos deputatos, dixit quod ex auditu audivit [illegible] quod nobiles de la Fratina dimiserunt Castrum [illegible] la Fratina non per vim sed propter metum exercitus Venetorum.

Item dixit quod cum ipse haberet Castrum [illegible] et [illegible] et aliquos [illegible] XIV, exercitus Venetorum recessit ad dictum Castrum et per vim [illegible] habuerunt et ad saccomanum posuerunt.

Item dixit quod exercitus Venetorum habito Castro [illegible] ad locum Sexti accessit et petito auxilio a domino nostro Patriarcha et a nobilibus et communitatibus Patrie Fori Iulii et sibi non [illegible], non habens auxilium et videndo non posse manutenere locum Sexti et timore ductus, dubitans ne locus suus destrueretur, D. Pandolfo de Malatestis capitaneo Venetorum fecit obedientiam et ipsum D. Abbatem dimisit stare in dicto loco Sexti, dans sibi aliquos pedites qui dicto D. Abbati obediebant et [illegible] erat maior.

Interrogatus si vidit eum dicto D. Pandulfo de Patria F. J. aliquem
dixit quod ante bellum vidit senem Johannutum de Cordevado
et non alium sui recordatur.
Interrogatus si scit quod aliquis fecisset obedientiam dicto D. Pandul-
fo, dixit quod ex auditu audivit dici quod casari et barones superi-
ris et inferioris, Madrisii et Cordevadi fecerunt obedientiam.

Riccardus quondam Dni de Castello interrogatus per suprascriptos Do-
minos suprascriptos, dixit se non velle iurare quia se supposuit pu-
nitioni Regie Maiestatis et dubitat non aliquid non dicere quod
non redundet in damnum et preiudicium suum et sine mandato
regio nichil vult dicere

Johannuttus de Cordevado interrogatus et examinatus per suprascriptos De-
putatos dixit, quod videns et intelligens quod exercitus Venetorum intrave-
rat Patriam F. J., dubitans de Castro Cordevadi scripsit D. Episcopo
Concordiensi quod sibi deberet succurrere de gentibus ad deffen-
sionem Castri vel acciperet Castrum in suam custodiam, qui D.
Episcopus sibi nunquam responsum dedit quia captus erat et littera
presentata fuit D.no Andree de Monticulis qui ipsam litteram presenta-
vit D.no Patriarche et comunitati Utini et nullum habuit responsum
Et videns exercitum Venetorum ante dictum Castrum per unum miliare,
convocavit homines contrate in Castro existentes, hortando ipsos
ad deffensionem, qui sibi instare noluerunt, dicentes quod nullo modo
volebant perdere divicias et personas et hoc videns, dolenter fecit
obedientiam D.no Pandulfo de Malatestis.
Item dixit quod in campo D. Pandulfi vidit Tristanum de Savergnano,
Varnerium de S. Daniele, Leonardum Porcarii et [illegible] Bolo-
nini, Odoricum Girardum de Utino.

Item dixit quod nunquam equitavit cum dicto exercitu, sed (?) [illegible] non dare stipendium, quod recuperit. Verum tamen equitavit Stadrisium, quia exercitus transibat ante Castrum Stadrisii et minasset Castrum nisi quod necesse fuit ad hortandum [illegible] in Castro prout fecerunt obedientiam aliter fuissent destructi.

Item dixit quod cum ipse fuisset obedientiam D. Pandolfo, una die venit ad Castrum Cordivadi Franciscus de Sbrojavacca (?) de [illegible], qui sibi dixit, Scias Domine Layvode quod [illegible] Ungari volo tibi dare Castrum Cordivadi.

Interrogatus dixit suo juramento nescit quod aliquis homo ivisset ad D. Patriarcham Gradensem, nisi illi de Portugruario iverunt.

Valentinus de la Fratina interrogatus dixit quod Castrum de la Fratina datum fuit Venetis et D. Pandolfo per [illegible] hominum de loco eodem, nullo de Consortibus suis existente in loco de la Fratina, quia metu territi exiverant et [illegible] erat procuratio impetrando et habendo. [illegible] fuerunt ut audivit dici, Presb. Jacobus de Bononia, Flebimanus (?) de [illegible], Zanutus de Von, [illegible] Ultra fossa, qui fuerunt Ambassiatores missi ad predicta faciendum de mandato hominum existentium in Castro.

[illegible] de Trichano testis productus iuratus et examinatus per suprascriptos Deputatos dixit, quod sentiens ipse Pertoldus et Consortes sui quod exercitus Venetorum ad Patriam F. J. veniebat, miserunt pro auxilio et subsidio ad Communitatem Utini offerendo Comunitati Castrum Trichani, que Comunitas nullo modo [illegible] voluit dare auxilium. Videntes se indefensos et dubitantes exercitus Venetorum, ne personas et bona ipsorum ac Castrum perderent, Francisco de Ursinis fecerunt obedientiam

et ibidem in Castro dimisit socios X in turri et dederunt dicto Ser Francisco pro obside Grabielem eius fratrem et dictam obedientiam fecerunt quia non habebant eorum familiares, quia capti erant in Pulcinico et aliqui erant in Utino, quibus licentia exeundi data non fuit et ob hanc causam coacti fuerunt ad obedientiam faciendam. In Pulcinico capti erant circa XV et in Utino erant familiares quinque.

Item interrogatus si scit quod aliqui nobiles obedientiam fecisse et quomodo, [illegible] dixitque [illegible] dicta familiaribus [illegible] qui capti erant in Pulcinico, quod in Pulcinico fuit quedam proditio et dicebant quod quidam Ser Licardus fecerat ipsam proditionem [illegible] castrum.

Ser Grabiel [illegible] Pertoldi frater dixit ut supra, subiungens quod fuit obses in campo [illegible] et ibidem stetit et stando ad campum venit Martinus de Noruzio et fecit obedientiam et similiter venit [illegible] de Bragacio [illegible] et fecit obedientiam et dedit vini congia XV.

Item dixit quod Franciscus Ursinus ipsum Grabielem misit Faganeam ac [illegible] quicumdum ipsos de Fagania ad faciendum obedientiam Dominio Venetiarum et ivit Faganeam et fuit cum Francisco Ser Hermacore et Jacobo [illegible], qui sibi responderunt: D. Tristanus misit ad nos Franciscum Facii supra ista obedientia facienda, et debemus sibi respondere et habeat quod sibi faciemus bonum responsum. Et ex post facto recedente exercitu de ~~[illegible]~~ Utini, ivit versus Faganeam et cum ~~D. Tristano fuerunt~~ D. Karulo, Francisco Ursini, D. Tristano fuerunt Franciscus Ser Trotther, Johannes Antonius et Guizelmus de Faganea et fecerunt obedientiam sed debebant dare XX obsides et nos non debemus dimittere gentes in Castro et omnia bona et persone eorum debent esse salve et hoc sibi dixerunt Karolus, Franciscus Ursini et Tristanus de Savorgnano et non dederunt obsides pro pactis observandis et tunc Villa arsa fuit et se deffenderunt et obedientia facta non fuit.

Item dixit quod de Faganea datum fuit dicto exercitui vinum, panis et claves ~~[illegible]~~ pro equis.

Interrogatus per quos datum esset, dixit se non recordari.

2. Andreas de Monticulis testis iuratus et productus, interrogatus ut supra, dixit quod de introitu Tristani in Utino nichil scivit, sed vidit die sequenti quod in Utino vidit associantem ipsum ... Ulvanum, ... de Strasoldo, Iohannem Domine ... Hase, Odoricum Ser Deyni et bene die ... introitus vidit etiam dictum Odoricum.

... Iacobinus ... Strasoldo testis productus, iuratus et interrogatus ut supra supra introitu Tristani de Savorgnano, dixit se nichil scire nisi ex auditu dici. — Interrogatus dixit quod bene audivit dici quod Lovisius de Strasoldo, Pirganus et ... Ser Pirgani dederunt auxilium Tristano et nescit quomodo. — Interrogatus a quibus audivit dici, dixit se non recordari.

Ser Franciscus Ser Hermacore de Faganea testis iuratus et productus ut supra, interrogatus dixit quod audivit dici et verum est quod illi de Murucio et illi de Brazaco superiori dederunt vinum exercitui Venetorum et de vino istorum de Murucii fuit bis et est de uno vase vini.

Interrogatus si scit quod vinum fuisset exportatum de Faganea, dixit quod non sed Grabiel de Arcano Faganeam misso dederunt bibere de uno urceo vini et fuerunt deputati ipse testis, Iacobus Ridiosii, Franciscus Ser Trotthen et Antonius Ser Philipi pro comunitate Faganee ad audiendum ipsum et ipse Grabiel ipsos requisivit ad faciendum obedientiam et istam obedientiam nolentes ipsam facere prolongabant volentes exercitum Venetorum recedere de territorio Faganee et nolentes facere obedientiam illam ... et omnia ibidem destruxerunt.

Item dixit quod audivit dici quod claves fuerunt venditi illis qui erant in exercitu. Interrogatus, per quos, dixit se non recordari.

Interrogatus si cum voluntate et scita Comunitatis dicti clavos dati fuerunt, dixit se nescire.

Interrogatus de introitu Tristani de Savorgnano in Utino si scit vel vel cognovit aliquem qui dedisset sibi auxilium, dixit quod neminem vidit de Faganea qui venisset Utinum in auxilium suum, nisi Johannem caligarium filium Francisci Mussa, Peres, Da-nielem de Chiasottis et Franciscum Puppi habitantem in Faganea vidit in Utino et ~~propter~~ hoc quod venerunt condempnati fue-runt in libris parvulorum per Comunitatem Faganee, quia non obedierunt.

Ser Rigardus q. Gandeti de S. Vito testis productus iuratus et interrogatus

De introitu Tristani in Utino, dixit se nichil scire nisi ex auditu dici.

Item dixit quod ~~audierit~~ dici a Philippo claudo de Belgrado quod audi-vit fieri proclamationem in campo D. Caroli, quod nullus presumeret facere damnum in territorio Cordivadi, Madrisii, Varmi superioris et inferioris sub pena vite. Item dixit quod Johannuttus de Cordivado stetit in campo [illegible] netorum semper et continue et misit [unum] ~~[illegible]~~ ad exercitum continue Venetorum.

Item dixit quod Dominicus Battie qui captus fuit in exercitu, sibi dixit quod Johannuttus de Cordivado dicebat: faciatis obedientiam Venetis vos de Sancto Vito et si non facietis vos eritis omnes destructi et usque ad unum annum non intrabunt Ungari Patriam Fori Julii.

Item dixit quod illi de Cordivado in quo erat Johannuttus, de Cordivado Ca-[illegible]stanens, Villam de Castegions, [Chiasaarsa] ~~[illegible]~~, Sachudal et unam partem Ville S. Viti arserunt, forsan per sex dies antequam D. Rodolfus de Patriarcha [illegible] [illegible]sisset.

Interrogatus si scit quod illi qui fecerunt obedientiam Venetis fecerunt istam vi vel amore, dixit quod fecerunt sponte, quia dicta Castra non fuerunt debellata.

Ser Birtideus q. Ser Johannathi de Varmo testis productus iuratus et inter-

rogatus super supra si scit aliquid de introitu Tristani in Utino, dixit se nichil scire, sed vidit Tristanum in Utino bene

Interrogatus si cognoscit aliquem rebellem in Patria Regie Maiestati, D. Patriarche et Eccl. Aquilegensi, dixit se stetisse in Colloretto et illa nescire.

Ser Johanuttus q. Ser Coradi de S. Daniele testis et interrogatus

si scit aliquid de introitu Tristani in Utino, dixit se nichil scire, sed vidit Tristanum in Utino bene

Item supra obedientia facta Venetis dixit se nihil scire nisi illud quod publice scitur, sed audivit dici quod Ser Aquinus de Varmo fecerat obedientiam secrete Venetis per longum tempus antequam publicaretur.

Interrogatus a quibus audivit dici quod fecerat obedientiam Venetis, dixit, quod a D. Francisco de Cormono.

Item dixit quod Guizelinus et Morandus de Varmo fecerunt obedientiam Venetis coacti, quia non habebant victualia, sed ipse non erat in Castro et post dictam obedientiam factam de dicto Castro Varmi transivit Varmum quia non habebat ubi stare.

Ser Aquinus de Varmo testis et interrogatus de introitu Tristani de Savorgnano in Utino, dixit quod non.

Item supra obedientia facta per rebelles Venetis dixit quod sentiens exercitum Venetorum accedere ad Patriam F.J. et ad Castrum Varmi, dubitans de exercitu voluit scire a Dominis de Varmo superiori si se deffendere volebant et quod volebat scire intentionem ipsorum. Qui sibi dixerunt quod si deberent mori quod se volebant deffendere et ipse Aquinus respondit eis: et ego pro certo exivit Belgradum pro hominibus ad deffensionem et pro victualibus pro dictis locis et cum venit de Belgrado reperiit dictum Castrum Varmi in manibus

Venetorum datum per Moradum et Guigelmum de Varmo superiori et ipsi qui in dicto Varmo superiori erant et Moradus de Varmo, Cionus de Varmo et alii quamplures cucurrerunt usque ad Castrum suum Varmi et sibi acceperunt XXXII capita animalium et de dicto Castro Varmi tota die faciebant sibi dannum, ita quod coactus fuit propter multas molestias facere obedientiam in manibus D. Pandolfi de Malatestis et decem bovis misit in Castro suo Varmi inferioris.

<u>Ser Federicus de Panzlatiis</u> de Portugruario, testis iuratus interrogatus si scit aliquem vel aliquos qui dedissent victualia Venetis post factam obedientiam domino Pipono, dixit quod scit et vidit Johannuttum de Cordivado facere conduci victualia ad campum Venetorum ante quam fecisset ipse Johannuttus obedientiam de Cordivado per familiares suos extra Cordivadum et per omnes de exercitu Venetorum sicut Castrum est Venetorum.

Item dixit quod Johannuttus de Cordivado venit ad Portumgruarium sine littera credenciali, dicens, quod ipsi de Portugruario facere deberent obedientiam Venetis minando multum. Cui Johannutto responsum fuit quod non habebat litteram credencialem et sibi fidem non dabant et si D. Karolus aliquid vellet a dicta Comunitate, quod mitte ~~[illegible]~~ ret suos Ambaxiatores et ex post facto, venit cum littera credenciali volens Comunitatem Portusgruarii ad obedientiam Venetorum reducere et cum uno salvoconductu ex parte D. Karoli hominibus de Portugruario et multa fecit idem Johannes de Cordivado, que Comunitas Portusgruarii noluit facere.

<u>Ser Henricus de Madrisio</u> testis iuratus et interrogatus si scit vel cognovit aliquem qui dedisset victualia Venetis vel exercitui ipsorum post obedientiam factam D. Pipono

Item dixit quod Ser Henricus [illegible] antequam exercitum Venetorum veniret in Patriam F. [illegible] castellano. Audivit et non habens succursum nec auxilium [illegible] persona [illegible] comunitate Civitatis [illegible] quae [illegible] promisit [illegible] habuit recursum ad Dominum Comitem Goritie, non valens deffendere ipsum castrum dedit ipsum castrum de [illegible] Dominis Comitibus Goricie et gentes miserunt in dictum castrum et finaliter venit exercitus Venetorum et petiit dictum castrum et per [illegible] et hortationem Iohannutti de Cordovato illi qui erant in castro fecerunt obedientiam et [illegible] Venetis dederunt et finaliter dictum castrum igne fuit combustum. Dixit tamen quod dictus Iohannuttus dicebat quod dedit hanc [illegible] pro meliori ipsius Ser Henrici ne castrum cum bombardis destrueretur.

Item dixit vidisse in campo Venetorum [illegible] de Varmo et [illegible] Ser Conradi de Varmo in [illegible] et in campo vidit [illegible] de Castello videlicet in Fluminiano et [illegible] vidit Franciscum nepotem D. [illegible].

[illegible] aliquem qui dedisset victualia in exercitu D. [illegible] de [illegible], respondit quod audivit dici quod illi de [illegible] et de [illegible] conducebant ad campum victualia.

[illegible] de [illegible] interrogatus dixit quod Franciscus de Ursinis ipsum Marcum affidavit quod veniret ad campum Venetorum ad concordandum se cum Capitaneo exercitus et ivit et nullum fecit concordium sed dedit dicto Francisco de Ursinis [illegible] quinque vel quatuor et redit ad domum suam et nullam fecit obedientiam.

Item dixit fecisse portare [illegible] dicto Ser Francisco [illegible] XL. — Item dixit quod vidit in campo Venetorum Gabrielem de Arcano qui exercitum Venetorum conducebat et hortabatur quod facerent obedientiam videlicet [illegible] Marchum.

[illegible] Franciscus q. Ser Simonis de S. Daniele interrogatus et iuratus [illegible] aliquem in Patria rebellem Imperio et Ecclesie [illegible], dixit quod [illegible] quod illi de Arcano et de Varmo Inferiori et Superiori fecerunt obedientiam Venetis.

Interrogatus si vi vel amore, dixit quod aliter nescit nisi quod dum exercitus fuisset in Portulatisana illi de Varano inferiori et superiori fecerunt obedientiam et illi de Tricano similiter fecerunt.

Interrogatus si scit aliquem de Patria ivisse aliquos ad obedientiam faciendam Venetis, dixit quod audivit dici quod Gabriel de Tricano ivit Chavoriacum ad inducendum ipsos ad faciendum obedientiam et non voluerunt et sic fuit Villa arsa et hoc publice dicebatur in Sede.

[illegible] Strasoldo testis productus, [illegible] et interrogatus et primo de introitu [illegible] de Savorgnano in Terram Utini, dixit quod nihil [illegible] de dicto introitu, sed post terciam diem postquam Tristanus intravit, venit Utinum pro consanguinea sua uxore Christofori de Valentinis pro conducendo ipsam extra Utinum, hoc precibus Nicolai [illegible] consanguinei.

Interrogatus si scit aliquem dedisse auxilium Tristano in dicto introitu, dixit quod non.

Interrogatus si scit aliquis de Patria fecisse obedientiam Venetis post obedientiam factam Papam et Imperio, dixit quod nihil aliud scit, nisi quod publice dicitur.

[illegible] Petrus de Zucho [illegible] interrogatus, dixit quod nescit quod aliquis dedisset victualia Tristano et in locis suis nec exercitui Venetorum, nec ipse dedit. Dixit tamen quod unus de Tarcento [illegible] Coloretum [illegible] duo vasa vini et conduxit Tarcentum et de Tarcento Savorgnanum ex auditu dici.

Interrogatus quibus sigillis littere credentiales quas ipse portavit Ungariam ad D. Regem, dixit se non recordari, sed bene fuerunt sigillate cum uno sigillo illorum de Coloreto.

Dominus vero Lorisius de Cignottis legum doctor dixit vidisse litteras credenciales datas dicto Pretto sigillatas cum quatuor sigillis, videlicet illorum

de Colloreto, Arcoano, Castello et Varmo et [illegible] et legit [illegible] hec iuravit ad sancta Dei evangelia.

Interrogatus si aliquis dedit victualia Tristano, dixit quod aliud nescit nisi secundum quod continetur in actis communitatis Utini.

Ser Franciscus Panara de Portogruario testis [illegible] interrogatus si scit quid sit de introitu Tristani in Terram Utini, dixit se nichil scivisse. [illegible] interrogatus si scit quod aliquis dedisset sibi auxilium in dicto introitu, dixit quod audivit aliquos de Tarcento, nomina quorum ignorat, esse [illegible] dicti Tristani.

Interrogatus si scit aliquos rebelles Imperii, Patriarche et Eccl. Aquilegensis, dixit quod aliud nescit nisi illud quod publice dicitur, videlicet illos de Castello, Tarcento, de Varmo et quamplures alios de quibus omnibus est notum.

Ser Jacobus [illegible] de Prampergo testis productus iuratus et interrogatus, dixit se nichil scivisse de introitu Tristani in Terram Utini sed una [illegible] dicto [illegible] quod Tristanus debebat intrare et subito misit unum ad Terram Utini ad notificandum ipsa et iam Tristanus dictam Terram [illegible] et [illegible] non potuit intrare.

Interrogatus si scit aliquem qui sibi dedisset auxilium in dicto introitu, dixit quod audivit dici quod illi Domini de Colloreto et de Tarcento certas [illegible] destres in dicti Tristani auxilio miserant et hoc scit per illos quos dictus testis mittebat Utinum ad inquirendum quid fiebat in dicta Terra Utini.

Interrogatus si scit quod aliquis dedisset victualia in castris [illegible] castra Tristani, dixit quod scit et audivit dici per quendam vocatum [illegible] de Prampergo et per alios quamplures, quod illi de Tarcento mittebant et conducere faciebant [illegible] Savorgnanum et si hoc non fecissent [illegible] Castrum et hoc audivit dici a Varnerio Pintini qui erat Capitaneus in Savorgnano. dici et aliquibus qui audiverant

Item dixit quod audivit dici ab illis qui cotidie videbant quod illi de Savorgnano

cum [illegible] Tarentum cum XL equestribus et vendicabant frumentum [illegible] inspinandum. Item mittebant illi de Tarcento massarios ipsorum in Canali ad emendum equos et vendiderunt et vendebant hominibus armorum de Campolbnetorum et de Savorgnano. — Item dixit quod illi de Tarcento mittebant massarios suos ad emendum caseum et baffos ac claves et vendebant illis de Savorgnano et illi de Glemona receperunt unum equum onerat[um] caseo et illi de Tarcento [illegible] conduxerunt [illegible] [illegible] ipsorum.

Die XXIX aprilis, Reverendus Pater et DD. Henricus de [illegible] Episcopus Concordiensis exami[natus] [illegible] Rev.mo in Christo Patre et DD. [illegible] Duce de Deck et D. Ottobono [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod aliquis fuisset [illegible] Imperii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obedientia Imperio, dixit quod [illegible] [illegible] [illegible] facta fuit [illegible] dicere primo supra factis suis [illegible] Petrus [illegible] [illegible] Portusgrua[rii] [illegible] sibi dixit quod dominus Vayvoda [illegible] [illegible] Cardinalis [illegible], ~~[illegible]~~ quod ipse D. Episcopus habebat tractatus tradere Terram Portusgruarii [illegible] et [illegible] [illegible] dedit quod mittere deberet [illegible] Vay[vodam] [illegible] fratrem suum ad excusandum ipsum et hoc audiens dixit ego nolo ipsum mittere sed [illegible] personaliter transire ad excusandum me et [illegible] personaliter ad D. Vayvodam [illegible] ~~[illegible]~~ fecit, que sibi nichil profuit et ipsum captivavit et captivatus misit prefato domino Patriarche.

[illegible] facto vero Patriarcha Gradensis qui venit Cardinalem interrogatus dixit quod [illegible] [illegible] [illegible] sibi intimavit quod [illegible] Patriarcha Gradensis [illegible] quod [illegible] [illegible] ipsum pro uno salviconductu sibi dando, qui [illegible] habuit hoc intimare pre[illegible] [illegible] salvumconductum vel ne et [illegible] fato D. [illegible] [illegible] [illegible] facere deberet salvumconductum vel ne et [illegible] habuit [illegible] ad Communitatem Portusgruarii hoc sibi narrando quod [illegible] [illegible] intimaverat. Que Communitas Portusgruarii respondit quod similiter habuit requi[si]tionem a prefato D. Patriarcha Gradensi pro XX equestribus quia volebat venire Portugruarium causa loquendi cum dictis hominibus de Portugruario et quod volebat hoc facere cum consensu suo, qui Episcopus respondit eis quod consulebat eis quod non facerent [illegible] aliquem salvumconductum, si tamen videretur pro utilitate ipsorum quod Capita[neus] [illegible] [illegible] fuerat, quod facerent illud quod eis videretur et [illegible] [illegible] ipsorum de Portugruario. [illegible] fuit pro utilitate ipsius Terre Portusgruarii quod Capitaneus [illegible] [illegible] Patriarche Gradensi faceret salvumconductum causa loquendi cum ipso [illegible] [illegible] et [illegible] aliquas dilationes [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] ad Terram Portusgruarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Capitaneus suus ibi fecit salvumconductum, [illegible] Judices Portusgruarii ad testificandum de predictis.

m. 1413. in Maggio · Lodovico ... Pat. d'Aquil. ... Gregorio ... de ... riano ... del Castello di Osopo e d'altri beni confiscati ad Savorgnani ribelli.

xemplum

45

Nos Ludovicus Dei, et Apostolice Sedis grazia Sancte Sedis Aquilejensis Patriarcha, ac Dux de Tech. Tenore presentium notum facimus ~~...~~ ~~...~~ et manifestum universis, et singulis, ad quas presentium pervenerit notitia literarum qualiter dum propter infidelitatem, rebellionem, et prodimenta notoria jam dudum commissum, et commissa contra sacrum imperium, Nos, nostramque Ecclesiam Aquilejensem et totam Patriam Forijulij per Tristanum Militem et Franciscum Fratres nominatos de Savorgnano, ipsisque cum eorum sequacibus et adherentibus damnatis de crimine infidelitatis, et Lese Maiestatis cuncta ipsorum bona sacro Imperio, ac nostre Aquilejensis Ecclesie, nostreque mense confiscata extitissent, et existerent, inter que quidem bona, idem Franciscus possidere dignoscebatur Castrum Osopij cum Villa eiusdem, Villa de Reglionis Monte ipsius Castri ac ceteris alijs Montibus sibi suppositis, et subiectis, et cum jurisdictione sarita. Que omnia a nostra Aquilejensis Ecclesia, ac nostris predecessoribus recognoscebat in feudum, prout ipsius Ecclesie Aquilejensis Feudum dignoscebatur esse atque existere, ratione que dicte infidelitatis, rebellionis, et confiscationis ad Cameram, et mensam nostram pleno jure dictum Castrum Osopij cum suis juribus, et jurisditionibus existere devolutum, attendentes nobis, nostreque Ecclesie Aquilejensis prefacte utilius, et comodius existere in eodem Castro Osopij fidelem, et devotum habere Vassallum, prout longis temporibus et usque ad rebellionem dicti Tristani antecessores nostri ibidem habuerunt q.º Mense nostre ipsum Castrum Osopij taliter devolutum reservare, cupientesque in hoc de fideli, devoto, ac grato Vassallo nobis, et Ecclesie nostre prefate providere attenta, et considerata devotione, et fidelitate intrinseca que ad nos, et Ecclesiam nostram effectus extabat, atque efficitur Nobilis Gregorius, q.º ... Petri de Tocolianis de Utino ac liberalibus, et gratis obsequijs et servitijs nobis, et Ecclesie prefate per eum hucusque impensis et in futurum concedente Domino impendendis considerantes etiam, precipue, quod in hijs nostris et Ecclesie nostre laboribus, et hujus Guerre, quã nobis, et Ecclesie nostre Veneti indebite, et injuste inferunt necessitatibus eundem Nobilem Gregorium nobis magnis cum pecuniarum quantitatibus gratuite subvenisse, et subvenire, et liberaliter erogasse. . . . .

Nos Ludovicus Patriarcha prelibatus non immemores beneficiorum nobis a dicto Nobile Gregorio impensorum sperantes in futurum nos

...oc, et successores nostri ac Ecclesiam nostram de tali castello
quam plura servitia ac solamina recepta . . . per nos, nostrosque successores
... vice, et nomine ipsius Aquilejensis Ecclesie omnimodo modo
et forma, quibus melius et efficatius potuimus, et scivimus, atque possumus,
et sumus tam de jure, quam de consuetudine, et certa nostra scientia
dedimus, tradimus, et . . . . . . et ex nunc in perpetuum, et inviolabiliter
damus, tradimus et concedimus in Feudum et Jure Feudi quo Nobili Gregorio
q.m Domini [illegible] de Arcolonianis recipienti pro se, suisque heredibus
utriusque sexus, tam ex testamento, quam ab intestato eidem in
[illegible] succedentibus antedictum Castrum Osopij, cum ipsius Osopij
Villa, ac cum Villa de Peglionis, Monte ipsius Castri, et ceteris alijs [illegible]
tibus sibi suppositis, et subiectis, et ipsorum Garitu, et Jurisdictione ac Pratis
Pascuis Silvis Nemoribus Ujs Semitis Aquis, et alijs suis omnibus per
tinentijs ac quibuscumque eisdem quomodocumque dependentibus et
connexis, atque cum omni animo ejsdem quomodo spectantibus
Adhabendum, possidendum tenendum gaudendum et ususfructuandum
et quod quod sibi salvo iure fidelitatis debite deinde placuerit
in perpetuo faciendum cum omnibus, et singulis suis juribus, et pertinentijs
et cum omnibus, et singulis que dictum Castri Osopij cum Villis predictis
Montibus Garite, et jures dictione sua habet super se, supra, intra in
integrum cum omni jure, et actione, usu seu requisitione Dominio, [illegible]
modo et honore ejsdem aliquo modo spectantibus, et pertinentibus [illegible]
omnia predicta Dns Ludovicus Patriarcha prefactus nomine ipsius
Nobilis Gregorij nos constituimus possidere, donec premissorum omnium
possessionem tractu fuerit corporalem Bagliam omnimodam damus atque
concedimus promittens per nos, nostrosque Successores, nostramque Ecclesiam
Aquileiensem prefactam dicto Nobili Gregorio pro se, et predictis suis
heredibus stipulanti et recipienti litem, controversiam, vel questionem
de dicto Castro Osopij villis, Montibus et jurisdictionibus, ac juribus
suis in totum, vel in parte, vel ipsorum seu partes ipsorum [illegible]
nemo ullo tempore non interve[illegible] inferri quomodolibet consentire
sed ipsum Castrum Osopij cum Villis prefatis, Montibus, et cum quibus
cumque suis juribus, et pertinentijs ab omni homine Comuni Collegio
Ecclesia, Universitate Dominio sibi de eisdem, vel eorundem parte
litigium, vel questionem moventi legitime defendere manutenere au
rizare et expedire ac dictam concessionem et dationem, et omnia, et singula
suprascripta, et infrascripta perpetuo firmam, ratam, et gratam, ac fir
ma, rata et grata habere, tenere, e plenius observare, nec contra fa
re dicere, vel venire per nos, vel interpositam personam aliqua ratione
causa, vel ingenio de jure, vel de facto, imo promittens sibi reficere, et re
stituere omnia, et singula damna expensas, ac interesse litis . . . . .
Si que vel si quas ipse Gregorius nostra occasione pro promissis pateretur
vel sustineret, pro quibus omnibus, et singulis firmiter observandis, et
atten

16.
1413. 19. Maggio.

444

Gastaldia Buja, confiscata Tristano Savorgnano, et titulo pignoris concessa Sclemonensibus per Sigismundum Imperatorem, quae res. debeat eod. titulo pignoris Tristanoris haeredibus.

Ex copia vel MSS. Liruti — Propositi VA. I.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, ac Ungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex Honorabilibus Massario Consilio, et Comuni Terre Glemone, Nostris, et Imperij Sacri Fidelibus dilectis gratiam regiam, et omne bonum. Honorabiles Fideles dilecti. Consuevit innata regnantium providentia merita subditorum caste pietatis examine, et pie justitie moderatione discutere, ut ipsos meritis, et devotione perspectis, benigne ad eos gratiae liberalitate effundunt, sic, qui amatores pacis sub altarum nostrarum umbra vivere cupientes faceamur favorabiliter, et nostre potentie dextera protegamur, ac gladius nunquam ad vindictam malorum, laudem vero bonorum suscepimus in facinorosos sic seviat, qui innoxios relevet, et tueatur. Sane attendentes puram, et sinceram devotionem, et grata servitia per vos nostro culmini, et Sacro Romanorum Imperio exhibita, et que exibere poteritis, et debebitis devotius in futurum Gastaldiam Ville de Buja cum domino Sancti, proventibus emolimentis, affictibus, et jurisdictionibus quibuscumque ad eamde Gastaldiam modis omnibus spectantibus, et pertinentibus ~~sive~~ tue gastaldia dudum Predecessoribus Tristandi de Savorgnano Nostri, et Sacri Rom. Imperii notorij Rebellis pro certa pecuniaria quantitate per Aquilejense Eclesiam, seu Patriarcam pro tempore existente extitit pignorata, notorio sui rebellione contra nos, et Sacrum Rom: Imperium temere commissa, non immerito exigente ad nostrum regalem Fiscum legitime devolutam, eatenus, et explicatam nobis, et successoribus nostris, ac communitate prefate Terre Glemone ex certa nostra scientia, et de spetiali gratia, titulo pignoris pro eadem pecuniarum quantitate et summa in quibus memoratis predecessoribus dicti Tristandi semel extitit obligata, accedente consensu, et annuentia Venerabilis Ludovici Electi Patriarche, Eclesie Aquilejensis dimmittendum duximus, et concedendum Et eam, et nunc dimmittimus, atque concedimus etiam si post dictam pignorationem factam dicti Tristandi, seu ejus predecessorum tempore dicte Aquilejensis Eclesie, quovis modo, aut titulo pro tempore habuerit, et possederit, seu possideat de presenti per vos, et per vestros successores, ac prefata Terre Glemone, tam diu cum suis commoditatibus proventibus, ac juribus universis tenendam, habendam, regendam, gubernandam, et possidendam, ac in usus proprios convertendam, sicut, et quemadmodum prefatus Tristandus, et sui predeces-

1413, in maggio. il Re
Sigismondo [illegible] Sigismondo
[illegible] Castello di
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

sores serruerunt, et possederunt, ac tenebant, reges
per almam Ecclesiam Aquil.m predictam, seu Po
pro dicta pecuniarum quantitate, pro qua primo
aut rectorum Manibus successorum redempta
nunc Principibus tam Ecclesiasticis, tam secularib
tempore constitutis, quam presidentibus Magis
tratibus constitutis, et constituendis ex ceteris qu
Rom: Imperij subditis, ac subjectis, ne se de d
tione, motu proprio, seu cujuscumque instantia
contra nostri Culminis, impedire, ac ingerere
pta fuerit, seu redempta per modum superius adnotatum. Non obsta
quod dicta Gastaldia per nos Capitaneatui dicte terre Glemone, ab
unita fuerit, et annexa, qua annexione, et incorporatione robur ob
re volumus, et perpetuam firmitate determinantes nostro presenti Im
riali Edicto prefata communitate Terre Glemone in reale possi
et Corporale possessione dicte Gastaldie, et tenuta ejus titulo pigno
misso inducenda fore ponendam, et investiendam, prout eande communit
Terre Glemone, per presentes inducimus, ponimus, ac pleno jure investim
mandamusque firmiter, et expresse omnibus, et singulis dicte Gastaldie, et c
jurisdictioni subjectis, ut juxta forma nostre concessionis, et decreti p
tis Massario, et Communitati Terre Glemone, debeant in omnibus obbedire
sentiu sub nostri Regalis sigilli appensione testimonio litterarum. Datu
in Patria Forijulij Anno Domini 1413 decimo 9.o die Maj. Regnorum n
ru Anno Ungarie etc trigesimo 7mo, Romanorum vero 3tio.
" Ad mandatum D.ni Regis Joh. Episcopi Zagrabiensis Stephani vicecancellarius.

Ex simili autentico existente in publica Cancelaria Glemone propria manu extra
subscripsit, et sigilavit Christophorus Majonus dicte Magn.ce Communitatis
Cel.s de mandato etc.

Concordat etc ita est Valentinus Collautti Buje P. N. C. to Aue: te N

Die 1ma Februarij 1759

sores serverunt, et possederunt, ac tenebant, regebant, et gubernabant, donec per almam Ecclesiam Aquil.m predictam, seu Patriarcam pro tempore constitutum pro dicta pecuniarum quantitate, pro qua primo extitit pignorata de veris aut vestrorum manibus successorum redempta fuerit. Inhibentes expresse nunc Principibus tam Ecclesiasticis, tam secularibus, et presertim Patriarchis pro tempore constitutis, quam presidentibus Magistratibus, et Ordinariis, seu officialibus constitutis, et constituendis ex ceteris quibusque nostris, et Sacri Rom: Imperii subditis ac subjectis, ne se de dicta Gastaldia, et ejus jurisdictione, motu proprio, seu cujuscumque instantia, sine expressa, et speciali licentia nostri Culminis, impedire, ac ingerere presumant, usque dum exempta fuerit, seu redempta per modum superius adnotatum. Non obstante quod dicta Gastaldia per nos Capitaneatui dicte terre Glemone, alias unita fuerit, et annexa, qua annexione, et incorporatione rouar ... re volumus, et perpetuam firmitate determinantes nostro presenti ... riali Edicto prefata communitate Terre Glemone in reale pacifica et Corporale possessione dicte Gastaldie, et tenuta ejus titulo pignoris ... misso inducenda fore ponendam, et investiendam, prout eamde communitatem Terre Glemone, per presentes inducimus, ponimus, ac pleno jure investimus mandamusque firmiter, et expresse omnibus, et singulis dicte Gastaldie, et ejus jurisdictioni subjectis, ut juxta forma nostre concessionis et decreti prefatis Massario, et Communitati Terre Glemone, debeant in omnibus obbedire ... sentium sub nostri Regalis Sigilli appensione testimonio litterarum. Datum ... in Patria Forijulij Anno Domini 1413 decimo ... die Maj: Regnorum nostrorum Anno Ungarie etc. trigesimo ... mo, Romanorum vero 3tio.
" ad mandatum D. Regis Joh. ... Gestaner vicecan.

Ex originali autentico existente in publica Cancellaria Glemone, propria manu extraxi subscripsit, et sigillavit Christophorus Majerus dicte Magn.e Communitatis ... cel.s de mandato etc.

Concordat etc. ita est Valentinus Collautti Buje ... P. ... Aut.e Not.

Die 7ma Februarij 1759

17

4

1433.
22 Maggio.
... l'imperatore ... ... della Curia ... della Chiesa ... con ... Giorgio.

In Nomine Dñi Jesu Christi Amen. Anno Nativitatis ejusdem millesimo quadrigentessimo tertio decimo indictione sexta (?) Sexta die vero vigesima secunda mensis Maj, hora vesperorum vel quasi, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Dñi Dñi D. Joannis divina providentia Papæ vicessimi tertii anno quarto.

Hoc est exemplum cujusdam scripturæ scriptæ in quadam cedula papiri in qua continetur quædam Commissio facta per Ser.mum et Invictissimum Principem et D. Sigismundum Romanorum et Ungariæ &. Regem Rmo in Christo Patri et Dño D. Georgio Episcopo Tridentino, et Collegis suis in dicta cedula notatis, cujus quidem scripturæ tenor sequitur et est talis.

In Noīe Patris, et Filii et Spūs Sancti amen. „Super requisitionibus, et petitionibus productis et exhibitis „pro parte illustrium Dnorum Comitum Goritiæ Henrici, „et Joannis fratrum coram Ser.mo Principe, et Dño Dño „D. Sigismundo Dei Gratia Rege Romanorum, et semper „Augusto, ac Ungariæ &. Rege, ac etiam factis, et propositis coram ejus præclarissimo Cons.o et ejus Commissariis per „suam Majestatem ad hoc specialiter deputatis super advocatia, et juribus, quas pretendunt ex ea eisdem competere „in et contra Ecclesiam Aquilegens. et Rmum in Christo „Patrem et Dñm Ludovicum Ducem de Teck Patriarcham „modernum et successores suos, ~~de~~ ~~...~~ sequitur. Imperialis et „Regia ordinatio, quæ est talis. In primis namque in præsentia „Epi D. Patriæ et Illustrium Dnorum Comitum Palatini, et „Friderici de Ortemburgh ordinavit Sua. Imperialis Majestas „et commisit Rmo in Xto Patri et Dño Dño Georgio „Dei, et Apostolicæ sedis gratia Epo Tridentino, Venerabili „utriusque juris doctori Dño Ottobono de Bellonis ac Spectabili, et Egregio Militi Dño Hugoni de Heispest, quatenus

eisdem Comitibus de Goritia in hac forma referunt pro
parte suæ invictissimæ Majestatis, Videlicet quod super pro
eorum requisitione ac petitione quæ erat quod Sermus
Dnus nr Rex eisdem confirmaret Advocatiam prædictam
et jura quæ virtute ipsius Advocatiæ eisdem competunt pro
ut in quodam ente munito cum sigillis, et consensu Rmi
Patriarchæ, Prelatorum, Communitatum, et Ecclesiæ Aquilejen
sibus continetur. Ordinavit præfata sua Mtas dictam requi
sitam Confirmationem velle referre Electoribus imperii, cum
Consilio et consensu ipsorum Electorum dictam confirmatio
nem faciet prout visum fuerit Regiæ Majestati, et dictis
Electoribus, et hoc pro meliori, quia Ecclesia Aquilejensis de
cujus jure agitur, est notabile membrum imperii. Item
Super eo quod pendente tempore, et termino quo præfatus
Sermus Dnus nr Rex posset de ipsa Confirmatione sua habere voluntatem
et intentionem præfatorum Electorum, ordinavit quod præfati
Comites Goritiæ stent, et permaneant, sicuti ante erant in
Advocatia tanquam Advocati dictæ Ecclesiæ et quod in casu ne
cessitatis, quæ contingeret, vel emineret Ecclesiæ, vel Patriarchæ
pendente dicto termino si præfatus D. Patha requireret eorum
auxilium et favorem quod ipsi ad præstandum auxilium
prædicto Pathæ tanquam Advocati teneantur. Item
prædictus Dnus Patha vel dicti Dni Comites mutuo vellent super
aliis causis et controversiis aliquid petere, quod ista petantur
coram commissariis, et fiet per eos super his, quæ poterunt
expediri, justitia. Super aliis vero quæ non possent expedi
facient relationem Regiæ Majestati. Qua commissione sic
facta ipsi prædni Sermum Dnum Dnum Regem prædicti Dni Co
et Collegiis suis supranominatis, prædicti immediate et sine
mora prædictam commissionem prout eis fuit injuncta
Regiam Majestatem et omnia et singula in dicta commissi
ne contenta, retulerunt ipsi Illi D. Comiti Henrico, et

" Consilio, et hoc propter absentiam Dni Comitis Joannis, quia Illus
" Dnus ~~Comes~~ Henricus Comes Goritiae petiit dictam relationem
" commissionis sibi dari in scriptis, et ita fieri Regia Majestas
" mandavit, decrevit ut dictos Episcopum et Ottonem. Quam
quidem cedulam ego Henricus Notarius infrascriptus legi de ver-
bo ad verbum una cum infrascriptis notariis coram Rmo in
Xto Patre D. Georgio Episcopo Tridentino, et Dno Ottone
de Vellonis Juris utriusque Doctore supradictis Auditoribus
pt Sermi Dni Nri Regis sedentibus pro tribunali; Qui
quidem Dni Auditores quia repererunt dictam scripturam
cum pnti exemplo, sive transumpto concordare de verbo
ad verbum ipsi exemplo suam auctoritatem interposu-
erunt, ut ei eadem auctoritas et fides praestetur quae dicto ori-
ginali praestari posset. Acta sunt haec Utini in Capella San-
cti Joannis Baptistae prope Ecclesiam majorem Anno, Indi-
ctione mense, et hora ac Pontificatu quibus supra: praesentibus
Egr. Milite D. Wenceslao de Spandberg, Egregiis Doctoribus
Dnis Pantaleone de Brezis, et Thoma de Cabelcantibus tes-
tibus ad praemissa vocatis, et rogatis.

(L. Not.) Ego Henricus Henrici Clerius Notarius publicus Impli Auct.
Nots quia dictae cedulae lectioni et auctoritatis interpositioni
ac omnibus aliis, et singulis praemissis, dum sic ut praemittitur
agerentur et fierent una cum praenominatis testibus ipsis in-
terfui, eaque sic fieri vidi, et audivi, ideoque hoc pns pu-
blicum instrumentum manu mea propria scriptum de
mandato praefatorum Dnorum Auditorum confeci, signoque, et
nomine meis solitis, et consuetis una cum notariis infrascriptis
assignavi in fidem, et testimonium praemissorum.

(L. Not.) Et Ego Joannes natus q. Magni Corradi Fornasarii de Vi-
no Aquilejensis dioecesis publ. Impli Auct. Not. Supradictus cu-

dulę Lectioni et Auctoritatis interpositioni ac omnibus et sin-
gulis dum sic ut premittitur, agerentur, et fierent una cum
supradicto Henrico, et infrascripto Anto. Notariis publicis pns fui
eaque sic fieri vidi, et audivi, et quia utrumque concor-
dare inveni de mandato prefatorum dominorum Auditorum
et Commissariorum hic manu propria me subscripsi
signo et nomine meis ~~solitis~~ in premissorum testimonium
appositis consuetis.

Et Ego Antonius natus q. magri Leonardi de Utino Aquilegen.
S. Not. Diocesis publicus Imple Auct. Not. supradictis omnibus Lectionis et
Auctoritatis interpositioni, ac ditis aliis et singulis, ut
premittitur dum sic agerentur et fierent una cum su-
pradictis Henrico et Joanne Notariis publicis pns fui
eaque sic fieri vidi et audivi, et quia utrumque concor-
dare inveni de mandato prefatorum dnorum Auditorum et
Commissariorum hic manu propria me subscripsi, signo
et nomine meis in premissorum testimonium appositis
consuetis.

Ex collectione Fontanini mss. ~~[illegible]~~ Tom. VI. pag. 51
in Biblioth. Guarneriana S. Danielis existente

attendendis obligamus eisdem recipienti prout dictum est omnia et singula bona nostra, nostraque Aquileienses Ecclesie predicte. ibi vero dictus Nobilis Gregorius de Arcolonianis predicta per se suosque heredes promisit, et corporaliter juravit ad Sancta Dei Evangelia in manibus Nostris sibi per nos delato debite Sacramento ex nunc in perpetuum nobis Lodovico Patriarcha prefato nostrisque Succes sonibus se fidelem futurum Vassalum nosque, et Successores nos tros, nostrum Aquileiensem Ecclesiam in vaque, et honores nos tras, et Ecclesie prefate presentes pro posse fideliter observare et recuperare nullatenusque esse in aliquo contractu sive tractu in quibus detrimentum, periculum, dannum vel impedimentum sive contumelia persone, rerum, jurium, vel honorem nostri nos tramque Successorum, et Ecclesie Nostre prefate verti, aut contin gere potest, nec per se, vel per alium contractare vel modo ali quo machinari immo si quem, vel si quos hoc, vel aliquod horum tractare, vel procurare modo aliquo senserit quanto .... poterit et irrequisitus si presciverit fieri et defendere .... nunciabit ac nobis, nostroque Successoribus, et Ecclesie prefacte consilium utile et auxilium prebere, et generaliter nobis, nostrisque Successoribus, et Ecclesie nostre fidelitate, et legalitate ubiquibus fidelis et legalis Vasallus tenetur, et debet. Quibus predictis omnibus sic per actis Nos Lodovicus Patriarcha prefatus in robur et confirma tionem dationis et comisionis prefate ipsum Nobilem Gregorium de Arcolonianis cum fimbria nostra... coloris.... quam tunc in dor so habebamus de feudo legitime investivimus ipsi Nobili Gregorio de ipsius feudi comesione sibi per nos dati et concessi ut superius enarratum est per ...... Notarium Publicum fieri jussimus et man davimus instrumentum ipsumque instrumentum jussimus, et mandavi mus nostri soliti sigilli, ac consueti appensione muniri, que omnia et singula acta fuerunt, et celebrata per suprascriptum Dominum Nostrum Lodovicum Patriarcam in presentia

.... Testium ad premissa vocatorum, et ro gatorum sub anno a Nativitate Dñi Nostri Jesu Christi Millesimo

Ex alio consimili exemplo existente penes Nob: Dnum Jo: m. Baptistam Bini educere fecit per sibi fidem Franciscus Tracanelli Not.s Coll.tus Utinen. seque in fidem subscripsit &.

Die 18 Septembris 1735

14.

1413, 27 Maggio. Feltre. Sigismondo Re de' Romani dà in feudo ai fratelli Francesco, Bortolomeo ed Antonio di Savorgnano di Cividale, i beni confiscati ai ribelli Nicolò q. Tristano e Colao fratello di Tristano di Savorgnano. —— (Sig...)

4.1.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus ac Ungarie Dalmatie Croatie etc Rex ad perpetuam rei memoriam. Beneficia Principum largis amplianda sunt favoribus ut ex recto considerationis intuitu per ipsos in alios extendantur et favorabiles gratias aliis com..... largitionis exhibiteam effundatur sane attendentes sinceram et puram devotionem et grata servitia que fideles nostri et sacri Imperii devotique Sancte Aquilegensis Ecclesie quam in deffensionem et protectionem suscepimus ut hactenus et nostri Predecessores assumpserunt. Dilecti nostri Nobiles Franciscus, Bartholomeus et Antonius fratres filii q. Nassinguerre de Savorgnano cubiculari nostro et sacro Imperio Sancteque Aquilegensi Ecclesie fideliter et devote exhibuerunt et specialiter in assignatione etc Castri Savorgnani cum possessionibus, iuribus et iurisdictionibus eiusdem nec non munitionibus et victualibus diversis in dicto Castro existentibus, datis et assignatis per ipsos fratres pie memorie Johannis Patriarche Aquilegensis affinis nostri et per ipsum conversis in utilitatem predicte Ecclesie Aquilegensis prout patet in litteris ipsius et hec hactenus ad presens exhibent et exhibere potuerunt et debebunt sicut nostra Regalis Maiestas tam fide dignorum veris testimoniis quam argumentis probabilibus et super inde edocta et veraciter informata, ut ferventius animentur, omnia et singula bona, iura, redditus et proventus que vel quos Nicolaus q. Tristandi et Colaus frater alterius Tristandi q. Federici nuncupati de Savorgnano Nostre Maiestatis et sacri Imperii Sancteque Aquilegensis Ecclesie infideles et notorii rebelles ante et post adventum nostre regie Maiestatis ad Patriam Fori Julii usque ad confessionem

et donationem nostram tenuerunt et possiderunt ac et omnia et singula bona mobilia et immobilia, insuper quamdam domum in oppido Utini situatam in qua morabatur et habitabat Franciscus frater Tristani q. Federici, que omnia et singula bona predicti Nicolai et Coloati ... ... occasione eiusdem notorie rebellionis in nos et sacrum Imperium ac sanctam Aquilegensem Ecclesiam ad nostrum regium Fiscum pleno iure devoluta et applicata ad nostre Maiestatis collationem et dispositionem pertinere et spectare dignoscuntur prout etiam per assensum et authoritatem totius Patrie Fori Julii in nostre Maiestatis potentia tunc temporis constituti de predictis bonis ac generaliter de bonis et rebus singulis quorumque nostre Maiestatis et sancte Aquilegensis Ecclesie rebellium pleno iure pertinere debebant, ut expresse declaratum (ex) memoratis Francisco, Bartholomeo et Antonio fratribus de Savorgnano et heredibus ex ipsis legitimis ex scientia nostra et Romanorum Regie Potestatis plenitudine ac omni eo iure et titulo quo digne melius possumus, dedimus donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus ac in nobile Feudum concessimus in ipsos et ipsorum heredes in perpetuum et irrevocabiliter possidenda, tenenda, danda, donanda, alienanda et quidquid ipsi seu ipsorum heredibus aut cui ius suum dederint, debeant prout placuerit perpetuo faciendum. Ponendo predictos Franciscum, Bartholomeum et Antonium et quemlibet eorum quo ad dominium et proprietatem, possessionem et detentionem et ad omnia bona que predicti rebelles nostri quoquomodo et eorum uxores ex quacumque causa ut supra habuerunt, tenuerunt et possiderunt loco ipsorum rebellium et eius fratres universales successores in predictis et

circa predicta esse volumus (et) intendimus, a qua quidem concessione donatione et collatione integra excludemus tantum domum unam in qua habitabat, prenominatus Nicolaus Tristandi situata in supradicto oppido Utini, inhibentes universis et singulis Principibus Ecclesiasticis et Secularibus nostri et sacri Imperii devotis et fidelibus et presertim sancte Aquilegensis Ecclesie Patriarche moderno et futuris, tam ecclesiasticis quam secularibus, ... magistratibus ac ordinariis iudicibus universis ipsos et eorum quemlibet seriose adhortantes et districte requirentes, quatenus de predictis bonis et rebus, iurisdictionibus, fructibus et redditibus ut supra, motu proprio aut ad quevis instrumentis contra predicte nostre donationis, concessionis, infeudacionis et largitionis indultum sine nostre Maiestatis expressa et speciali licentia quomodolibet se ingerere presumant neque debeant in aut extra iuditium valeant expediri cum specialiter ad sacrum nostrum Consilium cognitiones et decisiones predictas et circa predicta reservamus, quod si quis contrarium attemptare presumpserit, indignationem nostram gravitatem et sacri Imperii se noverit incursurum. ~~Presentium sub~~ ~~Maiestatis~~ nostre Maiestatis sigilli appensione testimonio litterarum.

Datum Feltri, anno domini MCCCC tertio decimo, die XXVII mensis Maii; Regni nostri Hungarie anno VII et ~~vigesimo~~, Romanorum vero tertio.

Ad mandatum Regis Johannes Prepositus
S. Stephani Vicecancellarius

Dal vol. LVI, f. 45 Coll. Bini. Arch. Capit. Udine (Ju)

1413, 16 giugno. Udine. Denunzia del cancelliere del Patriarca e bugia delle [illegible] dette contro gli Udinesi e alcuni di Marano e delle minacce contro il Vicario di Marano

Not. Giacomo q. Antonio di Cappodelli [illegible], Udine

A. D. 1413, die XVI iunii, in Utino in domo habitationis dni Tristani de Savorgnano supra ambulacro inter Ecclesiam S. Stephani et domum prefatam presentibus Helia Canipario Utini, Iacobo Cancellario Domini nostri Patriarche testibus et aliis.

Ibique Valentinus de Camino [illegible], Marani conquestus fuit D. Volrico Rectori in [illegible] et Domini nostri Patriarche Secretario contra Jacobum de Marano ibidem presentem, quod existente exercitu ante Castrum [illegible] et captivatis illis de Marano in [illegible], ipse Jacobus ut caput quorumdam [illegible] habuit dicere; modo illi proditores de Utino habent quod volunt et occurrit ad domum meam causa incidendi ipsum Valentinum per frusta. —

1413, 23 giugno. Udine. Ulrico e Ruggardo dei Signori di Castello promettono consegnare al Patriarca di Aquileja il Castello di Taranto, verso 2000 ducati d'oro. -

Giacomo [illegible] Notariorum [illegible]. Arch. Cap. Udine

[illegible] 1413, ind. VI, die XXIII iunii, actum in Utino in [illegible] domini [illegible] de Savorgnano [illegible] ambulacro [illegible] presentibus [illegible] de Pramperg[?], ser Petrodono Notario, ser Johanne [illegible] notario de Portugruario, Bartholomeo de Montereali ac [illegible] Ulrico [illegible] in [illegible] et [illegible].

Strenui Nobiles viri Ulricus de Castello et Rizardus [illegible] ser Doimi de Castello [illegible] dictorum testium et mei Jacobi notarii iuraverunt ad Sancta Dei Evangelia, tactis Scripturis, et promiserunt Rev.^mo in Christo Patri et D. D. Ludovico Duci de Teck Dei gratia [illegible] Aquilegiensis Patriarche electi ibidem presenti, ad omnem eiusdem D. Patriarche requisitionem et voluntatem infra decem dies postquam fuerint requisiti, dare et effectualiter consignare prefato D. Patriarche [illegible] castrum Tarcenti cum hoc quod dictus D. Patriarcha eisdem Ulrico et Rizardo dare teneatur et debeat duo millia ducatorum auri pro dicto Castro, si ipsum Castrum habere voluerit, exceptione qualibet cessante. =

1413, 24 giugno. Udine. – Convenzioni tra il Patriarca eletto di Aquileja ed Antonio Cacusio di Venzone gabelliere della Muta, per il caso che le merci non transitassero per Venzone ma per Plezzo

49

Giacomo notajo q. Antonio di Suazzo di Cividale. Arch. Not. Udine.

A. D. 1413 ind. VI, die XXIV iunii, actum in Terra Utini in domo habitationis olim Tristani de Savorgnano, supra sala magna presentibus Nichil Acher Capitaneo Tricesimi, Andrea de Loch canonico Utinensi et Georio de Raymundis Cancellario D. Patriarche infrascriptis testibus etc.

cum Antonius Chachusii de Venzono Mutam Venzoni sive Sclusie emisset a Rev.mo in Christo Patre et Domino nostro D. Lodovico Duce de Deck Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha, dicto pro duobusmillibus et quinquaginta ducatis prout continetur in litteris ipsius D. Patriarche dicto Antonio datis, itaque inter prefatum Antonium ex una et D. Volricum Prectorem in Ursen dicti D. Patriarche Secretarium vice dicti D. Patriarche conventum et firmatum extitit, quod si strata et mercatores transibunt per Plecium et ibunt ad Civitatem Austrie, quod mutam solitam in Venzono, in Aquilegia vel ubicumque sibi melius placuerit exigere debeat et possit.

Item quod si casus esset quod strata non curreret, quod ipse D. Patriarcha duos bonos viros et dictus Antonius duos alios accipere debeat, qui concordent de damnis perceptis et percipiendis

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

prop[illegible]

prop[illegible]

ut a[illegible]

et [illegible]

1413, 9 luglio. S. Daniele. Presa di possesso de' beni del nob. Guarnerio di S. Daniele a lui confiscati e dati dal Patriarca d'Aquileja al nob. Nicolò de Ponte di Cividale.

Bernardo di Braza notajo... Arch. not. Udine.

A. d. 1413, ind. VI, die IX mensis iulii, actum in castro S. Danielis penes domum olim ser Guarnerij, presentibus ser Simone Sgarana de Venzono, Iacobi ser Christofori de Utino, Durigatto, Leonardo Covitti de S. Daniele et aliis

Cum Dominus noster Dominus Patriarcha Lodoicus Dux de Teck sua clementia concessisset nobili viro ser Nicolao de Ponte de Civitate Austrie bona que olim fuerunt ser Guarnerii de S. Daniele confiscata Ecclesie Aquilegensi propter demerita ipsius ser Guarnerii et concessa ser Nicolao de Ponte propter eius merita:. Nicolaus Petri Turbe vicesgerens ex commissione ut asseruit sibi facta ipsum ser Nicolaum in tenuta posuit de domo et aliis bonis. —

57

16 1413 15 luglio Udine. Lettera del Patriarca al [illegible]

di [illegible] [illegible] Nicolò [illegible]

di [illegible] nobile [illegible] dal Vicario del Patriarca in [illegible]

[illegible] di Bujan.

[illegible] della Coll. [illegible] Bianchi [illegible] VIII, f. 264

Extra: [illegible] capitano [illegible] in [illegible] salutem [illegible] Dan de [illegible] [illegible] Patriarcha [illegible]

[illegible] fideli [illegible] dilecte salutem et gratiam. [illegible] quod [illegible] exposuit nobis [illegible] noster dilectus [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in contrarium et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et consuetudinibus [illegible] [illegible] sicut dictus Nicolaus asseruit, [illegible] te non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est ad [illegible] ad informandum [illegible] de [illegible] et dicto Nicolao [illegible] [illegible]

Datum in Terra nostra Utini die XV iulii MCCCCXIII.

[illegible] [illegible] domini Patriarche, cum [illegible] [illegible] [illegible] coram Vicario in temporalibus D. Patriarche:

Ex notis Federici notarii de Colloreto.

1413.
Suffr. Udine. Lettera del Patr. d'Aquil. Lodovico al Gastaldo di Buja di non chiamare in giudizio Nicolò di Vendojo, essendo questi nobile e non può esser giudicato che dal Vic. in temporalibus del Patriarcato.

52

Ludouicus Dei Gratia Dux de Dech, Dei Grã Sanctę Sedis Aquilegiensis Patha Electus.

Prudens Fidelis Noster dilecte salutem, et gratiam Nrām: Noueris, quod Nobis cum quęresa exposuit Nobilis Fidelis Noster dilectus Nicolaus de Vendoio, quod trahatur ad iuditium coram te, ad quod Iuditium, si uenire non uult, uenire non tenetur, quia Nobilis est, & neminem habet pro Iudice ordinario, nisi Vicarium Nostrum in temporalib;, & eamdē prerogatiuam habuerunt prędecessores sui, & ipse à tanto tempore, quod hominum memoria non est in contrarium, & certam Supplicationem Nobis in scriptis porrexit, quam tibi mittimus presentibus interclusaś, & ideo tibi mandamus, ut homines in eorum antiquis iuribus, & consuetudinibus dimittere debeas, & si ita est, sicut dictus Nicolaus asserit, coram te non facias conuenire, sed ad Iuditium suū permittas. Dat. in Terra Vtini die. XV. Iulij. 1413; et si ita non esset, ad Nos accedas ad informandum Nos super ipsis de ueritate, & dicto Nicolao restitutas supplicationem; et statim, lecta litera Dni Nri Patriarchę, cum Consilio Iurat. ipsum remisit ad Iuditium coram Vicario in temporalibus Dni Nri Pabhę.

Ant. Not. de Color subscr. & extr. de Nota
& Federici Not. de Color Patris dicti Antonij,
omnibus com. prędictam copiam &

Prouido Viro Antº Chachus de Venzono Gastaldioni Nro in Buya, seu eius Vicº Proº fideli Nro directo.

1413, 13 luglio, avanti i Signori di Castello vengono intimati di consegnare il Castello di Taranto al Patriarca. Re di Ungheria, Ludovico e fortezza. –

1.A. Guarneri Ristretto Suppl. Cividale. Arch. Not. Udine.

A.D. 1413, ind. VI, die iovis XIII julii, actum in Villa Tarenti supra plateam, presentibus D. Johanne de Cavalcantibus, Federico filio ... Vilandini, ... Marchisino et Helia filio Johannis D. Bete ... de Utino. Coram Consiliariis Domini nostri Regis, Ven. viro D. Vlricus Rector in Ufsen ... Rev.mi in Christo Patris ac Domini nostri D. Ludovici Dei de Dech Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche Electi et eiusdem D. Patriarche nomine et mandato requisivit nobilem Dominum Doimi de Castello quod iuxta promissiones factas per Rigardum eius fratrem et Ulricum eius patruum Domino nostro Regi et iuramentum factum Domino nostro Patriarche de dando dictum Castrum (de Tarento) dicto Domino nostro Patriarche, dando eis duo millia ducatorum, dare et ... consignare debeat dictum Castrum Tarenti. quem nomine et vice dicti D. Patriarche, paratus est sibi dare ad presens duo millia ducatorum. Qui Doimus ibidem respondit quod frater et patruus sui promissiones et iuramenta facta servabunt et non aliter credit, sed non sunt ad presens in Castro Tarenti sed in Castro Porpeti et quam quamprimum poterit intimabit eis ista, subiungens quod duo sui nepotes dati sunt in obsidibus, quos etiam ultra et plus amat quam ducatos et quod ... habebit dictos suos duos nepotes, duo millia ducatos et litteras regias ... super hoc, quod non

... Ungaro ... Firenze ...

cedat in damnum eius et consortum suorum, quod promissiones et iura=
menta facta servabunt, nolens tamen dare Castrum sine ipsis. Qua
responsione sic facta, prefati Domini Consiliarii et D. Volricus dicto
Domino mandaverunt ut cras per totum diem in Terra Utini venire faciat
Volricum et Rigardum, qui dictas promissiones et iuramenta fecerunt
cum litteris Regie Maiestatis et tunc ibidem determinabitur per fideles
servitores Regie Maiestatis illud quod in his iuris fuerit. —

1413, 16 luglio. Udine. Protesta del Patriarca eletto di Aquileja contro Rizzardo e Volrico di Castello che non volevano consegnare il castello di Tarcento

Vedasi Giacomo q. Toronio q. Giuseppe di Cividale. Arch. Not. Udine

A. D. 1413, ind. VI, die sabbati XVI iulii, actum in Terra Utini in domo habitationis olim Tristani de Savorgnano ipsa sala, presentibus D. Lamenbach milite et Lemil consiliariis Regie Maiestatis, D. ... Utini, ... Mathia Rucense electo D. Johanne de Cavalcantibus, Antonio, Raynerio et Mattheo fratribus, Johanne Antonio Bertulini, Nestore de Camino, Cumbello de Utino omnibus, Nicolao a Ponte de Civ. Austria testibus etc.

Ibique in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii, Reverendus in Christo Pater et D. D. Lodovicus Dux de Teck Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha electus, protestatus fuit et etiam requisivit nobilem virum Rizardum de Castello quod accipiat duo millia ducatorum quos ibidem promptos et paratos et numeratos habebat et sibi dare et consignare debeat iuxta voluntatem Domini nostri Romanorum Regis et iuxta iuramentum per ipsum et Volricum eius patruum factum castrum Tarcenti libere et expedite ad manus suas et offert se paratus sibi dare ipsos ducatos, considerans tamen quod termini dies iuxta voluntatem regiam eis assignati sunt elapsi: alioquin si per totam diem crastinam dictum Castrum sibi non consignabunt, protestatus fuit contra ipsos de damnis et expensis et periurio. Qui Rizardus

protestatus fuit quod non sit in suum damnum, quia dicte pecunie et due pueri venient filius suus et filius dicti Volme debent assignari in Zucho et cum hoc erit, intendit facere debitum suum. Tunc D. Patriarcha replicando dixit, quod voluntas regia nec littere sue dicebant quod pueri debent in tertia sibi solummodo Ducentorum illa ducatorum et tunc tenetur dare dictum Castrum: pueri enim ad aliam causam dati sunt

1413. Investitura patriarcale di Gregorio q. de Rebus tarlaniani del castello di Osopo confiscato ai Savorgnani

Nos Ludovicus Dei et Apostolicæ Sedis grãa Stæ Sedis Aquilejensis Patriarcha ac Dux de Tech. Tenore præsentium notum facimus, et manifestum universis, et singulis, ad quos præsentium devenit notitia literarum qualiter cum propter infidelitatem, rebellionem, et prodimenta notoria, jamdudum commissum, et commissa contra Sacrum imperium, Nos nostramque Ecclesiam Aquilejensem et totam Patriam Forijulii per Tristanum militem, et Franciscum fratres nominatos de Savorgnano, ipsisque cum eorum sequacibus et adhærentibus, damnatis de crimine infidelitatis, et læsæ majestatis cuncta ipsorum bona Sacro Imperio, ac nostræ Aquilejensis Ecclesiæ, nostræque mensæ confiscata exististent, et existerent inter quæ quidem bona, idem Tristanus possidere dignoscebatur Castrum Osopii cum villa ejusdem, villa de Regionis monte ipsius Castri, ac ceteris aliis montibus ibi suppositis, et subiectis, et cum jurisdictione, et Garitu. Quæ omnia a nostra Aquilejensis Ecclesia, ac nostris Prædecessoribus recognoscebat in Feudum, prout ipsius Ecclesiæ Aquilejensis Feudum dignoscebatur esse, atque existere, rationeque dictæ infidelitatis, rebellionis, et confiscationis ad Cameram, et mensam nostram pleno jure dictum Castrum Osopii cum suis juribus et jurisdictionibus existere devolutum attendentes nobis, nostræque Ecclesiæ Aquilejensis præfatæ utilius, et comodius existere in eodem Castro Osopii fidelem, et devotum habere Vasallum prout longis temporibus et usque ad rebellionem dicti

Tristani

Iristani antecessores nostri ibidem habuerunt D. mensæ nostræ ipsum Castrum Ospici fauiter devolutum reservare cupientesque in hoc de fideli, devoto ac grato vasallo nobis, et Ecclesiæ nostræ præfatæ providere, attenta, et considerata devotione et fidelitate intrinseca qua ad nos, et Ecclesiam nostram affectus extabat atque afficitur Nobilis Gregorius q. Petri de Arcolonianis de Utino, ac liberalibus, et gratis obsequiis, et servitiis nobis, et Ecclesiæ præfatæ per eum hucusque impensis et in futurum concedente Domino impendendis, considerantes etiam præcipue, quod in his nostris, et Ecclesiæ nostræ laboribus, et hujus guerræ quam nobis, et Ecclesiæ nostræ Veneti indebite, et injuste inferunt necessitatibus eundem Nobilem Gregorium nobis magnis cum pecuniarum quantitatibus gratuite subvenisse et subvenire, et liberaliter erogasse.

Nos Ludovicus Patriarcha prelibatus non immemores beneficiorum nobis a dicto Nobile Gregorio impensorum sperantes in futurum nos, et successores nostros, ac Ecclesiam nostram de tali vasallo plura servitia, ac solamina reportaturos, per nos nostrosque successores hac vice, et nomine ipsius Aquilejensis Ecclesiæ omnibus, via, modo, jure, et forma, quibus melius, et efficacius potuimus, et scivimus atque potuimus, et sumus tam de jure quam de consuetudine, et certa nostra scientia dedimus, tradidimus, et concessimus, et ex nunc in perpetuum, et inviolabiliter damus, tradimus et concedimus in Feudum, et jure Feudi ipsi N.

Grego

Gregorio q.m Dni Petri de Arcolonianis recipienti
pro se, suisque heredibus utriusque sexus, tam ex
testamento, quam ab intestato eidem in perpetuum
succedentibus antedictum Castrum Osopii, cum
ipsius Osopii Villa, ac cum Villa de Pegluonis,
monte ipsius Castri, et ceteris aliis montibus sibi
suppositis, et subjectis, et ipsorum Garitu, et juris-
dictione ac Pratis, Pascuis, Silvis, Nemoribus, Viis,
semitis, Aquis, et aliis suis omnibus pertinentiis,
ac quibuscumque eisdem quomodocumque depen-
dentibus, et connexis, atque cum omni animo eisdem
quoquomodo spectantibus. Ad habendum, possiden-
dum tenendum, gaudendum, et usufructuandum,
et quidquid sibi salvo jure Fidelitatis debite dein-
ceps placuerit perpetuo faciendum cum omnibus
et singulis suis juribus, et pertinentiis, et cum
omnibus, et singulis, quae dictum Castrum Osopii
cum Villis praedictis montibus Garitu et jurisdictio-
ne sua habet super se, supra, intra, infra in in-
tegrum cum omni jure, et actione, usu, seu requi-
sitione, dominio, comodo, et honore eisdem ali-
quo modo spectantibus, et pertinentibus, quae om-
nia praedicta Nos Ludovicus Patriarcha praefactus
nomine ipsius Nobilis Gregorii nos constituimus pos-
sidere, donec praemissorum omnium possessionem
tractus fuerit corporalem, quam siquidem appre-
hendendi, et accipiendi sua auctoritate propria,
ac deinceps in se retinendi sibi licentiam, potestate
bagliam omnino dans damus, atque concedimus, promit-

tentes

iensis per nos, nostrosque successores, nostramque Ecclesiam Aquilejensem prædictam dicto Nobili Gregorio pro se, et prædictis suis heredibus stipulanti et recipienti litem, controversiam, vel quæstionem de dicto Castro Ussopii, villis, montibus, et jurisdictionibus, ac juribus suis in totum, vel in parte vel ipsorum, seu partis ipsorum occasione, ullo tempore non inferre, nec inferri quomodolibet consentire, sed ipsum Castrum Ussopii cum villis præfatis, montibus, et cum quibuscumque suis juribus et pertinentiis ab omni homine Communi Collegio, Ecclesia, Universitate, Dominio sibi de eisdem vel eorumdem parte litigium, vel quæstionem moventibus legitime defendere, manutenere, auctorizare, et expedire ac dictam concessionem, et dationem, et omnia, et singula supra scripta, et infrascripta perpetuo firmam, ratam, et gratam, ac firma, rata, et grata habere, tenere, et plenius observare, nec contrafacere, dicere vel venire per nos, vel interpositam personam aliqua ratione causa, vel ingenio de jure, vel de facto, immo promittens sibi reficere, et restituere omnia, et singula damna expensas, et interesse litis . . . . . Si quas vel si quas ipse Gregorius nostra occasione pro promissis pateretur, vel sustineret, pro quibus omnibus, et singulis firmiter observandis, et attendendis obligamus eidem recipienti prout dictum est omnia, et singula bona nostra, nostræque Aquilejensis Ecclesiæ prædictæ. Ibi vero dictus Nobilis Grego-

rius

rius de Arcolonianis predicta per se, suosque heredes promisit, et corporaliter juravit ad Sancta Dei Evangelia in manibus nostris sibi per nos delato debito Sacramento ex nunc in perpetuum nobis Lodovico Patriarche prefato nostrisque Successoribus se esse fidelem futurum Vasallum, nosque, et Successores nostros, nostram Aquilejensem Ecclesiam, juraque, et honores nostros, et Ecclesie prefate presens, et future pro posse fideliter observare, et recuperare, nullatenusque esse in aliquo contractu, sive motu, in quibus detrimentu periculum, damnum, vel impedimentum, sive contumelia persone verum, jurium, vel honorum nostri nostrorumque Successorum, et Ecclesie nostre prefate verti, aut contingere posset, nec per se, vel per alium contractare, vel modo aliquo machinari, immo si quem, vel si quos hoc, vel aliquod horum tractare, vel procurare modo aliquo senserit quanto citius poterit, et irrequisitus si presierit tueri, et defendere totis viribus procurabit, ac nobis, nostrisque Successoribus, et Ecclesie prefate consilium utile, et auxilium prebere, et generaliter nobis, nostrisque Successoribus, et Ecclesie nostre fidelitate, et legalitate uti quibus fidelis, et legalis vasallus uti tenetur, et debet, quibus predictis omnibus sic peractis Nos Lodovicus Patriarcha prefatus in robur, et confirmationem actionis, et concessionis prefate ipsum Nobilem Gregorium de

Arcolo-

Arcolonianis cum Fimbria nostra .... Coloris ...
gnam tunc in loco habebamus de Feudo legi-
time investimus ipsi Nobili Gregorio de ipsius Feu-
di concessione Sibi per nos dati, et concessi ut su-
perius enaratum est per ..... Notarium pu-
blicum fieri jussimus, et mandavimus instru-
mentum, ipsumque instrumentum jussimus
et mandavimus nostri soliti sigilli, ac consueti
appensione muniri, quae omnia, et singula acta
fuerunt, et celebrata per supracriptum Dominum
Nostrum Lodovicum Patriarcham in presen-
tia ...... Testium ad premissa vocatorum
et rogatorum sub anno a Nativitate Domini Nostri
Iesu Christi millesimo q. 419 - 1413

Ex alio consimili exemplo existente penes Nob.
Dominum Io. Baptam Stini educere fecit per ...
fidem Franciscus Fracanelli Not. Col. Uti-
nens. segue in fidem subs

Die 16. 7bris 1735.

1413. 7 Agosto.

58

Sigismondo re dei Romani, di Ungheria etc. commette ai fratelli nobili di Castello di consegnare al Patriarca il Castello di Tarcento previa restituzione ai medesimi dei 2 mila ducati, che essi avevano depositato pel ricupero di detto Castello.

Sigismundus dei gratia Romanorum Rex semper augustus ac Hungarie, Dalmatie Croatie etc. Rex Nobilibus Articho, Rizardo et Volrico fratribus de Tercento nostris et Imperii sacri fidelibus dilectis gratiam Regiam et omne bonum. Nobiles fideles nostri: Intellexit nostra Serenitas quod summa duorum millium ducatorum, pro quibus Castrum Tercenti vobis extitit obligatum, per venerabilem Lodovicum electum Patriarcham Aquilegensem ex commissione nostra in Terra Utini reposita sit et parata et quia idem Castrum Tercenti ad manus dicti Ludovici volumus assignari, de eo fidelitatibus vestris precipimus et mandamus volentes quatenus recepta prius ad manus vestras, dicta duorum millium ducatorum summa prefato Ludovico, ipsum Castrum Tercenti absque ... dispendio, contradictionibus etiam quibuslibet cessantibus, debeatis effectualiter assignari, facta etenim eidem Ludovico vel suis in hoc ... assignatione huiusmodi, vos omnes ab omnibus pactis, promissionibus et iuramentis celsitudini nostre per vos factis quolibet vestrum penitus quietum et absolutum dicimus atque reddimus per presentes ~~litterarum~~ harum nostrarum testimonio litterarum.

... ... anno Domini ... MCCCC XIII, ... Augusti, regnorum nostrorum anno Hungarie XXVII, Romanorum vero tertio.

Ad mandatum ... Domini Regis

Michael de Preit

... XVI Ungano ... Firenze ...

1413, 30 Agosto. Venezia. Ducale al capitano [illegible] e Comune di Udine sulle tregue e [illegible] al [illegible] di [illegible].

Egregiis et [illegible] Paulo Glorier [illegible] deputatis, [illegible] et Comuni Terre Utini

Thomas [illegible] Dei gratia Dux Venetiarum etc. egregiis et [illegible] prudentibus viris Paulo Glorier capitaneo, decem Deputatis, Consilio et Comuni Terre Utini amicis dilectis salutem et dilectionis affectum. Recepimus litteras vestras datas Utini die XVIII mensis Augusti presentis responsivas nostris, per quas scribitis quod littere nostre [illegible] titus vestris admirationem [illegible] considerantibus [illegible] numquam nuncios vestros ad nostram presentiam misisse per quos requisivisse- mus aut rogavissemus quod velletis modum dare quod ville ac loca jurisdictionis Castrorum per nos seu dilectos recommendatos nostros egregium et spectabilem Militem D. Tristanum de Savorgnano et fratrem [illegible] [illegible] stare permitteretur, quia ad presentiam nostram nuncios aliquos non dire- xistis et prout in dictis vestris litteris [illegible] plura continen- tur etc., quibus intellectis vobis respondemus, quod de talibus litteris vestris et contentis in eis non parvam admirationem cepimus et turbationem et consideramus quod si ad litteras nostras habuissetis considerationem et respectum, sed non ita cito respondissetis sicut vestre littere continent, aliamque responsionem fecissetis. Dicitis nam ad presentiam nostram nullos nuncios destinasse, quod contrarium apparet, nam hii Ambaxiatores Reverendissimi Domini vestri Electi Patriarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Fori Julii fue- runt ad presentiam nostram et [illegible] capitula [illegible] porrecta

1413, 20 sett. Venezia. Duca e Comune [illegible] e Comune di Udine
sulle tregue e [illegible] risposta al rispetto di [illegible]

Egregiis et prudentibus Paulo Sforcie capitaneo [illegible]
[illegible], Consilio et Comuni Terre Utini

Thomas Mocenigo Dei gratia dux Venetiarum etc. egregiis et pru-
dentibus viris Paulo Sforcie capitaneo, decem Deputatis, Consilio et
Comuni Terre Utini amicis dilectis salutem et dilectionis affectum.
Recepimus litteras vestras datas Utini die XVIII mensis Augusti pre-
sentis responsivas nostris, per quas scribitis quod littere nostre non
nichil vestri admirationem attulerunt considerantibus quod nullumquam
nuncios vestros ad nostram presentiam misistis per quos requisivisse-
mus aut rogavissemus quod velletis medium dare quod ville et
loca iurisdictionis vestrorum [illegible] dilectis [illegible]
nostri Egregium et spectabilem militem d. Tristanum de Savor-
gnano et fratrem [illegible] sub iurisdictione [illegible] a treuga stare
permitterentur, quia ad presentiam nostram nuncios aliquos non dire-
xistis et prout in dictis vestris litteris [illegible] lacius continen-
tur etc., quibus intellectis vobis respondemus quod de talibus litteris
vestris et contentis in eis non parvam admirationem cepimus et
turbationem et consideramus quod si ad litteras nostras habuissetis
considerationem et respectum, sed non ita cito respondissetis sicut vestre
littere continent, aliamque responsionem fecissetis. Dicitis nam
ad presentiam nostram nullos nuncios destinasse, quod contrarium
apparet, nam fuit ambaxiatores Reverendissimi Domini vestri Electi
Patriarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Fori Julii fue-
runt ad presentiam nostram et ad capitula per eos nostro Dominio porrecta

fecimus responsiones nostras iustas et rationabiles, prout non dubitamus quod vobis retulerint et si hoc oblivioni tradidistis, nos in mente retinuimus et inter alia requisita per nos dictis Ambaxiatores rogavimus ut vellent dictum D. Patriarcham et dictam Communitatem que istius altercationis causa est, rogare quod permitterent quod ville et alia loca spectantia et pertinentia Castro Arie et aliis locis que dilecti nostri recommendati D. Tristanus et fratres tenent et habent in Patria Fori Iulii manere et remanere secundum antiquam consuetudinem et iurisdictionem suam, non habentes [illegible] habere debent iurisdictiones et pertinentias suas et hoc Serenissimus dominus Rex Romanorum et Ungarie Rex terminavit et declaravit in treuguis quas fecimus cum Illustrissimo D. Federico Duce Austrie et si dicti vestri Ambaxiatores hanc nostram requisitionem vobis non retulerunt vel si illam retulerunt et illam memoriam non habetis vel habere non vultis, non debetis tantum admirari si litteris nostris, cum bene dixerimus et intelligamus quid scribimus. Propter quod iterato deliberavimus vestras Nobilitates rogare, cum hec vobis pertineant, quatenus vobis placeat providere et cum effectu modum tenere quod ville et loca spectantia et pertinentia Castro Arie et aliis locis et castris que habent et tenent dicti D. Tristanus et fratres permittantur sub iurisdictione dictorum castrorum secundum eorum antiquam iurisdictionem et consuetudinem, quod si facietis, cognoscimus vos treuguas esse dispositos observare. Si vero turbabitis villas et loca ac iurisdictiones Castrorum predictorum, eritis dictarum treuguarum fractores et necesse erit nobis providere prout honori nostro videbitur convenire.

Data in nostro Ducali Palatio die XXX Augusti, ind. VII, MCCCCXIIII.

Da copia ne' MSS Comina T. III, 56.

Cordovado.

Un processo per alto tradimento nel 1413.

Il cominciare del decimoquinto secolo si accentuavano maggiormente i sintomi della prossima fine del poter politico dei Patriarchi d'Aquileja nel Friuli. La repubblica di Venezia e l'Impero contrastandosene l'eredità, aspiravano ambedue ad aver nelle mani la porta orientale d'Italia. Finalmente i pretendenti per decider la questione vennero all'armi, e la guerra ebbe principio nel novembre dell'anno 1411 e fu una lotta crudele che si protrasse fino al Luglio 1420 ed ebbe il suo termine colla dedizione di tutto il Friuli e dell'Istria ai Veneziani. In tale periodo le parti belligeranti sospesero le ostilità con una tregua di cinque anni dal 17 aprile 1413 al 1418, ma questa non valse a sospendere le vendette e rappresaglie che si seguivano nelle città, castelli e ville del Friuli ove nobili e popolari, preti e frati erano divisi tra loro da antiche e recenti inimicizie, parteggiando alcuni per l'Impero ed altri per Venezia. A schiarimento di quanto si dirà in appresso, si nota che Udine già riconosciuta come la capitale del Friuli teneva le parti del Patriarca Lodovico de' Duchi di Teck alleato dell'Imperatore.

Sulla sinistra sponda del Lemene, la villa e castello di Cordovado era soggetta alla piena giurisdizione del Vescovo di Concordia che colà vi teneva un capitano. Nell'ottobre del 1412 quel luogo si arrese senza far atto di difesa ai Veneziani. La voce pubblica accusò di tradimento il nobile Giovanni di Cordovado che godeva feudo d'abitanza in quel luogo ed era dei maggiorenti per influenza e possessi. Discendeva egli dal nobile Rodolfo dei de' Signori di Fagagna e Buja, che nel 1337 venne a stabilirsi colà. La sua posterità da quel momento chiamossi di Cordovado e dopo il 1500 de' Rodolfi ed ivi visse onorata lunghi anni finchè recentemente si estinse.

Il summominato Giovanni di Gabriele, di Tommaso detto Cotiro del fu Rodolfo di Fagagna discendente dai dinasti di Buja, sugli ultimi giorni del settembre 1413, durante le tregue, cadde nelle mani delle genti ~~patriarcali~~ del Patriarca e fu(1) condotto prigioniero nel castello patriarcale di Sottumbergo presso Cividale come imputato di alto tradimento a danni del Sacro Romano Impero, del Patriarca e Chiesa d'Aquileja e della Terra di Udine.

Giovanutto ~~[illegible]~~ ~~Nobile~~ di Cordovado il 27 settembre ~~[illegible]~~ era sottoposto ad ~~[illegible]~~ interrogatorio dal Capitano ~~di detto castello~~ di Sottumbergo, e richiesto, confessava d'aver arreso ai Veneziani il luogo e castello di Cordovado perchè gli abitanti si erano dichiarati di voler perder le fortune solamente anzichè quelle colla vita e più perchè invano avea chiesto soccorso agli Udinesi. Aggiunse, che invitato da Pandolfo Malatesta condottiero de' Veneziani, era intervenuto alla presa ed incendio di Madrisio sul Tagliamento ed ammise che gli abitatori di Cordovado seguivano i Veneti nelle loro scorrerie a danno degli Udinesi e loro amici. Confessò infine d'aver accettata la proposta di Giamerio de' nobili di S. Daniele detto Favarotta, di esser con lui al fallito tentativo a sorprendere Udine, ma di non aver preso parte al fallito tentativo per essersi in quel tempo reso infermo. Dichiarò poi di non aver palesati al Patriarca tali colpevoli maneggi e di aver in ciò male agito e portarne ora giustamente la pena.

Trasmessa ad Udine tale confessione ~~da [illegible]~~ la quale in termini curiali si diceva latinamente Manifesto i tre Giudici della Terra costituitisi sulla piazza innanzi al Maresciallo patriarcale Giorgio Aufperger al quale spettava ~~presiedere di~~ per debito d'ufficio la presidenza giudizj di alto tradimento e ribellione ~~[illegible]~~, esaminato il processo, sentenziarono Giovanutto di Cordovado (ommesso ogni suo titolo), confesso di eccessi da lui commessi ai danni del S. R. Impero, della Chiesa d'Aquileja e della Terra di Udine

(1) [illegible] nel 1412 il [illegible] settembre il [illegible] Enrico di Strassoldo [illegible] Rodolfo [illegible]

esser meritevole della pena di morte da eseguirsi colla decapitazione.

Nel giorno stesso riunitosi il Consiglio cittadino nella sala del pubblico palazzo, a maggioranza di voti confermava quella sentenza.
Udita quella del [illegible] l'infelice Giovanni [illegible] del [illegible] Giorgio di [illegible] il suo [illegible]

Nel domani, giorno di giovedì 28 settembre, al suono della campana si radunava solennemente in Udine lo stesso Consiglio nella grande sala del Comune ed ivi su proposta del Maresciallo della Patria, letto e spiegato da un Notajo il processo e la confessione fatta dall'imputato Giovannutto di Cordovado dei trattati orditi per dar Udine nelle mani dei Veneziani, fu messa ai voti la di lui condanna a morte. A maggioranza di palle venne deliberato ~~doversi~~ decapitare in modo che la sua anima fosse separata dal corpo.

Crediamo che la crudele sentenza sia stata veramente eseguita benchè non ve ne sia alcun cenno negli Atti del Comune. Erano tempi in cui non si faceva mai grazia ai ribelli!

Probabilmente il processo che qui oggi vien pubblicato non è completo, ma però c'è quanto basta a far conoscere i tempi e le forme della procedura.

V. Joppi

nel quale si poneva il [illegible] sepolto nella chiesa di S. Andrea di Cordovado [illegible], [illegible] di tener [illegible] accesa una lampada avanti del suo sepolcro. Per tale oggetto [illegible] lasciò [illegible] terreni ed anche, per celebrare messe per l'anima sua, per un annuo anniversario e per dispensare frumento in [illegible] nel detto giorno. Il rimanente dell'atto è [illegible] [illegible] Antonio Belloni che ne fece il trasunto nei suoi Memoriali Vol. I, [illegible]

[illegible], del

57

1413. 27 Settembre. Udine. Parte del testamento del nobil Giovanni q. D. Gabriele di Fagagna, abitante in Cordovado, prigioniero in Udine e condannato a morte per alto tradimento].

[Testa]mentum nobilis ser Johannis olim ser Gabrielis de Faganea habitantis in Cordevato, 1413. 27 Septembris, Utini, vult quod heredes teneant in Ecclesia s. [Andree] [pr]ope Cordevatum ante suam sepulturam ... dictam ... in nocte; item legavit eidem Ecclesie s. Andree unum suum boarium situm in villa de Cordevato et eius pertinentiis rectum per Venutum olim Nicolai Sacudiel in illa, pro quo solvit annuatim de affictu ... quatuor ... staria milii, quatuor staria siligi, quatuor ... unam ... et duas gallinas cum ovis, cum hoc quod Camerarii annuatim et ... capellanum ... distribuendo quatuor staria formenti et duo staria fabarum ... fabis scilicet unam fabam ... s. Marchum ... s. Martinum ... celebrari pro faba sex missas annuatim. Et si camerarius esset ... intromittet et eas fieri faciat. ... [deficiunt ... que ... seque].

Il ... Belloni ... 1' I, pag. ... dell' ... di Udine

... alto ... ...

1413, 27 Settembre. Nel castello di Soffumbergo. — Processo intentato contro il nob. Giovannetto di Cordovado imputato di favorire i Veneziani.

6..

MSS Cigoni, Bibl. Veron. V.A. 666, 15, pag. 38

In Christi nomine amen. A. D. MCCCCXIII, ind. VII die XXVII Septembris, actum in Castro Soffumbergi in stupa, presentibus Ser Dorde de Gaubertis de Civitate Austrie, Henrico de Suavia familiare infrascripti Domini Capitanei:

Ser Iohannettus de Cordovado q. Ser Grabielis de Faganea detentus in forcia Rev.mi in Christo Patris et D. D. Lodovici Ducis de Deck Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche electi propter nonnullas infamias et suspiciones contra ipsum habitas interrogatus per nobilem virum Lindolfum honorabilem Capitaneum Soffumbergi deputatum per prefatum Dominum nostrum Patriarcham ad infrascriptam examinationem faciendam.

Interrogatus quomodo et qualiter dedit Castrum Cordivadi in manibus Venetorum, dixit et confessus fuit sponte quod hoc anno cum D. Pandolfus de Malatestis esset in loco Sexti et haberet locum Sexti, prefatus D. Pandolfus misit quendam vocatum Piva de Malignana ad ipsum Iohannetum existentem in Cordivadi cum una littera requirendo ab ipso Castrum Cordivadi, misit etiam sibi unum salvum conductum quod accederet ad ipsum et habito consilio cum hominibus tunc existentibus in Cordivado quod deberet accedere ad ipsum et audire ipsum, accessit ad dictum D. Pandolfum et invenit ipsum in Sexto

ante pontem ubi habitabat Franciscus de Atems frater domini
Abbatis Sextensis. Qui D. Pandolfus ab ipso Johannutto petiit Ca-
strum Cordovadi et dictus Johannuttus sibi respondit quod Castrum
non erat suum et finaliter dedit sibi spatium per totam diem
tunc futuram ad respondendum sibi ubi inveniet ipsum et cum
isto recessit a dicto D. Pandolfo et in una hora noctis ivit Cordova-
dum et circa mediam noctem venerunt gentes Venetorum circa Castrum
Cordovadi et dictus Johannuttus volebat facere deffensionem et rustici
ibidem existentes noluerunt quod faceret deffensionem et volebant
potius perdere divicias quam divicias et personas et hoc audiens
fecit obedientiam dicto D. Pandolfo et accepit intus et ibidem dimi-
sit duas banderias videlicet 2 pedestres pro custodia loci, sed prius
miserat pro auxilio multoties Utinum et nullum habuit auxilium.
Item interrogatus quomodo et qualiter Patriarcha Gradensis venit
Cordovadum et causam quare etc.
Dixit quod una die quod quidam Mathias de Cordovado becarius
captus fuit in Latisana et cum ipse fuisset relaxatus venit Cordo-
vadum et sibi dixit quod Patriarcha Gradensis ipsum rogabat quod
faceret sibi salvumconductum pro XX vel XXV equestribus et cum
hoc dixisset ivit Portumgruarium et dixit istud Domino Episcopo
et subito Episcopus misit pro Judicibus Portusgruarii et cum ivisset
nuncius oviavit eis in via et iverunt ad Episcopum. Episcopus narravit

eis factum et sic ipsi dixerunt, nos veniebamus etiam ob hanc causam et sic habito consilio inter dictum Episcopum et Iudices, diffinierunt quod fieret salvusconductus dicto Patriarche et quod veniat Cordivadum et non Portumgruarium. Et factis salvisconductis dicto Patriarche inde venit Cordivadum et Comunitas Portusgruarii misit quosdam Ambasiatores videlicet Lovisium, Federicum de Panigla[?]
-lis et Iohannem de Cecho et fuerunt insimul in Cordivado, non fuit presens et nescit qualiter fecerunt et recesserunt in discordia; minabatur tamen Patriarcha dictis de Portugruario

Interrogatus si equitavit cum D. Pandolfo ad damna Patrie Forijulii, dixit quod ita, videlicet una die dictus D. Pandolfus ipsum requisivit quod deberet equitare secum et equitaverunt Madrisium et habuerunt Madrisium et fuit combustus ex post facto (sic) et reversus fuit Latisanam et postea Cordivadum.

Item interrogatus si facta obediencia Venetis, gentes et rustici qui erant in Cordivado exiebant ad damna Patrie, dixit quod ita

Interrogatus si vidit aliquem furlanum in exercitu D. Pandolfi, dixit quod non nisi illos rebelles publicos.

Item dixit quod transeuntibus aliquibus Venetis per Cordivadum venientibus de la Mota, hoc anno, ipsos recepit cum vino

... 1093 Dragone ... Firenze ...

et tunc dicti Veneti, quos non cognoscebat habuerunt dicere: isti Domini de Prata, Spegnimbergi et Valvasoni acceperunt pecunias a Dominio Venetarum et fecerunt eis revolutionem, sed modo sunt trangae per v annos, sed tamen si exiant esse necesse quod aciter restituant pecunias Dominio Venetiarum. Quibus verbis sic dictis, dictus Johannuttus dabuit dicere omnia que potero facere contra dictos de Prata, Spegnimbergi et Valvasoni, videlicet Quigelminum una cum Venetis ego faciam quia sunt inimici mei et dedi eis bona verba.

Item dixit quod hoc anno circa festum S. Stephani in mense augusti, Varnerius Favarotta de S. Daniele misit ad ipsum 1) ... (sic) de Utino banitum habitantem in Saltsana et ex parte Varnerii sibi dixit, Varnerius rogat te, Johannes, quod venias ad ipsum ad Castrum Varmi superioris, quum ipse erit ibidem et ipse et isti rebelles de Utino habent tractatum in Utino et intrabunt Utinum et tunc dictus Johannuttus dixit dicto nuncio, quandocumque veniet Varmum, mittat pro me et transiam ad ipsum et secundum verba sua et ordinem faciam quia erat amicus meus idem Varnerius et tunc per aliquos dies postea dictus Varnerius misit pro ipso Johannutto qui erat tunc infirmus et non potuit transire et nescit tamen quibus

1) Chiamavasi Cichino di Donna Sabbata figlio di Mattiusso di Udine.

vel quomodo habebat tractatum quia non potuit ire ad ipsum Varnerium cum fuit requisitus, si enim ivisset totum dixisset imo tanto magis dixit quod volebat dictum. retrere in Cordivado, sed D. Episcopus noluit quia dixit ipsum fore rebellem.

Interrogatus quia non notificavit Domino (dixit) quod male fecit et bene portat penam.

Interrogatus si Episcopus Concordiensis hoc dixit, dixit, quod non.

Confessio ser Johannis de Cordivado (1).

MCCCCXIII, ind. VI, XXVII septembris, actum Utini supra sala Utini coram Nichil Acher vicecancellario etc. ~~publica platea~~ presentibus Christoforo de Valentinis, Antonio de Cavalcantibus, Curbello, Hermacora de Camino, Christoforo de Cignotis, Anofrio, Tobia de Sibilitis, Johanne de Savorgnano, M.° Damiano aurifabro, Leonardo Traunce, Federico de Vipulgano, Petrobono notario de Portugruario, Francisco de Cigrasulinis, Niculao notario pellipario, Mainato, Geronimo notario, Petro Brede, Georio de Quadruvio, Cherubino, Jo. Antonio Bertulini, Jacobo de Gemona, Petro Dine, Niculao de Mels, Niculao Rhaynoldi, sententiatum, diffinitum et consultum fuit per suprascriptos et maiorem partem quod moriatur et interficiatur ita quod anima recedat de corpore etc. decapitetur ita quod anima recedat de corpore.

(1) Questa sentenza sta nel manoscritto dopo la seguente.

MCCCCXIII, ind. VI, XXVII septembris, actum Utini supra publica platea ~~platea publica~~ presentibus ser Christoforo de Valentinis, Christoforo de Cignotis, Johanne de Venetiis, Federico de

Vipulzano, Dominico aurifabro, Nicolao pellipario notario, Federico notario, Ziletti, Petrobono notario de Portugruario, Federico q. ser Federici de Savorgnano testibus etc. habito consilio coram D. Georio Aupperger milite marescallo generali etc. sententiatum fuit per ser Federicum de Vipulzano, Petrumbonum notarium et Nicolaum ~~notarium~~ pelliparium notarium quod dictus Johannettus postquam omnia suprascripta ratificavit, quod decapitetur ita quod moriatur. =

1413, 28 settembre. Udine. Il Consiglio udienza a morte [illegible] d'ordine del Patriarca:

61

A. D. MCCCCXIII, ind. VI, die veneris XXVIII septembris, actum Utini in magna sala domus comunis coram [illegible] Christoforo de Valentinis [illegible] etc. In convocatione [illegible] sono campane more solito convocati, in quo interfuerunt consiliarii infrascripti, videlicet [illegible] de [illegible], ser Curtellus, ser Nicholaus Philipussii, ser Cristoforus de Pinzano [illegible], ser Thobias, [illegible] Johannes Antonius [illegible], ser Amanadus, ser Georgius de [illegible], Franciscus notarius de Valvasono, Hieronimus notarius [illegible], Franciscus [illegible] notarius de [illegible] de Zanni, ser Thomas, [illegible] Antonius Curtoni, [illegible], Antonius [illegible] Petrus [illegible] cardo, [illegible] Nicolaus [illegible] ser [illegible], Thomas de Romconis cancellarius, [illegible] Daniel de [illegible] consiliarii [illegible] communitatis Utini.

Supra propositis per d. Georgium militem Marescallum Domini nostri Patriarche Ludovici Ducis de Deck etc. instantem et requirentem per dominum [illegible] sententiam [illegible] debere supra excessibus commissis factis et perpetratis per Johannutum de [illegible] contra honorem et statum [illegible] Romani Imperii prefati [illegible] Domini nostri Patriarche et [illegible] [illegible] prout in [illegible] Johannuti latius continetur etc. Quo manifesto [illegible] de mandato [illegible] Vicegerentis ibidem [illegible] diligenter lecto et declarato per [illegible], [illegible] ipsius Domini nostri Patriarche declarantes (sic) in effectu de tractatu inito predictum Johannem cum [illegible] Faraotta de S. Daniele [illegible] nuntio [illegible] etc contra [illegible] Romanum Imperium prefatum Dominum nostrum Patriarcham [illegible] Ecclesiam Aquilegensem et [illegible] Utini et diligenter intellectis (sic) [illegible] consiliarios et astantes suprascriptos, declaratque etiam eius [illegible]

per Iudices Terre nostre qui requisiti fuerant ad eam examinationem,
consultum, determinatum et obtentum fuit per maiorem partem [illegible]
tamen, quod consideratis excessibus dicti Zuannotti, ipse merito
debet incurrisse penam acerrimam prout hic; et eorum sententiam
viderunt ipsum Zuannottum debere decapitari ita et taliter
quod eius anima a suo corpore separetur. m. 17, 189.

1413, 1 Ottobre Vigorosamente al Cav. Tristano di Savorgnano consigliandolo a non far la pace col Patriarca d'Aquileja, a distruggere le Cortine e Ville che tiene occupate, trasportando il meglio ne' suoi Castelli.

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum etc. Spectabili et Egregio Militi D. Tristano de Savorgnano civi dilecto salutem et sincere dilectionis affectum. In instanti hora recepimus litteras vestre Nobilitatis heri datas in Castro Arietis, in quas vestri devoti et fidelis civis nostri filiali zelo significastis certa nova et alia que sensistis de partibus superioribus et insuper qualiter per Dominum Ducem de Dech et alios de Patria queritur destractare volendo concordium inter dictum D. Ducem et vos per modos notatos in litteris vestris et propterea providimus respondere vestre Nobilitati, primo regraciantes eidem de significatis nobis, et quod affectus vester sit habere responsionem a nobis in modis servandis per vestram Nobilitatem; subsequenter reducentes ad memoriam vestram de promissionibus alias solitis fieri quondam Genitori vestro et vobis in similibus casibus et in quantum ille promissiones servate fuerit, ita quod nos confidimus vestram Nobilitatem, ut nullam velitis capere confidentiam de talibus promissionibus, sed illas evitare pro securitate vestra et viriliter et acriter instare ad damna et offensionem inimicorum nostrorum et vestrorum, quia quanto maior guerra fiet illis, tanto maius avantazium et pax sequetur cum commodo et utili nostri Dominii et vestri.

Super facto vero Cortinarum et Villarum Patrie, quas habetis in manibus, de quibus scribitis nescire quid agere, respondemus et recognoscimus nil securius fore quam apportatis omnibus bonis et rebus intus existentibus ad vestra loca, ipsas Cortinas et Villas facere destrui, ruinari et comburi in totum pro maiori

damno inimicorum. De requisitione gentium quam fecitis, respondemus quod sumus certi quod ante receptionem harum litterarum, gentes nostre illic erunt, ita quod poteritis potenter et viriliter agere ad excidium, ruinam et destructionem inimicorum et locorum suorum: Unum etiam recordamur Nobilitati, quatenus de victualibus providere velitis per aliquem modum possibilem a parte vestra ut gentes nostre non patiantur sinistrum quoniam ac nos provideri faciemus a parte nostra.

Datum in nostro ducali palatio die I Octobris MCCCCXIII.

Da copia nel Vol. III, 177 Collez. Corner in S. Daniele.

1413, 19 dec. Dal esercito sotto Savorgnano lettera del Patriarca d'Aquileja che rimprovera perchè non fate giustizia del sub. Antichio di Castello ed anche tortamente; diretta specialmente al luogotenente d'Udine

MSS Cagary Bibl. Udin. T. 6694.

63

Nobiles etc.

Litteras vestras hodie hora xx recepimus, in quibus nobis scribitis quomodo desideratis habere litteras nostras et litteras Domini nostri Regis in facto Antichi de Castello, de quibus valde miramur, cum littere nostre expresse dicant quod illa que mandavimus et mandamus possitis et procedere de voluntate et mandato regio et sub pena x millium ducatorum, quam penam vos incurrere volumus et incurrisse propter vestram negligentiam; quapropter adhuc omnibus mandatis Domini nostri Regis et nostris non obstantibus sub obtentu gratie Regie Maiestatis et nostra strictissime vobis mandamus quatenus excusatione et dilatione quacumque postposita iustitiam de prefato Antichio de Castello faciatis examinando per eundem et per alia iuris remedia que fieri debent, ut pauperes et oppressi per ipsum sentiant iustitiam et equitatem, licet usque venerit in exercitu dum tamen omnino intersit Domini nostri Regis et nostra sit cuilibet petenti iustitiam ministrare et huiusmodi mandatorum nostrorum contemptores extiterint, quod absit, volumus vos omnino incurrisse penam duplam, videlicet xx millium ducatorum Domino nostro Regi et camere nostre applicandorum.

Datum in exercitu prope Savorgnanum die xix decembris (1413).

1413, 23 dicembre Udine. Il Capitolo di Cividale si appella al Pontefice contro certe imposizioni decretate dal Parlamento per spese di guerra. —

Pre Enrico Praytenreuter notaio in Cividale.
(Archivio Portis, orig.)

A. D. 1413, ind. VI, die sabbati XXIII decembris, actum Utini in domibus Episcopatus Concordiensis, in camera cubiculari Rev. di Patris D. Henrici Episcopi Concordiensis, ipso in lecto iacente, presentibus ibidem venerabili et honorando viro D. Nicolao de Portugruario Decano Civitatensi, presb. Jacobo Franceschi septimanario Utinensi, Petrobino notario de Glemona, Bartholomeo q. Henrici de Padua familiare dicti D. Episcopi testibus.

Ibique Ven. vir D. Johannes Franciscus canonicus Civitatensis ac sindicus Capituli Civitatensis asseruit quod nuper nondum decem diebus elapsis per ipsum D. Episcopum tamquam Consiliarium Colloquii et alios collegas suos Capitulum ipsum indebite condempnatum fuit ad solvendum certas impositiones sibi factas per certos Deputatos Colloquii pro expensis factis pro framento misso Sacilum, pro palata facta in Livencia et pro stipendio centorum Ungarorum, ad quas impositiones ipsum Capitulum non tenetur et sentiens se gravatum nomine dicti Capituli appellavit in scriptis ad Sanctissimum Dominum, nostrum Papam, quam appellationem eidem D. Episcopo presentavit petens apostolos in forma. (?)

1413, 24 decembre. Cividale. Il monastero di S. Maria della Valle di Cividale, s'unisce al Capitolo di Cividale, nella protesta ed appello contro le imposizioni di guerra decretate dal Parlamento. —

1413 [illegible] | 20 Febraio [illegible] Venetiae [illegible]
[illegible] borgo con 50 lancie

[illegible] Spilimbergo, Militi [illegible] Marchioni

[illegible] Dux Venetiarum etc. Egregio et nobili [illegible]
Spilimbergo Militi Histrie Marchioni amico dilecto salutem et sincere dilectionis
affectum. Deliberavimus velle conducere presentialiter ad soldum nostrum nonnullas
gentes armorum et optantes quos conductores sint [illegible] et fideles, quarum nos
[illegible] et iamdiu gratum [illegible] utilitate et [illegible]
[illegible] foret, esset [illegible] vestra [illegible] pro parte gentium predictarum et [illegible]
nobilitati vestre [illegible] in casu quo vobis placeat venire ad
servitium nostrum predictum cum lanceis quinquaginta ad ducatos quindecim pro qualibet
lancea, [illegible] quatuor mensium prestantiam ducatorum et paga [illegible] futura [illegible]
armata, defalcando prestantiam predictam in quatuor mensibus, omni mense quartum
et cum quatuor mensibus de respectu. [illegible] litteras [illegible]
in nostram presentiam veniatis vel unum de vestris cum plena intentione [illegible]
et possimus esse in concordio de aliis pactis et conditionibus [illegible]
quos dictas gentes [illegible] omnino habere [illegible] longius [illegible]
[illegible] proximum. Quando autem [illegible] non posse venire aliqua causa,
placeat nobis quod [illegible] nobis de [illegible] conductoribus
[illegible].

Datum in nostro Ducali palatio die XX mensis Februarii, Indictione decima.

[illegible] Procello [illegible] Spilimbergo [illegible]

1434, 17 gennajo. Udine. Lettera del Re de' Romani Sigismondo al Comune di Cividale, perchè presenti in Udine le sue ragioni nell'abbazia di Rosazzo. 66

Arch. Mun. di Cividale (in copia Coll. Canina).

Tergo/ Honorabilibus Gastaldioni, Provisoribus, Consilio et Comunitati Civitatis Austrie nostris et Sacri Imperii fidelibus dilectis.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus et Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. Rex.

Honorabiles fideles dilecti. Gravem et dolore non vacua querelam super miserabili statu Monasterii de Rosacio, publica precedente insinuatione accepimus continentem, quod quamvis idem Monasterium laudabilis conversationis observantia fratrum et Monachorum Ordinis S. Benedicti disciplina regulari in laudem Domini nominis fuit a diebus antiquis dedicatum atque cultum, verum a nonnullis retroactis temporibus Abbate et Pastoris solatio viduatum multiplicia sustinuit et sustinet in temporalibus et spiritualibus incommoda et detrimenta orta equidem de et supra Iurepatronatus dicti Monasterii inter Venerabilem Ludovicum Patriarcham Aquilegensem ab una et vestram Universitatem parte altera contentionis materia idem Monasterium quodammodo sit desolatum prohibet ut nisi eidem celeri provisionis et relevaminis remedio succurratur in proximo amplius non adjiciet ut in statum pristinum resurgere valeat. Nos volentes ne ipsum Monasterium in offensam Dei et divini officii diminutionem longe vacationis ferat dispendia et huiusmodi contentionis inter prefatum Patriarcham et vos subiacente materia audire simpliciter et de plano examinare, decidere et fine debito sententiare in terminis abbreviatis et sine strepitu

et figura iudicii procedendo maxime attento quia necessitas eiusdem Monasterii requirit in iis celerem expeditionem. Quocirca Universitati vestre fidelitati firmiter iniungendo mandamus quatenus die mercurii proxime venturo coram Nobis cum universis iuribus, privilegiis et munimentis quibus in dicto Monasterio Iuspatronatum habere contenditis una cum prefato Patriarcha legittime hinc inde comparentes, iustitiam in premissis, quam largiente Domino unicuique ministrari intendimus, recepturi et audituri, nullam in hoc negligentiam committendo.

Datum Utini XVII die januarii, regnorum nostrorum anno Hungarie XXVII, Romanorum vero III°.

Per mandatum D. Regis Prepositus S. Stephani Vicecancellarius.

1413 (1). Supplica del nob. Bartolomeo q. Sr Vicardo di Prampergo all'Imperatore Sigismondo per aver il possesso di beni a lui lasciati da Gio Francesco di Pers ed usurpati dal ribelle Odorico di Pers

Vol 666. MSS. Orgiano Bibl. Civ. Verona, pag. 176.

Serenissime Princeps ac Invictissime Rex. Vestre Celsitudini exponit et conqueritur Bartholomeus olim Ser Vicardi de Prampergo Aquilegensis Diocesis, quod quondam Johannes Franciscus de Pers in millesimo quadringentesimo tertio in suo ultimo testamento suum heredem universalem instituit in omnibus bonis suis Bartholomeum antedictum. Post cuius testatoris mortem orta questione et differentia de bonis et hereditate sua inter eumdem Bartholomeum parte ex una et Odoricum de Pers de presenti rebellem Sacri Romani Imperii et Ecclesie Aquilegensis parte ex alia, ambo compromiserunt in nonnullos arbitros et amicabiles compositores cum promissionibus, obligationibus et iuramentis hinc inde promissis et prestitis. Qui Domini Arbitri tandem eorum diffinitivam sententiam et arbitrium protulerunt et ambe partes illam approbaverunt et ratificaverunt licet per dictam sententiam et arbitrium dictus Bartholomeus per dictos Dominos Arbitros enormiter fuerit lesus et damnificatus. Post quam quidem latam sententiam idem Odoricus de Pers licet illam approbasset et ratificasset, neglectis promissionibus et iuramento proprio denegavit et renuavit adimplere et facere iniuste

(1) Desumesi l'anno da quello della morte del Vicario di Aquileja Federico di Porcengo o dalla presenza dell'imp. Sigismondo in Friuli ai primi mesi del 1413.

sibi in dicta arbitrali sententia. Et quamquam licitum fuisset eidem Bartholomeo etiam non observare dictam arbitralem sententiam ex quo idem Odoricus prius non observavit, nihilominus quia idem Bartholomeus iuraverat observare sententiam et timens incurrere periurium si contrafaceret, habuit recursum ad sedem apostolicam pro absolutione iuramenti. Et tandem olim bone memorie Bonifacius papa VIIII et successor suus Innocentius papa XII per autenticas et apostolicas litteras commiserunt et mandaverunt venerabili D. Decano Aquilegensi ut si vocatis partibus reperiret eundem Bartholomeum per dictam sententiam lesum et enormiter damnificatum, dictum compromissum et sententiam et omnia exinde secuta cassaret et annullaret, nec non iuramenta per eum prestita relaxaret et eundem Bartholomeum ab eisdem absolveret ac eundem restitueret et reponeret in illum statum in quo erat ante dictum factum compromissum. Quibus quidem litteris apostolicis pro parte ipsius Bartholomei presentatis olim ven.li viro D. Federico de Pulcinico decretorum doctore tunc Decano Aquilegensi et citato legitime coram eo prefato Odrico et pluribus actibus iudiciariis observatis, idem D. Decanus mortuus est, quin imo etiam his pendentibus et exorta guerra inter Maiestatem Vestram et Comunitatem Venetiarum, idem Odoricus adhesit Venetis et adheret de presenti contra Romanum Imperium, Vestram Regiam Maiestatem et Ecclesiam Aquilegensem

et per consequens bona sua tanquam rebellis Imperii vestro fisco
sunt confiscata. Et quia Clementissime Rex idem Bartholomeus
est heres universalis ipsius quondam Johannis Francisci vigore sui
testamenti, ac idem Odoricus rebellis Imperii neglexit parere dicte
arbitrali sententie et maxime attenta morte ipsius D. Decani co=
ramquo dicta questio vertebatur ut pareatur et subveniatur
expensis et indempnitati ipsius Bartholomei ne de novo coram
alio oporteret litigare: supplicatur eidem Regie Clementie
ad quam spectat super his providere tanquam de bonis sibi
confiscatis ut dignetur declarare eundem Bartholomeum
tanquam heredem universalem ponendum et inducendum in
tenutam et corporalem possessionem bonorum omnium et here=
ditatis dicti quondam Johannis Francisci, non obstantibus
quibuscumque in contrarium facientibus. Cum idem Bartho
lomeus sic positus et inductus offerat se parere iuri et respon=
dere de iure cuicumque pretendenti se habere melius et potius
ius in bonis et hereditate antedicti Johannis Francisci et
nihilominus quia idem Odoricus a tempore mortis ipsius Jo.
Francisci indebite et iniuste percepit et exegit fructus, red=
ditus et proventus bonorum et hereditatis sue qui ad eundem
Bartholomeum spectabant et pertinebant de iure et quia pre=
dictis occasionibus idem Bartholomeus multas expensas et dampna

in iudicio et extra passus est, petit et supplicat ut Vestra Regia Clementia sic et taliter dignetur providere quod eidem Bartholomeo super bonis que fuerunt dicti Odorici et nunc confiscatis, solvatur usque ad integram satisfactionem quos fructus, damna et expensas idem Bartholomeus dicit ascendere ad ducatos mille auri. ——

Nota: pendet.

~~Anno 1413~~

XXVIII

1413. Udine Scuse di Ser Pretto di Zucco nelle questioni per il castello di Moruzzo, presentate ~~a~~ S. Sigismondo Re de' Romani.

1413 ~~Verona~~

MCCCCXIII. Excusationes ser Pretti de Zucho

Serenissime Maiestati Vestre humiliter ac devote exponitur pro parte eiusdem Maiestatis fidelis servitoris Pretti de Cucanea qualiter quondam ser Johannes eius pater ab octo annis citra et ultra iusto et vero titulo emptionis tenuit et possedit partem Castri Murucii que fuit olim ser Federici consortis infrascripti ser Marci, deinde post ipsius patris sui mortem ipse Prettus servitor M. V. certo tempore similiter tenuit et possedit, quo tempore exorta guerra inter Utinenses et eorumque Colligatos ex una et Civitatenses et eius Colligatos ex altera, dictus Prettus et Marchus de Murucio compositionem et pactum invicem fecerunt, quod neque dictus ser Marchus absque voluntate et licentia ipsius Pretti posset dampnificare aliquos de Patria nec e converso prefatus Prettus absque dicti Marci licentia et consensu aliquem de Patria similiter dampnificare posset et quod unus alteri deberet facere bonam societatem permittendo intrare unus alterum seu eius Capitaneum in dictum Castrum ad eorum beneplacitum prout de hiis plenius constat quadam ipsius Marci litera manu ipsius scripta et eius sigillo proprio sigillata. Qua promissione et pacto non obstantibus idem Marchus quemdam ipsius Pretti Capitaneum ad custodiam partis sue Castri Murucii predicti deputatum

violenter et de facto a dicto loco expulit, per hunc modum ipsum Prettum a possessione partis sue loci predicti spoliando et detinendo eidem pariter alia bona in potestatem occupata, que bona fuerunt predicti Ser Federici consortis sui, cuius heres ipse Prettus et consortes sui sunt. Quapropter idem sér. Maiestati humiliter supplicat ut sic dignetur ipsum Prettum et consortes eius indebite et de facto spoliatos in pristinam possessionem partis suorum loci Murucii et bonorum predictorum sicut per Magnificum D. Peponem determinatum fuit, reducere et restituere primo et ante omnia, deinde aliam cognitionem preditorum committere vel de iure cognoscenda committere, cum idem Prettus pro se et consortibus eius offerat se paratus supra predictis parere iuri et ausyre quid iustum fuerit et ordo dictaverit rationis.

Insuper Ser. Maiestati Vestre pro parte eiusdem Maiestatis Vestre dicti servitoris et fidelis Pretti de Cuchanea contra quem seu ad ipsius est deductum noticiam per Rev.mum DD. Lodovicum Patriarcham Aquilegensem est facta et expedita certa querela, quod contra determinationem et deliberationem alias factam in pleno Parlamento Patrie, videlicet quod nullus pro D. Tristano de Savorgnano et de domo sua intercedere deberet intercesserit et quod prestiterit auxilium, consilium et favorem pro eo, dando eidem et castris suis victualia etc.: respondetur et primo quoad primam partem verum esse dictum Prettum pro dicto D. Tristano intercessisse

illa forma, videlicet quod ipse Prettus tamquam persona requisita per Magn. D. Pisonem servitorem M. V. secum accederet ad partes Ungarie, accessit portavitque manu certam litteram credencialem sigillatam sigillo certorum Nobilium Patrie Vestre Regie Maiestati, cuius vigore dum ad presentiam M. V. fuisset, exposuit et confirmavit ea que Ambassiatores totius Patrie dixerant et exposuerant. Quantum vero ad aliam partem quod prestiterit auxilium et favorem dederitque victualia locis dicti D. Tristani, respondetur hoc minime verum fore, nam sicut notorium et manifestum est pluribus civibus Civitatensibus ipsum Prettum oportuit emere bladum prout emit in dicta Civitate Austrie, si suam vitam ducere voluit in hoc seculo in vicibus quamplurimis, per que regia Maiestas comprehendere potest predicta sibi imposita minime vera esse, cum etiam si ipsi D. Tristano et locis suis, qua intentio ipsius tamen numquam fuit subvenire de victualibus voluisset, non potuisset quod si per Vestram R. M. unquam repertum fuerit, quod dicto Tristano et locis suis subvenerit et victualia aliqua prestiterit vult penam propria in persona patiet luere.

Item ad obiecta et imposita prefato Pretto servulo M. V. per Marchum de Murucio de et supra captivationem ipsius Marcichi respondetur verum esse dictum Marchum alias captivatum fore per ipsum Prettum et hoc tempore guerre vigentis inter Civitatenses et Utinenses

... Nuovi Vagono ... Firenze ...

tamquam more guerre, sed non ad aliquem malum finem et non causa extorquendi aliquod de suo, quem Ser Marchum et quemdam eius famulum subito cum scriptum et intimatum fuit sibi per Officiales D. Federici Comitis de Ortemburg et per Comunitatem Utini quod eum relaxare deberet, volens mandatis dictorum Officialium obedire et precibus dicte Comunitatis annuere, libere relaxavit non accipiendo neque extorquendo sibi aliquid de suo. Et si vigore captivacionis predicte penam aliquam pati deberet, dicit quod habet quandam litteram dicti D. Piponis eidem sibi factam nomine R. M. per quam absolutus et liberatus est. Super autem obiectis sibi per dictum Marchum quod derobaverit burgum dicti Castri Murucii, dicit hoc minime verum fuisse, ymo admiratur quod predicta dicere ausus est contra omnem veritatem.

... vita... pac..., faciant amicos et concordare debeant.

Bibl. di Verona. Mss. Vol. 666. 15°. pag. 241

1413, 26 aprile. Udine. Supplica di Francesco ed Antonio q. Ser Missio di Remanzacco abitanti in Udine per essere ritornati dai danni sofferti ad opera di Federico e Tristano di lui figlio di Savorgnano, il primo dei quali fece uccidere il padre.

Orig. MSS. Ongaro Bibl. Verona, 66, 15, pag. 53.

Reverendissimo in Christo Patri et D. Ludovico Duci de Deck me non Patriarche Aquilegensi dignissimo et Magnificis Domi= nis Deputatis ad Parlamentum per invictissimum Imperatorem nostrum.

Invictissime Maiestati vestre exponitur humiliter et devote pro parte fidelium servitorum eiusdem Maiestatis vestre videlicet Francisci et Anthonii fratrum de Utino quondam Ser Missii ac Nicolai eorundem nepotis, qualiter dum Sedes Aqui= legensis vacaret et eidem provisum foret per D. Papam de quodam Rev.mo D. Philippo Cardinali sub titulo Commende, quod tandem D. Cardinalis in Patriam applicuit per ipsius D. Cardinalis talem adventum in Patriam multa et diversa scandala, errores et guerre orte fuerunt in Patria maxime inter Utinenses et eorum Colle= gatos ex una parte et Civitatenses et eorum Collegatos ex alia parte, qua guerra per multos annos in Patria perduravit ad magnam ipsius Patrie consumptionem. Denique pro pacifico statu et tranquillo eiusdem Patrie D. Papa qui pro tempore erat transmisit in Patriam quendam D. Patriarcham Jerosolimitanum ut Vicarium Apostolicum, defensorem, gubernatorem Patrie antedicte, qui quidem D. Vicarius Apostolicus antedictus post multa dum intra Utinum applicuisset, confisus prudencia et discrecione

prefati Principi eundem Franciscum tanquam fidelem servitorem sancte Romane Ecclesie ac Aquilegensis Ecclesie elegit in suum Secretarium et fidelissimum Consultorem, cui ut fideli Secretario suo omnia sua secreta et occurrentia revelabat et inter alia sibi tandem revelavit quomodo persenserat olim D. Federicus de Savorgnano milite patre Tristani de Savorgnano conspirasse cum Illustri Principe D. Duci Austrie et cum Magnifico olim Paduano contra honorem et statum sancte Romane ac Aquilegensis Ecclesiarum, instans idem D. Vicarius Apostolicus tam ipsi Francisco tunc eius Secretario et Consultori quam etiam aliis suis Secretariis et Consultoribus pro quibus similiter ea occasione miserat, ut sibi consilium et favorem prestare vellent pro iure et iustitia administrando supra premissis et premissorum occasione. Qui quidem Franciscus presentiens bellicosum statum tunc temporis in Patria vigentem, maxime attento et considerato quod Dominium Venetiarum in Patria Fori Julii plura Fortilicia habebat, similiter et Dominus Paduanus etiam multa Fortilicia habebat in Patria et quod in Terra Utini gentes Venetorum erant in copia magna, valde dubitans ne forte Patria et Ecclesia Aquilegensis, ammissa libertate propria subiugaretur aut ipsi Dominio Venetiarum aut ipsi Domino Paduano aut aliquo forte tumultu in Terra Utini elevato, bona civium omnium ad confiscationem mitterentur, consuluit et instetit pro bono pacis et concordie et tranquillo statu tam totius Patrie quam Terre Utini antedicte, quod eundem D. Federicum de Savorgnano minime supra premissis, [illegible] deberet et sic obtentum fuit per omnes in prefati D. Patriarche Consilio.

Postquam per satis magnum temporis spatium antedictus D. Federicus
de Savorgnano dum premissa ad eius aures pervenissent, instetit
cum Francisco prefato Consiliario et Secretario antedicto, ut sibi
tractatum et consilium suprascriptum deberet seriosius dilluci-
dare. Qui quidem Franciscus tanquam fidus servitor et secre-
tarius Domini sui, predicta sibi revelare protinus denegavit.
Post hec sepedenique volente eodem D. Federico et instante eundem
Franciscum post multum temporis spacium ut et c[onjun]ctim
itaque predicta revelare debere et ipso Francisco premissa sibi fa-
cere recusante, tractatum fuit contra ipsum et quondam patrem suum
predictum, ipsis occasione premissa in carceribus detrudi debere, prout
indubie factum fuit et dum repertum fuit ipsum nullum crimen
comisisse, fuit libere relaxatus, sed eius quondam pater prefatus ad
instanciam dicti D. Federici per quosdam suos emulos ipsi D. Federico
[adhe]rentes fuit impie, inique contra ius et fas in octo millibus ducatis
mulctatus et condempnatus, quod cessit ad ruinam ipsius et domus sue con-
sumptione. Quare suprascripte Maiestati vestre supplicatur hu-
militer et devote pro parte fratrum et nepotum prescriptorum
[qua]tenus [...] in premissis informationem habere eadem Vestra Maiestas
dignetur seu illam viro scientifico et fideli premissorum cognicionem dele-
gare dignetur, supra quibus et eorum occasione si repertum fuerit
eundem Franciscum in aliquo fuisse sontem, culpabilem ac reum,
non fugens iusticie cultum sed affectans, instat contra se et bona
sua gladium iusticie dirigi et admoveri. Sin autem repertum fue-
rit ipsum fuisse virum fidum, secretarium et Consultorem iustum
nulliusque criminis labe pollutum: instat sibi, fratri et nepotis suis pre-
fatis refectionem, restitucionem honoris sui et suorum, restaurum et emen-
dationem dampnorum omnium ac interesse suorum antedictorum contra

et adversus eos qui causa fuerunt damprî sui et decorum fieri debere, prout de ipsis et Mandatis vestre celsitudine in premissis et aliis omnibus geritur et fiduciam plenioreem ==

Exp. / MCCCCXII, ind. VI, die XXVI Aprilis presentata per Franciscum Ser Nicoli —

Nota: pendet.

(1413 [illegible]) I Signori Natale e Francesch[ino] Panciera di Portogruaro si protestano innanzi al Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck [illegible] f[ratel]lo carnale del fu Patriarca Antonio Panciera loro fratello.

MSS. Ungaro, Bibl. Veron. [illegible] 15, pag. 49.

Copia di mano di Jacopo di Antonio Suazo di Tricesimo [illegible]

Coram vobis reverendissimo in Christo patre et domino nostro domino Lodoico [illegible] sancte sedis aquilegensis patriarcha ellecto dignissimo ac [illegible] libus egregiis et prudentibus viris Dominis prelatis, nobilibus et Comunitatibus Patrie Foroiulii [illegible] ipsius Patrie Colloquium representantibus, Nos Natalis et Franceschinus Panciera de Portugruario germani [illegible] [illegible] infrascriptas [illegible] contra et [illegible] [illegible] [illegible] patrem et [illegible] [illegible] [illegible] sancte romane ecclesie dignissimum Cardinalem [illegible] Patriarcham [illegible] germanum nostrum quam etiam [illegible] in hunc [illegible] [illegible] et protestamus quod [illegible] intendimus [illegible] responsionem nostram [illegible] cum aliqua persona in [illegible] infrascripto [illegible] tam contra prefatum Dominum Cardinalem quam etiam [illegible] [illegible] et productorum in Parliamento (sic) seu eius Consilio inchoare litigium aliquod seu litem contestare cum persona aliqua, cum in ipso Parliamento et eius Consilio multi sint nobis emuli et suspecti et nobis inimicentur eo quod etiam inimicabantur Domino Cardinali germano nostro sed [illegible] Iudiciis ordinariis Vicariorum prefati Domini nostri Patriarche [illegible] Patrie huius servato unicuique persone offerrimus nos responsuros in iure.

[illegible] primo [illegible] querelam factam per Federicum de Panegallis qui conquestus fuit contra prefatum reverendissimum Cardinalem tunc Patriarcham [illegible] quod tirannice [illegible] Terram Portusgruarii et quod

condemnavit eum et quosdam alios in certa pecuniarum quantitate contra debitum iuris etc. Nos Natalis et Franceschinus fratres germani predicti D. Cardinalis pro honore ipsius D. Cardinalis, dicimus quod ipse D. Cardinalis numquam fuit tirannus in Patria nec [illegible] sed in omnibus fuit mitis et benignus et unicuique fecit iustitie complementum secundum mores Patrie nec est aliquis qui possit aliqua ratione conqueri de eo et si Dominus noster Patriarcha vult scire quare ipse Federicus et alii fuerant condemnati videat quaternos [illegible] Portusgruarii que condemnavit eos et si quaterni fuerint mutati inquirat ab hominibus Terre non suspectis et invenietur bene que et qualia ipsi commiserunt et qualiter ipse D. Cardinalis tunc Patriarcha fuit eis benignus in pena, de humanitate nimia potest redargui, sed non de crudelitate.

Item dicimus nos Natalis et Franceschinus Pancieras prefati, non tamen animo litem contestandi hic in Parliamento vel consilio, sed solummodo animo et intentione informandi vestram Reverendissimam Paternitatem [illegible] quod satis miramur de petitione Bartholomei nati nobilis [illegible] ... de Prodolono quod petat noviter partem Castri Zopole, quam partem tenuit a duo nos emisse a dicto patre suo causis non indicta [illegible] infrascriptis. Cum enim Castrum Zopule cuius medietas ad [illegible] ... dictum Franciscum de Prodolono pertinebat per Nobiles de [illegible] teneretur et possideretur in totum et occasione Castri ipsius inter partes [illegible] lites discordie et controversie maxime a duo fuissent verse et verterentur in tantum quod duo Nobiles utriusque partis se mutuo interfecerunt ac [illegible] ipsorum etiam mortificarunt, dictus Franciscus de Prodolono et nonnulli affines sui sepe et sepius cum magna instantia nobis institerunt

et partem suam Castri predicti emere deberemus, quod ad pro tunc facere [illegible] curavimus, videntes non ipsam intricatam [illegible]. Tandem dicto Francisco de Prodolono et aliis quampluribus Nobilibus de Patria nobis maxima cum instantia persuadentibus ut ipsum Castrum ab utraque parte pro tollendis discordiis emere deberemus ne graviora in posterum scandala evenirent, fuimus contenti ipsum Castrum ab ipsis partibus emere et emimus, partibusque ipsis pretii solutionem integraliter persolvimus et ab illo tempore citra ipsius Castri possessionem pacificam usque in hodiernam diem habuimus et habemus de presenti. Quare dicimus et cum instantia supplicamus ut V. R. P. eidem Bartholomeo supra predictis dignetur silentium imponere. Nihilominus si idem Bartholomeus pretendit se ius aliquod habere, placeat V. D. ipsum ad Vicarium nostrum remittere coram quo more Patrie servato offerimus nos in iustitia respondere, cum non debet causa ista in Parlamento vel Consilio terminari, cum Castrum ipsum possederimus et possideamus pacifice iusto titulo rationis.

Item est et quidam alius cuius nomine ignoramus qui conqueritur de [illegible] ferro sibi ablato in Portugruario. Ad hoc dicimus citra litiscontestationem et animo non contestandi litem, quod nunquam nos accepimus sibi aliquod ferrum nec impedivimus nos contra eum, sed si D. Cardinalis accepit sibi, non dubitamus quod cum bono iure et iusta rationem et quandocumque fit [illegible] habemus [illegible]

Item est proposita per D. Matheum de Valvasono qui conqueritur, quod nos spoliavimus eum plebe Zopole et impedimus eum, dicimus animo non contestandi litem, quod veritas est in contrarium, nam nunquam aliquis nostrum impedivit se in aliquo, quia nostri non interest impedire nos de beneficiis, sed est verum quod D. Cardinalis germanus noster tunc Patriarcha, propter demerita sua et propter rebelliones per eum factas contra dictum tunc Patriarcham et propter adhesionem Angeli Corario damnati, privavit ipsum D. Matheum plebe Zopule

et cum auctoritate etiam Pape Alexandri contulit cuidam
Presbitero Danieli qui est in possessione dicte plebis et audi=
vimus quod Reverendus D. Guillelmus Concordiensis fecit illo Presbi=
tero Danieli certum mandatum ex deliberatione Parliamenti
quod exiret possessionem. Ipse vero Presb. Daniel de hoc sen=
tiens se gravatum, quia non citatus, non monitus, non convictus
erat condemnatus per Parlamentum, quod etiam nullo modo
habet potestatem in clericos, appellavit ad sedem apostoli=
cam et ibi prosequitur ius suum: dicimus ergo quod
nihil impedivimus nos nec impedimus sed bene supplicamus quod
ipsi presb. Danieli non fiat iniustitia et quod ipse D. Matheus uta=
tur iure suo coram iudice competenti:

Item ad proposita per Johannem de Valvasono qui conqueritur contra
nos quod impedimus nos de iurisdictione Ville Zopole spectante ad eum
et facimus fossata etc. Animo non contestandi litem, dicimus
quod non impedimus nos de iure suo sed de nostro, quia ha=
bemus et possidemus iusto titulo et sententia et laudo median=
tibus secundum mores Patrie et cum fuimus in possessio=
ne, non auctoritate nostra et ipsi de Valvasono super hoc fecerunt
nos citari in Curia Romana et ibi pendet lis et ibi utimur iure nostro
Et admiramus quare impetunt nos modo hic, offerimus nos iustitie
pausuros ibi in curia propter quod ibi tracti sumus per eos, nec in=
ferior iudex de iure potest se intromittere de fossatis que fecimus.
Fecimus quia potuimus facere, quum proprietas territorii ut fecimus

nostra est et fecimus pro fortificatione Castri nostri et ut hostes Pa=
duae scilicet Veneti non possent nobis nocere. Quare dicimus et
supplicamus sibi fore imponendum silentium rationibus supra
dictis

Item ad id quod Guiglelmus de Thopalicho conquestus fuit quod
ego Natalis accepi sibi certam quantitatem bladi, dico non animo
litem contestandi; quod nescio quod dicat et quod ipse Guiglelmi=
nus est civis utinensis et ego similiter utatur coram Rmo curam
Capitaneo nostro vel officialibus Rev.mi D. Patriarche quia respon=
debo secundum mores Patriae.

Item D. Guiglelminus de Prata conqueritur in me Vitale Vincera de Porto=
gruario quod misi famulos meos contra eum ad comburendam quandam eius Villam
et quod ulterius ingressus fui ad Medunam etc. Ad quam querelam sic dico
et prae protestor quod si aliquid dico supra huiusmodi materia, non dico
animo contestandi litem nec causa habendi aliquod litigium cum eo, quia
me non tangit, nam quidquid actum est, factum est per Rev.mum D. Cardi=
nalem Aquilegiensem tunc Patriarcham, sed nihilominus per informationem
V. R. D. dico et noto prout inferius continetur.
Et primo Rev.mus Pater D. Antonius Cardinalis tunc Patriarcha Aquilegiensis
fecit novitatem aliquam contra D. Guiglelminum de Prata, ipse Dominus
tunc Patriarcha pro deffensione sua et Ecclesie me fecit habens causam legiti=
mam, quum ipse G. de Prata contra prefatum Dominum tunc Patriarcham
et Dominum suum tractans adhesit damnato Angelo Chorario olim Pape
Gregorio nuncupato tunc Arimini residenti et ut publice tunc ferebatur
procuravit quod alter esset Patriarcha scilicet D. Antonius de Ponto tunc
Episcopus Concordiensis et sic factum est et de hoc non contentus, ut publicum

Vagnini ... Firenze

fuit primum et quod ipse Gregorius una cum ipso D. Antonio de Ponto
prefato Patriarcha ad hanc Patriam se conferret, qui Gregorius
Patriam et Fortelitia Ecclesie Aquilegensis iam inter nepotes suos
per membra disperat, prout voce publica ferebatur, cum itaque per
aquam Liquentie multis astantibus navigasset cum [illegible]
cum dicto Gregorio, Guigelminus de Prata ivit obviam ac dicto Antonio
de Ponto cum ipso suo quodque Corboloneum de subtus [illegible]
de Ponto cum ipso suo quodque Corboloneum de subtus ... ipsum
et ipsos conduxit et recepit in Prata, propter quam causam predictus D.
Cardinalis tunc Patriarcha, videns quod ipse Angelus Chorano et Antonius de
Ponto conabantur ad destructionem ipsius ac Ecclesie sue habensque in

mandatis hoc ab utroque tunc Collegio reverendissimorum domino-
rum Cardinalium ac a Sanctissimo Domino nostro D. Papa Johanne
XXIII tunc apostolice sedis legato in Bononia et a Concilio Pi-
sano quod diffinivit ipsum Angelum et sequaces hereticos
et scismaticos et mandavit ut quilibet insurgeret contra eos,
misit gentes suas ad agrediendum ipsum Angelum Chorario
et Antonio de Ponto et dictum Guigelminum de Prata ac quos-
cumque adherentes eis et ad faciendum omnia damna contra
eos tamquam contra publicos hostes Ecclesie Dei ac Patrie
Aquilegensis et sui ipsius et eius rebelles et mandavit michi
Natali germano suo quatenus mitterem etiam famulos meos,
unde si feci, feci debitum meum tamquam quia fidelis et subditus
eius, nam si facerem hodie mandata Rev.mi Domini mei D.
Patriarche, tum quia licet germanus tamen etiam familiaris

eius aram. Et quod prefatus D. Cardinalis tunc Patriarcha
propendebat et propendit dictum G. de Prata nedum adherere
dicto Angelo Chorario sed etiam Venetis prout postmodum manifeste
apparuit, mandavit gentibus suis et m. Natali familiari
meo fieri insultum in La Medina quam dictus G. de Prata
vi et contra ipsius D. Patriarche voluntatem occupabat
ne locus ipse esset causa destructionis Terre Portusgruarii et
Patrie, quum ex ipsa exibant gentes contra ipsum D. Patriarcham et
in damna fidelium suorum. Multa alia ut induitur tenuerunt
posse prefatus D. Cardinalis dicere et allegare contra ipsum D. Guigelminum, que non curo modo dicere, sed ipse D. Cardinalis suis
loco et tempore forsan ius suum prosequetur. Unde concludendo
dico quod si aliquod feci, feci mandatum Domini mei tunc Patriarche, mandata Concilii Pisani, mandata Pape Alexandri et
mandata utriusque Collegii et sic debitum meum, ipse vero non

Ad id quod dicit quod erant treuge sive Suffitientie,
dico quod hoc ignoro, sed bene scio quod D. Cardinalis tunc
Patriarcha numquam praticavit nec quesivit ipsas suffecentias
a Venetis et sique fuissent, ipse Guigelminus de Prata adherendo Angelo Chorario ac Antonio de Ponto profanato Patriarche
et introducendo eos supra territorio Ecclesie Aquilegensis contra
ipsum D. Cardinalem tunc Patriarcham necessit frangere; licitum fuit ymo debitum ipsi tunc Patriarche se et Patriam
eius deffendere specialiter receptis sibi dictis mandatis Concilii Pisani,

Alexandri Pape ac utriusque Collegii: ego vero Natalis nunquam habui speciales treugas cum ipso et sic nichil potest michi imputare, unde sibi imponatur silentium.

Et quod dixit ipse D. G. de Prata quod tenebat La Medunam de mandato Magnifici et potentis Domini nostri D. Federici Comitis de Ortemburg Sacri romani imperii Vicarii generalis in cuius obedientia parum stetit, quia posuit se in protectione Venetorum sponte et libere, nulla coactione seu timore premissis et ab eis stipendia seu provisiones recepit ut hec publica sunt et notoria, tamen ipsa La Meduna in qua pauce habitationes erant non ultra quam XII erat et est Ecclesie Aquilegensis et spectabat et pertinebat ad ipsum Rev.^mum D. Cardinalem tunc Patriarcham qui fuit semper fidelissimus servitor serenissimi et invictissimi Principis et DD. Sigismundi Romanorum Regis ac Ungarie etc. et hanc optimam eius voluntatem plene novit Magnificus et potens DD. Comes Cilie ac venerabilis et egregius vir Dominus Prepositus Quinque Ecclesiarum.

Ultimo dicimus quod si isti supradicti proponentes contra nos Natalem et Franceschinum aliquod ultra quod oretenus proposuerunt, dixissent in scriptis, quod ignoramus, quia copias itidem petitas non potuimus habere propter brevitatem temporis, petimus nobis copias dari et respondebimus ad ea que nostra interierit.

Fine

Suppliche presentate a Sigismondo Re di' Romani, al Patriarca d'Aquileja ed al Parlamento Generale del Friuli, senza data, ma certo ~~del~~ 1413-1414.

1-28

. . . . prenominati seu Tri-stanus et certi nobiles de Savorgnano conficta sub voce seu vocabulo Advocatie pro prefata Ecclesia S. Stephani, quinitam proventuum seu bladorum partem debendam ex integro Ecclesie et suis pro tempore Prepositis ex dictarum villarum territoriis atque campis, preiudicialiter et indebite a colonis et camerariis predictarum continuo collegerunt et perceperunt, quod quos etsi talis Advocatie titulus adiaceret, quod omnino negatur, quicquid tali pretextu in diminutionem fructuum eidem Ecclesie debitorum exigere seu quovis modo percipere non deberent. Quas quidem occupationes, detentionesque indebitas atque tyrannicas patraverunt et commiserunt dicti Tristanus et nobiles de Savorgnano contra Dei precepta, sacrorumque canonum instituta dicte Ecclesie immunitatis

... regis ac Ungarie etc et hanc op-

timam eius voluntatem plene novit Magnificus et potens D.

Comes Cilie ac venerabilis et egregius vir Dominus Prepositus Quinque

Ecclesiarum.

Ultimo dicimus quod si isti supradicti proponentes contra nos

Natalem et Franceschinum aliquod ultra quod oretenus proposue-

runt dedissent in scriptis, quod ignoramus, quia copias ibidem

petitas non potuimus habere propter brevitatem temporis,

petimus nobis copias dari et respondebimus ad ea que nostra

interertit.

Fine

Ercole da Camino Preposito di S. Stefano di Aquileja chiede al Re Sigismondo il risarcimento di danni sofferti ad opera dei Savorgnani, nei suoi diritti sulle ville di Terenzano, Cussignacco e Pradamano.

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. Vienna, [illegible] 159

Serenissime ac Invictissime Princeps Romanorum Rex. Sacre Vestre Regie Maiestati querelantes exponit nobilis et fidelis infrascriptusque servitor eiusdem Herculis de Camino Prepositus S. Stephani de extra muros Aquilegie et asserendo proponit, quod cum pluribus retroactis temporibus Tristanus et certi sui maiores de Savorgnano in grave preiudicium ymo gravissimum et iacturam Ecclesie sue antedicte illorumque ignominiam qui pro tempore in ea Prepositi extiterunt, per vim, coactionem, potentiamque tyrannicam tenuerunt et occupaverunt Iura, Iurisdictiones ac Immunitates spectantes et pertinentes ad prelibatam suam Ecclesiam S. Stephani videlicet in villis Terenzani, Chusignaci et Predemani in quibus ab antiquo ius obtinuit et dominium Ecclesia memorata. Verum in iamfatis villis ius domini habere pretendentes dicti Tristanus et certi sui de Savorgnano conficta sub voce seu vocabulo Advocatie pro prefata Ecclesia S. Stephani, quintam proventuum seu bladorum partem debendam ex integro Ecclesie et suis pro tempore Prepositis ex dictarum villarum territoriis atque campis, preiudicialiter et indebite a coloniis et censuariis predictorum continuo collegerunt et perceperunt, apud quos etsi talis Advocatie titulus adiaceret, quod omnino negatur, quicquid tali pretextu in diminutionem fructuum eidem Ecclesie debitorum exigere seu quovis modo percipere non deberent. Quasquidem occupationes, detentionesque indebitas atque tyrannicas patraverunt et commiserunt dicti Tristanus et sui de Savorgnano contra Dei precepta, sacrorumque canonum instituta dicte Ecclesie immunitatis

et privilegiorum violatores, quos Imperialis culminis est seu Ecclesiarum invasores propulsare. Supplexque igitur postulat atque petit iamfatus Dominus Electus sui et Ecclesie sue nomine, quatenus ut decet Imperiale decus pie dignetur eadem Regia Maiestas pratique dicte Ecclesie indemnitati opportuna provisione succurrere et strictius demandare, ut dicta Ecclesia et qui in ea pro tempore prefuerint, libere et pacifice, ut est debitum, pleno iure, immunitate, iurisdictione et privilegio, integraque proventuum perceptione fruantur in villis antefatis, ut sic dicta Ecclesia ad omne ius suum redintegrata et restituta, digne valeat incumbentia sibi onera supportare et qui in ea prefuerint debite deservire.

Nota degli oggetti esportati dalla casa di M.° Pietro calzolajo d'Udine, quando Tristano di Savorgnano entrò coi suoi di notte in Udine nel marzo 1412. —

2

MSS. Ongaro, Bibl. Verona, 665, 15 — p 187

Infrascripta sunt que spoliata et exportata fuerunt tempore quo D. Tristandus de Savorgnano de nocte intravit terram Utini per foveam ... per eius sequaces et sibi adherentes in domo et extra domum Magistri Petri cerdonis ... de Burgo ... Utini ... sub MCCCCXII, ind V, de mense marcii.

Et primo intraverunt violenter in domum ipsius M. Petri et fregerunt unam capsam de nuce ... ipsius M. Petri et extra ipsam capsam acceperunt ducatos CXXXV.

Item fregerunt duos choffanos et duas capsas et unam archam longam et acceperunt extra dictos choffanos quatuor vestes que fuerunt olim D. Lucie uxoris ipsius M. Petri cum botanaturis; item acceperunt duas tunichas que erant ipsius uxoris M. Petri, fulcitas botanaturis; acceperunt etiam anulos et alia iocalia pertinencia ad ornatum dominarum; item acceperunt quatuor zachas de sindone et alia preparamenta linea valoris CC ducatorum et ultra.

Item acceperunt ex domo ipsius M. Petri certam quantitatem choriaminum ... et ... et alterius generis spectantium ad artem cerdonatus, ad valorem CCC duc. auri et ultra

Item acceperunt certam quantitatem vini et bladi, asungie et sevis et cere et salis et preparamenta et vestimenta ipsius M. Petri, que omnia ascendunt ad valorem CC duc. auri et ultra. —

MSS Ongaro Bibl ... Firenze ... XXX

Adamo de Formentini di Cividale chiede al Re Sigismondo che voglia fargli restituire il Galaito di Vergone occupatogli da Tristano di Savorgnano.

Orig. Mss. Ozzano, Bibl. Verona, b. 6ª, 15, p. 186

3

Gloriosissime Dominationi Serenissimeque Maiestati vestre, Adam de Formentinis de Civitate Austrie servulus vester querulose proponit quod quamquam a multo tempore citra Muta nuncupata el Galait que in Terra Vergom vestre Patrie Foriiulii exigitur ad ipsum exponentem suosque progenitores pleno iure spectaverit et pertinuerit, fueritque atque fuerint in pacifica et quieta possessione percipiendi et exigendi huiusmod Mutam, tamen vir nequam Tristanus nuncupatus de Savorgnano suique antecessores presumpserunt contra iuris et iustitie debito submerso usurpare et in usus seu verius abusus suos dictam Mutam convertere in grave dampnum ipsius exponentis. Quamobrem dictus servitor vester prelibate Maiestati vestre omniqua decet humilitate supplicat quatenus dignetur et velit solita benignitate vestra taliter sibi providere quod ad liberam et expeditam dicte Mute possessionem restituatur et reintegretur cum effectu, sibique de proventis ex dicta Muta ad manus dicti Tristani quam suorum predecessorum de bonis eorundem integre satisfiat. —

Domanda fatta dal nob. Guglielmo di S. Daniele al

Re Sigismondo e Patriarca d'Aquileja Lodovico contro alcuni di S. Daniele che coll'ajuto di Federico fu padre di Tristano di Savorgnano, l'aveano scacciato da S. Daniele togliendoli i beni. 4

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. S. Dan. Co. [illegible] 15, p. 177.

Petitio Guilelmi filii Ser Johannis de S. Daniele.

Illustrissime ac Invictissime Romanorum Imperatori et semper Augusto nec non Illustrissime Princeps ac Rev.^me^ in Christo Pater et Domine noster Lodovice Dei gratia Dux de Deck et Sancte Ecclesie Aquilegensis dignissime Patriarcha electe.

Comparui et comparens ego Guielmus filius q. Ser Johannis de S. Daniele humillime ac reverentissime expono, qualiter iam sunt anni XL et ultra quod quidam progenitores seu predecessores quorundam Guarnerii, Bartoli et Colai Consortumque suorum, qui se vocant Domini Castri vestri Rev.^mi^ D. Patriarche, quod vocant S. Danielis, dictum quondam Ser Johannem patrem mei Guielmi de dicto Castro S. Danielis expulerunt, bona sua omnia mobilia et immobilia ac posse vi et potentialiter in suos usus convertendo et in hodiernum diem occupando. Unde vel [illegible] dicti, quondam pater meus consequi ius suum coram preteritis DD. Patriarchis videlicet in repetendo, numquam potuit audiri, eo quod dicti Guarnerius, Bartolus, Colaus Consortesque sui adeo erant vinculo amoris connexi cum quondam Ser Federico de Savorgnano quam Tristano eius filio, qui ut ita loquar, erant plusquam Patriarcha, quod nullum suum ius ~~potuit~~ consequi potuit. Quapropter cum dictus q. Johannes olim pater meus mortuus sit nullo sibi superstite herede nisi ego Guielmus, et cum divina favente clementia vos invictissime ac summa iusticia famosissime Universi orbis Imperator in subversatione oppressorum ad has partes venire dignatus estis, vestre sacre imperiali Maiestati nec non vobis Rev.^mo^ Domino nostro Patriarcha huius Patrie remansuro gubernatore, supplico atque suppliciter exoro ut me in possessionem bonorum et iurium meorum restituere facere dignemini, offerens me de predictis sacre vestre regie Maiestati et quibus duxeritis ordinandum fidem facere plenariam.

Lagnanza di Gio. Fulcherio notajo di Spilimbergo
e di suo fratello Ambrogio [illegible] al Re Sigismondo
Contro Tristano di Savorgnano, per danni loro avvenuti in Udine
come amici del fu Patriarca Giovanni di Moravia.

Orig. MSS. Ungaro, Bibl. Verona, [illegible] f. 175

Vestre Sanctissime Maiestati ac Vestre Reverendissime Dominationi, exponitur et dicitur parte fidelium servitorum earumdem Johannis Fulcherii notarii et Ambrosii fratrum de Spegnimbergo, quod dum dicti fratres in Utino habitarent et servirent pie memorie Patriarche Johanni de Moravia etc. et ob mortem dicti D. Patriarche ipsi fratres non audentes Utini habitare, placuit quibusdam fautoribus D. Tristani de Savorgnano falsis coloribus et titulis accipere et violenter occupare infrascripta bona ipsorum duorum fratrum, videlicet unam domum sitam Utini in Cramariis, duos mansos sitos in villa de Izrano, unum mansum situm in Balelzia prope Spegnimbergum, unum mansum in S. Martino prope Valvesonum et ipsa bona de facto tenent et occupant in preiudicium maximum ipsorum fratrum. Quare eisdem Maiestati Sanctissime et Rev.me Dominationi supplicatur pro parte ipsorum fratrum, quatenus reduci faciatis ipsos fratres ad verum possessionem dictorum bonorum, offerentes se dicti fratres parere iuri ac prestare idoneam cautionem de iure parendo contra quoscumque pretendentes se habere aliquod ius in ipsis bonis etc. =

Il Conte Nicolò e fratelli di Pollenigo chiedono a Re Sigismondo l'indennizzo di danni sofferti dai Veneti l'anno decorso e da alcuni di Sacilo e di Aviano.

MSS. Ungaro, Bibl. Verona, 600, 15, p. 172

...renissime Princeps, Invictissimeque Rex Celsitudini vestre querulanter exponit Nobilis Iuvenis Ser Nicolaus Comes de Pulcinico pro se et fratribus suis quod anno proxime preterito post multa mala, depredationes et combustiones factas et commissas per gentes Venetorum in Castro Pulcinici et eius pertinentiis, eidem Ser Nicolao et fratribus remanserant certa bona et possessiones que per aliquos homines de Sacilo et Aviano eisdem fratribus accepta et igne consumpta fuerunt, quamquam ipsi fratres tunc temporis et anni fuissent et essent fidelissimi servitores vestre regie celsitudinis. Quare per eundem Ser Nicolaum pro se et fratres suos eidem V. R. C. supplicatur ut dictorum fratrum indempnitati velit providere taliter quod in totum non remaneant eorum bonis et rebus ac possessionibus desolati

Turino di Gemona domanda al Re Sigismondo il risarcimento dei danni arrecatigli da Tristano di Savorgnano occupando parte del Monte di Sonocolle (Sanquel) presso il Castello d'Osoppo.

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. Veronese, 666, 15. — p. 171.

Serenitatis Vestre culmini, pro parte fidelis servitoris eiusdem Turini de Glemona humillime exponitur, quod sceleris filius Tristanus nuncupatus de Savorgnano iuris et honestatis tramite postposito, ymo verius dtiverso contra omnium vestrarum imperialium legum dispositionem, iam sunt XII anni vel circa tirannide presumpsit invadere tres partes Montis vocati Sancquel prope Castrum Osopii, nec non certa bona ibidem existentia, spectantia et pertinentia tam in proprietate quam in possessione a dudum ad Turinum prefatum. Ipsaque sic detenta et occupata a dicto tempore citra indebite et iniuste tenuit et usurpavit fructus, redditus et proventus ex eisdem provenientes in abusus suos temere in preiudicium eiusdem exponentis convertendo et gravia damna in dictis bonis et Montis partibus inferrendo. Quare idem servitor Maiestatis Vestre humilius et gloriosissime Dominationi Vestre supplicat quatenus dignetur et velit sibi de opportuno iuris remedio tam benigne tamquam efficaciter providere, quod sicut de facto dictis bonis suis et fructibus inde secutis indebite spoliatus extitit, ita de facto iuris equitate exigente ad primevam dictorum bonorum suorum possessionem effectualiter restituatur et reintegretur, sibique de fructibus inde proventis seu qui a iamdicto tempore citra verisimiliter provenire potuerunt, nec non de damnis, expensis et interesse per ipsum supplicantem propterea passis integre satisfieri ut idem servulus vester prelibate Ser.ti Vestre nec non Aquilegensi Eclesie uberius prout affectat servire valeat atque possit. —

Presentata per Iacobus filium eiusdem Ser Turini de Glemona

Mss Ongaro ... Firenze ... 1412 ...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
q[illegible]
de[illegible]
[illegible]
Sa[illegible]
et [illegible]
Ta[illegible]
Be[illegible]
de[illegible]
eg[illegible]
q[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
na[illegible]
hu[illegible]
bon[illegible]

I nobili Bartolo, Morando e Janetto di S. Daniele si scolpano presso Re Sigismondo delle accuse d'aver favorito Tristano di Savorgnan

Orig. MSS. Dyaro, Bibl. Venez. [illegible] p. 166 8

Comunitas de S. Daniele!

[illegible] ac regia Maiestas. Quia obiectum est michi Bertolo [illegible] Imperii et eiusdem Maiestatis humilissimo subiecto ac fideli servitori nec non Morando ac Janutto fidelibus servitoribus, quomodo ipsi sigillaverunt certas litteras consignatas Presbytero de Zucho credentiales, quod revera nullis absentibus [illegible] omissis vel admissis illud non reperietur obesse.

Secundo obiectum est quod [illegible] de [illegible] ingressu Tristani de Savorgnano et favorem auxiliumque dederimus, quod verum minime reperietur.

Tertio quod dederimus victus et victualia exercitui Venetorum: cui Ego Bertulus respondeo de hoc nichil scire nec unquam alicui ipsorum favorem dedisse. Sed verum est quod Morandus et Januttus summa et ardua egestate compulsi que provenit tum ex insultu exercitus Venetorum qui usque ad muros omnia blada destruxit [illegible] secuit, tum ex occupatione bonorum aliorum nostrorum facta per Officiales Rev.mi Domini nostri D. Patriarche [illegible] sinistra informatione seu suggestione [illegible] de factis nostris, ut non dubitamus, obedientiam Venetis prestaverunt, aliunde non sperantes eis provenire subsidium, quia predicti Morandus et Januttus Utino pro subsidio tunc mittentes, nullum inde habuere responsum. Quare si aliter reperiatur, ut superius narratum est, meritas volumus subire penas tam bonorum propriorum quam personarum. Si autem innocentes nos supradictorum obiectionum inveneritis humillime supplicamus ut nos in pristinum statum tam Castri quam bonorum restituere Serenitas Vestra dignetur. —

9

Due di Spilimbergo supplicano all'Imp. [illegible] [illegible] [illegible] da Ser Tristano di Savorgnano, e li furono prigionieri.

Dall'Orig. nei MSS. Ongaro, Bibl. [illegible], Vol. 75, p. 160

Illustrissime ac Invictissime Romanorum Imperator Auguste nec non Rev.me in Christo Pater et Domine noster Ant. Aquilegensis Patriarcha Dignissime. genibus flexis ac misericorditer comparemus coram pedibus vestris nos Johannes Caligarius et Bergamascus Spadarius subditi et creature vestre de Spegnimbergo humiliter exponentes, quod cum Ser Tristanus existentibus nobis in carceribus suis promiserat Sacratissime Maiestati Vestre nos liberos de carceribus una cum aliis relaxare, quod minime observavit, ymo si manibus suis voluimus exire, nos oportuit promittere taleam et dare fideiussores. Postquam dum vellemus solvere taleam nostram, nobis per Vicarium ~~Imperialis~~ vestre ~~Maiestatis~~ *Imperialis Maiestatis stricte mandatum fuit quod nihil solveremus et cum fideiussores nostri ad hoc constringerentur, supplicamus humillime quatenus solita vestra ineffabili benignitate dignemini mandare taliter quod pro tempore ventura non opprimamur nec nos nec fideiussores nostri prout primo fuit de Vestre Serenitatis mandato inceptum. =

Esposizione delle accuse contro i Signori di Tarcento o altri di Porpetto, amici di Tristano di Savorgnano e a lui qui … Luigi di Arcano …

MSS. Ozzano, Bibl. Verona 605, 15, pag 144

Infrascripte sunt querele exponende contra infranominatos

De Tarcento

Et primo exponatur contra illos de Tarcento seu de Castro Porpeti qui prestiterunt auxilium, consilium et favorem Tristando de Savorgnano rebelli contra Sacrum Romanum Imperium etc. ac fratri suo et aliis proditoribus eorum sequacibus, contra deliberationem factam in generali Parlamento Patrie post obedientiam prestitam per ipsam Patriam Sacre Regie et Imperiali Maiestati, contra eorum proprium sacramentum etc.

Item quod responderunt lumeriis et aliis signis, lumeriis et signis que fiebant in Savorgnano ac in aliis locis ipsorum de Savorgnano.

Item quod tempore proditorii introitus furtive facti per dictum … ipsorum et alios proditores in ipsam Terram Utini, subvenerunt ipsi Tristano cum gentibus et aliis necessariis et presertim Franciscus et Odoricus de ipso Castro Porpeti personaliter armata manu venerunt cum d. Tristano in dictam Terram … ipsum in eius pravi intentione

Item continue prestiterunt victualia et alia necessaria predictis de Savorgnano.

Item quod tempore quo Pandulfus de Malatestis Capitaneus exercitus Venetorum venit in Patriam et invasit Terram Utini, predicti de Tarcento subito predicto campo Venetorum prestiterunt obedientiam et continue prosequerunt cum ipso campo ad damna et destructionem ac debellationem contra S. R. Imperium, ecclesiam Aquilegensem et eorum fideles: et hec omnia fecerunt, commiserunt et perpetraverunt contra eorum sacramentum per ipsos prestitum prefate Regie Maiestati tamquam periuri et infames.

Item quod post electionem Ambassiatorum videlicet D. Vincislai de Spegnimbergo et D. Alovisii de Cignottis traxerunt Nobilium per totam Patriam ad conspectum Sacre Regie Maiestatis, prefati de Castro Porpeti cum sigillo sigillaverunt litteram credentialem ad personam Pretti de Zucho in favorem ipsius Tristani, preter et contra consensum totius Patrie et contra dictam deliberationem Colloquii.

De Zucho

Item contra Prettum de Zucho exponatur quomodo idem Prettus post predictas obedienciam et determinationem Patrie, prestitit dicto Tristano consilium et favorem cum victualibus et aliis necessariis [illegible] inductis. Et tempore supra scripti proditorii introitus D. Tristani in Terram Utini, Jacobus Martini familiaris seu subditus dicti Pretti cum certis sociis prestitit favorem ipsi Tristano et secum intravit in ipsam Terram Utini in maximum detrimentum et dannum eiusdem Terre Utini et totius Patrie publice, contra sacramentum ipsius Pretti et consortium suorum alias per ipsos prestitum Sacre Regie Maiestati etc.

Et specialiter idem Prettus personaliter de instantia certorum nobilium de Patria, contra dictam deliberationem generalis Colloquii et contra ambassiatam commissam dictis DD. Vincislao et Lodovico ivit ad supplicandum [illegible] prefate [illegible] Regis in favorem dicti Tristani et quod peius est pro parte totius Patrie transmissa fuit sibi una littera ut nullatenus deberet intercedere pro dicto Tristano penes Regiam, tamen assumpta et spreta dicta littera intercessit et fecit pro dicto Tristano iuxta posse suum etc. –

De Archano

Item contra illos de Archano exponatur, quomodo post predictas obedientiam et determinationem prefate Patrie tempore quo dicti exercitus Venetorum venit in Patriam et sub Terram Utini, ipsi de Archano subito prestiterunt obedientiam ipsis Venetis et continuo processerunt ad damna et destructionem sacrilegorum Ecclesie et Patrie Forijulii ac servitorum prelibati Domini nostri Regis Romanorum etc. dando continuo ipsi campo auxilium, victualia et alia necessaria contra ipsorum proprium iuramentum per ipsos alias prestitum Sacre Regie Maiestati tamquam rebelles, periuri et infames etc.

Item prestiterunt favorem ipsi in dicto proditorio introitu suo

Item post electionem et transmissionem prefatorum [illegible] et D. Aloisii Ambassiatorum etc. ipsi de Archano proprio [illegible] [illegible] litteram credentialem factam in personam dicti Prethe in favorem ipsius Tristani.

De Sancto Daniele

Item contra Guarnerium et alios suos Consortes de S. Daniele, exceptis ipsis Francisco et Nicolao de Arthichis exponatur quomodo contra predictas obedientiam et determinationem Patrie ac eorum proprium iuramentum similiter fecerunt, prestiteruntque obedientiam ac Castrum Vahoni et victualia suprascripto campo Venetorum. Et tempore supradicti proditorie introitus ipsius Tristani de Savorgnano, dicti Guarnerius et consortes sui ipsi Tristano prebuerunt auxilium, consilium et favorem cum gentibus et aliis necessariis et dictus Guarnerius statim post dictum introitum personaliter venit in dictam Terram Utini continuo applaudendo ipsi Tristano atque etiam deinde personaliter accessit cum campo Venetorum sub ipsam Terram Utini ad damna et destructionem eiusdem Terre.

Item quod post dictas electionem et transmissionem Ambaxiatorum, prefati consortes de [illegible], exceptis suprascriptis, similiter sigillaverunt suprascriptam litteram credentialem factam in persona dicti Presbiteri in favorem D. Tristani.

De Coloreto

Item contra D. Simonem Militem, [illegible] Odoricum [illegible] socerum predicti Tristani et Nicolaum [illegible] omnes consortes de Coloreto [illegible] quomodo contra iuratas obedientiam et determinationem Patrie similiter fecerunt in prestando auxilium gentium, consilium et favorem ac alia necessaria dicto Tristano tempore dicti sui proditorii introitus ut predicitur facto in Terram Utini contra eorum proprium iuramentum.

Item quod supradicti consortes de Coloreto similiter sigillaverunt eorum sigillo supraditam litteram credentialem in personam dicti Presbiteri ad prefatam Regiam Maiestatem in favorem dicti Tristani.

De Strasoldo

Item contra Lodoricum de Strasoldo exponatur quomodo ipse [illegible] similiter fecit contra predictas obedientiam et determinationem ac proprium iuramentum prestitum Sacre Regie Maiestati etc. Qui Lodoricus tempore supradicti proditorii introitus dicti Tristani in Terram Utini prestitit eidem Tristano auxilium, gentium et consilium et favorem: et statim post dictum introitum idem Lodoricus venit in dictam Terram Utini [illegible] ipsum Tristanum et [illegible] eum manu armata personaliter per dictam Terram Utini ad [illegible] [illegible] ipsius Tristani.

Item contra [illegible] de Strasoldo qui tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regem [illegible] misit unum suum familiarem [illegible] ad Castrum de [illegible] quo ipse [illegible] captivus fuit.

Item de Abbate Sextensi

Item de Johannuto de Cordovado

Item quomodo isti de Varzono fregerunt salvumconductum Capitanei Portusnaonis

Item quomodo illi de Varzono deposuerunt Capitaneum sine nostra licentia ipsorum [illegible].

I Signori di Strassoldo [illegible] si discolpano presso la Signoria [illegible]
dalle accuse loro date di favorire de' Ungari ed a Tristano
di Savorgnano.

MSS. Urgano, Bibl. Verona. 666, 15, f. 143.

Mortes de Tricano, Inclite et Serenissime Princeps, multa et varia opponuntur omni veritate omnino carentia ut evidenter probabitur.

Primo etenim opponitur quod in funesto ingressu D. Tristani de Savorgnano in Terra Utini favorem dederimus et auxilium ut Vestre Serenissime Magestati ab emulis suggestum est.

Respondemus quod absit quod unquam nedum dederimus subsidium predicto Tristano ad predictum ingressum, ymo nec presciverimus nec audiverimus ipsum debere intrare, nisi elapsis fere duobus diebus post ipsius ingressum qui tunc rogati per litteras ~~[illegible]~~ septem Deputatorum ad regimen, consilium et Comune Terre Utini ipsius sigillo sigillatas ut aliquos pedites mitteremus ad ipsius Terre tuitionem et favorem ut manifeste apparere potest per predictos septem Deputatos, destinavimus pedites septem volentes subvenire predicte Terre veluti collegate ac matri nostre et predecessorum nostrorum. Et si contrarium dictis nostris investigari poterit, de vitas et meritas [illegible] lumus luere penas.

Secundo opponitur quod nostro sigillo sigillatas credentiales litteras in personam Pretti de Zucho ad Regiam Magestatem in favorem predicti Tristani transmiserimus, quod si probari poterit volumus infrascriptas penas incurrere.

Tertio opponitur quod fecimus obedientiam Venetis cum prime exercitus eorum hanc Patriam invasisset. Deus sit testis quod non sine causa et summa ac ardua necessitate, nam ante ingressum predicti exercitus Venetorum de mandato potentis D. Comitis de Ortimburg ete facto sub pena confiscationis propriorum bonorum et feudorum transmisimus pedites meliores et aptiores nostri districtus et omnes quasi [illegible] nostros ut poterit probare per capitaneos gentium talearum [illegible] ostendum

MSS Urgano [illegible] Firenze [illegible]

cum predictus exercitus Patriam invaderet, qui pedites nostri
transmissi & Paulo Puimhum ibi capti fuere; equestribus vero
nostris qui dum nobilem virum D. Jorium ad Puram Utini asso
ciassent deinde volente ad Castri nostri defensionem venire, fuit
denegata via, qui videntes nos omni defensione peditum et eque
strium nostrorum privatos et desolatos nec alicuius sperantes subsidium
propter tam repentinam invasionem et insultum inimicorum nostro
rum, timentes ne Castrum nostrum et villas totaliter incenderent et
ruine mandarent veluti una voce omnes clamabant et murmurabant
non in contemptum Regie Magestatis et Patrie detrimentum,
concordiam cepimus solummodo ut prediximus ne Castrum no
strum totaliter destrueretur prout alia fuerunt combusta
et destructa per gentes Venetorum. Bene opinari potest per
recte iudicantes et timorem Dei pre oculis habentes quod
non poteramus potentie eorum resistere ut prediximus
carendo defensoribus sicuti per ~~vestros~~ viros fide dignos poterit
informare serenitas Vestra si numquam defecimus in obe
diendo mandatis vestris ac Vicariorum vestrorum in schenel
chemciones et taleas nostras transmittendo quo mandabatur. Quod si contrarium
de omnibus supranarratis comperi poterit, parati sumus non solum in feu
dalia et propria bona peras luere sed etiam in proprias personas. Quapropter
eidem serenitati Vestre supplicamus et humiliter instamus ut dignetur factis
nostris expeditionem dare et ab omni infamia et promissione causa nostra facta
nos absolvere et purgare et ad pristinum restituere fidelitatis obsequium et
officium =..

Supplica di Bertoldo di Pers al Re Sigismondo per [illegible] di danni sofferti di opera del suo Consorte Odorico di Pers nella [illegible] del Castello di Pers tolto loro nel [illegible]

MS. Vienn [illegible] pag. 133

12

[illegible]

Serenissime Maiestati et gloriosissime Dominacioni Vestre pro parte fidelis servitoris vestri Bertoldi de Pers omni qua decet reverentia humiliter exponitur, quod vigente guerra inter Magnificum et potentem DD. Federicum Comitem in Orten=burg etc et vestrum in hac Patria Vicarium generalem ex una et nonnullos alios de eadem Patria ex altera, factaque per ipsum Bertoldum ipsi Vicario vestro obediencia debita, seque pro parte Sacri Imperii prout tenebatur et affectabat possetenus interponente proprie persone et substantie non parcendo, Odoricus etiam de Pers eius parentela sed non voluntate consors, nefarie, dolose et prodi=torie per gentes adverse partis capi fecit, et quo voluit conduci pro=curavit ipsum, faciendo ipsum usque ad vestes persone proprie depredari et omnibus bonis et iocalibus suis et uxoris sue omni verecundia postposita abhominabiliter spoliari, que quidem bona et iocalia fuerunt comuni extimatione valoris trium milium ducatorum et ultra. preterea si inde exponens voluit dictum Castrum rehabere, oportuit ipsum solvere Comunitati Gemone ducatos auri mille, quia dicta ducatorum quantitate predicta Comunitas dictum emerat Castrum ab his qui illud iuxta dicti Odorici demerita de suis subtra=xerat manibus. Insuper exponitur quod postquam idem Bertoldus predictum sic recuperavit Castrum pro custodia eiusdem Castri necessa=ria ad deffendendum ipsum Castrum tam contra dictos compatriotas tunc adversarios prefatos quam contra Venetorum gentes que pe[illegible] plures manu potenti predictam invaserunt Patriam magnas fecit expensas: que

[illegible] Ungaro [illegible] Firenze [illegible]

namque expensae ascendunt ad summam Ducatorum quingentorum
et ultra exceptis illa quae incurrit in volendo prout tenebatur et
anhelabat manutenere et pro viribus deffendere iura Sacri Imperii et
Aquilegensis Ecclesiae ac sacram libertatem Patriae Forijulii
Quare pro parte eiusdem exponentis humiliter prelibatae Maiestati Vestrae
supplicatur quatenus dignetur et velit taliter ut sperat indemnitati
ipsius exponentis gratiose providere, quod sibi cum bonis tam mo=
bilibus quam stabilibus dicti Odorici pro praedictis sibi sic ablatis
et expenditis ac passis satisfiat eatenus quatenus satisfieri po=
test, ut ipse Bertoldus imposterum valeat et possit sicut deside=
rat pro praedictis deffensione et manutentione se et sua largius et
fructuosius exponere et exercere. Et ne dictus Odoricus de sua perfidia
nequitia et iniquis operationibus gloriari queat et ut provisio huius=
modi aliis bene agentibus cedat ad exemplum, male agentibus
vero praebeat formidinem disciplinae, attento maxime quod eandictus
Odoricus semper in sua dolosa perseveravit iniquitate sequendo iniqui=
tatis alumpnum Tristanum nominatum de Savorgnano cum eoque de nocte
Terram Utini fractis spaltis proditorie contra Sacrum Imperium et
statum Aquilegensis Ecclesiae cum nonnullis complicibus intrando in
maximum periculum, exterminium dictae Terrae et totius Patriae Foriju=
lii et nonnulla alia innumerabilia nefanda in detrimentum et spretum
vestrum et Aquilegensis Ecclesiae. —

Nota: pendet.

13

Il nob. Nicolò di Ser Artico di S. Daniele domanda al Patriarca d'Aquileja Lodovico l'investitura della parte del Castello di Varmo superiore confiscata a Varnerio di S. Daniele ribelle.

Orig. MSS. Veron. 606, 15   T. IX. pag. 130

Illustrissime Princeps Reverendissimeque Patriarcha. Vestre Magnifice Dominationi humiliter et devote supplicat devotus servitor vester Nicolaus Ser Artichi de S. Daniele, quatenus ipsum vestra Magn. Dom. dignetur investire de parte Castri Varmi superioris possessi pro indiviso cum certis suis Consortibus, que pars Castri devoluta est ad Magnificam potentiam V. D. propter rebellionem factam et commissam per dictos meos consortes contra Serenitatem Regie Magestatis et D. V. et presertim per quendam Varnerium publicum rebellem Serenissime Magestatis et Dominationis vestre =

Supplica de gl' ambasciatori del Comune di Marano al Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck nell'ordinamento dei Giudici e in causa vertente coi Triestini

14

Orig. MSS-Orgaro, Bibl. Verona, 666, 15 pg. 124

Supplicatione Ambassiatorum de Marano.

Coram Magnifico et Rev.mo in Christo Patre et D. D. Lodovicho Duce de Deck dignissimo Patriarcha ellecto, comparent servitores Dominacionis Vestre, Ambassiatores Marani supplicantes quod cum aliis temporibus habuissent a predecessoribus D. V. septem homines de Marano supra pace et iusticia facienda contra omnes et singulos facientes contra deliberationes, statuta, honorem et statum dictorum vestrorum predecessorum ac Terre et honorem dicte Terre D. V. Marani, videlicet ipsos puniendi, corrigendi, pacificandi, dampnandi tam in personis quam in bonis secundum quod eis videbitur expedire una cum Potestate D. V., ut supradicta placeat et eis per litteras D. V. concedere cum sagramento quod prescripta iuste et legaliter pertractabunt secundum quod Deus eis administrabit ac etiam prestando sagramentum quibuscumque elligendis per homines Marani ad supradictum officium elligendum, ipsum aperire et continuare usque ad unum annum, post vero annum alii septem ad dictum officium elligantur.

Item conquerentur dicti de Marano pro parte Iohannis Fulcherii notarii Utinensis contra illos de Tergesto qui sibi detineant centum marchas pro aliquibus dampnis et excessibus factis per aliquos de Marano et aliis locis, videlicet de societate Petri Angole qui impetravit quamdam litteram a D. Sipone possendi dampnificare gentes Venetorum per mare et terram, non obstante

quod ante sup(ra)scribebat etc., cum dictus Ego. tale terra non sit de Marano sed solum notarius et scolaris ipsorum, licet etiam D. Rex et D. V. scripserit dictis qui robaverunt dictos de Tergesto, videlicet Maranensibus sociis Petri Angole per litteras ipsorum quamplures ut dictis de Tergesto restituere deberent mala ablata, cum Tergestini non erant inimici: que omnia et singula negle-xerunt dicti socii Petri Angole de Marano et occasione dictorum sociorum de Marano Tergestini pro dampno ipsorum dicunt reti-nere predictas centum marchas.

Supplica di alcuni di Sacile al Patriarca d'Aquileja Lodovico, contraddicendo la consuetudine che li volevano esclusi dal Consiglio.

Orig. MSS. Ingaro Bibl. Verona ~~otto~~ 15, p. 199.

15

Reverendissime Paternitati vestre notificatur pro parte Boze et Adal=geri et certorum quamplurimum bonorum virorum de Terra vestra Sa=cili quod tempore quo Magn.^s D. Pipo primo venit in Patriam Fori Julii et sibi facta debita obedientia per illos de Sacilo, delibera=tum fuit in pleno Rengo et populo Terre Sacili; quod non debebant elligi nec esse de Consilio Terre Sacili nisi unus pro parantela, que quidem deliberatio tunc facta fuit pro bono et pacifico statu Terre Sacili et modo veniunt in Consilio dicte Terre pater et filius et duo fratres et predictus Boza proposuit in dicto Consilio quod debebat observari dicta deliberatio alias facta et quod non debebant venire in dicto Consilio nisi unus pro parantela. Et propter dictam propositionem factam per dictum Bozam factus fuit maximus clamor verborum quia quidam ex emulis dicti Boze et certorum aliorum bonorum vi=rorum de Terra Sacili, volunt quod dicti pater et filius et dicti duo fratres veniant in dicto Consilio et ex hoc quasi insultus fuit rumor et de hoc Capitaneus vester Sacili est bene informatus et qui presens fuit quando Boza proposuit in Consilio predicta verba. Quare supplicatur Vestre reverendissime quod dicta deliberatio alias facta observari debeat pro bono et pacifico statu Terre vestre Sacili et ad hoc ut rumor non surgat in dicta Terra et quod dictus Boza et alii qui fuerunt boni servitores Ecclesie Aquilegensis possint pacifice vivere in dicta Terra.

./.

Nomina illorum qui venient in Concilio.

Ottobonus cum tribus suis filiis.

Odericus, Octavius et Franciscus fratres.

I nobili Vorlico ed Antico di Castello domandano al Re il risarcimento del possesso della parte del Castello di Torrente appartenente al ribelle Francesco loro Consorte.

16

Orig. MSS. Veron. Vol. 15, p. 79

Serenissime Princeps et clementissime et invictissime domine domine noster, vestre regie et imperiali celsitudini et maiestati querulose exponitur pro parte Nobilium Ser Vorlici et Antichi fratrum de Castro Porpeti fidelium servitorum eiusdem Regie Maiestatis, quod propter nephandam sceleratamque rebelionem et inobedienciam factam et habitam per olim Franciscum q. Ser Dognii de dicto Castro Porpeti contra ipsam Regiam Maiestatem et Aquilegensem Ecclesiam, idem Ser Vorlicus et Antichus noviter sunt privati et indebite abiecti ab eorum antiqua possessione domus seu Castri Terenti cum bonis et pertinenciis spectantibus ad ipsum Castrum, in maximum eorum dampnum pariter et iacturam indebite et iniuste, maxime quod nullum crimen comiserant neque fecerunt contra ipsam imperialem celsitudinem seu Aquilegensem Ecclesiam, cum de ipsa rebellione et proterva inobediencia ipsius olim Francisci eisdem Ser Vorlico et Anticho fuerit penitus incognitum, imo semper debitam obedienciam prestiterunt. Et quia idem Ser Vorlicus non voluit prodicionibus et sceleratis excessibus ipsius olim Francisci aliqualiter assentire, idem olim Franciscus fecit ipsum Ser Vorlicum personaliter carcerari et captivari et sic captum duci violenter a dicto Castro Terenti usque ad exercitum Venetorum in Patria tunc existentem iuxta Castrum de Argiis, multaque alia dampna idem Ser Vorlicus et Antichus habuerunt et receperunt ex causa ipsius olim Francisci etc. Quapropter Vestram Regiam Maiestatem et imperialem celsitudinem humiliter deprecantur quatenus ipsos Ser Vorlicum et

rectum diponitur ad possessionem eorum de parte dicti castri et
loci [illegible] ipsis, unacum cum suis iuribus et pertinenciis in
tegre [illegible], [illegible] et tueri =

Supplica del nob. Francesco di S. Daniele per danni sofferti ad opera de' suoi Consorti, fatta al Principe (Carrarese)

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. Veron. 606, 15, p. 45..

Petitio Ser Francisci de ~~S. Daniele~~ contra filios de Varmo.

Serenissime ac Invictissime Princeps et D.D. Clementissime,

Vestre Regie Magestati et cum magna querela exponit N. bilis Franciscus de S. Daniele ~~contra~~ et adversus Nobiles de S. Daniele, videlicet Ser Bintulum, Ser Varnerium, Ser Nicolaum Ser Artichi, Morondum et Zanottum, qui olim et de nocte introduxerunt quamplures homines armigeros in Castro S. Danielis, inter quos fuit ... Iustanus de Cuccagnano causa occidendi ipsum Ser Franciscum si eum in domo invenissent et causa multa mala faciendi in Terra S. Danielis. Et non reperientes ipsum Ser Franciscum in domo, ipsi Nobiles de S. Daniele domum ipsius Ser Francisci posuerunt ad sachomannum et omnia bona et res suas de domo acceperunt, propter quod ipse Ser Franciscus substinet et substinuit magnum dampnum bene ad summum et valorem mille et quingentorum ducatorum aureorum. Quam petit ipse Ser Franciscus quod ipse Ser Franciscus restauretur et sibi fiat satisfactio de predictis de et super bonis dictorum nobilium de S. Daniele.

Item conqueritur ipse Ser Franciscus contra dictos Nobiles de S. Daniele qui ceperunt eorum propria auctoritate quemdam ipsius Ser Francisci familiarem ipsumque captivum duxerunt ad Castrum Varmi et in ipso Castro Varmi captivum detinuerunt per plures dies et eundem suum familiarem tot et tantis torturis flagellaverunt quod eum induxerunt ad dicendum quod idem Ser Franciscus fuerat causa combustionis cuiusdam tree, quod minime fuit verum, quo dictus suus familiaris

illa nocte qua dicta area fuit combussta erat extra Terram S. Danielis, sicut legitime fuit probatum per bonos et noto dicessores postquam idem familiaris de carceribus exivit. Quare petit idem ser Franciscus quod sibi fiat satisfacio de iniuria sibi facta et verecundia per dictos Nobiles de S. Daniele, qui dictum fami=liarem timore et torturis sibi datis per dictos nobiles de S. Da=niele induxerunt ad dicendum talia contra dictum Ser Fran=cissum in sui maximum dampnum, dedecus, infamiam et vere=cundiam et petit sibi iustitiam fieri: ==

Lagnanze di Giorgio Pittiani e di Nicolò di S. Da-
niele contro Tristano di Savorgnano.

Org. MSS. Venon Octo, 15, p. 5:

Georgius Pitiani de S. Daniele conqueritur contra Nobiles de Varmo qui dant et de nocte quamplures armigeros in Castro S. Danielis, inter quos fuit Tristanus de Savorgnano et talem modum tenuerunt dicti Nobiles, quod ipse Georgius fuit confinatus de Terra S. Danielis per octo menses, infra quod tempus ivi vagabundus non valens facere facta mea, propter quod substinui magnum dampnum bene ad summam considerandam ottingentos ducatos, quarum peto quod reficiantur michi de bonis dictorum Nobilium de Varmo

Org. id

Memoriale Nicolai olim Claude de S. Daniele. Primo quod isti Domini de Varmo conduxerunt D. Tristanum in S. Daniele et primo isti Domini de Varmo combuxerunt unam meam domum, quia recepi dampnum bene per CL ducatos die quo ipsi interfecerunt illi homines de S. Daniele. p. 161

Querela presentata al Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck ed al Parlamento dal Preposito di Segriz contro Artico di Castello che occupava i suoi beni in Friuli in Gradisca presso Sedegliano.

15

MSS. Ongaro, Bibl. Verona. Vol. 60, 15, pag 157

Reverendissime Pater, exponitur Paternitati Vestre totoque Parlamento quomodo Articus de Castello certa bona occupat contra Deum et iusticiam spectantia ad Monasterium Admundensem et Prepositurum S. Blasii in Seigriez Salczburgensis Diocesis, cuius Preposture Illustris et Magnificus Dominus Comes Federicus in Ortenburg legitimus Advocatus existit defensor atque protector omnium et singulorum bonorum quovismodo spectantium. Ad Prepositurum predictam Articus vero de Castello predictus nescio quo ductus spiritu nunc per certa tempora neglexit solvere affictus bonorum spectantium ad dictam Prepositurum per triennium et citra salvo pluris vel minoris et licet idem Articus se obligaverit producere iura et munimenta sua coram Illustre et Magnifico D. Friderico Comite in Ortenburg tamquam Vicario Imperiali in Patria Fori Julii specialiter deputato, tamen ex negligencia vel ex malicia minime produxit iura vel munimenta sua. Dum tamen idem Comes non ad aliud attenditur nisi fieri iusticiam supra premissis, et notorium atque manifestum quod ista bona sunt per ipsum Articum violenter occupata non in modicam ipsius Prepositi et Preposture iacturam, ruinam et destructionem dictorum bonorum. Quapropter Rev.me Pater supplicatur humiliter P. V. vestroque Parlamento ut causa huiusmodi Iudici non suspecto committatur et fine debito terminetur ut dicti Prepositus et Prepositura reperire valeant sine temporis dilatione debitam iusticiam et conservationem iurium Preposture predicte, memoratusque Illustris D. Comes Vicarius Imperialis et Advocatus non habeat materiam ulterius conquerendi et ut Prepositus nomine Preposture ponatur in possessione singulorum bonorum spectantium ad Prepositurum et si prefatus pretendit se aliquod ius habere in bonis huiusmodi, doceat de iure suo.

Villa bonorum predicte Preposture vocatur Gradiscla prope Sedilan,

et unus Massaneus appellatus Vasan.

Supplica di alcuni di Sacile al Re Sigismondo per il [illegible] di certi trattati fatti coi Veneti.

17

Orig. MSS. Venn. Cod. 15, pag. 11.
Pro certis de Sacilo

Serenissime ac Invictissime Princeps ac Domine Domine Clementissime, Vestrae Maiestati exponunt et dicunt vestri fidelissimi servitores de Terra Sacili, videlicet Nicolaus ser Hectoris, Adalgerius, Boza, Franciscus Sperever et Laurencius della Bastanza pro se ipsis ac vice et nomine plurimum bonorum virorum de Sacilo et dicunt exponendo, quomodo et qualiter fuerunt inita et facta certa pacta cum Venetis per Consilium tunc Terre Sacili nesciente populo et maiori parte communi de Sacilo, videlicet quod gentes Venetorum debebant introduci in Burgum Sacili quod est versus partes Tarvisii cum pacto quod ipse gentes Venetorum non debebant intrare domos aliquorum civium nec aliqua dampna et gravamina eis inferre, sed ipse gentes debebant facere si volebant mansiones et casonos in dicto Burgo pro suo et habitatione suis sumptibus et expensis. Et statim ipsis gentibus introductis in dictum Burgum pacta fregerunt, videlicet violenter et contra voluntatem civium intrando ipsorum civium domos et eis multa dampna et gravamina faciendo.

Et dum Magnificus D. Pipo cum gentibus Regie Maiestatis intrasset Patriam Forijulii, certi homines de Sacilo foventes et tenentes partem Venetorum, videlicet Vernerius Peliza, Zandenal dal Ben, Franciscus Birtulussii, Jacobus Bilutte, Ottobonus, Gisbertus, Gabriel de Vando, D. Lodovicus de Biscoffis, Peam et certi alii de Sacilo cum eorum magnis astuciis et cautelis et cauto modo introduxerunt in Terram

et castrum Sacili gentes per Terram in magna multitudine, ita quod ipse gentes cum eorum sequacibus de Terra Sacili dominabantur in dicta Terra Sacili pro Venetis. Et hoc videntes supradicti exponentes et multi alii boni viri de Sacilo tenentes partem Aquilegensis Ecclesie eis valde displicuit, reprehendentes illos qui dictas gentes conduxerant in Terram et castrum Sacili et quod Terram Sacili que est Ecclesie Aquilegensis vole fecerant ipsam dare Venetis et videntibus et audientibus dictis Varnerio Peliza, Zan Danel del Ben, Francisco Bortolussii, D. Lodovico de Biscotiis, Ottobono, Gisberto, Gabriele de Vando, Jacopo Bilutte et certis aliis qui partem Venetorum tenebant, mittebant pro illis qui partem Eccl. Aquilegensis tenebant et bonum statum Patrie ipsos valde reprehenderunt de verbis quibus utebantur contra Venetos et quare dicebant malum de Venetis et contra eorum statum et quod nisi ipsi sequerentur ea que erant incepta cum Venetis, ipsi facerent eos suspendi ad furchas. Et videntes qui partem Venetorum tenebant, quod illi qui partem Ecclesie Aquilegensis et bonum statum Patrie tenebant et diligebant, nolebant se ab eorum bona et perfecta opinione discedere et removere, statim fecerunt allevare unum par furcharum supra platea Sacili ad ipsorum terrorem et quod nemo auderet bonum statum Eccl. Aquilegensis et Patrie dicere. Et demum quadam die quidam bonus homo de Terra Sacili dixisset aliqua verba in honorem et statum Eccl. Aquilegensis Ecclesie et Patrie Forijulii, statim fuit captus et ductus usque ad furchas et quod nisi scala fuisset brevis sive curta, ipse totaliter fuisset suspensus. Et tandem auxiliante Deo fuerunt et gentibus Regie Maiestatis dicte gentes Venetorum fuerunt depulse de Terra et castro Sacili et ipsis gentibus depulsis fuit positus unus alius capitaneus nomine

semper pro Regia Maiestate. Et ulterius quum sancti obtinebant aliquam victoriam contra gentes Regie Maiestatis, supradicti tenentes partem Venetorum congratulabantur et festum magnum faciebant et per oppositum tristabantur quum gentes Regie Maiestatis aliquam habebant victoriam. Dictum Capitaneus hoc sciens et eorum pravam opinionem scripsit et notificavit D. Paulo Clavicer tunc Locumtenenti Magn. D. Comitis de Ortimburch Vicarii Sacri Romani Imperii in Patria Forijulii et cum suo consilio et de sui mandato ipse Capitaneus Sacili confinavit de dicta Terra Sacili Varnerium Peliza, Zandenel del Bentassum, Bertulussii, Ottobonum, Gisbertum, Gabrielem de Sandi et Pean, qui steterunt confinati de Terra Sacili per plures menses et tandem paucis diebus elapsis fuerunt et sunt introducti in Terram Sacili et ubi primo erant mali et pessimi, modo facti sunt peiores, quia ipsi minantur bonis viris qui fuerunt boni et fideles Ecl. Aquilegensis et qui fuerunt causa reducendi terram Sacili ad Ecl. Aquilegensem et ipsam tollere de manibus Venetorum et ponentes scandala et zizaniam in Terra inter cives ac utendo his verbis, videlicet: vere vere Dominus Rex et Ungari recedent de Patria et isti rustici qui sunt in Terra, modo recedent de Terra et ibunt laboratum ad villas, oportebit nos facere nostram vindictam contra illos qui nos offenderunt et nos oportebit lavare manus nostras in eorum sanguine.

Ulterius exponunt quod unus qui est expul a Terra Sacili ex eo quia ipse accepit stipendium a Venetis, egressus fuit strata publica supradictum Laurencium volendo ipsum occidere ipsum Laurencium qui veniebat ad Parlamentum, in presentia cuiusdam filii Ser Turini de Glemona et hoc fuit die lune proxima preterita.

Et ulterius exponunt et dicunt dicti exponentes contra supradictum D. Ludovicum quod continue duo sui filii steterunt et de presenti stant ad servicium bene tenuerunt et tota ista terra steterunt.

Quare supradicti exponentes qui fuerunt boni et fideles Sue fidelissime Regie Maiestati et qui fuerunt causa redimendi Terram Sicili de manibus sinistrorum, supplicant Regie Maiestati quod ipsa Regia Maiestas taliter provideatur quod illi qui fuerunt boni et legales premientur et bene tractentur, ita quod ipsi possint pacifice stare in Terra Sicili et quod illi qui fuerunt mali et pessimi puniantur secundum eorum merita et quod permittant bonos vivere in pace et quod Terra Sicili remaneat in bono et pacifico statu. =

Nota a tergo: audiantur partes et cum voluntate Regia ponatur eis silentium.

Esposizione delle offese e danni sofferti da Pre Francesco di S. Daniele prigioniero nel Cast. di Ospo.

Orig. in Ms. Arch. ... B. 61 ... 66, 15, pag. 62

Prelibatus Franciscus de S. Daniele conqueritur contra Nobiles de Varmo videlicet D. Guarnerium et D. Birtulum, quia ipsi fecerant me capi in Terra Utini et fecerunt me conducere in Ispurgo et tenuerunt me in carcere privato ... per octo menses dederunt mihi panem cum aqua et tenuerunt me in turrim Esp. et dederunt mihi multa tormenta contra ius et per hoc recepi magnum dampnum in summa ducentorum ducatorum. Quare peto ut de bonis eorum mihi reficiatur.

Similiter Franciscus conqueritur contra D. Tristanum, quod ipse cepit unum suum fratrem videlicet Nicolaum nomine et conduxit eum in Ispurgo et tenuit eum in carcere privato, quare ... volui exigere eum, ipse, scilicet D. Tristanus accepit mihi ducatos centum et in expensis ducatos XXV. Quare peto ut de bonis suis ut mihi reficiatur.

N. tergo: pendet.

Lamentum D. prelibati Francisci

P 181

Suprascriptum est elementum factum per me Franciscum de S. Daniele contra D. Guarnerium, D. Birtulum et Consortes et D. Tristanum de Savorgnano.

Et primo quomodo ceperunt et duxerunt me in Ispurgo;

Item ego fui marturizatus et petierunt me quis erat mecum in Sancto Daniele quod nos volebamus dare S. Danielem Dominis de Spignemberg;

Secundo quod ego veni cum Ser Hendrigo et Niclao fratre suo de Arignimbergo causa interficiendi eum silicet D. Tristanum ex fratrem;

tercio quod ipsi preiurunt me et volebant me puniri et accusaverunt me, quod ego dixissem missam incontradito (?) quod ipsi fuerunt ad S Daniclem;

et quarto morsu magno et esset verecundia sua silicet D. Bartuli;

et quinto ipsi tenuerunt me in carcere privato per octo menses et dederunt mihi panem et aquam et modicum et ipsi tenuerunt me in carcere extra turri bene per unum annum in Ehpio, unde volo omnia ista pro- bare. =

Richiami presentati al Re Sigismondo ed al Patriarca d'Aquileja dal Comune di S. Daniele contro i Nobili di S. Daniele

21

Orig. Mss. Ongaro, Bibl. S. Daniele, Bott. 15, pg 164
Communitas Sancti Danielis

Invictissimo Domino nostro D. Sigismundo Dei gratia Romanorum, Ungarie Regi etc. et semper augusto seu Domino nostro Lodoico Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis dignissimo Patriarche. Universis Consilium et Comune Terre S. Danielis Vestre Dominationis humiles servitores cum querela exponentes et lamentanter de iniuriis eisdem illatis per Nobiles de S. Daniele, videlicet ser Birtulum, Ser Granserium, Ser Nicolaum, Ser Morandum, Zanattum.

Et primo conqueritur ipsa Comunitas quod prefati Consortes, nulla causa discordie ent. inter ipsos et comunitatem S. Danielis nocturno tempore introduxerunt nonaginta pedites armatos quos in Castro S. Danielis clam tenuerunt et interim ibant per Terram S. Danielis acquirendo arma vires accomodum ne ipsi se deffendere possent. Et cum viderunt tempus eisdem aptum insultaverunt Terram maximo cum impetu, in quo insultu occiderunt duos viros et decem aciter vulnerati fuerunt. unque antequam rumor cessasset Dn. Tristanus in eorum succursum personaliter dictum Castrum intravit, cum D. Tristano prefati Nobiles, ut publice apparitur, dare promiserant Sanctum Danielem. Sicque rebus procedentibus eadem die dicti Nobiles ad saccomannum posuerunt domum cuiusdam Ser Francisci eorum consortis, qui eisdem de ipsorum proditionibus instare et consentire numquam voluit. Combusserunt etiam domum Calcuvini de S. Daniele et quamplura enormia intulerunt. Postquam vero populus contra ipsos sumpsit vires, ipsi Consortes una cum D. Tristano se in Castro prefato introduxerunt et Patriarcha Antonius de Portugruario tunc simulando se velle discordiam tollere, cepit laniare insontes et scelleratos Consortes prefatos exaltare et ubi ipsos homicidas punire debebat eandem proditionem per ipsos factam

Mss. Ongaro ... Firenze, ... Altham...

eisdem viris rebellatis complacuit et ad ipsorum instantiam et D. Tristani posuit in exilium per medium annum quinque notabiles cives, propter quod in S. Daniele subsecuta sunt mala plurima et damna intollerabilia occurrerunt prout omnibus compatriotis notorium potest esse et manifestum.

Item quod prefati Nobiles occiderunt seu occidi fecerunt ipsi aut aliqui ipsorum nobilem et Honorabilem virum Ser Julianum de S. Daniele, quem cum nefario modo occidissent, tenuerunt occultatum tribus diebus ~~[illegible]~~ in quodam stabulo.

Item quod prefati Nobiles iuraverunt supra altare in S. Daniele nunquam esse in dictis aut factis contra Communitatem S. Danielis et sine consensu dicte Communitatis nullam facere unionem et pacem post fecerunt unionem contra D. Comitem de Ortinburg et suos coadherentes et steterunt in Varmo contra prefatum D. Comitem tunc Vicarium sacri Imperii guerram facientes. Spoliaverunt quoque Nicolaum Janisii de Tumetio, Nicolaum Dentem de Glemona, quibus magnum damnum intulerunt et certos mercatores subditos Abbatis de Ornistain et quamplures Alemanos ipsos carceribus acriter includendo. Spoliaverunt etiam Nobiles de Valvasono et villas illorum de S. Vito inciderunt et terram Medune que erat Aquilegensis Ecclesie combusserunt, exigentes multam in dicto Castro de Varmo contra debitum rationis. Que omnia malefacta Universitati S. Danielis in damnum gravissimum occurrerunt, nam illi de Glemona imputantes hominibus de S. Daniele, quia predicti malefactores se nominabant Vicinos de S. Daniele, ceperunt animalia hominum de S. Daniele et ceperunt Vicinos S. Danielis, quibus damna intulerunt ultra valorem mille ducatorum. Et ex causa iniuriarum illatarum mercatoribus

promudij et spoliationibus, mercatores de S. Daniele non audent per Terras et loca ubi resident illi quibus illata est violentia tute pertransire, quod cedit in maximum damnum hominibus et Universitati S. Danielis.

Item conqueritur ipsa Comunitas de eo quod prefati Nobiles ceperunt quemdam familiarem Ser Francisci de S. Daniele et privatum carcerem committentes, ipsum duxerunt in Varmum et eundem tantis et tot torturis flagellaverunt quod eundem induxerint ad dicendum quod Ser Franciscus et ultra decem boni homines de S. Daniele combusserant quamdam areàm in S. Daniele facientes dicti Consortes et tractantes multa enormia et diversas proditiones contra ipsos de S. Daniele in tedium et gravamen omnium de S. Daniele.

Item quod postquam ipsa Comunitas et dicti Nobiles fecerunt iuramentum D. Comiti Sipi pro Serenissimo Imperio, dicti Nobiles seu aliquis ipsorum contrafecit iuramento per ipsos prestito Romano Imperio, videlicet quod prout dicitur, dederunt favorem D. Tristano ut intraret Terram Utini contra voluntatem et in spretum Domini nostri D. Romanorum Regis. Nam Ser Bartolus misit quemdam suum familiarem nomine Iob in predicto introitu et omnes Consortes miserunt ipsorum familiares quos in Varmo habebant. Item cum Nobiles de Tricano se sponte et non coacte dederunt Venetis, Zinutteis intravit Castrum Tricani cum certis sociis et Comunitati S. Danielis mala plura intulit, vulnerando et balistrando homines de S. Daniele, acriter agentes in favorem dictorum Venetorum contra homines de S. Daniele crudeliter et minantes dicti Consortes seu aliquis ipsorum subvertere Terram S. Danielis funditus toto ipsorum posse.

Item fuit notificatum de mense Settembris preteriti, quomodo tunc Ser Bartolus ivit ad portum Castisane instando quod Capitaneus portus Castisane ipsi Ser Bartulo daret gentes ut ipse posset intrare Terram S. Danielis: quam Terram et Castrum de Varmo ipse eidem obtulit dare in manibus Venetorum. Et Capitaneus prefatus ipsi Ser Bartulo obtulit prestare gentes ad sufficientiam ad hoc

porrigendum. Que notificata fuerunt Comunitati S. Danielis per quen-
dam fidelem Aquilegensi dubesse, qui requisitus fuerat ad hoc per quen-
dam Antonium Stipendiarium in Litispana, qui sibi predicta certissime
narravit.

Item comperitur ipsa Comunitas de eo quod prefati Nobiles cum
pluries, ut asseritur, induxerunt D. Tristanum ad faciendum multa
mala contra homines de S. Daniele ut publicum esse satis et noto-
rium toti Patrie.

Multa vero alia enormia contra homines et Comunitatem S. Danielis
illata per Nobiles et Consortes prefatos possent scribi que obmittuntur
ne auditui Dominorum predictorum ad tedium cedant seu gravamina

Item quod illi Nobiles de S. Daniele tractaverunt cum D. An-
tonio Patriarcha de Portugruario quod ipse D. Patriarcha possunt
intraductum in Terra S. Danielis per octo menses, volendo ipsi Nobiles
quod Comunitas intraret legam dicto D. Patriarcha contra Regiam Maie-
statem et contra D. Comitem de Ortimburg eius Vicarium. ==

Nota in margine: Excusatio est infra –

Supplica del Conte Guglielmo di Prata sulla distruzione della Terra di Meduna fatta da Natale Panciera.

MSS. Ongaro, Bibl. Veron. Vol. 666, 15, p. 169

Porrecta per D. Comitem Guglelmum Prate.

Reverendissime Pater et Domine noster singularissime. Uti perquisivi et habui a fididignis et probare volentibus supra facto destructionis Terre Metune quod tempore quo magnificus et potens vir D. Comes de Ottingburg S. R. Imperii Vicarius generalis, cum ipsam Terram Metune requisivisset in obedientiam uti de debito alie fecerant prefato D. Comiti et ipsi libenter se in protectionem suam et obedientiam fideliter subito quod prebuerunt tamquam semper fideles servitores S. R. Imperii, Ser Natalis Panciera cum Ser Bartolameo de Maniago de suo libitu et voluntate propria tamquam vir in Patria et specialiter inde tirannizans et adimplens quod suo appetitui occurrebat, ivit una nocte cum suis sequacibus et subditis a Terra Portusgruarii recedens versus Metunam per terram et per aquam in barchis per flumen Liquencie in modum et formam mercatorum fraudulenter taliter quod sui subditi et stipendiarii proditorie per aquam intraverunt in dictam Terram et ipse per terram ad pontem veniens cum Bartolomeo de Maniago et cum equestribus et pedestribus sentiens barchas intrasse, ad pontem se presentavit et tubis sonantibus, illi qui in terra erant proditorie intrati ad pontem incurrerunt et incisis ligamentis clavium pontis, ipsum declinaverunt et prefatum Ser Natalem introduxerunt. Qui, postquam intravit, inter alios percussos et vulneratos duo fuerunt interfecti et plusquam XXV capti fuerunt et de suo mandato in Portumgruarium carcerati fuerunt. Quo facto predictam Terram posuit ad sachomannum, convertendo omnia bona civium in suum comodum et propriam utilitatem et morem sociorum. Demum ignem faciens apponi de mandato suo eam totaliter cremavit et in tantum quod ex omnibus hospiciis que forsan erant plusquam ducentis, nullum

MSS. Ongaro ... Firenze ...

remansit nisi Ecclesia dicta Capella Domini Patriarche. Et de hijs omnibus supradictis ab hominibus Terre Pontisgruarii qui coacti ad flumen transeundum viderunt, et in presentia fuerunt omnium supradictorum plenariam habebitis informationem. —

Nota: Qui se excusant ut in eorum scriptis. —

Il conte Giovanni di Prata chiede al Patriarca d'Aquileja Ludovico ed al Parlamento l'indennizzo delle spese sostenute dal conte Guglielmo di lui Padre ed il risarcimento di danni sofferti dai fratelli dello Patriarca Antonio Panciera.

Orig. Mss. Ongaro, Bibl Verona, 666, 15, p. 95.

Coram Vobis Rev.mo Domino nostro D. Patriarcha, Venerabilibus Dominis Prelatis, spectabilibus, nobilibus et prudentibus et honorabilibus Comunitatibus Patrie Forijulii comparet Spectabilis D. Johannes Comes Prate et proponit infrascripta

Et primo dicit quod de anno preterito Magnificus eius genitor D. Guielmus per illos qui tunc deputati erant ad regimen Patrie F.I. una cum spectabili milite D. Vincislao de Spilimbergo, D. Lodovico de Cignottis et aliis, missus fuit pro bono Patrie ad excellentissimum Dominum nostrum Romanorum Regem et fuit sibi provisum de pecuniis pro expensis pro diebus XLV et quod finito dicto termino volens redire, non fuit permissus sed de mandato prefati Domini nostri remansit et stetit ultra dictum terminum XLV dierum bene tribus mensibus cum dimidio suis sumptibus, ex quo mutuo recepit tam a D. Pipone quam ab aliis ultra triginta ducatos, quos cum fuit in Patria sub usuris recepit pro restituendo

Quitque committimus Vobis Rev.mo Domino nostro D. Patriarche ut prefatum Dominum nostrum Romanorum Regem et taxare debeatis expensas factas per dictum servitorem vestrum

25

Mss Ongaro 15?? ... Firenze ... 1??

D. Guielminum [illegible] facere et ibi [illegible] et satisfieri et ic petit prefatus D. Iohannes eiusdem natus dignetur Dominatio Vestra gratiosissime facere sua benignitate et gracia.

Item proponit, quod ea die quo Papa Gregorius XII intravit hanc Patriam Forijulii dum supradictus eius genitor patruusque suus et ipse cum suis ivissent eidem D. Pape Gregorio obviam infra [illegible], familiares et stipendiarii Natalis et fratrum qui erant in Zopula, armata manu inde exeuntes iverunt ad villam et locum Praturloni ipsius D. Guielmini et ibidem acceperunt et depredati fuerunt animalia bovina et greges et omnia bona hominum de dicta villa, ceperuntque nonnullos eiusdem massarios et subditos et demum domos et ea portare non potuerunt, combusserunt et depredata ac homines captivatos conduxerunt ad dictam Zopulam, quare petit prefatus D. Iohannes pro se et dicto eius Patre predictum Natalem et fratrem condempnari ad emendationem et satisfactionem dictorum dampnorum, que ascendunt ultra summam trium milium ducatorum et particulariter denominabitur ~~per Vestram Rev. Paterni~~ si fuerit expediens, et per Vestram Rev.^mam Paternitatem et Dominationem ac prelibatorum venerabilitatem, spectabilitatem et prudentiam prefatum Natalem et fratrem astringi ad emendandum et satisfaciendum de omnibus et singulis dampnis et premissis illatis.

Item proponit antedictus D. Johannes de anno et mense presentibus fuisse indebite illatum inscriptum gravamen Antonio de Brugnaria que est subiecta Sacro Imperio et eius nomine servatur et custoditur: fuerunt enim dicto Antonio accepti quatuor boves cum curru et starios x salis per familiares Capitanei Sacili ante pontem Sacili in burgo S. Antonii et tamen idem Antonius solverat portatorum solutum, solverat quoddam dacium impositum in dicto loco a sex vel septem annis citra contra morales et antiquas consuetudines Patrie, videlicet soldos duo pro stario. Item quia quum Daniel de Taganea erat in dicto Sacilo Capitaneus pro Reverendissimo D. Antonio de Portugruaro, fuit et alia nova et indebita gabella imposita, videlicet, quod venientes ad loca propria Forijulii pro singulo currum 1. ..... soldos quinque et unum pro buleta, prefatus Antonius remanserat ante fores domus ubi fit consilium in dicta Terra expectans Vicecapitaneum Sacili ut faceret sibi buletam, licet non debeat talis gabella solvi, non enim reperietur hoc fuisse nisi a tempore quo est dictum supra. Et ideo supplicat prefatus D. Johannes antedictus Vestre Reverendissime ~~Paternitati~~ ~~Dominationi~~, Venerabilitatibus, Spectabilitatibus et prudentiis vestris ut astringatur prefatus Capitaneus ad restitutionem ablatorum per eius familiares ut supra et quod deinceps ibidem non petantur vel exigantur mute aut impositiones nisi prout consuetum erat et esse debet de antiqua et morali consuetudine Patrie Fori Julii.

Querele fatte [illegible] Abbate di Sumaga contro Natale Panciera di Portogruaro, presentate al Patriarca d'Aquileia Lodovico

Orig. MSS. Orgaro, Bibl. Marciana, [illegible] 125

Capitula querele facte pro parte venerabilis viri Domini fratris Jacobi Dei gratia Abbatis Sumaquensis et sui Monasterii contra et adversus Natalem Panceriam de Portugruario, super quibus suppliciter instatur providere per Reverendissimum in Christo Patrem et Dominum nostrum D. Lodovicum eadem gratia sancte Sedis Aquilegensis Patriarcham ac Colloquium huius presentis Patrie Forijulii in utilitate dictorum D. Abbatis et Monasterii Sumaquensis.

Primo gravi cum querela exponitur, quod cum iam quinque annis elapsis vel circa idem D. Abbas absens esset a dicto suo Monasterio pro negociis ipsius Monasterii, dictus Natalis cum comitiva gentium suarum accessit ad Monasterium ipsum manu armata et destruxit foveas ipsius Monasterii et eius muros deruinavit ac portam et turrim eiusdem Monasterii ad terram prostravit in gravissimum dicti Monasterii detrimentum atque damnum ultra valorem quinquecentum ducatorum auri.

Secundo exponitur quod post predicta dictus Natalis non contentus accessit iterato ad dictum monasterium cum stipendiariis suis, seu misit gentes suas ad depredandum monasterium ipsum et homines ipsi tirandum, ex quo tunc non solum laycos sed etiam monacos dicti loci capi fecit atque derobari, depredando etiam res et bona dicti monasterii tam sacras quam non sacras videlicet de Ecclesia asportavit palia, mantilia, libros et campanas et de monasterio ipso asportarunt lectos preparatos cum linteaminibus et cultris suis nec non [illegible]

loci quamplurimas et vasa VIIII partim plena et partim vacua et quandam archam in qua erant XII staria frumenti capitivando et apportando etiam cum dictis personis captis par unum boum cum curribus et aliis rebus loci ut ferramenta masseritie et alia, unde locus ipse Summagulensis deterioratus est ultra valorem ducatorum mille auri.

Tertio exponitur, quod cum dictus D. Abbas haberet supra ripa sui monasterii passus lignorum circa CC valoris librarum CCCC parvorum vel circa, dictus Natalis dicta ligna accipere fecit et in suam et suorum utilitatem convertit: et hoc non obstante intravit et intrari iussit stipendiarios suos in domum dicti monasterii que est in Portugruario versus castrum et fecit eidem D. Abbati et monasterio suo accipere vasa vacua quamplura ac devastare totam, fuerunt de ipsa domo in totum vel in parte eius magnas stallas equorum ac destruendo et deruinando certas alias stallas ibidem nec non comburendo balchiones, banchos, capsas et alias lecticas et res in tantum quod domus ipsa fuit et est deteriorata ultra valorem quingentorum ducatorum auri.

Quarto exponitur, quod cum prefatus D. Abbas haberet in Portuveteri asseres larici CCLX et de albedo asseres CC causa reparandi molendina sua ibidem existentia, dictus Natalis ipsos omnes asseres accipere fecit ~~et~~ quod deterius est ipsa molendina cum una sua seca totaliter destruxit asportando et in utilitatem suam convertendo mollas dictorum molendinorum videlicet quatuor paria mollarum ac asseres predictas et alia, que fuerunt in dampnum prefati D. Abbatis et sui monasterii ultra valorem ducatorum ~~[illegible]~~ sex centum auri

Quinto exponitur, quod cum dictus D. Abbas haberet in Portugruario in quadam caneva Bartholomei [illegible] in deposito et servamento circa urnas vini terrani XL, dictus Vitalis [illegible], abstulit totum vinum et vasa vacua restitui fecit, unde damnificavit dictum monasterium de ducatis XL auri.

Sexto exponitur, quod cum dictus D. Abbas propter predicta circa quinque annos preteritos fuisset absens ab ipso monasterio suo nec potuisset uti, frui et conversari in domo sua de Portugruario nec in monasterio suo Sumaquensi, nec etiam potuerit interim molendina et seca predictas quia destructas gaudere, ex quo damnum non modicum passus fuerit et maxime cum molendina ipsa annuatim sibi respondebant de affictu frumenti staria XXXIII et ultra et totidem misture et etiam dicta seca usus non fuerit, que sibi respondebat de libris X, ideirco petit sibi resarciri cum ex nunc [illegible] damnum de ducati seccentum anni et ultra.

Pro quibus omnibus damnis et interesse pro parte prefati D. Abbatis supplicatur sibi taliter provideri quod ipse possit merito contentari. =

Supplica di Leonardo Don di Gagliano massaro del Patriarca contro un ordine fattogli da Nicolò di Portogruaro Decano del Capitolo di Cividale. — Consuetudini del Friuli per licenziare i Massari.

MSS. Varm. 665, 15 pag. 36.

Copia di Jacopo Liruti (?)

Coram vobis venerabili et circumspecto viro D. Volrico Rectore in Ursen secretario et locumtenente Rev.mi in Christo Patris et Domini nostri D. Ludovici Ducis de Teck S. Sedis Aquilegensis Patriarche Meriti ad quem tam de iure quam de consuetudine spectat deffensio et protectio massariorum et officialium prefati Domini nostri Patriarche et iura ipsorum, comparet Leonardus dictus Don de Gagliano Decanus et massarius cum loco et focho prefati D. Patriarche et contra et adversus quoddam mandatum sibi factum per venerabilem et sapientem virum D. Nicolaum de Portugruario decretorum doctorem ac Decanum Civitatensem, quod se impedire non debeat de certis campis ac pratis ac territoriis quod ipse Leonardus Don recognoscit ad affictum a quondam D. presbitero Varnerio officiale in Ecclesia S. Petri de Poloneto et ab eius successoribus sicut continetur in instrumentis scriptis manu Alexii notarii cancellarii Capituli Civitatensis coram vobis productis.

Et primo dicit et allegat dictum mandatum sibi factum non debere procedere de iure nec consuetudine que pro lege servatur ac vigore dictorum instrumentorum, quia dictus Presb. Varnerius cum consensu et voluntate olim venerabilis D. Johannis Perotti Decani Civitatensis, ad quem

ut dictum spectat et pertinet seu spectabat et pertinebat collacio dicti beneficii Eccl. S. Petri prefato Leonardo Don et eius heredibus locavit et affictavit dictos campos et territoria ac prata pro af= ficta contenta in dictis instrumentis, facta prius dilligenti extimacione et scrutinio per prudentes viros ad hoc deputatos, utrum dicta terri= toria portare potuissent maiores et plures affictus et hoc cognito et solemniter precepto non posse plus solvere de afficta, prenomina= tus D presb Varnerius fecit dictam locationem eidem Leonardo Don pro maiori utilitate ipsius Ecclesie, quia dicta territoria tunc erant et iacebant in pustotta taliter quod ulla persona tunc tantum dedisset de afficta et tunc quasi nichil haberi seu percipi poterat ex eisdem, nunc vero quia dicta territoria sunt bene culta, laborata et optime passanata ac meliorata, prefatus L. Dea= nus eadem bona et territoria prescripto Leonardo Don accipere intendit, non obstante quod ipse Leonardus Don a tempore conductionis citra semper anno singulo aerialiter ac integraliter affictus suos predictos persolverit non obstan= tibus guerris et malencoriis occursis et existentibus in Patria Forijulii et quod ad presens existunt et occurrunt.

Item dicit ipse Leonardus Don dictum mandatum non procedere, quia talis consuetudo est in Patria Forijulii, videlicet quod si aliquis massarius alicuius prelaturae, Ecclesie vel ecclesiasticae

persone territorium sibi locatum bene cultivaverit
et laboraverit et affictus suos debitis temporibus solverit
et territorium melioraverit ut ipse Leonardus fecit, Do-
minus, Capitulum seu Ecclesia aliqua dictum territorium
minime auferre debet nec potest de consuetudine, quam
iam de iure habent et conservant et in Capitulo Civitatensi
diu inconcusse observata.
Quare prefatus Leonardus Don tamquam necessarius et
pecuniosus prefati D. Patriarche ~~petit~~ petit, supplicat et instat
ut ipsum tam in iure suo quam in consuetudine Civitatis
ac Capitulo Civitatensi et Patrie Forijulii in iure placeat
et velitis habere favorabiliter recommissum, quia non esset
equum neque iustum quod mercenarius labores suos
et mercedem perdere deberet, ut hic, non obstante quod
propter meliorationem dictorum bonorum sibi locatorum
modo plus de afficto habere posset aut per aliquas per-
sonas sibi aliqualiter offerantur quod antea non fuit
nec haberi potuit.

Supplica di Dobelino Andreotti fatta al Re Sigismondo contro gli uccisori del padre suo Marquardo e altri danni sofferti a cagione di Tristano di Savorgnano.

Cod. Vat. 6665 p. 66, MSS Ongaro, Bibl. Varona.

Coram Vobis Serenissimo et Invictissimo Principe ac Domino nostro D. Sigismundo divina favente gratia Ungarie Rege ac Romanorum Rege semper Augusto, comparens Dyetalmus q. nobilis Ser Marquardi de Andriotis de Utino pro se et fratribus suis et sororibus et filiis eiusdem olim Ser Marquardi, exponit et cum querela gravissima conqueritur infrascripta vera fuisse affirmans, videlicet quod dum dictus Ser Marquardus civis honorabilis Terre Utini, vir bonus et vite honeste ac semper adherens libertati Ecclesie Aquilegensis et maxime statui Sacri Romani Imperii contrariusque tirannidi et superbie impii et proditoris Tristani alias de Savorgnano nuncupati resistere vellet cum nonnullis probis viris eiusdem Tristani superbie et tirannidi, qui non solum cives Terre Utini sed etiam Castelanos vi et potentia sua indebite et de facto opprimebat tanquam tirannus in Patria Fori Julii factus, captus fuit in odium eiusdem proditionis et tirannie, qui quali modo mortem ipsius Ser Marquardi patris antedicti Dyetalmi pertractaverit narrent in hac forma. Quod ipse Tristanus tamquam dolosus, cupiens in Terra Utini de qua Dominum se intendebat facere, non habere aliquos sibi contrariantes, sed quod omnes sub suo timore permanerent, disposuit, prout fecit a Venetiis secum conducendo maximam partem conciviun Terre Utini qui sibi videbantur esse

MSS Ongaro ... Firenze ...

contrarii et eius Statui ~~[illegible]~~ et maxime attinentes
et propinquos antedicti Ser Marquardi; qui dum esset ibidem
dato prius ordine cum Franciscutto eius fratre simili proditore
quid in Terra Utini facere deberet, tandem per ipsum Franci-
scuttum dicti Tristani fratrem coadunatis nonnullis rusticis et
incolis ibi subiectis quadam die mercurii de mane ante tercias
dicto Ser Marquardo tamquam fideli christicola de ecclesia ve-
niente, dictus Ser Marquardus invasus fuit per assassinos et
malefactores qui tunc per ipsum Franciscuttum coadunati fuerant
in merchato veteri iuxta domum Magistri Johannis de Spinim-
bergo quem Ser Marquardum ad domum suam venire intendin-
tem, agressus fuit quidam Franciscus olim Dogni de Castello cum certorum
malefactorum comitiva et eundem dominum Marquardum decem et octo vulne-
ribus sauciaverunt, relinquentes eum in terra prostratum pro mortuo,
qui dominus Marquardus sic acriter vulneratus per nonnullos suos attinentes
ad eius domum portatus fuit et sic nonnulla hominum comitiva que ad
prosecutionem dicti Tristani et Franciscutti proditorum stabat attenta
in domibus aliquorum civium Terre Utini et benivolorum domui
ipsorum Tristani et Franciscutti; de eisdem domibus exivit et ad
platheam se transduxit publice dicendo: quis est qui contradicere
velit domui et casate de Savorgnano; euntibus interim per Terram
certis familiaribus ipsius Tristani et dicentibus artesanis eiusdem Terre Utini,
quod si aliquem in Terra presentiret rumorem de mandato dictorum Tristani
et Franciscutti non auderent neque presumerent de eorum domibus et stationibus
se aliqualiter removere, sed quod dimittere facerent solum comitivam ipsius Tristani

quorum virtorum propter, nullus ex antianis se de domo movit. Deinde, quod durius, dum idem Ser Marquardus ad domum ductus fuisset, dictus Franciscuttus cum Rectoribus tunc regentibus iniungi fecit in mandatis cuilibet medico et barberio Terre Utini, ne ipsi Ser Marquardo mederi deberent sub pena capitis et indignationis domus de Savorgnano, quod sic factum fuit et deinde dictus Dyetalmus [illegible]dem Ser Marquardi filius, certum medicum de Civitate Austrie videlicet Magistrum Johannem de Feraria Utinum venire fecit propter considerare et curare vulnera sui patris, qui medicus immediate per illos de Savorgnano [illegible] fuit minantes eidem quod si de subito non expediret Terram, tractarent eum peius quam ipsum [illegible] Ser Marquardum tractaverat. Qui medicus metu ipsorum, de Terra Utini recessit, itaque incuratus permansit dictus Ser Marquardus usque ad terciam diem post illationem vulnerum sibi factorum, qua die tercia postmum in Domino diem clausit extremum. Quo de facto metu et terrore illorum de Savorgnano, nullus ex conciviibus Terre Utini ausus fuit eius corpus ad Ecclesiam portare quod inauditum semper fuit immo oportuit Fratres Ecclesie S. Petri martyris dictum eius corpus ad ecclesiam portare, predictorum de Savorgnano metu et terrore. Supra quibus instat et requirit cum instantia Reverendissimam Paternitatem Vestram dictos Tristanum et Franciscuttum alios de Savorgnano et eorum in hoc complices et sequaces qui in posterum reperientur et nominabuntur puniendos fore et secundum iuris ordinem puniri debere ut hec cedant in aliorum exemplum, ne de suis possint male gestis gloriari, ad rectitudinem et iustitiam semper in premissis habendo respectum.

Il nob. Bartolomeo di Melss a nome della Madre sua Daleta di Zoppola domanda al Re Sigismondo e dal Patr. d'Aquil. Lodovico, la restituzione di metà di Zoppola occupatagli da Natale Panciera di Portogruaro

Orig. MSS. Ongaro, Bibl. Verona, 6 ott. 15, p. 185.

Justissime ac Serenissime Princeps Dei gratia Romanorum Rex ac Rev.me DD Lodovice Dux Dechensis ac S. Sedis Aquilegensis Patriarcha dignissime, Prelati, Nobiles et Comunitates. Coram inclita Maiestate et Dominationibus ac Reverenciis vestris compareo ego Bartolomeus de Meis filius et tamquam procurator nomine vestris D. Dalete de Zopola et cum gravissima querela dictis Magnificentiis vestris expono quomodo et qualiter Vatalis de Portugruario et fratres a decem annis citra medietatem Zopole indebite et iniuste et contra Deum et iusticiam occupaverunt et detinuerunt ac de presenti occupant et detinent, eo quod dicte D. Dalete prefata medietas Zopole est dos et iura sua dotalia et ideo dicti Vatalis et fratres de dicta medietate Zopole nihil habent agere de iure. Quare dictas Serenitatem et Reverencias vestras cum omni debita instancia qua possum precor et eisdem supplico ut pronunciare, declarare et determinare dignentur dictam medietatem Zopole cum omnibus iuribus, dominiis, iurisdictionibus et garittis eidem medietati Zopole spectantibus et pertinentibus ad dictam D. Daletam virtute et causa superius enarrata eo quia est dos sua et de iure spectare et pertinere et dictos Vatalem et fratres nullum ius in ipsa medietate Zopole habere, offerens ego Bartolomeus dicto procuratorio nomine me paratum meis debitis loco, hora et tempore in premissis eisdem Magnificentiis Vestris ostendere et demonstrare. ——

Notata tergo. utatur iure suo coram Officialibus

MSS Ongaro ... firenze ... 41 ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

78

Supplica al Re Sigismondo [illegible] Signori

della Frattina per i danni avuti [illegible] fatti dai Veneziani.

Orig. in MSS Bibl. Civ. 685, 5. p. 57

Petitio Castellanorum de la Fratina.

[illegible] Invictissime Caesar, pro parte fidelium servitorum Ludovici, [illegible], Antonii et Francisci de la Fratina humiliter exponitur quod tempore quo progenitores sui semper fuerunt, sunt et esse intendunt fideles servitores Sacri Imperii et Sancte Aquilegensis Ecclesie, paratique fuere exponere personas et bona ipsorum pro manutentione et deffensione iurium Sacri Imperii et huius dulcis libertatis Sancte Aquilegensis Ecclesie et novissime in dicta perseverantes opinione, anhelantes dicte Aquilegensis Ecclesie et dicte Patrie libertatem posse tenus deffendere et manutenere, resistentes pro viribus [illegible] gentibus Venetorum [illegible] denique deficiente eis opportuno auxilio taliter exterminati fuerunt, quod eorum Castrum de la Fratina funditus ruinaverunt et combusserunt, ex quo inextimabile passi sunt dampnum. Quare prelibate Maiestati Vestre humiliter pro dictorum exponentium supplicatur quatenus ipsorum indempnitati paterne compatientes dignemini taliter sibi providere quod de huiusmodi ipsorum commendanda intentione in totum non depauperentur et quod ipsorum animus ad utiliora peragendum merito extollatur et quod [illegible] huiusmodi aliis cedat in exemplum videlicet ut promptius se et sua simili de causa exponant. —

1414, 30 aprile. S. Daniele. Sicurtà per un suddito di San Daniele per aver avuto rapporto coi ribelli.

Bernardo di Braggà notaio Arch. Not. di Udine.

[illegible] 1414, ind. VII, die [illegible] mensis aprilis, actum in Terra S. Danielis in domo habitationis [illegible] dicti Turbe, presentibus ipso Nicolao, Christoforo Dalete, Leonardo Comucii de la Lisga de S. Daniele testibus et aliis. [illegible] die hodierna per totum consilium [illegible] S. Danielis fuerit determinatum quod Florianus Livetti sit condemnatus de natum [illegible] denariorum et ultra [illegible] non stare debeat ultra Tellam quam usque ad pontem S. Georgii in [illegible] centum ducatorum pro singula vice propter sua demerita quia conversationem habuit cum Rebellibus et nova tangencia comunitatem que scivit non propalavit etc.; nunc vero coram dictis etc. et me notario Livettus pater dicti Floriani se obligavit [illegible] dicta pena centum ducatorum et [illegible] [illegible] Comucii de la Lisga precibus dicti Livetti se obligavit et promisit [illegible] Antonio Tignotti de Utino Gastaldioni S. Danielis [illegible] et solvere in manibus dicti Gastaldionis hinc per totum mensem Maii prox. futuri libras denar. centum et prefatus Livettus promisit ipsum conservare indemnem etc. Et ibidem Florianus ratifficavit et contentus extitit et promisit observare predicta. —

1414, 1 agosto Ospedaletto. Sentenza arbitraria nelle questioni per pascoli tra la villa di Osoppo e le ville di Buja, Avasinis e [illegible].

[illegible] coll. Barnaba, VIII, 264.

In christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem 1414, ind. VII, die primo mensis augusti. Actum in Ospedaletto, [illegible] et [illegible] [illegible] S. [illegible], presentibus [illegible] et [illegible] [illegible] Osoppi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Francisco de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Gemona, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Cum hoc sit quod certe [illegible] et differentie verterentur [illegible] [illegible] [illegible] villae Osoppi ex una et homines villarum Buie, Peglionis et Vasinis ex [illegible] [illegible] et [illegible] certi pasculi vocati la pascul del bar, [illegible] [illegible] [illegible] partium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Johannes de Cavalcantibus legum doctor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Doctor de Toppo [illegible] Pittaculi et Simon Bertholotti de [illegible] [illegible] notarius [illegible] et Antonius Coda de Gemona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patrem Dm. Ludovicum Dei gratia S. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] homines de Buia, Vasinis, Peglionis et Osoppi et [illegible] [illegible] nomine invocato talem infra dictis hominis super dicto pasculo [illegible] in [illegible] intentionem, hanc sententiando componendo et [illegible] [illegible] [illegible] compromiserunt et declaraverunt [illegible] [illegible]

Quod homines Ville Osoppi cum animalibus ipsorum possint quandocumque eis placuerit et omni tempore anni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de eorum [illegible] [illegible] super pascuis [illegible] [illegible] [illegible] Vasinis et Peglionis sine [illegible] contradictione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cumque, citra et ultra aquam Tulmenti.

Item quod homines de Peglionis et Vasinis ad eorum voluntatem et quando cumque eis placuerit cum ipsorum animalibus et armentis pasculare possint in pasculo del bar superius nominato, sine contradictione alicuius persone.

Item quod homines de Buia cum uno armento dumtaxat ex eorum armentis

moduum facere procuravit, et fecit.

[illegible] Orzano [illegible] Firenze [illegible]

[illegible] dicti quoque [illegible] placuerit et non cum pluribus tempore possint [illegible] in dicto pasculo del [illegible] dicti armenta pascolare, possint et valeant ad eorum voluntatem sine contradictione hominum de Ospo [illegible] eorumque personae.

Pro quibus omnium [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q. [illegible] et Dominicus q. Nicolai de Ospio pro hominibus [illegible] et [illegible] q. [illegible] et Franciscus q. Bonni de [illegible] pro hominibus [illegible], Johannes q. Virgilii et Jacobus [illegible] q. Nicolai de Peglione ..

(c 129)

In Dei Nomine Amen

31

1414
29 agosto
17 anni

Anno a Nativitate Eiusdem Millesimo Quadringentesimo Quarto Decimo, Indictione septima, die mercurij vigesima nona mensis Augusti hora vesperorum, vel quasi, Pontificatus vero sanctissimi in Christo Patris, et Domini Nostri Domini Gregorij Divina providentia Papę Duodecimi anno octavo. In pręsentia mei Notarij, et testium infrascriptorum ad hoc spetialiter vocatorum, et rogatorum.

Reverendissimus in Christo Pater, et Dominus Dominus Iacobinus Miseratione Divina Sanctę Marię novę Sacrosanctę Romanę Ecclesię Diaconus Cardinalis Utinensis vulgariter nuncupatus per Dei gratiam sanus mente, et intellectu, licet corpore languens habens auctoritate Apostolica licentiam testandi per literas Apostolicas vera, et integra Bulla plumbea dicti Domini Nostri Papę more Romanę Curię bullatas, sanas, et integras, ac omni prorsus vitio, et suspitione carentes a me infrascripto Notario visas, et lectas, ac volens de bonis suis, ne ipsum intestatum decedere contingeret, condere testamentum, hoc pręsens testamentum nuncupativum, quod de Iure civili dicitur sine scriptis, in hunc modum facere procuravit, et fecit.

In primis quidem voluit, ac disposuit, et
ordinavit, quod si eum ab hac luce con=
tigerit, corpus suum poni in quadam caf=
sa lignea, et humari in Ecclesia Conven=
tus Sancti Joannis Evangelistæ Arimi=
ni Ordinis Sancti Augustini, videli=
cet ante Altare Maius dictæ Ecclesiæ
honorifice, et decenter, et indui per Con=
ventum predictum Tunicella, et dalma=
(129t) tica more Diaconi Cardinalis. Item vo=
luit, quod si Germani sui mitterent pro
corpore suo, facturi illud ultimum de=
portari, quod dictus Conventus teneatur,
et debeat dictum corpus eis dare, rema=
nente in dicta Ecclesia capello suo ap=
penso. Pro quibus disponit, et dare vult
Centum Ducatos, videlicet pro exequijs,
et funeralibus faciendis per infrascri=
ptos suos executores, de quibus quidem
centum ducatis summa quantum melius
fieri poterit extrahatur de bonis dicti
Domini Cardinalis vendendis per dictos
executores cum minori damno dicti Te=
stantis, et suorum heredum. Item con=
firmavit Donationem factam Nicolao
Germano suo, de qua apparet scripta ma=
nu sua propria, ac etiam Instrumentum
super dicta scriptura in publicam for=
mam redactum manu Joannis Mul=
ker de Druslaker Clerici Coloniensis
Diocesis Notarij publici, et tunc se

cretarij

cretarij ipsius Domini Cardinalis cum condi=
ctione erectionis Capellę pro salute animę
suę, et suorum progenitorum in ipsis scri=
ptura, et instrumento contentę, quam condi
ctionem voluit penitus observari. A=
tiam vero Donationem factam eidem Nico
lao, ac Nicolussio Germano etiam suo, de
qua summaria scriptura, et instrumen
tum apparet, revocavit, et haberi voluit
pro infecta. Item reliquit Andreę fi=
lio Nicolussij Nepoti suo viginti quin=
que ducatos auri, et quod induatur de
nigro de meliori panno. Item vult, quod
Arnoldus, et Ambrosius sui familiares
induantur de panno nigro meliori; Omnes
autem alij de grossiori sic, quod omnes
sint honeste induti. Item voluit, quod
dicti executores honorent Ecclesiam San=
cti Joannis de dictis centum ducatis, pro=
ut videbitur eis, ita tamen quod si dictis
Ecclesię, et corpori non videretur hono
rifice, et sufficienter provisum vult,
quod addantur quinquaginta alij duca=
ti extrahendi de dictis bonis eiusdem
Domini Cardinalis, sicut eisdem execu
toribus videbitur expedire. Alfino
(c. 130) autem de Camporegali tantum donat,
quod se possit honeste induere de nigro. Ser
Nicolao autem de Civitate Austrię Aquileien=
sis Diocesis donat viginti quinque ducatos
auri, quos sibi mutuavit, prout de quinde=

cim apparet quedam scriptura manu dicti ser Nicolai, quam ex nunc cassat, et voluit dictum ser Nicolaum honeste etiam indui de nigro, quodque ad restitutionem, et satisfactionem dictorum viginti quinque ducatorum auri minime teneatur. Item ordinavit, et esse voluit, ac deputavit suos executores, et fideicommissarios Reverendissimos in Christo Patres, et Dominos Dominos Angelum titulo Sanctorum Petri, et Marcellini presbiterum, ac Petrum Sancte Marie in Cosmedim Diaconum Sacro Sancte Romane Ecclesie Cardinales ac venerabilem et egregium magistrum Jeronymum de Arimino ordinis Heremitarum sancti Augustini magistrum in sacra pagina, nec non Alfinum, et ser Nicolaum predictos, quibus dedit plenam, et liberam facultatem bona sua quecumque vendendi, et alienandi, ac pignorandi, et alia faciendi, que eis necessaria, et utilia videbuntur usque ad integram, et completam solutionem, et satisfactionem omnium premissorum.

In omnibus autem aliis, et singulis suis bonis mobilibus, et immobilibus, iuribus, et actionibus presentibus, et futuris ubicumque sunt, et reperiri possunt fecit, et instituit Nicolaum del Torso fratrem suum predictum suum heredem universalem non revocando donationem eidem Nicolao, ut premittitur,

factam. Et hec est ultima sua voluntas, quam valere voluit iure Testamenti, et si iure Testamenti non valeret, valere voluit iure Codicillorum, et cuiuscumque alterius ultime voluntatis, cassans, et cancellans omne aliud Testamentum, codicillum, et ultimam voluntatem per eum hactenus factam, ac volens, et mandans huiusmodi Testamentum, et voluntatem ultimam omnibus alijs prevalere; Rogansque me Notarium infrascriptum, ut de predictis omnibus, et singulis publicum

(c. 130 t.) conficerem instrumentum: Actum Arimini in contrata sancti Bertoli in domo habitationis ser Nicolai de Rusticis de civitate Histrie Notarij Ariminensis in Camera iuxta Smaltum dicte domus: presentibus prudentibus, et discretis Viris Fusco Francisci Terentij, Gabriele eiusdem fratre, Antonio Bruno, Magistro Lazarino Joannis a Planellis, Blancho Joannis, Magistro Petro Angeli a Legaminibus, Buccio Belini Calzolario, Antonio Viahc Spetiario omnibus de Arimino, ac Antonio Nuti de Castello, Magistro Jacobo Antonij a Bocalibus de Pensauro, ac Magistro Dominico Joannis de Spilimbergo Magno Aquileiensis Diocesis omnibus habitantibus Arimini testibus ad pre=

Rimini

... Vagone ... Firenze ...

dicta vocatis pariter, et rogatis etcet.

Et Ego Arnoldus Severini de Vuoudrichem Clericus Traiectensis Diocesis publicus Apostolica auctoritate Notarius. Quia predicti Testamenti ordinationi, et ultime voluntatis declarationi, omnibusque alijs, et singulis, dum sic, ut premittitur, agerentur, et fierent presens, et personaliter una cum suprascriptis testibus interfui, eaque omnia, et singula sic fieri vidi, et audivi, ideoque hoc presens publicum instrumentum huiusmodi Testamentum in se continens exinde confeci, publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis, et consuetis signavi rogatus, et requisitus in fidem, et testimonium omnium, et singulorum premissorum etcet.

Signum

Notarij

Bibl. Marciana. Mssi Fontanini Classe XIV Cod 48.

Fontanini Mss. Clas. XLV - Cod. XLVIII.

1409. - In Nomine Domini Amen

Anno a Nativitate eiusdem Millesimo Quadringentesimo Nono, Indictione Secunda, Die vero Veneris penultima Mensis Augusti; Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, et Domini Nostri Gregorij Divina providentia Papę Duodecimi Anno Tertio. In presentia mei Notarij, et Testium infrascriptorum coram Reverendissimo in Christo Patre, et Domino Domino Jacobino tituli Sanctę Marię novę Sacro Sanctę Romanę Ecclesię Diacono Cardinali Utinensi, constitutorum et Idem Dominus Cardinalis dixit, et asseruit, quod cum Nobilis Vir Nicolaus del Torso de Utino, Aquileiensis Diocesis, germanus suus, et utroque presente sibi fraterna, et mutua caritate astringeretur, et vinculo naturalis germanitatis instrumentum alligaretur ex hoc, et consideratione gratorum servitiorum per eumdem Nicolaum sibi in suis maximis necessitatibus in diversis, et magnis pecuniarum quantitatibus, et alijs tam in Romana Curia, quam extra exhibitis, et quod pro honore eiusdem Domini Cardinalis, et totius Domus suę servandis, et ampliandis prefatus Nicolaus personam, et facultates suas

pluries diversis exposuit periculis, nul=
lis parcendo laboribus, et expensis, qua=
tenus sibi in omnibus complaceret, prout
virtuose complacuit; Unde sibi ex
premissis reddebatur, prout asserebat,
plurimum obligatus. Et propterea i=
dem Dominus Cardinalis cupiens ex
suis patrimonio, et facultatibus facul
tates, et patrimonium Nicolai prefa=
ti etiam ampliare, et considerans, quod
Nobilis Vir Nicolussius antiquio=
rum Frater suus ex bonis paternis
eidem Nicolussio tempore sue eman=
cipationis assignatis, et alijs quibus
habundat decenter, ac honorifice sta=
tum suum, et Domus sue potest con=
servare, ac sperans prefatus Dominus
Cardinalis deinceps per gratiam Dei pos=
se sufficienter vivere de Patrimonio
Jesus Christi, cui semper servire de=
crevit, et pro Statu Sancte Romane, et
Universalis Ecclesie, ut asseruit conti
nue laborare omnia, de singula bona
(c. 128t.) sua sua tam ex paterna, quam mater=
na hereditate, ac hereditario quolibet
jure paterno, et materno sibi debita tam
stabilia, quam mobilia in quibuscum=
que genere, et spetie, ac ubicumque si=
ta, et posita prefato Nicolao germa=
no suo omnibus modo, via, iure, et
forma, quibus melius, et efficacius

potuit, ac poterit, ex certa scientia spon=
te, et libere titulo donationis, que dici=
tur inter vivos, premissis bene consi=
deratis, donavit, et donat, ac dedit, dat, at=
que largitur; in eumdem omne ius, et
dominium, quod in predictis bonis ha=
bet et habuit transferendo, volens ni=
hilominus hanc non esse unicam tan=
tum sed tot, et tantas donationes, quod
nulla eorum summam centum ducato=
rum excedat, quas hic spetialiter ha=
beri voluit pro distinctis, et suffi=
cienter expressis: Que omnia, et sin=
gula bona idem Nicolaus possit, et
valeat habere, tenere, et possidere, et
de eis facere sue libitum voluntatis
dummodo ad vitam dicti Domini Car=
dinalis predicta bona nullo modo in
toto, vel in parte possint distrahi, a=
lienari, vel vendi; Et cum hoc, quod
post obitum dicti Domini Cardinalis
prefatus Nicolaus, et sui heredes te=
neantur, et debeant unum Altare sub
vocabulo Sanctorum Jacobi, et Nico=
lai in Collegiata, vel alia Ecclesia
Utinensis de novo erigi facere, cum=
que cum tot ex bonis predictis in
utili, et congruo loco sitis dotare,
quod presbitero super eodem dictum
ad laudem Dei celebranti Divina pro
animabus dictorum Domini Cardinalis,

ac Genitorum, et germanorum eiusdem, et alio-
rum, quibus in aliquo tempore teneretur, an-
nuatim solvantur ex illis decem staria
frumenti, decem congia vini, et due marche
solidorum Aquil , cuius dictus Nico-
laus, suique heredes Jus patronatus, et
presentandi ad illud idoneum sacerdotem
habeant, quique presbiter inter alias quo
tidianas Missas omni mense semel unam
missam super dicto Altari cum nota, et
cantu cum sex alijs presbiteris, vel cleri
cis, inter quos sint Diaconus, et Sub
diaconus, Evangelium, et Epistolam can
tantes celebrare, vel celebrari facere tenea
tur, nisi contingeret, quod per eumdem Do-
minum Cardinalem in vita sua consimi
le Altare sic, vel melius dotatum ex alijs
bonis, vel pecunijs suis fuisset erectum,
seu aliud pium opus ad laudem Dei il
lud excedens consimili intentioni edifi-
catum, unde appareat eumdem Nicolaum a
fundatione dicti Altaris ab eodem Domino
Cardinali fuisse spetialiter absolutum. Et ni-
hilominus dixit prefatus Dominus Cardina-
lis, et protestatus fuit coram me Notario, et
Testibus infrascriptis, quod si reperiretur
unquam in posterum, quod aliquod aliud
instrumentum Donationis de bonis predictis
in personam cuiuscumque vel quorumcum
que facte per ipsum sub quacumque alia
data, et die sequenti, illud ex nunc con-

fitetur

fitetur invalidum, et ad cautellam factum, et non fuisse sue intentionis, et mentis illud valere, nisi ut per illud possent evitari pericula verissimiliter eventura ratione pernitiosi Scismatis nunc currentis contra ipsum, et Germanum suum Nicolaum, cui presentem Donationem fecit sponte, et libere in bonis huiusmodi supradictis: Super quibus omnibus, et singulis prefatus Dominus Cardinalis petijt sibi a me Joanne Notario publico infrascripto unum, vel plura publicum, seu publica fieri Instrumentum, seu instrumenta: Acta fuerunt, et sunt hec in Civitate Austre Aquileiensis Diocesis in Domo Residentie dicti Domini Cardinalis, contrate Puster mille hora Vesperorum, vel quasi, sub anno, indictione, die, mense, et pontificatus quibus supra: Presentibus ibidem honorabilibus, et discretis Viris Maffiolo de Riboldis de Modoecia, Arnoldo Severini Clericis, et Antonio de Verdag.º ar. Cra. to Mediolanense Traiectense, et Aquileiensis Diocesis familiaribus eiusdem Domini Cardinalis Testibus ad premissa vocatis spetialiter, et rogatis etcet.

Et Ego Joannes Mulker de Druslaker clericus Coloniensis Diocesis publicus apostolica auctoritate Notarius, quia predictorum bonorum donationi

dispositioni protestationi, omnibusque alijs, et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, fierent, et agerentur una cum prenominatis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi, et audivi, ideoque hoc presens publicum instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci, publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis, et consuetis signavi rogatus, et requisitus in fidem, et testimonium omnium, et singulorum premissorum etcet.

Signum
Notarij.

(C.^to 15 7bre 1896.

1414 Testamento del
29 Agosto Card.^e del Torso

1409 Donazione al fratello
30 Agosto Udine Nicolò

Copie
donate dal Sig Enrico del Torso
che le trascrisse da MSS
Fontanini nella Marciana
ove è indicato

...mperiale ed al Comune di Udine nella
...uardo al castello di Ariis posseduto da

...te. Egregiis et prudentibus viris Paulo Glovicer
...ni Terre Utini amicis dilectis salutem et ~~Receptionis litteras ve~~
... datas Utini die xviii mensis Augusti pre=
...is quod littere nostre mentibus vestris admi=
...umquam Nuncios vestros ad nostram pre=
...ant rogavissemus, quod velitis [illegible]
...strorum per nos tam dilectos recommendatos
... Tristanum de Savorgnano et fratrem
...stare permittentur, quia ad presentiam
...rout in dictis vestris litteris hec et alia
...espondemus, quod de talibus litteris
...onem capimus et turbationem, et consi=
deremus quod si ad litteras nostras habuissetis considerationem et respectum,
non ita citius respondissetis sicut vestre littere continent aliamque responsio=
nem fecissetis. Dicitis nam ad presentiam nostram nullos Nuncios destinasse,
quod contrarium apparet, nam bis Ambaxiatores reverendissimi domini vestri Electi
Patriarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Forijulii fuerunt ad presen=
tiam nostram et ad Capitula per eos nostro Dominio porrecta, fecimus respon=
siones nostras iustas et rationabiles, prout non dubitamus, quod vobis retule=
rint et si hoc oblivioni tradidistis, nos memorie retinuimus, et inter alia requi=
sita per nos, dictos Ambaxiatores rogavimus ut vellent dictum d. Patriarcham
electum et vestram Comunitatem, que istius altercationis causa est, rogare quod
permitteretis villas et alia loca spectantia et pertinentia Castro Ariis et aliis locis
que dilecti nostri recommendati D. Tristanus et frater tenent et habent in
Patria Forijulii, stare et permanere secundum antiquam consuetudinem et iurisdictio=
nem suam, nam habentes Castra habere debent iurisdictiones et pertinentias suas ~~et~~ hoc
Serenissimus Dominus Romanorum et Hungarie Rex terminavit et declaravit in treguis

dispositioni protestationi, …
et singulis premissis, d…
titur: fierent, et agerent…
minatis testibus prese…
sic fieri vidi, et audivi…
sens publicum instrum…
propria scriptum exi…
cavi, et in hanc publ…
gi, signoque et nomine
consuetis signavi roga…
in fidem, et testimoniu…
singulorum premissor…

Signum
Notarij.

1414. 30 Agosto. Ducale al Capitano imperiale ed al Comune di Udine sulla violazione delle tregue in riguardo al castello di Ariis posseduto da Tristano Savorgnano.

Thomas Mocenico Dei gratia Dux Venetiarum etc. Egregiis et prudentibus viris Paulo Glovicer
Capitaneo, decem Deputatis, Consilio et Comuni Terre Utini amicis dilectis salutem et ~~Recepimus litteras ve~~
dilectionis affectum. Recepimus litteras vestras datas Utini die XVIII mensis Augusti pre=
sentis responsivas nostris, per quas scribitis quod littere nostre mentibus vestris admi=
rationem attulerant, considerantibus vobis numquam Nuncios vestros ad nostram pre=
sentiam misisse, per quos requisivissemus aut rogavissemus, quod velitis ~~modum~~
dare quod ville et loca iurisdictiones Castrorum per nos ~~tan~~ dilectos recomendatos
nostrum Egregium et spectabilem militem d. Tristanum de Savorgnano et fratrem
tentorum, sub iurisdictione antiqua libere stare permittentur, quia ad presentiam
nostram Nuncios aliquos non direxistis et prout in dictis vestris litteris hec et alia
plura continentur etc. Quibus intellectis vobis respondemus, quod de talibus litteris
vestris et contentis in eis, non parvam admirationem capimus et turbationem, et consi=
deramus quod si ad litteras nostras habuissetis considerationem et respectum,
non ita citius respondissetis sicut vestre littere continent aliamque responsio=
nem fecissetis. Dicitis nam ad presentiam nostram nullos Nuncios destinasse,
quod contrarium apparet, nam bis Ambaxiatores reverendissimi domini vestri Electi
Patriarche Aquilegensis eius parte et totius Patrie Forijulii fuerunt ad presen=
tiam nostram et ad Capitula per eos nostro Dominio porrecta, fecimus respon=
siones nostras iustas et rationabiles, prout non dubitamus, quod vobis retule=
runt et si hoc oblivioni tradidistis, nos memorie retinuimus, et inter alia requi=
sita per nos, dictos Ambaxiatores rogavimus ut vellent dictum d. Patriarcham
electum et vestram Comunitatem, que istius altercationis causa est, rogare quod
permitteretis villas et alia loca spectantia et pertinentia Castro Ariis et aliis locis
que dilecti nostri recommendati D. Tristanus et frater tenent et habent in
Patria Forijulii, stare et permanere secundum antiquam consuetudinem et iurisdictio=
nem suam, nam habentes Castra habere debent iurisdictiones et pertinentias suas ~~ut~~ hoc
Serenissimus Dominus Romanorum et Hungarie Rex terminavit et declaravit in treuguis

quas fecimus cum Illustri domino Federico Duce Austrie, et si dicti vestri Am-
baxiatores hanc nostram requisitionem vobis non retulerunt vel si illam
retulerunt et illam memorie non habetis vel habere non vultis, non debetis tan-
tum admirari de litteris nostris, cum bene sciamus et intelligimus quid scribimus.
Propter quod iterato deliberavimus vestras Nobilitates rogare, cum hec vobis pertineant
quatenus vobis placeat providere et cum effectu modum tenere, quod ville et loca spec-
tantia et pertinentia Castro Aries et aliis locis et Castris que habent et tenent
dicti d. Tristanus et frater permittantur sub iurisdictione dictorum Castrorum
secundum eorum antiquam iurisdictionem et consuetudinem; quod si facietis, cognoscemus vos
treugas esse dispositos observare. Si vero turbabitis villas et loca ac iurisdictiones
Castrorum predictorum, eritis dictarum treugarum fractores et necesse erit nobis pro-
videre prout honori nostro videbimus convenire.

Dat. in nostro ducali Palatio die XXX Augusti. indictione VII. MCCCCXIV

Da copia nel Vol. catastico Savorgnano fol. 268
Bibl. Civ. Udine

1414, 13 novembre. Soffumbergo.
Il Patriarca d'Aquileja Lodovico di Teck in vigore di lettera a lui diretta da Sigismondo Re de' Romani e Ungheria da Costanza nel 1414, 14 giugno, richiede i signori di Castello ad esborsare 2000 ducati per riavere il Castello di Tarcento loro confiscato per ribellione.

MS. Ongaro Verona 665, 15. pag. 292.

Giacomo Susapi notajo di Udine

Lodovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electus Dux de Deck tenore presentium notum facimus universis et singulis presentes nostras litteras inspecturis nos cum ea qua decuit reverencia recepisse litteras Serenissimi et Invictissimi Principis et DD. nostri Sixmundi Romanorum et Ungarie Regis eius vero imperiali sigillo munitas et sigillatas integro et illeso, quarum tenor talis est et sequitur in hoc verbo.

Sixmundus Dei gratia Romanorum et Ungarie Rex semper augustus et Dalmacie, Croacie etc Rex Ven.li Lodovico Patriarche Aquilegensi Principi, Consiliario et devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne bonum. Venerabilis Princeps, consiliarie et devote dilecte, ex contracta certi debiti Nobilibus Nicolao Comiti de Prata et Simoni Comiti de Pulcinico mille ducatorum auri obligamur, de quibus ipsos ad presens comode ipsos non valuimus expedire, ideoque cogitavimus prefatos Nicolaum et Simonem per alios aptos modos et congruos facere contentos. Quia vero tue devotioni commisimus Castrum Tarcenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas retinendum, quod hucusque, sicut intelleximus, dictum existit, ideo devotionem tuam requirimus et hortamur attente mandantes quatenus

... MSS Ongaro 1511 ... Firenze ...

tibi ex duobus partitis unum velis elicere, videlicet, aut quod Castrum
Tarcenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas recipias et tercium
mille ducatorum prefato Nicolao et Simoni Comitibus pro
nobis et pro nostro debito tradas, aut a Nobilibus de Castro Porpeti
prenotati Castri Tarcenti occupatoribus duo millia ducatorum
recipiendo unum mille ducatorum pro te retineas et secundum
mille ducatorum prefato Nicolao et Simoni Comitibus pro nostro
debito persolvas, castrumque predictum Tarcenti cum suis pertinentiis
apud prefatos Nobiles de Castro Porpeti remanere facias, obsidibus
et pueris quos apud te tenes ipsorum parentibus libere restitutis; vo-
lumusque ut quum prefati Nobiles de Castro Porpeti seu alii ipsorum
tibi unum mille et prenotatis Nicolao et Simoni Comitibus aliud mille
ducatorum pro nostro debito dederint et pagaverint quod tunc, ex tunc
ipsos seu ipsum per quem seu per quos duo millia florenorum pagata
fuerint de Castro Tarcenti cum suis pertinentiis prout prius tene=
runt ~~[illegible]~~ ante quam ad manus nostras recepimus nostro nomine pacifice
tenendum et gubernandum debeas investire. Sic denique tua velit
devotio in premissis efficere quod prefato Nicolao et Simoni mille
ducatos per premissos modos pro nobis persolvantur prout gratiam nostram
caram habes. Datum Pontestura, XIV die iunii, regnorum nostrorum anno
Hungarie etc XXVIII Romanorum vero quarto.

Quibus litteris per nos sicut premittitur acceptis et intellectis, volentes
mandatis et litteris prefati Ser.mi et Invictissimi Principis et Domini
nostri gratiosissimi obedire et parere ut tenemur, requisivimus prefatos

nobiles de Castro Porgati qui dictum Castrum Tarcenti habent
et tenent ... et possident, ut nobis et dictis Nicolussio et Simoni
Comitibus dare deberent dicta duo millia ducatorum in prefatis litteris re-
giis contenta et expressata et retinere Castrum Tarcenti et rehabere
obsides eorum datos pro dicto castro vel nobis dare debeant dictum
Castrum Tarcenti et a nobis recipere duo millia ducatorum. Et facta
dicta requisitione et data copia prefate littere nobis directe per
prefatum Dominum nostrum Romanorum et Hungarie Regem, Nobiles
viri Volricus q. ser ... et Rigardus et Odoricus fratres q. ser Dagomi
de Castello nobis responderunt quod volebant et intendebant ut obedientie
filii obedire litteris Regie Maiestatis ut tenentur et nobis et dicto Ni-
colussio et Simoni Comitibus dare dicta duo millia ducatorum cum hoc quod
ipsos investire et infeudare deberemus de dicto Castro Tarcenti, iuribus
et pertinentiis suis et dictum Castrum eis libere dimittere et relaxare de-
beremus, instantes et supplicantes nobis dicti Volricus, Rigardus et Odoricus
flexis genibus ut ipsis de dicto Castro Tarcenti, iuribus, iurisdictionibus
et pertinentiis suis tamquam devoluto Regie Maiestati et sibi legiptime
..., iure recto et legalis feudi investire benignius et gratiosius dignare-
mur, attentis litteris R. M. Nos vero attendentes et considerantes lit-
teras prefati Domini nostri Romanorum et Ungarie Regis et promptam
obedientiam prefatorum Volrici, Rigardi et Odorici et ut premissis et per-
tinentiis ... in futurum eorum huiusmodi supplicationibus inclinati
coram nobis flexis genibus existentes et pro se eorumque heredibus recipientes

de dictis Castro, introitu, iurisdictionibus, colonis, masariis et perti-
nentiis suis omnibus et quibuscumque ad dictum Castrum modo
quolibet spectantibus et pertinentibus, iure recti et legalis
feudi per fimbriam nostre tunice investimus et tenore pre-
sentium investimus, salvo semper iure nostro, nostre Aqui-
leiensis Ecclesie et aliorum quorumcumque. Quibus sic peractis
dicti Ulricus, Azzardus et Odoricus in manibus nostris debitum
fidelitatis prestiterunt iuramentum quod quilibet fidelis
vasallus Domino suo in talibus prestare consuevit. Datum etc.

1414. 13 novembre. [illegible] tergo. Lettera del Patriarca ai Signori di [illegible] una lettera da lui diretta dal Re Sigismondo [illegible] nella quale il detto Re [illegible] 2.000 ducati per il castello di Tarcento, [illegible] accettando tale pagamento, i detti Signori [illegible] [illegible] del secolo XV, [illegible]

Ludovicus Dei gratia [illegible] Patriarcha [illegible] [illegible] tenore presentium [illegible] et singulis [illegible] nostras litteras inspecturis [illegible] reverentia [illegible] litteras [illegible] Principis et Domini Sigismundi Romanorum et Ungarie Regis eius vero sigillo imperiali munitas sigillatas integras et illesas quarum tenor talis est et sequitur in hec verba:

Sigismundus [illegible] Romanorum et Ungarie Rex semper Augustus et Dalmatie et Croatie etc. Ven. Ludovico Patriarche Aquilegensi Principi Consiliario et devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne bonum. [illegible] Princeps, Consiliarie et devote dilecte. [illegible] debiti [illegible] de [illegible] et [illegible] mille ducatorum auri obligarem. De quibus usque ad presens ~~tempus~~ [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] fratrem contentos, quia tua devotio [illegible] Castrum Tarcenti ~~[illegible] contentos~~ pro duobus millibus ducatis ad manus tuas [illegible] sicut intelleximus dilatum extitit. Ideo [illegible] [illegible] mandantes quatenus [illegible] partibus unum velis eligere, videlicet aut quod Castrum Tarcenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas redimas et ~~[illegible]~~ tertium mille ducatorum [illegible] tibi [illegible] debito.

V

[illegible] Ungarn [illegible] Firenze [illegible]

tu infanta nobilibus de Castro Porpeti premissis Castri incontinenti numeratoribus
duo millia ducatorum, recipiendo unum mille ducatorum pro te retineas et
secundum mille ducatorum predictis Nicolao et Simoni Comitibus pro nostro debito
persolvas, restituendo predictum Castrum Tarcenti eisdem nobilibus

quod prefatos nobiles de Castro Porpeti remanere facias obedientibus

et veris mandatis tuis ipsorum parentibus libere restitutum.

Volumusque et quod prefati nobiles de Castro Porpeti cum ... florenorum
tibi unum mille et prenominato Nicolao et Simoni Comitibus
aliud mille ducatorum pro nostro debito dederint et persolverint et
quod tunc statim ipsos sine castrum per quem seu quos duo millia
floren. pagata fuerint de Castro Tarcenti ad manus nostras recipe-
remus nomine nostro sacrifice tenendum et gubernandum habeas atque
ac denique tua velit devotio in premissis efficere quod
prefato Nicolao et Simoni mille ducati pro premissis modis
pro nobis persolvant prout gratiam nostram caram habes.
Data Pontesaie, XIIII junii, regnorum nostrorum anno XX et
XXVIII Romanorum vero quarto.

Quibus litteris per nos sicut premittitur receptis et intellectis, vo-
lentes mandatis et litteris prefati Ser.mi et Invict.mi Principis et Do-
mini nostri gratiosissimi obedire ut tenemur, requirimus
prefatos nobiles de Castro Porpeti qui dictum Castrum Tarcenti habent,
tenent et possident ut nobis et dicto Nicolao et Simoni Comitibus
dare debent dictam duo millia ducatorum in prefatis litteris Regis
contenta et expressata et retinere Castrum Tarcenti et exhibere nobis
eorum datos pro dicto Castro vel nobis dare debeant dictum Castrum
Tarcenti et a nobis recipere duo millia ducatorum et facta dicta

requisitione et data copia prefate littere nobis directe per prefa-
tum Dominum nostrum Romanorum et Ungarie Regem, Nobiles viri
Corlonis quondam Rigardi et Rigardus et Odorius fratres filii dicti quondam
de castello nobis responderunt quod volebant et intendebant obe-
dientie filii obedire litteris Regie Maiestatis [illegible] tenentam et re-
[illegible] dicti [illegible] comitibus [illegible] dicta duo millia
ducatos cum hoc quod [illegible] investire et infeudare debeamus
de dicto castro [illegible] et continentiis suis et dictum castrum
eis libere dimittere et relaxare debeamus instantes et supplicantes
nobis dicti Corlonis Rigardus et Odorius fratres [illegible] de
dicto castro [illegible] iurisdictionibus et pertinentiis suis
tamquam devolutum Regie Maiestati et [illegible] Ecclesie
iure recto et legali feudi investire benignius et gratiosius [illegible]
[illegible] Regie Maiestatis [illegible] attendentes [illegible]
litteras prefati domini nostri Romanorum et Ungarie Regis et promptam
obedientiam prefatorum [illegible] Rigardi et Odorii et [illegible]
et [illegible] in futurum [illegible] humilibus supplicationibus
inclinati coram nobis [illegible] existente [illegible]
[illegible] de dicto castro, iuribus, [illegible], colonis, man-
[illegible] omnibus et quibuscumque ad dictum castrum
modo quolibet spectantibus et pertinentibus, iure recto et legali

V

[illegible] Urgano [illegible] Firenze [illegible]

feudi et juramentum nostre [illegible] cum decimis et [illegible] pre-
-stantum [illegible], salvo tamen jure nostro [illegible]
[illegible] et [illegible] quorumcumque.

[illegible] in [illegible] Philippus, [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] predictis [illegible] prestitum [illegible] juramentum quod fideles
[illegible] in talibus prestare consuevit. Fieri [illegible]
[illegible] sigilli [illegible] litterarum [illegible]
[illegible].

Dat. in [illegible] nostro [illegible] die XIII mensis novembris,
MCCCCXV, ind. VIII. —

1414 ... post 2 ... 1414

Ex Cod.e Ms. Bibl. Cesareo 7. 2. qui continentur varia diplomata, et Epistolæ Imp. Sigismundi.

Sigismundus Rex Venerabili Ludovico in Patriarcham Aquilejensem Electo, et sacri imperii devoto fideli dilecto gratiam, et omne bonum. Non solum frequentis, sed assidue sollicitudinis excitamur instantia, ut terre Forijulii prosperitati, quam mente conspicimus, presidiumque illius terre, prout jus, et conditio patrie postulat Imperiali studio procuremus: in hoc autem, sicut novimus,

... ducibus spi-
... adeundum
... ivas. Ut igi-
... nem, quod
... tem tuam
... nus pruden.
... eas connectas
... mutuo suf-

1414 ... Decembre. Costanza.

L'Imp. Sigismondo al Patr. Lodovico di Tech con la proibizione di tradurre dalla Patria vittuarie oltre il confine verso Venezia, e di invigilare in questo argomento.

54

fragetur, cum alias a discrimine non vacaret, dum res exponeretur non tam prudentie quam fortune: Universis et singulis prelatis, Comitibus, Baronibus, proceribus, nobilibus, Communitatibus, opidis, et villis, et ceteris cujusque status, et gradus, et conditionis existant in et sub ditione, et dominio Sancte Ecclesie Aquilegiensis existentibus sub pena nostre gravissime indignationis imo verius sub banno Imperiali, et Patriarchali etiam auctoritate nostra in hac parte tibi attributa, committere debes et mandare, quibus et nos harum serie firmiter committimus, et mandamus, ut nullus ex ipsis victualia cujuscunque maneriei, seu materiei fuerit extra patriam Forijulii et ultra loca que respiciunt statum nostre majestati, et ditioni nostre, subjacent, ac obbediunt, educere, vendere vel vendi facere permittere vel favorizare aliquatenus presumat, directe vel

fouet [illegible] tunic [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] iv [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1414 - post 2 Ianuarii 1414. Ex Cod. MS. Bibl. Cesareo 712. qui continentur varia Diplomata, et Epistolae Imp. Sigismundi.

Sigismundus Rex Venerabili Ludovico in Patriarcham Aquilejensem Electo, et sacri imperii devoto fideli dilecto gratiam, et omne bonum. Non solum frequentis, sed assidue sollicitudinis excitamur instantia, ut terre Forijulii prosperitati, quam mente conspicimus; presidiumque illius terre, prout jus, et conditio patrie postulat Imperiali studio procuremus: in hoc autem, sicut novimus, neque immerito tua similiter sollicitudo versatur, et ductus spiritu consilii ad ~~[illegible]~~ relevandum, et deffendendum statum illesum ejusdem patrie vehementer aspiras. Ut igitur desideranti patrie prosperitatis sue preservationem, quod desideriis avidis affectant, succurratur; sinceritatem tuam requirimus, et hortamur attente mandantes, quatenus prudenter attendens quod tempore cum causis ita sapiens connectatur, ut nequaquam invicem sibi derogent, sed potius mutuo suffragetur, cum alias a discrimine non vacaret, dum res exponetur non tam prudentie, quam fortune: Universis, et singulis prelatis, Comitibus, Baronibus, proceribus, nobilibus, Communitatibus, opidis, et villis, et ceteris cujusque status, et gradus, et conditionis existant in et sub ditione, et dominio Alme Ecclesie Aquilegiensis existentibus sub pena nostre gravissime indignationis imo verius sub banno Imperiali, et Patriarchali etiam auctoritate nostra in hac parte tibi attributa, committere debes, et mandare quibus et nos harum serie ita ms. firmiter committimus, et mandamus, ut nullus ex ipsis victualia cujuscunque ita auctiorum codex maneriei, seu materiei fuerit extra patriam Forijulii et ultra loca que respiciunt statum nostre majestatis, et ditioni nostre subjacent, ac obediunt, educere, vendere vel vendi facere permittere vel favorisare aliquatenus presumat, directe vel

[illegible] Uzgono [illegible] Firenze [illegible]

indirecte, palam vel occulte, et specialiter inhibeas quibus et u[...]
per has scripta inhibemus ut nihil vendatur, vel conducatur, a[...]
vendi et conduci sub dicta pena permittatur de victualibus [...]
portum Latisanum ad castra ita [...] Porcie, et Cinciani omnisque
ita [...] in quo hic aliquid deesse videtur
commercio adversariis et malevolis et eorum subditis per omn[...]
intelligatur. Ceterum volumus et fidelitati tue districtius comm[...]
tendo mandamus, quatenus ad certum terminum competentem
convocato, prout moris est, illius patrie parlamento cum eis[...]
diligenter pertractes, inquiras et studiose scruteris cum quot[...]
et quantis gentibus armatis balistariis equestribus et pedestribu[...]
tum in proximo opus fuerit pro defensione patrie copiis [...]
esse parati, et tandem numerum et quantitatem gentium hu[...]
modi in tuis et ejusdem parlamenti litteris quantocius nobis [...]
scribere, et seriose debeas et procures intimare nullam in eo negli[...]
tiam commissurus. Presentium sub nostri regali sigilli appen[...]
testimonio litterarum. datum Constantie. sine nota temporis.
Post [...] ex 1414. qui constantiam [...] in concilio.
Supradicte litterae Sigismundi Imp. exemplata fuit ex alio con[...]
mihi copia Tom. VII. [...] Fontanini pag. [...]. variorum
existentium in Biblioth. Guerneriana S. Danielis.

1414, 29 ottobre – [illegible] Caprilis [illegible]

Signori del Castello ed il Patriarca d'Aquileja per la ricupera del Castello di Tarcento. —

35

MS Ongaro, Bibliot. [illegible] — p. 295.

Giacomo di [illegible]

In Christi nomine amen. Anno nativitatis ejusdem MCCCCXIV, ind. VII, die XXIX mensis octobris, actum in villa Caprileis penes ultimum in via publica ante unum molendinum, presentibus ven. et nobilibus viris D. Iohanne plebano in Achil capellano infrascripti D. Patriarche, Ser Henricus q. Ser Tomasii de Spegnimbergo, Ser Viviano q. Ser Antonii de Laurenzaga, M.o Paulo notario habitante in Prata q. Ser Odorici de Valle testibus etc.

Ibique cum hoc sit quod Invictissimus et Serenissimus Dominus noster D. Sigismundus Dei gratia Romanorum et Ungarie Rex etc alias per litteras suas mandasset et dedisset in mandatis Rev.mo in Christo Patri et Illustri Principi et Domino nostro D. Ludovico Duci de Tek Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarche electo, quod a nobilibus viris consortibus de Castello recipere deberet duo millia ducatorum, de quibus mille deberet dare Domino Simoni Comiti de Pulcinico et Nicolusio Comiti Prate et alios mille deberet habere idem Dominus noster Patriarcha et dictus nobilibus de Castello restituere deberet unum puerum quem pro obside habet filium q. Voslini de Castello et eis dimittere Castrum Tarcenti et ipsos de ipso Castro investire et infeudare et ad gratiam suam et Aquilegensis Ecclesie recipere iuxta tenorem litterarum R. M. Ubi quidem, in presentia dictorum testium et mei Iohannis notarii nobilis Ulvrinus q. Ser Dogmi de Castello pro se, Ser Voirico de Castello, Rigardo et Dogmo fratribus suis volens litteris regiis obedire et parere et executioni debite demandare, nobiles et egregii D. Simon Comes

de Pulcinico et Nicolaus Comes Prate per se eorumque heredes fuerunt contenti et confessi habuisse et recepisse a prefato Odorico dante et solvente pro se et dictis suis Consortibus de Castello ducatos auri mille iuxta et secundum intentionem et litteras R. M. datas per dictum D. Regem dictis Comitibus Prate et Pulcinici pro damnis expensis et talea per ipsos datis et factis pro captivitate ipsorum in Venetiis, de quibus mille ducatis dicti D. Comites per se etc. cum obligatione etc. dicto Odorico pro se etc. et dictis eorum Consortibus stipulanti et recipienti fecerunt finem remissionem etc. promittentes etc. numquam etc. sub pena dupli etc.

Item prefatus Odoricus per se et dictos suos Consortes reliquos alios mille ducatos promisit, ~~statit~~ et convenit dare et solvere Ven.li et nobilibus viris D. Volrico Rectore in Radnisstorf et Paulo Glovicar Capitaneo Utini stipulantibus et recipientibus vice et nomine prefati D. Patriarche Aquilegensis, videlicet quingentos usque ad proximum ~~[illegible]~~ futurum festum nativitatis D. N. Jesu Christi, obligans ad hoc omnia bona sua et dictorum suorum Consortum et fratrum. Pro quibus omnibus et singulis attendendis, observandis et firmiter adimplendis prefatus Simon q. Ser Jo. Antonii de Civ. Austrie precibus, instantia et requisitione prefati Odorici obligavit omnia sua bona ~~[illegible]~~ etc.; pro aliis vero quingentis ~~cum hoc quod infra~~ ~~[illegible] dictus Odoricus de Castello promisit facere et curare~~ ~~ducatis~~ [illegible] dictis terminibus Rev.dus Pater D. Henricus Episcopus

Concordiensis et Henricus q. D. Thomasii de Spigniemberg obligaverunt quilibet eorum in solidum et in toto debito mille ducatorum omnia eorum bona etc, cum hoc quod infra duos dies dictus Odricus de Castello promisit facere et curare quod Zenon Philippi de Civ. Austrie vel alius sufficiens qui placeat Domino Patriarche se obligabit pro dictis mille cum dicto Simone dictis D. Henrico Episcopo Concordiensi et Henrico de Spigniemberg et conducto Zenone vel alio sufficienti et placeat Domino Patriarche, tunc dictus D. Episcopus debeat esse absolutus et liberatus.

Item promisit idem Odricus de Castello facere venire Volricum et Bizardum de Castello ad presentiam D. Patriarche die mercurii et quod predicta ratificabunt et approbabunt in omnibus et per totum.

Item promiserunt dicti D. Volricus et Paulus nomine prefati D. Patriarche quod facta dicta cautione et promissione fidelitatis, quod dictus D. Patriarcha eis remittet periurium ac rebellionem per ipsos Nobiles de Castello commissa tam contra Regiam Maiestatem quam contra ipsum Patriarcham et eius Ecclesiam Aquilegensem et eis restituet puerum quem pro obside habet et tenet et quod facta cautione per Patriam Foriiulii, dominium et iurisdictionem Aquilegensis Ecclesie ipsi Consortes de Castello et familiares ipsorum non obstante dictis rebellione et periurio, ire, transire, stare, morari et habitare valeant tute, libere et secure occasione premissorum.

Item die ultimo octobris actum in Castro S. Gotardi penes Utinum, presen-
tibus D. Nicolussio comite Prate, Simone comite de Pulcinico, Nicolao
q. Jacobi a Ponte de Civ. Austrie, Nicolao q. D. Tomasii de Spigninbergo te-
stibus etc. Cumque cum hoc esset et sit quod die xxix octobris
Nobilis Odoricus q. Ser Doymi de Castello promisisset Ven.li et nobilissimo
D. Volrico Rectori in Radmistorf et Paulo Sforicer Capitaneo Utini
stipulantibus vice et nomine dicti D. Patriarche hodie conducere ad pre-
sentiam Rev.mi in Christo Patris et Domini nostri D. Lodovici Dei gratia
sancte sedis Aquilegensis Patriarche electi, Zenonem q. Ser Philippi de Civ.
Austrie qui se pro mille ducatis solvendis dicto D. Patriarche, prout et
sicut continetur in suprascripto instrumento per ipsum Zenonem et Simo-
nem q. Ser Jo. Antonii de Civ. Austrie communiter in toto vel in parte
prout dicto D. Patriarche fuerit visum, hoc sit quod idem Zenon
non venerit nec veniat, ibidem dictus Odoricus, Ser Volricus et Rizardus
de Castello loco et nomine dicti Zenonis produxerunt et pro securitate
dictorum mille ducatorum una cum dicto Simone dederunt Rev.dum Patrem
D. Henricum Episcopum Concordiensem, qui se ibidem dicto D. Patriarche
obligavit pro dictis mille ducatis cum dicto Simone in toto vel parte
prout placebit dicto D. Patriarche, iurans ad sancta Dei evangelia.
Item promiserunt infra octo dies pro securitatibus una cum ipso D. Epi-
scopo producere Lovisium et Nicolaum de Strasoldo qui se obliga-
bunt in toto et parte prout dicto D. Patriarche placebit.
Item cum idem Odoricus promisisset hodie conducere ad presentiam
dicti D. Patriarche Volricum de Castello et Rizardum eius fratrem
ad ratificandum et approbandum predicta et ad prestandum et
faciendum sacramentum debite fidelitatis prout in suprascripto instru-
mento continetur, idem Odoricus ibidem dictos Volricum et Rizardum de Castello

qui pro se et eorum heredes ratifficaverunt, approbaverunt et laudaverunt omnia actitata et facta per dictum Odricum eorum nominibus. Et cum idem D. Volricus et Paulus promisissent vice dicti Domini nostri quod factis dicta cautione et promissione, quod Dominus restitueret eis putrum et investiret eos de Castro Tricenti iuxta promissionem factam per ipsos et secundum tenorem litterarum Regie Maiestatis, ibidem dictus Dominus noster obtulit se paratus velle ipsos investire et infeudari de novo de dicto Castro devoluto Regie Maiestati sibi, Ecclesie sue Aquilegensi, prestando Sacramentum quod quilibet fidelis vassallus Domino facere tenetur. Volens mandans, jubens et ordinans dictus D. Patriarcha dictis Volrico, Rigardo et Odrico quod D. Artichus de Castello consors eorum eis dabit et effectualiter consignabit quartam partem pecuniarum et ducatorum per ipsos datorum et expensatorum pro habendo Castrum Tarcenti, quod Castrum devolutum erat R. Maiestati, dicto D. Patriarche et Aquilegensi Ecclesie et ipsam quartam partem olim suam quo dando dictos ducatos expensatos et datos quod teneantur et debeant dicti Volricus, Rigardus et Odricus de Castello sibi dare et effectualiter consignare et gaudere permittere partem suam dando partem ipsum tangentem de ducatis expensatis ipsis aliis consortibus et si dare recusaret idem Artichus dictos ducatos quod ad quartam partem olim suam dicti Castri, juribus, introitus et possessionem minime teneantur, sed ipsa habeant, teneant et possideant dicti Volricus, Rigardus et Odricus donec de dictis ducatis et quarta parte ipsorum eis fuerit integraliter satisfactum per dictum Ser Artichum.

Deinde dicti Volricus, Odoricus et Rizardus flexis genibus supplicaverunt prefato D. Patriarche ut ipsos investire et infeudare dignaretur et deberet de dicto Castro Tarcenti, garito, iuribus, iurisdictionibus, mansis, colonis, habitatoribus, cansuariis, masnata et hominibus ac quibuscumque ad ipsum Castrum spectantibus et pertinentibus, utcumque, qualitercumque et quomodocumque et ipsos ad gratiam suam recipere iuxta et secundum tenorem litterarum Regie Maiestatis. Qui quidem Dominus noster Patriarcha videns et intelligens petitionem ipsorum fore iustam et rationi congruam et volens dictos Volricum, Rizardum et Odoricum sibi et Ecclesie sue requirere et eis misereri et ad gremium suum et Ecclesie sue adducere, remittens eis omnem rebellionem et periurium factum R. Maiestati, sibi et Ecclesie sue, dictos Volricum, Rizardum et Odoricum pro se eorumque heredibus recipientes, coram ipso existentes infeudavit et investivit de dictis Castro Tarcenti, iuribus et iurisdictionibus suis quibuscumque, ut supra per fimbriam sue Tunice iure recti et legalis feudi salvo semper iure suo et Ecclesie sue Aquilegensis, recepto prius ab ipsis iuramentum debite fidelitatis quod quilibet fidelis vasallus Domino suo facere tenetur in talibus et similibus.
Mandavit autem idem Dominus noster michi Jacobo notario quod annotare et inidere deberem omne instrumentum requisitionis, promissionis et iuramenti per dictos Nobiles alias factum dicto D. Patriarche scriptum manu mei Jacobi; hoc tamen excepto etc.
Item promisit idem Odoricus prefato etc. dare et solvere dictis D. Volrico et Paulo ducatos auri LXXXII usque ad festum carnisprivii proxime futurum, pro quibus attendendis dictus Simon obligavit omnia sua bona. —

1414, 13 nov. Nel Cast. di Soffemberga. Pagamenti fatti dai Signori di Castello per la ricupera del Castello di Tarcento

Mss. Veron. 665. 15. pag. 294

giacomo di Ant. Surgo not. — *propp*

MCCCCXIV, ind. VII, die XIII mensis novembris, actum in Castro Soffembergi in Stiria, presentibus D. Jodocho Capellano Magn. D. D. Federici Comitis in Ortinburgh, Condolfo Capitaneo in Soffemberga, Andrea de Loch canonico Utinensi, Nicolao notario filio ... Utino habitante in Civ. Austriae testibus etc.

Cum hoc sit quod Nobiles viri Rigardus et Odoricus fratres de Castello dare et solvere promisissent pro Rev.mo in Christo Patre et Domino nostro D. Lodovico Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electo Duci de Teck pro rehabendo Castrum Tarcenti iuxta litteras Regie Maiestatis ducatos auri mille et heri fuisse dies solutionis fiende et promissionis facte de quingentis ducatis et prefatus D. Patriarcha mandasset sibi hodie fieri solutione de dictis quingentis ducatis. Ibidem offerentes se dicti Rigardus et Odoricus parati adimplere promissionem factam de solvendo dictos ducatos, quos ibidem habebant et dederunt et ~~numeraverunt~~ numeraverunt in auro dicto D. Patriarche, quos ibidem habuit et recepit idem Dominus noster, et de quibus quidem quingentis ducatis receptis idem Dominus noster dictis Rigardo et Odorico fecit finem remissionem quietationem et pactum de ipsis quingentis ducatis auri non petendo, promittens idem Dominus noster pro se etc. dictis Rigardo et Odorico pro se etc. dictam finem remissionem etc. perpetuo firmam et ratam habere etc. nunquam etc. sub pena dupli etc.

— Ut plenum.

Item dicta die loco et testibus et habito ac insertis, cum hoc esset quod dictus Rigardus et Odoricus promisissent p.to D. Patriarche, fran

et curare quod Nobiles viri Nicolaus et Lovisius Consortes de
Strassoldo obligarent se dicto D. Patriarche pro ipsis de quin-
gentis ducatis auri una cum D. Henrico Episcopo Concordiensi
et Simone Johannispторii de Civ. Austrie prout continetur
in pactis notatis manu mei, quos quingentos ducatos dictus D.
Patriarcha habere debebat in festo nativitatis future, ibidem
in presentia dictorum testium et mei, Iacobi prefatis Lovisius
et Nicolaus per se etc, cum obligatione etc. dicto D. Patriarche
per se etc. obligaverunt se securitates et principales de dictis
quingentis ducatis una cum dicto Simone ad quem vel ad quos idem
Dominus noster se valit tenere. etc.

1415, 28 gennajo. Cividale. Altro pagamento fatto dai Signori di Castello per la ricupera del Castello di Tarcento.

Jacopo Sangui di Antonio n. t. — MSS. Viron vol. 15, c. 297. t°

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXV, ind. VIII,
die XXVIII ianuarii, actum in patriarchali Palacio Civ. Austrie sub tinello
superiori, presentibus ser Simone q. ser Iohannis de Civ. Austrie,
Simone q. ser Philippi Regnaldi et Niclaio q. ... a Ponte de Civ.
Austrie testibus ad hec vocatis et rogatis.
Cum hoc sit quod viri nob. Rizardus et Odoricus q. d. Dragoni de
castello eorum nomine et vice et nomine Dragoni et Jacobi fratrum eorum
dare promisissent et satisfacere Rev.mo in Christo Patri et Domino nostro
D. Ludovico Dei gratia Sancte Sedis Apostolice Patriarche electo Domini
de Decke, pro rehabendo castrum Tarcenti iuxta litteras R. Maiestatis super
hec confectas ducatos auri in illa in duobus terminis prout continetur
manu mei Jacobi notarii infrascripti. Ibidem in presentia dictorum
testium et mei Jacobi notarii prefatus Dominus noster Patriarcha
contentus et confessus fuit habuisse et recepisse a prefatis Rizardo
et Odorico dantibus et solventibus pro se et dictis eorum fratribus ducatos
boni auri et iusti ponderis mille computatis ducatis quingentis alias datis
nomine et occasione in prefatis litteris regiis contentis: de quibus mille ducatis
dictus Dominus noster Ludovicus Patriarcha dictis Rizardo et Odorico, pro se
et dictis eorum fratribus stipulantibus fecit finem remissionem, quie-
tationem et pactum de ulterius non petendo aliquid de dictis mille du-
catis auri, promittens prefatus Dominus noster Patriarcha per se suosque
heredes et successores cum obligatione etc dictis Rizardo et Odorico stipulantibus

arce et nemine quibus supra; item fecerunt remissionem etc. perpetuo finem et refutationem habere etc. numquam etc. dicere etc. sub poena etc. Ubi quidem in presentia dictorum testium prefatus Dominus noster Patriarcha cassavit, annullavit et irritavit omnem securitatem et securitates per ipsos fratres dicto Domino nostro Patriarche prestitas de dando dictos mille ducatos in cartas et annotatas manu mei Jacobi notarii.

Ubi quidem in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii prefatus Dominus noster Patriarcha ibidem dictis Rizardo et Odorico fratribus pro se et aliis fratribus eorum recipientibus dedit et assignavit ser Paulum q. ser Philippi Raynaldi de Civ. Austrie ibidem presentem in nuncium et pro nuncio ad ponendum et inducendum dictos Rizardum et Odoricum et fratres eorum in tenutam et corporalem possessionem partis Tarcenti q. ser Artichi de Castello cum omnibus et singulis bonis, possessionibus, massariis et inquilinis spectantibus et pertinentibus ad partem Tarcenti dicti q. ser Artichi et cum iuribus et iurisdictionibus quibuscumque dicte partis olim ser Artichi, quam dicti fratres pro rehabendo dictam partem Tarcenti dicti ser Artichi devolutam Regie Maiestati prout in litteris R. M. continetur, solverunt et dederunt ducatos auri quinquaginta boni auri et iusti ponderis, ultra alios ducatos alias per ipsos fratres exbursatos pro dicta parte Castri Tarcenti dicti olim ser Artichi.

1415, 29 gennajo innanzi il castello di Tarcento Presa di possesso
fatta dal nob. Rigg. dei f.teli di Castello della parte del
Castello di Tarcento spettante al fu ... ritio di Castello.
MSS Verbali 665. 15. n. 294. –
mccccxv   Decem Ottobre

Item die anno millesimo, et inditione, die XXIX mensis ianuarij retrum
ante Castrum Tarcentis Aquil. Dioc., presentibus presb. Johanne
filio Cichutti de Utino, presb. Lazaro Vicario in Eccl. S. Petri de Tarcento,
Rigardo filio q. Nicolai de Castello, Johanne filio Petri de Tarcento te-
stibus etc.

Ibique in presentia dictorum testium et mei Jacobi notarii prefatus Sculteus
de ... manus datus et assignatus ut infra ... et intendens
commissa sibi per prefatum Dominum nostrum Patriarcham executioni
debite demandare ibidem in tenutam et corporalem possessionem
partis q. Ser Artichij de Castello partis Tarcenti spectantis et perti-
nentis olim ad dictum ... utcumque quomodocumque et
qualitercumque ... induxit Nobilem virum Ser
Rigardum q. Ser Doymi de Castello suo proprio nomine
et vice et nomine Odorici, Doymi et Jacobi fratrum eius, dando
ad manus dicti Ser Rigardi vinclum porte sive ianue Castri
Tarcenti claudendo et aperiendo, intrando et exeundo semel et plu-
ries prout in talibus fieri est consuetum. Ubi quidem dictus Ser
Rigardus dicto nomine protestatus fuit quod tenutam et corporalem
possessionem Castri Tarcenti et partis spectantis et pertinentis olim
ad dictum Ser Artichum animo et corpore presentialiter est adeptus.

Deinde transiens dictus Sculteus ad villam Tarcenti in platea publica
sub logia Comunis ubi erat Vicinantia convocata et congregata more

solito in Luconto, ibidem alta et intelligibili voce mandavit omnibus
massariis et coloniis ac censuariis dicti quondam Ser Artichi ex parte
prefati D. Patriarche quod de cetero de omnibus affictibus eorum
et quos solvebant et soliti erant solvere dicto Ser Articho spec-
tantes et pertinentes ad Castrum et sub Castro Luconti, respon-
deant, pareant et obediant dicto Ser Rizardo, Odorico, Dogno et
Jacobo fratribus tanquam eorum veris Dominis in bindigrationem
gratie prefati Domini nostri Patriarche. —

36

1414, 13 novembre. Soffumbergo. 31 Patr. d'Aquileja Lodovico duca di Teck investe Verbuceo Antico del castello di Tercento, da esso ricuperato coll'esborso di 2000 ducati, e ciò dietro ordine del Re Sigismondo con lettera del 14 giugno allegata.

Sunto (?) di Ant. Belloni; tra i titoli del castello di Tarcento. Arch. Not. Udine

Ludovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha electus Dux de Deck tenore presentium notum facimus universis et singulis presentes nostras litteras inspecturis, nos cum ea qua decuit reverentia recepisse litteras serenissimi et invictissimi Principis et domini domini nostri Sigismundi Romanorum et Ungarie Regis eius sigillo imperiali munitas et sigillatas integras et illesas, quarum tenor talis est et sequitur in hec verba:

Sigismundus Dei gratia Romanorum et Ungarie Rex semper Augustus et Dalmatie et Croatie etc. Rex, Venerabili Ludovico Patriarche Aquilegensi Principi Consiliario devoto nostro dilecto gratiam regiam et omne bonum. Venerabilis Princeps Consiliarie et devote dilecte. Ex contractu certi debiti nobilibus Nicolao Comiti de Pinta et Simoni Comiti de Prikenica mille ducatorum auri obligamur, de quibus ipsos ad presens commodose non valuimus expedire, nosque cogitamus prefatum Nicolaum et Simonem per alios aptos modos et congruos facere contentos. Quia vero devotioni tue commiseram Castrum Tercenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas redimendum, quod huiusque sicut intelleximus dilatum extitit, ideo devotionem tuam rogamus et hortamur attente mandantes quatenus ex duobus partitis unam velis eligere videlicet aut quod Castrum Tercenti pro duobus millibus ducatis ad manus tuas redimas et tercium mille ducatorum prefatis Nicolao et Simoni Comitibus pro nobis et nostro debito aut et nobilibus de Castro Porpet preanominati castri Tercenti occupatoribus duo millia ducatorum, recipiendo unum mille ducatorum pro te retineas et secundum mille ducatorum predictis Nicolao et

... Comunicato

TUYI Orazio BNI Legazione Firenze ... 411 ...

Simoni Comitibus pro nostro debito persolvas, Castrumque predictum Tercenti cum suis pertinentiis ad prefatos Nobiles de Castro Porpeti remanere facias, obsidibus et pueros quos apud te tenes ipsorum parentibus libere restituas. Volumusque ut quando prefati Nobiles de Castro Porpeti seu alii ipsorum tibi unum mille et prenominatis Nicolao et Simoni Comitibus alium mille ducatorum nomine nostro dederint et persolverint, quod tunc ... ipsis ... ipsum per quem seu per quos duo millia florenorum pagata fuerint de Castro Tercenti cum suis pertinentiis prout prius tenuerint antequam ad manus nostras recepimus nostro nomine pacifice tenendo et gubernando debeas sinere. Sicut denique tua velit devotio in premissis efficere quod prefatis Nicolao et Simoni mille ducatos per premissos modos prenotatos persolvantur prout gratiam nostram curam habes.

Data Potestat XIIII Junii regnorum nostrorum anno Ungarie XXVIII, Romanorum vero quarto.

Quibus litteris per nos sicut premittitur receptis et intellectis, volentes mandatis et litteris Ser.^mi et Invict.^mi Principis et Domini nostri gratiosissimi obedire et parere ut tenemur, requisivimus prefatos nobiles de Castro Porpeti qui dictum Castrum Tercenti habent, tenent et possident ut nobis et dicto Nicolussio et Simoni Comitibus dare deberent dicta duo millia ducatos in prefatis litteris regiis contentos et expressatos et retinere Castrum Tercenti et a nobis recipere duo millia ducatorum. Et facta dicta requisitione et dicta copia prefate littere nobis directe per prefatum Dominum nostrum Romanorum et Ungarie Regem, Nobiles viri Nicolussius ser Rizardi et Rizardus et Dominicus fratres q. ... Domini de Castello responderunt quod

volebant et intendebant et nobis et dictis Nicolussio et Simoni Comitibus
dare dicta duo millia ducatorum, cum hoc quod ipsos investire et infeudare
deberemus de dictis Castro Tarcenti, iuribus et pertinentiis suis et dictum
Castrum [illegible] iterum dimittere et relaxare deberemus, instantes et sup-
plicantes nobis dicti Volricus, Rigardus et Odoricus flexis genibus ut
ipsos de dicto Castro Tarcenti, iuribus, iurisdictionibus et pertinentiis suis
tamquam devolutis Regie Maiestati et Aquilegensi Ecclesie iure
recti et regalis feudi benignius et gratiosius dignaremur attentis litteris Regie
Maiestatis. Nos vero attendentes et considerantes litteras prefati Domini
nostri Romanorum et Ungarie Regis et prompta obedientia prefatorum Vol-
rici, Rigardi et Odorici et ut ~~[illegible]~~ promptius et ferventius in fu-
turum eorum huiusmodi supplicationibus inclinati, coram nobis flexis
genibus existentes et pro se eorumque heredibus recipientes de dictis Castro,
iuribus, iurisdictionibus, coloniis, massariis et pertinentiis omnibus
et quibuscumque ad dictum Castrum modo quolibet spectantibus et
pertinentibus iure recti et legalis feudi per fimbriam nostre tunice
investimus et tenore presentium investimus salvo semper iure nostro
nostreque Aquilegensis Ecclesie et alterius cuiuscumque. Quibus
sic peractis dicti Volricus et Rigardus et Odoricus in manibus nostris
debitum fidelitatis prestiterunt iuramentum quod quilibet fidelis
vassallus Domino suo in talibus prestare consuevit. Harum sub nostri
sigilli appensione testimonio litterarum.

Data in Castro nostro Spilimbergi die XIII mensis novembris MCCCCXIIII,
ind. septima -

1414, 1 Dec. Udine. Lettera del Patriarca Lodovico al Doge di Venezia, affinchè provveda contro i violatori delle tregue.

MS Ongaro, Bibl. Venez., Cl. 606, 15, p. 124

Illustris Princeps salutem. Presentium tenore vobis intimamus qualiter Marescallus noster ut tenetur et consuetus est custodire Patriam nostram et stratas nostras, transiens per Patriam in viis nostris publicis invenit quatuor rebelles nostros et Ecclesie nostre de Pinzano, conducentes quatuor currus frumenti et victualium contra formam treugarum, quos rebelles cum curribus, animalibus et frumento recepit et captivavit, volens et intendens de ipsis rebellibus iusticiam facere sicut continetur in instrumento treugarum, quod quilibet de rebellibus suis facere possit quid vult.

Novitar autem illi de Pinzano rebelles nostri et Ecclesie nostre ad territoria nostra se transferentes de facto et contra iuris ordinem et formam treugarum subditos nostros in stratis nostris captivaverunt et animalia ipsorum in stratis nostris depredati sunt, ipsosque et ipsa captivatos et depredatos detinent, quod est contra formam et pacta treugarum, de quo non modicum admiramur quod ista nobis et subditis nostris in Patria nostra fiant. Quapropter vobis instamus et rogamus ut depredat[...] et nobis et nostris accepta restituere faciatis et captivatos relaxari et contra predictos ~~infractores~~ depredatores procedatis et procedere faciatis tamquam contra rebelles depredatores stratarum et fractores treugarum et taliter provideatis quod de cetero talia non fiant, super quibus mentem et intentionem vestram per litteras vestras nobis rescribatis ut invictissimum Principem et Dominum nostrum D. Sigismundum Dei gratia Romanorum et Ungarie Regem informare valeamus

Data in Castro nostro Utini, die I decembris MCCCCXIV.

[illegible] Magnificae Communitatis Utinen. [illegible] 1418

Die lunae 18. mensis Februarii 1419 in [illegible]

in quo interfuerunt

Super [illegible] per dd. Deputatos ad regimen exponentes, et [illegible] quomodo ad eorum pervenit notitiam, qualiter [illegible] in magna parte venerunt ad Mottam, ubi [illegible] Venetorum faciant congregationem, et coadunantiam bene sexcentorum peditum, causa se trasferendi in Patriam, et quod Veneti dant Tristano de Savorgnano sexaginta lanceas equestrium causa veniendi ad Portum Gruarii, et ad [illegible] ad damnificationem Patriae, eo quia dicti Veneti sentiunt Serenissimum Dominum Nostrum Imperatorem multum augere statum suum, et quasi per totum mundum [illegible] ei facta obbedientia, et magnum facit fieri apparatum gentium in Boemia, et Ungaria . Quare [illegible] Veneti volunt facere sicut [illegible], quae dum timet morderi, mordere incipit rogavit providerei de reparando terram [illegible], specialiter in Porta de [illegible], ubi est [illegible] barbacanum, et fovea est multum stricta ac in aliis locis necessariis [illegible]

[illegible] Communitas

[illegible] Urgano [illegible] Firenze [illegible]

16

Ex libro propositionum ac determinationum consiliorum mag.ce Communitatis Utini. signato litera 6. 1418

1415. 18 gennaio. Udine. Delib. del Consiglio di munire la Porta di Cisis per le minacce de' Veneti e di Tristano di Savorgnano

34

Die Lunae 18 mensis Febr. 1415 in Cons.o ord.o in quo interfuerunt etc.

Super propositis per DD.s Deputatos ad regimen exponentes et advertentes quomodo ad eos pervenit notitia, qualiter Rebelles nostri in magna parte venerunt ad Mottam ubi cum auxilio Venetorum faciunt congregationem et coadunationem bene sexcentum peditum causa se transferendi in Cadubrium et quod Veneti dant Tristano de Savorgnano sexaginta lanceas equestrium causa veniendi Portum Gruarii ad ad [illegible] ad damnificationem Patriae; et quia dicti Veneti sentiunt Ser.mum Dnum D. Nrum Imperatorem multum augere statum suum, et quasi per totum mundum ita est ei facta obedientia et magnum facit fieri apparatum gentium in Bohemia et Hungaria. Quare ne ipsi Veneti possint facere sicut Vipera, quae dum timet mordeti mordere incipit rogavit provideri de reparando Terram nostram specialiter in Porta de Cisis ubi est dictum Barbacanum et fovea est multum stricta, ac in alijs locis necessarijs ipsius Terrae Utini, ubi est necessaria reparatio et facere bonam et optimam custodiam. Considerato maxime quod aliqui ribaldi possent clandestine intrare Terram, et imponere ignem in ea de quo magis timendum est quam de alijs, deliberatum fuit quod dictum Barbacanum tollatur ab inde, et cum lapidibus ipsius Barbacani construatur et elevetur Turris dictae Portae de Cisis et amplificetur fovea ad hoc ut ibi sit bene tutus. Item quod etiam in alijs locis ipsius Terrae reparetur prout necessarium fuerit. Item commissum fuit omnibus Decanis Terrae Utini ibidem convocatis ut ordinent et faciant fieri bonas custodias, et diligenter sollicitent eas ad hoc, ut valeamus omnia pericula evitare. Pro quibus omnibus exequendis perficiendis atque adimplendis electi fuerunt Deputati qui sequuntur infrascr. viz. Cives D. M. Blasius M.ri Leonardi, m.r Jacobus de Thoradinis et m.r Aloysius de Uccellis ac Camerario, et Procuratoribus Communis

[illegible] Ungaro 18[illegible] [illegible] Firenze [illegible]

1415, 20 marzo. Costanza. L'Imperatore Sigismondo concede alla Comunità di Cividale spopolata dalle guerre e dalla peste di accettare entro le mura forestieri eccetto chi è ribelli dell'Impero e della Chiesa di Aquileja, nominati nel Parlamento tenuto in S. Daniele. —

Da copia inserita nel Vol. Monumenta Eccl. Aquil.ae ms. del sec. XVIII nell'Arch. Renaldis-Gropplero.

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, Hungarie, Dalmatie, Croatie Rex honorabilibus et egregiis nostris hominibus et Communitati Civitatis Austrie Fori Julii nostri et S. R. Imperii fidelibus dilectis gratiam regiam et omne bonum. Honorabiles et egregii dicti fideles dilecti. Regie celsitudinis maiestatis que divina gratia nos populos super extollit universos decet in consideratione pensare fortuitos subditorum eventus et ipsorum necessitatibus providere quatenus sic per salubris providentiam oportunitatis populi in sua fidelitate uberentur et crescant et de Cesareo nomine transiens in Augustam pietatem exornet regiat et efficiat clariorem. Siquidem maiestati nostre per vos nuper expositum fuit quod Terra Civitatis Austrie quam singulari affectione complectimus propter varias guerrarum incursus et intemperiem aeris pestilentiis enormibus lesa est et semivacua et quasi inhabitata existit: quodque vos ideo pro reparatione eiusdem optatis ut de nostra licentia possitis libere et secure ad vos et civitatem prefatam recipere advenas et venientes quoscumque qui Sacro Imperio et Nobis non rebelles nec infideles sint, exclusis presertim et exceptis illis qui in quodam Parlamento dudum celebrato in Castro S. Danielis Patrie Fori Julii per homines eiusdem Patrie rebelles

habiti et nominati fuerunt. Nos igitur qui fidelitatibus vestris et singulis populis pro huiusmodi casu oppressis visceroso compatimur et defectibus subvenimus libenter, attendentes premissa fore vera et supplicationes iustas et consonas rationi, fidelitatibus vestris tenore presentium auctoritate S.R. Imperii nostri atque nostra concedimus atque liberam licentia impartimur et damus ut quecumque homines et personas cuiuscumque status et conditionis existant, que Sacro Romano Imperio prefato et Nobis non rebelles neque infideles sint et qui precipue non intelliguntur esse et non sunt de rebellibus et exceptis nominatis in Parlamento prefato, sed Nobis et Aquilegensi Ecclesie devoti et fideles existant, liceat Nobis ad vos et Civitatem Austrie prefatam libere et tute recipere quandocumque et quotiescumque cum ipsorum familiis atque bonis et eorum societate et consortio uti et omnia pace gaudere ipsasque personas et homines ad Civitatem prefatam libere venire et ad vos tutoque vobiscum et socialiter et civiliter habitare et degere; Tenore simili indulgemus quatenus hic Civitatem prefatam beneficio nostre concessionis huiusmodi pluralitate gentium reparare possitis et populum ex prefatis casibus collapsum restaurare per novi successionem incola non obstante, si hodie vel per ante

litteras nostras presenti concessioni contrarias sub quacumque verborum forma expressas ad alicuius vel aliquorum instantiam indulsimus aut concessimus quas et alias per nos forte in posterum concedendas, presentis, ut prefertur, nostre concessioni contrarias presentium tenore decernimus non obstare et volumus esse nullas. Si quis autem licentie et concessionis aut indulti nostre huiusmodi violator extiterit et inobediens, indignationem nostre Cesaree Maiestatis se noverit incursurum. Presentium sub nostre Maiestatis sigilli testimonio litterarum etc.

Datum Constantie anno domini 1415, die vero XX mensis martii, regnorum nostrorum anno Hungarie XXVIII, Romane electionis V, Coronationis I.

Ad mandatum D. Regis

Johannis Episcopus de Strigonio Cancellarius.

[illegible]
li[illegible]
et [illegible]
Pa[illegible]
de [illegible]
ma[illegible]
bo[illegible]
et [illegible]
ni [illegible]
[illegible]
to[illegible]
e,t [illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible]
Lo[illegible]

41

1415, 8 giugno. S. Daniele. Accordo tra il Comune di S. Daniele ed i Signori di Arcano.

Bernardo di Brazza' notajo. Arch. not. Udine.

Ad honorem et reverentiam Altissimi Dei eiusque Matris gloriosissime
Virginis Marie ac omnium Sanctorum et Sanctarum eius ac ad laudem, statum
et honorem Invictissimi Domini Imperatoris et Reverendissimi in Christo
Patris et Serenissimi Principis ac Domini nostri Domini Lodovici Ducis
de Teck Dei gratia sancte Sedis Ecclesie Aquilegensis dignissimi Patriarche,
manutentionemque et augmentum predicte Ecclesie totiusque Patrie
bonum et felicem statum ducius et pro posse servandum, Nobiles
et honesti viri Ser Rodulfus q. Ser Francisci, Ser Bertolotus q. Ser Johanni
ni pro se Johannes Antonius pro se et pro Ser Johannino et Ser Rizardo fratri
bus et filiis olim Ser Bartholomei de Tricano pro se ipsis ac vice et nomine
Nobilis Ser Gabrielis filii olim prefati Ser Johannini qui modo absens
est a Patria, pro quo prefati nobiles promiserunt de ratihabitione quod
in perpetuo habebit firmam, ratam et gratam pacem infrascriptam
et omnia in presenti instrumento contenta et quod ipse infra terciam
diem postquam repatriaverit a die requisitionis eiusdem facte per
Comunitatem Sancti Danielis ratifficabit, laudabit et approbabit

omnia et singula in presenti instrumento contenta cum promissionibus, obligationibus, iuramento et clausulis necessariis et opportunis. ad hec obligantes omnia ipsorum bona presencia et futura ac per eorum heredes, familiares, subditos et servitores cuiuscumque conditionis existant parte ex una et viri honorabiles Nicolaus q. Petri Turbe, Daniel q. Iohannis Dallos, Georgius q. Nicolai Gordani, Ulianus q. Comucii, Iohannes q. Domussii, Machor q. Nicolai Contardi, Floridus de Pocio et Nicolaus Thini predicti de S. Daniele eorum propriis nominibus ac tamquam Sindici et Procuratores Communis et Universitatis Sancti Danielis habentes a prefata Comunitate et Universitate speciale mandatum ad infrascripta peragendum, prout de ipso sindicatu et mandato plene constat manu mei Bernardi notarii infrascripti sub infrascripto millesimo et indictione die iovis sexto mensis iunii pro se ipsis ac ipsam Comunitatem, eorum Vicinos, Subditos, Districtuales ac quoscumque quos ad infrascripta servanda et attenenda quomodolibet in presenti seu quovis tempore in futurum contigerit compellare, possunt parte ex altera: de omnibus violenciis, exforciis, contumeliis et iniuriis sibi invicem et vicissim hinc inde in dicendo et faciendo et quomodolibet factis et illatis per se et nominibus antedictis sibi invicem fecerunt remissionem, absolucionem et perpetuam liberationem ac pactum

de ulterius aliquid in posterum non improperando, conquerendo seu mentionem aliquam faciendo et sic invicem et vicissim bonam fidelem et legalem Pacem inter dictos nobiles et ipsam Comunitatem, fecerunt, statuerunt ac omnibus modo et via quibus melius potuerunt eandem stabilierunt Deo dante perpetuis temporibus inviolabiliter duraturam et ad hoc ut ipsa Pax et fraternitas inter partes prefatas sit diutius duratura et infallibiliter observetur, compositiones et pacta inter se firma erunt ut in capitulis infrascriptis lucide declaratur. Primo namque quod dicti nobiles prefati sint ad gratiam et amorem Domini nostri Domini Patriarche prefati reducti, quod ipsi nobiles sic esse affirmant. Secundo quod prefati nobiles et Comunitas antedicta nunquam debeant esse contra statum ecclesie Aquilegensis et Domini Patriarche suprascripti seu successorum suorum in perpetuo futurorum et quod propter metum aliquem seu excessus [illegible] Patrie nullum debeat sumi concordium seu compositio aliqua per aliquam dictarum partium nisi de communi consensu et concordio partis ulterius et quod Sigillum nobilium de Tricano et comunitatis S. Danielis in [illegible] fiendis, ligis et unionibus de comuni concordio ponantur, semper tamen salvo honore et conservatione ac statu Sanctissime Aquilegensis ecclesie et eius [illegible]torum.

Tercio quod ex eo quia interdum pastores inferunt dampnum cum animalibus,

... Firenze ...

quod casu et statim gravamen alteri parti teneatur notifficare ut sibi emendare debeat facere de damno et motta, hoc tamen non [illegible] negando quod si pignus dare non recusant, quod non debeant pignorari delinquentes sed si recusarent dare pignus notifficetur illis sub quorum conditione delinquentes extiterint et fiat debitum prout iuris fuerit.

4)
Quarto, quod prefati Nobiles in bellibus Terre et Loci S. Danielis qui per rebelles reputantur et sunt contrarii Comunitati S. Danielis ut puta illi qui in Varmo resident et si alii essent qui cognoscerentur salvo quam in bibendo sed non residentiam faciendo per noctem, nullum debeant prestare favorem nec receptaculum. Et si Nobiles prefati aliquos haberent inimicos capitales ipsa Comunitas comuniter vel divisim debeat prestare favorem quem prefati Nobiles possent in personis vel rebus damnum aliquod incurrere et si qua parcium predictarum senserit aliquod damnum in bonis vel personis incurrere posse, sibi invicem debeant partes predicte fideliter notifficare et toto posse indemnitati resistere et providere.

Item quod si casus accideret quod aliqui disstrictualium hinc inde rixam haberent, quod non intelligatur propterea pax in aliquo viola[ta]

Sed puniantur delinquentes sicut iuris postulaverit ordo

Quas quidem finem remissionem, pacem, concordiam et bonam volun=
tatem ac compositiones et omnia et singula in presenti instrumento
contenta, prefati Nobiles per se ipsos ac dictum ser Gabrielem eorumque
heredes ac omnes ad quos presens tangit negocium quos compellere possunt
et predicti Sindici et Procuratores pro se ac dictam totam Universi=
tatem ac etiam omnes ad quos presencia tangunt et quos presencia
tangere possunt, obligantes ipsi Nobiles bona sua et ipsi Sindici
bona omnia Comunitatis tam presencia quam futura, promiserunt
iuramento corporaliter ad sancta Dei evangelia perpetuo firma, rata
et grata habere atque tenere et in nullo predictorum contrafacere,
dicere vel venire per se vel alium seu alios ratione aliqua, dolo vel
ingenio sive causa, de iure vel de facto, sub pena quingentorum
ducatorum auri, cuius pene medietas sit et pervenire debeat Ca=
mere Domini Patriarche Aquilegensis qui pro tempore fuerit,
alia vero pars firmum tenenti; qua soluta vel non omnia et
singula in presenti instrumento contenta firma perdurent.

Anno Domini millesimo quadringentesimo quintodecimo indictione

octava, die octavo exeunte, actum in terra Sancti Danielis in Ecclesia Sancti Michaelis, presentibus Venerabilibus viris Dominis presbiteris Johanne de Portunaone et Fradestio [?] officiantibus in Sancto Daniele et Mathiussio [?] de Sancto Daniele Vicario in Plebe de Ripis [?], ac egregijs et nobilibus viris Dominis Venceslao milite de Spilimbergo, ser Johanne Paduano q. [illegible] Francisci, ser Nicolao q. ser [illegible] bus de Colloreto, ser Antonio de Carmacho [?], ac providis viris ser Georgio notario et Viviano habitantibus in Spilimbergo, ser Johanne Antonio q. ser Stephani Bertulini de Utino, ser Johanne de Mossia capitaneo in Ragogna testibus et alijs in multitudine copiosa.

17) ~~1418~~ 1415 ... Ex Cod. MS. Hist. Caesareo 72. quo continentur varia diplomata et epistole Imp. Sigismundi. –

42

Sigismundus Rex, Venerabili Ludovico in Patriarcham Aquilegensem electo, et sacri imperii devoto fideli dilecto gratiam et omne bonum. Non solum frequentis, sed assidue sollicitudinis excitamur instantia, ut terre Foriiulii prosperitati quam mente conspicimus, presidiumque illius terre, prout jus et conditio patrie postulat imperiali studio procuremus: in hoc autem, sicut novimus, nec immerito tua similiter sollicitudo versatur et ductus spiritu consilii ad relevandum et defendendum statum illesum ejusdem patrie vehementer aspiras. Ut igitur desideranti patrie prosperitatis sue preservationem, quod desideriis avidis affectant, succurratur; sinceritatem tuam requirimus et hortamur attente mandantes, quatenus prudenter attendens quod tempora cum causis ita sapiens committitur, ut nequaquam invicem sibi derogent, sed potius mutuo suffragentur, cum alias a discrimine non vacaret dum res exponeretur non tam prudentie quam fortune: Universis et singulis prelatis, Comitibus, Baronibus, proceribus, Nobilibus, Communitatibus, oppidis, et villis, et ceteris cujuscunque status gradus et conditionis existant in et sub dicione et dominio alme Ecclesie Aquilegensis existentibus sub pena nostre gravissime indignationis imo veniis sub banno imperiali et Patriarchali, etiam auctoritate nostra in hac parte tibi attributa, committere debes et mandare quibus et nos harum serena (ita ms.) firmiter committimus et mandamus, ut nullus ex ipsis victualia cujuscunque materiei (ita Archetypus codex) sive materiei fuerit extra patriam Forojulii vel ultra loca que respiciunt

statum nostre majestatis et ditioni nostre subjacent ac obtentum educere, vendere vel vendi facere permittere vel favorisare ad quatenus presumat, directe vel indirecte, palam vel occulte, et specialiter inhibeas, quinimo et nos per hec scripta inhibemus ut ... eduatur vel conducatur aut vendi et conduci sub dicta pena permittatur de victualibus ad portum Latisanam ad Castra
ita ms. Civeris et Rinczani ita ms. in hic aliquid deesse videtur omnisque commercio adversariis, et ma...
et eorum subditis per omnia intelligatur. Ceterum volumus et fidelitati tue districtius committendo mandamus, quatenus ad ... nem terminum competentem convocato, prout moris est, illius ... trie parlamento cum iisdem diligenter pertractes, inquiras et ...
dicte territoriis cum quotquot et quantis gentibus armatis saltem ... equestribus et pedestribus dum in proximo opus fuerit pro defensione patrie possint esse parati, et tandem numerum et quantitatem gentium ejusmodi in tuis, et ejusdem Parlamenti litteris quanto ... cius nobis rescribere, et serioso debeas et procures intimare, nul... lam in eo negligentiam commissurus. Presentium sub nostri regali sigilli appensi testimonio litterarum datum Constantie
sine nota temporis

Ex Tom. 9. MSS. Fontanini pag. 206.

1415, 25 luglio. Gemona. Sentenza del Patriarca d'Aquileja nelle questioni tra quei d'Alesso ed il Gastaldo della Carnia, sulla muta, pascoli, Giurato

Giacomo q. Antonio di Suappo not. di Cividale. Arch. Not. Udine

A. D. 1415, ind. VIII, die XXV mensis Julii, actum in Glemona in domo Christofori de Plano habitante in Glemona, super sala, presentibus D. Nicolao de Portugruario decretorum Doctore, Decano Aquilegense, D. Tomasio Abbate Mosacense, Ser Adam de Formentinis de Civ. Austrie, Ser Ulrico notario Ramprelini et Jacobo filio Abbatis de Glemona testibus etc.

Supra differentia vertente inter homines Ville Alessii ex una et Ser Chaldum Gastaldionem Carnee supra contra mutam quam dictus Gastaldio dicebat homines Ville Alessii solvere debere, Dominus noster D. Ludovicus Patriarcha Aquilegensis declaravit et sententiavit inter dictas partes, quod dicti homines Ville Alessii non debeant nec teneantur solvere mutam: forenses autem qui ibidem emunt teneantur solvere mutam sicut in Carnea

Item supra eo quod dictus Gastaldio dicebat ipsos recepisse de pascuolo et fecisse prata et solvere affictus Ecclesiis et non potuisse facere sine licentia Gastaldionis prefati, Dominus noster declaravit et sententiavit quod si volunt accipere aliquid de pascuolis quod cum licentia Gastaldionis accipere debeant et si aliquis fecerit puniantur sicut alii de Carnea et si reciperint, quod recognoscant ~~fecerit recognoscant a Gastaldione~~ a Gastaldione.

Item sententiavit et declaravit quod dicti homines de Alesso debeant facere unum Juratum qui treugas faciat inter vicinos si ad questionem devenirint

et si aliquis fecerit questionem et si non voluerit facere, [illegible] quod intimet dicto D. Gastaldioni..... et ponat unum et iurat in manibus D. Gastaldionis. (1)

Item prefatus D. Patriarcha imposuit silencium dicto Gastaldioni super peticione quam faciebat eis.

Item prefatus Dominus noster reservavit dicto Gastaldioni et dictis hominibus omnia eorum iura et immunitates que et quas usque nunc habuerunt.

Item statuit quod si aliqua questio veniret inter ipsos homines, quod vadant coram D. Gastaldione et si non expediat ibidem, quod veniant ad prefatum D. Patriarcham. —

(1) Capitolo Cancellato: Item quod si esset necessarium in Contrata Carnee de auxilio dictorum hominum quod teneantur personaliter.... sicut alii de Carnea. —

1415, 31 luglio. Udine. Compromesso tra Marco di Moruzzo e Pietro di Zucco nelle differenze tra loro ~~per la differenza~~ sopra i Castelli di Arcano ~~e~~ di Moruzzo.

44

1 or. Jacomo q. Antonio q. Snappo di Cividale. Arch. Not. Udine

A.D. 1415, ind. die ultimo julii, actum in Castro Utini in Capella ... presentibus D. Odorico milite de Spilimbergo, ... Bartholomeo, ... de Maniaco, ser Henrico de Partistagno, ... Arnoldi testibus,

... nobiles viri ser Marchus q. ser Pili de Murucio ex una et ser Petrus q. ... de Zucho ex alia, de omnibus ... causis, differentiis et questionibus ... litibus, causis, differentiis et questionibus que vertuntur et verti sperantur et possent inter ipsos, supra bonis et hereditate q. ser Odorici de Archano, ser ... de Murucio nec non supra partibus ipsorum Castrorum Trichani et Murucii et de omnibus que una pars alteri et altera uni dicere, petere et requirere possit utrumque, quantumque et qualitercumque, occasione predicta tam in cartis quam sine cartis, unanimiter et concorditer in nobiles viros ser Franciscum de ... q. ser ... de ..., ... de Maniaco, ... de Parcilles ... et communi amico tamquam in eorum arbitros, arbitratores ... amicabiles ... et ..., dantes et concedentes dictis arbitris ... assumptis licentiam et auctoritatem sententiandi, diffiniendi, arbitrandi, laudandi et pronunciandi inter ipsos alte,

[illegible], amicabiliter in [illegible] et de facto [illegible] [illegible] Nærværelse &

V. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum/[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] medetag [illegible] observand, [illegible] [illegible]

[illegible] observanteen [illegible] [illegible]. —

[illegible]

[illegible] ... solo ... lino ... [illegible]

... [illegible] ... Illustrissimo ... [illegible] ... in ... [illegible]

... [illegible] ... molto ... singolarissimo.

... [illegible] ... Domine ... [illegible] ... raccomandazione ... [illegible]

[illegible]

... commendare ... [illegible] ...

[illegible]

... [illegible] ... humanitate ... [illegible]

[illegible]

... [illegible] ... ad ... [illegible] ... praecipue aliquo ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ... compatriote ... [illegible]

adveniantque die illud idem ... [illegible]

... [illegible] ... et ... [illegible]

... [illegible] ...

est ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

[illegible]

... [illegible] ... Organo ... [illegible] ... firenze ... [illegible]

[illegible] quatenque ex
[illegible] ettiquntuquel [illegible]
[illegible] integramme [illegible]
[illegible] tempestatem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] magna et [illegible]
[illegible] nam tot [illegible] sunt in [illegible] artibus [illegible]
[illegible] impossibile [illegible]
[illegible] quid [illegible]
[illegible] excusatus habere [illegible]
[illegible] accedere posset, [illegible]
[illegible]
[illegible] per praefatam [illegible] rogatus
[illegible]
[illegible]
[illegible] iterum [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] quid et libertate [illegible] ad [illegible]
[illegible]

Datum in [illegible] die XX mensis Augusti [illegible]

R. P. [illegible]
[illegible]
[illegible]

415. 22 Agto. in S. Daniele - Publica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] di
S. D[illegible] che la spediz[ione] fatta d[a]i S. Danielesi contro il
castello di Varmo fu consentita dalle [illegible] [illegible] vicinia [illegible]
[illegible] di S. Daniele e specialmente dell'incendio di quello luogo

Universis et singulis presentes litteras inspecturis Nos Petrus de Brazacho inferiori Vicegastaldio nobilis viri d. Johannis Morimperch reverendissimi in Christo patris et domini nostri Dei gratia sancte sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche ducisque de Teck loci S. Danielis Gastaldionis honorabilis, Consilium, Comune et Universitas tota loci S. Danielis in pleno Rengo pro infrascriptis peragendis mandato preconis ad sonum campane more solito convocato, harum tenore notum facimus et manifestam: Quod quia Nobiles de Sancto Daniele qui in Varmo residebant nobis iniurias multas intulerant, proditiones, homicidia, incendia, spoliationes et plura enormia in terra S. Danielis commiserunt et in ipsorum antiquo proposito perseverantes de quintodecimo Julii proxime preteriti pontem maximum ipsius terre combusserunt et persone quamplures mortue fuerunt et iterum se preparantes ad finalem destructionem ipsius terre. Nos vero volentes periculis talibus imminentibus providere, mandavimus strictissime certis nostris vicinis ut irent ad Castrum Varmi superioris et tamquam personas destruere et occidere deberent pro securitate terre nostre. Quocirca affirmamus illud quod factum est in Varmo per vicinos nostros fuisse factum de nostro consensu et voluntate et licet omnes non fuerimus ibi corpore, ibi tamen fuimus mente et intentione et sic affirmamus nos esse huiusmodi negotii participes et ideo promittimus per nos et heredes nostros ipsis nostris nuntiis et quod nullus tempore aliquo debeat aliquid alicui qui fuerit ad predicta dicere occasione ipsa quod cedat ad gravamen sub pena unius marche denariorum pro singula vice. [illegible] [pre]sentes autem litteras fieri iussimus nostreque comunitatis sigilli impressione mandavimus roborari. Datum et actum in Ecclesia S. Michaelis in terra S. Danielis sub anno domini MCCCCXV. ind. VIII. die XXII mensis Augusti in pleno Rengo ipsius Universitatis.

D[illegible], a [illegible] lla coll[illegible] [illegible] [illegible]

Da copia dell'ab. Dom. Ongaro [illegible] dell'estratti del notajo Giacomo di Carnia.

[illegible] MSS Ongaro Bibl. [illegible] [illegible] [illegible]

1415. 25 Ottobre - Cividale

Nida moglie del Nob. Giovanni di Gramogliano divide la villa di Gramogliano in Friuli tra essa e Marsilio di Carrara rappresentato dal suo Procuratore Giacomo Squarcione, per pagare un debito del marito verso il detto Carrarese. (1)

In Christi nomine amen. Anno Nativitatis ejusdem 1415, ind. VIII die veneris 25 Octobris actum in Civitate Austrie in curte domus habitationis D. Durlie relicte q. Gulielmi de Venustis, presentibus Nobilibus viris S. Jacobo q. D. Rizardi de Valvasono ac S. Nicolao de Spignimbergo ac Francisco Baldesare testibus adhibitis et rogatis.

Ibique Nobilis Domina Nida uxor Ser Johannis de Gramogliano tamquam pretendens se jus habere in bonis dicti Gramogliani ex obligatione sibi facta per dictum virum suum ut asserebat constare ex quodam instrumento supra dicta obligatione confecto ex una parte ac Jacobus Squarzonus q. Francisci de Padua familiaris ac tamquam Procurator Magnifici Domini Marsilij de Carraria ex altera, volentes a litigijs cessare unanimi consensu concordando convenerunt quod una medietas ville Gramogliani dividenda per Nob. Ser Pretum de Zucho ac dictum Jacobum Squarzonum sit ipsius D. Nide de qua disponere valeat pro libito voluntatis et quod alia medietas Gramogliani sit D. Marsilij de qua etiam disponere valeat pro libito voluntatis, salvis et reservatis tamen juribus utriusque partium predictarum hinc inde, quibus non intendit derogare in aliquo puncto sive clausula in quantum dicta bona medietatis Gramogliani non sufficerent ad solutionem crediti D. Marsilij, vult et obtulit se dicta D. Nida per sacramentum per eam corporaliter prestitum tactis Scripturis prestare consilium, auxilium, favorem dicto D. Marsilio sive

(1) Il Signor di Gramogliano, già Capitano del Castello di Glanech in Carinzia pel Carrarese, dovevagli una somma per esazioni colà fatte.

Da copia dell'ab. Dom. Organo dagli atti del notajo Giacomo di Carnia

ejus Procuratori cum omnibus juribus suis dotalibus et non dotatibus usque ad solutionem debitam D. Marsilij et hoc contra quodcumque priores et posteriores emptores et possessores bonorum dicti Ser Iohannis de Gramogliano.

(Dagli Atti del notajo Simone da Cividale. Arch. Not. Udine.)

Dono del D.r Vin. Joppi
Nozze Valmarana = Pappafava
Udine 15 Sett. 1879

1415. 9 decembre. Cividale. Atto di vicinanza tra il Comune di Cividale e quello di Gemona.

418

Nos Gastaldio, Provisores, Consilium et Comune ~~Civitatis~~ Austrie, Diocesis Aquilegensis ~~[illegible]~~ tenore presentium notum facimus universis et singulis presentibus et futuris, quod ad laudem et gloriam omnipotentis Dei eiusque Matris Virginis gloriose ac Sacrosancte Romane Ecclesie [illegible] Concilii Sanctissimi domini nostri [illegible] no[illegible] [illegible] atque [illegible], ac [illegible] Serenissimi [illegible] Sigismundi Dei gratia Romanorum Regis ac Hungarie, Dalmacie Croacieque etc. Regis ac honorem Statusque Ecclesie Aquilegensis et Patrie Fori Julii, nec non ac [illegible] Reverendissimi [illegible] Christo patris et domini nostri Domini Ludovici Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche, attendentes antiquam et fidelem amicitiam que longissimis [illegible] viris [illegible] inter egregiam et [illegible] Communitatem [illegible] Terre Glemone et Nos Communitatemque nostram [illegible] Civitatis Austrie, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicitiam augere et amore conservare fraterno et [illegible] roborare, cum eadem Communitate Terre Glemone facimus et contrahimus [illegible] [illegible] firmam Vicinantiam, ipsamque Communitatem, [illegible] et terrigenas ~~[illegible]~~ universos Terre Glemone in Vicinam et in Vicinos recepimus per presentes ~~et promittentes~~ promittentes per Nos nostrosque [illegible] et terrigenas dicte Terre ab hodierna die in antea benivolis [illegible] [illegible] favoribus prosequi et tractare et in omnibus et singulis iniuriis et molestiis et gravaminibus que de cetero dicte Communitati ipsiusque civibus vel eorum alicui qualitercumque et quocumque modo inferrentes (interreentur) adiuvare bona fide totis viribus et posse. Volumusque dictos nostros Vicinos gaudere de cetero omnibus et singulis gratiis, privilegiis et [illegible] quibus ceteri nostri Cives et Vicini ac terrigene potiuntur et gaudent.

In quorum omnium testimonium et plenum robur presentes literas nostri [illegible] fecimus et [illegible] nostri [illegible] munitas.

[illegible] in Civitate Austrie, sub anno domini MCCCCXV. inditione VIII. die [illegible] mensis Decembris.

Da copia del 1421 nel Vol. I MSS. [illegible] 'Rispetti'

[illegible] mercurii XVIII mensis Decembris [illegible] VIII [illegible]

Da copia dell'ab. dom. Orgaro dagli atti del notajo Giacomo di Carnia

Vol. II. MSS. Orgaro [illegible] [illegible] [illegible]

1415. 18 Decembre. Udine? Citazione giudiziaria del nobil. Giovanni di Gramoliano a pagare il resto del prezzo di ducati 3500 per il castello di Honech in Carinzia a lui venduto dal nob. cav. Marsilio di Carrara.

49

Sapientis et Sapientis Viri d. Johannis de Cavalcantibus legum doctoris, Rev.mi in Christo patris et DD. D. domini Dni de Steck Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche electi, in temporalibus Vicarii generalis mandato per ... patriarchalis curie nuncium per cridam publice altaque voce preconia facientem in Utino super platea comunis Utini ubi ad presens iuditium temporale regitur, prout latum est per laudum et sententiam coram dicto d. Vicario secundum formam Constitutionis Patrie Fori Julii loquentis de citandis illis qui sunt extra Patriam Fori Julii ad instantiam et petitionem prudentis viri Iacobi filii Francisci de Buzolenta districtus Padue tamquam procuratoris et procuratorio nomine Magnifici et Potentis Militis D. Marsilii de Cararia Cararie Domini Anguilarieque Comitis Nobili et famoso viro d. Johanni q. d. Bernardi de Gramoglano, quatenus cum dicto d. Marsilio seu prefato Jacobo suo procuratori in concordio sit et esse debeat de septingentis quinquaginta ducatis boni auri et iusti ponderis salvo pluri vel pauciori, quos ipse d. Marsilius restat et debet habere a dicto d. Johanne pro resto pretii trium mille et quinquaginta ducatorum aureorum Castri nuncupati Honech positi in contrata Charinthie Alemanie provincia, cum omnibus et singulis dominiis, iuribus, iurisditionibus, possessionibus, redditibus sive proventibus, villis, nemoribus et aliis quibuscumque ipsi Castro spectantibus et pertinentibus alias vendito ipsi domino Marsilio per dictum d. Johannem et egregium militem d. Andream ipsius d. Johannis natum. Et hoc cum dampnis et expensis, alioquin Utini legitime compareat coram ipso d. Vicario in loco sui iuditii ultra XV dies videlicet de novo mensis Januarii proxime futuri inter nonam et vesperas eidem super predictis in iure responsurus et ulterius in causa processurus prout fuerit iuris in pena XX soldorum.

Datum Utini die mercurii XVIII mensis Decembris ind. VIIII ...

Da copia dell'ab. Dom. Ongaro dagli atti del notajo Giacomo di Carnia.

... MSS Ongaro Bibl. Laurenziana, Firenze ...

1399 2 Bolla di Bonifacio IX

Bonifacius episcopus servus servorum Dei dilectis filiis nobilibus viris [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]

1416, 8 febbrajo. Costanza. Lettera di [illegible] Camerero del Capitolo d'Aquileja al Cav. Corrado Boyani di Cividale sulle condizioni, [illegible] alla rinunzia di Pietro di Luna (Papa Benedetto XIII) al papato.

[Stre]nuo Militi D. Conrado de Boyanis de Civitate Austria Domino meo [illegible] ut patri singulari.

Spectabilis et egregie Miles percolende michi ut pater post mei totius ad dominationem vestram exhibitionem, recommendationem filialem cum salute. Missus per vos huc Paulus michi percarissimus [illegible] quod meum [illegible] intendo perageret, venerabili D. O[illegible] absente, id ad quod venerat michi [illegible] exposuit. Revolvi diu intra me ipsum quid agendum, [illegible] me ipsius non contentus, alios horum expertissimos adivi et rem tandem pro nunc factibilem non inveni. Nam etiam [illegible] vestra novit Deum hic erat quanto [illegible] pro confirmatione [illegible] in Concilio laboraverit obtinenda. Ad cuius denegationem ratio hec potissima adducebatur, quod confirmare et beneficia [illegible] esset papalem potestatem assumendo ipsius creationem protrahere et in longum differre. [illegible] ergo dehinc pro nunc non expedit cogitare. Si autem prout idem Paulus michi narravit Ser Simon [illegible] Antonii pro filio habet in illa Ecclesia gratiam expectativam bone date et vellet sibi in hoc obsequi quod eius filius dicte gratie vigore prebendam illam acceptaret et sibi de ipsa faceret provideri et postea ius illud daret Frederico, vel si cum aliquo alio de expectantibus, [illegible] posset aliqualiter concordare, esset salvatio sua, aliter viam invidi[illegible] cum ignoro defensionis nisi forte ex persona dicti q. D. Antonii esset

reservata prebenda utpote quia abbreviator vel scriptor seu capellanus aut aliquis familiaris Pape vel Cardinalis extiterit. Sic igitur placeat [illegible] super hoc caute, citius et secrete inquiri facere et per aliquem occurrentem veritatem nobis hic significare, qui creato novo Summo Pontifice, beneficium ut reservatum poterimus adipisci. D. Odoricus supranominatus super materia quod sibi visum fuerit vobis per suas litteras intimabit. De occurrentibus autem hic pro novissimis [illegible] die XIII mensis decembris prox. preteriti [illegible] Romanorum Rex et Legati Sacri Concilii ex una ac procuratores Ser.^mum^ DD. Regum Castelle, Aragonum et Navarre prepotentum Comitum Armeniaci et Fuxi et obedientie Petro de Luna ex altera concordarunt super capitulis XII per dictos procuratores oblatis.

Primum quod Concilium convocet dictam obedientiam per litteras in certa forma, LXXX scilicet pro Regno Aragonum, XX pro Regno Castelle, X pro Regno Navarre, V pro Comite Armeniaci, V pro Comite Fuxi.

Secundum quod convocatio ista fiat pro extirpatione scismatis et heresum, pro sancta unione Ecclesie, pro reformatione eius in capite et in membris et eiciendo Petrum de Luna a papatu ac pro eligendo unico Summo Pontifice et aliis que ad generale concilium spectant et iurabunt ad partem Romanorum Rex et Legati quod non tractent aliqualiter dictos DD. Reges et Principes obedientie Petro de Luna tangentia etc.

Tertio quod facta unione dicte obedientie ad nos, incipietur provi

contra D. Petrum de Luna ad eiectionem eius a papatu, in quo processu non habeatur respectus ad processus factos in Concilio Pisano; quod Cardinales dicti Petri de Luna qui volunt adherere Concilio admittantur cum dignitatibus, privilegiis et honoribus eorum.

Quarto quod omnes processus Gregorii contra illam obedientiam facti, aboleantur.

Quinto quod omnes concessiones, dispensationes et gratie facte per D. Petrum de Luna in obedientia sua de dignitatibus, beneficiis et aliis usque ad diem prime requisitionis sibi facte per Reges et predictos de cedendo, sint valide.

Sexto quod admittantur sui Cardinales ad omnia, ut ceteri Cardinales, et tam ad electionem futuri Pape quam alia etc.

Septimo quod provideatur per Concilium pro officialibus curie Petri de Luna dum tamen recedant post subtractionis auditum vel eiectionis ipsius Petri de Luna.

Octavo quod si contingeret Petro de Luna interim decedere, Reges et Principes obedientie eius iurent quod non permittant aliquam electionem celebrari in terris eorum et si eligi contingat aliquem, non adherebunt ei, nec substinebunt, immo obediant illi per Concilio Constantiense facto.

Nono quod si concurrunt duo diversarum obedientiarum in eodem titulo, Concilium provideat, utrumque statu servato, quia durante vivant perpetuo.

Decimo quod permittatur ut Regem Romanorum et Legatos Concilii quod a Rege Francie et Anglie obtineat Concilium salvos conductus bonos tam pro Petro de Luna si vellet venire et omnibus aliis de dicta obedientia ut possint tute ad Concilium venire.

Undecimo (sic) et ultimo quod de omnibus hiis fiant ut tum instrumenta etc.

Hec capitula conclusa fuerunt ut supra ex eo quia D. Petrus de Luna semel

requisitus de cessione vel illos [illegible] de Pisano, inde recessit. Item
cum venit ad nuncios, cum vellet ascendere, fuit per eos requisitus,
respondit non ad propositum et ultra tercio requisitus respondit per
cedulam valde prolixam in effectu dicens quod via sibi proposita
cessionis cum practica [illegible] [illegible], non erat nisi in
magnum detrimentum status Ecclesie, adducens plures frivolas
rationes, nec per ipsam posset haberi vera unio. Item quod
locus Constantie non erat tutus, adducens multas rationes, Regem
Romanorum tangentes. [illegible] Ultimo . protestatur de penis iuris contra
Regem Aragonum et alios si subtraherent sibi obedientiam et quam multa
alia sunt que omitto, quorum copiam vidi et copias habeo. Ita
propter dictus Rex Aragonum non obstante quod convenisset cum
Legatis nostri Concilii de subtrahendo sibi obedientiam . . . . .

infra LX dies, ultra autem infra LXXX, a tamen termino non expecta-
to die VI [illegible] in omnibus regnis et terris suis sub-
traxit et se fecerunt cetere unus subtractionis. . . per suas
literas Domino nostro Imperatori tunc in Avenione [illegible] intimavit.

D. . . . . sacri Concilii applicuerunt hic circa finem mensis ianuarii
et hec omnia per unos Archiepiscopos publice exposuerunt
ex quo factum est ut omnes de Concilio . . . . . . supra
[illegible] capitula singulariter singuli ratificaverunt et iuraverunt
nunc . . . . convocatorie iam mittuntur in quibus terminis
trium mensium ad conveniendum apponitur. . .

Rex Aragonum per suas litteras importunissime instat quod
dicte convocatorie littere [illegible] . . . . communiter
creditur quod non obstante tali termino si quam citius poterunt nobis
adiungent et opinatur infra XI menses Papam habere quod nobis con-
cedere dignetur Altissimus, qui vos per tempora longiora conservet.
Datum Constantie VIII februarii

per servitorem vestrum Iacobum
Canon. Aquil. camerarium.

Da copia nel Vol. XXVI, 244 Colleg. Portij-Guerra

1416, 27 marzo. Udine nel Castello. Il Consiglio del Parlamento elegge due suoi Procuratori

Mss. Organi, Bibl. Veron. Vol. 666, 15, pag. 111

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXVI, ind. IX, die XXVII mensis marcii, actum in Castro Patriarchali Utini ante cameram lemum, in pleno Consilio Parlamenti Patrie Forijulii ad sonum campane more solito congregato et convocato, presentibus venerabilibus et nobilibus viris D. Bartolomeo abbacia alias Episcopo Placentino Vicario in Pontificalibus, Nicolao la Barba de Atemis et Christoforo de Chucanea testibus et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Ibique cum expresso consensu, velle et voluntate et expressa licentia Rev.mi in Christo Patris et Illustrissimi Principis et Domini nostri D. Lodovici Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarche electi Ducis de Teck, venerabiles, nobiles et prudentes Domini Henricus Episcopus Concordiensis, Philippus de Fontanellis Canonicus Aquilegensis in iure canonico licentiatus pro Capitulo Aquilegensi, D. Hercules de Camino Prepositus S. Stephani pro Prelatis; D. Antonius [illegible] Purcilearum, Nicolaus [illegible] Prate, Nicolaus [illegible] Colaus de Spigniembergo, Bertoldus de Tricano, [illegible] de Prampergo, Hermanus de Varfluorcia et Tadeus de Manzano pro Nobilibus, [illegible] Aquilegie pro Comunitate Aquilegie, Nicolaus de Portis et Guiglelminus Puppi pro Com. Civ. Austrie, pro Com. Utini D. Johannes de Cavalcantibus, legum Doctor et Christoforus de Valentinis de Utino, pro Com. Glemone Antonius Coda et Jacobus Abbatis de Glemona Consiliarii de Consilio Parlamenti Patrie F. J. Parlamentum, Consilium Parlamenti et Patriam F. J. representantes, habentes plenam bayliam et potestatem a Patria F. J.

ad infrascripta sicut constat manu mei Jacobi notarii infrascripti
sub currente .. millesimo, indictione et die suprascriptis, more solito
convocati et congregati in loco prefato tractandis et [illegible] pera-
gendis et ipsum Consilium unacum suprascripto domino nostro Do-
mino Patriarcha et de ipsius voluntate, deliberatione et mandato, u-
nanimiter et consensu ut supra modis omnibus atque forma
quibus melius [illegible] et efficacius potuerunt, fecerunt, constitue-
runt et ordinaverunt suos, Ecclesie Aquilegensis et Patrie Foriiulii ac
totius Patriarchatus venerabiles et prudentes viros D. Volricum plebanum
in Radmesdorf et [illegible] prefati D. Patriarche ac Johannem pre-
fati D. Patriarche Scribam in Constancia modo residentes, absentes tam-
quam presentes et quemlibet eorum in solidum, ita quod occupantis con-
ditio potior non existat, sed quod unus ipsorum inceperit alius
mediare valeat, prosequi et finire suos, dicte Ecclesie Aquilegensis,
Patrie Foriiulii ac totius Patriarchatus Aquilegensis veros et certos nuntios,
actores, negotiorum gestores, sindicos etc. —

1416, 9 agosto. Cividale. Minuta di lettera del Patr. d'Aquileja alla Signoria di Venezia contro angherie commesse dal pestarolo al porto di S. Andrea presso Lignano a danno di sudditi patriarcali.

Msc. Bergaro, Bibl. Veron., V.° 666, 15 —— p. 248

Illustris Princeps Salutem. Ad nostras cum querela nuper deductum est aures et presumimus qualiter quidam Nicolaus Smergonus pestarolus vester in porta S. Andree prope Lignanum contra iuris formam et rationis debitum in aquis et pertinentiis nostris et Eclesie nostre Aquilegensis captivavit quemdam Jacobum Zani habitatorem Pirani in magnum dedecus et pretium nostrum et Eclesie nostre. Rursus mala malis accumulando idem Nicolaus Smergonus captivavit et captivatum duxit Sanctum Andream quemdam Antonium Menie civem et habitatorem Terre nostre Marani venientem cum barcha sua et cum tabeto de Venetiis dicendo habere represaliam contra homines de Murano quod nobis minime constat et petit cuidam Johanni . . . de Marano centos denarios cum minis maximis contra homines de Marano. Sed . . . Johannes . . . se stare iure et facere dicto Nicolao quod tenetur si sibi in aliquo tenetur et si petet dictus Smergonus per officiales nostros Marani fiet iustitie complementum. Pretarea idem Nicolaus Smergonus hiis non contentus, in aquis nostris et pertinentiis nostris et Eclesie nostre captivavit Bartolinum Valarisse de Terra nostra Marani conducentem salem de Sergetto Maranum et eandem et salem sibi in aquis, dominio et territorio nostro, accepit, quod est contra treugas Ser.mi et invictissimi Principis et domini nostri D. Sigismundi Dei gratia Romanorum et Ungarie Regis et vestri Ducalis Dominii Venetiarum.

Ulterius dictus Snergonus accusavit indebite et minus iuste vobis Pelegrinum habitatorem nostrum Marani fuisse contrabanum de sale et propter hec detentum in carceribus indebite quia nunquam reperietur ipsum fuisse contrabanum ut nobis extitit informatum. Item similiter accusavit Dominio Vestro Nicolaum Veigli de Marano fuisse contrabanum de certis rebus, quod non invenitum et facta securitate pro barcha sua accepta per expensas importabiles dimitum non aperta veritate in accusatione facta per dictum Snergonum et pro tanto hec vobis duximus intimanda significantes quod hec et alia multa fuerint contra formam et pacta treugarum prefatarum, quod nobis satis est grave et summe displicet. Ea propter vos hortamur ut ablata et accepta in territorio, aquis et dominio nostro restituere facere velitis et placeat subditis nostris spoliatis et mandare dicto Nicolao quod ab inceptis desistat contra subditos nostros et in dominio nostro talia non committat; super quibus vestris in litteris mentem et intentionem vestram per latorem presentis rescribere velitis et placeat

Data in nostra Civitate Austrie die nono augusti MCCCCXVII.

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis
Aquilegensis Patriarcha electus Dux de Deck.

1416. 27 Settembre. Udine. Lettera del Patr. Lodovico al Comune di Cividale, colla quale chiede soccorsi e gli annunzia la devastazione e l'incendio delle proprietà di Tolberto conte di Prata ribelle.

Tergo: Dilectis fidelibus nostris Gastaldioni, Provisoribus, Consilio et Comuni nostre Civitatis Austrie.

Lodovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha

Carissimi fideles. Fidelitatem vestram requirimus mandantes quatenus militie vestre que pro talia vestra nobis data est eamdem stipendium saltem pro uno mense destinare debeatis nam evidenter conspicimus quod per nos et fideles nostros alius ordo et melius datus fuerit quam hucusque habitus est, et spe[ramus] quod etiam ellapsis pluribus mensibus guerram nostram congrue terminare possimus. Sed tam nos et alii fideles nostri vestris complacitis et mandatis [illegible] hostes nostros victoriam cum parvitatis non dubitamus, quod iam contra hostes nostros et insultus illata per ipsos nullatenus praestitos maximo triumpho obtinuimus et dampna ac [illegible] cum hec omnia ex nobis facere nequeamus licet Nobis ergo infructuosum non debet semper fuerimus et ad presens simus bone voluntatis et nos et nostra virtutes exponere pro defensione nostre Patrie Foroiulii nec ab ista opinione recedere intendimus donec vitam habuerimus in humanis. Cum igitur adhuc satis tempestive incipere [illegible] patriam conservare illesam ne ulterius destruantur fidelitatem vestram hoc tamen quatenus inter nos et fideles nostros de Utino ac alios Castellanos ordinem dare velitis quod nobis tota militia quam habetis cum peditibus secundum ordinem alias deputatum subito transmittantur quia ipsis habitis subito eosdem hostes cum comitiva nostra et aliis fidelibus nostris citra Tulmentum congrue expugnabimus. Et quia Tulbertus de Prata noster notorius rebellis factus est, die externa totam comitivam nostram ad destruendum Comitatem Prate direximus, cuius pars maior suppositus est incendio et rapine. Datum in nostro palacio XXVII Septembris. Indictione prima (1)

Autographa Fontaniniana Vol. II. N. 61 Bibl. Marciana

(1) Con sigillo in cera rossa impresso sulla carta.

L'atto presente è di grande importanza venendosi a conoscere che Tolberto di Prata era avversario del Patr. Lodovico di Tek; mentre li altri consorti pareggiavano per esso e nel 1421 subirono l'estrema distruzione del castello e della famiglia dai Veneziani che conquistarono tutto il Friuli.

(Trascritto da Vinc. Joppi. Venezia 28 Febb. 1898)

1.° [illegible] o [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] delle [illegible] ;

[illegible] 10 alla fine.

37 [illegible]

4.° Ridurre a terreno il Nume delle Cigne
[illegible] Patrono.

Richiesta del Vol. Ermanno Rovaseo mediante cambio.
Rinunziare [illegible] all'Ufficio Regionale
[illegible] Borsa Monete.

Rinunziare [illegible] Pellegrini

1416, 15 ottobre. Cividale [illegible] fra [illegible] e [illegible]
[illegible] Patriarca. .

M Mss Ongaro, Bibl Verona [illegible], 15 — — f 3 101

MCCCCXVI, ind. IX die XV mensis octobris, actum in civitate Austrie in [illegible] palatio in stupa inferiori, coram [illegible] in Christo Patre et Illustri Principe et Domino [illegible] Lodovico Dei [illegible] Aquilegensis Patriarcha, presentibus Federico [illegible], [illegible] [illegible] Formentinis, [illegible] Civ. Austrie et [illegible] in multitudine copiosa.

Daniel q. Francisci de Montenegali testis productus per Ser Andream de Montenegali contra ... familiarem [illegible] et iuratus dicere veri[illegible]tatem, dixit quod die lune fuerunt octo dies quod erat in domo dicti Ser Andree et ivérat causa faciendi colationem et existentibus in domo [illegible] [illegible] et [illegible], [illegible] dixit quid petitis et ipse respondit quod Dominus [illegible] debat [illegible] pro vobis et respondit quando et dictus Coradus [illegible], [illegible] Ser Andreas dixit dicto testi da pabulum equo et ipse dixit bene et ipsum testem misit pro quodam [illegible]enrico qui secum debebat venire et ivit pro isto et non invenit ipsum. Et dictus Ser Andreas dedit bibere et comedere dicto Georio et cuidam [illegible] et unus alius stabat equester extra et vidit dictum Georium [illegible] non bibentes et comedentes. Et cum dictus testis reversus fuit pro dicto [illegible]enrico et non invento, [illegible] [illegible] [illegible] dicti Ser Andree loquentem et dixit non dubitetis domine quod [illegible] nullum habebit qui vadat secum, ego [illegible] Dominus misit pro [illegible] [illegible] ad ipsum et misit etiam pro Ser Andrea et ascenderunt equos et equitaverunt et ivit Ser Andreas de bona sua voluntate cum ipsis non tamquam captivus et nescit quo iverunt.

[illegible] filius Simeoni de Claut [illegible] productus et interroga-
tus dixit q[uod] [illegible] sunt ultra octo dies [illegible] interrogati
[illegible] Andree [illegible] propter [illegible] et [illegible]
meum fuam et invenit tres equos [illegible] domus [illegible]
et [illegible] dictus intra [illegible]
[illegible] expectavit et finaliter intravit domum et vidit [illegible]
[illegible] descendentem per scalas in actu equitandi et dixit: quo itis?
et ipse respondit ego [illegible] Dominus [illegible]
et ipse Martinus dixit: ego venio [illegible] pro pecuniis et [illegible]
et ipse ser Andreas dixit: vade nunc ad uxorem meam et dabit tibi
et ser Andreas [illegible] equum [illegible] et recessit.
Interrogatus [illegible] dixit quod non.
Interrogatus si audivit [illegible] in domo, dixit quod non.

[illegible]

[illegible] dictis testibus, prefatus Dominus noster Patriarcha dixit dicto
ser Andree: vade domum tuam et te dimitto in eodem loco in quo
te dicti famuli reperierunt et propter istam vocationem factam [illegible]
ego nolo quod nullum damnum paciaris et omnia ablata tibi
restituantur et cassavit securitatem factam pro ipso de ducatis [illegible]
[illegible], non tamen absolvit ipsum a culpa si in aliquo erravit. —

1416. 22 Ottobre - Victilig (in Sassonia)

Marsilio da Carrara loda il Cav. Corrado Bojani da Cividale della sua antica amicizia; compiange la perdita de' suoi figli, e promette voler combattere per Cividale purchè non si dia ai Veneti.

Egr. Mil. D. Conrado Boyano tamquam fratri et amico carissimo.

Magnifice Miles et tamquam pater et frater et amice carissime. Cum noviter quod est antiquum suscepimus inter vos et domum meam scilicet amicitiam et vestram circha me et facta mea sollicitudinem per familiarem meum Jacobum de Padua Squarzonum hoc numquam destitui a mente mea; quum ex transactis arduis factis per vos perpetratis erga domum de Carraria potui et possum cognoscere intima vestri nobilissimi cordis et sicut vos exercuistis tempore elapso circha prescripta, ita spero nunc magis vos una cum vestris facere et vires vestras exercere ut hactenus cum Magnifico Patre nostro exercuistis. Sed doleo et iterum doleo quod nobiles geniti vestri sic ex voluntate Dei solverunt debitum universe carnis, quos sperabam ipsos in fratres meos habere, ipsosque una mecum incitare et ducere ad omnia quecumque habuissem: hoc autem non potest esse, Deo laus. Sed vos exhortor ut quod hucusque fecistis circha familiares meos et facta mea, de cetero libeat facere. Ceterum familiaris meus Jacobus suprascriptus informavit me pro parte vestre etc. quod nonnulli emuli et inimici Comunitatis vestre (1) insurrexerunt et elevaverunt vocem quod prefata Comunitas volebat se concordare cum Dominio Venetorum etc. scitote quod ubicumque me reperirem et hoc prelatum esse vel coram Imperatore, vel Concilio, vel Rege, vel Duce, ego caperem ensem in manu pro fiducia et stabilitate illius Comunitatis cum sen-

(1) La Com. di Cividale, benchè sempre amica dei Carraresi, fu la prima a darsi ai Veneti. Questo però successe nel 1419.

tentia ipsam totam facere sanguineam contra illud Dominium, quoniam me reputo proprie de illa Comunitate. Venit ad Patriam Jacobus familiaris meus, ipsi credite tamquam michi ac habeatis recomissum uti me. Amicos confortet. Alia non scribo; si qua possum etc.

Datum Victilig (sic) Sassonie 22 Octobris 1416.

Marsilio da Carrara.

(Collez. Portis.)

[illegible] - 1879

1417. 3 maggio. Cassacco [illegible] di Tricesimo [illegible]

Millesimo quadrigentessimo decimo septimo, Ind. xma

Die tertia Mensis Maij; Actum in Cassaco, in Burgo Cassacho ante Domum mei infrascripti Notarij. Presentibus Providis Viris Dno. Presbitero Ugolino qm. Angeli de Bononia nunc habitante et Officiante in Tricesimo, Bartolomeo Notario filio qm. Nicolay de Tricesimo, Francisco filio Mattei, Nicolao qm. Nicolay Bilinani his de Treppo Parvo, ac Jacobo qm. Nicolay de Raspano, nunc habitante in Treppo Parvo, nec non Nicolao filio Joannis de Fagia Testibus, et alijs pluribus

Cum ita sit, quod inter Communitates Villarum de Cassaco Montegnaco Raspano, et Conoglano questio quedam verteretur et esset pro eo quod illi de Conoglano dicebant qd singula prima Dominica cuiuslibet Mensis Missa debebat celebrari in eorum Ecclesia Vz. Sti. Jacobi, ac in diebus Dominicis quatuor Temporum, nec non prima Dominica in Quadragesima et Dominica Palmarum, ac prima Dominica De Adventu, nec non in singulis Festivitatibus Apostolorum ac Beate Virginis, asserentes sic esse de eorum Jure, et Consuetudine antiqua. Et ex adverso Communitates Villarum de Montegnaco, et De Cassaco, nec non prefacti de Montegnaco pro illis de Raspano, a quibus promiserunt de rathi habitione dicentes quod non erat sic De consuetudine, sed in singulis Ecclesijs totius Vicariatus, seu Prebende debebat, et tenebatur Sacerdos sic successive celebrare per quoslibet dies Dominicos singulorum Mensium, non obstantibus Festivitatibus Apostolorum ac Beate Virginis etc. Et cum ipse Communitates, ut supra se non possent concordare adinvicem placuit Communitati et unicuique hominibus ipsarum Communitatum super huiusmodi differentijs, ut pro: [illegible] inter eos factis, et habitis unanimi Voto stare deffinitioni, terminationi et nominati Plebani ipsorum Vz. Domini Presbiteri [illegible] de Civitate Austrie ita quod quidquid diceret, sententiaret, [illegible] et ordinaret in premissis, ipse et Communitates predicte, nec non rattificantes illi de Montegnaco pro illis de Raspano, ut supra p[illegible] haberent, et habebunt, et irrevocabiliter rattum, firmum, et gratum. Qui namque Plebanus tali die statuta comparens

in tali loco vocatum, et postulatum per Communitates et Homines dictarum presentibus Hominibus qui de ipsis Communitatibus interveneri[illegible] ad firmam pacem et concordiam, et ad tollendum omnes [illegible] scriptum in Nomine Domini pronunciamus, declaramus [illegible] et ordinamus quod Sacerdos, seu eius Vicarius teneatur et debeat celebrare in Ecclesia Sti. Jacobi de Conegliano in Festo Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, et in crastinum, ac in Festo Circumcisionis nec non, et [illegible] Epiphaniæ, ac Resurrectionis Domini, Ascensionis [illegible] et in crastinum Pentecostes et in festivitatibus Beatæ Virginis Mariæ, ac Apostolorum omnium, salvo tamen quod in Festivitatibus Beatorum Joannis Baptistæ et Evangelistæ in quibus Sacerdos celebret in Ecclesia Sti. Joannis de Cassaco. Item quod teneatur Sacerdos celebrare in Ecclesia de Conegliano in [illegible] Diebus Dominicis quatuor Temporum ac in prima Dominica de Adventu et in prima Dominica Quadragesimæ nec non in Dominica Palmarum ac feria quinta in Cena Domini [illegible] in Parasceve ac in Festo Omnium Sanctorum. In singulis autem aliis diebus Dominicis singulorum Mensium discurat et discurrere debeat Sacerdos per singulas Ecclesias dictæ Prebendæ sic successive. In quorum omnium, et premissorum testimonium prefacti Homines predictarum Communitatum ut supra requisiverunt me Notarium infrascriptum, ut [illegible] de premissis omnibus, et eorum singulis facerem unum, et plura publica Instrumenta.

Sententiam premissam e Notis Antonine [illegible] de Tarvento existentibus in Archivio huius loci alienæ sibi fida manu eduxit et facta debita collatione cum Originali concordare invenit, se in fidem hic requisitus subscripsit
Joseph Spovenus P. V. A. Not. [illegible]
[illegible] Elemosinæ ac Archivista

Reverendissimo in Christo Patri, et Dño Dño Dei, et Apostolicæ Sedis Gratia electo Patriarchæ Aquilegiensi, ac Venerabili Viro Dño . . . Vicario Capituli Ecclesiæ Aquilegiensis in spiritualibus, sivè temporalibus, cæterisque Officialibus in spiritualibus, et temporalibus ab eodem Capitulo quomodolibet deputatis, seù deputandis, ac Universis, et singulis Judicibus ordinarijs, extraordinarijs, delegatis, subdelegatis, executoribus, Subexecutoribus, ac Commissarijs quibuscunque quacunque Auctoritate fungentibus per Civitatem, et Diœcesim Aquilegiensem, et alijs ubilibet constitutis, et præsertim Vobis Federico de Valentinis de Vtino, ac Nobilibus, et honestis Dominabus Stellæ Vxoris dicti Federici, et Antoniæ Filiabus quondam quondam Arthicij de Tarcento Aquilegiensis Diœcesis ex adverso in infrascripta supplicationis, seù commissionis cedula principaliter nominato, omnibusque alijs, et singulis sacro Imperio fidelibus, et subiectis, et alijs, quorum interest, seù interexit, et quos infrascriptum tangit negotium, seù tangere poterit quomodolibet in futurum quibuscunque nominibus censeantur, aut quacunque fulgeant dignitate Nicolaus Eztyselmeyster de Praga Decretorum Doctor Serenissimi, et Illustrissimi Principis Dñi Sigismundi Dei Gratia Romanorum, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ etc. Regis Secretarius, Judex, et Commissarius causæ, ac partibus infrascriptis ab eodem Serenissimo Principe specialiter deputatus salutem, et omne bonum. Noveritis, quod præfatus Serenissimus Princeps quamdam commissionis literam in pergameno scriptam eius sigillo in cera rubea albæ ceræ impresso impendenti sigillatam nobis præsentatam fecit, quam reverenter, ut decuit, suscepimus, tenorem, qui sequitur continentem.

Sigismundus Dei Gratia Romanorum Rex semper Augustus, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ etc. honorabili, et egregio Nicolao Eztyselmeyster docto Decretorum Doctori, Secretario Nostro, et sacri Imperij fideli dilecto Gratiam Regiam, et omne bonum.

Honorabilis

1417 3 sett.e [illegible]

57

Honorabilis, et egregie fidelis dilecte noveris vatidum Simonem
Filium Ricchardi de Zegliaco pro parte vice, et solicitatorio
nomine, ut asseritur Nobilium Worlici de Castello Porpeti
nec non Odorici, Doymi, et Jacobi Fratrum de dicto Castello Porpe
ti Nostrorum, et sacri Imperij Fidelium ad nostros Maiestatis
accessisse conspectum, et per eundem Simonem vice, et
nominibus eorundem Worlici, Odorici, Doymi, et Jacobi no
stræ expositum nuper fuisse Maiestati cum querella, pre
sentibus ibidem etiam, et ascultantibus Fidelibus nostris
Federico, et Christophoro de Valentinis de Vtino. Quod cum
Castrum Tarcenti in partibus Fori Julij situatum Aquile
giensis Diœcesis cum omnibus suis iuribus, et pertinentijs
ad ipsos querellantes pleno iure ex integro pertineat
sintque in reali, et corporali possessione dicti Castri
suorumque iurium, et pertinentiarum, tamen Fridericus
prædictus Maritus videlicet Nobilis Dominæ Stellæ vocato
et nomine eiusdem Dnæ Stellæ, et Antoniæ Filiarum q. Arth
de Tarcento prætendens easdem Dominas in portione, seu
certa parte dicti Castri ius habere Fratrum suorum fult
et fretus auxilio, et potentia ipsius exponentis in dicto
Castro Tarcenti, et suis iuribus, ac pertinentijs, et eius pos
sessione propria temeritate multipliciter turbasset, mo
lestasset, et inquietasset, ac turbaret, molestaret, et inquie
taret continuo etiam de præsenti contra Deum, mi
iure, quominus pacifica possessione dicti Castri, suarum
tenutarum uti possent, potiri, et gaudere. Qua quidem ex
positione audita, et intellecta memoratus Fridericus re
pondit ex adverso, quod portio, seu certa pars dicti Castri
Tarcenti fuit præfati quondam Arthicij Patris sc. d.
prædictarum Stellæ, et Antoniæ Dominarum. Illaque
portio, et certa pars Castri Tarcenti, et suarum tenutarum
et pertinentiarum ex successione in iure hæreditario
dem Dominabus de iure paterno dinoscitur; ipsæ
Dominæ in dominio seu possessione portionis iurium
et pertinentiarum ipsius Castri Tarcenti saltem qu
ad portionem, et partem ex successione hæreditat.

Patri

Patriæ iuxta morem Patriæ ipsas contingentem, et essent rea=
liter, et corporaliter; Veruntamen prædicti Werlicus,
Odoricus, Doymus, et Iacobus ipsas Dominas contra Deum,
et eius iustitiam de facto temerè turbassent, molestassent,
et inquietassent, ac turbarentur, molestarentur, et inquie=
tarentur, quoniam dictam eorum portionem in dicto Castro,
et eius iuribus, et pertinentijs pacificæ uti, potiri quære=
rent, et gratulari; Partibus itaque coram Nobis multis
sermonibus pro dicto Castro, suisque iuribus, et pertinentijs,
ac eorum occasione hinc inde contendentibus; tandem
Nostræ humiliter fuit supplicatum Maiestati partes seu
easdem quatenus tum ipsæ in partibus utrisque nequique mi=
nimè in præmissis iustitiæ consequi potuissent comple=
mentum ipsis de remedio opportuno de, et super præmis=
sis providere dignaremur gratiosè, causamque, seu causas
huiusmodi, quam, vel quas præfatæ partes occasione præ=
missorum sibi invicem moverit, seu movere intendunt,
alicui probo, et perito Viro de speciali gratia committere digna=
remur audiendi, examinandi, cognoscendi, concludendi, et fine
debito sententialiter, et diffinitivè terminandi cum clausulis
opportunis. Nos itaque præfatarum partium supplicationibus
favorabiliter inclinati, de tua itaque fide, legalitate, indus=
tria, et peritia in hac parte plenè confisi eidem fidelitati
tuæ tenore præsentium committimus, et mandamus, qua=
tenus causam, seu causas huiusmodi, quam, vel quas præ=
dictæ partes de, et super dicto Castro Tarenti, seu portione
eiusdem, suorumque iurium, et pertinentiarum, quorumque
occasione, ut præmittitur sibi invicem quoquomodo mo=
vent, seu movere intendunt, cum omnibus suis emer=
gentibus, dependentibus, et incidentibus, et connexis simpli=
citer, et de plano, ac sine strepitu, et figura iudicij termi=
nis abreviatis procedendo, aliàs tamen iuxta iuris formam
visis, examinatis partium iuribus, causæque, seu cau=
sarum huiusmodi meritis diligenter inspectis authoritate
nostra tibi in hac parte attributa audias, examines, co=
gnoscas, decidas, et determines, et quod iustum fuerit,
facias, et determines sententialiter, et diffinitivè;
cum potestate etiam citandi totiens, quotiens opus
fuerit in Curia, et extra, qui fuerint citandi appella=
tione.

tione cessante inter partes in praemissis, fauore quolibet,
et odio procul motis, faciens nihilhominus quod iuste tuleris,
et decreueris per partes in commissione authoritate praedicta
firmiter obseruari, ac executioni debitae demandari: Testes uero
si qui nominati fuerint, si se odio, fauore, et gratia humana
subtraxerint, cogas eodem authoritate supradicta per re=
media opportuna testimonium prohibere ueritati. Nos
enim sententiam, et sententias, decreta, et processus, quas,
quae, et quos in praemissis rite tuleris, et feceris, ratas, gra=
tas, et acceptas, ac ratos, gratos, et acceptos habendo fac[i]
mus inuiolabiliter actore domino obseruari praesentium sub
nostri Regalis sigilli appensione testimonio literarum.
Dat. Constantiae Anno Domini Millesimo quadringentesimo
decimo septimo tertio die Mensis septembris Regnorum
Nostrorum anno Hungarorum tricesimo primo, Romano
rum uero septimo. Post cuius quidem literae praesentationem
et receptionem nobis, et per nos, ut praemittitur factas, et
eius uigore citationis intra, et extra Regiam Curiam,
et ad partes in forma solita, et consueta per nos legiti
me decreta. Tandem fuimus per validum Virum Sa
monem Richardi de Zegliacho nomine, et pro parte No
bilium Virorum Worlici de Castello Porpeti, nec non Wo
rici, Doymi, et Iacobi fratrum de dicto Castello Porpeti
proxime dictorum Dominorum principaliter etiam in dicta
nobis facta commissione principaliter nominatorum, pro
quibus de rato promisit cum instantia debita requisiti
quatenus uobis omnibus, et singulis supradictis in causa,
et causis huiusmodi more solito inhibere, ac alique literas
inhibitorias extra Regiam Curiam et ad partes in forma soli[ta]
et consueta decernere, et concedere dignaremur. Nos
igitur Nicolaus iudex, et Commissarius praefatus attendentes
quod causa huiusmodi coram nobis indecisa pendente
nichil est innouandum, uel attemptandum, uolentes
in causa, et causis huiusmodi rite, et legitime procedere
ac inter partes praedictas equalitatem seruare, et instan[te]
dante Domino sententiam promulgare, ut tenemus. Au[c]
authoritate Regia Nobis in hac parte concessa uobis o[m]
nibus, et singulis supradictis, et uestrum cuilibet in[s]
tidum more solito inhibendi duximus, et tenore prae[sen]
tium inhibemus, ne uos Rmus. pater Dns. Patriarch[a]
electe, uosque Dns.. Vicarie, ceterique Vicarij, [et]
offici[ales]

officiales, nec non Friderice, Stella, et Antonia, vel aliquis ves=
trum principales ex adverso post dictæ citationis per nos, ut
præmittitur ad partes directæ executionem per nos, vel alium,
seu alios aperte, vel occulte, directe, vel indirecte quovis quæsito
colore in præiudicium dictorum Udalrici, Odorici, Dogmi, et Iacobi
Fratrum principalium, et iurium suorum, ac litis pendentis et
iurisdictionis nostræ huiusmodi promovere Regiæ Maiestatis
vilipendium, seu contemptum huiusmodi causa indecisa pen=
dente quidquid innovare, vel attemptare præsumatur sub in=
dignatione Cæsareæ, seu Regiæ Maiestatis prædictæ ~~prædicta~~
et Iuris pœnis. Sed si secus factum fuerit, id totum revo=
care, et in pristinum statum reducere curabimus iustitia me=
diante. Quæ omnia, et singula vobis omnibus, et singulis
supradictis, ac alijs, quorum interest, vel intererit quomo=
dolibet in futurum communiter, et divisim intimamus, in=
sinuamus, et notificamus, ac ad vestrum, et cuiuslibet ves=
trum notitiam deducimus, et deduci volumus per præsentes,
ne de præmissis, aut aliquo præmissorum ignorantiam ali=
quam prætendere possitis, seu etiam allegare. In quorum
omnium, et singulorum fidem, et testimonium præmis=
sorum præsentes nostras litteras, sive præsens publicum
instrumentum exinde fieri, et per Notarium publicum
nostrique, et huiusmodi causæ coram nobis Scribam infra=
scriptum subscribi, et publicari mandavimus, sigilloque
Venerabilis, et circumspecti Viri Dñi Johannis Hago, utriusq.
Iuris Doctoris, sacri Palatij Apostolici causarum Auditoris,
cum ad præsens proprio caremus sigillo iussimus appensio=
ne communiri. Dat. et Actum Constantiæ, Provinciæ
Maguntinæ propè Monasterium Fratrum Minorum sub
Anno Domini Millesimo quadringentesimo X septimo, Indictione
decima, die vero nona Mensis septembris, hora vesperorum
vel quasi, Sede Apostolica vacante. Præsentibus ibidem
honorabilibus, et discretis Viris Dominis Tilmano de Orf=
fordia, et Augustino Conuictorib. Clericis Maguntinæ, et Re=
giensis Diœcesis Testibus ad præmissa vocatis specialiter,
et rogatis.

Et ego Seghebodus Meyer de Repehusen Clericus Maguntinæ
Diœcesis publicus Imperiali Authoritate Notarius, nec non
Venerabilis, et circumspecti Viri Domini Nicolai Secre=
tarij præfati, et causæ huiusmodi coram eo Scriba

Quia

Quia dictæ inhibitionis petitione, eiusque decreto, omni-
busque alijs, et singulis præmissis, dum sic, ut præmittitur,
fierent, et agerentur unà cum prænominatis Testibus
præsens fui, eaque sic fieri vidi, et audivi, Ideoque
hoc præsens publicum instrumentum exinde manu
propria scriptum confeci, publicaui, et in hanc pu-
blicam formam redegi, signoque, et nomine meis
solitis, et consuetis unà cum dicti Domini Iohannis
Nazo Auditoris sigilli appensione signavi rogatus, et
requisitus in fidem, et testimonium omnium, et
singulorum præmissorum, et manu mea propria
interlineavi hæc verba. Ecclesiæ Aquilegiensis post
verbum. Capituli.,

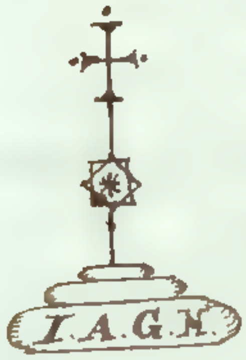

Ex alio consimili exemplo existente penes Illmos Dnos
Co: Petrum Antonium et Fratres ex Dnis Maniaci documentis
præmissis per aliud sibi fidum i'dad. Antonius Zelmi V.A. Noti
Maniacis Cancell. fid. ex.it et facta quia ideò (esse apposito)
signo subl.it in fidem L. d. G. M.
Die 15. Febr.ij 1717.

1417, 6 decembre. Costanza. Giovanni de' Crivelli scrittore apostolico
partecipa al Cav. Corrado Bojani l'elezione di Papa Martino V.

58

Spectabili Militi D. Conrado Boiano meo uti Patri et Do-
mino honorando.

Spectabilis Miles uti pater honorandus. Si sunt michi conveniebat
hactenus non scripsi vestre nobilitati, non oblivioni neque segnitiei
meis imputari debet, quoniam semper cordi adfuit promptitudo
et scribendi memoria si habilis materia adfuisset, sed quia defuit, ut
puta quia nichil grati hic occurrit quod michi vobis scribere persuaderet,
videbor forsitan negligens fuisse. Nunc autem quia iam ipsa materia
scribendi subrexit vera et grata, et fidentius ea tamen que cum
scribendi subrexit vera et grata, et fidentius ea tamen que cum
...... percipere ab.... potuistis ipsi nobilitati ad gaudium et
letitiam rep... que hic tanta fuerunt ut vix scribere possim.
Grave quidem omnibus videbatur ut sexdecim Domini Cardinales
et triginta Collectores eis additi per concilium ex quinque natio-
nibus deberent simul se posse concordare ad electionem Pon-
tificis, qui tamen numero quinquagintatres dum intrassent Conclave
die VIII preteriti mensis, die subsequenti iovis XI dicti mensis in
Papam elegerunt D. Oddonem de Columna sancti Georgii ad
velum aureum Diaconum Cardinalem vobis notum et subse-
quenter die dominico XXI mensis predicti illum solemniter corona-
verunt, quem Dominus Rex Romanorum cum multitudine Ducum,
Baronum et Militum adextraverunt per totam Civitatem, per quam so-
lemni processione ductus fuit. Ex his omnibus maxima letitia
hic per omnes habita fuit. Speratur namque per notos et ignotos
quod utilis et optimus esse debeat ipse Dominus noster univer-
sali Ecclesie sibique suppositis. Reformationi Ecclesie com

modi ipsa tempore legitimus pr... ubus, ... adque ... ...

vacat, que ante eius assumptionem per Sacrum Concilium ordinata fuerat (sic), ideo modica iam hic propterea fiunt. Si qua pro vestra nobilitate possum, quam rogo ut ad pacem et tranquillitatem Patrie invigilare velit, presto semper paratus existo. Et valete.

Constantie die VI mensis decembris (1417)

vester Johannes de Crivellis
scriptor apostolicus.

Dall'orig. cart. nell'Arch. Capit. di Cividale.

55. 1417 19 decembre. Costanza. Papa Martino V. scrive all'abate di Summaga ed al Preposito di S. Stefano di Aquileja cita Bartolomeo ed Antonio di Savorgnano di Udine e si fanno indennizzati dei danni sofferti nella perdita del Castello di Savorgnano loro tolto dal fu Patr. d'Aquil. Giovanni di Moravia.

Martinus Eps servus servorum Dei Ven: fr. Preposito Ecclesie Sti Stephani Aquilegen. et dilecto filio
Abbati Monasterii Ste Marie de Summaga Concordien. diocesis, per Prepositum
solito gubernari ... salutem et Aplicam Benedictionem. ... supplicum ... libenter annuimus
illaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte
dilectorum filiorum Nobilium virorum Bartholomei et Antonii de Savorgnano
fratrum Domicellorum Aquilegien. diocesis petitio continebat, quod olim pro ... inter
... Bonifacio ... in eius obedientia ... nuncupato ... tunc ...
... et dudum bone memorie Johes Patriarcha Aquilegien. eosdem fratres a
Castro Savorgnano dicte diocesis, ad eos ... pertinebat ... possessio-
ne tunc erant ... absque ... amovit illos ... blado quibusdam
et aliis quantitatibus ac aliis rebus, ac armis diversis tunc in eodem
Castro repertis ... quibusdam quantitatibus rebus, et armis ...
de Castro Aquilegien. Ecclesie ... ut ea in utilitatem Ecclesie prefate vale-
ret, ... postea ... Patriarcha nulla ... satisfactione inpensa, ab hac luce subtractus extitit ... bone memorie Antonius ... tunc Patriarcha Aquilegien. eiusdem
Johis Patriarche immediatus successor ... dilectos filios ...
... Monasterii Sti Benedicti Paduan. ... solite gubernari
... proprio Nomine ... in ... fratribus ... dictum ...
... tunc Patriarcha ... petendo ... quatenus ... ac ...
ad restituendum et dandum ipsis fratribus ... quantitates, et res, et arma
huiusmodi ... Alioquin ... Johe Prio-
re dicti Monasterii vigore dictarum litterarum ... fuerant ... ad
iudicium evocari. Dictus ... Johes Prior legitime ... in
dicta causa procedens ... dictum ... tunc Patriarcham ipsius Ecclesie
ad dandum, et solvendum dictis fratribus tantam pecunie summam ...
quantitatibus, rebus ac armis huiusmodi ... sententia ... condemnavit.
et ... sententia ... dictus ... tunc Patriarcha ... ad sedem Apostolicam
appellavit ... tunc Patriarcha ... appellationem huius-
modi infra tempus legitimum ... dictus Johes Prior ... 1.8.

quo non recursum habuerint, huiusmodi capitulum fuisset, et ad dominos suos interpretationem communicavit, necnon specialem possessionem generalem bonorum immobilium in eadem dioecesi existentium, et ad ipsam [illegible] spectantium, aut aliter valorem huiusmodi summae excedentium post annum a tempore dictae [illegible] seu distinctionis in vim erectionis eiusdem indui mandaverunt. Cum pro Paduani: in qua huiusmodi [illegible] [illegible] [illegible] Ioannis Giovanni de [illegible] [illegible] facta sunt, a qua die praedicta [illegible] dicta est renota, nonnulli dubitaverunt de viribus distinctionis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Bonifacius et suas litteras distinctionis [illegible] informatoria et [illegible] huiusmodi ac omnia inde sequuta rata [illegible] grata [illegible] [illegible] [illegible] in ipsius nomine expresso mandavit [illegible] eandem [illegible], sicut iustitiae aliis, seu [illegible] tota existerent [illegible] ad [illegible] [illegible] capitulum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huiusmodi litteris in [illegible] directis in bonae memoriae [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] habitis, et illam [illegible] [illegible] dilectus filius noster Antonius [illegible] [illegible] [illegible] Cardinalis tunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunc [illegible] in [illegible] [illegible] vel ad eandem Sedem capitulum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] erectionis distinctionis [illegible], [illegible], et [illegible] in [illegible] territoriorum, et bonorum in praedicta dioecesi existentium et [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: et de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] pro tempore [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible], et [illegible] dictae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inducti ac [illegible] huiusmodi territoriis, et bonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Angelus [illegible] [illegible] tunc [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Cardinalis, in [illegible] eiusdem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oraculo [illegible] facto, ad [illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] aliquam [illegible] praedictae [illegible], [illegible] de facto [illegible] fuerunt bonae memoriae Angelus in [illegible] [illegible] [illegible] Gregorius in huiusmodi [illegible] [illegible] dilectis [illegible] [illegible], et [illegible] dictae dioecesis [illegible] Abbatibus, ac [illegible] praedictae [illegible], et legitimis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] procuratores [illegible] ad corporalem possessionem dictorum bonorum, et [illegible]

eis assignatorum, ut praefertur, earumque, et singularum, commendatarios, aut quoslibet detentores abeidem restituerent, et realiter graviter ipsosque rusticos et vicinos aliquos iniuste inuriis exigentes defenderent eorumque, et singulos vicarios, Gubernatores, Officiales, et administratores bonorum Vicarios eiusdem Civitatis, tam seculares quam regulares ipsorumque deputatos, et deputandos pro tempore, ac etiam alios, et singulos vassallos, bendatarios, redditarios, censuarios, capitaneos, et subditos eiusdem Civitatis ac ipsius Civitatis bonorum, et possessiones agricultores, incolas, colonos arrendatarios, aliosque personas Civitates, et similes quoscumque bona mobilia, et res ad ipsam Camera quomodolibet spectantia, vel ius seu litteras, et alias quomodolibet detinentes, ac occupantes in genere, vel in specie moneverint, ipsisque mandaverint sub excommunicationis sententiis non solum feudorum, quae ab ipsa Civitate obtinuerint privationis poenis, ac ad dueelatum: Mare hac, ac ipsorum arbitrio aliisque censuris et poenis ecclesiasticis praedictis. Ac ipsis applicandas, et prout ipsas ipsos monitos, vel aliquos eorum super praemissis inveniret in eo tanto ut ipsi dicto Gubernatori possessionem competentem quam ipsi ad hoc dieverint per quendam dictos fratres, vel Procuratores eorum, nomine Capitulo, et realem possessionem et tenutam dictorum territoriorum, et bonorum, eis ut praefertur in toto assignatorum admitterent, et permitterent nec non admitti, et integre realiter facerent, communicarent quoque ipsis, vel pro ipsis commutationibus dictis eorundem territoriorum et bonorum, ipsis assignatorum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, et obventionibus universis, responderent, ac responderi facerent, ipsosque vel eorum Procuratores manutenerent et defenderent in eisdem, prout in dictis litteris ac plenius continetur. Cum autem sicut eadem petitio subiungebat praedictis sub vigore litterarum Augusti Cum haec personis huiusmodi, nec non pro eorum statu territorio eorundem territoriorum, et bonorum ipsis, ut praefertur assignatorum: huiusmodi possessionem acceperint, cum de tunc usi fuerint et gaudeant, ut dicitur. Pro ipsis dictorum, fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, ut easdem definitionem, nec non ipsarum, litterarum confirmationem et novationem huiusmodi, aliaque inde secuta potiori nostrae munimine

praesidio

auxilio, fulcire de benignitate Ap.lica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, Instrumentum q. Ap.lica auctoritate mandamus iustitiam, quos [illegible] duo, aut unus vestrum per vos, l. alium, seu alios diffinit[illegible] confirmamus, prout l. [illegible], nec in suis locutionibus, litteras, commissiones, prout [illegible] sunt, et inde sententia huiusmodi, prout iustitia, et legitime procedere [illegible] auctoritate nostra inviolabiliter observari, contradictores auctoritate n.ra app[illegible] pellatione postposita compescendo, non obstante [illegible] praeter constitutionibus l. generalibus aliis, l. divisim a sede sit [illegible] indultum q. interdici, suspendi, l. excommunicari non possint per litteras Ap.licas non facientes plenam, et ex[illegible] pressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Constantinopoli decimo quarto Kalendas Januarii Pontificatus n.ri anno primo

R.tae gratis

Joes de Hursia: 231

S. N. Omnia praemissa ex membrana ins. Haereditariis Sororum Ill.mas D.D. Isabellae, et Cattarinae q.m Ill.mi Fulendi de Sanctobeneto, pro Ill.mos D.nos Io: Henricum Fratres de Spilimbergo, filios sive Nepotes, existente aliena [illegible] manu, ego Marcellus Cancianus in quinque paginis [illegible] fideliter exemplavi, bene [illegible] de verbo ad verbum non [illegible] etiam signavi.

Spilimbergi die 20 Xbris 1704

Nos Ant.s Cardo pro Ser.mo Dom.: D. Vene: [illegible]

fide.m facimus, et attestamur ultra scriptum [illegible] D. Marcelli Canciani talem qualem se facit, et subscripsit. In quorum in fidem.

Utini die 23 Xbris 1713

L. S.
D. M.

Valerius [illegible] N.s Publ.s

Ex continentia autentica, et legalizzata, med.te aliena manu fideliter exemplavit Paulus Venuti [illegible] et se subscripsit in fidem.

Nos Iustus Antonius Zilio pro Ser.mo d.d. Venet. Dominio [illegible]
fidem facimus, et attestamur suprascriptum D. Paulum Venuti [illegible] talem qualem se facit, et subscripsit. Valerius [illegible] Not.s Pub.s
Utini die [illegible] Xbris 1720

1417, 25 decembre (stile moderno). Cividale. Deliberazione del Capitolo di Cividale sull'elezione de' Vescovi della Natività di N. S. — Elezione de' due Vescovi. —

60

Dalle note di Pre Enrico Praytenreuter notajo in Cividale nella Collezione Portis Cividale

A. D. 1418, XI indictione, in die Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, post vesperas ante completorium, die videlicet XXV mensis Decembris, actum in Collegiata Ecclesia Beate Marie de Civitate Austrie in Capella S. Donati. Ibi sub pena unius marche convocato Capitulo ad sonum campanelle ut est moris, in quo Capitulo interfuerunt Venerabiles viri Domini Nicolaus Philippi Decanus, Victor de Sophinbergo, Johannes Franciscus, Odoricus Micussii, Leonardus de Zuch, Fradonus de S. Vito, Petrus de Utino, Daniel Guroni, Jacobus de Caballis, Henricus Praytenreuter, Petrus Sandri, Nicolaus de Faganea, Jacobus de Grado, Dominicus de Faganea et Jacobus de Utino, omnes canonici prebendati eiusdem Ecclesie et in Capitulo vocem habentes: ibique exposito per prefatum D. Decanum quod quasi omni anno generatur scandalum in electionibus Episcoporum Festi Nativitatis Domini ex eo maxime quia nonnulli etiam in Episcopos eligere volunt Canonicos sicut Mansionarios et Capellanos contra deliberationem alias per Capitulum factam et quia dicta deliberatio quamquam pluries facta non reperitur fuisse redacta in scriptis, ideo iterum et de novo ipse D. Decanus singulariter singulos interrogavit quid sibi videtur fiendum, vel quod canonici a talibus episcopatibus essent exempti et tamen interessent electionibus pro scandalis evitandis,

vel quod equaliter Canonici eligi possint sicut Mansionarii et Capellani. Deliberatum fuit per maiorem partem videlicet nomine dictorum Dominorum Canonicorum ipsum totum Capitulum representancium, quod prout alias deliberatum fuit sic etiam nunc de novo Canonici merito debent esse exempti et non eligi in Episcopos Nativitatis, tamen debent interesse electionibus ob obviandum scandala si que ~~fuit~~ forte contingerent. Per quinque vero pre~~Danielem, Nicolaum~~ dictorum Dominorum Canonicorum videlicet Dominos Victorem, Leonardum, Danielem, Nicolaum de Faganea et Jacobum de Utino deliberatum fuit, quod statutum supra facto talium electionum ~~[illegible]~~ factum stare debet prout stat et quod ita debeant eligi Canonici sicut Mansionarii et Capellani. Dominus vero Petrus de Utino dixit se non velle in hoc respondere. Qua deliberatione facta Georgius natus q. M.[i] Johannis pictoris electus ab una parte de mandato D. Decani nomine Capituli mandantis, accepit cappam et infulam episcopalem et fecit officium Episcopi et D. Jacobus de Caballis electus ab alia parte equalibus vocibus permissus fuit in bona pace tamquam Canonicus qui ad Episcopatum eligi non debebat, requirens me Clericus prefatus D. Decanus ut etc. —

[illegible] qualiter [illegible] sub [illegible] Valebinas [illegible]
[illegible] 1720

(Regesto)

Dell'66.

1418. 18 Febr. Il Comune di Gemona manda un messo a Tolmezzo ad investigare sulle genti Veneziane che si dice siano venute [illegible] della Piave e delibera fortificare Gemona

22 marzo. Il consiglio del Parlamento delibera mandar a Venezia a trattar la pace. Il consiglio [illegible] delibera di mandar colle comunità di Venzone e di Tolmezzo, un nuncio per tale oggetto

27 d° [illegible] del Patriarca si mandano 40 uomini

1419. 13 Nov. Si delibera far qualche regalo alle truppe Ungare che si appellano ed ai [illegible] che entri in Gemona [illegible] il Patriarca e suo seguito ed il Capitano [illegible] con 20 persone. Si ordina per precauzione di chiudere tutte le Porte della Terra eccetto due.

1420. 4 Gen. [illegible] a mandare un ambasciatore in Ungheria, non avendo i mezzi.

" 5 maggio. Si delibera [illegible] la Terra, temendo la venuta dell' esercito Veneziano

8 d°. Si mandano ambasciatori a Udine per trattar pace coi Veneziani

13 d°. Essendo l'esercito Veneto al di qua del Tagliamento [illegible] scrivono agli Udinesi non poter prestare alcun aiuto.

[illegible]

[illegible]

[illegible] di Tristano

Intellectis

[illegible] de rebus

scriptis de

nobilis et

ibus illis

praesentibus

in praecipuum

intendimus

non secus ac

[illegible] conservare

concedenta

40 [illegible]

1420 24 maggio Il Consiglio elegge 10 cittadini a parlare secretamente con gli ambasciatori della Patria ed altri fra i quali tre di Gemona, redutisi in Venzone ove avevano trattato della pace tra il Patriarca ed i Veneziani, a patto che non prendano alcuna deliberazione senza parteciparla prima al Consiglio maggiore di Gemona.

1420. 25 maggio. Si concede facoltà ai 10 già eletti a trattare di ogni cosa pel bene della Terra

26 d.° I Signori di Venzone domandano al Cons. di Gemona di far con questa Terra nel caso di accordo coi Veneziani e viene tale domanda accettata.

1420. 8 Giugno L'Arengo di Gemona elegge altri 10 cittadini che uniti ai 10 già sopra nominati per trattar pace coi Veneziani comunicando il tutto al Maggior Consiglio.

12 Giugno. Si mandano ambasciatori al Conte Filippo Arcelli a chieder pace, conservando la antiche libertà ed a patto che le truppe non entrino nella Terra e non siano chiesti ostaggi

debebat, requirens me tolerviens prefatus D. Decanus ut etc. —

o[illegible] [illegible] quatenus se scrib. ci sub.[illegible] [illegible] Valcbinus [illegible]
[illegible] 1720

1420. 16 giugno. Si delibera che non avendo ottenuto questo il Comune chiedere dal Capitano delle genti Vergiane Conte Filippo, con ogni modo si cerca [illegible] difendere i propri diritti e si eleggono 20 cittadini a fortificare la Terra.

25 giugno. Il Comune di Genova fu pronto a dar cittadini a giurar obbedienza al Ser.mo Duca Domenico di Vergiu. [illegible] alla sua partecipazione e guerra di esso.

Si delibera mandar un cittadino per ogni decina a Vergone come quelli che stanno coll'esercito Vergiano e riordina di far fare per esso

campagna

to

d. Tristano

Intellectis

rantes de rebus

scriptos de

nobilis et

ibus illis

praesentibus

in principaum

intendimus

non secus ac

itas conservare

concedente

40 Bibl. Civ. ...

[illegible]

1312 [illegible]

1452 [illegible]

debebat, requirens me solenniens prefatus D. Decanus ut etc. =

[illegible] quatenus se fecit ac sub[illegible] Valerinus [illegible]

[illegible] 1720

1418 · 11 Aprile Ducale al Cav. Tristano di Savorgnano nell'occupazione fatta da quei di Villacco del suo Galaito in detto luogo.

1

Spectabili et egregio militi d. Tristano de Savorgnano civi dilecto

Michael Steno Dei gratia Dux Venetiarum Spectabili et egregio milito d. Tristano de Savorgnano civi dilecto salutem, et sincere dilectionis affectum. Intellectis litteris nobilitatis vestre super facto restitutionis requisite per Villachenses de rebus per vos eis ablatis, ut asseritur, pro differentia Galaiti vestri per ipsos de Villacho vobis ut dicitur occupate; auditisque omnibus hiis que nobilis et sapiens vir Bernabos Lauredanus Orator noster solemnis de partibus illis rediens super inde nobis prudenter exposuit, Nobilitati vestre presentibus respondemus, quod vos non secus ac filium et amicum ac civem precipuum hactenus reputavimus et reputamus, ac tractare et reputare intendimus in futurum semperque toto cordis affectu honorem vestrum non secus ac filii et amici precipui curavimus defensare et illesum penitus conservare idemque sumus dispositi observare in futurum Altissimo concedente factaque per Nos diligenti examinatione . . . . .

Dal. Vol. Catastico Savorgnan pag. 240 Bibl. Civica

o calledum praeterito se scribi in sub.ᵉ ff Valcbinus (?) Vinidobon. Kal. 1720

1418. 14 Aprile. Udine. Il Patriarca scrive al Com. di Cividale circa l'speranza della tregua e sulla possibilità della pace coi Veneziani.

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha ~~etc~~

Aquilegensis Nobilibus et Prudentibus Capitaneo aut Locumtenenti, Provisoribus, Consilio, Comunitati ~~et~~ Terre nostre Glemone fidelibus dilectis.

Nobiles et prudentes Fideles dilecti gratiam nostram. Ex insinuatione per vos Nobis facta intelleximus et colligimus assiduam et vigilem vestram curam pro custodiendo statum et honorem tam nostrum et Ecclesie nostre quam vestrum cum Terra vestra, et non dubitamus vos in ea fidelitate amplius perseverare. Nam enim quod vobis scire damus fidelibus subditis nostris universis tam in partibus Ystrie quam aliis per Patriam Forijulii habitantibus dedimus in mandatis ut vigilantius perseverent et attendant in custodiendis Fortiliciis et quod expirantibus treugis nullam novitatem nec arma moveant contra Venetos et eorum subditos nisi contra eos aliquid inchoaretur a parte adversa imo et adhuc eo facto non prorumpere debeant, nisi cum nostro consilio et scitu. Sic etiam vobis fieri volumus ut et vos contra huiusmodi nostra mandata aliqua attemptare nullatenus presumatis, et si aliqua vobis proficua aput nos, durantibus hiis temporibus turbidis, senseritis Nobis intimare non postponatis. Et ulterius vos scire volumus quod Ambasiatam misimus ad invictissimum Principem dominum nostrum gratiosum dominum Romanorum et Hungarie Regem etc de tractatu si qua conclusio est vel fictura debeat inter ipsum et Venetos nobis intimare dignetur et speramus in breve habere aliquem a partibus Constancie, nam etiam Magnificis domi_ tibus amicis nostris carissimis vicinis nostris scripsimus pro gentibus Nobis mittendis si necessitas exiget, quia adhuc de meliori speramus ex eo quod Veneti pre_ cepperunt suis tam in Caputistria quam alibi ut aliquid innovare non proponant.

contra nos aut nostros usque ad aliud mandatum a Constantia acceptandum nisi aliquid contra eos inciperetur contra quos se defendere fas sit quod nos etiam sibi observare intendimus.

Datum in castro nostro Utini die XIV Aprilis anno MCCCCXVIII

* Dall'Arch. Com. di Gemona

[illegible] Valebinas [illegible]
[illegible] 1720

1418 il 14 aprile il Consiglio della Terra di Udine ~~fra~~ durante la guerra ~~coi~~ coi Veneziani ~~fa~~ fece per la tranquillità pubblica pubblicare il seguente proclama:

Sia notorio e manifesto a ceschaduna persona per parte de misser lo Capitaneo e del Conseglio de la Terra da Udene segondo la deliberatione del dito Conseglio io fazo a saver e si comando a ceschaduna persona segondo el tenor e la forma de li infrascriti capitoli

I prima comando che negun citadin over habitador de la Terra da Uden in alguno modo no olsi partirse de la dita Terra, per paura de la presente guerra soto pena del cavo;

Ancora comando che negun citadin over habitador de la dita Terra da Uden per algun modo no olsi portar ne mandar fora de la dita Terra alcune soe cose soto pena del valor de quello chel portara ~~over~~ mandara fora, avisando che qual che tolera de queste tal cose portade fora ele saranno soe;

Ancora comando che se algun citadin over habitador per fin ancò avesse portado o mandado alguna cosa fora la ditta ~~far~~ retornar in la ditta Terra infra tre dì de la presente crida fata soto pena del valor de tal cosa fora portada;

Ancora comando che ceschadun citadin over habitador de la dita Terra habiando alguna fenestra sopra lu muro castelano de la predeta Terra, la quale non sia ferada o in medeglion de piera chelo la debia far ferar in medegloni de piera si che la sia forte infra spacio de XV dì da la presente crida soto pena de XXV libre de soldi per ceschaduna che contrafara a questo;

Ancora fazo a saver e si comando che ceschadun tagiadori de borse, guiretti, rufiani e zugadori de dadi falsi se debiano partir fora de la Terra da Udene infra tre dì da la presente crida soto pena de le forche;

Ancora fazo a saver che se algun citadin o habitador de la dita Terra da Uden e ceschaduna altra persona o maschio o femena che per algun modo ardisse dir o far alguna cossa contra honor e lo stado de lo nostro Signor misser lo Imperador o delo nostro Signor misser lu Patriarcha o de la nostra Comunitade e del so Regimento sara punido segondo la forma delo decreto fato in lo pleno Arengo de la dita Terra da Uden. Ann. 21, 156. –

° collatum quatenus se fert ac subsc. Valcbinas Dam. Not. Pub.
Verid. Lib. 1720

Dai Registri Spese del Comune di S. Daniele

(Arch. Com.le di S. Daniele)

1418 de mense Maii Dedi [Tomil giurato del comune, ... [illegible] ... nagamenti) Solidos 50 cui nuncio quo duxit ... ex parte dni Patriarche, ... [illegible] ..., eorumque expulse fuerunt ... [illegible] ...

Pro ... [illegible] ... qui ... timpanum pro vino ... solid. 12.

Pro recipiendo illos qui ... venerunt bomba...

de 22 Maii pro mittendo taleam ... cum 26 sociis quorum rector fuit ... Petrus de Brazacho et habuerunt solutionem pro ... diebus

13 iunii pro mittendo 25 socios pro talea ... singulo die pro quolibet 20 solidos

17 iunii misse fuerunt marche 10 et sold. 6 Floriano Rectori taleanum ad in insulam Cenignani (Cervignano presso Aquileja).

... spese fatte nel giugno ... esploratori intorno la Terra e per fossa intorno e ... palancas sive intrastulas (... barricate di legna).

... Iulii: Il Patriarca ordina di mandar 25 della ... a Strassoldo per 8 giorni.

28 Iulii. Dedi marchas 12 quatuor sociis qui steterunt Prate in subsidio dominorum de Prata per unum mensem.

20 ... missi fuerunt in auxilio dnorum de Prate balistarii decem quorum ... habet marcham unam in mense et habuerunt ... pro uno mense.

31 Decembr. Spese per due ambasciatori mandati dal comune a visitare il Patriarca che era ... dall'aver visitato l'Imperatore.

1419 Il comune stipendia ... fabbricatore di corazze che viene a stabilirsi in S. Daniele. ... pane e vino per coloro che andarono a Tricesimo per ... che erano nella villa di Vinis.

1419 Giugno Spese per ... [illegible] ...

1419. senza data del giorno e mese, ma nel maggio o nel giugno.

pro uno nuncio dedi Utino 23 qui inprimit nobiles de Spelimbergo ad [illegible] quando

quod D. Nicolussius de Prata et ser Jacobus de Valvasono habuerunt victoriam

contra inimicos.

16 giugno. Il Comune manda alcuni nelle vicine ville perchè gli dia soccorso per

poter mietere le biade. I [illegible] comuni inviano [illegible] 8 cavallieri e

il Capitano di [illegible] e due balestre il Comune di Tolmezzo, i quali

furono regalati di avena e formento in farina.

Dati [illegible] ad uno di S. Daniele che andò sette volte a Udine quando

i nemici erano intorno questa Terra.

Nell' [illegible] si mandano alcuni alla villa di S. Odorico nel giorno che si abbruciò

quella cortina (recinto murato che racchiudeva la chiesa e alcune case).

1419. settembre. Item marchas duas quas expenderunt vicini nostri qui iverunt in

subsidium dominorum de Utino quando illi de Civitate Austrie intraverunt

Utinum

[illegible] per visitare il Patriarca a Venzone quando tornava dall'Ungaria

[illegible] uomini mandati all'assedio di Cividale

26 Nov. Si manda 34 di S. Daniele parte balestrieri e parte lancieri [illegible]

[illegible] 15 giorni a quell'assedio e si spesero 66 marche di soldi

Decembre. Si manda un nuncio a Udine chè gran copia di nemici si era radunata a

Pinzano (Castello e villa di Tolmino e Savorgnano.

1420. 14 Gennajo. Si mandano 4 balestrieri che stettero giorni 36 alla di fesa del

[illegible]

Item pro duo qui misse fuerunt [illegible] dominum de Maiano et ad [illegible]

D. Gulielminum de Prata [illegible]

* Tolto da quaderno da fondo [illegible] Valentinis [illegible]
[illegible] 1720

1420 aprile c maggio Expense pro illis qui iverunt obviam ... ... de Prata

Il Comune di S. Daniele compra lancie e freccie e fa un battaione (?) alla Ponta e manda messi ad avvisare che i nemici erano di qua del Tagliamento

Vengono in S. Daniele a difesa quei di Buja, Sequine, Colloredo, Gorto in Carnia ed il Comune provvede al loro mantenimento

Levarono esploratori a ... ... e ... per arrivare soccorso.

1420. 25 giugno. Il Capitano di Buja (luogo soggetto al conte di Gorizia) manda dieci uomini, parte ... parte lancie in soccorso di S. Daniele

Expendit mercedem unam ... Fratri Johanni de Ordine Cartusiensi pro ... quando factum accordium inter Dominium Venetum et nos.

Si donano 9 libbre di pepe date ai Provveditori Veneti che erano a Gemona

1420. 28 Junii missi fuerunt ambaxiatores communis S. Danielis, ser Simon ... magister Scholarum ... Dominium ... pro littera fidelitatis, pro qua littera et pro expensis ... fuerunt ducati quinque in auro pro ... et libra ... expensis ... ris et pro naulo equorum.

Si spendono ... di soldi per pane, vino ed avena presentate al Conte ... Capitan ed ai Provv.ri in campo

Si ... ducati 25 per nolo a ser Bernardo di ... ser Giacomo Pinelli e Leonardo ... Turba, che furono in Venezia a prestar l'omaggio di fedeltà e ottennero il Privilegio ... sei

Collatum quatenus se fert cum suo orig.li Valcobinus [illegible] Not. Pub.
[illegible] 1720

1418. 13 Maggio. Udine. — Il Patr. partecipa al Com. di Gemona la presa di Serravalle fatta dai Veneziani e della necessità di inviar truppe al soccorso del castello.

Ludovicus Dei gratia s. sedis Aquilegensis Patriarcha

Prudentibus Vicecapitaneo, Provisoribus, Consilio et Communitati Terre nostre Glemone fidelibus dilectis —

Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Vestre fidelitati satis notum esse potest de proditione Terre Serravallis, quam quidam forensis ibidem serviens tradidit gentibus Venetorum, in quarum gentium proditorio introitu senciantes cives nonnulli ipsius Terre subito se transfuserunt et ad castrum Terre reduxerunt, in quo se continent et defendunt, nec etiam castra superiora per inimicos habentur, ita quod de facili huic Terre subveniri potest, attento auxilio ab extra. Proposuimus igitur in animo nostro ipsi Terre et inhabitatoribus succurrere et de manibus inimicorum liberare, et speramus victoriam inde reportare, quare fidelitates vestras et pro parte Serenissimi Principis domini nostri gratiosi Romanorum, Ungarie etc. Regi, cuius rem gerimus, vos requirimus, quatenus gentes vestras armigeras cum balistis et aliis armis bellicis, visis presentibus, congregare et coadunare velitis et debeatis, easque in bona dispositione transmittatis ad Terram nostram Sancti Danielis, ita quod die crastina infallibiliter sint ibidem ituri una cum aliis gentibus versus dictam Terram Serravallis. In hoc facietis obedientiam ad voluntatem Regie Maiestatis et cedet tam nobis quam vobis ad honorem non modicum.

Datum in castro nostro Utini die XIII mensis Maij anno MCCCCXVIII

Orig. Arch. Com. Gemona

[illegible] gratis se [illegible] Valcbinas Dam [illegible]
[illegible] 1720

1418. 22 Maggio. Udine. Il Patriarca scrive al Com. di Gemona di non mandargli le genti domandate.

Ludovicus Dei gratia s. sedis Aquilegensis Patriarcha

Prudentibus Vicecapitaneo, Consilio et Comunitati Terre Glemone fidelibus dilectis

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Cumque nuper annunciaverimus de gentibus nobis transmittendis cum omnibus invitis nostris observare possemus que nobis et nostris dampna inferrentur, vobis scire damus quod id ad presens revocavimus, quia hoc quod nobis propo- neramus ad effectum pervenire non potuit. Et pro tanto vobis committimus per presentes quatenus dictas gentes apud vos retineatis quousque iterum vobis intimabimus si necesse erit in posterum ut nobis cum vestris gentibus in subsidium venire non tardabitis.

Datum in castro nostro Utini die XXII Maij anno MCCCC XVIII.

Orig. Arch. Com. Gemona

Collatum quatenus de fecit ex sub.[?] Valentinus [illegible] Pro.
Viridarii XIII 1720

1418. 4 Giugno. Udine. Il Patriarca chiede al Com. di Gemona l'invio di pedoni e cavalli

Ludovicus Dei gratia Patriarcha Aquilegensis

Nobilibus et prudentibus viris Capitaneo, consilio et Comunitati Terre Glemone fidelibus dilectis.

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Sicuti vobis alias ad requisitionem nostram Taleam vestram ad nos misistis, ultra hoc fidelitates vestras monemus, requirimus et hortamur quatenus nobis gentes vestras equestres et pedestres quanto plus potestis cum balistis et aliis armis bene fulcitas die Veneris proxime futura que erit die decima mensis presentis, transmittatis, quoniam aliis Fidelibus et subditis nostris et nostre Aquilegensis Ecclesie similiter dedimus in mandatis, quia omnino nostre intentionis est segetes et blada procustodire, ne inimici et emuli nostri ea nobis devastent et incidant, facientes dum tempus et hora se representant, uti de Fidelitatibus vestris indubie tenemus.

Datum in castro nostro Utini die IV mensis Junii anno MCCCCXVIII

Orig. Arch. Com. Gemona

[illegible] Valerius [illegible] 1720

Pieve di Buja

1418. 4 luglio. Udine. Giacomo di Gervasio Decano del Capitolo di Udine pubblica il Breve di Pp. Martino V (Costanza, 30 decembre 1417) della nomina a Pievano di Buja di Pre Fradone di S. Vito, Canonico di Cividale e Pievano di S. Martino di Valle (Cadore), essendo la pieve di Buja vacante per la morte del Pievano Gio Antonio di San Daniele e ne fa collazione al nuovo eletto. —

Atti Simeone q. Vittore di Feltre

dei gra patriarche t gubernaps adque nalis Ecclie plebis [illegible] Jacobus. [illegible] sede apostolica [illegible] Firmiter [illegible] [illegible] pape [illegible] cum bullatis [illegible]

[illegible]

vicii et [illegible] Nos pro venerabili viro presbitero Fradone de Sancto Vito Canonico Civitatensis Aquilegensis diocesis [illegible] Nos [illegible] [illegible] Nostre, [illegible] Martinus Episcopus servus servorum dei dilecto filio .. decano Ecclesie beate Marie Utinensis Aquilegensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Dignum arbitramur et congruum ut sibi reddat sedes apostolica graciosam quibus ad id propria virtutum merita suffragantur. Cum itaque sicut accepimus parrochialis Ecclesia plebs nuncupata Sancti [illegible] de Buya Aquilegensis diocesis quam [illegible] Johannes Anthonius de Sancto Daniele ipsius Ecclesie rector plebanus nuncupatus dum viveret obtinebat per eiusdem Johannis Anthonii obitum [illegible] Romana Curia diem clausit extremum vacaverit et vacet ad presens Nos volentes dilecto filio Fradoni de Sancto Vito canonico Ecclesie Beate Marie Civitatensis Aquilegensis diocesis apud nos de vite ac morum honestate atque probitatis [illegible] meritis multipliciter commendatum [illegible] facere [illegible] discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus si post diligentem examinationem eundem presbiterum Fradonem ad hoc idoneum esse repereris [illegible] quo tuam conscientiam oneramus parrochialem Ecclesiam predictam cuius fructus redditus proventus Centum Florenorum auri secundum communem extimationem valorem annuum ut idem Fradonus asserit non excedunt [illegible] alio quovis modo [illegible] [illegible] felicis recordationis Johannis pape XXIII predecessoris nostri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad sedem predictam legitime devoluta aut ipsa parrochialis Ecclesia dispositioni apostolice specialiter reservata existat. Dummodo tempore date presentium non sit in ea [illegible] parrochiali Ecclesia alicui specialiter ius quesitum cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eidem Fradoni auctoritate nostra conferas et assignes Inducas per te vel alium seu alios eundem Fradonem vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem parrochialis Ecclesie iuriumque et pertinentiarum predictorum et defendas inductum amoto exinde quolibet illicito detentore. Ac facias sibi de ipsius parrochialis Ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi Contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo non obstantibus aliquibus.

1

[illegible] Valc[illegible] [illegible]
[illegible] 1720

Reverendissimo in Christo patri et domino domino L. dei et apostolice sedis gratia patriarche
Aquilegiensi eiusque vicario in spiritualibus seu officiali generali ac aliis quibuscumque ad quem
vel ad quos collatio / provisio / institutio seu quevis alia dispositio parrochialis ecclesie plebis
nuncupate sancti Laurentii de Buya Aquilegiensis diocesis pertinet singulisque et quorum interest vel inte-
rit et quos infrascriptum tangit negocium seu tangere poterit quomodolibet in futurum. JACOBUS
Gernasii decanus Utinensis Aquilegiensis diocesis executor unicus ad infrascripta a sede apostolica specialiter
deputatus salutem in domino et mandatis nostris ymo verius apostolicis firmiter obedire.
LITERAS sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Martini divina providentia pape quinti eius
vera bulla plumbea cum cordula canapis impendente more romane curie bullatas
non viciatas non cancellatas nec abrasas aut aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus
vicio et suspicione carentes Nobis per venerabilem virum presbiterum Fradonum de Sancto Vito canonicum
Cividatensis dicte diocesis presentatas / Nos ea qua decuit reverentia recepisse noveritis
huiusmodi sub tenore. MARTINUS Episcopus servus servorum dei dilecto filio .. decano ecclesie
sancte Marie Utinensis Aquilegiensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Dignum arbitramur
et congruum ut illis se reddat sedes apostolica graciosam quibus ad id propria virtutum merita
suffragantur. Cum itaque sicut accepimus parrochialis ecclesia plebs nuncupata sancti Lau-
rentii de Buya Aquilegiensis diocesis quam quondam Johannes Anthonii de Sancto Daniele ipsius ecclesie
rector plebanus nuncupatus dum viveret obtinebat per obitum eiusdem Johannis Anthonii extra
Romanam Curiam diem clausit extremum vacaverit et vacet ad presens Nos vo-
lentes dilecto filio Fradono de Sancto Vito canonico ecclesie beate Marie Cividatensis Aqui-
legiensis diocesis apud nos de vite ac morum honestate atque probitate et aliis virtutum meritis
multipliciter commendato horum intuitu favorem prosequi graciosum / discretioni tue per
apostolica scripta mandamus quatenus si post diligentem examinationem eundem presbiterum
Fradonum ad hoc ydoneum esse reperis super quo tuam conscientiam [illegible] pectaliter oneramus,
predictam cuius fructus redditus et proventus Centum florenorum auri secundum communem extimationem
valorem annuum ut idem Fradonus asserit non excedunt sive ut premittitur sive alio quo-
vismodo aut ex alterius cuiuscumque persona vacet [illegible] licet nunc dudum fe. re. Johannis pape
XXII. predecessoris nostri que incipit execrabilis vacet, etiam si tanto tempore vacaverit quod eius collatio
iuxta lateranensis statuta concilii ad sedem predictam legitime devoluta ipsaque parrochialis ecclesia
dispositioni apostolice specialiter reservata existat dummodo tempore date presentium non sit in eadem
parrochiali ecclesia alicui specialiter ius quesitum cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eidem
Fradono auctoritate nostra conferas et assignes inducens per te vel alium seu alios eundem Fradonum
vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem parrochialis ecclesie iuriumque et pertinentiarum
predictorum et defendens inductum amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciens sibi de
ipsius parrochialis ecclesie fructibus redditibus proventibus, iuribus et obventionibus universis integre
responderi contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo non obstantibus si aliquis.

super provisionibus sibi faciendis de parochialibus ecclesiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales
vel generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint etiam si per eas ad inhibitionem
reservationem vel alias quomodolibet sit processum quas litteras et processus habitos per easdem prefato Fradono in assecutione dicte parochialis
ecclesie volumus anteferri sed nullum per hoc eis quoad assecutionem parochialium ecclesiarum aut beneficiorum
aliorum preiudicium generari seu si venerabili fratri nostro moderno patriarche Aquilegiensi vel quibusvis
aliis communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum quod ad receptionem vel provisionem aliquorum
minime teneantur et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint quodque
de huiusmodi parochialibus ecclesiis vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem provisionem
presentationem seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus nulli valeat provideri
per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi
mentionem et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscumque tenoris
existat per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri valeat
quomodolibet vel differri. Et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio
specialis seu quod dictus Fradonus vel asserit canonicatum et prebendam dicte ecclesie beate Marie
... dictus Fradonus ... parochialis ecclesie sancti Martini de Valle eiusdem diocesis cuius et
fructuum triginta ... parochialis ecclesie sancti Martini de Valle eiusdem diocesis ... non excedit
xxx florenorum auri ... fructus ... parochialis valorem annuum non excedit
nostre dicte volumus ... dictus Fradonus vigore presentium dictam ecclesiam
sancti Laurencii fuerit pacificam assecutus eandem ecclesiam sancti Martini ... quam extunc
vacare decernimus omnino dimittere teneatur. Nos enim predicto Fradono ... si super
hiis ... ut prefertur extunc irritum decernimus et inane si secus
super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Volumus
... eidem Fradono ... dicta ecclesia sancti Laurencii
in possessione ... mandavimus. Datum Constancie iiij kal. Januarii
pontificatus nostri anno primo. Postquam quidem litterarum apostolicarum
presentationem et receptionem. Nos Jacobus decanus et executor prefatus pro eodem
domino Fradono ... ut ... litteras ipsas apostolicas
... narrationem ... seu directa a sede apostolica
sub forma ... mandatum apostolicum ... nobis in hac parte directum ...
... litteras ipsas ... et nos receptis eundem dominum
Fradonum coram nobis ... commissionem apostolicam sic ut premittitur
nobis factam examinavimus diligenter licet ... nobis domini
... ad ... dominum Fradonum sufficientem comperimus et
... ad ... parochialis ecclesie sancti Laurencii ... obtinendum ... ad ipsam
parochialem ecclesiam sancti Laurencii ... sufficientem ac ...
... ecclesiam sancti Laurencii vacavisse et vacare

sic ut premissum est per obitum quondam Johannis Marchionis de Seto Daniele ipsius ecclesie rectoris
plebani nuncupati extra curiam defuncti, contulit ad ipsius ecclesie sibi Fradono tamquam persone et
sufficienti et idonee, vobis fratribus et personaliter, et speciali generali constituto ... prefati ipsam
parochialem ecclesiam ecclesiam sancti Laurentii de Buya sic ut prefertur seu alio quovis modo
vacantem et alias ius quodcumque per eam ut per constitutionem felicis recordationis Johannis xxii pape predecessoris
sui que incipit Execrabilis vacante cum omnibus iuribus et pertinentiis suis auctoritate apostolica. Nos vero
prefato commissa et de ipsa et pertinentiis ac confirmavimus eadem per presentem ipsum presbiterum Fradonum
per anuli nostri traditionem investientes presentialiter de eadem. Idcirco vos Reverendissimum
dominum dominum Patriarcham Aquilegiensem vestrumque vicarium seu officialem in spiritualibus generalem
vosque omnes et singulos supradictos, et vestrum quemlibet presentium tenore primo, secundo, tertio et peremptorie mo-
nemus et requirimus communiter et divisim vobisque mandamus et cuilibet vestrum auctoritate apostolica
supradicta in virtute sancte obedientie et sub penis et sententiis infrascriptis districte precipiendo mandamus
et prohibentes ne de ipsa ecclesia parochiali sancti Laurentii sic ut premittitur per nos collata
vel aliquo eius iure aliquatenus providere audeatis quomodolibet disponere vel attemptare in preiu-
dicium dicti presbiteri Fradoni et suorum sed pocius huiusmodi aliqua alienatione [illegible]
sed ipsum presbiterum Fradonum vel eius legitimum procuratorem infra sex dierum spatium a presentium
seu notificationis vobis facienda computandorum quorum sex dierum duos pro primo duos pro secundo
et reliquos duos dies vobis universis et singulis supradictis ac quorum interest vel intererit pro
tertio et peremptorio termino ac monitione canonica et trina assignamus iuxta predictarum
litterarum apostolicarum et huiusmodi nostri processus tenorem et formam ad dictam parochialem ecclesiam
sancti Laurentii de Buya et in ipsius ecclesie rectorem seu plebanum nuncupatum et admittatis
ut moris est eique tamquam vero ipsius ecclesie rectori predicto [illegible] et obedientia respondeatis
ac mandetis quantum in vobis est ad vosque et singulos vestros pertinet et faciatis de ipsius
ecclesie fructibus redditibus et proventibus iuribus et obventionibus universis integre responderi amotis
exinde quibuslibet illicitis detentoribus quos nos et auctoritate apostolica in facto [illegible] presentium tenore amovemus
presentium tenore amonemus et denunciamus amotos monemus insuper vos in forma premissa
vos dictos et singulos supradictos et generaliter omnes et singulos alios cuiuscumque status gradus
ordinis preeminentie dignitatis vel conditionis existant, auctoritate apostolica supradicta ne collato
presbitero Fradono vel eius procuratori quominus huiusmodi parochialem ecclesiam sancti Laurentii iuxta predictarum
litterarum apostolicarum et huiusmodi nostri processus tenorem cum omnibus suis pertinentiis et premissis possessionem
assequatur ac possessionem et libere valeat possidere ipsiusque fructus redditus et proventus cum integritate
percipere et sine impedimento aliquo percipere vel obtinere per vos seu alium vel alios
directe vel indirecte publice vel occulte aut impedientibus [illegible] sub premissis vel aliquo premissorum

dictis prestent consilium, auxilium vel favorem seu persistent publicant aut dent verum per eos
aliquid seu aliquos. Aliquem tamen mandantes alterum quod in recepto plebe seu porchi-
alis ecclesiam huiusmodi vel aliquid fructus premissos ad eandem nisi nostro quod vos beatitudine
seu officiale et alios quoslibet contradictores et rebelles ac impeditores ipsum presbiterum Fradonum
in aliquo super premissis vel aliquo premissorum aut impedientibus ipsum dantes auxilium,
consilium vel favorem directe vel indirecte publice vel occulte nisi in prefatam sex dierum terminum
a die sententie huiusmodi computandum a contradictione, rebellione, impedimento, consilio, auxilio et
favore huiusmodi omnino destiterint seu destiterint et nostro seu verius apostolicis mandatis
huiusmodi paruerint vel paruerint cum effectu excommunicationis sententiam in his scriptis singulos
canonica monitione premissa excommunicamus et in ipsam interdicti sententiam in his scriptis ferimus
et promulgamus. Vobis vero domino .. patriarche cui ob reverentiam vestre pontificalis dignitatis
nolumus prefatos interdicti sententias per legem si quod premissis vel eorum aliquid fecerit per vos quod
per sentimus personam directe vel indirecte publice vel occulte quovis quesito colore
de facto sex dierum canonica monitione premissa ingressum ecclesie interdicimus in his scriptis. Si
vero huiusmodi interdictum per alios sex dies prefatos sex immediate sequentes quos et
per tertio [illegible] vobis termino monitione canonica [illegible] premissa in his scriptis suspendimus
[illegible] adimentes, animo sustinueritis interdictum et suspensionis sententias per alios sex dies prefatos
duodecim immediate sequentes sub simulatis quod absit animo indurato sustinueritis vos et in vos
excommunicationis sententiam huiusmodi predicta canonica monitione premissa exco-
municationis sententiam [illegible] in his scriptis ferimus et promulgamus absolutionem omnium et singulorum prefatos
nostros sententias vel earum aliqua incurrentes quoquomodo nobis superiori vel nostris successoribus
in reservantes. Prefatos quoque litteras apostolicas iuxta morem [illegible] ponere eidem presbitero Fradono
vel eius procuratori omnino volumus remanere et nos per vos vel aliquem alium ipsum presbiterum
Fradonum vel eius procuratorem volumus quomodolibet detineri. Cetera vero facta prefatos [illegible]
prelatos [illegible] predicta canonica monitione premissa volumus subiacere. Mandamus
tamen eidem presbitero Fradono et eius procuratori vel vobis si processibus [illegible] volumus copiam fieri
de premissis nostris sumptibus et expensis [illegible] ad executionem huiusmodi negotii
qui super mandato ulterius procedenda non possumus personaliter interesse aliis arduis nostris negotiis
pluribus impediti venerabilibus et circumspectis viris dominis .. Aquilegensis et Feltrensis
et Portusnaonis Aquilegensis ac Utinensis et Cividalensis ecclesiarum Aquilegensis diocesis decanis, archidiaconis
cantoribus et prepositis necnon Iwarini Mortegliani Flambri Quadrivii Glemone
Venzoni Tricesimi S. Danielis et S. Thome plebium seu parochialium ecclesiarum plebanis
seu rectoribus .. canonicis tam cathedralium collegiatarum ecclesiarum ac presbiteris curatis et nonne

citatis et coram loca tenentibus notariisque publicis et habebantur pro citatis et monitis
allegari ac alio sub vocibus consuetis et communibus ipsorum solidum super ultimo execucione
huiusmodi mandati apostolici atque vim registri fuerint seu sunt registro tenore
presentis committimus plenarie vices nostras donec eas ad nos duxerimus revocandas,
quos omnes et singulos et eorum quemlibet auctoritate apostolica predicta presentium tenore requirimus
et monemus primo secundo et peremptorie eisque et cuilibet ipsorum in virtute sancte obediencie et
sub excommunicationis pena quam predicte canonica monitione premissa in eos et quemlibet ipsorum
a dicto fratrio Fradono ut eius procuratore super hiis fuerint requisiti seu fuerit requisitus
itaque alter alterius non expectet nec unus pro alio se excuset ad vos dominum
... patriarcham ... vicarium seu officiatem ac ad prefatam parrochialem ecclesiam
sancti Laurencii de Brya et alia loca et quando expediens fuerit personaliter accedant
seu accedat et predictas litteras apostolicas in huiusmodi processu et singula in eis contenta
vobis et cuilibet vestrum communiter et divisim et aliis quorum interest ut intimet ubi fuerit
et quociens fuerit opportunum denuncient legant publicent seu legi faciant et publi-
cari procurent. Et nichilominus dictum fratrem Fradonum ut procuratorem suum predictum eius nomine ex
eo vigore predictarum litterarum apostolicarum et huiusmodi processus tenore et continenciam ad
dictam parrochialem ecclesiam sancti Laurencii eiusque ecclesie possessionem corporalem
et quietam ac in ipsius ecclesie rectorem seu plebanum recipi faciant et admitti eumque
inductum possessionem et corporalem ut quem inducant inductumque defendant seu defendi
faciant ac eidem de ipsius parrochialis ecclesie fructibus redditibus proventibus iuribus et obvencionibus
universis integre faciant responderi amoto ab ea quolibet illicito detentore quem nos
nunc amovemus et denunciamus amotum per presentes. Et nichilominus omnia et singula nobis
in hac parte commissa prout et quam expediens fuerit plenarie exequantur iuxta traditam
seu directam a sede apostolica nobis formam. Ita quod in impedimentum dicti fratris Fradoni
ut huiusmodi se gratie nichil valeat attemptare nec processibus et sententiis per nos
latis huius atque factis absolvendo ut suspendendo aliquid innovare. Et si contingat
nos ulterius super premissis ut aliquo premissorum procedere de quo nobis potestatem
et facultatem omnimodam reservamus non intendimus per hanc commissionem nostram huiusmodi in
aliquo revocare nisi de revocatione predicta in eo aliquo processum specialis et expressa mencio
haberetur. Inquorum omnium et singulorum fidem et testimonium ac huiusmodi processus auctoritatem,
presentes litteras presentium seu processus per scribam nostrum publicum subscribi et publicari mandavimus

rum sigilli iussimus et appensione muniri. Data et lecta in sacristia Collegiate Ecclesie Sancti Marci de Utino Aquilegensis diocesis. Anno Nativitatis domini M° cccc xli° Indictione iiij die quarta Julij pontificatus sanctissimi domini nostri domini Eugenii divina providentia pape quarti anno undecimo presentibus venerabilibus viris dominis presbitero Gerardo plebano sancti Petri de Trausio Mattheo plebano sancti Stephani Carnielico et capellanis in dicta Collegiata Ecclesia et Petro capellano et magistro dicte collegiate ecclesie et domino Andriuzzo de Villalta ac aliis testibus adhibitis et rogatis.

Et ego Simon quondam Victoris de Gelono habitator in Civitate Austrie Aquilegensis diocesis publicus imperiali auctoritate notarius quia predictis litterarum apostolicarum presentationi et receptioni ac execu-tioni, provisioni, collationi, inductioni et installationi ac aliis monitionibus requisitionibus, constitutionibus, processus fulminationi et mandatis omnibus et aliis et singulis suprascriptis dum sic ut premittitur agerentur, fierent una cum prenominatis testibus presens fui eaque sic fieri vidi et audivi ac propria manu scripsi et in hanc publicam formam redegi meoque signo et nomine una cum appensione sigilli prefati domini executoris apostolici consueto signavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

1418, 13 luglio. Udine. Lettera dal Patr. d'Aquileja Lodovico ai Signori di Spilimbergo, sulle imprese dei Veneti in Friuli e sulla defezione de' Cividalesi

Arch. Spilimbergo in Domanins, Vol. Astori p. 56, copia

Nobilibus consortibus de Spenbergo fidelibus nostris dilectis.

Ludovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha. Nobiles fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Scribitis etiam nobis de quodam cursore quem nobilis Joannes Ghreijer in itinere invenerat veniendi ad nos, vobis damus scire quod nondum aliquis cursor regie maiestatis apud nos fuit, quem timemus ne dictus cursor in manus inimicorum incidisset, quia si de partibus superioribus veniebat, quoniam campus inimicorum pro nunc in partibus superioribus situatus videlicet prope Savorgnanum apud viam aque; si autem venerit per Civitatem, iterum timemus quod non fuerit detentus. Sed nihilominus quotidie et horatim aures nostras propulsant quod gentes regie maiestatis sunt in brevi venture ad hanc nostram Patriam: misimus speciales nuncios nostros ad Dominum nostrum Regem quos etiam dietim spectamus reversos cum optatis novis. Nihilominus Magnificus Comes Goricie et D. Joannes Reychenburg iverunt ad prefatum D. Regem ut mittat gentes in hanc Patriam. Insuper cupitis scire quomodo aut qualiter Civitatenses se inimicis adheserunt, quare

vobis mittimus presentibus inclusam copiam Capitulorum
que dicti de Civitate a Dominio Venetorum petunt, ex quibus
notanter elicere et considerare poteritis notoriam rebellionem
dictorum Civitatensium factam nobis et toti Patrie Forijulii.
Similiter his diebus centum ex nostris fuerunt in via penes
Fossaceum (sic) qui dicta Capitula penes nuncium dictorum
de civitate reperierunt, que idem debebant deferre ad campum
Venetorum, qui adhuc in carceribus nostris detinentur. Ce-
terum dum totus campus inimicorum his diebus prete-
ritis locatus fuisset intra Rosatium et Cormonum, ipsi
inimici quotidie decurrebant ad Trussium et ad Cormonum,
qui omnes realiter se deffenderunt et specialiter illi de Cormono
vulneraverunt ultra trecentos, aliquos captivaverunt et etiam
quamplures interfecerunt. Fuerunt etiam ante Castrum Mar-
zani, incidendo vites et blada causa obtinendi Castrum, qui etiam
Tadeo de dicto Castro multas minas imprimebant ut ipsis Castrum
consignaret, qui se realiter deffendit, ita quod nichil obtinere
valuerunt.

Datum in castro nostro Utini die XIII mensis julii anno domini
(M)CCCCXVIIII.

1418, 31 luglio (Cividale). Deliberazione del Parlamento sulla prescrizione di possessi. —

— MS. Cogaro, Bibl. Verona, Vol. 665, 15. p. 262.

Da copia del Sec. XVI.

A. D. MCCCCXVIII, die ultimo Julii, in Parlamento quod appellationibus interpositis ad Parlamentum nullo modo currat tempus, attento tempore guerre urgentis.

Diffinitum fuit quod quilibet qui possidet aliquam rem pacifice per annum et diem in possessione sua tueatur et per sententiam deponatur si iuste non possidet, excepto quod contra D. Patriarcham, si bona sua essent sibi occupata. =

1418, 15 giugno ... Lettera di Brunoro della Scala Vicario Imperiale ... Giacomo di Valvasone, ... l'esercito ungherese ...

Spectabili viro D. Iacobo de Valvasono amico carissimo ...

... spectabilis et tamquam carissime: significo vobis me applicuisse Civitatem Austrie sospitem et incolumen die XII mensis presentis et in ea expectare exercitum Regie Maiestatis qui huc venerit usque ad ... ... dies et quo vento subito procedam ulterius cum eo ad destructionem gentis ... et profanum et exaltationem Regie Maiestatis ... et fidelium suorum. Inter quos eum ... putome ex ipsa victoria ... ... daturum quod avidissimo animo diuvim (?) expectavi. Hec ad consolationem vestram vobis significo ... omnia ... ... vobis esse. Libenter ... cum proprie ... vestrum ... vos videre, quare si fieri poterit ... ad me tunc veniatis. Valete.
Data in Civitate Austrie die XV Junii.

Brunorus de la Scala ... et ...
Imperialis ... generalis.

Dall'orig. cart. nel Vol. XCVI, 36, Coll. Concina ... S. Daniele.

... ...

Pierdi...

23 1418. 9 Settembre

= Lettera del Patr. Lodovico Duca di Teck con cui interessa una persona circa alla pacificazione di Antonio di Prampergo con Gabriele genero della persona, cui è indirizzata la lettera, diti santi abbiano, da accordarsi in Cordovado — Seguono due brani di lettera ove è indicato che Gabriele accorda usar parole convenienti e moderate, e che lo stesso Gabriele provveda al sostentamento della propria mo(glie?), altrimenti ... [illegible] la di lui cariss. Patriarca.

1418. 9 7bre

Udine

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegiensis Patriarcha.

Prudens fidelis dilecte salutem et gratiam nostram. Cum nobilis fidelis noster Antonius de Prampergo coram Nobis fuisset et proposuisset super controversiam inter ipsum et Gabrielem Generum tuum vertentem; audita igitur et cognita a Nobis dicta controversia, ne periculum in loco Cordovadi durante guerra eveniat, ipsum Antonium meliori modo quo potuimus fuimus allocuti, et conclusimus in differentia dicta, quod ipse Antonius reverti debet ad locum dictum, ibique preesse pro statu ipsius loci; et pro reverentia dicti Gabrielis ad mandandum ut servetur in eo honor tam dicti Antonii quam ipsius Gabrielis, placuit Nobis et volumus a te ut prefatum Gabriellem una tecum ad Cordovadum conducas, ubi inter ipsos ambos, videlicet Antonium et Gabriellem una cum aliis quos tibi assumes, tractabis de concordio quo sic obtento, idem Gabriele tanto concordio, stare poterit in Cordovado ad duos aut tres dies, post quod ipsum tecum e converso ad locum Nostrum S.ti Viti, et ipsum post quindecim, aut saltem decem dies Cordovadum pro honore suo, ne credatur esse propter suspicionem aliquam expulsus, et omnino remittere poteris, ubi iterum stare poterit per diem et noctem non ulterius; et iterato reverti Sancto Vito, et sic ulterius successive.

Datum in Castro Nostro Utini die VIIII Septembris 1418.

Vertatur

Vedi doc.to 1413. 22. IV (59) e riassunto del processo (58).

Il Gabriele qui menzionato si può ritenere essere della famiglia dei di Fagagna di Cordovado ed essere figlio del nob. ser Giovanni, figlio di ser Gabriele, condannato a morte per aver parteggiato pei Veneziani.

Similiter volumus ut in concordio tractando eris, Generum tuum aloqui et sibi compelere debeas, ne utatur verbis ponderosis, aut que possent aliquid in contrarium importare, sed quod sit mansuetus quia non dubitamus quoniam apud prefatum Antonium obtinebis omne quod erit gratum.

Et secundum quod alias tibi intimavimus pro parte matris dicti Gabrielis, ita volumus quod adhuc et tibi committimus, quatenus dictum Gabrielem inducas, ut matri sue provideat pro sui sustentatione secundum quod debet et tenet. Alioquin si id non fiet providebimus dicte sue matri de bonis ipsius Gabrielis, ubi ea reperiemus et per tale modum secundum quod tibi adhuc nos scripsimus.

1418. 19 Settembre Udine. Il Patriarca domanda al Com. di Gemona di mandar genti in ajuto de' Conti di Prata.

13

Ludovicus Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha

Nobilibus viris Capitaneo, Consilio et Comunitati Terre Glemone fidelibus dilectis,

Nobiles ac prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Notificamus vobis quod hodie iterum recepimus quamdam litteram a magnificis Comitibus Prate nostris fidelibus dilectis, quod inimici circumquaque castrametati sunt Portum Bufaletum ex utraque parte et quod inimici non sunt plures quam mille equites et mille pedites, quorum una pars ab una et alia pars ab alia parte sunt locati, et invocant predicti nostri Fideles nostrum succursum scribentes quod gentibus Patrie congregatis facile erit ipsis inimicis dare conflictum et conservare locum predictum aliaque loca vicina. Quapropter vos requirimus sub debito et obedientia qua astricti obligatique estis Serenissimo domino nostro Romanorum etc Regi nostre Ecclesie Aquilegensi toti Patrie ac nobis et vobis districtius precipiendo mandamus quatenus secundum extremum vestrum posse ordinem et modum detis et in prompto apparatu tam equestres quam pedestres vestros quoscunque et quantoscunque potestis aptetis et disponatis ut una cum gentibus Magnificorum Comitum Goricie qui etiam omnem suam potentiam ad hoc aptare volunt ac cum aliis fidelibus Patrie predictum campum et inimicorum exercitum repellere valeamus in conservationem et protectionem predicti loci Portusbuffoleti aliorumque locorum vicinorum, ad quod promptos et voluntarios, ut speramus, vos reperiemus, quoniam istud cedet in honorem Regie Maiestatis ac commendationem vestrarum Fidelitatum. Si vero vos negligentes, quod absit, in isto comprehenderemus, idipsum ex debito nostre fidelitatis ad Regiam Maiestatem

vos deferre oporteret, qui talem inobedientiam ac negligentiam in magnum dedecus et contemptum sue reputabit Regie Maiestatis nostreque Ecclesie Aquilegensis. Volumus insuper quod vestra per scripta, de clara vestra intentione in hiis faciendis per responsionem talem nos certificare debeatis.

Datum in castro nostro Utini die XIX mensis Septembris. Anno MCCCXVIII

Orig. Arch. Com. Gemona

An. 1418. „Brunoro dalla Scala Signor di Verona notifica agli Udinesi, com'egli è
12. 7bre.
„ giunto in Cividal di Friuli, e che Sigismondo Re de' Romani, e
„ d'Ungheria in breve arriverà anch'esso in loro soccorso con forte
„ esercito. ex autogr. quod asservatur in Tabular. Civit. Utini.

3

Magnifici egregiique domini amici perhonorandi. Pridie vestras ad meas responsivas gratanter recepi litteras, quibus clare intellectis vestris egregiis harum serie duxi significandum magnificentiis, quod viarum discriminibus in hac Patria in presentiarum vigentibus per me perpensatis, ut secure valeam mihi a Serenissimo communi nostro Domino Rege Romanorum, et Ungarie etc. imposita sicuti affecto executioni mandare deliberavi alio tuto itinere dirigere gressus meos, ex quo vestrarum gentium per me postulata non indigeo scorta, vestris nihilominus egregiis nobilitatibus summe regratians de liberali ipsius scorte oblationes, cum perinde gratum habuerim, ac si ea opportunitate acceptassem. Desiderabam enim valde pro vestra et totius hujus Patrie consolatione, prelibati domini nostri Regis oretenus certificasse. Cum igitur occasione prefacta meum per terram vestram iter non existat, preclaris Nobilitatibus vestris notifico, quod indubie, sicut Deus est Deus, memoratus Dominus noster Rex cum equis, ac aliis infinitis armigeris est in itinere versus has partes veniendo, qui circa festum S. Michaelis proximum hanc verisimiliter, procul dubio manu forti attinget Patriam, de quo minime fallor. Exultamini igitur, et vestre commendande constantie et fidelitatis fimbrias viriliter extendite alios compatriotas vestros ortando, aliaque, prout vestris prudentibus magnificentiis visum fuerit operando. Memoratus autem Dominus noster Rex me ipsum ob bonam causam precedere voluit, que vobis in brevi non sine ingenti patefiet consolatione. Ceterum cujus gerulum familiarem meum ultra Tulmentum pro nonnullis statum prefati D. nostri Regis, et hujus Patrie concernentibus transmitto, vestras solita fiducia deprecans amicitias, quatenus velitis sibi de aliquo Duce usque ad Speginbergum providere, ut valeat incolumis exequi sibi per me

commissa. Paratus ad quaque vobis grata pro posse. Datum in Civitate Austrie die XXII. Septembris

Brunorius de la Scala Verone et Vincentie &c. Imperialis Vicarius Generalis.

A tergo.

Magnificis egregiisque Dominis.... Capitaneo, decem Deputatis ad Regimen, Consilio et Communi Terre Utini amicis honorandis —

1418. 24 Settembre. Udine

(Cop.) Nobilibus et prudentibus Gastaldioni, Consilio et Comuni terre nostre Sancti Danielis fidelibus nostris dilectis

Ludovicus dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarcha

15

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti, salutem et graciam nostram. Quemadmodum fidelitatibus vestris alias scripsimus in litteris nostris vos requirentes ut saltem XXV pedites vestros transmittere deberetis citra Tulmentum pro succursu locorum nostrorum supra quibus nobis responsum in litteris vestris denotastis avisantes nos quomodo paucis diebus transactis, misistis certos balisterios pro succursu Portus Buffoleti, quare nobis supplicatis ut vos excusatos dignaremur habere. Fidelitatibus vestris scire damus quod satis libenti animo vos in predictis supportatos haberemus quod tamen ad presens facere non possumus, attento quod inimici nostri cum exercitu Pratam se castramentaverunt et cum dictus locus sit nimis amplus indigens magno succursu et defensione et pro tanto dictus locus de facili pervenire posset ad manus inimicorum si ipsum non daretur succursus. Quare modo misimus certos nostros equites prefatis de Prata in succursum et adhuc continue et successive ipsi mittere intendimus. Fidelitates igitur vestras requirimus hortantes vos ut adhuc ictos XXV pedites subito et visis presentibus in succursum prefatis de Prata transmittatis, in hoc nobis complacenciam omnimodam ostendetis. Data in Castro nostro Utini die XXIIII Septembris anno MCCCCXVIII.

C. Coll. Concina in S. Daniele Vol. I fol. 5

non ti scrivo niente! Desidero ... a sapere come, ...

1418, 24 Settembre Udine. Il Patriarca d'Aquileja chiede 25 fanti al Comune di S. Daniele per soccorrere l'ira ...

Nobilibus et prudentibus ... Castaldioni, Consilio et Comuni Terre nostre Sancti Danielis fidelibus nostris dilectis (a tergo).

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Quemadmodum fidelitatibus vestris alias scripsimus in litteris nostris vos requirentes ut saltem XXV pedites vestros transmittere deberetis citra Tulmentum pro succursu locorum nostrorum, supra quibus nobis responsum in litteris vestris denotastis avisando nos quod paucis diebus transactis misistis certos balistarios in succursu Portusbuffoleti, quare nobis supplicatis, ut vos excusatos dignaremur habere fidelitatibus vestris scire damus quod satis libenti animo vos in predictis supportatos haberemus quod tamen ad presens facere non possumus, attento quod inimici nostri iam circa Pratam se castrametaverunt et cum dictus locus sit nimis amplus, indigens magno succursu: quare modo misimus certos nostros Equites prefatis de Prata in succursum et adhuc continue et successive ipsis mittere intendimus. Fidelitates igitur vestras requirimus, hortantes vos ut adhuc dictos XXV pedites subito et visis presentibus in succursum prefatorum de Prata transmittatis in hoc nobis complacenciam omnimodam ostendentes. Data in Castro nostro Utini die XXIIII mensis Septembris anno Mill. CCCC. XVIII

Dall'orig. cartaceo nel Vol. I, 5, Colleg. Concina in S. Daniele.

non li scrivo niente! Desidero assai a sapere come ...

{1418} 26 Settembre. Orvieto [illegible] — Martino V [illegible]
[illegible]
[illegible] della Religione.

[illegible]

[illegible] S. Cassiano [illegible]

[illegible]

non le scrivo niente ! Desidero [illegible] a saper come [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Petersburg [illegible]
[illegible]
[illegible]

2 1418. 17 Novembre. Udine.

tergo { Prudentibus viris Gastaldioni, Consilio et Comunitati
terre nostre Sancti Danielis fidelibus dilectis

Ludovicus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha

Prudentes fideles dilecti salutem et gratiam nostram. Recepimus litteras a dominis Comitibus Prata et Porcilliis quod inimici conantur venire ad damna nostra et fidelium nostrorum et pro tanto harum tenore vos requirimus et vobis mandamus ut stipendiariis vestris in Prata existentibus mandare velitis et debeatis ut non recedant sed ibidem permaneant ne aliquod damnum recipiamus quem aliosque etiam illuc transmittere intendimus et mandavimus eis etiam ut non recedant.

Datum in castro nostro Utini die XVII mensis Novembris M.CCCC XVIII

Ambasiatores Venetorum in ista septimana debent ire ad Invictissimum dominum nostrum Romanorum Regem, sitis avisati ut vos et Terram vestram bene paratam ad custodiam inveniant et eis honorem et reverentiam exibeatis, quia de mandato domini nostri Romanorum Regis eis fecimus salvumconductum.

Orig. cart. ~~Arch.~~ Arch. Comm. di San Daniele Vol. LXXXIV.

non ti scrivo niente! Desidero assai a saper come ...

1.

Te...

...

Post...

mini...

capti...

ot in...

no...

hat ...

...

In a...

bon...

Sent...

temp...

Dato...

1418. 25 Novembre. Venzone.

te190 Prudentibus viris Consilio Communis Sancti Danielis amicis tamquam fratribus carissimis

Prudentes amici carissimi: Significatum et conquestum est per aliquos concives nostros ex stantia Capitanei de Ospèo, quomodo aliqui de nostris fuerunt decepti credentes inimicos nostros esse ambasiatores Dominii venturos, sub qua confidentia fuerunt capti isti ambasiatoribus ducalis Domini, quod quidem videtur ipsis fore molestum et intendunt cum litteris ipsorum retractare sic factum, sed dicunt quod expedit nos significetur eis quomodo accidenit et quot capti fuerunt et nominatim qui sunt et ideircho vestras amicitias avisamus ut omnia per aliquem nuncium ... predictus quantum potestis hec conscribatis, quod si hic erunt bene quidem sin alios insequetur eos ambasiatores, quam diu ipsos inveniet dum habeant bonam voluntatem et hec scribimus vobis et significamus cum amicitia singulari sicut nobis a vobis (sic) speramus in omnibus fieri. Nuncio propter discriminosa tempora et nocturna dedimus libras tres soldorum quem cum dificultate invenimus. Data XXV novembris ind. XI. hora secunda noctis.

Camerarius, septem Deputati Communis Terre Vergoni cum salutatione.

Orig. Cart. Arch. Com. di S. Daniele, Vol. LXXXIV

non li scrive niente. Desidero assai a ... ... in ...

1418, 15 decembre. Mantova. Lettera di Pp. Martino V al Patriarca d'Aquileja Lodovico a favore di ~~Giac.~~ Canonico di Cividale catturato in Ostro —

UB. Veron. cod. 15 pag. 109.

a tergo: Ven[li] fratri Ludovico Patriarche Aquilegensi.

~~p. 109.~~

Martinus Episcopus servus servorum Dei venerabili fratri Ludovico Patriarche Aquilegensi salutem et apostolicam benedictionem. Non absque mentis nostre displicentia nuper accepimus dilectum filium Jacobum Nicolai de Utino canonicum Civitatensem ac familiarem ven[lis] fratris nostri Antonii Concordiensis Episcopi et litterarum apostolicarum registratoris ~~[illegible]~~ qui de partibus illis pro consecutione iurium suorum supra quodam beneficio ad ipsum ut asseritur de iure spectante, huc ad Romanam Curiam accedebat a nonnullis familiaribus ac satellitibus armigerisque tuis in itinere fuisse interceptum ac spoliatum et sic captum et spoliatum vinctumque ad Castrum Ovor, Aquilegensis Diocesis per satellites, armigeros et familiares ductum ac in fundo turris horribilibus carceribus et compedibus ferreis gravissimis inhumaniter detrusum contra debitum rationis ac processus apostolicos et canonicos sanctiones in maximum prefati Jacobi preiudicium et suorum iurium et iacturam et ~~ipsum~~ quem per processus et ~~sententias~~ apostolice sedis et sanctiones huiusmodi, capientes, spoliantes et detineates seu mutilantes venientes ad ipsam Curiam seu recedentes ab ea, censuris et penis spiritualibus et temporalibus gravissime etiam excomunicationis, suspensionis et interdicti ac privationis et aliis percelluntur et ad debitum tue fraternitatis et famam spectare noscatur Ecclesias Ecclesiasticasque personas, iura et bona eorum contra iustitiam non offendere sed tutari pro iuribus nostraque interfuit, sic captis, spoliatis et oppressis indebite opportunis presidiis ut liberarentur ac restituantur eorum pristine libertati cum bonis et rebus sublatis quibuscumque assistere modis omnibus et favere. Sicut eandem fraternitatem tuam de qua in his et aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus

non li jerivo niente. Desidero tuttavia a parere vostro sa Lud...

paternis affectibus requirimus et hortamur in Domino, eidem nihi-
lominus iniungentes quatenus pro honore et debito tuis cultuque
iustitie velit et debeat mora et occasionibus quibuscumque depo-
sitis prefatum Iacobum facere celeriter relaxari cum rebus ac
tionis huiusmodi restitui plenarie ac pristine libertati, ipsumque nihilo-
minus circa prosecutionem ac consecutionem beneficii ac iurium pre-
dictorum piis favoribus ac presidiis confovere ut eius mediantibus illa
consequi valeat et pacifice, ut suadente iustitia possidere, amoto
exinde quolibet illicito detentore. Si autem in premissis contraveniri,
quod non arbitramur, emergeret, cum singulis omnibus in iustitia debito-
res denegare nulla ratione possemus, quominus procederetur ad execu-
tionem penarum in processibus, sententiis et sanctionibus huiusmodi
tam spiritualium quam temporalium contentarum.

Datum Mantue XVII Kal. decembris, pontificatus nostri anno primo

de curia
[illegible]

Copia di mano del notaio Jacopo di Antonio Scarpo
Tonesimo.

5 ... ... ore. Sacile

Reverendissimo in Christo patri et domino d. Hendrico Dei gratia Episcopo Concordiensi ac egregiis nobilibus dominis Paulo Glovicer, Federico Wetterstetten honorabilibus Locumtenentibus maioribus honorandis.

21

Reverende in Christo pater ac egregii Nobiles maiores honorandi. Nuperrime et die instanti recepi litteras Illustrissimi principis ac reverendissimi in Christo patris et domini domini mei d. Patriarche cum certis poliziis introclusis, quas plene intellexi. Et cum nova de presenti occurrant ... eo quia illi de Curdignano videlicet homines terre se liberaliter concordaverunt cum inim... et introytum eisdem dederunt die instanti hora vigesima, licet Bohemi qui in Rocha sunt, se adhuc adhuc retineant quamvis tempus dilatare non possint cum circhum circha affidiati sunt, quo conflicto sine tardacione aut Canipa aut Sacilum sed potius Sacilum quam Canipam ipsum expecto ut plenam habeo informationem. Ideo si honorem et statum Illustrissimi principis ac prefati reverendissimi domini Patriarche diligitis sine tardatione velitis et dignemini providere de opportuno succursu exoro quia scio quid dico et scio quid dico et scio quid dico etc. Vigilate et estote provisi requirere et providere de fidelibus servitoribus prefati domini mei domini Patriarche videlicet de Fagarea, de Sancto Daniele et de aliis de ultra Tulmentum de quibus vobis omnibus satis notorium est esse ... et ipsos huc mittere sine mora velitis et dignemini, michi per latorem presenciam rescribere sine tardacione et eidem celerem expedicionem tradere ut sim provisus. Insuper cum opiniones hominum huius terre presenciam varias et me hic inhermem reperiam victualibus et aliis necessariis ad castrum diruptum et sine ulla munitione de modo fulcitum quod videre meo penitus caditurus est in destructionem huius terre Sacili. Data Sacili die primo decembris.

Christoforus de Chucanea ad partem Sacili et Illustrissimi principis et d. d. Lodovico Dei gratia Sancte sedis Apostolice ... Patriarche Locumtenensis et provisor cum recomendacione

... cart. Coll. Comuna in S. Daniele Vol. I fol. 4.

nove li scrivo niente! Desidero assai a saincti coviso ... Zucca

1419 Obiit Nob. Bellmedic q. [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] Fran[illegible]

[illegible]

[illegible]

1419. 11 Gennajo. Feltre

22

1490 / Illustri Principi Reverendissimoque in Christo patri et domino
D. Ludovico sancte sedis Aquilegensis dignissimo Patriarche maiori
ceu patri precollendissimo

Illustris Princeps ac Reverendissime pater vestre dominationi significamus
quod exercitus Venetorum castrametatus est per miliare iuxta Civitatem
Feltri, in quo fertur esse equites VIII centum, pedites vero tres mille quos nulla via
mundi repellere possimus nisi vestri brachii patrocinium accedat, ea propter rati [illegible] et cer-
tissimos nos reddentes quod vestra dominatio constantissima amatrix honoris et status Sacre
Regie Maiestatis non minus retrahetur a conservacione eorundem ac Civitatem et [illegible]
[illegible] Maiestatis obtemperancium dicioni quantum nosmet vestre prefate dominationi
his quibus valemus precibus instantissime supplicamus ut abscisa mora quacumque nobis velitis
et placeat transmittere equites sex centum vel quotquot potestis ad exercita (exercitia)
bellica paratos, quod si feceritis ut in vestram dominationem plenissimam gerimus
considerationem speramus Deo auspice ac gloriosissimo martire Victore protectore huius ~~[illegible]~~
Feltrensis Civitatis hoc vestro subsidio mediante dictum exercitum repellere
et ad totalem confusionem detrudere cum ipsius maximo dedecore et iactura ut
alias fecimus de exercitu conducto in vallem hanc ~~per~~ per Rugerium de Perusio et Grassum
de Vinegia capitaneos infelices qui verecundissime fugierunt derelictis turbis suis in morte et
captivitate totali. Et hoc speramus indubie quia dicti exercitus gentes male in ordine
et male armate et presertim turbe pedestres, quarum magna pars est rusticorum qui
subito in confusione ponentur et vestre gentes ad hanc reportandam victoriam de inimicis nobis
transmisse cito redibunt ad dominationem vestram ferentes cum maximo gaudio optima spolia
ab inimicis accepta; aliquin vestro subsidio deficiente, quod non credimus, nescimus videre modum
quo Civitatem, personas et bona aliqualiter tueri et conservare valemus et sic prefate Cesaree

non li scrivo niente. Desidero [illegible] a saver come [illegible]

Maiestatis honor et status maximum ex hoc dedecus et iacturam incurret, quod non credimus fore de prefate vestre dominationis benignissima intentione
Ubi datum propere die XI Januarii 1419

Rodulfus de Bege pro sacro romano imperio Civitatum Feltri et Beluni ac totius vallis imperialis vicarius generalis. Lodovicus legum doctor vicariusque et rector civitatis et districtus Feltri. Consilium et communitas civitatis eiusdem.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele. Vol. LXX 11

1419. 12 Gennajo. Udine. Il Patriarca scrive al Comune di Cividale sulla rottura delle trattative di pace coi Veneziani e sulla necessità di spingere la guerra contro questi.

Ludovicus Dei gratia sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha

Nobilibus et prudentibus viris capitaneo, Provisoribus, consilio et comunitati Terre nostre Glemone fidelibus nostris dilectis

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Cum noviter invictissimus dominus noster Romanorum Rex, magne Consiliarii sui parte dissolverint conventiones que per Ambasiatores Venetos nuperius quesite fuerunt habentes plenum mandatum et inter illos nec pax nec proro= gatio fuerit conclusa, que tamen per dictum dominum nostrum Regem .... defue= rit adhibita per Venetos emendacione atque satisfactione condigna, que Veneti refici penitus refutaverunt. Ob quod dictus Dominus noster motus iusta causa eisdem Venetis modo intendit gravissimam guerram, quam ipsi Veneti sentientes, se fortificant et querunt iterum subjugare sibi loca nostra Aquilegensis Ecclesie sive per potentiam sive calliditatem et cum principaliter timenda sint loca nostra exercitui Venetorum in quam moveri merito debebimus ad suffragia mittenda accellerare, tum propter mandatum nostrum, tum ex debito ad quod tenemur, tum etiam propter propinquitatem inimicorum dilectis nostris ultra Tulmentum, et maxime considerato quod ab hac parte non sint inimici tante potencie quod possent nostra loca superare citra Tulmentum, quoniam et nos tantas gentes nobiscum habebimus quibus contraire possimus. Quare considerantes pericula que locis nostris ultra Tulmentum adiacent, Fidelitates vestras commo= nemus, requirimus et districte precipiendo mandamus quatenus Taleam vestram ad quam tenemini in peditibus Sociluan in subsidium indilate et visis presentibus transmettere debeatis. Quod si feceritis, facietis debitum in quo tenemini; si vero non prestabitis debitum vestrum fecisse et in locis opportunis, non poterimus

nou li scrive niente! Desidero di ... a ... ... Zu...

cum honore deficere quin profiteamur nos excusationem et negligentiam vestram accusare, quamquam inviti id faciemus, debebimus.

Datum in castro nostro Utini die XII Januarii anno MCCCCXIX.

Orig. Arch. Com. Gemona

1419. 20 Gennajo. Udine: Il Patriarca scrive al Comune di Gemona di mandar genti al soccorso di Feltre

24

Ludovicus Dei gratia S. sedis Aquilegensis Patriarcha
Nobilibus et prudentibus viris Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Terre nostre Glemone fidelibus nostris dilectis.

Nobiles et prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Vobis presentibus inclusam mittimus quandam copiam litterarum de Feltrensi civitate nobis missarum, ut occurrencia percipiamus, ad quas nos dispositionis velle possibilitatem exhibere tam in gentibus tam equestribus quam pedestribus. Quocirca fidelitates vestras requirimus vobis mandantes ut tam ob reverentiam Sacri Romani Imperii quam honorem nostrum et statum Patrie, gentes vestras tam equestres quam pedestres nobis, visis presentibus, transmittatis, ut tam cum vestris quam cum aliis nostris gentibus, inimicis in Valle Feltrensi existentibus occurrere et passus ... exitus precludere et ipsis conflictum dare tutius possimus ut per huiusmodi conflictum quem fata nobis presentantur esse iniendum una vice, perveniamus ad tranquillitatem quod faciliter possumus ad presens exequi faciendum, itaque sicut statum Sacri Romani Imperii ac proprium diligitis. Et quidquid in hiis facturi estis nobis rescribatis.

Datum in castro nostro Utini die XX Ianuarii MCCCCXIX

Orig. Arch. Com. Gemona.

nova li scrivo niente. Desidero assai a parere come ha ...

1419. 31 Gennajo. Udine. Il Patriarca scrive al comune di Gemona di incorrere Porcia.

[illegible] Nobilibus et prudentibus viris Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Terre nostre Glemone fidelibus nostris dilectis.

Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Nisi nunc recepimus litteras nobilium fidelium nostrorum Federici et Possdomini Comitum Purliliarum qui nobis scribunt quod campus Venetorum se fortificat et accepit de territoriis ipsorum de quamlibet banderam xx pedites ut ab amicis suis percepunt exercitus ire intendit ultra Liquentiam ad Purcilias cumque usque modo dicti de Purcileis habere non potuerunt a nobis subsidium nisi litteris, affectamus ipsis nunc incurrere. Sed cum ad presens pedites tam subito habere non possimus quos in succursu mitteremus, Fidelitatibus vestris committimus et mandamus districte quatenus Taleam vestram in peditibus subito nobis mittatis, quos incessanter destinabimus ad dictum locum Purciliarum ad hoc ut in defensionem dicti loci, aut si inimici dicti ire vellent Avianum et Ptatam aut Sacilum eisdem succurrere poterunt, quoniam equites quos habemus illuc mitteremus sed ibi habere non affectant equites et quia apud nos retinemus dictos equites ne inimici de Augis exerceant voluntatem ipsorum contra Civitatenses Utinenses aut partes montanas ut saltem interim hac parte seminari possit pro futuris temporibus, nisi, quod absit, non veletis dirigere Taleam vestram, cogeremus equites nostros, quos ob causam premissam tenemur mittere ad loca suprascripta postea etiam provisionem premissam ymo si facta se dirigerent ab hac parte sic tuemur posse; et quidquid in premissis facere velitis nobis studeatis indilate nunciare.

Datum in castro nostro Utini die ultima mensis Januarii anno MCCCCXIX

Orig. Arch. Com. Gemona

non li scrive niente! Desidero l'hai a saver come [illegible]

Seconda dedizione ai Veneti dei Polcenigo

(La 1a Vegasi nel Tomo 19 pag 40 dei documenti Verci Marca Trevigiana)

26

1425. 10 Maggio. Ducale di Franco Foscari di conferma ai Nobb. di Polcenigo, Simone, Vicardo, Franco, Moise, Mainardo e d'altri dei Capitoli di dedizione, stipulati come segue:

1419. die 7 Februarii Ind.e Tertiadecima.

Essendo li Mag.ci e possenti Sig. M Filippo de Arcelli Co. di Valtidona governatore e M. Zuan Marcello e M Andrea Zulian Prov.i dell'esercito della Ser.ma Dogal Sig.a di Veniesia, e in Campo e contra al Castel de Polcenigo, li Zentilomeni e l'altri massari del d.o Castello cum la Zente del dito esercito e vedendo e cognoscendo li diti Zentilomeni e Massari del dito Castello non poter resister alle forze e potentia del dito esercito. Veneno alli infrascriti patti, promission e capitoli cum li soprascritti Mag.ci M lo Governadore e Provededori ricevendi in nome de la dita Signoria, zoè

In prima promesseno li infrascriti Zentilomeni de Polcenigo zoe M Simon e S. Vicardo e Franco, Alovise, e Mainardo e zascadun in solidum per lor proprio nome e vice nome de i altri Zentilomeni de Polcenigo per liquali de rato promissero d'esser da mo inanti fidel servitori et obedienti a la dita Ser.ma Dogal Sig.a e far guerra e pase et aver ~~...~~ amici per amici et nemici per nemici a volontà et comandamento d'esta Ser.ma Signoria.

Item a fede e sigurtà promesseno che li homeni sub.ti de Polcenigo farano el debito zuramento de fedeltà et obedientia a la dita Ser.ma Sig.a in nelle man de li d.ti Mag.ci M lo Governador e Provededori ad ogni lor comandamento e richiesta.

Item promesseno li soprascritti zentilhomini a li diti Mag.ci Governador e Provededori ricevendi in vice et nome per la dita Ser.ma Sig.a de dar, favorir adjutorio, recetto e intrada a zaschaduna zente de la dita Sig.a Ser.ma e far ogni altra fation al presente e per ogni tempo segondo fano e son tegnudi de far i altri fedel servitori

non li scrive niente! Desidero assai a saver como

i sudditi de la Nostra Sig.ª

Item che per più osservantia de le dite cosse, promettevano li soprascritti Zentilhomeni de Polcenigo a li diti Mag.ci Governador e Provededori dar Ostasi lor fioli legitimi e naturali over altri ostasi a satisfation e comandamento de la dita Ser.ma Signoria, e li diti Ostasi seguire in Veniesia, in Trivisan, in Coneian o in Sacilo dove la dita Sig.ª piaserà.

Item perchè li diti Zentilhomeni son pentidi se mai in cossa alcuna avessero fatto contro la dita Ser.ma Sig.ª e son disposti ad esser a essa fedelissimi servitori promettono quelli e ciascadun di essi in solidum che non ostante li soprascritti ed infrascritti capitoli, che faranno più e meno in tutto e per tutto cum l'aver e persone quello che la dita Ser.ma Sig.ª li comanderà.

E d'altra parte li diti Mag.ci Gov. e Prov.ri in vice e nome della dita Ser.ma Sig.ª e per essa, confisi de la benignità e misericordia inestimabile d'essa Sig.ª la qual la salute, e non la morte desidera di peccatori, promettevano a li diti Zentilhomeni de Polcenigo e a zascadun d'essi che la dita Ser.ma Sig.ª li perdonerà ogni falanza e che per quelli Zentilhomeni fosse per fin mo fata, comissa contra la dita Ser.ma Sig.ª, quantunca ben gravissima fosse, e specialmente di non aver osservate certe promission per li diti Zentilhomeni e fate alla dita Sig.ª per lo tempo passà.

Item promettevano li diti Mag.ci Gov. e Prov.ri nomine quo supra a li diti Zentilhomeni che la dita Ser.ma Sig.ª li lasserà star in Casa lor in el dito luogo e goldere e possidere loro ben etiandio se in altro luogo sottoposti alla Sig.ª l'avessero con tutte loro rason e jurisdition.

Item promettono i Mag.ci Gov. e Prov.ri a li diti Zentilhomeni che la dita Ser.ma Sig.ª ad ogni lor guerra e bisogno li ajuterà e defenderà siccome li a loro so fedel e leal servitori.

Item promettono i ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri ali sora scritti Zenthilomeni che in caso la ditta Ser.ma Sig.a di Venesia negiusse ad alcuno accordo cum chi è cason de guerra in questa Patria, come che in quel termine romagnerà Cividal, Sacil, Caneva, e Porcilie la ditta Ser.ma Sig.a lassarà e romagnerà i ditti Zenthilomeni con el ditto Castello.

Item promettono i ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri far ali ditti Zenthilomeni fare pleno condutto e per tutti forastieri che possa andar dove le piase cum lor cosse in termine de do dì.

Item promettono i ditti Mag.ci Gov. e Prov.i a li ditti Zenthilomeni de dar licentia che i possa andare notificar la loro dispositione a tenor de' presenti Capitoli, come anco e li altri lor Consorti de Fanna.

Item promettono li ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri a li ditti Zenthilomeni de Polcenigo che scriveranno et suppliche ranno la ditta Ser.ma Sig.a che se degna conceder che li ditti altri lor consorti de Fanna, anzi che sia ribelli alla ditta Ser.ma Sig.a e contrari, possano fruttar i loro beni che anno in el terren de Polcenigo acciochè i ditti Zenthilomeni de Polcenigo e converso possano fruttar i loro beni ch' hanno in Fanna, e che la ditta Ser.ma Sig.a sia benigna, che sperano ne compiacerà.

I quali patti e promission sorascritte promettono i ditti Zenthilomeni de Polcenigo a li ditti Mag.ci Gov. e Prov.ri recipienti vice, nomine per la ditta Ser.ma Sig.a e conversa una parte all'altra attender ed osservar liberamente e senza fraude et a bona fede sotto pena, e a pena de tutti lor beni, e rebellion e tradimento.

Tratta dal MSS.o 1777 di Ant.o Pizzontini di Polcenigo, che contiene estratti di autori che fanno menzione dei Nobb. di Polcenigo.

non li scrivo niente! Desidero assai a saver como ... Zu...

[illegible]

1419, 27 febbraio Pordenone. Il Consiglio di Pordenone promette ... a ... che ... i ambasciatori mandati al Ill.mo Duca d'Austria se a caso fossero fatti prigionieri.

1419 Giacomo ... Zamp. di Pordenone. ...

A. D. 1419, ind. XII die XXVII mensis Februarii, actum Portusnaone sub lobia Comunis in Consilio coram honorabili viro ser Antonio de Belchulis honorabili Potestate Portusnaonis, deliberatum fuit per totum Consilium nemine discrepante, quod si casus esset quod Deus avertat ser Zamp. ... notarius et ser Georgius ... qui ... ad Ill.mum Principem D. Ducem ... nostrum, quod Communitas teneatur exigere ipsos suis sumptibus et expensis, presentibus D. Georgio ... licentiato et ser Martino Laute et quampluribus aliis.

non ti scrivo niente! Desidero ... a sapere come ... quel ...

1419 26 Marzo. Udine

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis patriarcha

tergo (Prudentibus Gastaldioni, Consilio et Communitati Terre nostre sancti Danielis nostris fidelibus dilectis

intus Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Intendimus Deo duce exercitui inimicorum dare ~~quanto~~ quantocius possumus conflictum et gentes nostras una cum gentibus Comitum Goricie Tricesimum ~~tra~~ transmittere. Vobis igitur mandamus quatenus posse et ultra vestrum posse transmittatis Tricesimum ita ut die crastina de sero infallibiliter ibidem reperiantur. Datum in castro nostro Utini die dominico xxvi Marcii anno MCCCCXIX.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele, Vol. LXXXIV

non ti scrivo niente! Desidero assai a saver como fa Zua

1419. 26 Marzo. Udine. Il Patriarca Lodovico di Teck sollecita gli ... di mandare armati a Tricesimo.

V 79

Prudentibus dominis Gastaldioni, Consilio et Comunitati sancti Danielis fidelibus dilectis

Lodovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis patriarcha,

Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram, accepimus litteras vestras bene intellectas ad quas vobis damus scire quod modo scripsimus per totam Patriam ut gentes tam equestros quam pedestros congregentur quia intendimus utique cum inimicis nostris pugnare ad quod tota Patria est disposita ut erga dictos inimicos fiat insultus. Et pro tanto fidelitatibus vestris committimus mandantes districte quatenus gentes vestras quas congregari poteritis in ordine habere debeatis quousque vobis denotabimus quod eas tunc subito post intimationem nostram ad nos trasmittere debeatis ad castrum nostrum Tricesimi, quum nos cum omnibus gentibus quas habebimus ad dictum castrum Tricesimi conferemus. Ubique gentes vestras et aliorum de Patria spectabimus et tunc congregata multitudine dictos inimicos subito insultare et ipsis conflictum dare intendimus, attento quod dicti inimici sint iam preclusi ita ut de facili ipsis poterimus dare insultum. Super eo autem quod scribitis nobis de Capitaneo nostro Osopii, quod idem sit per inimicos captus vobis damus scire quod dictum nostrum capitaneum ad presenciam nostram vocaveramus sed antequam ipsum vocassemus constituimus alium Capitaneum loco sui quem hodie vice versa ad dictum Castrum remisimus, qui per inimicos non fuit captus. Data in castro nostro Utini die XXVI Marcii anno MCCCCXIX.

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele Vol. LXXXIV

non li serive niente! Desidero ... a saper come ...

1419. 13 Maggio. Udine. Il Comune di Udine scrive a S. Daniele sulle probabilità della pace coi l'Ungheri.

V 36

Tergo: Honorabilibus et prudentibus dominis Consilio et Comuni Sancti Danielis amicis tamquam fratribus nostris carissimis.

Honorabiles ac prudentes viri amici nostri tamquam fratres singularissimi. Nuper recepimus litteras vestras nobis instantes ut vobis significare debeamus de novis reductis (sic) per Oratores Patrie de Venetiis et quid speratur de concordio etc. ad quas respondemus qualiter ipsi ambassiatores habent sacramentum non revellare secreta et ideo ab ipsis nichil habuimus de novis nisi quod iidem ambassiatores nos hortantur quod infallabiliter pacem seu concordium in brevi habebimus. Valete feliciter. Data Utini die XIII Maij. indictione XII.

Decem Deputati ad regimen, Consilium et Comune Terre Utini cum fraterna salute etc.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele, Vol. LXXXIV

non ti scrivo niente! Desidero assai a saper come ta...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
intel[illegible]
ad [illegible]
be[illegible]
dila[illegible]
que[illegible]
[illegible]
×

1419. 16 Giugno. Udine.

tergo! Prudentibus Gastaldioni, Consilio et Communitati terre nostre sancti Danielis nostris fidelibus dilectis

31

Ludovicus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha

Prudentes fideles nostri dilecti salutem et gratiam nostram. Litteras vestras intelleximus ad quas vobis comittimus ut adunatiorem gentium vestrarum ad omnem vestram possibilitatem faciatis et parati in armis bellicis bene in puncto et ordine spectetis ut cum vobis intimabimus parati sine dilatione veniatis quia intendimus iuxta possibilitatem cum congregatione quam facimus contra inimicos procedere, de quo senserunt et timore nimio sperant se per fugam tueri. Data in castro nostro Utini die XVI Junii anno MCCCCXIX.

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele Vol. XCIX.

nova li scrivo niente! Desidero assai a saver come ta Zua

11\. 1419. 24 Giugno Belgrado. Il Capitano di Belgrado informa il comune di San Daniele sulle mosse dell'esercito veneziano. 32

Nobilibus et circumspectis viris Gastaldioni, consilio necnon Communitati sancti Danielis amicis suis singularissimis detur.

Nobiles amici ...! litteram mihi transmissam grate intellexi supra quod intimo ... vestris quod exercitus Venetorum collocatur in villa Palazoli et ... quos fecerunt ~~mostram~~ mustram et invenerunt seu habuerunt ... omnibus eorum ibi idem existentibus duo milia hominum equestres et pedestres et illorum iam predictorum venit aliqua quantitas navigantes de Venetiis. Iterum intimo caris amicitiis vestris quomodo unus bonus et specialis meus amicus in quem ego multum ego confideo michi nunciavit quod dicto exercitui debet venire gens in auxilium ~~eorum~~ eius scilicet mille hominum equestri et pedestria trans Tilimentum versus Belgradum et debent venire adhuc in duobus vel in tribus diebus penes esse et dicunt singuli omnes in exercitu omnia vice quod sunt in simul congregati, volunt subito sine dilacione sequitare ad locum Utini et ibidem anichilare et dissacere bladum ipsius civitatis et ipsis ibidem damnificare maxime quod poterint. Super quod amicitia vestra debet esse providada (sic) et avisata faciendo unum comandamentum seu preceptum vestris districtualibus quod subito absque intermissione solerti ? metere bladum ipsorum nec non nichilominus curare super diis festivis nec eciam si bladus non sit maxime maturus melius habendo quam perdendo. Scitote quod opinio ipsorum inimicorum est de anichilare seu guastare bladum ubi quod sciunt vel senciunt reperire et sic simili modo notificavi rev.mo d.d. Ludovico Patriarche et omnia vice quod exercitus sit elevatus illa nocte notifico vobis cum igne magno supra turrim Belgradi et si senceritis aliqua nova notificata michi, sic faciam equali modo. Valete feliciter. Data in castro vestro Belgradi in die sancti Johannis Baptiste MCCCCXIX.

Johannes Kaprunaber capitaneus ... cum salutatione

Orig. Arch. Com. San Daniele Vol. LXXXIV, ...

non li scrivo niente! Desidero ... a fare come ... Lia ...

1419, 13 luglio. Consiglio. Lettera ducale che ordina ad Urbano di Savorgnano di restituire gli ostaggi dati dal Comune di Cividale.

33

a tergo: Nobili viro D. Urbano de Savorgnano Locumtenenti in Aries.

Collez. Concina Vol. IX p. 81 (copia)

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum. Nobili D. Urbano de Savorgnano Locumtenenti in Aries fideli dilecto salutem et dilectionis affectum. Hiis diebus conclusa et firmata fuit pax inter nos et Comunitatem Civitatis Austrie, propterea vobis mandamus quatenus ad omnem requisitionem Oratorum predicte Comunitatis eisdem dare et consignare facere debeatis obsides suos qui in adventu suo Venetiis vobis consignati fuerunt.

Data in nostro Ducali Palatio die XIII Julii, ind. XII, anno 1419.

non li scrive niente! Desidero assai a saper come sta Sua

1419, 4 Agosto. Udine. Lettera del Patriarca Lodovico di Teck ai Nobili di Valvasone sul trovato di seduzione, che fece ai Cividalesi, e delle trattative con Udine che lo precedettero

Nobilibus Consortibus de Valvasono nostris fidelibus dilectis (tergo)

Ludovicus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha.

Nobiles fideles nostri dilecti salutem et graciam nostram. Putamus vos non latere quomodo Civitatenses iam quale ... concordium conclusserunt cum Venetis, qualiter autem ignoramus nec eorum capitula unquam totaliter scire potuimus. Avisati tamen sumus ipsos habere unum Capitulum possendi acceptare quoscumque volentes in simili concordio. Et sic conantur ad hoc multos subducere, qui si ... [illegible] adererent potius discordiam quam concordiam subirent. Insuper de uno avisamus fidelitates vestras quomodo ipsi Civitatenses pridem nostras et huius nostre Communitatis Utini litteras salviconductus cum instancia quesiverunt, fingentes velle nobiscum conferre super nonnullis tangentibus statum nostrum et Patrie. Nos vero et ipsa Communitas Utini bis dictos salvoconductus eisdem concessimus in Caporiaco, ad quem locum minime venerunt. Sed tamen ab uno de Civitate nobis denuo est instatum ut et ipsi ... salviconductum in alio loco impertiri deberemus ut tute eorum Ambasiatores ad nostram presenciam mittere possint quod ipsis non ... minime ... [illegible] ... non ... sibi obiurdicaretur pridie ... de Utino ... terram ad conferendum cum ... de Civitate Austrie nec aliqua suspicio ex hoc ... dat in mente vestra, cum de nostra mente processerit id quod ... racionibus per nos vobis in posterum referendum qui fortasse ad aures vestras et aliorum de Patria possent seminatores ziganiarum sinistra afferre. Concludentes vobis quod nos et ipsi Utinenses nihil in aliquo tractatu facerenus quod vos

non li scrive niente! Desidero assai a saver come ... Zua... [illegible]

et ceteri nostri fideles de Patria non sentiretis, sed certis bonis respectibus visum fuit ipsis illuc ad ipsum debere accedere et ne aliquibus aliis de Ultra Tulmentum sinistre possent iudicari sic ab aliquibus aliqua alia audiretis potestis ea in secreto antedicta explicare

Date in Castro nostro Utini die IV mensis Augusti, anno MCCCCXVIIII.

Dall'orig. cart. fol. XCVI, 81, [illegible] [illegible] [illegible] Daniele.

2

27 Settembre - Udine

35

tergo (Honorabilibus ac prudentibus dominis Rectoribus, consilio et Comuni Sancti Danielis amicis nostris tamquam fratribus singularissimis.

Honorabiles et prudentes amici nostri ceu fratres singularissimi salutem optatam et omne bonum. Hodie hora tandem recepimus litteras vestras supra dubio exercitus inimicorum ire ad vos et vestram obsessionem accedat, implorantes super inde succursum nostrum aut quo vos urgeret necessitas etc. Quibus per nos sane intellectis hortamur et rogamus prudentias vestras ut in nichilo dubitent quin imo vestre consuete fidelitatis et constantie vires erigant fideles et ferventes animos vestros nec vos ulla terreat dictorum inimicorum formido sed spes nostra accrescat animis vestris. Nam subito cum aut nunciis aut litteris vestris senserimus campum predictum ad vos venire, prestissimi erimus et curabimus vobis postros favores dirigere et non ante vos quia nostra propria habitacula derelinquemus exponendo pro vobis et statu vestro nos cum omnibus facultatibus nostris, prout etiam nos iam experti illud idem de fraternitatibus vestris reciproca vice speramus. Valete feliciter ad vota. Data Utini die XXVII Septembris ... ca secundam horam noctis in frequentia.

Decem Deputati ad Regimen, Consilium et Comune Terre Utini parati semper etc.

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele Vol. LXXXIV, f

non ti scrive niente! Desidero illai a saver come la Zua

udentibus ac circumspectis viris Gastaldioni, Consilio et Communitati S. Danielis

Lettere tre sulla guerra Veneto=Friulana 1419.

I) 1419 10 8bre - poscr. 5 9bre Venezia - di Giob.ª Bertolini alli Deputati di Udine.

II) " 1 Xbre - Venezia - Lett.ª del d.o ai medesimi.

III) " 14 8bre - Prampergo - Lett.ª del Nobile Nicolò di Collepramperg alli stessi Deputati di Udine.

36-38

non li scrivo niente! Desidero assai a saver como sta Zua

ACCADEMIA DI UDINE

All'onorevole socio

Sig Dott. Vincenzo Joppi

Città

Indices in conspectu viri Gabaldione, Consilio et Communitate S. Danielis

1419, 10 ottobre Venezia. Lettera di Giovanni Antonio [illegible] di [illegible] prigioniero in Venezia ai Deputati di Udine, sulle [illegible] della guerra ed altro. — Segue [illegible] del [illegible] novembre.

(Coll. [illegible] vol. XVII pag. 45. Copia contemporanea)

Magni [illegible]

[illegible]

[illegible] per [illegible] de Udene non fo cerchado do [illegible] ma [illegible] figura [illegible] ben cum quello che sia do nostra libertade e che sempre

non li scrivo niente! Desidero [illegible] a saver como [illegible]

[illegible] ... commodo. [illegible]

[illegible]

[illegible] desiderosa di sapere [illegible] quella [illegible]

non ti scrivo niente ! Desidero assai a saper come sta Zua[illegible]

[illegible] barbara, [illegible]

[illegible] amici [illegible] quello [illegible] fosse [illegible]

[illegible] possono [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] quella [illegible]

[illegible] della patria [illegible]

[illegible] parole [illegible] patria [illegible]

[illegible]

[illegible] di persone [illegible]

[illegible] Signor [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] dubbio [illegible]

[illegible] Signoria.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

nova li scrivo niente! Desidero il[illegible] a saper come, [illegible] Lui [illegible]

dapo [illegible] [illegible] mandar [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] le-
[illegible] [illegible] [illegible] e [illegible]
che [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] seguir
[illegible] per cason [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
una comunitade de paxe. [illegible] [illegible] cason [illegible]
[illegible] che elli fonno grant [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] altri [illegible] grande
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] grande [illegible] la novella [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] quando
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per tutti [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ogni persona [illegible] grant [illegible] dapo
che [illegible] [illegible] [illegible] valorosi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Signoria [illegible] non
[illegible] gente barbara [illegible] fanno [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] delli Ongari [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cavalli [illegible] hanno e fanti mille e hanno
[illegible] [illegible] [illegible] ducati XXXVI millia [illegible]
[illegible] [illegible] homo lo qual [illegible] [illegible] quando elle
lo disse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] allo
[illegible] [illegible] [illegible] V millia per [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] che elli fariano [illegible]
[illegible] [illegible] far [illegible] [illegible] che [illegible] ha [illegible]

[illegible] faza [illegible]. [illegible] le Pilotti de Mugla [illegible]

[illegible] [illegible] mando [illegible] [illegible]

[illegible] adore [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] agona [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] quelli [illegible]

per [illegible] ordinita alla Signoria e [illegible]

Signoria che [illegible] non [illegible]

[illegible] a impagar con li grandi hom[illegible] [illegible]

applicatio del seno e una mottia e [illegible]

[illegible] fosse una bella cosa [illegible]

[illegible]

[illegible] ocitadin de Cavodistria e [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]falcon, [illegible]

[illegible] fago [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] porto, [illegible]

[illegible] de quai [illegible] in Cividal

quando la morta [illegible]. Lo più bello

nova li scrivo niente! Desidero assai a saver come [illegible]

[illegible] Dorca [illegible]

[illegible]

[illegible] strade [illegible]

[illegible] quelle [illegible]

[illegible] l'[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] della [illegible]

[illegible]

1419, 1 Decembre - Venezia. II Lettera di Gio. Antonio Bentolini ai X Deputati di Udine, sulle voci che correvano a suoi pregiudizi colla Signoria [illegible]

Coll. Cumano Vol. XVII, p. 45

[illegible]

[illegible] um racomandi [illegible]

[illegible]

non li scrivo niente! Desidero assai a saver como sta Zuan [illegible]

[illegible] ... condur ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] Maran ... nostri ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... la fatta ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... di pace,

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... forma ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] modo de haver Udine [illegible] e tutto lo Friul. [illegible] Udine, [illegible] non faranno le [illegible] vendette. [illegible] grand [illegible] de [illegible] Udine [illegible] non possono spagar [illegible] è quella [illegible] de dinari che altri dite. [illegible]

non ti scrivo niente! Desidero assai a saver como [illegible]

[illegible]

[illegible] ... e così vegnando domandado le [illegible]

[illegible] ... XII [illegible] ... XI [illegible] ... XII [illegible] ...

[illegible] ... domandandoli [illegible]

[illegible] ... per la [illegible] se fo dada alli turchi [illegible] ... per [illegible]

[illegible] ... mio maistro de [illegible] che fo dada adì V de novembre, in la qual se contegneva

(1) Vanceslao Re di Boemia morì il 16 agosto 1419. Da questa data e da altre notizie sparse in queste lettere, devono le sudette esser state scritte nel 1419.

a[illegible] [illegible] [illegible] in tignando negocte. Prego la [illegible]

[illegible] che me ricomande al mio signor e [illegible]

[illegible] e [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non [illegible] in Venexia [illegible]

[illegible]

[illegible]

Ancora la ditta ma[illegible] [illegible]

una [illegible] che gli pode dar in [illegible] la padre de [illegible]

Crimpechi de ducati [illegible] chel [illegible] che ello [illegible]

[illegible] Vichulo di ser Zan [illegible] [illegible]

[illegible] alleza ello ne prega. Ne mandade le dui [illegible] [illegible]

Pietro e [illegible] a Maran in man de Zuan de Vidon [illegible]

[illegible] ote mandar de non haver lo modo de [illegible]

[illegible] de [illegible].

non li scrivo niente! Desidero assai a saver como ta Zua[illegible]

419, 14 ottobre [illegible] Lettera del [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ai Deputati di Udine

38

[illegible]

[illegible]

[illegible]
... ex debito quod in terris et parte superioribus fere omnes
... et divulgatum [illegible] et [illegible]
... intimare [illegible]. Primo dicitur et affirmatur [illegible]
... civitate [illegible] [illegible] [illegible] Communitatibus
[illegible]

[illegible]

... non li scrive niente! Desidero assai a saver come [illegible]

Va[illegible] [illegible] [illegible] raccomandosse nelle [illegible]

[illegible] [illegible] XIII [illegible]

[illegible] [illegible] de [illegible]

— [illegible] [illegible] [illegible] unitore comunicazione.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. —

1419. .. 7bre Udine - Lettera di Nicolino della Torre a suo figlio ... 57
Auditore del Sacro palazzo Ap.lico in Roma sulle novità del Friuli
(...)

Salutatione premissa — Sapia como voij semo tutti sani. Dapoche
Jacomo se partì da qui non ho mai riceuuda nessuna vostra lettera,
nestò credo io che sia perchè li passi sono molto seradi. Ve aviso de
novele de qua sono molto stranie, e in termine che se poria mal
scriver. adì xj Setembre entrà Miser Tristano in Udene in li
borghi ale due ½ hore di notte cō CC cavaij e con CC fanti da pie.
Stetero insino alle x hore e ... fureno cazadi fora. Morirono do de
lore e uno, fo preso famejo de Adamo, e quello fo apichado a uno
merlo. Zeij nostri non ave danno nessuno salvo fo preso Zuane
Antonii fiol de Stephano bertolino e menado a Venezia. Item
fo preso uno fiol de S.r Sinplicino de Toralicho e uno artisano, e
altro no. di questo tractado fo Tomaso de Ronchon, el qual è
stado squartado e certi altri de ... condition li quali ono
fuzidi. Et qui se rasona per novella ferma chel Patriarcha
ven cū VII^m cavaij d'Ongari, e se dise che sarano in Friule inanzi
oto di. Molti termini sono dadi che vegnado Ongari ma non
sono vegnudi. non, e se li vegnarano a questo altro termine.
Di ... esto, ora io ben cerdo che la Patria è totalmente desfata e
parme pur mo ... la guerra. Fin qui la glesia d'Aquileia
a ...so Sacile e Sarcigle e Aviano, e Caneva e Cividale gli fa obe=
dientia el campo de la Signoria si è d'attorno Prata, e si la strenze
molto fieramente, e si li Ongari non rivan tosto credese che Pra=
ta non se porà tegnire. Item è stada novella qui e ben xx
di passadi che Misser Hercules de Camino era in acordo con la
Signoria de Venezia che lo gi dava le so Castello per VI^m duc e ancora
provision debeva aver, e debeva star a Ferrara, ò voleva a Bologna.
Questa novella non è più affermada. Non sono io cerdo de la
veritade, perchè non se dise più niente. Subito vendo Antonio
Coda io li scrisse una lettera a Misser Herculis como voij avevi impetrato
io, o. Beneficio non per tuorlo, ma per conservarlo etc e non ho
habuda resposta de luij. Scriverete queste Novelle a Nicolò perchè io
non li scrivo niente. Desidero assai a saver como sta Zua...

per l'amor de Dio non domandadi niente al nostro
Procurador de Venezia per le spesse impositione che lo paga,
e così scrivette a Nicolò, fate che sia recomendato a tutti li
nostri amici. Data Udine di xxij Setembre.

Nicolino dela Torre

P. S. Ha piaciudo al nostro Signor Dio a chiamar a se la
(Zia Morta) vostra gratiosa Ava passa di questa vita quattro hore inanzi di
a dì xxiiij Setembre, recevè tutti li ordini de la S.ta Glesia
devotissimamente. et al corpo jo ho fatto grandissimo onore.
Dio per sua misericordia li daga pase in lo regname
di vita eterna, e a questo scriverete a Nicolò a Zuiana.

---

extra: Reverendo in Xpo Patri Dno Capre Decretorum
Doctori Sacri Palatii Aplici Auditori filio
suo carissimo etc.

(Dall'Originale del Can. Guerra Tomo 43 pag 584 presso i nobili de Portis)
Copia dell'Arch.° com.le di Cividale.

419. 24 Settembre Udine. Il comune di Udine accorda ducati 29 a
M.o Giacomo q. Banzilo perchè paghi la taglia essendo prigione, [illegible] valore suo
di valore dalui dimostrato contro i nemici entrati per tradimento nella Terra.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXIX. ind. XII. die dominico XXIV mensis septembris. Actum Utini supra cancellaria Comunis, coram et presentibus infrascriptis dominis Deputatis ad regimen [illegible] Terre [illegible], videlicet d. Petro de Marchesinis [illegible] doctore, ser Gregorio [illegible], ser Antonio de Valentinis, ser Sandro draperio, ser [illegible] Reynoldi, [illegible] [illegible] [illegible] et magistro Pascolo barberio.

[illegible] in presentia et ex deliberatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Utini representantium et [illegible] ipsorum [illegible] ser Johannes Gubertus Camerarius ac ser Federicus de Savorgnano et ser Ludovicus de Ugellis Procuratores dicti comunis Utini attenta fidelitate et virilitate [illegible] q. magistri Bayzili [illegible] de Utino, quam habuit adversus hostes quum proditorie et furtive die XX presentis, hora VII noctis introducti fuerunt in hanc Terram nostram, [illegible] speciali dono et [illegible] dederunt et donaverunt ipsi magistro Jacobo qui dicta nocte ab hostibus captus fuit, in suffragio solvendi taleam et se ab hostibus redimendo ducatos XXIX, cum hoc quod nec dictus magister Jacobus nec aliquis ex dictis dominis Deputatis ad regimen neque prefati Camerarius et Procuratores non debeant hoc alicui revelare neque manifestare sine voluntate et dispositione regiminis. Et si per quemquam ipsorum fuerit contrafactum, quilibet eorum ipso facto promiserunt et, excepto Camerario, iuraverunt tactis Scripturis et se obligaverunt quilibet ipsorum in solidum solvere nomine pene comunitati Terre Utini XXIX ducatorum pro singulo contrafaciente. Quam donationem prefati domini Deputati ad regimen, Camerarius et Procuratores promiserunt habere perpetualiter ratam et firmam sub illa conditione qua facta est [illegible]

not. [illegible] [illegible] [illegible] arch. notar. Udine.

[illegible] se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam [illegible]

1419 13 Novembre. Gemona. Federico Undestraf general vicario del Patriarca Principe Lodovico di Teck, concede l'investitura al nob. ser Giovanni di Corrado ingastaldo dell'avvocazia di Rayotto di Fagagna

Guerra Otium Forojuliense Vol. 44
Bibl. Civ. di Cividale

1419, 22 novembre. Aquileja. Il Capitolo del Monastero Maggiore di Aquileja, delibera che ogni futura Abbadessa debba ad esso prestare ogni anno i conti de' redditi delle spese.

Dalla Collezione Guerra Vol. XIII, pag. 24. Da pergamena già nell'Archivio del Monastero di Aquileja.

In christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXIX, ind. XII, die mercurii XXII novembris hora VI vel quasi; actum in Ecclesia maioris monasterii de extra muros Aquilegie, in choro et ante altare maius ipsius Ecclesie, presentibus Rev.do in Christo Patre et D. D. Henrico Dei gratia Episcopo Concordiensi, et venerabilibus et circumspectis viris D. D. Johanne de Jacco Canonico Aquilegensi, Andrea de Sbroglavacha archidiacono Concordiensi, Stephano de Oliva Decano Collegiate Ecclesie SS. Felicis et Fortunati de Aquilegia, presbitero Dominico de Aquilegia et Alberto de Veneciis, Mansionariis Aquilegensis Ecclesie, testibus adhibitis ad hec specialiter et rogatis et aliis. Ibique venerabiles et religiose mulieres DD. Clara de Trichano Priorissa, Johanna q. Donadini de Civitate Austria, Anna de Villalta, Elisabeth de Portugruario, Catherina de la Fratina, Anna de Civ. Austria, Agatha de Porciliis, Rudolphina de Prata, Sophia de Cavoriacho, Anna de Strassoldo, Helisabeth de Pulginicho et Uliana de Portugruario Moniales dicti Monasterii ad capitulum eiusdem Monasterii ad sonum campanelle ut moris est pro infrascriptis et aliis dicti Monasterii peragendis solemniter congregate, vocatis et requisitis omnibus et singulis que debuerint, voluerint et potuerint comode interesse totum et integrum dicti Monasterii Capitulum facientes et representantes, cum tunc

se et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam fratres

non forent aliae dicti Monasterii Moniales quae debuerint, voluerint et potuerint comode interesse.

Pie memorie Domina Agila de Cassellerio ultima et imediate Abbatissa dicti Monasterii nuperrime viam universe carnis ingressa, habita prius inter eas ut ibi dicebatur supra infrascriptis delibera tione matura volentes providere utilitati ipsius Monasterii ac indempnitati omnium et singulorum monialium predicti Monasterii tam presentium quam futurarum, cum propter negligentiam seu malitiam nonnullarum eiusdem Monasterii Abbatissarum predictum Monasterium sit enormiter deterioratum et Moniales eiusdem Monasterii fuerint plurimum defraudate, unanimiter et concorditer, nemine earum discrepante omni meliori modo, via, iure, forma, causa et tenore quibus melius sciverunt et efficacius potuerunt, statuerunt, ordinaverunt et constituerunt, quod de cetero Abbatissa que pro tempore fuerit ipsius Monasterii teneatur et debeat semel in anno singulo ostendere, reddere et demonstrare Monialibus et Capitulo ipsius Monasterii ac deputande seu deputandis ad hoc per ipsas Dominas Moniales et Capitulum rationes omnium et singulorum fructuum, redditinum, proventuum et obventionum ad dictum Monasterium spectantium et pertinentium per ipsam D. Abbatissam vel alium seu alias de sui commissione vel mandato perceptorum, administratorum, dispensatorum et quomodolibet expenditorum, ut auferatur comoditas defraudandi

dictum Monasterium eiusque Moniales predictas. Promittentes ipse D. Priorissa et Moniales per se earumque successrices sibi vicissim scilicet una alteri et altera alteri ad invicem solemnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus ac iurantes corporaliter ad sancta Dei evangelia manutactis scripturis statutum, ordinamentum et constitutionem huiusmodi ac etiam omnia et singula in eis contenta, perpetuo firma, rata et grata habere, tenere, attendere, observare, adimplere et in nullo penitus contrafacere, dicere vel venire per se vel alium seu alios, ratione aliqua, dolo, ingenio sive causa, de iure vel de facto. Demumque rogaverunt me Obicinum notarium subscriptum, quatenus de predictis omnibus et singulis pro dicto Monasterio et ipsis Monialibus unum et plura publicum et publica conficerem instrumentum et instrumenta.

Et ego Obicinus q. Do. Philippi de Captaneis de Laudiana Vercellensis diocesis, Aquilegie habitator, publicus imp. auct. Notarius supradictis omnibus et singulis dum sic agerentur interfui et rogatus scribere scripsi signo et nomine meo proprio appositis consuetis in fidem omnium et premissorum.

se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus eam fratres

1419 · 22 Novembre. Castello di Tarcento - Lettera del nob. Doimo di Castello al f. suo fratello Odorico a Castello, sulle mosse [illegible] [illegible] di Veneziani.

Copia de una letera de Doimo de Castello a so fradello Odorigo.

Fradello mio carissimo, taçoti a sapere como martir dì se fo lu nostro Signor lu patriarcha a Tarcento lu qual dixe a ser Vorli che mercuri di vigniva in campo de li Ungari a Tarcento. Ancora dixe a ser Vorli e a mi como e li era notificado chi el era passado per Castello, over era vaselli d-olio plusor ac etiamdio balestri, polvere de bombardi et altra monicion di quelli de Cividale. E lu dicto nostro Signor ti aveva scritto di questo. E per tanto io ti prego si la dicta roba è lì, che tu la debia servar e non la dar a nissuna persona del mondo chi lu Signor la vole toler e servarla a nome de la glesia d-Aquilegia. Fai chi per nissun modo si tu l-ai, che tu non la dage a nissuno, imperzoche tu vedi ben como van li tempi e di questo respondemi si tu n-hai o a che modo sta lu facto, azo che io possa responder al nostro Signor lu patriarcha plui presto che tu poi per una tua letera. Pregoti che tu tegni modo di trovar algun fante da pè per mandar al campo e la che lu Signor comandarà e simelmente di de parte di ser Vorli a so capitanio chi el trovi algun fante da pè e si el non ha dinari, chi el vegna a cha dito di lui. Lodovico de Strassoldo ti manda saluti. Vale ad vota. Saluta mia cugnada da mia parte e tuti quanti. Faite pur bona guarda per fin chi io vi scriverò altro. E guardavi li presoni. Data die XXII mensis Novembris (1419).

Dal Vol. XXII Ann. Civ. Utini, fol. 281. Arch. Munic. d'Udine.

Le et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam pratius

1419. 1 Decembre. Sacile. Il L. T.te del Patriarca in Sacile chiede al Com. di Gemona, di soccorrere la Rocca di Cordignano assediata dai Veneziani.

13

tergo: Reverendo in Christo patri et nobilibus dominis Paulo Glovicer, Federico Wettertetten honorabilibus Locumtenentibus meis honorandis.

Reverende in Christo Pater et nobiles maiores honorandi. Nuperrime et die instanti recepi litteras reverendissimi Principis et reverendissimi in Christo Patris et d. d. mei domini Patriarche cum certis policiis introclusis quas plene intellexi et cum nova de presenti occurrat stremea, eo quod illi de Cordignano videlicet homines Terre se liberaverint et concordaverint cum inimicis et introitum eisdem dederint die instanti hora vigesima, cum Rohani qui in Rocha sunt se adhuc retineant quamvis tempus dilatare non possint cum circhum circa assidiati sint, quo conflicto sive tardatione aut Canipa aut Sacilum sed pocius Sacilum quam Canipas, ipsum expecto, ut plenam habeo informationem. Ideo si honorem et statum illustrissimi Principis ac prefati reverendissimi domini mei d. Patriarche diligitis, sine tardatione velitis et dignemini de opportuno succursu exoro, quia scio quid dico, et scio quid dico et scio quid dico etc, et estote provisores pure et providi de fidelibus servitoribus prefati Domini mei d. Patriarche videlicet de Faganea, de sancto Daniele et de aliis ultra Tulmentum, de quibus vobis omnibus satis notorium est esse potest et ipsos huc mittere sine mora velitis et dignemini michi per latorem presentium rescribere sine tardatione et eidem celeriter expedimini tradere ut sim provitus.

Datum in Castro Sacili die prima Decembris (MCCCCXIX).

Christoforus de Cucanea ad partes Sacili domini nostri d. Ludovici Patriarche Locumtenens et Provisor ad recomendationem

Orig. Arch. Com. Gemona

...de et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam pratis...

ergo: Christophorus de Cuanea ad pedes Sacili domini nostri d.ni Ludovici
Patriarche Locumtenens et

1419.., 1 Decembre, Sacile. Cristoforo di Caccagna L. T. Patriarcale in Sacile chiede soccorso essendosi arresi ai Veneziani il luogo di Cordignano.

44

Reverendo in Christo patri et d. d. Henrico deigratia Episcopo Concordiensi ac Egregiis Nobilibus dominis Paulo Glovicer, Federico Wetterstetten honorabilibus locumtenentibus honorandis.

Reverende in Christo Pater atque egregii et nobiles maiores honorandi. Superrime et die instanti recepi litteras Illustrissimi Principis ac Reverendissimi in Christo patris et d. d. mei Domini Patriarche cum certis policiis introclusis, quas plene intellexi. Et cum nova de presenti occurrant strenua, eo quia illi de Cordignano viriliter omnes sive liberaliter concordaverunt cum inimicis et introytum eisdem dederunt die instanti hora vigesima, licet Bohemi qui in rocha sunt se adhuc adhuc retineant quamvis tempus dilatare non possint, cum circum rocha assidiati sunt, quo conflicto sine tardacione aut Canipa aut Sacilum, sed pocius Sacilum quam Canipa ipsum expecto, ut plenam habeo informationem. Ideo si honorem et statum Illustrissimi Principis ac prefati Reverendissimi Domini mei Domini Patriarche diligitis sine tardacione velitis et dignemini providere de opportuno succursu, exoro quia scio quid dico et scio quid dico et scio quid dico etc. Vigilate et estote provisi requirere et providere de fidelibus servitoribus prefati Domini mei d. Patriarche, videlicet de Faganea, de sancto Daniele et de aliis ultra Talmentum de quibus vobis omnibus satis notorium est, esse potest, et ipsos huc mittere sine mora velitis et dignemini michi per latorem presentium rescribere sine tardacione et eidem celeram expeditionem tradere ut sim provisus. Insuper cum opiniones hominum huius Terre presenciam varias et me hic inhermem reperiam victualibus

...te et fratres, et consortes suos pro quibus omnes tam pontif...

et aliis necessariis ac Castrum Diruptum et nec ulla mentione de modo faciendum quod videre meo penitus additurus essem in destructionem huius loci Sacili etc.

Datum Sacili die primo decembris.

Christophorus de Chucanea capitaneus Sacili etc. Illustrissimi Principis et d. d. Antonii dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis dignissimi Patriarche locumtenens et pro... cum recommendatione.

Dall'originale cartaceo nel Vol. I, 4 della Colleg. Comunale in S... niele.

1419 · 2 Decembre · Udine. Il L. T.^te Patriarcale ordina al Comune di Gemona di mandar le sue genti al di là del Tagliamento

tergo Nobilibus et prudentibus Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Glemone amicis dilectis

Nobiles et prudentes amici dilecti salutem. Mittimus vobis presentibus inclusam copiam unius littere nobis per nobilem Christophorum de Cucagnea transmissam, in cuius littere continentia plene poteritis percipere quomodo et in quibus periculis isti de ~~citra~~ ultra Tulmentum stant. Ideirco auctoritate qua fungimur vos requirimus nichilominus et mandamus quatenus Taleam vestram peditum ad locum seu loca Sacili sine dilatione mittatis, unde debitum vestrum, ut tenemini, facietis et vos iure merito coram rev.^mo domino nostro Patriarcha in cuius reversione poterimus recomendare. Sin autem debitum vestrum uti per nos requisiti estis non feceritis vobis et non nobis illud reputabitis, cum debitum nostrum credimus fecisse. Datum in Castro Utini die II mensis Decembris (MCCCCXIX) [illegible]

Henricus Dei gratia Episcopus Concordiensis. Federicus de Wellertetten magister curie Locumtenentes Patrie.

Orig. Arch. Com. Gemona

f de et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus eam prestis

146

1420, 13 marzo. Cividale. L'Arcidiacono di Cividale intima la scomunica contro i debitori della chiesa e degli orfani e vedove, qualora non sollecitino il pagamento de' loro debiti.

Pre Enrico Praytenreuter notajo in Cividale (Archivio Portis, orig.)

A. D. 1420, ind. XIII, die lune XIII mensis martii, actum in Collegiata Ecclesie Beate Marie de Civitate Austrie infra missam maiorem, presentibus DD. Nicolao Philippi Decano, Nicolao de Faganea, Antonio Andree et aliis Canonicis, Mansionariis et clericis in multitudine copiosa. Ibi post decantationem offertorii [illegible] Odoricus Miuscha [?] Archidiaconus ascendit ad ambonem, ibi publice et alta voce monuit sub pena excomunicationis omnes debentes solvere Ecclesiis decimas, quartesia, legata et alia quecumque similiter debentes solvere aliquod orphanis et viduis quod illas et illa solvere debeant infra hinc et diem dominicam proxime venturum, comminando eisdem quod alias contra ipsos procedetur ut iuris fuerit. =

...e et fratres, et consorores suos pro quibus omnes iam [illegible]

1429. 13 Aprile. Udine. Il Comune di Udine informa quello di S. Daniele del ritorno del Patriarca con truppe

[illegible] honorabilibus ac prudentibus dominis Consilio et Comunitati terre Sancti Danielis [illegible] et tamquam fratribus nostris [illegible]

Honorabiles prudentissimi amici nostri singularissimi et tamquam fratres affectuosa salutione preambula. Nuper intelleximus litteras quibus nos de novis certis requiritis. Nova enim que pro presenti penes nos habemus hec sunt: quod dietim nobis supervenerunt nova dominum nostrum Patriarcham esse in via tendentem ad has partes cum bona gentium comitiva et quod cito erit in Patria. Si qua ulterius occurrent vobiscum intendimus participare tam in prosperis quam adversis, nec erimus negligentes vos de occurrentibus avisare. Valete felices. Data Utini die XIII Aprilis. Ind. VII.

Decem deputati ad regimen, Consilium et Comune Terre Utini [illegible]

Origin. nel Arch. Com. S. Daniele. Vol. LXXXIV.

ipse et fratres, et consortes suos pro quibus omnibus tam fratris

1420 29 Aprile. Spilimbergo. Donna Caterina d'Arco Contessa di Prata domanda al Comune di [illegible] ac [illegible].

Ergo [illegible]. Honorabilibus et prudentibus viris Gastaldioni, Consilio ac Comunitati Terre Sancti Danieli amicis carissimis.

Honorabiles ac prudentes amici carissimi honorabilibus prudenciis vestris notifico confidenter hodie post meridiem intendo cum certis equitibus mecum in comitiva pervenire personaliter ad sanctum Danielem. Quapropter honorabiles amicitias vestras rogo cum sincera fiducia ut hora predicta michi [illegible] simul ac comitive mee supradictorum equitum obviam dirigere velitis versus ripas Carpaci saltem aliquot peditum societatem sub quorum protectione, pariter ac fiducia [illegible] tius valeam ad locum supra scriptum sancti Danielis cum eisdem equitibus pervenire attento quod in similibus quibuslibet honestis efficaciter requirere me possetis. In Domino valete. Data Spegnimbergi die penultima mensis Aprilis - VIII Indicione.

Caterina de Archo Comitissa
De Prata cum salutatione

orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele. [illegible] LXXXIV

[illegible] se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratribus

XX. 3

1420 6 Maggio Udine. Il Comune di Udine scrive a quello di S. Daniele
sull'ricorso di Guarnerio di Varmo ai Pregadi.

tergo/ Honorabilibus et prudentibus Consilio et Comuni Terre Sancti Danielis amicis tamquam fratribus nostris singularissimis.

Honorabiles et prudentes ac amici et tamquam fratres nostri cordialissimi post affectuosam salutationem. Recepimus litteras vestras quas sane concepimus continentes qualiter in copiis litterarum per vos nobis transmissis continebant qualiter Guarnerius factum Varmi in primo Consilio Rogatorum dominii Venetiarum proponere intendebat etc., ad quid de mente nostra respondemus quod factum Varmi intendimus non contra vos sed quod idem Guarnerius intendit proponere pro illis de Varmo superiori ut assumantur ad obedientiam et concordetur cum dominio Venetiarum. Heri ambaxiatores nostri ab hic recesserunt et iverunt Venecias, ex quo tenere debetis indubie quod si per dominium eis de hoc fieret mentionem ipsi ius vestrum deffendent tamquam nostrum proprium, scientes insuper quod si aliqua nobis de novo ocurrent nova, vobis prestissime intimare curabimus. Valete felices ad vota. Datum Utini die Sabbati ~~prima~~ sexta mensis Maij. indictione XIII.

Decem Deputati ad Regimen. Consilium et Comune Terre Utini

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele Vol. LXXXIV

... pro se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib

1420. 13 Maggio. Udine. Il L. T.te Patriarcale chiede al Comune di Gemona di mandar genti al soccorso di Udine!

58

retro) ~~Fancinat~~ Fidelibus et prudentibus capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Glemone amicis dilectis

Nobiles et prudentes amici dilecti salutem. Cumque ad presens vulgatur quod campus seu exercitus inimicorum venire debeat citra Tulmentum causa incidendi blada et alia dampna faciende circum hanc Terram Utini et in aliis locis Patrie, propter quod amicitias vestras hortor attentissime quantum expediens sit auctoritate michi commissa vobis mando quod si contingeret quod dictus exercitus veniret versus hanc Terram Utini, ut premissum est, pro tunc totum exfortium gentium vestrarum huic Comunitati in subsidium transmittatis sicuti statum et honorem reverendissimi Domini nostri comunis Patriarche ac sue Aquilegensis Ecclesie diligitis et amatis, ut mediante auxilio vestro Comunitas huius Terre Terram suam et blada seu fructus ipsorum ab ipsis inimicis preservare et manutenere poterunt, quoniam salvata hac Terra Utini vos etiam salvi eritis. Nichilominus si etiam contingeret dictum exercitum inimicorum velle aciem suam vertere versus vos, prefata Comunitas Utinensis disposita est simili modo gentes suas vobis in subsidium transmittere.

Datum in Castro Utini die XIII mensis Maii MCCCCXX

Federicus Wetterstetten pro Rev.mo
domino Patriarche Aquilegensis Locumtenens

Orig. Arch. Com. Gemona

+ se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratrib

1420. 21 Maggio Udine Il Comune di Udine avvisa quello di S. Daniele di aggueriarsi contro le insidie dell'esercito Ungaro nel Friuli

57

Tergo { Honorabilibus prudentibusque dominis Gastaldioni, Consilio et Comuni Terrae sancti Danielis amicis nostris singularissimis

Honorabiles prudentesque amici nostri ceu fratres singularissimi, fraterna salutatione pre ambula. Non sine merore vobis significamus qualiter ex crebérrima stimulatione Civitatensium obtinuerunt hostilem exercitum transire ultra Tulmentum ad damna et vastum ... nostrumque et finalem dissipationem residui fidelium Ecclesie Aquileiensis et ... si primo venturi sunt et statim eos expectamus ad terram nostram et ad ... nostrum vastum. Nosque Deo dante speramus et intendimus ab ipsorum nequitiis terram nostram protegere et viriliter defensare. Propterea ad fraternas amicicias vestras absque dubietate recurrimus, rogantes et totis sensibus deprecantes quatenus de pluribus gentibus et balisteriis bene in ordine quam possitis nobis velitis presto et sine dilatione mittere et subvenire, certificantes vos, quod si casus acciderit exercitum ipsum ad vos et damna vestra venire, paratos quin imo paratissimos nos offerimus vobis cum toto posse nostro succurrere: De novis ecce: Ambaxiatores nostri nobis scripserunt se nondum responsionem a Dominio habuisse supra tractatu pacis et quod iam habuissent bonam expeditionem nisi fuissent stimulationes Civitatensium et nisi etiam fuissent illi de ultra Tulmentum qui ita precipitanter se tradiderunt. Hec namque multum impedierunt facta nostra et Patrie, sed pur (sic) sperant ipsi Ambaxiatores habere bonum responsum premissis non obstantibus. ... Intelleximus tam ex litteris domini nostri Patriarche nuper nobis directis, quod ex relatu Maraschalci hospitis de Venzono, qualiter Serenissimus Rex Romanorum valde prosperat et habet infinitum ac inextimabilem exercitum gentium, et expeditis factis suis in Boemia, que

\+ se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratris

iam pro expeditis sunt, disposuit propria in persona ad has partes cum innumerabili exercitu se transferre. Dominus itaque noster Patriarcha habuit optimam expeditionem a Regia Maiestate et iam est paratus cum gentibus ad has partes ordine cum bono venire, dummodo fiat pacem cum Venetis nequi non posse.

Valete feliciter ad voto. Data Utini die XXI Maij. Inditione XIII.

[illegible] Deputat. ad Regimen, Consilium et Commune Terre Utini parati semper etc.

Orig. cart. Arch. Com. S. Daniele. Vol. LXXXIV.

1420. 24 Maggio. Udine. H. L. Tte del Patriarca scrive al Comune di Gemona di mandar genti al soccorso di Udine.

tergo Nobilibus et prudentibus Capitaneo, Provisoribus, Consilio et Comunitati Glemone amicis dilectis

52

Nobiles et honorandi amici carissimi, amicabili salutatione premissa.

Cumque vobis alias scripserim in litteris meis hortando vos ut si contingeret exercitum hostilem citra Tulmentum venire versus hanc Terram Utini, quod tunc nobis posse gentium vestrarum in subsidium transmitteretis, nunc vobis significo qualiter in hac nocte preterita michi et huic Comunitati Utinensi pro certo extitit intimatum quod campus seu exercitus inimicorum infallibiliter hodie aut cras citra Tulmentum versus hanc Terram venire debet et se ponere in obsidionem ipsius Terre incendendo et secando blada circumcirca, propterquod amicicias vestras hortor ymo quantum expedit vobis auctoritate michi commissa districte committo et mando quatenus posse gentium vestrarum nobis subito et visis presentibus in subsidium transmittatis, ut mediante vestro subsidio nos ab ipsis inimicis viriliter defendere valeamus et manutenere statum et honorem Reverendissimi domini Patriarche et libertatem Patrie, cum sine debeatis quod salva hac Terra, vos salvi stabitis, facientes itaque uti statum et honorem prefati domini nostri [illegible] dilligatis et amatis et vestrum proprium.

Datum in Castro Utini die XXIV mensis Maij anno MCCCCXX

Fridericus Wetterstetten pro Rev.mo d. Patriarcha Aquilegensi Generalis Locumtenens Patrie Forijulii

Orig. Arch. Com.le Gemonen

se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratib

1420 26 maggio [illegible]
e [illegible]

In Christi Noīe Am. Anno Nats Eiusdem
MCDXX [illegible]

1420. 26 Maggio - Cividale - Pace e colleganza tra Venezia ed i nobb. d'Attems Nicolò d° La barba ed Asquino figlio di Ermanno, i nobb. di Zucco e nobb. di Partistagno per mezzo del March. Taddeo d'Este capitano de' Veneti.
= Copia antica =
(Veggasi Guelmi Storia degli Attems Nota N 65)

Nicolao de Lovris — Adamo de [illegible]
Andrea de Brandis — Symon. Jo: Antony
Guielmo Liupoldis — Virgilio d° Virgilys
Jacobo de Costantis — Misso Antonij, et
Franzisco d° Borty —
His oibus Civibus et habitantibus Civitatis Austriæ, prœd.ᵗⁱ Testibus ad infrascripta Vocatis, et rogatis, et alys in multitudinem magnam.

Ad Laudem Omnipotentis Dei, et Beatæ Mariæ Virg.ˢ eius Matris Gloriosæ, et Beati Marci Evangelistæ — Mag.ᶜᵘˢ et Strenuus et Generosus Vir Dnus Thadeus Marchio Estensis gentium Armigerorum et Pedestrium pro Ser.ᵐⁱ et Ex.ᵐⁱ Duc. Dom.ⁱ Venetiæ in Pna Fori Julij Militantium Caput, et Gubernator, [illegible] auctoritate et [illegible], ut appeut in hac parte a prefato Dominio Auctoritate sibi agens videbar, et vice Prelibati Excelsi et Inclyti Ducalis Dominy Venetiarum; — et Nobb. et Egregij Viri Dnus Nicolaus dito Lo Berzeba, et Pasqualinus d° Attimis pro se, et eorum fratres, et Consortes Castri Superioris, et Inferioris Petrus de Zucco pro se et Consortes suos, et Henricus d° Partistagno pro se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratribus

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1420 20 maggio ... e 2° ...

In Christi Nõie Am. Anno Natis Eiusdem
MCDXX Ind.e XIII. die
Domin.e 26 Men.s May.

Actum in Austria in Civitate Aquilee Dio:
cesis, in Stuba Comunis dicta Civitatis
ubi Consilium Congregatum

Praesentibus Nobbilibus, et Prudentibus Viris
Nicolao de Portis — Adamo de Frumentinis
Andrea de Brandis — Symon Jo: Antony
Guielmo Lirpoldus — Virgilio de Virglys
Jacobo de Costantiis — Missio Antonij, et
Franzischi de Portis —
His omnibus Civibus et habitantibus Civitatis
Austrie praed. Testis ad infrascripta Vocatis,
et rogatis, et alys in multitudinem magnam.

Ad Laudem Omnipotentis Dei, et Beate Marie Virg. eius Matris, Glo:
riose, et Beati Marci Evangeliste — Mag.cus et Strenuus et
Generosus Vir Dnus. Thadeus Marchio Estensis gentium
Armigerorum et Pedestrium pro Ser.mo et Ex.mo Duc. Dom.o
Venet. in Pria Fori Julij Militantium Caput, et Gubernator.
vigore auctoritatis et ..., ut appeirt in hac parte a praefato
Dominio Auctoritate sibi agens videbar, et vice Ducalis Excelsi
et Inclyti Ducalis Dominy Venetiay, — et Nobb.es et Egregij Viri
Dnus Nicolaus dicto Lo Berzeba, et Pasqualinus de Attimis pro
se, et eorum fratres, et Consortes Castri Superioris, et Inferioris
Petrus de Zucco pro se et Consortes suos, et Henricus de Partistagno
pro se et fratres, et Consortes suos pro quibus omnibus tam fratribus

quam Consortibus dicti Nobiles promiserunt de rato agentes suo nomine, et vice dictorum suorum Consortium et fratrum ad infrascriptam pacem Deo previo dumtaxat duraturam, cum modis, formis, pactis, et conditionibus infrascriptis unanimiter, et concorditer intervenerunt.

Primo quidam dictæ partes dictis Dominicis sibi ad invicem remiserunt et renuntiaverunt hinc inde omnes iniurias, rancores, et offensiones quomocumque illatas, et perpetratas hinc inde per supradictas partes, seu per ipsarum partium subditi, seu per unam ipsarum partium contra alteram seu per aliam nobiliam reliquis, subditis et singulares personas: Ita quod liceat et licitum sit, Civibus, et Habitantibus, et Subditis dictarum Terrarum et Locorum ambarum partium tam per terram, quam acquam ire, ad Terras et Loca utriusque partis stare, conversari, mercari, et negotia sua exercere et ad libitum recedere cum bonis necessarijs, et rebus suis tuto liberi, et securi, ac sine molestia aliqua, vel novitate prout ante tempus præsentis guerræ facere consueverunt.

Item promiserunt, et promittunt ac conveniunt dicti Nobiles per se et nomine quibus supra, Præfato Dom. Duc. Venet. et mihi Notario infrascripto tamquam Pub.cæ personæ stipulanti et recipienti, quod ipsi et Consortes sui esse debeant Inimici Regis Romanorum et Ungariæ et esse contra quamcumque Potentiam descendentem de partibus superioribus pro damnificando Illmo. Ducali Dominio Exponendo Dominio Vires suas in Terris, Castris, et Locis, ac Dominijs, Civis, et quod Gentibus armigeris Equestribus, et Pedestribus et quibuscumque alijs gentibus ipsius Dom. Illmo Venet. omnium favorum, auxilium, et victualia possibilia ex prætio iusto vel competente debeant eisdemque gentibus dare passum tranctum

et

et receptum in Locis, et per Loca sua

Item promiserunt ipse et nominibus quibus supra in praesenti guerra gerebus supra inipositi dicti Illmo Domij Venet: dare Victualia eis possibilia pretio conuenienti, et omnem auxilium, consilium, et fauorem introitum et exitum in Locis, et p Loca sua contra Patriarcham, et Comunitatem Utini, et contra omnes alios Compartioti dictae Patriae qui sunt, et erunt inimici Illmi Dom Duc. Venet, et contra ipsos esse inimicos.

Item promiserunt et nominibus quibus supra quod dabunt, et restituentur Egregijs et Spec. Viro Dno Tristano de Sauorgnano Militi et Fran.co eius fratri, et alijs existentibus de Utino, vel alijs locis Patriae F.I. qui sunt cum d.o Dno Tristano et fr. Amici dicti Illmi Duc. Dom. Ven. omnia Fortilitia et bona sua quae sunt sub suo Dominio, ita quod dictis Fortilitijs et bonis suis, et eorum redditibus gaudere possint sine aliqua contradictione. Et praefactus Dnus Thadeus Marchio Nomine et vice supra Duc. Domij et Comunitatis Venet. promisit, et conuenerunt dictis Nobilibus, et mihi Not.o infrasc.o tamquam publ.ae personae stipulanti et recipienti nomine, et vice dictorum Nobilium et Consortium suorum - Quod si dicti Nobiles opprimentur, aut offenderentur tam Dnis Regis Romanorum, et Ungariae, et alia Potentia descendente de partibus superioribus quam a Dno Patriarcha et Comunitati Utini, et ab alijs inimicis Illmi Ducalij Domij Venet., partes praedictae dictum Illmum Ducalij Domi Venet. tueri, et defendere eos contra praedictos sicut fuissent alia Loca sua.

Item promisit nomine quo supra, quod si dictum Illmo Domin. Duc. Venet. veniet ad aliquam pacem, seu treguas cum praefato Dno

Rege, aut cum Dño Patriarcha Aquileiæ et Comunitatis Utini dictos Nobiles poni faciet in pace, aut treguis prædictis quam quidem pacem et omnia, et singula suprascripta et suprascriptis Capitulis contenta dictæ partes, dictis nominibus ad invicem, et vicissim, vid.t una pars alteri, et altera uni solemnibus stipulationibus hinc hinde intervenientibus promiserunt, et promittunt, et conveniunt sub dictis modis et conditionibus singula singulis referendo rata, grata, et firma habere, tenere, et in aliquo non contrafacere, vel venire, quâ vis ratione, occasione, vel causa quæ dici, vel excogitari possit de iure, vel de facto per se, vel alios dicere, vel movere, tacitè, vel expressè, nec aliquo quæsito colore sub pœna decem millia Ducatorum comuni auri, et iusti ponderis solemni stipulatione præmissa cum restitutione omnium damnorum et expensarum, quæ propterea fierent Litis, et expensas. In qua pœna incidat illa pars, et illa partium quolibet quæ contraveniet in prædictis et aliqua prædicta - Quæ pœna à parte contrafaciente possit, et valeat per partem observantem toties quoties fuerit contrafactum vel non observatum ut supra, et pœna soluta vel non nihilominus omnia singula supra dicta prodiceant, et pro quibus omnibus et singulis unctis observandis et adimplendis dictæ partes, dictis modis, nominibus, per se, et suis Consortibus recipientibus obligaverunt omnia bona Comunitatis Venetiarum mobilia, et immobilia, præsentia, et futura - Et Vice versa dicti Nobiles nominibus quibus supra ad maiorem prædictorum firmitatem sponte, et vel certa scientia iuraverunt ad Sacra Dei Evangelia corporaliter tactis scripturis

in

in animas suas, et eorum Consortium supradescripta omnia, et singula, et quomodolibet praedictorum attendere, et observare et adimplere. Propterea bona fide absque et pura cautatione et obnuditate mala interpretationi, dolo, et omni fraude et ad maiorem firmitatem Sigilla sua hic nostra imprimerunt Mandaverunt et voluerunt dictae partes, ac rogaverunt de praedictis omnibus et singulis per me Antonium de Bononia Notarium infrascriptum confici debere unum ac plura Instrumenta eiusdem tenoris—

Ego Antonius Muglius ol. q. Mathei de Bononia habitans in Civitate Austriae Pub. Imp. Auctor. Notarius omnibus, et singulis interfui, et rogatus scripsi et roboravi &c.

Copia tratta da un Processo esistente appo i Nobb. sri. Virgily di Udine Coperto di Carbone @ 94

1420. 26 Maggio

Lega de s.ri d'Attimis, Lucco, e Ca-
tistagno con la Rep.ca Ser.ma di Ve

Contro

Il Re de Romani, Re d'Ongher.
Patriarca d'Aquilea, e Comunità
d'Udine.

[illegible]

[illegible] praesentes [illegible]

[illegible] omnium [illegible]

[illegible]

Mediolani [illegible] et [illegible]

[illegible] gestionis [illegible]

[illegible] mei [illegible]

[illegible] dicti nobilis [illegible] suo nomine [illegible]

[illegible] et [illegible] suprascriptam [illegible]

[illegible] Cum modis formis [illegible] et conditionibus [illegible]

infra [illegible]

[illegible]

[illegible] omni [illegible]

[illegible]

[illegible] Domino [illegible]

Regis Romanorum, et Vngarie

quamuis voluntatem

Dominijs

Venetiarum

omni

et omni auxilium

Romano

omnia

Regis Romanorum

et alia

et Comunitati

Venetiarum

... Equalis(?) ... et communitas ...
... omnia et singula ... et ... Castella ...
... partes dictis nomine ... et Vicecom ...
... communitatis ... sub dictis mo...
Ut ... singula ... et forma
... Contrahere ...
... Gregorium ...
... nomine ... dictis ...
... aliquo quesito colore ... dictis ...
... et ... omnium ...
... restitutionem ... omnium ... damnorum ...
... expensas ... incidat ...
... in quolibet ...
... partim ...
... observare ...
Vel ... singula supra dicta producere et ... omnia
et singula ... observanda ... dicta
modis ... et sunt ...
omnia ... similiter ...
et futura ... dictis nominibus quibus ...
ad ... firmitatem ...
Iuraverunt ad sacra ... corporaliter tactis scripturis
in animam ...
et quod ... in dictorum ... observare et ...
... et puram cavillationem et absurditate ...
... dolo ... omni fraude ... et ...
... nostra imprimi ... Mandamus ... dicti ...
... dicti omnibus ... Antonini
Bononia ... infrascriptum ...
...

Ego ... olim ... Bononia habitans ...
... auctoritate ... omnibus ...
... et ...

[illegible]

[illegible]

1420
3 Giugno
in campo presso Udine. — Dedizione di Fagagna ai Veneziani.

In Nomine Dñi: Anno ab incarnatione eiusdem 1420: Inditione Tertia: Cum Magnifici, et potente Dñi, Dño Philippus de Arcellis Comes Valistidonij (Valistidonis)
Gubernator exercitus Serenissimi Ducalis Dominij Venetiarum, et Dñus Marcus Bragadeno in eodem exercitu Provisor extra Utinum de Provincia Fori Iulij cum dicto exercitu castrimetati essent invitantes benigni: tatem dicti Serenissimi Ducalis Dominij, quod ad id humiliter recurren: tibus gratie sue gremium nunquam denegat aperire Universitatem, et omnes Castri Fagane de dicta Provincia, Villarumque, et pertinentijs ipsius ad gratiam dicti Serenissimi Ducalis Dominij Venetiarum recepe: runt, Pactis, et Provisionibus infrascriptis. Ut.

Prudentes Viri ser Zanisius q. ser Hermacoris, ser Vorlicus q. ser Mainardi, ser Paulus q. ser Victoris, et ser Laurentius q. ser Thomasij, omnes de Faganea Sindici, et Pro: curatores Universitatis et hominum dicti Castri Fagane, et Villarum ipsius, ut patet publico Instrumento manu ser Nicolai q. ser Philippi de Faganea Procuratorio nomine Universitatis, et hominum prefactorum dederunt, et tradiderunt Universitatem, et homines Castri Fagane prelibatorum cum Villis, et pertinentijs suis omnibus dictis magnificis Dño Gubernatori, et Dño Provisori, recipienti vice et nomine dicti Sere: nissimi Dominij, et pro eo promittentes, Procuratorio nomine quo supra quod deinceps predicta Universitas et homines erunt veri, et omni tempore subditi, et obbedientes dicto Serenissimo Ducali Dominio, et habebunt Amicos dicti Dominij pro eorum Amicis, et inimicos pro inimicis: Dabuntque stantias, receptum, et Victualia armorum Gentibus, et hominibus Serenissimi Ducalis Dominij prelibati, et omnia alia, et sin: gula, realia, et personalia dicto Serenissimo Ducali Dominio facient, ut alij Fideles, et subditi eumdem Serenissimum Ducalem Dominium tenentur facere, ac faciunt, et plus et minus ad voluntatem, et dispo: sitionem Serenissimi Ducalis Dominij prelibati, ad maiorem fidem, et robur premissorum, prefacti Procuratores, et Sindici Procuratorio nomine quo supra, in manibus prefactorum Dñi Gubernatoris, et Dñi Provisori recipientis Vice, et nomine ipsius Serenissimi Ducalis Dñij

prelibati

prestabant fidelitatem et obbedientiam huiusmodi in forma plenissimum iuramentum, in pena, et ad penam omnium bonorum mobilium, et stabilium presentium, et futurorum Universitatis et hominum dictorum Tajaneç et Villarum prefactarum.

Et ex alia parte prefati Magnifici Dñu Gubernator, et Dñu Provisor eiusque nomine Serenissimi Ducalis Dñij prelibati, et authoritate et comissione ab eodem eis in hac parte concessa, prefatos Universitatem, et homines Castri Tajaneç, cum Villis et pertinentijs suis ad gratiam, et in subditos, et obbedientes ipsius Serenissimi Ducalis Dñij admiserunt, aliorumque subditorum, et obbedientium ipsius numero, et consortio agregarunt, salvis habere, et personis solumodo, promittentes dictis Procuratoribus recipientibus quo supra nomine, quod dictum Serenissimum Ducale Dñium velut alios fideles, et subditos eiusdem cura, et tutella Universitatem, et homines dicti Castri Tajaneç et Villarum suscipient recomissos.

In quorum fidem et Testimonium predicte Partes hec capitula et scripturas fieri fecerunt manu mei Damiani Cancellarij infrascriptorum, solitorum sigillorum impressione muniri; in Campo contra Umum die tertio Iunij 1420 Inditione XIII.ª supradicta.

Et ego Damianus Marcutus de Mutis Cancellarius Mag.ci D. Gubernatoris predicti de ambarum partium voluntate, et mandato hec capitula scripsi, mea propria manu subscripsi.

Premissis omnibus aliena sibi tamen fida manu educ: existentibus penes Nob. Dnum Alphonsum ex Nobilibus Tajaneç Ego Io: Bap.ta Michiletius Castuae Auctoritate Veneta Notarius mihi comessa, rogatus me subscripsi, eo quia de verbo ad verbum concordari cum originali et signum nomenque meum apposui in fidem premissorum. L. D. o. m.

Premissam Deditionem, sive Pactum ex consimili originali authentico existente penes Nob. Dnum Silium Cesarem Aquinium rogatibus me de ante aliena manu extracti manibus Zorcinus, Notarius P. A. Terre Tajaneç sequi in fidem subscripsit. L. D. o. m.

Tajaneç die p.ma Novembris 1693

ex consimili authentico existente penes N. D. Co. Jacobi Aquinini aliena fida manu descriptum in forma amplissima in fidem ego Nicolaus Dimnalinus Zierkinus V. A. et Coleg. Vkini dictus
Vkini die 6 9bris 1728. Hos

Hos dedimus Cornelio [illegible] Rev. D. J. Vincentiano

Comm. Patr. Dni Valis-Serenolis

Fidem facimus et attestamur ultra scriptum [illegible]:

D. Bernardinum Severinum et a [illegible]

qualem se facit ...

Ubi die ... 1724.

Valcomius ...

1420. 5 Giugno. Udine. Il [illegible] inedite [illegible] [illegible]
[illegible] dall' [illegible] [illegible].

tergo/ Honorabilibus ac prudentibus dominis Gastaldioni, Consilio et Comunitati Terre Sancti Danielis amicis nostris singularissimis

Honorabiles prudentesque amici nostri seu fratres carissimi post salutem optatam.

Dubitantes ne forte exercitus Venetorum in elevatione sua ab hinc ad vestra damna se transferat, disposuimus vestros ad vos remittere et prespecialiter remittimus amiciciis vestris immense regratiantes de bono servicio vestro et offerentes nos ad consimilia in opportunitatibus vestris vice reciproca promptos atque paratos. Insuper de aliis occurrentibus mente nostra ijdem vestri seu eorum Conestabilis bene sunt informati, a quibus poteritis vos informare. [illegible] Utini die quinta Junii: ind. XIII

Verum quia ipsi vestri nobis grate et fideliter servieverunt ipsos vobis tanquam fideles et probos viros immense laudamus et precipue commendamus sique ipsos dignemini suscipere recommissos. (1)

Decem Deputati ad regimen, Consilium et Comune Terre Utini [illegible].

Orig. cart. Arch. Com. di S. Daniele. Vol. LXXXIV

(1) Senza data. L'indizione XIII è dell'anno 1420

1420, 5 giugno Copia Ducale che accetta l'obbedienza prestata alla Signoria dei Signori di Spilimbergo.

Dei Consorti Signori di Spilimbergo e Ville di Cosa e Poggio

Per i Protocolli del notajo di Udine Giovanni a Vado, Arch. Not. Udine

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis ad quos presens privilegium advenerit salutem et sincere dilectionis affectum. Harum serie declaramus quod cum Spectabiles et Generosi viri D. Odoricus Miles filius q. D. Pregonee et Ser Nicolaus filius q. D. Johannis Consortes de Spilimbergo habentes ad infrascripta plenariam libertatem per publicum procurationis et sindicatus instrumentum per nos visum, ad nostram presentiam comparuerunt suo proprio atque consortum nomine in eodem procurationis instrumento expressatorum humiliter et devote nostri Dominii gratiam implorassent atque veniam. Nos volentes versus eosdem et suos Consortes in dicto instrumento nominatos uti nostra benignitate ipsos ad nostram gratiam acceptamus et in numero nostrorum fidelium aggregavimus volentes et intendentes ipsos prosequi nostris favoribus et patrociniis gratiosis eis conditionibus atque modis, quod sicut Magnificus Gubernator nostri Exercitus eosdem ad nostram gratiam acceptaverat sint sub obedientia et fidelitate nostri dominii, remanentibus eisdem in possessione et dominio Spilimbergi predicti

Tergeste Solumbergi sicut fuerunt temporibus retroactis et habeant omnes suos solitos fructus, redditus et proventus et eis gaudeant et utantur pro eorum libito voluntatis, facientibus ipsis erga nostrum Dominium eandem recognitionem eiusdem loci et aliis sicut facere tenebantur et observare Patriarche sive Patriarchatui Aquilegensis Ecclesie in omnibus et per omnia. Et sic prelibati duo procuratores nomine suo et aliorum suorum Consortium predictorum vigore prelibatae libertatis eisdem tradite pro se et dictis suis Consortibus promiserunt se facere et inviolabiliter observare, prestantes in nostris manibus nominibus antedictis observare fidelitatis et obedientie debitum iuramentum. Egregiis autem viris Henrico, Fabo fratribus filiis q. D. Thome de Spilimbergo et Bertaldo filio q. D. Wenceslai Militis et Ser Johanni filio q. D. Bertoldi similiter consortibus de Spilimbergo qui sunt absentibus domibus, terminum veniendi vel mittendi ad presentiam nostram ad faciendum debitam obedientiam et iuramentum fidelitatis ut supra usque sex menses proximum. In quorum fidem et evidentiam

presens privilegium fieri fecimus et pendenti nostra bulla plumbi roboratione muniri:

Datum in nostro Ducali Palatio die quinto iunii, indictione XIII, millesimoquadringentesimo vigesimo — —

1420. 6 Giugno — Consiglio detto Convocazione del Comune di Udine, in cui si eleggono ambasciatori per la resa ai Veneziani, temendo il saccheggio.

57

MCCCCXX Indictione XIIJ Die Jovis, Sexto M. Junij

Actum Utini super Cancellariam Comunis in Convocatione ibidem congregata. In qua Convocatione fuerunt infrascripti nobiles, honorabiles ac prudentes cives et consiliarij infrascripti, videlicet S. Nicolinus della Turre, S. Joannes Gubertus de Gubertinis, S. Amanadeus speciarius, S. Joannes de Susannis, S. Nicolaus Notarius de Bredis, S. Jacobus de Montegnaco, S. Odoricus S. Hectoris —

In qua quidem Convocatione audita relatione ambaxiatorum nostrorum nuper venientium de Campo referentium quod Mag.cus Dnus Comes Philippus Capitaneus exercitus, ac Provisor dicti exercitus pro inclito Dominio Venetiarum, nullo modo volunt nos ac Terram et Communitatem nostram venire ad concordium aliquem nisi isto modo quod dirigamus Ambasiatores nostros Venetias, et quod liberaliter dent et offerant Nos et Terram Utini Gracie Dominij; et de hoc ut sint securi volunt habere obsides a nobis. Qui Ambasiatores fuerunt Nobiles et honorabiles Cives, S. Nicolinus della Turre, S. Joannes Gubertus, S. Jacobus de Montegnaco, S. Nicolaus, Notarius de Bredis.

Deliberatum, consultum et definitum fuit, quod consideratis periculis et magna extremitate in quibus Terra nostra ad presens existit propter magnam potentiam exercitus et impotentiam nostram, per omnem modum et viam provideant de mittendo Ambassiatores ad Dominium Venetiarum et ad Dnum Comitem Philippum [illegible] etiam

Capitaneum ad tractandum et concludendum omnem Concordiam possibile tali modo quod Terra nostra et nos cum ea non pereamus et non ponamur ad saccamentum, sicut de hoc maxime dubitatur, attenta impotentia nostra insufficienti obstare contra potentiam Domini et Gentium suarum.

Ex Ann. Civ. Utini ad annum.

1420. 9. Giugno

In Christi nomine amen. Anno a Nativitate eiusdem Millesim-
mo quadrigentesimo vigesimo Inditione tertiadecima, die Io-
vis nono mensis Junii Aquilegie sub portico domus habitatio-
nis ser Antonii quondam ser Nicolai de Vandoii presentibus pro-
vidis viris ser Christoforo de Magreiis viceputastate Aquilegie, ser
Jacobo de Ravagnana, Dominico Adalmussii de ultra aquam, Jacomello
quondam Alberti de Venetiis, Francisco Tassarute, et Jacobo de la Berio
seu civibus habitantibus in Aquilegia testibus ad infrascripta voca-
tis et rogatis et aliis pluribus et pluribus. Cum providus et discre
tus vir ser Simon condam ser Johannis Antonii honorabilis civis
Civitatis Austrie hodie pluries requisivisset Reverendum Dominum
Levanum, Dominum Dominicum de Valle, et Dominum Johannem de
Zuchis Canonicos Aquilegienses pro parte communitatis Civitatis
predicte tamquam nuncius et ambaxiator eiusdem prout appa-
ret litteris credentie datum Civitatis Austrie eius sigillo sigil-
lata in presenti M°CCCCXX° Inditione XIII. die octavo
Junii quatenus librum Beati Marci evangeliste reducere de-
berent vel mittere ad statim Civitatis Austrie, et ipsi domini
Canonici hoc facere de presenti recusarent, dicentes ei, et
provido et circumspecto ser Petro ~~[illegible]~~ mazeta similiter ad pre-
dicta instanti una cum dicto ser Simone, accipiatis unum vel
duos ex vobis quos vultis in obsides donec convocentur omnes
Canonici Aquilegienses qui comode haberi poterunt quod cito
fieri potest cum quibus nos super predicta comunicare
possumus, et consilium nostrum facere super predictis petitis,
et illud quod per consilium nostrum capietur et firmabi-
tur illa facere erimus contenti, et cum ser Simon predictus
hoc facere recusaret, dicens eis hec non habeo a mea Comu-
nitate in mandatis videlicet accipere obsides sed vos pote-
stis sicure facere portare librum predictum Civitate et
ipsum in Sacrestia reponere apud unum vel plures Do-

minis

minis Canonicis quibus potueritis sacramentum dare ne
librum ipsum dent alicui nisi secundum consilium et delibera
tionem factas per vos et confratres vestros vel in Civitate
vel in Aquilegia ubi vobis placuerit ad vestram voluntatem,
et nisi hoc ad presens et subito faciatis dico vobis quod seri
batur Campo serenissimi Ducalis Dominii videlicet domi
no Comiti Philippo qui cum toto campo hinc Aquilegiam
accedet pro dicto libro et hec omnia confirmante dicto
ser Petro mateta, ~~candem~~ tandem non valentes dicti tres domini
Canonici aliter facere condescenderunt oppinioni eorum
videlicet de portando dictum librum Civitate Austrie
et de reponendo eum in sacrestias ut supra dictum est,
promittente dicto ser Simone suprascripto facere et fieri
facere et servare videlicet quod liber predictus de dicta
sacrastiae non movebitur donec convocati fuerint omnes
canonici Aquilegienses qui comode et cito ad presens
haberi possunt in unum locum, videlicet vel in Aquile
gia vel in Civitate ad beneplacitum dictorum Domino
rum Canonicorum ubi Capitulum suum facere poterunt,
et facient deliberationem de modo tenendo de dicto libro
et secundum eorum deliberationem ita fiet et non aliter,
et sic ipse ser Simon digito fide data in manu Domini
Severi pro se et confratribus suis recipientis, promisit
tanquam personam specialis suo proprio nomine et
tanquam nuncius nomine sue Communitatis predicte
predicta omnia et singula a se promissa facere observare
et effectualiter adimplere. insuper prudens et circum
spectus vir Dominus Petrus mateta tanquam collatera
lis in Civitate Austrie et in Campo Ducalis Serenissimi
Dominii promisit similiter predicta omnia et singula
observare et adimplere effectualiter, de quibus omnibus

et

et singulis suprascriptis prefati domini tres Canonici
rogaverunt me petrumbonum notarium infrascriptum ut
sibi publicum conficerem instrumentum.

Et Ego Petrusbonus filius condam ser Marci de Portogru
aro qui ad presens habito Aquilegie publicus apostoli-
caet Imperiali auctoritate notarius predictis omnibus
et singullis dum sic tractarentur et fierent presens
fui et rogatus scripsi.

Dall'originale Pergamena nel nostro Archivio

Cas.° di Porsello 21. maggio 1817.

C. Frangipane

57

1420, 21 Giugno [illegible] [illegible] Marchese d'Este.

Giov. Rampolino not. di Gemona. - Arch. not. Udine.

Anno Domini 1420 [illegible] XIII, [illegible]

[illegible]

[illegible]

ce in Venzono venire debeant in nostrum

[illegible] rerum et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
velut, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et futuros [illegible]
[illegible]
[illegible] et hunc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible]

1420, 15 giugno Pordenone. — Il Podestà di Pordenone [illegible] [illegible] [illegible] Ser Gio. Francesco Gizzola dell'eredità paterna.

Girolamo fliog. Zannfliog. Zaccaria not. Arch. Not. Udine.

A. D. 1420, ind. XIII, die XV mensis iulij, actum in Portunaone sub logia Comunis, presentibus M.o Francesco [illegible], Ser Daniel [illegible] fontana, Guido precone Comunis Terre Portusnaonis, coram honorabili viro Ser Georgio de Verlis honorabili Potestate Portusnaonis ad iudicium sedente cum suis Juratis M.o Bartholomeo Jacomelli, [illegible] Benvenuto Ser Gotardi, comparuit [illegible] [illegible] Antonius q. nobilis Ser Johannis Francisci [illegible] de Gizula nunc habitans in Portunaone tanquam heres legiptimus patris sui ut constat in [illegible] condito testamento, petente D. Potestat, ut peteret a suis Juratis per sententiam diffinire si poterat intromittere in possessionem rete hereditatis tanquam heres legiptimus et [illegible] pro parte eidem tangente. Quimmos Potestatis [illegible] petitionem ipsius Antonii petiit per sententiam quid iuris. Qui Jurati sententiarunt, dictum Antonium tanquam heredem legiptimum se posse intromittere in dicta hereditate pro parte eidem tangente, salvo iure omnium personarum. Qui Antonius vigore sententie, flexis genibus coram D. Potestate petiit investire de dicta hereditate, qui D. Potestas investivit dictum Antonium per fimbriam clamidis de dicta hereditate et interposuit suam auctoritatem pariter et decretum etc.

ce in Venzono venire debeant in nostrum.

73. 1420. Pri

la

~~Privilegium Comunitatis Venzoni~~

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum etc. Universis et singulis tam presentibus quam futuris presens privilegium inspecturis facimus manifestum quod comparentes ad presentiam nostram circumspecte viri ser Gaspar de Prioribus et ser Jacobus de Stella, ambassiatores communitatis nostre Venzoni humiliter et devote supplicaverunt ut dignaremur dictam communitatem acceptare sub gubernatione et protectione nostri dominii et dicte communitati observare et confirmare statuta et consuetudines suas, et quod se regant et gubernent sub nostro dominio, prout et sicut facebant per elapsum, sicut dicte communitati per nostros provisores promissum fuit. Nos vero volentes erga dictam communitatem benignitatem et gratiam nostram ostendere eamdem acceptavimus et acceptamus sub protectione et gubernatione nostra confirmantes communitati predicte statuta jura et consuetudines suas et volentes quod se regant et gubernent sub nostro dominio cum modis et conditionibus cum quibus fecerunt per elapsum. Volumus tamen quod omnia et omnia que spectabant domino patriarche in Venzono venire debeant in nostrum

dominium cum modis et condictionibus omnibus cum quibus illam et illa habebat dominus Patriarcha. In quorum autem omnium suprascriptorum presens nostrum privilegium fieri jussimus et bulla nostra plumbea pendenti muniri. Datum in nostro ducali palatio die XV mensis julii indictione XIII M°CCCC°XX°.

(in carte 27 tergo
del Commemoriale XI.
[illegible])

1420 18 Luglio Venezia. Condizioni della dedizione di Marano alla repubblica di Venezia.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo vigesimo, indictione tertia decima, die XVIII Julii. Destinatis ad presentiam illustris et excelsi domini Thome Mocenici Dei gratia Inclyti Venetiarum Ducis etc. prudentibus et providis viris Ambaxatoribus circumspectorum et sapientum Regiminis, Consilii et Comunitatis Terre et districtus Marani cum eorum litteris credulitatis sua bulla cerea communitis, cum libertate plenaria a predictis ad submittendum dictum Regimen, Consilium, Comunitatem, Terram, districtum ac subditos Marani predictos illustri et excelso domino Duci eiusque Excelso Ducali Dominio, supplicando humiliter acceptari quedam eorum Capitula humiliter et devote porrecta: Illustris et Excelsus dominus Thomas Dei gratia Dux Venetiarum etc. una cum suis Consiliis Rogatorum et Additionis ad infrascripta plenariam libertatem habentibus, audita et intellecta humili et devota ambaxiata per dictos Ambaxiatores reverenter exposita, volens votis et petitionibus sibi porrectis annuere gratiose, dictum Regimen, Consilium, Comunitatem, Terram, districtum ac subditos Marani sub sua ducali gubernatione recepit et acceptavit ac recipit et acceptat. Habitaque deliberatione ad Capitula porrecta de petitionibus suis, respondit prout ad unumquodque dictorum Capitulorum infra describitur ordinate.

Et primo, ad Capitulum per quod supplicant, in effectu quod dignetur Inclytum et Excelsum Ducale Dominium Venetiarum etc. sibi dare Potestatem et Rectorem sicut dederunt continue domini Patriarche Aquilegienses, habendo eius censum et datitum consuetum. Responsionem prebuit, quod volens propriis favoribus dictam Comunitatem prosequi gratiose, quam prout est sibi notorium singulari benevolentia etiam omnibus temporibus semper benigne vidit et tractavit, est contentus ut possit sub ducali gubernatione tempore acceptabili eorum fidelitate data et facta suo Inclyto ducali domi…

in dicto regimine habere Rectores bene sufficientes; quod dicta Comunitas habeat et exigat omnes introitus solitos spectare Patriarche et Potestati ac Comunitati predicte de datiis, affictibus, decimis, honorificentiis, condempnationibus, exactionibus et generaliter de rebus aliis omnibus quomodocumque, et quod sint dicte Comunitatis, addendo ad supplicationem Comunitatis predicte et submittendo Gastaldiam Carisaci potestarie Marani, pro bono et augmento dicte Comunitatis, cuius sit eique debeat applicari quiquid habebitur et percipietur ex submissione Gastaldie predicte. Que quidem Comunitas teneatur et debeat dare de salario Rectori illuc mittendo per dictum Inclytum et Excelsum Dominum Ducem libras mille ducentas monete que expenditur et expendetur Marani in anno et ratione anni, dando singulis tribus mensibus in principio quartum, et facere omnes expensas necessarias et quomodolibet ocurrentes, pro censu et honorificentia dicti Excelsi Ducalis Dominii; debeat ipsa Comunitas facere presentari singulo anno tempore solemnitatis beati Marci evangeliste de mense Aprilis spectabilibus et nobilibus viris Procuratoribus Eclesie sancti Marci doplerios decem ponderis librarum decem pro quolibet.

Ad secundum autem Capitulum continens quod ipsi homines et Comunitas de Marano dimittantur et serventur in eorum antiquis iuribus et consuetudinibus; responsum est quod fiat prout in dicto Capitulo continetur.

Ad tertium vero, cuius effectus est quod dicti homines et Comunitas Marani teneantur (teneatur) et facere debeant Potestati omne eorum debitum, prout hactenus fecerunt Potestatibus preteritis, est responsum quod fiat prout in Capitulo continetur.

Ad Capitulum autem per quod petunt quod consideratis guerris et necessitatibus victualie in Patria Forijulii, possint homines de Marano pro usu Marani conducere Maranum victualia, responsionem facit et concedit quod possint illi de Marano extrahere de locis [illegible] de Venetiis et conducere Maranum victualia pro usu suo, solvendo datia solita prout faciunt alii fideles et subditi nostri.

Ad Capitulum ultimum continens in effectu in hijs verbis ..... de quibus omnibus et singulis infrascriptis, stetur correctioni et dispositioni vestre Inclyte Ducalis Dominationis. Respondit quod fiat et concedatur ut petitur et in dicto Capitulo continetur.

Dicti autem Ambaxatores nominibus quibus supra, in mans et cuiuslibet ipsorum animas iuraverunt ad sancta Dei evangelia in manibus prefati Illustris Domini Ducis et Communis Venetiarum, tactis scripturis, quod erunt fideles et devoti subditi Illustris Domini Ducis et Communis Venetiarum et bonam et veram obedientiam sibi servabunt et quod non erunt in dicto vel in facto cum aliquo vel aliquibus, qui velit dicere, facere vel tractare aliquid in diminutionem honoris vel status dicti Excelsi Domini Ducis et Communis Venetiarum; immo si fuerit, sentiet vel sciverit quemcumque dicentem, facientem vel tractantem hoc, illi obviabunt pro posse et quamprimum poterunt dicto Domino Duci et Communi Venetiarum per se vel interpositam personam omnia intimabunt. Iura et honores prefati Illustris Domini Ducis et Communis Venetiarum conservabunt et defendent, omniaque alia et singula facient et adimplebunt, que veri fideles et subditi pro dicto Illustri Domino Duce et Communi Venetiarum facere et adimplere tenentur.

Actum Venetijs in ducali palatio, presentibus sapientibus et circumspectis viris d. Francisco Pulmatio honorando cancellario Venetiarum, ~~Ser Francisco~~ circumspectis v. Bengono, Matheo Bartholomeo notariis ducatus Venetiarum testibus vocatis specialiter et rogatis. In quorum firmitatem et evidentiam pleniorem prefatus Illustris Dominus Dux presens Instrumentum mandavit sub ducali bulla plumbea pendente muniri.

Ego Petrus Nigro filiusq. ser Simonis publicus imperiali auctoritate Notarius et ducatus Venetiarum Scriba predictis omnibus interfui illaque scripsi et publicavi, signumque meum apposui consuetum.

Da copia tratta dal ... [illegible]
[illegible] Vol. I N 41 [illegible]

Bartolomeo Vidoni Dall'Archivio di Fagagna And. not. Udine.

Anno 1420, ind. 13, die 25 augusti. Actum in villa Faganee in domo habitationis infrascripti presentibus Colao Bagle, Nicolao q. Leonardi Tioni Tonio Balloni et aliis pluribus ad hec vocatis et rogatis.

Quum usuraria pravitas utriusque testamenti sacre pagina detestatur, ideo et ipsam exercentes gloriantes excommunicati reputantur et ecclesiastica sepoltura privantur. Ideoque ser Gulielmus q. ser Maynard de Faganea qui est de et tunc sacramentis ecclesiasticis quibus privatus erat ipsa usuraria pravitate quam exercuisse ipsum penitet etiam penituit timens divinum iudicium et volens cum penitencia se committere suo creatori ac etiam esse particeps divinorum officiorum ecclesiasticorum sacramentorum humiliter et devote manibus cancelatis supplicandum et veniam postulavit ac etiam ipsa sacramenta ecclesiastica cum devotione se velle recipere et ad hoc ut sine preiuditio anime sue ac cuiuscumque persone dampno per suum sacramentum tactis scripturis iuravit ad interroga tionem factam eidem per me notarium infrascriptum veraciter respondere ac omnimode observare iuxta formam secundum constitutiones Patriarchales et Synodales Forijulii et in presentia suprascriptorum testium propter absentiam et periculum mineas hoc usque factum.

Primo sibi prestito iuramento de omnibus suprascriptis de veritate dicenda, de parendo mandatis, quod respondit ut infra continetur.

Primo utrum fuerit usurarius et quanto tempore exercuit usuras

exercuit et ubi ipsas exegit et ad quantam mutuavit et si ipse pet. ... et quantum credit de ipsis usuris extorsisse.

Respondit quod non erat bene memor sed credebat se exercuisse per decem annos et quod nunquam exercuerit pro aliquo et non credebat se habuisse de usuris ultra centum libras.

Item interrogatus quanto tempore et ad quantam rationem de usuris exercebat.

Respondit quod non bene recordabat sed recipiebat pro more sextarium unum frumenti in anno vel unum denarium in septimana.

Item si habebat libros rationum et quaternos alia instrumenta et scripta per quas posset fieri extorsio de usuris.

Respondit quod non faciebat tam magnas usuras nec erat tam magnus usurarius quod ipsum oporteret habere libros et quaternos sed aliquas scripturas et cum faciebat rationem lacerabat scripturas dummodo videtur se habere quod habere debebat.

videbat ... [illegible]

Item interrogatus si consuevit facere fieri instrumentum in fraudem usurarum faciendo sibi fieri instrumentum venditionum de rebus sibi pignoratis.

Respondit quod non.

Item promisit sub pena ... iuramenti et alia pena pecuniaria taxanda per vicarium quod usuras de cetero non exigat nec repetet super exactis autem parebit sententie, declarationi, interpretationi et mandatis Dyocesani vel eius Vicarii prout ius exigebit nec non restituere, restitui facere cuicumque petenti iuste ... suum fratrem qui se obligavit et fideiussor principalis renunciando appellationibus exceptionibus et cavilationibus quibuscumque per specialem pactum et obligando

pro predicta restitutione facienda titulo specialis ypotecha
omnia sua bona mobilia et imobilia presentia et futura.
Ibique presente Ser Oblig. Ser Maynardi de Fagnaca fratre predict.
Ser Gulielmi tamquam fideiussor per suum Ser ... promi-
sit pro ipso Ser Gulielmo eius fratre prout ius exigat ... pro
mandatis cum renunciacionibus et clausulis oportunis.

1420. 3 Ottobre. Udine. Riforma del numero dei Deputati al governo della Terra.

1420. de mandato [illegible] (Deputatorum) [illegible] petiti per dd. ~~septem~~ decem Deputatos qualiter omni officium [illegible] et [illegible] cum aliis [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ad regimen terre [illegible] [illegible] Deputatorum [illegible] [illegible] erat, quo tempore septem Deputatorum ista terra Utini fuit bene sollicite et prudenter recta et gubernata [illegible] [illegible] in propria libertate et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod eligantur aliiquinque [illegible] pro quinterio qui in singulis gravibus occurrentibus requiri debeant per ipsos dd. ~~septem~~ septem Deputatos et etiam quovis et quandocumque ipsis placuerit.

Deliberatum fuit [illegible] ipsorum Deputatorum propositio erat iusta et rationabilis et quod fieri debebat electi solum septem Deputatorum et quinque aliorum civium videlicet unus pro quinterio ad felicem regimen terre Utini, ad honorem et statum illustrissimi Ducalis Dominii (Venetiarum) ~~et felicem~~ et felicem statum ipsius terre Utini electi fuerunt etc.

c. Ann. 22, 84

1420, 5 Decembre. Udine nel Consiglio del Comune, si delibera uno Statuto pei misuratori delle biade.

A. D. MCCCCXX. ind. XIII, die iovis quinto mensis Decembris. Actum Utini in cancellaria Comunis in pleno Consilio coram D. Thomasio de Placentinis Capitaneo Terre Utini ad sonum campane more solito congregato pro infrascriptis et aliis laudabiliter expediendis, in quo quidem Consilio interfuerunt etc.

Supra propositis per dominos Deputatos ad Regimen, exponentes quomodo Datiarii quartarum, prout ad eorum devenit noticiam, non exigunt datia secundum Statuta super his facta edita, nec tenent quartas iuxta morem antiquum et quod hoc redundat in maximum damnum et preiudicium Comunis boni ipsius Terre, quia mercatores et forenses venientes ad hanc Terram habent materiam non veniendi nec portandi blada quia accipiunt eis unum soldum pro stario et non tenent quartas sed pesonalia ad mensurandum, instantes propterea super his provideri taliter quod sit honoris Comunis boni huius Terre nostre Utini:

Consultum et deliberatum fuit per omnes Consiliarios nemine discrepante;

Primo quod Datiarius quartarum exigere debeat datium bladi secundum Statuta super hoc edita, videlicet parvulos quatuor pro singulo stario;

item quod debeat tenere quartas ad sufficientiam et non facere mensurari bladum alicui persone, nisi cum quarta, exceptis quibus volentibus emere minus medio stario, tunc possit facere mensurari cum pesonali et non aliter, accipiendo tunc eo casu duos parvulos pro pesonali;

item quod mercatoribus cragnulinis et aliis ducentibus bladum ad Terram nostram Utini ad vendendum volentibus mensurare cum pesonali, possit facere mensurari cum pesonali, sed non possit eis accipere de datio nisi in ratione quatuor parvulorum pro singulo stario;

item quod de pondere statere non possit accipere ultra unum sedicinum pro qualibet centenario iuxta Statuta et antiquas consuetudines;

item quod si aliquis Datiarius in aliquo predictorum casuum contra fecerit, puniatur secundum formam Ordinamenti totiens quotiens contra fecerit. etc.

~~item quod Datiarii presentes~~ pignorentur

Ann. Civ. Utini. Vol. XXII fol. 10 t.°

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE